

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

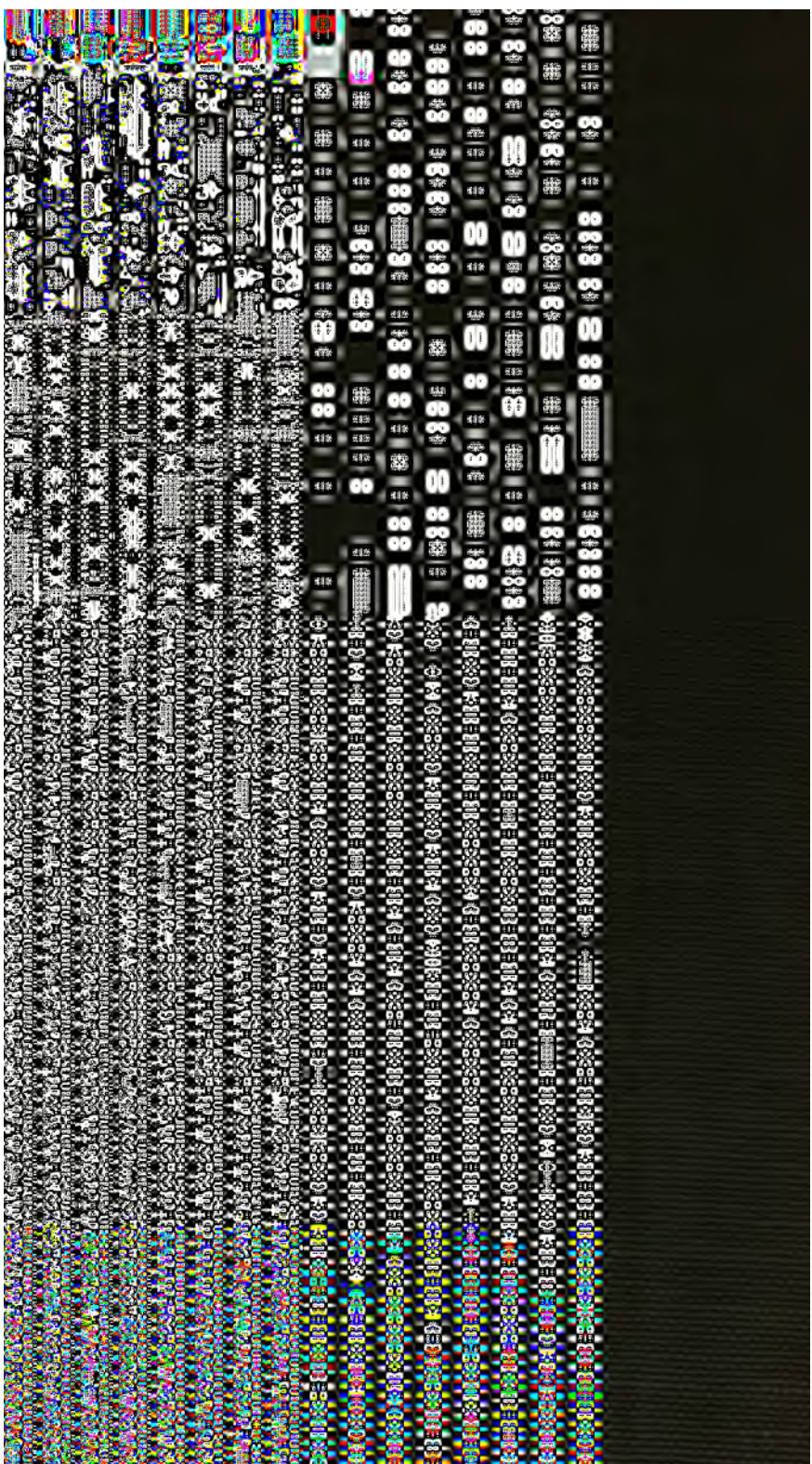
Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

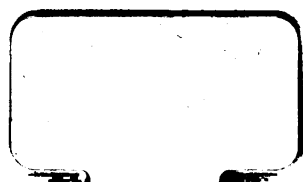
We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

YEEF
(1837)
Aristott

ARISTOTELIS

OPERA

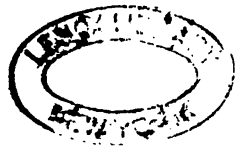
EX RECENSIONE

IMMANUELIS BEKKERI

ACCEDUNT

INDICES SYLBURGIANI.

—◆—
TOMUS X.
—◆—

OXONII,

E TYPOGRAPHEO ACADEMICO.

MDCCCXXXVII.

763

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	100	101	102	103	104	105	106	107	108	109	110	111	112	113	114	115	116	117	118	119	120	121	122	123	124	125	126	127	128	129	130	131	132	133	134	135	136	137	138	139	140	141	142	143	144	145	146	147	148	149	150	151	152	153	154	155	156	157	158	159	160	161	162	163	164	165	166	167	168	169	170	171	172	173	174	175	176	177	178	179	180	181	182	183	184	185	186	187	188	189	190	191	192	193	194	195	196	197	198	199	200	201	202	203	204	205	206	207	208	209	210	211	212	213	214	215	216	217	218	219	220	221	222	223	224	225	226	227	228	229	230	231	232	233	234	235	236	237	238	239	240	241	242	243	244	245	246	247	248	249	250	251	252	253	254	255	256	257	258	259	260	261	262	263	264	265	266	267	268	269	270	271	272	273	274	275	276	277	278	279	280	281	282	283	284	285	286	287	288	289	290	291	292	293	294	295	296	297	298	299	300	301	302	303	304	305	306	307	308	309	310	311	312	313	314	315	316	317	318	319	320	321	322	323	324	325	326	327	328	329	330	331	332	333	334	335	336	337	338	339	340	341	342	343	344	345	346	347	348	349	350	351	352	353	354	355	356	357	358	359	360	361	362	363	364	365	366	367	368	369	370	371	372	373	374	375	376	377	378	379	380	381	382	383	384	385	386	387	388	389	390	391	392	393	394	395	396	397	398	399	400	401	402	403	404	405	406	407	408	409	410	411	412	413	414	415	416	417	418	419	420	421	422	423	424	425	426	427	428	429	430	431	432	433	434	435	436	437	438	439	440	441	442	443	444	445	446	447	448	449	450	451	452	453	454	455	456	457	458	459	460	461	462	463	464	465	466	467	468	469	470	471	472	473	474	475	476	477	478	479	480	481	482	483	484	485	486	487	488	489	490	491	492	493	494	495	496	497	498	499	500	501	502	503	504	505	506	507	508	509	510	511	512	513	514	515	516	517	518	519	520	521	522	523	524	525	526	527	528	529	530	531	532	533	534	535	536	537	538	539	540	541	542	543	544	545	546	547	548	549	550	551	552	553	554	555	556	557	558	559	560	561	562	563	564	565	566	567	568	569	570	571	572	573	574	575	576	577	578	579	580	581	582	583	584	585	586	587	588	589	590	591	592	593	594	595	596	597	598	599	600	601	602	603	604	605	606	607	608	609	610	611	612	613	614	615	616	617	618	619	620	621	622	623	624	625	626	627	628	629	630	631	632	633	634	635	636	637	638	639	640	641	642	643	644	645	646	647	648	649	650	651	652	653	654	655	656	657	658	659	660	661	662	663	664	665	666	667	668	669	670	671	672	673	674	675	676	677	678	679	680	681	682	683	684	685	686	687	688	689	690	691	692	693	694	695	696	697	698	699	700	701	702	703	704	705	706	707	708	709	710	711	712	713	714	715	716	717	718	719	720	721	722	723	724	725	726	727	728	729	730	731	732	733	734	735	736	737	738	739	740	741	742	743	744	745	746	747	748	749	750	751	752	753	754	755	756	757	758	759	760	761	762	763	764	765	766	767	768	769	770	771	772	773	774	775	776	777	778	779	780	781	782	783	784	785	786	787	788	789	790	791	792	793	794	795	796	797	798	799	800	801	802	803	804	805	806	807	808	809	810	811	812	813	814	815	816	817	818	819	820	821	822	823	824	825	826	827	828	829	830	831	832	833	834	835	836	837	838	839	840	841	842	843	844	845	846	847	848	849	850	851	852	853	854	855	856	857	858	859	860	861	862	863	864	865	866	867	868	869	870	871	872	873	874	875	876	877	878	879	880	881	882	883	884	885	886	887	888	889	890	891	892	893	894	895	896	897	898	899	900	901	902	903	904	905	906	907	908	909	910	911	912	913	914	915	916	917	918	919	920	921	922	923	924	925	926	927	928	929	930	931	932	933	934	935	936	937	938	939	940	941	942	943	944	945	946	947	948	949	950	951	952	953	954	955	956	957	958	959	960	961	962	963	964	965	966	967	968	969	970	971	972	973	974	975	976	977	978	979	980	981	982	983	984	985	986	987	988	989	990	991	992	993	994	995	996	997	998	999	1000	1001	1002	1003	1004	1005	1006	1007	1008	1009	1010	1011	1012	1013	1014	1015	1016	1017	1018	1019	1020	1021	1022	1023	1024	1025	1026	1027	1028	1029	1030	1031	1032	1033	1034	1035	1036	1037	1038	1039	1040	1041	1042	1043	1044	1045	1046	1047	1048	1049	1050	1051	1052	1053	1054	1055	1056	1057	1058	1059	1060	1061	1062	1063	1064	1065	1066	1067	1068	1069	1070	1071	1072	1073	1074	1075	1076	1077	1078	1079	1080	1081	1082	1083	1084	1085	1086	1087	1088	1089	1090	1091	1092	1093	1094	1095	1096	1097	1098	1099	1100	1101	1102	1103	1104	1105	1106	1107	1108	1109	1110	1111	1112	1113	1114	1115	1116	1117	1118	1119	1120	1121	1122	1123	1124	1125	1126	1127	1128	1129	1130	1131	1132	1133	1134	1135	1136	1137	1138	1139	1140	1141	1142	1143	1144	1145	1146	1147	1148	1149	1150	1151	1152	1153	1154	1155	1156	1157	1158	1159	1160	1161	1162	1163	1164	1165	1166	1167	1168	1169	1170	1171	1172	1173	1174	1175	1176	1177	1178	1179	1180	1181	1182	1183	1184	1185	1186	1187	1188	1189	1190	1191	1192	1193	1194	1195	1196	1197	1198	1199	1200	1201	1202	1203	1204	1205	1206	1207	1208	1209	1210	1211	1212	1213	1214	1215	1216	1217	1218	1219	1220	1221	1222	1223	1224	1225	1226	1227	1228	1229	1230	1231	1232	1233	1234	1235	1236	1237	1238	1239	1240	1241	1242	1243	1244	1245	1246	1247	1248	1249	1250	1251	1252	1253	1254	1255	1256	1257	1258	1259	1260	1261	1262	1263	1264	1265	1266	1267	1268	1269	1270	1271	1272	1273	1274	1275	1276	1277	1278	1279	1280	1281	1282	1283	1284	1285	1286	1287	1288	1289	1290	1291	1292	1293	1294	1295	1296	1297	1298	1299	1300	1301	1302	1303	1304	1305	1306	1307	1308	1309	1310	1311	1312	1313	1314	1315	1316	1317	1318	1319	1320	1321	1322	1323	1324	1325	1326	1327	1328	1329	1330	1331	1332	1333	1334	1335	1336	1337	1338	1339	1340	1341	1342	1343	1344	1345	1346	1347	1348	1349	1350	1351	1352	1353	1354	1355	1356	1357	1358	1359	1360	1361	1362	1363	1364	1365	1366	1367	1368	1369	1370	1371	1372	1373	1374	1375	1376	1377	1378	1379	1380	1381	1382	1383	1384	1385	1386	1387	1388	1389	1390	1391	1392	1393	1394	1395	1396	1397	1398	1399	1400	1401	1402	1403	1404	1405	1406	1407	1408	1409	1410	1411	1412	1413	1414	1415	1416	1417	1418	1419	1420	1421	1422	1423	1424	1425	1426	1427	1428	1429	1430	1431	1432	1433	1434	1435	1436	1437	1438	1439	1440	1441	1442	1443	1444	1445	1446	1447	1448	1449	1450	1451	1452	1453	1454	1455	1456	1457	1458	1459	1460	1461	1462	1463	1464	1465	1466	1467	1468	1469	1470	1471	1472	1473	1474	1475	1476	1477	1478	1479	1480	1481	1482	1483	1484	1485	1486	1487	1488	1489	1490	1491	1492	1493	1494	1495	14
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	----

ARISTOTELIS
DE REPUBLICA LIBRI VIII

ET

ŒCONOMICA

EX RECENSIONE

IMMANUELIS BEKKERI.

ACCEDUNT

RERUMPUBLICARUM RELIQUIÆ

EX EDITIONE C. F. NEUMANN.

OXONII,
E TYPOGRAPHEO ACADEMICO.

MDCCCXXXVII.

INDEX CODICUM.

Q. Marcianus 200.	Vb. Palatinus 160.
Ib. Coislinianus 161.	Wb. Christinae reginae 125.
Mb. Marcianus 213.	Xb. Vaticanus 342.
Qb. Laurentianus 81 5.	Parisiensis 1857.
Rb. Laurentianus 81 6.	Parisiensis 1858.
Sb. Laurentianus 81 21.	Parisiensis 2023.
Tb. Urbinas 46.	Parisiensis 2025.
Ub. Marcianus append. 4 3.	Parisiensis 2551.

ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ Α.

ἘΠΕΙΔΗ πᾶσαν πόλιν ὁρῶμεν κοινωνίαν τινὰ οὔσαν καὶ πᾶσαν κοινωνίαν ἀγαθοῦ τινὸς ἕνεκεν συνεστηκυῖαν (τοῦ γὰρ εἶναι δοκοῦντος ἀγαθοῦ χάριν πάντα πράττουσι πάντες), δηλον ὥς πᾶσαι μὲν ἀγαθοῦ τινὸς στοχάζονται, μάλιστα δέ, καὶ τοῦ κυριωτάτου πάντων, ἡ πασῶν κυριωτάτη καὶ πάσας περιέχουσα τὰς ἄλλας· αὕτη δ' ἐστὶν ἡ καλουμένη πόλις καὶ ἡ κοινωνία ἡ πολιτική. Ὅσοι μὲν οὖν οἶονται πολιτικὸν καὶ βασιλικὸν καὶ οἰκονομικὸν καὶ δεσποτικὸν εἶναι τὸν αὐτόν, οὐ καλῶς λέγουσιν· πλήθει γὰρ καὶ ὀλιγότῃ νομίζουσι διαφέρειν, ἀλλ' οὐκ αἶδει τούτων ἕκαστον, οἷον ἂν μὲν ὀλίγων, δεσπότην, ἂν δὲ πλειόνων, οἰκονόμον, ἂν δ' ἔτι πλειόνων, πολιτικὸν ἢ βασιλικόν, ὥς οὐδὲν διαφέρουσιν μεγάλην οἰκίαν ἢ μικρὰν πόλιν, καὶ πολιτικὸν δὲ καὶ βασιλικόν, ὅταν μὲν αὐτὸς ἐφεστήκῃ, βασιλικόν, ὅταν δὲ κατὰ λόγους τῆς ἐπιστήμης τῆς τοιαύτης, κατὰ μέρος ἄρχων καὶ ἀρχόμενος, πολιτικόν. Ταῦτα δ' οὐκ ἔστιν ἀληθῆ. Δηλον δ' ἔσται τὸ λεγόμενον ἐπισκοποῦσι κατὰ τὴν ὑφηγημένην μέθοδον. Ὡσπερ γὰρ ἐν τοῖς ἄλλοις τὸ σύνθετον μέχρι τῶν ἀσυνθέτων ἀνάγκη διαιρεῖν (ταῦτα γὰρ ἐλάχιστα μόρια τοῦ παντός), οὕτω καὶ πόλιν ἐξ ὧν σύγκειται σκοποῦντες ὀψόμεθα καὶ περὶ τούτων μᾶλλον, τί τε διαφέρουσιν ἀλλήλων, καὶ εἴ τι τεχνικὸν ἐνδέχεται λαβεῖν περὶ ἕκαστον τῶν ρηθέντων.

Εἰ δὴ τις ἐξ ἀρχῆς τὰ πράγματα φυόμενα βλέψειεν, 2 ὥσπερ ἐν τοῖς ἄλλοις, καὶ ἐν τούτοις κάλλιστ' ἂν οὕτω

Codices Q.Ib.Mb.Qb.Sb.Tb.Ub.Vb.Wb.

^a εἶδη Tb. ^b ἐφεστήκει Q.Tb. ^c κατὰ τοὺς λόγους Ib. ^d γὰρ om. Mb. ^e εἴ τι] ἔτι Sb.

² θεωρήσειεν. Ἀνάγκη δὴ πρῶτον ^f συνδυάζεσθαι τοὺς ἀνευ ἀλλήλων μὴ δυναμένους εἶναι, οἷον θῆλυ μὲν καὶ ἄρρεν τῆς γενέσεως ἕνεκεν (καὶ τοῦτο οὐκ ἐκ προαιρέσεως, ἀλλ' ὥσπερ καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις ζῴοις καὶ φυτοῖς φυσικὸν τὸ ἐφίεσθαι, οἷον αὐτό, ^ε τοιοῦτον καταλιπεῖν ἕτερον), ^h ἄρχον δὲ φύσει καὶ ἀρχόμενον διὰ τὴν σωτηρίαν· τὸ μὲν γὰρ δυνάμενον τῇ διανοίᾳ προορᾶν ἄρχον φύσει καὶ δεσπότην φύσει, τὸ δὲ δυνάμενον τῷ σώματι ταῦτα ποιεῖν ἀρχόμενον καὶ φύσει δούλον. Διὸ δεσπότη καὶ δούλῳ ταῦτό συμφέρει. Φύσει μὲν οὖν διώρισται τὸ θῆλυ καὶ τὸ δούλον. Οὐθὲν γὰρ ἡ φύσις ποιεῖ τοιοῦτον οἷον χαλκοτύποι τὴν Δελφικὴν ⁱ μάχαιραν πενιχρῶς, ἀλλ' ἐν πρὸς ἕν' οὕτω γὰρ ἂν ἀποτελοῖτο κάλλιστα τῶν ὀργάνων ἕκαστον, μὴ πολλοῖς ἔργοις ἀλλ' ἐνὶ ⁴ δουλεύον. Ἀνὰ τοῖς βαρβάροις τὸ θῆλυ καὶ δούλον τὴν αὐτὴν ἔχει τάξιν. Αἴτιον δ' ὅτι τὸ φύσει ἄρχον οὐκ ἔχουσιν, ἀλλὰ γίνεται ἡ κοινωνία αὐτῶν δούλης καὶ δούλου. Διὸ φασιν οἱ ποιηταὶ

βαρβάρων δ' Ἑλλήνας ἄρχειν εἰκός,

⁵ ὥς ταῦτό φύσει βάρβαρον καὶ δούλον ὄν. Ἐκ μὲν οὖν τούτων τῶν δύο κοινωνιῶν οἰκία πρώτη, καὶ ὀρθῶς Ἡσίοδος εἶπε ποιήσας

οἶκον μὲν πρότιστα γυναῖκά τε βοὴν τ' ἀροτῆρα·

ὁ γὰρ βοὺς ἀντ' οἰκέτου τοῖς πένησιν ἐστίν. Ἡ μὲν οὖν εἰς πάσαν ἡμέραν συνεστηκυῖα κοινωνία κατὰ φύσιν οἶκός ἐστιν, οὗς ^k Χαρώνδας μὲν καλεῖ ^l ὁμοσιπύους, Ἐπιμενίδης δὲ ὁ Κρήης ^m ὁμοκάπους· ἡ δ' ἐκ πλειόνων οἰκῶν κοινωνία πρώτη ⁶ χρήσεως ἕνεκεν μὴ ἐφημέρου κόμῃ. Μάλιστα δὲ κατὰ φύσιν ὅμοιος οἰκίας οἰκίας εἶναι· οὗς καλοῦσιν οἱ τινες ὁμογάλακτας παῖδας τε καὶ παίδων παῖδας. Διὸ καὶ τὸ πρῶτον ⁿ ἐβασιλεύοντο αἱ πόλεις, καὶ νῦν ἔτι τὰ ἔθνη· ἐκ βασιλευμένων γὰρ συνήλθον. Πᾶσα γὰρ οἰκία βασιλεύ-

^f συνδιάζεσθαι Sb. ^ε τοιοῦτο Mb. ^h ἄρχην Tb. ⁱ μάχειραν Tb.

^k χερῶδας Q. ^l ὁμοσιτίους corr. Mb. ^m ὁμοκάπνους Parisiensis. 1857.

ⁿ ἐκβασιλεύοντο Q.

εται ὑπὸ τοῦ πρεσβυτάτου, ὥστε καὶ αἱ ἀποικίαι διὰ τὴν
συνγγείαν. Καὶ ταῦτ' ἐστὶν ὃ λέγει Ὁμηρος,

7

θεμιστεύει δὲ ἕκαστος

παίδων ἢδ' ἀλόχων.

Σποράδες γάρ· καὶ οὕτω τὸ ἀρχαῖον ῥκουν. Καὶ τοὺς
θεοὺς δὲ διὰ τοῦτο πάντες φασὶ βασιλεύεσθαι, ὅτι καὶ αὐτοὶ
οἱ μὲν ἔτι καὶ νῦν, οἱ δὲ τὸ ἀρχαῖον ἐβασιλεύοντο· ὥσπερ δὲ
καὶ τὰ εἶδη ἑαυτοῖς ἀφομοιοῦσιν οἱ ἄνθρωποι, οὕτω καὶ τοὺς
βίους τῶν θεῶν. Ἡ δ' ἐκ πλειόνων κωμῶν κοινωνία τέλειος⁸
πόλις, ἣ δὴ πάσης ἔχουσα πέρας τῆς αὐταρκείας ὡς ἔπος
εἰπᾶν, γινομένη μὲν οὖν τοῦ ζῆν ἔνεκεν, οὐσα δὲ τοῦ εἶν ζῆν.
Διὸ πᾶσα πόλις φύσει ἐστίν, εἴπερ καὶ αἱ πρῶται Κοινω-
νίαι· τέλος γὰρ αὕτη ἐκείνων, ἣ δὲ φύσις τέλος ἐστίν· οἶον
ἡ γὰρ ἕκαστόν ἐστι τῆς γενέσεως τελεσθείσης, ταύτην φαμέν
τὴν φύσιν εἶναι ἐκάστου, ὥσπερ ἀνθρώπου, ἵππου, οἰκίας.
Ἔτι τὸ οὖ ἔνεκα καὶ τὸ τέλος βέλτιστον· ἡ δ' αὐτάρκεια⁹
τέλος καὶ βέλτιστον. Ἐκ τούτων οὖν φανερόν ὅτι τῶν
φύσει ἡ πόλις ἐστί, καὶ ὅτι ἄνθρωπος φύσει πολιτικὸν ζῷον,
καὶ ὁ ἄπολις διὰ φύσιν καὶ οὐ διὰ τύχην ἥτοι φαυλός ἐστιν
ἢ κρείττων ἢ ἄνθρωπος, ὥσπερ καὶ ὁ ὑφ' Ὁμήρου λοιδο-
ρηθεὶς

ἡ ἀφρήτωρ, ἀθέμιστος, ἀνέστιος.

Ἄμα γὰρ φύσει τοιοῦτος καὶ πολέμου ἐπιθυμητής, ἅτε περ¹⁰
ἡ ἄζυξ ὦν ὥσπερ ἐν^κ πεττοῖς. Ὅτι δὲ πολιτικὸν ὁ ἄν-
θρωπος ζῷον πάσης μελίττης καὶ παντὸς ἀγελαίου ζῷου
μᾶλλον, δῆλον. Οὐθὲν γάρ, ὡς φαμέν, μάτην ἡ φύσις ποιεῖ,
λόγον δὲ μόνον ἄνθρωπος ἔχει τῶν ζῷων. Ἡ μὲν οὖν φωνή¹¹
τοῦ λυπηροῦ καὶ ἡδέος^ς ἐστὶ σημεῖον, διὸ καὶ τοῖς ἄλλοις
ὑπάρχει ζῷοις· μέχρι γὰρ τούτου ἡ φύσις αὐτῶν^α ἐλήλυθεν,
^β ὥστε αἰσθάνεσθαι τοῦ λυπηροῦ καὶ ἡδέος καὶ ταῦτα^ς ση-

^ο ὑπὲρ Sb. ^ρ κοινωνίαι om. Mb. ^q γὰρ om. Sb. ^τ ἡ—βελτι-
στον om. Q.Mb.Tb. ^ς τέλος] καὶ τέλος Ib. ^τ ὥσπερ Sb. ^ν ἀφρή-
τωρ Q, ἀφρήτωρ Sb.Tb. ^ω ἄζυξ ὦν] lacunam Q.Mb.Tb. ^κ πεττοῖς Mb.
γ διὸ Sb.Tb. ^ς ἐστὶ—ἡδέος om. Q.Sb.Tb. ^α προῆλθεν Mb. ^β ὥστε
αἰσθάνεσθαι τοῦ] τοῦ ἔχειν αἰσθῆσιν Ib. ^ς σημαίνει Mb.

μαίνειν ἀλλήλοις. Ὁ δὲ λόγος ἐπὶ ^d τῷ δηλοῦν ἐστὶ τὸ
 συμφέρον καὶ τὸ βλαβερὸν, ὥστε καὶ τὸ δίκαιον καὶ τὸ ἀδι-
 12 κον. Τοῦτο γὰρ πρὸς τὰλλα ζῶα τοῖς ἀνθρώποις ἴδιον, τὸ
 μόνον ἀγαθοῦ καὶ κακοῦ καὶ δικαίου καὶ ἀδίκου καὶ τῶν ἄλ-
 λων αἰσθῆσιν ἔχειν. Ἡ δὲ τούτων κοινωνία ποιεῖ οἰκίαν καὶ
 πόλιν. Καὶ πρότερον δὴ τῇ φύσει πόλις ^e ἢ οἰκία καὶ ἔκα-
 13 στος ἡμῶν ἐστίν. Τὸ γὰρ ὅλον πρότερον ἀναγκαῖον εἶναι
 τοῦ μέρους· ἀναιρουμένου γὰρ τοῦ ὅλου οὐκ ἔσται πούς οὐδὲ
 χεῖρ, εἰ μὴ ὁμωνύμως, ὥσπερ εἴ ^f τις ^g λέγει τὴν λιθίνην
 διαφθαρεῖσα γὰρ ἔσται τοιαύτη. Πάντα δὲ τῷ ἔργῳ ὥρι-
 σται καὶ τῇ δυνάμει, ὥστε μηκέτι τοιαῦτα ὄντα οὐ λεκτέον
 14 τὰ αὐτὰ εἶναι, ἀλλ' ὁμώνυμα. Ὅτι μὲν οὖν ἡ πόλις ^h καὶ
 φύσει καὶ ⁱ πρότερον ἢ ἕκαστος, δηλόν· εἰ γὰρ μὴ αὐτάρκης
 ἕκαστος χωρισθεὶς, ὁμοίως τοῖς ἄλλοις μέρεσιν ἔξει πρὸς τὸ
 ὅλον· ὁ δὲ μὴ δυνάμενος κοινωνεῖν, ἢ μὴθὲν δεόμενος δι' αὐτ-
 15 ἄρκειαν, οὐθὲν μέρος πόλεως, ὥστε ἢ θηρίον ἢ θεός. Φύσει
 μὲν οὖν ἡ ὁρμὴ ἐν πᾶσιν ἐπὶ τὴν τοιαύτην κοινωνίαν· ὁ δὲ
^k πρῶτος συστήσας μεγίστων ἀγαθῶν αἴτιος. Ὡσπερ γὰρ
 καὶ τελεωθὲν βέλτιστον τῶν ζῳῶν ἄνθρωπος ἐστίν, οὕτω καὶ
 16 χωρισθὲν νόμου καὶ δίκης χεῖριστον πάντων. Χαλεπώτατη
 γὰρ ἀδικία ἔχουσα ὅπλα· ὁ δ' ἄνθρωπος ὅπλα ἔχων ^l φύεται
 φρονήσει καὶ ἀρετῇ, οἷς ἐπὶ τὰναντία ἔστι χρῆσθαι μάλιστα.
 Διὸ ἀνοσιώτατον καὶ ἀγριώτατον ἀνευ ἀρετῆς, καὶ πρὸς
 ἀφροδίσια καὶ ἐδωδὴν χεῖριστον. Ἡ δὲ δικαιοσύνη πολιτι-
 κόν· ἡ γὰρ δίκη πολιτικῆς κοινωνίας τάξις ἐστίν· ἡ δὲ δίκη
 τοῦ δικαίου κρίσις.

3 Ἐπεὶ δὲ φανερόν ἐξ ὧν μορίων ἡ πόλις συνέστηκεν, ^m ἀναγ-
 καῖον ⁿ περὶ οἰκονομίας εἰπεῖν πρότερον· πᾶσα γὰρ πόλις ἐξ
 οἰκιῶν σύγκεται. Οἰκίας δὲ μέρη, ἐξ ὧν αὖθις οἰκία συνί-
 σταται· οἰκία δὲ τέλειος ἐκ δούλων καὶ ἐλευθέρων. Ἐπει

^d τῷ] τὸ Sb. ^e ἢ Sb. ^f τι Tb. ^g λέγοι Ib. ^h καὶ ante φύσει om. Ib. ⁱ προτέρα Q.Mb.Tb, προτέρω Sb. ^k πρῶτον Q.Mb.Sb.Tb. ^l φαίνεται Ib. ^m ἀνάγκη Q.Mb. nam Sb.Tb. om. quicquid est inter συνέστηκεν et δὲ ante τέλειος. ⁿ πρῶτον περὶ οἰκονομίας εἰπεῖν. πᾶσα γὰρ σύγκεται πόλις ἐξ οἰκιῶν. οἰκονομίας δὲ Ib.

ὃ ἐν τοῖς ἐλαχίστοις πρῶτον ἕκαστον ζητητέον, πρῶτα δὲ
 καὶ ἐλάχιστα μέρη οἰκίας δεσπότης καὶ δούλος καὶ πόσις καὶ
 ἄλοχος καὶ πατήρ καὶ τέκνα, περὶ τριῶν ἂν τούτων σκεπτέον
 εἴη τί ἕκαστον καὶ ποῖον δεῖ εἶναι. Ταῦτα δ' ἐστὶ δεσπο-²
 τικὴ ὁ καὶ γαμικὴ (ἀνώνυμον γὰρ ἡ γυναικὸς καὶ ἀνδρὸς σύ-
 ζυξις) καὶ τρίτον τεκνοποιητικὴ καὶ γὰρ αὕτη οὐκ ὠνόμα-
 σται ἰδίῳ ὀνόματι. Ἐστῶσαν δ' αὗται τρεῖς ἃς εἵπομεν.
 Ἔστι δέ τι μέρος ὃ δοκεῖ τοῖς μὲν εἶναι οἰκονομία, τοῖς δὲ³
 μέγιστον μέρος αὐτῆς ὅπως δ' ἔχει, θεωρητέον. Λέγω δὲ
 περὶ τῆς καλουμένης χρηματιστικῆς. Πρῶτον δὲ περὶ δε-
 σπότητος καὶ δούλου εἵπωμεν, ἵνα τὰ τε πρὸς τὴν ἀναγκαίαν
 χρεῖαν ἴδωμεν, καὶ εἴ ῥτι πρὸς τὸ εἰδέναι περὶ αὐτῶν δυναί-
 μεθα λαβεῖν βέλτιον τῶν νῦν ὑπολαμβάνομένων. Τοῖς μὲν⁴
 γὰρ δοκεῖ ἐπιστήμη τέ τις εἶναι ἡ δεσποτεία, καὶ ἡ αὕτη
 οἰκονομία ἡ καὶ δεσποτεία καὶ πολιτικὴ καὶ βασιλική, καθά-
 περ εἵπομεν ἀρχόμενοι· τοῖς δὲ παρὰ φύσιν τὸ δεσπάζειν.
 Νόμῳ γὰρ τὸν μὲν δούλον εἶναι τὸν δ' ἐλεύθερον, φύσει δ'
 οὐδὲν διαφέρειν. Διόπερ οὐδὲ δίκαιον βίαιον γάρ. Ἐπεὶ⁴
 οὖν ἡ κτήσις μέρος τῆς οἰκίας ἐστὶ καὶ ἡ κτητικὴ μέρος τῆς
 οἰκονομίας (ἄνευ γὰρ τῶν ἀναγκαίων ἀδύνατον καὶ ζῆν καὶ
 εὖ ζῆν), ὥσπερ ῥ δὲ ἂ ἐν ταῖς ὠρισμέναις τέχναις ἀναγκαῖον
 ἂν εἴη ὑπάρχειν τὰ οἰκεῖα ὄργανα, εἰ μέλλει ἀποτελεσθῆ-
 σσθαι τὸ ἔργον, οὕτω καὶ τῶν οἰκονομικῶν. Τῶν δ' ὀργά-²
 νων τὰ μὲν ἄψυχα τὰ δ' ἔμψυχα, οἷον τῷ κυβερνήτῃ ὁ μὲν
 οἶαξ ἄψυχον, ὁ δὲ πρῶρεὺς ἔμψυχον· ὁ γὰρ ὑπηρέτης ἐν
 ὀργάνου εἶδει ταῖς τέχναις ἐστίν. Οὕτω καὶ τὸ κτῆμα ὀρ-
 γανον πρὸς ζῶν ἐστὶ, καὶ ἡ κτήσις πλῆθος ὀργάνων ἐστί,
 καὶ ὁ δούλος κτημᾶ ῥτι ἔμψυχον, καὶ ὥσπερ ὄργανον ῥ πρὸ
 ὀργάνων, πᾶς ὁ ὑπηρέτης. Εἰ γὰρ ἡδύνατο ἕκαστον τῶν³
 ὀργάνων κελευσθὲν ἢ προαισθανόμενον ἀποτελεῖν τὸ αὐτοῦ
 ἔργον, ὥσπερ τὰ Δαιδάλου φασὶν ἢ τοὺς τοῦ Ἡφαίστου
 τρίποδας, οὓς φησὶν ὁ ποιητὴς αὐτομάτους θεῖον δύεσθαι

ὁ καὶ ante γαμικὴ om. Mb. ῥ τις Tb. ἡ καὶ ἡ δεσποτεία Sb. ῥ δὲ
 om. Mb. ἂ ἐν om. Ib. ἂν om. Mb. ῥ τις Q. ῥ πρὸς Sb.

ἀγῶνα, οὕτως αἱ κερκίδες ἐκέρκίζον αὐταὶ καὶ τὰ πληκτρά
 ἐκισθάριζεν, οὐδὲν ἂν ἔδει οὔτε τοῖς ἀρχιτέκτοσιν ὑπηρετῶν
 4 οὔτε τοῖς δεσπόταις δούλων. Τὰ μὲν οὖν λεγόμενα ὄργανα
 ποιητικὰ ὄργανά ἐστι, τὸ δὲ κτῆμα πρακτικόν· ἀπὸ μὲν γὰρ
 τῆς κερκίδος ἕτερόν τι γίνεται παρὰ τὴν χρῆσιν αὐτῆς, ἀπὸ
 δὲ τῆς ἐσθῆτος καὶ τῆς κλίνης ἡ χρῆσις μόνον. Ἔτι δ' ἐπεὶ
 διαφέρει ἡ ποιήσις εἶδει καὶ ἡ πράξις, ἔδονται δ' ἀμφοτέραι
 5 ὀργάνων, ἀνάγκη καὶ ταῦτα τὴν αὐτὴν ἔχειν διαφοράν. Ὁ
 δὲ βίος πράξις, οὐ ποιήσις ἐστίν· διὸ καὶ ὁ δούλος ὑπρέτης
 τῶν πρὸς τὴν πράξιν. Τὸ δὲ κτῆμα λέγεται ὥσπερ καὶ
 τὸ μόριον. Τό τε γὰρ μόριον οὐ μόνον ἄλλου ἐστὶ μόριον,
 ἀλλὰ καὶ ὅλως ἄλλον· ὁμοίως δὲ καὶ τὸ κτῆμα. Διὸ ὁ μὲν
 δεσπότης τοῦ δούλου δεσπότης μόνον, ἐκείνου δ' οὐκ ἔστιν
 ὁ δὲ δούλος οὐ μόνον δεσπότης δούλος ἐστίν, ἀλλὰ καὶ ὅλως
 6 ἐκείνου. Τίς μὲν οὖν ἡ φύσις τοῦ δούλου καὶ τίς ἡ δύναμις,
 ἐκ τούτων δηλον· ὁ γὰρ μὴ αὐτοῦ φύσει ἀλλ' ἄλλον, ἄν-
 θρωπος δέ, οὗτος φύσει δούλος ἐστίν. Ἄλλου δ' ἐστὶν
 ἄνθρωπος, ὅς ἐστι κτῆμα ἢ ἄνθρωπος ὢν. Κτῆμα δὲ ὄργα-
 5 νον πρακτικὸν καὶ χωριστόν. Πότερον δ' ἐστὶ τις φύσει
 τοιοῦτος ἢ οὐ, καὶ πότερον βέλτιον καὶ δίκαιόν τι διδουλεύειν
 ἢ οὐ, ἀλλὰ πάντα δουλεία παρὰ φύσιν ἐστὶ, μετὰ ταῦτα
 σκεπτέον. Οὐ χαλεπὸν δὲ καὶ τῷ λόγῳ θεωρῆσαι καὶ ἐκ
 2 τῶν γινομένων καταμαθεῖν. Τὸ γὰρ ἄρχειν καὶ ἄρχεσθαι
 οὐ μόνον τῶν ἀναγκαίων ἀλλὰ καὶ τῶν συμφερόντων ἐστὶ,
 καὶ εὐθὺς ἐκ γενετῆς ἔνια διέστηκε τὰ μὲν ἐπὶ τὸ ἄρχεσθαι
 τὰ δ' ἐπὶ τὸ ἄρχειν. Καὶ εἶδη πολλὰ καὶ ἀρχόντων καὶ
 ἀρχομένων ἐστίν, καὶ αἰεὶ βελτίων ἢ ἀρχὴ ἢ τῶν βελτιόνων
 3 ἀρχομένων, οἷον ἀνθρώπου ἢ θηρίου. Τὸ γὰρ ἀποτελούμε-
 νον ἀπὸ τῶν βελτιόνων βέλτιον ἔργον· ὅπου δὲ τὸ μὲν
 ἄρχει τὸ δ' ἄρχεται, ἐστὶ τι τούτων ἔργον. Ὅσα γὰρ ἐκ
 πλείονων συνέστηκε καὶ γίνεται ἐν τι κοινόν, εἴτε ἐκ συνεχῶν
 εἴτ' ἐκ διηρημένων, ἐν ἅσιν ἐμφαίνεται τὸ ἄρχον καὶ τὸ

x δέονται δ'] καὶ δέονται Ib.
 pr. Mb.

y ἢ ἄνθρωπος] ἢ δούλος Q.Ib. et

ἀρχόμενον. Καὶ τοῦτο ἐκ τῆς ἀπάσης φύσεως ἐνπάρχει⁴ τοῖς ἐμψύχοις· καὶ γὰρ ἐν τοῖς *μὴ μετέχουσι ζωῆς ἐστὶ τις ἀρχή, οἷον ἀρμονίας. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἴσως ἐξωτερικωτέρας ἐστὶ σκέψεως, τὸ δὲ ζῶον πρῶτον συνίστηκεν ἐκ ψυχῆς καὶ σώματος, ὃν τὸ μὲν ἄρχον ἐστὶ φύσει τὸ δ' ἀρχόμενον. Δεῖ δὲ σκοπεῖν ἐν τοῖς κατὰ φύσιν ἔχουσι μᾶλλον⁵ τὸ φύσει, καὶ μὴ ἐν τοῖς διεφθαρμένοις. Διὸ καὶ τὸν *βέλτιστα διακείμενον καὶ κατὰ σῶμα καὶ κατὰ ψυχὴν ἄνθρωπον θεωρητέον, ἐν ᾧ τοῦτο δῆλον· τῶν γὰρ μοχθηρῶν⁶ ἢ μοχθηρῶς ἐχόντων δόξειεν ἂν ἄρχειν πολλάκις τὸ σῶμα τῆς ψυχῆς διὰ τὸ φαύλως καὶ παρὰ φύσιν ἔχειν. Ἔστι δ' οὖν, ὥσπερ λέγομεν, πρῶτον ἐν ζῳῇ θεωρῆσαι καὶ δεσποτικὴν ἀρχὴν καὶ πολιτικὴν· ἡ μὲν γὰρ ψυχὴ τοῦ σώματος ἄρχει δεσποτικὴν ἀρχήν, ὁ δὲ νοῦς τῆς ὀρέξεως πολιτικὴν καὶ βασιλικήν· ἐν οἷς φανερόν ἐστιν ὅτι κατὰ φύσιν καὶ συμφέρον⁷ τὸ ἄρχεσθαι τῷ σώματι ὑπὸ τῆς ψυχῆς καὶ τῷ παθητικῷ μορίῳ ὑπὸ τοῦ νοῦ καὶ τοῦ μορίου τοῦ λόγον ἔχοντος, τὸ δ' ἐξ ἴσου ἢ ἀνάπαλιν βλαβερόν πᾶσιν. Πάλιν ἐν ἀνθρώπῳ⁸ καὶ τοῖς ἄλλοις ζῳοῖς ὡσαύτως· τὰ μὲν γὰρ ἡμερα τῶν ἀγρίων βελτίω τὴν φύσιν, τούτοις δὲ⁹ ^d πᾶσι βέλτιον ἄρχεσθαι ὑπ' ἀνθρώπου· τυγχάνει γὰρ σωτηρίας οὕτως. Ἔτι δὲ τὸ ἄρρεν πρὸς τὸ θῆλυ φύσει τὸ μὲν κρεῖττον τὸ δὲ χείρον, τὸ μὲν ἄρχον τὸ δ' ἀρχόμενον. Τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον ἀναγκαῖον εἶναι καὶ ἐπὶ ^e πάντων ἀνθρώπων. Ὅσοι μὲν οὖν⁸ τοσοῦτον^f διεστᾶσιν ὅσον ψυχὴ σώματος καὶ ἄνθρωπος θηρίῳ (διάκεινται ^g δὲ τοῦτον τὸν τρόπον, ὅσων ἐστὶν ἔργον ἢ τοῦ σώματος χρῆσις, καὶ τοῦτ' ^h ἔστ' ἀπ' αὐτῶν βέλτιστον), οὗτοι μὲν εἰσι φύσει δούλοι, οἷς βέλτιόν ἐστιν ἄρχεσθαι ταύτην τὴν ἀρχήν, εἶπερ καὶ τοῖς εἰρημένοις. Ἔστι γὰρ φύσει δούλος ὁ δυνάμενος ἄλλου εἶναι (διὸ καὶ ἄλλου ἐστίν) καὶ ὁ κοινωνῶν λόγου τοσοῦτον ὅσον αἰσθάνεσθαι

² μήτε M^b. ^a βελτίονα M^b. ^b ἢ] καὶ S^b. ^c τὸ] τῷ S^b. ^d βέλτιον πᾶσι M^b. ^e πάντων τῶν ἀνθρώπων M^b. ^f διεστᾶσιν—τοῦτ' om. S^b. ^g δὲ om. Q. T^b. et pr. I^b. ^h ἔστ'] ἔσται S^b.

ἀλλὰ· μὴ ἔχειν· τὰ γὰρ ἄλλα ζῶα οὐ λόγου αἰσθανόμενα, ἀλλὰ παθήμασιν ὑπηρετεῖ. Καὶ ἡ χρεία δὲ παραλλάττει μικρόν· ἡ γὰρ πρὸς τὰναγκαῖα τῷ σώματι βοήθεια γίνεται παρ' ἀμφοῖν, παρὰ τε τῶν δούλων καὶ παρὰ τῶν ἡμέρων
 10 ζῶων. Βούλεται μὲν οὖν ἡ φύσις καὶ τὰ σώματα διαφέ-
 ροντα ¹ποιεῖν ^kτὰ τῶν ἐλευθέρων καὶ τῶν δούλων, ¹τὰ μὲν ἰσχυρὰ πρὸς τὴν ἀναγκαίαν χρῆσιν, τὰ δ' ὀρθὰ καὶ ἄχρηστα πρὸς τὰς τοιαύτας ἐργασίας, ἀλλὰ χρήσιμα πρὸς πολιτικὸν βίον (οὗτος δὲ καὶ γίνεται διηρημένος εἰς τε τὴν πολεμικὴν χρείαν καὶ τὴν εἰρηλικήν), συμβαίνει δὲ πολλάκις καὶ τοῦναν-
 τίον, τοὺς μὲν τὰ σώματ' ἔχειν ^mἐλευθέρων τοὺς δὲ τὰς ψυχάς· ἐπεὶ τοῦτό γε φανερόν, ὥς εἰ τοσοῦτον γένοιτο διάφοροι τὸ σῶμα μόνον ὅσον αἱ τῶν θεῶν εἰκόνες, τοὺς ὑπο-
 λειπομένους πάντες φαίεν ἂν ἀξίους εἶναι τούτοις δουλεύειν.
 11 Εἰ δ' ἐπὶ τοῦ σώματος τοῦτ' ἀληθές, πολὺ δικαιότερον ⁿἐπὶ τῆς ψυχῆς τοῦτο διωρίσθαι· ἀλλ' οὐχ ὁμοίως ῥάδιον ἰδεῖν τό τε τῆς ψυχῆς κάλλος καὶ τὸ τοῦ σώματος. Ὅτι μὲν τοῖνυν εἰς φύσει τινὲς οἱ μὲν ἐλεύθεροι οἱ δὲ δούλοι, φα-
 6 νερόν, οἷς καὶ συμφέρεи τὸ δουλεύειν καὶ δίκαιόν ἐστιν. Ὅτι δὲ καὶ οἱ τὰναντία φάσκοντες τρόπον τινὰ λέγουσιν ὀρθῶς, οὐ χαλεπὸν ἰδεῖν. Διχῶς γὰρ λέγεται τὸ δουλεύειν καὶ ὁ δούλος. Ἔστι γάρ τις ^oκαὶ κατὰ νόμον δούλος καὶ δου-
 λεύων· ὁ γὰρ νόμος ὁμολογία τίς ἐστιν, ἐν ᾧ τὰ κατὰ πό-
 2 λεμον κρατούμενα τῶν κρατούντων εἶναι φασιν. Τοῦτο ^pδὴ τὸ δίκαιον πολλοὶ τῶν ἐν τοῖς νόμοις ὥσπερ ῥήτορα ^qγράφονται παρανόμων, ὥς δεινὸν ^rεἰ τοῦ βιάσασθαι δυναμένου καὶ κατὰ δύναμιν κρείττονος ἔσται δούλον καὶ ἀρχόμενον τὸ βιασθέν. Καὶ τοῖς μὲν οὕτω δοκεῖ τοῖς δ' ἐκείνως, καὶ τῶν
 3 σοφῶν. Αἴτιον δὲ ταύτης τῆς ἀμφισβητήσεως, καὶ ὁ ποιεῖ τοὺς λόγους ἐπαλλάττειν, ὅτι τρόπον τινὰ ἀρετὴ τυγχά-
 νουσα χορηγίας καὶ βιάζεσθαι δύναται μάλιστα, καὶ ἔστιν

ⁱ ποιεῖ Q.Mb.SbTb. et pr. Ib. ^k τὰ om. Sb. ¹ τὰ] καὶ τὰ Ib.
^m ἐλευθέρων^s Ib. ⁿ ἐπὶ τῆς] δ' ἐπὶ τῆς Tb. ^o καὶ post τις om. Mb.
^p δὲ Mb. ^q γράφοντα Sb. ^r εἰ] οἱ Tb.

αἰὲν τὸ κρατοῦν ἐν ὑπεροχῇ ἀγαθοῦ τινός, ὥστε δοκεῖν μὴ
 ἄνευ ἀρετῆς εἶναι τὴν βίαν, ἀλλὰ περὶ τοῦ δικαίου μόνον
 εἶναι τὴν ἀμφισβήτησιν. Διὰ γὰρ τοῦτο τοῖς μὲν εὐνοια ⁴
 δοκεῖ τὸ δίκαιον εἶναι, τοῖς δ' αὐτὸ τοῦτο δίκαιον, τὸ τὸν
 κρείττονα ἄρχειν, ἐπεὶ διαστάντων γε χωρὶς τούτων τῶν λό-
 γων οὐτ' ἰσχυρὸν οὐθὲν ἔχουσιν οὔτε πιθανὸν ἄτεροι λόγοι,
 ὡς οὐ δεῖ τὸ βέλτιον κατ' ἀρετὴν ἄρχειν καὶ δεσπόζειν. Ὅλως ⁵
 δ' ἀντεχόμενοί τινες, ὡς οἴονται, δικαίου τινός (ὁ γὰρ νόμος
 δίκαιόν τι) τὴν κατὰ πόλεμον δουλείαν τιθέασι δικαίαν, ἅμα
 δ' οὐ φασιν. Τὴν ὅτε γὰρ ἀρχὴν ἐνδέχεται μὴ δικαίαν εἶναι
 τῶν πολέμων, καὶ τὸν ἀνάξιον δουλεύειν οὐδαμῶς ἂν φαίη τις
 δοῦλον εἶναι· εἰ δὲ μὴ, συμβήσεται τοὺς εὐγενεστάτους εἶναι
 δοκοῦντας δούλους εἶναι καὶ ἐκ δούλων, ἐὰν συμβῇ πραθῆναι
 ληφθέντας. Διόπερ αὐτοὺς οὐ βούλονται λέγειν δούλους, ⁶
 ἀλλὰ τοὺς βαρβάρους. Καίτοι ὅταν τοῦτο λέγωσιν, οὐθὲν
 ἄλλο ζητοῦσιν ἢ τὸ φύσει δοῦλον, ὅπερ ἐξ ἀρχῆς εἵπομεν·
 ἀνάγκη γὰρ εἶναι τινὰς φάναι τοὺς μὲν πανταχοῦ δούλους
 τοὺς δ' οὐδαμοῦ. Τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον καὶ περὶ εὐγενείας ⁷
 αὐτοὺς μὲν γὰρ οὐ μόνον παρ' αὐτοῖς εὐγενεῖς ἀλλὰ παντα-
 χοῦ νομίζουσιν, τοὺς δὲ βαρβάρους οἴκοι μόνον, ὡς ὅν τι τὸ
 μὲν ἀπλῶς εὐγενὲς καὶ ἐλεύθερον τὸ δ' οὐχ ἀπλῶς, ὥσπερ ⁸ ἡ
 Θεοδέκτου Ἑλένη φησὶ

θείων δ' ἀπ' ἀμφοῖν ὑέκγονον ῥιζωμάτων

τίς ἂν προσειπεῖν ἀξιώσειεν λάτριν;

Ὅταν δὲ τοῦτο λέγωσιν, οὐθενὶ ἀλλ' ἢ ἀρετῇ καὶ κακίᾳ διο-
 ρίζουσι τὸ δοῦλον καὶ ἐλεύθερον καὶ τοὺς εὐγενεῖς καὶ τοὺς
 δυσγενεῖς. Ἀξιούσι γὰρ, ὥσπερ ἐξ ἀνθρώπου ἄνθρωπον καὶ
 ἐκ θηρίων ⁹ γίνεσθαι θηρίον, οὕτω καὶ ἐξ ἀγαθῶν ἀγαθόν· ἡ
 δὲ φύσις βούλεται μὲν τοῦτο ποιεῖν πολλάκις, οὐ μέντοι δύ-
 νатаι. Ὅτι μὲν οὖν ἔχει τινὰ λόγον ἢ ἀμφισβήτησις, καὶ ⁹
 οὐκ εἰσὶν οἱ μὲν φύσει δούλοι οἱ δ' ἐλεύθεροι, δῆλον· καὶ ὅτι

⁸ ἔτεροι Mb, ἄπροι Sb. ⁹ ἅμα] ὅλως Mb.Tb. ¹⁰ τε om. Mb. ¹¹ αὐ-
 τοῖς Sb.Tb. et pr. Ib. ¹² ἡ] καὶ ἡ Mb. ¹³ ὑ ἐκγόνοι Sb.Tb, ἐκ γόνοι
 Q.Ib.Mb. ¹⁴ γ γένεσθαι Q.Tb.

ἐν τισι διώρισται τὸ τοιοῦτον, ὡν συμφέρεται τῷ μὲν τὸ δου-
λεύειν τῷ δὲ ^a τὸ δεσπόζειν, καὶ δίκαιον, καὶ δεῖ τὸ μὲν ἄρ-
χεσθαι τὸ δ' ἄρχειν, ἣν πεφύκασιν ἀρχὴν ἄρχειν, ὥστε καὶ
10 δεσπόζειν. Τὸ δὲ κακῶς ἀσυμφόρως ἐστὶν ἀμφοῖν· τὸ γὰρ
αὐτὸ συμφέρεται τῷ μέρει καὶ τῷ ὅλῳ καὶ σώματι καὶ ψυχῇ,
ὃ δὲ δοῦλος μέρος τι τοῦ δεσπότητος, οἷον ἔμψυχόν τι τοῦ σώ-
ματος κεχωρισμένον δὲ μέρος. Διὸ καὶ συμφέρον ἐστὶ τι
καὶ φιλία δοῦλον καὶ δεσπότην πρὸς ἀλλήλους τοῖς φύσει τού-
των ἡζιωμένοις· τοῖς δὲ μὴ τούτον τὸν τρόπον, ἀλλὰ κατὰ
νόμον καὶ βιασθεῖσι, τοῦναντίον.

- 7 Φανερόν δὲ καὶ ἐκ τούτων ὅτι οὐ ταυτόν ἐστι δεσποτεία
καὶ ^b πολιτική, οὐδὲ πάσαι ἀλλήλαις αἱ ἀρχαί, ὥσπερ τινὲς
φασιν. Ἡ μὲν γὰρ ἐλευθέρων φύσει ἡ δὲ δούλων ἐστίν, καὶ
ἡ μὲν οἰκονομικὴ μοναρχία (μοναρχεῖται γὰρ πᾶς οἶκος), ἡ
2 δὲ πολιτικὴ ἐλευθέρων καὶ ἴσων ἀρχή. Ὁ μὲν οὖν δεσπότης
οὐ λέγεται κατ' ἐπιστήμην, ἀλλὰ τῷ τοιόσδ' εἶναι· ὁμοίως
δὲ καὶ ὁ δοῦλος καὶ ὁ ἐλεύθερος. Ἐπιστήμη δ' ἂν εἴη καὶ
δεσποτικὴ ^c καὶ ^d δουλική, δουλικὴ μὲν οἷαν περ ^e ὁ ἐν Συρα-
κούσαις ἐπαίδευσεν· ἐκεῖ γὰρ λαμβάνων τις μισθὸν ἐδίδασκε
3 τὰ ἐγκύκλια διακονήματα τοὺς παῖδας. Εἴη δ' ἂν καὶ ἐπὶ
πλείον τῶν τοιούτων μάθησις, οἷον ὀψοποικὴ καὶ τᾶλλα τὰ
τοιαῦτα γένη τῆς διακονίας. Ἔστι γὰρ ^f ἕτερα ἐτέρων τὰ
μὲν ἐντιμότερα ἔργα τὰ δ' ἀναγκαϊότερα, καὶ κατὰ τὴν πα-
ροίμιαν

δοῦλος πρὸ δούλου, δεσπότης πρὸ δεσπότητος.

- 4 Αἱ μὲν οὖν τοιαῦται πάσαι δουλικαὶ ἐπιστήμαί εἰσι, δεσπο-
τικὴ δ' ἐπιστήμη ἐστὶν ἡ χρηστικὴ δούλων· ὁ γὰρ δεσπότης
οὐκ ἐν τῷ κτᾶσθαι τοὺς δούλους, ἀλλ' ἐν τῷ χρῆσθαι δού-
λοις. Ἔστι δ' αὕτη ^g ἡ ἐπιστήμη οὐδὲν μέγα ἔχουσα ^h οὐδὲ
σεμνόν· ⁱ ἀ γὰρ τὸν δούλον ἐπίστασθαι δεῖ ποιεῖν, ἐκείνον δεῖ

^a τὸ post δὲ om. Q.Ib.Sb.Tb. ^b πολιτικὴ Tb. ^c καὶ alterum om. Q.Sb.Tb. ^d δουλική om. Q. ^e ὁ om. Sb. ^f ἕτερα] ἔργα Q.Sb.Tb. ^g ἡ om. Q.Sb.Tb. ^h οὐδὲ] οὐδὲν Sb. ⁱ ἐπίστασθαι—ἐπίστασθαι om. Q.

ταῦτα ἐπίστασθαι ἐπιτάττειν. Διὸ ὅσοις ἐξουσία μὴ αὐ-
τοὺς κακοπαθεῖν, ἐπίτροπος λαμβάνει ταύτην τὴν τιμὴν, αὐ-
τοὶ δὲ πολιτεύονται ἢ φιλοσοφοῦσιν. Ἡ δὲ κτητικὴ ἐτέρα
ἀμφοτέρων τούτων, οἷον ἡ δικαία, πολεμικὴ τις οὐσα ἢ θη-
ρευτικὴ. Περὶ μὲν οὖν δούλου καὶ δεσπότου τούτον ^κδιω-
ρίσθω τὸν τρόπον.

Ὅλως δὲ περὶ πάσης κτήσεως καὶ ¹ χρηματιστικῆς θεωρή- 8
σωμεν κατὰ τὸν ὑψηγμένον τρόπον, ἐπεὶ περ καὶ ὁ δούλος
τῆς ^μ κτήσεως μέρος τι ἦν. Πρῶτον μὲν οὖν ἀπορήσειεν ἂν
τις πότερον ἡ χρηματιστικὴ ἢ αὐτὴ τῇ οἰκονομικῇ ἐστὶν ἢ
μέρος τι ἢ ὑπηρετικὴ, καὶ εἰ ὑπηρετικὴ, πότερον ὥς ἡ κερκι-
δοποιικὴ τῇ ὑφαντικῇ ἢ ὥς ἡ χαλουργικὴ τῇ ἀνδριαντοποιίᾳ·
οὐ γὰρ ὡσαύτως ὑπηρετοῦσιν, ἀλλ' ἡ μὲν ὄργανα παρέχει, ἡ
δὲ τὴν ὕλην. Λέγω δὲ ὕλην τὸ ὑποκείμενον, ἐξ οὗ τι ἀπο- 2
τελεῖται ἔργον, οἷον ὑφάντη μὲν ἔρια, ἀνδριαντοποιῷ δὲ χαλ-
κόν. Ὅτι μὲν οὖν οὐχ ἡ αὐτὴ ^α ἢ οἰκονομικὴ τῇ χρηματι-
στικῇ, δῆλον. Τῆς μὲν γὰρ τὸ πορίσασθαι, τῆς δὲ τὸ χρή-
σασθαι· τίς γὰρ ἔσται ἡ χρησομένη τοῖς κατὰ τὴν οἰκίαν
^ο παρὰ τὴν οἰκονομικὴν; Πότερον δὲ μέρος αὐτῆς ἐστὶ τι ἢ
ἕτερον εἶδος, ἔχει διαμφισβήτησιν. Εἰ γάρ ἐστι τοῦ χρη- 3
ματιστικοῦ θεωρῆσαι πόθεν χρήματα καὶ ^ρ κτήσις ἔσται, ἡ
δὲ κτήσις πολλὰ περιεῖληφε μέρη καὶ ὁ πλούτος, ὥστε πρῶ-
τον ἡ γεωργικὴ πότερον μέρος τι τῆς χρηματιστικῆς ἢ ἕτε-
ρόν τι γένος, καὶ καθόλου ἡ περὶ τὴν τροφήν ἐπιμέλεια καὶ
κτήσις; Ἀλλὰ μὴν εἶδη γε πολλὰ τροφῆς, διὸ καὶ βίοι 4
πολλοὶ καὶ τῶν ζώων καὶ τῶν ἀνθρώπων εἰσὶν· οὐ γὰρ οἷόν
τε ζῆν ἄνευ τροφῆς, ὥστε αἱ διαφοραὶ τῆς τροφῆς τοὺς βίους
πεποιήκασιν διαφέροντας τῶν ζώων. Τῶν τε ^α γὰρ θηρίων 5
τὰ μὲν ἀγελαία τὰ δὲ σποραδικὰ ἐστίν, ὅποτέρως συμφέρει
πρὸς τὴν τροφήν αὐτοῖς, διὰ τὸ τὰ μὲν ζωοφάγα τὰ δὲ καρ-
ποφάγα τὰ δὲ παμφάγα αὐτῶν εἶναι· ὥστε πρὸς τὰς ρα-

^κ διωρίσαντο Q.T^b, διωρήσαντο S^b. ¹ χρηματικῆς T^b. ^μ κτίσεως T^b.

^α ἢ post αὐτῇ add. rc. I^b. ^ο περὶ S^b.T^b. ^ρ κτίσις T^b. ^α γὰρ om. I^b.

στώνας καὶ τὴν αἵρεσιν τὴν τούτων ἢ φύσιν τοὺς βίους αὐτῶν διώρισεν. Ἐπεὶ δ' οὐ ταὐτὸ ἐκάστῳ ἡδὺ κατὰ φύσιν ἀλλ' ἕτερα ἐτέροις, καὶ αὐτῶν τῶν ζωοφάγων καὶ τῶν καρποφάγων οἱ βίοι πρὸς ἀλλήλα διεστᾶσιν. Ὅμοιως δὲ καὶ τῶν ἀνθρώπων· ἵ πολὺ γὰρ διαφέρουσιν οἱ τούτων βίοι. Οἱ μὲν οὖν ἀργότατοι νομάδες εἰσὶν· ἡ γὰρ ἀπὸ τῶν ἡμέρων τροφὴ ζῶν ἄνευ πόνου γίνεται σχολάζουσιν· ἀναγκαίου δ' ὄντος μεταβάλλειν τοῖς κτήνεσι διὰ τὰς νομάς καὶ αὐτοὶ ἀναγκάζονται συνακολουθεῖν, ὥσπερ γεωργίαν ζῶσαν γεωργοῦντες. 7 Οἱ δ' ἀπὸ θήρας ζῶσι, καὶ θήρας ἕτεροι ἐτέρας, οἷον οἱ μὲν ἀπὸ ληστείας, οἱ δ' ἀφ' ἁλίου, ὅσοι λίμνας καὶ ἔλη καὶ ποταμούς ἢ θάλατταν τοιαύτην προσοικοῦσιν, οἱ δ' ἀπ' ὀρνίθων ἢ θηρίων ἀγρίων. Τὸ δὲ πλεῖστον γένος τῶν ἀνθρώπων 8 ἀπὸ τῆς γῆς ζῇ καὶ τῶν ἡμέρων καρπῶν. Οἱ μὲν οὖν βίους τοσοῦτοι σχεδὸν εἰσιν, ὅσοι γε ἑαυτοφύτων ἔχουσι τὴν ἐργασίαν καὶ μὴ δι' ἀλλαγῆς καὶ καπηλείας πορίζονται τὴν τροφήν, νομαδικός, γεωργικός, ληστρικός, ἀλιευτικός, θηρευτικός· οἱ δὲ καὶ μιγνύντες ἐκ τούτων ἡδέως ζῶσι, προσαναπληροῦντες τὸν ἐνδεέστατον βίον, ἢ τυγχάνει ἐλλείπων πρὸς τὸ αὐτάρκης εἶναι, οἷον οἱ μὲν νομαδικὸν ἄμα καὶ ληστρικόν, 9 οἱ δὲ γεωργικὸν καὶ θηρευτικόν. Ὅμοιως δὲ καὶ περὶ τοὺς ἄλλους, ὡς ἂν ἡ χρεία ἑσθιναγάζῃ, τοῦτον τὸν τρόπον διάγουσιν. Ἡ μὲν οὖν τοιαύτη κτήσις ὑπ' αὐτῆς φαίνεται τῆς φύσεως διδομένη πᾶσιν, ὥσπερ κατὰ τὴν πρώτην γένεσιν 10 εὐθύς, οὕτω καὶ τελειωθείσιν. Καὶ γὰρ κατὰ τὴν ἐξ ἀρχῆς γένεσιν τὰ μὲν συνεκτίκει τῶν ζώων τοσαύτην τροφήν ὡς ἱκανὴν εἶναι μέχρις οὗ ἂν δύνηται αὐτὸ αὐτῷ πορίζειν τὸ γεννηθέν, οἷον ὅσα σκωληκοτοκεῖ ἢ φωτοκεῖ· ὅσα δὲ ζωτοκεῖ, τοῖς γενομένοις ἔχει τροφήν ἐν αὐτοῖς μέχρι τινός, 11 τὴν τοῦ καλουμένου γάλακτος φύσιν. Ὡστε ὁμοίως δηλονότι καὶ γενομένοις οἰητέον τὰ τε φυτὰ τῶν ζώων ἕνεκεν εἶναι καὶ τὰλλα ζῶα τῶν ἀνθρώπων χάριν, τὰ μὲν ἡμερὰ καὶ διὰ τὴν

ῥ πολλοὶ Sb. Tb.   ἁ ἀλείας plerique.   ῥ αὐτόφυγον Q.   ῥ ἀναγκάζῃ Ib.
 ῥ τὴν] τοῦ Tb.

χρήσιν καὶ διὰ τὴν τροφήν, τῶν δ' ἀγρίων, εἰ μὴ πάντα, ἀλλὰ τὰ γε πλείστα τῆς τροφῆς καὶ ἄλλης βοθηίας ἔνεκεν, ἵνα καὶ ἐσθῆς καὶ ἄλλα ὄργανα γίνηται ἐξ αὐτῶν. Εἰ οὖν ἡ φύσις μὴθὲν μῆτε ἀτελὲς ποιεῖ μῆτε μάτην, ἀναγκαῖον τῶν ἀνθρώπων ἔνεκεν αὐτὰ πάντα πεποιηκέναι τὴν φύσιν. Διὸ καὶ ἡ πολεμικὴ φύσει κτητικὴ πῶς ἔσται. Ἡ γὰρ θηρευτικὴ μέρος αὐτῆς, ἣ δὲ χρήσθαι πρὸς τε τὰ θηρία, καὶ τῶν ἀνθρώπων ὅσοι πεφυκότες ἄρχεσθαι μὴ θέλουσιν, ὥς φύσει δίκαιον τοῦτον ὄντα τὸν ἡ πόλεμον. Ἐν μὲν οὖν αἶδος κτη-¹² τικῆς κατὰ φύσιν τῆς οἰκονομικῆς μέρος ἐστίν· ὃ δὲ ἦτοι ὑπάρχειν ἢ πορίζειν αὐτὴν ὅπως ὑπάρχει, ὣν ἐστὶ θησαυρισμὸς χρημάτων πρὸς ζῶν ἀναγκαίων καὶ χρησίμων εἰς κοινωσίαν πόλεως ἢ οἰκίας. Καὶ ἔοικεν ὃ γ' ἀληθινὸς πλοῦτος¹⁴ ἐκ τούτων εἶναι. Ἡ γὰρ τῆς τοιαύτης κτήσεως αὐτάρκεια πρὸς ἡ ἀγαθὴν ζῶν οὐκ ἄπειρός ἐστιν, ὥσπερ Σόλων φησὶ ποιήσας

πλούτου δ' οὐθὲν τέρμα πεφασμένον ἀνδράσι κείται.

Κεῖται γὰρ ὥσπερ καὶ ταῖς ἄλλαις τέχναις· οὐδὲν γὰρ ὅρ-¹⁵ γανον ἄπειρον οὐδεμιᾶς ἐστὶ τέχνης οὔτε πλήθει οὔτε μεγέθει, ὃ δὲ πλοῦτος ὀργάνων πληθὸς ἐστὶν οἰκονομικῶν καὶ πολιτικῶν. Ὅτι μὲν τοίνυν ἔστι τις κτητικὴ κατὰ φύσιν τοῖς οἰκονόμοις καὶ τοῖς πολιτικοῖς, καὶ δι' ἣν αἰτίαν, δῆλον.

Ἔστι δὲ γένος ἄλλο κτητικῆς, ἣν μάλιστα καλοῦσι, καὶ⁹ δίκαιον αὐτὸ καλεῖν, χρηματιστικὴν, δι' ἣν οὐδὲν δοκεῖ πέρας εἶναι πλούτου καὶ κτήσεως· ἣν ὥς μίαν καὶ τὴν αὐτὴν τῇ λεχθείᾳ πολλοὶ νομίζουσι διὰ τὴν γειτνίασιν. Ἔστι δ' οὔτε ἡ αὐτὴ τῇ εἰρημένῃ οὔτε πόρρω ἐκείνης. Ἔστι δ' ἡ μὲν φύσει ἡ δ' οὐ φύσει αὐτῶν, ἀλλὰ δι' ἐμπειρίας τινὸς καὶ τέχνης γίνεται μᾶλλον. Λάβωμεν δὲ περὶ αὐτῆς τὴν ἀρχὴν¹ ἐντεῦθεν. Ἐκάστου γὰρ κτήματος διττὴ ἡ χρῆσις ἐστίν, ἀμφοτέραι δὲ καθ' αὐτὸ μὲν ἀλλ' οὐχ ὁμοίως καθ' αὐτό, ἀλλ' ἡ μὲν² οἰκεία ἡ δ' οὐκ οἰκεία τοῦ πράγματος, οἷον ὑποδήμα-

¹ πόλεμον] πόλεμον πρῶτον tc. Ib. ἡ ἀγαθὴν Q.Ib.Sb.Tb. ² οἰ-
κία Tb.

τος ἢ τε ὑπόδεσις καὶ ἡ μεταβλητική. Ἀμφότεραι γὰρ
 3 ὑποδήματος χρήσεις. Καὶ γὰρ ὁ ἀλλαττόμενος τῷ δεομένῳ
 ὑποδήματος ἀντὶ νομίσματος ἢ τροφῆς χρῆται τῷ ὑποδή-
 ματι ἢ ὑπόδημα, ἀλλ' οὐ τὴν οἰκείαν χρῆσιν· οὐ γὰρ ἀλλα-
 γῆς ἕνεκεν γέγονεν. Τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον ἔχει καὶ περὶ
 4 τῶν ἄλλων κτημάτων. Ἔστι γὰρ ἡ μεταβλητικὴ πάντων,
 ἀρξαμένη τὸ μὲν πρῶτον ἐκ τοῦ κατὰ φύσιν, τῷ τὰ μὲν
 πλείω τὰ δὲ ἐλάττω τῶν ἱκανῶν ἔχειν τοὺς ἀνθρώπους. Ἡ
 καὶ δῆλον ὅτι οὐκ ἔστι φύσει τῆς χρηματιστικῆς ἡ καπηλική·
 ὅσον γὰρ ἱκανὸν αὐτοῖς, ἀναγκαῖον ἦν ποιῆσθαι τὴν ἀλλα-
 5 γήν. Ἐν μὲν οὖν τῇ πρώτῃ κοινωνίᾳ (τοῦτο δ' ἐστὶν οἰκία)
 φανερόν ὅτι οὐδὲν ἐστὶν ἔργον αὐτῆς, ἀλλ' ἤδη πλείονος τῆς
 κοινωνίας οὔσης. Οἱ μὲν γὰρ τῶν αὐτῶν ἐκονῶνουν πάντων,
 οἱ δὲ κεχωρισμένοι πολλῶν πάλιν καὶ ἐτέρων· ὧν κατὰ τὰς
 δεήσεις ἀναγκαῖον ποιῆσθαι τὰς μεταδόσεις, καθάπερ ἔτι
 πολλὰ ποιεῖ καὶ τῶν βαρβαρικῶν ἐθνῶν, κατὰ τὴν ἀλλαγὴν.
 6 Αὐτὰ γὰρ τὰ χρήσιμα πρὸς αὐτὰ καταλλάττονται, ἐπὶ
 πλεόν ὃ οὐθέν, οἶον οἶνον πρὸς σίτον διδόντες καὶ λαμβά-
 νοντες, καὶ τῶν ἄλλων τῶν τοιούτων ἕκαστον. Ἡ μὲν οὖν
 τοιαύτη μεταβλητικὴ οὔτε παρὰ φύσιν οὔτε χρηματιστικῆς
 ἐστὶν εἶδος οὐδέν· εἰς ἀναπλήρωσιν γὰρ τῆς κατὰ φύσιν
 7 αὐταρκείας ἦν. Ἐκ μέντοι ταύτης ἐγένετ' ἐκείνη κατὰ λό-
 γον. Ξενικωτέρας γὰρ γινομένης τῆς βοηθείας τῷ εἰσά-
 γεσθαι ὧν ἐνδεεῖς καὶ ἐκπέμπειν ὧν ἐπλεόναζον, ἐξ ἀνάγκης
 8 ἡ τοῦ νομίσματος ἐπορίσθη χρήσις. Οὐ γὰρ εὐβάστακτον
 ἄεκαστον τῶν κατὰ φύσιν ἀναγκαίων· διὸ πρὸς τὰς ἀλλαγὰς
 τοιούτον τι συνέθεντο πρὸς σφᾶς ὃ αὐτοὺς διδόναι καὶ λαμ-
 βάνειν, ὃ τῶν χρησίμων αὐτὸ ὃν εἶχε τὴν χρεῖαν εὐμεταχεί-
 ριστον πρὸς τὸ ζῆν, ὃ οἶον σίδηρος καὶ ἄργυρος, κἂν εἴ τι
 τοιούτον ἕτερον, τὰ μὲν πρῶτον ἀπλῶς ὀρισθὲν μεγέθει καὶ
 σταθμῷ, τὸ δὲ τελευταῖον καὶ χαρακτῆρα ἐπιβαλλόντων, ἵνα
 ἀπολύσῃ τῆς μετρήσεως αὐτούς· ὁ γὰρ χαρακτῆρ ἐτέθη τοῦ

^a ἕκαστον om. T^b.

^b αὐτοῦ T^b.

^c οἶον] οἶον ὁ Sb. T^b.

ποσοῦ σημείον. Πορισθέντος οὖν ἤδη νομίσματος ἐκ τῆς 9 ἀναγκαίης ἀλλαγῆς θάτερον εἶδος τῆς χρηματιστικῆς ἐγένετο, τὸ καπηλικόν, τὸ μὲν πρῶτον ἀπλῶς ἴσως γινόμενον, εἶτα δι' ἐμπειρίας ἤδη τεχνικώτερον, πόθεν καὶ πῶς μεταβαλλόμενον πλείστον ποιήσει κέρδος. Διὸ δοκεῖ ἡ χρημα- 10 τιστικὴ μάλιστα περὶ τὸ νόμισμα εἶναι, καὶ ἔργον αὐτῆς τὸ δύνασθαι θεωρῆσαι πόθεν ἔσται πλήθος χρημάτων· ποιητικὴ γὰρ εἶναι τοῦ πλούτου καὶ χρημάτων. Καὶ γὰρ τὸν πλούτον πολλάκις τιθέασι νομίσματος πλήθος, διὰ τὸ περὶ τοῦτ' εἶναι τὴν χρηματιστικὴν καὶ τὴν καπηλικήν. Ὅτε δὲ πάλιν 11 ὁ κληρός εἶναι δοκεῖ τὸ νόμισμα ^e καὶ νόμος παντάπασι, φύσει δ' οὐθέν, ὅτι μεταθεμένων τε τῶν χρωμένων οὐθενὸς ἄξιον οὐδὲ χρήσιμον πρὸς οὐδέν τῶν ἀναγκαίων ἐστί, καὶ νομίσματος πλουτῶν πολλάκις ἀπορήσει τῆς ἀναγκαίης τροφῆς· καίτοι ἄτοπον τοιοῦτον εἶναι πλούτον οὐ εὐπορῶν λιμῇ ἀπολείται, καθάπερ καὶ τὸν Μίδαν ἐκείνον μυθολογοῦσι διὰ τὴν ἀπληστίαν τῆς εὐχῆς πάντων ^b αὐτῷ γιγνομένων τῶν παρατιθεμένων χρυσῶν. Διὸ ζητοῦσιν ἕτερόν τι τὸν πλούτον 12 καὶ τὴν χρηματιστικὴν, ὀρθῶς ζητοῦντες. Ἔστι γὰρ ἐτέρα ἡ χρηματιστικὴ καὶ ὁ πλούτος ὁ κατὰ φύσιν, καὶ αὕτη ⁱ μὲν οἰκονομική, ἡ δὲ καπηλικὴ ποιητικὴ χρημάτων, οὐ πάντως ἀλλ' ἢ διὰ χρημάτων μεταβολῆς. Καὶ δοκεῖ περὶ τὸ νόμισμα αὕτη εἶναι· τὸ γὰρ νόμισμα στοιχεῖον καὶ πέρασ τῆς ἀλλαγῆς ἐστί. Καὶ ἄπειρος δὴ οὗτος ὁ πλούτος ὁ ἀπὸ 13 ταύτης τῆς χρηματιστικῆς. Ὡς περ γὰρ ἡ ἰατρικὴ τοῦ ὑγίαινειν εἰς ἄπειρόν ἐστι καὶ ἐκάστη τῶν τεχνῶν τοῦ τέλους εἰς ἄπειρον (ὅτι μάλιστα γὰρ ἐκεῖνο βούλονται ποιεῖν), τῶν δὲ πρὸς τὸ τέλος οὐκ εἰς ἄπειρον (πέρασ γὰρ τὸ τέλος πάσαις), οὕτω καὶ ταύτης τῆς ^k χρηματιστικῆς οὐκ ἔστι τοῦ τέλους πέρασ, τέλος δὲ ὁ τοιοῦτος πλούτος καὶ χρημάτων κτήσις. Τῆς δ' οἰκονομικῆς, οὐ ^l χρηματιστικῆς ἔστι πέρασ· 14

^d κληρός Tb. ^e καὶ] καὶ ὁ Q. ^f οὔτε codices. ^g ἀπληστίαν Tb. ^h αὐτῶν Sb. ⁱ μὲν] μὲν ἢ gc. Ib. ^k χρηματικῆς Ib. ^l χρηματιστικῆ corr. Ib.

οὐ γὰρ τοῦτο τῆς οἰκονομικῆς ἔργον. Διὸ τῇ μὲν φαίνεται ἀναγκαῖον εἶναι παντὸς πλούτου πέρας, ἐπὶ δὲ τῶν γινομένων ^μ ὀρώμεν συμβαῖνον τὸναναντίον· πάντες γὰρ εἰς ἄπειρον αὖξουσιν οἱ χρηματιζόμενοι τὸ νόμισμα. Αἷτιον δὲ τὸ ¹⁵ *σύνεγγυς* αὐτῶν. Ἐπαλλάττει γὰρ ἡ χρῆσις τοῦ αὐτοῦ οὐσα ἑκατέρα τῆς χρηματιστικῆς. Τῆς γὰρ αὐτῆς ἐστὶ χρήσεως κτήσις, ἀλλ' οὐ ^ν κατὰ ταυτόν, ἀλλὰ τῆς μὲν ἕτερον τέλος, τῆς δ' ἡ αὖξησης. Ὡστε δοκεῖ τισὶ τοῦτ' εἶναι τῆς ^ο οἰκονομικῆς ἔργον, καὶ διατελοῦσιν ἡ σῶζειν οἰόμενοι ¹⁶ δεῖν ἡ αὖξιν τὴν τοῦ νομίσματος οὐσίαν εἰς ἄπειρον. Αἷτιον δὲ ταύτης τῆς διαθέσεως τὸ σπουδάζειν περὶ τὸ ζῆν, ἀλλὰ μὴ τὸ εὖ ζῆν· εἰς ἄπειρον οὖν ἐκείνης τῆς ἐπιθυμίας οὔσης, καὶ τῶν ποιητικῶν ἀπείρων ἐπιθυμοῦσιν. Ὅσοι δὲ καὶ τοῦ εὖ ζῆν ἐπιβάλλονται, τὸ πρὸς τὰς ἀπολαύσεις τὰς σωματικὰς ζητοῦσιν, ὥστ' ἐπεὶ καὶ τοῦτ' ἐν τῇ κτήσει φαίνεται ὑπάρχειν, πᾶσα ἡ διατριβὴ περὶ τὸν χρηματισμὸν ἐστὶ, καὶ ¹⁷ τὸ ἕτερον εἶδος τῆς χρηματιστικῆς διὰ τοῦτ' ἐλήλυθεν. Ἐν ὑπερβολῇ γὰρ οὔσης τῆς ἀπολαύσεως, τὴν τῆς ἀπολαυστικῆς ὑπερβολῆς ποιητικὴν ζητοῦσιν· καὶ μὴ διὰ τῆς ^ρ χρηματιστικῆς δύνωνται πορίζειν, δι' ἄλλης αἰτίας τοῦτο πειρῶνται, ἐκάστη χρώμενοι τῶν δυνάμεων οὐ κατὰ φύσιν. Ἀνδρίας γὰρ οὐ χρήματα ποιεῖν ἐστὶν ἀλλὰ θάρσος, οὐδὲ στρατηγι- ¹⁸ κῆς καὶ ἰατρικῆς, ἀλλὰ τῆς μὲν νίκην τῆς δ' ὑγίειαν. Οἱ δὲ πᾶσας ποιοῦσι χρηματιστικὰς, ὥς τοῦτο τέλος ὄν, πρὸς δὲ τὸ τέλος ἅπαντα δέον ἀπαντᾶν. Περὶ μὲν οὖν τῆς τε μὴ ἀναγκαίας χρηματιστικῆς, καὶ τίς, καὶ δι' αἰτίαν τίνα ἐν χρεῖα ἐσμέν αὐτῆς, εἴρηται· καὶ περὶ τῆς ἀναγκαίας, ὅτι ἐτέρα μὲν ^α αὐτῆς οἰκονομικὴ δὲ κατὰ φύσιν ^ι ἡ περὶ τὴν τροφήν, οὐχ ὥσπερ αὐτὴ ἄπειρος, ἀλλ' ἔχουσα ὄρον.

¹⁰ Δῆλον δὲ καὶ τὸ ἀπορούμενον ἐξ ἀρχῆς, πότερον τοῦ οἰκονομικοῦ καὶ πολιτικοῦ ἐστὶν ἡ ^β χρηματιστικὴ ἢ οὐ, ἀλλὰ δεῖ τοῦτο μὲν ὑπάρχειν· ὥσπερ γὰρ καὶ ἀνθρώπους οὐ ^ι ποιεῖ

^μ ὀρώ Q. Ib. Sb. Tb.^ν καταντὸν Sb. Tb.^ο οἰκονομίας Q. Sb. Tb.^ρ χρηματικῆς Q. ^α αὐτοῖς Tb.^ι ἡ Sb. Tb.^β χρηματικὴ Ib. ^ι ποιεῖν Q.

ἡ πολιτική, ἀλλὰ λαβούσα παρὰ τῆς φύσεως χρήται αὐτοῖς, οὕτω καὶ τροφήν τὴν φύσιν δεῖ παραδοῦναι γῆν ἢ θάλατταν ἢ ἄλλο τι· ἐκ δὲ τούτων, ὡς δεῖ, ταῦτα διαθεῖναι προσήκει τὸν οἰκονόμον. Οὐ γὰρ τῆς ὑφαντικῆς ἔρια ποιῆσαι, ἀλλὰ^α χρήσασθαι αὐτοῖς, καὶ γινῶναι δὲ τὸ ποῖον χρηστὸν καὶ ἐπιτήδειον ἢ φαῦλον καὶ ἀνεπιτήδειον. Καὶ γὰρ ἀπορήσειεν ἂν τις διὰ τί ἡ μὲν χρηματιστικὴ μόριον τῆς οἰκονομίας, ἡ δ' ἱατρικὴ οὐ μόριον· καίτοι δεῖ ὑγιαίνειν τοὺς κατὰ τὴν οἰκίαν, ὥσπερ ζῆν ἢ ἄλλο τι τῶν ἀναγκαίων. Ἐπεὶ δ' ἔστι^β μὲν ὡς τοῦ οἰκονόμου καὶ τοῦ ἄρχοντος καὶ περὶ ὑγείας ἰδεῖν, ἔστι δ' ὡς οὐ, ἡ^γ ἀλλὰ^δ τοῦ ἱατροῦ, οὕτω καὶ περὶ^ε κτῶν χρημάτων ἔστι μὲν ὡς τοῦ οἰκονόμου, ἔστι δ' ὡς οὐ, ἀλλὰ^ς τῆς ὑπηρετικῆς· μάλιστα δέ, καθάπερ εἴρηται πρότερον, δεῖ φύσει τοῦτο ὑπάρχειν. Φύσεως γὰρ ἐστὶν ἔργον τροφήν τῷ γεννηθέντι παρέχειν· παντὶ γὰρ ἐξ οὗ γίνεται, τροφή τὸ λειπόμενόν ἐστιν. Διὸ κατὰ φύσιν ἐστὶν ἡ χρηματι-⁴στικὴ πᾶσιν ἀπὸ τῶν καρπῶν καὶ τῶν ζώων. Διπλῆς δ' οὔσης αὐτῆς, ὥσπερ εἵπομεν, καὶ τῆς μὲν καπηλικῆς τῆς δ' οἰκονομικῆς, καὶ ταύτης μὲν ἀναγκαίας καὶ ἐκαινουμένης, τῆς δὲ μεταβλητικῆς ψεγομένης^α δικαίως (οὐ γὰρ κατὰ φύσιν ἀλλ' ἀπ' ἀλλήλων ἐστίν), εὐλογώτατα μισεῖται ἡ ὀβολοστατικὴ διὰ τὸ ἀπ' αὐτοῦ τοῦ νομίσματος εἶναι τὴν κτήσιν καὶ οὐκ ἐφ' ὅπερ ἐπορίσθη. Μεταβολῆς γὰρ ἐγένετο χάριν, ὁ^ς δὲ τόκος αὐτὸ ποιεῖ πλεόν. Ὅθεν καὶ τοῦνομα τοῦτ' εἰληφεν· ὅμοια γὰρ τὰ τικτόμενα τοῖς γεννώσιν αὐτὰ ἐστίν, ὁ δὲ τόκος γίνεται νόμισμα νομίσματος· ὥστε καὶ μάλιστα παρὰ φύσιν οὗτος τῶν χρηματισμῶν ἐστίν.

Ἐπεὶ δὲ τὰ πρὸς τὴν γινῶσιν διωρίκαμεν ἱκανῶς, τὰ πρὸς^{II} τὴν χρῆσιν δεῖ διελθεῖν. Πάντα δὲ^α τὰ τοιαῦτα τὴν μὲν θεωρίαν ἐλεύθερον ἔχει, τὴν δ' ἐμπειρίαν ἀναγκαίαν. Ἔστι δὲ χρηματιστικῆς μέρη χρήσιμα τὸ περὶ τὰ κτήματα ἔμπειρον εἶναι, ποῖα λυσιτελέστατα καὶ ποῦ καὶ πῶς, οἶον

^ν ἀλλὰ—οὐ om. Sb.Tb. ^γ τῆς ἱατρικῆς Q. ^α χρηματιστικῶ, omisso τῶν. Q. ^γ τῆς] τῆς κέρδους Q. ^α δικαίως Tb. ^α τὰ om. Sb.

ἵππων κτήσις ποία τις ἢ βοῶν ἢ προβάτων, ὁμοίως δὲ καὶ
 2 τῶν λοιπῶν ζῴων. Δεῖ γὰρ ἔμπειρον εἶναι πρὸς ἄλληλά τε
 τούτων τίνα λυσιτελέστατα, καὶ ποία ἐν ποίοις τόποις· ἄλλα
 γὰρ ἐν ἄλλαις εὐθηνεῖ χώραις. Εἴτα περὶ γεωργίας, καὶ
 3 ταύτης ἤδη ψιλῆς τε καὶ πεφυτευμένης, καὶ μελιττουργίας,
 καὶ τῶν ἄλλων ζῴων τῶν πλωτῶν ἢ πτηνῶν, ἀφ' ὧν ἔστι
 3 τυγχάνειν βοηθείας. Τῆς μὲν ^d οὖν οἰκιοτάτης χρηματι-
 στικῆς ταῦτα μόρια καὶ πρῶτα, τῆς δὲ μεταβλητικῆς μέγι-
 στον μὲν ἐμπορία (καὶ ταύτης μέρη τρία, ναυκληρία φορτη-
 γία παράστασις· διαφέρει δὲ τούτων ἕτερα ἐτέρων τῷ τὰ
 μὲν ἀσφαλέστερα εἶναι, τὰ δὲ πλείω πορίζειν τὴν ἐπικαρ-
 4 πίαν), δεύτερον δὲ τοκισμός, τρίτον δὲ μισθαρνία. Ταύτης
 δ' ἢ μὲν τῶν βαναύσων τεχνῶν, ^e ἢ δὲ τῶν ἀτέχνων καὶ τῷ
 σώματι μόνῃ χρησίμων. Τρίτον δὲ εἶδος χρηματιστικῆς
 μεταξὺ ταύτης καὶ τῆς πρώτης. Ἔχει γὰρ καὶ τῆς κατὰ
 φύσιν τι μέρος καὶ τῆς μεταβλητικῆς, ὅσα ἀπὸ γῆς καὶ τῶν
 ἀπὸ γῆς γινομένων, ἀκάρπων μὲν χρησίμων δέ, οἷον ὕλοτο-
 5 μία τε καὶ πᾶσα μεταλλευτική. Αὕτη δὲ πολλὰ ἤδη περι-
 εἴληφε γένη· πολλὰ γὰρ εἶδη τῶν ἐκ γῆς μεταλλευομένων
 ἐστίν. Περὶ ἐκάστου δὲ τούτων καθόλου μὲν εἴρηται καὶ
 νῦν, τὸ δὲ κατὰ μέρος ἀκριβολογεῖσθαι χρήσιμον μὲν πρὸς
 6 τὰς ἐργασίας, ^f φορτικὸν δὲ τὸ ἐνδιατρίβειν. Εἰσὶ δὲ τεχνι-
 κώταται μὲν τῶν ἐργασιῶν ὅπου ἐλάχιστον ^g τῆς τύχης,
 βαναυσόταται δ' ἐν αἷς τὰ σώματα λωβῶνται μάλιστα, δου-
 λικώταται δὲ ὅπου τοῦ σώματος ^h πλείσται ⁱ χρήσεις, ^k ἀγεν-
 νέσταται δὲ ὅπου ἐλάχιστον προσδεῖ ἀρετῆς. Ἐπεὶ δ' ἐστὶν
 ἐνίοις γεγραμμένα περὶ τούτων, οἷον Χάρητι δὴ τῷ Παρίῳ
 καὶ Ἀπολλοδώρῳ τῷ Δημνίῳ περὶ γεωργίας καὶ ψιλῆς καὶ
 πεφυτευμένης, ὁμοίως δὲ καὶ ἄλλοις περὶ ἄλλων, ταῦτα μὲν
 ἐκ τούτων θεωρεῖτω ὅτῳ ἐπιμελές· ἔτι δὲ καὶ τὰ λεγόμενα
 σποράδην, δι' ὧν ^l ἐπιτετυχήκασιν ἔνιοι χρηματιζόμενοι, δεῖ

^b ταύτη Sb.Tb. ^c ὅσον Tb. ^d οὖν om. Sb.Tb. ^e ἢ δὲ τῶν ἀτέχνων om. Ib. ^f φορτικὸν Sb. ^g τῆς om. Ib. ^h πλείστα Q. ⁱ χρήσις Sb.Tb. ^k ἀγενέσταται Q. ^l ἐπιτετυχή Sb, ἐπιτετοχή Tb.

συλλέγειν. Πάντα γὰρ ^m ὠφέλιμα ταῦτ' ἐστὶ τοῖς τιμῶσι ⁸
 τὴν χρηματιστικὴν. Οἷον καὶ τὸ θάλαω τοῦ Μιλησίου
 τοῦτο γὰρ ἐστὶ κατανόημά τι ⁿ χρηματιστικόν, ἀλλ' ἐκείνῃ
 μὲν διὰ τὴν σοφίαν προσάπτουσι, τυγχάνει δὲ καθόλου τι
 ὄν. Ὀνειδιζόντων γὰρ αὐτῷ διὰ τὴν πενίαν ὡς ἀνωφελοῦς ⁹
 τῆς φιλοσοφίας οὔσης, κατανοήσαντά φασιν αὐτὸν ἐλαίων
 φορὰν ἐσομένην ἐκ τῆς ἀστρολογίας, ἔτι χειμῶνος ὄντος,
 εἰπορήσαντα χρημάτων ὀλίγων ἀρραβῶνας διαδοῦναι τῶν
 ὀλαιοργίων τῶν τ' ἐν Μιλήτῃ καὶ ^p Χίφ πάντων, ὀλίγον
 μισθωσάμενον αὐτ' οὐθενὸς ἐπιβάλλοντος· ἐπειδὴ δ' ὁ καιρὸς
 ἦκε, πολλῶν ζητουμένων ἅμα καὶ ἐξαίφνης, ^q ἐκμισθοῦντα ὄν
 τρόπον ἠβούλετο, πολλὰ χρήματα ^r συλλέξαντα ἐπίδειξαι
 ὅτι ῥάδιόν ἐστι πλουτεῖν τοῖς φιλοσόφοις, ἂν βούλωνται,
 ἀλλ' οὐ τοῦτ' ἐστὶ περὶ ὃ σπουδάζουσιν. Θαλῆς μὲν οὖν ¹⁰
 λέγεται τοῦτον τὸν τρόπον ἐπίδειξιν ποιήσασθαι τῆς σο-
 φίας· ἔστι δ', ὥσπερ εἶπομεν, καθόλου τὸ τοιοῦτον χρημα-
 τιστικόν, εἴαν τις δύνηται μονοπωλίαν αὐτῷ κατασκευάζειν.
 Διὸ καὶ τῶν πόλεων εἶναι τοῦτον ποιοῦνται τὸν πόρον, ὅταν
 ἀπορῶσι χρημάτων· μονοπωλίαν γὰρ τῶν ὀνίων τοιοῦσιν.
 Ἐν Σικελίᾳ δὲ τις τεθέντος παρ' αὐτῷ νομίσματος συνε- ¹¹
 πρίατο πάντα τὸν σίδηρον ἐκ τῶν σιδηρείων, μετὰ δὲ ταῦτα
 ὡς ἀφίκοντο ἐκ τῶν ἐμπορίων οἱ ἔμποροι, ἐπώλει μόνος, οὐ
 πολλὴν ποιήσας ὑπερβολὴν τῆς τιμῆς· ἀλλ' ὁμως ἐπὶ τοῖς
 πενήκοντα ταλάντοις ἐπέλαβεν ἑκατόν. ¹² Τοῦτο μὲν οὖν ὁ
 Διονύσιος αἰσθόμενος τὰ μὲν χρήματα ἐκέλευσεν ἐκκομίσασ-
 θαι, μὴ μέντοι γ' ἔτι μένειν ἐν Συρακούσαις, ὡς πόρους
 εὑρίσκοντα τοῖς αὐτοῦ πράγμασιν ἀσυμφόρους. Τὸ μέντοι
 ὄραμα θάλαω καὶ τοῦτο ταυτόν ἐστιν· ἀμφότεροι γὰρ ἐαν-
 τοῖς ἐτέχνασαν γενέσθαι μονοπωλίαν. Χρήσιμον δὲ γνω- ¹³
 ρίζειν ταῦτα καὶ τοῖς πολιτικοῖς· πολλαῖς γὰρ πόλεσι δεῖ
 χρηματισμοῦ καὶ τοιούτων πόρων, ὥσπερ οἰκία, μᾶλλον δέ.

^m ὠφέλιμος Q.ⁿ χρηματικόν Q.^o ὀλαιοργίων plerique.^p χείρ Q.^q ἐκμισθοῦνται T^b.^r συλλέξαντες S^b. T^b.^s τοῦτονQ. I^b. T^b.

Διόπερ τινές καὶ πολιτεύονται τῶν πολιτευομένων ταῦτα μόνον.

- 12 Ἐπεὶ δὲ τρία [†] μέρη τῆς οἰκονομικῆς ἦν, ἐν μὲν δεσποτικῇ, [†] περὶ ἧς εἶρηται πρότερον, ἐν δὲ πατρικῇ, τρίτον δὲ γαμικῇ καὶ γὰρ γυναικὸς ἄρχειν καὶ τέκνων, ὡς ἐλευθέρων μὲν ἀμφοῖν, οὐ τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον τῆς ἀρχῆς, ἀλλὰ γυναικὸς μὲν πολιτικῶς, τέκνων δὲ βασιλικῶς· τό τε γὰρ ἄρρεν φύσει τοῦ θήλεος ἡγεμονικώτερον, εἰ μὴ που συνέστηκε παρὰ φύσιν, καὶ τὸ πρεσβύτερον καὶ τέλειον τοῦ νεωτέρου καὶ ἀτελοῦς. Ἐν μὲν οὖν ταῖς πολιτικαῖς ἀρχαῖς ταῖς πλείεσταις μεταβάλλει τὸ ἄρχον καὶ τὸ ἀρχόμενον· ἐξ ἴσου γὰρ εἶναι βούλεται τὴν φύσιν καὶ διαφέρειν μῆθέν. Ὅμως δέ, ὅταν τὸ μὲν ἄρχη τὸ δ' ἄρχηται, ζητεῖ διαφορὰν εἶναι καὶ σχήμασι καὶ λόγοις καὶ τιμαῖς, ὥσπερ καὶ [†] Ἀμασις εἶπε ^ω τὸν ³ περὶ τοῦ ποδανιπτῆρος λόγον. Τὸ δ' ἄρρεν αἰεὶ πρὸς τὸ θῆλυ τούτου ἔχει τὸν τρόπον. Ἡ δὲ τῶν ^z τέκνων ἀρχὴ βασιλική· τὸ γὰρ γεννῆσαν καὶ κατὰ φιλίαν ἄρχον καὶ κατὰ πρεσβείαν ἐστίν, ὅπερ ἐστὶ βασιλικῆς εἶδος ἀρχῆς. Διὸ καλῶς Ὁμηρος τὸν Δία προσηγόρευσεν εἰπὼν

πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε,

τὸν βασιλέα τούτων ἀπάντων. Φύσει γὰρ τὸν βασιλέα διαφέρειν μὲν δεῖ, τῷ ^γ γένει δ' εἶναι τὸν αὐτόν· ὅπερ ^z πέπονθε τὸ πρεσβύτερον πρὸς τὸ νεώτερον καὶ ὁ γεννήσας πρὸς τὸ τέκνον.

- 13 Φανερόν τοίνυν ὅτι πλείων ἢ σπουδὴ τῆς οἰκονομίας περὶ τοὺς ἀνθρώπους ἢ περὶ τὴν τῶν ἀψύχων κτήσιν, καὶ περὶ τὴν ἀρετὴν τούτων ἢ περὶ τὴν τῆς κτήσεως, ὃν καλοῦμεν ^z πλοῦτον, καὶ τῶν ἐλευθέρων μᾶλλον ἢ δούλων. Πρῶτον μὲν οὖν περὶ δούλων ἀπορήσειεν ἂν τις, πότερόν ἐστιν ἀρετὴ τις δούλου παρὰ τὰς ὀργανικὰς καὶ διακονικὰς ἄλλη τιμιωτέρα τούτων, οἷον σωφροσύνη καὶ ἀνδρία καὶ δικαιοσύνη καὶ τῶν ἄλλων τῶν τοιούτων ἔξεων, ἢ οὐκ ἔστιν οὐδεμία παρὰ τὰς

[†] μέρη om. Ib. Tb. ^γ περὶ om. Sb. ^ω τὸν om. Sb. ^z τεκτόνων Tb.
^γ γένει om. Sb. ^z πέπονθε πρεσβύτερον πρὸς τὸν Sb.

σωματικὰς ὑπηρεσίας. Ἐχει γὰρ ἀπορίαν ἀμφοτέρως.
^aΕἴτε γὰρ ἔστι, τί διοίσουσι τῶν ἐλευθέρων; Εἴτε μὴ ἔστιν ³
 ὄντων ἀνθρώπων καὶ λόγου κοινωνούντων, ἄτοπον. Σχεδὸν
^bδὲ ταυτόν ἐστι τὸ ζητούμενον καὶ περὶ γυναῖκός καὶ παιδός,
^cπότῃ καὶ τούτων εἰσὶν ἀρεταί, καὶ δεῖ τὴν γυναῖκα εἶναι
 σώφρονα καὶ ἀνδρείαν καὶ δικαίαν, καὶ παῖς ἔστι καὶ ἀκό-
 λαστος καὶ σώφρων, ἢ οὐ; Καὶ καθόλου δὴ τοῦτ' ἐστὶν ἐπι-⁴
 σκεπτέον περὶ ἀρχομένου φύσει καὶ ἄρχοντος, πότερον ἢ
 αὐτὴ ἀρετὴ ἢ ἑτέρα. Εἰ μὲν γὰρ δεῖ ἀμφοτέρους μετέχειν
 καλοκάγαθίας, διὰ τί τὸν μὲν ἄρχειν δεοὶ εἶναι τὸν δὲ ἄρχεσθαι
 καθάπαξ; Οὐδὲ γὰρ τῷ μᾶλλον καὶ ἥττον οἷόν τε διαφέ-
 ρειν τὸ μὲν γὰρ ἄρχεσθαι καὶ ἄρχειν ^dεἶδει διαφέρει, τὸ
 δὲ μᾶλλον καὶ ἥττον οὐδέν. Εἰ δὲ τὸν μὲν δεῖ τὸν δὲ μὴ, ⁵
 θαυμαστόν. Εἴτε γὰρ ὁ ἄρχων μὴ ἔσται σώφρων καὶ δι-
 καιος, πῶς ἄρξει καλῶς; Εἴθ' ὁ ἄρχόμενος, πῶς ἀρχθήσε-
 ται καλῶς; Ἀκόλαστος γὰρ ὢν καὶ δειλὸς οὐθέν ποιήσει
 τῶν προσηκόντων. Φανερόν τοίνυν ὅτι ἀνάγκη μὲν μετέχειν
 ἀμφοτέρους ἀρετῆς, ταύτης δ' εἶναι διαφοράς, ὥσπερ καὶ
 τῶν φύσει ἀρχομένων. Καὶ τοῦτο εὐθὺς ὑφήγηται περὶ τὴν ⁶
 ψυχὴν ἐν ταύτῃ γὰρ ἔστι φύσει τὸ μὲν ἄρχον τὸ δὲ
 ἀρχόμενον, ὃν ἑτέραν φαμέν εἶναι ἀρετὴν, οἷον τοῦ λόγον
 ἔχοντος καὶ τοῦ ἀλόγου. Δῆλον τοίνυν ὅτι τὸν αὐτὸν τρό-
 πον ἔχει καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων, ὥστε φύσει τὰ πλείω ἄρχοντα
 καὶ ἀρχόμενα. Ἄλλον γὰρ τρόπον τὸ ἐλεύθερον τοῦ δούλου ⁷
^eἄρχει καὶ τὸ ἄρρεν τοῦ θήλεος καὶ ἀνὴρ παιδός· καὶ πᾶσιν
 ἐνυπάρχει μὲν τὰ μόρια τῆς ψυχῆς, ἀλλ' ἐνυπάρχει διαφε-
 ρόντως. Ὁ μὲν γὰρ δούλος ὅλως οὐκ ἔχει τὸ βουλευτικόν,
 τὸ δὲ θῆλυ ἔχει μὲν, ἀλλ' ἄκυρον· ὁ δὲ παῖς ἔχει μὲν,
 ἀλλ' ἀτελές. ^fὉμοίως τοίνυν ἀναγκαῖον ἔχειν καὶ περὶ ⁸
 τὰς ἠθικὰς ἀρετάς· ὑποληπτέον δὲ μὲν μετέχειν πάντας,
 ἀλλ' οὐ τὸν αὐτὸν τρόπον, ἀλλ' ὅσον ἐκάστῳ πρὸς τὸ αὐτοῦ
 ἔργον. Διὸ τὸν μὲν ἄρχοντα τελέαν ἔχειν δεῖ τὴν ἠθικὴν

^a εἴτε Sb.Tb. ^b δὴ Q.Sb.Tb. et corr. Ib. ^c πότερον Ib. ^d εἶδει Tb.
^e ἄρχειν Sb. ^f ὁμοίως Sb.Tb.

ἀρετὴν (τὸ γὰρ ἔργον ἐστὶν ἀπλῶς τοῦ ἀρχιτέκτονος, ὁ δὲ λόγος ἀρχιτέκτων), τῶν δ' ἄλλων ἕκαστον, ὅσον ἐπιβάλλει αὐτοῖς. Ὡστε φανερόν ἐστιν ἠθικὴ ἀρετὴ τῶν εἰρημένων πάντων, καὶ οὐχ ἡ αὕτη σωφροσύνη γυναικὸς καὶ ἀνδρός, οὐδ' ἀνδρία καὶ δικαιοσύνη, καθάπερ ᾤετο Σωκράτης, ἀλλ' ἡ μὲν ἀρχικὴ ἀνδρία, ἡ δ' ὑπερηλική. Ὁμοίως δ' ἔχει καὶ 10 περὶ τὰς ἄλλας. Δῆλον δὲ τοῦτο καὶ κατὰ μέρος μᾶλλον ἐπισκοποῦσιν· καθόλου γὰρ οἱ λέγοντες ἐξαπατῶσιν ἑαυτοὺς, ὅτι τὸ εὖ ἔχειν τὴν ψυχὴν ἀρετή, εἴ ἢ τὸ ὀρθοπραγεῖν, ἢ τι τῶν τοιούτων· πολὺ γὰρ ἄμεινον λέγουσιν οἱ ἐξαριθμοῦντες 11 τὰς ἀρετάς, ὥσπερ Γοργίας, τῶν οὕτως ὀριζομένων. Διὸ δέ, ὥσπερ ὁ ποιητὴς εἶρηκε περὶ γυναικός, οὕτω νομίζειν ἔχειν περὶ πάντων·

γυναικὶ κόσμον ἢ σιγὴ φέρει,

ἀλλ' ἀνδρὶ οὐκέτι τοῦτο. Ἐπεὶ δ' ὁ παῖς ἀτελής, δῆλον ὅτι τούτου μὲν καὶ ἡ ἀρετὴ οὐκ αὐτοῦ πρὸς αὐτόν ἐστιν, ἀλλὰ 12 πρὸς ἡ τὸν τέλειον καὶ τὸν ἡγούμενον. Ὁμοίως δὲ καὶ δούλου πρὸς δεσπότην. Ἐθεμεν δὲ πρὸς τὰναγκαῖα χρήσιμον εἶναι τὸν δούλον, ὥστε δῆλον ὅτι καὶ ἀρετῆς δεῖται μικρᾶς, καὶ τοσαύτης ὅπως μήτε δι' ἀκολασίαν μήτε διὰ ¹ δειλίαν ἐλλείψῃ τῶν ἔργων. Ἀπορήσεις δ' ἂν τις, τὸ νῦν εἰρημένον εἰ ἀληθές, ἀρα καὶ τοὺς τεχνίτας δεήσει ἔχειν ἀρετὴν· πολ- 13 λάκις γὰρ δι' ἀκολασίαν ἐλλείπουσι τῶν ἔργων. Ἡ διαφέρει ^k τοῦτο πλείστον. Ὁ μὲν γὰρ δούλος κοινῶς ζωῆς, ὁ δὲ πορρωτέρων, καὶ τοσοῦτον ἐπιβάλλει ἀρετῆς ὅσον περ καὶ δουλείας· ὁ γὰρ βάνυστος τεχνίτης ἀφωρισμένην τινα ἔχει δουλείαν· καὶ ὁ μὲν δούλος τῶν ¹ φύσει, σκυτοτόμος δ' οὐθείς, 14 οὐδὲ τῶν ἄλλων τεχνιτῶν. Φανερόν τοίνυν ὅτι τῆς τοιαύτης ἀρετῆς αἴτιον εἶναι δεῖ τῷ δούλῳ τὸν δεσπότην, ἀλλ' οὐ τὴν διδασκαλικὴν ἔχοντα τῶν ἔργων δεσποτικὴν. Διὸ λέγουσιν οὐ καλῶς οἱ λόγου τοὺς δούλους ἀποστεροῦντες καὶ φάσκον-

ε ἢ] καὶ Q, om. Ib.Sb.Tb. ἡ τὸ τέλος Q.Ib.Sb.Tb. ¹ δειλίαν Tb.
^k τούτων Tb. ¹ φύσεων Tb, φύων Sb.

τες ἐπιτάξει χρῆσθαι μόνον^μ νουθετητέον γὰρ μᾶλλον τοὺς δούλους ἢ τοὺς παῖδας.

Ἄλλα περὶ μὲν τούτων διωρίσθω τὸν τρόπον τούτον¹⁵ περὶ δὲ ἀνδρὸς καὶ γυναικὸς καὶ τέκνων καὶ πατρὸς, τῆς τε περὶ ἕκαστον αὐτῶν ἀρετῆς, καὶ τῆς πρὸς σφᾶς αὐτοὺς ὁμιλίας, τί τὸ καλῶς καὶ μὴ καλῶς ἐστί, καὶ πῶς δεῖ τὸ μὲν εὖ διώκειν τὸ δὲ κακῶς φεύγειν, ἐν τοῖς περὶ τὰς πολιτείας ἀναγκαῖον ἐπελθεῖν¹⁶ ἐπεὶ γὰρ οἰκία μὲν πᾶσα μέρος πόλεως, ταῦτα δ' οἰκίας, τὴν δὲ τοῦ μέρους πρὸς τὴν τοῦ ὅλου δεῖ βλέπειν ἀρετὴν, ἀναγκαῖον πρὸς τὴν πολιτείαν βλέποντας παιδεύειν καὶ τοὺς παῖδας καὶ τὰς γυναῖκας, εἴπερ τι διαφέρει πρὸς τὸ τὴν πόλιν εἶναι σπουδαίαν καὶ τοὺς παῖδας εἶναι σπουδαίους καὶ τὰς γυναῖκας σπουδαίας. Ἀναγκαῖον δὲ δια-
φέρειν¹⁶ αἱ μὲν γὰρ γυναῖκες ἡμισυ μέρος τῶν ἐλευθέρων, ἐκ δὲ τῶν παίδων οἱ κοινῶν γίνονται τῆς πολιτείας. Ὡστ' ἐπεὶ περὶ μὲν τούτων διώρισταί, περὶ δὲ τῶν λοιπῶν ἐν ἄλλοις^ο λεκτέον, ἀφέντες ὡς τέλος ἔχοντας τοὺς νῦν λόγους, ἄλλην ἀρχὴν ποιησάμενοι λέγωμεν, καὶ πρῶτον ἐπισκεψώμεθα περὶ τῶν ἀποφνηαμένων περὶ τῆς πολιτείας τῆς ἀρίστης.

B.

Ἐπεὶ δὲ προαιρούμεθα θεωρῆσαι περὶ τῆς κοινωνίας τῆς πολιτικῆς, ἢ κρατίστη πασῶν τοῖς^ρ δυναμένοις ζῆν ὅτι μάλιστα κατ' εὐχὴν, δεῖ καὶ τὰς ἄλλας ἐπισκέψασθαι πολιτείας, αἷς τε χρῶνται¹ τινες τῶν πόλεων τῶν εὐνομεῖσθαι λεγομένων, καὶ εἴ τινες ἕτεραι τυγχάνωσιν ὑπὸ τινῶν εἰρημέναι καὶ δοκοῦσαι καλῶς ἔχειν, ἵνα τό τ' ὀρθῶς ἔχον ὀφθῇ καὶ τὸ χρήσιμον, ἔτι δὲ τὸ ζητεῖν τι παρ' αὐτὰς ἕτερον μὴ δοκῇ πάντως εἶναι σοφίζεσθαι βουλομένων, ἀλλὰ διὰ τὸ μὴ καλῶς ἔχειν ταύτας τὰς νῦν ὑπαρχούσας, διὰ τοῦτο ταύτην² δοκῶμεν ἐπιβαλέσθαι τὴν μέθοδον. Ἀρχὴν δὲ πρῶτον² ποιητέον ἥπερ πέφυκεν ἀρχὴ ταύτης τῆς σκέψεως. Ἀνάγκη

^μ νουθετέον Sb.   ^ν οἰκία Sb.   ^ο λέγομεν Sb.   ^ρ βουλομένοις Ib.
¹ δοκῶ Ub.

γὰρ ἤτοι πάντας πάντων κοινωνεῖν τοὺς πολίτας, ἢ [†]μηδενός, ἢ τινῶν μὲν τινῶν δὲ μή. Τὸ μὲν οὖν μηδενός κοινωνεῖν φανερόν ὡς ἀδύνατον· ἡ γὰρ πολιτεία κοινωνία τίς ἐστι, καὶ πρῶτον ἀνάγκη τοῦ τόπου κοινωνεῖν· ὁ μὲν γὰρ τόπος ^²εἰς ὁ τῆς μιᾶς πόλεως, οἱ δὲ πολῖται κοινωνοὶ τῆς μιᾶς πό-
 3 λεως. Ἀλλὰ πότερον [†] ὅσων ἐνδέχεται κοινωνῆσαι, πάντων βέλτιον ^ν κοινωνεῖν τὴν μέλλουσαν οἰκῆσθαι πόλιν καλῶς, ἢ τινῶν ^ω μὲν τινῶν δ' οὐ βέλτιον; Ἐνδέχεται γὰρ ^κ καὶ τέκνων καὶ γυναικῶν καὶ κτημάτων κοινωνεῖν ^γ τοὺς πολίτας ἀλλήλοις, ὥσπερ ἐν τῇ ^² πολιτείᾳ τῇ Πλάτωνος· ἐκεῖ γὰρ ὁ Σωκράτης φησὶ δεῖν κοινὰ τὰ τέκνα καὶ τὰς γυναῖκας εἶναι καὶ τὰς κτήσεις. Τοῦτο δὲ πότερον ὡς νῦν οὕτω βέλτιον
 2 ἔχειν, ἢ κατὰ τὸν ἐν τῇ πολιτείᾳ γεγραμμένον νόμον; Ἐχει ^² δὲ δυσχερείας ἄλλας τε πολλὰς τὸ πάντων εἶναι τὰς γυναῖκας κοινὰς, καὶ δι' ἣν αἰτίαν φησὶ δεῖν ^β νομοθετηθῆσαι τὸν τρόπον τοῦτον ὁ Σωκράτης, οὐ φαίνεται συμβαίνειν ἐκ
 4 τῶν λόγων. Ἐπι δὲ πρὸς τὸ τέλος ὃ φησι τῇ πόλει ^ε δεῖν ὑπάρχειν, ὡς μὲν εἴρηται νῦν, ἀδύνατον, πῶς δὲ δεῖ ^δ διελεῖν, οὐδὲν διώρισται. Λέγω δὲ τὸ μίαν εἶναι τὴν πόλιν πᾶσαν ὡς ἄριστον ὅτι μάλιστα· λαμβάνει γὰρ ταύτην ὑπόθεσιν ὁ Σωκράτης. Καίτοι φανερόν ἐστιν ὡς προοιῶσα καὶ γινομένη μία μᾶλλον οὐδὲ πόλις ἔσται· πλῆθος γὰρ τι τὴν φύσιν ἐστὶν ἡ πόλις, γινομένη τε μία μᾶλλον οἰκία μὲν ἐκ πόλεως, ἄνθρωπος δ' ἐξ οἰκίας ἔσται· μᾶλλον γὰρ μίαν τὴν οἰκίαν τῆς πόλεως φαίμεν ἄν, καὶ τὸν ἓνα τῆς οἰκίας· ὥστ' εἰ καὶ δυνατός τις εἴη τοῦτο δρᾶν, οὐ ποιητέον· ἀναιρήσει γὰρ τὴν
 3 πόλιν. Οὐ μόνον δ' ἐκ πλειόνων ἀνθρώπων ἐστὶν ἡ πόλις, ἀλλὰ καὶ ἐξ ^ε εἶδει διαφερόντων· οὐ γὰρ γίνεται πόλις ἐξ ὁμοίων. Ἐτερον γὰρ συμμαχία καὶ πόλις· τὸ μὲν γὰρ τῷ

[†] μηδενῶν Ub, omissis ἢ τινῶν. ^² εἰς ὁ τῆς] ἰσότης codices. [†] ὅσων Qb.Tb. ^ν κοινωνεῖ Qb. ^ω μὲν τινῶν om. Ub. ^κ καὶ τέκνων—κοινωνεῖν in margine Qb. ^γ τοὺς πολίτας ἀλλήλοις om. Qb. ^² πολιτεία τῇ] πολιτεία τοῦ Qb.Ub. ^α δὴ Ib.Qb.Tb.Ub. ^β νομοθετηθῆσαι Ub. ^ε δεῖ Qb. ^δ διελεῖν Ib.Qb.Tb. ^ε εἶδους Qb.Tb, εἰδείους Ub.

ποσφ̄ χρήσιμον, κἂν ἢ [†] τὸ αὐτὸ τῷ εἶδει βοηθείας γὰρ χάριν ἢ συμμαχία πέφυκεν, ὥσπερ ἂν εἰ σταθμὸς πλείον ἐλκίσῃ. [§] Διοίσει δὲ τῷ τοιούτῳ καὶ πόλις ἔθνους, ὅταν μὴ κατὰ κώμας ὥσι κεχωρισμένοι τὸ πλῆθος, ἀλλ' οἷον Ἀρκαῶδες. Ἐξ ὧν δὲ δεῖ ἐν γενέσθαι, εἶδει διαφέρει. Διόπερ ⁴ τὸ ἴσον τὸ ἀντιπεπονθὸς σώζει τὰς πόλεις, ὥσπερ ἐν τοῖς ἠθικοῖς εἴρηται πρότερον· ἐπεὶ καὶ ἐν τοῖς ἐλευθέροις καὶ ἴσοις ἀνάγκη τοῦτ' εἶναι· ἅμα γὰρ οὐχ οἷόν τε πάντας ἄρχειν, ἀλλ' ἢ κατ' ἐνιαυτὸν ἢ κατὰ τινα ἄλλην τάξιν ἢ χρόνον. Καὶ συμβαίνει δὴ τὸν τρόπον τοῦτον ^h ὥστε πάντας [§] ἄρχειν, ὥσπερ ἂν εἰ μετέβαλλον οἱ σκυτεῖς καὶ ^ι οἱ τέκτονες καὶ μὴ οἱ αὐτοὶ αἰὲ σκυτοτόμοι καὶ τέκτονες ἦσαν. Ἐπεὶ ⁶ δὲ βέλτιον οὕτως ἔχειν καὶ τὰ περὶ τὴν κοινωνίαν τὴν πολιτικὴν, δηλὸν ὥς τοὺς αὐτοὺς αἰὲ βέλτιον ἄρχειν, εἰ δυνατόν· ἐν οἷς δὲ μὴ δυνατόν διὰ τὸ τὴν φύσιν ἴσους εἶναι πάντας, ἅμα δὲ καὶ δίκαιον, εἴτ' ἀγαθὸν εἴτε φαῦλον τὸ ἄρχειν, πάντας αὐτοῦ μετέχειν, ἐν τούτοις δὲ μιμεισθαι τὸ ἐν μέρει τοὺς ἴσους ^k εἰκεῖν ^ι ὁμοίως ^m τοῖς ἐξ ἀρχῆς. Οἱ μὲν γὰρ ἄρχουσιν οἱ δ' ἄρχονται ⁿ παρὰ μέρος, ὥσπερ ⁷ ἂν ἄλλοι γενόμενοι. Τὸν αὐτὸν ^ο δὴ τρόπον ἀρχόντων ἕτεροι ἐτέρας ἄρχουσιν ἀρχάς. Φανερόν τοίνυν ἐκ τούτων ὥς οὔτε πέφυκε μίαν οὕτως εἶναι τὴν πόλιν ὥσπερ λέγουσιν οἱ τινες, καὶ τὸ λεχθὲν ὥς μέγιστον ἀγαθὸν ἐν ταῖς πόλεσιν ὅτι τὰς πόλεις ἀναιρεῖ· καίτοι τό γε ἐκάστου ἀγαθὸν σώζει ἕκαστον. Ἔστι δὲ καὶ κατ' ἄλλον τρόπον φανε- ⁸ ρὸν ὅτι τὸ λίαν ἐνοῦν ζητεῖν τὴν πόλιν οὐκ ἔστιν ἄμεινον. Οἰκία μὲν γὰρ αὐταρκέστερον ἐνός, πόλις δ' οἰκίας· καὶ βούλεται γ' ἤδη τότε εἶναι πόλις, ὅταν ἀντάρκη συμβαίῃ ^p τὴν κοινωνίαν εἶναι τοῦ πλῆθους. Εἴπερ οὖν αἰρετώτερον ^q τὸ αὐταρκέστερον, καὶ τὸ ἥττον ἐν τοῦ μᾶλλον αἰρετώτερον.

[†] τῷ αὐτῷ Q^b.T^b.U^b. [§] διοίσει U^b. ^h ὥστε πάντας ἄρχειν om. U^b.
ⁱ οἱ post καὶ om. U^b. ^k οἰκεῖν I^b.T^b. ^ι ὁμοίους I^b. ^m τοῖς om. U^b.
ⁿ παρὰ] κατὰ Q^b.T^b. ^ο δὴ] δὴ τὸν Q^b. ^p τὴν om. U^b. ^q τὸ αὐταρκέστερον om. U^b.

3 Ἄλλὰ μὴν οὐδ' εἰ τοῦτο ἄριστόν ἐστι, τὸ μίαν ὅτι μάλιστα εἶναι τὴν κοινωνίαν, οὐδὲ τοῦτ' ἀποδείκνυσθαι φαίνεται κατὰ τὸν λόγον, εἰς πάντες ἅμα λέγωσι τὸ ἐμὸν καὶ τὸ μὴ ἐμὸν· τοῦτο γὰρ οἶται ὁ Σωκράτης σημεῖον εἶναι τοῦ τὴν πόλιν τελέως εἶναι μίαν. Τὸ γὰρ πάντες διττόν. Εἰ μὲν οὖν ὡς ἕκαστος, τάχ' ἂν εἴη μᾶλλον ὃ βούλεται ποιεῖν ὁ Σωκράτης· ἕκαστος γὰρ υἱὸν ἑαυτοῦ ἴφηση τὸν αὐτὸν καὶ γυναῖκα δὴ τὴν αὐτήν, καὶ περὶ τῆς οὐσίας καὶ περὶ ἐκάστου δὴ τῶν συμβαινόντων ὡσαύτως. Νῦν δ' οὐχ οὕτω φήσουσιν οἱ κοιναῖς χρώμενοι ταῖς γυναῖξιν καὶ τοῖς τέκνοις, ἀλλὰ πάντες 3 μέν, οὐχ ὡς ἕκαστος δ' αὐτῶν. Ὅμοιως δὲ καὶ τὴν οὐσίαν πάντες μέν, οὐχ ὡς ἕκαστος δ' αὐτῶν. Ὅτι μὲν τοίνυν παραλογισμός τις ἐστὶ τὸ λέγειν πάντας, φανερόν. Τὸ γὰρ πάντες καὶ ἀμφοτέρω καὶ περιττὰ καὶ ἄρτια διὰ τὸ διττόν καὶ ἐν τοῖς λόγοις ἐριστικούς ποιεῖ συλλογισμούς· διὸ ἔστι τὸ πάντας τὸ αὐτὸ λέγειν ὥδι μὲν καλόν, ἀλλ' οὐ δυνατόν, 4 ὥδι δ' οὐθὲν ὁμονοητικόν. Πρὸς δὲ τούτοις ἑτέραν ἔχει βλάβην τὸ λεγόμενον. Ἐκιστα γὰρ ἐπιμελείας τυγχάνει τὸ πλείστων κοινόν· τῶν γὰρ ἰδίων μάλιστα φροντίζουσιν, τῶν δὲ κοινῶν ἥττον, ἢ ὅσον ἐκάστω ἐπιβάλλει. Πρὸς γὰρ τοῖς ἄλλοις ὡς ἑτέρου φροντίζοντος ὀλιγωροῦσι μᾶλλον, ὥσπερ ἐν ταῖς οἰκετικαῖς διακονίαις οἱ πολλοὶ θερά- 5 ποντες ἐνίοτε χεῖρον ὑπηρετοῦσι τῶν ἐλαττόνων. Γίνονται δ' ἐκάστω χίλιοι τῶν πολιτῶν υἱοί, καὶ οὗτοι οὐχ ὡς ἐκάστου, ἀλλὰ τοῦ τυχόντος ὁ τυχὼν ὁμοίως ἐστὶν υἱός· ὥστε πάντες ὁμοίως ὀλιγορήσουσιν. Ἐτι οὕτως ἕκαστος ἐμὸς λέγει τὸν εὖ πράττοντα τῶν πολιτῶν ἢ κακῶς, ἡ πόσις τυγχάνει ἢ τὸν ἀριθμὸν ἢ ὧν, οἷον ἐμὸς ἢ τοῦ δαίμονος, τοῦτον τὸν τρόπον λέγων καθ' ἕκαστον τῶν χιλίων, ἢ ὅσων ἢ πόσις ἐστὶ, καὶ τοῦτο δισταῖζον· ἄδηλον γὰρ ὅτι συνέβη γενέσθαι

ἴ φύσει U^b. ὁμοίως—αὐτῶν om. Q^b.T^b. ἴ ἐξῆς I^b.T^b. ὕ πλείστον rc. U^b. ὥ ὅσων T^b.U^b. ἡ πόσις T^b. ὕ τῶν ἀριθμῶν pr. Q^b. et rc. I^b, τῶν ἀριθμῶν T^b. ἡ ὧν om. Q^b.T^b.U^b, et corr. I^b. ἡ ἢ om. U^b. ὡς Q^b.T^b.

τέκνον καὶ σωθῆναι γενόμενον. Καίτοι πότερον οὕτω κρείτ-
τον τὸ ἐμὸν λέγειν ἕκαστον, τὸ αὐτὸ μὲν ^επροσαγορεύοντας
δισχιλίων καὶ μυρίων, ἢ μᾶλλον ὥς νῦν ἐν ταῖς πόλεσι τὸ
ἐμὸν λέγουσιν; Ὁ μὲν γὰρ υἱὸν αὐτοῦ ὁ δ' ἀδελφὸν αὐτοῦ
προσαγορεύει τὸν αὐτόν, ὁ δ' ἀνεψιόν, ἢ κατ' ἄλλην τινὰ
συγγένειαν, ἢ πρὸς αἵματος, ἢ κατ' οἰκειότητα καὶ κηδείαν
αὐτοῦ πρῶτον ἢ τῶν αὐτοῦ, πρὸς δὲ τούτοις ἕτερον φράτορα
^δ ἢ φυλέτην· κρείττον γὰρ ἴδιον ἀνεψιὸν εἶναι ἢ τὸν τρόπον
τούτον υἱόν. Οὐ μὴν ἀλλ' οὐδὲ διαφυγεῖν δυνατόν τὸ μή
τινας ὑπολαμβάνειν ἐαυτῶν ἀδελφοὺς τε καὶ παῖδας καὶ πα-
τέρας καὶ μητέρας· κατὰ γὰρ τὰς ὁμοιότητας ^ε αἱ γίνονται
τοῖς τέκνοις πρὸς τοὺς γεννήσαντας, ἀναγκαῖον λαμβάνειν
περὶ ἀλλήλων τὰς πίστεις. Ὅπερ φασὶ καὶ συμβαίνειν τινὲς ^γ
τῶν τὰς τῆς γῆς περιόδους πραγματευομένων· εἶναι γάρ τισι
τῶν ἄνω Λιβύων κοινὰς τὰς γυναῖκας, τὰ μέντοι γενόμενα
τέκνα διαιρεῖσθαι κατὰ τὰς ὁμοιότητας. Εἰσὶ δὲ τινες καὶ
γυναῖκες καὶ τῶν ἄλλων ζώων, οἷον ἵπποι καὶ βόες, αἱ σφό-
δρα πεφύκασιν ὅμοια ἀποδιδόναι τὰ τέκνα τοῖς γονεῦσιν,
ὥσπερ ἡ ἐν Φαρσάλῃ κληθεῖσα Δικαία ἵππος. Ἔτι δὲ καὶ ⁴
τὰς τοιαύτας δυσχερείας οὐ ῥάδιον εὐλαβηθῆναι τοῖς ταύτην
κατασκευάζουσι τὴν κοινωνίαν, οἷον αἰκίας καὶ φόνους ἀκου-
σίους, ^ε τοὺς δὲ ἐκουσίους, καὶ μάχας καὶ λοιδορίας· ὧν οὐδὲν
ὀσιόν ἐστι γίνεσθαι πρὸς πατέρας καὶ μητέρας καὶ τοὺς μὴ
πόρρω τῆς συγγενείας ὄντας, ὥσπερ πρὸς τοὺς ἄπωθεν·
ἀλλὰ καὶ πλεῖον συμβαίνειν ἀναγκαῖον ἀγνοούντων ἢ γνωρι-
ζόντων, καὶ γενομένων τῶν μὲν γνωρίζοντων ἐνδέχεται τὰς
νομιζομένας γίνεσθαι λύσεις, τῶν δὲ μηδεμίαν. Ἀποπον δὲ ²
καὶ τὸ κοινούς ποιήσαντα τοὺς υἱούς τὸ συνεῖναι μόνον ἀφε-
λεῖν τῶν ἐρώντων, τὸ δ' ἐρᾶν μὴ κωλύσαι, μηδὲ τὰς χρήσεις
τὰς ἄλλας, ἃς πατρὶ πρὸς υἱὸν εἶναι πάντων ἐστὶν ἀπρεπέ-
στατον καὶ ἀδελφῷ πρὸς ἀδελφόν· ἐπεὶ καὶ τὸ ἐρᾶν μόνον.
Ἀποπον δὲ καὶ τὸ τὴν συνουσίαν ἀφελεῖν δι' ἄλλην μὲν ³

^ε προσαγορευτέον τὰς δισχιλίων U^b. ^δ ἢ post φράτορα om. I^b. Q^b. T^b.
U^b. ^ε α ἢ T^b. ^ε τοὺς δὲ ἐκουσίους om. I^b.

αἰτίαν μηδεμίαν, ὥς λίαν δ' ἰσχυρᾶς τῆς ἡδονῆς γινομένης·
 ὅτι δ' ὁ μὲν πατήρ ἢ υἱός, οἱ δ' ἀδελφοὶ ἀλλήλων, μηθὲν
 4 οἶσθαι διαφέρειν. Ἐοικε δὲ μᾶλλον τοῖς γεωργοῖς εἶναι
 χρήσιμον τὸ κοινὰς εἶναι τὰς γυναῖκας καὶ τοὺς παῖδας ἢ τοῖς
 φύλαξιν· ἦττον γὰρ ἔσται φιλία κοινῶν ὄντων τῶν τέκνων
 καὶ τῶν γυναικῶν, δεῖ δὲ τοιούτους εἶναι τοὺς ἀρχομένους
 5 πρὸς τὸ πειθαρχεῖν καὶ μὴ νεωτερίζειν. Ὅλως δὲ συμβαί-
 νει ἀνάγκη τοῦναντίον διὰ τὸν τοιοῦτον νόμον ὧν προσήκει
 τοὺς ὀρθῶς κειμένους νόμους αἰτίους γίνεσθαι, καὶ δι' ἣν αἰ-
 τίαν ὁ Σωκράτης οὕτως οἶεται δεῖν τάττειν τὰ περὶ τὰ τέκνα
 6 καὶ τὰς γυναῖκας. Φιλίαν τε γὰρ οἴομεθα μέγιστον εἶναι
 τῶν ἀγαθῶν ταῖς πόλεσιν (οὕτω γὰρ ἂν ἤκιστα στασιάζοιεν), καὶ τὸ μίαν εἶναι τὴν πόλιν ἐπαινεῖ μάλιστα ὁ Σω-
 κράτης· ὃ καὶ δοκεῖ κακείνος εἶναι ἡ φησι τῆς φιλίας ἔργον,
 καθάπερ ἐν τοῖς ἐρωτικοῖς λόγοις ἴσμεν λέγοντα τὸν Ἀρι-
 στοφάνην ὡς τῶν ἐρώντων διὰ τὸ σφόδρα φιλεῖν ἐπιθυμούν-
 των συμφύναι καὶ γενέσθαι ἐκ δύο ὄντων ἁμφοτέρους ἓνα.
 7 Ἐνταῦθα μὲν οὖν ἀνάγκη ἁμφοτέρους ἐφθάρθαι ἢ τὸν ἓνα·
 ἐν δὲ τῇ πόλει τὴν φιλίαν ἀναγκαῖον ὑδαρῇ γίνεσθαι διὰ τὴν
 κοινωνίαν τὴν τοιαύτην, καὶ ἤκιστα λέγειν τὸν ἑμὸν ἢ υἱὸν
 8 πατέρα ἢ πατέρα υἱόν. Ὡς περ γὰρ μικρὸν γλυκὺ εἰς πολὺ
 ὕδωρ मिχθὲν ἀναίσθητον ποιεῖ τὴν κράσιν, οὕτω συμβαίνει
 καὶ τὴν οἰκειότητα τὴν πρὸς ἀλλήλους τὴν ἀπὸ τῶν ὀνομά-
 των τούτων διαφροντίζειν ἤκιστα ἀναγκαῖον ὃν ἐν τῇ πολι-
 τεῖᾳ τῇ τοιαύτῃ, ἢ πατέρα ὡς υἱὸν ἢ υἱὸν ὡς πατρός, ἢ ὡς
 9 ἀδελφούς ἀλλήλων. Δύο γάρ ἐστιν ἃ μάλιστα ποιεῖ κή-
 δεσθαι τοὺς ἀνθρώπους καὶ φιλεῖν, τό τε ἴδιον καὶ τὸ ἀγα-
 πητόν· ὧν οὐδέτερον οἶόν τε ὑπάρχειν τοῖς οὕτω πολιτευο-
 μένοις. Ἀλλὰ μὴν καὶ περὶ τοῦ μεταφέρειν τὰ γινόμενα
 τέκνα, τὰ μὲν ἐκ τῶν γεωργῶν καὶ τεχνιτῶν εἰς τοὺς φύλα-
 κας, τὰ δ' ἐκ τούτων εἰς ἐκείνους, πολλὴν ἔχει ταραχήν, τίνα
 ἔσται τρόπον· καὶ γινώσκειν ἀναγκαῖον τοὺς διδόντας καὶ

μεταφέροντας τίσι τίνας διδόασιν. Ἔτι δὲ καὶ τὰ πάλαι 10
λεχθέντα μᾶλλον ἐπὶ τούτων ἀναγκαῖον συμβαίνειν, οἷον αἰ-
κίας ἔρωτας φόνους· οὐ γὰρ ἔτι προσαγορεύουσιν ἀδελφοὺς
καὶ τέκνα καὶ πατέρας καὶ μητέρας τοὺς φύλακας οἳ τε εἰς
τοὺς ἄλλους πολίτας δοθέντες καὶ πάλιν οἱ παρὰ τοῖς φύ-
λαξιν εἰς τοὺς ἄλλους πολίτας, ὥστ' εὐλαβεῖσθαι τῶν τοιού-
των τι πράττειν διὰ τὴν συγγένειαν. Περὶ μὲν οὖν τῆς
περὶ τὰ τέκνα καὶ τὰς γυναῖκας κοινωνίας διωρίσθω τὸν τρό-
πον τούτον.

Ἐχόμενον δὲ τούτων ἐστὶν ἐπισκέψασθαι περὶ τῆς κτή- 5
σεως, τίνα τρόπον δεῖ κατασκευάζεσθαι τοῖς μέλλουσι πολι-
τεῦσθαι τὴν ἀρίστην πολιτείαν, πότερον κοινὴν ἢ μὴ κοινὴν
εἶναι τὴν κτήσιν. Τοῦτο δ' ἂν τις καὶ χωρὶς σκέψαιτο ἀπὸ τῶν
περὶ τὰ τέκνα καὶ τὰς γυναῖκας νενομοθετημένων, λέγω
δὲ τὰ περὶ τὴν κτήσιν, πότερον κἂν ἢ ἐκεῖνα χωρὶς, καθ' ὃν
νῦν τρόπον ἔχει πᾶσι, τὰς τε κτήσεις κοινὰς εἶναι βέλτιον
καὶ τὰς χρήσεις, οἷον τὰ μὲν γήπεδα χωρὶς, τοὺς δὲ καρποὺς
εἰς τὸ κοινὸν φέροντας ἀναλίσκειν (ὅπερ ἔνια ποιεῖ τῶν
ἐθνῶν), ἢ τούναντίον τὴν μὲν γῆν κοινὴν εἶναι καὶ γεωργεῖν
κοινῇ, τοὺς δὲ καρποὺς ^κδιαιρεῖσθαι πρὸς τὰς ἰδίας χρήσεις
(λέγονται δὲ τινες καὶ τοῦτον τὸν τρόπον κοινωνεῖν τῶν
βαρβάρων), ἢ καὶ τὰ γήπεδα καὶ τοὺς καρποὺς κοινούς. Ἐτέ- 3
ρων μὲν οὖν ὄντων τῶν γεωργούντων ἄλλος ἂν εἴη τρόπος
καὶ ῥάων, αὐτῶν δ' αὐτοῖς διαπονούντων τὰ περὶ τὰς κτήσεις
πλείους ἂν παρέχοι δυσκολίας· καὶ γὰρ ἐν ταῖς ἀπολαύσεσι
καὶ ἐν τοῖς ἔργοις μὴ γινομένων ἴσων ἀναγκαῖον ἐγκλήματα
γίνεσθαι πρὸς τοὺς ἀπολαύοντας ¹ μὲν ἢ λαμβάνοντας πολλά,
ὀλίγα δὲ πονούντας, τοῖς ἐλάττω μὲν λαμβάνουσι πλείω δὲ
πονοῦσιν. Ὅλως δὲ τὸ συζῆν καὶ κοινωνεῖν τῶν ἀνθρωπικῶν 4
πάντων χαλεπὸν, καὶ μάλιστα τῶν τοιούτων. Δηλοῦσι δ'
αἱ τῶν συναποδήμων κοινωναί· σχεδὸν γὰρ οἱ πλείστοι δια-
φερόμενοι ἐκ τῶν ἐν ποσὶ καὶ ἐκ μικρῶν προσκρούοντες ἀλ-

^κ διαιρεῖσθαι Ub.

¹ μὲν ἢ λαμβάνοντας om. Ub.

λήλοις. Ἔτι δὲ τῶν θεραπόντων τούτοις μάλιστα προσ-
 κρούομεν, οἷς πλεῖστα προσχρώμεθα πρὸς τὰς διακονίας τὰς
 5 ἐγκυκλίου. Τὸ μὲν οὖν κοινὰς εἶναι τὰς κτήσεις ταύτας τε
 καὶ ἄλλας ^mτοιαύτας ἔχει δυσχερείας, ὃν δὲ νῦν τρόπον ἔχει
 καὶ ἐπικοσμηθὲν ἤθεσι καὶ τάξει νόμων ὀρθῶν, οὐ μικρὸν ἂν
ⁿδιενέγκαι· ἔξει γὰρ τὸ ἐξ ἀμφοτέρων ἀγαθόν. Λέγω δὲ
 τὸ ἐξ ἀμφοτέρων τὸ ἐκ τοῦ κοινὰς εἶναι τὰς κτήσεις καὶ τὸ
 ἐκ τοῦ ἰδίας. Δεῖ γὰρ πῶς μὲν εἶναι κοινὰς, ὅλως δ' ἰδίας.
 6 Αἱ μὲν γὰρ ἐπιμέλειαι διηρημέναι τὰ ἐγκλήματα πρὸς ἄλ-
 λήλους οὐ ποιήσουσιν, μᾶλλον δ' ἐπιδώσουσιν ὡς πρὸς ἴδιον
 ἐκάστου προσεδρεύοντος· δι' ἀρετὴν δ' ἔσται πρὸς τὸ χρῆ-
 σθαι κατὰ τὴν παροιμίαν κοινὰ τὰ φίλων. Ἔστι δὲ καὶ
 νῦν τὸν τρόπον τοῦτον ἐν ἐνίαις πόλεσιν οὕτως ὑπογεγραμ-
 μένον ὡς οὐκ ὄν ἀδύνατον, καὶ μάλιστα ἐν ταῖς καλῶς οἰκου-
 7 μέναις τὰ μὲν ἔστι τὰ δὲ γένοιτ' ἂν. Ἰδίαν γὰρ ἕκαστος
 τὴν κτῆσιν ἔχων τὰ μὲν χρήσιμα ποιεῖ τοῖς φίλοις, τοῖς δὲ
 χρῆται κοινοῖς, οἷον καὶ ἐν Λακεδαιμόνι τοῖς τε δούλοις χρῶν-
 ται τοῖς ἀλλήλων ὡς εἰπεῖν ἰδίους, ἔτι δ' ἵπποις καὶ κυσίν,
 8 καὶ ἀν δειθῶσιν ἐφοδίων ἐν τοῖς ἀγροῖς κατὰ τὴν χώραν. Φα-
 νερόν τοίνυν ὅτι βέλτιον εἶναι μὲν ἰδίας τὰς κτήσεις, τῇ δὲ
 χρήσει ποιεῖν κοινὰς. Ὅπως δὲ γίνωνται τοιοῦτοι, τοῦ νο-
 μοθέτου τούτ' ἔργον ἰδίον ἔστιν. Ἔτι δὲ καὶ πρὸς ἡδονὴν
 ἀμύθητον ὅσον διαφέρει τὸ νομίζειν ἰδίον τι· μὴ γὰρ οὐ
 μάτην ὅτι πρὸς αὐτὸν αὐτὸς ἔχει φιλίαν ἕκαστος, ἀλλ' ἔστι
 9 τοῦτο φυσικόν. Τὸ δὲ φίλαντον εἶναι ψέγεται δικαίως·
 οὐκ ἔστι δὲ τοῦτο τὸ φιλεῖν ἑαυτόν, ἀλλὰ ^pτὸ μᾶλλον ἢ δεῖ
 φιλεῖν, καθάπερ καὶ τὸν φιλοχρήματον, ἐπεὶ φιλοῦσί γε
 πάντες ὡς εἰπεῖν ^qἕκαστον τῶν τοιούτων. Ἀλλὰ μὴν καὶ
 τὸ χαρίσασθαι καὶ βοηθῆσαι φίλοις ἢ ξένοις ἢ ἐταίροις
 10 ἡδιστον· ὃ γίνεται ^rτῆς κτήσεως ἰδίας οὐσης. Ταῦτα τε δὴ
 οὐ συμβαίνει τοῖς λίαν ἐν ποιούσι τὴν πόλιν, καὶ πρὸς τού-
 τοις ἀναιρουσὶν ἔργα δυοῖν ἀρεταῖν φανερώς, σωφροσύνης

^m τοιαύτας om. Ub.   ⁿ διενέγκας Ub.   ^o τὴν om. Ib.   ^p τὸ om. Tb. Ub. et pr. Ib.   ^q ἕκαστος Ib. Tb. Ub.   ^r τῆς om. Ub.

μὲν τὸ περὶ τὰς γυναῖκας (ἔργον γὰρ καλὸν ἀλλοτρίας οὐ-
σης ἀπέχεσθαι διὰ σωφροσύνην), ἐλευθεριότητος δὲ τὸ περὶ
τὰς κτήσεις· οὔτε γὰρ ἔσται φανερός ἐλευθέριος ὢν, οὔτε
πράξει πράξιν ἐλευθέριον οὐδεμίαν· ἐν γὰρ τῇ χρήσει τῶν
κτημάτων τὸ τῆς ἐλευθεριότητος ἔργον ἐστίν.

Εὐπρόσωπος μὲν οὖν ἡ τοιαύτη νομοθεσία καὶ φιλάνθρω-¹¹
πος ἂν εἶναι δόξειεν· ὁ γὰρ ἀκροώμενος ἄσμενος ἀποδέχεται,
νομίζων ἔσεσθαι φιλίαν τινὰ θαυμαστήν· πᾶσι πρὸς ἅπαντας,
ἄλλως τε καὶ ὅταν κατηγορῇ τις τῶν νῦν ὑπαρχόντων ἐν
ταῖς πολιτείαις κακῶν ὡς γινομένων διὰ τὸ μὴ κοινὴν εἶναι
τὴν οὐσίαν, λέγω δε δίκας τε πρὸς ἀλλήλους περὶ συμβο-
λαίων καὶ ψευδομαρτυριῶν κρίσεις καὶ πλουσίων ⁸κολακείας.
⁹Ὡς οὐδὲν γίνεται διὰ τὴν ἀκοινωνησίαν ἀλλὰ διὰ τὴν μοχθη-¹²
ρίαν, ἐπεὶ καὶ τοὺς κοινὰ κεκτημένους καὶ κοινωνοῦντας πολλῶ
διαφερομένους μᾶλλον ὀρώμεν ἢ τοὺς χωρὶς τὰς οὐσίας ἔχον-
τας· ἀλλὰ θεωροῦμεν ὀλίγους ¹τοὺς ἐκ τῶν κοινωνιῶν διαφε-
ρομένους πρὸς πολλοὺς συμβάλλοντες τοὺς κεκτημένους ἰδίᾳ
τὰς κτήσεις. ⁴Ἐπὶ δὲ δίκαιον μὴ μόνον ⁷λέγειν ὅσων στε-¹³
ρήσονται κακῶν κοινωνήσαντες, ἀλλὰ καὶ ὅσων ἀγαθῶν. Φαί-
νεται δ' εἶναι πάμπαν ἀδύνατος ὁ βίος. Αἴτιον δὲ τῷ Σω-
κράτει τῆς παρακρούσεως χρὴ νομίζειν τὴν ὑπόθεσιν οὐκ
οὔσαν ὀρθήν. Δεῖ μὲν γὰρ εἶναί πως μίαν καὶ τὴν οἰκίαν ¹⁴
καὶ τὴν πόλιν, ἀλλ' οὐ πάντως. ⁵Ἔστι μὲν γὰρ ὡς οὐκ
ἔσται προϊούσα πόλις, ἔστι δ' ὡς ἔσται μὲν, ἐγγὺς δ' οὔσα
τοῦ μὴ πόλις εἶναι ⁶ἔσται χείρων πόλις, ὥσπερ καὶ εἴ τις
τὴν συμφωνίαν ποιήσκειν ὁμοφωνίαν ἢ τὸν ῥυθμὸν βάσιν
μίαν. ¹Ἀλλὰ δεῖ πλήθος ὄν, ὥσπερ εἴρηται πρότερον, διὰ ¹⁵
τὴν παιδείαν κοινὴν καὶ μίαν ποιεῖν· καὶ τόν γε μέλλοντα
παιδείαν εἰσάγειν, καὶ νομίζοντα διὰ ταύτης ἔσεσθαι τὴν
πόλιν σπουδαίαν, ἄτοπον τοῖς τοιοῦτοις οἶεσθαι διορθοῦν,
ἀλλὰ μὴ τοῖς ἔθεσι καὶ τῇ φιλοσοφίᾳ καὶ τοῖς νόμοις, ὥσπερ
τὰ περὶ τὰς κτήσεις ἐν Λακεδαίμονι καὶ Κρήτῃ τοῖς συσσι-

⁸ κολακείας Q^b.T^b. ¹ τοὺς] τῶν Q^b.U^b. ⁷ λέγειν—φαίνεται om. T^b.
⁶ ἔσται om. I^b.Q^b.T^b.

16 τίοις ὁ νομοθέτης ἐκοίνωσεν. Δεῖ δὲ μὴδὲ τοῦτο αὐτὸ ἀγνο-
εῖν, ὅτι χρή προσέχειν τῷ πολλῷ χρόνῳ καὶ τοῖς πολλοῖς
ἔτεσιν, ἐν οἷς οὐκ ἂν ἔλαθεν εἰ ταῦτα καλῶς εἶχεν· πάντα
γὰρ σχεδὸν εὔρηται μὲν, ἀλλὰ τὰ μὲν οὐ συνῆκται, τοῖς δ'
17 οὐ χρώνται γινώσκοντες. Μάλιστα δ' ἂν γένοιτο φανερόν,
εἴ τις τοῖς ἔργοις ἴδοι τὴν τοιαύτην πολιτείαν κατασκευάζο-
μένην· οὐ γὰρ δυνήσεται μὴ μερίζων αὐτὰ καὶ χωρίζων ποιῆ-
σαι τὴν πόλιν, τὰ μὲν εἰς συσσίτια, τὰ δὲ εἰς [×]φρατρίδας καὶ
φυλάς. Ὡστε οὐδὲν ἄλλο συμβήσεται νενομοθετημένον πλὴν
μὴ γεωργεῖν τοὺς φύλακας· ὅπερ καὶ νῦν Λακεδαιμόνιοι
18 ποιεῖν ἐπιχειροῦσιν. Οὐ μὲν ἀλλ' οὐδὲ ὁ τρόπος τῆς ὅλης
πολιτείας τίς ἔσται τοῖς κοινωνοῦσιν, οὗτ' εἶρηκεν ὁ Σωκρά-
της οὔτε ῥάδιον εἰπεῖν. Καίτοι σχεδὸν τό γε πλῆθος τῆς
πόλεως τὸ τῶν ἄλλων πολιτῶν γίνεται πλῆθος, περὶ ὧν
οὐδὲν διώρισται, πότερον καὶ τοῖς γεωργοῖς κοινὰ εἶναι δεῖ
τὰς κτήσεις ἢ ^γκαὶ καθ' ἕκαστον ἰδίας, ἔτι δὲ καὶ γυναῖκας
19 καὶ παῖδας ἰδίους ἢ κοινούς. Εἰ μὲν γὰρ τὸν αὐτὸν τρόπον
κοινὰ πάντα πάντων, τί διοίσουσιν οὗτοι ἐκείνων τῶν φυλά-
κων; ^αἢ τί πλείον τοῖς ὑπομένουσι τὴν ἀρχὴν αὐτῶν; ^βἢ
τί μαθόντες ὑπομενοῦσι τὴν ἀρχήν, εἰ μὴ τι σοφίζονται
τοιούτων οἷον Κρήτες; Ἐκεῖνοι γὰρ τὰλλα ταῦτα τοῖς δού-
λοις ^γἐφέντες μόνον ἀπειρήκασιν τὰ γυμνάσια καὶ τὴν τῶν
20 ὄπλων κτῆσιν. Εἰ δέ, καθάπερ ἐν ταῖς ἄλλαις πόλεσι, καὶ
παρ' ἐκείνοις ἔσται τὰ τοιαῦτα, τίς ὁ τρόπος ἔσται τῆς κοι-
νωνίας; Ἐν μιᾷ γὰρ πόλει δύο πόλεις ἀναγκαῖον εἶναι, καὶ
ταύτας ὑπεναντίας ἀλλήλαις. Ποιεῖ γὰρ τοὺς μὲν φύλακας
οἷον φρουρούς, τοὺς δὲ γεωργούς καὶ τοὺς τεχνίτας καὶ τοὺς
21 ἄλλους πολίτας. Ἐγκλήματα δὲ καὶ δίκαι, καὶ ὅσα ἄλλα
ταῖς πόλεσιν ὑπάρχειν φησὶ κακά, πάνθ' ὑπάρξει καὶ τού-
τοις. Καίτοι λέγει ὁ Σωκράτης ὡς οὐ πολλῶν δεήσονται
νομίμων διὰ τὴν παιδείαν, οἷον ἀστυνομικῶν καὶ ἀγορανομι-
κῶν καὶ τῶν ἄλλων τῶν τοιούτων, ἀποδιδούς μόνον τὴν παι-

[×] φρατρίας I^b.   ^γ καὶ post ἢ om. Q^b.   ^α ἀφέντες Q^b. F^b. U^b.

δεῖαν τοῖς φυλάξιν. "Ἐτι δὲ κυρίου ποιεῖ τῶν κτημάτων^α τοὺς γεωργοὺς ἀποφορὰν φέροντας· ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον^β εἰκὸς εἶναι χαλεποὺς καὶ φρονημάτων πλήρεις ἢ τὰς παρ' ἐνόις^γ εἰλωτείας τε καὶ^δ πενестείας καὶ δουλείας. "Αλλὰ^ε γὰρ εἴτ' ἀναγκαῖα ταῦθ' ὁμοίως εἴτε μὴ, νῦν γ' οὐδὲν διώριστα. Καὶ περὶ τῶν^ς ἐχομένων, τίς ἢ τούτων^ς τε πολιτεία καὶ παιδεία καὶ νόμοι τίνες. "Ἔστι δ' οὐθ' εὐρεῖν ῥᾶδιον, οὔτε τὸ διαφέρειν μικρόν, τὸ ποιούς τινες εἶναι τούτους πρὸς τὸ σώζεσθαι τὴν τῶν φυλάκων κοινωνίαν. "Αλλὰ μὴν^ς εἴ γε τὰς μὲν γυναῖκας ποιήσει κοινὰς τὰς δὲ κτήσεις ἰδίας, τίς οἰκονομήσει ὥσπερ τὰ ἐπὶ τῶν ἀγρῶν οἱ ἄνδρες αὐτῶν; [Κἂν εἰ κοινὰ αἱ κτήσεις καὶ αἱ τῶν γεωργῶν γυναῖκες]^ς "Ατοπον δὲ καὶ τὸ ἐκ τῶν θηρίων ποιέσθαι τὴν παραβολήν, ὅτι δεῖ τὰ^ς αὐτὰ ἐπιτηδεύειν τὰς γυναῖκας τοῖς ἀνδράσιν, οἷς οἰκονομίας οὐδὲν μέτεστιν. "Επισφαλὲς δὲ καὶ τοὺς ἄρχοντας^ς ὡς καθίστησιν ὁ Σωκράτης· αἰεὶ γὰρ ποιεῖ τοὺς αὐτοὺς ἄρχοντας. Τοῦτο δὲ στάσεως αἴτιον γίνεται καὶ παρὰ τοῖς μηδὲν ἀξίωμα κεκτημένοις, ^ς ἢ πού γε δὴ παρά γε θυμοειδέσι καὶ πολεμικοῖς ἀνδράσιν. "Οτι δ' ἀναγκαῖον αὐτῷ ποιεῖν τοὺς^ς αὐτοὺς ἄρχοντας, φανερόν· οὐ γὰρ ὅτε μὲν ἄλλοις ὅτε δὲ ἄλλοις μέμικται ταῖς ψυχαῖς ὁ^ς παρὰ τοῦ θεοῦ χρυσός, ἀλλ' αἰεὶ τοῖς αὐτοῖς. Φησὶ δὲ τοῖς μὲν εὐθὺ γινομένοις μίξαι^ς χρυσόν, τοῖς δ' ἄργυρον, χαλκὸν δὲ καὶ σίδηρον τοῖς τεχνίταις μέλλουσιν ἔσεσθαι καὶ γεωργοῖς. "Ἐτι δὲ καὶ τὴν^ς εὐδαιμονίαν^ς ἀφαιρούμενος τῶν φυλάκων, ὅλην φησὶ δεῖν εὐδαιμόνα ποιεῖν τὴν πόλιν τὸν νομοθέτην. "Αδύνατον δὲ εὐδαιμονεῖν ὅλην, μὴ τῶν πλείστων ἢ μὴ πάντων μερῶν ἢ τινῶν ἐχόντων τὴν εὐδαιμονίαν. ^ς Οὐ γὰρ τῶν αὐτῶν τὸ εὐδαιμονεῖν^ς ὥνπερ τὸ ἄρτιον· τοῦτο μὲν γὰρ ἐνδέχεται τῷ ὅλῳ ὑπάρχειν, τῶν δὲ μερῶν μηδετέρῳ, τὸ δὲ εὐδαιμονεῖν

^α εἰκὸς om. U^b. ^β εἰλωτείας I^b. ^γ πενιστείας I^b. T^b. ^δ ἐρχομένων U^b. ^ε τε om. U^b. ^ς αὐτὰ] αὐτὰ καὶ I^b. ^ς ἢ πούθεν δὴ I^b. T^b. U^b. ^ς περὶ T^b. ^ς χρηστὸν U^b. ^ς ἀφ' ἑνός U^b. ^ς οὐ U^b. ^ς ὥσπερ gc. I^b.

28 ἀδύνατον. Ἄλλα μὲν εἰ οἱ φύλακες μὴ εὐδαίμονες, τίνες ἕτεροι; Οὐ γὰρ δὴ οἱ γε τεχνῖται καὶ τὸ πλῆθος τὸ τῶν βασιύσων. Ἡ μὲν οὖν πολιτεία περὶ ἧς ὁ Σωκράτης εἰρηκεν, ταύτας τε τὰς ἀπορίας ἔχει καὶ τούτων οὐκ ἐλάττους ἐτέρας.

6 Σχεδὸν δὲ παραπλησίως καὶ περὶ τοὺς νόμους ἔχει τοὺς ὑστερον γραφέντας· διὸ καὶ περὶ τῆς ἐνταῦθα πολιτείας ἐπισκέψασθαι μικρὰ βέλτιον. Καὶ γὰρ ἐν τῇ πολιτείᾳ περὶ ὀλίγων πάνταν διώρικεν ὁ Σωκράτης, περὶ τε γυναικῶν^α καὶ τέκνων κοινωνίας, πῶς ἔχαιεν δεῖ, καὶ περὶ κτήσεως, καὶ 2 τῆς πολιτείας τὴν τάξιν. Διαιρεῖται γὰρ εἰς δύο μέρη τὸ πλῆθος τῶν οἰκούντων, τὸ μὲν εἰς τοὺς γεωργοὺς, τὸ δὲ εἰς τὸ προπολεμῶν μέρος· τρίτον δ' ἐκ τούτων τὸ βουλευόμενον 3 καὶ κύριον τῆς πόλεως. Περὶ δὲ τῶν γεωργῶν καὶ τῶν τεχνιτῶν, πότερον οὐδεμιᾶς ἢ μετέχουσί τινος ἀρχῆς, καὶ πότερον ὄπλα δεῖ κεκτηῖσθαι καὶ τούτους καὶ συμπολεμεῖν ἢ μὴ, περὶ τούτων οὐδὲν διώρικεν ὁ Σωκράτης, ἀλλὰ τὰς μὲν γυναῖκας οἶεται δεῖν συμπολεμεῖν καὶ παιδείας μετέχειν τῆς αὐτῆς τοῖς φύλαξιν, τὰ δ' ἄλλα τοῖς ἐξωθεν λόγοις πεπλήρωκε τὸν λόγον καὶ περὶ τῆς παιδείας, ποίαν τινὰ δεῖ^ο γίνεσθαι τῶν φυλάκων. Τῶν δὲ νόμων τὸ μὲν πλείστον μέρος νόμοι τυγχάνουσιν ὄντες, ὀλίγα δὲ περὶ τῆς πολιτείας εἰρηκεν. Καὶ ταύτην βουλόμενος κοινοτέραν ποιεῖν ταῖς πόλεσι, κατὰ μικρὸν περιάγει πάλιν πρὸς τὴν ἐτέραν πολιτείαν. 5 Ἐξω γὰρ τῆς τῶν γυναικῶν κοινωνίας καὶ τῆς κτήσεως, τὰ ἄλλα ταῦτα^ρ ἀποδίδωσιν ἀμφοτέραις ταῖς πολιτείαις· καὶ γὰρ παιδείαν τὴν αὐτήν, καὶ τὸ τῶν ἔργων^α τῶν ἀναγκαίων ἀπεχομένους ζῆν, καὶ περὶ συσσιτίων ὡσαύτως· πλὴν ἐν ταύτῃ φησὶ δεῖν εἶναι συσσίτια καὶ γυναικῶν, καὶ τὴν μὲν χιλιῶν 6 τῶν ὄπλα κεκτημένων, ταύτην δὲ πεντακισχιλίων. Τὸ μὲν οὖν περιττὸν ἔχουσι πάντες οἱ τοῦ Σωκράτους λόγοι καὶ τὸ κομψὸν καὶ τὸ καινοτόμον καὶ τὸ ζητητικόν, καλῶς δὲ πάντα

^α καὶ τέκνων καὶ κοινωνίας Q^b.T^b.U^b.   ^ο γνώσκεσθαι I^b.   ^ρ δίδωσιν U^b.   ^α τῶν ἀναγκαίων om. I^b.

ἴσως χαλεπόν, ἐπεὶ καὶ τὸ νῦν εἰρημένον πλῆθος δεῖ μὴ λαν-
θάνειν ὅτι χώρας δεήσει τοῖς τοσούτοις Βαβυλωνίας ἢ τινος
ἄλλης ἀπεράντων τὸ πλῆθος, ἐξ ἧς ἀργοὶ πεντακισχίλιοι
θρέφονται, καὶ περὶ τούτους γυναικῶν καὶ θεραπόντων ἑτε-
ρος ὄχλος πολλαπλάσιος. Δεῖ μὲν οὖν ὑποτίθεσθαι κατ' ἡ
εὐχὴν, [†] μηδὲν μέντοι ἀδύνατον λέγεται ὃ ὥς δεῖ τὸν νομο-
θέτην πρὸς δύο βλέποντα τιθέναι τοὺς νόμους, πρὸς τε τὴν
χώραν καὶ τοὺς ἀνθρώπους. "Ἐτι δὲ καλῶς ἔχει προσθεῖναι
καὶ πρὸς τοὺς γειτνιῶντας τόπους, εἰ δεῖ τὴν πόλιν ζῆν
βίον πολιτικόν· οὐ γὰρ μόνον ἀναγκαῖόν ἐστιν αὐτὴν τοιού-
τοις χρῆσθαι πρὸς τὸν πόλεμον ὅπλοις ἀ χρῆσιμα κατὰ τὴν
οἰκίαν χώραν ἐστίν, ἀλλὰ καὶ πρὸς τοὺς ἔξω τόπους. Εἰ δέ
τις μὴ τοιοῦτον ἀποδέχεται βίον, μήτε τὸν ἴδιον μήτε τὸν
κεινὸν τῆς πόλεως, ὅμως οὐδὲν ἥττον δεῖ φοβεροὺς εἶναι
τοῖς πολεμίοις, μὴ μόνον ἐλθοῦσιν εἰς τὴν χώραν, ἀλλὰ καὶ
ἀπελθοῦσιν. Καὶ τὸ πλῆθος δὲ τῆς κτήσεως ὁρᾶν δεῖ, μήποτε
βέλτιον ἐτέρως διορίσαι τῷ σαφῶς μᾶλλον· τοσαύτην γὰρ
εἶναι φησι δεῖν ὥστε ζῆν σωφρόνως, ὥσπερ ἂν εἰ τις εἶπεν
ὥστε ζῆν ὦ· τοῦτο γὰρ ἐστὶ καθόλου μᾶλλον. "Ἐτι δ' ⁹
ἔστι σωφρόνως μὲν τάλαιπῶρως δὲ ζῆν. Ἀλλὰ βελτίων
ὅρος τὸ σωφρόνως καὶ ἐλευθερίως (χωρὶς γὰρ ἐκάτερον τὸ
μὲν τῷ τρυφᾶν ἀκολουθήσει, τὸ δὲ τῷ ἐπιπόνως), ἐπεὶ μόναι
γ' εἰσὶν ἔξεις ἁίρεται περὶ τὴν τῆς οὐσίας χρῆσιν αὐται, οἶον
οὐσία πρᾶως ἢ ἀνδρείως χρῆσθαι [†] οὐκ ἔστιν, [‡] σωφρόνως δὲ
καὶ ἐλευθερίως ἔστιν, ὥστε καὶ τὰς χρήσεις ἀναγκαῖον περὶ
αὐτὴν εἶναι ταύτας. "Αποπον δὲ καὶ τὸ τὰς κτήσεις ἰσάζοντα ¹⁰
τὸ περὶ τὸ πλῆθος τῶν πολιτῶν μὴ κατασκευάζειν, ἀλλ'
ἄφειναι τῇ τεκνοποιίᾳ ἀόριστον ὥς ἱκανῶς ἂν ὁμαλισθησο-
μένην εἰς τὸ αὐτὸ πλῆθος διὰ τὰς ἀτεκνίας [‡] ὅσων οὖν γεννω-
μένων, ὅτι δοκεῖ τοῦτο καὶ νῦν συμβαίνειν περὶ τὰς πόλεις.
Δεῖ δὲ τοῦτ' οὐχ ὁμοίως ἀκριβῶς ἔχειν περὶ τὰς πόλεις τότε ¹¹
καὶ νῦν· νῦν μὲν γὰρ οὐδεὶς ἀπορεῖ διὰ τὸ μερίζεσθαι τὰς

[†] μηδὲν om. Q^b.   [‡] τῷ] τὸ T^b.U^b.   [†] ἀρεται I^b.Q^b.T^b.   [‡] οὐκέτι
U^b.   [‡] σώφρονος T^b.   [‡] ὅσων οὖν U^b, ὅσων νοῦν T^b.

οὐσίας εἰς ὅποσονοῦν πλήθος, τότε δ' ἀδιαιρέτων οὐσῶν
 ἀνάγκη τοὺς παράζυγας μηδὲν ἔχειν, εἴαν τ' ἐλάττους ὦσι τὸ
 12 πλήθος εἴαν τε πλείους. Μᾶλλον δὲ δεῖν ὑπολάβοι τις ἂν
 ὠρίσθαι τῆς οὐσίας τὴν τεκνοποιίαν, ὥστε ἀριθμοῦ τινὸς μ
 πλείονα γεννᾶν· τοῦτο δὲ τιθέναι τὸ πλήθος ἀποβλέπον
 πρὸς τὰς τύχας, ἂν συμβαίῃ τελευτᾶν τινὰς τῶν γεννηθ. 1-
 13 των, καὶ πρὸς τὴν τῶν ἄλλων ἀτεκνίαν. Τὸ δ' ἀφεῖσθαι,
 καθάπερ ἐν ταῖς πλείσταis πόλεσι, πενίας ἀναγκαῖον αἴτιον
 γίνεσθαι τοῖς πολίταις, ἡ δὲ πενία στάσιν ἐμποιεῖ καὶ κα-
 κουργίαν. Φεῖδων μὲν οὖν ὁ Κορίνθιος, ὢν νομοθέτης τῶν
 ἀρχαιοτάτων, τοὺς οἴκους ἴσους φῆθη δεῖν διαμένειν καὶ τὸ
 πλήθος τῶν πολιτῶν, καὶ εἰ τὸ πρῶτον τοὺς κλήρους ἀνίσους
 εἶχον πάντες κατὰ μέγεθος· ἐν δὲ τοῖς νόμοις τούτοις τού-
 14 ναντίον ἐστίν. Ἀλλὰ περὶ μὲν τούτων πῶς οἰόμεθα βέλτιον
 ἂν ἔχειν, λεκτέον ὕστερον· ἐλλέλειπται δὲ τοῖς νόμοις τού-
 τοις καὶ τὰ περὶ τοὺς ἄρχοντας, ὅπως ἔσονται διαφέροντες
 τῶν ἀρχομένων· φησὶ γὰρ δεῖν, ὥσπερ ἐξ ἐτέρου τὸ στημό-
 νιον ἐρίου γίνεται τῆς κρόκης, οὕτω καὶ τοὺς ἄρχοντας ἔχειν
 15 ὑ δεῖν πρὸς τοὺς ἀρχομένους. Ἐπεὶ δὲ τὴν πᾶσαν οὐσίαν
 ἐφήσι γίνεσθαι μείζονα μέχρι πενταπλασίας, διὰ τί τούτ'
 οὐκ ἂν εἴη ἐπὶ τῆς γῆς μέχρι τινός; Καὶ τὴν ² τῶν οἰκοπέ-
 δων δὲ διαίρεσιν δεῖ σκοπεῖν, μή ποτ' οὐ ³ συμφέρῃ πρὸς οἰκο-
 νομίαν· δύο γὰρ οἰκόπεδα ἐκάστω ἔνειμε διελὼν χωρίς, χαλε-
 16 πὸν δὲ οἰκίας δύο οἰκεῖν. Ἡ δὲ σύνταξις ὅλη βούλεται μὲν
 εἶναι μήτε δημοκρατία μήτε ὀλιγαρχία, μέση δὲ τούτων, ἣν
 καλοῦσι πολιτείαν· ἐκ γὰρ τῶν ὀπλιτευόντων ἐστίν. Εἰ
 μὲν οὖν ὡς κοινοτάτην ταύτην κατασκευάζει ταῖς πόλεσι τῶν
 ἄλλων πολιτείαν, καλῶς εἴρηκεν ἴσως, εἰ δ' ὡς ἀρίστην μετὰ
 τὴν πρώτην πολιτείαν, οὐ καλῶς· τάχα γὰρ τὴν τῶν Λακώ-
 17 νων ἂν τις ἐπαινέσειε μᾶλλον, ἢ καὶ ἄλλην τινὰ ἀριστοκρα-
 τικωτέραν. Ἐνιοὶ μὲν οὖν λέγουσιν ὡς δεῖ τὴν ἀρίστην
 πολιτείαν ἐξ ἀπασῶν εἶναι τῶν ^b πολιτειῶν μεμιγμένην, διό

γ δεῖ T^b.   ζ τῶν om. U^b.   α συμφέρει pr. I^b.   β πολιτῶν T^b.

καὶ τὴν τῶν Λακεδαιμονίων ἐπαινοῦσιν· εἶναι γὰρ αὐτὴν οἱ μὲν ἐξ ὀλιγαρχίας καὶ μοναρχίας καὶ δημοκρατίας φασίν, λέγοντες τὴν μὲν βασιλείαν μοναρχίαν, τὴν δὲ τῶν γερόντων ἀρχὴν ὀλιγαρχίαν, δημοκρατεῖσθαι δὲ κατὰ τὴν τῶν φόρων ἀρχὴν διὰ τὸ ἐκ τοῦ δήμου εἶναι τοὺς ἐφόρους· οἱ δὲ ἦν μὲν ^c ἐφορείαν εἶναι τυραννίδα, δημοκρατεῖσθαι δὲ κατὰ τε τὰ συσσίτια καὶ τὸν ἄλλον βίον τὸν καθ' ἡμέραν. ^d Ἐν ¹⁸ δὲ τοῖς νόμοις εἶρηται τούτοις ὡς δεόν συγκεῖσθαι τὴν ἀρίστην πολιτείαν ἐκ δημοκρατίας καὶ τυραννίδος, ἃς ἡ τὸ παρὰπαν οὐκ ἂν τις θεῖη πολιτείας ἢ ^e χειρίστας πασῶν. Βέλτιον οὖν λέγουσιν οἱ πλείους μιγνύντες· ἡ γὰρ ἐκ πλείονων συγκειμένη πολιτεία βελτίων. Ἐπειτ' οὐδ' ἔχουσα φαίνεται μοναρχικὸν οὐδέν, ἀλλ' ὀλιγαρχικὰ καὶ δημοκρατικά· μᾶλλον δ' ἐγκλίνειν βούλεται πρὸς τὴν ὀλιγαρχίαν. Δῆλον ¹⁹ δ' ἐκ τῆς τῶν ἀρχόντων καταστάσεως· τὸ μὲν γὰρ ἐξ αἰρετῶν κληρωτοὺς κοινὸν ἀμφοῖν, τὸ δὲ τοῖς μὲν εὐπορωτέροις ἐπάναγκες ἐκκλησιάζειν εἶναι καὶ φέρειν ἄρχοντας ἢ τι ποιεῖν ἄλλο τῶν πολιτικῶν, τοὺς δ' ἀφείσθαι, τοῦτο δ' ὀλιγαρχικόν, καὶ τὸ πειρᾶσθαι πλείους ἐκ τῶν εὐπόρων εἶναι τοὺς ἄρχοντας, καὶ τὰς μεγίστας ἐκ τῶν μεγίστων τιμημάτων. Ὀλιγαρχικὴν δὲ ποιεῖ καὶ τὴν τῆς βουλῆς αἵρεσιν· αἰροῦνται ²⁰ ^f μὲν γὰρ πάντες ἐπάναγκες, ἀλλ' ἐκ τοῦ πρώτου τιμήματος, εἶτα πάλιν ἴσους ἐκ τοῦ δευτέρου, εἶτ' ἐκ τῶν τρίτων. Πλὴν οὐ πᾶσιν ἐπάναγκες ἦν τοῖς ἐκ τῶν τρίτων ἢ τετάρτων, ἐκ δὲ τοῦ τετάρτου τῶν τετάρτων μόνοις ἐπάναγκες τοῖς πρώτοις καὶ τοῖς δευτέροις. Εἶτ' ἐκ τούτων ἴσον ἀφ' ἐκάστου τιμή- ²¹ ματος ἀποδείξαι φησι δεῖν ἀριθμόν. Ἔσονται δὲ πλείους οἱ ἐκ τῶν μεγίστων τιμημάτων καὶ βελτίους διὰ τὸ ἐνίους μὴ αἰρεῖσθαι τῶν δημοτικῶν διὰ τὸ μὴ ἐπάναγκες. Ὡς μὲν οὖν ²² οὐκ ἐκ δημοκρατίας καὶ μοναρχίας δεῖ συνιστάναι τὴν τοιαύτην πολιτείαν, ἐκ τούτων φανερόν καὶ τῶν ὕστερον ῥηθησομένων, ὅταν ἐπιβάλλῃ περὶ τῆς τοιαύτης πολιτείας ἡ σκέψις·

^c ἐφορείαν Ib: ceteri ἐφορίαν. ^d ἐν] εἰ Ub. ^e χειρίστας Ib.
^f μὲν γάρ] δὲ Qb. ^g συνιστάναι rc. Ib.

ἔχει δὲ καὶ περὶ τὴν αἵρεσιν τῶν ἀρχόντων ^h τὸ ἐξ αἵρετῶν ⁱ αἵρετοὺς ἐπικίνδυνον· εἰ γάρ τινες συστήναι θέλωσι καὶ μέτριοι τὸ πλῆθος, αἰεὶ κατὰ τὴν τούτων αἵρεθίσονται βούλησιν. Τὰ μὲν οὖν περὶ τὴν πολιτείαν τὴν ἐν τοῖς νόμοις τούτον ἔχει τὸν τρόπον.

- 7 Εἰσὶ δὲ τινες πολιτεῖαι καὶ ἄλλαι, αἱ μὲν ἰδιωτῶν αἱ δὲ φιλοσόφων καὶ πολιτικῶν, πᾶσαι δὲ τῶν καθεστηκυῶν, καὶ καθ' ἃς πολιτεύονται νῦν, ἐγγύτερόν εἰσι τούτων ἀμφοτέρων· οὐδεὶς γὰρ οὔτε τὴν περὶ τὰ τέκνα κοινότητα καὶ τὰς γυναῖκας ἄλλος κεκαινοτόμηκεν, οὔτε περὶ τὰ συσσίτια τῶν ¹ γυναικῶν, ἀλλ' ἀπὸ τῶν ἀναγκαίων ἄρχονται μᾶλλον. Δοκεῖ γάρ τισι τὸ περὶ τὰς οὐσίας εἶναι μέγιστον τετάχθαι καλῶς· περὶ γὰρ τούτων ποιείσθαι φασὶ τὰς στάσεις πάντας. Διὸ Φαλέας ὁ Χαλκηδόνιος τοῦτ' εἰσήνεγκε ^k πρῶτος· ³ φησὶ ¹ γὰρ δεῖν ἴσας εἶναι τὰς κτήσεις τῶν πολιτῶν. Τοῦτο δὲ κατοικιζομέναις μὲν εὐθὺς οὐ χαλεπὸν ᾤετο ποιεῖν, τὰς ^m δ' ἤδη κατοικουμένας ἐργωδέστερον μὲν, ὅμως δὲ τάχιστ' αὖ ὁμαλισθῆναι τῷ τὰς προίκας τοὺς μὲν πλουσίους διδόναι μὲν λαμβάνειν δὲ μὴ, ⁿ τοὺς δὲ πένητας μὴ διδόναι μὲν λαμβά- ⁴ νειν δέ. Πλάτων δὲ τοὺς νόμους γράφων μέχρι μὲν τινος ᾤετο δεῖν εἶναι, πλεῖον δὲ τοῦ πενταπλασίαν εἶναι τῆς ἐλαχίστης μηδενὶ τῶν πολιτῶν ἐξουσίαν εἶναι κτήσασθαι, καθά- ⁵ περ εἴρηται καὶ πρότερον. Δεῖ δὲ μηδὲ τοῦτο λανθάνειν τοὺς οὕτω νομοθετοῦντας, ὃ λανθάνει νῦν, ὅτι τὸ τῆς οὐσίας τάττοντας πλῆθος προσήκει καὶ τῶν τέκνων τὸ πλῆθος τάττειν· εἰ γὰρ ὑπεραίρη τῆς οὐσίας τὸ μέγεθος ὁ τῶν τέκνων ἀριθμός, ἀνάγκη ^o τὸν γε νόμον λύεσθαι, καὶ χωρὶς τῆς λύσεως φάυλον τὸ πολλοὺς ἐκ πλουσιῶν γίνεσθαι πένητας· ἔργον ⁶ γὰρ μὴ νεωτεροποιοὺς εἶναι τοὺς τοιοῦτους. Διότι μὲν οὖν ἔχει τινὰ δύναμιν εἰς τὴν πολιτικὴν κοινωνίαν ἢ τῆς οὐσίας ὁμαλότης, καὶ τῶν πάλαι τινὲς φαίνονται διεγνωκότες, οἷον

^h τὸ om. Ub. ⁱ αἵρετας Ub. ^k πρῶτον Qb. ¹ γὰρ om. Ub.
^m δ' ἤδη interpretes: codices δὴ. ⁿ τοὺς—λαμβάνειν δέ om. Ib. ^o τὸν
γενόμενον Ub.

καὶ Σόλων ἐνομοθέτησεν, καὶ παρ' ἄλλοις ἐστὶ νόμος ὅς κω-
 λυεῖ κτᾶσθαι γῆν ῥ' ὁπόσῃν ἂν βούληται τις. Ὅμοιος δὲ καὶ
 τὴν οὐσίαν πωλεῖν οἱ νόμοι κωλύουσιν, ὥσπερ ἐν Λοκροῖς
 ὁ νόμος ἐστὶ μὴ πωλεῖν, εἰ μὴ φανεράν αὐτυχίαν δείξῃ συμ-
 βεβηκυῖαν. Ἔτι δὲ τοὺς παλαιούς κλήρους διασώζειν. Τοῦτο γ
 δὲ λυθὲν καὶ περὶ Λευκάδα δημοτικὴν ἐποίησε λίαν τὴν πολι-
 τείαν αὐτῶν οὐ γὰρ ἔτι συνέβαινεν ἀπὸ τῶν ὠρισμένων τιμη-
 μάτων εἰς τὰς ἀρχὰς βαδίζειν. Ἀλλ' ἔστι τὴν ἰσότητά μὲν
 ὑπάρχειν τῆς οὐσίας, ταύτην δ' ἢ λίαν εἶναι πολλήν, ὥστε
 τρυφᾶν, ἢ λίαν ὀλίγην, ὥστε ζῆν γλίσχρως. Δῆλον οὖν ὅς
 οὐχ ἱκανὸν τὸ τὰς οὐσίας ἴσας ποιῆσαι τὸν νομοθέτην, ἀλλὰ
 τοῦ μέσου στοχαστέον. Ἔτι δ' εἴ τις καὶ τὴν μετρίαν⁸
 τάξειεν οὐσίαν πᾶσιν, οὐδὲν ὄφελος· μᾶλλον γὰρ δεῖ τὰς
 ἐπιθυμίας ὁμαλίζειν ἢ τὰς οὐσίας, τοῦτο δ' οὐκ ἔστι μὴ παι-
 δευομένοις ἱκανῶς ὑπὸ τῶν νόμων. Ἀλλ' ἴσως εἴποι ἂν ὁ
 Φαλαῆς ὅτι ταῦτα τυγχάνει λέγων αὐτός· οἶται γὰρ δυοῖν
 τούτοις ἰσότητα δεῖν ὑπάρχειν ταῖς πόλεσιν, κτήσεως καὶ
 παιδείας. Ἀλλὰ τὴν τε παιδείαν ἥτις ἔσται δεῖ λέγειν, καὶ⁹
 τὸ μίαν εἶναι καὶ τὴν αὐτὴν οὐδὲν ὄφελος· ἔστι γὰρ τὴν
 αὐτὴν μὲν εἶναι καὶ μίαν, ἀλλὰ ταύτην εἶναι τοιαύτην ἐξ ἧς
 ἔσονται προαιρετικοὶ τοῦ πλεονεκτεῖν ἢ χρημάτων ἢ τιμῆς ἢ
 συναμφοτέρων. Ἔτι στασιάζουσιν οὐ μόνον διὰ τὴν ἀνισό-¹⁰
 τητά τῆς κτήσεως, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν τῶν τιμῶν. Τούναντίον
 δὲ περὶ ἐκάτερον· οἱ μὲν γὰρ πολλοὶ διὰ τὸ περὶ τὰς κτή-
 σεως ἄνισον, οἱ δὲ χαρίεντες περὶ τῶν τιμῶν, εἰ ἴσαι· ὅθεν
 καὶ

ἐν δὲ τῇ τιμῇ⁸ ἡμῖν κακὸς ἤδὲ καὶ ἰσθλός.

Οὐ μόνον δ' οἱ ἄνθρωποι διὰ τὰναγκαῖα ἀδικοῦσιν, ὣν ἅκος¹¹
 εἶναι νομίζει τὴν ἰσότητά τῆς οὐσίας, ὥστε μὴ λωποδυντεῖν
 διὰ τὸ ῥιγοῦν ἢ πεινῆν, ἀλλὰ καὶ ὅπως χαίρωσι καὶ μὴ ἐπι-
 θυμῶσιν· εἰ γὰρ μείζω ἔχωσιν ἐπιθυμίαν τῶν ἀναγκαίων,
 διὰ τὴν ταύτης ἰατρείαν ἀδικήσουσιν. Οὐ τοίνυν διὰ ταύτην¹²

ῥ' ὁπόσῃν T^b. ὁ νόμος] νόμοις U^b. ἔστι] εἰς Q^b. T^b, εἰς τὸ U^b.
 et pr. I^b. ὅ ἡ μὲν κακὸς ἢ δὲ U^b.

μόνον, ἀλλὰ καὶ ἂν ἐπιθυμοίεν, ἵνα χαίρωσι ταῖς ἄνευ λυπῶν
 ἡδοναῖς. Τί οὖν ἄκος τῶν τριῶν τούτων; Τοῖς μὲν οὐσία
 βραχεία καὶ ἐργασία, τοῖς δὲ σωφροσύνη· τρίτον δ', εἴ τινες
 βούλονται δι' αὐτῶν χαίρειν, οὐκ ἂν ἐπιζητοίεν εἰ μὴ παρὰ
 13 φιλοσοφίας ἄκος· αἱ γὰρ ἅλλαι ἀνθρώπων δέονται. Ἐπεὶ
 ἀδικοῦσί γε τὰ μέγιστα διὰ τὰς ὑπερβολάς, ἀλλ' οὐ διὰ τὰ
 ἀναγκαῖα, οἷον τυραννοῦσιν οὐχ ἵνα μὴ ῥιγῶσιν. Διὸ καὶ
 αἱ τιμαὶ μεγάλαί, ἂν ἀποκτείνῃ τις οὐ κλέπτην ἀλλὰ τύραν-
 νον. Ὡστε πρὸς τὰς μικρὰς ἀδικίας βοηθητικὸς μόνον ὁ
 14 τρόπος τῆς Φαλέου πολιτείας. Ἔστι τὰ πολλὰ βούλεται
 κατασκευάζειν ἐξ ὧν τὰ πρὸς αὐτοὺς ἑ πολιτεύονται καλῶς,
 δεῖ δὲ καὶ πρὸς τοὺς γειτνιῶντας καὶ τοὺς ἔξωθεν πάντας.
 Ἀναγκαῖον ἄρα τὴν πολιτείαν συντετάχθαι πρὸς τὴν πολε-
 15 μικήν ἰσχύν, περὶ ἧς ἐκεῖνος οὐδὲν εἴρηκεν. Ὁμοίως δὲ καὶ
 περὶ τῆς κτήσεως· δεῖ γὰρ οὐ μόνον πρὸς τὰς πολιτικὰς
 χρήσεις ἱκανὴν ὑπάρχειν, ἀλλὰ καὶ πρὸς τοὺς ἔξωθεν κινδύ-
 νους. Διὸ περ οὔτε τοσοῦτον δεῖ ἢ πλῆθος ὑπάρχειν ὧν οἱ
 πλεῖστον καὶ κρείττους ἐπιθυμήσουσιν, οἱ δ' ἔχοντες ἀμύνειν
 οὐ δυνήσονται τοὺς ἐπιόντας, οὔθ' οὕτως ὀλίγην ὥστε μὴ
 δύνασθαι πόλεμον ὑπενεγκεῖν μηδὲ τῶν ἴσων καὶ τῶν ὁμοίων.
 16 Ἐκεῖνος μὲν οὖν οὐδὲν διώρικεν, δεῖ δὲ τοῦτο μὴ λανθάνειν,
 ὅτι συμφέρεи πλῆθος οὐσίας. Ἴσως οὖν ἄριστος ὁρος τὸ μὴ
 λυσιτελεῖν τοῖς κρείττοσι διὰ τὴν ὑπερβολὴν πολεμεῖν, ἀλλ'
 17 οὔτως ὡς ἂν καὶ μὴ ἐχόντων τοσαύτην οὐσίαν. Οἷον Εὐβου-
 λος Αὐτοφραδάτου μέλλοντος Ἀταρνέα πολιορκεῖν ἐκέλευ-
 σεν αὐτόν, σκεψάμενον ἐν πόσῳ χρόνῳ λήψεται τὸ χωρίον,
 λογίσασθαι τοῦ χρόνου τούτου τὴν δαπάνην· ἐθέλειν γὰρ
 ἔλαττον τούτου ᾧ λαβὼν ἐκλιπεῖν ἤδη τὸν ᾧ Ἀταρνέα.
 Ταῦτα δ' εἰπὼν ἐποίησε τὸν Αὐτοφραδάτην σύννον γενό-
 18 μενον παύσασθαι τῆς πολιορκίας. Ἔστι μὲν οὖν τι τῶν
 συμφερόντων τὸ τὰς οὐσίας εἶναι ἴσας τοῖς πολίταις πρὸς τὸ
 μὴ στασιάζειν πρὸς ἀλλήλους, οὐ μὴν μέγ' οὐδὲν ὡς εἰπεῖν.

ἑ πολιτεύονται Ib. ῥ πλῆθος—οἱ om. Ub. ᾧ λαβεῖν Ub. ᾧ ἀταρ-
 νέα Tb.

Καὶ γὰρ ἂν οἱ χαρίεντες ἀγανακτοῖεν ἂν ὥς οὐκ ἴσων ὄντες
 ἄξιοι, διὸ καὶ φαίνονται πολλάκις ἐπιτιθέμενοι καὶ στασιά-
 ζοντες. Ἔτι δ' ἡ πονηρία τῶν ἀνθρώπων ἀπληστον, καὶ τὸ ¹⁹
 πρῶτον μὲν ἱκανὸν διωβολία μόνον, ὅταν δ' ἤδη τοῦτ' ἢ πά-
 τριον, αἰεὶ δέονται τοῦ πλείονος, ἕως εἰς ἄπειρον ἔλθωσιν
 ἄπειρος γὰρ ἡ τῆς ἐπιθυμίας φύσις, ἥς πρὸς τὴν ἀναπλήρω-
 σιν οἱ πολλοὶ ζῶσιν. Τῶν οὖν τοιούτων ἀρχή, μᾶλλον τοῦ ²⁰
 τὰς οὐσίας ὁμαλίζειν, τὸ τοὺς μὲν ἐπικεκῆς τῇ φύσει τοιού-
 τος παρασκευάζειν ὥστε μὴ βούλεσθαι πλεονεκτεῖν, τοὺς δὲ
 φαύλους ὥστε μὴ δύνασθαι· τοῦτο δ' ἐστίν, ἂν ἥττους τε
 ᾖσι καὶ μὴ ἀδικῶνται. Οὐ καλῶς δ' οὐδὲ τὴν ἰσότητα τῆς οὐ- ²¹
 σίας εἴρηκεν· περὶ γὰρ τὴν τῆς γῆς κτήσιν ἰσάζει μόνον, ἔστι
 δὲ ^γ καὶ δούλων καὶ βοσκημάτων πλοῦτος καὶ νομίσματος,
 καὶ κατασκευὴ πολλή τῶν καλουμένων ἐπίπλων. Ἡ πάντων
 οὖν τούτων ἰσότητα ζητητέον ἢ τάξιν τινὰ μετρίαν, ἢ πάντα
 ἐατέον. Φαίνεται δ' ἐκ τῆς νομοθεσίας κατασκευάζων τὴν ²²
 πόλιν μικράν, εἴ γ' οἱ τεχνῖται πάντες δημόσιοι ἔσονται καὶ
 μὴ πλήρωμά τι παρέξονται τῆς πόλεως. Ἄλλ' εἴπερ ² δεῖ ²³
 δημοσίους εἶναι τοὺς τὰ κοινὰ ἐργαζομένους, δεῖ καθάπερ ἐν
 Ἐπιδάμνῳ τε, καὶ ὡς Διόφαντός ποτε κατεσκεύαζεν Ἀθή-
 νησι, τοῦτον ἔχειν τὸν τρόπον. Περὶ μὲν οὖν τῆς Φαλέου
 πολιτείας σχεδὸν ἐκ τούτων ἂν τις θεωρήσειεν, εἴ ^β τι τυγ-
 χάνει καλῶς εἰρηκῶς ἢ μὴ καλῶς.

Ἰππόδαμος δὲ Εὐρυφῶντος Μιλήσιος, ὃς καὶ τὴν τῶν ⁸
 πόλεων διαίρεσιν εὔρε καὶ τὸν Πειραιᾶ κατέτεμεν, γενόμενος
 καὶ περὶ τὸν ἄλλον βίον περιττότερος διὰ φιλοτιμίαν οὕτως
 ὥστε δοκεῖν ἐνίοις ζῆν περιεργότερον τριχῶν τε πλήθει καὶ
 κόσμῳ πολυτελεῖ, ^ε ἔτι δὲ ἐσθῆτος εὐτελοῦς μὲν ἀλεεινῆς δὲ
 οὐκ ἐν τῷ χειμῶνι μόνον ἀλλὰ καὶ περὶ τοὺς θερινοὺς χρό-
 νους, ^δ λόγιος δὲ καὶ περὶ τὴν ὅλην φύσιν εἶναι βουλόμενος,
 πρῶτος τῶν μὴ πολιτευομένων ἐνεχείρησέ τι περὶ πολιτείας
 εἰπεῖν τῆς ἀρίστης. Κατεσκεύαζε δὲ τὴν πόλιν τῷ πλήθει ²

^γ καὶ δούλων om. Ub.   ² δεῖ δὲ T^b.Ub.   ² ὡς om. Ib.Qb.T^b.Ub.
^β τι] τις Ib.Qb.T^b.Ub.   ^ε ἔτι δὲ om. T^b.   ^δ λόγος Ib.T^b.

μὲν μυριάνδρον, εἰς τρία δὲ μέρη ^ε διηρημένην ἐποίει γὰρ ἐν
¹ μὲν μέρος τεχνίτας, ἐν δὲ γεωργοὺς, τρίτον δὲ τὸ προπο-
 3 λεμοῦν καὶ τὰ ὄπλα ἔχον. Διήρει δ' εἰς τρία μέρη τὴν χώ-
 ραν, τὴν μὲν ἱεράν, τὴν δὲ δημοσίαν, τὴν δ' ἰδίαν· ὅθεν μὲν
 τὰ νομιζόμενα ποιήσουσι πρὸς τοὺς θεοὺς, ^ε ἱεράν, ἀφ' ὧν δ'
 οἱ προπολεμοῦντες βιώσονται, κοινήν, τὴν δὲ τῶν γεωργῶν
 4 ἰδίαν. "Ωςτο δ' εἶδη καὶ τῶν νόμων εἶναι τρία μόνον· περὶ
 ὧν γὰρ αἱ δίκαι γίνονται, τρία ταῦτ' εἶναι τὸν ἀριθμόν,
 ὕβριν βλάβην θάνατον. Ἐνομοθέτει δὲ καὶ δικαστήριον ἐν
 τῷ κύριον, εἰς ὃ πάσας ^h ἀνάγεσθαι δεῖν τὰς μὴ καλῶς κεκρί-
 σθαι δοκούσας δίκας· τοῦτο δὲ κατεσκεύαζεν ἐκ τινῶν γερόν-
 5 των αἰρετῶν. Τὰς δὲ κρίσεις ἐν τοῖς δικαστηρίοις οὐ διὰ
 ψηφοφορίας ᾤετο γίνεσθαι δεῖν, ἀλλὰ φέρειν ἕκαστον πινά-
 κιον, ἐν ᾧ γράφειν, εἰ ¹ καταδικάζει ἀπλῶς τὴν δίκην, εἰ δ'
^k ἀπολύει ἀπλῶς, κενόν· εἰ δὲ τὸ μὲν τὸ δὲ μή, τοῦτο διορί-
 ζειν. Νῦν γὰρ οὐκ ᾤετο νενομοθετηῆσθαι καλῶς· ἀναγκάζειν
 6 γὰρ ἐπιорκεῖν ἢ ταῦτα ἢ ταῦτα δικάζοντας. Ἐτίθει δὲ νό-
 μον περὶ τῶν εὐρισκόντων τι τῇ πόλει συμφέρον, ὅπως τυγ-
 χάνωσι τιμῆς, καὶ τοῖς παισὶ τῶν ἐν τῷ πολέμῳ τελευτώντων
 ἐκ δημοσίου γίνεσθαι τὴν τροφήν, ὥς οὕτω τοῦτο παρ' ἄλ-
 λους νενομοθετημένον· ἔστι δὲ καὶ ἐν Ἀθήναις οὗτος ὁ νόμος
 7 νῦν καὶ ἐν ¹ ἐτέραις τῶν πόλεων. Τοὺς δ' ἄρχοντας αἰρετοὺς
 ὑπὸ τοῦ δήμου εἶναι πάντας· δῆμον δ' ἐποίει τὰ τρία μέρη
 τῆς πόλεως· τοὺς δ' αἰρεθέντας ἐπιμελεῖσθαι κοινῶν καὶ ξενι-
 κῶν καὶ ὀρφανικῶν. Τὰ μὲν οὖν πλείστα καὶ τὰ μάλιστα
 ἀξιόλογα τῆς Ἱπποδάμου τάξεως ταῦτ' ἐστίν, ἀπορήσεις δ'
 ἂν τις πρῶτον μὲν τὴν διαίρεσιν τοῦ πλήθους τῶν πολιτῶν.
 8 Οἱ τε γὰρ τεχνῖται καὶ οἱ γεωργοὶ καὶ οἱ τὰ ὄπλα ἔχοντες
 κοινωνοῦσι τῆς πολιτείας πάντες, οἱ μὲν γεωργοὶ οὐκ ἔχοντες
 ὄπλα, οἱ δὲ τεχνῖται οὔτε γῆν οὔτε ὄπλα, ὥστε γίνονται
 9 σχεδὸν δοῦλοι τῶν τὰ ὄπλα κεκτημένων. Μετέχειν μὲν οὖν
 πασι τῶν τιμῶν ἀδύνατον· ἀνάγκη γὰρ ἐκ τῶν τὰ ὄπλα

^ε διηρημένην T^b. ¹ μὲν om. Q^b. ^ε ἱερά Q^b. T^b. et pr. I^b. ^h ἀγά-
 γεσθαι Q^b. ¹ καταδικάζει pr. I^b. ^k ἀπολύει Q^b. ¹ ἐτέροις I^b. T^b.

ἐχόντων καθίστασθαι καὶ στρατηγούς καὶ πολιτοφύλακας καὶ τὰς κυριωτάτας ἀρχὰς ὡς εἰπεῖν· μὴ μετέχοντας δὲ τῆς πολιτείας πῶς οἶόν τε φιλικῶς ἔχειν πρὸς τὴν πολιτείαν; Ἀλλὰ δεῖ κρείττους εἶναι τοῖς τὰ ὄπλα γε κεκτημένους ἀμφοτέρων τῶν μερῶν· τοῦτο δ' οὐ ῥάδιον μὴ πολλοὺς ὄντας. Εἰ δὲ τοῦτ' ἔσται, τί δεῖ τοὺς ἄλλους μετέχειν τῆς πολι- 10 τείας καὶ κυρίου εἶναι τῆς τῶν ἀρχόντων καταστάσεως; Ἐτι αἱ γεωργοὶ τί χρήσιμοι τῇ πόλει; Τεχνίτας μὲν γὰρ ἀναγκαῖον εἶναι· πᾶσα γὰρ δεῖται πόλις τεχνιτῶν, καὶ δύνανται διαγίγνεσθαι καθάπερ ἐν ταῖς ἄλλαις πόλεσιν ἀπὸ τῆς τέχνης· αἱ δὲ γεωργοὶ πορίζοντες μὲν τοῖς τὰ ὄπλα κεκτημένοις τὴν τροφήν εὐλόγως ἂν ᾔσάν τι τῆς πόλεως μέρος, νῦν δ' ἰδίαν ἔχουσιν, καὶ ταύτην ἰδίᾳ ^μγεωργοῦσιν. Ἐτι δὲ τὴν 11 κοινὴν, ἀφ' ἧς οἱ προπολεμοῦντες ἔξουσι τὴν τροφήν, εἰ μὲν αὐτοὶ γεωργήσουσιν, οὐκ ἂν εἴη τὸ μάχιμον ἕτερον καὶ τὸ γεωργεῖν, βούλεται δ' ὁ νομοθέτης· εἰ δ' ἕτεροὶ τινες ἔσονται τῶν τε τὰ ἰδία γεωργοῦντων καὶ τῶν μαχίμων, τέταρτον ^α αὖ μόριον ἔσται τοῦτο τῆς πόλεως, οὐδενὸς μετέχον, ἀλλ' ἀλλότριον τῆς πολιτείας. Ἀλλὰ μὴν εἴ τις τοὺς αὐτοὺς 12 θήσει τοῖς τε τὴν ἰδίαν καὶ τοῖς τὴν κοινὴν γεωργοῦντας, τό τε πλῆθος ἄπορον ἔσται τῶν καρπῶν ἐξ ὧν ἕκαστος γεωργήσει δύο οἰκίας, καὶ τίνος ἕνεκεν οὐκ εὐθὺς ἀπὸ τῆς γῆς καὶ τῶν αὐτῶν εὐφρόνων αὐτοῖς τε τὴν τροφήν λήψονται καὶ τοῖς μαχίμοις παρέξουσιν; Ταῦτα δὲ πάντα πολλὴν ἔχει παραχύν. Οὐ καλῶς δ' οὐδ' ὁ περὶ τῆς κρίσεως ἔχει νόμος, τὸ 13 κρίνειν ἄξιον διαιροῦντα τῆς κρίσεως ἀπλῶς γεγραμμένης, καὶ γίνεσθαι τὸν δικαστὴν διαιτητὴν. Τοῦτο δ' ἐν μὲν τῇ διαίτῃ καὶ πλείοσιν ἐνδέχεται (κοινολογοῦνται γὰρ ἀλλήλοις περὶ τῆς κρίσεως), ἐν δὲ τοῖς δικαστηρίοις οὐκ ἔστιν, ἀλλὰ καὶ τούναντίον τούτῳ τῶν νομοθετῶν οἱ πολλοὶ παρασκευάζουσιν ὅπως οἱ δικασταὶ μὴ κοινολογῶνται πρὸς ἀλλήλους. Ἐπειτα πῶς οὐκ ἔσται παραχώδης ἡ κρίσις, ὅταν ὀφείλαιν 14

^μ γεωργήσουσιν Ib.Qb.Tb.   ^α αὖ] οὖν Tb.

° μὲν ὁ δικαστὴς οἴηται, μὴ τοσοῦτον δ' ὅσον ὁ δικαζόμενος ;
 'Ο μὲν γὰρ εἴκοσι μνᾶς, ὁ δὲ δικαστὴς κρίνει δέκα μνᾶς, ἢ ὁ
 μὲν πλεόν, ὁ δ' ἔλασσον, ἄλλος δὲ πέντε, ὁ δὲ τέτταρας
 καὶ τούτον Ῥδὴ τὸν τρόπον δῆλον ὅτι μεριοῦσιν, οἳ δὲ πάντα
 15 καταδικάσουσιν, οἳ δ' οὐθέν. Τίς οὖν ὁ τρόπος ἔσται τῆς
 διαλογῆς τῶν ψήφων ; "Ἐτι δ' οὐδεὶς ἐπιорκεῖν ἀναγκάζει
 τὸν ἀπλῶς ἀποδικάσαντα ἢ καταδικάσαντα, εἴπερ ἀπλῶς τὸ
 ἔγκλημα γέγραπται δικαίως· οὐ γὰρ μηδὲν ὀφείλειν ὁ ἀπο-
 δικάσας κρίνει, ἀλλὰ τὰς εἴκοσι μνᾶς· ἀλλ' ἐκεῖνος ἤδη ἐπιор-
 16 κεί ὁ καταδικάσας μὴ νομίζων ὀφείλειν τὰς εἴκοσι μνᾶς. Περὶ
 δὲ τοῦ τοῖς εὐρίσκουσί τι τῇ πόλει συμφέρον ὥς δεῖ γίνεσθαι
 τινα τιμὴν, οὐκ ἔστιν ἀσφαλὲς τὸ νομοθετεῖν, ἀλλ' εὐόφθαλ-
 μον ἀκοῦσαι μόνον· ἔχει γὰρ συκοφαντίας καὶ κινήσεις, ἂν
 τύχη, πολιτείας. 'Εμπίπτει δ' εἰς ἄλλο πρόβλημα καὶ σκέ-
 ψιν ἑτέραν· ἀποροῦσι γὰρ τινες πότερον βλαβερὸν ἢ συμ-
 φέρον ταῖς πόλεσι τὸ κινεῖν τοὺς πατρίους νόμους, ἂν ἢ τις
 17 ἄλλος βελτίων. Διόπερ οὐ ῥάδιον τῷ λεχθέντι ταχὺ συγ-
 χωρεῖν, εἴπερ μὴ συμφέροι κινεῖν. 'Ενδέχεται δ' εἰσηγείσθαι
 τινας νόμων λύσιν ἢ πολιτείας ὥς κοινὸν ἀγαθόν. 'Ἐπεὶ δὲ
 πεποιήμεθα μνεῖαν, ἔτι μικρὰ περὶ αὐτοῦ διαστείλασθαι βέλ-
 18 τιον. "Ἐχει γάρ, ὥσπερ εἵπομεν, ἀπορίαν καὶ δόξειεν ἂν βέλ-
 τιον εἶναι τὸ κινεῖν· ἐπὶ γοῦν τῶν ἄλλων ἐπιστημῶν τοῦτο
 συνενήνοχεν, οἷον ἰατρικὴ κινήσεια παρὰ τὰ πάτρια καὶ γυ-
 μναστικὴ καὶ ὅλως αἱ τέχναι πᾶσαι καὶ αἱ δυνάμεις, ὥστ' ἐπεὶ
 μίαν τούτων θετέον καὶ τὴν πολιτικὴν, δῆλον ὅτι καὶ περὶ ταύ-
 19 τῃ ἀναγκαῖον ὁμοίως ἔχειν. Σημεῖον δ' ἂν γεγρονέαι φαίη
 τις ἐπ' αὐτῶν τῶν ἔργων· τοὺς γὰρ ἀρχαίους νόμους λίαν
 ἀπλοῦς εἶναι καὶ βαρβαρικούς. 'Εσιδηροφοροῦντό γ' τε γὰρ οἱ
 20 "Ἕλληνες, καὶ τὰς γυναῖκας ἐωνοῦντο παρ' ἀλλήλων. "Οσα τε
 λοιπὰ τῶν ἀρχαίων ἐστὶ πον νομίμων, εὐήθη πάνπαν ἐστίν,
 οἷον ἐν Κύμῃ περὶ τὰ φονικὰ νόμος ἐστίν, ἂν πληθὸς τι
 παράσχηται μαρτύρων ὁ διώκων τὸν φόνον τῶν αὐτοῦ συγ-

γενῶν, ἔνοχον εἶναι τῷ φόβῳ τὸν φαύλοντα. Ζητοῦσι δ' ²¹ ὅλως οὐ τὸ πάτριον ἀλλὰ τὰγαθὸν πάντες· ¹εἰκός τε τοὺς πρώτους, εἴτε γηγενεῖς ἦσαν εἴτ' ἐκ φθορᾶς τινὸς ἐσώθησαν, ὁμοίους εἶναι καὶ τοὺς τυχόντας καὶ τοὺς ἀνοήτους, ὥσπερ καὶ λέγεται κατὰ τῶν γηγενῶν, ὥστ' ἄτοπον ²τὸ μένειν ἐν τοῖς τούτων δόγμασιν. Πρὸς δὲ τούτοις οὐδὲ τοὺς γεγραμμένους ἔαν ἀκινήτους βέλτιον. Ὡσπερ γὰρ καὶ περὶ τὰς ²² ἄλλας τέχνας, καὶ τὴν πολιτικὴν τάξιν ἀδύνατον ἀκριβῶς πάντα γραφῆναι· καθόλου γὰρ ἀναγκαῖον γραφῆναι, αἱ δὲ πράξεις περὶ τῶν καθ' ἕκαστόν εἰσιν. Ἐκ μὲν οὖν τούτων φανερόν ὅτι κινήτεοι καὶ τινὲς καὶ ποτὲ τῶν νόμων εἰσιν, ἄλλον δὲ τρόπον ἐπισκοποῦσιν εὐλαβείας· ³ἂν δόξειεν εἶναι πολλῆς. Ὅταν γὰρ ἢ τὸ μὲν βέλτιον μικρόν, τὸ δ' ἐθίζειν ²³ εὐχερῶς λύειν τοὺς νόμους φαῦλον, φανερόν ὡς ἐατέον ἐνίας ἀμαρτίας καὶ τῶν νομοθετῶν καὶ τῶν ἀρχόντων· οὐ γὰρ τοσοῦτον ὠφελήσεται κινήσας, ὅσον βλαβήσεται τοῖς ἄρχουσιν ἀπειθεῖν ⁴ἐθισθεῖς. Ψεῦδος δὲ καὶ τὸ παράδειγμα ²⁴ τὸ περὶ τῶν τεχνῶν· οὐ ⁵γὰρ ὅμοιον τὸ κινεῖν τέχνην καὶ νόμον. Ὁ γὰρ νόμος ἰσχὺν οὐδεμίαν ἔχει πρὸς τὸ πείθεσθαι ⁶πλὴν παρὰ τὸ ἔθος, τοῦτο δ' οὐ γίνεται εἰ μὴ διὰ χρόνου πληθός, ὥστε τὸ ῥαδίως μεταβάλλειν ἐκ τῶν ὑπάρχοντων ⁷νόμων εἰς ἐτέρους νόμους καινοὺς ἀσθενῇ ποιεῖν ἐστὶ τὴν τοῦ νόμου δύναμιν. Ἔτι δ' εἰ καὶ ⁸κινήτεοι, πότερον ²⁵ ⁹καὶ πάντες καὶ ἐν πάσῃ πολιτείᾳ, ἢ οὐ; Καὶ πότερον τῷ τυχόντι ἢ τισίν; Ταῦτα γὰρ ἔχει μεγάλην διαφοράν. Διὸ νῦν μὲν ἀφῶμεν ταύτην τὴν σκέψιν· ἄλλων γὰρ ἐστὶ καιρῶν.

Περὶ δὲ τῆς Λακεδαιμονίων πολιτείας καὶ τῆς Κρητικῆς, ⁹ σχεδὸν δὲ καὶ περὶ τῶν ἄλλων πολιτειῶν, δύο εἰσιν αἱ σκέψεις, μία μὲν εἴ τι καλῶς ἢ μὴ καλῶς πρὸς τὴν ἀρίστην νενομοθέτηται τάξιν, ἐτέρα δ' εἴ τι πρὸς τὴν ὑπόθεσιν καὶ τὸν τρόπον ὑπεναντίως τῆς προκειμένης ¹⁰αὐτοῖς πολιτείας. Ὅτι ²

¹ εἰκότες τοὺς Q^b.T^b.

² τὸ om. Q^b.T^b.

³ ἂν om. T^b.

⁴ εὐθι-

σθεῖς T^b. ⁵ γὰρ—δ om. Q^b.T^b. ⁶ πλὴν παρὰ] παρὰ I^b.

⁷ νόμον T^b. ⁸ κινήτεον Q^b.T^b. ⁹ καὶ ante πάντες om. I^b. ¹⁰ αὐτοῖς] αὐτῆς Q^b.T^b.

μὲν οὖν δεῖ τῇ μελλούσῃ καλῶς πολιτεύεσθαι τὴν τῶν ἀναγ-
 καίων ὑπάρχειν σχολήν, ὁμολογούμενόν ἐστιν· τίνα δὲ τρό-
 πον ὑπάρχειν, οὐ ῥάδιον λαβεῖν. Ἡ τε γὰρ Θετταλῶν πε-
 νεστεία πολλάκις ἐπέθετο τοῖς Θετταλοῖς, ὁμοίως δὲ καὶ τοῖς
 Λάκωσιν οἱ Εἰλωτες· ὥσπερ γὰρ ἐφεδρεύοντες τοῖς ἀτυχέ-
 3 μασι διατελοῦσιν. Περὶ δὲ τοὺς Κρήτας οὐδὲν πῶ τοιοῦτον
 συμβέβηκεν· αἴτιον δ' ἴσως τὸ τὰς γειτνιώσας πόλεις, καίπερ
 πολεμοῦσας ἀλλήλαις, μηδεμίαν εἶναι σύμμαχον τοῖς ἀφιστα-
 μένοις διὰ τὸ μὴ συμφέρειν καὶ αὐταῖς κεκτημέναις περιοί-
 κους· τοῖς δὲ Λάκωσιν οἱ γειτνιώντες ἐχθροὶ πάντες ἦσαν,
 Ἀργεῖοι καὶ ^cΜεσσήνιοι καὶ Ἀρκάδες, ἐπεὶ καὶ τοῖς Θεττα-
 λοῖς κατ' ἀρχὰς ἀφίσταντο διὰ τὸ πολεμεῖν ἔτι τοῖς προσ-
 4 χάροις, Ἀχαιοῖς καὶ Περραιβοῖς καὶ Μάγνησιν. Ἔοικε δὲ
 καὶ εἰ μὴδὲν ἕτερον, ἀλλὰ τό γε τῆς ἐπιμελείας ἐργῶδες εἶναι,
 τίνα δεῖ πρὸς αὐτοὺς ὁμιλῆσαι τρόπον· ἀνιέμενοί τε γὰρ
 ὑβρίζουσι καὶ τῶν ἴσων ἀξιούσιν ἑαυτοὺς τοῖς κυρίοις, καὶ
 κακοπαθῶς ζῶντες ἐπιβουλεύουσι καὶ μισοῦσιν. Δῆλον οὖν
 ὡς οὐκ ἐξευρίσκουσι τὸν βέλτιστον τρόπον, οἷς τοῦτο συμ-
 5 βαίνει περὶ τὴν εἰλωτείαν. Ἔστι δ' ἡ περὶ τὰς γυναῖκας
 ὄντοσι καὶ πρὸς τὴν προαίρεσιν τῆς πολιτείας βλαβερὰ καὶ
 πρὸς ^dεὐδαιμονίαν πόλεως. Ὡσπερ γὰρ οἰκίας μέρος ἀνὴρ
 καὶ γυνή, δῆλον ὅτι καὶ πόλιν ἐγγὺς τοῦ δίχα διηρῆσθαι δεῖ
 νομίζειν εἰς τε τὸ τῶν ἀνδρῶν πλῆθος καὶ τὸ τῶν γυναικῶν,
 ὥστ' ἐν ὅσαις πολιτείαις φασίως ἔχει τὸ περὶ τὰς γυναῖκας,
 6 τὸ ἥμισυ τῆς πόλεως εἶναι δεῖ νομίζειν ἀνομοθέτητον. Ὅπερ
 ἐκεῖ συμβέβηκεν· ὅλην γὰρ τὴν πόλιν ὁ νομοθέτης εἶναι βου-
 λόμενος καρτερικὴν, κατὰ μὲν τοὺς ἀνδρας φανερός ἐστι τοι-
 οῦτος ὢν, ἐπὶ δὲ τῶν γυναικῶν ἐξημέληκεν· ζῶσι γὰρ ἀκο-
 7 λάστως πρὸς ἅπασαν ἀκολασίαν καὶ τρυφερώς. Ὡστ' ἀναγ-
 καῖον ἐν τῇ τοιαύτῃ πολιτείᾳ τιμᾶσθαι τὸν πλοῦτον, ἄλλως
 τε κἂν. ^eτύχῳσι γυναικοκρατούμενοι, καθάπερ τὰ πολλὰ τῶν
^fστρατιωτικῶν καὶ πολεμικῶν γενῶν, ἔξω Κελτῶν ἢ κἂν εἰ

^c μεσσήνιοι Ib.Tb.^d εὐνομίαν Tb. et rc. Ib.^e τυγχάνωσι rc. Ib.^f στρατιωτικῶν Qb.Tb.

τινες ἕτεροι φανερώς τετιμῆκασι τὴν πρὸς τοὺς ἄρρνας συν-
ουσίαν. "Εοικε γὰρ ὁ μυθολογήσας πρῶτος οὐκ ἀλόγως συ- 8
ζεύξει τὸν ^ε Ἀρη πρὸς τὴν Ἀφροδίτην· ἡ γὰρ πρὸς τὴν
τῶν ἀρρένων ὁμιλίαν ἢ πρὸς τὴν τῶν γυναικῶν φαίνονται
κατακώχιμοι πάντες οἱ τοιοῦτοι. Διὸ παρὰ τοῖς Λάκωσι
τοῦθ' ὑπῆρχεν, καὶ πολλὰ διφκαίτο ὑπὸ τῶν γυναικῶν ἐπὶ
τῆς ἀρχῆς αὐτῶν. Καίτοι τί διαφέρει γυναικας ἄρχειν ἢ 9
τοὺς ἄρχοντας ὑπὸ τῶν γυναικῶν ἄρχεσθαι; Ταῦτό γὰρ
συμβαίνει. Χρησίμου δ' οὐσης τῆς θρασύτητος πρὸς οὐδὲν
τῶν ἐγκυκλίων, ἀλλ' εἶπερ πρὸς τὸν πόλεμον, βλαβερώταται
καὶ πρὸς ταῦθ' αἱ τῶν Λακίωνων ἦσαν. Ἐδήλωσαν δ' ἐπὶ τοῦ
τῆς Θηβαίων ἐμβολῆς χρησιμοὶ μὲν γὰρ οὐδὲν ἦσαν, ὥσπερ
ἐν ἐτέραις πόλεσιν, θόρυβον δὲ παρείχον πλεῖω τῶν πολε-
μίων. Ἐξ ἀρχῆς μὲν οὖν εἵκοι συμβεβηκέναι τοῖς Λάκωσιν
εὐλόγως ἢ τῶν γυναικῶν ἄνεσις. Ἐξω γὰρ τῆς οἰκείας διὰ 11
τὰς στρατείας ἀπεξείνουτο πολὺν χρόνον, πολεμοῦντες τὸν
τε πρὸς Ἀργεῖους πόλεμον καὶ πάλιν τὸν πρὸς Ἀρκάδας
καὶ ^h Μεσσηνίους· σχολάσαντες δὲ αὐτοὺς μὲν παρείχον τῷ
νομοθέτῃ προφθοροποιημένους διὰ τὸν στρατιωτικὸν βίον
(πολλὰ γὰρ ἔχει μέρη τῆς ἀρετῆς), τὰς δὲ γυναῖκας φασὶ
μὲν ἄγειν ἐπιχειρῆσαι τὸν Λυκούργον ἐπὶ τοὺς νόμους, ὥς
δ' ἀντέκρουν, ἀποστῆναι πάλιν. Αἰτίαι μὲν οὖν εἰσὶν αὗται 12
τῶν γενομένων, ὥστε δῆλον ὅτι καὶ ταύτης τῆς ἀμαρτίας.
Ἄλλ' ἡμεῖς οὐ τοῦτο σκοποῦμεν, τίτιν δεῖ συγγνώμην ἔχειν
ἢ μὴ ἔχειν, ἀλλὰ περὶ ⁱ τοῦ ὀρθῶς καὶ μὴ ὀρθῶς. Τὰ δὲ περὶ 13
τὰς γυναῖκας ἔχοντα μὴ καλῶς εἴκοιεν, ὥσπερ ἐλέχθη καὶ
πρότερον, οὐ μόνον ἀπρέπειάν τινα ποιεῖν τῆς πολιτείας αὐ-
τὴν καθ' αὐτήν, ἀλλὰ συμβάλλεσθαι τι πρὸς τὴν φιλοχρη-
ματίαν. Μετὰ γὰρ τὰ ἡν ῥηθέντα τοῖς περὶ τὴν ἀνομα-
λίαν τῆς κτήσεως ἐπιτιμήσεις ἂν τις. Τοῖς μὲν γὰρ αὐτῶν 14
συμβέβηκε κέκτῆσθαι πολλὴν λίσαν οὐσίαν, τοῖς δὲ πάμπαν
μικράν· διόπερ εἰς ὀλίγους ἦκεν ἡ χώρα. Τοῦτο δὲ καὶ διὰ
τῶν νόμων τέτακται φαῦλως· ὠνεῖσθαι μὲν γὰρ ἢ πωλεῖν τὴν

ε ἄρην T^b.h μεσσηνίους I^b.i τοῦ] τὰ Q^b.T^b.

ὑπάρχουσιν ἐποίησεν οὐ καλόν, ὀρθῶς ποιήσας, δίδουσι δὲ
^k καὶ καταλείπειν ἐξουσίαν ἔδωκε τοῖς βουλομένοις· καίτοι
 15 τοῦτο ^l συμβαίνειν ἀναγκαῖον ἐκείνως τε καὶ οὕτως. Ἔστι
 δὲ καὶ τῶν γυναικῶν σχεδὸν τῆς πάσης χώρας τῶν ^m πέντε
 μερῶν τὰ δύο, τῶν τ' ἐπικλήρων πολλῶν γινομένων, καὶ διὰ
 τὸ προίκας δίδουσι μεγάλας. Καίτοι βέλτιον ἦν μηδεμίαν
 ἢ ὀλίγην ἢ καὶ μετρίαν τετάχθαι. Νῦν δ' ἔξεστι δοῦναι τε
 τὴν ἐπικλήρον ὅσῃ ἂν βούληται· καὶ ἀποθάνῃ μὴ διαθέμενος,
 16 ὃν ἂν καταλίπῃ κληρονόμον, οὗτος ᾧ ἂν θέλῃ δίδωσιν. Τοι-
 γαροῦν δυναμένης τῆς χώρας χιλίους ἱππεῖς τρέφειν καὶ πεν-
 τακοσίους καὶ ὀπλίτας τρισμυρίους, οὐδὲ χίλιοι τὸ πλῆθος
 ἦσαν. Γέγονε δὲ διὰ τῶν ἔργων αὐτῶν ὄηλον ὅτι φαύλως
 αὐτοῖς εἶχε τὰ περὶ τὴν τάξιν ταύτην· μίαν γὰρ πληγὴν
 οὐχ ὑπήμεγκεν ἡ πόλις, ἀλλ' ἀπόλετο διὰ τὴν ὀλιγανθρω-
 17 πίαν. Λέγουσι δ' ὡς ἐπὶ μὲν τῶν προτέρων βασιλέων μετε-
 δίδουσαν τῆς πολιτείας, ὥστ' οὐ γίνεσθαι τότε ὀλιγανθρωπίαν
 πολεμούντων πολὺν χρόνον· καὶ φασιν εἶναι ποτε τοῖς Σπαρ-
 τιάταις καὶ ⁿ μυρίους. Οὐ μὲν ἀλλ' εἴτ' ἐστὶν ἀληθὴ ταῦτα
 εἴτε μὴ, βέλτιον τὸ ^o διὰ τῆς κτήσεως ὠμαλισμένης πληθύνειν
 18 ἀνδρῶν τὴν πόλιν. Ὑπεναντίος δὲ καὶ ὁ περὶ τὴν τεκνο-
 ποιάν νόμος πρὸς ταύτην τὴν διόρθωσιν. Βουλόμενος γὰρ
 ὁ νομοθέτης ὡς πλείστους εἶναι τοὺς Σπαρτιάτας, προάγεται
 τοὺς πολίτας ὅτι πλείστους ποιεῖσθαι παῖδας· ἔστι γὰρ
 αὐτοῖς νόμος τὸν μὲν γεννήσαντα τρεῖς υἱοὺς ἄφρουρον εἶναι,
 19 τὸν δὲ τέτταρας ἀτελῆ πάντων. Καίτοι φανερόν ὅτι πολ-
 λῶν γινομένων, τῆς δὲ χώρας οὕτω διηρημένης, ἀναγκαῖον
 πολλοὺς γίνεσθαι πένητας. Ἀλλὰ μὲν καὶ τὰ περὶ τὴν
 ἐφορείαν ἔχει φαύλως· ἡ γὰρ ἀρχὴ κυρία μὲν αὐτῇ τῶν με-
 γίστων αὐτοῖς ἐστίν, γίνονται δ' ἐκ τοῦ δήμου πάντες, ὥστε
 πολλάκις ἐμπίπτουσιν ἄνθρωποι σφόδρα πένητες εἰς τὸ ἀρ-
 20 χεῖον, οἳ διὰ τὴν ἀπορίαν ὦνιοι ἦσαν. Ἐδήλωσαν δὲ πολ-
 λάκις μὲν καὶ πρότερον, καὶ νῦν δὲ ἐν τοῖς Ἀνδρίοις· διαφθα-

^k καὶ om. Q^b. ^l συμβαίνει T^b. ^m πέντε] πάντων T^b. ⁿ κυρίως T^b.
^o διὰ τῆς] τῆς διὰ T^b.

ρέντες γὰρ ἀργυρίῳ τινές, ὅσον ἐφ' ἑαυτοῖς, ὅλην τὴν πόλιν ἀπώλεσαν. Καὶ διὰ τὸ τὴν ἀρχὴν εἶναι λίαν μεγάλην καὶ ἰσοτύραννον δημαγωγεῖν αὐτοὺς ἠναγκάζοντο καὶ οἱ βασιλεῖς, ὥστε καὶ ταύτῃ συνεπιβλάπτεσθαι τὴν πολιτείαν· δημοκρατία γὰρ ἐξ Ῥαριστοκρατίας συνέβαινεν. Συνέχει μὲν οὖν τὴν ²¹ πολιτείαν τὸ Ἄρχεῖον τοῦτο· ἡσυχάζει γὰρ ὁ ἄνθρωπος διὰ τὸ μετέχειν τῆς μεγίστης ἀρχῆς, ὥστ' εἴτε διὰ τὸν νομοθέτην εἴτε διὰ τύχην τοῦτο συμπέπτωκεν, συμφερόντως ἔχει τοῖς πράγμασιν. Δεῖ γὰρ τὴν πολιτείαν τὴν μέλλουσιν σώζε- ²² σθαι πάντα βούλεσθαι τὰ μέρη τῆς πόλεως εἶναι καὶ διαμένειν ταῦτά· οἱ μὲν οὖν βασιλεῖς διὰ τὴν αὐτῶν τιμὴν οὕτως ἔχουσιν, οἱ δὲ καλοὶ ἀγαθοὶ διὰ τὴν γερούσιαν (ἀθλον γὰρ ἡ ἀρχὴ αὕτη τῆς ἀρετῆς ἐστίν), ὁ δὲ ἄνθρωπος διὰ τὴν ἑφορείαν· καθίσταται γὰρ ἐξ ἀπάντων. Ἀλλ' αἰρετὴν ἔδει τὴν ²³ ἀρχὴν εἶναι ταύτην ἐξ ἀπάντων μὲν, μὴ τὸν τρόπον δὲ τοῦτον ὃν νῦν παιδαριώδης γὰρ ἐστὶ λίαν. Ἐτι δὲ καὶ κρίσεών εἰσι μεγάλων κύριοι, ὄντες οἱ τυχόντες, διόπερ οὐκ αὐτογνώμονας βέλτιον κρίνειν ἀλλὰ κατὰ ²⁴ τὰ γράμματα καὶ τοὺς νόμους. Ἔστι δὲ καὶ ἡ δίαίτα τῶν ἐφόρων οὐχ ὁμολογου- μένη τῷ βουλήματι τῆς πόλεως· αὕτη μὲν γὰρ ἀνειμένη λίαν ἐστίν, ἐν δὲ τοῖς ἄλλοις μᾶλλον ὑπερβάλλει ἐπὶ τὸ σκληρόν, ὥστε μὴ δύνασθαι καρτερεῖν ἀλλὰ λάθρα τὸν νόμον ἀποδιδράσκοντας ἀπολαύειν τῶν σωματικῶν ἡδονῶν. Ἐχει δὲ καὶ τὰ περὶ τὴν τῶν γερόντων ἀρχὴν οὐ καλῶς αὐτοῖς. Ἐπει- ²⁵ κὼν μὲν γὰρ ὄντων καὶ πεπαιδευμένων ἱκανῶς πρὸς ἀνδραγαθίαν τάχ' ἂν εἴποιέ τις συμφέρειν τῇ πόλει. Καίτοι τό γε διὰ βίου κυρίου εἶναι κρίσεων μεγάλων ἀμφισβητήσιμον ἐστὶ γὰρ, ὥσπερ καὶ σώματος, καὶ διανοίας γῆρας. Τὸν τρόπον δὲ τοῦτον πεπαιδευμένων ὥστε καὶ τὸν νομοθέτην αὐτὸν ἀπιστεῖν ὡς οὐκ ἀγαθοῖς ἀνδράσιν, οὐκ ἀσφαλές. Φαί- ²⁶ νονται δὲ καὶ καταδωροδοκούμενοι καὶ καταχαριζόμενοι πολλὰ τῶν κοινῶν οἱ κεκοινωνηκότες τῆς ἀρχῆς ταύτης. Διόπερ βέλ-

Ῥ αἰριστοκρατίας I^b.Q^b.T^b.
om. I^b.   ^t καὶ om. pr. I^b.

q ἀρχαῖον Q^b.T^b.
^v εἰποιέ Q^b.T^b.

^r ἐφορίαν T^b.   ^s τὰ

τιον αὐτοὺς μὴ ἀνευθύνους εἶναι· νῦν δ' εἰσὶν. Δόξειε δ' ἂν
 ἢ τῶν ἐφόρων ἀρχὴ πάσας εὐθύνειν τὰς ἀρχάς· τοῦτο δὲ τῇ
 ἐφορείᾳ μέγα λίαν τὸ δῶρον, καὶ τὸν τρόπον οὐ τοῦτον λέ-
 27 γομεν διδόναι δεῖν τὰς εὐθύνας. Ἔτι δὲ καὶ τὴν αἵρεσιν ἣν
 ποιοῦνται τῶν γερόντων, ὡς κατὰ τε τὴν κρίσιν ἐστὶ παιδα-
 ριώδης, καὶ τὸ αὐτὸν αἰτεῖσθαι τὸν ἀξιωθησόμενον τῆς ἀρχῆς
 οὐκ ὀρθῶς ἔχει· δεῖ γὰρ καὶ βουλόμενον καὶ μὴ βουλόμενον
 28 ἄρχειν τὸν ἄξιον τῆς ἀρχῆς. Νῦν δ' ὅπερ καὶ περὶ τὴν ἄλ-
 λην πολιτείαν ὁ νομοθέτης φαίνεται ποιῶν· φιλοτίμους γὰρ
 κατασκευάζων τοὺς πολίτας· τοῦτοις κέχρηται πρὸς τὴν αἵ-
 ρεσιν τῶν γερόντων. Οὐδεὶς γὰρ ἂν ἄρχειν αἰτήσαιτο μὴ
 φιλότιμος ὢν. Καίτοι τῶν γ' ἀδικημάτων ἐκουσίῳ τὰ
 πλείστα συμβαίνει σχεδὸν διὰ φιλοτιμίαν καὶ διὰ φιλοχρη-
 29 ματίαν τοῖς ἀνθρώποις. Περὶ δὲ βασιλείας, εἰ μὲν μὴ βέλ-
 τιόν ἐστιν ὑπάρχειν ταῖς πόλεσιν ἢ βέλτιον, ἄλλος ἔστω
 λόγος. Ἄλλὰ μὴν βέλτιόν ἔγε μὴ καθάπερ νῦν, ἀλλὰ κατὰ
 30 τὸν αὐτοῦ βίον ἕκαστον κρίνεσθαι τῶν βασιλέων. Ὅτι δ' ὁ
 νομοθέτης οὐδ' αὐτὸς οἶεται δύνασθαι ποιεῖν καλοὺς καγα-
 θούς, δηλόν· ἀπιστεῖ γοῦν ὥς οὐκ οὔσιν ἱκανῶς ἀγαθοὶς ἀν-
 δράσιν· διόπερ ἐξέπεμπον συμπρεσβευτὰς τοὺς ἐχθρούς, καὶ
 σωτηρίαν ἐνόμιζον τῇ πόλει εἶναι· τὸ στασιάζειν τοὺς βα-
 σιλεῖς. Οὐ καλῶς δ' οὐδὲ περὶ τὰ συσσίτια τὰ καλούμενα
 31 φιδίτια νενομοθέτηται τῷ καταστήσαντι πρῶτον. Ἔδει γὰρ
 ἀπὸ κοινοῦ μᾶλλον εἶναι τὴν σύνοδον, καθάπερ ἐν Κρήτῃ·
 παρὰ δὲ τοῖς Λάκωσιν ἕκαστον δεῖ φέρειν, καὶ σφόδρα πενή-
 των ἐνίων ὄντων καὶ τοῦτο τὸ ἀνάλωμα οὐ δυναμένων δαπα-
 νᾶν, ὥστε ἂν συμβαίνειν τὸναντίον τῷ νομοθέτῃ τῆς προαι-
 32 ρέσεως. Βούλεται μὲν γὰρ δημοκρατικὸν εἶναι τὸ κατα-
 σκεύασμα τῶν συσσιτίων, γίνεται δ' ἥκιστα δημοκρατικὸν
 οὕτω νενομοθετημένον· μετέχει μὲν γὰρ οὐ ράδιον τοῖς λίαν
 πένησιν, ὅρος δὲ τῆς πολιτείας οὗτός ἐστιν αὐτοῖς ὁ πάτριος,
 τὸν μὴ δυνάμενον τοῦτο τὸ τέλος φέρειν μὴ μετέχειν ἂ αὐ-

ὡς κατὰ] καὶ κατὰ I^b. x γε om. Q^b. y τὸ om. Q^b. z συμβαίνει I^b.
 α αὐτοῖς Q^b. T^b, αὐτῶν I^b.

τῆς. Τῷ δὲ περὶ τοὺς ναυάρχους νόμῳ καὶ ἕτεροὶ τινες ἐπι- 33
 τετιμήκασιν, ὁρθῶς ἐπιτιμῶντες· στάσεως γὰρ γίνεται αἷ-
 τιος. Ἐπὶ γὰρ τοῖς βασιλεῦσιν οὖσι στρατηγοῖς αἰδῖος ἡ
 ναυαρχία σχεδὸν ἑτέρα βασιλεία καθέστηκεν. Καὶ ὧδὲ δὲ 34
 τῇ ὑποθέσει τοῦ νομοθέτου ἐπιτιμήσειεν ἂν τις, ὅπερ καὶ
 Πλάτων ἐν τοῖς νόμοις ἐπιτετίμηκεν· πρὸς γὰρ μέρος ἀρε-
 τῆς ἡ πᾶσα σύνταξις τῶν νόμων ἐστί, τὴν πολεμικὴν αὕτη
 γὰρ χρησὶμὴ πρὸς τὸ κρατεῖν. Τοιγαροῦν ἐσώζοντο μὲν
 πολεμούντες, ἀπώλλυντο δὲ ἄρξαντες διὰ τὸ μὴ ἐπίστασθαι
 σχολάζειν μηδὲ ἡσκηκέναι μηδεμίαν ἀσκησιν ἑτέραν κυριω-
 τέραν τῆς πολεμικῆς. ^βΤούτου δὲ ἀμάρτημα οὐκ ἔλαττον· 35
 νομίζουσι μὲν γὰρ γίνεσθαι τὰγαθὰ τὰ περιμάχῃα δι' ἀρε-
 τῆς μᾶλλον ἢ κακίας· καὶ τοῦτο μὲν καλῶς, ὅτι μέντοι ταῦτα
 κρείττω τῆς ἀρετῆς ὑπολαμβάνουσιν, οὐ καλῶς. Φαύλως δ' 36
 ἔχει καὶ περὶ τὰ κοινὰ χρήματα τοῖς Σπαρτιαταῖς. Οὔτε
 γὰρ ἐν τῷ κοινῷ τῆς πόλεως ἐστὶν οὐδὲν πολέμου μεγάλους
 ἀναγκαζομένοις πολεμεῖν, εἰσφέρουσί τε κακῶς· διὰ γὰρ τὸ
 τῶν Σπαρτιατῶν εἶναι τὴν πλείστην γῆν οὐκ ἐξετάζουσιν
 ἀλλήλων τὰς εἰσφοράς. Ἀποβέβηκέ τε τουναντίον τῷ νο- 37
 μοθέτῃ τοῦ συμφέροντος· τὴν μὲν ^γγὰρ πόλιν πεποίηκεν
 ἀχρήματον, τοὺς δ' ἰδιώτας φιλοχρημάτους. Περὶ μὲν οὖν
 τῆς Λακεδαιμονίων πολιτείας ἐπὶ τοσοῦτον εἰρήσθω· ταῦτα
 γὰρ ἐστὶν ἃ μάλιστ' ἂν τις ἐπιτιμήσειεν.

Ἡ δὲ Κρητικὴ πολιτεία πάρεργος μὲν ἐστὶ ταύτης, ἔχει 10
 δὲ μικρὰ μὲν οὐ χεῖρον, τὸ δὲ πλεῖον ἥττον γλαφυρῶς. Καὶ
 γὰρ εἴοικε καὶ λέγεται δὲ τὰ πλείστα μεμιμῆσθαι τὴν Κρη-
 τικὴν πολιτείαν ἢ τῶν Λακώνων, τὰ δὲ πλείστα τῶν ἀρχαίων
 ἥττον διήρθρωται τῶν νεωτέρων. Φασὶ γὰρ τὸν Λυκούργον, ^α
 ὅτε τὴν ἐπιτροπείαν τὴν Χαρίλλου τοῦ βασιλέως καταλιπὼν
 ἀπεδήμησεν, τότε τὸν πλείστον διατρίψαι χρόνον περὶ ^δτὴν
 Κρήτην διὰ τὴν συγγένειαν· ἄποικοι γὰρ οἱ Λύκτιοι τῶν
 Λακώνων ἦσαν, κατέλαβον δ' οἱ πρὸς τὴν ἀποικίαν ἐλθόντες
 τὴν τάξιν τῶν νόμων ὑπάρχουσιν ἐν τοῖς τότε κατοικοῦσιν.

^β τοῦτο Q^b. et pr. I^b. ^γ γὰρ om. Q^b. T^b. ^δ τὴν post περὶ om. I^b.

3 Διὸ καὶ νῦν ^εοἱ περίοικοι τὸν αὐτὸν τρόπον χρῶνται αὐτοῖς, ὥς κατασκευάσαντος Μίνω πρώτου τὴν τάξιν τῶν νόμων. Δοκεῖ δ' ἡ νῆσος καὶ πρὸς τὴν ἀρχὴν τὴν Ἑλληνικὴν πεφυκέναι καὶ κεῖσθαι καλῶς· πάσῃ γὰρ ἐπικείται τῇ θαλάσσῃ, σχεδὸν τῶν Ἑλλήνων ἰδρυμένων περὶ τὴν θάλασσαν πάντων ἀπέχει γὰρ τῇ μὲν ^ιτῆς Πελοποννήσου μικρόν, τῇ δὲ τῆς 4 Ἀσίας τοῦ περὶ Τριόπιον τόπου καὶ Ῥόδον. Διὸ καὶ τὴν τῆς θαλάσσης ἀρχὴν κατέσχευεν ὁ Μίνως, καὶ τὰς νήσους τὰς μὲν ἐχειρώσατο τὰς δ' ᾤκισεν, τέλος δὲ ἐπιθέμενος τῇ Σικελίᾳ ^ςτὸν βίον ἐτελεύτησεν ἐκεῖ περὶ ^ηΚάμικον. Ἔχει δ' 5 ἀνάλογον ἡ Κρητικὴ τάξις πρὸς τὴν Λακωνικὴν. Γεωργουσί τε γὰρ τοῖς μὲν εἰλωτες τοῖς δὲ Κρησὶν οἱ περίοικοι, καὶ συσσίτια παρ' ἀμφοτέροις ἐστίν· καὶ τό γε ἀρχαῖον ἐκάλουν οἱ Λάκωνες οὐ φιδίτια ἀλλ' ἄνδρια, καθάπερ οἱ Κρῆτες, ^ηκαὶ δὴλον ὅτι ἐκεῖθεν ἐλήλυθεν. Ἔτι δὲ τῆς πολιτείας ἡ 6 τάξις. Οἱ μὲν γὰρ ἔφοροι τὴν αὐτὴν ἔχουσι δύναμιν τοῖς ἐν τῇ Κρῇτῃ καλουμένοις κόσμοις, πλὴν οἱ μὲν ἔφοροι πέντε τὸν ἀριθμὸν οἱ δὲ κόσμοι δέκα εἰσίν· οἱ δὲ γέροντες τοῖς γέρουσιν, οὓς καλοῦσιν οἱ Κρῆτες βουλὴν, ἴσοι. Βασιλεία δὲ πρότερον μὲν ἦν, εἴτα κατέλυσαν οἱ Κρῆτες, ^ικαὶ τὴν ἡγε- 7 γιονίαν οἱ κόσμοι τὴν κατὰ πόλεμον ἔχουσιν. Ἐκκλησίας δὲ μετέχουσι πάντες· κυρία δ' οὐδενός ἐστιν ἀλλ' ἡ συνεπιψηφίσαι τὰ δόξαντα τοῖς γέρουσι καὶ τοῖς κόσμοις. Τὰ μὲν οὖν τῶν συσσιτίων ἔχει βέλτιον τοῖς Κρησὶν ἢ τοῖς Λάκωσιν. Ἐν μὲν γὰρ Λακεδαίμονι κατὰ κεφαλὴν ^κἕκαστος εἰσφέρει τὸ τεταγμένον· εἰ δὲ μή, μετέχειν νόμος κωλύει τῆς πολι- 8 τείας, καθάπερ εἴρηται καὶ πρότερον. Ἐν δὲ Κρῇτῃ κοινοτέρως· ἀπὸ πάντων γὰρ τῶν γινομένων καρπῶν τε καὶ βοσκημάτων ^ικαὶ ἐκ τῶν δημοσίων καὶ φόρων οὓς φέρουσιν οἱ περίοικοι, τέτακται μέρος τὸ μὲν πρὸς τοὺς θεοὺς καὶ τὰς κοινὰς λειτουργίας, τὸ δὲ τοῖς συσσιτίοις, ὥστ' ἐκ κοινοῦ

^ε οἱ om. Q^b. ^ι τῆς—δὲ om. Q^b. T^b. ^ς τὸν βίον om. Q^b. ^η κάμικον Q^b. T^b, κάμικον I^b. ^ι καὶ om. T^b. ^κ ἕκαστον I^b. ^ι καὶ ante ἐκ om. I^b.

τρέφεσθαι πάντας, καὶ γυναῖκας καὶ παῖδας καὶ ἄνδρας. Πρὸς δὲ τὴν ὀλιγοσιτίαν ὡς ὠφέλιμον πολλὰ πεφίλοσό-9
 φηκεν ὁ νομοθέτης, καὶ πρὸς τὴν διαΐξουσιν τῶν γυναικῶν,
 ἵνα μὴ πολυτεκνῶσι, τὴν πρὸς τοὺς ἄρρενας ποιήσας ὁμι-
 λίαν, περὶ ἧς εἰ φαῦλως ἢ μὴ φαῦλως, ἕτερος ἔσται τοῦ δια-
 σκέψασθαι καιρός. ^μ Ὅτι δὲ τὰ περὶ τὰ συσσίτια βέλ-
 τιον τέτακται τοῖς Κρησὶν ἢ τοῖς Λάκωσι, φανερόν. Τὰ
 δὲ περὶ τοὺς κόσμους ἔτι χειρόν τῶν ἐφόρων. Ὁ μὲν γὰρ ¹⁰
 ἔχει κακὸν τὸ τῶν ἐφόρων ἀρχεῖον, ὑπάρχει καὶ τούτων γί-
 νονται γὰρ οἱ τυχόντες· ὁ δ' ἐκεῖ συμφέρει πρὸς τὴν πολι-
 τείαν, ἐνταῦθ' οὐκ ἔστιν. Ἐκεῖ μὲν γάρ, διὰ ^α τὸ τὴν αἵρε-
 σιν ἐκ πάντων εἶναι, μετέχων ὁ δῆμος τῆς μεγίστης ἀρχῆς
 βούλεται μένειν τὴν πολιτείαν· ἐνταῦθα δ' οὐκ ἐξ ἀπάντων
 αἰροῦνται τοὺς κόσμους ἀλλ' ἐκ τινῶν γενῶν, καὶ τοὺς γέρον-
 τας ἐκ τῶν κεκοσμηκότων. Περὶ ὧν τοὺς αὐτοὺς ἂν τις ^ο εἴ- ¹¹
 πει λόγους καὶ περὶ τῶν ἐν Λακεδαιμόνι ῥυθινομένων· τὸ
 γὰρ ⁹ ἀνυπεύθυνον καὶ τὸ διὰ βίου μεῖζόν ἐστι γέρας τῆς
 ἀξίας αὐτοῖς, καὶ τὸ μὴ κατὰ γράμματα ἄρχειν ἀλλ' αὐτο-
 γνώμονας ἐπισφαλές. Τὸ δ' ἡσυχάζειν μὴ μετέχοντα τὸν ¹²
 δῆμον οὐδὲν σημεῖον τοῦ τετάχθαι καλῶς· ¹ οὐδὲ γὰρ λήμ-
 ματός τι τοῖς κόσμοις ὥσπερ τοῖς ἐφόροις, πόρρω γ' ἀποι-
 κούσιν ἐν νήσῳ τῶν διαφθερόντων. Ἦν δὲ ποιοῦνται τῆς ¹³
 ἁμαρτίας ταύτης ἰατροίαν, ἄτοπος καὶ οὐ πολιτικὴ ἀλλὰ δυ-
 ναστευτικὴ· πολλάκις γὰρ ἐκβάλλουσι συστάντες τινὲς τοὺς
 κόσμους ἢ τῶν συναρχόντων αὐτῶν ἢ τῶν ιδιωτῶν, ἔξεστι δὲ
 καὶ μεταξὺ τοῖς κόσμοις ἀπειπεῖν τὴν ἀρχήν. Ταῦτα δὲ
 πάντα βέλτιον γίνεσθαι κατὰ νόμον ἢ κατ' ἀνθρώπων βού-
 λησιν· οὐ γὰρ ἀσφαλὴς ὁ κανὼν. Πάντων δὲ φαυλότατον ¹⁴
 τὸ τῆς ἀκοσμίας τῶν δυνατῶν, ἣν καθιστάσι πολλάκις ὅταν
 μὴ δίκας βούλωνται δοῦναι· ἢ καὶ δήλον ὡς ἔχει τι πολιτείας
 ἢ τάξις, ἀλλ' οὐ πολιτεία ἐστὶν ἀλλὰ δυναστεία μᾶλλον.
 Εἰώθασι δὲ διαλαμβάνοντες τὸν δῆμον καὶ τοὺς φίλους μον-

^μ ἔτι Ib. ^α τὸ om. Q^b.T^b. ^ο εἴποιε Q^b.T^b. ^ρ γενομένων Q^b.
⁹ ἀνυπεύθυνον Q^b.T^b. ¹ οὐδέ] οὐδὲν Ib.Q^b.T^b.

αρχίαν ποιεῖν καὶ στασιάζειν καὶ μάχεσθαι πρὸς ἀλλήλους.
 15 Καίτοι τί διαφέρει τὸ τοιοῦτον ἢ διὰ τινος χρόνου μηκέτι
 πόλιν εἶναι τὴν τοιαύτην, ἀλλὰ λύεσθαι τὴν πολιτικὴν κοι-
 νωνίαν; "Ἔστι δ' ἐπικίνδυνος οὕτως ἔχουσα πόλις τῶν βου-
 λομένων ἐπιτίθεσθαι καὶ δυναμένων. Ἀλλὰ καθάπερ εἴρη-
 ται, σώζεται διὰ τὸν τόπον· ξενηλασίας γὰρ ^βτὸ πόρρω
 16 πεποίηκεν. Διὸ καὶ τῶν περιόικων μένει τοῖς Κρησίν, οἱ
 δ' εἴλωτες ἀφίστανται πολλάκις· οὔτε γὰρ ἐξωτερικῆς ἀρχῆς
 κοινωνοῦσιν οἱ Κρήτες, νεωστί τε πόλεμος ξενικὸς διαβέβηκεν
 εἰς τὴν νῆσον, ὅς πεποίηκε φανερόν τὴν ἀσθένειαν τῶν ἐκεῖ
 νόμων. Περὶ μὲν οὖν ταύτης εἰρήσθω τοσαυτὴ ἡμῖν τῆς πο-
 λιτείας.

II Πολιτεύεσθαι δὲ δοκοῦσι καὶ Καρχηδόνιοι καλῶς καὶ πολλὰ
 περιττῶς πρὸς τοὺς ἄλλους, μάλιστα δ' ἔνια παραπλησίως
 τοῖς Λάκωσιν. Αὗται γὰρ αἱ πολιτεῖαι τρεῖς ἀλλήλαις τε
 σύνεγγύς πῶς εἰσι καὶ τῶν ἄλλων πολὺ διαφέρουσιν, ἥ τε
 Κρητικὴ καὶ ἡ Λακωνικὴ καὶ τρίτη τούτων ἡ Καρχηδονίαν,
 2 καὶ πολλὰ τῶν τεταγμένων ἔχει παρ' αὐτοῖς καλῶς. Σημεῖον
 δὲ πολιτείας συντεταγμένης τὸ τὸν δῆμον ἔχουσαν διαμένειν
 ἐν τῇ τάξει τῆς πολιτείας, καὶ μήτε στάσιν, ὃ τι καὶ ἄξιον
 3 εἰπεῖν, γεγενῆσθαι μήτε τύραννον. Ἔχει δὲ παραπλησία
 τῇ Λακωνικῇ πολιτεία τὰ μὲν συσσίτια τῶν ἐταιριῶν τοῖς
 φιδιτίοις, τὴν δὲ τῶν ἑκατὸν καὶ τεττάρων ἀρχὴν τοῖς ἐφό-
 ροις (πλὴν οὐ χεῖρον οἱ μὲν ἐκ τῶν τυχόντων εἰσὶ, ταύτην
 δ' αἰροῦνται τὴν ἀρχὴν ἀριστίνδην), τοὺς δὲ βασιλεῖς καὶ τὴν
 4 γερουσίαν ἀνάλογον τοῖς ἐκεῖ βασιλεῦσι καὶ γέρουσιν. Καὶ
 βέλτιον δὲ ^γτοὺς βασιλεῖς μήτε κατὰ τὸ αὐτὸ εἶναι γένος,
 μηδὲ τοῦτο τὸ τυχόν, εἴτε διαφέρουν ἐκ τούτων αἰρετοὺς μάλ-
 λον ἢ καθ' ἡλικίαν· μεγάλων γὰρ κύριοι καθεστῶτες, ἂν εὐ-
 τελεῖς ὦσι, μεγάλα βλάπτουσι καὶ ἐβλαψαν ἤδη τὴν πόλιν
 5 τὴν τῶν Λακεδαιμονίων. Τὰ μὲν οὖν πλείστα τῶν ἐπιτιμη-
 θέντων ἂν διὰ τὰς παρεκβάσεις κοινὰ τυγχάνει πάσαις ὄντα
 ταῖς εἰρημέναις πολιτεαῖς· τῶν δὲ πρὸς τὴν ὑπόθεσιν τῆς

^β τὸ om. Q^b.T^b.   ^γ ἡ] ἡ τῶν I^b.T^b.   ^γ τοὺς] τοὺς ἐκεῖ Q^b.T^b.

ἀριστοκρατίας καὶ τῆς πολιτείας τὰ μὲν εἰς δῆμον ἐκκλίνει
 μᾶλλον, τὰ δ' εἰς ὀλιγαρχίαν. Τοῦ μὲν γὰρ ^ω τὸ μὲν προσ-
 ἀγειν τὸ δὲ μὴ προσάγειν πρὸς τὸν δῆμον οἱ βασιλεῖς
 κύριοι μετὰ τῶν γερόντων, ἂν ὁμογνημονῶσι πάντες· εἰ δὲ
 μὴ, καὶ ^κ τούτων ὁ δῆμος. Ἄ δ' ἂν ^γ εἰσφέρωσιν οὗτοι, οὐδ'
 διακοῦσαι μόνον ἀποδιδόασιν τῷ δήμῳ τὰ δόξαντα τοῖς ἄρ-
 χουσιν, ἀλλὰ κύριοι κρίνειν εἰσὶ καὶ τῷ βουλομένῳ τοῖς εἰσ-
 φερομένοις ἀντεπείν ἐξεστίν, ὅπερ ἐν ταῖς ἐτέραις πολιτείαις
 οὐκ ἔστιν. Τὸ δὲ τὰς πενταρχίας κυρίας οὔσας πολλῶν ^η
 καὶ μεγάλων ὑφ' αὐτῶν αἰρετὰς εἶναι, καὶ τὴν τῶν ἑκατὸν
 ταύτας αἰρεῖσθαι τὴν μεγίστην ἀρχήν, ἔτι δὲ ταύτας πλείονα
 ἄρχειν χρόνον τῶν ἄλλων (καὶ γὰρ ἐξηλλυθότες ἄρχουσι
 καὶ μέλλοντες) ὀλιγαρχικόν, ^κ τὸ δ' ἀμίσθους καὶ μὴ κλη-
 ρωτὰς ἀριστοκρατικὸν θετέον, καὶ εἴ τι τοιοῦτον ἕτερον· καὶ
 τὸ τὰς δίκας ὑπὸ τῶν ἀρχείων ^α δικάζεσθαι πάσας, καὶ μὴ
 ἄλλας ὑπ' ἄλλων, καθάπερ ἐν Λακεδαιμόνι. Παρεκβαίνει δὲ ^θ
 τῆς ἀριστοκρατίας ἡ τάξις τῶν Καρχηδονίων μάλιστα πρὸς
 τὴν ὀλιγαρχίαν κατὰ τινα διάνοιαν ^β ἢ συνδοκεῖ τοῖς πολ-
 λοῖς· οὐ γὰρ μόνον ἀριστίνδην ἀλλὰ καὶ πλουτίνδην οἶονται
 δεῖν αἰρεῖσθαι τοὺς ἄρχοντας· ἀδύνατον γὰρ τὸν ἀποροῦντα
 καλῶς ἄρχειν καὶ σχολάζειν. Εἴπερ οὖν τὸ μὲν αἰρεῖσθαι ^γ
 πλουτίνδην ὀλιγαρχικόν, τὸ δὲ κατ' ἀρετὴν ἀριστοκρατικόν,
 αὕτη τις ἂν εἴη τάξις τρίτη, καθ' ἣν περ συντέτακται καὶ τοῖς
 Καρχηδονίοις τὰ περὶ τὴν πολιτείαν· αἰροῦνται γὰρ εἰς δύο
 ταῦτα βλέποντες, καὶ μάλιστα τὰς μεγίστας, τοὺς τε βασι-
 λεῖς καὶ τοὺς στρατηγούς. Δεῖ δὲ νομίζειν ἀμάρτημα νομο- ¹⁰
 θέτου τὴν παρέκβασιν εἶναι τῆς ἀριστοκρατίας ταύτην· ἐξ
 ἀρχῆς γὰρ τοῦθ' ὅραν ἐστὶ τῶν ἀναγκαιοτάτων, ὅπως οἱ
^ε βέλτιστοι δύνωνται σχολάζειν καὶ μηδὲν ἀσχημονεῖν, μὴ
 μόνον ἄρχοντες ἀλλὰ μηδ' ἰδιωτεύοντες. Εἰ δὲ ^δ δεῖ βλέπειν
 καὶ πρὸς εὐπορίαν χάριν σχολῆς, φαῦλον τὸ τὰς μεγίστας

^ω τὸ] τὰ Ib.Qb. ^κ τούτων Qb. ^γ εἰσφέρουσιν Qb.Tb. et pr. Ib.
^κ τὸ] τοὺς Tb. ^α δοξάζεσθαι Ib. ^β ἢ Qb. ^ε βέλτιστον Ib. ^δ δεῖ] δὴ
 Tb, δὴ δεῖ Ib.

- ὡνητὰς εἶναι τῶν ἀρχῶν, τὴν τε βασιλείαν καὶ τὴν στρατη-
 11 γίαν. Ἐντιμον γὰρ ὁ νόμος οὗτος ποιεῖ τὸν πλοῦτον μάλ-
 λον τῆς ἀρετῆς, καὶ τὴν πόλιν ὅλην φιλοχρήματον. Ὅτι δ'
 ἂν ὁ ὑπολάβῃ τίμιον εἶναι τὸ κύριον, ἀνάγκη καὶ τὴν τῶν
 ἄλλων πολιτῶν δόξαν ἀκολουθεῖν τούτοις. Ὅπου δὲ μὴ μά-
 λιστα ἀρετὴ τιμᾶται, ταύτην οὐχ οἷόν τ' εἶναι βεβαίως
 12 ἀριστοκρατικὴν πολιτείαν. Ἐθίζεσθαι δ' εὖλογον κερδαί-
 νειν τοὺς ὠνουμένους, ὅταν δαπανήσαντες ἄρχωσιν· αἰτοπον
 γὰρ εἰ πένης μὲν ὦν ἐπιεικῆς δὲ βουλήσεται κερδαίνειν, φαν-
 λότερος δ' ὦν οὐ βουλήσεται δαπανήσας. Διὸ δεῖ τοὺς δυ-
 ναμένους ἀριστάρχειν, τούτους ἄρχειν. Βέλτιον δ', εἰ καὶ
 προεῖτο τὴν εὐπορίαν τῶν ἐπιεικῶν ὁ νομοθέτης, ἀλλ' ἀρ-
 13 χόντων γε ἐπιμελεῖσθαι τῆς σχολῆς. Φαῦλον δ' ἂν δόξειεν
 εἶναι καὶ τὸ πλείους ἀρχὰς τὸν αὐτὸν ἄρχειν· ὅπερ εὐδοκιμεῖ
 παρὰ τοῖς Καρχηδονίοις. Ἐν γὰρ ὑφ' ἐνὸς ἔργον ἄριστ'
 ἀποτελεῖται. Δεῖ δ' ὅπως γίνηται τοῦθ' ὁρᾶν τὸν νομοθέ-
 την, καὶ μὴ προστάττειν τὸν αὐτὸν αὐλεῖν καὶ σκυτοτομεῖν.
 14 Ὡστ' ὅπου μὴ μικρὰ πόλις, πολιτικώτερον πλείονας μετέ-
 χειν τῶν ἀρχῶν, καὶ δημοτικώτερον· κοινότερόν τε γάρ, κα-
 θάπερ εἵπομεν, καὶ κάλλιον ἕκαστον ἀποτελεῖται τῶν αὐτῶν
 καὶ θάπτον. Δῆλον δὲ τοῦτο ἐπὶ τῶν πολεμικῶν καὶ τῶν
 ναυτικῶν· ἐν τούτοις γὰρ ἀμφοτέροις διὰ πάντων ὡς εἶπειν
 15 διελήλυθε τὸ ἄρχειν καὶ τὸ ἄρχεσθαι. Ὀλιγαρχικῆς δ'
 οὔσης ἡ τῆς πολιτείας ἄριστα ἐκφεύγουσι τῷ πλουτεῖν, αἰέ-
 τι τοῦ δήμου μέρος ἐκπέμποντες ἐπὶ τὰς πόλεις. Τούτῳ
 γὰρ ἰῶνται καὶ ποιοῦσι μόνιμον τὴν πολιτείαν. Ἀλλὰ
 τοῦτί ἐστι τύχης ἔργον, δεῖ δὲ ἀστασιάστους εἶναι διὰ τὸν
 16 νομοθέτην. Νῦν δ', ἂν ἀτυχία γένηται τις καὶ τὸ πλῆθος
 ἀποστῇ τῶν ἀρχομένων, οὐδὲν ἐστι φάρμακον διὰ τῶν νόμων
 τῆς ἡσυχίας. Περὶ μὲν οὖν τῆς Λακεδαιμονίων πολιτείας
 καὶ Κρητικῆς καὶ τῆς Καρχηδονίων, αἵπερ δικαίως εὐδοκι-
 μοῦσι, τοῦτον ἔχει τὸν τρόπον.

ε ὑπολάβῃ I^b. f οὐκ οἶνται T^b. g εὐπορίαν I^b.T^b. h τῆς] καὶ τῆς
 Q^b.T^b.

Τῶν δὲ ἀποφηναμένων τι περὶ πολιτείας ἔνιοι μὲν οὐκ 12
 ἐκοινώνησαν πράξεων πολιτικῶν οὐδ' ὠντινωνοῦν, ἀλλὰ διετέ-
 λεσαν ἰδιωτεύοντες τὸν βίον· περὶ ὧν εἴ τι ἀξιόλογον, εἴρη-
 ται σχεδὸν περὶ πάντων· ἔνιοι δὲ νομοθέται γεγόνασιν οἱ
 μὲν ταῖς οἰκείαις πόλεσιν, οἱ δὲ καὶ τῶν ὀθνηίων τισί, πο-
 λιτευθέντες αὐτοί· καὶ τούτων οἱ μὲν νόμων ἐγένοντο δη-
 μουργοὶ μόνον, οἱ δὲ καὶ πολιτείας, οἷον καὶ Λυκούργος καὶ
 Σόλων· οὗτοι γὰρ καὶ νόμους καὶ πολιτείας κατέστησαν.
 Περὶ μὲν οὖν τῆς Λακεδαιμονίων εἴρηται, Σόλωνα δ' ἔνιοι 2
 μὲν οἷονται νομοθέτην γενέσθαι σπουδαῖον· ὀλιγαρχίαν τε
 γὰρ καταλύσαι λίαν ἄκρατον οὖσαν, καὶ δουλεύοντα τὸν
 δῆμον παῦσαι, καὶ δημοκρατίαν καταστήσαι τὴν πάτριον,
 μίξαντα καλῶς τὴν πολιτείαν· εἶναι γὰρ τὴν μὲν ἐν Ἀρείφ
 πάγῳ βουλήν ὀλιγαρχικόν, ¹ τὸ δὲ τὰς ἀρχὺς αἰρετὰς ἀρι-
 στοκρατικόν, τὰ δὲ δικαστήρια δημοτικόν. Ἔοικε δὲ Σόλων 3
 ἐκεῖνα μὲν ὑπάρχοντα πρότερον οὐ καταλύσαι, τὴν τε βου-
 λὴν καὶ τὴν τῶν ἀρχῶν αἵρεσιν, τὸν δὲ δῆμον καταστήσαι,
 τὰ δικαστήρια ποιήσας ἐκ πάντων. Διὸ καὶ μέμφονται
 τινες αὐτῷ· λῦσαι γὰρ θάτερον, κύριον ποιήσαντα τὸ δικα-
 στήριον πάντων, κληρωτὸν ὄν. Ἐπεὶ γὰρ τοῦτ' ἴσχυεν, ὥσ- 4
 περ τυράννῳ τῷ δήμῳ χαριζόμενοι τὴν πολιτείαν εἰς τὴν νῦν
 δημοκρατίαν κατέστησαν, καὶ τὴν μὲν ἐν Ἀρείφ πάγῳ βου-
 λὴν Ἐφιάλτης ^κ ἐκόλουσε καὶ Περικλῆς, τὰ δὲ δικαστήρια
 μισθοφόρα κατέστησε Περικλῆς, καὶ τούτον δὴ τὸν τρόπον
 ἕκαστος τῶν δημαγωγῶν προήγαγεν αὖξιν εἰς τὴν νῦν δημο-
 κρατίαν. Φαίνεται δ' οὐ κατὰ τὴν Σόλωνος γενέσθαι τοῦτο 5
 προαίρεσιν, ἀλλὰ μᾶλλον ἀπὸ συμπτώματος· τῆς ναυαρ-
 χίας γὰρ ἐν τοῖς Μηδικοῖς ὁ δῆμος αἴτιος γενόμενος ἐφρο-
 νηματίσθη, καὶ δημαγωγοὺς ἔλαβε φαῦλους ἀντιπολιτευμέ-
 νων τῶν ἐπικεικῶν, ἐπεὶ Σόλων γε ἔοικε τὴν ἀναγκαιοτάτην
 ἀποδιδόναι τῷ δήμῳ δύναμιν, τὸ τὰς ἀρχὰς αἰρεῖσθαι καὶ
 εὐθύνειν· μηδὲ γὰρ τούτου κύριος ὧν ὁ δῆμος δούλος ἂν εἴη

¹ τὸ] τὰ δὲ δικαστήρια δημοκρατικόν, τὸ Ib.

^κ ἐκόλουσε Qb.

6 καὶ πολέμιος. Τὰς δ' ἀρχὰς ἐκ τῶν γνωρίμων καὶ τῶν ¹εὐ-
 πόρων κατέστησε πάσας, ἐκ τῶν πεντακοσιομεδίων καὶ ζευ-
 γιτῶν καὶ τρίτου τέλους τῆς καλουμένης ἱππάδος· τὸ δὲ τέ-
 τартон θητικόν, οἷς οὐδεμιᾶς ἀρχῆς μετῆν. Νομοθέται δ'
 ἐγένοντο Ζάλευκός τε Λοκροῖς τοῖς ἐπιζεφυρίοις, καὶ Χαρών-
 δας ὁ Καταναῖος τοῖς αὐτοῦ πολίταις καὶ ταῖς ἄλλαις ταῖς
 7 Χαλκιδικαῖς πόλεσι ταῖς περὶ Ἰταλίαν καὶ Σικελίαν. Πει-
 ρῶνται ²δέ τινες καὶ συνάγειν ὡς Ὀνομακρίτου μὲν γενομένου
 πρώτου δεινοῦ περὶ νομοθεσίαν, γυμνασθῆναι δ' αὐτὸν ἐν
 Κρήτῃ Λοκρὸν ὄντα καὶ ἐπιδημοῦντα κατὰ τέχνην μαντικὴν·
 τούτου δὲ γενέσθαι θάλητα ἑταῖρον, θάλητος δ' ἀκροατὴν
 8 Λυκοῦργον καὶ Ζάλευκον, Ζαλεύκου δὲ Χαρώνδαν. Ἀλλὰ
 ταῦτα μὲν λέγουσιν ἀσκεπτότερον τῷ χρόνῳ λέγοντες, ἐγέν-
 ετο δὲ καὶ Φιλόλαος ὁ Κορίνθιος νομοθέτης Θηβαίοις. Ἦν
 δ' ὁ Φιλόλαος τὸ μὲν γένος τῶν Βακχιαδῶν, ἐραστὴς δὲ
 γενόμενος Διοκλέους τοῦ νικῆσαντος Ὀλυμπίασιν, ὡς ἐκείνος
 τὴν πόλιν ἔλιπε διαμισήσας τὸν ἔρωτα τὸν τῆς μητρὸς Ἀλ-
 κυνόης, ἀπῆλθεν εἰς Θήβας, κακεῖ τὸν βίον ἐτελεύτησαν ἀμ-
 9 φότεροι. Καὶ νῦν ἔτι δεικνύουσι τοὺς τάφους αὐτῶν ἀλλή-
 λους μὲν εὐσυνόπτους ὄντας, πρὸς δὲ τὴν τῶν Κορινθίων χώ-
 ραν τοῦ μὲν συνόπτου τοῦ δ' οὐ συνόπτου· μυθολογοῦσι γὰρ
 αὐτοὺς οὕτω τάξασθαι τὴν ³ταφὴν, τὸν μὲν Διοκλέα διὰ τὴν
 ἀπέχθειαν τοῦ πάθους, ὅπως μὴ ἄποπτος ἔσται ἡ Κορινθία
 10 ἀπὸ τοῦ χώματος, τὸν δὲ Φιλόλαον, ὅπως ἄποπτος. "Ωκη-
 σαν μὲν οὖν διὰ ⁴τὴν τοιαύτην αἰτίαν παρὰ τοῖς Θηβαίοις,
 νομοθέτης δ' αὐτοῖς ἐγένετο Φιλόλαος περὶ τ' ἄλλων τινῶν
 καὶ περὶ τῆς παιδοποιίας, οὓς καλοῦσιν ἐκεῖνοι νόμους θετι-
 κούς· καὶ τοῦτ' ἐστὶν ἰδίως ὑπ' ἐκείνου νενομοθετημένον, ὅπως
 11 ὁ ἀριθμὸς σώζεται τῶν κλήρων. Χαρώνδου δ' ἴδιον μὲν οὐδέν
 ἐστὶ πλὴν αἱ δίκαι τῶν ⁵ψευδομαρτυριῶν (πρῶτος γὰρ
 ἐποίησε τὴν ⁶ἐπίσκηψιν), τῇ δ' ἀκριβεῖα τῶν νόμων ἐστὶ

¹ ἐμπόρων I^b.Q^b.T^b.   ² δέ] δὲ καὶ I^b.Q^b.T^b.   ³ γραφὴν I^b.Q^b.T^b.
⁴ τὴν om. I^b.   ⁵ ψευδομαρτύρων codices.   ⁶ ἐπίσκηψιν codices.

γλαφυρώτερος καὶ τῶν νῦν νομοθετῶν. [†]Φαλέου δ' ἴδιον ἡ ¹² τῶν οὐσιῶν ἀνομάλωσις, Πλάτωνος δ' ἥ τε τῶν γυναικῶν καὶ παίδων καὶ τῆς οὐσίας κοινότης καὶ τὰ συσσίτια τῶν [‡]γυναικῶν, ἔτι δ' ὁ περὶ τὴν μέθην νόμος, τὸ τοὺς νήφοντας συμποσιαρχεῖν, καὶ τὴν ἐν τοῖς πολεμικοῖς ἄσκησιν ὅπως ἀμφιδέξιοι γίνωνται κατὰ τὴν μελέτην, ὥς δεόν μὴ τὴν μὲν χρήσιμον εἶναι [§] τοῖν χεροῖν τὴν δὲ ἄχρηστον. Δράκοντος ¹³ δὲ νόμοι μὲν εἰσι, πολιτεία δ' ὑπαρχούσῃ τοὺς νόμους ἔθηκεν ἴδιον δ' ἐν τοῖς νόμοις οὐδὲν ἐστὶν ὃ τι καὶ μνείας ἄξιον, πλὴν ἡ χαλεπότης διὰ τὸ τῆς ζημίας μέγεθος. Ἐγένετο δὲ καὶ Πιπτακὸς νόμων δημιουργὸς ἀλλ' οὐ πολιτείας· νόμος δ' ἴδιος αὐτοῦ τὸ τοὺς μεθύοντας, ἂν τυπτήσωσι, πλείω ζημίαν [¶] ἀποτίνειν τῶν νηφόντων· διὰ γὰρ τὸ πλείους ὑβρίζειν μεθύοντας ἢ νήφοντας οὐ πρὸς τὴν συγγνώμην [‡] ἀπέβλεψεν, ὅτι δεῖ μεθύουσιν ἔχειν μᾶλλον, ἀλλὰ πρὸς τὸ συμφέρον. Ἐγένετο δὲ καὶ Ἀνδροδάμας Ῥηγίνος νομοθέτης Χαλκι- ¹⁴ δεῦσι τοῖς ἐπὶ Θράκης, οὐ περὶ τε τὰ φονικά καὶ τὰς ἐπικλήρους ἐστίν· οὐ μὴν ἀλλ' ἴδιόν γε οὐδὲν αὐτοῦ λέγειν ἔχοι τις ἄν. Τὰ μὲν οὖν περὶ τὰς πολιτείας, τὰς τε κυρίας καὶ τὰς ὑπὸ τινῶν εἰρημένας, ἔστω τεθεωρημένα τὸν τρόπον τοῦτον.

Γ.

Τῷ περὶ πολιτείας ἐπισκοποῦντι, καὶ τίς ἐκάστη καὶ ποία τις, σχεδὸν πρώτη σκέψις περὶ πόλεως ἰδεῖν, τί ποτ' ἐστὶν ἡ πόλις· νῦν γὰρ ἀμφισβητοῦσιν, οἱ μὲν φάσκοντες τὴν πόλιν πεπραχέναι τὴν πράξιν, οἱ δ' οὐ τὴν πόλιν ἀλλὰ τὴν ὀλιγαρχίαν ἢ τὸν τύραννον. Τοῦ δὲ πολιτικοῦ καὶ τοῦ νομοθέτου πᾶσαν ὁρῶμεν τὴν πραγματείαν οὖσαν περὶ πόλιν· ἡ δὲ πολιτεία τῶν τὴν πόλιν οἰκούντων ἐστὶ τάξις τις. Ἐπεὶ ² δ' ἡ πόλις τῶν συγκειμένων, καθάπερ ἄλλο τι τῶν ὄλων μὲν συνεστῶτων δ' ἐκ πολλῶν μορίων, δῆλον ὅτι πρότερον ὁ πολίτης ζητητέος· ἡ γὰρ πόλις πολιτῶν τι πλῆθός ἐστιν,

[†] φιλολάου Q^b.T^b. et pr. I^b.

[‡] post γυναικῶν T^b. καὶ παίδων.

[†] ταῖν Q^b. [¶] ἀποτίνειν T^b. [‡] ἀπέβλεψαν T^b.

ὥστε τίνα χρὴ καλεῖν πολίτην καὶ τίς ὁ πολίτης ἐστί, σκε-
 πτέον. Καὶ γὰρ ὁ πολίτης ἀμφισβητεῖται πολλάκις· οὐ
 γὰρ τὸν αὐτὸν ὁμολογοῦσι πάντες εἶναι πολίτην· ἔστι γὰρ
 τις ὃς ἐν δημοκρατίᾳ πολίτης ὢν ἐν ὀλιγαρχίᾳ πολλάκις
 3 οὐκ ἔστι πολίτης. Τοὺς μὲν οὖν ἄλλως πως τυγχάνοντας
 ταύτης τῆς προσηγορίας, οἷον τοὺς ποιητοὺς πολίτας, ἀφε-
 τέον. Ὁ δὲ πολίτης οὐ τῷ οἰκεῖν που πολίτης ἐστίν· καὶ
 4 γὰρ μέτοικοι καὶ δούλοι κοινωνοῦσι τῆς οἰκήσεως. Οὐδ' οἱ
 τῶν δικαίων μετέχοντες οὕτως ὥστε καὶ δίκην ὑπέχειν καὶ
 δικάζεσθαι· τοῦτο γὰρ ὑπάρχει καὶ τοῖς ἀπὸ συμβόλων κοι-
 νωνοῦσιν· καὶ γὰρ ταῦτα τούτοις ὑπάρχει. Πολλαχοῦ μὲν
 οὖν οὐδὲ τούτων τελέως οἱ μέτοικοι μετέχουσιν, ^α ἀλλὰ νέμειν
 5 ἀνάγκη προστάνην. Διὸ ἀτελῶς πως μετέχουσι τῆς τοιαύ-
 της κοινωνίας· ἀλλὰ καθάπερ καὶ παῖδας τοὺς μήπω δι' ἡλι-
 κίαν ἐγγεγραμμένους καὶ τοὺς γέροντας τοὺς ὑάφειμένους,
 φατέον εἶναι μὲν πως πολίτας, οὐχ ἀπλῶς δὲ λίαν ἀλλὰ
 προστιθέντας τοὺς μὲν ^α ἀτελεῖς τοὺς δὲ παρηκμακότας ἢ τι
 τοιοῦτον ἕτερον· οὐδὲν γὰρ διαφέρει· ὅλον γὰρ τὸ λεγό-
 μενον· ζητοῦμεν γὰρ τὸν ἀπλῶς πολίτην καὶ μηδὲν ἔχοντα
 τοιοῦτον ἔγκλημα διορθώσεως δεόμενον, ἐπεὶ καὶ περὶ τῶν
 ἀτίμων καὶ φυγάδων ἔστι τὰ τοιαῦτα καὶ διαπορεῖν καὶ
 6 λύειν. Πολίτης δ' ἀπλῶς οὐδενὶ τῶν ἄλλων ὀρίζεται μᾶλ-
 λον ἢ ^α τῷ μετέχειν κρίσεως καὶ ἀρχῆς. Τῶν δ' ἀρχῶν αἱ
 μὲν εἰσι διηρημέναι κατὰ χρόνον, ὥστ' ἐνίας μὲν ὅλως δις
 τὸν αὐτὸν οὐκ ἔξεστιν ἄρχειν, ἢ διὰ τινων ὀρισμένων χρό-
 7 νων· ὁ δ' ἀόριστος, οἷον ὁ δικαστὴς καὶ ἐκκλησιαστής. Τάχα
 μὲν ^β οὖν αὖ φαίη τις οὐδ' ἄρχοντας εἶναι τοὺς τοιούτους,
 οὐδὲ μετέχειν διὰ ταῦτ' ἀρχῆς· καίτοι γελοῖον τοὺς κυριωτά-
 τους ἀποστερεῖν ἀρχῆς. Ἀλλὰ διαφερέτω μηδὲν· περὶ ὀνό-
 ματος γὰρ ὁ λόγος· ἀνώνυμον γὰρ τὸ κοινὸν ἐπὶ δικαστοῦ
 καὶ ^γ ἐκκλησιαστοῦ, τί δεῖ ταῦτ' ἄμφω καλεῖν. Ἔστω δὲ
 8 διορισμοῦ χάριν ἀόριστος ἀρχή. Τίθεμεν δὲ πολίτας τοὺς

^α ἀλλὰ—μετέχουσι om. Q^b.T^b. ^γ ἀφειμένως T^b. ^δ ἀτελεῖν I^b.T^b.

^α τῷ τῶν T^b. ^β οὖν ἀντιφαίη τις I^b.Q^b.T^b. ^γ ἐκκλησιαστικού T^b.

οὕτω μετέχοντας. Ὁ μὲν οὖν μάλιστα ἂν ἐφαρμόσας πολίτης ἐπὶ πάντας τοὺς λεγομένους πολίτας σχεδὸν τοιοῦτός ἐστιν. Δεῖ δὲ μὴ λανθάνειν ὅτι τῶν πραγμάτων ἐν οἷς τὰ ὑποκείμενα διαφέρει τῷ εἶδει, καὶ τὸ μὲν αὐτῶν ἐστὶ πρῶτον τὸ δὲ δεύτερον τὸ δ' ἐχόμενον, ἢ τὸ παράπαν οὐδὲν ἐστίν, ^d ἢ τοιαῦτα, τὸ κοινόν, ἢ γλίσχρος. Τὰς δὲ πολιτείας ⁹ ὁρῶμεν εἶδει διαφερούσας ἀλλήλων, καὶ τὰς μὲν ὑστέρας τὰς δὲ προτέρας οὖσας· τὰς γὰρ ἡμαρτημένας καὶ παρεκβεβηκυίας ἀναγκαῖον ὑστέρας εἶναι τῶν ^e ἀναμαρτήτων. Τὰς δὲ παρεκβεβηκυίας πῶς λέγομεν, ὕστερον ἔσται φανερόν. Ὡστε καὶ τὸν πολίτην ἕτερον ἀναγκαῖον εἶναι τὸν καθ' ἐκάστην πολιτείαν. Διόπερ ὁ λεχθεὶς ἐν μὲν δημοκρατίᾳ μάλιστα ¹⁰ ἐστὶ πολίτης, ἐν δὲ ταῖς ἄλλαις ἐνδέχεται μὲν, οὐ μὴν ἀναγκαῖον. Ἐνίαις γὰρ οὐκ ἔστι δῆμος, οὐδ' ἐκκλησίαν νομίζουσιν ἀλλὰ συγκλήτους, καὶ τὰς δίκας δικάζουσι κατὰ μέρος, οἷον ἐν Λακεδαιμόνι τὰς τῶν συμβολαίων δικάζει τῶν ἐφόρων ἄλλος ἄλλας, οἱ δὲ γέροντες τὰς φονικάς, ἑτέρα δ' ἴσως ἀρχὴ τις ἑτέρας. Τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον καὶ περὶ Καρχη- ¹¹ δόνα· πάσας γὰρ ἀρχαί τινες κρίνουσι τὰς δίκας. Ἄλλ' ἔχει ^f γὰρ διόρθωσιν ὁ τοῦ πολίτου διορισμός. Ἐν γὰρ ταῖς ἄλλαις πολιτείαις οὐχ ὁ ἀόριστος ἄρχων ἐκκλησιαστής ἐστὶ καὶ δικαστής, ἀλλ' ὁ κατὰ τὴν ἀρχὴν ὀρισμένος· τούτων γὰρ ἢ πᾶσιν ἢ τισὶν ἀποδεδόσθαι τὸ βουλευέσθαι καὶ δικάζειν ἢ περὶ πάντων ἢ περὶ τινῶν. Τίς μὲν οὖν ἐστὶν ὁ ¹² πολίτης, ἐκ τούτων φανερόν· ^g γὰρ ἐξουσία κοινωνεῖν ἀρχῆς βουλευτικῆς ἢ κριτικῆς, πολίτην ἤδη λέγομεν εἶναι ταύτης τῆς πόλεως, πόλιν δὲ τὸ τῶν τοιούτων πλῆθος ἰκανὸν πρὸς αὐτάρκειαν ζωῆς, ὡς ἀπλῶς εἰπεῖν. Ὅρίζονται δὲ πρὸς τὴν ² χρῆσιν πολίτην τὸν ἐξ ἀμφοτέρων πολιτῶν καὶ μὴ θατέρου μόνον, οἷον πατρὸς ἢ μητρός· οἱ δὲ καὶ τοῦτ' ἐπὶ πλεον ^h ζή- τοῦσιν, οἷον ἐπὶ πάππους δύο ἢ τρεῖς ^h ἢ πλείους. Οὕτω δὲ ὀριζομένων πολιτικῶς καὶ ⁱ ταχέως, ἀποροῦσί τινες τὸν

^d ἢ] ἢ Q^b.T^b. ^e ἀναμαρτημάτων Q^b.T^b. ^f γὰρ post ἔχει om. Q^b. ^g βούλεσθαι I^b.Q^b.T^b. ^h ἢ πλείους T^b. ⁱ παχέως interpretes.

² κ τρίτον ἐκείνον ἢ τέταρτον, πῶς ἔσται πολίτης. Γοργίας
 μὲν οὖν ὁ Λεοντίνος, ¹ τὰ μὲν ἴσως ἀπορῶν τὰ δ' εἰρωνευόμε-
 νος, ἔφη, καθάπερ ὄλμους εἶναι τοὺς ὑπὸ τῶν ὀλμοποιῶν
 πεπονημένους, ^m οὕτω καὶ Λαρισσαίους τοὺς ὑπὸ ⁿ τῶν δημι-
³ ουργῶν πεπονημένους· εἶναι γὰρ τινες λαρισσοποιούς. "Ἔστι
 δ' ἀπλοῦν· εἰ γὰρ μετεῖχον κατὰ τὸν ῥηθέντα διορισμὸν τῆς
 πολιτείας, ^o ἦσαν ἂν πολῖται· καὶ γὰρ οὐ δυνατόν ἐφαρμότ-
 τειν τὸ ἐκ πολίτου ἢ ἐκ πολίτιδος ἐπὶ τῶν πρώτων οἰκισάν-
 των ἢ κτισάντων. 'Αλλ' ἴσως ῥεκέينوι μᾶλλον ἔχουσιν ἀπο-
 ρίαν, ὅσοι μετέσχον μεταβολῆς γενομένης πολιτείας, οἷον
 'Αθήνησιν ἐποίησε Κλεισθένης μετὰ τὴν τῶν τυράννων ἐκ-
 βολήν· πολλοὺς γὰρ ἐφυλέτευσε ξένους καὶ δούλους μετοί-
⁴ κους. Τὸ δ' ἀμφισβήτημα πρὸς τούτους ἐστὶν οὐ τίς πολί-
 της, ἀλλὰ πότερον ἀδίκως ἢ δικαίως. Καίτοι καὶ ^q τοῦτό τις
 ἔτι προσαπορήσειεν, ἄρ' εἰ μὴ δικαίως πολίτης, οὐ πολίτης,
⁵ ὥς ταῦτό δυναμένου τοῦ τ' ἀδίκου καὶ τοῦ ψευδοῦς. 'Ἐπεὶ δ'
 ὀρώμεν καὶ ἄρχοντάς τινες ἀδίκως, οὓς ἄρχειν μὲν φήσομεν
 ἀλλ' οὐ δικαίως, ὁ δὲ πολίτης ἀρχῇ τινὶ διωρισμένος ἐστίν
 (ὁ γὰρ κοινωνῶν τῆς τοιαύτης ἀρχῆς πολίτης ἐστίν, ὥς ἔφα-
³ μεν), ὁ δὲ ὅτι πολίτας μὲν εἶναι φατέον καὶ τούτους, περὶ
 δὲ τοῦ δικαίως ἢ μὴ δικαίως συνάπτει πρὸς τὴν εἰρημένην
 πρότερον ἀμφισβήτησιν. 'Αποροῦσι γὰρ τινες πόθ' ἡ πό-
 λις ἔπραξε καὶ πότε οὐχ ἡ πόλις, οἷον ὅταν ἐξ ὀλιγαρχίας
² ἢ τυραννίδος γέννηται δημοκρατία. Τότε γὰρ οὔτε τὰ συμ-
 βόλαια ἐνιοι βούλονται διαλύειν, ὥς οὐ τῆς πόλεως ἀλλὰ τοῦ
 τυράννου λαβόντος, οὐτ' ἄλλα πολλὰ τῶν τοιούτων, ὥς ἐνίας
 τῶν πολιτειῶν τῇ κρατεῖν οὔσας, ἀλλ' οὐ διὰ τὸ κοινῇ συμ-
 φέρον. Εἴπερ οὖν καὶ δημοκρατοῦνται τινες κατὰ τὸν τρό-
 πον τοῦτον, ὁμοίως τῆς πόλεως φατέον εἶναι ταύτης τὰς τῆς
 πολιτείας ταύτης πράξεις καὶ τὰς ἐκ τῆς ὀλιγαρχίας καὶ τῆς
³ τυραννίδος. "Ἔοικε δ' οἰκείος ὁ λόγος εἶναι τῆς ἀπορίας ταύ-

^k τρίτον] τρόπον Q^b.

¹ τὰ μὲν om. T^b.

^m οὕτω—πεπονημένους

om. I^b.

ⁿ τῶν om. T^b.

^o ἦσαν] ἢ U^b.

^p ἐκείνην μᾶλλον ἔχει

I^b. M^b. Q^b. T^b. U^b. et 1857.

^q τοῦτο I^b. Q^b. T^b.

της, πῶς ποτὲ χρὴ λέγειν τὴν πόλιν εἶναι τὴν αὐτὴν ἢ μὴ τὴν αὐτὴν ἀλλ' ἑτέραν. Ἡ μὲν οὖν ἐπιπολαιότητα τῆς ἀπορίας ζήτησις περὶ τὸν τόπον καὶ τοὺς ἀνθρώπους ἐστίν· ἐνδέχεται ἴ γὰρ διαζευχθῆναι τὸν τόπον καὶ τοὺς ἀνθρώπους, καὶ τοὺς μὲν ἕτερον τοὺς δ' ἕτερον οἰκῆσαι τόπον. Ταύτην μὲν οὖν ἡ προτέραν θετέον τὴν ἀπορίαν· πολλαχῶς γὰρ τῆς πόλεως λεγομένης ἐστὶ πῶς εὐμάρεια τῆς τοιαύτης ζητήσεως. Ὅμοιως δὲ καὶ τῶν τὸν αὐτὸν τόπον κατοικούντων ἀνθρώπων πότε δεῖ νόμιζειν μίαν εἶναι τὴν πόλιν. Οὐ γὰρ ἡ δὴ τοῖς τείχεσιν· εἴη γὰρ ἂν Πελοποννήσῳ περιβαλεῖν ἐν τείχεος. Τοιαύτη δ' ἴσως ἐστὶ καὶ Βαβυλῶν καὶ πᾶσα ἣτις ἔχει περιγραφὴν μᾶλλον ἔθνους ἢ πόλεως· ἥς γέ φασιν ἐάλωκυίας τρίτην ἡμέραν οὐκ αἰσθῆσθαι τι μέρος τῆς πόλεως. Ἀλλὰ περὶ μὲν ταύτης τῆς ἀπορίας εἰς ἄλλον καιρὸν χρήσιμος ἢ σκέψις· περὶ γὰρ μεγέθους τῆς πόλεως, τό τε πόσον καὶ πότερον ἔθνος ἐν ἡ πλείω συμφέρει, δεῖ μὴ λανθάνειν τὸν πολιτικόν· ἀλλὰ τῶν αὐτῶν κατοικούντων τὸν αὐτὸν τόπον, πότερον ἕως ἂν ἢ τὸ γένος ταὐτὸ τῶν κατοικούντων, τὴν αὐτὴν εἶναι φατέον πόλιν, καίπερ αἰὲ τῶν μὲν φθειρομένων τῶν δὲ γινομένων, ὥσπερ καὶ ποταμούς· εἰώθαμεν λέγειν τοὺς αὐτοὺς καὶ κρήνας τὰς αὐτάς, καίπερ αἰὲ τοῦ μὲν ἐπιγινόμενου νάματος τοῦ δ' ὑπεξιόντος, ἢ τοὺς μὲν ἀνθρώπους φατέον εἶναι τοὺς αὐτοὺς διὰ τὴν τοιαύτην αἰτίαν, τὴν δὲ πόλιν ἑτέραν; Εἴπερ γὰρ ἐστὶ κοινωνία τις ἢ πόλις, ἔστι δὲ κοινωνία πολιτῶν, πολιτείας γιγνομένης ἑτέρας τῷ εἶδει καὶ διαφερούσης τῆς πολιτείας ἀναγκαῖον εἶναι δόξειεν ἂν καὶ τὴν πόλιν εἶναι μὴ τὴν αὐτὴν, ὥσπερ γε καὶ χορὸν ὅτε μὲν κωμικὸν ὅτε δὲ τραγικὸν ἕτερον εἶναι φάμεν, τῶν αὐτῶν πολλάκις ἀνθρώπων ὄντων. Ὅμοιως δὲ καὶ πᾶσαν ἄλλην κοινωνίαν καὶ σύνθεσιν ἑτέραν, ἂν εἶδος ἕτερον ἢ τῆς συνθέσεως, οἷον ἁρμονίαν τῶν αὐτῶν φθόγγων ἑτέραν εἶναι

ἴ γάρ] γάρ καὶ Ib.   ὁ προτέραν Qb.Tb.   ἱ τόπον om. Ib.Qb.Tb.
 ὡ δὴ] δεῖ Qb.   ὡ ἔθνος om. Ib.Tb.   ὡ καίπερ—αὐτάς om. Ib.   ὡ εἴπερ—αὐτὴν om. Ib.   ὡ ἀνθρώπων om. Qb.Tb.   ὡ εἶναι om. Qb.Tb.

⁹ βλέγομεν, ἂν ὅτε μὲν ἢ Δώριος ὅτε δὲ Φρύγιος. Εἰ δὲ τοῦτον ἔχει τὸν τρόπον, φανερόν ὅτι μάλιστα λεκτέον τὴν αὐτὴν πόλιν εἰς τὴν πολιτείαν βλέποντας· ὄνομα δὲ καλεῖν ἕτερον ἢ ταῦτόν ἐξεστι καὶ τῶν αὐτῶν κατοικούντων αὐτὴν καὶ πάμπαν ἐτέρων ἀνθρώπων. Εἰ δὲ δίκαιον διαλύειν ἢ μὴ διαλύειν, ὅταν εἰς ἐτέραν ^c μεταβάλλῃ πολιτείαν ἢ πόλιν, λόγος ἕτερος.

- 4 Τῶν δὲ νῦν εἰρημένων ἐχόμενόν ἐστιν ἐπισκέψασθαι πότμον τὴν αὐτὴν ἀρετὴν ἀνδρὸς ἀγαθοῦ καὶ πολίτου σπουδαίου ^d θετέον, ἢ μὴ τὴν αὐτήν. Ἀλλὰ μὴν εἰ γε τοῦτο τυχεῖν δεῖ ζητήσεως, τὴν τοῦ πολίτου τύπῳ τινὶ πρῶτον ληπτέον. Ὡςπερ οὖν ὁ πλωτὴρ εἰς τις τῶν κοινωνῶν ἐστίν, οὕτω καὶ ² τὸν πολίτην φαμέν. Τῶν δὲ πλωτήρων καίπερ ἀνομοίων ὄντων τὴν δύναμιν (ὁ μὲν γάρ ἐστιν ἐρέτης, ὁ δὲ κυβερνήτης, ὁ δὲ πρωρεύς, ὁ δ' ἄλλην τιν' ἔχων τοιαύτην ἐπωνυμίαν) δῆλον ὡς ὁ μὲν ἀκριβέστατος ἐκάστου λόγος ἴδιος ἔσται τῆς ἀρετῆς, ὁμοίως δὲ καὶ κοινός τις ἐφαρμόσει πᾶσιν. Ἡ γὰρ σωτηρία τῆς ναυτιλίας ἔργον ἐστὶν αὐτῶν πάντων· τούτου ³ γὰρ ἕκαστος ὀρέγεται τῶν πλωτήρων. Ὁμοίως τοίνυν καὶ τῶν πολιτῶν, καίπερ ἀνομοίων ὄντων, ἡ σωτηρία τῆς κοινωνίας ἔργον ἐστί, κοινωνία δ' ἐστὶν ἡ πολιτεία· διὸ τὴν ἀρετὴν ἀναγκαῖον εἶναι τοῦ πολίτου πρὸς τὴν πολιτείαν. Εἴπερ οὖν ἐστὶ πλείω πολιτείας εἶδη, δῆλον ὡς οὐκ ἐνδέχεται τοῦ σπουδαίου πολίτου μίαν ἀρετὴν εἶναι τὴν τελείαν· ^e τὸν δ' ἀγαθὸν ἄνδρα ^f φαμέν εἶναι κατ' ἀρετὴν τελείαν.
- 4^ο Ὅτι μὲν οὖν ἐνδέχεται πολίτην ὄντα σπουδαῖον μὴ κεκτῆσθαι τὴν ἀρετὴν καθ' ἣν σπουδαῖος ἀνὴρ, φανερόν. Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ κατ' ἄλλον τρόπον ἔστι διαπορούντας ἐπελ- ⁵ θεῖν τὸν αὐτὸν λόγον περὶ τῆς ἀρίστης πολιτείας. Εἰ γὰρ ἀδύνατον ἐξ ἀπάντων σπουδαίων ὄντων εἶναι πόλιν, δεῖ δ' ἕκαστον τὸ καθ' αὐτὸν ἔργον εὖ ποιεῖν, τοῦτο δ' ἀπ' ἀρετῆς·

^b λέγομεν Ib. Qb. Tb. ^c μεταβάλλῃ Ib. ^d θετέον om. Ib. ^e τὸν —τελείαν om. Qb. Tb. et pr. Ib. ^f φαμεν κατὰ μίαν ἀρετὴν εἶναι τελείαν rc. Ib.

ἐπεὶ δ' ἀδύνατον ὁμοίους εἶναι πάντας τοὺς πολίτας, οὐκ ἂν εἴη μία ἀρετὴ πολίτου καὶ ἀνδρὸς ἀγαθοῦ. Τὴν μὲν γὰρ τοῦ σπουδαίου πολίτου δεῖ πᾶσιν ὑπάρχειν (οὕτω γὰρ ἀρίστην ἀναγκαῖον εἶναι τὴν πόλιν), τὴν δὲ τοῦ ἀνδρὸς ^h τοῦ ἀγαθοῦ ἀδύνατον, εἰ μὴ πάντας ἀναγκαῖον ἀγαθοὺς εἶναι τοὺς ἐν τῇ σπουδαίᾳ πόλει πολίτας. Ὑπὲρ ἐπεὶ ἐξ ἀνομοίων ⁶ ἡ πόλις, ὥσπερ ζῶον εὐθὺς ἐκ ψυχῆς καὶ σώματος καὶ ψυχῆ ἐκ λόγου καὶ ὁρέξεως καὶ οἰκίας ἐξ ἀνδρὸς καὶ γυναικὸς καὶ κτῆσις ἐκ δεσπότου καὶ δούλου, τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ πόλις ἐξ ἀπάντων τε τούτων καὶ πρὸς τούτοις ἐξ ἄλλων ἀνομοίων συνέστηκεν εἰδῶν, ἀνάγκη μὴ μίαν εἶναι τὴν τῶν πολιτῶν πάντων ἀρετὴν, ὥσπερ οὐδὲ τῶν χορευτῶν κορυφαίου καὶ παραστάτου. Διότι μὲν τοίνυν ἀπλῶς οὐχ ἡ αὐτὴ, φανερόν γ' ἐκ τούτων· ἀλλ' ἄρα ἔσται τινὸς ἡ αὐτὴ ἀρετὴ πολίτου τε σπουδαίου καὶ ἀνδρὸς σπουδαίου; Φαμέν δὴ τὸν ἄρχοντα τὸν σπουδαῖον ἀγαθὸν εἶναι καὶ φρόνιμον, τὸν δὲ πολιτικὸν ἀναγκαῖον εἶναι φρόνιμον. Καὶ τὴν παιδείαν δ' εὐθὺς ἐτέ- ⁸ ραν εἶναι λέγουσιν οἱ τινες τοῦ ἄρχοντος, ὥσπερ καὶ φαίνονται οἱ τῶν βασιλέων ¹ υἱεῖς ἱππικὴν καὶ πολεμικὴν παιδεύομενοι, καὶ Εὐριπίδης φησὶ

μή μοι ^k τὰ κόμψ'—
ἀλλ' ὧν πόλις δεῖ,

ὥς οὐδ' ἂν τινα ἄρχοντος παιδεύαν. Εἰ δὲ ¹ ἡ αὐτὴ ἀρετὴ ἄρχοντός τε ἀγαθοῦ καὶ ἀνδρὸς ἀγαθοῦ, πολίτης δ' ἐστὶ καὶ ὁ ἀρχόμενος, οὐχ ἡ αὐτὴ ἀπλῶς ἂν εἴη πολίτου καὶ ἀνδρός, τινὸς μέντοι πολίτου· ^m οὐ γὰρ ἡ αὐτὴ ἄρχοντος καὶ πολίτου, καὶ διὰ τούτ' ἴσως Ἰάσων ἔφη πεινῆν, ὅτε μὴ ⁿ τυραννοῖ, ὥς οὐκ ἐπιστάμενος ἰδιώτης εἶναι. Ἀλλὰ μὴν ἐπαινείται γ' ¹⁰ τὸ δύνασθαι ἄρχειν καὶ ἄρχεσθαι, ^o καὶ πολίτου δοκίμου ἡ ἀρετὴ εἶναι τὸ δύνασθαι καὶ ἄρχειν καὶ ἄρχεσθαι καλῶς. Εἰ οὖν τὴν μὲν τοῦ ἀγαθοῦ ἀνδρὸς τίθεμεν ἀρχικὴν, τὴν δὲ τοῦ

^ε ὁμοίως T^b. ^h τοῦ alterum om. T^b. ⁱ υἱεῖς] οἱ εἰς T^b. ^k τὰ] κατὰ I^b. ¹ ἡ om. Q^b. ^m οὐ—πολίτου om. pr. I^b. rc. οὐ γὰρ οἱ αὐτοὶ ἄρχοντες καὶ πολῖται. ⁿ τυραννεί pr. I^b. ^o καὶ πολίτου—ἄρχεσθαι om. Q^b. T^b.

- 11 πολίτου ἄμφω, οὐκ ἂν εἴη ἄμφω ἐπαινετὰ ὁμοίως. Ἐπεὶ
οὐν ποτὲ δοκεῖ ἀμφοτέρω καὶ οὐ ταῦτ' αὖτε τὸν ἄρχοντα
ῤεμανθάνειν καὶ τὸν ἀρχόμενον, ⁹ τὸν δὲ πολίτην ἀμφοτέρω
ἐπίστασθαι καὶ μετέχειν ἀμφοῖν, τούντε ἔστιν ἂν κατίδοι τις.
¹⁰ Ἔστι γὰρ ἀρχὴ δεσποτική· ταύτην δὲ τὴν περὶ τὰ ἀναγκαῖα
¹¹ λέγομεν, ἃ ποιεῖν ἐπίστασθαι τὸν ἄρχοντα οὐκ ἀναγκαῖον,
12 ἀλλὰ χρῆσθαι μᾶλλον· θάτερον δὲ καὶ ἀνδραποδῶδες. Λέγω
δὲ θάτερον τὸ δύνασθαι καὶ ὑπηρετεῖν τὰς διακονικὰς πράξεις.
Δούλου δ' εἶδη πλείω λέγομεν· αἱ γὰρ ἐργασίαι πλείους.
¹³ Ὡν ἓν μέρος κατέχουσιν οἱ χερνῆτες· οὗτοι δ' εἰσὶν, ὥσπερ
σημαίνει καὶ τοῦνομα αὐτοῦς, οἱ ζῶντες ἀπὸ τῶν χειρῶν, ἐν
οἷς ὁ βάναντος τεχνίτης ἐστίν. Διὸ παρ' ἐνόμοις οὐ μετεῖχον
οἱ δημιουργοὶ τὸ παλαιὸν ἀρχῶν, πρὶν δῆμον γενέσθαι τὸν
14 ἔσχατον. Τὰ μὲν οὖν ἔργα τῶν ἀρχομένων οὕτως οὐ δεῖ
τὸν ἀγαθὸν οὐδὲ τὸν πολιτικὸν οὐδὲ τὸν πολίτην τὸν ἀγαθὸν
μανθάνειν, εἰ μὴ ποτε χρεῖας χάριν αὐτῷ πρὸς αὐτόν· οὐ
γὰρ ἔτι συμβαίνει γίνεσθαι τὸν μὲν δεσπότην τὸν δὲ δούλον.
Ἄλλ' ἔστι τις ἀρχὴ καθ' ἣν ἄρχει τῶν ὁμοίων τῷ γένει καὶ
15 τῶν ἐλευθέρων. Ταύτην γὰρ λέγομεν εἶναι τὴν πολιτικὴν
ἀρχήν, ἣν δεῖ τὸν ἄρχοντα ἀρχόμενον μαθεῖν, οἷον ἱππαρ-
χεῖν ἱππαρχηθέντα, στρατηγεῖν στρατηγηθέντα καὶ ταξιαρ-
χῆσαντα καὶ λοχαγήσαντα. Διὸ ¹⁶ καὶ λέγεται καὶ τοῦτο
16 καλῶς, ὥς οὐκ ἔστιν εὖ ἄρξαι μὴ ἀρχθέντα. Τούτων δὲ
ἀρετὴ μὲν ἑτέρα, δεῖ δὲ τὸν πολίτην ¹⁷ τὸν ἀγαθὸν ἐπίστα-
σθαι καὶ δύνασθαι καὶ ἄρχεσθαι καὶ ἄρχειν, καὶ αὕτη ἀρετὴ
πολίτου, τὸ τὴν τῶν ἐλευθέρων ἀρχὴν ἐπίστασθαι ἐπ' ἀμφο-
17 τέρα. Καὶ ἀνδρὸς δὲ ἀγαθοῦ ἄμφω, καὶ ¹⁸ εἰ ἑτέρον εἶδος
σωφροσύνης καὶ δικαιοσύνης ἀρχικῆς· καὶ γὰρ ἀρχομένου μὲν
ἐλευθέρου δὲ δῆλον ὅτι οὐ μία ἂν εἴη τοῦ ἀγαθοῦ ἀρετὴ, οἷον
δικαιοσύνη, ἀλλ' εἶδη ἔχουσα καθ' ἃ ἄρξει καὶ ἄρξεται, ὥσπερ
18 ἀνδρὸς καὶ γυναικὸς ἑτέρα σωφροσύνη καὶ ἀνδρία. Δόξαι

ῤεμανθάνειν Q^b.T^b. ⁹ τὸ δὲ πολίτην ἀμφοτέρω Q^b.T^b. ¹⁰ λεγόμενα
ποιεῖν I^b.Q^b.T^b. ¹¹ καὶ ante λέγεται om. I^b. ¹² τὸν om. Q^b.T^b. ¹³ εἰ
eis Q^b.

γὰρ ἂν εἶναι δειλὸς ἀνὴρ, εἰ οὕτως ἀνδρείος εἴη ὥσπερ γυνὴ ἀνδρεία, καὶ γυνὴ ὡς ἄλλος, εἰ οὕτως κοσμία εἴη ὥσπερ ὁ ἀνὴρ ὁ ἀγαθός, ἐπεὶ καὶ οἰκονομία ἐτέρα ἀνδρὸς καὶ γυναικός· τοῦ μὲν γὰρ κτᾶσθαι, τῆς δὲ φυλάττειν ἔργον ἐστίν. Ἡ δὲ φρόνησις ἄρχοντος ἴδιος ἀρετὴ μόνῃ· τὰς γὰρ ἄλλας ἔοικεν ἀναγκαῖον εἶναι κοινὰς καὶ τῶν ἀρχομένων, καὶ τῶν ἀρχόντων. Ἀρχομένου δὲ γε οὐκ ἔστιν ἀρετὴ φρόνησις, ἀλλὰ 18 δόξα ἀληθῆς· ὥσπερ αὐλοποιὸς γὰρ ὁ ἀρχόμενος, ὁ δ' ἄρχων αὐλητὴς ὁ χρώμενος. Πότερον μὲν οὖν ἡ αὕτη ἀρετὴ ἀνδρὸς ἀγαθοῦ καὶ πολίτου σπουδαίου ἢ ἐτέρα, καὶ πῶς ἢ αὕτη καὶ πῶς ἐτέρα, φανερόν ἐκ τούτων.

Περὶ δὲ τὸν πολίτην ἔτι λείπεται τις τῶν ἀποριῶν. Ὡς 5 ἀληθῶς γὰρ πότερον πολίτης ἐστὶν ὃ κοινωνεῖν ἔξεστιν ἀρχῆς, ἢ ὃ καὶ τοὺς βαναύςους πολίτας θετέον; Εἰ μὲν οὖν καὶ τούτους θετέον οἷς μὴ μέτεστιν ἀρχῶν, οὐχ οἷον τε παντὸς εἶναι πολίτου τὴν τοιαύτην ἀρετὴν· οὗτος γὰρ πολίτης. Εἰ δὲ μηδεὶς τῶν τοιούτων πολίτης, ἐν τίνι μέρει ὁ θετέος ἕκαστος; Οὐδὲ γὰρ μέτοικος οὐδὲ ξένος. Ἡ δὲ διὰ γε ὁ τοῦτον, τὸν λόγον οὐδὲν φήσομεν συμβαίνειν ἄτοπον; Οὐδὲ γὰρ οἱ δούλοι τῶν εἰρημένων οὐδέν, οὐδ' οἱ ἀπελεύθεροι. Τοῦτο γὰρ ἀληθές, ὥς οὐ πάντας θετέον πολίτας ὧν ἄνευ οὐκ ἂν εἴη πόλις, ἐπεὶ οὐδ' οἱ παῖδες ὡσαύτως πολῖται καὶ οἱ ἄνδρες, ἀλλ' οἱ μὲν ἀπλῶς οἱ δ' ἐξ ὑποθέσεως πολῖται μὲν γὰρ εἰσιν, ἀλλ' ἀτελεῖς. Ἐν μὲν οὖν τοῖς ἀρχαίοις χρόνοις παρ' 3 ἐνίοις ἦν δούλον τὸ βάνανσον ἢ ξενικόν· διόπερ οἱ πολλοὶ τοιοῦτοι καὶ νῦν. Ἡ δὲ βελτίστη πόλις οὐ ποιήσει βάνανσον πολίτην· εἰ δὲ καὶ οὗτος πολίτης, ἀλλὰ πολίτου ἀρετὴν ἦν εἵπομεν λεκτέον οὐ παντός, οὐδ' ἐλευθέρου μόνον, ἀλλ' ὅσοι τῶν ἔργων εἰσιν ἀφειμένοι τῶν ἀναγκαίων. Τῶν δ' 4 ἀναγκαίων οἱ μὲν ἐν λειτουργοῦντες τὰ τοιαῦτα δούλοι, οἱ δὲ κοινοὶ βάνανσοι καὶ θῆτες. Φανερόν δ' ἐνταῦθεν μικρόν

^ω ἄλλος Ib. Qb. Tb.   ^x ἴδιος om. Ib.   ^γ καὶ om. Tb.   ^z θετέον Tb.
^a τούτων Tb.

^b ἐπισκεψαμένοις πῶς ἔχει περὶ αὐτῶν· αὐτὸ γὰρ φανέν τὸ
 5 λεχθὲν ποιεῖ δῆλον. Ἐπεὶ γὰρ πλείους εἰσὶν αἱ πολιτεῖαι,
 καὶ εἶδη πολίτου ἀναγκαῖον εἶναι πλείω, καὶ μάλιστα τοῦ
 ἀρχομένου πολίτου, ὥστ' ἐν μὲν τινι πολιτεῖα τὸν βάνανσον
 ἀναγκαῖον εἶναι καὶ τὸν θῆτα πολίτας, ἐν ^c τισὶ δ' ἀδύνατον,
 οἷον εἴ τις ἐστὶν ἣν καλοῦσιν ἀριστοκρατικὴν καὶ ἐν ἣ κατ'
 ἀρετὴν αἱ τιμαὶ ^d δίδονται καὶ κατ' ἀξίαν· οὐ γὰρ οἷόν τ'
 ἐπιτηδεῦσαι τὰ τῆς ἀρετῆς ζῶντα βίον βάνανσον ἢ θητικόν.
 6 Ἐν δὲ ταῖς ὀλιγαρχίαις θῆτα μὲν οὐκ ἐνδέχεται εἶναι πολί-
 την (ἀπὸ τιμημάτων γὰρ μακρῶν αἱ μεθέξεις τῶν ἀρχῶν),
 βάνανσον δ' ἐνδέχεται· πλουτοῦσι γὰρ καὶ οἱ πολλοὶ τῶν
 7 τεχνιτῶν. Ἐν Θήβαις δὲ νόμος ἦν ^e τὸν δέκα ἐτῶν μὴ ἀπε-
 σχημένον τῆς ἀγορᾶς μὴ μετέχειν ἀρχῆς. Ἐν πολλαῖς δὲ
 πολιτεῖαις προσεφέλκεται καὶ τῶν ξένων ὁ νόμος· ὁ γὰρ ἐκ
 πολίτιδος ἔν τισι δημοκρατίαις πολίτης ἐστίν. Τὸν αὐτὸν
 8 δὲ τρόπον ἔχει καὶ τὰ περὶ τοὺς νόθους παρὰ πολλοῖς. Οὐ
 μὴν ἀλλ' ἐπεὶ δι' ἐνδειαν τῶν γνησίων πολιτῶν ποιοῦνται
 πολίτας τοὺς τοιοῦτους (διὰ γὰρ ὀλιγανθρωπίαν οὕτω χρῶν-
 ται τοῖς νόμοις), εὐποροῦντες δ' ὄχλου κατὰ μικρὸν παραι-
 ροῦνται τοὺς ἐκ δούλου πρῶτον ἢ δούλης, εἴτα τοὺς ἀπὸ γυ-
 ναικῶν· τέλος δὲ μόνον τοὺς ἐξ ἀμφοῖν ^f ἀστῶν πολίτας
 9 ποιοῦσιν. Ὅτι μὲν οὖν εἶδη πλείω πολίτου, φανερόν ἐκ
 τούτων, καὶ ὅτι λέγεται μάλιστα πολίτης ὁ μετέχων τῶν
 τιμῶν, ὥσπερ καὶ Ὁμηρὸς ἐποίησεν

εἰ ὥσεί τι^ν ἀτίμητον μετανάστην^g

ὥσπερ μέτοικος γὰρ ἐστὶν ὁ τῶν τιμῶν μὴ μετέχων. Ἄλλ'
 ὅπου τὸ τοιοῦτον ἐπικεκρυμμένον ἐστίν, ἀπάτης χάριν τῶν
 10 συνοικούντων ἐστίν. Πότερον μὲν οὖν ἐτέραν ἢ τὴν αὐτὴν
^h θετέον καθ' ἣν ἀνὴρ ἀγαθός ἐστι καὶ πολίτης σπουδαῖος,
 δῆλον ἐκ τῶν εἰρημένων, ὅτι τινὸς μὲν πόλεως ὁ αὐτὸς τινὸς
 δ' ἑτερος, ἀκακείνος οὐ πᾶς ἀλλ' ὁ πολιτικὸς καὶ κύριος ⁱ ἢ

^b ἐπισκεψάμενος T^b. ^c τινι Ib. ^d γίνονται Ib. ^e τὸν] τῶν Q^b.T^b.
 et pr. Ib. ^f αὐτῶν codices. ^g ὥσεί—μὴ μετέχων post συνοικούντων
 ἐστίν Ib.Q^b.T^b. ^h θετέον om. Ib. ⁱ ἢ δυνάμενος εἶναι κύριος om. Q^b.T^b.

δυνάμενος εἶναι κύριος, ἢ καθ' αὐτὸν ἢ μετ' ἄλλων, τῆς τῶν κοινῶν ἐπιμελείας.

Ἐπεὶ δὲ ταῦτα διώρισται, τὸ μετὰ ταῦτα σκεπτέον πότε- 6
ρον μίαν θετέον πολιτείαν ἢ πλείους, κἂν εἰ πλείους, τίνες
καὶ πόσαι, καὶ διαφοραὶ τίνες αὐτῶν εἰσίν. Ἔστι δὲ πολι-
τεία πόλεως τάξις τῶν τε ἄλλων ἀρχῶν καὶ μάλιστα τῆς
κυρίας πάντων. Κύριον μὲν γὰρ πανταχοῦ τὸ πολίτευμα
τῆς πόλεως, πολίτευμα δ' ἐστὶν ἡ πολιτεία. Λέγω δ' οἶον^κ
ἐν μὲν ταῖς δημοκρατικαῖς κύριος ὁ δῆμος, οἱ δ' ὀλίγοι τοῦ-
ναντίον ἐν ταῖς ὀλιγαρχίαις· φαμέν δὲ καὶ πολιτείαν ἑτέραν
εἶναι τούτων. Τὸν αὐτὸν δὲ τοῦτον ἐροῦμεν λόγον καὶ περὶ
τῶν ἄλλων. Ὑποθετέον^κ δὲ πρῶτον τίνος χάριν συνέστηκε
πόλις, καὶ τῆς ἀρχῆς εἶδη πόσα τῆς περὶ ἄνθρωπον καὶ τὴν
κοινωνίαν τῆς ζωῆς. Εἴρηται δὴ^λ καὶ κατὰ τοὺς πρώτους 3
λόγους, ἐν οἷς περὶ οἰκονομίας διωρίσθη καὶ δεσποτείας,^μ ὅτι
φύσει μὲν ἐστὶν ἄνθρωπος ζῶν πολιτικόν, διὸ καὶ μὴδὲν
δεόμενοι τῆς^ν παρ' ἀλλήλων βοηθείας οὐκ ἔλαττον ὀρέγον-
ται τοῦ συζῆν^ν οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τὸ κοινῇ συμφέρον συνάγει,
καθ' ὅσον ἐπιβάλλει μέρος ἐκάστω τοῦ ζῆν καλῶς. Μά- 4
λιστα μὲν οὖν τοῦτ' ἐστὶ τέλος, καὶ κοινῇ πᾶσι καὶ χωρὶς^ν
συνέρχονται δὲ καὶ τοῦ ζῆν ἕνεκεν αὐτοῦ (ἴσως γὰρ ἕνεστί
τι τοῦ καλοῦ μόριον), καὶ συνέχουσι τὴν πολιτικὴν κοινωνίαν
καὶ κατὰ τὸ ζῆν αὐτὸ μόνον, ἂν μὴ τοῖς χαλεποῖς κατὰ τὸν
βίον^ο ὑπερβάλλῃ λίαν. Δῆλον δ' ὡς καρτεροῦσι πολλὴν 5
κακοπάθειαν οἱ πολλοὶ τῶν ἀνθρώπων γλιχόμενοι τοῦ ζῆν,
ὡς ἐνούσης τινὸς εὐημερίας ἐν αὐτῷ καὶ γλυκύτητος φυσικῆς.
Ἀλλὰ μὴν καὶ τῆς ἀρχῆς^ρ τοὺς λεγομένους τρόπους ρά-
διον διελεῖν^ν καὶ γὰρ ἐν τοῖς ἐξωτερικοῖς λόγοις^q διοριζό-
μεθα περὶ αὐτῶν πολλάκις. Ἡ μὲν γὰρ δεσποτεία, καίπερ 6
ὄντος κατ' ἀλήθειαν τῷ τε φύσει δούλῳ καὶ τῷ φύσει δε-
σπότη ταῦτο συμφέροντος, ὅμως ἄρχει πρὸς τὸ τοῦ δεσπό-
του συμφέρον οὐδὲν ἦττον, πρὸς δὲ τὸ τοῦ δούλου κατὰ

^κ δὴ Ib.Tb. ^λ καὶ post δὴ om. Ib. ^μ ὅτι] καὶ ὅτι Ib.Tb. ^ν περὶ
Ib.Tb. ^ο ὑπερβάλλῃ Ib.Qb.Tb. ^ρ τοὺς] γε τοὺς Ib. ^q διοριζόμεθα Qb.

συμβεβηκός· οὐ γὰρ ἐνδέχεται φθειρομένον τοῦ δούλου σώ-
 7 ζεσθαι τὴν δεσποτείαν. Ἡ δὲ τέκνων ἀρχὴ καὶ γυναικὸς
 καὶ τῆς οἰκίας πάσης, ἣν δὴ καλοῦμεν οἰκονομικὴν, ἥτοι τῶν
 ἀρχομένων χάριν ἐστὶν ἡ κοινού τινὸς ἀμφοῖν, καθ' αὐτὸ μὲν
 τῶν ἀρχομένων, ὥσπερ ὀρώμεν καὶ τὰς ἄλλας τέχνας, οἶον
 ἰατρικὴν καὶ γυμναστικὴν, ^Γκατὰ συμβεβηκὸς δὲ καὶ αὐτῶν
 εἶεν· οὐδὲν γὰρ κωλύει τὸν παιδοτρίβην ἓνα τῶν γυμναζο-
 μένων ἐνίστ' εἶναι καὶ αὐτόν, ὥσπερ ὁ κυβερνήτης εἰς ἐστὶν
 8 αἰὶ τῶν πλωτῆρων. Ὁ μὲν οὖν παιδοτρίβης ἡ κυβερνήτης
 σκοπεῖ τὸ τῶν ἀρχομένων ἀγαθόν· ὅταν δὲ τούτων εἰς γένη-
 ται καὶ αὐτός, ^Βκατὰ συμβεβηκὸς μετέχει τῆς ^Δὀφελείας· ὁ
 μὲν γὰρ πλωτῆρ, ὁ δὲ τῶν γυμναζομένων εἰς γίνεται παιδο-
 9 τρίβης ὢν. Διὸ καὶ τὰς πολιτικὰς ἀρχάς, ὅταν ἡ κατ' ἰσό-
 τητα τῶν πολιτῶν συνεστηκυῖα καὶ καθ' ὁμοιότητα, κατὰ
 μέρος ἀξιούσιν ἄρχειν, πρότερον μὲν, ἢ πέφυκεν, ἀξιούντες
 ἐν μέρει λειτουργεῖν, καὶ σκοπεῖν τινὰ πάλιν ^Ετὸ αὐτοῦ ἀγα-
 θόν, ὥσπερ πρότερον αὐτὸς ἄρχων ἐσκόπει τὸ ἐκείνου συμ-
 10 φέρον. Νῦν δὲ διὰ τὰς ὀφελείας τὰς ἀπὸ τῶν κοινῶν καὶ
 τὰς ἐκ τῆς ἀρχῆς βούλονται συνεχῶς ἄρχειν, οἶον εἰ συνέβαι-
 νεν ὑγιαίνειν αἰὶ τοῖς ἄρχουσι νοσακεροῖς οὖσιν· καὶ γὰρ αὖ
 11 οὕτως ἴσως ἐδίωκον τὰς ἀρχάς. Φανερόν τοίνυν ὡς ὅσαι μὲν
 πολιτεῖαι τὸ κοινὴν συμφέρον ^Ωσκοποῦσιν, αὗται μὲν ὀρθαὶ
 τυγχάνουσιν οὖσαι κατὰ τὸ ἀπλῶς δίκαιον, ὅσαι δὲ τὸ ^Ζσφέ-
 τερον μόνον τῶν ἀρχόντων, ^Υἡμαρτημένα ^Ηπάσαι καὶ πα-
 ρεκβάσεις τῶν ὀρθῶν πολιτειῶν· δεσποτικαὶ γάρ, ἡ δὲ πόλις
 κοινωνία τῶν ἐλευθέρων ἐστίν.

7 Διωρισμένων δὲ τούτων ἐχόμενόν ἐστι τὰς πολιτείας ἐπι-
 σκέψασθαι, πόσαι τὸν ἀριθμὸν καὶ τίνες εἰσὶ, καὶ πρῶτον
 τὰς ὀρθὰς αὐτῶν· καὶ γὰρ αἱ παρεκβάσεις ἔσονται φανεραὶ
 2 τούτων διορισθειῶν. Ἐπεὶ δὲ πολιτεία μὲν καὶ πολίτευμα
 σημαίνει ταυτόν, πολίτευμα δ' ἐστὶ τὸ κύριον τῶν πόλεων,

^Γ κατὰ] καὶ κατὰ T^b. ^Β κατὰ] κατὰ τὸ Q^b.T^b. ^Δ ἀσφαλείας Q^b.T^b.

^Ε τὸ] τοῦ Q^b.T^b. ^Ω σκοποῦσαι Q^b. ^Ζ σφέτερον σκοποῦσιν μόνον T^b.

^Υ ἡμαρτημένα T^b. ^Η καὶ πάσαι I^b.

ἀνάγκη δ' εἶναι κύριον ἢ ἓνα ἢ ὀλίγους ἢ τοὺς πολλοὺς, ὅταν μὲν ὁ εἷς ἢ οἱ ὀλίγοι ἢ οἱ πολλοὶ πρὸς τὸ κοινὸν συμφέρον ἄρχωσι, ταύτας μὲν ὀρθὰς ἀναγκαῖον εἶναι τὰς πολιτείας, τὰς δὲ πρὸς τὸ ἴδιον ἢ τοῦ ἐνὸς ἢ τῶν ὀλίγων ἢ τοῦ πλήθους παρεκβάσεις· ἢ γὰρ οὐ πολίτας φατέον εἶναι τοὺς μετέχοντας, ἢ δεῖ κοινωνεῖν τοῦ συμφέροντος. Καλεῖν δ' εἰώθαμεν τῶν μὲν μοναρχιῶν τὴν πρὸς τὸ κοινὸν ἀποβλέπουσαν συμφέρον βασιλείαν, τὴν δὲ τῶν ὀλίγων μὲν πλειόνων δ' ἐνὸς ἀριστοκρατίαν, ἢ διὰ ^a τὸ τοὺς ἀρίστους ἄρχειν, ἢ διὰ τὸ πρὸς τὸ ἄριστον τῇ πόλει καὶ τοῖς κοινωνοῦσιν αὐτῆς. Ὅταν δὲ τὸ πλήθος πρὸς τὸ κοινὸν πολιτεύηται συμφέρον, καλεῖται τὸ κοινὸν ὄνομα πασῶν ^b τῶν πολιτειῶν, πολιτεία. Συμβαίνει δ' εὐλόγως· ἓνα μὲν γὰρ διαφέρειν ⁴ κατ' ἀρετὴν ἢ ὀλίγους ἐνδέχεται, πλείους δ' ἤδη χαλεπὸν ἡκριβῶσθαι πρὸς πᾶσαν ἀρετὴν, ἀλλὰ μάλιστα τὴν πολεμικὴν· αὕτη γὰρ ἐν πλήθει γίγνεται. Διόπερ κατὰ ταύτην τὴν πολιτείαν κυριώτατον τὸ προπολεμοῦν, καὶ μετέχουσιν αὐτῆς οἱ κεκτημένοι τὰ ὄπλα. Παρεκβάσεις δὲ τῶν εἰρη-⁵ μένων τυραννὶς μὲν βασιλείας, ὀλιγαρχία δὲ ἀριστοκρατίας, δημοκρατία δὲ πολιτείας. Ἡ μὲν γὰρ τυραννὶς ἐστὶ μοναρχία πρὸς τὸ συμφέρον ^c τὸ τοῦ μοναρχούντος, ἢ δ' ὀλιγαρχία πρὸς τὸ τῶν εὐπόρων, ἢ δὲ δημοκρατία πρὸς τὸ συμφέρον τὸ τῶν ἀπόρων· πρὸς δὲ τὸ τῷ κοινῷ λυσιτελοῦν οὐδεμία αὐτῶν.

Δεῖ δὲ μικρῷ διὰ μακροτέρων εἰπεῖν τίς ἐκάστη τούτων ⁸ τῶν πολιτειῶν ἐστίν· καὶ γὰρ ἔχει τινὰς ἀπορίας, τῷ δὲ περὶ ἐκάστην μέθοδον φιλοσοφοῦντι καὶ μὴ μόνον ἀποβλέποντι πρὸς τὸ πράττειν οἰκεῖον ἐστὶ τὸ μὴ παρορᾶν μηδέ τι καταλείπειν, ἀλλὰ δηλοῦν τὴν περὶ ἕκαστον ἀλήθειαν. Ἔστι δὲ τυραννὶς μὲν μοναρχία, καθάπερ εἴρηται, δεσπο-² τικὴ ^d τῆς πολιτικῆς κοινωνίας, ὀλιγαρχία δ' ὅταν ᾧσι κύριοι τῆς πολιτείας οἱ τὰς οὐσίας ἔχοντες, δημοκρατία δὲ τούναν-

^a τὸ om. Q^b. ^b τῶν om. I^b. ^c τὸ ante τοῦ om. T^b. ^d τῆς om. Q^b.

- τίον ὅταν οἱ μὴ κεκτημένοι πλῆθος οὐσίας ἀλλ' ἄποροι.
 3 Πρώτη δ' ἀπορία πρὸς τὸν διορισμὸν ἐστίν. ^ε Εἰ γὰρ εἶεν
 οἱ πλείους ὄντες εὐποροὶ κύριοι τῆς πόλεως, δημοκρατία δ'
 ἐστὶν ὅταν ἢ κύριον τὸ πλῆθος, ὁμοίως δὲ πάλιν καὶ ^ε εἴ που
 συμβαίνει τοὺς ἀπόρους ἐλάττους μὲν εἶναι τῶν εὐπόρων,
 κρείττους δ' ^ε ὄντας κυρίους εἶναι τῆς πολιτείας, ὅπου δ' ὀλί-
 γον κύριον πλῆθος, ὀλιγαρχίαν εἶναι φασιν, οὐκ ἂν καλῶς
 4 δόξειεν ^δ διωρίσθαι περὶ τῶν πολιτειῶν. Ἄλλὰ μὴν καὶ τις
 συνθεὶς τῇ μὲν εὐπορίᾳ τὴν ὀλιγότητα τῇ δ' ἀπορίᾳ τὸ πλῆ-
 θος οὕτω ^ι προσαγορεύη τὰς πολιτείας, ὀλιγαρχίαν μὲν ἐν ἢ
 τὰς ἀρχὰς ἔχουσιν οἱ εὐποροὶ ὀλίγοι τὸ πλῆθος ὄντες, δημο-
 5 κρατίαν δὲ ἐν ἢ οἱ ἄποροι πολλοὶ τὸ πλῆθος ὄντες, ἄλλην
 ἀπορίαν ἔχει. Τίνας γὰρ ἐροῦμεν τὰς ἄρτι λεχθείσας πο-
 λιτείας, τὴν ἐν ἢ πλείους οἱ εὐποροὶ καὶ ἐν ἢ ἐλάττους οἱ
 ἄποροι, κύριοι δ' ἑκάτεροι τῶν πολιτειῶν, εἴπερ μηδεμία
 6 ἄλλη πολιτεία ^κ παρὰ τὰς εἰρημένας ἐστίν; * Ἔοικε τοίνυν ὁ
 λόγος ποιεῖν δῆλον ὅτι τὸ μὲν ὀλίγους ἢ πολλοὺς εἶναι κυ-
 ρίους συμβεβηκός ἐστιν, τὸ μὲν ταῖς ὀλιγαρχίαις τὸ δὲ ταῖς
 δημοκρατίαις, διὰ τὸ τοὺς μὲν εὐπόρους ὀλίγους, πολλοὺς δ'
 εἶναι τοὺς ἀπόρους πανταχοῦ· διὸ καὶ οὐ συμβαίνει τὰς ῥη-
 7 θείσας αἰτίας γίνεσθαι ^ι διαφορᾶς. Ὅτι δὲ διαφέρουσιν ἢ τε
 δημοκρατία καὶ ἡ ὀλιγαρχία ἀλλήλων, πενία καὶ πλοῦτός
 ἐστίν. Καὶ ἀναγκαῖον μὲν, ὅπου ἂν ἄρχωσι διὰ πλοῦτον ἂν
 τ' ἐλάττους ἂν τε πλείους, εἶναι ^μ ταύτην ὀλιγαρχίαν, ὅπου
 8 δ' οἱ ἄποροι, δημοκρατίαν. Ἄλλὰ συμβαίνει, καθάπερ εἴ-
 πομεν, τοὺς μὲν ὀλίγους εἶναι τοὺς δὲ πολλοὺς· εὐποροῦσι
 μὲν γὰρ ὀλίγοι, τῆς δ' ἐλευθερίας μετέχουσι πάντες· δι' αὖς
 αἰτίας ἀμφισβητοῦσιν ἀμφοτέροι τῆς πολιτείας.
- 9 Ληπτέον δὲ πρῶτον τίνας ὅρους λέγουσι τῆς ὀλιγαρχίας
 καὶ δημοκρατίας, καὶ τί τὸ δίκαιον τό τε ὀλιγαρχικὸν καὶ
 δημοκρατικόν. Πάντες γὰρ ἄπτονται δικαίου τινός, ἀλλὰ

^ε εἰ γὰρ om. Q^b. ^ε εἴ που] ἱππου Q^b.T^b. ^ε ὄντος T^b. ^δ διωρί-
 σασθαι Q^b.T^b. ^ι προσαγορεύει Q^b.T^b, προσαγορεύει I^b. ^κ περὶ Q^b.T^b.
^ι διαφορᾶς T^b. ^μ ταύτην] τούτων τὴν T^b.

μέχρι τινὸς προέρχονται, καὶ λέγουσιν οὐ πᾶν τὸ κυρίως
 δίκαιον. Οἷον δοκεῖ ἴσον τὸ δίκαιον εἶναι, καὶ ἔστιν, ἀλλ'
 οὐ πᾶσιν ἀλλὰ τοῖς ἴσοις. Καὶ τὸ ἄνισον δοκεῖ δίκαιον¹
 εἶναι· καὶ γὰρ ἔστιν, ἀλλ' οὐ πᾶσιν ἀλλὰ τοῖς ἀνίσοις. Οἱ
 δὲ τοῦτ' ἀφαιροῦσι, τὸ οἷς, καὶ κρίνουσι κακῶς. Τὸ δ' αἴτιον
 ὅτι περὶ αὐτῶν ἡ κρίσις· σχεδὸν δ' οἱ πλείστοι φαῦλοι κρι-
 ταὶ περὶ τῶν οἰκείων. Ὡστ' ἐπεὶ τὸ δίκαιον τισίν, καὶ διή-³
 ρηται τὸν αὐτὸν τρόπον ἐπὶ τε τῶν πραγμάτων καὶ οἷς,
 καθάπερ εἴρηται πρότερον ἐν τοῖς ἠθικοῖς, τὴν μὲν τοῦ πρά-
 γματος ἰσότητα ὁμολογοῦσι, τὴν δὲ οἷς ἀμφισβητοῦσι, μά-
 λιστα μὲν διὰ τὸ λεχθὲν ἄρτι, διότι κρίνουσι τὰ περὶ αὐτοὺς
 κακῶς, ἔπειτα δὲ καὶ διὰ τὸ λέγειν μέχρι τινὸς ἐκατέρους
 δίκαιόν τι νομίζουσι δίκαιον λέγειν ἀπλῶς. Οἱ μὲν γὰρ ἂν⁴
 κατὰ τι ἄνισοι ᾧσιν, οἷον χρήμασιν, ὅλως οἷονται ἄνισοι
 εἶναι, οἱ δ' ἂν κατὰ τι ἴσοι, οἷον ἡ ἐλευθερία, ὅλως ἴσοι. Τὸ
 δὲ κυριώτατον οὐ λέγουσιν. Εἰ μὲν γὰρ τῶν κτημάτων⁵
 χάριν ἐκοινώνησαν καὶ συνῆλθον, τοσοῦτον μετέχουσι τῆς
 πόλεως ὅσον περ καὶ τῆς κτήσεως, ὥσθ' ὁ τῶν ὀλιγαρχικῶν
 λόγος δόξειεν ἂν ἰσχύειν· οὐ γὰρ εἶναι δίκαιον ἴσον μετέχειν
 τῶν ἐκατὸν μνῶν τὸν εἰσενέγκαντα μίαν μνᾶν τῷ ῥδόντι τὸ
 λοιπὸν πᾶν, οὔτε τῶν ἐξ ἀρχῆς οὔτε τῶν ἐπιγινομένων. Εἰ⁶
 δὲ μήτε τοῦ ζῆν μόνον ἔνεκεν ἀλλὰ μάλλον τοῦ εἶ ζῆν (καὶ
 γὰρ ἂν δούλων καὶ τῶν ἄλλων ζῶων ἦν πόλις· νῦν δ' οὐκ
 ἔστι διὰ τὸ μὴ μετέχειν εὐδαιμονίας μηδὲ τοῦ ζῆν κατὰ προ-
 αῖρεσιν), μήτε συμμαχίας ἔνεκεν, ὅπως ὑπὸ μηδενὸς ἀδικῶνται,
 μήτε διὰ τὰς ἀλλαγὰς καὶ τὴν χρῆσιν τὴν πρὸς ἀλλήλους·
 καὶ γὰρ ἂν ἹΤυρρηνοὶ καὶ Καρχηδόνιοι, καὶ πάντες οἷς ἔστι
 σύμβολα πρὸς ἀλλήλους, ὥς μιᾶς ἂν πολίται πόλεως ἦσαν.
 Εἰσὶ γοῦν αὐτοῖς ἱ συνθῆκαι περὶ τῶν εἰσαγωγίμων⁷ καὶ ἱ
 σύμβολα περὶ τοῦ μὴ ἀδικεῖν καὶ γραφαὶ περὶ συμμαχίας.
 Ἀλλ' οὗτ' ἀρχαὶ πᾶσιν ἐπὶ τούτοις κοινὰ καθεστᾶσιν, ἀλλ'
 ἱ ἕτεραι παρ' ἐκατέροις, οὔτε τοῦ ποίους τινὰς εἶναι δεῖ φρον-

¹ ἐλευθέροι Ib.Qb.   ² ὀλιγαρχικῶν Tb.   ³ ῥδ' ὅτι Tb.   ⁴ τύραννοι
 Ib.Tb.   ⁵ σωθῆναι Ib.Tb.   ⁶ καὶ om. Tb.   ⁷ ἑτέραν Tb.

τίζουσιν ἄτεροι τοὺς ἐτέρους, οὐδ' ὅπως μηδεὶς ἄδικος ἔσται
 τῶν ὑπὸ τὰς συνθήκας μηδὲ μοχθηρίαν ^νἔξει μηδεμίαν, ἀλλὰ
 8 μόνον ὅπως μηδὲν ^ωἀδικήσουσιν ἀλλήλους. Περὶ δ' ἀρετῆς
 καὶ κακίας πολιτικῆς διασκοποῦσιν ὅσοι φροντίζουσιν εὐνο-
 μίας. ^ιἩ καὶ φανερόν ἐστι δεῖν περὶ ἀρετῆς ἐπιμελὲς εἶναι
 τῇ γ' ὥς ἀληθῶς ὀνομαζομένη πόλει, μὴ λόγου χάριν. Γί-
 νεται γὰρ ἡ κοινωνία συμμαχία τῶν ἄλλων ^ξτόπῳ διαφέ-
 ρουσα μόνον τῶν ^υἄποθεν συμμάχων· καὶ ὁ νόμος συνθήκη,
 καὶ καθάπερ ἔφη Λυκόφρων ὁ σοφιστής, ἐγγυητὴς ἀλλήλοις
 τῶν δικαίων, ἀλλ' οὐχ οἷος ποιεῖν ἀγαθοὺς καὶ δικαίους τοὺς
 9 πολίτας. ^οΟτι δὲ τοῦτον ἔχει τὸν τρόπον, φανερόν. Εἰ
 γὰρ τις καὶ συνάγοι τοὺς τόπους εἰς ἓν, ὥστε ἅπτεσθαι τὴν
 Μεγαρέων πόλιν καὶ Κορινθίων τοῖς τείχεσιν, ὅμως οὐ μία
 πόλις. Οὐδ' εἰ πρὸς ἀλλήλους ἐπιγαμίας ποιήσαιτο· καί-
 10 τοι τοῦτο τῶν ἰδίων ταῖς πόλεσι κοινωνημάτων ἐστίν. ^οΟ-
 μοίως δ' οὐδ' εἴ τινες οἰκοῖεν χωρὶς μὲν, μὴ μέντοι τοσούτων
 ἄποθεν ὥστε μὴ κοινωνεῖν, ἀλλ' εἴησαν αὐτοῖς νόμοι τοῦ μὴ
 σφᾶς αὐτοὺς ἀδικεῖν περὶ τὰς μεταδόσεις, οἷον ^zεἰ ὁ μὲν
 εἴη τέκτων ὁ δὲ γεωργὸς ὁ δὲ σκυτοτόμος ὁ δ' ἄλλο τι
 τοιοῦτον, καὶ τὸ πλῆθος εἶεν μυριοί, μὴ μέντοι κοινωνοῖεν
 ἄλλου μηδενὸς ἢ τῶν τοιούτων, οἷον ἀλλαγῆς καὶ συμμα-
 11 χίας, οὐδ' οὕτω ^aπῶ πόλις. Διὰ τίνα δὴ ποτ' αἰτίαν; Οὐ
 γὰρ δὴ διὰ τὸ μὴ σύνεγγυς τῆς κοινωνίας. Εἰ γὰρ καὶ
 συνέλθοιεν οὕτω κοινωνοῦντες, ἕκαστος μέντοι χρῆτο τῇ ἰδίᾳ
 οἰκίᾳ ὥσπερ πόλει καὶ σφίσι αὐτοῖς ὥς ^bἐπιμαχίας ^cοὔσης
 βοηθοῦντες ἐπὶ τοὺς ἀδικούντας μόνον, οὐδ' οὕτως ἂν εἶναι
 δόξειε πόλις τοῖς ἀκριβῶς θεωροῦσιν, εἴπερ ὁμοίως ὁμιλοῖεν
 12 συνελθόντες καὶ χωρὶς. Φανερόν τοίνυν ὅτι ἡ πόλις οὐκ ἔστι
 κοινωνία τόπου καὶ τοῦ μὴ ἀδικεῖν σφᾶς αὐτοὺς καὶ τῆς
 μεταδόσεως χάριν· ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἀναγκαῖον ὑπάρχειν,
 εἴπερ ἔσται πόλις, οὐ μὴν οὐδ' ὑπαρχόντων τούτων ἀπάντων
 ἤδη πόλις, ἀλλ' ἡ τοῦ εὖ ζῆν κοινωνία καὶ ταῖς οἰκίαις καὶ

^ν ἔξειν T^b. ^ω ἀδικήσουσιν I^b. Q^b. T^b. ^ξ τόπῳ Q^b. T^b. ^υ ἀπο-
 θεν I^b. ^z εἰ om. T^b. ^a πῶ codices. ^b ἐπιμαχία Q^b. T^b. ^c οὔσης Q^b.

τοῖς γένεσι, ζωῆς τελείας χάριν καὶ αὐτάρκους. Οὐκ ἔσται ¹³ μέντοι τοῦτο μὴ τὸν αὐτὸν καὶ ἓνα κατοικούντων τόπον καὶ χρωμένων ἐπιγαμίαις. Διὸ κηδεαί τ' ἐγένοντο κατὰ τὰς πόλεις καὶ ^dφρατρίαι καὶ θυσαί καὶ διαγωγαί τοῦ συζῆν. Τὸ δὲ τοιοῦτον φιλίας ἔργον· ἡ γὰρ τοῦ συζῆν προαίρεσις φιλία. Τέλος μὲν οὖν πόλεως τὸ εὖ ζῆν, ταῦτα δὲ τοῦ τέλους χάριν. Πόλις δὲ ἡ γενῶν καὶ κωμῶν κοινωνία ζωῆς ¹⁴ τελείας καὶ αὐτάρκους. Τοῦτο δ' ἐστίν, ὡς φαμέν, τὸ ζῆν εὐδαιμόνως καὶ καλῶς. Τῶν καλῶν ἄρα πράξεις χάριν θετέον εἶναι τὴν πολιτικὴν κοινωνίαν, ἀλλ' οὐ τοῦ συζῆν. Διόπερ ¹⁵ ὅσοι συμβάλλονται πλείστον εἰς τὴν τοιαύτην κοινωνίαν, ^eτούτοις τῆς πόλεως μέτεστι πλείον ἢ τοῖς κατὰ μὲν ἐλευθερίαν καὶ γένος ἴσοις ἢ μείζουσι κατὰ δὲ τὴν πολιτικὴν ἀρετὴν ἀνίστοις, ἢ τοῖς κατὰ πλοῦτον ὑπερέχουσι κατ' ἀρετὴν δ' ὑπερεχομένοις. Ὅτι μὲν οὖν πάντες οἱ περὶ τῶν πολιτειῶν ἀμφισβητοῦντες μέρος τι τοῦ δικαίου λέγουσι, φανερόν ἐκ τῶν εἰρημένων.

Ἐχει δ' ἀπορίαν, τί δεῖ τὸ κύριον εἶναι τῆς πόλεως. Ἡ ¹⁰ γάρ τοι τὸ πλῆθος, ἢ τοὺς πλουσίους, ἢ τοὺς ἐπιεικεῖς, ἢ τὸν βέλτιστον ἓνα πάντων, ἢ τύραννον. Ἀλλὰ ταῦτα πάντα ἔχειν φαίνεται δυσκολίαν. Τί γάρ; Ἄν οἱ πένητες διὰ τὸ πλείους εἶναι διανεμῶνται τὰ τῶν πλουσίων, τοῦτ' οὐκ ἄδικόν ἐστιν; Ἐδοξε γὰρ νῆ Δία τῷ κυρίῳ δικαίως. Τὴν οὖν ἀδι- ² κίαν τί χρὴ λέγειν τὴν ἐσχάτην; Πάλιν τε πάντων ληφθέντων, οἱ πλείους τὰ τῶν ἐλαττόνων ἂν διανεμῶνται, φανερόν ὅτι φθείρουσι τὴν πόλιν. Ἀλλὰ μὴν οὐχ ἡ γ' ἀρετὴ φθείρει τὸ ἔχον αὐτήν, οὐδὲ τὸ δίκαιον πόλεως φθαρτικόν ὥστε δηλόν ὅτι καὶ τὸν νόμον τοῦτον οὐχ οἶόν τ' εἶναι δίκαιον. Ἐτι καὶ τὰς πράξεις ὅσας ὁ τύραννος ἔπραξεν, ἀναγκαῖον ³ εἶναι πάσας δικαίας· βιάζεται γὰρ ὦν κρείττων, ὥσπερ καὶ τὸ πλῆθος τοὺς πλουσίους. Ἀλλ' ἄρα τοὺς ἐλάττους δίκαιον ἄρχειν καὶ τοὺς πλουσίους; Ἄν ^f οὖν κακείνοι ταῦτα

^d φρατρίαι Ib.^e τούτοις om. Qb.Tb.^f οὖν] οὐ Tb.

ποιῶσι καὶ διαρπάζωσι καὶ τὰ κτήματα ἀφαιρῶνται τοῦ
 4 πλήθους, τοῦτ' ἐστὶ δίκαιον; Καὶ θάτερον ἄρα. Ταῦτα μὲν
 τοίνυν ὅτι πάντα φαῦλα καὶ οὐ δίκαια, φανερόν. Ἀλλὰ
 τοὺς ἐπικεῖς ἄρχειν δεῖ καὶ κυρίους εἶναι πάντων; Οὐκοῦν
 ἀνάγκη τοὺς ἄλλους ἀτίμους εἶναι πάντας, μὴ τιμωμένους
 ταῖς πολιτικαῖς ἀρχαῖς· τιμὰς γὰρ λέγομεν εἶναι τὰς ἀρχάς,
 ἀρχόντων δ' αἰεὶ τῶν αὐτῶν ἀναγκαῖον εἶναι τοὺς ἄλλους
 5 ἀτίμους. Ἀλλ' ἓνα τὸν σπουδαιότατον ἄρχειν βέλτιον;
 Ἀλλ' ἔτι τοῦτο ὀλιγαρχικώτερον· οἱ γὰρ ἄτιμοι πλείους.
 Ἀλλ' ἴσως φαίη τις ἂν τὸ βικύριον ὅλως ἄνθρωπον εἶναι
 ἀλλὰ μὴ νόμον φαῦλον, ἔχοντά γε τὰ συμβαίνοντα πάθῃ
 περὶ τὴν ψυχὴν. Ἄν οὖν ἡ νόμος μὲν ὀλιγαρχικὸς δὲ ἡ δη-
 μοκρατικός, τί ἡ διοίσει περὶ τῶν ἡπορημένων; Συμβήσεται
 I I γὰρ ὁμοίως τὰ λεχθέντα πρότερον. Περὶ μὲν οὖν τῶν ἄλ-
 λων ἔστω τις ἕτερος λόγος· ὅτι δὲ δεῖ κύριον εἶναι μᾶλλον
 τὸ πλῆθος ἢ τοὺς ἀρίστους μὲν ὀλίγους δέ, δόξειεν ἂν λίσσθαι
 2 καὶ τιν' ἔχειν ἀπορίαν, τάχα δὲ καὶ ἀλήθειαν. Τοὺς γὰρ
 πολλοὺς, ὧν ἕκαστός ἐστιν ¹ οὐ σπουδαῖος ἀνὴρ, ὅμως ἐνδέ-
 χεται συνελθόντας εἶναι βελτίους ἐκείνων, οὐχ ὥς ἕκαστον
 ἀλλ' ὥς σύμπαντας, οἷον τὰ συμφορητὰ δεῖπνα τῶν ἐκ μιᾶς
 δαπάνης χορηγηθέντων· πολλῶν γὰρ ὄντων ἕκαστον μόριον
 ἔχειν ἀρετῆς καὶ φρονήσεως, καὶ γίνεσθαι ^k συνελθόντας ὥς-
 περ ἓνα ἄνθρωπον τὸ πλῆθος πολύποδα καὶ πολύχειρα καὶ
 3 πολλὰς ἔχοντ' αἰσθήσεις. Οὕτω καὶ περὶ τὰ ἥθη καὶ τὴν
 διάνοιαν. Διὸ καὶ κρίνουσιν ἄμεινον οἱ πολλοὶ καὶ τὰ τῆς
 μουσικῆς ἔργα καὶ τὰ τῶν ποιητῶν· ἄλλοι γὰρ ἄλλο τι μό-
 4 ριον, πάντα δὲ πάντες. Ἀλλὰ τούτῳ διαφέρουσιν οἱ σπου-
 δαῖοι τῶν ἀνδρῶν ἐκάστου τῶν πολλῶν, ὥσπερ καὶ τῶν μὴ
 καλῶν τοὺς καλοὺς φασὶ καὶ τὰ γεγραμμένα διὰ τέχνης τῶν
 ἀληθινῶν, τῷ συνῆχθαι τὰ διεσπαρμένα χωρὶς εἰς ἓν, ἐπεὶ
 κεχωρισμένων γε κάλλιον ἔχειν τοῦ γεγραμμένου τουδὶ μὲν
 5 τὸν ὀφθαλμόν, ἐτέρου δὲ τινος ἕτερον μόριον. Εἰ μὲν οὖν περὶ

ε μύριον T^b.   h διοίση T^b.   i οὐ] ὁ I^b. Q^b. T^b.   k συνελθόντων
 pr. I^b.

πάντα δῆμον καὶ περὶ πάν πληθος ἐνδέχεται ταύτην εἶναι τὴν διαφορὰν τῶν πολλῶν πρὸς τοὺς ὀλίγους σπουδαίους, ἄδηλον· ἴσως δὲ νῆ Δία δῆλον ὅτι περὶ ἐνίων ἀδύνατον. Ὁ γὰρ αὐτὸς κἂν ἐπὶ τῶν θηρίων ἀρμόσειε λόγος. Καίτοι τί διαφέρουσιν ἔνιοι τῶν θηρίων ὡς ἔπος εἰπείν; Ἀλλὰ περὶ τι πληθος οὐδὲν εἶναι κωλύει τὸ λεχθὲν ἀληθές. Διὸ καὶ 6 τὴν πρότερον εἰρημένην ἀπορίαν λύσειεν ἂν τις διὰ τούτων καὶ τὴν ἐχομένην αὐτῆς, τίνων δεῖ κυρίους εἶναι τοὺς ἐλευθέρους καὶ τὸ πληθος τῶν πολιτῶν. Τοιοῦτοι δ' εἰσὶν ὅσοι μῆτε πλούσιοι μῆτε ἀξίωμα ἔχουσιν ἀρετῆς ¹μηδέν. Τὸ μὲν 7 γὰρ μετέχειν αὐτοὺς τῶν ἀρχῶν τῶν μεγίστων οὐκ ἀσφαλές (διὰ τε γὰρ ἀδικίαν καὶ δι' ἀφροσύνην τὰ μὲν ἀδικεῖν ἂν τὰ δ' ἀμαρτάνειν αὐτούς), τὸ δὲ μὴ μεταδιδόναι μηδὲ μετέχειν φοβερὸν· ὅταν γὰρ ἄτιμοι πολλοὶ καὶ πένητες ὑπάρχωσι, πολεμίων ἀναγκαῖον εἶναι πλήρη τὴν πόλιν ταύτην. Λεί-8 πεται δὴ τοῦ βουλεύεσθαι καὶ κρίνειν μετέχειν αὐτούς. Διό- περ καὶ Σόλων καὶ τῶν ἄλλων τινὲς νομοθετῶν τάττουσιν ἐπὶ τε τὰς ἀρχαιρεσίας καὶ τὰς εὐθύνας τῶν ἀρχόντων, ἄρ- χειν δὲ κατὰ μόνας οὐκ ἐῷσιν. Πάντες μὲν γὰρ ἔχουσι 9 ^mσυνελθόντες ἱκανὴν αἴσθησιν, καὶ μιγνύμενοι τοῖς βελτίοσι τὰς πόλεις ὠφελοῦσιν, καθάπερ ἢ μὴ καθαρὰ τροφή μετὰ τῆς καθαρᾶς τὴν πᾶσαν ποιεῖ χρησιμωτέραν τῆς ὀλίγης· χωρὶς δ' ἕκαστος ἀτελής περὶ τὸ κρίνειν ἐστίν. Ἐχει δ' ἢ ¹⁰ τάξις αὕτη τῆς πολιτείας ἀπορίαν πρώτην μὲν ὅτι δόξειεν ἂν τοῦ αὐτοῦ εἶναι τὸ κρίναι τίς ὀρθῶς ἰατρευκεν, οὔτερ καὶ τὸ ἰατρεῦσαι καὶ ποιῆσαι ὑγιᾶ τὸν κάμνοντα τῆς νόσου τῆς παρούσης· οὗτος δ' ἐστὶν ἰατρός. Ὁμοίως δὲ τοῦτο καὶ περὶ τὰς ἄλλας ἐμπειρίας καὶ τέχνας. Ὡςπερ οὖν ἰατρὸν δεῖ δι- δόναι τὰς εὐθύνας ἐν ἰατροῖς, οὕτω καὶ τοὺς ἄλλους ἐν τοῖς ὁμοίοις. Ἰατρός δ' ὅς τε δημιουργὸς καὶ ὁ ἀρχιτεκτονικὸς ¹¹ καὶ τρίτος ὁ πεπαιδευμένος περὶ τὴν τέχνην· εἰσὶ γάρ τινες τοιοῦτοι καὶ περὶ πάσας ὡς εἰπείν τὰς τέχνας, ἀποδίδομεν δὲ τὸ κρίνειν οὐδὲν ἥττον τοῖς πεπαιδευμένοις ἢ τοῖς εἰδόσιν.

¹ μηδὲ ἐν Ib.^m συνελθόντος Tb.

- 12¹² Ἐπειτα καὶ περὶ τὴν αἵρεσιν τὸν αὐτὸν ἂν δόξειεν ἔχειν τρόπον· καὶ γὰρ τὸ ἐλέσθαι ὀρθῶς τῶν εἰδότην ¹² ἔργον ἐστίν, οἷον γεωμέτρην τε τῶν γεωμετρικῶν καὶ κυβερνήτην τῶν κυβερνητικῶν. Εἰ γὰρ καὶ περὶ ἐνίων ἔργων καὶ τεχνῶν μετέχουσι ¹³ καὶ τῶν ἰδιωτῶν τινές, ἀλλ' οὐ τι τῶν εἰδότην γε
- 13¹³ μᾶλλον. Ὡστε κατὰ μὲν τοῦτον τὸν λόγον οὐκ ἂν εἴη τὸ πλῆθος ποιητέον κύριον οὔτε τῶν ἀρχαιρεσιῶν οὔτε τῶν εὐ-
- 14¹⁴ θυνῶν. Ἄλλ' ἴσως οὐ πάντα ταῦτα λέγεται καλῶς διὰ τε τὸν πάλαι λόγον, ἂν ἢ τὸ πλῆθος μὴ λίαν ἀνδραποδῶδες (ἔσται γὰρ ἕκαστος μὲν χείρων κριτὴς τῶν εἰδότην, ἅπαντες δὲ συνελθόντες ἢ βελτίους ἢ ¹⁵ οὐ χείρους), καὶ ὅτι περὶ ἐνίων οὔτε μόνον ὁ ποιήσας οὐτ' ἄριστ' ἂν κρίνειεν, ὅσων τὰρ γὰρ γινώσκουσι καὶ οἱ μὴ ἔχοντες τὴν τέχνην, οἷον οἰκίαν οὐ μόνον ἐστὶ γινῶναι τοῦ ποιήσαντος, ἀλλὰ καὶ βέλτιον ὁ χρώμενος ¹⁶ αὐτῇ κρινεῖ (χρήται δ' ὁ οἰκονόμος), καὶ πηδάλιον κυβερνήτης τέκτονος, καὶ θοίνην ὁ δαιτυμῶν ἀλλ' οὐχ ὁ μά-
- 15¹⁵ γειρος. Ταύτην μὲν οὖν τὴν ἀπορίαν τάχα δόξειέ τις ἂν οὕτω λύειν ἰκανῶς· ἄλλη δ' ἐστὶν ἐχομένη ταύτης. Δοκεῖ γὰρ ἄτοπον εἶναι τὸ μειζόνων εἶναι κυρίου τοὺς φαύλους τῶν ἐπικεικῶν, αἱ δ' εὐθῆναι καὶ αἱ τῶν ἀρχῶν αἰρέσεις εἰσὶ μέγιστον· ἅς ἐν ἐνίαις πολιτείαις, ὥσπερ εἴρηται, τοῖς δήμοις ἀποδιδόασιν· ἢ γὰρ ἐκκλησία κυρία πάντων τῶν τοιούτων
- 16¹⁶ ἐστίν. Καίτοι τῆς μὲν ἐκκλησίας μετέχουσι καὶ βουλευούσι καὶ δικάζουσιν ἀπὸ μικρῶν τιμημάτων καὶ τῆς τυχούσης ἡλικίας, ταμιεύουσι δὲ καὶ στρατηγοῦσι καὶ τὰς μεγίστας ἀρχὰς ¹⁷ ἄρχουσιν ἀπὸ μεγάλων. Ὁμοίως δὲ τις ἂν λύσειε καὶ ταύ-
- 17¹⁷ την τὴν ἀπορίαν· ἴσως γὰρ ἔχει καὶ ταῦτ' ὀρθῶς. Οὐ γὰρ ὁ δικαστὴς οὐδ' ὁ βουλευτὴς οὐδ' ὁ ἐκκλησιαστὴς ἄρχων ἐστίν, ἀλλὰ τὸ δικαστήριον καὶ ἡ βουλὴ καὶ ὁ δῆμος· τῶν δὲ ῥηθέντων ἕκαστος μῦριόν ¹⁸ ἐστὶ τούτων. Λέγω δὲ μύριον τὸν
- 18¹⁸ βουλευτὴν καὶ τὸν ἐκκλησιαστὴν καὶ τὸν δικαστήν. Ὡστε δικαίως κύριον ¹⁹ μειζόνων τὸ πλῆθος· ἐκ γὰρ πολλῶν ὁ δῆμος

¹² ἔργων T^b. ¹³ καὶ ante τῶν om. Q^b. T^b. ¹⁴ οὐ om. I^b. ¹⁵ αὐτοῦ I^b. ¹⁶ ἔχουσιν I^b. Q^b. T^b. ¹⁷ ἐστὶ om. Q^b. ¹⁸ μειζόνων—δικαστήριον om. T^b.

καὶ ἡ βουλὴ καὶ τὸ δικαστήριον. Καὶ τὸ τίμημα δὲ πλείον
τὸ πάντων τούτων ἢ τὸ τῶν καθ' ἓνα ἔνα καὶ κατ' ὀλίγους με-
γάλας ἀρχὰς ἄρχόντων. Ταῦτα μὲν οὖν διωρίσθω τούτων¹⁹
τὸν τρόπον· ἡ δὲ πρώτη λεχθεῖσα ἀπορία ποιεῖ φανερόν
οὐδὲν οὕτως ἕτερον ὥς ὅτι δεῖ τοὺς νόμους εἶναι κυρίους κει-
μένους ὀρθῶς, τὸν ἄρχοντα δέ, ἂν τε εἰς ἂν τε πλείους ᾧσι,
περὶ τούτων εἶναι² κυρίους περὶ ὧν ἐξαδυνατούσιν οἱ νόμοι
λέγειν ἀκριβῶς διὰ τὸ μὴ ῥάδιον εἶναι καθόλου δηλῶσαι περὶ
πάντων. Ὅποιους μέντοι τινὰς εἶναι δεῖ τοὺς ὀρθῶς κειμέ-²⁰
νους νόμους, οὐδὲν πῶ δῆλον, ἀλλ' ἔτι μένει τὸ πάλαι διαπο-
ρηθέν. Ἀλλὰ γὰρ καὶ ὁμοίως ταῖς πολιτείαις ἀνάγκη καὶ
τοὺς νόμους φαύλους ἢ σπουδαίους εἶναι καὶ δικαίους ἢ ἀδί-
κους. Πλὴν τοῦτό γε φανερόν, ὅτι δεῖ πρὸς τὴν πολιτείαν²¹
κεῖσθαι τοὺς νόμους. Ἀλλὰ μὴν³ εἰ τοῦτο, δῆλον ὅτι τοὺς
μὲν κατὰ τὰς ὀρθὰς πολιτείας ἀναγκαῖον εἶναι δικαίους, τοὺς
δὲ κατὰ τὰς παρεκβεβηκυίας οὐ δικαίους.

Ἐπεὶ δ' ἐν πάσαις μὲν ταῖς ἐπιστήμαις καὶ τέχναις ἀγα-¹²
θὸν τὸ τέλος, μέγιστον δὲ καὶ μάλιστα ἐν τῇ κυριωτάτῃ
πασῶν, αὕτη δ' ἐστὶν ἡ πολιτικὴ δύναμις, ἔστι δὲ πολιτικὸν
ἀγαθὸν τὸ δίκαιον, τοῦτο δ' ἐστὶ τὸ κοινῇ συμφέρον, δοκεῖ
δὲ πᾶσιν ἴσον τι τὸ δίκαιον εἶναι, καὶ μέχρι γέ τινος ὁμολο-
γοῦσι τοῖς κατὰ φιλοσοφίαν λόγοις, ἐν οἷς διώρισται περὶ
τῶν ἠθικῶν· τί γὰρ καὶ τισὶ τὸ δίκαιον, καὶ δεῖν τοῖς ἴσοις
ἴσον εἶναι φασιν. Ποίων δ' ἰσότης ἐστὶ καὶ ποίων ἀνισότης,²
δεῖ μὴ λανθάνειν· ἔχει γὰρ τοῦτ' ἀπορίαν καὶ φιλοσοφίαν
πολιτικὴν. Ἰσως γὰρ ἂν φαίη τις κατὰ παντὸς ὑπεροχὴν
ἀγαθοῦ δεῖν ἀνίσως νενεμησθαι τὰς ἀρχάς, εἰ πάντα τὰ
λοιπὰ μηδὲν διαφέρουεν ἀλλ' ὅμοιοι τυγχάνουεν ὄντες· τοῖς
γὰρ διαφέρουσιν ἕτερον εἶναι τὸ δίκαιον καὶ τὸ κατ' ἀξίαν.
Ἀλλὰ μὴν εἰ τοῦτ' ἀληθές, ἔσται καὶ κατὰ χρῶμα καὶ κατὰ³
μέγεθος καὶ καθ' ὁτιοῦν τῶν ἀγαθῶν πλεονεξία τις τῶν πο-
λιτικῶν δικαίων τοῖς ὑπερέχουσιν. Ἡ τοῦτο ἐπιπόλαιον τὸ⁴

¹⁹ καὶ] καὶ τὰ Tb.   ²⁰ ἐχόντων Ib.Tb.   ²¹ κυρίως Qb.Tb.   ³ εἰ]
εἰς Tb.

ψεύδος; Φανερόν δ' ἐπὶ τῶν ἄλλων ἐπιστημῶν καὶ δυνάμεων τῶν γὰρ ὁμοίων αὐλητῶν τὴν τέχνην οὐ δοτέον πλεονεξίαν τῶν αὐτῶν τοῖς εὐγενεστέροις· οὐδὲν γὰρ αὐλήσουσι βέλτιον, δεῖ δὲ τῷ κατὰ τὸ ἔργον ὑπερέχοντι διδόναι καὶ τῶν ὀργάνων τὴν ὑπεροχήν. Εἰ δὲ μήπω δῆλον τὸ λεγόμενον, ἔτι ⁵ μᾶλλον αὐτὸ προαγαγοῦσιν ἔσται φανερόν. Εἰ γὰρ εἴη τις ὑπερέχων μὲν κατὰ τὴν αὐλητικὴν, πολὺ δ' ἐλλείπων κατ' εὐγένειαν ἢ κάλλος, εἰ καὶ μεῖζον ἕκαστον ἐκείνων ἀγαθόν ἐστὶ τῆς αὐλητικῆς (λέγω δὲ τὴν τ' εὐγένειαν καὶ τὸ κάλλος) ² καὶ κατὰ τὴν ἀναλογίαν ὑπερέχουσι πλέον τῆς αὐλητικῆς ἢ ἐκείνος κατὰ τὴν αὐλητικὴν, ὅμως ³ τοῦτ' οὐδοτέον τοὺς διαφέροντας τῶν αὐτῶν· δεῖ γὰρ εἰς τὸ ἔργον συμβάλλεσθαι τὴν ὑπεροχήν καὶ τοῦ πλούτου καὶ τῆς εὐγενείας, συμβάλλονται δ' οὐδέν. "Ἐτι κατὰ γε τοῦτον τὸν λόγον πᾶν ἀγαθὸν πρὸς πᾶν ἂν εἴη συμβλητόν. Εἰ γὰρ μᾶλλον τὸ τί μέγεθος, καὶ ὅλως ἂν τὸ μέγεθος ἐνάμιλλον εἴη καὶ πρὸς πλούτον καὶ πρὸς ἐλευθερίαν. "Ὡστ' εἰ πλείον ὁδὶ διαφέρει κατὰ μέγεθος ⁴ ἢ ὁδὶ κατ' ἀρετὴν, καὶ πλείον ἐυπερέχει ὅλως ἀρετῆς μέγεθος, εἴη ἂν συμβλητὰ πάντα· τοσόνδε γὰρ μέγεθος εἰ κρείττον τοσοῦδε, τοσόνδε δῆλον ὡς ἴσον. "Ἐπεὶ δὲ τοῦτ' ἀδύνατον, δῆλον ὡς καὶ ἐπὶ τῶν πολιτικῶν εὐλόγως οὐ κατὰ πᾶσαν ἀνισότητ' ἀμφισβητοῦσι τῶν ἀρχῶν. Εἰ γὰρ οἱ μὲν βραδεῖς οἱ δὲ ταχεῖς, οὐδὲν διὰ τοῦτο δεῖ τοὺς μὲν πλείον τοὺς δ' ἔλαττον ἔχειν, ἀλλ' ἐν τοῖς γυμνικοῖς ἀγῶσιν ⁵ ἢ τούτων διαφορά λαμβάνει τὴν τιμὴν. "Ἀλλ' ἐξ ὧν πόλις συνέστηκεν, ἐν τούτοις ἀναγκαῖον ποιεῖσθαι τὴν ἀμφισβήτησιν. Διόπερ εὐλόγως ἀντιποιοῦνται ⁶ τῆς τιμῆς οἱ εὐγενεῖς καὶ ἐλεύθεροι καὶ πλούσιοι. Δεῖ γὰρ ἐλευθέρους τ' εἶναι καὶ τίμημα φέροντας· οὐ γὰρ ἂν εἴη πόλις ἐξ ἀπόρων πάντων, ὥσπερ οὐδ' ἐκ δούλων. "Ἀλλὰ μὴν εἰ δεῖ τούτων, δῆλον ὅτι καὶ δικαιοσύνης καὶ τῆς πολεμικῆς ἀρετῆς· οὐδὲ γὰρ ἄνευ τούτων οἰκεῖσθαι πόλιν δυνατόν, πλὴν ἄνευ μὲν τῶν προ-

² καὶ ante κατὰ om. Q^b.T^b.

³ τοῦτο Q^b.T^b.

⁴ ἢ—μέγεθος

om. Q^b. ⁵ ὑπερέχειν I^b.T^b. ⁶ περὶ τιμῆς οἱ συγγενεῖς Q^b.T^b.

τέρων ἀδύνατον εἶναι πόλιν, ἄνευ δὲ τούτων οἰκείσθαι καλῶς. Πρὸς μὲν οὖν τὸ πόλιν εἶναι δόξειεν ἂν ἢ πάντα ἢ ἐνιά γε 13 τούτων ὀρθῶς ἀμφισβητεῖν, πρὸς μέντοι ζῶν ἁγαθὴν ἢ παιδεία καὶ ἡ ἀρετὴ μάλιστα *δικαίως ἂν ἀμφισβητοίησαν, καθάπερ εἴρηται καὶ πρότερον. Ἐπεὶ δ' οὔτε πάντων ἴσον ἔχειν δεῖ τοὺς ἴσους ἐν τι /μόνον ὄντας οὔτε ἄνισον τοὺς ἀνίσους καθ' ἓν, ἀνάγκη πάσας εἶναι τὰς τοιαύτας πολιτείας παρεκβάσεις. Εἴρηται μὲν οὖν καὶ πρότερον ὅτι διαμ-2 φισβητούσι τρόπον τινὰ δικαίως πάντες, ἀπλῶς δ' οὐ πάντες δικαίως, οἱ πλούσιοι μὲν ὅτι πλεῖον μέτεστι τῆς χώρας αὐτοῖς, ἡ δὲ χώρα κοινόν ἔστι πρὸς τὰ συμβόλαια πιστοὶ μᾶλλον ὥς ἐπὶ τὸ πλεόν· οἱ δ' ἐλεύθεροι καὶ εὐγενεῖς ὥς ἐγγὺς ἀλλήλων πολῖται γὰρ μᾶλλον οἱ γενναϊότεροι τῶν ἀγενεῶν, ἡ δ' εὐγένεια παρ' ἐκάστοις οἴκοι τίμιος. Ἔτι 3 διότι βελτίους εἰκὸς τοὺς ἐκ βελτιόνων· εὐγένεια γὰρ ἐστὶν ἀρετὴ γένους. Ὅμοίως δὴ φήσομεν δικαίως καὶ τὴν ἀρετὴν ἀμφισβητεῖν κοινωνικὴν γὰρ ἀρετὴν εἶναι φαμεν τὴν δικαιοσύνην, ἥ πάσας ἀναγκαῖον ἀκολουθεῖν τὰς ἄλλας. Ἀλλὰ 4 μὴν καὶ οἱ πλείους πρὸς τοὺς ἐλάττους· καὶ γὰρ κρείττους καὶ πλουσιώτεροι καὶ βελτίους εἰσὶν, ὥς λαμβανομένων τῶν πλειόνων πρὸς τοὺς ἐλάττους. Ἀρ' οὖν εἰ πάντες εἶεν ἐν μιᾷ πόλει, λέγω δ' οἷον οἱ τ' ἀγαθοὶ καὶ οἱ πλούσιοι καὶ εὐγενεῖς, ἔτι δὲ πλῆθος ἄλλο τι πολιτικόν, πότερον ἀμ- φισβήτησις ἔσται τίνας ἄρχειν δεῖ, ἢ οὐκ ἔσται; Καθ' ἐκά- 5 στην μὲν οὖν πολιτείαν τῶν εἰρημένων ἀναμφισβήτητος ἡ κρίσις τίνας ἄρχειν δεῖ· τοῖς γὰρ κυρίοις διαφέρουσιν ἀλλήλων, αἷον ἢ μὲν εἰ τῷ διὰ πλουσίων ἢ δὲ ἡ τῷ διὰ τῶν σπουδαίων ἀνδρῶν εἶναι, καὶ τῶν ἄλλων ἐκάστη τὸν αὐτὸν τρόπον. Ἀλλ' ὅμως σκοποῦμεν, ὅταν περὶ τὸν αὐτὸν ταυθ' ὑπάρχη χρόνον, πῶς διοριστέον. Εἰ δὴ τὸν ἀριθμὸν εἶεν ὀλίγοι 6 πάντες οἱ τὴν ἀρετὴν ἔχοντες, τίνα ἰδεῖ διελεῖν τὸν τρόπον; Ἡ τὸ ὀλίγοι πρὸς τὸ ἔργον δεῖ σκοπεῖν, εἰ δυνατοὶ

* ἀναγκαίως Q^b. T^b. ἴσον] ἴσων T^b. εἰ τῶν Q^b. T^b. ἡ τῶν Q^b.
 ἰ δεῖ διελεῖν] δεῖν διελεῖν Q^b.

διοικεῖν τὴν πόλιν ἢ τοσοῦτοι τὸ πλῆθος ὥστ' εἶναι πόλιν ἐξ αὐτῶν; Ἔστι δὲ ἀπορία τις πρὸς ἅπαντας τοὺς διαμφισβητοῦντας περὶ τῶν πολιτικῶν τιμῶν. Δόξαιεν γὰρ οὐδὲν λέγειν δίκαιον οἱ διὰ τὸν πλοῦτον ἀξιοῦντες ἄρχειν, ὁμοίως δὲ καὶ οἱ κατὰ γένος· δῆλον γὰρ ὡς εἴ τις πάλιν εἰς πλουσιώτερος ἀπάντων ἐστί, δῆλον ὅτι κατὰ τὸ αὐτὸ δίκαιον τοῦτον ἄρχειν τὸν ἕνα ἀπάντων δεήσει, ὁμοίως δὲ καὶ τὸν εὐγενεῖα διαφέροντα τῶν ἀμφισβητούντων δι' ἐλευθερίαν.

8 Ταῦτ' οὖν τοῦτ' ἴσως συμβήσεται καὶ περὶ τὰς ἀριστοκρατίας ἐπὶ τῆς ἀρετῆς· εἰ γάρ τις εἰς ἀμείνων ἀνὴρ εἴη τῶν ἄλλων τῶν ἐν τῇ πολιτειᾷ σπουδαίων ὄντων, τοῦτον εἶναι δεῖ κύριον κατὰ ταῦτ' δίκαιον. Οὐκοῦν εἰ καὶ τὸ πλῆθος εἶναι γε δεῖ κύριον διότι κρείττους εἰσὶ τῶν ὀλίγων, καὶ εἰς ἡ πλείους μὲν τοῦ ἐνὸς ἐλάττους δὲ τῶν πολλῶν κρείττους ὡσι τῶν ἄλλων, τούτους ἀν' ^κ δέοι κυρίους εἶναι μᾶλλον

9 ἢ τὸ πλῆθος. Πάντα ¹ δὲ ταῦτ' ἔοικε φανερόν ποιεῖν ὅτι τούτων τῶν ὄρων οὐδεὶς ^μ ὀρθός ἐστι, καθ' ὃν ἀξιούσιν αὐτοὶ

10 μὲν ἄρχειν τοὺς δ' ἄλλους ὑπὸ σφῶν ἄρχεσθαι πάντας. Καὶ γὰρ δὴ καὶ πρὸς τοὺς κατ' ἀρετὴν ἀξιοῦντας κυρίους εἶναι τοῦ πολιτεύματος, ὁμοίως δὲ καὶ τοὺς κατὰ πλοῦτον, ἔχοιεν ἀν' λέγειν τὰ πλήθη λόγον τινὰ δίκαιον· οὐδὲν γὰρ κωλύει ποτὲ τὸ πλῆθος εἶναι βέλτιον τῶν ὀλίγων καὶ πλουσιώ-

11 τερον, οὐχ ὡς καθ' ἕκαστον ἀλλ' ὡς ἀθρόους. Διὸ καὶ πρὸς τὴν ἀπορίαν, ἣν ζητοῦσι καὶ προβάλλουσιν τινες, ἐνδέχεται τοῦτον τὸν τρόπον ἀπαντᾶν. Ἀποροῦσι γάρ τινες πότερον τῇ νομοθέτῃ νομοθετητέον, βουλομένῃ τίθεσθαι τοὺς ὀρθοτάτους νόμους, πρὸς τὸ τῶν βελτιόνων συμφέρον ἢ πρὸς τὸ τῶν

12 πλειόνων, ὅταν συμβαίνει τὸ λεχθέν. Τὸ δ' ὀρθὸν ληπτέον ἴσως· τὸ δ' ἴσως ὀρθὸν πρὸς τὸ τῆς πόλεως ὅλης συμφέρον καὶ πρὸς τὸ κοινὸν τὸ τῶν πολιτῶν. Πολίτης δὲ κοινῇ μὲν ὁ μετέχων τοῦ ἄρχειν καὶ ἄρχεσθαι ἐστί, καθ' ἑκάστην δὲ πολιτείαν ἕτερος, πρὸς δὲ τὴν ἀρίστην ὁ δυνάμενος καὶ προ-

^κ δέη Ib.¹ δέ Ib.^μ ὀρθῶς Qb.

αιρούμενος ἄρχεσθαι καὶ ἄρχειν πρὸς τὸν βίον ἢ τὸν κατ' ἀρετὴν. Εἰ δέ τις ἐστὶν εἰς τοσοῦτον διαφέρων κατ' ἀρετῆς 13 ὑπερβολὴν, ἣ πλείους μὲν ἐνὸς μὴ μέντοι δυνατοὶ πλήρωμα παρασχέσθαι πόλεως, ὥστε μὴ συμβλητὴν εἶναι τὴν τῶν ἄλλων ἀρετὴν πάντων μηδὲ τὴν δύναμιν αὐτῶν τὴν πολιτικὴν πρὸς τὴν ἐκείνων, ὅ ἐι πλείους, εἰ δ' εἷς, τὴν ἐκείνου μόνον, οὐκέτι θετέον τούτους μέρος πόλεως· ἀδικήσονται γὰρ ἀξιούμενοι τῶν ἴσων, ἄνιστοι τοσοῦτον κατ' ἀρετὴν ὄντες καὶ τὴν πολιτικὴν δύναμιν· ὥσπερ γὰρ θεὸν ἐν ἀνθρώποις εἰκὸς εἶναι τὸν τοιοῦτον. Ὅθεν δὴλον ὅτι καὶ τὴν νομοθεσίαν ἀναγ- 14 καίον εἶναι περὶ τοὺς ἴσους καὶ τῇ γένει καὶ τῇ δυνάμει. Κατὰ δὲ τῶν τοιούτων οὐκ ἔστι νόμος· αὐτοὶ γὰρ εἰσι νόμος. Καὶ γὰρ γελοῖος ἀν εἶη νομοθετεῖν τις πειρώμενος κατ' αὐτῶν· λέγοιεν γὰρ ἀν ἴσως ἄπερ Ἀντισθένης ἔφη τοὺς Ῥλέοντας δημηγορούντων τῶν δασυπόδων καὶ τὸ ἴσον ἀξιούντων πάντας ἔχειν. Διὸ καὶ τίθενται τὸν ὀστρακισμὸν αἱ δημο- 15 κρατούμεναι πόλεις, διὰ τὴν τοιαύτην αἰτίαν· αὗται γὰρ δὴ δοκοῦσι διώκειν τὴν ἰσότητα μάλιστα πάντων, ὥστε τοὺς δοκούντας ὑπερέχειν δυνάμει διὰ πλοῦτον ἢ πολυφιλίαν ἢ τινα ἄλλην πολιτικὴν ἰσχὺν ὥστράκιζον καὶ μεθίστασαν ἐκ τῆς πόλεως χρόνους ὠρισμένους. Μυθολογεῖται δὲ καὶ τοὺς 16 Ἀργοναύτας τὸν Ἡρακλέα καταλιπεῖν διὰ τοιαύτην αἰτίαν· οὐ γὰρ ἐθέλειν αὐτὸν ἄγειν τὴν Ἀργὴ μετὰ τῶν ἄλλων ὡς ὑπερβάλλοντα πολὺ τῶν πλωτήρων. Διὸ καὶ τοὺς ψέγοντας τὴν τυραννίδα καὶ τὴν Περιάνδρου Θρασυβούλῃ συμβουλίαν οὐχ ἀπλῶς οἰητέον ὀρθῶς ἐπιτιμᾶν. Φασὶ γὰρ τὸν 17 Περιάνδρον εἰπεῖν μὲν οὐδὲν πρὸς τὸν πεμφθέντα κήρυκα περὶ τῆς συμβουλίας, ἀφαιρούντα δὲ τοὺς ὑπερέχοντας τῶν σταχύων ὁμαλῦναι τὴν ἄρουραν· ὅθεν ἀγνοοῦντος μὲν τοῦ κήρυκος τοῦ γινομένου τὴν αἰτίαν, ἀπαγγεῖλαντος δὲ τὸ συμπεσόν, συννοῆσαι τὸν Θρασύβουλον ὅτι δεῖ τοὺς ὑπερέχοντας ἀνδρας ἀναιρεῖν. Τοῦτο γὰρ οὐ μόνον συμφέρει τοῖς 18

ἢ τὸν post βίον om. Q^b.T^b.ὅ ἐι] ἢ T^b.Ῥ λέγοντας T^b.

τυράννοις, οὐδὲ μόνον οἱ τύραννοι ποιούσιν, ἀλλ' ὁμοίως ἔχει
 καὶ περὶ τὰς ὀλιγαρχίας καὶ τὰς δημοκρατίας· ὁ γὰρ ὀστρα-
 κισμὸς τὴν αὐτὴν ἔχει δύναμιν τρόπον τινὰ ¹τῷ ¹κολοῦειν
 19 τοὺς ὑπερέχοντας καὶ φυγαδεύειν. Τὸ δ' αὐτὸ καὶ περὶ τὰς
 πόλεις καὶ τὰ ἔθνη ποιοῦσιν οἱ κύριοι τῆς δυνάμεως, οἷον
 Ἀθηναῖοι μὲν περὶ Σαμίους καὶ Χίους καὶ Λεσβίους (ἐπεὶ
 γὰρ θᾶττον ἐγκρατῶς ἔσχον τὴν ἀρχήν, ἐταπείνωσαν αὐτοὺς
²παρὰ τὰς συνθήκας), ὁ δὲ Περσῶν βασιλεὺς Μήδους καὶ
 Βαβυλωνίους καὶ τῶν ἄλλων τοὺς πεφρονηματισμένους διὰ
 20 τὸ γενέσθαι ποτ' ἐπ' ἀρχῆς ἐπέκοπτε πολλάκις. Τὸ δὲ
 πρόβλημα καθόλου περὶ πάσας ἐστὶ τὰς πολιτείας, καὶ τὰς
 ὀρθάς· αἱ μὲν γὰρ παρεκβεβηκυῖαι πρὸς τὸ ἴδιον ἀποσκο-
 ποῦσαι τοῦτο δρῶσιν, οὐ μὴν ἀλλὰ περὶ τὰς τὸ κοινὸν ἀγα-
 21 θὸν ἐπισκοποῦσας τὸν αὐτὸν ἔχει τρόπον. Δῆλον δὲ τοῦτο
 καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων τεχνῶν καὶ ἐπιστημῶν· οὔτε γὰρ γρα-
 φεὺς ἐάσειεν ἂν τὸν ὑπερβάλλοντα πόδα τῆς συμμετρίας
 ἔχειν τὸ ζῶον, οὐδ' εἰ διαφέροι τὸ κάλλος, οὔτε ναυπηγὸς
 πρύμναν ἢ τῶν ἄλλων τι μορίων τῶν τῆς νεῶς· οὐδὲ δὴ χορο-
 διδάσκαλος τὸν μεῖζον καὶ κάλλιον τοῦ παντὸς χοροῦ φθεγ-
 22 γόμενον ἐάσει συγχορεύειν. Ὡστε διὰ τοῦτο μὲν οὐδὲν κω-
 λυεῖ τοὺς μονάρχους συμφωνεῖν ταῖς πόλεσιν, εἰ τῆς οἰκείας
 ἀρχῆς ὠφελίμου ταῖς πόλεσιν οὔσης τοῦτο δρῶσιν. Διὸ
 κατὰ τὰς ὁμολογουμένας ὑπεροχὰς ἔχει τι δίκαιον πολιτικὸν
 23 ὁ λόγος ὁ περὶ τὸν ὀστρακισμόν. Βέλτιον μὲν οὖν τὸν
 νομοθέτην ἐξ ἀρχῆς οὕτω συστήσαι τὴν πολιτείαν ὥστε μὴ
 δεῖσθαι τοιαύτης ἱατρείας· δεύτερος δὲ πλοῦς, ἂν συμβῇ, πει-
 ρᾶσθαι τοιούτῃ τινὶ διορθώματι διορθοῦν. Ὅπερ οὐκ ἐγί-
 νετο περὶ τὰς πόλεις· οὐ γὰρ ἔβλεπον πρὸς τὸ τῆς πολι-
 τείας τῆς οἰκείας συμφέρον, ἀλλὰ στασιαστικῶς ἐχρῶντο
 24 τοῖς ὀστρακισμοῖς. Ἐν μὲν οὖν ταῖς παρεκβεβηκυῖαις πολι-
 τεαῖς ὅτι μὲν ἰδίᾳ συμφέρει καὶ δίκαιόν ἐστι, φανερόν· ἴσως
 δὲ καὶ ὅτι οὐχ ἀπλῶς δίκαιον, καὶ τοῦτο φανερόν. Ἀλλ'

¹ τὸ Q^b.T^b.   ¹ κολοῦειν γρ. I^b: κωλύειν I^b.Q^b.T^b.   ² περὶ I^b.
 Q^b.T^b.   ³ ἐπέσκοπτε I^b, ἐπέσκοπτε I^b.

ἔπὶ τῆς ἀρίστης πολιτείας ἔχει πολλὴν ἀπορίαν, οὐ κατὰ τῶν ἄλλων ἀγαθῶν τὴν ὑπεροχὴν, οἷον ἰσχύος καὶ πλούτου καὶ πολυφιλίας, ἀλλ' ἂν τις γένηται διαφέρων κατ' ἀρετὴν, τί χρὴ ποιεῖν; Οὐ γὰρ δὴ φαῖεν ἂν δεῖν ἐκβάλλειν καὶ με-²⁵ θιστάναι τὸν τοιοῦτον. Ἀλλὰ μὴν οὐδ' ἄρχειν γε τοῦ τοιούτου παραπλήσιον γὰρ καὶ εἰ τοῦ Διὸς ἄρχειν ἀξιοῖεν, μερίζοντες τὰς ἀρχάς. Λείπεται τοίνυν, ὅπερ ἔοικε πεφυκέναι, πείθεσθαι τῷ τοιούτῳ πάντας ὥσμενως, ὥστε ὁ βασιλέας εἶναι τοὺς τοιούτους αἰδῖους ἐν ταῖς πόλεσιν.

Ἴσως δὲ καλῶς ἔχει μετὰ τοὺς εἰρημένους λόγους με-¹⁴ ταβῆναι καὶ σκέψασθαι περὶ βασιλείας· φαιμέν γὰρ τῶν ὀρθῶν πολιτειῶν μίαν εἶναι ταύτην. Σκεπτέον δὲ πότερον συμφέρει τῇ μελλούσῃ καλῶς οἰκήσεσθαι καὶ πόλει καὶ χώρῃ βασιλεύεσθαι, ἢ οὐ ἄλλ' ἄλλη τις πολιτεία μάλ-
λον, ἢ τισὶ μὲν συμφέρει τισὶ δ' οὐ συμφέρει. Δεῖ ὅδε ὁ
πρῶτον διελέσθαι πότερον ἐν τῷ γένος ἐστὶν αὐτῆς ἢ πλείους
ἔχει διαφοράς. Ῥᾶδιον δὴ τοῦτό γε καταμαθεῖν, ὅτι πλείω
ἂν γένῃ περιέχει καὶ τῆς ἀρχῆς ὁ τρόπος ἐστὶν οὐχ εἰς πα-
σῶν. Ἡ γὰρ ἐν τῇ Λακωνικῇ πολιτεία δοκεῖ μὲν εἶναι βασι-³
λεία μάλιστα τῶν κατὰ νόμον, οὐκ ἔστι δὲ κυρία πάντων,
ἀλλ' ὅταν ἐξέλθῃ τὴν χώραν, ἡγεμών ἐστὶ τῶν πρὸς τὸν πό-
λεμον· ἔτι δὲ τὰ πρὸς τοὺς θεοὺς ἀποδεδόσθαι τοῖς βασι-
λεῦσιν. Αὕτη μὲν οὖν ἡ βασιλεία οἷον στρατηγία τις αὐτο-⁴
κρατόρων καὶ αἰτιδὸς ἐστὶν· κτείνει γὰρ οὐ κύριος, εἴ μὴ ἐν
τινὶ βασιλείᾳ, καθάπερ ἐπὶ τῶν ἀρχαίων ἐν ταῖς πολεμικαῖς
ἐξόδοις ἐν χειρὸς νόμῳ. Δηλοὶ δ' ὅτι Ὁμηρος· ὁ γὰρ Ἀγα-
μέμνων κακῶς μὲν ἀκούων ἡνείχετο ἐν ταῖς ἐκκλησίαις, ἐξελ-
θόντων δὲ καὶ κτείνει κύριος ἦν. Λέγει γοῦν

ὃν δέ κ' ἐγὼν ἀπάνευθε μάχης,—

—ὃ οἱ—

ἄρκιον ἔσσειται φυγίειν κύνας ἢ δ' οἰωνούς·
πὰρ γὰρ ἐμοὶ θάνατος.

ἔπει I^b. ὥσμενως] ἀναγκαιώς Q^b.T^b. ὁ βασιλέας I^b.T^b. ὅδε]
δὴ I^b. ἔχειν T^b. ἂν τε] τὰ I^b. δὲ] δ' ἢ Q^b.T^b.U^b. ἔσειται I^b.

Ἐν μὲν οὖν τούτῳ εἶδος βασιλείας, στρατηγία διὰ βίου· τούτων δ' αἱ μὲν κατὰ γένος εἰσὶν, αἱ δ' αἵρεται. Παρὰ ^d ταύτην δ' ἄλλο μοναρχίας εἶδος, οἷα παρ' ἐνόμοις εἰσὶ βασιλεῖαι τῶν βαρβάρων. Ἐχουσι δ' αὐταὶ τὴν δύναμιν πάσαι ^e παραπλησίαν ^f τυραννικῇ, ^g εἰσὶ δ' ὅμως κατὰ νόμον καὶ πατρικαί· διὰ γὰρ τὸ ^h δουλικώτεροι εἶναι τὰ ⁱ ἥθη φύσει οἱ μὲν βάρβαροι τῶν Ἑλλήνων, οἱ δὲ περὶ τὴν Ἀσίαν τῶν περὶ τὴν Εὐρώπην, ὑπομένουσι τὴν δεσποτικὴν ἀρχὴν οὐδὲν δυσχεραίνοντες. Τυραννικαὶ μὲν οὖν διὰ τὸ τοιοῦτόν εἰσιν, ἀσφαλεῖς δὲ διὰ τὸ πάτρια καὶ κατὰ νόμον εἶναι. Καὶ ἡ φυλακὴ δὲ βασιλικὴ καὶ οὐ τυραννικὴ διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν· οἱ γὰρ πολῖται ^k φυλάττουσιν ὅπλοις τοὺς βασιλεῖς, τοὺς δὲ τυράννους ξενικόν. Οἱ μὲν γὰρ κατὰ νόμον καὶ ἐκόντων, οἱ δ' ἀκόντων ἄρχουσιν, ὥσθ' οἱ μὲν παρὰ τῶν πολιτῶν οἱ δ' ἐπὶ τοὺς ⁸ πολίτας ἔχουσι τὴν φυλακὴν. Δύο μὲν οὖν εἶδη ταῦτα μοναρχίας, ἕτερον δ' ὅπερ ἦν ἐν τοῖς ἀρχαίοις Ἑλλήσιν, οὓς καλοῦσιν αἰσυμνήτας. Ἔστι δὲ τούτῳ ὥς ἀπλῶς εἰπεῖν αἵρετὴ τυραννίς, διαφέρονσα δὲ τῆς βαρβαρικῆς οὐ τῷ μὴ κατὰ νόμον ἀλλὰ τῷ μὴ πάτριος εἶναι μόνον. Ἦρχον δ' οἱ μὲν διὰ βίου τὴν ἀρχὴν ταύτην, οἱ δὲ μέχρι τινῶν ὥρισμένων χρόνων ἢ πράξεων, οἷον εἰλοντό ποτε Μιτυληναῖοι Πιπτακὸν πρὸς τοὺς φυγάδας ὧν προειστήκεσαν Ἀντιμενίδης καὶ Ἀλκαῖος ¹⁰ ὁ ποιητής. Δηλοῖ δ' Ἀλκαῖος ὅτι τύραννον εἶλοντο τὸν Πιπτακὸν ἔν τινι τῶν σκολιῶν μελῶν· ἐπιτιμᾷ γὰρ ὅτι

τὸν κακοπάτριδα

Πιπτακὸν πόλεως τᾶς ἀχόλῳ καὶ βαρυδαίμονος

ἰστάσαντο τύραννον μέγ' ἐπαιέοντες ἀολλές.

- ¹¹ Αὐταὶ μὲν οὖν εἰσὶ τε καὶ ἦσαν διὰ μὲν τὸ τυραννικαὶ εἶναι δεσποτικά, διὰ δὲ τὸ αἵρεται καὶ ἐκόντων βασιλικά. Τέταρτον δ' εἶδος μοναρχίας βασιλικῆς αἱ κατὰ τοὺς ἡρωϊκοὺς

^d ταύτης Ub. ^e παραπλησίως Qb.Ub. et pr. Ib. ^f τυραννικὴν Ub, τυραννικά Qb, τυραννίσαι rc. Ib: pr. enim post τυραν spatium vacuum. ^g εἰσὶ δ' ὅμως om. Ib.Qb.Tb. ^h δουλικώτερα Ub. ⁱ ἥθη Ib.Qb.Tb.Ub. ^k φυλάσσουν Ub.Tb.Ub. ^l ἰστάκησαν τὸ τύραννον Tb.

χρόνους ἐκούσiai τε καὶ πάτριαι γιγνόμεναι κατὰ νόμον. Διὰ 12
 γὰρ τὸ τοὺς πρώτους γενέσθαι τοῦ πλήθους εὐεργέτας κατὰ
 τέχνας ἢ πόλεμον, ἢ διὰ τὸ συναγαγεῖν ἢ κορίσαι χώραν,
 ἐγίγοντο βασιλεῖς ἐκόντων καὶ τοῖς παραλαμβάνουσι πά-
 τριοι. Κύριοι δ' ἦσαν τῆς τε κατὰ πόλεμον ἡγεμονίας καὶ
 τῶν θυσιῶν, ὅσαι μὴ ἱερατικάι, καὶ πρὸς τούτοις τὰς δίκας
 ἔκρινον. Τοῦτο δ' ἐποίουν οἱ μὲν οὐκ ὁμνύοντες, οἱ δ' ὁμνύ-
 οντες· ὁ δ' ὄρκος ἦν τοῦ σκήπτρου ἑπανάτασις. Οἱ μὲν 13
 οὖν ἐπὶ τῶν ἀρχαίων χρόνων καὶ τὰ κατὰ πόλιν καὶ τὰ ἐν-
 δημα καὶ τὰ ὑπερόρια συνεχῶς ἤρχον· ὕστερον δὲ τὰ μὲν
 αὐτῶν παριέντων τῶν βασιλέων, τὰ δὲ τῶν ὄχλων παραιρου-
 μένων, ἐν μὲν ταῖς ἄλλαις πόλεσι θυσίαι κατελείφθησαν τοῖς
 βασιλεῦσι μόνον, ὅπου δ' ἄξιον εἰπεῖν εἶναι βασιλείαν, ἐν τοῖς
 ὑπερορίοις τῶν πολεμικῶν τὴν ἡγεμονίαν μόνον εἶχον.

Βασιλείας μὲν οὖν εἶδη ταῦτα, τέτταρα τὸν ἀριθμόν, μία 14
 μὲν ἡ περὶ τοὺς ἡρωϊκοὺς χρόνους (αὕτη δ' ἦν ἐκόντων μὲν,
 ἐπὶ τισι δ' ^π ὠρισμένοις· στρατηγὸς γὰρ ἦν καὶ δικαστὴς ὁ
 βασιλεὺς, καὶ τῶν πρὸς τοὺς θεοὺς κύριος), δευτέρα δ' ἡ βαρ-
 βαρική (αὕτη δ' ἐστὶν ἐκ γένους ἀρχὴ δεσποτική κατὰ νόμον),
 τρίτη δ' ἦν ὁ αἰσυμνητεία προσαγορεύουσιν (αὕτη δ' ἐστὶν
 αἰρετὴ τυραννίς), τετάρτη δ' ἡ Λακωνικὴ τούτων· αὕτη δ'
 ἐστὶν ὡς εἰπεῖν ἀπλῶς στρατηγία κατὰ γένος αἰδίδιος. Αὐταὶ 15
 μὲν οὖν τοῦτον τὸν τρόπον διαφέρουσιν ἀλλήλων, πέμπτον
 δ' εἶδος βασιλείας, ὅταν ἢ πάντων κύριος ^ρ εἰς ὧν, ὥσπερ ἑκα-
 στον ἔθνος καὶ πόλεις ἐκάστη τῶν κοινῶν, τεταγμένη κατὰ
 τὴν οἰκονομικὴν· ὥσπερ γὰρ ἡ οἰκονομικὴ βασιλεία τις ^θ οἰ-
 κίας ἐστίν, οὕτως ἡ βασιλεία πόλεως καὶ ἔθνος ἐνὸς ἢ ^τ πλει-
 όνων ^σ οἰκονομία. Σχεδὸν δὲ δύο ἐστὶν ὡς εἰπεῖν εἶδη βασι- 15
 λείας περὶ ὧν σκεπτέον, αὕτη τε καὶ ἡ Λακωνικὴ. Τῶν γὰρ
 ἄλλων αἱ πολλαὶ μεταξὺ τούτων εἰσὶν· ἐλαττόνων μὲν γὰρ
 κύριοι τῆς παμβασιλείας, πλειόνων δ' εἰς τῆς Λακωνικῆς.

^π ἀνάστασις Q^b.T^b. et γρ. I^b. ^π ὠρισμένων I^b.Q^b.T^b. ^θ αἰσυμνη-
 τίαν I^b. ^ρ εἰς om. Q^b.T^b. ^θ οἰκίας T^b. ^τ πλείονος Q^b.T^b. et pr. I^b.
^σ οἰκονομίας Q^b.T^b.

2^ν ὥστε τὸ σκέμμα σχεδὸν περὶ δυοῖν ἐστίν, ἐν μὲν πότερον
 συμφέρεи ταῖς πόλεσι στρατηγὸν αἰδίων εἶναι, καὶ τοῦτον ἢ
 κατὰ γένος ἢ κατὰ μέρος, ἢ οὐ συμφέρεи· ἐν δὲ πότερον ἓνα
 συμφέρεи κύριον εἶναι πάντων, ἢ οὐ συμφέρεи. Τὸ μὲν οὖν
 περὶ τῆς τοιαύτης στρατηγίας ἐπισκοπεῖν νόμων ἔχει μάλ-
 λον εἶδος ἢ πολιτείας· ἐν ἀπάσαις γὰρ ἐνδέχεται γίγνεσθαι
 3 τοῦτο ταῖς πολιτείαις· ὥστ' ἀφείσθω τὴν πρώτην. Ὁ δὲ
 λοιπὸς τρόπος τῆς βασιλείας πολιτείας εἶδος ἐστίν, ὥστε
 περὶ τούτου δεῖ θεωρῆσαι καὶ τὰς ἀπορίας ἐπιδραμεῖν τὰς
 ἐνούσας. Ἀρχὴ δ' ἐστὶ τῆς ζητήσεως αὕτη, πότερον συμ-
 φέρεи μᾶλλον ὑπὸ τοῦ ἀρίστου ἀνδρὸς ἄρχεσθαι ἢ ὑπὸ τῶν
 4 ἀρίστων νόμων. Ὑποκρούσι δὴ τοῖς νομίζουσι συμφέρεи βα-
 σιλεύεσθαι τὸ καθόλου μόνον οἱ νόμοι λέγειν, ἀλλ' οὐ πρὸς
 τὰ προσπίπτοντα ἐπιτάττειν, ὥστ' ἐν ὁποιοῦν τέχῃ τὸ
 κατὰ γράμματ' ἄρχειν ἡλίθιον· καὶ ἐν Αἰγύπτῳ μετὰ τὴν
 τετρήμερον κινεῖν ἔξεστι τοῖς ἰατροῖς, εἰ δὲ πρότερον, ἐπὶ
 τῷ αὐτοῦ κινδύνῳ. Φανερόν τοίνυν ὡς οὐκ ἔστιν ἡ κατὰ
 γράμματα καὶ νόμους ἀρίστη πολιτεία διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν.
 5 Ἀλλὰ μὴν κακείνον δεῖ ὑπάρχειν τὸν λόγον τὸν καθόλου
 τοῖς ἄρχουσιν· κρεῖττον δ' ὅτι μὴ πρόσσεστι τὸ παθητικὸν
 ὅλως ἢ ὅτι συμφυές. Τῷ μὲν οὖν νόμῳ τοῦτο οὐχ ὑπάρχει,
 ψυχὴν δ' ἀνθρωπίνην ἀνάγκη τοῦτ' ἔχειν πᾶσαν. Ἀλλ' ἴσως
 6 ἂν φαίη τις ὡς ἀντὶ τούτου βουλευέσεται ἢ περὶ τῶν καθ'
 7 ἑκάστα κάλλιον. Ὅτι μὲν τοίνυν ἀνάγκη νομοθέτην αὐτὸν
 εἶναι, δῆλον, καὶ κεῖσθαι νόμους, ἀλλὰ μὴ κυρίου ἢ παρεκβαί-
 νουσιν, ἐπεὶ περὶ τῶν γ' ἄλλων εἶναι δεῖ κυρίου. Ὅσα δὲ
 μὴ δυνατόν τὸν νόμον κρίνειν ἢ ὅλως ἢ εἰ, πότερον ἓνα τὸν
 8 ἀρίστον δεῖ ἄρχειν ἢ πάντας; Καὶ γὰρ νῦν συνιόντες δικά-
 ζουσι καὶ βουλευόνται καὶ κρίνουσιν, αὐταὶ δ' αἱ κρίσεις εἰσὶ
 πᾶσαι περὶ τῶν καθ' ἑκάστον. Καθ' ἓνα μὲν οὖν συμβαλλό-
 μενος ὅστις οὖν ἴσως χείρων· ἀλλ' ἐστὶν ἡ πόλις ἐκ πολλῶν,
 ὥσπερ ἐστίασις συμφορητὸς καλλίων μιᾶς καὶ ἀπλῆς. Διὰ

τ οὖν om. Q^b. ν δοκεῖ I^b.Q^b.T^b. ἢ περὶ] τὸν περὶ Q^b. x πᾶσας]

πάντων I^b.Q^b.T^b.

ταῦτο καὶ ἵκρῖνει ἄμεινον ὄχλος πολλὰ ἢ εἰς ὅστισιν. Ἔτι 8
 μᾶλλον ἀδιάφθορον τὸ πολὺ καθάπερ ὕδωρ τὸ πλεῖον, οὕτω
 καὶ τὸ πλῆθος τῶν ὀλίγων ἀδιαφθορώτερον· τοῦ δ' ἐνὸς ἢ ἑνὸς
 ὀργῆς κρατηθέντος ἢ τινος ἐτέρου πάθους τοιούτου ἀναγκαῖον
 διεφθάρθαι τὴν κρίσιν· ἐκεῖ δ' ἔργον ἅμα πάντας ὀργισθῆναι
 καὶ ἀμαρτεῖν. Ἔστω δὲ τὸ πλῆθος οἱ ἐλεύθεροι, μηδὲν παρὰ 9
 τὸν νόμον πράττοντες, ἀλλ' ἢ περὶ ὧν ἐκλείπει ἀναγκαῖον
 αὐτόν. Εἰ δὲ δὴ τοῦτο μὴ ῥάδιον ἐν πολλοῖς, ἀλλ' εἰ πλείους
 εἰεν ἀγαθοὶ καὶ ἄνδρες καὶ πολῖται, πότερον ὁ εἰς ἀδιαφθο-
 ρώτερος ἄρχων, ἢ μᾶλλον οἱ πλείους μὲν τὸν ἀριθμὸν ἀγαθοὶ
 δὲ πάντες; Ἡ δὴλον ὡς οἱ πλείους; Ἀλλ' οἱ μὲν στασιά-
 ζουσιν, ὁ δ' εἰς ἀστασίαστος. Ἀλλὰ πρὸς τοῦτ' ἀντιθετέον 10
 ἴσως ὅτι σπουδαῖοι τὴν ψυχὴν, ὥσπερ κακῆινος ὁ εἰς. Εἰ δὴ
 τὴν μὲν τῶν πλειόνων ἀρχὴν ἀγαθῶν δ' ἀνδρῶν πάντων ἀρι-
 στοκρατίαν θετέον, τὴν δὲ τοῦ ἐνὸς βασιλείαν, αἰρετώτερον
 ἂν εἴη ταῖς πόλεσιν ἀριστοκρατία βασιλείας, καὶ μετὰ δυνά-
 μεως καὶ χωρὶς δυνάμεως οὔσης τῆς ἀρχῆς, ἂν ἢ λαβεῖν πλείους
 ὁμοίους. Καὶ διὰ τοῦτ' ἴσως ἐβασιλεύοντο πρότερον, ὅτι 11
 σπάνιον ἦν εὐρεῖν ἄνδρας πολὺ διαφέροντας κατ' ἀρετὴν, ἄλ-
 λως τε καὶ τότε μικρὰς οἰκούντας πόλεις. Ἔτι δ' ἀπ' εὐερ-
 γείας καθίστασαν τοὺς βασιλεῖς, ὅπερ ἐστὶν ἔργον τῶν
 ἀγαθῶν ἀνδρῶν. Ἐπεὶ δὲ συνέβαινε γίγνεσθαι πολλοὺς
 ὁμοίους πρὸς ἀρετὴν, οὐκέτι ὑπέμενον ἀλλ' ἐζήτουν κοινόν τι
 καὶ πολιτείαν καθίστασαν. Ἐπεὶ δὲ χείρους γιγνόμενοι 12
 ἐχρηματίζοντο ἀπὸ τῶν κοινῶν, ἐντεῦθεν ποθεν εὐλογον γε-
 νέσθαι τὰς ὀλιγαρχίας· ἐντιμον γὰρ ἐποίησαν τὸν πλούτον.
 Ἐκ δὲ τούτων πρῶτον εἰς τυραννίδας μετέβαλλον, ἐκ δὲ τῶν
 τυραννίδων εἰς δημοκρατίαν· αἰεὶ γὰρ εἰς ἐλάττους ἄγοντες
 δι' αἰσχροκέρδειαν ἰσχυρότερον τὸ πλῆθος κατέστησαν, ὥστ'
 ἐπιθέσθαι καὶ γενέσθαι δημοκρατίας. Ἐπεὶ δὲ καὶ μεῖζους 13
 εἶναι συμβέβηκε τὰς πόλεις, ἴσως οὐδὲ ῥάδιον ἔτι γίγνεσθαι
 πολιτείαν ἐτέραν παρὰ δημοκρατίαν. Εἰ δὲ δὴ τις ἄριστον

γ κρίνειν Q^b.T^b.   z ὑπὲρ γῆς T^b.   a ὅν I^b, ὅν Q^b.T^b.   b ὁμοίως Q^b.T^b.

θείη τὸ βασιλεύεσθαι ταῖς πόλεσιν, πῶς ἔξει τὰ περὶ τῶν τέκνων; Πότερον καὶ τὸ γένος δεῖ βασιλεύειν; Ἀλλὰ γι-
 14 γνομένων ^c ὁποῖοί τινες ἔτυχον, βλαβερὸν. ^d Ἀλλ' οὐ πα-
 ραδώσει κύριος ὦν τοῖς τέκνοις. Ἀλλ' οὐκέτι τοῦτο ῥᾷδιον
 πιστεῦσαι· χαλεπὸν γάρ, καὶ μείζονος ἀρετῆς ἢ κατ' ἀνθρω-
 πίνην φύσιν. Ἐχει δ' ἀπορίαν καὶ περὶ τῆς δυνάμεως, πό-
 15 τερον ἔχειν δεῖ τὸν μέλλοντα βασιλεύειν ἰσχύν τινα περὶ
 αὐτόν, ^e ἢ δυνήσεται βιάζεσθαι τοὺς μὴ βουλομένους πειθαρ-
 16 χεῖν, ἢ πῶς ἐνδέχεται τὴν ἀρχὴν διοικεῖν; Εἰ γὰρ καὶ κατὰ
 νόμον εἴη κύριος, μηδὲν πράττων κατὰ τὴν αὐτοῦ βούλησιν
 παρὰ τὸν νόμον, ὅμως ἀναγκαῖον ὑπάρχειν αὐτῷ δύναμιν, ^f ἢ
 16 ^g φυλάξει τοὺς νόμους. Τάχα μὲν οὖν τὰ περὶ τὸν βασιλέα
 τὸν τοιοῦτον οὐ χαλεπὸν διορίσαι· δεῖ γὰρ αὐτὸν μὲν ἔχειν
 ἰσχύν, εἶναι δὲ τοσαύτην τὴν ἰσχύν ὥστε ἐκάστου μὲν καὶ
 ἑνὸς καὶ συμπλειόνων κρείττω, τοῦ δὲ πλήθους ἥττω, καθά-
 περ οἱ τ' ἀρχαῖοι τὰς φυλακὰς ἐδίδοσαν, ὅτε ^h καθισταῖέν
 τινα τῆς πόλεως ὃν ἐκάλουν αἰσυνμήτην ἢ τύραννον, καὶ Διο-
 νυσίῳ τις, ὅτ' ἤτει τοὺς φύλακας, ⁱ συνεβούλευε τοῖς Συρα-
 κουσίοις διδόναι τοσοῦτους τοὺς φύλακας.

16 Περὶ δὲ τοῦ βασιλέως τοῦ κατὰ τὴν αὐτοῦ βούλησιν πάντα
 πράττοντος ὃ τε λόγος ἐφέστηκε νῦν καὶ ποιητέον τὴν σκέ-
 ψιν. Ὁ μὲν γὰρ κατὰ νόμον λεγόμενος βασιλεὺς οὐκ ἔστιν
 εἶδος, καθάπερ εἵπομεν, ^k πολιτείας· ἐν πάσαις γὰρ ὑπάρ-
 χειν ἐνδέχεται στρατηγίαν αἰδίων, οἷον ἐν δημοκρατίᾳ καὶ
 ἀριστοκρατίᾳ, καὶ πολλοὶ ποιοῦσιν ἓνα κύριον τῆς διοική-
 2 σεως· τοιαύτη γὰρ ἀρχὴ τίς ἐστι καὶ περὶ Ἐπίδαμνον, καὶ
 2 περὶ Ὀποῦντα δὲ κατὰ τι μέρος ἔλαττον. Περὶ δὲ τῆς
 παμβασιλείας καλουμένης, αὕτη δ' ἐστὶ καθ' ἣν ἄρχει ^l πάν-
 των κατὰ τὴν ἑαυτοῦ βούλησιν ὁ βασιλεὺς, δοκεῖ δέ τισιν
 οὐδὲ κατὰ φύσιν εἶναι τὸ κύριον ἓνα πάντων εἶναι τῶν πολι-
 τῶν, ὅπου συνέστηκεν ἐξ ὁμοίων ἢ πόλιν· τοῖς γὰρ ὁμοίοις

^c ὁποίων Q^b.T^b. ^d ἀλλ'—τέκνοις om. Q^b.T^b. ^e ἢ I^b.Q^b.T^b.
^f ἢ Q^b. ^g φυλάξει I^b.T^b. ^h καθισταῖόν Q^b. ⁱ συνεβούλευε—φύλα-
 κας om. pr. I^b. ^k βασιλείας I^b.Q^b.T^b. ^l πάντα Q^b.T^b.

φύσει τὸ αὐτὸ δίκαιον ἀναγκαῖον καὶ τὴν αὐτὴν ἀξίαν κατὰ φύσιν εἶναι, ὥστ' εἴπερ καὶ τὸ ἴσην ἔχει τοὺς ἀνίσους τροφήν ἢ ἐσθῆτα βλαβερὸν τοῖς σώμασιν, οὕτως ἔχει καὶ τὸ περὶ τὰς τιμὰς. Ὅμοιως τοίνυν καὶ τὸ ἄνισον τοὺς ἴσους³ διόπερ οὐδὲν μᾶλλον ἄρχειν ἢ ἄρχεσθαι δίκαιον. Καὶ τὸ ἀνὰ μέρος τοίνυν ὡσαύτως. Τοῦτο δ' ἤδη νόμος· ἡ γὰρ τάξις νόμος. Τὸν ἄρα νόμον ἄρχειν αἰρετώτερον μᾶλλον ἢ τῶν πολιτῶν ἓνα τινά. Κατὰ τὸν αὐτὸν δὲ λόγον τοῦτον,⁴ καὶ εἰ τις ἀρχειν βέλτιον, τούτους καταστατέον νομοφύλακας καὶ ὑπηρέτας τοῖς νόμοις· ἀναγκαῖον γὰρ εἶναί τινας ἀρχάς, ἀλλ' οὐχ ἓνα τοῦτον εἶναί φασι δίκαιον ὁμοίων γε ὄντων πάντων. Ἀλλὰ μὴν ὅσα γε μὴ δοκεῖ δύνασθαι διορίζειν ὁ νόμος, οὐδ' ἄνθρωπος ἂν δύναιτο γνωρίζειν. Ἀλλ'⁵ ἐπίτηδες παιδεύσας ὁ νόμος ἐφίστησι τὰ λοιπὰ τῇ δικαιοτάτῃ γνώμῃ κρίνειν καὶ διοικεῖν τοὺς ἄρχοντας. Ἐτι δ' ἐπανορθοῦσθαι δίδωσιν, ὃ τι ἂν δόξῃ πειρωμένοις ἄμεινον εἶναι τῶν κειμένων. Ὁ μὲν οὖν τὸν⁶ νοῦν κελεύων ἄρχειν δοκεῖ κελεύειν ἄρχειν τὸν θεὸν καὶ τοὺς νόμους, ὁ δ' ἄνθρωπον κελεύων προστίθῃσι καὶ θηρίον· ἢ τε γὰρ ἐπιθυμία τοιοῦτον, καὶ ὁ θυμὸς ἄρχοντας διαστρέφει καὶ τοὺς ἀρίστους ἄνδρας. Διόπερ ἄνευ ὀρέξεως νοῦς ὁ νόμος ἐστίν. Τὸ δὲ τῶν τεχνῶν⁶ εἶναι δοκεῖ παράδειγμα ψεῦδος, ὅτι τὸ κατὰ γράμματα ἰατρεύεσθαι φαῦλον, ἀλλὰ καὶ αἰρετώτερον χρῆσθαι τοῖς ἔχουσι τὰς τέχνας. Οἱ μὲν γὰρ οὐδὲν διὰ φιλίαν παρὰ τὸν λόγον⁷ ποιοῦσιν, ἀλλ' ἄρνηται τὸν μισθὸν⁸ τοὺς κάμνοντας ὑγιᾶσαντες· οἱ δ' ἐν ταῖς πολιτικαῖς ἀρχαῖς πολλὰ πρὸς ἐπήρειαν καὶ χάριν εἰώθασιν πράττειν, ἐπεὶ καὶ τοὺς ἰατροὺς ὅταν ὑποπτεύωσι πιστευθέντας τοῖς ἐχθροῖς διαφθεῖρειν διὰ κέρδος, τότε τὴν ἐκ τῶν γραμμάτων θεραπείαν ζητήσαιεν ἂν μᾶλλον. Ἀλλὰ μὴν εἰσάγονται γ' ἐφ' ἑαυτοὺς οἱ⁹ ἰατροὶ⁸ κάμνοντες ἄλλους ἰατροὺς καὶ οἱ παιδοτρίβαι γυμναζόμενοι παιδοτρίβας, ὥς οὐ δυνάμενοι κρίνειν⁹ τὸ ἀληθές διὰ τὸ κρί-

³ νοῦν γρ. Ib, νόμον Ib.Q^b.T^b. ⁴ τοὺς] καὶ τοὺς Q^b.T^b. ⁵ ἰατροὶ καὶ κάμνοντες Q^b.T^b. ⁶ τὸ—κρίνειν om. Q^b.T^b.

νειν περί τε οἰκείων καὶ ἐν πάθει ὄντες. Ὡστε δῆλον ὅτι τὸ δίκαιον ζητοῦντες τὸ μέσον ζητοῦσιν· ὁ γὰρ νόμος τὸ μέσον.

9 Ἔτι κυριώτεροι καὶ περὶ κυριωτέρων τῶν κατὰ γράμματα νόμων οἱ κατὰ τὰ ἔθη εἰσίν, ὥστε τῶν κατὰ γράμματα ἀνθρώπος ἄρχων ἀσφαλέστερος, ἀλλ' οὐ τῶν κατὰ τὸ ἔθος. Ἄλλὰ μὴν οὐδὲ ῥάδιον ἐφορᾶν ἢ πολλὰ τὸν ἕνα· δεήσει ἄρα πλείονας εἶναι τοὺς ὑπ' αὐτοῦ καθισταμένους ἄρχοντας, ὥστε τί διαφέρει τοῦτο ἐξ ἀρχῆς εὐθὺς ὑπάρχειν ἢ τὸν ἕνα κατα-
10 στήσαι τοῦτον τὸν τρόπον; Ἔτι, ὃ καὶ πρότερον εἰρημένον ἐστίν, εἴπερ ὁ ἀνὴρ ἡ σπουδαῖος, διότι βελτίων, ἄρχειν δίκαιος, τοῦ δὲ ἐνός οἱ δύο ἀγαθοὶ βελτίους· τοῦτο γάρ ἐστι τὸ
σύν ἢ τε δὴ ἐρχομένῳ

καὶ ἡ εὐχὴ τοῦ Ἀγαμέμνονος,

τοιούτοι δέκα μοι συμφράδμονες.

Εἰσὶ δὲ καὶ νῦν περὶ ἐνίων αἱ ἀρχαὶ κύριαί κρίνειν, ὥσπερ ὁ δικαστής, περὶ ὧν ὁ νόμος ἄδυνατεῖ διορίζειν, ἐπεὶ περὶ ὧν δυνατός, οὐδεὶς ἀμφισβητεῖ περὶ τούτων ὥς οὐκ ἂν ἄριστα
11 ὁ νόμος ἄρξειε καὶ κρίνειεν. Ἄλλ' ἐπειδὴ τὰ μὲν ἐνδέχεται περιληφθῆναι τοῖς νόμοις τὰ δ' ἀδύνατα, ταῦτ' ἐστὶν ἃ ποιεῖ διαπορεῖν καὶ ζητεῖν πότερον τὸν ἄριστον νόμον ἄρχειν αἰρετώτερον ἢ τὸν ἄνδρα τὸν ἄριστον. Περὶ ὧν γὰρ βουλευ-
ονται νομοθετῆσαι τῶν ἀδυνάτων ἐστίν. Οὐ τοίνυν τοῦτό γ' ἀντιλέγουσιν, ὥς οὐκ ἀναγκαῖον ἀνθρώπων εἶναι τὸν κριν-
νούντα περὶ τῶν τοιούτων, ἀλλ' ὅτι οὐχ ἕνα μόνον ἀλλὰ
12 πολλούς. Κρίνει γὰρ ἕκαστος ἄρχων πεπαιδευμένος ὑπὸ τοῦ νόμου καλῶς, ἄτοπον δ' ἴσως ἂν εἶναι δόξειεν εἰ βέλτιον ἴδοι τις δυοῖν ὄμμασι καὶ δυσὶν ἀκοαῖς κρίνων, καὶ πράττων δυσὶ ποσὶ καὶ χερσίν, ἢ πολλοὶ πολλοῖς, ἐπεὶ καὶ νῦν ὀφθαλ-
μοὺς πολλοὺς οἱ μόναρχοι ποιοῦσιν αὐτῶν καὶ ὄτα καὶ χεῖ-
ρας καὶ πόδας. Τοὺς γὰρ τῇ ἀρχῇ καὶ αὐτοῦ φίλους ποι-
13 οῦνται συνάρχους. Μὴ φίλοι μὲν οὖν ὄντες οὐ ποιήσουσι κατὰ τὴν τοῦ μονάρχου προαίρεσιν· εἰ δὲ φίλοι κακέινου καὶ

ἢ πολλὰ om. Tb. ἡ δὲ post ἀνὴρ om. Ib. ἢ τι Tb. ἡ om. Qb.Tb.

ἢ ἀδυνατοὶ Tb. ὥς—κρίνειεν post διορίζειν codices.

τῆς ἀρχῆς, ^α ὃ γε φίλος ἴσος καὶ ὁμοίος. Ὡστ' εἰ τούτους οἶεται δεῖν ἄρχειν, τοὺς ἴσους καὶ ὁμοίους ἄρχειν οἶεται δεῖν ὁμοίως. Ἄ μὲν οὖν οἱ διαμφισβητοῦντες πρὸς τὴν βασιλείαν λέγουσι, σχεδὸν ταῦτ' ἐστίν. Ἄλλ' ἴσως ταῦτ' ἐπὶ 17 μὲν τινων ἔχει τὸν τρόπον τοῦτον, ἐπὶ δὲ τινων οὐχ οὕτως. Ἔστι γάρ τι φύσει γ' δεσποστὸν καὶ ἄλλο βασιλευτὸν καὶ ἄλλο πολιτικὸν καὶ δίκαιον καὶ συμφέρον· τυραννικὸν δ' οὐκ ἔστι κατὰ φύσιν, οὐδὲ τῶν ἄλλων πολιτειῶν ὅσαι παρεκβάσεις εἰσὶν· ταῦτα γὰρ γίγνεται παρὰ φύσιν. Ἄλλ' ἐκ τῶν 2 εἰρημένων γε φανερόν ὡς ἐν μὲν τοῖς ὁμοίοις καὶ ἴσοις οὔτε συμφέρον ἐστὶν οὔτε δίκαιον ἓνα κύριον εἶναι πάντων, οὔτε μὴ νόμων ὄντων, ^α ἀλλ' αὐτὸν ὡς ὄντα νόμον, οὔτε νόμων ὄντων, οὔτε ἀγαθὸν ἀγαθῶν οὔτε μὴ ἀγαθῶν μὴ ἀγαθόν, οὐδ' ἂν κατ' ἀρετὴν ἀμείνων ἦ, ^α εἰ μὴ τρόπον τινά. Τίς δ' 3 ὁ τρόπος, λεκτέον· εἴρηται δὲ πως ἤδη καὶ πρότερον. Πρῶτον δὲ διοριστέον τί τὸ βασιλευτὸν καὶ τί τὸ ἀριστοκρατικὸν καὶ τί τὸ πολιτικόν. Βασιλευτὸν μὲν οὖν τὸ τοιοῦτόν 4 ἐστὶ πλῆθος ὃ πέφυκε φέρειν γένος ὑπερέχον κατ' ἀρετὴν πρὸς ἡγεμονίαν πολιτικὴν, ἀριστοκρατικὸν δὲ πλῆθος ὃ πέφυκε φέρειν πλῆθος ἄρχεσθαι δυνάμενον τὴν τῶν ἐλευθέρων ἀρχὴν ὑπὸ τῶν κατ' ἀρετὴν ἡγεμονικῶν πρὸς πολιτικὴν ἀρχήν, πολιτικὸν δὲ πλῆθος ἐν ᾧ πέφυκε [καὶ ἐν] ἐγγίνεσθαι πλῆθος πολεμικόν, δυνάμενον ἄρχεσθαι καὶ ἄρχειν κατὰ νόμον τὸν κατ' ἀξίαν διανεμόντα τοῖς ^β ἐνπόροις τὰς ἀρχάς. Ὅταν οὖν ἢ γένος ὅλον ἢ καὶ τῶν ἄλλων ἓνα τινὰ συμβῇ 5 διαφέροντα γενέσθαι κατ' ἀρετὴν τοσοῦτον ὥσθ' ὑπερέχειν τὴν ἐκείνου τῆς τῶν ἄλλων πάντων, ^γ τότε δίκαιον τὸ γένος εἶναι τοῦτο βασιλικόν καὶ κύριον πάντων καὶ βασιλέα τὸν ἓνα τοῦτον. Καθάπερ γὰρ εἴρηται πρότερον, οὐ μόνον οὐ- 6 πως ἔχει κατὰ τὸ δίκαιον, ὃ προφέρειν εἰώθασιν οἱ ^δ τὰς πολιτείας καθιστάντες, οἱ τε τὰς ἀριστοκρατικὰς καὶ οἱ τὰς

^α ὅτε T^b, οὔτε Q^b. γ δεσποτὸν I^b. Q^b. T^b. ^α ἀλλ'—ὄντων om. Q^b. T^b.

^α εἰ om. Q^b. T^b. ^β ἐπόροις pr. I^b. et γρ. I^b. ^γ τότε—πάντων om. I^b.

^δ τὰς post οἱ om. pr. I^b.

ὀλιγαρχικὰς καὶ πάλιν οἱ τὰς δημοκρατικάς πάντες γὰρ καθ' ὑπεροχὴν ὁ ἀξιούσιν, ἀλλ' ὑπεροχὴν οὐ τὴν αὐτὴν ἀλλὰ γ κατὰ τὸ πρότερον λεχθέν. Οὔτε γὰρ κτείνειν ἢ φυγαδεύειν οὐδ' ὀστρακίζειν δὴ πού τὸν τοιοῦτον πρέπον ἐστίν, οὔτ' ἀξιούν ἄρχεσθαι κατὰ μέρος· οὐ γὰρ πέφυκε τὸ μέρος ὑπερέχειν τοῦ παντός, τῷ^ε δὲ τηλικαύτην ὑπερβολὴν ἔχοντι τοῦτο 8 συμβέβηκεν. Ὡστε λείπεται μόνον τὸ πείθεσθαι τῷ τοιούτῳ, καὶ κύριον εἶναι μὴ κατὰ μέρος τοῦτον ἀλλ' ἀπλῶς. Περὶ μὲν οὖν βασιλείας, τίνας ἔχει διαφοράς, καὶ πότερον οὐ συμφέρεται ταῖς πόλεσιν ἢ συμφέρεται, καὶ τίσι, καὶ πῶς, 18 διωρίσθω τὸν τρόπον τοῦτον. Ἐπεὶ δὲ τρεῖς φαμέν εἶναι τὰς ὀρθὰς πολιτείας, τούτων δ' ἀναγκαῖον ἀρίστην εἶναι τὴν ὑπὸ τῶν ἀρίστων οἰκονομουμένην, τοιαύτη δ' ἐστὶν ἐν ἣ συμβέβηκεν ἢ ἓνα τινὰ συμπάντων ἢ γένος ὅλον ἢ πλῆθος ὑπερέχον εἶναι κατ' ἀρετὴν, τῶν μὲν ἄρχεσθαι δυναμένων τῶν δ' ἄρχειν πρὸς τὴν αἰρετωτάτην ζωὴν, ἐν δὲ τοῖς πρώτοις ἐδείχθη λόγοις ὅτι τὴν αὐτὴν ἀναγκαῖον ἀνδρὸς ἀρετὴν εἶναι καὶ πολίτου τῆς πόλεως τῆς ἀρίστης, φανερόν ὅτι τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ διὰ τῶν αὐτῶν ἀνὴρ τε γίνεται σπουδαῖος καὶ πόλιν συστήσειεν ἂν τις ἀριστοκρατουμένην ἢ βασιλευομένην, ὥστ' ἔσται καὶ παιδεία καὶ ἔθνη 8 ταῦτα σχεδὸν τὰ ποιοῦντα^h σπουδαῖον ἄνδρα καὶ τὰ ποιοῦντα πολιτικὸν καὶ βασιλικόν. Διωρισμένων δὲ τούτων περὶ τῆς πολιτείας ἤδη πειρατέον λέγειν τῆς ἀρίστης, τίνα πέφυκε γίνεσθαι τρόπον καὶ καθίστασθαι πῶς. Ἀνάγκη δὴ τὸν μέλλοντα περὶ αὐτῆς ποιήσασθαι τὴν προσήκουσαν σκέψιν.

Δ.

Ἐν ἀπάσαις^ε ταῖς τέχναις καὶ ταῖς ἐπιστήμαις ταῖς μὴ κατὰ μόριον γινομέναις, ἀλλὰ περὶ γένος ἓν τι τελείαις οὖσαις, μιᾶς ἐστὶ θεωρῆσαι τὸ περὶ ἕκαστον γένος ἀρμόττον, οἷον ἄσκησις σώματι ποία τε ποίῳ συμφέρεται καὶ τίς ἀρίστη (τῷ γὰρ κάλλιστα πεφυκότε καὶ κεχορηγημένῳ τὴν ἀρίστην

^ε ἀξιούσιν ἀλλ' ὑπεροχὴν om. Tb. ^ε δὲ] δὲ τὴν Ib. ⁸ ταῦτα Tb.
^h σπουδαῖον—ποιοῦντα om. Ib. ⁱ ταῖς ante τέχναις om. Q^b.V^b.

ἀναγκαῖον ἀρμόττειν), καὶ τίς τοῖς πλείστοις μία πᾶσιν καὶ γὰρ τοῦτο τῆς γυμναστικῆς ἐστίν. Ἔτι δ' εἰάν τις μὴ τῆς ἰκνουμένης ἐπιθυμῇ μήθ' ἕξεως μήτ' ἐπιστήμης τῶν περὶ τὴν ἁγωνίαν, μηδὲν ἤττον τοῦ παιδοτρίβου καὶ τοῦ γυμναστικοῦ παρασκευάσαι τε καὶ ταύτην ἐστὶ τὴν δύναμιν. Ὅμοίως δὲ τοῦτο καὶ περὶ ἰατρικὴν καὶ περὶ ναυπηγίαν καὶ ἐσθῆτα καὶ περὶ πᾶσαν ἄλλην τέχνην ὀρώμεν συμβαῖνον. Ὡστε δῆλον ὅτι καὶ πολιτείαν τῆς αὐτῆς ἐστὶν ἐπιστήμης τὴν ἀρίστην θεωρῆσαι τίς ἐστι, καὶ ποία τις ἂν οὖσα μάλιστα εἴη κατ' εὐχὴν, μηδενὸς ἐμποδίζοντος τῶν ἐκτός, καὶ τίς τίσιν ἀρμόττουσα· πολλοῖς γὰρ τῆς ἀρίστης τυχεῖν ἴσως ἀδύνατον, ὥστε τὴν κρατίστην τε ἀπλῶς καὶ τὴν ἐκ τῶν ὑποκειμένων ἀρίστην οὐ δεῖ λελθῆναι τὸν νομοθέτην καὶ τὸν ὡς ἀληθῶς πολιτικόν. Ἔτι δὲ τρίτην τὴν ἐξ ὑποθέσεως δεῖ γὰρ καὶ τὴν δοθεῖσαν δύνασθαι θεωρεῖν, ἐξ ἀρχῆς τε πῶς ἂν γένοιτο, καὶ γενομένη τίνα τρόπον ἂν σώζοιτο πλείστον χρόνον· λέγω δ' οἷον εἴ τιτι πόλει συμβέβηκε μήτε τὴν ἀρίστην πολιτεῦσθαι πολιτείαν ἀχորήγητόν τε εἶναι καὶ τῶν ἀναγκαίων, μήτε τὴν ἐνδεχομένην ἐκ τῶν ὑπαρχόντων, ἀλλὰ τινα φαυλοτέραν. Παρὰ πάντα δὲ ταῦτα τὴν μάλιστα πᾶσαις ταῖς πόλεσιν ἀρμόττουσαν δεῖ γνωρίζειν, ὡς οἱ πλείστοι τῶν ἀποφαινομένων περὶ πολιτείας, καὶ ¹ εἰ τὰλλα λέγουσι καλῶς, τῶν γε χρησίμων διαμαρτάνουσιν. Οὐ γὰρ μόνον τὴν ἀρίστην δεῖ θεωρεῖν, ἀλλὰ καὶ τὴν δυνατὴν, ὁμοίως δὲ καὶ τὴν ῥᾶω καὶ κοινωτέραν ἀπάσαις. Νῦν δ' οἱ μὲν τὴν ἀκροτάτην καὶ δεομένην πολλῆς χορηγίας ζητοῦσι μόνον· οἱ δὲ μᾶλλον κοινὴν τινα λέγοντες, τὰς ὑπαρχούσας ἀναιρουῦντες πολιτείας, τὴν Λακωνικὴν ἢ τινα ἄλλην ἐπαινοῦσιν. Χρὴ δὲ τοιαύτην εἰσηγεῖσθαι τάξιν ἣν ῥαδίως ἐκ τῶν ὑπαρχουσῶν καὶ πεισθήσονται καὶ δυνήσονται ^mκοινωνεῖν, ὡς ἔστιν οὐκ ἔλαττον ἔργον τὸ ἐπανορθῶσαι πολιτείαν ἢ κατασκευάζειν ἐξ ἀρχῆς, ὥσπερ καὶ τὸ μεταμανθάνειν τοῦ μανθάνειν

^k ἀγωνίαν V^b.¹ ei om. Q^b. V^b.^m κινεῖν corr. I^b.

ἐξ ἀρχῆς. Διὸ πρὸς τοῖς εἰρημένοις καὶ ταῖς ὑπαρχούσαις πολιτείαις δεῖ δύνασθαι βοηθεῖν τὸν πολιτικόν, καθάπερ ἐλέ-
 8 χθη^α καὶ πρότερον. Τοῦτο δὲ ἀδύνατον ἀγνοοῦντα πόσα
 πολιτείας ἐστὶν εἶδη. Νῦν δὲ μίαν δημοκρατίαν οἶονταί τινες
 εἶναι καὶ μίαν ὀλιγαρχίαν· οὐκ ἔστι δὲ τοῦτ' ἀληθές. Ὡστε
 δεῖ τὰς διαφορὰς μὴ λανθάνειν τὰς τῶν πολιτειῶν, πόσαι,
 9 καὶ συντίθενται ποσαχῶς. Μετὰ δὲ τῆς αὐτῆς φρονήσεως
 ταύτης καὶ νόμους τοὺς ἀρίστους ἰδεῖν καὶ τοὺς ἐκάστη τῶν
 πολιτειῶν ἀρμόττοντας· πρὸς γὰρ τὰς πολιτείας τοὺς νό-
 μους δεῖ τίθεσθαι καὶ τίθενται πάντες, ἀλλ' οὐ τὰς πολιτείας
 10 πρὸς τοὺς νόμους. Πολιτεία μὲν γάρ ἐστι τάξις ταῖς πό-
 λεσιν ἢ περὶ τὰς ἀρχάς, τίνα τρόπον νεμένηται, καὶ τί τὸ
 κύριον τῆς πολιτείας καὶ τί τὸ τέλος ἐκάστης τῆς κοινωνίας
 ἐστίν· νόμοι δὲ κεχωρισμένοι τῶν δηλούντων τὴν πολιτείαν,
 καθ' οὓς δεῖ τοὺς ἄρχοντας ἄρχειν καὶ φυλάττειν τοὺς παρα-
 11 βαίνοντας αὐτούς. Ὡστε δὴλον ὅτι τὰς διαφορὰς ἀναγκαῖον
 καὶ τὸν ἀριθμὸν ἔχειν τῆς πολιτείας ἐκάστης καὶ πρὸς τὰς
 τῶν νόμων θέσεις· οὐ γὰρ οἶόν τε τοὺς αὐτοὺς νόμους συμ-
 φέρειν ταῖς ὀλιγαρχίαις οὐδὲ ταῖς δημοκρατίαις πάσαις, εἴ-
 περ δὴ ὁ πλείους καὶ μὴ μία δημοκρατία μηδὲ ὀλιγαρχία
 μόνον ἐστίν.

2 Ἐπεὶ δ' ἐν τῇ πρώτῃ μεθόδῳ περὶ τῶν πολιτειῶν διειλό-
 μεθα τρεῖς μὲν τὰς ὀρθὰς πολιτείας, βασιλείαν ἀριστοκρα-
 τίαν πολιτείαν, τρεῖς δὲ τὰς τούτων παρεκβάσεις, τυραννίδα
 μὲν βασιλείας, ὀλιγαρχίαν δὲ ἀριστοκρατίας, δημοκρατίαν δὲ
 πολιτείας, καὶ περὶ μὲν ἀριστοκρατίας καὶ βασιλείας εἴρηται
 (τὸ γὰρ περὶ τῆς ἀρίστης πολιτείας θεωρῆσαι ταῦτό καὶ
 περὶ τούτων ἐστὶν εἰπεῖν τῶν ὀνομάτων· βούλεται γὰρ ἑκα-
 τέρα κατ' ἀρετὴν συνεστάναι κεχωρηγημένην), ἔτι δὲ τί δια-
 φέρουσιν ἀλλήλων ἀριστοκρατία καὶ βασιλεία, καὶ πότε δεῖ
 βασιλείαν νομίζειν, διώριστα πρότερον, λοιπὸν περὶ πολι-
 τείας διελθεῖν τῆς τῷ κοινῷ προσαγορευομένης ὀνόματι, καὶ

^α καὶ om. Ib.

^{ους}
 ὁ πλείω Ib, πλείω Qb.Vb.

περὶ τῶν ἄλλων πολιτειῶν, ὀλιγαρχίας τε καὶ δημοκρατίας καὶ τυραννίδος. Φανερόν μὲν οὖν καὶ τούτων τῶν παρεκβά-
σεων τίς χειρίστη καὶ δευτέρα τίς. Ἀνάγκη γὰρ τὴν μὲν
τῆς πρώτης καὶ θειοτάτης παρέκβασιν εἶναι χειρίστην τὴν
δὲ βασιλείαν ἀναγκαῖον ἢ τοῦνομα μόνον ἔχειν οὐκ οὔσαν, ἢ
διὰ πολλὴν ὑπεροχὴν εἶναι τὴν τοῦ βασιλεύοντος, ὥστε τὴν
τυραννίδα χειρίστην οὔσαν πλείστον ἀπέχειν πολιτείας, δεύ-
τερον δὲ τὴν ὀλιγαρχίαν (ἢ γὰρ ἀριστοκρατία διέστηκεν ἀπὸ
ταύτης πολὺ τῆς πολιτείας), μετριωτάτην δὲ τὴν δημοκρα-
τίαν. Ἡδὴ μὲν οὖν τις ἀπεφώνηκε καὶ τῶν πρότερον οὕτως, 3
οὐ μὴν εἰς ταῦτ' ὀφείψας ἡμῖν. Ἐκεῖνος μὲν γὰρ ἔκρινε
πασῶν μὲν οὐσῶν ἐπικεικῶν, ὅλον ὀλιγαρχίας τε χρηστῆς καὶ
τῶν ἄλλων, χειρίστην δημοκρατίαν, φαῦλων δὲ ἀρίστην ἡμεῖς
δὲ ὅλως ταύτας ἐξημαρτημένας εἶναι φάμεν, καὶ βελτίω μὲν
ὀλιγαρχίαν ἄλλην ἄλλης οὐ καλῶς ἔχει λέγειν, ἥττον δὲ
φαῦλην. Ἀλλὰ περὶ μὲν τῆς τοιαύτης κρίσεως ἀφείσθω 4
τὰ νῦν ἡμῖν δὲ πρῶτον μὲν διαιρετέον πόσαι διαφοραὶ τῶν
πολιτειῶν, εἴπερ ἔστιν εἶδη πλείονα τῆς τε δημοκρατίας καὶ
τῆς ὀλιγαρχίας, ἔπειτα τίς κοινοτάτη καὶ τίς αἰρετωτάτη
μετὰ τὴν ἀρίστην πολιτείαν, καὶ εἴ τις ἄλλη τετύχηκεν ἀρι-
στοκρατικὴ καὶ συνεστῶσα καλῶς ἄλλὰ ταῖς πλείσταις ἀρ-
μόττουσα πόλεσι τίς ἔστιν. Ἐπειτα καὶ τῶν ἄλλων τίς 5
τίσιν αἰρετὴ τάχα γὰρ τοῖς μὲν ἀναγκαῖα δημοκρατία μάλ-
λον ὀλιγαρχίας, ἢ τοῖς δ' αὕτη μᾶλλον ἐκείνης. Μετὰ δὲ
ταῦτα τίνα τρόπον δεῖ καθιστάναι τὸν βουλούμενον ταύτας
τὰς πολιτείας, λέγω δὲ δημοκρατίας τε καθ' ἕκαστον εἶδος
καὶ πάλιν ὀλιγαρχίας. Τέλος δὲ πάντων τούτων, ὅταν ποιη- 6
σώμεθα συντόμως τὴν ἐνδεχομένην μνείαν, πειρατέον ἐπελθεῖν
τίνες φθοραὶ καὶ τίνες σωτηρίαι τῶν πολιτειῶν καὶ κοινῇ καὶ
χωρὶς ἑκάστης, καὶ διὰ τίνας αἰτίας ταῦτα μάλιστα γίνε-
σθαι πέφυκεν.

Τοῦ μὲν οὖν εἶναι πλείους πολιτείας αἴτιον ὅτι πάσης ἔστι 3
μέρη πλείω πόλεως τὸν ἀριθμόν. Πρῶτον μὲν γὰρ ἐξ οἰκιῶν

P τοῖς] τίς Vb.

q ἐκάστου Ib.Qb.Vb.

συγκειμέναις πάσας ὁρῶμεν τὰς πόλεις, ἔπειτα πάλιν τούτου
 τοῦ πλήθους τοὺς μὲν εὐπόρους ἀναγκαῖον εἶναι τοὺς δ' ἀπό-
 ρους τοὺς δὲ μέσους, καὶ τῶν εὐπόρων δὲ καὶ τῶν ἀπόρων τὸ
 2 μὲν ὀπλιτικὸν τὸ δὲ ἀνοπλον. Καὶ τὸν μὲν γεωργικὸν δῆμον
 ὁρῶμεν ὄντα, τὸν δ' ἀγοραῖον, τὸν δὲ βάναιστον. Καὶ τῶν
 γνωρίμων εἰσὶ διαφοραὶ καὶ κατὰ τὸν πλοῦτον καὶ τὰ μεγέθη
 τῆς οὐσίας, οἷον ἵπποτροφίας· τοῦτο γὰρ οὐ ῥᾶδιον μὴ πλου-
 3 τύντας ποιεῖν. Διόπερ ἐπὶ τῶν ἀρχαίων χρόνων ὅσαι πό-
 λεσιν ἐν τοῖς ἵπποις ^τ ἡ δύναμις ἦν, ὀλιγαρχίαι παρὰ τούτοις
 ἦσαν. Ἐχρῶντο δὲ πρὸς τοὺς πολεμίους ἵπποις πρὸς τοὺς
 ἀστυγείτονας, οἷον Ἐρετριεῖς καὶ Χαλκιδεῖς καὶ Μάγνητες
 οἱ ἐπὶ Μαϊάνδρῳ καὶ τῶν ἄλλων πολλοὶ περὶ τὴν Ἀσίαν.
 4 Ἔτι πρὸς ταῖς κατὰ πλοῦτον διαφοραῖς ἐστὶν ἡ μὲν κατὰ
 γένος ἡ δὲ κατ' ἀρετὴν, κἂν εἴ τι ^δ ἡ τοιοῦτον ἕτερον εἴρηται
 πόλεως εἶναι μέρος ἐν τοῖς περὶ τὴν ἀριστοκρατίαν· ἐκεῖ γὰρ
^τ διειλόμεθα ἐκ πόσων μερῶν ἀναγκαίων ἐστὶ πάντα πόλιν·
 τούτων γὰρ τῶν μερῶν ὅτε μὲν πάντα μετέχει τῆς πολι-
 5 τείας, ὅτε δ' ἐλάττω, ὅτε δὲ πλείω. Φανερόν τοίνυν ὅτι
 πλείους ἀναγκαῖον εἶναι πολιτείας, εἶδει διαφερούσας ἀλλή-
 λων· καὶ γὰρ ταῦτ' εἶδει διαφέρει τὰ μέρη σφῶν αὐτῶν.
 Πολιτεία μὲν γὰρ ἡ τῶν ἀρχῶν τάξις ἐστὶ, ταύτην δὲ δια-
 νέμονται πάντες ἢ κατὰ ^ν τὴν δύναμιν τῶν μετεχόντων ἢ κατὰ
 τιν' ^ν αὐτῶν ἰσότητα κοινήν, λέγω δ' οἷον τῶν ἀπόρων ἢ τῶν
 6 εὐπόρων, ἢ κοινήν τιν' ἀμφοῖν. Ἀναγκαῖον ἄρα πολιτείας
 εἶναι τοσαύτας ὅσαι περ τάξεις κατὰ τὰς ὑπεροχάς εἰσι καὶ
 κατὰ τὰς διαφορὰς τῶν μορίων. Μάλιστα δὲ δοκοῦσιν εἶναι
 δύο, καθάπερ ἐπὶ τῶν πνευμάτων λέγεται τὰ μὲν βόρεια τὰ
 δὲ νότια, τὰ δ' ἄλλα τούτων παρεκβάσεις· οὕτω καὶ τῶν πο-
 7 λιτειῶν δύο, δῆμος καὶ ὀλιγαρχία. Τὴν γὰρ ἀριστοκρατίαν
 τῆς ὀλιγαρχίας εἶδος τιθέασιν ὥς οὖσαν ὀλιγαρχίαν τινά, καὶ
 τὴν καλουμένην πολιτείαν δημοκρατίαν, ὥσπερ ἐν τοῖς πνεύ-
 μασι τὸν μὲν ζέφυρον τοῦ βορέου, τοῦ δὲ νότου τὸν εὖρον.

^τ ἢ om. Q^b.V^b. ^ς δεῖ Q^b.V^b. et pr. I^b. ^τ διειλόμην I^b.V^b. ^ν τὴν
 et αὐτῶν om. Q^b.

Ὁμοίως δ' ἔχει καὶ περὶ τὰς ἀρμονίας, ὡς φασί τινες· καὶ γὰρ ἐκεῖ τίθενται εἶδη δύο, τὴν ὀρειστί καὶ τὴν φρυγιστί, τὰ δὲ ἄλλα συντάγματα τὰ μὲν Δώρια τὰ δὲ Φρύγια καλοῦσιν. Μάλιστα μὲν οὖν εἰώθασιν οὕτως ὑπολαμβάνειν περὶ τῶν πολιτειῶν· ἀληθέστερον δὲ καὶ βέλτιον ὡς ἡμεῖς διαιλούμεν, ^ω δυοῖν ἢ μιᾶς οὔσης τῆς καλῶς συνεστηκυίας τὰς ἄλλας εἶναι παρεκβάσεις, τὰς μὲν τῆς εὐ κεκραμένης ἀρμονίας, τὰς δὲ τῆς ἀρίστης πολιτείας, ὀλιγαρχικὰς μὲν τὰς συντονωτέρας καὶ δεσποτικωτέρας, τὰς δ' ἀνειμένας καὶ μαλακὰς δημοτικάς.

Οὐ δεῖ ^κ δὲ τιθέναι δημοκρατίαν, καθάπερ εἰώθασί τινες ⁴ νῦν ἀπλῶς οὕτως, ὅπου κύριον τὸ πλῆθος· καὶ γὰρ ἐν ταῖς ὀλιγαρχίαις καὶ πανταχοῦ τὸ πλεόν μέρος κύριον· Ἰούδ' ὀλιγαρχίαν, ὅπου κύριοι ^α ὀλίγοι τῆς πολιτείας. Εἰ γὰρ εἶσαν ¹ οἱ πάντες χίλιοι καὶ τριακόσιοι, καὶ τούτων οἱ χίλιοι πλούσιοι, καὶ μὴ μεταδίδοιεν ἀρχῆς τοῖς τριακοσίοις καὶ πένησιν ἐλευθέροις οὐσι καὶ τὰλλα ^β ὁμοίοις, οὐθεὶς ἂν φαίη δημοκρατεῖσθαι τούτους. Ὁμοίως δὲ καὶ ^γ εἰ πένητες μὲν ὀλίγοι εἶεν, ³ κρεῖττους δὲ τῶν εὐπόρων πλειόνων ὄντων, οὐδεὶς ἂν ὀλιγαρχίαν προσαγορεύσειεν οὐδὲ τὴν τοιαύτην, εἰ τοῖς ἄλλοις οὐσι πλουσίοις μὴ μετείη τῶν τιμῶν. Μᾶλλον τοίνυν λεκτέον ὅτι δῆμος μὲν ἐστὶν ὅταν οἱ ἐλεύθεροι κύριοι ᾖσιν, ^δ ὀλιγαρχία δ' ὅταν οἱ πλούσιοι. Ἀλλὰ συμβαίνει τοὺς μὲν πολλοὺς ⁴ εἶναι τοὺς δ' ὀλίγους· ἐλεύθεροι μὲν γὰρ πολλοί, πλούσιοι δ' ὀλίγοι. Καὶ γὰρ ἂν εἰ κατὰ μέγεθος διενέμοντο τὰς ἀρχάς, ὥσπερ ἐν Αἰθιοπίᾳ φασί τινες, ἢ κατὰ κάλλος, ὀλιγαρχία ἦν ἂν ὀλίγον γὰρ τὸ πλῆθος καὶ τὸ τῶν καλῶν καὶ τὸ τῶν μεγάλων. Οὐ μὲν ἀλλ' οὐδὲ τούτοις μόνον ἰκανῶς ἔχει ⁵ διαρῖσθαι τὰς πολιτείας ταύτας· ἀλλ' ἐπεὶ πλείονα μόρια καὶ τοῦ δήμου καὶ τῆς ὀλιγαρχίας εἰσὶν, ἔτι διαληπτέον ὡς οὗτ' ἂν οἱ ἐλεύθεροι ὀλίγοι ὄντες πλειόνων καὶ μὴ ἐλευθέρων

^ω δυεῖν U^b.V^b. ^κ δὲ om. Q^b.U^b.V^b. ^γ οὐδ'—ὀλίγοι post δημοκρατεῖσθαι τούτους I^b.Q^b.U^b.V^b. ^α τῆς πολιτείας ὀλίγοι Q^b. ^β ὁμοίως U^b. ^γ εἰ] οἱ U^b. ^δ οὐδὲ] εἰ δὲ Q^b.U^b.V^b. ^δ ὀλιγαρχίαν U^b.

ἄρχωσι δῆμος, οἷον ἐν Ἀπολλωνίᾳ τῇ ἐν τῷ Ἴονίῳ καὶ ἐν Θήρᾳ (ἐν τούτων γὰρ ἑκατέρᾳ τῶν πόλεων ἐν ταῖς τιμαῖς ἦσαν οἱ διαφέροντες κατ' εὐγένειαν καὶ πρῶτοι κατασχόντες τὰς ἀποικίας, ὀλίγοι ὄντες πολλῶν), οὗτ' ἂν οἱ πλούσιοι διὰ τὸ κατὰ πλῆθος ὑπερέχειν, δῆμος, οἷον ἐν Κολοφῶνι τὸ παλαιόν· ἐκεῖ γὰρ ἐκέκτηντο μακρὰν οὐσίαν οἱ πλείους πρὶν γενέσθαι τὸν πόλεμον τὸν πρὸς Λυδούς. Ἀλλ' ἔστι δημοκρατία μὲν ὅταν οἱ ἐλεύθεροι καὶ ἄποροι πλείους ὄντες κύριοι τῆς ἀρχῆς ὦσιν, ὀλιγαρχία δ' ὅταν οἱ πλούσιοι καὶ εὐγενέστεροι ὀλίγοι ὦντες.

- 7 Ὅτι μὲν οὖν πολιτεῖαι πλείους, καὶ δι' ἣν αἰτίαν, εἴρηται· διότι δὲ πλείους τῶν εἰρημένων, καὶ τίνες καὶ διὰ τί, λέγωμεν ἀρχὴν λαβόντες τὴν εἰρημένην πρότερον. Ὁμολογοῦμεν γὰρ οὐχ ἓν μέρος ἀλλὰ πλείω πᾶσαν ἔχειν πόλιν.
- 8 Ὡς περ οὖν εἰ ζῶον προηρούμεθα λαβεῖν εἶδη, πρῶτον ἂν ἀποδιωρίζομεν ὅπερ ἀναγκαῖον πᾶν ἔχειν ζῶον, οἷον ἐνὶ τῇ τῶν αἰσθητηρίων καὶ τὸ τῆς τροφῆς ἐργαστικὸν καὶ δεκτικόν, οἷον στόμα καὶ κοιλίαν, πρὸς δὲ τούτοις, οἷς κινεῖται μορίοις ἕκαστον αὐτῶν· εἰ δὴ τοσαῦτα εἶδη μόνον, τούτων δ' εἶεν διαφοραί, λέγω δ' οἷον στόματός τινα πλείω γένῃ καὶ κοιλίας καὶ τῶν αἰσθητηρίων, ἔτι δὲ καὶ τῶν κινητικῶν μορίων, ὃ τῆς συζεύξεως τῆς τούτων ἀριθμὸς ἐξ ἀνάγκης ποιήσει πλείω γένῃ ζῶων (οὐ γὰρ οἷον τε ταῦτ' ὅσον ζῶον ἔχειν πλείους στόματος διαφοράς, ὁμοίως δὲ οὐδ' ὧτων), ὥσθ' ὅταν λεφθῶσι τούτων πάντες οἱ ἐνδεχόμενοι συνδυασμοί, ποιήσουσιν εἶδη ζῶου, καὶ τοσαῦτ' εἶδη τοῦ ζῶου ὅσαι περ αἱ συζεύξεις
- 9 τῶν ἀναγκαίων μορίων εἰσὶν. Τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον καὶ τῶν εἰρημένων πολιτειῶν· καὶ γὰρ αἱ πόλεις οὐκ ἐξ ἐνὸς ἀλλ' ἐκ πολλῶν σύγκεινται μερῶν, ὥς περ εἴρηται πολλάκις. Ἐν μὲν οὖν ἐστὶ τὸ περὶ τὴν τροφήν πλῆθος, οἱ καλούμενοι γεωργοί, δεύτερον δὲ τὸ καλούμενον βάνανσον· ἔστι δὲ τοῦτο περὶ τὰς τέχνας ὧν ἄνευ πόλιν ἀδύνατον οἰκεῖσθαι· τούτων δὲ τῶν τεχνῶν τὰς μὲν ἐξ ἀνάγκης ὑπάρχειν δεῖ, τὰς δὲ εἰς

^c ἐν] ἂν ἐν Ib.Q^b.V^b.

^f οἱ om. Ib.

τρυφήν ἢ τὸ καλῶς ζῆν. Τρίτον δ' ἀγοραῖον· λέγω δ' ἀγο- 10
 ραῖον τὸ περὶ τὰς πράξεις καὶ τὰς ὠνάς καὶ τὰς ἐμπορίας
 καὶ καπηλείας διατρίβον. Τέταρτον δὲ τὸ θητικόν. Πέμ-
 πτον δὲ γένος τὸ προπολεμῆσον· ὃ τούτων οὐθὲν ἡττόν
 ἐστὶν ἀναγκαῖον ὑπάρχειν, εἰ μέλλουσι μὴ δουλεύσειν τοῖς
 ἐπιοῦσιν. Μὴ γὰρ ἐν τῶν ἀδυνάτων ἢ πόλιν ἄξιον εἶναι 11
 καλεῖν τὴν φύσει δούλην· αὐτάρκης γὰρ ἡ πόλις, τὸ δὲ δου-
 λον οὐκ αὐταρκες. Διόπερ ἐν τῇ πολιτείᾳ κομψῶς τοῦτο,
 οὐχ ἱκανῶς δὲ εἴρηται. Φησὶ γὰρ ὁ Σωκράτης ἐκ τεττάρων 12
 τῶν ἀναγκαιοτάτων πόλιν συγκείσθαι, λέγει δὲ τούτους
 ὑφάντην καὶ γεωργὸν καὶ σκυτοτόμον καὶ οἰκοδόμον· πάλιν
 δὲ προστίθουσιν, ὥς οὐκ αὐτάρκων τούτων, χαλκέα καὶ τοὺς
 ἐπὶ τοῖς ἀναγκαίοις βοσκήμασιν, ἔτι δ' ἔμπορόν τε καὶ κά-
 πηλον, καὶ ταῦτα πάντα γίνεται πλήρωμα τῆς πρώτης πό-
 λεως, ὥς τῶν ἀναγκαίων γε χάριν πᾶσαν πόλιν συνεστη-
 κῦαν, ἀλλ' οὐ τοῦ καλοῦ μᾶλλον, ἴσον τε δεομένην σκυτέων
 τε καὶ γεωργῶν. Τὸ δὲ προπολεμοῦν οὐ πρότερον ἀπο- 13
 δίδωσι μέρος πρὶν ἢ τῆς χώρας αὐξομένης καὶ τῆς τῶν πλη-
 σίον ἑαπτομένης εἰς πόλεμον καταστῶσιν. Ἀλλὰ μὴν καὶ
 ἐν τοῖς ἡ τεττάρσι καὶ τοῖς ὁποσοισοῦν κοινωνοῖς ἀναγκαῖον
 εἶναι 1 τινα τὸν ἀποδώσοντα καὶ κρινοῦντα τὸ δίκαιον. Εἴπερ 14
 οὖν καὶ ψυχὴν ἂν τις θεῖη ζῆλον μόνον μᾶλλον ἢ σῶμα, καὶ
 πόλεων τὰ τοιαῦτα μᾶλλον θετέον τῶν εἰς τὴν ἀναγκαίαν
 χρῆσιν συντεινόντων, τὸ πολεμικὸν καὶ τὸ μετέχον δικαιο-
 σύνης δικαστικῆς, πρὸς δὲ τούτοις τὸ βουλευόμενον, ὅπερ
 ἐστὶ συνέσεως πολιτικῆς ἔργον. Καὶ ταῦτ' εἴτε κεχωρισμέ- 15
 νως ὑπάρχει τισὶν εἴτε τοῖς αὐτοῖς, οὐθὲν διαφέρει πρὸς τὸν
 λόγον· καὶ γὰρ ὀπλιτεύειν καὶ γεωργεῖν συμβαίνει τοῖς
 αὐτοῖς πολλάκις. Ὡστε εἴπερ καὶ ταῦτα καὶ ἐκεῖνα θετέα
 μόνον τῆς πόλεως, φανερόν ἐστι τό γε ὀπλιτικὸν ἀναγκαῖον
 ἐστὶ μόνον τῆς πόλεως. Ἐβδομον δὲ τὸ ταῖς οὐσίαις 16
 λειτουργοῦν, ὃ καλοῦμεν εὐπόρους. Ὅγδοον δὲ τὸ δημιουρ-

ἑ ἑαπτομένων Ib. ἡ τέσσαρσι Ib. 1 τινα om. Qb.Vb. κ λειτουργῶν
 Qb.Vb.

γικὸν καὶ τὸ περὶ τὰς ἀρχὰς λειτουργοῦν, εἴπερ ἄνευ ἀρχόν-
των ἀδύνατον εἶναι πόλιν. Ἀναγκαῖον οὖν εἶναι τινὰ τοὺς
δυναμένους ἄρχειν καὶ λειτουργοῦντας ἢ συνεχῶς ἢ κατὰ
17 μέρος τῇ πόλει ταύτην τὴν λειτουργίαν. Λοιπὰ δὲ περὶ ὧν
τυγχάνομεν διωρικότες ἀρτίως, τὸ βουλευόμενον καὶ κρίνον
περὶ τῶν δικαίων τοῖς ἀμφισβητοῦσιν. Εἴπερ οὖν ταῦτα δεῖ
γενέσθαι ταῖς πόλεσι καὶ καλῶς γίνεσθαι καὶ δικαίως, ἀναγ-
18 καῖον καὶ μετέχοντας εἶναι τινὰ ἀρετῆς τῶν πολιτικῶν. Τὰς
μὲν οὖν ἄλλας δυνάμεις τοῖς αὐτοῖς ὑπάρχειν ἐνδέχεσθαι δο-
κεῖ πολλοῖς, οἷον τοὺς αὐτοὺς εἶναι ¹ τοὺς προπολεμοῦντας
καὶ γεωργοῦντας καὶ τεχνίτας, ἔτι δὲ τοὺς βουλευομένους τε
καὶ κρίνοντας· ἀντιποιοῦνται δὲ καὶ τῆς ἀρετῆς ^m πάντες, καὶ
τὰς πλείστας ⁿ ἀρχὰς ἄρχειν οἷονται δύνασθαι. Ἀλλὰ
19 πένεσθαι καὶ πλουτεῖν τοὺς αὐτοὺς ἀδύνατον. Διὸ ταῦτα
μέρη μάλιστα εἶναι δοκεῖ πόλεως, οἱ εὐποροὶ καὶ οἱ ἄποροι.
Ἔτι δὲ διὰ τὸ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ τοὺς μὲν ὀλίγους εἶναι τοὺς
δὲ πολλοὺς, ταῦτα ἐναντία μέρη φαίνεται τῶν τῆς πόλεως
μοριῶν. Ὡστε καὶ τὰς πολιτείας κατὰ τὰς ὑπεροχὰς τού-
των καθιστᾶσι, καὶ δύο πολιτεῖαι δοκοῦσιν εἶναι, δημοκρα-
τία καὶ ὀλιγαρχία.

20 Ὅτι μὲν οὖν εἰσὶ πολιτεῖαι πλείους, καὶ διὰ τίνες αἰτίας,
εἴρηται πρότερον· ὅτι δ' ἐστὶ καὶ δημοκρατίας εἶδη πλείω
καὶ ὀλιγαρχίας, λέγωμεν. Φανερόν δὲ τοῦτο καὶ ἐκ τῶν
21 εἰρημένων. Εἶδη γὰρ πλείω τοῦ τε δήμου καὶ τῶν λεγο-
μένων γνωρίμων ἐστίν, οἷον δήμου μὲν εἶδη ἐν μὲν οἱ γεωργοί,
ἕτερον δὲ τὸ περὶ τὰς τέχνας, ἄλλο δὲ τὸ ἀγοραῖον τὸ περὶ
ὤνῃν καὶ πράσιν ὀδιατρίβον, ἄλλο δὲ τὸ περὶ θάλατταν, καὶ
τούτου τὸ μὲν πολεμικόν, τὸ δὲ χρηματιστικόν, τὸ δὲ πορ-
θμευτικόν, τὸ δ' ἀλιευτικόν (πολλαχοῦ γὰρ ἕκαστα τούτων
πολύοχλα, οἷον ἀλιεῖς μὲν ἐν Τάραντι καὶ Βυζαντίῳ, τριη-
ρικὸν δὲ Ἀθήνησιν, ἐμπορικὸν δὲ ἐν Αἰγίνῃ καὶ Χίῳ, ^q πορ-

¹ τοὺς ante προπολεμοῦντας om. Q^b.V^b. ^m πάντες om. I^b. ⁿ ἀρ-
χὰς om. Q^b.V^b. ^o διατρίβον] ἀγορεύον Q^b. ^p περὶ τὴν θάλατταν I^b.
^q πορθμικὸν I^b.Q^b.V^b.

θμεντικὸν ἐν Τεινέδφ), πρὸς δὲ τούτοις τὸ χερνητικὸν καὶ τὸ μικρὰν ἔχον οὐσίαν ὥστε μὴ δύνασθαι σχολάζειν, ἔτι τὸ μὴ ἐξ ἀμφοτέρων πολιτῶν ἐλεύθερον, κἂν εἴ τι τοιοῦτον ἑτέρου πλήθους εἶδος. Τῶν δὲ γνωρίμων πλούτος, εὐγένεια, ¹¹ ἀρετή, παιδεία, καὶ τὰ τούτοις λεγόμενα κατὰ τὴν αὐτὴν διαφορὰν. Δημοκρατία μὲν οὖν ἐστὶ πρώτη μὲν ἢ λεγομένη μάλιστα κατὰ τὸ ἴσον. Ἴσον γάρ φησιν ὁ νόμος ὁ τῆς τοιαύτης δημοκρατίας τὸ μηδὲν μᾶλλον ὑπάρχειν τοῖς ἀπόρους ἢ τοῖς εὐπόρους, μηδὲ κυρίους εἶναι ὀποτερουσούν, ἀλλ' ὁμοίους ἀμφοτέρους. Εἴπερ γὰρ ἐλευθερία μάλιστα ἐστὶν ἐν ¹² δημοκρατίᾳ, καθάπερ ὑπολαμβάνουσί τινες, καὶ ἰσότης, οὕτως αὖν εἴη μάλιστα, κοινωνούντων ἀπάντων μάλιστα τῆς πολιτείας ὁμοίως. Ἐπεὶ δὲ πλείων ὁ δῆμος, κύριον δὲ τὸ δόξαν τοῖς πλείοσιν, ἀνάγκη ¹³ δημοκρατίαν εἶναι ταύτην. Ἐν μὲν ¹⁴ οὖν εἶδος δημοκρατίας τοῦτο, ἄλλο δὲ τὸ τὰς ἀρχὰς ἀπὸ τιμημάτων εἶναι, βραχέων δὲ τούτων ὄντων· δεῖ δὲ τῷ ¹⁵ κτωμένῳ ἐξουσίαν εἶναι μετέχειν, καὶ τὸν ἀποβάλλοντα μὴ μετέχειν. Ἔτερον εἶδος δημοκρατίας τὸ μετέχειν ἅπαντας τοὺς πολίτας ὅσοι ἀνυπεύθυνοι, ἄρχειν δὲ τὸν νόμον. Ἔτερον δὲ ¹⁶ εἶδος δημοκρατίας τὸ πᾶσι μετεῖναι τῶν ἀρχῶν, ἐὰν μόνον ἢ πολίτης, ἄρχειν δὲ τὸν νόμον. Ἔτερον εἶδος δημοκρατίας τᾶλλα μὲν εἶναι ταῦτά, κύριον δ' εἶναι τὸ πλῆθος καὶ μὴ τὸν νόμον· τοῦτο δὲ γίνεται, ὅταν τὰ ψηφίσματα κύρια ἢ ἄλλα μὴ ὁ νόμος. Συμβαίνει δὲ τοῦτο διὰ τοὺς δημαγωγούς. Ἐν ¹⁷ μὲν γὰρ ταῖς κατὰ νόμον δημοκρατουμέναις οὐ γίνεται δημαγωγός, ἀλλ' οἱ βέλτιστοι τῶν ¹⁸ πολιτῶν εἰσὶν ἐν προεδρίᾳ· ὅπου δ' οἱ νόμοι μὴ εἰσι κύριοι, ἐνταῦθα γίνονται δημαγωγοί. Μόναρχος γὰρ ὁ δῆμος γίνεται, σύνθετος εἰς ἐκ πολλῶν· οἱ γὰρ πολλοὶ κύριοί εἰσιν οὐχ ὡς ἕκαστος ἀλλὰ πάντες. Ὅμηρος δὲ ποίαν λέγει οὐκ ἀγαθὸν εἶναι πολυκοιρανίην, ¹⁹ πότερον ταύτην ἢ ὅταν πλείους ᾖσιν οἱ ἄρχοντες ὡς ἕκαστος, ἄδελον. Ὁ δ' οὖν τοιοῦτος δῆμος, ἅτε μόναρχος ὢν, ζητεῖ

¹² δημοκρατίαν—εἶδος om. Ib.
om. Ib. ¹³ πολιτειῶν Vb.

¹⁴ κταμένῳ Vb.

¹⁵ ἔτερον—μετέχειν

μοναρχεῖν διὰ τὸ μὴ ἄρχεσθαι ὑπὸ νόμου, καὶ γίνεται δεσπο-
 τικός, ὥστε οἱ κόλακες ἔντιμοι· καὶ ἔστιν ὁ τοιοῦτος δῆμος
 28 ἀνάλογον τῶν μοναρχιῶν τῇ τυραννίδι. Διὸ καὶ τὸ ἦθος
 τὸ αὐτό, καὶ ἄμφω δεσποτικὰ τῶν βελτιόνων, καὶ τὰ ψη-
 φίσματα ὥσπερ ἐκεῖ τὰ ἐπιτάγματα, καὶ ὁ δημαγωγὸς καὶ
 ὁ κόλαξ οἱ αὐτοὶ καὶ ἀνάλογον· ^ω καὶ μάλιστα δ' ἐκά-
 29 τεροι ^xπαρ' ἐκατέροις ἰσχύουσιν, οἱ μὲν κόλακες παρὰ τυράν-
 νοις, οἱ δὲ δημαγωγοὶ παρὰ τοῖς δῆμοις τοῖς τοιούτοις. Αἴ-
 τιοι δ' εἰσὶ τοῦ εἶναι τὰ ψηφίσματα κύρια ἀλλὰ μὴ τοὺς
 νόμους οὗτοι, πάντα ἀνάγοντες εἰς τὸν δῆμον· συμβαίνει γὰρ
 αὐτοῖς γίνεσθαι μεγάλοις διὰ τὸ τὸν μὲν δῆμον ^γ πάντων
 εἶναι κύριον, τῆς δὲ τοῦ δῆμου δόξης τούτους· πείθεται γὰρ
 30 τὸ πλῆθος τούτοις. Ἔτι δ' οἱ ταῖς ἀρχαῖς ἐγκαλοῦντες τὸν
 δῆμόν φασι δεῖν κρίνειν· ὁ δὲ ἀσμένως δέχεται τὴν πρόκλη-
 σιν, ὥστε καταλύονται πᾶσαι αἱ ἀρχαί. Εὐλόγως δὲ ἂν
 δόξειεν ἐπιτιμᾶν ὁ φάσκων τὴν τοιαύτην εἶναι δημοκρατίαν
 οὐ πολιτείαν· ὅπου γὰρ μὴ νόμοι ἄρχουσιν, οὐκ ἔστι πολι-
 31 τεία. Δεῖ γὰρ τὸν μὲν νόμον ἄρχειν πάντων, τῶν δὲ καθ'
 ἕκαστα τὰς ἀρχὰς καὶ τὴν πολιτείαν κρίνειν. Ὡστ' εἴπερ
 ἐστὶ δημοκρατία μία τῶν πολιτειῶν, φανερόν ὡς ἡ τοιαύτη
 κατάστασις, ἐν ἣ ψηφίσμασι πάντα διοικεῖται, οὐδὲ δημο-
 κρατία κυρίως· οὐδὲν γὰρ ἐνδέχεται ψήφισμα εἶναι καθόλου.
 Τὰ μὲν οὖν τῆς δημοκρατίας εἶδη διωρίσθω τὸν τρόπον τοῦ-
 τον.

5 Ὀλιγαρχίας δὲ εἶδη, ἐν μὲν τὸ ἀπὸ τιμημάτων εἶναι τὰς
 ἀρχὰς τηλικούτων ὥστε τοὺς ἀπόρους μὴ μετέχειν πλείους
 ὄντας, ἐξεῖναι δὲ τῷ κτωμένῳ μετέχειν τῆς πολιτείας. Ἄλλο
 δέ, ὅταν ἀπὸ τιμημάτων ^z μακρῶν ὧσιν αἱ ἀρχαὶ καὶ αἰρῶν-
 ται αὐτοὶ τοὺς ἐλλείποντας. Ἄν μὲν οὖν ἐκ πάντων τούτων
 τοῦτο ποιῶσι, δοκεῖ τοῦτ' εἶναι μᾶλλον ἀριστοκρατικόν, ἔαν
 2 δὲ ἐκ τινῶν ἀφωρισμένων, ὀλιγαρχικόν. Ἔτερον εἶδος ὀλι-
 γαρχίας, ὅταν παῖς ἀντὶ πατρὸς εἰσίῃ. Τέταρτον δ', ὅταν

^ω καὶ ante μάλιστα om. Q^b.V^b. ^x παρ' om. Ib.V^b, παρ' ἐκατέροις
 om. Q^b. ^γ πάντων om. Q^b.V^b. ^z μακρῶν codices.

ὑπάρχει τό τε ἡν λεχθέν καὶ ἄρχη μὴ ὁ νόμος ἀλλ' οἱ ἄρχοντες. Καὶ ἔστιν ἀντίστροφος αὕτη ἐν ταῖς ὀλιγαρχίαις ὥσπερ ἡ τυραννὶς ἐν ταῖς μοναρχίαις καὶ περὶ ἧς τελευταίας^α εἶπαμεν δημοκρατίας ἐν ταῖς δημοκρατίαις· καὶ καλοῦσι δὴ τὴν τοιαύτην ὀλιγαρχίαν δυναστείαν.

¹Ολιγαρχίας μὲν οὖν εἶδη τοσαῦτα καὶ δημοκρατίας. Οὐ³ δέ δὲ λανθάνειν ὅτι πολλαχοῦ συμβέβηκεν ὥστε τὴν μὲν πολιτείαν τὴν κατὰ τοὺς νόμους μὴ δημοτικὴν εἶναι, διὰ δὲ τὸ ἦθος καὶ τὴν ἀγωγὴν πολιτεύεσθαι δημοτικῶς, ὁμοίως δὲ πάλιν παρ' ἄλλοις τὴν μὲν κατὰ^β τοὺς νόμους εἶναι πολιτείαν δημοτικωτέραν, τῇ δ' ἀγωγῇ καὶ τοῖς ἔθεσιν ὀλιγαρχεῖσθαι μᾶλλον. Συμβαίνει δὲ τοῦτο μάλιστα μετὰ τὰς⁴ μεταβολὰς τῶν πολιτειῶν· οὐ γὰρ εὐθὺς μεταβαίνουνσιν, ἀλλ' ἀγαπῶσι τὰ πρῶτα μικρὰ πλεονεκτοῦντες παρ' ἀλλήλων, ὥσθ' οἱ μὲν νόμοι διαμένουσιν οἱ προϋπάρχοντες, κρατοῦσι δ' οἱ μεταβάλλοντες τὴν πολιτείαν.

²Οτι δ' ἐστὶ τοσαῦτα εἶδη δημοκρατίας καὶ ὀλιγαρχίας,⁶ ἐξ αὐτῶν τῶν εἰρημένων φανερόν ἐστιν. Ἀνάγκη γὰρ ἡ πάντα τὰ εἰρημένα μέρη τοῦ δήμου κοινωνεῖν τῆς πολιτείας, ἢ τὰ μὲν τὰ δὲ μή. Ὅταν μὲν οὖν τὸ γεωργικὸν καὶ τὸ κε-²κτημένον μετρίαν οὐσίαν κύριον ἢ τῆς πολιτείας, πολιτεύονται κατὰ νόμους· ἔχουσι γὰρ ἐργαζόμενοι ζῆν, οὐ δύνανται δὲ σχολάζειν, ὥστε τὸν νόμον ἐπιστήσαντες ἐκκλησιάζουσι τὰς ἀναγκαίας ἐκκλησίας· τοῖς δὲ ἄλλοις μετέχειν ἔξεστιν, ὅταν κτήσωνται τὸ τίμημα τὸ διωρισμένον ὑπὸ τῶν νόμων.³ [Διὸ³ πᾶσι τοῖς κτωμένοις ἔξεστι μετέχειν.] Ὅλως μὲν γὰρ τὸ μὲν μὴ ἐξεῖναι πᾶσιν ὀλιγαρχικόν, τὸ δὲ δὴ ἐξεῖναι σχολάζειν ἀδύνατον μὴ προσόδων οὐσῶν. Τοῦτο μὲν οὖν εἶδος ἐν δημοκρατίας, διὰ ταύτας τὰς αἰτίας, ἕτερον δὲ εἶδος διὰ τὴν ἐχομένην αἵρεσιν· ἔστι γὰρ καὶ πᾶσιν ἐξεῖναι τοῖς ἀνυπεθύνοις κατὰ τὸ γένος, μετέχειν μέντοι⁴ δυναμένοις σχολάζειν. Διόπερ ἐν τῇ τοιαύτῃ δημοκρατίᾳ οἱ νόμοι ἄρχουσι,⁴

^α εἶπομεν Q^b.^β τοὺς om. Q^b. V^b.^γ διὰ—μετέχειν om. I^b. Q^b. V^b.^δ δυναμένους I^b.

διὰ τὸ μὴ εἶναι πρόσδοτον. Τρίτον δ' εἶδος τὸ πᾶσιν ἐξεῖναι, ὅσοι ἂν ἐλεύθεροι ᾖσι, μετέχειν τῆς πολιτείας, μὴ μέντοι μετέχειν διὰ τὴν προειρημένην αἰτίαν, ὥστ' ἀναγκαῖον καὶ 5 ἐν ταύτῃ ἄρχειν τὸν νόμον. Τέταρτον δὲ εἶδος δημοκρατίας ἡ τελευταία τοῖς χρόνοις ἐν ταῖς πόλεσι γεγενημένη. Διὰ γὰρ τὸ μείζους γεγονέναι πολὺ τὰς πόλεις τῶν ἐξ ὑπαρχῆς καὶ προσόδων ^e ὑπάρχειν εὐπορίας, μετέχουσι μὲν πάντες τῆς πολιτείας διὰ τὴν ὑπεροχὴν τοῦ πλήθους, κοινωνοῦσι δὲ καὶ πολιτεύονται διὰ τὸ δύνασθαι σχολάζειν καὶ τοὺς ἀπόρους 6 λαμβάνοντας μισθόν. Καὶ μάλιστα δὲ σχολάζει τὸ τοιοῦτον πλήθος· οὐ γὰρ ἐμποδίζει αὐτοὺς οὐθέν ἢ τῶν ἰδίων ἐπιμέλεια, τοὺς δὲ πλουσίους ἐμποδίζει, ὥστε πολλάκις οὐ κοινοῦσι τῆς ἐκκλησίας ^f οὐδὲ τοῦ δικάζειν. Διὸ γίνεται τὸ τῶν ἀπόρων πλήθος κύριον τῆς πολιτείας, ἀλλ' οὐχ οἱ νόμοι. 7 Τὰ μὲν οὖν τῆς δημοκρατίας εἶδη τοσαῦτα καὶ τοιαῦτα διὰ ταύτας τὰς ἀνάγκας ἐστίν· τὰ δὲ τῆς ὀλιγαρχίας, ὅταν μὲν πλείους ἔχωσιν οὐσίαν, ἐλάττω δὲ καὶ μὴ πολλὴν λίαν, τὸ τῆς πρώτης ὀλιγαρχίας εἶδος ἐστίν· ποιοῦσι γὰρ ἐξουσίαν 8 μετέχειν τῷ κτωμένῳ. Καὶ διὰ τὸ πλήθος εἶναι τῶν μετεχόντων τοῦ πολιτεύματος ἀνάγκη μὴ τοὺς ἀνθρώπους ἀλλὰ τὸν νόμον εἶναι κύριον· ὅσῳ γὰρ ἂν πλείον ἀπέχῃσι τῆς μοναρχίας, καὶ μήτε τοσαύτην ἔχωσιν οὐσίαν ὥστε σχολάζειν ἀμελοῦντας, μήθ' οὕτως ὀλίγην ὥστε τρέφεσθαι ἀπὸ τῆς πόλεως, ἀνάγκη τὸν νόμον ἀξιοῦν αὐτοῖς ἄρχειν, ἀλλὰ 9 μὴ αὐτοὺς. Ἐὰν δὲ δὴ ἐλάττους ᾖσιν οἱ τὰς οὐσίας ἔχοντες 8 ἢ οἱ τὸ πρότερον, πλείω δέ, τὸ τῆς δευτέρας ὀλιγαρχίας γίνεται εἶδος· μᾶλλον γὰρ ἰσχύοντες πλεονεκτεῖν ἀξιούσιν. Διὸ αὐτοὶ μὲν αἰροῦνται ἐκ τῶν ἄλλων τοὺς εἰς τὸ πολίτευμα βαδίζοντας, διὰ ^h δὲ τὸ μήπω οὕτως ἰσχυροὶ εἶναι ὥστ' ἄνευ 10 νόμου ἄρχειν, τὸν νόμον τίθενται τοιοῦτον. Ἐὰν δ' ἐπτείνωσι τῷ ἐλάττονες ὄντες μείζονας οὐσίας ἔχειν, ἡ τρίτη ἐπίδοσις γίνεται τῆς ὀλιγαρχίας, τὸ δι' αὐτῶν μὲν τὰς ἀρ-

^e ὑπάρχειν om. Ib. ^f οὐτε codices. ^g ἢ οἱ γρ. Q^b, εἰ μὲν Ib.Q^b.V^b.
^h δὲ om. Ib.V^b.

χὰς ἔχειν, κατὰ νόμον δὲ τὸν κελεύοντα τῶν τελευτῶντων διαδέχασθαι τοὺς υἱεῖς. Ὅταν δὲ ἤδη πολὺ ὑπερτείνωσι ταῖς οὐσίαις καὶ ταῖς πολυφιλίαις, ἐγγὺς ἡ τοιαύτη δυναστεία μοναρχίας ἐστίν, καὶ κύριοι γίνονται οἱ ἄνθρωποι, ἀλλ' οὐχ ὁ νόμος· καὶ τὸ τέταρτον εἶδος τῆς ὀλιγαρχίας τοῦτ' ἐστίν, ἀντίστροφον τῇ τελευταίᾳ τῆς δημοκρατίας.

Ἔτι δ' εἰσὶ δύο πολιτεῖαι παρὰ δημοκρατίαν τε καὶ ὀλιγαρχίαν, ὧν τὴν μὲν ἐτέραν λέγουσί τε πάντες καὶ εἴρηται τῶν τεττάρων πολιτειῶν εἶδος ἓν· λέγουσι δὲ τέτταρας μοναρχίαν, ὀλιγαρχίαν, δημοκρατίαν, τέταρτον δὲ τὴν καλουμένην ἰαριστοκρατίαν· πέμπτη δ' ἐστίν ἡ προσαγορεύεται τὸ κοινὸν ὄνομα πασῶν (πολιτεῖαν γὰρ καλοῦσιν), ἀλλὰ διὰ τὸ μὴ πολλάκις γίνεσθαι λανθάνει τοὺς περωμένους ἀριθμεῖν τὰ τῶν πολιτειῶν εἶδη, καὶ χρῶνται ταῖς τέτταρσι μόνον, ὥσπερ Πλάτων ἐν ταῖς πολιτεῖαις. Ἄριστοκρατίαν μὲν οὖν καλῶς ἔχει καλεῖν περὶ ἧς διήλθομεν ἐν τοῖς πρώτοις λόγοις· τὴν γὰρ ἐκ τῶν ἀρίστων ἀπλῶς κατ' ἀρετὴν πολιτεῖαν, καὶ μὴ πρὸς ὑπόθεσιν τινα ἀγαθῶν ἀνδρῶν, μόνην δίκαιον προσαγορεύειν ἰαριστοκρατίαν. Ἐν μόνῃ γὰρ ἀπλῶς ὁ αὐτὸς ἀνὴρ καὶ πολίτης ἀγαθὸς ἐστίν· οἱ δ' ἐν ταῖς ἄλλαις ἀγαθοὶ πρὸς τὴν πολιτεῖαν εἰσὶ τὴν αὐτῶν. Οὐ μὲν ἀλλ' εἰσὶ τινες αἱ πρὸς τε τὰς ὀλιγαρχουμένας ἔχουσι διαφοράς, καὶ καλοῦνται ἀριστοκρατεῖαι, καὶ πρὸς τὴν καλουμένην πολιτεῖαν, ὅπου γε μὴ μόνον πλουτίνδην ἀλλὰ καὶ ἀριστίνδην αἰροῦνται τὰς ἀρχάς. Αὕτη ἡ πολιτεία διαφέρει τε ἀμφοῖν καὶ ἀριστοκρατικὴ καλεῖται. Καὶ γὰρ ἐν ταῖς μὴ ποιουμέναις κοινῇ ἐπιμέλειαν ἀρετῆς εἰσὶν ὅμως τινὲς οἱ εὐδοκιμοῦντες καὶ δοκοῦντες εἶναι ἐπικεῖς. Ὅπου οὖν ἡ πολιτεία βλέπει εἰς τε πλοῦτον καὶ ἀρετὴν καὶ δῆμον, οἷον ἐν Καρχηδόνι, αὕτη ἀριστοκρατικὴ ἐστίν· καὶ ἐν αἷς εἰς τὰ δύο μόνον, οἷον ἡ Λακεδαιμονίων εἰς ἀρετὴν τε καὶ δῆμον, καὶ ἔστι μίξις τῶν δύο τούτων, δημοκρατίας τε καὶ ἀρετῆς. Ἀρι-

¹ ἰαριστοκρατεῖαν Vb. et mox sect. 2. post προσαγορεύειν. ² ἔχει καλεῖν] ἔχειν Qb.Vb. ³ τὴν post πρὸς om. Qb.Ub.Vb. ⁴ καρχηδόνη Ub.

στοκρατίας μὲν οὖν παρὰ τὴν πρώτην ^η τὴν ἀρίστην πολιτείαν ταῦτα δύο εἶδη· καὶ τρίτον ὅσαι τῆς καλουμένης πολιτείας ῥέπουσι πρὸς τὴν ὀλιγαρχίαν μᾶλλον.

- 8 Λοιπὸν δ' ἐστὶν ἡμῖν περὶ τε τῆς νομιζομένης πολιτείας εἰπεῖν καὶ περὶ τυραννίδος· ἐτάξαμεν δ' οὕτως οὐκ οὖσαν οὔτε ταύτην παρέκβασιν οὔτε τὰς ἄρτι ῥηθείσας ἀριστοκρατίας, ὅτι τὸ μὲν ἀληθὲς πᾶσαι διημαρτήκασι τῆς ὀρθοτάτης πολιτείας, ἔπειτα καταριθμοῦνται μετὰ τούτων, εἰσὶ τ' αὐτῶν αὗται παρεκβάσεις, ὥσπερ ἐν τοῖς κατ' ἀρχὴν εἶπομεν. Τελευταῖον δὲ περὶ τυραννίδος εὐλογόν ἐστι ποιήσασθαι μνειάν διὰ τὸ πασῶν ἥκιστα ταύτην εἶναι πολιτείαν, ἡμῖν δὲ τὴν μέθοδον εἶναι περὶ πολιτείας. Δι' ἣν μὲν οὖν αἰτίαν τέτακται τὸν τρόπον τούτον, εἴρηται· ὧν δὲ δεικτέον ἡμῖν περὶ πολιτείας. Φανερωτέρα γὰρ ὁ δύναμις αὐτῆς διωρισμένων 3 τῶν περὶ ὀλιγαρχίας καὶ δημοκρατίας. "Ἔστι γὰρ ἡ πολιτεία ὡς ἀπλῶς εἰπεῖν μίξις ὀλιγαρχίας καὶ δημοκρατίας, εἰώθασι δὲ καλεῖν τὰς μὲν ἀποκλινούσας ὡς πρὸς τὴν δημοκρατίαν πολιτείας, τὰς δὲ πρὸς τὴν ὀλιγαρχίαν μᾶλλον ἀριστοκρατίας διὰ τὸ μᾶλλον ἀκολουθεῖν παιδείαν καὶ εὐγένειαν τοῖς εὐπορωτέροις. "Ἔτι δὲ δοκοῦσιν ἔχειν οἱ εὐποροὶ 4 ὧν ἔνεκεν οἱ ἀδικοῦντες ἀδικοῦσιν· ὅθεν καὶ καλοὺς καγαθοὺς καὶ γνωρίμους τούτους προσαγορεύουσιν. "Ἐπεὶ οὖν ἡ ἀριστοκρατία βούλεται τὴν ὑπεροχὴν ἀπονέμειν τοῖς ἀρίστοις τῶν πολιτῶν, καὶ τὰς ὀλιγαρχίας εἶναι φασιν ἐκ τῶν καλῶν 5 καγαθῶν μᾶλλον. Δοκεῖ δ' εἶναι τῶν ἀδυνάτων τὸ μὴ εὐνομείσθαι τὴν ἀριστοκρατουμένην πόλιν, ἀλλὰ πονηροκρατουμένην, ὁμοίως δὲ καὶ ἀριστοκρατεῖσθαι τὴν μὴ εὐνομουμένην. Οὐκ ἔστι δὲ εὐνομία τὸ εὖ κείσθαι τοὺς νόμους, μὴ πείθεσθαι 6 δέ. Διὸ μίαν μὲν εὐνομίαν ὑποληπτέον εἶναι τὸ πείθεσθαι τοῖς κειμένοις νόμοις, ἑτέραν δὲ τὸ καλῶς κείσθαι τοὺς νόμους οἷς ἐμμένουσιν· ἔστι γὰρ πείθεσθαι καὶ κακῶς κειμένοις. Τοῦτο δ' ἐνδέχεται διχῶς· ἢ γὰρ τοῖς ἀρίστοις τῶν ἐνδεχο-

^η τὴν post πρώτην om. U^b.

μένων αὐτοῖς, ἢ τοῖς ἀπλῶς ἀρίστοις. Δοκεῖ δὲ ἀριστοκρα- 7
 τία μὲν εἶναι μάλιστα τὸ τὰς τιμὰς νεμεῖσθαι κατ' ἀρετὴν·
 ἀριστοκρατίας μὲν γὰρ ὅρος ἀρετῆ, ὀλιγαρχίας δὲ πλοῦτος,
 δήμου δ' ἐλευθερία· τὸ δ' ὅ τι ἂν δόξῃ τοῖς πλείοσιν, ἐν πά-
 σαις ὑπάρχει· καὶ γὰρ ἐν ὀλιγαρχίᾳ καὶ ἐν ἀριστοκρατίᾳ
 καὶ ἐν δήμοις, ὅ τι ἂν δόξῃ τῷ πλείονι μέρει τῶν μετεχόντων
 τῆς πολιτείας, τοῦτ' ἐστὶ κύριον. Ἐν μὲν οὖν ταῖς πλεί- 8
 σταις πόλεσι τὸ τῆς πολιτείας εἶδος καλεῖται· μόνον γὰρ ἡ
 μίξις στοχάζεται τῶν εὐπόρων καὶ τῶν ἀπόρων πλούτου καὶ
 ἐλευθερίας· σχεδὸν γὰρ παρὰ τοῖς πλείστοις οἱ εὐποροὶ τῶν
 καλῶν ἀγαθῶν δοκοῦσι κατέχειν ὁ χάραν. Ἐπεὶ δὲ τρία 9
 ἐστὶ τὰ ἀμφισβητοῦντα τῆς ἰσότητος τῆς πολιτείας, ἐλευ-
 θερία πλοῦτος ἀρετῆ (τὸ γὰρ τέταρτον, ὃ καλοῦσιν εὐγέ-
 νειαν, ἀκολουθεῖ τοῖς δυσὶν· ἡ γὰρ εὐγένειά ἐστιν ἀρχαῖος
 πλοῦτος ^α καὶ ἀρετῆ), φανερόν ὅτι τὴν μὲν τοῖν δυοῖν μίξιν,
 τῶν εὐπόρων καὶ τῶν ἀπόρων, πολιτείαν λεκτέον, τὴν δὲ τῶν
 τριῶν ἀριστοκρατίαν μάλιστα τῶν ἄλλων παρὰ τὴν ἀληθινὴν
 καὶ πρώτην. Ὅτι μὲν οὖν ἐστὶ καὶ ἕτερα πολιτείας εἶδη 10
 παρὰ μοναρχίαν τε καὶ δημοκρατίαν καὶ ὀλιγαρχίαν, εἴρηται,
 καὶ ποῖα ταῦτα, καὶ τί διαφέρουσιν ἀλλήλων αἱ τ' ἀριστο-
 κραταὶ καὶ αἱ πολιτεῖαι τῆς ἀριστοκρατίας, καὶ ὅτι οὐ πόρρω
 αὐταὶ ἀλλήλων, φανερόν.

Τίνα δὲ τρόπον γίνεται παρὰ δημοκρατίαν καὶ ὀλιγαρχ- 9
 χίαν ἡ καλουμένη πολιτεία, καὶ πῶς αὐτὴν δεῖ καθιστάναι,
 λέγωμεν ἐφεξῆς τοῖς εἰρημένοις. Ἄμα δὲ δῆλον ἔσται καὶ
 οἷς ὀρίζονται τὴν δημοκρατίαν καὶ τὴν ὀλιγαρχίαν· ληπτέον
 γὰρ τὴν τούτων διαίρεσιν, εἴτα ἐκ τούτων ἀφ' ἑκατέρας ὥσ-
 περ σύμβολον λαμβάνοντας συνθετέον. Εἰσὶ δὲ ὅροι τρεῖς, 2
 τῆς συνθέσεως καὶ μίξεως. Ἡ γὰρ ἀμφοτέρα ληπτέον ὧν
 ἑκάτεραι νομοθετοῦσιν, οἷον περὶ τοῦ δικάζειν. Ἐν μὲν γὰρ
 ταῖς ὀλιγαρχίαις τοῖς εὐπόροις ζημίαν τάττουσιν, ἂν μὴ δι-
 κάζωσι, τοῖς δ' ἀπόροις οὐδένα μισθόν, ^ι ἐν δὲ ταῖς δημοκρα-

^ο χάριν pr. Ib. P τῆς om. Q^b.V^b. ^α καὶ ἡ ἀρετῆ Q^b.V^b. ^ι ἐν —
 μισθόν om. V^b.

τίας τοῖς μὲν ἀπόροις μισθόν, τοῖς δ' εὐπόροις οὐδεμίαν
 3 ζήμιαν. Κοινὸν δὲ καὶ μέσον τούτων ἀμφότερα ταῦτα· διὸ
 καὶ πολιτικόν· μέμικται γὰρ ἐξ ἀμφοῖν. Εἰς μὲν οὖν οὗτος
 τοῦ συνδυασμοῦ τρόπος, ἕτερος δὲ τὸ μέσον λαμβάνειν ὃν
 ἑκάτεροι τάττουσιν, οἷον ἐκκλησιάζειν οἱ μὲν ἀπὸ τιμήματος
 οὐθενὸς ἢ μικροῦ πάμπαν, οἱ δ' ἀπὸ μακροῦ τιμήματος· κοι-
 νὸν δέ γε οὐδέτερον, ἀλλὰ τὸ μέσον ἑκατέρου ^ατιμήματος
 4 τούτων. Τρίτον δ' ἐκ δυοῖν ταγμάτοι, τὰ μὲν ἐκ τοῦ ὀλι-
 γαρχικοῦ νόμου, τὰ δ' ἐκ τοῦ δημοκρατικοῦ. Λέγω δ' οἷον
 δοκεῖ δημοκρατικὸν μὲν εἶναι τὸ κληρωτὰς εἶναι τὰς ἀρχάς,
 τὸ δ' αἰρετὰς ὀλιγαρχικόν, καὶ δημοκρατικὸν μὲν τὸ μὴ ἀπὸ
 5 τιμήματος, ὀλιγαρχικὸν δὲ τὸ ἀπὸ τιμήματος. Ἀριστο-
 κρατικὸν τοίνυν καὶ πολιτικὸν τὸ ἐξ ἑκατέρας ἑκάτερον λα-
 βεῖν, ἐκ μὲν τῆς ὀλιγαρχίας τὸ αἰρετὰς ποιεῖν τὰς ἀρχάς, ἐκ
 6 δὲ τῆς δημοκρατίας τὸ μὴ ἀπὸ τιμήματος. Ὁ μὲν οὖν τρό-
 πος τῆς μίξεως οὗτος, τοῦ δ' εὖ μεμίχθαι δημοκρατίαν καὶ
 ὀλιγαρχίαν ὅρος, ὅταν ἐνδέχῃται λέγειν τὴν αὐτὴν πολιτείαν
 δημοκρατίαν καὶ ὀλιγαρχίαν· ὁ δὲ γὰρ ὅτι τοῦτο πάσχου-
 σιν οἱ λέγοντες διὰ τὸ μεμίχθαι καλῶς. Πέπονθε δὲ τούτο
 καὶ τὸ μέσον· ἐμφαίνεται γὰρ ἑκάτερον ἐν αὐτῷ τῶν ἄκρων.
 7 Ὅπερ συμβαίνει περὶ τὴν Λακεδαιμονίων πολιτείαν. Πολ-
 λοὶ γὰρ ἐγχειροῦσι λέγειν ὡς δημοκρατίας οὔσης διὰ ^ττὸ
 δημοκρατικὰ πολλὰ τὴν τάξιν ἔχειν, οἷον πρῶτον τὸ περὶ
 τὴν τροφὴν τῶν παίδων· ὁμοίως γὰρ οἱ τῶν πλουσίων τρέ-
 φονται τοῖς τῶν πενήτων, καὶ παιδεύονται τὸν τρόπον τοῦ-
 8 τον ὃν ἂν δύναιντο καὶ τῶν πενήτων οἱ παῖδες. Ὅμοίως δὲ
 καὶ ἐπὶ τῆς ἐχομένης ἡλικίας, καὶ ὅταν ἄνδρες γένωνται, τὸν
 αὐτὸν τρόπον· οὐθέν γὰρ ^νδιάδηλος ὁ πλούσιος καὶ ὁ πένης.
 Οὕτω τὰ περὶ τὴν τροφὴν ταυτὰ πᾶσιν ἐν τοῖς συσσιτίοις,
 καὶ τὴν ἐσθῆτα οἱ πλούσιοι τοιαύτην οἷαν ἂν τις παρασκευά-
 9 σαι δύναιτο καὶ τῶν πενήτων ὅστισούν. Ἐτι ^ωτῷ δύο τὰς
 μεγίστας ἀρχάς τὴν μὲν αἰρεῖσθαι τὸν δῆμον, τῆς δὲ με-

^α τίμημα Q^b.

^τ τὸ] τὸ μὴ V^b.

^ν διάδηλος margo: vulgo ἄδηλος.

^ω τῷ] τῶν I^b, V^b.

τέχην· τοὺς μὲν γὰρ γέροντας αἰροῦνται, τῆς δ' ἐφορείας¹ μετέχουσιν. Οἱ δ' ὀλιγαρχίαν διὰ τὸ πολλὰ ἔχειν ὀλιγαρχικά, οἷον τὸ πάσας αἰρετὰς εἶναι καὶ μηδεμίαν κληρωτήν, καὶ ὀλίγους εἶναι κυρίους θανάτου καὶ φυγῆς, καὶ ἄλλα τοιαῦτα πολλά. Δεῖ δ' ἐν τῇ πολιτείᾳ τῇ μεμιγμένη καλῶς¹⁰ ἀμφοτέρωτα δοκεῖν εἶναι καὶ μηδέτερον, καὶ σώζεσθαι δι' αὐτῆς καὶ μὴ ἔξωθεν, καὶ δι' αὐτῆς μὴ τῷ πλείους ἔξωθεν εἶναι τοὺς βουλομένους (εἴη γὰρ ἂν καὶ Ὑπονηρᾷ πολιτεία τοῦθ' ὑπάρχον) ἀλλὰ τῷ μὴ ἂν βούλεσθαι πολιτείαν ἑτέραν μηδὲν τῶν τῆς πόλεως μορίων ὅλως. Τίνα μὲν οὖν τρόπον δεῖ καθιστάναι πολιτείαν, ὁμοίως δὲ καὶ τὰς ὀνομαζομένας ἀριστοκρατίας, νῦν εἴρηται.

Περὶ² δὲ τυραννίδος ἦν ἡμῖν λοιπὸν εἰπεῖν, οὐχ ὥς ἐνού-¹⁰σης πολυλογίας περὶ αὐτήν, ἀλλ' ὅπως λάβῃ τῆς μεθόδου τὸ μέρος, ἐπειδὴ καὶ ταύτην τίθεμεν τῶν πολιτειῶν τι μέρος. Περὶ μὲν οὖν βασιλείας διωρίσαμεν ἐν τοῖς πρώτοις λόγοις, ἐν οἷς περὶ τῆς μάλιστα λεγομένης βασιλείας ἐποιούμεθα τὴν σκέψιν, πότερον³ ἂςύμφορον ἢ συμφέροι ταῖς πόλεσιν, καὶ τίνα καὶ πόθεν δεῖ καθιστάναι, καὶ πῶς. Τυραν-¹νίδος δ' εἶδη δύο μὲν διείλομεν ἐν οἷς περὶ βασιλείας ἐπεσκοποῦμεν, διὰ τὸ τὴν δύναμιν ἐπαλλάττειν πῶς αὐτῶν καὶ πρὸς τὴν βασιλείαν, διὰ τὸ κατὰ νόμον εἶναι ἀμφοτέρας ταύτας⁴ τὰς ἀρχάς· ἐν τε γὰρ τῶν βαρβάρων τισὶν αἰροῦνται ἀντοκράτορας μονάρχους, καὶ τὸ παλαιὸν ἐν τοῖς ἀρχαίοις Ἑλλήσιν ἐγίγοντό τινες⁵ μόναρχοι τὸν τρόπον τοῦτον, οὓς ἐκάλουσαν αἰσυνήτας. Ἐχουσι δὲ τινες πρὸς ἀλλή-³λας αἰται διαφοράς. Ἦσαν δὲ διὰ μὲν τὸ κατὰ νόμον βασιλικαὶ καὶ διὰ τὸ μοναρχεῖν ἐκόντων, τυραννικαὶ δὲ διὰ τὸ δεσποτικῶς ἄρχειν κατὰ τὴν αὐτῶν γνώμην. Τρίτον δὲ εἶδος τυραννίδος, ἥπερ μάλιστ' εἶναι δοκεῖ τυραννίς, ἀντίστροφος οὕσα τῇ⁶ παμβασιλείᾳ. Τοιαύτην δ' ἀναγκαῖον εἶναι τυραν-⁴

¹ μετέχουσιν om. Qb.Vb.   ² υπονηρᾷ Qb.Vb.   ³ τῷ Ib.Qb.Vb.

⁴ δὲ τῆς τυραννίδος ἦν ἡμῖν Qb.   ⁵ ἂςύμφορος Ib.   ⁶ τὰς om. Qb.Vb.

⁷ μόναρχοι Ib, μοναρχοῶν Qb.Vb.   ⁸ βασιλεία Qb.Vb.

νίδα τὴν μοναρχίαν, ἥτις ἀνυπεύθυνος ^f ἄρχει τῶν ὁμοίων καὶ βελτιόνων πάντων πρὸς τὸ σφέτερον αὐτῆς συμφέρον, ἀλλὰ μὴ πρὸς τὸ τῶν ἀρχομένων. Διόπερ ἀκούσιος ^g οὐθεὶς γὰρ ἐκὼν ὑπομένει τῶν ἐλευθέρων τὴν τοιαύτην ἀρχήν. Τυραννίδος μὲν οὖν εἶδη ταῦτα καὶ τοσαῦτα διὰ τὰς εἰρημένας αἰτίας.

- 11 Τίς δ' ἀρίστη πολιτεία καὶ τίς ἄριστος βίος ταῖς πλείστοις πόλεσι καὶ τοῖς πλείστοις τῶν ἀνθρώπων, μήτε πρὸς ἀρετὴν συγκρίνουσι τὴν ὑπὲρ τοὺς ἰδιώτας, μήτε πρὸς παιδείαν ^h ἢ φύσεως δεῖται καὶ χορηγίας τυχερᾶς, μήτε πρὸς πολιτείαν τὴν κατ' εὐχὴν γινομένην, ἀλλὰ βίον τε τὸν τοῖς πλείστοις κοινωνῆσαι δυνατόν καὶ πολιτείαν ἧς τὰς πλείστας ² πόλεις ἐνδέχεται μετασχεῖν. Καὶ γὰρ ἄς καλοῦσιν ἀριστοκρατίας, περὶ ὧν νῦν εἵπομεν, τὰ μὲν ἐξωτέρῳ πίπτουσι ταῖς πλείσταις τῶν πόλεων, τὰ δὲ γειννῶσι τῇ καλουμένῃ πολιτείᾳ· διὸ περὶ ἀμφοῖν ὡς μιᾶς λεκτέον. Ἡ δὲ δὴ κρίσις περὶ ³ ἀπάντων τούτων ἐκ τῶν αὐτῶν στοιχείων ἐστίν. Εἰ γὰρ καλῶς ἐν τοῖς ἡθικοῖς εἴρηται τὸ τὸν εὐδαίμονα βίον εἶναι τὸν κατ' ἀρετὴν ἀνεμπόδιστον, μεσότητα δὲ τὴν ἀρετὴν, τὸν μέσον ἀναγκαῖον ¹ βίον εἶναι βέλτιστον, τῆς ἐκάστοις ἐνδεχομένης τυχεῖν μεσότητος. Τοὺς ^k δὲ αὐτοὺς τούτους ὁρους ἀναγκαῖον εἶναι καὶ πόλεως ἀρετῆς καὶ κακίας καὶ πολιτείας· ⁴ ἡ γὰρ πολιτεία βίος τίς ἐστι πόλεως. Ἐν ἀπάσαις δὴ ταῖς πόλεσιν ἐστὶ τρία μέρη τῆς πόλεως, οἱ μὲν εὖποροι σφόδρα, οἱ δὲ ἄποροι σφόδρα, οἱ δὲ τρίτοι οἱ μέσοι τούτων. Ἐπεὶ τοίνυν ὁμολογεῖται τὸ μέτριον ἄριστον καὶ τὸ μέσον, φανερόν ὅτι καὶ τῶν εὐτυχημάτων ἡ κτήσις ἡ μέση βελτίστη ⁵ πάντων· ῥάστη γὰρ τῷ λόγῳ πειθαρχεῖν. Ὑπέρκαλον δὲ ἢ ὑπερίσχυρον ἢ ὑπερευγενῆ ἢ ὑπερπλούσιον, ἢ τὰναντία τούτοις, ὑπέρπτωχον ἢ ὑπερασθενῆ καὶ σφόδρα ἄτιμον, χαλεπὸν τῷ λόγῳ ἀκολουθεῖν. Γίγνονται γὰρ οἱ μὲν ὕβρισταὶ καὶ μεγαλοπρόνηροι μᾶλλον, οἱ δὲ κακοῦργοι καὶ μικροπρόνηροι

^f ἄρχη Vb.   ^g οὐθεὶς] εὐθὺς Vb.   ^h ἡ] codices A.   ⁱ εἶναι βίον Qb. Vb.   ^k γρ. καὶ χωρὶς τοῦ δέ margo Ib.

λίαν τῶν δ' ἀδικημάτων τὰ μὲν γίγνεται δι' ὕβριν, τὰ δὲ διὰ κακουργίαν. Ἔτι δ' ἤκισθ' οὗτοι φυλαρχοῦσι καὶ βουλ-
 αρχοῦσιν· ταῦτα δ' ἀμφότερα βλαβερά ταῖς πόλεσιν. Πρὸς 6
 δὲ τούτοις οἱ μὲν ἐν ὑπεροχαῖς ¹ ἐντυχημάτων ὄντες, ἰσχύος
 καὶ πλούτου καὶ φίλων καὶ τῶν ἄλλων τῶν τοιούτων, ἄρ-
 χεσθαι οὔτε βούλονται οὔτε ἐπίστανται (καὶ τοῦτ' εὐθὺς
 οἴκοθεν ὑπάρχει παισὶν οὐαὶν διὰ γὰρ τὴν τρυφήν ² οὐδ' ἐν
 τοῖς ³ διδασκαλείοις ἄρχεσθαι σὺνηθες αὐτοῖς), οἱ δὲ καθ'
 ὑπερβολὴν ἐν ἐνδείᾳ τούτων ταπεινοὶ λίαν. Ὡσθ' οἱ μὲν γ'
 ἄρχειν οὐκ ἐπίστανται ἀλλ' ἄρχεσθαι δουλικὴν ἀρχήν, οἱ δ'
 ἄρχεσθαι μὲν οὐδεμιᾷ ἀρχῇ, ἄρχειν δὲ δεσποτικὴν ἀρχήν.
 Γίνεται οὖν καὶ δούλων καὶ δεσποτῶν ⁴ πόλεις, ἀλλ' οὐκ ἐλευ-
 θέρων, καὶ τῶν μὲν φθονούντων τῶν δὲ καταφρονούντων.
⁵ Ἀ πλείστον ἀπέχει φιλίας καὶ κοινωνίας πολιτικῆς· ἡ γὰρ
 κοινωνία φιλικόν· οὐδὲ γὰρ ὁδοῦ βούλονται κοινωνεῖν τοῖς
 ἐχθροῖς. Βούλεται δέ γε ἡ πόλις ἐξ ἴσων εἶναι καὶ ὁμοίων 8
 ὅτι μάλιστα, τοῦτο ⁶ δ' ὑπάρχει ἡμάλιστα τοῖς μέσοις· ὥστ'
 ἀναγκαῖον ἄριστα πολιτεύεσθαι ταύτην τὴν πόλιν ἐστὶν ἐξ
 ὧν φαμὲν φύσει τὴν σύστασιν εἶναι τῆς πόλεως. Καὶ σώ-
 ζονται δ' ἐν ταῖς πόλεσιν οὗτοι μάλιστα τῶν πολιτῶν. Οὔτε 9
 γὰρ αὐτοὶ τῶν ἀλλοτρίων ὥσπερ οἱ πένητες ἐπιθυμοῦσιν,
 οὔτε τῆς τούτων ἕτεροι, καθάπερ ⁷ τῆς τῶν πλουσίων οἱ πένη-
 τες ἐπιθυμοῦσιν καὶ διὰ τὸ μήτ' ἐπιβουλεύεσθαι μήτ' ἐπι-
 βουλεύειν ἀκινδύνως διάγουσιν. Διὰ τοῦτο καλῶς ἠῤῃξαστο
 Φωκυλίδης

πολλὰ μέσοισιν ἄριστα· μέσος ⁸ θέλω ἐν πόλει εἶναι.

Δῆλον ἄρα ὅτι καὶ ἡ κοινωνία ἡ πολιτικὴ ἀρίστη ἡ διὰ τῶν 10
 μέσων, καὶ τὰς τοιαύτας ἐνδέχεται εὖ πολιτεύεσθαι πόλεις ἐν
 αἷς δὴ πολὺ τὸ μέσον, καὶ κρεῖττον μάλιστα μὲν ἀμφοῖν, εἰ
 δὲ μή, θατέρου μέρους· προστιθέμενον γὰρ ποιεῖ ῥοπήν καὶ
 κωλύει γίνεσθαι τὰς ἐναντίας ὑπερβολάς. Διόπερ εὐτυχία 11

¹ ἐντυχημάτων V^b. ² οὐδὲν τοῖς Q^b.V^b. ³ διδασκαλείοις I^b, διδασκά-
 λοις Q^b.V^b. ⁴ μόλις Q^b.V^b. ⁵ p δ' om. Q^b.V^b. ⁶ μάλιστα om. Q^b.
⁷ τῆς ante τῶν om. Q^b. ⁸ θέλων I^b.V^b.

μεγίστη τοὺς πολιτευομένους οὐσίαν ἔχειν μέσσην καὶ ἱκανήν,
 ὡς ὅπου οἱ μὲν πολλὰ σφόδρα κέκτηνται οἱ δὲ μηθέν, ἡ δὲ
 ματος ἔσχατος γίγνεται ἡ ὀλιγαρχία ἄκρατος ἢ τυραννὶς δι'
 ἀμφοτέρας τὰς ὑπερβολάς· καὶ γὰρ ἐκ δημοκρατίας τῆς
 νεανικωτάτης καὶ ἐξ ὀλιγαρχίας γίνεται τυραννὶς, ἐκ δὲ τῶν
 12 μέσων καὶ τῶν σύνεγγυς παλὺ ἤττον. Τὴν δ' αἰτίαν ὕστε-
 ρον ἐν ταῖς περὶ τὰς μεταβολὰς τῶν πολιτειῶν ἐροῦμεν.
 Ὅτι δ' ἡ μέση βελτίστη, φανερόν· μόνη γὰρ ἀστασίαιστος·
 ὅπου γὰρ πολὺ τὸ διὰ μέσου, ἥκιστα στάσεις καὶ διαστάσεις
 13 γίγονται τῶν πολιτειῶν. Καὶ αἱ μεγάλαί πόλεις ἀστα-
 σιαστότεραι διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν, ὅτι πολὺ τὸ μέσον· ἐν δὲ
 ταῖς μικραῖς ῥαδίαν τε διαλαβεῖν εἰς δύο πάντας, ὥστε μη-
 θέν καταλιπεῖν μέσον, καὶ πάντες σχεδὸν ἄποροι ἢ εὐποροί
 14 εἰσιν. Καὶ αἱ δημοκραταὶ δὲ ἀσφαλέστεραι τῶν ὀλιγαρχιῶν
 εἰσὶ καὶ πολυχρονιώτεραι διὰ τοὺς μέσους· πλείους τε γὰρ
 εἰσὶ καὶ μᾶλλον μετέχουσι τῶν τιμῶν ἐν ταῖς δημοκρατίαις
 ἢ ταῖς ὀλιγαρχίαις, ἐπεὶ ἄταν ἄνευ τούτων τῷ πλήθει ὑπερ-
 ταίνωσιν οἱ ἄποροι, κακοπραγία γίνεται καὶ ἀπόλλυνται τα-
 15 χέως. Σημεῖον δὲ δεῖ νομίζειν καὶ τὸ τοὺς βελτίστους νομο-
 θέτας εἶναι τῶν μέσων πολιτῶν· Σόλων τε γὰρ ἦν τοιούτων
 (δηλοὶ δ' ἐκ τῆς ποιήσεως) καὶ Λυκούργος (οὐ γὰρ ἦν βασι-
 λεύς) καὶ Χαρώνδας καὶ σχεδὸν οἱ πλείστοι τῶν ἄλλων.
 16 Φανερόν δ' ἐκ τούτων καὶ διὰ τὴν αἰ πλείστοι πολιτεῖαι αἱ μὲν
 δημοκρατικαὶ εἰσιν αἱ δ' ὀλιγαρχικαί· διὰ γὰρ τὸ ἐν ταύ-
 ταις πολλάκις ὀλίγον εἶναι τὸ μέσον, αἰεὶ ὀπότεροι ἂν ὑπε-
 ρέχουσιν, εἴθ' οἱ τὰς οὐσίας ἔχοντες εἴθ' ὁ δῆμος, οἱ τὸ μέσον
 ἐκβαίνοντες καθ' αὐτοὺς ἄγουσι τὴν πολιτείαν, ὥστε ἡ δῆμος
 17 γίγνεται ἡ ὀλιγαρχία. Πρὸς δὲ τούτοις διὰ τὸ στάσεις γί-
 νεσθαι καὶ μάχας πρὸς ἀλλήλους τῷ δήμῳ καὶ τοῖς εὐπόροις.
 Ὅπατέροις ἂν μᾶλλον συμβῇ κρατῆσαι τῶν ἐναντίων, οὐ κα-
 θιστάσι κοινὴν πολιτείαν οὐδ' ἴσην, ἀλλὰ τῆς νίκης ἀθλον τὴν
 ὑπεροχὴν τῆς πολιτείας λαμβάνουσιν, καὶ οἱ μὲν δημοκρα-
 18 τίαν οἱ δ' ὀλιγαρχίαν ποιοῦσιν. Ἔτι δὲ καὶ τῶν ἐν ἡγεμονίᾳ
 γενομένων τῆς Ἑλλάδος πρὸς τὴν παρ' αὐτοῖς ἐκάτεροι πο-

λιτείαν ἀποβλέποντες οἱ μὲν δημοκρατίας ἐν ταῖς πόλεσι
 καθίστασαν οἱ δ' ὀλιγαρχίας, οὐ πρὸς τὸ τῶν πόλεων συμ-
 φέρον σκοποῦντες ἀλλὰ ὡς πρὸς τὸ σφέτερον αὐτῶν. Ὡστε¹⁹
 διὰ τὰς αἰτίας ἢ μηδέποτε τὴν μέσην γίνεσθαι πο-
 λιτείαν ἢ ὀλιγάρχαι καὶ παρ' ὀλίγοις· εἰς γὰρ ἀνὴρ συνε-
 πείσθη μόνος τῶν πρότερον ἐφ' ἡγεμονία γενομένων ταύτην
 ἀποδοῦναι τὴν τάξιν. Ἦδη δὲ καὶ τοῖς ἐν ταῖς πόλεσιν ἔθος
 καθέστηκε μὴδὲ βούλεσθαι τὸ ἴσον, ἀλλ' ἢ ἄρχειν ζητεῖν ἢ
 κρατουμένους ὑπομένειν. Τίς μὲν οὖν ἀρίστη πολιτεία, καὶ²⁰
 διὰ τί· αἰτίαν, ἐκ τούτων φανερόν· τῶν δ' ἄλλων πολιτειῶν,
 ἑκάδῃ πλείους δημοκρατίας καὶ πλείους ὀλιγαρχίας φαι-
 νῶναι, ποίαν πρώτην θετέον καὶ δευτέραν καὶ τούτῳ δὴ τὸν
 τρόπον ἔχομένην τῇ τὴν μὲν εἶναι βελτίῳ τὴν δὲ χείρῳ, διω-
 ρισμένης τῆς ἀρίστης οὐ χαλεπὸν ἰδεῖν. Δεῖ γὰρ ἀναγκαῖον²¹
 εἶναι βελτίῳ τὴν ἐγγύτατα ταύτης, χείρῳ δὲ τὴν ἀφεστη-
 κύσαν τοῦ μέσου πλείον, ἢ μὴ πρὸς ὑπόθεσιν κρίνῃ τις.
 Λέγω δὲ τὸ πρὸς ὑπόθεσιν, ὅτι πολλάκις οὕτως ἄλλης πο-
 λιτείας αἰρετωτέρας ἐνίοις οὐθέν ἢ κωλύσει συμφέρειν ἑτέραν
 μᾶλλον εἶναι πολιτείαν.

Τίς δὲ πολιτεία τίσι καὶ ποία συμφέρει ποίοις, ἐχόμενόν¹²
 ἐστὶ τῶν εἰρημένων διελθεῖν. Ληπτέον δὴ πρῶτον περὶ πα-
 σῶν καθόλου ταῦτόν· δεῖ γὰρ κρεῖττον εἶναι τὸ βουλούμενον
 μέρος τῆς πόλεως τοῦ μὴ βουλομένου μένειν τὴν πολιτείαν.
 Ἔστι δὲ πᾶσα πόλις ἕκ τε τοῦ ποιοῦ καὶ ποσοῦ. Λέγω
 δὲ ποιὸν μὲν ἐλευθερίαν πλοῦτον παιδείαν εὐγένειαν, ποσὸν
 δὲ τὴν τοῦ πλήθους ὑπεροχήν. Ἐνδέχεται δὲ τὸ μὲν ποιόν²
 ὑπάρχειν ἑτέρῳ μέρει τῆς πόλεως, ἐξ ὧν συνέστηκε μερῶν
 ἢ πόλις, ἄλλῃ δὲ μέρει τὸ ποσόν, οἷον πλείους τὸν ἀριθμὸν
 εἶναι τῶν γενναίων τοὺς ἀγενεῖς ἢ τῶν πλουσίων τοὺς ἀπό-
 ρους, μὴ μέντοι τοσοῦτον ὑπερέχειν τῷ ποσῷ ὅσον λείπε-
 σθαι τῷ ποιῷ. Διὸ ταῦτα πρὸς ἄλληλα συγκριτέον. Ὅπου³
 μὲν οὖν ὑπερέχει τὸ τῶν ἀπόρων πλήθος τὴν εἰρημένην^x ἀνα-

^t καθίστασιν V^b.
 λογίαν Q^b.

^v πρὸς om. Q^b. V^b.

^w κωλύει Γ^b.

^x ἀπο-

λογίαν, ἐνταῦθα πέφυκεν εἶναι ^γ δημοκρατίαν, καὶ ἕκαστον εἶδος δημοκρατίας κατὰ τὴν ὑπεροχὴν τοῦ δήμου ἐκάστου, οἷον εἰ μὲν τὸ τῶν γεωργῶν ὑπερτείνῃ πλῆθος, ^z τὴν πρῶτην δημοκρατίαν, εἰ δὲ τὸ τῶν βαναύσων καὶ μισθαρνούντων, τὴν τελευταίαν, ὁμοίως δὲ καὶ τὰς ἄλλας τὰς μεταξὺ τούτων· ὅπου δὲ τὸ τῶν εὐπόρων καὶ γνωρίμων ^a μᾶλλον ὑπερτείνει τῷ ποίῳ ἢ λείπεται τῷ ποσῷ, ἐνταῦθα δὲ ὀλιγαρχίαν, καὶ τῆς ὀλιγαρχίας τὸν αὐτὸν τρόπον ἕκαστον εἶδος ⁴ κατὰ τὴν ὑπεροχὴν τοῦ ὀλιγαρχικοῦ πλῆθους. Δεῖ δ' αἰετὸν νομοθέτην ἐν τῇ πολιτείᾳ προσλαμβάνειν τοὺς μέσους· ἂν τε γὰρ ὀλιγαρχικοὺς τοὺς νόμους τιθῇ, στοχάζεσθαι χρὴ τῶν μέσων, εἰ μὴ τε δημοκρατικούς, προσάγεσθαι τοῖς νόμοις τούτους. Ὅπου δὲ τὸ τῶν μέσων ὑπερτείνει πλῆθος ἢ συναμφοτέρων τῶν ἄκρων ἢ ^b καὶ θατέρου μόνον, ^c ἐνταῦθ' ἐνδέχεται πολιτείαν εἶναι μόνιμον. Οὐθὲν γὰρ φοβερόν μὴ ποτε συμφωνήσωσιν οἱ πλούσιοι τοῖς πένησιν ἐπὶ τούτους· οὐδέποτε γὰρ ἄτεροι βουλήσονται δουλεῦν τοῖς ἐτέροις, κοινοτέραν δ' ἂν ζητῶσιν, οὐδεμίαν εὐρήσουσιν ἄλλην ταύτης. Ἐν μέρει γὰρ ἄρχειν οὐκ ἂν ὑπομείνειαν διὰ τὴν ἀπιστίαν τὴν πρὸς ἀλλήλους. Πανταχοῦ δὲ πιστότατος ὁ διαιτητής, ⁶ διαιτητής δ' ὁ μέσος. Ὅσφ' δ' ἂν ἄμεινον ἢ πολιτεία μιχθῇ, τοσούτῳ μονιμωτέρα. Διαμαρτάνουσι δὲ πολλοὶ καὶ τῶν τὰς ἀριστοκρατικὰς βουλομένων ποιεῖν πολιτείας, οὐ μόνον ἐν τῷ πλείον νέμειν τοῖς εὐπόροις, ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ παρὰ κρούεσθαι τὸν δῆμον. Ἀνάγκη γὰρ χρόνῳ ποτὲ ἐκ τῶν ^d ψευδῶν ἀγαθῶν ἀληθὲς συμβῆναι κακόν· αἱ γὰρ πλεονεξίαι τῶν πλουσίων ἀπολλύουσι μᾶλλον τὴν πολιτείαν ἢ αἱ τοῦ δήμου.

13 Ἔστι δ' ὅσα προφάσεως χάριν ἐν ταῖς πολιτείαις σοφίζονται πρὸς τὸν δῆμον πέντε τὸν ἀριθμόν, περὶ ἐκκλησίαν,

^γ post δημοκρατίαν margo Ib. εἴπερ γὰρ οἱ γεωργοὶ ὑπερέχουσι, γίνεται ἢ τῶν γεωργῶν δημοκρατία. ^z τὴν πρῶτην δημοκρατίαν] τὴν εἰρημένην ἀναλογίαν, ἐνταῦθα πέφυκεν εἶναι δημοκρατίαν Ib. ^a μᾶλλον om. Ib.Qb.Vb.

^b καὶ om. Qb.Vb. ^c ἐνταῦθα δ' Ib. ^d ψευδῶς Ib.Vb.

περὶ τὰς ἀρχάς, περὶ δικαστήρια, περὶ ὄπλισιν, περὶ γυμνασίαν. Περὶ ἐκκλησίαν μὲν τὸ ἐξεῖναι ἐκκλησιάζειν πᾶσι, ζημίαν δὲ ἐπικεῖσθαι τοῖς εὐπόροις ἂν μὴ ἐκκλησιάζωσιν, ἢ μόνοις ἢ μείζω πολλῶ. Περὶ δὲ τὰς ἀρχὰς τὸ τοῖς μὲν ἔχουσι τίμημα μὴ ἐξεῖναι ἐξόμνυσθαι, τοῖς δ' ἀπόροις ἐξεῖναι. Καὶ περὶ τὰ δικαστήρια τοῖς μὲν εὐπόροις εἶναι ζημίαν ἂν μὴ δικάζωσι, τοῖς δ' ἀπόροις ἄδειαν, ἢ τοῖς μὲν μεγάλην τοῖς δὲ μικράν, ὥσπερ ἐν τοῖς Χαρώνδου νόμοις. Ἐνιαχοῦ³ δ' ἔξεστι μὲν πᾶσιν ἀπογραψάμενοις ἐκκλησιάζειν καὶ δικάζειν, ἂν δὲ ἀπογραψάμενοι μὴτ' ἐκκλησιάζωσι μῆτε δικάζωσιν, ἐπικεῖνται μεγάλαι ζημίαι τούτοις, ἵνα διὰ μὲν τὴν ζημίαν φεύγωσι τὸ ἀπογράφεσθαι, διὰ δὲ τὸ μὴ ἀπογράφεσθαι μὴ δικάζωσι μὴδ' ἐκκλησιάζωσιν. Τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον⁴ καὶ περὶ τοῦ ὄπλα κεκτηῖσθαι καὶ τοῦ γυμνάζεσθαι νομοθετοῦσιν τοῖς μὲν γὰρ ἀπόροις ἔξεστι μὴ κεκτηῖσθαι, τοῖς δ' εὐπόροις ἐπιζήμιον μὴ κεκτημένοις⁵ κἂν μὴ γυμνάζωνται, τοῖς μὲν οὐδεμία ζημία, τοῖς δ' εὐπόροις ἐπιζήμιον, ὅπως οἱ μὲν διὰ τὴν ζημίαν μετέχωσιν, οἱ δὲ διὰ τὸ μὴ φοβεῖσθαι μὴ μετέχωσιν. Ταῦτα μὲν οὖν⁶ ὀλιγαρχικὰ σοφίσματα τῆς νομοθεσίας, ἐν δὲ ταῖς δημοκρατίαις πρὸς ταῦτ' ἀντισοφίζονται τοῖς μὲν γὰρ ἀπόροις μισθὸν πορίζουσιν ἐκκλησιάζουσι καὶ δικάζουσιν, τοῖς δ' εὐπόροις οὐδεμίαν τάττουσι ζημίαν. Ὡστε φανερὸν ὅτι εἴ τις βούλεται μιγνύναι δι-⁶καίως, δεῖ τὰ παρ' ἑκατέροις συνάγειν καὶ τοῖς μὲν μισθὸν πορίζειν τοῖς δὲ ζημίαν⁷ οὕτω γὰρ ἂν κοινωνοῖεν ἅπαντες, ἐκείνως δ' ἡ πολιτεία γίγνεται τῶν ἐτέρων μόνον. Δεῖ δὲ⁷ τὴν πολιτείαν εἶναι μὲν ἐκ τῶν τὰ ὄπλα ἐχόντων μόνον τοῦ δὲ τιμήματος τὸ πλῆθος ἀπλῶς μὲν ὀρισμένους οὐκ ἔστιν εἶπεν τοσοῦτον ὑπάρχειν, ἀλλὰ σκεψάμενους τὸ ποῖον ἐπιβάλλει μακρότατον ὥστε τοὺς μετέχοντας τῆς πολιτείας εἶναι πλείους τῶν μὴ μετεχόντων, τοῦτο τάττειν. Ἐθέλουσι⁸ γὰρ οἱ πένητες καὶ μὴ μετέχοντες τῶν τιμῶν ἡσυχίαν ἔχειν,

³ ὀλιγαρχικὰ τὰ σοφίσματα Ib.

- ἐὰν μὴ ὑβρίζῃ [†]τις αὐτοὺς μήτε ἀφαιρῆται μηδὲν τῆς οὐσίας.
 Ἀλλὰ τοῦτο οὐ ῥάδιον· οὐ γὰρ αἰεὶ συμβαίνει χαρίεντας
 9 εἶναι τοὺς μετέχοντας τοῦ πολιτεύματος. Καὶ εἰώθασι δέ,
 ὅταν πόλεμος ᾖ, ὀκνεῖν, ἂν μὴ λαμβάνωσι τροφήν, ἄποροι
 δὲ ᾧσιν· ἐὰν δὲ πορίζῃ τις τροφήν, βούλονται πολεμεῖν.
 Ἔστι δ' ἡ πολιτεία παρ' ἐνίοις οὐ μόνον ἐκ τῶν ὀπλιτευόν-
 των ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν ὠπλιτευκότεων· ἐν Μαλιεύσι δὲ ἡ μὲν
 πολιτεία ἦν ἐκ τούτων, τὰς δὲ ἀρχὰς ἤρουντο ἐκ τῶν στρα-
 10 τευομένων. Καὶ ἡ πρώτη δὲ πολιτεία ἐν τοῖς Ἑλλήσιν ἐγέ-
 νετο μετὰ ^hτὰς βασιλείας ἐκ τῶν πολεμούντων, ἡ μὲν ἐξ
 ἀρχῆς ἐκ τῶν ἱππέων (τὴν γὰρ ἰσχὺν καὶ τὴν ὑπεροχὴν ἐν
 τοῖς ἱππεύσιν ὁ πόλεμος εἶχεν· ἄνευ μὲν γὰρ συντάξεως
 ἄχρηστον τὸ ὀπλιτικόν, αἱ δὲ περὶ τῶν τοιούτων ἐμπειρίαι
 καὶ τάξεις ἐν τοῖς ἀρχαίοις οὐχ ὑπῆρχον, ὥστ' ἐν τοῖς ἱπ-
 πεύσιν εἶναι τὴν ἰσχύν), αὐξανόμενων δὲ τῶν πόλεων καὶ τῶν
 ἐν τοῖς ὅπλοις ἰσχυσάντων μᾶλλον πλείους μετείχον τῆς πο-
 11 λιτείας. Διόπερ ἂς νῦν καλοῦμεν πολιτείας, οἱ πρότερον
 ἐκάλουν δημοκρατίας. Ἦσαν δὲ αἱ ¹ἀρχαῖαι πολιτεῖαι ἐν-
 λόγως ὀλιγαρχικαὶ καὶ βασιλικαί· δι' ὀλιγανθρωπίαν γὰρ
 οὐκ εἶχον πολὺ τὸ μέσον, ὥστ' ὀλίγοι τε ὄντες τὸ πλῆθος
 12 καὶ κατὰ τὴν σύνταξιν μᾶλλον ὑπέμενον τὸ ἄρχεσθαι. Διὰ
 τίνα μὲν οὖν εἰσὶν αἰτίαν αἱ πολιτεῖαι πλείους, καὶ διὰ τί
 παρὰ τὰς λεγομένας ^kἕτεραι (δημοκρατία ¹τε γὰρ οὐ μία
 τὸν ἀριθμὸν ἐστὶ, καὶ τῶν ἄλλων ὁμοίως), ἔτι δὲ τίνες αἱ
 διαφοραὶ καὶ διὰ τίνα αἰτίαν συμβαίνει, πρὸς δὲ τούτοις τίς
 ἀρίστη τῶν πολιτειῶν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἰπεῖν, καὶ τῶν
 ἄλλων ποία ^mποίοις ἀρμόττει τῶν πολιτειῶν, εἴρηται.
- 14 Πάλιν δὲ καὶ κοινῇ καὶ χωρὶς περὶ ἐκάστης ⁿλέγωμεν περὶ
 τῶν ἐφεξῆς, λαβόντες ἀρχὴν τὴν προσήκουσαν αὐτῶν. Ἔστι
 δὴ τρία μέρη τῶν πολιτειῶν πασῶν, περὶ ὧν δεῖ θεωρεῖν τὸν
 σπουδαῖον νομοθέτην ἐκάστη τὸ συμφέρον· ὧν ἐχόντων κα-

[†] τι Vb. ^g τοὺς] τοὺς μὴ Qb.Vb. ^h τὰς om. Qb. ¹ ἀρχαῖ Qb.Vb.
^k ἕτερα Vb, ἑτέρας Ib. ¹ τε] τὸ Vb. ^m ποίοις post ἀρμόττει Qb,
 om. Vb. ⁿ λέγομεν Qb.Vb.

λῶς ἀνάγκη τὴν πολιτείαν ἔχειν καλῶς, καὶ τὰς πολιτείας
 ἀλλήλων διαφέρειν ἐν τῷ διαφέρειν ἕκαστον τούτων. Ἔστι²
 δὲ τῶν τριῶν τούτων ἐν μὲν ὅτι τὸ βουλευόμενον περὶ τῶν
 κοινῶν, δεύτερον δὲ τὸ περὶ τὰς ἀρχάς (τούτο δ' ἐστὶν ὃς
 δεῖ καὶ τίνων εἶναι κυρίας, καὶ ποίαν τινὰ δεῖ γίγνεσθαι τὴν
 αἵρεσιν αὐτῶν), τρίτον³ δὲ τί τὸ δικάζον. Κύριον δ' ἐστὶ³
 τὸ βουλευόμενον περὶ πολέμου καὶ εἰρήνης καὶ συμμαχίας καὶ
 διαλύσεως, καὶ περὶ νόμων, καὶ περὶ θανάτου καὶ φυγῆς καὶ
 δημεύσεως, καὶ τῶν εὐθυνῶν. Ἀναγκαῖον δ' ἔστι πᾶσι τοῖς
 πολίταις ἀποδεδύσθαι πάσας ταύτας τὰς κρίσεις ἢ τισὶ πά-
 σας, ἢ οἷον ἀρχῇ τινὶ μιᾷ ἢ πλείοσιν, ἢ ἐτέραις ἐτέρας, ἢ
 τινὰς μὲν αὐτῶν πᾶσι τινὰς δὲ τισίν. Τὸ μὲν οὖν πάντας⁴
 καὶ περὶ ἀπάντων δημοτικόν· τὴν τοιαύτην γὰρ ἰσότητα ζη-
 τεῖ ὁ δῆμος· εἰσὶ δὲ οἱ τρόποι τοῦ πάντας πλείους, εἰς μὲν
 τὸ κατὰ μέρος ἀλλὰ μὴ πάντας ἀθρόους, ὥσπερ ἐν τῇ πολι-
 τείᾳ τῇ Τηλεκλέους ἐστὶ τοῦ Μιλησίου (καὶ ἐν ἄλλαις δὲ
 πολιτείαις βουλευόνται αἱ συναρχαίαι συνιοῦσαι, εἰς δὲ τὰς
 ἀρχὰς βαδίζουσι πάντες κατὰ μέρος ἐκ τῶν φυλῶν καὶ τῶν
 μορίων τῶν ἐλαχίστων παντελῶς, ἕως ἂν διέλθῃ διὰ πάντων),
 συνιέναι δὲ μόνον περὶ τε νόμων θέσεως καὶ τῶν περὶ τῆς
 πολιτείας, καὶ τὰ παραγγελλόμενα ἀκουσόμενους ὑπὸ τῶν
 ἀρχόντων. Ἄλλος δὲ τρόπος τὸ πάντας ἀθρόους, συνιέναι⁵
 δὲ μόνον πρὸς τε τὰς ἀρχαιρεσίας αἵρεσόμενους καὶ πρὸς τὰς
 νομοθεσίας καὶ περὶ πολέμου καὶ εἰρήνης καὶ πρὸς εὐθύνas,
 τὰ δ' ἄλλα τὰς ἀρχὰς βουλευέσθαι τὰς ἐφ' ἑκάστοις τετα-
 γμένας, αἵρετὰς οὔσας ἐξ ἀπάντων ἢ κληρωτάς. Ἄλλος⁶
 δὲ τρόπος τὸ περὶ τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς εὐθύνas ἀπαντᾶν τοὺς
 πολίτας, καὶ περὶ πολέμου βουλευσόμενους καὶ συμμαχίας,
 τὰ δ' ἄλλα τὰς ἀρχὰς διοικεῖν αἵρετὰς οὔσας, ὅσας ἐνδέχεται·
 τοιαῦται δ' εἰσὶν ὅσας ἄρχειν ἀναγκαῖον τοὺς ἐπισταμένους.
 Τέταρτος δὲ τρόπος τὸ πάντας περὶ πάντων βουλευέσθαι⁷
 συνιόντας, τὰς δ' ἀρχὰς περὶ μηθενὸς κρίνειν ἀλλὰ μόνον

² τι] τοι Qb.Vb.   p δὲ om. Ib.   q οἷον] ἢ Qb.Vb.   r ἢ] καὶ Vb.
³ τοιαῦτα Vb.

προανακρίνειν· ὅνπερ ἡ τελευταία δημοκρατία νῦν διοικεῖται
τρόπον, ἣν ἀνάλογόν φαμεν εἶναι ὀλιγαρχίᾳ τε δυναστευτικῇ
καὶ μοναρχίᾳ τυραννικῇ. Οὗτοι μὲν οὖν οἱ τρόποι δημοκρα-
8 τικοὶ πάντες, τὸ δὲ τινὰς περὶ πάντων ὀλιγαρχικόν. Ἐχει
δὲ καὶ τοῦτο διαφορὰς πλείους. Ὅταν μὲν γὰρ ἀπὸ τιμη-
μάτων μετριωτέρων αἵρετοί τε ὧσι καὶ πλείους διὰ τὴν με-
τριότητα τοῦ τιμήματος, καὶ περὶ ὧν ὁ νόμος ἀπαγορεύει
μὴ κινῶσιν ἀλλ' ἀκολουθῶσι, καὶ ἐξῇ κτωμένῳ τὸ τίμημα με-
τέχειν, ὀλιγαρχία μὲν πολιτικὴ δ' ἐστὶν ἡ τοιαύτη διὰ τὸ
μετριάξαι· ὅταν δὲ μὴ πάντες τοῦ βουλευέσθαι μετέχωσιν
ἀλλ' αἵρετοί, κατὰ νόμον δ' ἄρχωσιν ὥσπερ καὶ πρότερον,
9 ὀλιγαρχικόν. Ὅταν δὲ καὶ αἰρῶνται αὐτοὶ αὐτοὺς οἱ κύριοι
τοῦ βουλευέσθαι, καὶ ὅταν παῖς ἀντὶ πατρὸς εἰσὶ καὶ κύριοι
τῶν νόμων ὧσιν, ὀλιγαρχικὴν ἀναγκαῖον εἶναι τὴν τάξιν ταύ-
10 την. Ὅταν δὲ τινῶν τινές, οἷον πολέμου ἢ μὲν καὶ εἰρήνης
καὶ εὐθυνῶν πάντες, τῶν δὲ ἄλλων ἄρχοντες, καὶ οὗτοι αἵρε-
τοὶ ἢ κληρωτοί, ἀριστοκρατία ἢ μὲν ἢ πολιτεία· εἰάν δ' ἐνίων
μὲν αἵρετοὶ ἐνίων δὲ κληρωτοί, καὶ κληρωτοὶ ἢ ἀπλῶς ἢ ἐκ
προκρίτων, ἢ κοινῇ αἵρετοὶ καὶ κληρωτοί, τὰ μὲν πολιτείας
11 ἀριστοκρατικῆς ἐστὶ τούτων, τὰ δὲ πολιτείας αὐτῆς. Διή-
ρηται μὲν οὖν τὸ βουλευόμενον πρὸς τὰς πολιτείας τούτων
τὸν τρόπον, καὶ διοικεῖ ἐκάστη πολιτεία κατὰ τὸν εἰρημένον
12 διορισμόν. Συμφέρει δὲ δημοκρατία τε τῇ μάλιστα εἶναι δο-
κούσῃ δημοκρατία νῦν (λέγω δὲ τοιαύτην ἐν ἣ κύριος ὁ δῆμος
καὶ τῶν νόμων ἐστίν) πρὸς τὸ βουλευέσθαι βέλτιον ἢ τὸ αὐτὸ
ποιεῖν ὅπερ ἐπὶ τῶν δικαστηρίων ἐν ταῖς ὀλιγαρχίαις (τάτ-
τουσι γὰρ ζημίαν τούτοις οὗς ὕβουλονται δικάζειν, ἵνα δικά-
ζωσιν, οἱ δὲ δημοτικοὶ μισθὸν τοῖς ἀπόροις), τοῦτο δὲ καὶ
περὶ τὰς ἐκκλησίας ποιεῖν· βουλευέσονται γὰρ βέλτιον κοινῇ
βουλευόμενοι πάντες, ὁ μὲν δῆμος μετὰ τῶν γνωρίμων, οὗτοι
13 δὲ μετὰ τοῦ πλήθους. Συμφέρει δὲ καὶ τὸ αἵρετοὺς εἶναι
τοὺς βουλευομένους ἢ κληρωτοὺς ἴσως ἐκ τῶν μορίων. Συμ-

ἢ μὲν καὶ] μὲν ὑπὲρ Ib, μὲν καὶ ὑπὲρ Q^b.Vb.   ὕ μὲν om. Ib.   ὡ ἢ
Ib.Q^b.Vb.   x τὸ αὐτὸ] τε αὐτὸ codices.   ὕ βουλευέονται Q^b.Vb.

φέρει δὲ καὶ ὑπερβάλλωσι πολὺ κατὰ τὸ πλῆθος οἱ δημο-
 τικοὶ τῶν πολιτικῶν, ἢ μὴ πᾶσι ^αδιδόναί μισθόν, ἀλλ' ὅσοι
 σύμμετροι πρὸς τὸ τῶν γνωρίμων πλῆθος, ἢ ἀποκληροῦν
 τοὺς πλείους. Ἐν δὲ ταῖς ὀλιγαρχίαις ἢ προαιρεῖσθαι τινὰς ¹⁴
 ἐκ τοῦ πλῆθους, ἢ κατασκευάσαντας ἀρχεῖον οἶον ^βἐν ἐνιαῖς
 πολιτείαις ἐστὶν οὓς καλοῦσι προβούλους καὶ νομοφύλακας,
 καὶ περὶ τούτων χρηματίζειν περὶ ὧν ἂν οὗτοι προβουλεύ-
 σωσιν· οὕτω γὰρ μεθέξει ὁ δῆμος τοῦ βουλευέσθαι, καὶ λύνειν
 οὐθέν δυνήσεται τῶν περὶ τὴν πολιτείαν. Ἔτι ἢ ταῦτα ^{ψη-}
¹⁵φίξεσθαι τὸν δῆμον ἢ μὴθὲν ἐναντίον τοῖς εἰσφερομένοις, ἢ
 τῆς συμβουλῆς μὲν μεταδιδόναί πᾶσι, βουλευέσθαι δὲ τοὺς
 ἄρχοντας. Καὶ τὸ ἀντικείμενον δὲ τοῦ ἐν ταῖς πολιτείαις
 γιγνομένου δεῖ ^γποιεῖν ^δἀποψηφιζόμενον ^εμὲν γὰρ ^ικύριον
 δεῖ ποιεῖν τὸ πλῆθος, καταψηφιζόμενον δὲ μὴ κύριον, ἀλλ'
 ἐπαναγέσθω πάλιν ἐπὶ τοὺς ἄρχοντας. Ἐν γὰρ ταῖς πολι-
¹⁶τείαις ^ςἀντεστραμμένως ποιοῦσιν· οἱ γὰρ ὀλίγοι ἀποψηφι-
 σάμενοι μὲν κύριοι, καταψηφισάμενοι δὲ οὐ κύριοι, ἀλλ' ἐπα-
 νάγεται εἰς τοὺς πλείστους αἰεὶ. Περὶ μὲν οὖν τοῦ βου-
 λευομένου καὶ τοῦ κυρίου ^δἢ τῆς πολιτείας τοῦτον ^ιδιωρίσθω
 τὸν τρόπον.

Ἐχομένη δὲ τούτων ἐστὶν ἡ περὶ τὰς ἀρχὰς διαίρεσις· ¹⁵
 ἔχει γὰρ καὶ τοῦτο τὸ μόριον τῆς πολιτείας πολλὰς δια-
 φοράς, πόσαι τε ἀρχαί, καὶ κύριαι τίνων, καὶ περὶ χρόνου,
 πόσος ἐκάστης ἀρχῆς (οἱ μὲν γὰρ ἐξαμήνους, οἱ δὲ δι' ἐλάτ-
 τονος, οἱ δ' ἐνιαυσίας, οἱ δὲ πολυχρονιωτέρας ποιοῦσι τὰς
 ἀρχάς), καὶ πότερον εἶναι δεῖ τὰς ἀρχὰς αἰδίους ἢ πολυ-
 χρονίους ἢ μηδέτερον ἀλλὰ πλεονάκεις τοὺς αὐτούς, ἢ μὴ τὸν
 αὐτὸν δις ἀλλ' ἅπαξ μόνον· ἔτι δὲ περὶ τὴν κατάστασιν τῶν
 ἀρχῶν, ἐκ τίνων δεῖ γίνεσθαι καὶ ὑπὸ τίνων καὶ πῶς. Περὶ ¹
 πάντων γὰρ τούτων δεῖ δύνασθαι διελεῖν κατὰ πόσους ἐνδέ-

^α διστόναί Vb.   ^α ἐν om. Qb.Vb.   ^β ἐνιαί Vb.   ^γ ποιεῖν] ποιεῖν τὸ
 πλῆθος Ib.   ^δ ἀποψηφιζόμενον—ποιεῖν om. Vb.   ^ε μὲν om. Ib.Qb.
^ι δεῖ κύριον εἶναι ποιεῖν Ib.   ^ς ἀντεστραμμένως Ib.   ^δ ἢ] δεῖ Ib.Qb.Vb.
^ι διωρίσθαι Ib.Vb.

χεται γενέσθαι τρόπους, ἁπείτα προσαρμόσαι, ^k ποίαις ποῖαι πολιτεῖαι συμφέρουσιν. Ἔστι δὲ οὐδὲ τοῦτο διορίσαι ῥάδιον, ποίας δὲ καλεῖν ἀρχάς· πολλῶν γὰρ ἐπιστατῶν ἡ πολιτικὴ κοινωνία ¹ δεῖται, διόπερ πάντας οὔτε τοὺς αἰρετοὺς οὔτε τοὺς κληρωτοὺς ^m ἄρχοντας θετέον, οἷον τοὺς ἱερεῖς πρῶτον· τοῦτο γὰρ ἕτερόν τι παρὰ τὰς πολιτικὰς ἀρχὰς ³ θετέον. Ἔτι δὲ χορηγοὶ καὶ κήρυκες· αἰροῦνται δὲ καὶ πρεσβευταί. Εἰσὶ δὲ αἱ μὲν πολιτικαὶ τῶν ἐπιμελειῶν, ἡ πάντων, τῶν πολιτῶν πρὸς τινα πράξιν, οἷον ⁿ στρατηγὸς ὁ στραταυομένων, ἡ κατὰ μέρος, οἷον ὁ γυναικονόμος ἡ παιδονόμος· αἱ δ' οἰκονομικαὶ (πολλάκις γὰρ αἰροῦνται σιτομέτρως), αἱ δ' ὑπηρετικαί, ^p πρὸς ἅς, ἂν εὐπορῶσι, τάττουσι δούλους. ⁴ Μάλιστα δ' ὡς ἀπλῶς εἰπεῖν ἀρχὰς λακτέον τὰντας, ὅσαις ἀποδέδοται βουλευσασθαι τε περὶ τινῶν καὶ κρίναι καὶ ἐπιτάξαι, καὶ μάλιστα τοῦτο· τὸ γὰρ ἐπιτάττειν ἀρχικώτερόν ἐστιν. Ἀλλὰ ταῦτα διαφέρει πρὸς μὲν τὰς χρήσεις οὐθὲν ὡς εἰπεῖν· οὐ γὰρ πῶ κρίσις γέγονεν ἀμφισβητούντων περὶ τοῦ ὀνόματος· ἔχει ^q δὲ τιν' ἄλλην διανοητικὴν πραγματείαν. ⁵ Ποῖαι δ' ἀρχαὶ καὶ πόσαι ἀναγκαῖαι εἰ ἔσται πόλις, καὶ ποῖαι ἀναγκαῖαι μὲν οὐ χρήσιμοι δὲ πρὸς σπουδαίαν πολιτείαν, μᾶλλον ἂν τις ἀπορήσειε πρὸς ἅπασάν τε δὴ πολιτείαν καὶ δὴ καὶ τὰς μικρὰς πόλεις. Ἐν μὲν γὰρ δὴ ταῖς μεγάλαις ἐνδέχεται τε καὶ δεῖ ^r μίαν τετάχθαι πρὸς ἓν ἔργον· πολλοὺς τε γὰρ εἰς τὰ ἀρχεῖα ἐνδέχεται βαδίξαι διὰ τὸ πολλοὺς εἶναι τοὺς πολίτας, ὥστε ^s τὰς μὲν διαλείπειν πολὺν χρόνον τὰς δ' ἅπαξ ἄρχειν, καὶ βέλτιον ἕκαστον ἔργον τυγχάνει τῆς ἐπιμελείας μονοπραγματούσης ⁷ ἢ πολυπραγματούσης. Ἐν δὲ ταῖς μικραῖς ἀνάγκη συνάγειν εἰς ὀλίγους πολλὰς ἀρχάς· διὰ γὰρ ὀλιγαυθρωπίαν οὐ ῥάδιόν ἐστι πολλοὺς ἐν ταῖς ἀρχαῖς εἶναι· τίνες γὰρ οἱ τού-

^k ποίαις om. Vb. ¹ δύναται Qb.Vb. ^m ἄρχοντας—πολιτικὰς om. pr. Ib. ⁿ στρατηγούς Ib. ^o στρατωμένων Vb. ^p πρὸς] καὶ πρὸς Ib.Qb.Vb. ^q δ' ἔτι γ' ἄλλην Qb. ^r μίαν] καὶ μίαν Vb. ^s τὰς] τοὺς fortasse Ib.

τοὺς ἔσονται δεαδεζόμενοι πάλιν; Δέονται δ' ἐνίοτε τῶν αὐτῶν ἀρχῶν καὶ νόμων αἱ μικραὶ ταῖς μεγάλαις· πλὴν αἱ μὲν δέονται πολλάκις τῶν αὐτῶν, ταῖς δ' ἐν πολλῷ χρόνῳ τοῦτο συμβαίνει. Διόπερ οὐθέν κωλύει πολλὰς ἐπιμελείας ἅμα προστάττειν· οὐ γὰρ ἐμποδιοῦσιν ἀλλήλαις, καὶ πρὸς τὴν ὀλιγαυθρωπίαν ἀναγκαῖον τὰ ἀρχαῖα οἷον ὀβελισκολύχνα ποιεῖν. Ἐὰν οὖν ἔχωμεν λέγειν πόσας ἀναγκαῖον ὑπάρχειν πάσῃ πόλει, καὶ πόσας οὐκ ἀναγκαῖον μὲν δεῖ δ' ὑπάρχειν, ῥῆον ἂν τις εἰδῶς ταῦτα ὁ συνάγοι ποίας ἀρμόττει συνάγειν ἀρχὰς εἰς μίαν ἀρχήν. Ἀρμόττει δὲ καὶ τοῦτο, μὴ λεληθέναι, ποία δὲ κατὰ τόπον ἀρχαῖα πολλῶν ἐπιμελείσθαι καὶ ποίων πανταχοῦ μίαν ἀρχήν εἶναι κυρίαν, οἷον εὐκοσμίας πότερον ἐν ἀγορᾷ μὲν ἀγορανόμον, ἄλλον δὲ κατ' ἄλλον τόπον, ἢ πανταχοῦ τὸν αὐτόν. Καὶ πότερον κατὰ τὸ πρᾶγμα δεῖ διαφεῖν ἢ κατὰ τοὺς ἀνθρώπους, λέγω δ' οἷον ἓνα τῆς εὐκοσμίας, ἢ παίδων ἄλλον καὶ γυναικῶν. Καὶ κατὰ τὰς πολιτείας δέ, πότερον διαφέρει καθ' ἐκάστην καὶ τὸ τῶν ἀρχῶν γένος ἢ οὐθέν, οἷον ἐν δημοκρατίᾳ καὶ ὀλιγαρχίᾳ καὶ ἀριστοκρατίᾳ καὶ μοναρχίᾳ πότερον αἱ αὐταὶ μὲν εἰσιν ἀρχαὶ κύριαι, οὐκ ἐξ ἴσων δ' ἢ οὐδ' ἐξ ὁμοίων, ἀλλ' ἕτεραι ἐν ἑτέροις, οἷον ἐν μὲν ταῖς ἀριστοκρατίαις ἐκ πεπαιδευμένων, ἐν δὲ ταῖς ὀλιγαρχίαις ἐκ τῶν πλουσίων, ἐν δὲ ταῖς δημοκρατίαις ἐκ τῶν ἐλευθέρων, ἢ τυγχάνουσι μὲν τινες οὖσαι καὶ κατ' αὐτὰς τὰς διαφορὰς τῶν ἀρχῶν, ἔστι δ' ὅπου συμφέρουσιν αἱ αὐταὶ καὶ ὅπου διαφέρουσιν· ἔνθα μὲν γὰρ ἀρμόττει μεγάλας, ἔνθα δ' εἶναι μικρὰς τὰς αὐτάς. Οὐ μὲν ἀλλὰ καὶ ἰδιαί τινές εἰσιν, οἷον ἢ τῶν προβούλων· αὕτη γὰρ οὐ δημοκρατική, βουλὴ δὲ δημοσικόν. Δεῖ μὲν γὰρ εἶναι τι τοιοῦτον ᾧ ἐπιμελὲς ἔσται τοῦ δήμου προβουλείειν, ὅπως ἀσχολῶν ἔσται· τοῦτο δ', εἰν ὀλίγοι τὸν ἀριθμὸν ὦσιν, ὀλιγαρχικόν· τοὺς δὲ προβούλους ὀλίγους ἀναγκαῖον εἶναι τὸ

† post συμβαίνει Ib. διὰ τὸ διὰ πολλοῦ συμβαίνειν τὴν τούτων χρῆσιν.
 † συνάγει Qb.Vb.   w οὐκ Ib.Qb.Vb.   x ταύτας γρ. Ib.

νίδα τὴν μοναρχίαν, ἥτις ἀνυπεύθυνος [†] ἄρχει τῶν ὁμοίων καὶ βελτιόνων πάντων πρὸς τὸ σφέτερον αὐτῆς συμφέρον, ἀλλὰ μὴ πρὸς τὸ τῶν ἀρχομένων. Διόπερ ἀκούσιος [§] οὐθεὶς γὰρ ἐκὼν ὑπομένει τῶν ἐλευθέρων τὴν τοιαύτην ἀρχήν. Τυραννίδος μὲν οὖν εἶδη ταῦτα καὶ τοσαῦτα διὰ τὰς εἰρημένας αἰτίας.

- II Τίς δ' ἀρίστη πολιτεία καὶ τίς ἄριστος βίος ταῖς πλείσταις πόλεσι καὶ τοῖς πλείστοις τῶν ἀνθρώπων, μήτε πρὸς ἀρετὴν συγκρίνουσι τὴν ὑπὲρ τοὺς ιδιώτας, μήτε πρὸς παιδείαν ^h ἢ φύσεως δεῖται καὶ χορηγίας τυχερᾶς, μήτε πρὸς πολιτείαν τὴν κατ' εὐχὴν γινομένην, ἀλλὰ βίον τε τὸν τοῖς πλείστοις κοινωῆσαι δυνατόν καὶ πολιτείαν ἧς τὰς πλείστας ² πόλεις ἐνδέχεται μετασχεῖν. Καὶ γὰρ ὡς καλοῦσιν ἀριστοκρατίας, περὶ ὧν νῦν εἵπομεν, τὰ μὲν ἐξωτέρῳ πίπτουσι ταῖς πλείσταις τῶν πόλεων, τὰ δὲ γειννῶσι τῇ καλουμένη πολιτείᾳ· διὸ περὶ ἀμφοῖν ὡς μιᾶς λεκτέον. Ἡ δὲ δὴ κρίσις περὶ ³ ἀπάντων τούτων ἐκ τῶν αὐτῶν στοιχείων ἐστίν. Εἰ γὰρ καλῶς ἐν τοῖς ἡθικοῖς εἴρηται τὸ τὸν εὐδαίμονα βίον εἶναι τὸν κατ' ἀρετὴν ἀνεμπόδιστον, μεσότητα δὲ τὴν ἀρετὴν, τὸν μέσον ἀναγκαῖον ¹ βίον εἶναι βέλτιστον, τῆς ἐκάστοις ἐνδεχομένης τυχεῖν μεσότητος. Τοὺς ^k δὲ αὐτοὺς τούτους ὅρους ἀναγκαῖον εἶναι καὶ πόλεως ἀρετῆς καὶ κακίας καὶ πολιτείας· ⁴ ἡ γὰρ πολιτεία βίος τίς ἐστι πόλεως. Ἐν ἀπάσαις δὲ ταῖς πόλεσιν ἐστὶ τρία μέρη τῆς πόλεως, οἱ μὲν εὐποροὶ σφόδρα, οἱ δὲ ἄποροι σφόδρα, οἱ δὲ τρίτοι οἱ μέσοι τούτων. Ἐπεὶ τοίνυν ὁμολογεῖται τὸ μέτριον ἄριστον καὶ τὸ μέσον, φανερόν ὅτι καὶ τῶν εὐτυχημάτων ἡ κτῆσις ἡ μέση βελτίστη ⁵ πάντων· ῥάστη γὰρ τῷ λόγῳ πειθαρχεῖν. Ὑπέρκαλον δὲ ἢ ὑπερίσχυρον ἢ ὑπερευγενῆ ἢ ὑπερπλούσιον, ἢ τὰναντία τούτοις, ὑτέρπτωχον ἢ ὑπερασθενῆ καὶ σφόδρα ἄτιμον, χαλεπὸν τῷ λόγῳ ἀκολουθεῖν. Γίγνονται γὰρ οἱ μὲν ὑβρισταὶ καὶ μεγαλοπρόνηροι μᾶλλον, οἱ δὲ κακοῦργοι καὶ μικροπρόνηροι

[†] ἄρχη Vb.   [§] οὐθεὶς] εὐθύς Vb.   ^h ἡ] codices A.   ¹ εἶναι βίον Qb. Vb.   ^k γρ. καὶ χωρὶς τοῦ δὲ margo Ib.

ἢ ἐκ τινῶν αἰρέσει ἢ ἐκ τινῶν κλήρῳ, ἢ τὰ μὲν οὕτω τὰ δ' ἐκείνως, λέγω δὲ τὰ μὲν ἐκ πάντων αἰρέσει τὰ δὲ κλήρῳ. Ὡστε δώδεκα οἱ τρόποι γίνονται χωρὶς τῶν δύο συνδυασμῶν. Τούτων δ' αἱ μὲν δύο καταστάσεις δημοτικαί, τὸ πάντας ἐκ 19 πάντων αἰρέσει ἢ κλήρῳ γίνεσθαι ἢ ἀμφοῖν, τὰς μὲν κλήρῳ τὰς δ' αἰρέσει τῶν ἀρχῶν· τὸ δὲ μὴ πάντας ἅμα μὲν καθιστάναι, ἐξ ἀπάντων δ' ἢ ἐκ τινῶν, ἢ κλήρῳ ἢ αἰρέσει ἢ ἀμφοῖν, ἢ τὰς μὲν ἐκ πάντων τὰς δ' ἐκ τινῶν ἀμφοῖν (τὸ δὲ ἀμφοῖν λέγω τὰς μὲν κλήρῳ τὰς δ' αἰρέσει), πολιτικόν. Καὶ τὸ τινὰς ἐκ πάντων τὰς μὲν αἰρέσει καθιστάναι τὰς δὲ 20 κλήρῳ ἢ ἀμφοῖν, τὰς μὲν κλήρῳ τὰς δ' αἰρέσει, ὀλιγαρχικόν· ὀλιγαρχικώτερον δὲ καὶ τὸ ἐξ ἀμφοῖν. Τὸ δὲ τὰς μὲν ἐκ πάντων τὰς δ' ἐκ τινῶν πολιτικὸν ἀριστοκρατικῶς, ἢ τὰς μὲν αἰρέσει τὰς δὲ κλήρῳ. Τὸ δὲ τινὰς ἐκ τινῶν ὀλι- 21 γαρχικόν, καὶ τὸ τινὰς ἐκ τινῶν ^d κλήρῳ, [μὴ γενόμενον δ' ὁμοίως], καὶ τὸ τινὰς ἐκ τινῶν ἀμφοῖν, τὸ δὲ τινὰς ἐξ ἀπάντων. ^e Τὸ δὲ ἐκ τινῶν αἰρέσει πάντας ἀριστοκρατικόν. Οἱ 22 μὲν οὖν τρόποι τῶν περὶ τὰς ἀρχὰς τοσοῦτοι τὸν ἀριθμὸν εἰσι, καὶ διήρηνται κατὰ τὰς πολιτείας οὕτως· τίνα δὲ τίσι συμφέρει καὶ πῶς δεῖ γίνεσθαι τὰς καταστάσεις, ἅμα ταῖς δυνάμεσι τῶν ἀρχῶν, καὶ τίνες εἰσὶν, ἔσται φανερόν. Λέγω δὲ δύνάμιν ἀρχῆς, οἷον τὴν κυρίαν τῶν προσόδων καὶ τὴν κυρίαν τῆς φυλακῆς· ἄλλο γὰρ εἶδος δυνάμεως οἷον στρατηγίας καὶ τῆς τῶν περὶ τὴν ἀγορὰν συμβολαίων κυρίας.

Λοιπὸν δὲ τῶν τριῶν τὸ δικαστικὸν εἰπεῖν. Ληπτέον δὲ 16 καὶ τούτων τοὺς τρόπους κατὰ τὴν αὐτὴν ὑπόθεσιν. Ἔστι δὲ διαφορὰ τῶν δικαστηρίων ἐν τρισὶν ὁροῖς, ἐξ ὧν τε καὶ περὶ ὧν καὶ πῶς. Λέγω δὲ ἐξ ὧν μὲν, πότερον ἐκ πάντων ἢ ἐκ τινῶν· περὶ ὧν δέ, πόσα εἶδη δικαστηρίων· τὸ δὲ πῶς, πότερον κλήρῳ ἢ αἰρέσει. Πρῶτον οὖν διαιρείσθω πόσα 2 εἶδη δικαστηρίων. Ἔστι δὲ τὸν ἀριθμὸν ὀκτώ, ἐν μὲν εὐθυντικόν, ἄλλο δὲ εἴ τις ^f τι τῶν κοινῶν ἀδικεῖ, ἔτερον ὅσα εἰς

^c ἢ ἀμφοῖν—τὰς δ' αἰρέσει om. Q^b.V^b. ^d κλήρῳ—τινῶν om. Q^b.V^b. ^e τὸ δὲ ἐκ] τότε δὲ ἐκ Q^b.V^b. ^f τι om. V^b.

τὴν πολιτείαν φέρει, τέταρτον καὶ ἄρχουσι καὶ ἰδιώταις ὅσα
περὶ ζημιώσεων ἀμφισβητοῦσιν, πέμπτον τὸ περὶ τῶν ἰδίων
συναλλαγμάτων καὶ ἐχόντων μέγεθος, καὶ παρὰ ταῦτα τό
3 τε φανικὸν καὶ τὸ ξενικόν. Φονικοῦ μὲν εὖ οὖν εἶδη, ἅν τ'
ἐν ταῖς αὐταῖς δικασταῖς ἅν τ' ἐν ἄλλοις, περὶ τε τῶν ἐκ
πρηνείας καὶ περὶ τῶν ἀκουσίων, καὶ ὅσα ^h ὁμολογεῖται μὲν,
ἀμφισβητεῖται δὲ περὶ τοῦ δικαίου, τέταρτον δὲ ὅσα τοῖς
φαινομένοι φόνον ἐπὶ καθόδῳ ἐπιφέρεται, οἷον Ἀθήνησι λέγε-
ται καὶ τὸ ἐν Φρεαττοῖ δικαστήριον· συμβαίνει δὲ τὰ τοιαῦτα
ἐν τῷ πατρί χρόνῳ ὀλίγα καὶ ἐν ταῖς μεγάλαις πόλεσιν.
4 Τοῦ δὲ ξενικοῦ ἐν μὲν ξένους πρὸς ξένους, ἄλλα ξένους πρὸς
ἑαυτοῦς. Ἔτι δὲ παρὰ πάντα ταῦτα περὶ τῶν μικρῶν συναλ-
λαγμάτων, ὅσα ⁱ δραχμιαῖα καὶ πεντάδραχμα καὶ μικρῶ
πλείονες· δεῖ μὲν γὰρ καὶ περὶ τούτων γίνεσθαι κρίσιν, οὐκ
5 ἐμπίπτει δὲ εἰς δικαστῶν πλῆθος. Ἀλλὰ περὶ μὲν τούτων
ἀφείσθω καὶ τῶν φονικῶν καὶ τῶν ξενικῶν, περὶ δὲ τῶν
πολιτικῶν ^k λέγωμεν, περὶ οὖν μὴ γινομένων καλῶς διαστῶ-
σαις γίνονται καὶ τῶν πολιτειῶν αἱ κινήσεις. Ἀνάγκη δ'
ἦτοί πάντας περὶ πάντων ⁱ κρίνειν τῶν διηρημένων αἵρέσεις
ἢ κλήρω, ἢ πάντας περὶ πάντων τὰ μὲν κλήρω τὰ δ' αἰ-
6 ρέσει, ἢ περὶ ἐμίων τῶν αὐτῶν τοὺς μὲν κλήρω τοὺς δ' αἰρε-
σεῖς. Οὗτοι μὲν οὖν αἱ τρόποι τέτταρες τὸν ἀριθμόν, τοσ-
οῦτοι δ' ἕτεροι καὶ οἱ κατὰ μέρος· πάλιν γὰρ ἐκ τινῶν καὶ
οἱ δικάζοντες περὶ πάντων αἵρέσεις, ἢ ἐκ τινῶν περὶ πάντων
κλήρω, ἢ τὰ μὲν κλήρω τὰ δὲ αἵρέσει, ἢ ἑκαδικαστήρια
περὶ τῶν αὐτῶν ἐκ κληρωτῶν καὶ αἰρετῶν. Οὗτοι μὲν οὖν,
7 ὥσπερ ἐλέχθησαν, οἱ τρόποι τοῖς εἰρημένοις. Ἔτι δὲ τὰ
αὐτὰ συνδυαζόμενα, λέγω δ' οἷον τὰ μὲν ἐκ πάντων τὰ δ' ἐκ
τινῶν τὰ δ' ἐξ ἀμφοῖν, οἷον εἰ τοῦ αὐτοῦ δικαστηρίου εἶεν οἱ
μὲν ἐκ πάντων οἱ δ' ἐκ τινῶν, καὶ ἢ κλήρω ἢ αἰρέσει ἢ ἀμ-
8 φαιν. Ὅσους μὲν οὖν ἐνδέχεται τρόπους εἶναι τὰ δικαστή-
ρια, εἴρηται· τούτων δὲ τὰ μὲν πρῶτα δημοτικά, ὅσα ἐκ

ε οὖν om. Q^b. V^b. ^h μὲν ὁμολογεῖται Q^b. V^b. ⁱ δραχμιαῖα V^b. ^k λέ-
γομεν Q^b. ^l κρίνειν—πάντων om. V^b.

πάντων ἢ περὶ πάντων, τὰ δὲ δεύτερα ἀλγεαρχικά, ὅσα ἐκ τινῶν περὶ πάντων, τὰ δὲ τρίτα ἀριστοκρατικά καὶ πολιτικά, ὅσα τὰ μὲν ἐκ πάντων τὰ δ' ἐκ τινῶν.

Ε.

Περὶ μὲν οὖν τῶν ἄλλων ὧν προειλόμεθα σχεδὸν εἴρηται περὶ πάντων ἐκ τινῶν δὲ μεταβάλλουσιν αἱ πολιτεῖαι καὶ πόσων καὶ ποίων, καὶ τίνες ἐκάστης πολιτείας φθοραί, καὶ ἐκ ποίων εἰς ποίας μάλιστα μεθίστανται, ἔτι δὲ σωτηρίαί τινες καὶ κοινῇ καὶ χωρὶς ἐκάστης εἰσίν, ἔτι δὲ διὰ τινῶν ἂν μάλιστα σώζοιτο τῶν πολιτειῶν ἐκάστη, σκεπτέον ἐφεξῆς τοῖς εἰρημένοις. Δεῖ δὲ πρῶτον ὑπολαβεῖν τὴν ἀρχήν, ὅτι ¹ πολλαὶ γεγένηται πολιτεῖαι πάντων μὲν ὁμολογούντων τὸ δίκαιον καὶ τὸ κατ' ἀναλογίαν ἴσον, τοῦτου δ' ἁμαρτανόντων, ὥσπερ εἴρηται καὶ πρότερον. Δῆμος ² μὲν γὰρ ἐγὼ νητο ἐκ τοῦ ἴσου ὅτι οὖν ὄντας οἶσθαι ἁπλῶς ἴσους εἶναι (ὅτι γὰρ ἐλευθεροὶ πάντες ὁμοίως, ἁπλῶς ἴσοι εἶναι νομίζουσιν) ³ ἀλιγαρχία δὲ ἐκ τοῦ ἀνίσου ἐν τι ὄντας ὅλως εἶναι ἀνίσους ὑπολαμβάνειν (κατ' οὐσίαν γὰρ ἄνισοι ὄντες ἁπλῶς ἄνισοι ὑπολαμβάνουσιν εἶναι). Εἰτα οἱ μὲν ὡς ἴσοι ὄντες ⁴ πάντων τῶν ἴσων ἀξιοῦσι μετέχειν, οἱ δ' ὡς ἄνισοι ὄντες πλεονεκτεῖν ζητοῦσιν τὸ γὰρ πλεῖον ἄνισον. Ἐχουσι μὲν ⁵ οὖν τι πᾶσαι δίκαιον, ἡμαρτημένοι δ' ἁπλῶς εἰσίν· καὶ διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν, ὅταν μὴ κατὰ τὴν ὑπόληψιν ⁶ ᾗν ἑκάτεροι τυγχάνουσιν ἔχοντες μετέχωσι τῆς πολιτείας, στασιάζουσιν. Πάντων δὲ δικαιοτάτα μὲν ἂν στασιάζοιεν, ⁷ ἥκιστα δὲ τοῦτο πράττουσιν οἱ κατ' ἀρετὴν διαφέροντες· μάλιστα γὰρ εὐλογον ἀνίσους ἁπλῶς εἶναι ταύτων μόνον. Εἰσὶ δὲ τινες αἱ κατὰ γένος ὑπερέχοντες οὐκ ἀξιοῦσι τῶν ⁸ ἴσων αὐτοὺς διὰ τὴν ἀνισότητά ταύτην· εὐγενεῖς γὰρ εἶναι δοκοῦσιν οἷς ὑπάρχει προγόνων ἀρετὴ καὶ πλοῦτος. Ἀρχαὶ μὲν οὖν ὡς εἰπεῖν αὐταὶ καὶ πηγαὶ τῶν στάσεών εἰσιν, ὅθεν

¹ μὲν om. Vb.   ² ἀπλοῦς Vb.   ³ οἶναι—εἶναι om. Ib. Vb.   ⁴ ᾗν om. Rb. Vb. et pr. Ib. iidem τυγχάνουσιν.

8 στασιάζουσιν. Διὸ καὶ αἱ μεταβολαὶ γίνονται ^αδιχῶς·
 ὅτε μὲν γὰρ πρὸς τὴν πολιτείαν, ὅπως ἐκ τῆς καθεστηκυίας
 ἄλλην ^γμεταστήσωσιν, οἷον ἐκ δημοκρατίας ὀλιγαρχίαν ἢ
 δημοκρατίαν ἐξ ὀλιγαρχίας, ἢ πολιτείαν καὶ ἀριστοκρατίαν
 ἐκ τούτων, ἢ ταύτας ἐξ ἐκείνων· ὅτε δ' οὐ πρὸς τὴν καθεστη-
 κυίαν πολιτείαν, ἀλλὰ τὴν μὲν κατάστασιν προαιροῦνται
 τὴν αὐτήν, δι' αὐτῶν δ' εἶναι βούλονται ταύτην, οἷον τὴν
 9 ὀλιγαρχίαν ἢ τὴν μοναρχίαν. Ὑἑτι περὶ τοῦ μᾶλλον καὶ
 ἥττον, ^βοἷον ἢ ὀλιγαρχίαν οὖσαν ^βεἰς τὸ μᾶλλον ὀλιγαρχεῖ-
 σθαι ἢ εἰς τὸ ἥττον, ἢ δημοκρατίαν οὖσαν εἰς τὸ μᾶλλον
 δημοκρατεῖσθαι ἢ εἰς τὸ ἥττον· ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν λοι-
 10 πῶν πολιτειῶν, ^δἢ ἵνα ἐπιταθῶσιν ἢ ἀνεθῶσιν. Ὑἑτι πρὸς
 τὸ μέρος τι ^εκινήσαι τῆς πολιτείας, οἷον ἀρχὴν τινα κατα-
 στῆσαι ἢ ἀνελεῖν, ὥσπερ ἐν Λακεδαιμονί φασι Λύσανδρόν
 τινες ἐπιχειρῆσαι καταλῦσαι τὴν βασιλείαν καὶ Πανσανίαν
 τὸν βασιλέα τὴν ἐφορείαν. Καὶ ἐν Ἐπιδάμνῳ δὲ ^ςμετέβα-
 λεν ἢ πολιτεία κατὰ μόριον· ἀντὶ γὰρ τῶν φυλάρχων βου-
 11 λὴν ἐποίησαν. Εἰς δὲ τὴν Ἡλιαίαν ἐπανάγκες ἐστὶν ἔτι
 τῶν ἐν τῷ πολιτεύματι βαδίζειν τὰς ἀρχάς, ὅταν ἐπιψη-
 φίζηται ἀρχή τις. Ὑλιγαρχικὸν δὲ καὶ ὁ ἄρχων ὁ εἰς ἦν
 ἐν τῇ πολιτείᾳ ταύτῃ· ^ζπανταχοῦ γὰρ διὰ τὸ ἄνισον ἢ στά-
 σις· οὐ μὴν τοῖς ἀνίστοις ὑπάρχει ἀνάλογον· αἰδῖος γὰρ
 βασιλεία ἄνιστος, εἰς ἢ ἐν ἴσοις· ὅλως γὰρ τὸ ἴσον ζητοῦν-
 12 τες στασιάζουσιν. Ὑἑστι δὲ διττὸν τὸ ἴσον· τὸ μὲν γὰρ
 ἀριθμῷ τὸ δὲ κατ' ἀξίαν ἐστίν. Λέγω δὲ ἀριθμῷ ^ημὲν τὸ
 πλήθει ἢ μεγέθει ταῦτ' ἴσον, κατ' ἀξίαν δὲ τὸ τῷ λόγῳ,
 οἷον ὑπερέχει κατ' ἀριθμὸν μὲν ἴσον τὰ τρία τοῖν δυοῖν καὶ
 ταῦτα τοῦ ἐνός, ^θλόγῳ δὲ τέτταρα τοῖν δυοῖν καὶ ταῦτα τοῦ
 ἐνός· ἴσον γὰρ μέρος τὰ δύο τῶν τεττάρων καὶ τὸ ἐν τῶν
 13 ^αδυοῖν· ἄμφω γὰρ ἡμίση. Ὑομολογοῦντες δὲ τὸ ἀπλῶς

^α δικαίως Ib. ^γ καταστήσωσιν Rb.Vb. ^β οἷον et εἰς τὸ μᾶλλον ὀλι-
 γαρχεῖσθαι om. Rb. ^δ ἢ ἵνα ἀναθῶσιν Rb. ^ε κινεῖσθαι Ib. ^ς με-
 τέβαλλεν Vb. ^ζ πάντων Vb. ^η μὲν τὸ] μὲν τῷ Rb.Vb. ^θ λέγω Rb.
 λόγῳ—ἐνός om. Vb. ^α δυεῖν Ib.

εἶναι δίκαιον, τὸ κατ' ἀξίαν διαφέρονται, καθάπερ ἐλέχθη πρότερον, οἱ μὲν ὅτι, ἐὰν κατὰ τι ἴσοι ᾖσιν, ὅλως ἴσοι νομίζουσιν εἶναι, οἱ δ' ὅτι, ἐὰν κατὰ τι ἄνισοι, πάντων ἀνίσων ἀξιούσιν ἑαυτούς. Διὸ καὶ μάλιστα δύο γίνονται πολιτεῖαι, ¹⁴ δῆμος καὶ ὀλιγαρχία· εὐγένεια γὰρ καὶ ἀρετὴ ἐν ^b ὀλίγοις, ταῦτα δ' ἐν πλείοσιν· εὐγενεῖς γὰρ καὶ ἀγαθοῦ οὐδαμοῦ ἑκατόν, ^c ἄποροι δὲ ^d πολλοὶ πολλαχοῦ. Τὸ δὲ ἀπλῶς πάντῃ καθ' ἑκατέραν τετάχθαι τὴν ἰσότητα φαῦλον. Φανερόν δ' ἐκ τοῦ συμβαίνοντος· οὐδεμία γὰρ μόνιμος ἐκ τῶν τοιούτων πολιτειῶν. Τούτου δ' αἴτιον ὅτι ἀδύνατον ἀπὸ τοῦ πρώτου ¹⁵ καὶ τοῦ ἐν ἀρχῇ ἡμαρτημένου μὴ ἀπαντᾶν εἰς τὸ τέλος κακόν τι. Διὸ δεῖ τὰ μὲν ἀριθμητικῇ ἰσότητι χρῆσθαι, τὰ δὲ τῇ κατ' ἀξίαν. Ὅμως δὲ ἀσφαλεστέρα καὶ ἀστασίαστος μᾶλλον ἢ δημοκρατία τῆς ὀλιγαρχίας. Ἐν μὲν γὰρ ταῖς ὀλι- ¹⁶ γαρχαίαις ἐγγίνονται δύο, ἣ τε πρὸς ἀλλήλους στάσις καὶ ἔτι ἢ πρὸς τὸν δῆμον, ἐν δὲ ταῖς δημοκρατίαις ἢ πρὸς τὴν ὀλιγαρχίαν μόνον· αὐτῷ δὲ πρὸς αὐτόν, ὃ τι καὶ ἄξιον εἰπεῖν, οὐκ ἐγγίγνεται τῷ δήμῳ στάσις. Ἔτι δὲ ἢ ἐκ τῶν μέσων πολιτεία ἐγγυτέρω τοῦ δήμου ἢ ^e ἢ τῶν ὀλίγων, ἥπερ ἐστὶν ἀσφαλεστάτη τῶν τοιούτων πολιτειῶν.

Ἐπεὶ δὲ σκοποῦμεν ἐκ τίνων ^f αἱ τε στάσεις γίνονται ² καὶ ^g αἱ μεταβολαὶ περὶ τὰς πολιτείας, ληπτέον καθόλου πρῶτον τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς αἰτίας αὐτῶν. Εἰσὶ ^h δὲ σχεδὸν ὡς εἰπεῖν τρεῖς τὸν ἀριθμόν, ἃς διοριστέον καθ' αὐτὰς τύφω πρῶτον. Δεῖ γὰρ λαβεῖν πῶς τε ἔχοντες στασιάζουσιν καὶ τίνων ἕνεκεν, καὶ τρίτον τίνες ἀρχαὶ γίνονται τῶν πολιτικῶν ταραχῶν καὶ τῶν πρὸς ἀλλήλους στάσεων. Τοῦ μὲν οὖν ¹ αὐτοὺς ἔχειν πῶς πρὸς τὴν μεταβολὴν αἰτίαν καθόλου μάλιστα θετέον περὶ ἧς ἤδη τυγχάνομεν εἰρηκότες. Οἱ μὲν γὰρ ἰσότητος ἐφίεμενοι στασιάζουσιν, ἂν νομίζωσιν ἑλαττον ἔχειν ὄντες ἴσοι τοῖς πλεονεκτοῦσιν, οἱ δὲ τῆς ἀνισότητος καὶ τῆς ὑπεροχῆς, ἂν ὑπολαμβάνωσιν ὄντες ἄνισοι μὴ πλέον

^b λόγοις Ib.Vb. ^c εὔποροι Ib.Vb. ^d πολλοὶ om. Ib.Rb.Vb. ^e ἢ post ἢ om. Vb. ^f αἱ τε] ἐτι Rb. ^g αἱ om. Rb. ^h δὲ Rb.

3 ἔχειν ἀλλ' ἴσον ἢ ¹ ἔλαττον. Τούτων δ' ἔστι μὲν ὀρέγεσθαι
 δικάως, ἔστι δὲ καὶ ἀδίκως· ἐλάττους τε γὰρ ὄντες ὅπως
 ἴσοι ^k ὧσι στασιάζουσι, καὶ ἴσοι ὄντες ὅπως μείζους. Πῶς
 μὲν οὖν ἔχοντες στασιάζουσιν, εἴρηται. Περὶ ὧν δὲ στα-
 σιάζουσιν, ἐστὶ κέρδος καὶ τιμὴ καὶ τὰναντία τούτοις· καὶ
 γὰρ ἀτιμίαν φεύγοντες καὶ ζημίαν, ἢ ὑπὲρ αὐτῶν ἢ τῶν
 4 φίλων, στασιάζουσιν ἐν ταῖς πόλεσιν. Αἱ δ' αἰτίαι καὶ ἀρ-
 χαὶ τῶν κινήσεων, ὅθεν αὐτοὶ τε διατίθενται τὸν εἰρημέμον
 τρόπον καὶ περὶ τῶν λεχθέντων, ἔστι μὲν ὡς τὸν ἀριθμὸν
 5 ἐπὶ ταυγάουσι οὔσαι, ἔστι δ' ὡς πλείους. Ὡν δύο μὲν
 ἐστὶ ταῦτ' αὖτε τοῖς εἰρημέμοις, ἀλλ' οὐχ ὡσαύτως· διὰ κέρδος
 γὰρ καὶ διὰ τιμὴν παροξύνονται πρὸς ἀλλήλους οὐχ ἵνα κτή-
 σωνται σφίσιν αὐτοῖς, ὥσπερ εἴρηται πρότερον, ἀλλ' ἐτέ-
 ρους ὀρῶντες τοὺς μὲν δικάως τοὺς δ' ἀδίκως πλεονεκτοῦντας
 6 τούτων. Ἔτι διὰ ὕβριν, διὰ φόβον, διὰ ὑπεροχὴν, διὰ κα-
 ταφρόνησιν, διὰ αὔξησιν τὴν παρὰ τὸ ἀνάλογον. Ἔτι δὲ
 ἄλλον τρόπον δι' ἐριθειάν, δι' ὀλιγωρίαν, διὰ μικρότητα, δι'
 3 ἀνομοιότητα. Τούτων δὲ ὕβρις μὲν καὶ κέρδος τίνα ἔχουσι
 δύναμιν καὶ ¹ πῶς αἴτια, σχεδόν ἐστι φανερόν· ὑβρίζοντων τε
 γὰρ τῶν ἐν ταῖς ἀρχαῖς καὶ πλεονεκτούντων στασιάζουσι
 καὶ πρὸς ἀλλήλους καὶ πρὸς τὰς πολιτείας τὰς διδούσας τὴν
 ἐξουσίαν· ἢ δὲ πλεονεξία γίνεται ὅτε μὲν ἀπὸ τῶν ἰδίων, ὅτε
 2 δὲ ἀπὸ τῶν κοινῶν. Δηλον δὲ καὶ ἡ τιμὴ, καὶ τί δύναται
 καὶ πῶς αἰτία στάσεως· καὶ γὰρ ^m αὐτοὶ ἀτιμαζόμενοι καὶ
 ἄλλους ὀρῶντες τιμωμένους στασιάζουσιν· ταῦτα δὲ ἀδίκως
 μὲν γίνεται, ὅταν παρὰ τὴν ἀξίαν ἢ τιμῶνται τινες ἢ ἀτι-
 3 μάζωνται, ⁿ δικάως δέ, ὅταν κατὰ τὴν ἀξίαν. Δι' ὑπεροχὴν
 δέ, ὅταν τις ἢ τῇ δυνάμει μείζων, ἢ εἰς ἢ πλείους, ἢ κατὰ
 τὴν πόλιν καὶ τὴν δύναμιν τοῦ πολιτεύματος· γίνεσθαι γὰρ
 εἴωθεν ἐκ τῶν τοιούτων μοναρχία ἢ δυναστεία. Διὸ ἐνια-
 χοῦ εἰώθασιν ὀστρακίζειν, οἷον ἐν Ἀργεὶ καὶ Ἀθήνῃσιν

¹ post ἔλαττον V^b.U^b. et margo Ib. τῆς ἰσότητος δηλονότι καὶ τῆς
 ὑπεροχῆς. ^k ὧσι καὶ στασιάζουσι R^b. ¹ πῶς Ib.U^b.V^b, πόσα R^b.

^m αὐτὴ ἀτιμαζομένη U^b. ⁿ δικάως δέ] διὰ δικάως U^b.

καίτοι βέλτιον ἐξ ἀρχῆς ὁρᾶν ὅπως μὴ ὀνέσσονται τοσοῦτον ὑπερέχοντες, ἢ εἰσάσαντας γενέσθαι ἰᾶσθαι ὕστερον. Διὰ δὲ φόβον στασιάζουσιν οἱ τε ἡδικοκότες, δεδιότες μὴ δῶσι δίκην, καὶ οἱ μέλλοντες ἀδικεῖσθαι, βουλόμενοι φθάσαι πρὶν ἀδικηθῆναι, ὥσπερ ἐν Ῥόδῳ συνέστησαν οἱ γνώριμοι ἐπὶ τὸν δῆμον διὰ τὰς ἐπιφερομένας δίκας. Διὰ καταφρόνησιν δὲ καὶ στασιάζουσι καὶ ἐπιτίθενται, οἷον ἐν τε ταῖς ὀλιγαρχίαις, ὅταν πλείους ᾖσιν οἱ μὴ μετέχοντες τῆς πολιτείας (κρείττους γὰρ οἶονται εἶναι), καὶ ἐν ταῖς δημοκρατίαις οἱ εὐποροὶ καταφρονήσαντες τῆς ἀταξίας καὶ ἀναρχίας, οἷον καὶ ἐν Θήβαις μετὰ τὴν ἐν Οἰνοφύτοις μάχην κακῶς πολιτευομένων ἢ δημοκρατία διεφθάρη, καὶ ἡ Μεγαρέων δι' ἀταξίαν καὶ ἀναρχίαν ἡττηθέντων, καὶ ἐν Συρακούσαις πρὸ τῆς Γέλωνος τυραννίδος, καὶ ἐν Ῥόδῳ ὁ δῆμος πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως. Γίνονται δὲ καὶ δι' αὐξῆσιν τὴν Ῥ παρὰ τὸ ἀνάλογον μεταβολαὶ τῶν πολιτειῶν. Ὡς περ γὰρ σῶμα ἐκ μερῶν σύγκειται καὶ δεῖ αὐξάνεσθαι ἀνάλογον, ἵνα μὲν συμμετρία, εἰ δὲ μή, φθείρεται, ὅταν ὁ μὲν πούς τεττάρων πηχῶν ἢ τὸ α' δ' ἄλλο σῶμα δυοῖν σπιθαμαῖν, ἐνίοτε δὲ καὶ εἰς ἄλλου ζώου μεταβάλλοι μορφὴν, εἰ μὴ μόνον κατὰ τὸ ποσὸν ἀλλὰ καὶ κατὰ τὸ ποιὸν αὐξάνοιτο παρὰ τὸ ἀνάλογον, οὕτω καὶ πόλις σύγκειται ἐκ μερῶν, ὧν πολλάκις ὕλανθάνει τι αὐξανόμενον, οἷον τὸ τῶν ἀπόρων πλῆθος ἐν ταῖς δημοκρατίαις καὶ πολιτείαις. Συμβαίνει γὰρ ἐνίοτε τοῦτο καὶ διὰ τύχας, οἷον ἐν Τάραντι ἡττηθέντων καὶ ἀπολομένων πολλῶν γνωρίμων ὑπὸ τῶν Ἰαπύγων μικρὸν ὕστερον τῶν Μηδικῶν δημοκρατία ἐγένετο ἐκ πολιτείας, καὶ ἐν Ἀργεὶ τῶν ἐν τῇ ἐβδόμῃ ἀπολομένων ὑπὸ Κλεομένους τοῦ Λάκωνος ἠναγκάσθησαν παραδέξασθαι τῶν περιόικων τινάς, καὶ ἐν Ἀθήναις ἀτυχοῦντων περὶ οἱ γνώριμοι ἐλάττους ἐγένοντο διὰ τὸ ἐκ καταλόγου στρατεύεσθαι

ὁ αἰνέσσονται γρ. Ib. Ῥ περὶ Ib.Vb. α' δ' om. Vb. ἄλλο om. Rb.
 σπιθαμαῖον Ub, σπιθαμῶν Rb. μεταβάλλοι Ib. τὸ prius om.
 Ib.Ub.Vb. w πόλεις Vb. x σύγκειται om. Rb. ὕλανθάνοι Ub.

8 ὑπὸ τὸν Λακωνικὸν πόλεμον. Συμβαίνει δὲ τοῦτο καὶ ἐν ταῖς δημοκρατίαις, ἦττον δὲ πλειόνων γὰρ τῶν ² ἀπόρων γινομένων ἢ τῶν οὐσιῶν αὐξανομένων μεταβάλλουσιν εἰς ὀλιγαρχίας καὶ δυναστείας. Μεταβάλλουσι δ' αἱ πολιτεῖαι ² καὶ ἄνευ στάσεως διὰ τε τὰς ἐριθείας, ὥσπερ ἐν Ἡραίᾳ (ἐξ αἵρετῶν γὰρ διὰ τοῦτο ἐποίησαν κληρωτάς, ὅτι ἤρουντο τοὺς ἐριθευομένους), καὶ δι' ὀλιγωρίαν, ὅταν ἐάσωσιν εἰς τὰς ἀρχὰς ^b τὰς κυρίας παρίεναι τοὺς μὴ τῆς πολιτείας φίλους, ὥσπερ ἐν Ὠρεῷ κατελύθη ἡ ὀλιγαρχία τῶν ἀρχόντων γενομένου Ἡρακλεοδώρου, ὃς ἐξ ὀλιγαρχίας πολιτείαν καὶ δημοκρατίαν ¹⁰ κατεσκεύασεν. Ἔτι διὰ τὸ παρὰ μικρόν¹ λέγω δὲ παρὰ μικρόν, ὅτι πολλάκις λανθάνει μεγάλη γινομένη μετάβασις τῶν νομίμων, ὅταν παρορῶσι τὸ μικρόν, ὥσπερ ἐν Ἀμβρακίᾳ μικρόν ἦν τὸ τίμημα, τέλος ^c δ' οὐθενὸς ἤρχον, ὥς ἔγγιον ¹¹ ἢ μὴθὲν διαφέρων τοῦ μὴθὲν τὸ μικρόν. Στασιωτικὸν δὲ καὶ τὸ μὴ ὁμόφυλον, ἕως ἂν συμπνεύσῃ¹ ὥσπερ γὰρ οὐδ' ἐκ τοῦ τυχόντος πλήθους πόλις γίγνεται, οὕτως οὐδ' ἐν τῷ τυχόντι χρόνῳ. Διὸ ὅσοι ἤδη συνοίκους ἐδέξαντο ἢ ^d ἀποίκους, οἱ πλείστοι ^e ἐστασίασαν, οἷον Τροϊζηνίοις Ἀχαιοὶ συνέκησαν Σύβαριν, εἶτα πλείους οἱ Ἀχαιοὶ γενομένοι ἐξέβαλον τοὺς Τροϊζηνίους¹. ὅθεν τὸ ἄγος συνέβη τοῖς Συβαρίταις. ¹² ^f Καὶ ἐν Θουρίοις Συβαρίται τοῖς συνοικήσασιν¹ πλεονεκτεῖν γὰρ ἀξιούντες ὡς σφετέρας τῆς χώρας ἐξέεπεσον. Καὶ Βυζαντίοις οἱ ἔποικοι ἐπιβουλευόντες φωραθέντες ἐξέεπεσον διὰ μάχης, καὶ Ἀντισσαῖοι τοὺς Χίων φυγάδας εἰσδεξάμενοι διὰ μάχης ἐξέβαλον, Ζαγκλαῖοι δὲ ^h Σαμίους ὑποδεξάμενοι ¹³ ἐξέεπεσον¹ καὶ αὐτοί. Καὶ Ἀπολλωνιάται οἱ ἐν τῷ Εὐξείνῳ πόντῳ ἐποίκους ἐπαγαγόμενοι ἐστασίασαν, ^k καὶ Συρακούσιοι μετὰ τὰ τυραννικὰ τοὺς ξένους καὶ τοὺς μισθοφόρους πολίτας

² εὐπόρων Ib.Rb.Ub.Vb. ^a καὶ ἀναστάσεως Ub. ^b τὰς post ἀρχὰς om. Ub. ^c δ' ἀπ' οὐθενὸς ἤρχον ὡς ἐγγὺς δὲ ἡ interpretes. ^d ἀποίκους Rb. ^e δ' ἐστασίασαν Vb, διεστασίασαν Rb.Ib. ^f καὶ om. Ub. ^g ἐξέπεσον om. Ub. ^h σαμίους etiam post ὑποδεξάμενοι Vb. ⁱ καὶ ante αὐτοί om. Rb. ^k καὶ—ἐστασίασαν om. Rb.

ποησάμενοι ἐστασίασαν καὶ εἰς μάχην ¹ ἦλθον, καὶ Ἀμφι-
 πολίται δεξάμενοι ^m Χαλκιδέων ἀποίκους ἐξέπεσον ὑπὸ τού-
 των. ⁿ οἱ πλείστοι αὐτῶν. Στασιάζουσι δ' ἐν μὲν ταῖς ὀλι-
 γαρχίαις οἱ πολλοὶ ὥς ἀδικούμενοι, ὅτι οὐ μετέχουσι τῶν
 ἴσων, καθάπερ εἴρηται πρότερον, ἴσοι ὄντες, ἐν δὲ ταῖς δη-
 μοκρατίαις οἱ γνῶριμοι, ὅτι μετέχουσι τῶν ἴσων οὐκ ἴσοι
 ὄντες. Στασιάζουσι δὲ ἐνίοτε αἱ πόλεις καὶ διὰ τοὺς τόπους, ¹⁵
 ὅταν μὴ εὐφυῶς ἔχῃ ἡ χώρα πρὸς τὸ μίαν εἶναι πόλιν, οἷον
 ἐν Κλαζομεναῖς οἱ ἐπὶ Χύτρῳ πρὸς τοὺς ἐν νήσῳ, καὶ Κολο-
 φῶνιοι καὶ ὁ Νοτιεῖς καὶ Ἀθήνησιν οὐχ ὁμοίως εἰσὶν, ἀλλὰ
 μᾶλλον δημοτικοὶ οἱ τὸν Πειραιᾶ οἰκούντες τῶν τὸ ἄστυ.
 Ὡς περ γὰρ ἐν τοῖς πολέμοις αἱ διαβάσεις τῶν ὀχετῶν, καὶ ¹⁶
 τῶν πάνυ σμικρῶν, διασπῶσι τὰς φάλαγγας, οὕτως ἔοικε
 πᾶσα διαφορὰ ποιεῖν διάστασιν. Μεγίστη μὲν οὖν ἴσως
 διάστασις ἀρετῇ καὶ μοχθηρίᾳ, εἴτα πλοῦτος καὶ πενία, καὶ
 οὕτω δὴ ῥέτερά ^q ἐτέρας μᾶλλον ὢν μία καὶ ἡ εἰρημένη ἐστίν.
 Γίγονται μὲν οὖν αἱ στάσεις οὐ περὶ μικρῶν ἀλλ' ἐκ μικρῶν, ⁴
 στασιάζουσι δὲ περὶ μεγάλων. Μάλιστα δὲ καὶ αἱ μικραὶ
 ἰσχύουσιν, ὅταν ἐν τοῖς κυρίοις γένωνται, οἷον συνέβη ^r καὶ
 ἐν Συρακούσαις ἐν τοῖς ἀρχαίοις χρόνοις· μετέβαλε γὰρ ἡ
 πολιτεία ἐκ δύο νεανίσκων στασιασάντων, ἐν ταῖς ἀρχαῖς
 ὄντων, περὶ ἐρωτικὴν αἰτίαν. Θατέρου γὰρ ἀποδημούντος ²
 ἐταῖρος ^s ὢν τις τὸν ἐρώμενον αὐτοῦ ὑπεποιήσατο, πάλιν δ'
 ἐκεῖνος τούτῳ χαλεπήνας τὴν γυναῖκα αὐτοῦ ἀνέπεισεν ὥς
 αὐτὸν ἐλθεῖν· ὅθεν προσλαμβάνοντες τοὺς ἐν τῇ πολιτεύ-
 ματι διεστασίασαν ^t πάντας. Διόπερ ἀρχομένων εὐλαβεῖ-
 σθαι ^v δεῖ τῶν τοιούτων, καὶ διαλύειν τὰς τῶν ἡγεμόνων καὶ
 δυναμένων στάσεις· ἐν ἀρχῇ γὰρ γίγνεται τὸ ἀμάρτημα, ἢ
 δ' ἀρχὴ λέγεται ἡμῖν εἶναι παντός, ὥστε καὶ τὸ ἐν αὐτῇ
 μικρὸν ἀμάρτημα ἀνάλογόν ἐστι πρὸς ^w τὰ ἐν τοῖς ἄλλοις

¹ post ἦλθον R^b. τῶν τυραννικῶν τοὺς—ἦλθον.

^m χαλκιδέων U^b. V^b.

ⁿ ὥς πλείους V^b. ^o νοτιοῖς V^b. ^p ἐτέρα om. I^b. ^q ἐτέρας om. U^b.

^r καὶ om. I^b. ^s ὢν R^b. ^t πάντας V^b. ^v δὲ R^b. ^w τὰ] τὰς I^b. V^b.

4 μέρεσιν. Ὅλως δὲ αἱ τῶν γνωρίμων στάσεις συναπολαύειν
 ποιούσι καὶ τὴν ὅλην πόλιν, οἷον ^z ἐν Ἑστιάᾳ συνέβη μετὰ
 τὰ Ὑμηδικά, δύο ἀδελφῶν περὶ τῆς ^a τῶν πατρῶν νομῆς
 διενεχθέντων· ὁ μὲν γὰρ ἀπορώτερος, ὡς οὐκ ἀποφαίνοντος
^a θατέρου τὴν οὐσίαν οὐδὲ τὸν θησαυρὸν ὃν εὔρεν ὁ πατήρ,
 προσήγετο τοὺς δημοτικούς, ὁ δ' ἕτερος ἔχων οὐσίαν πολλὴν
 5 τοὺς εὐπόρους. Καὶ ^b ἐν Δελφοῖς ἐκ κηδείας γενομένης δια-
 φορᾶς ἀρχὴ πασῶν ἐγένετο τῶν στάσεων τῶν ὕστερον· ὁ μὲν
 γὰρ οἰωνισάμενός τι σύμπτωμα, ὡς ἦλθεν ἐπὶ τὴν νύμφην, οὐ
 λαβὼν ἀπῆλθεν, οἱ δ' ὡς ὑβρισθέντες ἐνέβαλον τῶν ἱερῶν
 6 χρημάτων θύοντος, κᾶπειτα ὡς ἱερόσυλον ἀπέκτειναν. Καὶ
 περὶ Μιτυλήνην δὲ ἐξ ἐπικλήρων στάσεως γενομένης πολλῶν
 ἐγένετο ἀρχὴ κακῶν καὶ τοῦ πολέμου τοῦ πρὸς Ἀθηναίους,
 ἐν ᾧ Πάχης ἔλαβε τὴν πόλιν ^c αὐτῶν· Τιμοφάνους γὰρ τῶν
 εὐπόρων τινὸς καταλιπόντος δύο θυγατέρας, ὁ ^d περιωσθεὶς
 καὶ οὐ λαβὼν τοῖς υἱέσιν αὐτοῦ ^e Δόξανδρος ἥρξε τῆς στά-
 σεως καὶ τοὺς Ἀθηναίους παρώξυνε, πρόξενος ὢν τῆς πόλεως.
 7 Καὶ ἐν Φωκεύσιν ἐξ ἐπικλήρου στάσεως γενομένης περὶ Μνα-
 σέαν τὸν Μνήσωνος πατέρα καὶ Εὐθυκράτη τὸν Ὀνομάρχου,
 ἡ στάσις αὕτη ἀρχὴ τοῦ ἱεροῦ πολέμου κατέστη τοῖς Φω-
 κεύσιν. Μετέβαλε δὲ ^f καὶ ἐν Ἐπιδάμνῳ ἡ πολιτεία ἐκ γα-
 μικῶν· ὑπομνηστευσάμενος γάρ τις ^g θυγατέρα, ὡς ἐξημίωσεν
 αὐτὸν ὁ τοῦ ὑπομνηστευθέντος πατήρ γενόμενος τῶν ἀρχόν-
 των, ἄτερος συμπαρέλαβε τοὺς ἐκτὸς τῆς πολιτείας ὡς ἐπη-
 8 ρεασθεῖς. Μεταβάλλουσι δὲ καὶ εἰς ὀλιγαρχίαν καὶ εἰς δῆμον
 καὶ εἰς πολιτείαν ἐκ τοῦ εὐδοκιμῆσαί τι ἢ αὐξηθῆναι ἢ ἀρχεῖον
 ἢ μόνιον τῆς πόλεως, οἷον ἡ ἐν Ἀρείῳ πάγῳ βουλὴ εὐδοκι-
 μήσασα ἐν τοῖς Μηδικοῖς ἔδοξε ^h συντονωτέραν ποιῆσαι τὴν
 πολιτείαν, καὶ πάλιν ὁ ναυτικὸς ὄχλος γενόμενος αἷτιος τῆς
 περὶ Σαλαμίνα νίκης καὶ ⁱ διὰ ταύτης τῆς ἡγεμονίας ^k διὰ τὴν

^x ἐν om. Vb.^y δημοτικά Ib.Rb.Vb.^z τῶν om. Ib.Rb.Ub.Vb.^a θατέρου om. Ib.Rb.Vb.^b ἐν Δελφοῖς] ἀδελφοῖς Rb.^c αὐτοῦ Ib.^d περιωσθεὶς Rb, περιωρισθεὶς Ub.Vb.^e δέξανδρος Ib.^f καὶ om. Rb.^g θυγατέρα om. Ib.Rb.Vb.^h συντονωτέρα Rb.ⁱ διὰ τὸ ταύτης Vb.^k διὰ] καὶ διὰ Ub.

κατὰ θάλατταν δύναμιν τὴν δημοκρατίαν ἰσχυροτέραν ἐποί-
ησεν. Καὶ ἐν Ἀργεῖ οἱ γνώριμοι εὐδοκίμησαντες περὶ τὴν⁹
ἐν Μαντινείᾳ μάχην τὴν πρὸς Λακεδαιμονίους ἐπεχείρησαν
καταλύειν τὸν δῆμον, καὶ ἐν Συρακούσαις ὁ δῆμος αἴτιος γε-
νόμενος τῆς¹ νίκης τοῦ πολέμου τοῦ πρὸς Ἀθηναίους ἐκ πο-
λιτείας εἰς δημοκρατίαν μετέβαλεν, καὶ ἐν Χαλκίδι Φόξον
τὸν τύραννον μετὰ τῶν γνωρίμων ὁ δῆμος ἀνελὼν εὐθὺς εἵ-
χετο τῆς πολιτείας,³ καὶ ἐν Ἀμβρακίᾳ πάλιν ὡσαύτως
Περίανδρον συνεκβαλὼν τοῖς² ἐπιθεμένοις ὁ δῆμος τὸν τύ-
ραννον εἰς ἑαυτὸν περιέστησε τὴν πολιτείαν. Καὶ ὅλως δὴ¹⁰
δεῖ τοῦτο μὴ λανθάνειν, ὥς οἱ δυνάμεως αἴτιοι γενόμενοι, καὶ
ιδιωταὶ καὶ ἀρχαὶ καὶ φυλαὶ καὶ ὅλως μέρος καὶ^ο ὅποιονοῦν
πλήθος, στάσιν κινούσιν· ἡ γὰρ οἱ τοῦτοις φθονοῦντες τι-
μωμένοις ἄρχουσι τῆς στάσεως, ἡ οὗτοι διὰ τὴν ὑπεροχὴν οὐ
θέλουσι μένειν ἐπὶ τῶν ἴσων. Κινοῦνται δ' αἱ πολιτεῖαι καὶ¹¹
ὅταν τὰναντία εἶναι δοκοῦντα^ρ μέρη τῆς πόλεως ἰσάζῃ ἀλλή-
λοις, οἷον οἱ πλούσιοι καὶ ὁ δῆμος, μέσον δ' ἢ μικρὸν ἢ μηθὲν
πάμπαν· ἂν γὰρ πολὺ ὑπερέχῃ ὅποτερονοῦν τῶν μερῶν πρὸς
τὸ φανερώς κρεῖττον, τὸ λοιπὸν⁴ οὐ θέλει κινδυνεύειν. Διὸ¹²
καὶ οἱ κατ' ἀρετὴν διαφέροντες οὐ ποιοῦσι στάσιν ὥς εἰπεῖν·
ὀλίγοι γὰρ γίγνονται πρὸς πολλούς. Καθόλου μὲν οὖν περὶ
πάσας τὰς πολιτείας αἱ ἀρχαὶ καὶ¹ αἰτίαι τῶν στάσεων καὶ
τῶν μεταβολῶν τοῦτον ἔχουσι τὸν τρόπον. Κινοῦσι δὲ τὰς
πολιτείας ὅτε μὲν διὰ βίας ὅτε δὲ δι' ἀπάτης, διὰ βίας μὲν
ἢ εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ἢ ὕστερον ἀναγκάζοντες. Καὶ γὰρ ἡ ἀπάτη¹³
διττὴ· ὅτε μὲν γὰρ ἐξαπατήσαντες τὸ πρῶτον ἐκόντων μετα-
βάλλουσι τὴν πολιτείαν, εἴθ' ὕστερον βίᾳ κατέχουσιν ἀκόν-
των, οἷον ἐπὶ τῶν τετρακοσίων τὸν δῆμον ἐξηπάτησαν, φά-
σκοντες τὸν βασιλέα χρήματα παρέξειν πρὸς τὸν πόλεμον
τὸν πρὸς Λακεδαιμονίους, ψευδάμενοι δὲ κατέχειν ἐπειρῶντο
τὴν πολιτείαν· ὅτε δὲ ἐξ ἀρχῆς τε πείσαντες καὶ ὕστερον

¹ νίκης] λίβης R^b. ³ καὶ ἀναμβρακεία U^b. ² ἐπιτιθεμένοις R^b, V^b.

^ο ὅποιονοῦν V^b. ^ρ μέρη] μέν τι R^b. ⁴ οὐ θέλει] ἐθέλει R^b. ¹ αἰτίαι]
αἱ I^b, R^b, V^b.

πάλιν πεισθέντων ἐκόντων ἄρχουσιν αὐτῶν. Ἀπλῶς μὲν οὖν περὶ πάσας τὰς πολιτείας ἐκ τῶν ⁸ εἰρημένων συμβέβηκε γίγνεσθαι τὰς μεταβολάς.

- 5 Καθ' ἕκαστον δ' εἶδος πολιτείας ἐκ τούτων μερίζοντας τὰ συμβαίνοντα δεῖ θεωρεῖν. Αἱ μὲν οὖν δημοκραταὶ μάλιστα μεταβάλλουσι διὰ τὴν τῶν δημαγωγῶν ἀσέλγειαν· τὰ μὲν γὰρ ἰδίᾳ συκοφαντοῦντες τοὺς τὰς οὐσίας ἔχοντας συστρέφουσιν αὐτοὺς (συνάγει γὰρ καὶ τοὺς ἐχθίστους ὁ κοινὸς φόβος), τὰ δὲ κοινῇ τὸ πλῆθος ἐπάγοντες. Καὶ τοῦτο ἐπὶ ² πολλῶν ἂν τις ἴδοι γιγνόμενον οὕτως. Καὶ γὰρ ἐν Κῷ ἡ δημοκρατία μετέβαλε πονηρῶν ἐγγενομένων δημαγωγῶν (οἱ γὰρ γνώριμοι συνέστησαν) καὶ ἐν Ῥόδῳ μισθοφορὰν τε γὰρ οἱ δημαγωγοὶ ἐπόριζον, καὶ ἐκώλουν ἀποδιδόναι τὰ ὀφειλόμενα τοῖς τριηράρχοις· οἱ δὲ διὰ τὰς ἐπιφερομένας ³ δίκας ἠναγκάσθησαν συστάντες καταλύσαι τὸν δῆμον. Κατελύθη δὲ καὶ ἐν Ἡρακλείᾳ ὁ δῆμος μετὰ τὸν ἀποικισμὸν εὐθὺς διὰ τοὺς δημαγωγούς· ἀδικούμενοι γὰρ ὑπ' αὐτῶν οἱ γνώριμοι ἐξέπιπτον, ἔπειτα ἀθροισθέντες [†] οἱ ἐκπίπτοντες καὶ ⁴ κατελθόντες κατέλυσαν τὸν δῆμον. Παραπλησίως δὲ καὶ ἡ ἐν Μεγάροις κατελύθη δημοκρατία· οἱ γὰρ ^ν δημαγωγοί, ἵνα χρήματα ἔχωσι δημεύειν, ^ω ἐξέβαλλον πολλοὺς τῶν γνωρίμων, ἕως πολλοὺς ἐποίησαν τοὺς φεύγοντας· οἱ δὲ κατιόντες ἐνίκησαν μαχόμενοι τὸν δῆμον καὶ κατέστησαν τὴν ὀλιγαρχίαν. Συνέβη δὲ ταυτὸν καὶ περὶ Κύμῃ ἐπὶ τῆς δημοκρα- ⁵ τίας ἣν κατέλυσε ^χ Θρασύμαχος. Σχεδὸν δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ἂν τις ἴδοι θεωρῶν τὰς μεταβολὰς τοῦτον ἐχούσας τὸν τρόπον. Ὅτε μὲν γάρ, ἵνα χαρίζωνται, ἀδικοῦντες τοὺς γνωρίμους συνιστᾷσιν, ἢ τὰς οὐσίας ὕψιστους ποιοῦντες ἢ τὰς προσόδους ταῖς λειτουργίαις· ὅτε δὲ διαβάλλοντες, ^ι ⁶ ἔχωσι δημεύειν τὰ κτήματα τῶν πλουσίων. Ἐπὶ δὲ τῶν ἀρχαίων, ὅτε γένοιτο ὁ αὐτὸς δημαγωγὸς καὶ στρατηγός, εἰς τυραννίδα ^z μετέβαλλον· σχεδὸν γὰρ οἱ πλείστοι τῶν ἀρ-

⁸ προειρημένων Vb. [†] οἱ ἐκπίπτοντες om. Rb. ^ν δημαγωγούντες pr. Rb.
^ω ἐξέβαλον Ib. ^χ θρασύμαχος Vb. ^γ ἀναδράστους Vb. ^z μετέβαλον Vb.

χαίων τυράννων ἐκ δημαγωγῶν γεγόνασιν. Αἴτιον δὲ τοῦ
 τότε μὲν γίνεσθαι νῦν δὲ μὴ, ὅτι τότε μὲν οἱ δημαγωγοὶ
 ἦσαν ἐκ τῶν στρατηγούντων (οὐ γάρ πω δεινοὶ ἦσαν λέγειν),
 νῦν δὲ τῆς ῥητορικῆς ἠϋξημένης οἱ δυνάμενοι λέγειν δημαγω-
 γοῦσι μὲν, δι' ἀπειρίαν δὲ τῶν πολεμικῶν οὐκ ἐπιτίθενται,
 πλὴν εἴ που βραχύ τι γέγονε τοιοῦτον. Ἐγίγνοντο δὲ τυ-
 ραννίδες πρότερον μᾶλλον ἢ νῦν καὶ διὰ τὸ μεγάλας ἀρχὰς
 ἐγχειρίζεσθαι τισιν, ὥσπερ ἐν Μιλήτῃ ἐκ τῆς πρυτανείας
 πολλῶν γὰρ ἦν καὶ μεγάλων κύριος ὁ πρύτανις. Ἐτι δὲ
 διὰ τὸ μὴ μεγάλας εἶναι τότε τὰς πόλεις, ἀλλ' ἐπὶ τῶν
 ἀγρῶν οἰκεῖν τὸν δῆμον ἄσυχον ὄντα πρὸς τοῖς ἔργοις, οἱ
 προστάται τοῦ δήμου, ὅτε πολεμικοὶ γένοιτο, τυραννίδι ἐπε-
 τίθεντο. Πάντες δὲ τοῦτο ἔδρων ὑπὸ τοῦ δήμου πιστευθέν-
 7 τες, ἡ δὲ πίστις ἦν ἡ ἀπέχθεια ἡ πρὸς τοὺς ^α πλουσίους, οἷον
 Ἀθήνησιν τε Πεισίστρατος στασιάσας πρὸς τοὺς πεδιακοὺς,
 καὶ Θεαγένης ἐν Μεγάροις τῶν εὐπόρων τὰ κτήνη ἀποσφά-
 ζας, λαβῶν παρὰ τὸν ποταμὸν ἐπινέμοντας. Καὶ Διονύσιος ¹⁰
^βκατηγορῶν Δαφναίου καὶ τῶν πλουσιῶν ἠξιώθη τῆς τυραν-
 νίδος, διὰ τὴν ἔχθραν πιστευθεὶς ὡς δημοτικὸς ὢν. Μετα-
 βάλλουσι δὲ καὶ ἐκ τῆς πατρίας δημοκρατίας εἰς τὴν νεωτά-
 την· ὅπου γὰρ αἰρεταὶ μὲν αἱ ἀρχαί, μὴ ἀπὸ τιμημάτων δέ,
 αἰρεῖται δὲ ὁ δῆμος, δημαγωγοῦντες οἱ σπουδαρχίωντες εἰς
 τοῦτο καθιστάσιν ὡς κύριον εἶναι τὸν δῆμον καὶ τῶν νόμων.
 Ἄκος δὲ τοῦ ἢ μὴ γίνεσθαι ἢ τοῦ γίνεσθαι ἦττον τὸ τὰς ¹¹
 φυλὰς φέρειν τοὺς ἄρχοντας, ἀλλὰ μὴ πάντα τὸν δῆμον.
 Τῶν μὲν οὖν δημοκρατιῶν αἱ μεταβολαὶ γίνονται πάσαι
 σχεδὸν διὰ ταύτας τὰς αἰτίας.

Αἱ δ' ὀλιγαρχίαι μεταβάλλουσι διὰ δύο μάλιστα τρόπους ⁶
 τοὺς φανερωτάτους, ἓνα μὲν ἐὰν ἀδικῶσι τὸ πλῆθος· πᾶς γὰρ
 ἱκανὸς γίνεται προστάτης, μάλιστα δ' ὅταν ἐξ αὐτῆς συμβῇ
 τῆς ὀλιγαρχίας γίνεσθαι τὸν ἡγεμόνα, καθάπερ ἐν Νάξῳ
 Λύγδαμις, ὃς καὶ ἐτυράννησεν ὕστερον τῶν Ναξίων. Ἐχει ²

^α πηλσίους V^b.^β κατηγορῶν] ἐν μεγάροις R^b.

δὲ καὶ ἡ ἐξ ^c ἄλλων ἀρχὴ στάσεως διαφοράς. Ὅτε μὲν γὰρ ἐξ αὐτῶν τῶν εὐπόρων, οὐ τῶν ὄντων δ' ἐν ταῖς ἀρχαῖς, γίγνεται κατάλυσις, ὅταν ὀλίγοι σφόδρα ὦσιν οἱ ἐν ταῖς τιμαῖς, οἷον ἐν Μασσαλία καὶ ἐν Ἰστρῷ καὶ ἐν Ἡρακλείᾳ καὶ ³ ἐν ἄλλαις πόλεσι συμβέβηκεν. Οἱ γὰρ μὴ μετέχοντες τῶν ἀρχῶν ἐκίνουν, ἕως ^d μετέλαβον οἱ πρεσβύτεροι πρότερον τῶν ἀδελφῶν, ὕστερον δ' οἱ νεώτεροι πάλιν· οὐ γὰρ ἄρχουσιν ἐνιαχοῦ μὲν ἅμα πατήρ τε καὶ υἱός, ἐνιαχοῦ δὲ ὁ πρεσβύτερος καὶ ὁ νεώτερος ἀδελφός. Καὶ ἔνθα μὲν πολιτικωτέρα ἐγένετο ^e ἡ ὀλιγαρχία, ^f ἐν Ἰστρῷ δ' εἰς δῆμον ἀπετελεῖται, ⁴ ἐν Ἡρακλείᾳ δ' ἐξ ἐλαττόνων εἰς ἐξακοσίους ἦλθεν. Μετέβαλε δὲ καὶ ἐν Κνίδῳ ἡ ὀλιγαρχία στασιασάντων τῶν γνωρίμων αὐτῶν πρὸς αὐτοὺς διὰ τὸ ὀλίγους μετέχειν καὶ καθάπερ εἴρηται, εἰ πατήρ, υἱὸν μὴ μετέχειν, μηδ' εἰ πλείους ἀδελφοί, ἀλλ' ἢ τὸν πρεσβύτατον· ἐπιλαβόμενος γὰρ στασιάζοντων ὁ δῆμος, καὶ λαβὼν προστάτην ἐκ τῶν γνωρίμων, ⁵ ἐπιθέμενος ἐκράτησεν· ἀσθενὲς γὰρ τὸ στασιάζον. Καὶ ἐν Ἐρυθραῖς δὲ ἐπὶ τῆς τῶν ^g Βασιλιδῶν ὀλιγαρχίας ἐν τοῖς ἀρχαίοις χρόνοις, καίπερ καλῶς ἐπιμελομένων τῶν ἐν τῇ πολιτείᾳ, ὅμως διὰ τὸ ὑπ' ὀλίγων ἄρχεσθαι ἀγανακτῶν ὁ δῆμος μετέβαλε τὴν πολιτείαν. Κινοῦνται δ' ^h αἱ ὀλιγαρχίαι ἐξ ⁶ αὐτῶν καὶ διὰ φιλονεικίαν δημαγωγούντων. Ἡ δημαγωγία δὲ διττή, ⁱ ἡ μὲν ἐν αὐτοῖς τοῖς ^k ὀλίγοις (ἐγγίνεται γὰρ δημαγωγὸς κἂν πάννυ ὀλίγοι ὦσιν, οἷον ἐν τοῖς τριάκοντα Ἀθηνησιν οἱ περὶ Χαρικλέα ἴσχυσαν τοὺς τριάκοντα δημαγωγούντες, καὶ ἐν τοῖς τετρακοσίοις οἱ περὶ Φρύνιχον τὸν αὐτὸν τρόπον), ἡ ὅταν τὸν ὄχλον δημαγωγῶσιν οἱ ἐν τῇ ὀλιγαρχίᾳ ὄντες, οἷον ἐν Λαρίσσει οἱ πολιτοφύλακες διὰ τὸ αἰρεῖσθαι αὐτοὺς τὸν ὄχλον ἐδημαγῶγουν· καὶ ἐν ὅσαις ὀλιγαρχίαις οὐχ οὗτοι αἰροῦνται τὰς ἀρχὰς ἐξ ὧν οἱ ἄρχοντές εἰσιν, ἀλλ' αἱ μὲν ἀρχαὶ ἐκ τιμημάτων μεγάλων εἰσὶν ἢ ἐται-

^c ἄλλων] αὐτῶν alii. ^d μετέβαλλον Vb. ^e ἡ om. Vb. ^f ἐν Ἰστρῷ—ὀλιγαρχία om. Rb. ^g βασιλιδῶν codices. ^h αἱ om. Rb. ⁱ ἡ om. Ib. Rb. Vb. ^k λόγοις Rb.

ριῶν, αἰρῶνται δ' οἱ ¹ὀπλίται ἢ ὁ δῆμος, ὅπερ ἐν Ἀβύδῳ
 συνέβαινε. Καὶ ὅπου τὰ δικαστήρια μὴ ἐκ τοῦ πολитеύ-
 ματός ἐστιν· δημαγωγοῦντες γὰρ πρὸς τὰς κρίσεις μετα-
 βάλλουσι τὴν πολιτείαν, ὅπερ καὶ ἐν Ἡρακλείᾳ ἐγένετο τῇ
 ἐν ^μτῷ Πόντῳ. Ἔτι δ' ὅταν ἔνιοι εἰς ἐλάττους ἔλκωσι τὴν
 ὀλιγαρχίαν· οἱ γὰρ τὸ ἴσον ζητοῦντες ἀναγκάζονται βοηθὸν
 ἐπαγαγέσθαι τὸν δῆμον. Γίγνονται δὲ μεταβολαὶ τῆς ὀλι-
 γαρχίας καὶ ὅταν ἀναλώσῃσι τὰ ἴδια ζῶντες ἀσελγῶς· καὶ
 γὰρ οἱ τοιοῦτοι ^νκαινοτομεῖν ζητοῦσι, καὶ ^οἢ τυραννίδι ἐπι-
 τίθενται αὐτοὶ ἢ κατασκευάζουσιν ἕτερον, ὥσπερ Ἰππα-
 ρίνος Διονύσιον ἐν Συρακούσαις. Καὶ ἐν Ἀμφιπόλει, φ
 ὄνομα ἦν Κλεότιμος, τοὺς ἐποίκους τοὺς Χαλκιδῆων ἤγαγε,
 καὶ ἄλθόντων διεστασίασεν αὐτοὺς πρὸς τοὺς εὐπόρους. Καὶ
 ἐν Αἰγίνῃ ὁ τὴν πράξιν ^ατὴν πρὸς Χάρητα πράξας ἐνεχεί-
 ρησε μεταβαλεῖν τὴν πολιτείαν διὰ τοιαύτην αἰτίαν. Ὅτε
 μὲν οὖν ἐπιχειροῦσί τι κινεῖν, ὅτε δὲ κλέπτουσι τὰ κοινά·
 ὅθεν πρὸς αὐτοὺς στασιάζουσιν ἢ οὗτοι ἢ ^ροἱ πρὸς ^στούτους
 μαχόμενοι ^τκλέπτοντας, ὅπερ ἐν Ἀπολλωνίᾳ συνέβη τῇ ἐν
 τῷ Πόντῳ. Ὁμοιοῦσα δὲ ὀλιγαρχία οὐκ ^νεὐδιάφθορος ἐξ ¹⁰
 αὐτῆς. Σημεῖον δὲ ἢ ἐν Φαρσάλῳ πολιτεία· ἐκεῖνοι γὰρ ὀλί-
 γοι ὄντες πολλῶν κύριοι εἰσι διὰ τὸ χρῆσθαι σφίσιν αὐτοῖς
 καλῶς. Καταλύονται δὲ καὶ ὅταν ἐν τῇ ὀλιγαρχίᾳ ἐτέραν
 ὀλιγαρχίαν ἐμποιῶσιν. Τοῦτο δ' ἐστὶν ὅταν τοῦ παντός ¹¹
 πολитеύματος ὀλίγου ὄντος τῶν μεγίστων ἀρχῶν μὴ μετέ-
 χωσιν οἱ ὀλίγοι πάντες, ὅπερ ἐν Ἡλίδι συνέβη ποτὲ τῆς
 πολιτείας γὰρ δι' ὀλίγων οὔσης τῶν γερόντων ὀλίγοι πάμ-
 παν ἐγίνοντο διὰ τὸ αἰδίου εἶναι ἐνεήκοντα ὄντας, τὴν δ'
 αἵρεσιν δυναστευτικὴν εἶναι καὶ ὁμοίαν τῇ τῶν ἐν Λακεδαι-
 μονι γερόντων. Γίγνεται δὲ μεταβολὴ τῶν ὀλιγαρχικῶν ¹²
 καὶ ἐν πολέμῳ καὶ ἐν εἰρήνῃ, ἐν μὲν πολέμῳ διὰ τὴν πρὸς
 τὸν δῆμον ἀπιστίαν στρατιώταις ἀναγκαζομένων χρῆσθαι (φ

¹ πολῖται Rb. ^μ τῷ om. Vb. ^ν καινοτομεῖν Rb. ^ο ἢ prius om. Rb.
^ρ ὥσπερ ὁ Ἰππαρίνος Rb. ^α τὴν πρὸς] πρὸς τὸν Rb. ^ρ οἱ om. Vb.
^σ τούτοις Rb.Vb. ^τ κλέπτοντες Rb.Vb. ^ν εὐδιάφθορος Parisiensis 1858.

^w γὰρ ἂν ἐγχειρίσωσιν, οὗτος πολλάκις γίγνεται τύραννος, ὥσπερ ἐν Κορίνθῳ Τιμοφάνης· ἂν δὲ πλείους, οὗτοι αὐτοῖς περιποιούνται δυναστείαν· ὅτε δὲ ταῦτα δεδιότες μεταδιδόασι τῷ πλήθει τῆς πολιτείας διὰ τὸ ἀναγκάζεσθαι τῷ
 13 δῆμῳ χρῆσθαι. Ἐν δὲ τῇ εἰρήνῃ διὰ τὴν ἀπιστίαν τὴν πρὸς ἀλλήλους ἐγχειρίζουσι τὴν φυλακὴν στρατιώταις καὶ ἄρχοντι μεσιδίῳ, ὃς ἐνίοτε γίνεται κύριος ἀμφοτέρων, ὅπερ
 x συνέβη ἐν Λαρίσσει ἐπὶ τῆς τῶν Ἀλευαδῶν ἀρχῆς τῶν περὶ γ Σίμον καὶ ἐν Ἀβύδῳ ἐπὶ τῶν z ἐταιριῶν ὧν ἦν μία ἡ Ἰφιά-
 14 δου. Γίνονται δὲ στάσεις καὶ ἐκ τοῦ περιωθεῖσθαι ἐτέρους ὑφ' ἐτέρων τῶν ἐν τῇ ὀλιγαρχίᾳ αὐτῶν καὶ καταστασιάζεσθαι κατὰ γάμους ἢ δίκας, οἷον ἐκ γαμικῆς μὲν αἰτίας αἱ εἰρημέναι πρότερον, καὶ τὴν ἐν Ἐρετρίᾳ δ' ὀλιγαρχίαν τὴν τῶν ἱππέων Διαγόρας [δὲ] κατέλυσεν ἀδικηθεὶς περὶ γάμον.
 15 Ἐκ δὲ a δικαστηρίου κρίσεως ἢ ἐν Ἡρακλείᾳ στάσις b ἐγένετο καὶ ἐν Θήβαις, ἐπ' αἰτία μοιχείας δικαίως μὲν στασιωτικῶς δὲ ποιησαμένων τὴν κόλασιν τῶν μὲν ἐν Ἡρακλείᾳ κατ' c εὐρυτίωνος, τῶν δ' ἐν Θήβαις κατ' Ἀρχίου· ἐφίλονεῖκσαν γὰρ
 16 αὐτοὺς οἱ ἐχθροὶ ὥστε δεθῆναι ἐν ἀγορᾷ ἐν τῷ κύφῳ. Πολλαὶ δὲ d καὶ διὰ τὸ ἄγαν δεσποτικὰς εἶναι τὰς ὀλιγαρχίας ὑπὸ τῶν ἐν τῇ πολιτείᾳ τινῶν e δυσχερανάντων κατελύθησαν, ὥσπερ ἢ ἐν Κνίδῳ καὶ ἢ ἐν Χίῳ ὀλιγαρχία. Γίγνονται δὲ f καὶ ἀπὸ συμπτώματος μεταβολαὶ καὶ τῆς καλουμένης πολιτείας καὶ τῶν ὀλιγαρχιῶν ἐν ὅσαις ἀπὸ τιμῆματος βουλευ-
 17 ονσι καὶ δικάζουσι καὶ τὰς ἄλλας ἀρχὰς ἄρχουσιν. Πολλάκις γὰρ τὸ ταχθεὶς πρῶτον τίμημα πρὸς τοὺς παρόντας καιροὺς, ὥστε μετέχειν ἐν μὲν τῇ ὀλιγαρχίᾳ ὀλίγους ἐν δὲ τῇ πολιτείᾳ τοὺς μέσους, εὐετηρίας γιγνομένης δι' εἰρήνην ἢ δι' ἄλλην τιν' εὐτυχίαν συμβαίνει πολλαπλασίου γίγνεσθαι τιμῆματος ἀξίας τὰς αὐτὰς κτήσεις, ὥστε πάντας πάντων μετέχειν, ὅτε

^w γὰρ ἐγχειρήσουσιν 1858. ^x συνέβη λαρίσαι R^b. ^y σάμον codices. ^z ἐταιριῶν Ib.V^b. ^a δικαστηρίων 1858. ^b ἐγένετο 1858. ^c εὐρυτίωνος Ib.V^b. ^d καὶ om. R^b. ^e δυσχερανόντων R^b. ^f καὶ post δὲ om. R^b. ^g αὐτὰς om. 1858.

μὲν ἐκ προσαγωγῆς καὶ κατὰ μικρὸν γινομένης τῆς μεταβολῆς καὶ λανθανούσης, ὅτε δὲ καὶ θάττον. Αἱ μὲν ^h οὖν ¹⁸ ὀλιγαρχίαι μεταβάλλουσι καὶ στασιάζουσι διὰ τοιαύτας αἰτίας. Ὅλως δὲ ¹ καὶ αἱ δημοκρατίαι καὶ ὀλιγαρχίαι ἐξίστανται ἐνίοτε οὐκ εἰς τὰς ἐναντίας πολιτείας ἀλλ' εἰς τὰς ἐν τῷ αὐτῷ γένει, οἷον ἐκ τῶν ἐννόμων δημοκρατιῶν καὶ ὀλιγαρχιῶν εἰς ^k τὰς κυρίους καὶ ἐκ τούτων εἰς ἐκείνας.

¹ Ἐν δὲ ταῖς ἀριστοκρατίαις γίγνονται αἱ στάσεις αἱ μὲν ⁷ διὰ τὸ ὀλίγους τῶν τιμῶν μετέχειν, ὅπερ εἴρηται κινεῖν καὶ τὰς ὀλιγαρχίας διὰ τὸ καὶ τὴν ἀριστοκρατίαν ὀλιγαρχίαν εἶναι πῶς· ἐν ἀμφοτέραις γὰρ ὀλίγοι οἱ ἄρχοντες, οὐ μέντοι διὰ ταυτὸν ὀλίγοι, ἐπεὶ δοκεῖ γε διὰ ταῦτα καὶ ἡ ἀριστοκρατία ὀλιγαρχία εἶναι. Μάλιστα δὲ τοῦτο συμβαίνειν ¹ ἀναγκαῖον, ὅταν ἢ τὸ πλῆθος τῶν πεφρονηματισμένων ὡς ὅμοιον κατ' ἀρετὴν, οἷον ἐν Λακεδαίμονι οἱ λεγόμενοι Παρθενίαι (ἐκ τῶν ὁμοίων γὰρ ἦσαν), οὓς ¹ φωράσαντες ἐπιβουλεύσαντας ἀπέστειλαν Τάραντος οἰκιστάς. Ἡ ὅταν ^m τινὲς ἀτιμάζονται μεγάλοι ὄντες καὶ μῆθενός ἤττους κατ' ἀρετὴν ὑπὸ τινῶν ἐντιμοτέρων, οἷον Λύσανδρος ὑπὸ τῶν βασιλέων. Ἡ ὅταν ἀνδρώδης τις ὦν μὴ ⁿ μετέχη τῶν τιμῶν, οἷον Κινά- ³ δων ὁ τὴν ἐπ' Ἀγησιλάφ συστήσας ἐπίθεσιν ἐπὶ τοὺς Σπαρτιάτας. Ἔτι ὅταν οἱ μὲν ἀπορώσι λίαν, οἱ δ' εὐπορώσιν· καὶ μάλιστα ἐν τοῖς πολέμοις τοῦτο γίνεται. Συνέβη δὲ καὶ τοῦτο ἐν Λακεδαίμονι ὑπὸ τὸν ^o Μεσσηνιακὸν πόλεμον. Δῆ- ⁴ λον δὲ καὶ τοῦτο ἐκ τῆς Τυρταίου ποιήσεως τῆς καλουμένης Εὐνομίας· θλιβόμενοι γὰρ τινες διὰ τὸν πόλεμον ἤξιον ^p ἀνάδαστον ποιεῖν τὴν χώραν. Ἐτι εἰάν τις μέγας ἢ καὶ δυνάμενος ἔτι μείζων εἶναι, ἵνα μοναρχῇ, ὥσπερ ἐν Λακεδαίμονι δοκεῖ Πausanίας ὁ στρατηγῆσας κατὰ τὸν Μηδικὸν πόλεμον καὶ ἐν Καρχηδόνι ^q Ἀννων. Λύονται δὲ μάλιστα ⁵ αἱ τὲ πολιτεῖαι καὶ ^r αἱ ἀριστοκρατίαι διὰ τὴν ἐν αὐτῇ ^r τῇ

^h οὖν om. Rb. ⁱ καὶ post δὲ om. 1858. ^k τὰς] τοὺς Vb. ¹ φωράσαντα Rb. ^m τινὰς ἀτιμάζοντα Rb. ⁿ μετέσχη Vb. ^o μεσσηνιακὸν Vb. ^p ἀνάδατον Vb. ^q ἔτι om. Rb. ^r αἱ et mox τῇ om. idem.

πολιτεία τοῦ δικαίου παρέκβασιν. Ἀρχὴ γὰρ τὸ μὴ με-
 μίχθαι καλῶς ἐν μὲν τῇ πολιτεία δημοκρατίαν καὶ ὀλιγαρχ-
 χίαν, ἐν δὲ τῇ ἀριστοκρατίᾳ ταῦτά τε καὶ τὴν ἀρετὴν, ⁸ μάλ-
 ιστα δὲ τὰ δύο· λέγω δὲ τὰ δύο δῆμον καὶ ὀλιγαρχίαν·
 ταῦτα γὰρ αἱ πολιτεαὶ τε πειρῶνται μιγνύναι καὶ αἱ πολ-
 6 λὰ τῶν καλουμένων [†] ἀριστοκρατιῶν. Διαφέρουσι γὰρ τῶν
 ὀνομαζομένων πολιτειῶν αἱ ἀριστοκραταὶ τούτῳ, καὶ διὰ
 τούτ' εἰσὶν αἱ μὲν ἡττον αἱ δὲ μᾶλλον μόνιμοι αὐτῶν. Τὰς
 γὰρ ἀποκλινούσας μᾶλλον πρὸς τὴν ὀλιγαρχίαν ἀριστο-
 κρατίας καλοῦσιν, τὰς δὲ πρὸς τὸ πλῆθος πολιτείας. • Διό-
 περ ἀσφαλέστεραι αἱ τοιαῦται τῶν ἐτέρων εἰσὶν· κρεῖττόν
 τε γὰρ τὸ πλεῖον, ⁹ καὶ μᾶλλον ἀγαπῶσιν ^ω ἴσον ἔχοντες.
 7 Οἱ δ' ἐν ταῖς εὐπορίαις, ἂν ἡ πολιτεία διδῷ τὴν ὑπεροχὴν,
 ὑβρίζειν ζητοῦσι καὶ πλεονεκτεῖν. Ὅλως δ' ἐφ' ὁπότερον
 ἂν ἐγκλίνη ἡ πολιτεία, ἐπὶ ταῦτα μεθίσταται ἐκατέρων τὸ
 σφέτερον αὐξανόντων, οἷον ἡ μὲν πολιτεία εἰς δῆμον, ἀρι-
 8 στοκρατία δ' εἰς ὀλιγαρχίαν. Ἡ εἰς τὰναντία, οἷον ἡ μὲν
 ἀριστοκρατία εἰς δῆμον (ὥς ἀδικούμενοι γὰρ περισπῶσιν εἰς
 τούναντίον οἱ ἀπορώτεροι), αἱ δὲ πολιτεαὶ εἰς ὀλιγαρχίαν·
^κ μόνον γὰρ μόνιμον τὸ κατ' ἀξίαν ἴσον καὶ τὸ ἔχειν τὰ
 9 αὐτῶν. Συνέβη δὲ τὸ εἰρημένον ἐν Θουρίοις· διὰ μὲν γὰρ
 τὸ ἀπὸ πλείονος τιμήματος εἶναι τὰς ἀρχὰς εἰς ἑλαττον
 μετέβη καὶ εἰς ἀρχεῖα πλείω, διὰ δὲ τὸ τὴν χώραν ὅλην
 τοὺς γνωρίμους συγκτήσασθαι παρὰ τὸν νόμον· ἡ γὰρ πο-
 λιτεία ὀλιγαρχικωτέρα ἦν, ὥστε ἐδύναντο πλεονεκτεῖν· ὁ δὲ
 δῆμος γυμνασθεὶς ἐν τῷ πολέμῳ τῶν φρουρῶν ἐγένετο κρεῖτ-
 των, ἕως ἀφείσαν ^γ τῆς χώρας ὅσοι πλείω ἦσαν ἔχοντες.
 10 Ἔτι διὰ τὸ πάσας τὰς ἀριστοκρατικὰς πολιτείας ὀλιγαρχ-
 κικὰς εἶναι μᾶλλον πλεονεκτοῦσιν οἱ γνώριμοι, οἷον καὶ ἐν
 Λακεδαιμόνι εἰς ὀλίγους αἱ οὐσῖαι ἔρχονται καὶ ἔξεστι ποιεῖν
 ὅ τι ἂν θέλωσι ^z τοῖς γνωρίμοις μᾶλλον, καὶ κηδεύειν ὅτῳ

⁸ μάλιστα δὲ] μάλιστα δὲ καὶ Ib. [†] ἀριστοκρατειῶν Vb. ⁹ καὶ] καὶ
 γὰρ Vb. ^ω ἴσον] ἡττον Rb, om. Ib. ^κ μόνον] μόνιμον Vb. ^γ τὴν
 χώραν Ib, Vb. ^z τοῖς—θέλωσιν om. Rb.

θέλωσιν. Διὸ καὶ ἡ Λοκρῶν πόλις ἀπώλετο ἐκ τῆς πρὸς Διονύσιον κηδείας· ὃ ἐν δημοκρατίᾳ οὐκ ἂν ἐγένετο, οὐδ' ἂν ἐν ἀριστοκρατίᾳ ^a εὖ μεμιγμένη. Μάλιστα δὲ λανθάνουσιν ¹¹ αἱ ἀριστοκραταὶ μεταβάλλουσai τῷ λύεσθαι κατὰ μικρόν, ὅπερ εἴρηται ἐν τοῖς πρότερον καθόλου κατὰ πασῶν τῶν πολιτειῶν, ὅτι αἴτιον τῶν μεταβολῶν καὶ τὸ μικρόν ἐστίν· ὅταν γάρ τι προῶνται τῶν πρὸς τὴν πολιτείαν, μετὰ τοῦτο καὶ ἄλλο ^b μικρῷ μείζον εὐχερέστερον κινούσιν, ἕως ἂν πάντα κινήσωσι τὸν κόσμον. Συνέβη ^c δὲ τοῦτο καὶ ἐπὶ τῆς ^d Θου- ¹² ρίων πολιτείας. Νόμου γὰρ ὄντος διὰ πέντε ἐτῶν στρατηγεῖν, γενόμενοί ^e τινες πολεμικοὶ τῶν νεωτέρων καὶ ^f παρὰ τῷ πλήθει τῶν φρουρῶν εὐδοκιμοῦντες, καταφρονησάντες τῶν ἐν τοῖς πράγμασι καὶ νομίζοντες ῥαδίως κατασχέσειν, τοῦ-
 ταν τὸν νόμον λύειν ἐπεχείρησαν πρῶτον, ὥστ' ἐξεῖναι τοὺς αὐτοὺς συνεχῶς στρατηγεῖν, ὁρῶντες τὸν δῆμον αὐτοὺς χειρο-
 τονήσοντα προθύμως. Οἱ δ' ἐπὶ τούτῳ τεταγμένοι τῶν ἀρ- ¹³ χόντων, οἱ καλούμενοι σύμβουλοι, ὁρμήσαντες τὸ πρῶτον ἐναντιοῦσθαι συνεπέισθησαν, ὑπολαμβάνοντες τοῦτον ^g κινήσαντας τὸν νόμον ἐάσειν τὴν ἄλλην πολιτείαν, ὕστερον δὲ βουλόμενοι κωλύειν ἄλλων κινουμένων οὐκέτι πλέον ἐποιοῦν οὐθέν, ἀλλὰ ^h μετέβαλεν ἡ τάξις πᾶσα τῆς πολιτείας εἰς δυ-
 ναστείαν τῶν ἐπιχειρησάντων νεωτερίζειν. Πᾶσαι δ' αἱ πο- ¹⁴ λιτεῖαι λύονται ὅτε μὲν ἐξ αὐτῶν ὅτε δ' ἔξωθεν, ὅταν ἐναν-
 τία πολιτεία ἢ ἢ πλησίον ἢ πόρρω μὲν ἔχουσα δὲ δύναμιν. Ὅπερ συνέβαινεν ἐπ' Ἀθηναίων καὶ Λακεδαιμονίων· οἱ μὲν γὰρ Ἀθηναῖοι πανταχοῦ τὰς ὀλιγαρχίας, οἱ δὲ Λάκωνες τοὺς δήμους κατέλυνον. Ὅθεν μὲν οὖν αἱ μεταβολαὶ γίγνον-
 ται τῶν πολιτειῶν καὶ αἱ στάσεις, εἴρηται σχεδόν.

Περὶ δὲ σωτηρίας καὶ κοινῇ καὶ χωρὶς ἐκάστης πολιτείας ⁸ ἐχόμενόν ἐστιν εἰπεῖν. Πρῶτον μὲν οὖν δηλον ὅτι, εἴπερ ἔχομεν δι' ὧν φθείρονται αἱ πολιτεῖαι, ἔχομεν καὶ δι' ὧν

^a εὖ] ἢ V^b. ^b μικρῶν R^b. ^c δὲ] καὶ R^b. ^d θουρείων R^b. ^e τινες]
 δέ τινες R^b. ^f παρὰ om. R^b. ^g κινήσαντες V^b. ^h μετέβαλλον
 Ib, V^b.

σώζονται τῶν γὰρ ἐναντίων τὰναντία ποιητικά, φθορὰ δὲ
 2 σωτηρία ἐναντίον. Ἐν μὲν οὖν ταῖς εἰ κεκραμέναις πολι-
 τείαις, ὥσπερ ἄλλο τι δεῖ τηρεῖν ὅπως μὴθὲν παρανομῶσι,
 καὶ μάλιστα τὸ μικρὸν φυλάττειν· λανθάνει γὰρ ¹ἐπεισ-
 δύνουσα ἡ παράβασις, ὥσπερ τὰς οὐσίας αἱ μικραὶ δαπάναι
 3 δαπανῶσι πολλάκις γινόμεναι. Λανθάνει δὲ ἡ μετάβασις
 διὰ τὸ μὴ ἀθρόα γίγνεσθαι· παραλογίζεται γὰρ ἡ διάνοια
 ὑπ' αὐτῶν, ὥσπερ ὁ σοφιστικὸς λόγος· εἰ ἕκαστον μικρόν,
 καὶ πάντα. Τοῦτο δ' ἔστι μὲν ὥς, ἔστι δ' ὡς οὐ· τὸ γὰρ
 4 Μίαν μὲν οὖν φυλακὴν πρὸς ταύτην τὴν ἀρχὴν δεῖ ποιεῖσθαι,
 ἔπειτα μὴ πιστεύειν τοῖς σοφίσματος χάριν πρὸς τὸ πλῆθος
 συγκειμένοις· ἐξελέγχεται γὰρ ὑπὸ τῶν ἔργων. Ποῖα
 δὲ λέγομεν τῶν πολιτειῶν σοφίσματα, πρότερον εἰρηται.
 5 ^κἘτι δ' ὁρᾶν ὅτι ἔναι μένουσιν οὐ μόνον ἀριστοκρατίαι
 ἀλλὰ καὶ ὀλιγαρχίαι οὐ διὰ τὸ ἀσφαλεῖς εἶναι ¹τὰς πολι-
 τείας, ἀλλὰ διὰ τὸ εἶ χρησθαι τοὺς ἐν ταῖς ἀρχαῖς γινο-
 μένους καὶ τοῖς ἔξω τῆς πολιτείας καὶ τοῖς ἐν τῇ πολιτεύ-
 ματι, τοὺς ^μ μὲν μὴ μετέχοντας τῇ μὴ ἀδικεῖν καὶ τῇ τοὺς
 ἡγεμονικοὺς αὐτῶν εἰσάγειν εἰς τὴν πολιτείαν, καὶ τοὺς μὲν
 φιλοτίμους μὴ ἀδικεῖν εἰς ἀτιμίαν τοὺς δὲ πολλοὺς εἰς κέρ-
 6 δος, πρὸς αὐτοὺς δὲ καὶ τοὺς μετέχοντας τῇ χρῆσθαι ἀλλή-
 λους δημοτικῶς. Ὁ γὰρ ἐπὶ τοῦ πλῆθους ζητοῦσιν οἱ δη-
 μοτικοὶ τὸ ἴσον, τοῦτ' ἐπὶ τῶν ὁμοίων οὐ μόνον δίκαιον
 ἀλλὰ καὶ συμφέρον ἐστίν. Διὸ εἰς πλείους ὄσιν ἐν τῇ πο-
 λιτεύματι, πολλὰ συμφέρει τῶν δημοτικῶν νομοθετημάτων,
 οἷον τὸ ἐξαμήνους τὰς ἀρχὰς εἶναι, ἵνα πάντες οἱ ὅμοιοι με-
 τέχωσιν· ἔστι γὰρ ὥσπερ δῆμος ἥδη οἱ ὅμοιοι, διὸ καὶ ἐν
 τούτοις ἐγγίγνονται δημαγωγοὶ πολλάκις, ὥσπερ εἰρηται
 7 πρότερον. Ἐπειθ' ἦττον εἰς δυναστείας ἐπίπτουσιν αἱ ὀλι-
 γαρχίαι καὶ ἀριστοκρατίαι. Οὐ γὰρ ὁμοίως ῥάδιον κακουρ-
 γῆσαι ὀλίγον χρόνον ἄρχοντας καὶ πολὺν, ἐπεὶ διὰ τοῦτο

¹ ἐπεισδύνουσα—μετάβασις] ἡ δαπάνη Ib.Rb.Vb. ^κ ἔστι Ib. ¹ τὰς] τῆς Vb. ^μ μὲν om. Rb.

ἐν ταῖς ὀλιγαρχίαις καὶ δημοκρατίαις γίνονται τυραννίδες·
 ἢ γὰρ οἱ μέγιστοι ἐν ἑκατέρᾳ ἐπιτίθενται τυραννίδι, ἔνθα
 μὲν οἱ δημαγωγοὶ ἔνθα δ' οἱ δυνάσται, ἢ οἱ τὰς μεγίστας
 ἔχοντες ἀρχάς, ὅταν πολὺν χρόνον ἄρχωσιν. Σώζονται δ' 8
 αἱ πολιτεῖαι οὐ μόνον διὰ τὸ πόρρω εἶναι τῶν ^η διαφθειρόν-
 των, ἀλλ' ἐνίοτε καὶ διὰ τὸ ἐγγύς· φοβούμενοι γὰρ διὰ χει-
 ρῶν ἔχουσι μᾶλλον τὴν πολιτείαν, ὥστε δεῖ τοὺς τῆς πολι-
 τείας φροντίζοντας φόβους παρασκευάζειν, ἵνα φυλάττωσι
 καὶ μὴ καταλύωσιν ὥσπερ νυκτερινὴν φυλακὴν τὴν τῆς πο-
 λιτείας τήρησιν, καὶ τὸ πόρρω ἐγγύς ποιεῖν. Ἔτι τὰς τῶν 9
 γνωρίμων φιλονεικίας καὶ στάσεις καὶ διὰ τῶν νόμων πει-
 ρᾶσθαι δεῖ φυλάττειν, καὶ τοὺς ἔξω τῆς φιλονεικίας ὄντας,
 πρὶν ^ο παρειληφέναι καὶ αὐτοὺς, ὡς τὸ ἐν ἀρχῇ γινόμενον
 κακὸν γινῶναι οὐ τοῦ τυχόντος ἀλλὰ πολιτικοῦ ἀνδρός. Πρὸς 10
 δὲ τὴν ^ρ διὰ τὰ τιμήματα γιγνομένην μεταβολὴν ἐξ ὀλιγαρ-
 χίας καὶ πολιτείας, ὅταν συμβαίῃ τοῦτο μενόντων μὲν ^α τῶν
 αὐτῶν τιμημάτων εὐπορίας δὲ νομίσματος γιγνομένης, συμ-
 φέρει τοῦ τιμήματος ἐπισκοπεῖν τοῦ κοινοῦ τὸ πλῆθος πρὸς
 τὸ παρελθόν [κατὰ τοῦτον τὸν χρόνον], ἐν ὅσαις μὲν πό-
 λεσι τιμῶνται κατ' ἐνιαυτόν, ἐν δὲ ταῖς μείζουσι διὰ τριετη-
 ρίδος ἢ πενταετηρίδος· καὶ ἢ πολλαπλάσιον ἢ πολλοστημό-
 ριον τοῦ πρότερον, ἐν ^φ αἱ τιμήσεις κατέστησαν τῆς πολι-
 τείας, νόμον εἶναι καὶ τὰ τιμήματα ἐπιτείνειν ἢ ἀνιέναι, εἰ
 μὲν ὑπερβάλλῃ, ἐπιτείνοντας κατὰ τὴν πολλαπλασίωσιν, εἰ
 δ' ἐλλείπῃ, ἀνιέντας καὶ ἐλάττω ποιοῦντας τὴν τήμῃσιν. Ἐν 11
 μὲν γὰρ ταῖς ὀλιγαρχίαις καὶ ταῖς πολιτείαις μὴ ποιούντων
 μὲν οὕτως ἔνθα μὲν ὀλιγαρχίαν ἔνθα δὲ δυναστείαν γίγνε-
 σθαι συμβαίνει, ἐκείνως δὲ ἐκ μὲν πολιτείας δημοκρατίαν, ἐκ
 δ' ὀλιγαρχίας πολιτείαν ἢ δῆμον. Κοινὸν δὲ καὶ ἐν δῆμῳ 12
 καὶ ^ς ὀλιγαρχία [^ε καὶ μοναρχία] καὶ πάσῃ πολιτείᾳ μήτ'
 αὐξάνειν λίαν μῆθενα παρὰ τὴν συμμετρίαν, ἀλλὰ μᾶλλον

^η φθειρόντων R^b. ^ο περιληφέναι V^b. ^ρ διὰ τιμήματος V^b. ^α τῶν om. V^b.

^ε κατὰ τοῦτον τὸν χρόνον post ἐνιαυτόν vetus interpres.

^ς ὀλιγαρχίαν R^b. ^ε καὶ μοναρχία om. I^b. R^b. V^b.

πειρᾶσθαι μικρὰς καὶ πολυχρονίους διδόναι τιμὰς ἢ ταχὺ μεγάλας (διαφθείρονται γάρ, καὶ φέρειν οὐ παντὸς ἀνδρὸς εὐτυχίαν), εἰ δὲ μή, μή ^ν τοί γ' ἀθρόας δόντας ἀφαιρείσθαι πάλιν ἀθρόας, ἀλλ' ἐκ προσαγωγῆς ^ω καὶ μάλιστα μὲν πειρᾶσθαι τοῖς νόμοις οὕτως ἄγειν ὥστε μηθένα ἐγγίγνεσθαι πολὺ ὑπερέχοντα δυνάμει μήτε φίλων μήτε χρημάτων, εἰ δὲ μή, ^ξ ἀποδημητικὰς ποιεῖσθαι τὰς παραστάσεις αὐτῶν.

13 Ἐπεὶ δὲ καὶ διὰ τοὺς ἰδίους βίους νεωτερίζουσιν, δεῖ ἐμποιεῖν ἀρχὴν τινα τὴν ἐποψομένην τοὺς ζῶντας ἀσυμφόρως πρὸς τὴν πολιτείαν, ἐν μὲν δημοκρατία πρὸς τὴν δημοκρατίαν, ἐν δὲ ὀλιγαρχία πρὸς τὴν ὀλιγαρχίαν· ὁμοίως δὲ καὶ τῶν ἄλλων πολιτειῶν ἐκάστη. Καὶ τὸ εὐήμερον δὲ τῆς πόλεως

14 ἀνὰ μέρος φυλάττεσθαι διὰ τὰς αὐτὰς αἰτίας. Τούτου δ' ^υ ἄκος τὸ αἰεὶ τοῖς ἀντικειμένοις μορίοις ἐγχειρίζειν τὰς πράξεις καὶ τὰς ἀρχάς· λέγω δ' ἀντικεῖσθαι τοὺς ἐπικείεις τῇ πλήθει καὶ τοὺς ἀπόρους τοῖς εὐπόροις. Καὶ τὸ πειρᾶσθαι ἢ συμμιγνύναι τὸ τῶν ἀπόρων πλήθος καὶ τὸ τῶν εὐπόρων, ἢ τὸ μέσον αὔξειν· τοῦτο γὰρ διαλύει τὰς διὰ τὴν ἀνισότητα

15 στάσεις. Μέγιστον δὲ ἐν πάσῃ πολιτείᾳ ^α τὸ καὶ τοῖς νόμοις καὶ τῇ ἄλλῃ οἰκονομίᾳ οὕτω τετάχθαι ὥστε μὴ εἶναι τὰς ἀρχὰς κερδαίνειν. Τοῦτα δὲ μάλιστα ἐν ταῖς ὀλιγαρχ-

16 αῖς δεῖ τηρεῖν. Οὐ γὰρ οὕτως ἀγανακτοῦσιν εἰργόμενοι τοῦ ἄρχειν οἱ πολλοί, ἀλλὰ καὶ χαίρουσιν ἐάν τις ἐφ' αὐτῶν πρὸς τοῖς ἰδίοις σχολάζειν, ὥς ἐὰν οἴωνται τὰ κοινὰ κλέπτειν τοὺς ἄρχοντας· τότε δ' ἀμφοτέρωτερον λυπεῖ, τό τε τῶν τιμῶν μὴ

17 μετέχειν καὶ τὸ τῶν κερδῶν. Μοναχῶς δὲ καὶ ἐνδέχεται ἅμα εἶναι δημοκρατίαν καὶ ἀριστοκρατίαν, εἰ τοῦτο κατασκευάσειέ τις· ἐνδέχοιτο γὰρ ἂν καὶ τοὺς γνώριμους καὶ τὸ πλῆθος ἔχειν ἃ βούλονται ἀμφοτέρωθεν. Τὸ μὲν γὰρ ἐξεῖναι πάσιν ἄρχειν δημοκρατικόν, τὸ δὲ τοὺς γνωρίμους εἶναι ἐν

18 ταῖς ἀρχαῖς ἀριστοκρατικόν. Τοῦτο δ' ἔσται, ὅταν μὴ ^η ἢ κερδαίνειν ἀπὸ τῶν ἀρχῶν. Οἱ γὰρ ἄποροι οὐ βουλήσονται

^ν τι Ib.Rb.Vb. ^ω καὶ om. Ib.Rb.Vb. ^ξ ἀποδημητικὰς Vb. ^υ εἶκος Vb. ^α τὸ καὶ] καὶ τὸ Ib. ^η οὐ Rb.

ἄρχειν τῷ μηδὲν κερδαίνειν, ἀλλὰ πρὸς τοῖς ἰδίοις εἶναι μάλ-
 λον· οἱ δ' εὐποροὶ δυνήσονται διὰ τὸ ^βμηδὲν προσδεῖσθαι τῶν
 κοινῶν, ὥστε συμβήσεται τοῖς μὲν ἀπόροις γίγνεσθαι εὐπό-
 ροις διὰ ^ετὸ ^δδιατρίβειν πρὸς τοῖς ἔργοις, τοῖς δὲ γνωρίμοις
 μὴ ἄρχεσθαι ὑπὸ τῶν τυχόντων. Τοῦ μὲν οὖν μὴ κλέπτε- 19
 σθαι τὰ κοινὰ ἢ παράδοσις γιγνέσθω τῶν χρημάτων ^επα-
 ρόντων πάντων τῶν πολιτῶν, καὶ ἀντίγραφα κατὰ ^εφρα-
 τρίας καὶ λόχους καὶ φυλάς τιθέσθωσαν· τοῦ δὲ ἀκερδῶς
 ἄρχειν τιμὰς εἶναι δεῖ νενομοθετημένας τοῖς εὐδοκιμοῦσιν.
 Δεῖ δ' ἐν μὲν ταῖς δημοκρατίαις τῶν εὐπόρων φεῖδεσθαι, μὴ 20
 μόνον τὰς κτήσεις μὴ ποιεῖν ἀναδάστους, ἀλλὰ μηδὲ τοὺς
 καρπούς, ^δ ὃ ἐν ἐνίαις τῶν πολιτειῶν λανθάνει γιγνόμενον·
 βέλτιον δὲ καὶ βουλομένους κωλύειν λειτουργεῖν τὰς δαπα-
 νηρὰς μὲν μὴ χρησίμους δὲ λειτουργίας, οἷον χορηγίας καὶ
^ελαμπαδάρχίας καὶ ὅσαι ἄλλαι τοιαῦται· ἐν δ' ὀλιγαρχίᾳ
 τῶν ἀπόρων ἐπιμέλειαν ποιεῖσθαι πολλήν, καὶ τὰς ἀρχὰς
 ἀφ' ὧν λήμματα τούτοις ἀπονέμειν, κἂν τις ὑβρίσῃ τῶν
 εὐπόρων εἰς τούτους, μείζω τὰ ἐπιτίμια εἶναι ἢ ἂν σφῶν αὐ-
 τῶν, καὶ τὰς κληρονομίας μὴ κατὰ δόσιν εἶναι ἀλλὰ κατὰ
 γένος, μηδὲ πλειόνων ἢ μιᾶς τὸν αὐτὸν κληρονομεῖν· οὕτω
 γὰρ ἂν ὁμαλώτεται αἱ οὐσίαι εἶεν καὶ τῶν ἀπόρων εἰς εὐπο-
 ρίαν ἂν καθίσταντο πλείους. Συμφέρει δὲ καὶ ἐν δημοκρα- 21
 τίᾳ καὶ ἐν ὀλιγαρχίᾳ τῶν ἄλλων ἢ ἰσότητα ἢ προεδρίαν νέ-
 μειν τοῖς ἥττον κοινωνοῦσι τῆς πολιτείας, ἐν μὲν δῆμῳ τοῖς
 εὐπόροις, ἐν δ' ὀλιγαρχίᾳ τοῖς ἀπόροις, πλὴν ὅσαι ἀρχαὶ
 κύριαι τῆς πολιτείας· ^βταύτας δὲ τοῖς ἐκ τῆς πολιτείας
 ἐγχειρίζειν μόνοις ἢ πλείοσιν.

Τρία δὲ τινα χρὴ ἔχειν τοὺς μέλλοντας ἄρξειν τὰς κυρίας 9
 ἀρχάς, πρῶτον μὲν φιλίαν πρὸς τὴν καθεστῶσαν πολιτείαν,
 ἔπειτα δύναμιν μεγίστην τῶν ἔργων τῆς ἀρχῆς, τρίτον δ'
 ἀρετὴν καὶ δικαιοσύνην ἐν ἐκάστῃ πολιτείᾳ τὴν πρὸς τὴν πο-

^β μηδενὸς R^b.V^b. ^ε τὸ] τὸ μὴ R^b. ^δ τριβειν V^b. ^ε πάντων παρόν-
 των R^b. ^ε φατρίας καὶ λόγους I^b.V^b. ^ε λαμπαρχίας R^b. ^β ταύτας—
 πολιτείας om. I^b.

λιτείαν· εἰ γὰρ μὴ ταῦτόν τὸ δίκαιον κατὰ πάσας τὰς πολι-
 2 τείας, ἀνάγκη καὶ τῆς δικαιοσύνης εἶναι διαφοράς. "Ἐχει δ'
 ἀπορίαν, ὅταν μὴ συμβαίνει ταῦτα πάντα περὶ τὸν αὐτόν,
 πῶς χρή ποιεῖσθαι τὴν διαίρεσιν· οἷον εἰ στρατηγικὸς μὲν
 τις εἴη, πονηρὸς δὲ καὶ μὴ ¹τῇ πολιτείᾳ φίλος, ὁ δὲ δίκαιος
 καὶ φίλος, πῶς δεῖ ποιεῖσθαι τὴν αἵρεσιν; "Ἐοικε δὲ δεῖν βλέ-
 3 πειν εἰς δύο, τίνος πλείον μετέχουσιν πάντες καὶ τίνος ἔλατ-
 3 τον. Διὸ ἐν ^κστρατηγίᾳ μὲν εἰς τὴν ἐμπειρίαν μᾶλλον τῆς
 ἀρετῆς· ἔλαττον γὰρ στρατηγίας μετέχουσιν, τῆς δ' ἐπικει-
 κείας πλείον· ἐν δὲ φυλακῇ καὶ ταμειᾷ τὰναντία· πλείονος
 γὰρ ἀρετῆς δεῖται ἢ ὅσων οἱ πολλοὶ ἔχουσιν, ἡ δὲ ἐπιστήμη
 4 κοινὴ πᾶσιν. Ἀπορήσειε δ' ἂν τις κἄν δύναμις ὑπάρχῃ τῆς
 πολιτείας καὶ φιλία, τί δεῖ τῆς ἀρετῆς; Ποιήσει γὰρ τὰ
 συμφέροντα ¹καὶ τὰ δύο. Ἡ ὅτι ἐνδέχεται τοὺς τὰ δύο
 ταῦτα ἔχοντας ἀκρατεῖς εἶναι, ὥστε καθάπερ καὶ αὐτοῖς οὐχ
 ὑπηρετοῦσιν εἰδότες καὶ φιλοῦντες αὐτούς, οὕτω καὶ πρὸς τὸ
 5 κοινὸν οὐθὲν ^μκωλύει ἔχειν ^νένιους. Ἀπλῶς δέ, ὅσα ἐν τοῖς
 νόμοις ὡς συμφέροντα λέγομεν ταῖς πολιτείαις, ἅπαντα ταῦτα
 σώζει τὰς πολιτείας. Καὶ τὸ πολλάκις εἰρημένον μέγιστον
 στοιχείον, τὸ τηρεῖν ὅπως κρεῖττον ἔσται τὸ βουλούμενον τὴν
 6 πολιτείαν πλῆθος τοῦ μὴ βουλομένου. Παρὰ πάντα δὲ ταῦτα
 δεῖ μὴ λανθάνειν, ὃ νῦν λανθάνει τὰς παρεκβεβηκυίας πολι-
 τείας, τὸ μέσον· πολλὰ γὰρ τῶν δοκούντων δημοτικῶν λύει
 7 τὰς δημοκρατίας καὶ τῶν ὀλιγαρχικῶν τὰς ὀλιγαρχίας. Οἱ
 δ' οἰόμενοι ταύτην εἶναι μίαν ἀρετὴν ἔλκουσιν εἰς τὴν ὑπερ-
 βολήν, ἀγνοοῦντες ὅτι καθάπερ ρίς ἐστὶ παρεκβεβηκυία μὲν
 τὴν εὐθύτητα τὴν καλλίστην πρὸς τὸ γρυπὸν ἢ τὸ σιμόν,
 ἀλλ' ὅμως ἔτι καλὴ καὶ χάριν ἔχουσα πρὸς τὴν ὄψιν, οὐ μὴν
 ἀλλ' εἰ ἐπιτείνῃ τις ἔτι μᾶλλον εἰς τὴν ὑπερβολήν, πρῶτον
 μὲν ^οἀποβαλεῖ τὴν μετριότητα τοῦ μορίου, τέλος δ' οὕτως
 ὥστε μηδὲ ρίνα ποιήσει φαίνεσθαι διὰ τὴν ὑπεροχὴν καὶ τὴν

¹ τῇ om. R^b. ^κ στρατηγίᾳ μᾶλλον εἰς τὴν ἐμπειρίαν I^b. ¹ καὶ τὰ]

κατὰ codices. ^μ κωλύειν V^b. ^ν ἐνίοις codices. ^ο ἀποβάλλει I^b, ἀπο-
 βάλλη V^b, ὑπερβαλεῖ R^b.

ἔλλειψιν τῶν ἐναντίων· τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον ἔχει καὶ περὶ τῶν ἄλλων μορίων. Συμβαίνει ἤδη τοῦτο καὶ περὶ τὰς ἄλλας 8 πολιτείας. Καὶ γὰρ ὀλιγαρχίαν καὶ δημοκρατίαν ἔστιν ὥστ' ἔχειν ἰκανῶς, καίπερ ἐξεστηκυίας τῆς βελτίστης τάξεως· εἰ δέ τις ἑπιτείνῃ μᾶλλον ἐκατέραν αὐτῶν, πρῶτον μὲν χεῖρω ποιήσει τὴν πολιτείαν, τέλος δ' οὐδὲ πολιτείαν. Διὸ δεῖ 9 τοῦτο μὴ ἀγνοεῖν τὸν νομοθέτην καὶ τὸν πολιτικόν, ποῖα σώζει τῶν δημοτικῶν καὶ ποῖα φθείρει τὴν δημοκρατίαν, καὶ ποῖα τῶν ὀλιγαρχικῶν τὴν ὀλιγαρχίαν. Οὐδετέραν μὲν γὰρ ἐνδέχεται αὐτῶν εἶναι καὶ διαμένειν ἄνευ τῶν εὐπόρων καὶ τοῦ πλήθους, ἀλλ' ὅταν ὁμαλότης γένηται τῆς οὐσίας, ἄλλην ἀνάγκη εἶναι ταύτην τὴν πολιτείαν, ὥστε φθέροντες τοῖς καθ' ὑπεροχὴν νόμοις φθείρουσι τὰς πολιτείας. Ἀμαρτάνουσι δὲ καὶ ἐν ταῖς δημοκρατίαις καὶ ἐν ταῖς 10 ὀλιγαρχίαις, ἐν μὲν ταῖς δημοκρατίαις οἱ δημαγωγοί, ὅπου τὸ πλῆθος κύριον τῶν νόμων· δύο γὰρ ποιοῦσιν αἰεὶ τὴν πόλιν, μαχόμενοι τοῖς εὐπόροις, δεῖ δὲ τούναντίον αἰεὶ δοκεῖν λέγειν ὑπὲρ εὐπόρων, ἐν δὲ ταῖς ὀλιγαρχίαις ὑπὲρ τοῦ δήμου τοὺς ὀλιγαρχικούς, καὶ τοὺς ὄρκους ἐναντίους ἢ νῦν ὁμνῦναι τοὺς ὀλιγαρχικούς. Νῦν μὲν γὰρ ἐν ἐνίαις ὁμνῶνσι 11 “καὶ τῷ δήμῳ κακόνους ἔσομαι καὶ βουλεύσω ὃ τι αὖ ἔχω κακόν”· χρὴ δὲ καὶ ὑπολαμβάνειν καὶ ὑποκρίνεσθαι τούναντίον, ἐπισημαινομένους ἐν τοῖς ὄρκοις ὅτι “οὐκ ἀδικήσω τὸν ἄνθρωπον.” Μέγιστον δὲ πάντων τῶν εἰρημένων πρὸς τὸ διαμένειν τὰς πολιτείας, οὐ νῦν ὀλιγωροῦσι πάντες, τὸ παιδεύεσθαι πρὸς τὰς πολιτείας. Ὅφελος γὰρ οὐθὲν τῶν ὠφελι- 12 μωτάτων νόμων καὶ συνδεδοξασμένων ὑπὸ πάντων τῶν πολιτευομένων, εἰ μὴ ἔσονται εἰθισμένοι καὶ πεπαιδευμένοι ἐν τῇ πολιτείᾳ, εἰ μὲν οἱ νόμοι δημοτικοί, δημοτικῶς, εἰ δ' ὀλιγαρχικοί, ὀλιγαρχικῶς. Εἴπερ γὰρ ἔστιν ἐφ' ἐνὸς ἀκρασία, ἔστι καὶ ἐπὶ πόλεως. Ἔστι δὲ τὸ πεπαιδεῦσθαι πρὸς τὴν 13

ρ δεῖ Rb.   ς ἐπιτείνῃ om. Rb.   τ τὸν δημοτικόν Vb.   * ποῖαι Ib.
 † ὀλιγαρχικῶν Rb. et pr. Vb.   ‡ δοκεῖ Rb. Vb.   § καὶ post δε om. Rb.
 x ὀλιγοῦν Rb.

πολιτείαν οὐ τοῦτο, τὸ ποιεῖν οἷς χαίρουσιν οἱ ὀλιγαρχοῦντες ἢ οἱ δημοκρατίαν βουλόμενοι, ἀλλ' οἷς δυνήσονται οἱ μὲν ὀλιγαρχεῖν οἱ δὲ δημοκρατεῖσθαι. Νῦν δ' ἐν μὲν ταῖς ὀλιγαρχίαις οἱ τῶν ἀρχόντων υἱοὶ τρυφῶσιν, οἱ δὲ τῶν ἀπόρων γίγνονται γεγυμνασμένοι καὶ πεπονηκότες, ὥστε καὶ βούλονται
 14 μᾶλλον καὶ δύνανται νεωτερίζειν. Ἐν δὲ ταῖς δημοκρατίαις ταῖς μάλιστα εἶναι δοκούσαις δημοκρατικαῖς τὸνναντίον τοῦ συμφέροντος καθέστηκεν. Αἴτιον δὲ τούτου ὅτι ἵκακῶς ὀρίζονται τὸ ἐλεύθερον. Δύο γάρ ἐστιν οἷς ἡ δημοκρατία δοκεῖ
 15 ὥρισθαι, τῷ τὸ πλεῖον εἶναι κύριον καὶ τῇ ἐλευθερίᾳ. Τὸ μὲν γὰρ δίκαιον ἴσον δοκεῖ εἶναι, ἴσον δ' ὃ τι ἂν δόξῃ τῷ πλήθει, τοῦτ' εἶναι κύριον, ἐλεύθερον δὲ καὶ ἴσον τὸ ὃ τι ἂν βούληται τις ποιεῖν. ^α Ὅστε ζῆ ἐν ταῖς τοιαύταις δημοκρατίαις ἕκαστος
 16 ὥς βούλεται, καὶ εἰς ὃ χρῆζων, ὥς φησὶν Εὐριπίδης. Τοῦτο δ' ἐστὶ φαῦλον· οὐ γὰρ ^ε δεῖ οἰεσθαι δουλείαν εἶναι τὸ ζῆν πρὸς τὴν πολιτείαν, ἀλλὰ σωτηρίαν. Ἐξ ὧν μὲν οὖν αἱ πολιτεῖαι μεταβάλλουσι καὶ φθείρονται, καὶ διὰ τίνων σώζονται καὶ διαμένουσιν, ὥς ἀπλῶς εἰπεῖν τοσαυτά ἐστιν.

ΙΟ Λείπεται δ' ἐπελθεῖν καὶ περὶ μοναρχίας, ἐξ ὧν τε φθείρεται καὶ δι' ὧν σώζεσθαι πέφυκεν. Σχεδὸν δὲ παραπλήσια τοῖς εἰρημένοις περὶ ^δ τὰς πολιτείας ἐστὶ καὶ τὰ συμβαίνοντα
 2 περὶ τὰς βασιλείας καὶ τὰς τυραννίδας. Ἡ μὲν γὰρ βασιλεία κατὰ τὴν ἀριστοκρατίαν ἐστίν, ἡ δὲ τυραννὶς ἐξ ὀλιγαρχίας τῆς ὑστάτης σύγκειται καὶ δημοκρατίας· διὸ δὴ καὶ βλαβερωτάτῃ τοῖς ἀρχομένοις ἐστίν, ἅτε ἐκ ^ε δυοῖν συγκεκλήνη κακῶν καὶ τὰς παρεκβάσεις καὶ τὰς ἀμαρτίας ἔχουσα
 3 τὰς παρ' ἀμφοτέρων πολιτειῶν. Ὑπάρχει δ' ἡ γένεσις εὐθὺς ἐξ ἐναντίων ἐκατέρᾳ τῶν μοναρχιῶν· ἡ μὲν γὰρ βασιλεία πρὸς βοήθειαν τὴν ἀπὸ τοῦ δήμου τοῖς ἐπιεικέσι γέγονεν, καὶ καθίσταται βασιλεὺς ἐκ τῶν ἐπιεικῶν καθ' ὑπεροχὴν ἀρετῆς ἢ πράξεων τῶν ἀπὸ τῆς ἀρετῆς, ἢ καθ' ὑπεροχὴν τοιούτου γένους, ὃ δὲ τύραννος ἐκ τοῦ δήμου καὶ τοῦ πλήθους ἐπὶ τοὺς

γ καλῶς R^b.   ζ ὥρίζεσθαι V^b.   α ὥς V^b.   β ὥσπερ R^b.   ε δεῖ] δὴ R^b.   δ τὰς] τῆς R^b.   ε δυεῖν I^b.

γνωρίμους, ὅπως ὁ δῆμος ἀδικῆται μὴθὲν ὑπ' αὐτῶν. Φανε-
 ρὸν δ' ἐκ τῶν συμβεβηκότων· σχεδὸν γὰρ οἱ πλείστοι τῶν
 τυράννων γεγονάσιν ἐκ ἰδημαγωγῶν ὥς εἰπεῖν, πιστευθέντες
 ἐκ τοῦ διαβάλλειν τοὺς γνωρίμους. Αἱ μὲν γὰρ τοῦτον τὸν
 τρόπον κατέστησαν τῶν β τυραννίδων, ἥδη τῶν πόλεων πύξη-
 μένων, αἱ δὲ πρὸ τούτων ἐκ τε τῶν βασιλέων παρεκβαινόντων
 τὰ πάτρια καὶ δεσποτικωτέρας ἡ ἀρχῆς ὀρεγομένων, αἱ δ' ἐκ
 τῶν αἰρετῶν ἐπὶ τὰς κυρίας ἀρχάς (τὸ γὰρ ἀρχαῖον οἱ δῆμοι
 καθίστασαν πολυχρονοὺς τὰς δημιουργίας καὶ τὰς θεωρίας),
 αἱ δ' ἐκ τῶν ὀλιγαρχιῶν αἰρουμένων ἕνα τινὰ κύριον ἐπὶ τὰς
 μεγίστας ἀρχάς. Πᾶσι γὰρ ὑπῆρχε τοῖς τρόποις τούτοις 6
 τὸ κατεργάζεσθαι ῥαδίως, εἰ μόνον βουλευθεῖεν, διὰ τὸ δύ-
 ναμιν προὔπαρχειν τοῖς μὲν βασιλικῆς ἀρχῆς, τοῖς δὲ τὴν
 τῆς τιμῆς, οἷον Φαίδων μὲν περὶ ἰ^υ Ἀργος καὶ ἕτεροι τύραννοι
 κατέστησαν βασιλείας ὑπαρχούσης, οἱ δὲ περὶ τὴν Ἰωνίαν
 καὶ Φάλαρις ἐκ τῶν τιμῶν, Παναίτιος δ' ἐν Λεοντίνοις καὶ
 Κίψελος ἑν Κορίνθῳ καὶ Πεισίστρατος Ἀθήνησι καὶ Διο-
 νύσιος ἐν Συρακούσαις καὶ ἕτεροι τὸν αὐτὸν τρόπον ἐκ δημα-
 γωγίας. Καθάπερ οὖν εἵπομεν, ἡ βασιλεία τέτακται κατὰ 7
 τὴν ἀριστοκρατίαν. Κατ' ἀξίαν γὰρ ἐστίν, ἡ κατ' ἰδίαν ἀρε-
 τὴν ἢ κατὰ γένους, ἢ κατ' εὐεργεσίας, ἢ κατὰ ταῦτά τε καὶ
 δύναμιν. Ἀπαντες γὰρ εὐεργετήσαντες ἢ δυνάμενοι τὰς πό- 8
 λεις ἢ τὰ ἔθνη εὐεργετεῖν ἐτύγχανον τῆς τιμῆς ταύτης, οἱ
 μὲν κατὰ πόλεμον κωλύσαντες δουλεύειν, ὥσπερ ἰ^κ Κόδρος, οἱ
 δ' ἐλευθερώσαντες, ὥσπερ Κῦρος, ἢ κτίσαντες ἢ κτησάμενοι
 χώραν, ὥσπερ οἱ Λακεδαιμονίων βασιλεῖς καὶ Μακεδόνων καὶ
 Μολοττῶν. Βούλεται δ' ὁ βασιλεὺς εἶναι φύλαξ, ὅπως οἱ 9
 μὲν κεκτημένοι τὰς οὐσίας μὴθὲν ἀδικον πάσχωσιν, ὁ ^μ δὲ
 δῆμος μὴ ὑβρίζηται μὴθέν. Ἡ δὲ τυραννίς, ὥσπερ εἴρηται
 πολλάκις, πρὸς οὐδὲν ἀποβλέπει κοινόν, εἰ μὴ τῆς ἰδίας ὠφε-
 λείας χάριν. Ἔστι δὲ σκοπὸς τυραννικὸς μὲν τὸ ἡδύ, βασι-

^ι δημαγωγῶν Ib. ^β τυράννων Rb. ^η ἀρχάς Vb. ^ι ἀρχος Rb. ^κ ἐν
 Κορίνθῳ] δ' ἐν κορίνθῳ Rb. ^λ κέρδος Ib. Vb. ^μ δὲ om. Ib.

- 10 λικὸς δὲ τὸ καλόν. Διὸ καὶ ^α τῶν πλεονεκτημάτων τὰ μὲν
 χρήματα τυραννικά, τὰ δ' εἰς τιμὴν βασιλικά μᾶλλον. Καὶ
 11 φυλακὴ βασιλικὴ μὲν πολιτικὴ, τυραννικὴ δὲ διὰ ξένων. Ὅτι
 δ' ἡ τυραννὶς ἔχει κακὰ καὶ τὰ τῆς δημοκρατίας καὶ ^ο τὰ τῆς
 ὀλιγαρχίας, φανερόν, ἐκ μὲν ὀλιγαρχίας ^ρ τὸ τὸ τέλος εἶναι
 πλοῦτον (οὕτω γὰρ καὶ διαμένειν ἀναγκαῖον μόνως τὴν τε
 φυλακὴν καὶ τὴν τρυφήν) καὶ ^σ τὸ τῷ πλήθει ^τ μηδὲν πιστεύειν,
 διὸ καὶ τὴν παραίρεσιν ποιοῦνται τῶν ὅπλων· καὶ τὰ κακοῦν
 τὸν ὄχλον καὶ τὸ ἐκ τοῦ ἄστεος ἀπελαύνειν καὶ διοικίζειν
 ἀμφοτέρων κοινόν, καὶ τῆς ὀλιγαρχίας καὶ τῆς τυραννίδος.
 12 Ἐκ δημοκρατίας δὲ τὸ πολεμεῖν τοῖς γνωρίμοις καὶ διαφθεί-
 ρειν λάθρα καὶ φανερώς καὶ φυγαδεύειν ὡς ἀντιτέχνους καὶ
 πρὸς τὴν ἀρχὴν ἐμποδίους· ἐκ γὰρ τούτων συμβαίνει γίγνε-
 σθαι καὶ τὰς ἐπιβουλὰς, τῶν μὲν ἄρχειν αὐτῶν βουλομένων,
 13 τῶν δὲ μὴ δουλεύειν. Ὅθεν καὶ τὸ Περιάνδρου πρὸς Θρα-
 σύβουλον συμβουλευμὰ ἐστίν, ἡ τῶν ὑπερέχόντων σταχίων
 κόλουσις, ὡς δέον αἰετοῦς τοὺς ὑπερέχοντας τῶν πολιτῶν ἀναιρεῖν.
 Καθάπερ οὖν σχεδὸν ἐλέχθη, τὰς αὐτὰς ἀρχὰς δεῖ νομίζειν
 περὶ τε τὰς πολιτείας εἶναι τῶν μεταβολῶν καὶ περὶ τὰς
 μοναρχίας· διὰ τε γὰρ ἀδικίαν καὶ διὰ φόβον καὶ διὰ κα-
 ταφρόνησιν ἐπιτίθενται πολλοὶ τῶν ἀρχομένων ταῖς μοναρ-
 χίαις, τῆς δὲ ἀδικίας μάλιστα δι' ὕβριν, ἐνίοτε δὲ καὶ διὰ
 14 τὴν τῶν ἰδίων στέρησιν. Ἔστι δὲ καὶ τὰ τέλη ^β ταῦτά, κα-
 θάπερ κακεῖ, καὶ περὶ τὰς τυραννίδας καὶ τὰς βασιλείας·
 μέγεθος γὰρ ὑπάρχει πλοῦτου καὶ τιμῆς τοῖς μονάρχοις,
 ὧν ἐφίενται πάντες. Τῶν δ' ἐπιθέσεων αἱ μὲν ἐπὶ τὸ σῶμα
 γίνονται τῶν ἀρχόντων, αἱ δ' ἐπὶ τὴν ἀρχήν. Αἱ μὲν οὖν
 15 δι' ὕβριν ^γ ἐπὶ τὸ σῶμα. Τῆς δ' ὕβρεως οὕσης ^δ πολυμερούς,
 ἕκαστον αὐτῶν αἴτιον γίγνεται τῆς ὀργῆς· τῶν δ' ὀργιζο-
 μένων σχεδὸν οἱ πλείστοι τιμωρίας χάριν ἐπιτίθενται, ἀλλ'
 οὐχ ὑπεροχῆς, οἷον ἡ μὲν τῶν Πεισιστρατιδῶν διὰ τὸ προ-

^α τῶν] ὑπὸ τῶν Victorius. ^ο τὰ om. V^b. ^ρ τὸ τὸ] τῷ τὸ I^b.R^b.V^b.
^σ τὸ] τῷ R^b. ^τ μηδὲν] μὲν V^b. ^β ταῦτα I^b.R^b.V^b. ^γ ἀρχῶν V^b.
^δ ἐπεί R^b. ^δ πολυμερούς V^b.

πηλακίσαι μὲν τὴν Ἀρμόδιου ἀδελφὴν, ἐπηρεάσαι δ' Ἀρ-
 μόδιον· ὁ μὲν γὰρ Ἀρμόδιος διὰ τὴν ἀδελφὴν, ὁ δ' Ἀρι-
 στογείτων διὰ τὸν Ἀρμόδιον. Ἐπεβούλευσαν δὲ καὶ ^zΠε- 16
 ριάνδρῳ τῷ ἐν Ἀμβρακίᾳ τυράννῳ διὰ τὸ συμπύκνοντα μετὰ
 τῶν παιδικῶν ἐρωτῆσαι αὐτὸν εἰ ἤδη ἐξ αὐτοῦ κύει. Ἡ δὲ
 Φιλίππου ὑπὸ Πausανίου διὰ τὸ εἶσαι ὑβρισθῆναι αὐτὸν
 ὑπὸ τῶν περὶ Ἀτταλον, καὶ ἡ ^γἈμύντου τοῦ μικροῦ ὑπὸ
^zΔέρδα διὰ τὸ καυχῆσασθαι εἰς τὴν ἡλικίαν αὐτοῦ, καὶ ἡ
 τοῦ εὐνούχου Εὐαγόρῳ τῷ Κυπρίῳ διὰ γὰρ τὸ τὴν γυναῖκα
 παρελέσθαι τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἀπέκτεινεν ὡς ὑβρισμένος. Πολ- 17
 λαὶ δ' ἐπιθέσεις γεγενῆνται ^a καὶ διὰ τὸ εἰς τὸ σῶμα αἰσχύ-
 νεσθαι τῶν μονάρχων τινάς, οἷον καὶ ἡ Κραταίου εἰς Ἀρχέ-
 λαον· αἰεὶ γὰρ βαρέως εἶχε πρὸς τὴν ὁμιλίαν, ὥστε ἰκανὴ
 καὶ ἐλάττων ἐγένετο πρόφασις, ^b διότι τῶν θυγατέρων οὐδε-
 μίαν ἔδωκεν ὁμολογήσας αὐτῷ, ἀλλὰ τὴν μὲν προτέραν, κα-
 τεχόμενος ὑπὸ πολέμου πρὸς Σίρραν καὶ Ἀρράβαιον, ἔδωκε
 τῷ βασιλεῖ τῷ τῆς ^cἘλιμείας, τὴν δὲ νεωτέραν τῷ υἱεῖ
^γἈμύντῳ, οἰόμενος οὕτως ἂν ἐκείνον ἤκιστα διαφέρεισθαι καὶ
 τὸν ἐκ τῆς Κλεοπάτρας· ἀλλὰ τῆς γε ἀλλοτριότητος ὑπῆρ-
 χεν ἀρχὴ τὸ βαρέως φέρειν πρὸς τὴν ἀφροδισιαστικὴν χάριν.
^d Συνεπέθετο δὲ καὶ Ἑλλανοκράτης ὁ Λαρισσαῖος διὰ τὴν 18
 αὐτὴν αἰτίαν· ὡς γὰρ χρώμενος αὐτοῦ τῇ ἡλικίᾳ οὐ κατήγγεν
 ὑποσχόμενος, δι' ὕβριν καὶ οὐ δι' ἐρωτικὴν ἐπιθυμίαν ᾤετο
 εἶναι τὴν γεγεννημένην ὁμιλίαν. Πάρρων δὲ καὶ Ἡρακλείδης
 οἱ Αἰῖνοι Κότυν διέφθειραν τῷ πατρὶ τιμωροῦντες, Ἀδάμας
 δ' ἀπέστη Κότυος διὰ τὸ ἐκτμηθῆναι παῖς ὢν ὑπ' αὐτοῦ ὡς
 ὑβρισμένος. Πολλοὶ δὲ καὶ διὰ τὸ εἰς τὸ σῶμα αἰκισθῆναι 19
 πληγαῖς ὀργισθέντες οἱ μὲν διέφθειραν οἱ δ' ^e ἐνεχείρισαν
 ὡς ὑβρισθέντες, καὶ τῶν περὶ τὰς ἀρχὰς καὶ βασιλικὰς δυ-
 ναστείας, οἷον ἐν Μιτυλήνῃ τοὺς ^fΠενθαλίδας Μεγακλῆς ^gπε-
 ριμόντας καὶ τύπτοντας ταῖς κορύναις ἐπιθέμενος μετὰ ^h τῶν

^z περὶ ἄνδρῳ Vb. ^γ ἀμύντου Rb. ^z πέρδα Rb. ^a καὶ om. Rb.
^b διότι] ἡ Ib.Rb.Vb. ^c ἐλιμείας Ib.Rb.Vb. ^d συνεπέθετο δὲ ἄλλ. Rb.
^e ἐνεχείρισαν Kb. ^f πενθαλίδας Kb. ^g περιμόντας Ib.Vb. ^h τῶν om. Vb.

φίλων ἀνείλεν, καὶ ὕστερον ⁱ Σμέρδης ^k Πένθιλον πληγὰς λα-
 20 βῶν καὶ παρὰ τῆς γυναικὸς ἐξελευσθεὶς διέφθειρεν. Καὶ τῆς
^l Ἀρχελάου δ' ἐπιθέσεως Δεκάμνιχος ἡγεμὼν ἐγένετο, πα-
 ροξύνων τοὺς ἐπιθεμένους πρῶτος· αἴτιον δὲ τῆς ὀργῆς ὅτι
 αὐτὸν ἐξέδωκε μαστιγῶσαι Εὐριπίδῃ τῷ ποιητῇ· ὁ δ' Εὐρι-
 πίδης ἐχαλέπαινε εἰπόντος τι αὐτοῦ εἰς δυσωδίαν τοῦ στό-
 ματος. Καὶ ἄλλοι δὲ πολλοὶ διὰ ^m τοιαύτας αἰτίας οἱ μὲν
 21 ἀνῆρέθησαν οἱ δ' ἐπεβουλεύθησαν. Ὅμοιος δὲ καὶ διὰ φόβον·
 ἐν γὰρ τι τοῦτο τῶν ⁿ αἰτίων ἦν, ὥσπερ καὶ περὶ τὰς πολι-
 τείας καὶ τὰς μοναρχίας· οἷον Ξέρξην· Ἀρταπάνης φοβού-
 μένος τὴν διαβολὴν τὴν περὶ Δαρεῖον, ὅτι ἐκρέμασεν οὐ κε-
 λεύσαντος Ξέρξου, ἀλλ' οἰόμενος συγγνώσσεσθαι ὡς ἀμνη-
 22 μονοῦντα διὰ τὸ δειπνεῖν. Αἱ δὲ διὰ καταφρόνησιν, ὥσπερ
 Σαρδανάπαλον ἰδὼν τις ξαίνοντα μετὰ τῶν γυναικῶν, εἰ
 ἀληθῆ ταῦτα οἱ μυθολογοῦντες λέγουσιν· εἰ δὲ μὴ ἐπ' ἐκεί-
 23 νου, ἀλλ' ἐπ' ἄλλου γε ἂν ^o γένοιτο ἀληθές. Καὶ Διονυσίῳ
 τῷ ὑστέρῳ Δίων ^p ἐπέθετο διὰ ^q τὸ καταφρονεῖν, ὁρῶν τοὺς
 τε πολίτας οὕτως ἔχοντας καὶ αὐτὸν αἰεὶ μεθύοντα. Καὶ
 τῶν φίλων δὲ τινες ἐπιτίθενται διὰ καταφρόνησιν· διὰ γὰρ
 24 τὸ πιστεῦσθαι καταφρονοῦσιν ὡς λήσοντας. Καὶ ^r οἱ οἰόμε-
 νοι δύνασθαι κατασχεῖν τὴν ἀρχὴν τρόπον τινὰ ^s διὰ τὸ κα-
 ταφρονεῖν ἐπιτίθενται· ὡς δυνάμενοι γὰρ καὶ καταφρονοῦντες
 τοῦ κινδύνου διὰ τὴν δύναμιν ἐπιχειροῦσι ῥαδίως, ὥσπερ οἱ
 στρατηγοῦντες τοῖς μονάρχοις, οἷον Κύρος ^t Ἀστυάγῃ καὶ
 τοῦ βίου καταφρονῶν καὶ τῆς δυνάμεως διὰ τὸ τὴν μὲν δύνα-
 μιν ^v ἐξηργηκέναι, αὐτὸν δὲ τρυφᾶν, καὶ Σεύθης ὁ Θραξ
 25 ^w Ἀμαδόκῳ στρατηγὸς ὦν. Οἱ δὲ καὶ διὰ πλείω τούτων
 ἐπιτίθενται, οἷον καὶ καταφρονοῦντες καὶ διὰ κέρδος, ὥσπερ
 Ἀριοβαρζάνῃ Μιθριδάτης. Μάλιστα δὲ διὰ ταύτην τὴν
 αἰτίαν ἐγχειροῦσιν οἱ τὴν φύσιν μὲν θρασεῖς, τιμὴν δ' ἔχον-

ⁱ σμέρδης Ib.Rb.Vb. ^k πένθιμον Rb. ^l ἀρχηλάου Vb. ^m τοιαύ-
 της Ib. ⁿ αἰτιῶν Rb.Vb. ^o γένοιτο τὸ ἀληθές Ib.Rb.Vb. ^p ὑπέ-
 θετο Rb. ^q τὸ om. Vb. ^r οἱ om. Rb. ^s διὰ] μετὰ Rb. ^t ἀστυάγῃ
 Ib.Vb. ^v ἐξηργηκέναι Vb. ^w ἀμαδόκῳ Vb.

τες πολεμικὴν παρὰ τοῖς μονάρχοις· ἀνδρία γὰρ δύναμιν ἔχουσα θράσος ἐστίν· δι' ἧς ἀμφοτέρας, ὡς ῥαδίως κρατή-
 σοντες, ποιοῦνται τὰς ἐπιθέσεις. Τῶν ^x δὲ διὰ φιλοτιμίαν ἐπιτιθεμένων ἕτερος τρόπος ἐστὶ τῆς αἰτίας παρὰ τοὺς εἰρη-
 μένους πρότερον. Οὐ γὰρ ὥσπερ ἔνιοι τοῖς τυράννοις ἐπι-
 χειροῦσιν ὀρώντες κέρδη τε μεγάλα καὶ τιμὰς μεγάλας οὖσας
 αὐτοῖς, οὕτω καὶ τῶν διὰ φιλοτιμίαν ἐπιτιθεμένων ἕκαστος
 προαιρεῖται κινδυνεύειν· ἀλλ' ἐκεῖνοι μὲν διὰ τὴν εἰρημένην
 αἰτίαν, οὗτοι δ' ὥσπερ κἂν ἄλλης τινὸς γενομένης πράξεως
 περιττῆς, καὶ δι' ἣν ὀνομαστοὶ γίγνονται καὶ γνώριμοι τοῖς
 ἄλλοις, οὕτω καὶ τοῖς μονάρχοις ἐγχειροῦσιν, οὐ κτήσασθαι
 βουλόμενοι μοναρχίαν ἀλλὰ δόξαν. Οὐ μὴν ἀλλ' ἐλάχιστοί ²¹
 γε τὸν ἀριθμὸν εἰσιν οἱ διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν ὀρμῶντες·
 ὑποκεῖσθαι γὰρ δεῖ τὸ τοῦ σωθῆναι μηδὲν φροντίζειν, ἂν
 μὴ μέλλῃ κατασχῆσιν τὴν πράξιν. Οἷς ^y ἀκολουθεῖν μὲν ²⁸
^z δεῖ τὴν Δίωκος ὑπόληψιν, οὐ ῥάδιον δ' αὐτὴν ἐγγενέσθαι
 πολλοῖς· ἐκεῖνος γὰρ μετ' ὀλίγων ἐστράτευσεν ἐπὶ Διονύσιον
 οὕτως ἔχειν φάσκων ὡς ὅπου περ ἂν δύνῃται προελθεῖν,
 ἱκανὸν αὐτῷ τοσοῦτον μετασχεῖν τῆς πράξεως, ὅλον εἰ μι-
 κρὸν ἐπιβάντα τῆς γῆς εὐθὺς συμβαίῃ τελευτῆσαι, τοῦτον
 καλῶς ^a ἔχειν αὐτῷ τὸν θάνατον. Φθείρεται δὲ τυραννὶς ἕνα ²⁹
 μὲν τρόπον, ὥσπερ καὶ τῶν ἄλλων ἐκάστη πολιτειῶν, ἔξω-
 θεν, ἐὰν ἐναντία τις ^b ἢ πολιτεία κρείττων. Τὸ μὲν γὰρ
 ἐβούλεσθαι δῆλον ὡς ὑπάρξει διὰ τὴν ἐναντιότητα τῆς προαι-
 ρέσεως· ἃ δὲ βούλονται, δυνάμενοι πράττουσι πάντες. Ἐναν- ³⁰
 τία δ' αἱ πολιτεῖαι, δῆμος ^d μὲν τυραννίδι καθ' Ἡσίοδον
 ὡς κεραμεὶ κεραμεύς (καὶ γὰρ ἡ δημοκρατία ἡ τελευταία τυ-
 ραννὶς ἐστίν), βασιλεία δὲ καὶ ἀριστοκρατία διὰ τὴν ἐναν-
 τιότητα τῆς πολιτείας. ^e Διὸ Λακεδαιμόνιοι πλείστας κα-
 τέλυσαν τυραννίδας καὶ Συρακούσιοι κατὰ τὸν χρόνον ὄν.
 ἐπολιτεύοντο καλῶς. Ἐνα δ' ^f ἐξ αὐτῆς, ὅταν οἱ μετέχοντες ³¹

^x δέ] τε Ib. Rb. Vb. ^y ἀκολουθεῖ Vb. ^z δεῖ om. Rb. ^a ἔχειν om.
 idem. ^b ἢ Vb. ^c βουλεύεσθαι Vb. ^d μὲν om. Vb. ^e διὸ καὶ
 λακ. Rb. ^f αὐτοῦ Vb, αὐτῶν Rb.

στασιάζωσιν, ὥσπερ ^ε ἡ τῶν περὶ Γέλωνα καὶ νῦν ^η ἡ τῶν
περὶ Διονύσιον, ἡ μὲν Γέλωνος Θρασυβούλου τοῦ Ἰέρωνος
ἀδελφοῦ τὸν υἱὸν τοῦ Γέλωνος δημαγωγούντος καὶ πρὸς ἡδο-
νας ὀρμῶντος, ἵν' αὐτός ᾗρχῃ, τῶν δ' οἰκείων ^ι συστάντων,
ἵνα μὴ τυραννὶς ὅλως καταλυθῇ ἀλλὰ Θρασύβουλος· οἱ δὲ
συστάντες αὐτῶν, ὡς καιρὸν ἔχοντες, ἐξέβαλον ἅπαντας
³² αὐτούς. Διονύσιον δὲ Δίων στρατεύσας, κηδεστὴς ὢν καὶ
προσλαβὼν τὸν δῆμον, ἐκείνον ἐκβαλὼν διεφθάρη. Δύο δὲ
οὐσῶν αἰτιῶν δι' ἃς μάλιστ' ἐπιτίθενται ταῖς τυραννίσι, μί-
σους καὶ καταφρονήσεως, θάτερον μὲν δεῖ τούτων ὑπάρχειν
τοῖς τυράννοις, τὸ μῖσος, ἐκ δὲ τοῦ καταφρονεῖσθαι πολλαὶ
³³ γίνονται τῶν καταλύσεων. Σημεῖον δέ' τῶν μὲν γὰρ κτη-
σαμένων οἱ πλείστοι καὶ διεφύλαξαν τὰς ἀρχάς, οἱ δὲ παρα-
λαβόντες εὐθὺς ὡς εἰπεῖν ἀπολλύασι πάντες· ἀπολαυστικῶς
γὰρ ζῶντες εὐκαταφρόνητοί τε γίγνονται καὶ πολλοὺς και-
ροὺς παραδιδόασι τοῖς ἐπιτιθεμένοις. Μόριον δέ τι τοῦ
μίσους καὶ τὴν ὀργὴν δεῖ τιθέναι· τρόπον γὰρ τινα τῶν
³⁴ αὐτῶν αἰτία γίνεται πράξεων. Πολλάκις δὲ καὶ πρακτικώ-
τερον τοῦ μίσους· συντονώτερον γὰρ ἐπιτίθενται διὰ τὸ
μὴ χρῆσθαι ^κ λογισμῷ τὸ πάθος. Μάλιστα δὲ συμβαίνει
τοῖς θυμοῖς ἀκολουθεῖν διὰ τὴν ὕβριν, δι' ἣν αἰτίαν ἥ τε
τῶν Πεισιστρατιδῶν κατελύθη τυραννὶς καὶ πολλαὶ τῶν ἄλ-
³⁵ λων. Ἀλλὰ μᾶλλον τὸ μῖσος· ἡ μὲν γὰρ ὀργὴ μετὰ λύπης
πάρεστιν, ὥστε οὐ ῥάδιον λογίζεσθαι, ἡ δ' ἔχθρα ἄνευ λύ-
πης. Ὡς δ' ἐν κεφαλαίοις εἰπεῖν, ὅσας αἰτίας εἰρήκαμεν τῆς
τε ὀλιγαρχίας τῆς ἀκράτου καὶ τελευταίας καὶ τῆς δημοκρα-
τίας τῆς ἐσχάτης, τοσαύτας καὶ τῆς τυραννίδος θετέον· καὶ
³⁶ γὰρ αὐταὶ τυγχάνουσιν οὐσαι ^ι διαιρεταὶ τυραννίδες. Βασι-
λεῖα δ' ὑπὸ μὲν τῶν ἔξωθεν ἥκιστα φθείρεται, διὸ καὶ πολυ-
χρόνιός ἐστιν· ἐξ αὐτῆς δ' αἱ πλείστα φθοραὶ συμβαίνου-
σιν. Φθείρεται δὲ κατὰ δύο τρόπους, ἓνα μὲν στασιασάντων
τῶν μετεχόντων τῆς βασιλείας, ἄλλον δὲ τρόπον τυραννικῶ-

^ε ἡ] οἱ R^b. ^η ἡ περὶ τὸν δ. R^b. ^ι συστησάντων R^b. V^b. ^κ λογι-
σμών R^b. ^ι αἰρεται R^b.

τερον πειρωμένων διοικεῖν, ὅταν εἶναι κύριοι πλειόνων ἀξιώσι
καὶ παρὰ τὸν νόμον. Οὐ γίνονται δ' ἔτι βασιλείαι νῦν, 37
ἀλλ' ἂν περ γίνωνται, μοναρχίαι καὶ τυραννίδες μᾶλλον,
διὰ τὸ τὴν βασιλείαν ἐκούσιον μὲν ἀρχὴν εἶναι, μειζόνων δὲ
κυρίαν, πολλοὺς δ' εἶναι τοὺς ὁμοίους, καὶ μηδένα διαφέροντα
τοσοῦτον ὥστε ἀπαρτίζειν πρὸς τὸ μέγεθος καὶ τὸ ἀξίωμα
τῆς ἀρχῆς. Ὡστε διὰ μὲν τοῦτο ἐκόντες οὐχ ὑπομένουσιν
ἂν δὲ δι' ἀπάτης ἄρξῃ τις ἢ βίας, ἥδη δοκεῖ τοῦτο εἶναι τυ-
ραννίς. Ἐν δὲ ταῖς κατὰ γένος βασιλείαις τιθέναι δεῖ τῆς 38
φθορᾶς αἰτίαν πρὸς ταῖς εἰρημέναις καὶ τὸ γίνεσθαι πολ-
λοὺς εὐκαταφρονήτους, καὶ τὸ δύναμιν μὴ κεκτημένους τυραν-
νικὴν ἀλλὰ βασιλικὴν τιμὴν ὑβρίζειν· ῥαδίᾳ γὰρ ἐγίνετο ἡ
κατάλυσις· μὴ βουλομένων γὰρ εὐθὺς οὐκ ἔσται ^α βασιλεὺς,
ἀλλ' ὁ τύραννος καὶ ^β μὴ βουλομένων. Φθείρονται μὲν οὖν
αἱ μοναρχίαι διὰ ταύτας καὶ τοιαύτας ἐτέρας αἰτίας.

Σώζονται δὲ δῆλον ὡς ἀπλῶς μὲν εἰπεῖν ἐκ τῶν ἐναντίων, 11
ὡς δὲ καθ' ἕκαστον τῷ τὰς μὲν βασιλείας ἄγειν ἐπὶ τὸ με-
τριώτερον. Ὅσφ γὰρ ἂν ἐλαττόνων ὥσι κύριοι, πλείω χρό-
νον ἀναγκαῖον μένειν πᾶσαν τὴν ἀρχήν· αὐτοὶ τε γὰρ ἦττον
γίνονται δεσποτικοὶ καὶ τοῖς ἡθεσιν ἴσοι μᾶλλον, καὶ ὑπὸ
τῶν ἀρχομένων φθονοῦνται ἦττον. Διὰ γὰρ τοῦτο καὶ ἡ 2
περὶ Μολοττοὺς πολὺν χρόνον βασιλεία διέμεινεν, καὶ ἡ
Λακεδαιμονίων διὰ τὸ ἐξ ἀρχῆς τε εἰς δύο μέρη διαιρεθῆναι
τὴν ἀρχήν, καὶ πάλιν Θεοπόμπου μετριάσαντος τοῖς τε ἄλ-
λοις καὶ τὴν τῶν ἐφόρων ἀρχὴν ἐπικαταστήσαντος· τῆς γὰρ
δυνάμεως ἀφελὼν ἠΐξῃσε τῷ χρόνῳ τὴν βασιλείαν, ὥστε τρό-
πον τινα ἐποίησεν οὐκ ἐλάττονα ἀλλὰ μείζονα αὐτήν. Ὅπερ 3
καὶ πρὸς τὴν γυναῖκα ἀποκρίνασθαι φασιν αὐτόν, ° εἰπούσαν
εἰ μηδὲν αἰσχύνεται τὴν βασιλείαν ἐλάττω παραδιδούς τοῖς
υἱέσιν ἢ παρὰ τοῦ πατρὸς παρέλαβεν· “οὐ δῆτα” φάναι·
“παραδίδωμι γὰρ πολυχρονιωτέραν.” Αἱ δὲ τυραννίδες σώ- 4
ζονται κατὰ δύο τρόπους τοὺς ἐναντιωτάτους, ὧν ἄτερός

· ^α βασιλεία Vb.^β μὴ om. Ib.

° εἰπᾶσαν Vb.

ἐστὶν ὁ παραδεδομένος ^p καὶ καθ' ὃν διοικῶσιν οἱ πλείστοι
 τῶν τυράννων τὴν ἀρχήν. Τούτων δὲ τὰ πολλά φασὶ κα-
 τὰσθῆναι Περὶανδρον τὸν Κορίνθιον· πολλά δὲ καὶ παρὰ τῆς
 5 ^q τῶν Περσῶν ἀρχῆς ἔστι τοιαῦτα λαβεῖν. Ἔστι δὲ τὰ τε
 πάλαι λεχθέντα πρὸς σωτηρίαν, ὡς ^r οἶόν τε, τῆς τυραννίδος,
 τὸ τοὺς ὑπερέχοντας κολοῦειν καὶ τοὺς ^s φρονηματίας ἀναι-
 ρεῖν, καὶ μήτε συσσίτια εἶν μήτε ἐταιρίαν μήτε παιδείαν
 μήτε ἄλλο μηθὲν τοιούτον, ἀλλὰ πάντα φυλάττειν ὅθεν
 εἴωθε γίνεσθαι δύο, ^t φρόνημά τε καὶ πίστις, καὶ μήτε σχο-
 λὰς μήτε ἄλλους συλλόγους ἐπιτρέπειν γίνεσθαι σχολα-
 στικούς, καὶ πάντα ποιεῖν ἐξ ὧν ὅτι μάλιστα ἀγνῶντες ἀλ-
 λήλοις ἔσονται πάντες· ἡ γὰρ γνῶσις πίστιν ^v ποιεῖ μᾶλ-
 6 λον πρὸς ἀλλήλους. Καὶ τὸ τοὺς ἐπιδημούντας αἰεὶ φανε-
 ροὺς εἶναι καὶ διατρίβειν περὶ θύρας· οὕτω γὰρ ἂν ἥκιστα
 λανθάνοιεν τί πράττουσι, καὶ φρονεῖν ἂν ἐθίζοντο μικρὸν
 αἰεὶ δουλεύοντες. Καὶ τᾶλλα ὅσα τοιαῦτα Περσικὰ καὶ
 7 βάρβαρα τυραννικά ἐστίν· πάντα γὰρ ταυτὸν δύναται. Καὶ
 τὸ μὴ λανθάνειν πειρᾶσθαι ὅσα τυγχάνει τις λέγων ἢ πράτ-
 των τῶν ἀρχομένων, ἀλλ' εἶναι κατασκόπους, οἷον περὶ Συ-
 ρακοῦσας αἱ ποταγωγίδες καλούμεναι, καὶ τοὺς ὠτακουστάς
 ἐξέπεμπεν ^w Ἱέρων, ὅπου τις εἴη συνουσία καὶ σύλλογος·
^x παρρησιάζονται τε γὰρ ἦττον, φοβούμενοι τοὺς τοιούτους,
 8 καὶ παρρησιάζονται, λανθάνουσιν ἦττον. Καὶ τὸ διαβάλ-
 λειν ἀλλήλοις καὶ συγκρούειν καὶ φίλους φίλοις καὶ τὸν δῆ-
 μον τοῖς γνωρίμοις καὶ τοὺς πλουσίους ἑαυτοῖς, καὶ τὸ πένη-
 τας ποιεῖν τοὺς ἀρχομένους, τυραννικόν, ὅπως μήτε φυλακὴ
 τρέφεται καὶ πρὸς τῷ καθ' ἡμέραν ὄντες ἄσχυροι ὦσιν ἐπι-
 9 βουλεύειν. Παράδειγμα δὲ τούτου αἶ τε ^y πυραμίδες αἱ περὶ
 Αἴγυπτον καὶ τὰ ἀναθήματα τῶν Κυψελιδῶν καὶ τοῦ Ὀλυμ-
 πίου ἢ οἰκοδόμησις ὑπὸ τῶν Πεισιστρατιδῶν, καὶ τῶν περὶ
 Σάμῳ ἔργα Πολυκράτεια· πάντα γὰρ ταῦτα δύναται ταῦ-

^p καὶ om. Ib.^q τῶν om. Ib. Rb.^r οἶόν τε] bonne οἶονται?^s φρονηματίους Rb.^t φρονημάτα Ib. Vb.^v ποιεῖ om. Vb.^w ἱερέων Vb.^x παρρησιάζοντάς Rb.^y τυραννίδες Rb.

τόν, ἀσχολίαν καὶ πνίαν τῶν ἀρχομένων. Καὶ ἡ εἰσφορὰ ¹⁰
τῶν τελῶν, οἷον ἐν Συρακούσαις· ἐν πέντε γὰρ ἔτεσιν ἐπὶ
Διονυσίου τὴν οὐσίαν ἅπασαν εἰσενπροχένας συνέβαινεν. Ἔστι
δὲ καὶ πολεμοποιὸς ὁ τύραννος, ὅπως ἀσχολοὶ τε ὧσι καὶ
ἡγεμόνος ἐν χρεῖα ² διατελῶσιν ὄντες. Καὶ ἡ μὲν βασιλεία
σώζεται διὰ τῶν φίλων, τυραννικὸν δὲ τὸ μάλιστ' ἀπιστεῖν
τοῖς φίλοις, ὡς βουλομένων μὲν πάντων, δυναμένων δὲ μά-
λιστα τούτων. Καὶ τὰ περὶ τὴν δημοκρατίαν δὲ γιγνόμενα ¹¹
τὴν τελευταίαν τυραννικὰ πάντα, γυναικοκρατία τε περὶ τὰς
οἰκίας, ἢ ³ ἐξαγγέλλωσι κατὰ τῶν ἀνδρῶν, καὶ δούλων ἀνε-
σις διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν· οὔτε γὰρ ἐπιβουλεύουσιν οἱ δούλοι
καὶ αἱ γυναῖκες τοῖς τυράννοις, ἐνήμεροῦντάς τε ἀναγκαῖον
εἶναι καὶ ταῖς τυραννίσιν καὶ ταῖς δημοκρατίαις· καὶ
γὰρ ὁ δῆμος εἶναι βούλεται μόναρχος. Διὸ καὶ ὁ κόλαξ ¹²
παρ' ἀμφοτέροις ἐντιμος, παρὰ μὲν τοῖς δῆμοις ὁ δημαγω-
γὸς (ἔστι γὰρ ὁ δημαγωγὸς τοῦ δήμου κόλαξ), παρὰ δὲ τοῖς
τυράννοις οἱ ταπεινῶς ὁμιλοῦντες, ὅπερ ἐστὶν ἔργον κολα-
κείας. Καὶ γὰρ διὰ τοῦτο πονηρόφιλον ἡ τυραννίς· κολα-
κευόμενοι γὰρ χαίρουσιν, τοῦτο δ' οὐδ' ἂν εἰς ποιήσῃε
φρόνημα ἔχων ἐλευθερον, ἀλλὰ φιλοῦσιν οἱ ἐπικαιεῖς ἢ οὐ
κολακεύουσιν. Καὶ χρήσιμοι οἱ πονηροὶ εἰς τὰ πονηρά· ἤλω ¹³
γὰρ ὁ ἦλος, ὥσπερ ἡ παροιμία. Καὶ τὸ ^b μηδενὶ χαίρειν
σεμνῷ μηδ' ἐλευθέρῳ τυραννικόν· αὐτὸν γὰρ εἶναι μόνον
ἄξιοι τοιούτου ὁ τύραννος, ὁ δ' ἀντισεμνυνόμενος ^c καὶ ἐλευ-
θεριάζων ἀφαιρεῖται τὴν ὑπερβολὴν καὶ τὸ δεσποτικὸν τῆς
τυραννίδος· μισοῦσιν οὖν ὥσπερ καταλύοντας τὴν ἀρχήν. Καὶ ⁴¹
τὸ χρῆσθαι ^d συσσίτοις καὶ σννημερευταῖς ξενικοῖς μᾶλλον
ἢ πολιτικοῖς τυραννικόν, ὡς τοὺς μὲν πολεμίους τοὺς δ' οὐκ
ἀντιποιοιουμένους. Ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα τυραννικὰ μὲν καὶ
σωτήρια ^e τῆς ἀρχῆς, οὐθὲν δ' ἐλλείπει μοχθηρίας. Ἔστι
δ' ὡς εἰπεῖν πάντα ταῦτα περιειλημμένα τρισὶν εἶδεσιν.

² διατελῶσιν] ὧσι τελῶσι R^b.   ^a ἐξαγγέλλωσι R^b. V^b.   ^b μηδὲν
R^b. V^b.   ^c καὶ ante ἐλευθεριάζων om. R^b. V^b.   ^d συσσιτίαις R^b.
^e ταῖς ἀρχαῖς pr. V^b.

- 15 Στοχάζεται γὰρ ἡ τυραννὶς τριῶν, ἐνὸς μὲν ^f τοῦ μικρὰ φρονεῖν τοὺς ἀρχομένους (οὐδενὶ γὰρ ἂν μικρόψυχος ἐπιβουλεύσειεν), δευτέρου δὲ τοῦ διαπιστεῖν ἀλλήλοις· οὐ καταλύεται γὰρ πρότερον τυραννὶς πρὶν ἢ πιστεῦσουσὶ τινες ἑαυτοῖς· διὸ καὶ τοῖς ἐπικείσει πολεμοῦσιν ὥς βλαβεροῖς πρὸς τὴν ἀρχὴν οὐ μόνον διὰ τὸ μὴ ἀξιοῦν ἄρχεσθαι δεσποτικῶς, ἀλλὰ καὶ διὰ τὸ πιστοὺς καὶ ἑαυτοῖς καὶ τοῖς ἄλλοις εἶναι καὶ μὴ καταγορεύειν μήτε ἑαυτῶν μήτε τῶν ἄλλων.
- 16 Τρίτον δ' ἀδυναμία τῶν πραγμάτων· οὐθεὶς γὰρ ἐπιχειρεῖ τοῖς ἀδυνάτοις, ὥστε οὐδὲ τυραννίδα καταλύειν μὴ δυνάμεως ὑπαρχούσης. Εἰς οὓς μὲν ^h οὖν ὄρους ἀνάγεται τὰ βουλήματα τῶν τυράννων, οὗτοι τρεῖς τυγχάνουσιν ὄντες· πάντα γὰρ ἀναγάγοι τις ἂν τὰ τυραννικὰ πρὸς ταύτας τὰς ὑποθέσεις, τὰ μὲν ὅπως μὴ πιστεύουσιν ἀλλήλοις, τὰ
- 17 δ' ὅπως μὴ δύνωνται, τὰ δ' ὅπως μικρὸν φρονῶσιν. Ὁ μὲν οὖν εἰς τρόπος δι' οὗ γίνεται σωτηρία ταῖς τυραννίσιν τοιοῦτός ἐστιν, ὁ δ' ἕτερος σχεδὸν ἐξ ἐναντίας ἔχει τοῖς εἰρημένοις
- 18 τὴν ἐπιμέλειαν. Ἔστι δὲ λαβεῖν αὐτὸν ἐκ τῆς φθορᾶς τῆς τῶν βασιλειῶν ὥσπερ γὰρ τῆς βασιλείας εἰς τρόπος τῆς φθορᾶς τὸ ποιεῖν τὴν ἀρχὴν τυραννικωτέραν, οὕτω τῆς τυραννίδος σωτηρία ποιεῖν αὐτὴν βασιλικωτέραν, ἐν φυλάττοντα μόνον, τὴν δύναμιν, ὅπως ἄρχῃ ⁱ μὴ μόνον βουλομένων ἀλλὰ καὶ μὴ βουλομένων· προῖέμενος γὰρ καὶ τοῦτο
- 19 προῖεται καὶ τὸ τυραννεῖν. Ἀλλὰ τοῦτο μὲν ὥσπερ ὑπόθεσιν δεῖ μένειν, τὰ δ' ἄλλα τὰ μὲν ποιεῖν τὰ δὲ δοκεῖν ὑποκρινόμενον ^k τὸ βασιλικὸν καλῶς, πρῶτον μὲν δοκεῖν φροντίζειν τῶν κοινῶν, μήτε δαπανῶντα δωρεὰς τοιαύτας ἐφ' αἷς τὰ πλήθη χαλεπαίνουσιν, ὅταν ἀπ' αὐτῶν μὲν λαμβάνωσιν ἐργαζομένων καὶ πονούντων γλίσχρως, διδῶσι δ' ^l ἐταίραις καὶ ξένοις καὶ τεχνίταις ἀφθόνης, λόγον τε ἀποδιδόντα τῶν λαμβανομένων καὶ δαπανωμένων, ὅπερ ἤδη πεποιήκασιν τινες τῶν τυράννων· οὕτω γὰρ ἂν τις διοικῶν οἰκονόμος ἀλλ' οὐ

^f τοῦ] τὰ R^b.   ^g ἑαυτοῖς I^b.   ^h οὖν sm. I^b.R^b.   ⁱ μὴ] μοι R^b.
^k τὸν I^b.R^b.   ^l ἐταίραις V^b.

τύραννος εἶναι δόξει. Οὐ δὲ δὲ φοβείσθαι μή ποτε ^α ἀπο-
 ρήσῃ χρημάτων κύριος ὢν τῆς πόλεως. Ἀλλὰ τοῖς γ' ἐκτο-
 πίζουσι τυράννοις ἀπὸ τῆς ^β οἰκίας καὶ συμφέρει τοῦτο μάλ-
 λον ἢ καταλιπεῖν ἀθροίσαντας· ἦττον γὰρ ἂν οἱ φυλάττον-
 τες ἐπιτιθείντο τοῖς πράγμασιν. Εἰσὶ δὲ φοβερώτεροι τῶν
 τυράννων τοῖς ἀποδημοῦσιν οἱ φυλάττοντες τῶν πολιτῶν·
 οἱ μὲν γὰρ συναποδημοῦσιν, ^ο οἱ δὲ ^ρ ὑπομένουσιν. Ἔπειτα ¹¹
 τὰς εἰσφοράς καὶ τὰς λειτουργίας δεῖ φαίνεσθαι τῆς τε οἰκο-
 νομίας ἕνεκα συνάγοντα, καὶ ποτε δεηθῇ χρῆσθαι πρὸς τοὺς
 πολεμικοὺς καιρούς, ὅλως τε αὐτὸν παρασκευάζειν φύλακα
 καὶ ταμίαν ὥς ^ι κοινῶν ἀλλὰ μὴ ὥς ἰδίων. Καὶ φαίνεσθαι
 μὴ χαλεπὸν ἀλλὰ σεμνόν, ἔτι δὲ τοιοῦτον ὥστε μὴ φο-
 βείσθαι τοὺς ἐντυγχάνοντας ἀλλὰ μᾶλλον αἰδεῖσθαι. Τού- ¹²
 του μέντοι τυγχάνειν οὐ ῥάδιον ὄντα εὐκαταφρόνητον· διὸ
 δεῖ καὶ μὴ τῶν ἄλλων ἀρετῶν ἐπιμέλειαν ποιῆται, ἀλλὰ τῆς
 πολιτικῆς, καὶ δόξαν ἐμποιεῖν περὶ αὐτοῦ τοιαύτην. Ἔτι δὲ
 μὴ μόνον αὐτὸν φαίνεσθαι μηθένα τῶν ἀρχομένων ὑβρίζοντα,
 μήτε νέον μήτε νέαν, ἀλλὰ μηδ' ἄλλον μηδένα τῶν περὶ
 αὐτόν. Ὁμοίως δὲ καὶ τὰς οἰκίας ἔχειν γυναῖκας πρὸς τὰς ¹³
 ἄλλας, ὥς καὶ διὰ γυναικῶν ὕβρεις πολλαὶ τυραννίδες ἀπο-
 λώλασιν. Περὶ τε τὰς ἀπολαύσεις τὰς σωματικὰς τούναν-
 τίον ποιεῖν ἢ τῶν τινῶν τῶν τυράννων ποιούσιν· οὐ γὰρ μόνον
 εὐθὺς ἔωθεν τοῦτο δρῶσιν, καὶ συνεχῶς πολλὰς ἡμέρας, ἀλλὰ
 καὶ φαίνεσθαι τοῖς ἄλλοις βούλονται τοῦτο πράττοντες, ἵν'
 ὥς εὐδαίμονας καὶ μακαρίους θαυμάσωσιν. Ἀλλὰ μάλιστα ¹⁴
 μὲν μετριάξειν τοῖς τοιούτοις, εἰ δὲ μή, τό γε φαίνεσθαι
 τοῖς ἄλλοις διαφεύγειν· οὔτε γὰρ εὐεπίθετος οὔτ' εὐκατα-
 φρόνητος ὁ νήφων, ἀλλ' ὁ μεθύων, οὐδ' ὁ ἄγρυπνος, ἀλλ'
 ὁ καθεύδων. Τούναντίον τε ποιητέον τῶν πάλοι λεχθέντων
 σχεδὸν πάντων· κατασκευάζειν γὰρ δεῖ καὶ κοσμεῖν τὴν πό-
 λιν ὥς ἐπίτροπον ὄντα καὶ μὴ τύραννον. Ἔτι δὲ τὰ πρὸς ¹⁵
 τοὺς θεοὺς φαίνεσθαι ἀεὶ σπουδάζοντα διαφερόντως· ἦττόν

^α ἀπορώσει Rb.   ^β οἰκίας Ib.Vb.   ^ο οἱ δὲ ὑπομένουσιν om, Rb.
^ρ ὑπολαμβάνουσιν Vb.   ^ι κοινὸν Rb.Vb.

τε γὰρ φοβούνται τὸ παθεῖν τι παράνομον ὑπὸ τῶν τοιού-
 των, ἐὰν δεισιδαίμονα νομίζουσιν εἶναι τὸν ἄρχοντα καὶ φρον-
 τίζειν τῶν θεῶν, καὶ ἐπιβουλεύουσιν ἥττον ὥς συμμάχους
 16 ἔχοντι καὶ τοὺς θεοὺς. Δεῖ δ' ἄνευ ἀβελτηρίας φαίνεσθαι
 τοιοῦτον. Τοὺς τε ἀγαθοὺς περί τι γιγνομένους τιμᾶν οὕτως
 ὥστε μὴ νομίζειν ἄν ποτε τιμηθῆναι μᾶλλον ὑπὸ τῶν πολι-
 τῶν αὐτονόμων ὄντων. Καὶ τὰς μὲν τοιαύτας τιμὰς ἀπο-
 νέμειν αὐτόν, τὰς δὲ κολάσεις δι' ἐτέρων ἀρχόντων καὶ δι-
 27 καστηρίων. Κοινὴ δὲ φυλακὴ πάσης μοναρχίας τὸ μὴθένα
 ποιεῖν ἓνα μέγαν, ἀλλ' εἴπερ, πλείους* τηρήσουσι γὰρ ἀλ-
 λήλους. Ἐὰν δ' ἄρα τινὰ δέη ποιῆσαι μέγαν, μὴ τοι τό γε
 ἦθος θρασύν* ἐπιθετικώτατον γὰρ τὸ τοιοῦτον ἦθος περὶ πά-
 σας τὰς πράξεις. Κἂν τῆς δυνάμεώς τινα δοκῇ παραλύνειν,
 ἐκ προσαγωγῆς τοῦτο δρᾶν καὶ μὴ πᾶσαν ἀθρόον ἀφαιρεῖ-
 28 σθαι τὴν ἐξουσίαν. Ὡςτι δὲ πάσης[†] μὲν ὕβρεως εἴργεσθαι,
 παρὰ πᾶσας δὲ[‡] δοῦν, τῆς τε εἰς τὰ σώματα κολάσεως καὶ
 τῆς εἰς τὴν ἡλικίαν. Μάλιστα δὲ ταύτην ποιητέον τὴν εὐ-
 λάβειαν περὶ τοὺς φιλοτίμους* τὴν μὲν γὰρ εἰς τὰ χρήματα
 ὀλιγωρίαν οἱ φιλοχρήματοι φέρουσι βαρέως, τὴν δ' εἰς ἀτι-
 29 μίαν οἱ τε φιλότιμοι καὶ οἱ ἐπιεικεῖς τῶν ἀνθρώπων. Διόπερ
 ἢ μὴ χρῆσθαι δεῖ τοῖς τοιούτοις, ἢ τὰς μὲν κολάσεις πα-
 τρικῶς φαίνεσθαι ποιούμενον καὶ μὴ δι' ὀλιγορίαν, τὰς δὲ
 πρὸς τὴν ἡλικίαν ὀμιλίας δι' ἐρωτικὰς αἰτίας ἀλλὰ μὴ δι' ἐξ-
 30 ουσίαν, ὅπως δὲ τὰς δοκούσας ἀτιμίας ἐξωνεῖσθαι μεῖζοσι τι-
 31 μαῖς. Τῶν δ' ἐπιχειρούντων ἐπὶ τὴν τοῦ σώματος[§] διαφθο-
 ρὰν οὗτοι φοβερώτατοι καὶ δέονται πλείστης φυλακῆς, ὅσοι
 32 μὴ προαιροῦνται περιποιεῖσθαι τὸ ζῆν διαφθείραντες. Διὸ
 μάλιστα εὐλαβεῖσθαι δεῖ τοὺς ὑβρίζεσθαι νομίζοντας ἢ αὐ-
 τοὺς ἢ ἂν κηδόμενοι τυγχάνουσιν* ἀφειδῶς γὰρ ἑαυτῶν ἔχου-
 σιν οἱ διὰ θυμὸν ἐπιχειροῦντες, καθάπερ καὶ Ἡράκλειτος
 εἶπε, χαλεπὸν φάσκων εἶναι θυμῷ μάχεσθαι. Ψυχῆς γὰρ
 32 ὠνεῖσθαι. Ἐπεὶ δ' αἱ πόλεις ἐκ δύο συνεστήκασι μορίων,

[†] μὲν om. Rb.[‡] δεῖν Ib.[§] διαφθορὰν Vb.

ἐκ τε τῶν ἀπόρων ἀνθρώπων καὶ τῶν εὐπόρων, μάλιστα μὲν ἀμφοτέρους ὑπολαμβάνειν δεῖ σῶζεσθαι διὰ τὴν ἀρχήν, καὶ τοὺς ἑτέρους ὑπὸ τῶν ἑτέρων ἀδικεῖσθαι μηδέν, ὅπότεροι δ' ἂν ᾧσι κρείττους, τούτους ἰδίους μάλιστα ποιεῖσθαι τῆς ἀρχῆς, ὥς, ἂν ὑπάρξῃ ταῦτο τοῖς πράγμασιν, οὔτε δούλων ἐλευθέρωσιν ἀνάγκη ποιεῖσθαι τὸν τύραννον οὔτε ὅπλων παραίρεσιν· ἱκανὸν γὰρ θάτερον μέρος πρὸς τῇ δυνάμει προστιθέμενον, ὥστε κρείττους εἶναι τῶν ἐπιτιθεμένων. Παρίεργον 33 δὲ τὸ λέγειν καθ' ἕκαστον τῶν τοιούτων· ὁ γὰρ σκοπὸς φανερός, ὅτι δεῖ μὴ τυραννικὸν ἀλλ' οἰκονόμον καὶ βασιλικὸν εἶναι φαίνεσθαι τοῖς ἀρχομένοις καὶ μὴ σφετεριστὴν ἀλλ' ἐπίτροπον, καὶ τὰς μετριοτήτας τοῦ βίου διαίκεν, μὴ τὰς ὑπερβολάς, ἔτι δὲ τοὺς μὲν γνωρίμους καθομιλεῖν, τοὺς δὲ πολλοὺς δημαγωγεῖν. Ἐκ γὰρ τούτων ἀναγκαῖον οὐ μόνον 34 τὴν ἀρχὴν εἶναι καλλίω καὶ ζηλωτοτέραν τῇ βελτιώων ἀρχεῖν καὶ ^ν μὴ τεταπεινωμένων μηδὲ μισούμενον καὶ φοβούμενον διατελεῖν, ἀλλὰ ^ω καὶ τὴν ἀρχὴν εἶναι πολυχρονιωτέραν. Ἔτι δ' αὐτὸν διακείσθαι κατὰ τὸ ἦθος ἦτοι καλῶς πρὸς ἀρετὴν ἢ ἡμίχρηστον ὄντα, καὶ μὴ πονηρὸν ἀλλ' ἡμιπόνηρον.

Καίτοι πασῶν ὀλιγοχρενιώτεροι τῶν πολιτειῶν εἰσὶν ὀλι- 12 γαρχία καὶ τυραννίς. Πλείστον γὰρ ἐγένετο χρόνον ἢ περὶ Σικυῶνα τυραννίς, ἢ τῶν Ὀρθαγόρου παίδων καὶ αὐτοῦ Ὀρθαγόρου· ἔτη δ' αὕτη διέμεινεν ἑκατόν. Τούτου δ' αἴτιον ὅτι τοῖς ἀρχομένοις ἐχρῶντο μετρίως καὶ πολλὰ τοῖς νόμοις ἐδούλευον, καὶ διὰ τὸ πολεμικὸς γενέσθαι Κλεισθένης οὐκ ἦν εὐκαταφρόνητος, καὶ τὰ πολλὰ ταῖς ἐπιμελείαις ἐδημαγῶγον. Λέγεται γοῦν Κλεισθένης τὸν ἀποκρίναντα τῆς ^ι νίκης αὐτὸν ὥς ἐστεφάνωσεν· ἄνιοι δ' εἰκόνα φασὶν εἶναι τοῦ κρίναντος οὕτω τὸν ἀνδριάντα τὸν ἐν ^κ τῇ ἀγορᾷ καθήμενον. Φασὶ δὲ καὶ Πεισιστρατον ὑπομεῖναι ποτε προσκληθέντα δίκην εἰς Ἀρεῖον πάγον. Δευτέρα δὲ περὶ Κόρινθον ἢ τῶν 3

^ν μήτε R^b.^ω καὶ post ἀλλὰ om. R^b.^κ ταῖς ἀγοραῖς R^b.

Κυψελιδῶν· καὶ γὰρ αὕτη διετέλεσεν ἔτη τρία καὶ ἑβδομή-
 κοντα καὶ ἕξ μῆνας· Κύψελος μὲν γὰρ ἐτυράνησεν ἔτη τριά-
 κοντα, ὧς Περικλῆς δὲ τετταράκοντα καὶ τέτταρα, Ψαμμή-
 4τιχος δ' ὁ Γορδίου τρία ἔτη. Τὰ δ' αἷτια ταῦτα καὶ ταύ-
 τῆς· ὁ μὲν γὰρ ²Κύψελος δημαγωγὸς ἦν καὶ κατὰ τὴν ἀρχὴν
 διετέλεσεν ἀδορυφόρητος, Περικλῆς δ' ἐγένετο μὲν τυραν-
 5νικός, ἀλλὰ πολεμικός. Τρίτη δ' ἡ τῶν Πεισιστρατιδῶν
 Ἀθήνησιν, οὐκ ἐγένετο δὲ συνεχὴς· δις γὰρ ἔφυγε Πεισί-
 στρατος τυραννῶν, ὥστ' ἐν ἔτεσι τριάκοντα καὶ τρισὶν ἑπτα-
 καίδεκα ἔτη τούτων ³ἐτυράννευσεν, ὀκτωκαίδεκα δὲ οἱ παῖδες,
 ὥστε τὰ πάντα ἐγένετο ἔτη τριάκοντα καὶ πέντε. Τῶν δὲ
 6λοιπῶν ἡ περὶ Ἰέρωνα καὶ Γέλωνα περὶ ⁴Συρακούσας. Ἐτη
 δ' οὐδ' αὕτη πολλὰ διέμεινεν, ἀλλὰ τὰ σύμπαντα ⁵δυοῖν δέ-
 οντα εἴκοσι· Γέλων μὲν γὰρ ἑπτὰ τυραννέυσας τῷ ὀγδόῳ
 τὸν βίον ἐτελεύτησεν, δέκα δ' Ἰέρων, Θρασύβουλος δὲ τῷ
 ἑνδεκάτῳ μηνὶ ἐξέπεσεν. Αἱ δὲ πολλαὶ τῶν τυραννίδων ὀλι-
 γοχροῖαι πᾶσαι γεγόνاسι παντελῶς.

7 Τὰ μὲν οὖν περὶ τὰς πολιτείας καὶ ⁶τὰ περὶ τὰς μοναρ-
 χίας, ἐξ ὧν ⁷τε φθείρονται καὶ ἄλιν σώζονται, σχεδὸν εἴ-
 ρηται περὶ πάντων. Ἐν δὲ τῇ πολιτείᾳ λέγεται μὲν περὶ
 τῶν μεταβολῶν ὑπὸ τοῦ Σωκράτους, οὐ μόντοι λέγεται κα-
 λῶς· τῆς τε γὰρ ἀρίστης πολιτείας καὶ πρώτης οὐσης οὐ
 8λέγει τὴν μεταβολὴν ἰδίως. Φησὶ γὰρ αἷτιον εἶναι ⁸τὸ μὴ
 μένειν μηθὲν ἀλλ' ἐν τινι περιόδῳ μεταβάλλειν, ἀρχὴν δ'
 εἶναι τούτων ὧν ἐπίτρυτος πυθμὴν πεμπάδι συζυγεῖς δύο ἀρ-
 μονίας παρέχεται, λέγων ὅταν ὁ τοῦ ⁹διαγράμματος ἀρι-
 θμὸς τούτου γένηται στερεός, ὡς τῆς φύσεώς ποτε ¹⁰ἡ φουούσης
 φαύλους καὶ κρείττους τῆς παιδείας, τοῦτο μὲν οὖν αὐτὸ λέ-
 γων ἴσως οὐ κακῶς· ἐνδέχεται γὰρ εἶναι τινας οὐς παιδευ-
 9θῆναι καὶ γενέσθαι σπουδαίους ἄνδρας ἀδύνατον. Ἀλλ' αὕτη
 τί ἂν ἴδιος εἴη μεταβολὴ τῆς ὑπ' ἐκείνου λεγομένης ἀρίστης

¹ Περικλῆς—τέτταρα om. Rb. ² κύψελος Vb. ³ ἐτυράνησεν Ib.
⁴ συρακούσας Rb. ⁵ δυεῖν Ib. ⁶ τὰ περὶ om. Rb. ⁷ γε Rb. ⁸ τοῦ Rb.
⁹ διαγράμματος Vb. ¹⁰ φουούσης καὶ κρείττους καὶ φαύλους τῆς Vb.

πολιτείας μᾶλλον ¹ ἢ τῶν ἄλλων πασῶν καὶ τῶν ἐγγιγνομένων πάντων; Καὶ διὰ τε τοῦ χρόνου, δι' ὃν λέγει πάντα μεταβάλλειν, καὶ τὰ μὴ ἅμα ἀρξάμενα γίγνεσθαι ἅμα μεταβάλλει, οἷον εἰ τῇ προτέρᾳ ἡμέρᾳ ἐγένετο τῆς τροπῆς, ἅμα ἄρα μεταβάλλει. Πρὸς δὲ τούτοις διὰ τίν' αἰτίαν ἐκ ταύτης εἰς ¹⁰ τὴν Λακωνικὴν μεταβάλλει; Πλεονάκης γὰρ εἰς τὴν ἐναντίαν μεταβάλλουσι πᾶσαι αἱ πολιτεῖαι ἢ τὴν σύνεγγυς. Ὁ δ' αὐτὸς λόγος καὶ περὶ τῶν ἄλλων μεταβολῶν· ἐκ γὰρ τῆς Λακωνικῆς, φησί, ¹ μεταβάλλει εἰς τὴν ὀλιγαρχίαν, ἐκ δὲ ταύτης εἰς δημοκρατίαν, εἰς τυραννίδα δὲ ἐκ δημοκρατίας. Καίτοι καὶ ἀνάπαλιν μεταβάλλουσιν, οἷον ἐκ δήμου εἰς ὀλι- ¹¹ γαρχίαν, καὶ μᾶλλον ἢ εἰς μοναρχίαν. Ὑπὲρ δὲ τυραννίδος οὐ λέγει οὗτ' εἰ ἔσται μεταβολὴ οὗτ' εἰ μὴ ἔσται, διὰ τίν' αἰτίαν καὶ ¹² εἰς ποίαν πολιτείαν. Τούτου δ' αἴτιον ὅτι οὐ ¹³ ῥαδίως ἂν εἶχε λέγειν· ἀόριστον γάρ, ἐπεὶ κατ' ἐκείνον δεῖ εἰς τὴν πρώτην καὶ τὴν ἀρίστην· οὕτω γὰρ ¹⁴ ἂν ἐγίγνετο ῥ συνεχὲς καὶ κύκλος. Ἀλλὰ μεταβάλλει καὶ εἰς τυραννίδα ¹⁵ τυραννίς, ὥσπερ ¹⁶ ἡ Σικυῶνος ἐκ τῆς Μύρωνος εἰς τὴν Κλεισθένους, καὶ εἰς ὀλιγαρχίαν, ὥσπερ ἡ ἐν Χαλκίδι ἡ Ἀντιλέοντος, καὶ εἰς δημοκρατίαν, ὥσπερ ἡ τῶν Γέλωνος ἐν Συρακούσαις, καὶ εἰς ἀριστοκρατίαν, ὥσπερ ἡ Χαριλάου ἐν Λακεδαιμόνι καὶ ἐν Καρχηδόνι. Καὶ εἰς τυραννίδα μεταβάλλει ¹⁷ ἐξ ὀλιγαρχίας, ὥσπερ ἐν Σικελίᾳ σχεδὸν αἱ πλείσται τῶν ἀρχαίων, ἐν Λεοντίνοις εἰς τὴν Πανατίου τυραννίδα καὶ ἐν Γέλα εἰς τὴν Κλεάνδρου καὶ ἐν ¹⁸ Ῥηγίφ εἰς τὴν ¹⁹ Ἀναξιλάου καὶ ἐν ἄλλαις πολλαῖς πόλεσιν ὡσαύτως. Ἀποπον δὲ καὶ ²⁰ τὸ οἶεσθαι εἰς ὀλιγαρχίαν διὰ τοῦτο μεταβάλλειν ὅτι φιλοχρήματοι καὶ χρηματισταὶ οἱ ἐν ταῖς ἀρχαῖς, ἀλλ' οὐχ ὅτι οἱ πολλοὶ ὑπερέχοντες ταῖς οὐσίαις οὐ δίκαιον οἰονται εἶναι ἴσον μετέχειν τῆς πόλεως τοὺς κεκτημένους μὴθὲν τοῖς κεκτη-

¹ ἢ] καὶ Vb. ^k γενομένων Rb. ¹ τὴν ὀλιγαρχίαν μεταβάλλει Rb.
^m εἰς ποίαν πολιτείαν post μεταβολή Schneiderus. ⁿ ῥάδιον Ib. ^o ἂν om. Rb. ^p συνεχῶς Rb.Vb. ^q ἡ—sect. 18. τὸ] hæc Rb. post VI. 1. 6. πόλεσιν. ^r σημείωσαι ἕτερον ῥήγιον margo Vb. ^s ἀναξιλάου Ib.Vb.

φίλων ἀνείλεν, καὶ ὑατερον ^ι Σμέρδης ^κ Πείθιλον πληγὰς λα-
 20 βῶν καὶ παρὰ τῆς γυναικὸς ἐξελευσθεὶς διέφθειρεν. Καὶ τῆς
^ι Ἀρχελάου δ' ἐπιθέσεως Δεκάμνιχος ἡγεμὼν ἐγένετο, πα-
 ροξύνων τοὺς ἐπιθεμένους πρῶτος· αἴτιον δὲ τῆς ὀργῆς ὅτι
 αὐτὸν ἐξέδωκε μαστιγῶσαι Εὐριπίδῃ τῷ ποιητῇ· ὁ δ' Εὐρι-
 πίδης ἐχαλέπαιεν εἰπόντος τι αὐτοῦ εἰς δυσωδίαν τοῦ στό-
 ματος. Καὶ ἄλλοι δὲ πολλοὶ διὰ ^μ τοιαύτας αἰτίας οἱ μὲν
 21 ἀνῆρέθησαν οἱ δ' ἐπεβουλευθήσαν. Ὅμοιως δὲ καὶ διὰ φόβον·
 ἔν γάρ τι τοῦτο τῶν ^ν αἰτίων ἦν, ὥσπερ καὶ περὶ τὰς πολι-
 τείας καὶ τὰς μοναρχίας· οἷον Ξέρξην· Ἀρταπάνης φοβού-
 μένος τὴν διαβολὴν τὴν περὶ Δαρεῖον, ὅτι ἐκρέμασεν οὐ κε-
 λεύσαντος Ξέρξου, ἀλλ' οἴομενος συγγνώσσεσθαι ὡς ἀμνη-
 22 μονοῦντα διὰ τὸ δειπνεῖν. Αἱ δὲ διὰ καταφρόνησιν, ὥσπερ
 Σαρδανάπαλον ἰδὼν τις ξαίνοντα μετὰ τῶν γυναικῶν, εἰ
 ἀληθὴ ταῦτα οἱ μυθολογοῦντες λέγουσιν· εἰ δὲ μὴ ἐπ' ἐκεί-
 23 νου, ἀλλ' ἐπ' ἄλλου γε ἂν ^ο γένοιτο ἀληθές. Καὶ Διονυσίῳ
 τῷ ὑστέρῳ Δίων ^ρ ἐπέθετο διὰ ^q τὸ καταφρονεῖν, ὅρῳν τοὺς
 τε πολίτας οὕτως ἔχοντας καὶ αὐτὸν αἰεὶ μεθύνοντα. Καὶ
 τῶν φίλων δὲ τινες ἐπιτίθενται διὰ καταφρόνησιν· διὰ γὰρ
 24 τὸ πιστεύεσθαι καταφρονοῦσιν ὡς λήσοντες. Καὶ ^ρ οἱ οἴομε-
 νοι δύνασθαι κατασχεῖν τὴν ἀρχὴν τρόπον τινὰ ^ς διὰ τὸ κα-
 ταφρονεῖν ἐπιτίθενται· ὡς δυνάμενοι γὰρ καὶ καταφρονοῦντες
 τοῦ κινδύνου διὰ τὴν δύναμιν ἐπιχειροῦσι ῥαδίως, ὥσπερ οἱ
 στρατηγοῦντες τοῖς μονάρχοις, οἷον Κῦρος ^τ Ἀστυάγῃ καὶ
 τοῦ βίου καταφρονῶν καὶ τῆς δυνάμεως διὰ τὸ τὴν μὲν δύνα-
 μιν ^ν ἐξηργηκέναι, αὐτὸν δὲ τρυφᾶν, καὶ Σεύθης ὁ Θραξ
 25 ^w Ἀμαδόκῳ στρατηγὸς ὤν. Οἱ δὲ καὶ διὰ πλείω τοιούτων
 ἐπιτίθενται, οἷον καὶ καταφρονοῦντες καὶ διὰ κέρδος, ὥσπερ
 Ἀριοβαρζάνη Μιθριδάτης· Μάλιστα δὲ διὰ ταύτην τὴν
 αἰτίαν ἐγχειροῦσιν οἱ τὴν φύσιν μὲν θρασεῖς, τιμὴν δ' ἔχον-

^ι σμέρδης Ib. Rb. Vb. ^κ πένθιμον Rb. ^ι ἀρχιλάου Vb. ^μ τοιαύ-
 της Ib. ^ν αἰτίων Rb. Vb. ^ο γένοιτο τὸ ἀληθές Ib. Rb. Vb. ^ρ ἐπέ-
 θετο Rb. ^q τὸ om. Vb. ^ρ οἱ om. Rb. ^ς διὰ] μετὰ Rb. ^τ ἀστυάγῃ
 Ib. Vb. ^ν ἐξηργηκέναι Vb. ^w ἀμαδόκῳ Vb.

σκέψασθαι, καὶ τὸν οἰκείον καὶ ὃ τὸν συμφέροντα τρόπον ἀποδοῦναι πρὸς ἑκάστην. Ἔτι δὲ καὶ τὰς συναγωγὰς αὐτῶν³ τῶν εἰρημένων ἐπισκεπτέον πάντων τῶν τρόπων· ταῦτα γὰρ συνδυαζόμενα ποιῶ τὰς πολιτείας ἐπαλλάττειν, ὥστε ἀριστοκρατίας τε ὀλιγαρχικὰς εἶναι καὶ πολιτείας δημοκρατικώτερας. Δέγω² δὲ τοὺς συνδυασμούς, οὓς δὲ μὲν ἐπισκοπεῖν, οὐκ ἐσκεμμένοι δ' εἰσὶ νῦν, ὅλον ἂν τὸ μὲν βουλευόμενον καὶ τὸ περὶ τὰς ἀρχαιρεσίας ὀλιγαρχικῶς ἢ συντεταγμένον, τὰ δὲ περὶ² τὰ δικαστήρια ἀριστοκρατικῶς, ἢ ταῦτα μὲν καὶ τὸ περὶ τὸ βουλευόμενον ὀλιγαρχικῶς, ἀριστοκρατικῶς δὲ τὸ περὶ τὰς ἀρχαιρεσίας, ἢ κατ' ἄλλον τινὰ τρόπον μὴ πάντα συντεθῇ τὰ³ τῆς πολιτείας οἰκεία. Ποία μὲν οὖν δημοκρατία⁵ πρὸς ποίαν ἀρμόττει πόλιν, ὡσαύτως δὲ καὶ ποία τῶν⁴ ὀλιγαρχικῶν ποίῃ πλήθει, καὶ τῶν λοιπῶν δὲ πολιτειῶν⁴ τίς συμφέρει τίσιν, εἴρηται πρότερον. Ὅμως δὲ δεῖ γενέσθαι⁶ ἄλλον μὴ μόνον ποία τούτων τῶν πολιτειῶν ἀρίστη ταῖς πόλεσιν, ἀλλὰ καὶ πῶς δεῖ κατασκευάζειν καὶ⁶ ταύτας καὶ τὰς ἄλλας ἐπέλθωμεν συντόμως. Καὶ πρῶτον περὶ δημοκρατίας εἵπωμεν· ἅμα γὰρ καὶ περὶ τῆς ἀντικειμένης πολιτείας φανερόν, αὕτη δ' ἐστὶν ἣν καλοῦσιν οἱ ὀλιγαρχίαν. Ληπτέον⁷ δὲ πρὸς ταύτην τὴν μέθοδον πάντα τὰ δημοτικὰ καὶ τὰ δοκοῦντα ταῖς δημοκρατίαις ἀκολουθεῖν· ἐκ γὰρ τούτων συντιθεμένων τὰ τῆς δημοκρατίας εἶδη γίνεσθαι συμβαίνει, καὶ πλείους δημοκρατίας μίας εἶναι καὶ διαφόρους. Δύο γάρ⁸ εἰσιν αἰτίαι δι' ἃς περ αἱ δημοκρατίαι πλείους εἰσὶ, πρῶτον μὲν ἡ λεχθεῖσα πρότερον, ὅτι διάφοροι οἱ δῆμοι· γίνεται γὰρ τὸ μὲν γεωργικὸν πλῆθος, τὸ δὲ βάνανσον καὶ θητικόν· ὧν τοῦ πρώτου τῷ δευτέρῳ προσλαμβανομένου, καὶ τοῦ τρίτου πάλιν τοῖς ἀμφοτέρω, οὐ μόνον διαφέρει τῷ βελτίῳ καὶ χείρῳ γίνεσθαι τὴν δημοκρατίαν, ἀλλὰ καὶ τῷ μὴ τὴν αὐτήν. Δευτέρα δὲ περὶ ἧς νῦν λέγομεν· τὰ⁹ γὰρ ταῖς δη-

ὃ τὸν alterum om. R^b.   ² δὲ om. W^b.   ³ τὰ alterum om. I^b.
^b τῆς om. R^b.   ^c ὀλιγαρχικῶν I^b.R^b.W^b.   ^d τί I^b.   ^e ταύτας] πάντας W^b.   ^f γὰρ] δὲ W^b.

μοκρατίαις ἀκολουθοῦντα καὶ δοκοῦντα εἶναι τῆς πολιτείας οἰκεῖα ταύτης ποιεῖ συντιθέμενα τὰς δημοκρατίας ἑτέρας^β τῇ μὲν γὰρ ἐλάττω, τῇ δ' ἀκολουθήσει πλείονα, τῇ δ' ἅπαντα ταῦτα. Χρήσιμον δ' ἕκαστον αὐτῶν γνωρίζειν πρὸς τε τὸ κατασκευάζειν ἣν ἂν τις αὐτῶν ἰτύχη βουλόμενος, καὶ
 10 πρὸς τὰς διορθώσεις. Ζητοῦσι μὲν γὰρ οἱ τὰς πολιτείας καθιστάντες ἅπαντα τὰ οἰκεῖα συναγαγεῖν πρὸς τὴν ὑπόθεσιν, ἀμαρτάνουσι δὲ τοῦτο ποιοῦντες, καθάπερ ἐν τοῖς περὶ τὰς φθορὰς καὶ τὰς σωτηρίας τῶν πολιτειῶν εἴρηται πρότερον. Νυνὶ δὲ τὰ ἀξιώματα καὶ τὰ ἥθη καὶ ὧν ἐφίενται^κ λέγωμεν.

- 2 Ὑποθέσεις μὲν οὖν τῆς δημοκρατικῆς πολιτείας ἐλευθερία· τοῦτο γὰρ λέγειν εἰώθασιν, ὡς ἐν μόνῃ τῇ πολιτείᾳ ταύτῃ μετέχοντας ἐλευθερίας· τούτου γὰρ στοχάζεσθαι φασι πᾶσαν δημοκρατίαν. Ἐλευθερίας δὲ ἐν μὲν τὸ ἐν μέρει ἄρ-
 3 χεσθαι καὶ ἄρχειν. Καὶ γὰρ τὸ δίκαιον τὸ δημοτικὸν τὸ ἴσον ἔχειν ἐστὶ κατ' ἀριθμὸν ἀλλὰ μὴ κατ' ἀξίαν, τούτου δ' ὄντος τοῦ δικαίου τὸ πλῆθος ἀναγκαῖον εἶναι κύριον, καὶ ὃ τι ἂν δόξῃ τοῖς πλείοσι, τοῦτ' εἶναι καὶ τέλος καὶ τοῦτ' εἶναι τὸ δίκαιον· φασι γὰρ δεῖν ἴσον ἔχειν ἕκαστον τῶν πολιτῶν· ὥστε ἐν ταῖς δημοκρατίαις συμβαίνει κυριωτέρους εἶναι τοὺς ἀπόρους τῶν εὐπόρων· πλείους γὰρ εἰσι, κύριον δὲ τὸ τοῖς
 3 πλείοσι δόξαν. Ἐν μὲν οὖν τῆς ἐλευθερίας σημεῖον τοῦτο, ὃν τίθενται πάντες οἱ δημοτικοὶ τῆς πολιτείας ὅρον, ἐν δὲ τὸ ζῆν ὡς βούλεται τις· τοῦτο γὰρ τῆς ἐλευθερίας ἔργον εἶναι
 4 φασιν, εἴπερ τοῦ δούλου ὄντος τὸ ζῆν μὴ ὡς βούλεται. Τῆς μὲν οὖν δημοκρατίας ὅρος οὗτος δεύτερος, ἐντεῦθεν δ' ἐλήλυθε τὸ μὴ ἄρχεσθαι, μάλιστα μὲν ὑπὸ μηθενός, εἰ δὲ μή, κατὰ μέρος. Καὶ συμβάλλεται ταύτῃ πρὸς τὴν ἐλευθερίαν τὴν
 5 κατὰ τὸ ἴσον. Τούτων δ' ὑποκειμένων καὶ τοιαύτης οὐσης τῆς ἀρχῆς τὰ τοιαῦτα δημοτικά, τὸ αἰρεῖσθαι τὰς ἀρχὰς πάντας ἐκ πάντων, τὸ ἄρχειν πάντας μὲν ἐκάστου ἕκαστον

^β ἑτέρας om. W^b. ^κ τῇ μὲν] τῆς μὲν R^b. ^ι τύχοι W^b. ^κ λέγομεν Ib. W^b.

δ' ἐν μέρει πάντων, τὸ κληρωτὰς εἶναι τὰς ἀρχὰς ἢ πάσας ἢ ὅσαι μὴ ἐμπειρίας δεόνται καὶ τέχνης, τὸ μὴ ἀπὸ τιμήματος μηθενὸς εἶναι τὰς ἀρχὰς ἢ ὅτι μικροτάτου, τὸ μὴ δις τὸν αὐτὸν ἄρχειν μηδεμίαν ἢ ὀλιγάκις ἢ ὀλίγας ἔξω τῶν κατὰ πόλεμον, τὸ ὀλιγοχρονίους τὰς ἀρχὰς ἢ πάσας ἢ ὅσας ἐνδέχεται, τὸ δικάζειν πάντας καὶ ἐκ πάντων καὶ περὶ πάντων ἢ περὶ τῶν πλείστων ¹ καὶ τῶν μεγίστων καὶ τῶν κυριωτάτων, οἷον περὶ εὐθυνῶν καὶ πολιτείας καὶ τῶν ἰδίων συναλλαγμάτων, τὸ τὴν ἐκκλησίαν κυρίαν εἶναι πάντων, ἀρχὴν δὲ μηδεμίαν μηθενὸς ἢ ὅτι ὀλιγίστων ² ἢ τῶν μεγίστων κυρίαν. Τῶν ⁶ δ' ἀρχῶν δημοτικώτατον βουλή, ὅπου μὴ μισθοῦ εὐπορία παῖσιν· ἐνταῦθα γὰρ ἀφαιροῦνται καὶ ταύτης τῆς ἀρχῆς τὴν δύναμιν· εἰς αὐτὸν γὰρ ἀνάγει τὰς κρίσεις πάσας ὁ δῆμος εὐπορῶν μισθοῦ, καθάπερ εἴρηται πρότερον ἐν τῇ μεθόδῳ τῇ πρὸ ταύτης. Ἐπειτα τὸ μισθοφορεῖν, μάλιστα μὲν πάντας, ἐκκλησίαν δικαστήρια ἀρχάς, εἰ δὲ μή, τὰς ἀρχὰς καὶ τὰ δικαστήρια καὶ ³ τὴν βουλήν καὶ τὰς ἐκκλησίας τὰς κυρίας, ἢ τῶν ἀρχῶν ἅς ἀνάγκη συσσιτεῖν μετ' ἀλλήλων. Ἐτι ἐπειδὴ ὀλιγαρχία καὶ γένει καὶ πλούτῳ καὶ παιδείᾳ ὀρίζεται, τὰ δημοτικὰ δοκεῖ τάναντία τούτων εἶναι, ἀγένεια πενία βανασία. Ἐπὶ δὲ τῶν ἀρχῶν τὸ μηδεμίαν ⁴ αἰδίδιον εἶναι· ἐὰν δέ τις καταλειφθῇ ἐξ ἀρχαίας μεταβολῆς, τότε περιαιρεῖσθαι τὴν δύναμιν αὐτῆς καὶ ἐξ αἰρετῶν κληρωτοὺς ποιεῖν. Τὰ μὲν ⁹ οὖν κοινὰ ταῖς δημοκρατίαις ταῦτ' ἐστὶ, συμβαίνει δ' ἐκ τοῦ δικαίου τοῦ ὁμολογουμένου εἶναι δημοκρατικοῦ (τούτο δ' ἐστὶ τὸ ἴσον ἔχειν ἅπαντας κατ' ἀριθμόν) ⁵ ἢ μάλιστ' εἶναι δοκουσα δημοκρατία καὶ δῆμος· ἴσον γὰρ τὸ μὴθὲν μάλλον ἄρχειν ⁶ τοὺς ἀπόρους ἢ τοὺς εὐπόρους, μὴδὲ κυρίους εἶναι μόνους ἀλλὰ πάντας ἐξ ἴσου κατ' ἀριθμόν· οὕτω γὰρ αὖν ὑπάρχειν νομίζοιεν τὴν τ' ἰσότητα τῇ πολιτείᾳ καὶ τὴν ἐλευθερίαν.

¹ καὶ τῶν μεγίστων om. Rb.   ² ἢ τῶν μεγίστων post πάντων interpretes.   ³ τὴν om. codices.   ⁴ ἰδίων Rb.   ⁵ ἢ Wb.   ⁶ τοὺς ἀπόρους ἢ om. Rb.

ἐστὶν ὁ παραδεδομένος ^p καὶ καθ' ὃν διοικῶσιν οἱ πλείστοι
 τῶν τυράννων τὴν ἀρχήν. Τούτων δὲ τὰ πολλά φασὶ κα-
 τὰστῆσαι Περίανδρον τὸν Κορίνθιον· πολλὰ δὲ καὶ παρὰ τῆς
 5 ^q τῶν Περσῶν ἀρχῆς ἔστι τοιαῦτα λαβεῖν. Ἔστι δὲ τὰ τε
 πάλαι λεχθέντα πρὸς σωτηρίαν, ὥς ^r οἶόν τε, τῆς τυραννίδος,
 τὸ τοὺς ὑπερέχοντας κολοῦναι καὶ τοὺς ^s φρονηματίας ἀναι-
 ρεῖν, καὶ μήτε συσσίτια εἶναι μήτε ἐταιρίαν μήτε παιδείαν
 μήτε ἄλλο μηθὲν τοιούτον, ἀλλὰ πάντα φυλάττειν ὅθεν
 εἴωθε γίνεσθαι δύο, ^t φρόνημά τε καὶ πίστις, καὶ μήτε σχο-
 λὰς μήτε ἄλλους συλλόγους ἐπιτρέπειν γίνεσθαι σχολα-
 στικούς, καὶ πάντα ποιεῖν ἐξ ὧν ὅτι μάλιστα ἀγνῶντες ἀλ-
 λήλοις ἔσονται πάντες· ἡ γὰρ γνῶσις πίστιν ^v ποιεῖ μάλ-
 6 λον πρὸς ἀλλήλους. Καὶ τὸ τοὺς ἐπιδημοῦντας ἀεὶ φανε-
 ροὺς εἶναι καὶ διατρίβειν περὶ θύρας· οὕτω γὰρ ἂν ἥκιστα
 λανθάνοιεν τί πράττουσι, καὶ φρονεῖν ἂν ἐθίζοντο μικρὸν
 αἰεὶ δουλεύοντες. Καὶ τὰλλα ὅσα τοιαῦτα Περσικὰ καὶ
 7 βάρβαρα τυραννικά ἐστίν· πάντα γὰρ ταῦτ' ὀνύματα. Καὶ
 τὸ μὴ λανθάνειν πειράσθαι ὅσα τυγχάνει τις λέγων ἢ πράτ-
 των τῶν ἀρχομένων, ἀλλ' εἶναι κατασκόπους, οἷον περὶ Συ-
 ρακούσας αἱ ποταγωγίδες καλούμεναι, καὶ τοὺς ὠτακουστὰς
 ἐξέπεμπεν ^w Ἱέρων, ὅπου τις εἴη συνουσία καὶ σύλλογος·
^x παρρησιάζονται τε γὰρ ἦττον, φοβούμενοι τοὺς τοιούτους,
 8 καὶ παρρησιάζονται, λανθάνουσιν ἦττον. Καὶ τὸ διαβάλ-
 λειν ἀλλήλοις καὶ συγκρούειν καὶ φίλους φίλοις καὶ τὸν δῆ-
 μον τοῖς γνωρίμοις καὶ τοὺς πλουσίους ἐάντοῖς, καὶ τὸ πένη-
 τας ποιεῖν τοὺς ἀρχομένους, τυραννικόν, ὅπως μήτε φυλακὴ
 τρέφεται καὶ πρὸς τῷ καθ' ἡμέραν ὄντες ἄσχυλοι ὦσιν ἐπι-
 9 βουλεύειν. Παράδειγμα δὲ τούτου αἶ τε ^y πυραμίδες αἱ περὶ
 Αἴγυπτον καὶ τὰ ἀναθήματα τῶν Κυψελιδῶν καὶ τοῦ Ὀλυμ-
 πίου ἢ οἰκοδόμησις ὑπὸ τῶν Πεισιστρατιδῶν, καὶ τῶν περὶ
 Σάμον ἔργα Πολυκράτεια· πάντα γὰρ ταῦτα δύναται ταῦ-

^p καὶ om. Ib.

^q τῶν om. Ib. Rb.

^r οἶόν τε] nonne οἶονται?

^s φρονηματίας Rb.

^t φρονημάτα Ib. Vb.

^v ποιεῖ om. Vb.

^w ἱερῶν

Vb. ^x παρρησιάζονται Rb.

^y τυραννίδες Rb.

θεϊαν περὶ αὐτῶν, ὅμως ῥᾶον τυχεῖν ἢ συμπεῖσαι τοὺς δυνα-
μένους πλεονεκτεῖν· αἰεὶ γὰρ ζητοῦσι τὸ ἴσον καὶ τὸ δίκαιον
οἱ ἥττους, οἱ δὲ κρατοῦντες οὐδὲν φροντίζουσιν.

Δημοκρατιῶν δ' οὐσῶν τεττάρων βελτίστη μὲν ἡ πρώτη 4
τάξει, καθάπερ ἐν τοῖς πρὸ τούτων ἐλέχθη λόγοις· ἔστι δὲ
καὶ ἀρχαιοτάτη πασῶν αὕτη. Λέγω δὲ πρώτην ὥσπερ ἂν
τις Ἰδιέλοι τοὺς δῆμους· βέλτιστος γὰρ δῆμος ὁ γεωργικός
ἐστίν, ὥστε καὶ ποιεῖν ἐνδέχεται δημοκρατίαν, ὅπου ζῇ τὸ
πλήθος ἀπὸ γεωργίας ἢ νομῆς. Διὰ μὲν γὰρ τὸ μὴ πολ- 3
λὴν οὐσίαν ἔχειν ἄσχυλος, ὥστε μὴ πολλάκις ἐκκλησιάζειν·
διὰ δὲ τὸ μὴ ἔχειν τὰναγκαῖα πρὸς τοῖς ἔργοις διατρίβουσι
καὶ τῶν ἀλλοτρίων οὐκ ἐπιθυμοῦσιν, ἀλλ' ἥδιον τὸ ἐργά-
ζεσθαι τοῦ πολιτεύεσθαι καὶ ἄρχειν, ὅπου ἂν μὴ ἦ λήμματα
μεγάλᾳ ἀπὸ τῶν ἀρχῶν. Οἱ γὰρ πολλοὶ μᾶλλον ὀρέγονται 3
τοῦ κέρδους ἢ τῆς τιμῆς. Σημεῖον δὲ καὶ ἂ γὰρ τὰς ἀρ-
χαίας ^b τυραννίδας ὑπέμενον καὶ τὰς ὀλιγαρχίας ὑπομένουσιν,
εἴαν τις αὐτοὺς ἐργάζεσθαι μὴ κωλύῃ μὴδ' ἀφαιρῇται μὴέν·
ταχέως γὰρ οἱ μὲν πλουτοῦσιν αὐτῶν, οἱ δ' οὐκ ἀποροῦσιν.
^γ Ἐστὶ δὲ τὸ κυρίου εἶναι τοῦ ἐλέσθαι καὶ εὐθύνειν ἀναπληροῖ 4
τὴν ἔνδειαν, εἴ τι φιλοτιμίας ἔχουσιν, ἐπεὶ παρ' ἰνίοις δῆμοις,
κἂν μὴ μετέχῃσι τῆς αἵρέσεως τῶν ἀρχῶν ἀλλὰ τινες αἵρετοὶ
κατὰ μέρος ἐκ πάντων, ὥσπερ ἐν Μαντινείᾳ, τοῦ δὲ βουλευέ-
σθαι κύριοι ὄσιν, ἱκανῶς ἔχα τοῖς πολλοῖς. Καὶ δεῖ νομί- 5
ζειν καὶ τούτ' εἶναι σχῆμά τι δημοκρατίας, ὥσπερ ἐν Μαντι-
νεῖᾳ ποτ' ἦν. Διὸ δὴ καὶ συμφέρον ^ε ἐστὶ τῇ πρότερον ῥη-
θείᾳ δημοκρατία καὶ ὑπάρχειν εἰσθεῖν, αἰρεῖσθαι μὲν τὰς
ἀρχὰς καὶ εὐθύνειν καὶ δικάζειν πάντας, ἄρχειν δὲ τὰς μεγί-
στας αἵρετους καὶ ἀπὸ τιμημάτων, τὰς μεῖζους ἀπὸ μει-
ζόνων, ἢ καὶ ἀπὸ τιμημάτων μὲν μηδεμίαν, ἀλλὰ τοὺς δυνα-
μένους. Ἀνάγκη δὲ πολιτευομένους οὕτω πολιτεύεσθαι κα- 6
λῶς (αἱ τε γὰρ ἀρχαὶ αἰεὶ διὰ τῶν βελτίστων ἔσονται τοῦ
δήμου βουλομένων καὶ τοῖς ἐπικέσιν οὐ φθονούντος) καὶ

^γ διέλιθ Ib.   ^κ ἢ om. Ib.   ^α γὰρ] γὰρ καὶ R^b. W^b.   ^β τυραννίδας—
ὀλιγαρχίας om. W^b.   ^ε ἐστὶ] εἴη W^b.

- 3 Τὸ δὲ μετὰ τοῦτο ἀπαρέχεται πῶς ἔξουνσι τὸ ἴσον, πότερον δεῖ τὰ τμήματα διελεῖν χιλίους τὰ τῶν πεντακοσίων καὶ τοὺς χιλίους ἴσον δύνασθαι τοῖς πεντακοσίοις, ἢ οὐχ οὕτω δεῖ τιθέναι τὴν κατὰ τοῦτο ἰσότητα, ἀλλὰ διελεῖν μὲν οὕτως, ἔπειτα ἐκ τῶν πεντακοσίων ἴσους λαβόντα καὶ ἐκ τῶν χιλίων, τούτους κυρίους εἶναι τῶν διαιρέσεων καὶ τῶν δικαστηρίων.
- 2 Πότερον οὖν αὕτη ἡ πολιτεία δικαιοτάτη κατὰ τὸ δημοτικὸν δίκαιον, ἢ μᾶλλον ἢ κατὰ τὸ πλῆθος; Φασὶ γὰρ οἱ δημοτικοὶ τοῦτο δίκαιον ὅτι ἂν δόξῃ τοῖς πλείοσι, οἱ δ' ὀλιγαρχικοὶ ὅτι ἂν δόξῃ τῇ πλείονι οὐσίᾳ· κατὰ πλῆθος γὰρ οὐσίας φασὶ κρίνεσθαι δεῖν. Ἔχει δ' ἀμφοτέρω ἀνισότητα καὶ ἀδικίαν· εἰ μὲν γὰρ ὅτι ἂν οἱ ὀλίγοι, τυραννίς (καὶ γὰρ εἰς ἔχῃ πλείω τῶν ἄλλων εὐπόρων, κατὰ τὸ ὀλιγαρχικὸν δίκαιον ἄρχειν δίκαιος μόνος), εἰ δ' ὅτι ἂν οἱ πλείους κατ' ἀριθμὸν, ἀδικήσουσι δημεύοντες τὰ τῶν πλουσίων καὶ ἐλατόνων, καθάπερ εἴρηται πρότερον. Τίς ἂν οὖν εἴη ἰσότης ἢν ὁμολογήσουσιν ἀμφοτέροι, ὃν ἀρίζονται δίκαιον ἀμφοτέροι. Λέγουσι γὰρ ὡς ὅτι ἂν δόξῃ τοῖς πλείοσι τῶν πολιτῶν, τοῦτ' εἶναι δεῖ κύριον. Ἔστω δὲ τοῦτο, μὴ μέντοι πάντως, ἀλλ' ἐπειδὴ δύο μέρη τετύχηκεν ἐξ ὧν ἡ πόλις, πλούσιοι καὶ πένητες, ὅτι ἂν ἀμφοτέροις δόξῃ ἢ τοῖς πλείοσι, τοῦτο κύριον ἔστω, εἰ δὲ τὰναντία δόξῃ, ὅτι ἂν οἱ πλείους καὶ ὧν τὸ τίμημα πλείον. Οἶον οἱ μὲν δέκα οἱ δ' εἴκοσιν, ἔδοξε δὲ τῶν μὲν πλουσίων τοῖς ἑξ, τῶν δ' ἀπορωτέρων τοῖς πεντακαίδεκα· προσγεγέννηται τοῖς μὲν πένησι τέτταρες τῶν πλουσίων, τοῖς δὲ πλουσίοις πέντε τῶν πενήτων. Ὅποτερον οὖν τὸ τίμημα ὑπερτείνει συναριθμουμένον ἀμφοτέρων ἑκατέροις, τοῦτο κύριον. Ἐὰν δὲ ἴσοι συμπέσωσι, κοινὴν εἶναι ταύτην νομιστέον ἀπορίαν ὥσπερ νῦν, εἰς δίχα ἢ ἐκκλησίᾳ γένηται ἢ τὸ δικαστήριον· ἢ γὰρ ἀποκληρωτέον ἢ ἄλλο τι τοιοῦτον ποιητέον. Ἀλλὰ περὶ μὲν τοῦ ἴσου καὶ τοῦ δικαίου, κἂν ἢ πάνν χαλεπὸν εὐρεῖν τὴν ἀλή-

τ τμήματα R^b. W^b. * ἢ om. R^b. † ἄρχει W^b. ‡ ὁμολογοῦσιν I^b.
 § σκεπτέον—ἀμφοτέροι om. R^b. et pr. I^b. x κύριον] δίκαιον R^b.

θειαν περὶ αὐτῶν, ὁμως ῥᾶον τυχεῖν ἢ συμπεῖσαι τοῖς δυνα-
μένους πλεονεκτεῖν· αἰεὶ γὰρ ζητοῦσι τὸ ἴσον καὶ τὸ δίκαιον
οἱ ἥττους, οἱ δὲ κρατοῦντες οὐδὲν φροντίζουσιν.

Δημοκρατιῶν δ' οὐσῶν τεττάρων βελτίστη μὲν ἡ πρώτη 4
τάξει, καθάπερ ἐν τοῖς πρὸ τούτων ἐλέχθη λόγοις· ἔστι δὲ
καὶ ἀρχαιοτάτη πασῶν αὕτη. Λέγω δὲ πρώτην ὥσπερ ἂν
τις ὕδιέλοι τοὺς δῆμους· βέλτιστος γὰρ δῆμος ὁ γεωργικός
ἐστίν, ὥστε καὶ ποιεῖν ἐνδέχεται δημοκρατίαν, ὅπου ζῇ τὸ
πλῆθος ἀπὸ γεωργίας ἢ νομῆς. Διὰ μὲν γὰρ τὸ μὴ πολ- 2
λὴν οὐσίαν ἔχειν ἄσχυρος, ὥστε μὴ πολλάκις ἐκκλησιάζειν·
διὰ δὲ τὸ μὴ ἔχειν τὰναγκαῖα πρὸς τοῖς ἔργοις διατρίβουσι
καὶ τῶν ἀλλοτρίων οὐκ ἐπιθυμοῦσιν, ἀλλ' ἥδιον τὸ ἐργά-
ζεσθαι τοῦ πολιτεύεσθαι καὶ ἄρχειν, ὅπου ἂν μὴ ἢ λήμματα
μεγάλα ἀπὸ τῶν ἀρχῶν. Οἱ γὰρ πολλοὶ μᾶλλον ὀρέγονται 3
τοῦ κέρδους ἢ τῆς τιμῆς. Σημεῖον δὲ καὶ ἂ γὰρ τὰς ἀρ-
χαίας ὃ τυραννίδας ὑπέμενον καὶ τὰς ὀλιγαρχίας ὑπομένουσιν,
ἐάν τις αὐτοὺς ἐργάζεσθαι μὴ κολύῃ μηδ' ἀφαιρήται μηθέν·
ταχέως γὰρ οἱ μὲν πλουτοῦσιν αὐτῶν, οἱ δ' οὐκ ἀποροῦσιν.
Ἔτι δὲ τὸ κυρίου εἶναι τοῦ ἐλέσθαι καὶ εὐθύνειν ἀναπληροῖ 4
τὴν ἔνδειαν, εἴ τι φιλοτιμίας ἔχουσιν, ἐπεὶ παρ' ἐνόις δῆμοις,
καὶ μὴ μετέχωσι τῆς αἵρέσεως τῶν ἀρχῶν ἀλλὰ τινες αἵρετοὶ
κατὰ μέρος ἐκ πάντων, ὥσπερ ἐν Μαντινείᾳ, τοῦ δὲ βουλευέ-
σθαι κύριοι ὄντιν, ἱκανῶς ἔχει τοῖς πολλοῖς. Καὶ δεῖ νομί- 5
ζειν καὶ τούτ' εἶναι σχῆμά τι δημοκρατίας, ὥσπερ ἐν Μαντι-
νεῖᾳ ποτ' ἦν. Διὸ δὴ καὶ συμφέρον ἔστι τῇ πρότερον ῥη-
θείᾳ δημοκρατίᾳ καὶ ὑπάρχειν εἶωθεν, αἰρεῖσθαι μὲν τὰς
ἀρχὰς καὶ εὐθύνειν καὶ δικάζειν πάντας, ἄρχειν δὲ τὰς μεγί-
στας αἵρετοὺς καὶ ἀπὸ τιμημάτων, τὰς μεῖζους ἀπὸ μει-
ζόνων, ἢ καὶ ἀπὸ τιμημάτων μὲν μηδεμίαν, ἀλλὰ τοὺς δυνα-
μένους. Ἀνάγκη δὲ πολιτευομένους οὕτω πολιτεύεσθαι κα- 6
λῶς (αἷ τε γὰρ ἀρχαὶ αἰεὶ διὰ τῶν βελτίστων ἔσονται τοῦ
δήμου βουλομένων καὶ τοῖς ἐπικέσιν οὐ φθονοῦντος) καὶ

ὕ διέλη Ib. ἢ om. Ib. ἂ γὰρ] γὰρ καὶ Rb. Wb. ὃ τυραννίδας—
ὀλιγαρχίας om. Wb. ἔστι] εἴη Wb.

τε γὰρ φοβούνται τὸ παθεῖν τι παράνομον ὑπὸ τῶν τοιού-
 των, εἰάν δεισιδαίμονα νομίζωσιν εἶναι τὸν ἄρχοντα καὶ φρον-
 τίξειν τῶν θεῶν, καὶ ἐπιβουλεύουσιν ἥττον ὥς συμμάχους
 16 ἔχοντι καὶ τοὺς θεοὺς. Δεῖ δ' ἄνευ ἀβελτηρίας φαίνεσθαι
 τοιοῦτον. Τοὺς τε ἀγαθοὺς περὶ τι γιγνομένους τιμᾶν οὕτως
 ὥστε μὴ νομίζειν ἂν ποτε τιμηθῆναι μᾶλλον ὑπὸ τῶν πολι-
 τῶν αὐτονόμων ὄντων. Καὶ τὰς μὲν τοιαύτας τιμὰς ἀπο-
 νέμειν αὐτόν, τὰς δὲ κολάσεις δι' ἐτέρων ἀρχόντων καὶ δι-
 17 καστηρίων. Κοινὴ δὲ φυλακὴ πάσης μοναρχίας τὸ μηθένα
 ποιεῖν ἓνα μέγαν, ἀλλ' εἴπερ, πλείους^α τηρήσουσι γὰρ ἄλ-
 λήλους. Ἐὰν δ' ἄρα τινὰ δέη ποιῆσαι μέγαν, μὴ τοι τό γε
 ἥθος θρασύν^β ἐπιθετικώτατον γὰρ τὸ τοιοῦτον ἥθος περὶ πά-
 σας τὰς πράξεις. Καὶ τῆς δυνάμεώς τινα δοκῇ παραλύειν,
 ἐκ προσαγωγῆς τοῦτο δρᾶν καὶ μὴ πᾶσαν ἀθρόον ἀφαιρεῖ-
 18 σθαι τὴν ἐξουσίαν. Ἔτι δὲ πάσης^γ μὲν ὕβρεως εἵργεσθαι,
 παρὰ πάσας δὲ^δ δυοῖν, τῆς τε εἰς τὰ σώματα κολάσεως καὶ
 τῆς εἰς τὴν ἡλικίαν. Μάλιστα δὲ ταύτην ποιητέον τὴν εὐ-
 λάβειαν περὶ τοὺς φιλοτίμους^ε τὴν μὲν γὰρ εἰς τὰ χρήματα
 ὀλιγωρίαν οἱ φιλοχρήματοι φέρουσι βαρέως, τὴν δ' εἰς ἀτι-
 19 μίαν οἱ τε φιλότιμοι καὶ οἱ ἐπικεικῆς τῶν ἀνθρώπων. Διόπερ
 ἢ μὴ χρῆσθαι δεῖ τοῖς τοιούτοις, ἢ τὰς μὲν κολάσεις πα-
 τρικῶς φαίνεσθαι ποιούμενον καὶ μὴ δι' ὀλιγωρίαν, τὰς δὲ
 πρὸς τὴν ἡλικίαν ὁμιλίας δι' ἐρωτικὰς αἰτίας ἀλλὰ μὴ δι' ἐξ-
 ουσίαν, ὅλως δὲ τὰς δοκούσας ἀτιμίας ἐξωνεῖσθαι μείζονσι τι-
 30 μαῖς. Τῶν δ' ἐπιχειρούντων ἐπὶ τὴν τοῦ σώματος^ς διαφθο-
 ρὰν οὗτοι φοβερώτατοι καὶ δέονται πλείστης φυλακῆς, ὅσοι
 31 μὴ προαιροῦνται περιποιεῖσθαι τὸ ζῆν διαφθείραντες. Διὸ
 μάλιστα εὐλαβεῖσθαι δεῖ τοὺς ὑβρίζεσθαι νομίζοντας ἢ αὐ-
 τοὺς ἢ ὧν κηδόμενοι τυγχάνουσιν^ζ ἀφειδῶς γὰρ ἑαυτῶν ἔχου-
 σιν οἱ διὰ θυμὸν ἐπιχειροῦντες, καθάπερ καὶ Ἡράκλειτος
 εἶπε, χαλεπὸν φάσκων εἶναι θυμῷ μάχεσθαι^η. ψυχῆς γὰρ
 32 ὠνεῖσθαι. Ἐπεὶ δ' αἱ πόλεις ἐκ δύο συνεστήκασι μορίων,

^α μὲν om. R^b.^β δυεῖν I^b.^γ διαφορὰν V^b.

ἐκ τε τῶν ἀπόρων ἀνθρώπων καὶ τῶν εὐπόρων, μάλιστα μὲν ἀμφοτέρους ὑπολαμβάνειν δεῖ σῶζεσθαι διὰ τὴν ἀρχήν, καὶ τοὺς ἐτέρους ὑπὸ τῶν ἐτέρων ἀδικεῖσθαι μηδέν, ὅποτεροι δ' ἂν ὦσι κρείττους, τούτους ἰδίους μάλιστα ποιεῖσθαι τῆς ἀρχῆς, ὥς, ἂν ὑπάρξῃ τοῦτο τοῖς πράγμασιν, οὔτε δούλων ἐλευθέρωσιν ἀνάγκη ποιεῖσθαι τὸν τύραννον οὔτε ὅπλων παραίρεσιν· ἱκανὸν γὰρ θάτερον μέρος πρὸς τῇ δυνάμει προστιθέμενον, ὥστε κρείττους εἶναι τῶν ἐπιτιθεμένων. Περιέρχον 33 δὲ τὸ λέγειν καθ' ἕκαστον τῶν τοιούτων· ὁ γὰρ σκοπὸς φανερός, ὅτι δεῖ μὴ τυραννικὸν ἀλλ' οἰκονόμον καὶ βασιλικὸν εἶναι φαίνεσθαι τοῖς ἀρχομένοις καὶ μὴ σφετεριστὴν ἀλλ' ἐπίτροπον, καὶ τὰς μετριότητας τοῦ βίου διώκειν, μὴ τὰς ὑπερβολάς, ἔτι δὲ τοὺς μὲν γνωρίμους καθομιλεῖν, τοὺς δὲ πολλοὺς δημαγωγεῖν. Ἐκ γὰρ τούτων ἀναγκαῖον οὐ μόνον 34 τὴν ἀρχὴν εἶναι καλλίω καὶ ζηλωτοτέραν τῷ βελτιώων ἀρχεῖν καὶ ὃ μὴ τεταπεινωμένων μηδὲ μισούμενον καὶ φοβούμενον διατελεῖν, ἀλλὰ καὶ τὴν ἀρχὴν εἶναι πολυχρονιωτέρα. Ἔτι δ' αὐτὸν διακείσθαι κατὰ τὸ ἦθος ἦτοι καλῶς πρὸς ἀρετὴν ἢ ἡμίχρηστον ὄντα, καὶ μὴ πονηρὸν ἀλλ' ἡμιπόνηρον.

Καίτοι πασῶν ὀλιγοχρονιώτεροι τῶν πολιτειῶν εἰσὶν ὀλι- 12 γαρχία καὶ τυραννίς. Πλείστον γὰρ ἐγένετο χρόνον ἢ περὶ Σακυῶνα τυραννίς, ἢ τῶν Ὀρθαγόρου παίδων καὶ αὐτοῦ Ὀρθαγόρου· ἔτη δ' αὕτη διέμεινεν ἑκατόν. Τούτου δ' αἴτιον ὅτι τοῖς ἀρχομένοις ἐχρῶντο μετρίως καὶ πολλὰ τοῖς νόμοις ἐδούλευον, καὶ διὰ τὸ πολεμικὸς γενέσθαι Κλεισθένης οὐκ ἦν εὐκαταφρόνητος, καὶ τὰ πολλὰ ταῖς ἐπιμελείαις ἐδημαγώγων. Λέγεται γοῦν Κλεισθένης τὸν ἀποκρίναντα τῆς νίκης αὐτὸν ὥς ἐσπεφάνωσεν· ἐνιοὶ δ' εἰκόνα φασὶν εἶναι τοῦ κρίναντος οὕτω τὸν ἀνδριάντα τὸν ἐν τῇ ἀγορᾷ καθήμενον. Φασὶ δὲ καὶ Πεισίστρατον ὑπομεῖναι ποτε προσκληθέντα δίκην εἰς Ἀρεῖον πάγον. Δευτέρα δὲ περὶ Κόρινθον ἢ τῶν 3

ν μήτε R^b.w καὶ post ἀλλὰ om. R^b.x ταῖς ἀγοραῖς R^b.

Κυψελιδῶν· καὶ γὰρ αὕτη διετέλεσεν ἔτη τρία καὶ ἐβδομή-
 κοντα καὶ ἑξ μῆνας· Κύψελος μὲν γὰρ ἐτυράνησεν ἔτη τριά-
 4 κοντα, Ὑπερίανδρος δὲ τετταράκοντα καὶ τέτταρα, Ψαμμή-
 5 τυχος δ' ὁ Γορδίου τρία ἔτη. Τὰ δ' αἷτια ταῦτα καὶ ταύ-
 τῆς· ὁ μὲν γὰρ ^αΚύψελος δημαγωγὸς ἦν καὶ κατὰ τὴν ἀρχὴν
 διετέλεσεν ἀδορυφόρητος, Περίανδρος δ' ἐγένετο μὲν τυραν-
 5 νικός, ἀλλὰ πολεμικός. Τρίτη δ' ἡ τῶν Πεισιστρατιδῶν
 Ἀθήνησιν, οὐκ ἐγένετο δὲ συνεχὴς· δις γὰρ ἔφυγε Πεισί-
 στρατος τυραννῶν, ὥστ' ἐν ἔτεσι τριάκοντα καὶ τρισὶν ἑπτα-
 καίδεκα ἔτη τούτων ^αἐτυράννευσεν, ὀκτωκαίδεκα δὲ οἱ παῖδες,
 ὥστε τὰ πάντα ἐγένετο ἔτη τριάκοντα καὶ πέντε. Τῶν δὲ
 6 λοιπῶν ἡ περὶ Ἱέρωνα καὶ Γέλωνα περὶ ^βΣυρακούσας. Ἔτη
 δ' οὐδ' αὕτη πολλὰ διέμεινεν, ἀλλὰ τὰ σύμπαντα ^γδυοῖν δέ-
 οντα εἴκοσι· Γέλων μὲν γὰρ ἑπτὰ τυραννέσας τῷ ὀγδόῳ
 τὸν βίον ἐτελεύτησεν, δέκα δ' Ἱέρων, Θρασύβουλος δὲ τῷ
 ἐνδεκάτῳ μῆνι ἐξέπεσεν. Αἱ δὲ πολλαὶ τῶν τυραννίδων ὀλι-
 γοχρόναι πᾶσαι γεγόνασιν παντελῶς.

7 Τὰ μὲν οὖν περὶ τὰς πολιτείας καὶ ^δτὰ περὶ τὰς μοναρ-
 χίας, ἐξ ὧν ^ετε φθείρονται καὶ πάλιν σώζονται, σχεδὸν εἴ-
 ρηται περὶ πάντων. Ἐν δὲ τῇ πολιτείᾳ λέγεται μὲν περὶ
 τῶν μεταβολῶν ὑπὸ τοῦ Σωκράτους, οὐ μέντοι λέγεται κα-
 λῶς· τῆς τε γὰρ ἀρίστης πολιτείας καὶ πρώτης οὐσῆς οὐ
 8 λέγει τὴν μεταβολὴν ἰδίως. Φησὶ γὰρ αἷτιον εἶναι ^ετὸ μὴ
 μένειν μηθὲν ἀλλ' ἔν τινι περιόδῳ μεταβάλλειν, ἀρχὴν δ'
 εἶναι τούτων ὧν ἐπίτριτος πυθμὴν πεμπάδι συζυγεῖς δύο ἀρ-
 μονίας παρέχεται, λέγων ὅταν ὁ τοῦ ^εδιαγράμματος ἀρι-
 θμὸς τούτου γένηται στερεός, ὡς τῆς φύσεώς ποτε ^ηφφούσης
 φαύλους καὶ κρείττους τῆς παιδείας, τοῦτο μὲν οὖν αὐτὸ λέ-
 γων ἴσως οὐ κακῶς· ἐνδέχεται γὰρ εἶναι τινος οὐς παιδεύ-
 9 θῆναι καὶ γενέσθαι σπουδαίους ἀνδρας ἀδύνατον. Ἀλλ' αὕτη
 τί ἂν ἴδιος εἴη μεταβολὴ τῆς ὑπ' ἐκείνου λεγομένης ἀρίστης

^γ Ὑπερίανδρος—τέτταρα om. R^b. ^α κύψελλος V^b. ^α ἐτυράνησεν I^b.
^β συρακούσας R^b. ^γ δυεῖν I^b. ^δ τὰ περὶ om. R^b. ^ε γε R^b. ^ε τοῦ R^b.
^ε διαδράγματος V^b. ^η φφούσης καὶ κρείττους καὶ φαύλους τῆς V^b.

πολιτείας μᾶλλον ¹ ἢ τῶν ἄλλων πασῶν καὶ τῶν ^κ γιγνομένων πάντων; Καὶ διὰ τε τοῦ χρόνου, δι' ὃν λέγει πάντα μεταβάλλειν, καὶ τὰ μὴ ἅμα ἀρξάμενα γίγνεσθαι ἅμα μεταβάλλει, οἷον εἰ τῇ προτέρᾳ ἡμέρᾳ ἐγένετο τῆς τροπῆς, ἅμα ἄρα μεταβάλλει. Πρὸς δὲ τούτοις διὰ τίν' αἰτίαν ἐκ ταύτης εἰς ¹⁰ τὴν Λακωνικὴν μεταβάλλει; Πλεονάκης γὰρ εἰς τὴν ἐναντίαν μεταβάλλουσι πάσαι αἱ πολιτεαὶ ἢ τὴν σύνεγγυς. Ὁ δ' αὐτὸς λόγος καὶ περὶ τῶν ἄλλων μεταβολῶν· ἐκ γὰρ τῆς Λακωνικῆς, φησί, ¹ μεταβάλλει εἰς τὴν ὀλιγαρχίαν, ἐκ δὲ ταύτης εἰς δημοκρατίαν, εἰς τυραννίδα δὲ ἐκ δημοκρατίας. Καίτοι καὶ ἀνάπαλιν μεταβάλλουσιν, οἷον ἐκ δήμου εἰς ὀλι- ¹¹ γαρχίαν, καὶ μᾶλλον ἢ εἰς μοναρχίαν. Ἐτι δὲ τυραννίδος οὐ λέγει οὗτ' εἰ ἔσται μεταβολὴ οὗτ' εἰ μὴ ἔσται, διὰ τίν' αἰτίαν καὶ ^μ εἰς ποίαν πολιτείαν. Τούτου δ' αἴτιον ὅτι οὐ ^ν ῥαδίως ἂν εἶχε λέγειν· ἀόριστον γάρ, ἐπεὶ κατ' ἐκείνον δεῖ εἰς τὴν πρώτην καὶ τὴν ἀρίστην· οὕτω γὰρ ^ο ἂν ἐγίγνετο ^ρ συνεχὲς καὶ κύκλος. Ἀλλὰ μεταβάλλει καὶ εἰς τυραννίδα ¹² τυραννίδος, ὥσπερ ^q ἡ Σικυῶνος ἐκ τῆς Μύρωνος εἰς τὴν Κλεισθένους, καὶ εἰς ὀλιγαρχίαν, ὥσπερ ἡ ἐν Χαλκίδι ἢ Ἀντιλέοντος, καὶ εἰς δημοκρατίαν, ὥσπερ ἡ τῶν Γέλωνος ἐν Συρακούσαις, καὶ εἰς ἀριστοκρατίαν, ὥσπερ ἡ Χαριλάου ἐν Λακεδαιμόνι καὶ ἐν Καρχηδόνι. Καὶ εἰς τυραννίδα μεταβάλλει ¹³ ἐξ ὀλιγαρχίας, ὥσπερ ἐν Σικελίᾳ σχεδὸν αἱ πλείσται τῶν ἀρχαίων, ἐν Λεοντίνοις εἰς τὴν Παναϊτίου τυραννίδα καὶ ἐν Γέλᾳ εἰς τὴν Κλεάνδρου καὶ ἐν ¹ Ῥηγίῳ εἰς τὴν ^σ Ἀναξιλάου καὶ ἐν ἄλλαις πολλαῖς πόλεσιν ὡσαύτως. Ἀποπον δὲ καὶ ¹⁴ τὸ οἶεσθαι εἰς ὀλιγαρχίαν διὰ τοῦτο μεταβάλλειν ὅτι φιλοχρήματοι καὶ χρηματισταὶ οἱ ἐν ταῖς ἀρχαῖς, ἀλλ' οὐχ ὅτι οἱ πολλοὶ ὑπερέχοντες ταῖς οὐσίαις οὐ δίκαιον οἰονται εἶναι ἴσον μετέχειν τῆς πόλεως τοὺς κεκτημένους μηθὲν τοῖς κεκτη-

¹ ἢ] καὶ Vb.^κ γενομένων Rb.¹ τὴν ὀλιγαρχίαν μεταβάλλει Rb.^μ εἰς ποίαν πολιτείαν post μεταβολὴ Schneiderus. ^ν ῥαδίον Ib. ^ο ἂν om. Rb.^ρ συνεχῶς Rb.Vb.^q ἡ—sect. 18. τὸ] hęc Rb. postVI. 1. 6. πόλεσιν. ¹ σημείωσαι ἕτερον ῥήγιον margo Vb. ^σ ἀναξιλάου Ib.Vb.

μένοισ' ἐν πολλαῖς τε ὀλιγαρχίαις οὐκ ἔστι χρηματίζεσθαι,
 ἀλλὰ νόμοι εἰσὶν οἱ κωλύοντες· ἐν Καρχηδόνι δὲ δημοκρατου-
 15 μένη χρηματίζονται καὶ οὐπω μεταβεβλήκασιν. Ἄτοκον δὲ
 καὶ τὸ φάναι δύο πόλεις εἶναι τὴν ὀλιγαρχικὴν, πλουσίαν καὶ
 πενήτων. Τί γὰρ αὐτὴ μᾶλλον τῆς Λακωνικῆς πέπεισθεν ἢ
 ὁποιασοῦν ἄλλης, οὐ μὴ πάντες κέκτηνται ἴσα ἢ μὴ πάντες
 16 ὁμοίως εἰσὶν ἀγαθοὶ ἄνδρες; Οὐδενὸς ἔδὲ πνευστότερον γενο-
 μένου ἢ πρότερον οὐθὲν ἦττον μεταβάλλουσιν εἰς δῆμον ἐξ
 ὀλιγαρχίας, ἂν γένωνται πλείους οἱ ἄποροι, καὶ ἐκ δῆμου εἰς
 ὀλιγαρχίαν, εἰάν κρεῖττον ἢ τοῦ πλείους τὸ εὔπαρον καὶ οἱ
 17 μὲν ἀμελῶσιν οἱ δὲ προσέχωσι τὸν νοῦν. Πολλῶν ὅτε οὐσῶν
 αἰτίων δι' ὧν γίνονται αἱ μεταβολαί, οὐ λέγει ἀλλὰ μίαν,
 ὅτι ἀσωτευόμενοι *κατατοκίζόμενοι γίνονται πένητες, ὥς
 ἐξ ἀρχῆς πλουσίαν ὄντων πάντων ἢ τῶν πλείστων. Τοῦτο
 δ' ἐστὶ ψεύδος, ἀλλ' ὅταν μὲν τῶν ἡγεμόνων τινὲς ἀπολέσωσι
 τὰς οὐσίας, καινοτομοῦσιν, ὅταν δὲ τῶν ἄλλων, οὐθὲν γίγνε-
 18 ται δεινόν. Καὶ μεταβάλλουσιν οὐθὲν μᾶλλον οὐδέποτε εἰς
 δῆμον ἢ εἰς ἄλλην πολιτείαν. Ἐπεὶ δὲ καὶ τιμῶν μὴ μετέ-
 χουσιν, καὶ ἀδικῶνται ἢ ὑβρίζονται, στασιάζουσι καὶ μετα-
 βάλλουσι τὰς πολιτείας, καὶ μὴ καταδαπανήσωσι τὴν οὐσίαν
 διὰ τὸ ἐξεῖναι ὅτι ἂν βούλωνται ποιεῖν· οὐ αἰτίαν τὴν ἄγαν
 ἐλευθερίαν εἶναι^κ φησιν. Πλειόνων δ' οὐσῶν ὀλιγαρχιῶν καὶ
 δημοκρατιῶν, ὥς μιᾶς οὐσῆς ἐκατέρας λέγει τὰς μεταβολὰς ὁ
 Σωκράτης.

Z.

Πόσαι μὲν οὖν διαφοραὶ καὶ τίνες τοῦ τε βουλευτικοῦ καὶ
 κυρίου τῆς πολιτείας καὶ τῆς περὶ τὰς ἀρχὰς τάξεως, καὶ περὶ
 δικαστηρίων, καὶ τοῖα πρὸς ποίαν συντέτακται πολιτείαν, ἔτι
 δὲ περὶ φθορᾶς τε καὶ σωτηρίας τῶν πολιτειῶν, ἐκ ποίων τε
 2 γίνονται καὶ διὰ τίνος αἰτίας, εἴρηται πρότερον. Ἐπεὶ δὲ
 τετύχηκεν εἶδη πλείω δημοκρατίας ὄντα καὶ τῶν ἄλλων ὁμοίως
 πολιτειῶν, ἅμα τε περὶ ἐκείνων εἴ τι λοιπόν, οὐ χεῖρον ἐπι-

^κ δέ] γὰρ Rb.   ^ν τε] δὲ Rb.   ^ω κατατοκίζόμενοι Vb, καταταβίζόμενοι Rb.
^κ φασιν Ib, Rb, Vb.

σκέψασθαι, καὶ τὸν οἰκείον καὶ ὃ τὸν συμφέροντα τρόπον ἀποδοῦναι πρὸς ἑκάστην. "Ἐτι δὲ καὶ τὰς συναγωγὰς αὐτῶν³ τῶν εἰρημένων ἐπισκεπτέον πάντων τῶν τρόπων· ταῦτα γὰρ συνδυαζόμενα ποιῶ τὰς πολιτείας ἐπαλλάττειν, ὥστε ἀριστοκρατίας τε ὀλιγαρχικὰς εἶναι καὶ πολιτείας δημοκρατικώτερας. Λέγω² δὲ τοὺς συνδυασμούς, οὓς δὲ μὲν ἐπισκο-⁴πεῖν, οὐκ ἐσκεμμένοι δ' εἰσὶ νῦν, οἷον ἂν τὸ μὲν βουλευόμενον καὶ τὸ περὶ τὰς ἀρχαιρεσίας ὀλιγαρχικῶς ἢ συντεταγμένον, τὰ δὲ περὶ² τὰ δικαστήρια ἀριστοκρατικῶς, ἢ ταῦτα μὲν καὶ τὸ περὶ τὸ βουλευόμενον ὀλιγαρχικῶς, ἀριστοκρατικῶς δὲ τὸ περὶ τὰς ἀρχαιρεσίας, ἢ κατ' ἄλλον τινὰ τρόπον μὴ πάντα συντεθῇ τὰ⁵ τῆς πολιτείας οἰκεία. Ποία μὲν οὖν δημοκρατία πρὸς ποίαν ἀρμόττει πόλιν, ὡσαύτως δὲ καὶ ποία τῶν⁶ ὀλιγαρχικῶν ποίῃ πλήθει, καὶ τῶν λοιπῶν δὲ πολιτειῶν⁷ τίς συμφέρει τίσιν, εἴρηται πρότερον. Ὅμως δὲ δεῖ γενέσθαι⁸ δῆλον μὴ μόνον ποία τούτων τῶν πολιτειῶν ἀρίστη ταῖς πόλεσιν, ἀλλὰ καὶ πῶς δεῖ κατασκευάζειν καὶ⁹ ταύτας καὶ τὰς ἄλλας ἐπέλθωμεν συντόμως. Καὶ πρῶτον περὶ δημοκρατίας εἵπωμεν· ἅμα γὰρ καὶ περὶ τῆς ἀντικειμένης πολιτείας φανερόν, αὕτη δ' ἐστὶν ἣν καλοῦσιν οἱ ὀλιγαρχίαν. Ληπτέον¹ δὲ πρὸς ταύτην τὴν μέθοδον πάντα τὰ δημοτικὰ καὶ τὰ δοκοῦντα ταῖς δημοκρατίαις ἀκολουθεῖν· ἐκ γὰρ τούτων συντιθεμένων τὰ τῆς δημοκρατίας εἶδη γίνεσθαι συμβαίνει, καὶ πλείους δημοκρατίας μίας εἶναι καὶ διαφόρους. Δύο γάρ⁸ εἰσιν αἰτίαι δι' ἃς περ αἱ δημοκρατίαι πλείους εἰσὶ, πρῶτον μὲν ἡ λεχθεῖσα πρότερον, ὅτι διάφοροι αἱ δῆμοι· γίνεται γὰρ τὸ μὲν γεωργικὸν πλῆθος, τὸ δὲ βάνανσον καὶ θητικόν· ὧν τοῦ πρώτου τῷ δευτέρῳ προσλαμβανομένου, καὶ τοῦ τρίτου πάλιν τοῖς ἀμφοτέροις, οὐ μόνον διαφέρει τῷ βελτίῳ καὶ χείρῳ γίνεσθαι τὴν δημοκρατίαν, ἀλλὰ καὶ τῷ μὴ τὴν αὐτήν. Δευτέρα δὲ περὶ ἧς νῦν λέγομεν· τὰ⁹ γὰρ ταῖς δη-

ὃ τὸν alterum om. R^b.   ² δὲ om. W^b.   ³ τὰ alterum om. I^b.
⁴ τῆς om. R^b.   ⁵ ὀλιγαρχικῶν I^b.R^b.W^b.   ⁶ τί I^b.   ⁷ ταύτας] πάντας W^b.   ⁸ γὰρ] δὲ W^b.

μοκραταίαις ἀκολουθοῦντα καὶ δοκοῦντα εἶναι τῆς πολιτείας οἰκεῖα ταύτης ποιεῖ συντιθέμενα τὰς δημοκρατίας ἑτέρας⁸ ἢ τῇ μὲν γὰρ ἐλάττω, τῇ δ' ἀκολουθήσει πλείονα, τῇ δ' ἅπαντα ταῦτα. Χρήσιμον δ' ἕκαστον αὐτῶν γνωρίζειν πρὸς τε τὸ κατασκευάζειν ἢν ἂν τις αὐτῶν ἰτύχη βουλόμενος, καὶ¹⁰ πρὸς τὰς διορθώσεις. Ζητοῦσι μὲν γὰρ οἱ τὰς πολιτείας καθιστάντες ἅπαντα τὰ οἰκεῖα συναγαγεῖν πρὸς τὴν ὑπόθεσιν, ἀμαρτάνουσι δὲ τοῦτο ποιοῦντες, καθάπερ ἐν τοῖς περὶ τὰς φθορὰς καὶ τὰς σωτηρίας τῶν πολιτειῶν εἴρηται πρότερον. Νυνὶ δὲ τὰ ἀξιώματα καὶ τὰ ἤθη καὶ ὧν ἐφίενται^κ λέγωμεν.

2 Ὑπόθεσις μὲν οὖν τῆς δημοκρατικῆς πολιτείας ἐλευθερία· τοῦτο γὰρ λέγειν εἰώθασιν, ὡς ἐν μόνῃ τῇ πολιτείᾳ ταύτῃ μετέχοντας ἐλευθερίας· τούτου γὰρ στοχάζεσθαί φασι πᾶσαν δημοκρατίαν. Ἐλευθερίας δὲ ἐν μὲν τὸ ἐν μέρει ἄρ²χεσθαι καὶ ἄρχειν. Καὶ γὰρ τὸ δίκαιον τὸ δημοτικὸν τὸ ἴσον ἔχειν ἐστὶ κατ' ἀριθμὸν ἀλλὰ μὴ κατ' ἀξίαν, τούτου δ' ὄντος τοῦ δικαίου τὸ πλῆθος ἀναγκαῖον εἶναι κύριον, καὶ ὃ τι ἂν δόξῃ τοῖς πλείοσι, τοῦτ' εἶναι καὶ τέλος καὶ τοῦτ' εἶναι τὸ δίκαιον· φασι γὰρ δεῖν ἴσον ἔχειν ἕκαστον τῶν πολιτῶν· ὥστε ἐν ταῖς δημοκραταίαις συμβαίνει κυριωτέρους εἶναι τοὺς ἀπόρους τῶν εὐπόρων· πλείους γὰρ εἰσι, κύριον δὲ τὸ τοῖς³ πλείοσι δόξαν. Ἐν μὲν οὖν τῆς ἐλευθερίας σημεῖον τοῦτο, ὃν τίθενται πάντες οἱ δημοτικοὶ τῆς πολιτείας ὅρον, ἐν δὲ τὸ ζῆν ὡς βούλεται τις· τοῦτο γὰρ τῆς ἐλευθερίας ἔργον εἶναί⁴ φασιν, εἴπερ τοῦ δούλου ὄντος τὸ ζῆν μὴ ὡς βούλεται. Τῆς μὲν οὖν δημοκρατίας ὅρος οὗτος δεύτερος, ἐντεῦθεν δ' ἐλήλυθε τὸ μὴ ἄρχεσθαι, μάλιστα μὲν ὑπὸ μηθενός, εἰ δὲ μὴ, κατὰ μέρος. Καὶ συμβάλλεται ταύτῃ πρὸς τὴν ἐλευθερίαν τὴν⁵ κατὰ τὸ ἴσον. Τούτων δ' ὑποκειμένων καὶ τοιαύτης οὐσης τῆς ἀρχῆς τὰ τοιαῦτα δημοτικά, τὸ αἰρεῖσθαι τὰς ἀρχὰς πάντας ἐκ πάντων, τὸ ἄρχειν πάντας μὲν ἐκάστου ἕκαστον

⁸ ἑτέρας om. W^b. ἢ τῇ μὲν] τῆς μὲν R^b. ἰ τύχοι W^b. ^κ λέγομεν Ib. W^b.

δ' ἐν μέρει πάντων, τὸ κληρωτὰς εἶναι τὰς ἀρχὰς ἢ πάσας ἢ ὅσαι μὴ ἐμπειρίας δεόνται καὶ τέχνης, τὸ μὴ ἀπὸ τιμήματος μηθενὸς εἶναι τὰς ἀρχὰς ἢ ὅτι μικροτάτου, τὸ μὴ δις τὸν αὐτὸν ἄρχειν μηδεμίαν ἢ ὀλιγάκις ἢ ὀλίγας ἔξω τῶν κατὰ πόλεμον, τὸ ὀλιγοχρονίους τὰς ἀρχὰς ἢ πάσας ἢ ὅσας ἐνδέχεται, τὸ δικάζειν πάντας καὶ ἐκ πάντων καὶ περὶ πάντων ἢ περὶ τῶν πλείστων ¹ καὶ τῶν μεγίστων καὶ τῶν κυριωτάτων, οἷον περὶ εὐθυνῶν καὶ πολιτείας καὶ τῶν ἰδίων συναλλαγμάτων, τὸ τὴν ἐκκλησίαν κυρίαν εἶναι πάντων, ἀρχὴν δὲ μηδεμίαν μηθενὸς ἢ ὅτι ὀλιγίστων ² ἢ τῶν μεγίστων κυρίαν. Τῶν ⁶ δ' ἀρχῶν δημοτικώτατον βουλή, ὅπου μὴ μισθοῦ εὐπορία πασιν· ἐνταῦθα γὰρ ἀφαιροῦνται καὶ ταύτης τῆς ἀρχῆς τὴν δύναμιν· εἰς αὐτὸν γὰρ ἀνάγει τὰς κρίσεις πάσας ὁ δῆμος εὐπορῶν μισθοῦ, καθάπερ εἴρηται πρότερον ἐν τῇ μεθόδῳ τῇ πρὸ ταύτης. Ἐπειτα τὸ μισθοφορεῖν, μάλιστα μὲν πάντας, ἐκκλησίαν δικαστήρια ἀρχάς, εἰ δὲ μή, τὰς ἀρχὰς καὶ τὰ δικαστήρια καὶ ³ τὴν βουλήν καὶ τὰς ἐκκλησίας τὰς κυρίας, ἢ τῶν ἀρχῶν ἅς ἀνάγκη συσσιτεῖν μετ' ἀλλήλων. Ἐτι ἐπειδὴ ὀλιγαρχία καὶ γένει καὶ πλούτῳ καὶ παιδείᾳ ὀρίζεται, τὰ δημοτικὰ δοκεῖ τὰναντία τούτων εἶναι, ἀγένεια πένια βαναυσία. Ἐπὶ δὲ τῶν ἀρχῶν τὸ μηδεμίαν ⁴ αἰδίων εἶναι· ἐὰν δέ ⁸ τις καταλειφθῇ ἐξ ἀρχαίας μεταβολῆς, τότε περιαιρεῖσθαι τὴν δύναμιν αὐτῆς καὶ ἐξ αἵρετῶν κληρωτοὺς ποιεῖν. Τὰ μὲν ⁹ οὖν κοινὰ ταῖς δημοκρατίαις ταῦτ' ἐστί, συμβαίνει δ' ἐκ τοῦ δικαίου τοῦ ὁμολογουμένου εἶναι δημοκρατικοῦ (τούτο δ' ἐστὶ τὸ ἴσον ἔχειν ἅπαντας κατ' ἀριθμόν) ⁵ ἢ μάλιστ' εἶναι δοκούσα δημοκρατία καὶ δῆμος· ἴσον γὰρ τὸ μηθὲν μάλλον ἄρχειν ⁶ τοὺς ἀπόρους ἢ τοὺς εὐπόρους, μηδὲ κυρίους εἶναι μόνους ἀλλὰ πάντας ἐξ ἴσου κατ' ἀριθμόν· οὕτω γὰρ αὖν ὑπάρχειν νομίζοιεν τὴν τ' ἰσότητα τῇ πολιτείᾳ καὶ τὴν ἐλευθερίαν.

¹ καὶ τῶν μεγίστων om. R^b. ² ἢ τῶν μεγίστων post πάντων interpretes. ³ τὴν om. codices. ⁴ αἰδίων R^b. ⁵ ἢ W^b. ⁶ τοὺς ἀπόρους ἢ om. R^b.

- 3 Τὸ δὲ μετὰ τοῦτο ἀπαρεΐται πῶς ἔξουσι τὸ ἴσον, πότερον δεῖ τὰ τμήματα διελεῖν χιλίους τὰ τῶν πεντακοσίων καὶ τοὺς χιλίους ἴσον δύνασθαι τοῖς πεντακοσίοις, ἢ οὐχ οὕτω δεῖ τιθέναι τὴν κατὰ τοῦτο ἰσότητα, ἀλλὰ διελεῖν μὲν οὕτως, ἔπειτα ἐκ τῶν πεντακοσίων ἴσους λαβόντα καὶ ἐκ τῶν χιλίων, τούτους κυρίους εἶναι τῶν διαιρέσεων καὶ τῶν δικαστηρίων.
- 2 Πότερον οὖν αὕτη ἡ πολιτεία δικαιοτάτη κατὰ τὸ δημοτικὸν δίκαιον, ἢ μᾶλλον ἢ κατὰ τὸ πλῆθος; Φασὶ γὰρ οἱ δημοτικοὶ τοῦτο δίκαιον ὃ τι ἂν δόξῃ τοῖς πλείοσιν, οἱ δ' ὀλιγαρχικοὶ ὃ τι ἂν δόξῃ τῇ πλείονι οὐσίᾳ· κατὰ πλῆθος γὰρ οὐσίας φασὶ κρίνεσθαι δεῖν. Ἔχει δ' ἀμφότερα ἀνισότητα καὶ ἀδικίαν· εἰ μὲν γὰρ ὃ τι ἂν οἱ ὀλίγοι, τυραννίς (καὶ γὰρ εἰς ἔχῃ πλεῖον τῶν ἄλλων εὐπόρων, κατὰ τὸ ὀλιγαρχικὸν δίκαιον ἄρχειν δίκαιος μόνος), εἰ δ' ὃ τι ἂν οἱ πλείους κατ' ἀριθμὸν, ἀδικήσουσι δημεύοντες τὰ τῶν πλουσίων καὶ ἐλατόνων, καθάπερ εἴρηται πρότερον. Τίς ἂν οὖν εἴη ἰσότης ἢν ὁμολογήσουσιν ἀμφότεροι, ὃ σκεπτέον ἐξ ὧν ἀρίζονται δίκαιον ἀμφότεροι. Λέγουσι γὰρ ὥς ὃ τι ἂν δόξῃ τοῖς πλείοσι τῶν πολιτῶν, τοῦτ' εἶναι δεῖ κύριον. Ἔστω δὲ τοῦτο, μὴ μέντοι πάντως, ἀλλ' ἐπειδὴ δύο μέρη τετύχηκεν ἐξ ὧν ἡ πόλις, πλούσιοι καὶ πένητες, ὃ τι ἂν ἀμφοτέροις δόξῃ ἢ τοῖς πλείοσι, τοῦτο κύριον ἔστω, εἴαν δὲ τὰναντία δόξῃ, ὃ τι ἂν οἱ πλείους καὶ ὧν τὸ τίμημα πλείον. Οἶον οἱ μὲν δέκα οἱ δ' εἴκοσιν, ἔδοξε δὲ τῶν μὲν πλουσίων τοῖς ἑξ, τῶν δ' ἀπορωτέρων τοῖς πεντακαίδεκα· προσγεγέννηται τοῖς μὲν πένησι τέτταρες τῶν πλουσίων, τοῖς δὲ πλουσίοις πέντε τῶν πενήτων. Ὅποτερον οὖν τὸ τίμημα ὑπερταίνει συναριθμουμένον ἀμφοτέρων ἑκατέροις, τοῦτο κύριον. Ἐὰν δὲ ἴσαι συμπέσωσι, κοινὴν εἶναι ταύτην νομιστέον ἀπορίαν ὥσπερ νῦν, εἴαν δίχα ἢ ἐκκλησία γένηται ἢ τὸ δικαστήριον· ἢ γὰρ ἀποκληρωτέον ἢ ἄλλο τι τοιοῦτον ποιητέον. Ἀλλὰ περὶ μὲν τοῦ ἴσου καὶ τοῦ δίκαιου, ἂν ἢ πάννυ χαλεπὸν εὐρεῖν τὴν ἀλή-

* τμήματα R^b. W^b.   * ἢ om. R^b.   † ἄρχει W^b.   ‡ ὁμολογοῦσιν Ib.
 § σκεπτέον—ἀμφότεροι om. R^b. et pr. Ib.   x κύριον] δίκαιον R^b.

Θειαν περὶ αὐτῶν, ὅμως ῥᾶον τυχεῖν ἢ συμπεῖσαι τοῖς δυνα-
μένους πλεονεκτεῖν· αἰεὶ γὰρ ζητοῦσι τὸ ἴσον καὶ τὸ δίκαιον
οἱ ἥττους, οἱ δὲ κρατοῦντες οὐδὲν φροντίζουσιν.

Δημοκρατιῶν δ' οὐσῶν τεττάρων βελτίστη μὲν ἡ πρώτη 4
τάξει, καθάπερ ἐν τοῖς πρὸ τούτων ἐλέχθη λόγοις· ἔστι δὲ
καὶ ἀρχαιοτάτη πασῶν αὕτη. Λέγω δὲ πρώτην ὥσπερ ἂν
τις Ἰδιέλοι τοὺς δῆμους· βέλτιστος γὰρ δῆμος ὁ γεωργικός
ἐστίν, ὥστε καὶ ποιεῖν ἐνδέχεται δημοκρατίαν, ὅπου ζῇ τὸ
πλῆθος ἀπὸ γεωργίας ἢ νομῆς. Διὰ μὲν γὰρ τὸ μὴ πολ- 1
λὴν οὐσίαν ἔχειν ἄσχυλος, ὥστε μὴ πολλάκις ἐκκλησιάζειν·
διὰ δὲ τὸ μὴ ἔχειν τὰναγκαῖα πρὸς τοῖς ἔργοις διατρίβουσι
καὶ τῶν ἀλλοτρίων οὐκ ἐπιθυμοῦσιν, ἀλλ' ἥδιον τὸ ἐργά-
ζεσθαι τοῦ πολιτεύεσθαι καὶ ἄρχειν, ὅπου ἂν μὴ ᾖ λήμματα
μεγάλα ἀπὸ τῶν ἀρχῶν. Οἱ γὰρ πολλοὶ μᾶλλον ὀρέγονται 3
τοῦ κέρδους ἢ τῆς τιμῆς. Σημεῖον δὲ καὶ ἂ γὰρ τὰς ἀρ-
χαίας ^b τυραννίδας ὑπέμεινον καὶ τὰς ὀλιγαρχίας ὑπομένουσιν,
εἰάν τις αὐτοὺς ἐργάζεσθαι μὴ καλῇ μὴδ' ἀφαιρῆται μὴέν·
ταχέως γὰρ οἱ μὲν πλουτοῦσιν αὐτῶν, οἱ δ' οὐκ ἀποροῦσιν.
^v ἔτι δὲ τὸ κυρίου εἶναι τοῦ ἐλέσθαι καὶ εὐθύνειν ἀναπληροῖ 4
τὴν ἔνδειαν, εἴ τι φιλοτιμίας ἔχουσιν, ἐπεὶ παρ' ἐνίοις δῆμοις,
καὶ μὴ μετέχῃσι τῆς αἵρέσεως τῶν ἀρχῶν ἀλλὰ τινες αἵρετοὶ
κατὰ μέρος ἐκ πάντων, ὥσπερ ἐν Μαντινείᾳ, τοῦ δὲ βουλευέ-
σθαι κύριοι ὄσιν, ἱκανῶς ἔχα τοῖς πολλοῖς. Καὶ δεῖ νομί- 5
ζειν καὶ τούτ' εἶναι σχῆμά τι δημοκρατίας, ὥσπερ ἐν Μαντι-
νεῖᾳ ποτ' ἦν. Διὸ δὴ καὶ συμφέρον ^e ἐστὶ τῇ πρότερον ῥη-
θείᾳ δημοκρατία καὶ ὑπάρχειν εἰῶθεν, αἰρεῖσθαι μὲν τὰς
ἀρχὰς καὶ εὐθύνειν καὶ δικάζειν πάντας, ἄρχειν δὲ τὰς μεγί-
στας αἵρετους καὶ ἀπὸ τιμημάτων, τὰς μείζους ἀπὸ μει-
ζόνων, ἢ καὶ ἀπὸ τιμημάτων μὲν μηδεμίαν, ἀλλὰ τοὺς δυνα-
μένους. Ἀνάγκη δὲ πολιτευομένους οὕτω πολιτεύεσθαι κα- 6
λῶς (αἷ τε γὰρ ἀρχαὶ αἰεὶ διὰ τῶν βελτίστων ἔσονται τοῦ
δήμου βουλομένον καὶ τοῖς ἐπικεκῶσιν οὐ φθονοῦντος) καὶ

^v διέλη Ib.   ^z ἢ om. Ib.   ^a γὰρ] γὰρ καὶ R^b. W^b.   ^b τυραννίδας—
ὀλιγαρχίας om. W^b.   ^e ἐστὶ] εἴη W^b.

τοῖς ἐπικείεσι καὶ γνωρίμοις ἀρκούσαν εἶναι ταύτην τὴν τά-
 ξιν· ἄρξονται γὰρ οὐχ ὑπ' ἄλλων χειρόνων, καὶ ἄρξουσι δι-
 7 καίως διὰ τὸ τῶν εὐθυνῶν εἶναι κυρίους ἐτέρους. Τὸ γὰρ
 ἐπανακρέμασθαι, καὶ μὴ πᾶν ἐξεῖναι ποιεῖν ὃ τι ἂν δόξῃ,
 ὁ συμφέρον ἐστίν· ἡ γὰρ ἐξουσία τοῦ πράττειν ὃ τι ἂν ἐθέλῃ
 τις οὐ δύναται φυλάττειν τὸ ἐν ἐκάστῳ τῶν ἀνθρώπων φαῦ-
 λον. Ὡστε ἀναγκαῖον συμβαίνειν ὅπερ ἐστὶν ὠφελιμώτα-
 8 ὄντας, ὁ μὴδὲν ἐλαττουμένου τοῦ πλήθους. Ὅτι μὲν οὖν
 αὕτη τῶν ἡ δημοκρατιῶν ἀρίστη, φανερόν, καὶ διὰ τίν' αἰτίαν,
 ὅτι διὰ τὸ ποιόν τινα εἶναι τὸν δῆμον· πρὸς δὲ τὸ κα-
 τασκευάζειν γεωργὸν τὸν δῆμον τῶν τε νόμων τινὲς τῶν
 παρὰ τοῖς πολλοῖς κειμένων τὸ ἀρχαῖον χρήσιμοι πάντες, ἡ
 τὸ ὅλως μὴ ἐξεῖναι κεκτηῖσθαι πλείω γῆν μέτρου τινὸς ἢ ἀπό
 9 ὅτινος τόπου πρὸς τὸ ἄστυ καὶ τὴν πόλιν. Ἦν δὲ τό γε
 ἀρχαῖον ἐν πολλαῖς πόλεσι νενομοθετημένον μὴδὲ πωλεῖν
 ἐξεῖναι τοὺς πρώτους κλήρους. Ἔστι δὲ καὶ ὃν λέγουσιν
 Ὁξύλου νόμον εἶναι τοιοῦτόν τι δυνάμενος, τὸ μὴ δανείζειν
 εἰς τι μέρος τῆς ὑπαρχούσης ἐκάστῳ γῆς. Νῦν δὲ δεῖ διορ-
 10 θοῦν καὶ τῷ ἡ ἀφυταίων νόμῳ· πρὸς γὰρ ὃ λέγομεν ἐστὶ
 ἡ χρήσιμος. Ἐκεῖνοι γάρ, καίπερ ὄντες πολλοὶ κεκτημένοι
 ἡ δὲ γῆν ὀλίγην, ὅμως πάντες γεωργοῦσιν· τιμῶνται γὰρ οὐχ
 ὅλως τὰς κτήσεις, ἀλλὰ κατὰ τηλικαῦτα μόρια διαιροῦντες
 ὥστ' ἔχειν ὑπερβάλλειν ταῖς τιμήσεσι καὶ τοὺς πένητας.
 11 Μετὰ δὲ τὸ γεωργικὸν πλήθος βέλτιστος δῆμός ἐστιν ὅπου
 νομεῖς εἰσὶ καὶ ζῶσιν ἀπὸ βοσκημάτων· πολλὰ γὰρ ἔχει τῇ
 γεωργίᾳ παραπλησίως, καὶ τὰ πρὸς τὰς πολεμικὰς πράξεις
 μάλισθ' οὗτοι γεγυμνασμένοι τὰς ἑξῆς καὶ χρήσιμοι τὰ
 12 σώματα καὶ δυνάμενοι θυραυλεῖν. Τὰ δ' ἄλλα πλήθη πάντα
 σχεδόν, ἐξ ὧν αἱ λοιπαὶ δημοκρατίαι συνεστᾶσι, πολλῶ φαν-
 λότερά τούτων· ὁ γὰρ βίος φαῦλος, καὶ οὐθέν ἔργον μετ'
 ἀρετῆς ὧν μεταχειρίζεται τὸ πλήθος ἡ τό τε τῶν βαναύσων

ῃ φανερόν R^b. ῃ μὴδὲ R^b. W^b. ῃ δημοκρατικῶν R^b. ῃ ὅτινος
 om. R^b. ῃ ἀφυταίων I^b. R^b. W^b. ῃ δὴ R^b. ῃ τό] τῶν R^b.

καὶ τὸ τῶν ἀγοραίων ἀνθρώπων καὶ τὸ θητικόν. Ἔτι δὲ ¹³ διὰ τὸ περὶ τὴν ἀγορὰν καὶ τὸ ἄστὺ κυλίσσθαι πᾶν τὸ τοιοῦτον γένος ὡς εἰπεῖν ῥαδίως ἐκκλησιάζει· οἱ δὲ γεωργοῦντες διὰ τὸ διεσπάρθαι κατὰ τὴν χώραν οὐτ' ἀπαντῶσιν οὐθ' ὁμοίως δέονται τῆς συνόδου ταύτης. Ὅπου δὲ καὶ συμ- ¹⁴ βαίνει τὴν χώραν τὴν θέσιν ἔχειν τοιαύτην ὥστε τὴν χώραν πολὺ τῆς πόλεως ἀπηρτῆσθαι, ῥάδιον καὶ δημοκρατίαν ποιεῖσθαι χρηστὴν καὶ πολιτείαν· ἀναγκάζεται γὰρ τὸ πλῆθος ἐπὶ τῶν ἀγρῶν ποιεῖσθαι τὰς ἀποικίας, ὥστε δεῖ, καὶ ἀγοραῖος ὄχλος ῥ, μὴ ποιεῖν ἐν ταῖς ¹ δημοκρατίαις ἐκκλησίας ἄνευ τοῦ κατὰ τὴν χώραν πλῆθους. Πῶς μὲν οὖν δεῖ κατα- ¹⁵ σκευάζειν τὴν βελτίστην καὶ πρώτην δημοκρατίαν, εἴρηται· φανερόν δὲ καὶ πῶς τὰς ἄλλας· ἐπομένως γὰρ δεῖ παρεμβαίνειν καὶ τὸ χεῖρον αἰεὶ πλῆθος χωρίζειν. Τὴν δὲ τελευταίαν, διὰ τὸ πάντας κοινωνεῖν, οὔτε πάσης ἐστὶ πόλεως φέρειν, οὔτε ῥάδιον διαμένειν μὴ τοῖς νόμοις καὶ τοῖς ἔθεσιν εὖ συγκεκλιμένην· ἃ δὲ φθείρειν συμβαίνει ^m καὶ ταύτην καὶ τὰς ἄλλας πολιτείας, ⁿ εἴρηται πρότερον τὰ πλείεστα σχεδόν. Πρὸς δὲ τὸ καθιστάναι ταύτην τὴν δημοκρατίαν, καὶ τὸν ¹⁶ δῆμον ποιεῖν ἰσχυρὸν εἰώθασιν οἱ προεστώτες τῷ προσλαμβάνειν ὡς πλείστους καὶ ποιεῖν πολίτας μὴ μόνον τοὺς γνησίους ἀλλὰ ^o καὶ τοὺς νόθους καὶ τοὺς ἐξ ^p ὀποτερουοῦν πολίτου, λέγω δὲ οἷον πατρὸς ἢ μητρός· ἅπαν γὰρ οἰκεῖον τοῦτο τῷ τοιούτῳ δῆμῳ μᾶλλον. Εἰώθασι μὲν οὖν οἱ δημαγωγοὶ ¹⁷ κατασκευάζειν οὕτως, δεῖ μέντοι προσλαμβάνειν μέχρις ἂν ὑπερτείνῃ τὸ πλῆθος τῶν γνωρίμων καὶ τῶν μέσων, καὶ τούτου μὴ πέρα προβαίνειν· ὑπερβάλλοντες γὰρ ἀτακτοτέραν τε ποιοῦσι τὴν πολιτείαν, καὶ τοὺς γνωρίμους πρὸς τὸ χαλεπῶς ὑπομένειν τὴν δημοκρατίαν παροξύνουσι μᾶλλον, ὅπερ συνέβη τῆς στάσεως αἷτιον γενέσθαι περὶ Κυρήνην· ὀλίγον μὲν γὰρ πονηρὸν παροράται, πολὺ δὲ γινόμενον ἐν ὀφθαλμοῖς μᾶλλον ἐστίν. Ἔτι δὲ καὶ τὰ τοιαῦτα κατασκευάσματα ¹⁸

¹ δημοκρατικαῖς ἐκκλησίαις codices. ^m καὶ om. W^b. ⁿ εἴρηται μὲν πρότερον R^b. ^o καὶ τοὺς νόθους om. W^b. ^p ὀποτεροοῦν R^b.

χρήσιμα πρὸς τὴν δημοκρατίαν τὴν τοιαύτην, οἷς Κλεισθένης
 τε Ἀθήνησιν ἐχρήσατο βουλόμενος αὐξῆσαι τὴν δημοκρα-
 19 τίαν, καὶ περὶ Κυρήνην οἱ τὸν δῆμον καθιστάντες. Φυλαί
 τε γὰρ ἔτεραι ποιηταί πλείους καὶ ⁴ φρατρίαί, ¹ καὶ τὰ
 τῶν ἰδίων ἱερῶν συνακτέον εἰς ὀλέγα καὶ κοινά, καὶ πάντα
 σοφιστέον ὅπως ἂν ὅτι μάλιστα ἀναμιχθῶσι πάντες ἀλλή-
 20 λοις, αἱ δὲ συνήθειαι διαζευχθῶσιν αἱ πρότερον. Ἔτι δὲ
 καὶ τὰ τυραννικὰ κατασκευάσματα δημοτικὰ δοκεῖ πάντα,
 λέγω δ' οἷον ἀναρχία τε δούλων (αὕτη δ' ἂν εἴη μέχρι του
 συμφέρουσα) καὶ γυναικῶν καὶ παίδων, καὶ τὸ ζῆν ὅπως τις
 βούλεται παρορᾶν. Πολὺ γὰρ ² ἔσται τὸ τῇ τοιαύτῃ πολι-
 τεία βοηθοῦν ἥδιον γὰρ τοῖς πολλοῖς τὸ ζῆν ἀτάκτως ἢ τὸ
 σωφρόνως.

5 Ἔστι δ' ἔργον τοῦ νομοθέτου καὶ τῶν βουλομένων συνι-
 στάναι τινὰ τοιαύτην πολιτείαν οὐ τὸ καταστήσαι μέγιστον
 ἔργον οὐδὲ μόνον, ἀλλ' ὅπως σώζεται μᾶλλον· μίαν γὰρ
 ἢ δύο ἢ τρεῖς ἡμέρας οὐ χαλεπὸν μείναι πολιτευομένους ὅπως-
 2 οῦν. Διὸ δεῖ, περὶ ὧν τεθεώρηται πρότερον, τίνες σωτη-
 ρίαι καὶ φθοραὶ τῶν πολιτειῶν, ἐκ τούτων πειρᾶσθαι κατα-
 σκευάζειν τὴν ἀσφάλειαν, εὐλαβουμένους μὲν τὰ φθείροντα,
 τιθεμένους δὲ τοιοῦτους νόμους καὶ τῶς ἀγράφους καὶ τοὺς
 γεγραμμένους οἱ περιλήψονται μάλιστα τὰ σώζοντα τὰς
 πολιτείας, καὶ μὴ νομίζειν τούτ' εἶναι δημοτικὸν μὴδ' ὀλι-
 3 γαρχικὸν ὃ ποιήσει τὴν πόλιν ὅτι μάλιστα δημοκρατεῖσθαι
 3 ἢ ὀλιγαρχεῖσθαι, ἀλλ' ὃ πλείστον χρόνον. Οἱ δὲ νῦν δη-
 μαγωγοὶ χαριζόμενοι τοῖς δῆμοις πολλὰ δημεύουσι διὰ τῶν
 δικαστηρίων. Διὸ δεῖ πρὸς ταῦτα ἀντιπράττειν τοὺς κηδο-
 μένους τῆς πολιτείας, νομοθετοῦντας μὴδὲν εἶναι δημόσιον
 τῶν καταδικαζομένων καὶ φερόντων πρὸς τὸ κοινόν, ἀλλ'
 4 ἱερόν· οἱ μὲν γὰρ ἀδικούντες οὐδὲν ἤττον εὐλαβεῖς ἔσονται
 (ζημιώσονται γὰρ ὁμοίως), ὃ δ' ὄχλος ἤττον ¹ καταψηφιεῖ-
 4 ται τῶν κρινομένων, λήψεσθαι μὴθὲν μέλλων. Ἔτι δὲ τὰς

⁴ φρατρίαί Ib. ¹ καὶ τὰ] κατὰ Ib.Rb.Wb. ² ἔστι Rb. ¹ καταψηφί-
 ζεται pr. Ib.

γινόμενας δημοσίας δίκας ὡς ὀλιγίστας αἰεὶ ποιεῖν, μεγά-
 λαις ἐπιτιμίαις τοὺς ^ν εἰκῇ γραφομένους καλύοντας· οὐ γὰρ
 τοὺς δημοτικὸν ἀλλὰ τοὺς γνωρίμους εἰώθασιν εἰσάγειν, δεῖ
 δὲ καὶ τῇ πολιτείᾳ πάντας μάλιστα μὲν εὖνους εἶναι τοὺς
 πολίτας, εἰ δὲ μή, μή ^ω τοί γε ὡς πολεμίους νομίζουσιν τοὺς
 κυρίους. Ἐπεὶ δ' αἱ τελευταῖαι δημοκρατίαι πολυάνθρωποις
 τέ εἰσι καὶ χαλεπὸν ἐκκλησιάζειν ἀμίσθους, τοῦτο δ' ὅπου
 πρόσοδοι μὴ τυγχάνουσιν οὖσαι πολέμιον τοῖς γνωρίμοις
 (ἀπὸ τε γὰρ εἰσφορᾶς καὶ δημεύσεως ἀναγκαῖον γίνεσθαι
 καὶ δικαστηρίων φάων, ἃ πολλὰς ἤδη δημοκρατίας ἀνέτρε-
 ψεν), ὅπου μὲν οὖν πρόσοδοι μὴ τυγχάνουσιν οὖσαι, δεῖ
 ποιεῖν ὀλίγας ἐκκλησίας, καὶ δικαστήρια πολλῶν μὲν ^z ὀλί-
 γας δ' ἡμέρας. Τοῦτο γὰρ φέρει μὲν καὶ πρὸς τὸ μὴ φο-
 βεῖσθαι τοὺς πλουσίους τὰς δαπάνας, ἐὰν οἱ μὲν εὖποροι μὴ
 λαμβάνωσι ^γ δικαστικόν, οἱ δ' ἄποροι, φέρει δὲ καὶ πρὸς
 τὸ κρίνεσθαι τὰς δίκας πολὺ βέλτιον· οἱ γὰρ εὖποροι πολ-
 λὰς μὲν ἡμέρας οὐκ ἐθέλουσιν ἀπὸ τῶν ἰδίων ἀπείναι, βραχὺν
 δὲ χρόνον ἐθέλουσιν. Ὅπου δ' εἰσὶ πρόσοδοι, μὴ ποιεῖν ^δ γ
 νῦν οἱ δημαγωγοὶ ποιοῦσιν· τὰ γὰρ περιόντα νέμονται. Λαμ-
 βάνουσι δὲ ἄμα, καὶ πάλιν δέονται τῶν αὐτῶν· ὁ ^z τετρημέ-
 νος γάρ ἐστι πίθος ἢ τοιαύτη βοήθεια τοῖς ἀπόροις. Ἀλλὰ
 δεῖ τὸν ἀληθινῶς δημοτικὸν ὁρᾶν ὅπως τὸ πλῆθος μὴ λῖαν
 ἄπορον ᾗ· τοῦτο γὰρ αἷτιον τοῦ μοχθηρὰν εἶναι τὴν δημοκρα-
 τίαν. Τεχναστέον οὖν ὅπως ἂν εὐπορία γένοιτο χρόνιος. ⁸
 Ἐπεὶ δὲ συμφέρει τοῦτο καὶ τοῖς εὐπόροις, τὰ μὲν ἀπὸ τῶν
 προσόδων γινόμενα συναθροίζοντας ἀθρόα χρή ^a διανέμειν
 τοῖς ἀπόροις, μάλιστα μὲν εἴ τις δύναται τοσούτων ἀθροίζων
 ὅσον εἰς γηδίου κτήσιν, εἰ δὲ μή, πρὸς ἀφορμὴν ^b ἐμπορίας
 καὶ γεωργίας. Καὶ εἰ μὴ πᾶσι δυνατόν, ἀλλὰ κατὰ φύλας ^γ
 τι μέρος ἕτερον ἐν μέρει διανέμειν· ἐν δὲ τούτῳ πρὸς τὰς

^ν εἰκῇ—ἀλλὰ τοὺς in margine W^b.

^ω τί I^b. R^b.

^z ὀλίγας δ'

ἡμέρας pr. I^b. ^γ δικαστήριον R^b. ^z γὰρ τετρημένος, omisso ἐστι, R^b.

^a διαμένειν, omisiss τοῖς ἀπόροις, R^b.

^b εὐπορίας I^b. R^b. W^b, quotum

I^b. γρ. ἐμπειρίας, δ καὶ δοκεῖ κάλλιον.

ἀναγκαίαις συνόδοις τοὺς εὐπόρους εἰσφέρειν τὸν μισθόν,
 ὁ ἀφιεμένους τῶν ματαίων λειτουργιῶν. Τοιοῦτον δὲ τινα
 τρόπον Καρχηρόνιοι πολιτευόμενοι φίλον κέκτηνται τὸν δῆ-
 μον· αἰ γὰρ τινὰς ἐκπέμποντες τοῦ δήμου πρὸς τὰς περιου-
 10 κίδας ποιοῦσιν εὐπόρους. Χαριέντων δ' ἐστὶ καὶ νοῦν ἔχόν-
 των γνωρίμων καὶ διαλαμβάνοντας τοὺς ἀπόρους ἀφορμὰς
 [ἃ μὲν] διδόντας τρέπειν ἐπ' ἐργασίας. Καλῶς δ' ἔχει μι-
 μείσθαι καὶ τὰ Ταραντίνων· ἐκεῖνοι γὰρ κοινὰ ποιοῦντες τὰ
 κτήματα τοῖς ἀπόροις ἐπὶ τὴν χρῆσιν εὖνουν παρασκευάζουσι
 11 τὸ πλῆθος. Ἐπεὶ δὲ τὰς ἀρχὰς πάσας ἐποίησαν διττάς,
 τὰς μὲν αἰρετὰς τὰς δὲ κληρωτάς, τὰς μὲν κληρωτὰς ὅπως ὁ
 δῆμος αὐτῶν μετέχῃ, τὰς δ' αἰρετὰς ἵνα πολιτεύωνται βέλ-
 τιον. Ἔστι δὲ τοῦτο ποιῆσαι καὶ τῆς ἀρχῆς αὐτῆς μερί-
 ζοντας, τοὺς μὲν κληρωτοὺς τοὺς δ' αἰρετοὺς. Πῶς μὲν οὖν
 δεῖ τὰς δημοκρατίας κατασκευάζειν, εἴρηται.

- 6 Σχεδὸν δὲ καὶ περὶ τὰς ὀλιγαρχίας πῶς δεῖ, φανερόν
 ἐκ τούτων. Ἐκ τῶν ἐναντίων γὰρ δεῖ συνάγειν ἐκάστην
 ὀλιγαρχίαν πρὸς τὴν ἐναντίαν δημοκρατίαν ἀναλογιζόμενον,
 τὴν μὲν εὐκρατον μάλιστα τῶν ὀλιγαρχιῶν καὶ πρώτην—
 2 Αὕτη δ' ἐστὶν ἡ σύνεγγυς τῇ καλουμένη πολιτείᾳ, ἥ δεῖ τὰ
 τιμήματα διαιρεῖν, τὰ μὲν ἐλάττω τὰ δὲ μείζω ποιοῦντας,
 ἐλάττω μὲν ἀφ' ὧν τῶν ἀναγκαίων μετέξουσιν ἀρχῶν, μείζω
 δ' ἀφ' ὧν τῶν κυριωτέρων· ἔτι τε κτωμένῃ τὸ τίμημα μετέ-
 χειν ἐξεῖναι τῆς πολιτείας, τοσοῦτον εἰσαγομένου τοῦ δήμου
 πλῆθος διὰ τοῦ τιμήματος, μεθ' οὗ κρείττονες ἔσονται τῶν
 3 μὴ μετεχόντων. Αἰεὶ δὲ δεῖ παραλαμβάνειν ἐκ τοῦ βελ-
 τίονος δήμου τοὺς κοινωνοὺς. Ὅμοίως δὲ καὶ τὴν ἐχομένην
 ὀλιγαρχίαν ἐπιτείνοντας δεῖ μικρὸν κατασκευάζειν. Τῇ δ'
 ἀντικειμένη τῇ τελευταίᾳ δημοκρατίᾳ, τῇ δυναστικωτάτῃ
 καὶ τυραννικωτάτῃ τῶν ὀλιγαρχιῶν, ὅσῃ περ χειρίστη, το-
 4 σούτῃ δεῖ πλείονος φυλακῆς. Ὡσπερ γὰρ τὰ μὲν ἡ σώματα
 εὖ διακείμενα πρὸς ὑγίειαν καὶ πλοῖα τὰ πρὸς ναυτιλίαν καλῶς

ἑ ἐφιεμένους Ib. ἃ μὲν om. Ib. ἑ ἔτι] ἐπεὶ Wb. ἑ ὅπως ὁ δῆμος
 αὐτὸ om. Rb. ἑ τῶν τε κτωμένων Ib. Rb. ἑ εὖ σώματα Ib. Rb.

ἔχοντα τοῖς πλωτήρσιν ἐπιδέχεται πλείους ἀμαρτίας ὥστε μὴ φθείρεσθαι δι' αὐτάς, τὰ δὲ νοσερῶν ἔχοντα τῶν σωμάτων καὶ τὰ τῶν πλοίων ἐκκελυμένα καὶ πλωτήρων τετυχηκότα φαύλων οὐδὲ τὰς μικρὰς ^ι δύναται φέρειν ἀμαρτίας, οὕτω καὶ τῶν πολιτειῶν αἱ χεῖρισται ^κ πλείστης δέονται φυλακῆς. Τὰς μὲν οὖν δημοκρατίας ὅλως ἢ πολυανθρωπία ^ς σώζει· τοῦτο γὰρ ἀντίκειται πρὸς τὸ δίκαιον τὸ κατὰ τὴν ἀξίαν· τὴν δ' ὀλιγαρχίαν δῆλον ὅτι τούναντίον ὑπὸ τῆς εὐταξίας δεῖ τυγχάνειν τῆς σωτηρίας.

Ἐπεὶ δὲ τέτταρα μὲν ἐστὶ μέρη ^ι μάλιστα τοῦ πλήθους, ⁷ γεωργικὸν ^μ βάνανσον ἀγοραῖον θητικόν, τέτταρα δὲ τὰ χρήσιμα πρὸς πόλεμον, ἵππικὸν ὀπλιτικὸν ψιλὸν ναυτικόν, ὅπου μὲν συμβέβηκε τὴν χώραν εἶναι ἱππασίμον, ἐνταῦθα μὲν εὐφυνὸς ἔχει κατασκευάζειν τὴν ὀλιγαρχίαν ἰσχυράν (ἡ γὰρ σωτηρία τοῖς οἰκοῦσι διὰ ταύτης ἐστὶ τῆς δυνάμεως, αἱ δ' ἱπποτροφίαι τῶν μακρὰς οὐσίας κεκτημένων εἰσὶν), ὅπου δ' ὀπλίτην, τὴν ἐχομένην ὀλιγαρχίαν· τὸ γὰρ ὀπλιτικὸν τῶν εὐπόρων ἐστὶ μᾶλλον ἢ τῶν ἀπόρων. Ἡ δὲ ψιλὴ ² δύναμις καὶ ναυτικὴ ^ν δημοκρατικὴ πάμπαν. Νῦν μὲν οὖν ὅπου τοιοῦτον πολὺ πλῆθός ἐστιν, ὅταν διαστώσι, πολλάκις ἀγωνίζονται χεῖρῳ· δεῖ δὲ πρὸς τοῦτο φάρμακον παρὰ τῶν πολεμικῶν λαμβάνειν στρατηγῶν, οἱ συνδυάζουσι πρὸς τὴν ἱππικὴν δύναμιν καὶ τὴν ὀπλιτικὴν τὴν ἀρμόττουσαν τῶν ψιλῶν. Ταύτη δ' ἐπικρατοῦσιν ἐν ταῖς διαστάσεσιν οἱ δῆμοι ³ τῶν εὐπόρων· ψιλοὶ γὰρ ὄντες πρὸς ἱππικὴν καὶ ὀπλιτικὴν ἀγωνίζονται ῥαδίως. Τὸ μὲν οὖν ἐκ τούτων καθιστάναι ταύτην τὴν δύναμιν ἐφ' ἑαυτούς ἐστὶ καθιστάναι, δεῖ δὲ διηρημένης τῆς ἡλικίας, καὶ τῶν μὲν ὄντων πρεσβυτέρων τῶν δὲ νέων, ἔτι μὲν ὄντας νέους τοὺς αὐτῶν υἱεῖς διδάσκεσθαι τὰς κούφας καὶ τὰς ψιλὰς ἐργασίας, ἐκκεκριμένους δὲ ἐκ παίδων ἀθλητὰς εἶναι αὐτοῦς τῶν ἔργων. Τὴν δὲ μετάδοσιν ⁴ γίνεσθαι τῷ πλήθει τοῦ πολιτεύματος ἥτοι καθάπερ εἴρηται

^ι δύναται Ib. ^κ πλείστον Rb. ^ι κάλλιστα Ib. Rb. Wb. ^μ βανανσικὸν Ib. Wb. ^ν δημοτικὴ Ib.

πρότερον, τοῖς τὸ τίμημα κτωμένοις, ἢ καθάπερ Θηβαίοις, ἀποσχομένοις χρόνον τινὰ τῶν βαναύσων ἔργων, ἢ καθάπερ ἐν Μασσαλῖα, κρίσιν ποιουμένους τῶν ἀξίων τῶν ἐν τῷ πολι-
 5 τεύματι καὶ τῶν ἔξωθεν. Ἔτι δὲ καὶ ταῖς ἀρχαῖς ταῖς κυριω-
 τάταις, ἃς δεῖ τοὺς ἐν τῇ πολιτείᾳ κατέχειν, δεῖ προσκεῖσθαι
 λειτουργίας, ἵν' ὁ ἐκὼν ὁ δῆμος μὴ μετέχη καὶ συγγνώμην
 6 ἔχῃ τοῖς ἄρχουσιν ὡς μισθὸν πολὺν διδοῦσι τῆς ἀρχῆς. Ἀρ-
 μόττει δὲ θυσίας τε εἰσιόντας ποιεῖσθαι μεγαλοπρεπεῖς καὶ
 κατασκευάζειν τι τῶν κοινῶν, ἵνα τῶν περὶ τὰς ἐστιάσεις
 μετέχων ὁ δῆμος καὶ τὴν πόλιν ὁρῶν κοσμουμένην τὰ μὲν
 ἀναθήμασι τὰ δὲ οἰκοδομήμασιν ἄσμενος ὁρᾷ μένουσαν τὴν
 πολιτείαν· συμβῆσεται δὲ καὶ τοῖς γνωρίμοις εἶναι μνημεῖα
 7 τῆς δαπάνης. Ἀλλὰ τοῦτο νῦν οἱ περὶ τὰς ὀλιγαρχίας οὐ
 ποιοῦσιν, ἀλλὰ τούναντίον· τὰ λήμματα γὰρ ζητοῦσιν οὐχ
 ἡττον ἢ τὴν τιμὴν, διόπερ εὖ ἔχει λέγειν ταύτας εἶναι δημο-
 κρατίας μικράς. Πῶς μὲν οὖν χρὴ καθιστάναι τὰς δημοκρα-
 τίας καὶ τὰς ὀλιγαρχίας, διωρίσθω τὸν τρόπον τοῦτον.

- 8 Ἀκόλουθον δὲ τοῖς εἰρημένοις ἐστὶ τὸ διηρῆσθαι καλῶς
 τὰ περὶ τὰς ἀρχάς, πόσαι καὶ τίνες καὶ ῥ τίνων, καθάπερ
 εἴρηται καὶ πρότερον· τῶν μὲν γὰρ ἀναγκαίων ἀρχῶν χωρὶς
 ἀδύνατον εἶναι πόλιν, τῶν δὲ πρὸς εὐταξίαν καὶ κόσμον ἀδύ-
 2 νατον οἰκεῖσθαι καλῶς. Ἔτι δ' ἀναγκαῖον ἐν μὲν ταῖς μι-
 κραῖς ἐλάττους εἶναι τὰς ἀρχάς, ἐν δὲ ταῖς μεγάλαις πλείους,
 ὥσπερ τυγχάνει πρότερον εἰρημένον· ποίας οὖν ἀρμόττει
 3 συνάγειν καὶ ποίας χωρίζειν, δεῖ μὴ λανθάνειν. Πρῶτον
 μὲν οὖν ἐπιμέλεια τῶν ἀναγκαίων ἢ περὶ τὴν ἀγοράν, ἐφ'
 ἢ δεῖ τινὰ ἀρχὴν εἶναι τὴν ἐφορῶσαν περὶ τε τὰ συμβόλαια
 καὶ τὴν εὐκοσμίαν· σχεδὸν γὰρ ἀναγκαῖον πάσαις ταῖς πό-
 λεσι τὰ μὲν ὠνεῖσθαι τὰ δὲ πωλεῖν πρὸς τὴν ἀλλήλων ἀναγ-
 4 καίαν χρεῖαν, καὶ τοῦτ' ἐστὶν ὑπογυιότατον πρὸς αὐτάρκειαν,
 δι' ἣν δοκοῦσιν εἰς μίαν πολιτείαν συνελθεῖν. Ἐτέρα δὲ ἐπι-
 μέλεια ταύτης ἐχομένη καὶ σύνεγγυς ἢ τῶν περὶ τὸ ἄστυ

δημοσίων καὶ ἡ ιδίων, ὅπως εὐκοσμία ἦ, καὶ τῶν πιπτόντων
οικοδομημάτων καὶ ὁδῶν σωτηρία καὶ διόρθωσις, καὶ τῶν
ὀρίων τῶν πρὸς ἀλλήλους, ὅπως ἀνεγκλήτως ἔχωσιν, καὶ ὅσα
τούτοις ἄλλα τῆς ἐπιμελείας ὁμοιότροπα. Καλοῦσι δ' ἀστύ- 5
νομίαν οἱ πλείστοι τὴν τοιαύτην ἀρχήν, ἔχει δὲ μόρια πλείω
τὸν ἀριθμόν, ὣν ἑτέρους ἐφ' ἑτέρα ἱ καθιστᾶσιν ἐν ταῖς πο-
λυανθρωποτέραις πόλεσιν, οἷον τειχοποιούς καὶ κρηνῶν ἐπι-
μελητὰς καὶ λιμένων φύλακας. Ἕλλη δ' ἀναγκαῖα ἂ τε καὶ 6
παραπλησία ταύτῃ· περὶ τῶν αὐτῶν μὲν γάρ, ἀλλὰ περὶ τὴν
χώραν ἐστὶ καὶ τὰ περὶ τὰ ἔξω τοῦ ἄστεος· καλοῦσι δὲ τοὺς
ἄρχοντας τούτους οἱ μὲν ἀγρονόμους οἱ δ' ὑλωρούς. Αὗται
μὲν οὖν ἐπιμελείαι εἰσι τούτων τρεῖς, ἄλλη δ' ἀρχὴ πρὸς ἣν
αἱ πρόσοδοι τῶν κοινῶν ἀναφέρονται, παρ' ὧν φυλαττόντων
μερίζονται πρὸς ἐκάστην διοίκησιν· καλοῦσι δ' ἀποδέκτας
τούτους καὶ ταμίαις. Ἑτέρα δ' ἀρχὴ πρὸς ἣν ἀναγράφεσθαι 7
δεῖ τὰ τε ἴδια συμβόλαια καὶ τὰς κρίσεις ἐκ τῶν δικαστη-
ρίων· παρὰ δὲ τοῖς αὐτοῖς τούτοις καὶ τὰς γραφὰς τῶν δικῶν
γίνεσθαι δεῖ καὶ τὰς εἰσαγωγάς. Ἐνιαχοῦ μὲν οὖν μερίζουσι
καὶ ταύτην εἰς πλείους, ἔστι δὲ μία κυρία τούτων πάντων·
καλοῦνται δὲ ἱερομνήμονες καὶ ἐπιστάται καὶ μνήμονες καὶ
τούτοις ἄλλα ὀνόματα σύνεγγυς. Μετὰ δὲ ταύτην ἐχομένη 8
μὲν ἀναγκαιοτάτῃ δὲ σχεδὸν καὶ χαλεπωτάτῃ τῶν ἀρχῶν
ἐστὶν ἡ περὶ τὰς πράξεις τῶν καταδικασθέντων ἰ καὶ τῶν
προτιθεμένων κατὰ τὰς ἐγγραφὰς καὶ περὶ τὰς φυλακὰς
τῶν σωμάτων. Χαλεπὴ μὲν οὖν ἐστὶ διὰ τὸ πολλὴν ἔχειν 9
ἀπέχθειαν, ὥστε ὅπου μὴ μεγάλα ἔστι κερδαίνειν, οὐτ' ἄρχειν
ὑπομένουσιν αὐτὴν οὐθ' ὑπομείναντες ἐθέλουσι πράττειν κατὰ
ἱ τοὺς νόμους· ἀναγκαῖα δ' ἐστίν, ὅτι οὐδὲν ὄφελος γίνεσθαι
μὲν δίκας περὶ τῶν δικαίων, ταύτας δὲ μὴ λαμβάνειν τέλος,
ὥστ' εἰ μὴ γιγνομένων κοινωνεῖν ἀδύνατον ἀλλήλοις, καὶ
πράξεων μὴ γιγνομένων. Διὸ βέλτιον μὴ μίαν εἶναι ταύτην 10
τὴν ἀρχήν, ἀλλ' ἠ ἄλλους ἐξ ἄλλων δικαστηρίων. Καὶ περὶ

ἡ οἰδίων R^b. ἱ καθιστᾶσιν W^b. ἂ τε om. W^b. ἰ καὶ om. W^b.

ν τοὺς om. W^b. ἠ ἄλλους] ἄλλας I^b.

τὰς προθέσεις τῶν ἀναγεγραμμένων ὡσαύτως πειρᾶσθαι διαι-
 ρεῖν. Ἔτι δ' ἔνια πράττεσθαι καὶ τὰς ἀρχὰς τὰς τε ἄλλας
 καὶ τὰς τῶν νέων μᾶλλον τὰς νέας, καὶ τὰς τῶν ἐνεστώτων
 ἑτέρας ^x καταδικασάσης ἑτέραν εἶναι τὴν πραττομένην, οἷον
 11 τῶν ἐτέρους. Ὅσῳ γὰρ ὅ ^y ἐλάττων ἀπέχθεια ^z ἐνῇ τοῖς
 πραττομένοις, τοσοῦτ' μᾶλλον λήψονται τέλος αἱ πράξεις.
 τὸ μὲν οὖν τοὺς αὐτοὺς εἶναι τοὺς καταδικάσαντας καὶ πρατ-
 τομένους ἀπέχθειαν ἔχει διπλὴν, τὸ δὲ περὶ πάντων τοὺς
 αὐτοὺς πολεμίους πᾶσιν. Πολλαχοῦ δὲ διήρηται καὶ ἡ φν-
 λάττουσα πρὸς τὴν πραττομένην, οἷον Ἀθήνησι τῶν ἑνδεκα
 12 καλουμένων. Διὸ βέλτιον καὶ ταύτην χωρίζειν, καὶ τὸ σό-
 φισμα ζητεῖν καὶ περὶ ταύτην. Ἀναγκαία μὲν γὰρ ἐστὶν
 οὐχ ἥττον τῆς εἰρημένης, συμβαίνει δὲ τοὺς μὲν ἐπικεικίς
 φεύγειν μάλιστα ταύτην τὴν ἀρχήν, τοὺς δὲ μοχθηροὺς οὐκ
 ἀσφαλὲς ποιεῖν κυρίους· αὐτοὶ γὰρ δέονται φυλακῆς μᾶλλον
 13 ἢ φυλάττειν ἄλλους· δύναται. Διὸ ^a δεῖ μὴ μίαν ἀποτε-
 ταγμένην ἀρχὴν εἶναι πρὸς αὐτοῖς, μηδὲ συνεχῶς τὴν αὐτήν,
 ἀλλὰ τῶν ^b τε νέων, ὅπου τις ἐφήβων ἢ φρουρῶν ἐστὶ τάξις,
 καὶ τῶν ἀρχῶν δεῖ κατὰ μέρη ποιεῖσθαι τὴν ἐπιμέλειαν ἐτέ-
 ρους. Ταύτας μὲν οὖν τὰς ἀρχὰς ὡς ἀναγκαιοτάτας θετέον
 εἶναι πρώτας, μετὰ δὲ ταύτας τὰς ἀναγκαίας μὲν οὐθὲν ἥτ-
 τον, ἐν σχήματι δὲ μείζονι τεταγμένας· καὶ γὰρ ἐμπειρίας
 14 καὶ πίστεως δέονται πολλῆς. Τοιαῦται δ' εἶεν αἱ τε περὶ
 τὴν φυλακὴν τῆς πόλεως, καὶ ὅσαι τάττονται πρὸς τὰς πο-
 λεμικὰς χρείας. Δεῖ δὲ καὶ ἐν εἰρήνῃ καὶ ἐν πολέμῳ πυλῶν
 τε καὶ τειχῶν φυλακῆς ὁμοίως ἐπιμελητὰς εἶναι, καὶ ἐξετά-
 σεως καὶ συντάξεως τῶν πολιτῶν. Ἐνθα μὲν οὖν ἐπὶ πᾶσι
 τούτοις ἀρχαὶ πλείους εἰσὶν, ἐνθα δ' ἐλάττους, οἷον ἐν ταῖς
 15 μικραῖς πόλεσι μία περὶ πάντων. Καλοῦσι δὲ στρατηγούς
 καὶ πολεμάρχους τοὺς τοιούτους. Ἔτι δὲ καὶ ὡς ἰππεῖς ἢ
 ψιλοὶ ἢ τοξόται ἢ ναυτικόν, καὶ ἐπὶ τούτων ἐκάστων ἐνίοτε

^x καταδικασθείσας Rb.^y ἂν om. Rb.^z ἐν ἡ Wb, ἐν ὦ Rb.^a δὴ Rb. ^b τε om. Rb.

^c καθίστανται ἀρχαί, αἱ καλοῦνται ναυαρχίαι καὶ ἱππαρχίαι καὶ ταξιάρχαι, καὶ κατὰ μέρος δὲ αἱ ὑπὸ ταύτας τριηραρχίαι καὶ λοχαγαίαι καὶ φυλαρχίαι καὶ ὅσα τούτων μόρια· τὸ δὲ πᾶν ἐν τι τούτων ἐστὶν εἶδος ἐπιμελείας πολεμικῶν. Περὶ ¹⁶ μὲν οὖν ταύτην ^d τὴν ἀρχὴν ἔχει τὸν τρόπον τούτον. Ἐπεὶ δὲ ^e ἔναιαι τῶν ἀρχῶν, εἰ καὶ μὴ πάσαι, ^f διαχειρίζουσι πολλὰ τῶν κοινῶν, ἀνάγκαϊον ἑτέραν εἶναι τὴν ληψομένην λογισμὸν καὶ προσευθυνοῦσαν, αὐτὴν μὴθὲν διαχειρίζουσιν ἕτερον· καλοῦσι δὲ τούτους οἱ μὲν εὐθύνους, οἱ δὲ λογιστάς, οἱ δὲ ἐξεταστάς, οἱ δὲ συνηγόρους. Παρὰ πάσας ^g δὲ ταύτας τὰς ¹⁷ ἀρχὰς ἡ μάλιστα κυρία πάντων ἐστὶν ἡ γὰρ αὐτὴ πολλακίς ἔχει τὸ τέλος καὶ τὴν εἰσφοράν, ^h ἡ προκαθῆται τοῦ πλήθους, ὅπου κύριός ἐστιν ὁ δῆμος· δεῖ γὰρ εἶναι τὸ συνάγον τὸ κύριον τῆς πολιτείας. Καλεῖται δὲ ἐνθα μὲν ⁱ πρόβουλοι διὰ τὸ προβουλεύειν, ὅπου ^k δὲ πλῆθός ἐστι, βουλὴ μᾶλλον. Αἱ μὲν οὖν πολιτικαὶ τῶν ἀρχῶν σχεδὸν τοσαῦταί τινές ¹⁸ εἰσιν, ἄλλο δ' εἶδος ἐπιμελείας ἡ περὶ τοὺς θεοὺς, οἷον ἱερεῖς τε καὶ ἐπιμεληταὶ τῶν περὶ τὰ ἱερὰ τοῦ σώζεσθαι ¹ τε τὰ ὑπάρχοντα καὶ ἀνορθοῦσθαι τὰ πίπτοντα τῶν οἰκοδομημάτων καὶ τῶν ἄλλων ὅσα τέτακται πρὸς τοὺς θεοὺς. Συμ- ¹⁹βαίνει δὲ τὴν ἐπιμελείαν ταύτην ἐνιαχοῦ μὲν εἶναι μίαν, οἷον ἐν ταῖς μικραῖς πόλεσιν, ἐνιαχοῦ δὲ πολλὰς καὶ κεχωρισμένας τῆς ἱερωσύνης, οἷον ἱεροποιούς καὶ ναοφύλακας καὶ ταμίαις τῶν ἱερῶν χρημάτων. Ἐχομένη δὲ ταύτης ^m ἡ πρὸς τὰς ²⁰ θυσίας ἀφωρισμένη τὰς κοινὰς πάσας, ὅσας μὴ τοῖς ἱερεῦσιν ἀποδίδωσιν ὁ νόμος, ἀλλ' ἀπὸ τῆς κοινῆς ἐστίας ἔχουσι τὴν τιμὴν· καλοῦσι δ' οἱ μὲν ἄρχοντας τούτους, οἱ δὲ βασιλεῖς, οἱ δὲ πρυτάνεις. Αἱ μὲν οὖν ἀναγκαῖαι ἐπιμελείαι εἰσι περὶ ²¹ τούτων, ὥς εἰπεῖν συγκεφαλαιωσαμένους, περὶ τε τὰ δαιμόνια καὶ τὰ πολεμικὰ καὶ περὶ τὰς προσόδους καὶ περὶ τὰ ἀναλίσκόμενα, καὶ περὶ ἀγορὰν καὶ περὶ τὸ ἄστυ καὶ λιμένας

^c καθίσταται ἀρχή Ib. Wb. ^d τὴν om. Wb. ^e εἶναι Rb. ^f διίσχυρίζουσι Rb. ^g δὲ ταύτας om. Wb. ^h ἡ Wb. ⁱ πρόβουλον Rb. ^k δὲ] δὲ τὸ Wb. ¹ τε om. Wb. ^m ἡ om. Wb.

καὶ τὴν χώραν, ἔτι τὰ περὶ τὰ δικαστήρια καὶ ^α συναλλά-
 γμάτων ἀναγραφὰς καὶ πράξεις καὶ φυλακὰς καὶ ἐπιλο-
 γισμούς τε καὶ ἐξετάσεις, καὶ πρὸς εὐθύνας τῶν ἀρχόντων,
 22 καὶ τέλος αἱ περὶ τὸ ^ο βουλευόμενόν εἰσι τῶν κοινῶν. Ἰδίᾳ
 δὲ ^ρ ταῖς σχολαστικωτέραις καὶ μᾶλλον εὐημερούσαις πόλε-
 σιν, ἔτι δὲ φροντιζούσαις εὐκοσμίας, γυναικονομία, νομοφυ-
 λακία, παιδονομία, γυμνασιαρχία, πρὸς δὲ τούτοις περὶ ἀγῶ-
 νας ἐπιμέλεια γυμνικὸν καὶ Διονυσιακόν, καὶ εἴ τινας ἑτέρας
 23 συμβαίνει τοιαύτας ^ι γίνεσθαι θεωρίας. Τούτων δ' ἓναι φα-
 νερώς εἰσὶν οὐ δημοτικαὶ τῶν ἀρχῶν, οἷον γυναικονομία καὶ
 παιδονομία· τοῖς γὰρ ἀπόροις ἀνάγκη χρῆσθαι καὶ γυναιξί
 24 καὶ παισὶν ὥσπερ ἀκολούθοις διὰ τὴν ἀδουλίαν. Τριῶν δ'
 οὐσῶν ἀρχῶν καθ' ἃς αἰροῦνται τινες ἀρχὰς τὰς ^ι κυρίους, νο-
 μοφυλάκων προβούλων βουλῆς, οἱ μὲν νομοφύλακες ἀριστο-
 κρατικόν, ὀλιγαρχικόν δ' οἱ πρόβουλοι, βουλή δὲ δημοτικόν.
 Περὶ μὲν οὖν τῶν ἀρχῶν, ὡς ἐν τύπῳ, σχεδὸν εἴρηται περὶ
 πασῶν.

Η.

^α Περὶ πολιτείας ἀρίστης τὸν μέλλοντα ποιήσασθαι τὴν
 προσήκουσαν ζήτησιν ἀνάγκη διορίσασθαι πρῶτον τίς αἰρε-
 τώτατος βίος. Ἀδήλου γὰρ ὄντος τούτου καὶ τὴν ἀρίστην
 ἀναγκαῖον ἄδηλον εἶναι πολιτείαν· ἄριστα γὰρ πράττειν
 προσήκει τοὺς ἄριστα πολιτευομένους ἐκ τῶν ὑπαρχόντων
 2 αὐτοῖς, ἐὰν μὴ τι γίγνηται παράλογον. Διὸ δεῖ πρῶτον
 ὁμολογεῖσθαι τίς ὁ πᾶσιν ὡς εἰπεῖν αἰρετώτατος βίος, μετὰ
 δὲ τοῦτο πότερον κοινῇ καὶ χωρὶς ὁ αὐτὸς ἢ ἕτερος. Νομί-
 σαντας οὖν ἱκανῶς πολλὰ λέγεσθαι καὶ τῶν ἐν τοῖς ἐξωτε-
 ρικοῖς λόγοις περὶ τῆς ἀρίστης ζωῆς, καὶ νῦν χρηστέον αὐ-
 3 τοῖς. Ὡς ἀληθῶς γὰρ πρὸς γε μίαν διαίρεσιν οὐδεὶς ἀμ-
 φισβητήσειεν ἂν ὡς οὐ τριῶν οὐσῶν μερίδων, τῶν τε ἐκτὸς
 καὶ τῶν ἐν ^ι τῷ σώματι καὶ τῶν ἐν τῇ ψυχῇ, πάντα ταῦτα

^α συναλλάγματα Rb.Ib.   ^ο βουλόμενόν Ib.   ^ρ τὰς σχολαστικωτέρας
 καὶ μᾶλλον εὐημερούσας Rb.   ^ι γενέσθαι Rb.Wb.   ^ι κυρίας Rb.   ^α περὶ]
 περὶ δὲ Ib.   ^ι τῷ om. Sb.Vb.

ὑπάρχειν τοῖς μακαρίοις ὕδει. Οὐδεὶς γὰρ ἂν φαίη μακάριον 4
τὸν μηθὲν μόνιον ἔχοντα ἀνδρίας μηδὲ σωφροσύνης μηδὲ δι-
καιοσύνης μηδὲ φρονήσεως, ἀλλὰ δεδιότα μὲν τὰς παραπετο-
μένας μυίας, ἀπεχόμενον δὲ μηθενός, ἂν ἐπιθυμήσῃ τοῦ φα-
γεῖν ἢ πιεῖν, τῶν ἐσχάτων, ἔνεκα ὡδὲ τεταρτημορίου διαφθεί-
ροντα τοὺς φιλτάτους φίλους, ὁμοίως δὲ καὶ τὰ περὶ τὴν
διάνοιαν οὕτως ἄφρονα καὶ διεψευσμένον ὥσπερ τι παιδίον
ἢ μαινόμενον. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν λεγόμενα ὥσπερ πάντες 5
ἂν συγχωρήσειαν, διαφέρονται δ' ἐν τῷ ποσῷ καὶ ταῖς ὑπερο-
χαῖς. Τῆς μὲν γὰρ ἀρετῆς ἔχειν ἰκανὸν ὅτι εἶναι νομίζουσιν
ὅποσονοῦν, πλούτου δὲ καὶ χρημάτων καὶ δυνάμεως καὶ δόξης
καὶ πάντων τῶν τοιούτων εἰς ἄπειρον ζητοῦσι τὴν ὑπερβολήν.
Ἡμεῖς δὲ αὐτοῖς ἐροῦμεν ὅτι ῥάδιον μὲν περὶ τούτων καὶ διὰ 6
τῶν ἔργων διαλαμβάνειν τὴν πίστιν, ὁρῶντας ὅτι κτῶνται,
καὶ φυλάττουσιν οὐ τὰς ἀρετὰς τοῖς ἐκτὸς ἀλλ' ἐκεῖνα ταύ-
ταις, καὶ τὸ ζῆν εὐδαιμόνως, εἴτ' ἐν τῷ χαίρειν ἐστὶν εἴτ' ἐν
ἀρετῇ τοῖς ἀνθρώποις εἴτ' ἐν ἀμφοῖν, ὅτι μᾶλλον ὑπάρχει
ἢ τοῖς τὸ ἦθος μὲν καὶ τὴν διάνοιαν κεκοσμημένοις εἰς ὑπερ-
βολήν, περὶ δὲ τὴν ἔξω κτῆσιν τῶν ἀγαθῶν μετριάζουσιν, ἢ
τοῖς ἐκεῖνα μὲν κεκτημένοις πλείω τῶν χρησίων, ἐν δὲ τού-
τοις ἐλλείπουσιν· οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ κατὰ τὸν λόγον σκοπου-
μένοις εὐσύνοπτόν ἐστιν. Τὰ μὲν γὰρ ἐκτὸς ἔχει πέρας, 7
ὥσπερ ὄργανόν τι· πᾶν δὲ τὸ χρήσιμόν ἐστιν, ὦν τὴν ὑπερ-
βολὴν ἢ βλάπτειν ἀναγκαῖον ἢ μηθὲν ὄφελος εἶναι αὐτῶν
τοῖς ἔχουσιν. Τῶν δὲ περὶ ψυχὴν ἕκαστον ἀγαθῶν, ὅσφ
περ ἂν ὑπερβάλλῃ, τοσούτῳ ὅτι μᾶλλον χρήσιμον εἶναι, εἰ δέ
καὶ τούτοις ἐπιλέγειν μὴ μόνον τὸ καλὸν ἀλλὰ καὶ τὸ χρή-
σιμον. Ὡς α τε δῆλον ὡς ἀκολουθεῖν φήσομεν τὴν διά-8
θεσιν τὴν ἀρίστην ἐκάστου πράγματος πρὸς ἄλληλα κατὰ
τὴν ὑπεροχὴν, ἣν περ εἴληφε διάστασιν ὦν φαμέν αὐτὰς εἶναι
διαθέσεις ταύτας. Ὡς εἴπερ ἐστὶν ἡ ψυχὴ καὶ τῆς κτῆ-
σεως καὶ τοῦ σώματος τιμιώτερον καὶ ἀπλῶς καὶ ἡμῖν, ἀνάγκη

ὑ δεῖ om. Eb.Vb.   ὡ δὲ om. Ib.   x εἶναι om. Sb.Vb.   y τοῖς ante
τὸ om. Sb.   z χρήσιμον μᾶλλον Sb.   a τε] δὲ Sb.

- καὶ τὴν διάθεσιν τὴν ἀρίστην ἐκάστου ἀνάλογον τούτων ἔχειν.
 9^α Ἐτι δὲ τῆς ψυχῆς ἕνεκεν ταῦτα πέφυκεν αἰρετὰ καὶ δεῖ πάν-
 τας αἰρεῖσθαι τοὺς εὖ φρονούντας, ἀλλ' οὐκ ἐκείνων ἕνεκεν τὴν
 10 ψυχὴν. Ὅτι μὲν οὖν ἐκάστῃ τῆς εὐδαιμονίας ἐπιβάλλει τοσ-
 οῦτον ὅσον περ ἀρετῆς καὶ φρονήσεως καὶ τοῦ πράττειν κατὰ
 ταύτας, ἔστω συνωμολογημένον ἡμῖν, μάρτυρι τῷ θεῷ χρω-
 μένοις, ὃς εὐδαιμων μὲν ἐστὶ καὶ μακάριος, δι' οὐθὲν δὲ τῶν
 ἐξωτερικῶν ἀγαθῶν ἀλλὰ δι' αὐτὸν αὐτὸς καὶ τῷ ποιός τις
 εἶναι τὴν φύσιν, ἐπεὶ καὶ τὴν εὐτυχίαν τῆς εὐδαιμονίας διὰ
 ταύτ' ἀναγκαῖον ἐτέραν εἶναι· τῶν μὲν γὰρ ἐκτὸς ἀγαθῶν
 τῆς ψυχῆς αἴτιον ταυτόματον καὶ ἡ τύχη, δίκαιος δ' οὐδεὶς
 11 οὐδὲ σῶφρων ἀπὸ τύχης οὐδὲ διὰ τὴν τύχην ἐστίν. Ἐχό-
 μενον δ' ἐστὶ καὶ τῶν αὐτῶν λόγων δεόμενον καὶ πόλιν εὐδαι-
 μονα τὴν ἀρίστην εἶναι καὶ πράττουσαν καλῶς. Ἀδύνατον
 δὲ καλῶς πράττειν τοῖς μὴ τὰ καλὰ πράττουσιν· οὐθὲν δὲ
 καλὸν ἔργον οὔτ' ἀνδρὸς οὔτε πόλεως χωρὶς ἀρετῆς καὶ φρο-
 12 νήσεως. Ἀνδρία δὲ πόλεως καὶ δικαιοσύνη καὶ φρόνησις τὴν
 αὐτὴν ἔχει δύναμιν καὶ μορφήν, ὣν μετασχῶν ἕκαστος τῶν
 13 ἀνθρώπων λέγεται δίκαιος καὶ φρόνιμος καὶ σῶφρων. Ἀλλὰ
 γὰρ ταῦτα μὲν ἐπὶ τοσοῦτον ἔστω πεφρομισμασμένα τῷ λόγῳ
 (οὔτε γὰρ μὴ θιγγάνειν αὐτῶν δυνατόν, οὔτε πάντας τοὺς οἰ-
 κείους ἐπεξελθεῖν ἐνδέχεται λόγους· ἐτέρας γὰρ ἐστὶν ἔργον
 σχολῆς ταῦτα)· νῦν δ' ὑποκείσθω τοσοῦτον, ὅτι βίος μὲν ἀρι-
 στος, ^b καὶ χωρὶς ^c ἐκάστῳ καὶ κοινῇ ταῖς πόλεσιν, ὁ μετὰ
 ἀρετῆς κεχορηγημένης ἐπὶ τοσοῦτον ὥστε μετέχειν τῶν κατ'
 14 ἀρετὴν πράξεων. Πρὸς δὲ τοὺς ἀμφισβητοῦντας, ἑάσαντας
 ἐπὶ τῆς νῦν μεθόδου, διασκεπτέον ὕστερον, εἴ τις τοῖς εἰρη-
 μένοις τυγχάνει μὴ πειθόμενος.
- 2 Πότερον δὲ τὴν εὐδαιμονίαν τὴν αὐτὴν εἶναι φατέον ἐνός
^d τε ἐκάστου τῶν ἀνθρώπων καὶ πόλεως ἢ μὴ τὴν αὐτὴν, λοι-
 πόν ἐστιν εἰπεῖν. Φανερόν δὲ καὶ τοῦτο· πάντες γὰρ ἂν
 2^e ὁμολογήσειαν εἶναι τὴν αὐτήν. Ὅσοι γὰρ ἐν πλούτῳ τὸ

^b καὶ χωρὶς ἐκάστῳ om. V^b. ^c ἐκάστου S^b. ^d τε om. I^b. ^e ὁμο-
 λογήσειεν S^b.

ζῆν εὖ τίθενται ἐφ' ενός, οὗτοι καὶ τὴν πόλιν ὅλην, εἰς ἣν πλουσία, μακαρίζουσιν· ὅσοι τε τὸν τυραννικὸν βίον μάλιστα τιμῶσιν, οὗτοι καὶ πόλιν τὴν πλείστων ἄρχουσιν εὐδαιμονεστάτην αὖ εἶναι φαίεν· εἰ τέ τις τὸν ἕνα δι' ἀρετὴν ἀποδέχεται, καὶ πόλιν εὐδαιμονεστέραν φήσει τὴν ἱσπουδαιοτέραν. Ἀλλὰ ταῦτ' ἤδη δύο ἐστὶν ἃ δεῖται σκέψεως, ἐν μὲν εἰς πό-³τερος αἰρετώτερος βίος, ὁ διὰ τοῦ συμπολιτεύεσθαι καὶ κοινωνεῖν πόλεως ἢ μᾶλλον ὁ ξενικὸς καὶ τῆς πολιτικῆς κοινωνίας ἀπολελυμένος, ἔτι δὲ τίνα πολιτείαν θετέον καὶ ποίαν διάθεσιν πόλεως ἀρίστην, εἴτε πᾶσιν ὄντος αἰρετοῦ κοινωνεῖν πόλεως εἴτε καὶ τισὶ μὲν μὴ τοῖς δὲ πλείστοις. Ἐπεὶ δὲ⁴ τῆς πολιτικῆς διανοίας καὶ θεωρίας τοῦτ' ἐστὶν ἔργον, ἀλλ' οὐ τὸ περὶ ἕκαστον αἰρετόν, ἡμεῖς δὲ ταύτην προσηρήμεθα νῦν τὴν σκέψιν, ἐκείνο ἢ μὲν πάρεργον αὖ εἴη τοῦτο δ' ἔργον τῆς μεθόδου ταύτης. Ὅτι μὲν οὖν ἀναγκαῖον εἶναι πολιτείας⁵ ἀρίστην ταύτην καθ' ἣν τάξιν καὶ ὅστισιν ἄριστα πράττοι καὶ ζῆν μακαρίως, φανερόν ἐστιν· ἀμφισβητεῖται δὲ παρ' αὐτῶν τῶν ὁμολογούντων τὸν μετ' ἀρετῆς εἶναι βίον αἰρετώτατον, πότερον ὁ πολιτικὸς ἢ καὶ πρακτικὸς βίος αἰρετός ἢ μᾶλλον ὁ πάντων τῶν ἐκτὸς ἀπολελυμένος, οἷον θεωρητικὸς τις, ὃν μόνον τινὲς φασιν εἶναι φιλόσοφον. Σχεδὸν γὰρ⁶ τούτους τοὺς δύο βίους τῶν ἀνθρώπων οἱ φιλοτιμώτατοι πρὸς ἀρετὴν φαίνονται προαιρούμενοι, καὶ τῶν προτέρων καὶ τῶν νῦν λέγω δὲ δύο τὸν τε πολιτικὸν καὶ τὸν φιλόσοφον. Διαφέρει δὲ οὐ μικρὸν ποτέρως ἔχει τὸ ἀληθές· ἀνάγκη γὰρ τὸν τε εὖ φρονούντα πρὸς τὸν βελτίω σκοπὸν συντάττεσθαι καὶ τῶν ἀνθρώπων ἕκαστον καὶ κοινῇ τὴν πολιτείαν. Νομίζουσι⁷ δ' οἱ μὲν τὸ τῶν πέλας ἄρχειν δεσποτικῶς μὲν γιγνόμενον μετ' ἀδικίας τινὸς εἶναι τῆς μεγίστης, πολιτικῶς δὲ τὸ μὲν ἀδικον οὐκ ἔχειν, ἐμπόδιον δὲ ἔχειν τῇ περὶ αὐτὸν εὐημερίᾳ. Τούτων δ' ὥσπερ ἐξ ἐναντίας ἕτεροι τυγχάνουσι δοξάζοντες· μόνον γὰρ ἀνδρὸς τὸν πρακτικὸν εἶναι βίον καὶ πολιτικόν

¹ σπουδαίαν Sb.   ² πότερον Sb.   ³ ἢ μὲν] μὲν γὰρ Ib.Sb.Vb.   ⁴ καὶ] βίος καὶ Sb.

ἐφ' ἐκάστης γὰρ ἀρετῆς οὐκ εἶναι πράξεις μᾶλλον τοῖς ἰδιώ-
 8 ταις ἢ τοῖς τὰ κοινὰ πράττουσι καὶ πολιτευομένοις. Οἱ μὲν
 οὖν οὕτως ὑπολαμβάνουσιν, οἱ δὲ τὸν δεσποτικὸν καὶ τυραν-
 νικὸν τρόπον τῆς πολιτείας εἶναι μόνον εὐδαίμονά φασιν.
 Παρ' ἐνίοις δὲ καὶ τῆς πολιτείας οὗτος ὅρος τῶν νόμων, ὅπως
 9 δεσπόζωσι τῶν πέλας. Διὸ καὶ τῶν πλείστων νομίμων χύδην
 ὡς εἰπεῖν κειμένων παρὰ τοῖς πλείστοις, ὅμως εἴ πού τι πρὸς
 ἐν οἱ νόμοι βλέπουσι, τοῦ κρατεῖν στοχάζονται πάντες, ὥσ-
 περ ἐν Λακεδαιμόνι καὶ Κρήτῃ πρὸς τοὺς πολέμους συντέ-
 10 τاکται σχεδὸν ἢ τε παιδεία καὶ τὸ τῶν νόμων πλήθος. Ἐτι
 δ' ἐν τοῖς ἔθνεσι πᾶσι τοῖς δυναμένοις πλεονεκτεῖν ἢ τοιαύτη
 τετίμηται δύναμις, οἷον ἐν Σκύθαις καὶ Πέρσαις καὶ Θραξί
 καὶ Κελτοῖς. Ἐν ἐνίοις γὰρ καὶ νόμοι τινές εἰσι παροξύ-
 νοντες πρὸς τὴν ἀρετὴν ταύτην, καθάπερ ἐν Καρχηδόνι φασὶ
 τὸν ἐκ τῶν κρίκων κόσμον λαμβάνειν ὅσας ἂν στρατεύσωνται
 11 στρατείας. Ἦν δέ ποτε καὶ περὶ Μακεδονίαν νόμος τὸν
 μηθένα ἀπεκταγκότα πολέμιον ἄνδρα περιεζῶσθαι τὴν φορ-
 βειάν· ἐν δὲ Σκύθαις ^k οὐκ ἐξῆν πίνειν ἐν ἑορτῇ τινὶ σκύφον
 περιφερόμενον τῷ μηθένα ἀπεκταγκότι πολέμιον. Ἐν δὲ
 τοῖς Ἰβηρσιν, ἔθνει πολεμικῷ, τοσοῦτους τὸν ἀριθμὸν ὀβε-
 λίσκους καταπηγνύουσι περὶ τὸν τάφον ὅσους ἂν διαφθείρῃ
 12 τῶν πολεμίων. Καὶ ἕτερα δὴ παρ' ἐτέροις ἐστὶ τοιαῦτα
 πολλά, τὰ μὲν νόμοις κατελημμένα τὰ δὲ ἔθεσιν. Καίτοι
 δόξειεν ἂν ἄγαν ἄτοπον ἴσως εἶναι τοῖς βουλομένοις ἐπισκο-
 πεῖν, εἰ τοῦτ' ἐστὶν ἔργον τοῦ πολιτικοῦ, τὸ δύνασθαι θεω-
 ρεῖν ὅπως ἄρχῃ καὶ δεσπόζῃ τῶν ^l πλησίων καὶ βουλομένων
 13 καὶ μὴ βουλομένων. Πῶς γὰρ ἂν εἴη τοῦτο πολιτικὸν ἢ
 νομοθετικόν, ὃ γε μὴδὲ νόμιμόν ἐστιν; Οὐ νόμιμον δὲ τὸ
 μὴ μόνον δικαίως ^m ἀλλὰ καὶ ἀδίκως ἄρχειν, κρατεῖν δ' ἔστι
 καὶ μὴ δικαίως. Ἀλλὰ μὴν οὐδ' ἐν ταῖς ἄλλαις ἐπιστήμαις
 τοῦτο ὀρῶμεν· οὔτε γὰρ τοῦ ἱατροῦ οὔτε τοῦ κυβερνήτου
 ἔργον ἐστὶ τὸ ἢ ⁿ πείσαι ἢ βιάσασθαι τοῦ μὲν τοὺς θερα-

^k οὐκ] μὴ Sb, om. Vb. ^l πλησίων Sb. ^m ἀλλὰ—ἀδίκως om. Sb. Vb.
ⁿ ποιῆσαι Sb.

πνευμένους τοῦ δὲ ὁ τοὺς πλωτῆρας. Ἄλλ' εἰκάσιν οἱ πολ-¹⁴
 λοὶ τὴν δεσποτικὴν πολιτικὴν οἶεσθαι εἶναι, καὶ ὅπερ αὐτοῖς
 ἕκαστοι οὐ φασιν εἶναι δίκαιον οὐδὲ συμφέρον, τοῦτ' οὐκ αἰ-
 σχύνονται πρὸς τοὺς ἄλλους ἀσκούντες· αὐτοὶ μὲν γὰρ παρ'
 αὐτοῖς τὸ δίκαιός ἄρχειν ζητοῦσι, πρὸς δὲ τοὺς ἄλλους οὐδὲν
 μέλει τῶν δικαίων. Ἄτοπον δὲ εἰ μὴ φύσει τὸ μὲν δεσπόζον¹⁵
 ἐστὶ τὸ δὲ οὐ δεσπόζον, ὥστε εἴπερ ἔχει τὸν τρόπον τούτον,
 οὐ δεῖ πάντων πειράσθαι δεσπόζειν, ἀλλὰ τῶν ῥεσποστών,
 ὥσπερ οὐδὲ θηρεύειν ἐπὶ θοίνῃν ἢ θυσίαν ἀνθρώπους, ἀλλὰ τὸ
 πρὸς τοῦτο θηρευτόν· ἔστι δὲ θηρευτόν ὃ ἂν ἄγριον ἢ ἐδε-
 στὸν ζῶον. Ἀλλὰ μὴν εἴη γ' ἂν καὶ καθ' ἑαυτὴν μία πόλις¹⁶
 εὐδαίμων, ἣ ἢ πολιτεύεται δηλονότι καλῶς, εἴπερ ἐνδέχεται
 πόλιν οἰκεῖσθαι πον καθ' ἑαυτὴν νόμοις χρωμένην σπουδαίοις,
 ἥς τῆς πολιτείας ἡ σύνταξις οὐ πρὸς πόλεμον οὐδὲ πρὸς τὸ
 κρατεῖν ἔσται τῶν πολεμίων· μηθὲν γὰρ ὑπαρχέτω τοιού-
 τον. Δῆλον ἄρα ὅτι πάσας τὰς πρὸς τὸν πόλεμον ἐπι-¹⁷
 μελείας καλὰς μὲν θετέον, οὐχ ὥς τέλος δὲ πάντων ἀκρό-
 τατον, ἀλλ' ἐκείνου χάριν ταύτας. Τοῦ δὲ νομοθέτου τοῦ
 σπουδαίου ἐστὶ τὸ θεάσασθαι πόλιν καὶ γένος ἀνθρώπων καὶ
 πᾶσαν ἄλλην κοινωνίαν, ζωῆς ἀγαθῆς πῶς μεθέξουσιν καὶ τῆς
 ἐνδεχομένης αὐτοῖς εὐδαιμονίας. Διοίσει μέντοι τῶν τατ-¹⁸
 τομένων ἕνα νομίμων καὶ τοῦτο τῆς νομοθετικῆς ἐστὶν ἰδεῖν,
 εἴαν τινες ὑπάρχωσι γειτνιώντες, ποῖα πρὸς ποίους ἀσκητέον
 ἢ πῶς τοῖς καθήκουσι πρὸς ἐκάστους χρηστέον. Ἀλλὰ τοῦτο
 μὲν καὶ ὕστερον τύχοι τῆς προσηκούσης σκέψεως, πρὸς τί
 τέλος δεῖ τὴν ἀρίστην πολιτείαν συντείνειν· πρὸς δὲ τοὺς³
 ὁμολογοῦντας μὲν τὸν μετ' ἀρετῆς εἶναι βίον αἰρετώτατον,
 διαφερομένους δὲ περὶ τῆς χρήσεως αὐτοῦ, λεκτέον ἡμῖν πρὸς
 ἀμφοτέρους αὐτούς (οἱ μὲν γὰρ ἀποδοκιμάζουσι τὰς πο-
 λιτικὰς ἀρχάς, νομίζοντες τὸν τε τοῦ ἐλευθέρου βίον ἑτερόν
 τινα εἶναι τοῦ πολιτικοῦ καὶ πάντων αἰρετώτατον, οἱ δὲ τοῦ-

ὁ τοὺς post δὲ om. Sb.
 τὸν om. Sb. ἣ Sb.
 γ βίον Ib.

ρ δεσποτών codices.
 ὅτι ἄρα Ib. Sb. Vb.

ἔστι δὲ θηρευ-
 τ αὐτῆς Sb.

τον ἄριστον· ἀδύνατον γὰρ τὸν μὴτὲν πράττοντα πράττειν
 εὖ, τὴν δ' εὐπραγίαν καὶ τὴν εὐδαιμονίαν εἶναι ταυτόν) ὅτι
 τὰ μὲν ἀμφότεροι λέγουσιν ὀρθῶς τὰ δ' οὐκ ὀρθῶς, οἱ μὲν
 2 ὅτι ὁ τοῦ ἐλευθέρου βίος τοῦ δεσποτικοῦ ἀμείνων. Τοῦτο
 γὰρ ἀληθές· οὐθέν γάρ ^ω τό γε δούλω, ἢ δούλος, χρῆσθαι
 σεμνόν· ἡ γὰρ ἐπίταξις ἡ περὶ ^z τῶν ἀναγκαίων οὐδενὸς με-
 τέχει τῶν καλῶν. Τὸ μέντοι νομίζειν πᾶσαν ἀρχὴν εἶναι
 δεσποτείαν οὐκ ὀρθόν· οὐ γὰρ ἔλαττον διέστηκεν ἡ τῶν ἐλευ-
 θέρων ἀρχὴ τῆς τῶν δούλων ἢ ^y αὐτὸ τὸ φύσει ἐλεύθερον τοῦ
 φύσει δαύλου. Διὰ τὸν αἰῶνα δὲ περὶ αὐτῶν ἱκανῶς ἐν τοῖς πρώ-
 3 τοις λόγοις. Τὸ δὲ μᾶλλον ἐπαινεῖν τὸ ἀπρακτεῖν τοῦ πράτ-
 τειν οὐκ ἀληθές· ἡ γὰρ εὐδαιμονία πράξις ἐστίν. Ἔτι δὲ
 πολλῶν καὶ καλῶν τέλος ἔχουσιν αἱ τῶν δικαίων καὶ σωφρό-
 νων πράξεις. Καίτοι τάχ' ἂν ὑπολάβοι τις τοῦτων οὕτω
 διωρισμένων ὅτι τὸ κύριον εἶναι πάντων ἄριστον· οὕτω γὰρ
 4 ἂν πλείστων καὶ καλλίστων κύριος εἴη πράξεων. Ὡστε οὐ
 δεῖ τὸν δυνάμενον ἄρχειν ^z παρίεναι τῷ πλησίον, ἀλλὰ μάλ-
 λον ἀφαιρεῖσθαι, καὶ μήτε πατέρα παίδων μήτε παῖδας πα-
 τρὸς μήτ' ὅπως φίλον φίλον μὴθένα ^a ὑπολογεῖν μὴδὲ πρὸς
 ταῦτο φροντίζειν· τὸ γὰρ ἄριστον αἰρετώτατον, ^b τὸ δ' εὖ
 πράττειν ἄριστον. Τοῦτο μὲν οὖν ἀληθῶς ἴσως λέγουσιν,
 αἶτερ ὑπάρξει τοῖς ἀποστεροῦσι καὶ βιαζομένοις τὸ τῶν
 5 ὄντων αἰρετώτατον. Ἄλλ' ἴσως οὐχ οἷόν τε ὑπάρχειν, ἀλλ'
 ὑποτίθεται ταῦτο ψεύδος· οὐ γὰρ ἔτι καλὰς τὰς πράξεις
 ἀνδέχεται εἶναι τῷ μὴ διαφέροντι τοσοῦτον ὅσον ἀνὴρ γυναι-
 κὸς ἢ πατὴρ τέκνων ἢ δεσπότης δούλων. Ὡστε ὁ παρα-
 βαίνων οὐθέν ἂν τηλικούτον καταρθώσειεν ὕστερον ὅσον ἤδη
 παρεκβέβηκε τῆς ἀρετῆς. Τοῖς γὰρ ὁμοίοις τὸ καλὸν καὶ
 6 τὸ δίκαιον ἐν τῷ μέρει· τοῦτο γὰρ ἴσον καὶ ὅμοιον. Τὸ δὲ
 μὴ ἴσον τοῖς ἴσοις καὶ τὸ μὴ ὅμοιον τοῖς ὁμοίοις παρὰ
 φύσιν· οὐδὲν δὲ τῶν παρὰ φύσιν καλόν. Διὸ καὶ ἄλλος τις

^ω τό] τῷ Ib.   ^z τῶν om. Vb.   ^y αὐτὸ τὸ corr. Ib, αὐτῷ Sb.Vb
 et pr. Ib.   ^z παρίεναι Sb.   ^a ὑπολογεῖν Ib.Vb.   ^b τὸ δ'] τοῦ δ'
 Sb.Vb.

ἢ κρείττων κατ' ἀρετὴν καὶ κατὰ δυνάμιν τὴν πρακτικὴν τῶν ἀρίστων, τούτῳ καλὸν ἀκολουθεῖν καὶ τούτῳ πείθεσθαι δίκαιον. Δεῖ δ' οὐ μόνον ἀρετὴν ἀλλὰ καὶ δυνάμιν ὑπάρχειν, 7 καθ' ἣν ἔσται πρακτικός. Ἄλλ' εἰ ταῦτα λέγεται καλῶς καὶ τὴν εὐδαιμονίαν εὐπραγίαν θετέον, καὶ κοινῇ πάσης πόλεως ἂν εἴη καὶ καθ' ἕκαστον ἄριστος βίος ὁ πρακτικός. Ἀλλὰ 8 τὸν πρακτικὸν οὐκ ἀναγκαῖον εἶναι πρὸς ἑτέρους, καθάπερ οἴονται τινες, οὐδὲ τὰς διανοίας εἶναι μόνας ταύτας πρακτικὰς τὰς τῶν ἀποβαινόντων χάριν γιγνομένης ἐκ τοῦ πράττειν, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον τὰς αὐτοτελεῖς καὶ τὰς αὐτῶν ἕνεκεν θεωρίας καὶ διανοήσεις· ἡ γὰρ εὐπραξία τέλος, ὥστε καὶ πρᾶξις τις· μάλιστα δὲ καὶ πράττειν λέγομεν κυρίως καὶ τῶν ἐξωτερικῶν πράξεων τοὺς ταῖς διανοαῖς ἀρχιτέκοντας. Ἀλλὰ μὴν οὐδ' ἀπρακεῖν ἀναγκαῖον τὰς καθ' αὐτὰς πόλεις 9 ἰδρυμένας καὶ ζῆν οὕτω προηρημένας· ἐνδέχεται γὰρ κατὰ μέρη καὶ τούτο συμβαίνει· πολλαὶ γὰρ κοινωναὶ πρὸς ἀλλήλα τοῖς μέρεσι τῆς πόλεως εἰσιν. Ὅμοιως δὲ τοῦτο ὑπάρ- 10 χει καὶ καθ' ἐνὸς ὁποιοῦν τῶν ἀνθρώπων· σχολῇ γὰρ ἂν ὁ θεὸς ἔχοι καλῶς καὶ πᾶς ὁ κόσμος, οἷς οὐκ εἰσὶν ἐξωτερικαὶ πράξεις παρὰ τὰς οἰκίας τὰς αὐτῶν. Ὅτι μὲν οὖν τὸν αὐτὸν βίον ἀναγκαῖον εἶναι τὸν ἄριστον ἐκάστῳ τε τῶν ἀνθρώπων καὶ κοινῇ ταῖς πόλεσι καὶ τοῖς ἀνθρώποις, φανερόν ἐστιν.

Ἐπεὶ δὲ πεφρομίσασται τὰ νῦν εἰρημένα περὶ αὐτῶν, καὶ 4 περὶ τὰς ἄλλας πολιτείας ἡμῖν τεθεώρηται πρότερον, ἀρχὴ τῶν λοιπῶν εἰπεῖν πρῶτον ποίας τινὰς δεῖ τὰς ὑποθέσεις εἶναι περὶ τῆς μελλούσης κατ' εὐχὴν συνεστάναι πόλεως. Οὐ 2 γὰρ οἶόν τε πολιτείαν γενέσθαι τὴν ἀρίστην ἄνευ συμμέτρου χορηγίας. Διὸ δεῖ πολλὰ προϋποθεθεῖσθαι καθάπερ εὐχομένους, εἶναι μέντοι μῆδεν. 3 τοῦτων ἀδύνατον. Λέγω δὲ οἶον περὶ τε πλήθους πολιτῶν καὶ χώρας. Ὡς περ 4 γὰρ καὶ 3 τοῖς ἄλλοις δημιουργοῖς, οἶον ὑφάντη καὶ ναυπηγῷ, δεῖ τὴν

^c τοῦτων ἀδύνατον] τὰ τῶν ἀδυνάτων Sb.

^d γὰρ om. Vb.

ὕλην ὑπάρχειν ἐπιτηδεῖαν οὖσαν πρὸς τὴν ἐργασίαν (ὅσῳ
 γὰρ ἂν αὐτὴ τυγχάνῃ παρεσκευασμένη βέλτιον, ἀνάγκη καὶ
 τὸ γιγνόμενον ὑπὸ τῆς τέχνης εἶναι κάλλιον), οὕτω καὶ τῇ
 πολιτικῇ καὶ τῇ νομοθέτῃ δεῖ τὴν οἰκείαν ὕλην ὑπάρχειν
 4 ἐπιτηδεῖως ἔχουσιν. Ἔστι δὲ πολιτικῆς χορηγίας πρῶτον
 τό τε πλῆθος τῶν ἀνθρώπων, πόσους τε καὶ ποίους τινὰς
 ὑπάρχειν δεῖ φύσει, καὶ κατὰ τὴν χώραν ὡσαύτως, ὅσων τε
 εἶναι καὶ ποίαν τινα ταύτην. Οἴονται μὲν οὖν οἱ πλείστοι
 προσήκειν μεγάλην εἶναι τὴν εὐδαίμονα πόλιν· εἰ δὲ τοῦτ'
 5 ἀληθές, ἀγνοοῦσι ποία μεγάλη καὶ ποία μικρὰ πόλις. Κατ'
 ἀριθμοῦ γὰρ πλῆθος τῶν ἐνοικούντων κρίνουσι τὴν μεγάλην,
 δεῖ δὲ μᾶλλον μὴ εἰς τὸ πλῆθος εἰς δὲ δύναμιν ἀποβλέ-
 πειν. Ἔστι γάρ τι καὶ πόλεως ἔργον, ὥστε τὴν δυναμένην
 τοῦτο μάλιστ' ἀποτελεῖν, ταύτην οἰητέον εἶναι μεγίστην,
 οἶον Ἰπποκράτην οὐκ ἄνθρωπον ἀλλ' ἰατρὸν εἶναι μείζω φή-
 σειεν ἂν τις τοῦ διαφέροντος κατὰ τὸ μέγεθος τοῦ σώματος.
 6 Οὐ μὲν ἀλλὰ καὶ εἰ δεῖ κρίνειν πρὸς τὸ πλῆθος ἀποβλέπον-
 τας, οὐ κατὰ τὸ τυχὸν πλῆθος τοῦτο οἰητέον (ἀναγκαῖον
 γὰρ ἐν ταῖς πόλεσιν ἴσως ὑπάρχειν καὶ δούλων ἄριθμὸν
 πολλῶν καὶ μετοίκων καὶ ξένων,) ἀλλ' ὅσοι πόλεως εἰσι
 μέρος καὶ ἐξ ὧν συνίσταται πόλις οἰκείων μορίων· ἡ γὰρ
 τούτων ὑπεροχὴ τοῦ πλήθους μεγάλης πόλεως σημεῖον, ἐξ ἧς
 δὲ βάνηται μὲν ἐξέρχονται πολλοὶ τὸν ἀριθμὸν ὀπλῖται δὲ
 ὀλίγοι, ταύτην ἀδύνατον εἶναι μεγάλην· οὐ γὰρ ταῦτόν με-
 7 γάλῃ τε πόλις καὶ πολυάνθρωπος. Ἀλλὰ μὲν καὶ τοῦτό
 γε ἐκ τῶν ἔργων φανερόν ἐστι χαλεπόν, ἴσως δ' ἀδύνατον,
 εὐνομεῖσθαι τὴν λίαν πολυάνθρωπον. Τῶν γοῦν δοκουσῶν
 πολιτεῖσθαι καλῶς οὐδεμίαν ὁρῶμεν οὖσαν ἀνειμένην πρὸς
 τὸ πλῆθος. Τοῦτο δὲ δῆλον καὶ διὰ τῆς τῶν λόγων πίστεως.
 8^ο Ο τε γὰρ νόμος τάξις τίς ἐστι, καὶ τὴν εὐνομίαν ἀναγκαῖον
 εὐταξίαν εἶναι, ὃ δὲ λίαν ὑπερβάλλων ἀριθμὸς οὐ δύναται
 μετέχειν τάξεως· θείας γὰρ δὴ τοῦτο δυνάμεως ἔργον, ἥτις

^c ποία post καὶ om. Sb.Vb.

^f ἀριθμῶν Sb.Vb.

καὶ τότε συνέχει τὸ πᾶν, ἐπεὶ τό γε καλὸν ἐν πλήθει καὶ
 μεγέθει εἴθε γίνεσθαι. Διὸ ἔκαστος καὶ ἡ πόλιν ἥς μετὰ μεγέθους⁹
 ὁ λεχθεὶς ὅρος ὑπάρχει, ταύτην εἶναι καλλίστην ἀναγκαῖον.
 Ἄλλ' ἔστι τι καὶ πόλεσι μεγέθους μέτρον, ὥσπερ καὶ τῶν¹⁰
 ἄλλων πάντων, ζώων φυτῶν ὀργάνων. Καὶ γὰρ τούτων
 ἕκαστον οὔτε λίαν μικρὸν οὔτε κατὰ μέγεθος ὑπερβάλλον
 ἔξει τὴν αὐτοῦ δύναμιν, ἀλλ' ὅτε μὲν ὅλως ἐστερημένον ἔσται
 τῆς φύσεως, ὅτε δὲ φαύλως ἔχον, οἷον πλοῖον σπιθαμιαῖον
 μὲν οὐκ ἔσται πλοῖον ὅλως, οὐδὲ δυοῖν σταδίον, εἰς δέ τι
 μέγεθος ἐλθὼν ὅτε μὲν διὰ σμικρότητα φαύλην ποιήσει τὴν
 ναυτιλίαν, ὅτε δὲ διὰ τὴν ὑπερβολὴν. Ὅμοιως δὲ καὶ πόλεις¹¹
 ἡ μὲν ἐξ ὀλίγων λίαν οὐκ αὐτάρκης (¹ ἡ δὲ πόλις αὐταρκες), ἡ
 δὲ ἐκ πολλῶν ἄγαν ἐν τοῖς μὲν ἀναγκαίοις αὐτάρκης, ὥσπερ
 ἔθνος, ἀλλ' οὐ πόλις· ^κ πολυπειῖαν γὰρ οὐ ῥάδιον ὑπάρχειν·
 τίς γὰρ στρατηγὸς ἔσται τοῦ λίαν ὑπερβάλλοντος πλήθους,
 ἢ τίς κῆρυξ μὴ Στεντόρειος; Διὸ πρῶτην μὲν εἶναι πόλιν
 ἀναγκαῖον τὴν ἐκ τοσούτου πλήθους ὃ πρῶτον πλήθος αὐτ-
 αρκες πρὸς τὸ εὖ ζῆν ἐστὶ κατὰ τὴν πολιτικὴν κοινωνίαν.
 Ἐνδέχεται δὲ καὶ τὴν ταύτης ὑπερβάλλουσαν κατὰ πλήθος¹²
 εἶναι μείζω πόλιν· ἀλλὰ τοῦτ' οὐκ ἔστιν, ὥσπερ εἵπομεν,
 ἀόριστον. Τίς δ' ἐστὶν ὁ τῆς ὑπερβολῆς ὅρος, ἐκ τῶν ἔργων
 ἰδεῖν ῥάδιον. Εἰσὶ γὰρ αἱ πράξεις τῆς πόλεως τῶν μὲν
 ἀρχόντων τῶν δ' ἀρχομένων, ἀρχοντος δ' ἐπίταξις καὶ κρίσις
 ἔργων. Πρὸς δὲ τὸ κρίνειν περὶ τῶν δικαίων καὶ πρὸς τὸ¹³
 τὰς ἀρχὰς διανέμειν κατ' ἀξίαν ἀναγκαῖον γνωρίζειν ἀλλή-
 λους, ποιοὶ τινὲς εἰσι, τοὺς πολίτας, ὥς ὅπου τοῦτο μὴ συμ-
 βαίνει γίγνεσθαι, φαύλως ἀνάγκη γίγνεσθαι τὰ περὶ τὰς
 ἀρχὰς καὶ τὰς κρίσεις· περὶ ἀμφοτέρω γὰρ οὐ δίκαιον αὐτο-
 σχεδιάζειν, ὅπερ ἐν τῇ πολυανθρωπείᾳ τῇ λίαν ὑπάρχει φανε-
 ρῶς. Ἐτι δὲ ξένοις καὶ μετοίκους ῥάδιον μεταλαμβάνειν τῆς¹⁴
 πολιτείας· οὐ γὰρ χαλεπὸν τὸ λανθάνειν διὰ τὴν ὑπερβολὴν
 τοῦ πλήθους. Δῆλον τοίνυν ὡς οὗτός ἐστι πόλεως ὅρος

⁹ καὶ om. Sb.¹¹ πόλις Ib.¹ ἡ δὲ πόλις αὐταρκες om. Sb.Vb.^κ πολίτην Sb.Vb.

ἄριστος, ἡ μεγίστη τοῦ πλήθους ὑπερβολὴ πρὸς αὐτάρκειαν ζωῆς εὐσύνοπτος. Περὶ μὲν οὖν μεγέθους πόλεως διωρίσθω τὸν τρόπον τοῦτον.

5 Παραπλησίως δὲ καὶ ¹τὰ περὶ τῆς χώρας ἔχει. Περὶ μὲν γὰρ τοῦ ποίαν τινά, δηλὸν ὅτι τὴν αὐταρκεστάτην πᾶς τις ἂν ἐπαινέσειεν. Τοιαύτην δ' ἀναγκαῖον εἶναι τὴν παντοφόρον· τὸ γὰρ πάντα ὑπάρχειν καὶ δεῖσθαι μηθενὸς αὐτάρκες. Πλήθει δὲ καὶ μεγέθει τοσαύτην ὥστε δύνασθαι τοὺς οἰκοῦντας ζῆν σχολάζοντας ἐλευθερίως ἅμα καὶ σω-
 2 φρώνως. Τοῦτον δὲ ^mτὸν ὅρον εἰ καλῶς ἢ μὴ καλῶς λέγομεν, ⁿὕστερον ἐπισκεπτέον ἀκριβέστερον, ὅταν ὅλως περὶ κτήσεως καὶ τῆς περὶ τὴν οὐσίαν εὐπορίας συμβαίῃ ποιεῖσθαι μνηεῖαν, πῶς δὲ καὶ τίνα τρόπον ἔχειν πρὸς τὴν χρῆσιν αὐτήν· πολλοὶ γὰρ περὶ τὴν σκέψιν ταύτην εἰσὶν ἀμφισβητήσεις διὰ τοὺς ἔλκοντας ἐφ' ἑκατέραν τοῦ βίου ὁτὴν ὑπερβολήν, τοὺς μὲν ἐπὶ τὴν γλισχρότητα τοὺς δὲ ἐπὶ τὴν τρυ-
 3 φήν. Τὸ δ' εἶδος τῆς χώρας οὐ χαλεπὸν εἰπεῖν, δεῖ δ' ἔνια πείθεσθαι καὶ τοῖς περὶ τὴν στρατηγίαν ἐμπείροις, ὅτι χρὴ μὲν τοῖς πολεμίοις εἶναι δυσέμβολον, αὐτοῖς δ' ἐξέξοδον. Ἔτι δ' ὥσπερ τὸ πλῆθος τὸ τῶν ἀνθρώπων εὐσύνοπτον ἔφαμεν εἶναι δεῖν, οὕτω καὶ τὴν χώραν· τὸ δ' εὐσύνοπτον τὸ εὐβοήθητον εἶναι τὴν χώραν ἐστίν. Τῆς δὲ πόλεως τὴν θέσιν εἰ χρὴ ποιεῖν κατ' εὐχὴν, πρὸς τε τὴν θάλατταν προσήκει
 4 κείσθαι καλῶς πρὸς τε τὴν χώραν. Εἰς μὲν ὁ λεχθεὶς ὅρος· δεῖ γὰρ πρὸς τὰς ἐκβοηθείας κοινὴν εἶναι τῶν τόπων ἀπάντων· ὁ δὲ λοιπὸς πρὸς τὰς τῶν γιγνομένων καρπῶν παραπομπάς. Ἔτι δὲ τῆς περὶ ξύλα ὕλης, καὶ εἰ τίνα ἄλλην ἐργασίαν ἢ χώρα ^pτυγχάνου κεκτημένη τοιαύτην, εὐπαρακόμιστον.

6 Περὶ δὲ τῆς πρὸς τὴν θάλατταν κοινωνίας, πότερον ὠφέλιμος ταῖς ^qεὐνοουμέναις πόλεσιν ἢ βλαβερά, πολλὰ τυγχάνουσιν ἀμφισβητοῦντες· τό τε γὰρ ἐπιξενουθῆναι τινὰς ἐν

¹τὰ om. Sb.Vb. ^mτὸν ὅρον om. Sb.Vb. ⁿὕστερον om. Ib.
 ο τὴν om. Vb. ^pτυγχάνει Sb. ^qεὐνοουμέναις Sb.Vb.

ἄλλοις τεθραμμένους νόμοις ἀσύμφορον εἶναί φασι πρὸς τὴν
 εὐνομίαν, καὶ τὴν πολυανθρωπίαν· γίνεσθαι μὲν γὰρ ἐκ τοῦ
 χρῆσθαι τῇ θαλάσῃ διαπέμποντας καὶ δεχομένους ἐμπόρων
 πλῆθος, ὑπεναντίαν δ' εἶναι πρὸς τὸ πολιτεύεσθαι καλῶς.
 Ὅτι μὲν οὖν, εἰ ταῦτα μὴ συμβαίνει, βέλτιον καὶ πρὸς 2
 ἀσφάλειαν καὶ πρὸς εὐπορίαν τῶν ἀναγκαίων μετέχειν τὴν
 πόλιν καὶ τὴν χώραν τῆς θαλάττης, οὐκ ἄδηλον. Καὶ γὰρ 3
 πρὸς τὸ ῥᾶον φέρειν τοὺς ἑπολέμους εὐβοηθήτους εἶναι δεῖ
 κατ' ἀμφοτέρα τοὺς σωθησομένους, καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ
 θάλατταν· καὶ πρὸς τὸ βλάψαι τοὺς ἐπιτιθεμένους, εἰ μὴ
 κατ' ἄμφω δυνατόν, ἡ ἀλλὰ κατὰ θάτερον ὑπάρξει μᾶλλον
 ἀμφοτέρων μετέχουσιν. Ὅσα τ' ἂν μὴ τυγχάνῃ παρ' αὐ- 4
 τοῖς ὄντα, δέξασθαι ταῦτα καὶ τὰ πλεονάζοντα τῶν γιγνο-
 μένων ἐκπέμψασθαι τῶν ἀναγκαίων ἐστίν· αὐτῇ γὰρ ἐμπο-
 ρικὴν, ἀλλ' οὐ τοῖς ἄλλοις δεῖ εἶναι τὴν πόλιν. Οἱ δὲ παρέ-
 χοντες σφᾶς αὐτοὺς πᾶσιν ἀγορὰν προσόδου χάριν ταῦτα
 πράττουσιν· ἣν δὲ μὴ δεῖ πόλιν ἵτοιαύτης μετέχειν πλεον-
 εξίας, οὐδ' ἐμπόριον δεῖ κεκτῆσθαι τοιούτων. Ὡς ἔπει δὲ καὶ 5
 νῦν ὁρῶμεν πολλὰς ὑπάρχον καὶ χώραις καὶ πόλεσιν ἐπίνεια
 καὶ λιμένας εὐφυνῶς κείμενα πρὸς τὴν πόλιν, ὥστε μήτε τὸ
 αὐτὸ νέμειν ἄστυ μήτε πόρρω λίαν, ἀλλὰ κρατεῖσθαι τείχεσι
 καὶ τοιούτοις ἄλλοις ἐρύμασι, φανερὸν ὡς εἰ μὲν ἀγαθὸν τι
 συμβαίνει γίγνεσθαι διὰ τῆς κοινωνίας αὐτῶν, ὑπάρξει τῇ
 πόλει τοῦτο τὸ ἀγαθόν, εἰ δὲ τι βλαβερόν, φυλάξασθαι ῥά-
 διον τοῖς νόμοις φράζοντας καὶ διορίζοντας τίνας οὐ δεῖ καὶ
 τίνας ἐπιμίσγεσθαι δεῖ πρὸς ἀλλήλους. Περὶ δὲ τῆς ναυτικῆς 6
 δυνάμεως, ὅτι μὲν βέλτιστον ὑπάρχειν μέχρι τινὸς πλῆθους,
 οὐκ ἄδηλον· οὐ γὰρ μόνον αὐτοῖς ἀλλὰ καὶ ἡ τῶν ὑπλησίον
 τισὶ δεῖ καὶ φοβερὸς εἶναι καὶ δύνασθαι βοηθεῖν, ὥσπερ
 κατὰ γῆν, καὶ κατὰ θάλατταν. Περὶ δὲ πλῆθους ἤδη καὶ 7
 μεγέθους τῆς δυνάμεως ταύτης πρὸς τὸν βίον ἀποσκεπτέον
 τῆς πόλεως· εἰ μὲν γὰρ ἡγεμονικὸν καὶ πολιτικὸν ζήσεται

ἑπολέμους codices. ἡ ἀλλὰ] ἀλλ' εἰ Sb.Vb. ἡ ἢ Ib.Vb. ἵτοιαύ-
 την Ib. Ὡς ἔπειδὴ καὶ Ib.Sb.Vb. ἡ τὸν Sb. ὑπλησίον Ib.

βίον, ἀναγκαῖον καὶ ταύτην τὴν δύναμιν ὑπάρχειν πρὸς τὰς πράξεις σύμμετρον. Τὴν δὲ πολυανθρωπίαν τὴν γιγνομένην περὶ τὸν ναυτικὸν ὄχλον οὐκ ἀναγκαῖον ὑπάρχειν ταῖς πό-
8 λεσιν· οὐθέν γὰρ αὐτοὺς μέρος εἶναι δεῖ τῆς πόλεως. Τὸ μὲν γὰρ ἐπιβατικὸν ἐλεύθερον καὶ τῶν πεζούντων ἐστίν, ὃ κύριόν ἐστι καὶ κρατεῖ τῆς ναυτιλίας· πλήθους δὲ ὑπάρχοντος περιοίκων καὶ τῶν τὴν χώραν γεωργούντων, ἀφθονίαν ἀναγκαῖον εἶναι καὶ ναυτῶν. Ὅρωμεν δὲ καὶ τοῦτο καὶ νῦν ὑπάρ-
χον τισίν, οἶον τῇ πόλει τῶν ²Ἡρακλειωτῶν· πολλὰς γὰρ ἐκπληροῦσι τριήρεις κεκτημένοι τῷ μεγέθει πόλιν ἐτέρων ἐμμελεστέραν.

- 9 Περὶ μὲν οὖν χώρας καὶ λιμένων καὶ πόλεων καὶ θαλάττης καὶ περὶ τῆς ναυτικῆς δυνάμεως ἔστω ²διωρισμένα τὸν τρόπον τοῦτον· περὶ δὲ τοῦ πολιτικοῦ πλήθους, τίνα μὲν ὅρον ὑπάρ-
7 χειν χρή, πρότερον εἵπομεν, ποίους δὲ τινες τὴν φύσιν εἶναι δεῖ, νῦν λέγωμεν. Σχεδὸν δὴ κατανοήσειεν ἂν τις τοῦτό γε, βλέψας ἐπὶ τε τὰς πόλεις τὰς εὐδοκιμούσας τῶν Ἑλλήνων καὶ πρὸς πᾶσαν τὴν οἰκουμένην, ὡς διείληπται τοῖς ἔθνεσιν.
²Τὰ μὲν γὰρ ἐν τοῖς ψυχροῖς τόποις ἔθνη καὶ τὰ περὶ τὴν Εὐρώπῃ θυμοῦ μὲν ἐστὶ πλήρη, διανοίας δὲ ἐνδεέστερα καὶ τέχνης· διόπερ ἐλεύθερα μὲν διατελεῖ μᾶλλον, ἀπολίτευτα δὲ καὶ τῶν πλησίον ἄρχειν οὐ δυνάμενα. Τὰ δὲ περὶ τὴν Ἀσίαν διανοητικὰ μὲν καὶ τεχνικὰ τὴν ψυχὴν, ἄθυμα δέ· διόπερ ἄρ-
3 χόμενα καὶ δουλεύοντα διατελεῖ. Τὸ δὲ τῶν Ἑλλήνων γένος ὥσπερ μεσεύει κατὰ τοὺς τόπους, οὕτως ἀμφοῖν μετέχει· καὶ γὰρ ἐνθυμον καὶ διανοητικόν ἐστίν· διόπερ ἐλευθερόν τε δια-
τελεῖ καὶ βέλτιστα πολιτευόμενον καὶ δυνάμενον ἄρχειν πάν-
4 των, μιᾶς τυγχάνον πολιτείας. Τὴν αὐτὴν ὃ ἔχει διαφορὰν καὶ τὰ τῶν Ἑλλήνων ἔθνη καὶ πρὸς ἄλληλα· τὰ μὲν γὰρ ἔχει τὴν φύσιν μονόκωλον, τὰ δὲ εὖ τε κέκραται πρὸς ἀμφο-
τέρας τὰς δυνάμεις ταύτας. Φανερόν τοίνυν ὅτι δεῖ διανοη-
τικούς τε εἶναι καὶ θυμοειδείς τὴν φύσιν τοὺς μέλλοντας εὐ-
5 γώγους ἔσεσθαι τῷ νομοθέτῃ πρὸς τὴν ἀρετὴν. Ὅπερ γάρ

² ἡρακλειωτῶν Sb.Vb.

^a διωρισμένους Sb.Vb.

φασί τινες δεῖν ὑπάρχειν τοῖς φύλαξι, τὸ φιλητικούς μὲν εἶναι τῶν γνωρίμων, πρὸς δὲ τοὺς ἀγνωστας ἀγρίους, ὁ θυμὸς ἐστὶν ὁ ποῖων τὸ φιλητικόν· αὕτη γὰρ ἐστὶν ἡ τῆς ψυχῆς δύναμις ἣ φιλοῦμεν. Σημεῖον δέ· πρὸς γὰρ τοὺς συνήθεις καὶ φίλους ὁ θυμὸς αἴρεται μᾶλλον ἢ πρὸς τοὺς ἀγνωστας, ὀλιγορεῖσθαι νομίσας. Διὸ καὶ ^b Ἀρχίλοχος προσηκόντως ⁶ τοῖς φίλοις ἐγκαλῶν διαλέγεται πρὸς τὸν θυμόν·

οὐ γὰρ δὴ περὶ φίλων ^c ἀπάγχεο.

Καὶ τὸ ἄρχον δὲ καὶ τὸ ἐλεύθερον ἀπὸ τῆς δυνάμεως ταύτης ὑπάρχει πᾶσιν· ἀρχικὸν γὰρ καὶ ἀήττητον ὁ θυμὸς. Οὐ γὰρ καλῶς δ' ἔχει λέγειν χαλεποὺς εἶναι πρὸς τοὺς ἀγνωστας· πρὸς οὐθέν· γὰρ εἶναι χρή τοιοῦτον, οὐδ' εἰσὶν οἱ μεγάλψυχοι τὴν φύσιν ἄγριοι, πλὴν πρὸς τοὺς ἀδικούντας. Τοῦτο δὲ μᾶλλον ἐστὶ πρὸς τοὺς συνήθεις πάσχουσιν, ὅπερ εἴρηται πρότερον, ἂν ἀδικεῖσθαι νομίσωσιν. Καὶ τοῦτο συμβαίνει ⁸ κατὰ λόγον· παρ' οἷς γὰρ ὀφείλεσθαι δεῖν τὴν εὐεργεσίαν ὑπολαμβάνουσι, πρὸς τῷ βλάβει καὶ ^d ταύτης ἀποστειρεῖσθαι νομίζουσιν. Ὅθεν εἴρηται

χαλεποὶ γὰρ πόλεμοι ἀδελφῶν

καὶ

αἷ τοι πέρα στέρξαντες, οἱ δὲ καὶ πέρα
μισοῦσιν.

Περὶ μὲν οὖν τῶν πολιτευομένων, πόσους τε ὑπάρχειν δεῖ ⁹ καὶ ποίους τινὰς τὴν φύσιν, ἐστὶ ^e δὲ τὴν χώραν πόσῃν τέ τινα καὶ ποίαν τινά, διώρισται σχεδόν· οὐ γὰρ τὴν αὐτὴν ἀκρίβειαν δεῖ ζητεῖν διὰ τε τῶν λόγων καὶ τῶν γιγνομένων διὰ τῆς αἰσθήσεως. Ἐπεὶ δ' ὥσπερ τῶν ἄλλων τῶν κατὰ φύσιν ⁸ συνεστώτων οὐ ^f ταυτά ἐστι μόρια τῆς ὅλης συστάσεως, ἂν ἄνευ τὸ ὅλον οὐκ ἂν εἴη, δηλὸν ὡς οὐδὲ πόλεως μέρη θετέον ὅσα ταῖς πόλεσιν ἀναγκαῖον ὑπάρχειν, οὐδ' ἄλλης κοινωνίας οὐδεμίας, ἐξ ἧς ἔν τι τὸ γένος. Ἐν γὰρ ^h τι καὶ κοινὸν ⁱ εἶναι ⁱ δεῖ καὶ ταυτὸ τοῖς κοινωνοῖς, ἂν τε ἴσον ἂν τε ἄνισον

^b ἀρχίλοχος Sb.Vb. ^c ἀπάγχεο Sb.Vb. ^d ταύτας Sb.Vb. ^e δέ] τε Ib.
^f ταῦτα Vb. ^g ἐξῆς Ib.Vb. ^h τοι Ib. ⁱ δὴ Ib.Sb.Vb.

μεταλαμβάνωσιν, οἶον εἴτε τροφή τοῦτό ἐστιν εἴτε χώρας
 3 πλῆθος εἴτ' ἄλλο τι τῶν τοιούτων ἐστίν. Ὅταν δ' ἢ τὸ μὲν
 τοῦτου ἕνεκεν τὸ δ' οὐ ἕνεκεν, οὐθὲν ἔν γε τούτοις κοινὸν ἀλλ'
 ἢ τῷ μὲν ποιῆσαι τῷ δὲ λαβεῖν· λέγω δ' οἶον ὀργάνῳ τε
 παντὶ πρὸς τὸ γιγνόμενον ἔργον καὶ τοῖς δημιουργοῖς· οἰκία
 γὰρ πρὸς οἰκοδόμον οὐθὲν ἐστίν ὃ γίνεται κοινόν, ἀλλ' ἐστι
 4 τῆς οἰκίας χάριν ἢ τῶν οἰκοδόμων τέχνη. Διὸ κτήσεως μὲν
 δεῖ ταῖς πόλεσιν, οὐδὲν δ' ἐστίν ἢ κτήσις μέρος τῆς πόλεως.
 Πολλὰ δ' ἔμψυχα μέρη τῆς κτήσεώς ἐστιν. Ἡ δὲ πόλις
 κοινωνία τίς ἐστι τῶν ὁμοίων, ἕνεκεν δὲ ζωῆς τῆς ἐνδεχομένης
 5 ἀρίστης. Ἐπεὶ δ' ἐστὶν εὐδαιμονία τὸ ἄριστον, αὕτη δὲ
 ἀρετῆς ἐνέργεια καὶ χρῆσις τις τέλειος, συμβέβηκε δὲ οὕτως
 ὥστε τοὺς μὲν ἐνδέχασθαι μετέχειν αὐτῆς, τοὺς δὲ μικρὸν ἢ
 μηδέν, ὁῦλον ὡς τοῦτ' αἴτιον τοῦ γίγνεσθαι πόλεως εἶδη καὶ
 διαφορὰς καὶ πολιτείας πλείους· ἄλλον γὰρ τρόπον καὶ δι'
 ἄλλων ἕκαστοι τοῦτο θηρεύοντες τοὺς τε βίους ἐτέροους ποι-
 6 οῦνται καὶ τὰς πολιτείας. Ἐπισκεπτέον δὲ καὶ πόσα ταυτί
 ἐστὶν ὧν ἄνευ πόλις οὐκ ἂν εἴη· καὶ γὰρ ἃ λέγομεν εἶναι μέρη
 πόλεως, ἐν τούτοις ἂν εἴη ἀναγκαῖον ὑπάρχειν. Δηπτέον
 τοίνυν τῶν ἔργων τὸν ἀριθμόν· ἐκ τούτων γὰρ ἔσται ὁῦλον.
 7 Πρῶτον μὲν οὖν ὑπάρχειν δεῖ τροφήν, ἔπειτα τέχνας (πολ-
 λῶν γὰρ ὀργάνων δεῖται τὸ ζῆν), τρίτον δὲ ὄπλα (τοὺς γὰρ
 κοινωνοῦντας ἀναγκαῖον καὶ ἐν αὐτοῖς ἔχειν ὄπλα πρὸς τε τὴν
 ἀρχήν, τῶν ἀπειθούντων χάριν, καὶ πρὸς τοὺς ἔξωθεν ἀδικεῖν
 ἐπιχειροῦντας), ἔτι χρημάτων τινὰ εὐπορίαν, ὅπως ἔχῃσι καὶ
 πρὸς τὰς καθ' αὐτοὺς χρεῖας καὶ πρὸς πολεμικάς, πέμπτον
 δὲ καὶ πρῶτον τὴν περὶ τὸ θεῖον ἐπιμέλειαν, ἣν καλοῦσιν
 ἱερατείαν, ἕκτον δὲ τὸν ἀριθμὸν καὶ πάντων ἀναγκαϊότατον
 κρίσιν περὶ τῶν συμφερόντων καὶ τῶν δικαίων τῶν πρὸς ἀλ-
 8 λήλους. Τὰ μὲν οὖν ἔργα ταῦτ' ἐστὶν ὧν δεῖται πᾶσα πόλις
 ὡς εἰπεῖν. Ἡ γὰρ πόλις πλῆθός ἐστιν οὐ τὸ τυχόν, ἀλλὰ
 πρὸς ζῶν αὐταρκες, ὡς φαμέν· εἰ δέ τι τυγχάνῃ τούτων
 ἐκλείπον, ἀδύνατον ἀπλῶς αὐτάρκη τὴν κοινωνίαν εἶναι ταύ-

την. Ἀνάγκη τοίνυν κατὰ τὰς ἐργασίας ταύτας συνεστάναι ⁹ πόλιν. Δεῖ ἄρα ἡγεωργῶν τ' εἶναι πλῆθος, οἱ ^m παρασκευάσουσι τὴν τροφήν, καὶ τεχνίτας, καὶ τὸ μάχιμον, καὶ τὸ εὔπορον, καὶ ἱερεῖς, καὶ κριτὰς τῶν ἀναγκαίων καὶ συμφερόντων.

Διωρισμέγων δὲ τούτων λοιπὸν σκέψασθαι πότερον πᾶσι ⁹ κοινωνητέον πάντων τούτων (ἐνδέχεται γὰρ τοὺς αὐτοὺς ἄπαντας εἶναι καὶ γεωργοὺς ⁿ καὶ τεχνίτας καὶ τοὺς βουλευομένους καὶ δικάζοντας) ἢ καθ' ἕκαστον ἔργον τῶν εἰρημένων ἄλλους ὑποθετέον, ἢ τὰ μὲν ἴδια τὰ δὲ κοινὰ τούτων ἐξ ἀνάγκης ἐστίν. Οὐκ ἐν πάσῃ δὲ τοῦτο πολιτεία. Καθάπερ γὰρ εἰ-² πομεν, ἐνδέχεται καὶ πάντας κοινωνεῖν πάντων, καὶ μὴ πάντας πάντων ἀλλὰ τινὰς τινῶν. Ταῦτα γὰρ καὶ ποιεῖ τὰς πολιτείας ἐτέρας· ἐν μὲν γὰρ ταῖς δημοκρατίαις μετέχουσι πάντες πάντων, ἐν δὲ ταῖς ὀλιγαρχίαις τούναντίον. Ἐπεὶ ³ δὲ τυγχάνομεν σκοποῦντες περὶ τῆς ἀρίστης πολιτείας, αὕτη δ' ἐστὶ καθ' ἣν ἡ πόλις ὅαν εἴη μάλιστ' εὐδαίμων, τὴν δ' εὐδαιμονίαν ὅτι χωρὶς ἀρετῆς ἀδύνατον ὑπάρχειν εἶρηται πρότερον, φανερόν ἐκ τούτων ὡς ἐν τῇ κάλλιστα πολιτευομένῃ πόλει καὶ τῇ κεκτημένῃ δικαίους ἄνδρας ἀπλῶς, ἀλλὰ μὴ πρὸς τὴν ὑπόθεσιν, οὔτε βάνουσον βίον οὔτ' ἀγοραῖον δεῖ ζῆν τοὺς πολίτας· ἀγεννὴς γὰρ ὁ τοιοῦτος βίος καὶ πρὸς ἀρετὴν ὑπεναντίος. Οὐδὲ δὴ γεωργοὺς εἶναι τοὺς μέλλοντας ἔσσεσθαι ⁴ δεῖ γὰρ σχολῆς καὶ πρὸς τὴν γένεσιν τῆς ἀρετῆς καὶ πρὸς τὰς πράξεις τὰς πολιτικάς. Ἐπεὶ δὲ καὶ τὸ πολεμικὸν καὶ τὸ βουλευόμενον περὶ τῶν συμφερόντων καὶ κρίνον περὶ τῶν δικαίων ἐνυπάρχει καὶ μέρη φαίνεται τῆς πόλεως μάλιστα ὄντα, πότερον ἕτερα καὶ ταῦτα θετέον ἢ τοῖς αὐτοῖς ἀποδοτέον ἅμφω; Φανερόν δὲ καὶ τοῦτο, διότι τρόπον μὲν τινα ⁵ τοῖς αὐτοῖς, τρόπον δὲ τινα καὶ ἐτέροις. Ἦι μὲν γὰρ ἐτέρας ἀκμῆς ἐκάτερον τῶν ἔργων, καὶ τὸ μὲν δεῖται φρονήσεως τὸ δὲ δυνάμεως, ἐτέροις· ἢ δὲ τῶν ἀδυνάτων ἐστὶ τοὺς δυνα-

¹ γεωργῶν Sb. ^m παρασκευάζουσι Sb.Vb. ⁿ καὶ δὲ τεχνίτας Sb.Vb.
^o ἂν εἴη] αἰε Sb, αἰε εἴη Vb.

μένους βιάζεσθαι καὶ κωλύειν, τούτους ὑπομένειν ἀρχομέ-
 νους αἰεὶ, ταύτη δὲ ῥ τοῖς αὐτοῖς· οἱ γὰρ τῶν ὅλων κύριοι
 6 καὶ μένειν ἢ μὴ μένειν κύριοι τὴν πολιτείαν. Λαίπεται τοί-
 νυν τοῖς αὐτοῖς μὲν ἀμφοτέροις ἀποδιδόναι τὴν πολιτείαν
 ταύτην, μὴ ἅμα δέ, ἀλλ' ὥσπερ πέφυκεν ἡ μὲν δύναμις ἐν
 νεωτέροις, ἡ δὲ φρόνησις ἐν πρεσβυτέροις ἡ ἐστίν. Οὐκοῦν
 οὕτως ἀμφοῖν νενεμῆσθαι συμφέρει καὶ δίκαιον εἶναι· ἔχει
 7 γὰρ αὕτη ἡ διαίρεσις τὸ κατ' ἀξίαν. Ἀλλὰ μὴν καὶ τὰς
 κτήσεις δεῖ ἔσθαι περὶ τούτους· ἀναγκαῖον γὰρ εὐπορίαν
 ὑπάρχειν τοῖς πολίταις, πολῖται δὲ οὗτοι. Ἐπὶ γὰρ βάναν-
 σον οὐ μετέχει τῆς πόλεως, οὐδ' ἄλλο οὐθὲν γένος ὃ μὴ τῆς
 ἀρετῆς δημιουργόν ἐστιν. Τοῦτο δὲ δῆλον ἐκ τῆς ὑποθέσεως·
 τὸ μὲν γὰρ εὐδαιμονεῖν ἀναγκαῖον ὑπάρχειν μετὰ τῆς ἀρε-
 τῆς, εὐδαίμονα δὲ πόλιν οὐκ εἰς μέρος τι βλέψαντας δεῖ
 8 λέγειν αὐτῆς, ἀλλ' εἰς πάντας τοὺς πολίτας. Φανερόν δὲ
 καὶ ὅτι δεῖ τὰς κτήσεις εἶναι τούτων, εἴπερ ἀναγκαῖον εἶναι
 τοὺς γεωργοὺς δούλους ἢ βαρβάρους ἢ περιοίκους. Λοιπὸν
 9 δὲ ἐκ τῶν καταριθμηθέντων τὸ τῶν ἱερέων γένος. Φανερὰ
 γὰρ καὶ ἡ τούτων τάξις. Οὔτε γὰρ γεωργὸν οὔτε βάνανσον
 ἱερέα καταστατέον· ὑπὸ γὰρ τῶν πολιτῶν πρέπει τιμᾶσθαι
 τοὺς θεοὺς· ἐπεὶ δὲ διήρηται τὸ πολιτικὸν εἰς δύο μέρη, τοῦτ'
 ἐστὶ τό τε ὀπλιτικὸν καὶ τὸ βουλευτικόν, πρέπει δὲ τὴν τε
 θεραπείαν ἀποδιδόναι τοῖς θεοῖς καὶ τὴν ἀνάπανσιν ἔχειν
 περὶ αὐτοὺς τοὺς διὰ τὸν χρόνον ἀπειρηκότας, ἵ τούτους ἂν
 10 εἴη ταῖς ἱερωσύναις ἀποδοτέον. Ὡν μὲν τοίνυν ἄνευ πόλις
 οὐ συνίσταται, καὶ ὅσα μέρη πόλεως, εἴρηται. Γεωργοὶ μὲν
 γὰρ καὶ τεχνῖται καὶ πᾶν τὸ θητικὸν ἀναγκαῖον ὑπάρχειν
 ταῖς πόλεσιν, μέρη δὲ τῆς πόλεως τό τε ὀπλιτικὸν καὶ βου-
 λευτικόν. Καὶ κεχώρισται δὴ τούτων ἕκαστον, τὸ μὲν αἰεὶ,
 τὸ δὲ κατὰ μέρος.

10 Ἐοικε δ' οὐ νῦν οὐδὲ νεωστὶ τοῦτ' εἶναι γνώριμον τοῖς
 περὶ πολιτείας φιλοσοφοῦσιν, ὅτι δεῖ διηρῆσθαι χωρὶς κατὰ

ῥ τοὺς αὐτοὺς codices. ἡ ἐστίν—εἶναι] malim εἶναι—ἴστω. ἱ εἶναι
 om. Ib.Vb. ἱ ἱεράων Ib.Vb. ἱ τούτους] τουτοῖς Ib.

γένη τὴν πόλιν καὶ τό τε μάχιμον ἔτερον εἶναι καὶ τὸ γεωργούν ἐν Αἰγύπτῳ ὅτε γὰρ ἔχει τὸν τρόπον τοῦτον ἔτι καὶ νῦν, τὰ τε περὶ τὴν Κρήτην, τὰ μὲν οὖν περὶ Αἴγυπτον Σεσώστριος, ὡς φασίν, οὕτω νομοθετήσαντος, Μίνω δὲ τὰ περὶ Κρήτην. Ἀρχαία δ' ἔοικεν εἶναι καὶ τῶν συσσιτίων ἡ τάξις, τὰ μὲν περὶ Κρήτην γενόμενα περὶ τὴν Μίνω βασιλείαν, τὰ δὲ περὶ τὴν Ἰταλίαν πολλῷ παλαιότερα τούτων. Φασὶ γὰρ οἱ ὡλόγιοι τῶν ἐκεῖ κατοικούντων Ἰταλόν³ τινὰ γενέσθαι βασιλέα τῆς Οἰνωτρίας, ἀφ' οὗ τό τε ὄνομα² μεταβαλόντας Ἰταλοὺς ἀντ' Οἰνωτρῶν κληθῆναι καὶ τὴν ἀκτὴν ταύτην τῆς Εὐρώπης Ἰταλίαν τοῦνομα λαβεῖν, ὅση τετύχηκεν ἐντὸς οὔσα τοῦ κόλπου τοῦ Σκυλληπτικοῦ καὶ τοῦ Λαμηπτικοῦ ἀπέχει γὰρ ταῦτα ἀπ' ἀλλήλων ὁδὸν ἡμισείας ἡμέρας. Τοῦτον δὲ λέγουσι τὸν Ἰταλὸν νομάδας τοὺς Οἰ-⁴νωτροὺς ὄντας ποιῆσαι γεωργούς, καὶ νόμους ἄλλους τε αὐτοῖς θέσθαι καὶ τὰ συσσίτια καταστήσαι πρῶτον. Διὸ καὶ νῦν ἔτι τῶν ἀπ' ἐκείνου τινὲς χρῶνται τοῖς συσσιτίοις καὶ τῶν νόμων ἐνίοις. Ὡκοὺν δὲ τὸ μὲν πρὸς τὴν Τυρρηϊαν⁵ Ὀπικοὶ καὶ πρότερον καὶ νῦν καλούμενοι τὴν ἐπωνυμίαν ὧς Ἀῦσωνες, τὸ δὲ πρὸς τὴν Ἰαπυγίαν καὶ τὸν Ἴόνιον⁶ Χῶνες, τὴν καλουμένην Σύρτιν ἦσαν δὲ καὶ οἱ Χῶνες Οἰνωτροὶ τὸ γένος. Ἡ μὲν οὖν τῶν συσσιτίων τάξις ἐντεύθεν γέγονε⁶ πρῶτον, ὃ δὲ χωρισμὸς ὁ κατὰ γένος τοῦ πολιτικοῦ πλήθους ἐξ Αἰγύπτου πολὺ γὰρ ὑπερτείνει τοῖς χρόνοις τὴν⁷ Μίνω βασιλείαν ἢ Σεσώστριος. Σχεδὸν μὲν οὖν καὶ τὰ ἄλλα δεῖ⁷ νομίζειν εὐρῆσθαι πολλάκις ἐν τῷ πολλῷ χρόνῳ, μᾶλλον δ' ἀπειράκις· τὰ μὲν γὰρ ἀναγκαῖα τὴν χρεῖαν διδάσκειν εἰκὸς αὐτήν, τὰ δ' εἰς εὐσχημοσύνην καὶ περιουσίαν ὑπαρχόντων ἤδη τούτων εὐλογον λαμβάνειν τὴν αὐξήσιν. Ὡστε καὶ τὰ περὶ τὰς πολιτείας οἶεσθαι δεῖ τὸν αὐτὸν ἔχειν τρόπον.
⁸ Ὅτι δὲ πάντα ἀρχαῖα, σημεῖον τὰ περὶ Αἴγυπτόν ἐστιν⁸

^ν τε om. Sb. Vb. ^ω λόγιοι Sb. ² μεταβαλόντας Sb. ^γ αῦσωνες Vb.
² χάωνες Ib, χάωνες Sb. Vb. ³ Σίριν Heynius. ⁴ χάωνες Ib. Sb. Vb.
⁵ μήνου Sb. ⁶ δετε Vb.

οὔτοι γὰρ ἀρχαιότατοι μὲν δοκοῦσιν εἶναι, νόμων δὲ τε-
τυχήκασι καὶ τάξεως πολιτικῆς. Διὸ δεῖ τοῖς μὲν εἰρημένοις
ικανῶς χρῆσθαι, τὰ δὲ παραλελειμμένα πειρᾶσθαι ζητεῖν.

- 9 Ὅτι μὲν οὖν δεῖ τὴν χώραν εἶναι τῶν ὄπλα κεκτημένων
καὶ τῶν τῆς πολιτείας μετεχόντων, εἴρηται πρότερον, καὶ
διότι τοὺς γεωργοῦντας αὐτῶν ἑτέρους εἶναι δεῖ, καὶ πόσῃν
τινὰ χρῆ^ε καὶ ποίαν εἶναι τὴν χώραν· περὶ δὲ τῆς διανομῆς
καὶ τῶν γεωργούντων, τίνας καὶ ποίους εἶναι χρῆ, λεκτέου
πρῶτον, ἐπειδὴ οὔτε κοινὴν φαμεν εἶναι δεῖν τὴν κτῆσιν,
ὥσπερ τινὲς εἰρήκασιν, ἀλλὰ τῇ χρήσει φιλικῶς γινομένην
10 κοινὴν, οὔτ' ἀπορεῖν οὐθένα τῶν πολιτῶν τροφῆς. Περὶ
συσσιτίων τε συνδοκεῖ πᾶσι χρήσιμον εἶναι ταῖς εἰς κατε-
σκευασμέναις πόλεσιν ὑπάρχειν· δι' ἣν δ' αἰτίαν συνδοκεῖ καὶ
ἡμῖν, ὕστερον ἐροῦμεν. Δεῖ δὲ τούτων κοινωνεῖν πάντας τοὺς
πολίτας, οὐ ῥάδιον δὲ τοὺς ἀπόρους ἀπὸ τῶν ἰδίων τε εἰσ-
φέρειν τὸ συντεταγμένον καὶ διοικεῖν τὴν ἄλλην οἰκίαν. Ἔστι
δὲ τὰ πρὸς τοὺς θεοὺς δαπανήματα κοινὰ πάσης τῆς πόλεως
11 ἔστιν. Ἀναγκαῖον τοίνυν εἰς δύο μέρη διηρῆσθαι τὴν χώραν,
καὶ τὴν μὲν εἶναι κοινὴν τὴν δὲ τῶν ιδιωτῶν, καὶ τούτων
ἐκατέραν διηρῆσθαι δίχα πάλιν, τῆς μὲν κοινῆς τὸ μὲν ἕτερον
μέρος εἰς τὰς πρὸς τοὺς θεοὺς λειτουργίας, τὸ δὲ ἕτερον εἰς
τὴν τῶν συσσιτίων δαπάνην, τῆς δὲ τῶν ιδιωτῶν τὸ ἕτερον
μέρος τὸ πρὸς τὰς ἐσχατίας, ἕτερον δὲ τὸ πρὸς τὴν πόλιν,
ἵνα δύο κλήρων ἐκάστω νεμηθέντων ἀμφοτέρων τῶν τόπων
πάντες μετέχωσιν· τό τε γὰρ ἴσον οὕτως ἔχει καὶ τὸ δίκαιον
καὶ τὸ πρὸς τοὺς ἀστυγείτονας πολέμους ὁμονοητικώτερον.
12 Ὅπου γὰρ μὴ τοῦτον ἔχει τὸν τρόπον, οἱ μὲν ὀλιγωροῦσι
τῆς πρὸς τοὺς ὁμόρους ἔχθρας, οἱ δὲ λίαν φροντίζουσι καὶ
παρὰ τὸ καλόν. Διὸ παρ' ἐνίοις νόμος ἐστὶ τοὺς γειτνιῶν-
τας τοῖς ὁμόροις μὴ συμμετέχειν βουλῆς τῶν πρὸς αὐτοὺς
πολέμων, ὥς διὰ τὸ ἴδιον οὐκ ἂν δυναμένους βουλευσασθαι
13 καλῶς. Τὴν μὲν οὖν χώραν ἀνάγκη διηρῆσθαι τὸν τρόπον

^ε καὶ om. Sb.Vb.

^ι τὴν et mox ἔχθραν Sb.Vb.

τοῦτον διὰ τὰς προειρημένας αἰτίας· τοὺς δὲ γεωργήσοντας μάλιστα μὲν, εἰ δεῖ κατ' εὐχὴν, δούλους εἶναι, μήτε ὁμοφύλων πάντων μήτε θυμοειδῶν (οὕτω γὰρ ἂν πρὸς τε τὴν ἐργασίαν εἰεν χρήσιμοι καὶ πρὸς τὸ μηδὲν νεωτερίζειν ἀσφαλεῖς), δεύτερον δὲ βαρβάρους περιόικους παραπλησίους τοῖς εἰρημένοις τὴν φύσιν. Τούτων δὲ τοὺς μὲν ἰδίους ἐν τοῖς ¹⁴ ἰδίοις εἶναι ἑτῶν κεκτημένων τὰς οὐσίας, τοὺς δ' ἐπὶ τῇ κοινῇ γῇ κοινοὺς. Τίνα δὲ δεῖ τρόπον χρῆσθαι δούλοις, καὶ διότι βέλτιον πᾶσι τοῖς δούλοις ἄθλον προκείσθαι τὴν ἐλευθερίαν, ὕστερον ἐροῦμεν.

Τὴν δὲ πόλιν ὅτι μὲν δεῖ κοινὴν εἶναι τῆς ἡπείρου ^h τε ¹ I I καὶ τῆς θαλάσσης καὶ τῆς χώρας ἀπάσης ὁμοίως ἐκ τῶν ἐνδεχομένων, εἴρηται πρότερον· αὐτῆς δὲ πρὸς αὐτὴν εἶναι τὴν θέσιν εὐχεσθαι δεῖ κατατυγχάνειν πρὸς τέτταρα βλέποντας, πρῶτον μὲν, ὡς ἀναγκαῖον, πρὸς ὑγίειαν. ¹ Αἱ ² τε ³ γὰρ πρὸς ^k ἔω τὴν ἐγκλισιν ἔχουσιν καὶ πρὸς τὰ πνεύματα τὰ πνέοντα ἀπὸ τῆς ἀνατολῆς ὑγιεινότεραι, δεύτερον δὲ κατὰ βορρᾶν· εὐχείμεροι γὰρ αὗται μᾶλλον. Τῶν δὲ λοιπῶν πρὸς τε τὰς πολιτικὰς πράξεις καὶ πολεμικὰς καλῶς ἔχειν. Πρὸς μὲν οὖν τὰς πολεμικὰς αὐτοῖς μὲν εὐέξοδον ³ εἶναι χρή, τοῖς δ' ἐναντίοις δυσπρόσοδον καὶ δυσπερίληπτον, ὑδάτων τε καὶ ναμάτων μάλιστα μὲν ὑπάρχειν πλήθος οἰκεῖον· εἰ δὲ μή, τοῦτό γ' εἴρηται διὰ τοῦ κατασκευάζειν ὑποδοχὰς ¹ ὁμβρίοις ^m ὕδασι ἀφθόνοισι καὶ μεγάλας, ὥστε μηδέποτε ὑπολείπειν εἰργομένους τῆς χώρας διὰ πόλεμον. Ἐπεὶ δὲ δεῖ περὶ ὑγιείας φροντίζειν τῶν ἐνοικούντων, τοῦτο ⁴ δ' ἐστὶν ἐν τῷ κείσθαι τὸν τόπον ἔν τε τοιοῦτῳ καὶ πρὸς τοιοῦτον καλῶς, δεύτερον δὲ ὕδασι ὑγιεινοῖς χρῆσθαι, καὶ τούτου τὴν ἐπιμέλειαν ἔχειν μὴ παρέργως. Οἷς γὰρ πλείστοις χρώμεθα πρὸς τὸ σῶμα καὶ πλειστάκις, τὰντα πλείστον συμβάλλεται πρὸς ⁿ τὴν ὑγίειαν· ἡ δὲ τῶν ὑδάτων καὶ

^g τῶν] ἰδίους τῶν Ib.Vb.

^h τε] τὰς Sb.Vb.

¹ αἱ τε] αἵτε Ib.Sb.

^k ἔσω τὴν ἐγκλισιν Sb.Vb.

¹ ὁμβρίους Ib.Vb.

^m ὕδατος Ib.

ⁿ τὴν

om. Ib.

5 τοῦ πνεύματος δύναμις τοιαύτην ἔχει τὴν φύσιν. Διόπερ ἐν
 ταῖς εὐ φρονούσαις δεῖ διωρίσθαι πόλεσιν, εἰ μὴ πάνθ'
 ὁμοία μήτ' ἀφθονία τούτων ἢ ναμάτων, χωρὶς τὰ τε εἰς
 τροφήν ὕδατα καὶ τὰ πρὸς τὴν ἄλλην χρείαν. Περὶ ὁ δὲ
 τόπων τῶν ἐρυμνῶν, οὐ πάσαις ὁμοίως ἔχει τὸ συμφέρον
 ταῖς πολιτείαις· οἷον ἀκρόπολις ὀλιγαρχικὸν καὶ μοναρχι-
 κόν, δημοκρατικὸν δ' ὁμαλότης, ἀριστοκρατικὸν δ' οὐδέτερον,
 6 ἀλλὰ μᾶλλον ἰσχυροὶ τόποι πλείους. Ἡ δὲ τῶν ἰδίων οἰκή-
 σεων διάθεσις ἡδίων μὲν νομίζεται καὶ χρησιμωτέρα πρὸς
 τὰς ἄλλας πράξεις, ἂν εὐτομος ἢ καὶ κατὰ τὸν νεώτερον
 καὶ τὸν ἧ' Ἱπποδάμειον τρόπον, πρὸς δὲ τὰς πολεμικὰς
 ἀσφαλείας τούναντίον, ὥς εἶχον κατὰ τὸν ἀρχαῖον χρόνον·
 δυσέξοδος γὰρ ἐκείνη τοῖς ξενικοῖς καὶ δυσεξερεύνητος τοῖς
 7 ἐπιτιθεμένοις. Διὸ δεῖ τούτων ἀμφοτέρων μετέχειν (ἐνδέχε-
 ται γάρ, ἂν τις οὕτω κατασκευάζῃ καθάπερ ἐν τοῖς γεωρ-
 γοῖς ὡς καλοῦσί τινες τῶν ἀμπέλων συστάδας) καὶ τὴν μὲν
 ὅλην μὴ ποιεῖν πόλιν εὐτομον, κατὰ μέρη δὲ καὶ τόπους·
 8 οὕτω γὰρ καὶ πρὸς ἀσφάλειαν καὶ κόσμον ἔξει καλῶς. Περὶ
 δὲ τειχῶν, οἱ μὴ φάσκοντες δεῖν ἔχειν τὰς τῆς ἀρετῆς ἀντι-
 ποιούμενας πόλεις λίαν ἀρχαίως ὑπολαμβάνουσιν, καὶ ταυτ'
 ὀρῶντες ἐλεγχόμενας ἔργῳ τὰς ἐκείνως καλλωπισσάμενας.
 9 Ἔστι δὲ πρὸς μὲν τοὺς ὁμοίους καὶ μὴ πολὺ τῷ πλήθει
 διαφέροντας οὐ καλὸν τὸ πειραῖσθαι σώζεσθαι διὰ τῆς τῶν
 τειχῶν ἐρυμνότητος· ἐπεὶ δὲ καὶ συμβαίνει καὶ ἐνδέχεται
 πλείω τὴν ὑπεροχὴν γίγνεσθαι τῶν ἐπιόντων καὶ τῆς ἀνθρω-
 πίνης καὶ τῆς ἐν τοῖς ὀλίγοις ἀρετῆς, εἰ δεῖ σώζεσθαι καὶ μὴ
 πάσχειν κακῶς μηδὲ ὑβρίζεσθαι, τὴν ἀσφαλεστάτην ἐρυμνό-
 τητα τῶν τειχῶν οἰητέον εἶναι πολεμικωτάτην, ἄλλως τε
 καὶ νῦν εὐρημένων τῶν περὶ τὰ βέλη καὶ τὰς μηχανὰς εἰς
 10 ἀκρίβειαν πρὸς τὰς πολιουρκίας. Ὅμοιον γὰρ ἢ τὸ τείχη μὴ
 περιβάλλειν ταῖς πόλεσιν ἀξιοῦν καὶ τὸ τὴν χώραν εὐέμ-
 βολον ζητεῖν καὶ περιαιρεῖν τοὺς ὀρεινοὺς τόπους· ὁμοίως

ὁ δὲ] δὲ τῶν Vb. ὁμοίως Sb. ἡ Ἱπποδάμιον Ib.Vb. ἢ τῷ Sb.Vb.
 ὀρεινοὺς Ib.Vb.

δὲ καὶ ταῖς οἰκήσεσι ταῖς ἰδίαις μὴ περιβάλλειν τοίχους ὡς
 ἀνάνδρων ἐσομένων τῶν κατοικούντων. Ἀλλὰ μὴν οὐδὲ τοῦτό 11
 γε δεῖ λανθάνειν, ὅτι τοῖς μὲν περιβεβλημένοις τείχη περὶ τὴν
 πόλιν ἔξεστιν ἀμφοτέρως χρῆσθαι ταῖς πόλεσιν, καὶ ὡς ἐχού-
 σαις τείχη καὶ ὡς μὴ ἐχούσαις, ταῖς δὲ μὴ κεκτημέναις οὐκ
 ἔξεστιν. Εἰ δὴ τοῦτον ἔχει τὸν τρόπον, οὐχ ὅτι τείχη μόνον
 περιβλητέον, ἀλλὰ καὶ τούτων ἐπιμελητέον, ὅπως καὶ πρὸς
 κόσμον ἔχη τῇ πόλει πρεπόντως καὶ πρὸς τὰς πολεμικὰς
 χρείας, τὰς τε ἄλλας καὶ τὰς νῦν ἐπεξευρημένας. Ὡς περ 12
 γὰρ τοῖς ἐπιτιθεμένοις ἐπιμελές ἐστι δι' ὧν τρόπων πλεον-
 εκτήσουσιν, οὕτω τὰ μὲν εὔρηται τὰ δὲ δεῖ ζητεῖν καὶ φιλο-
 σοφεῖν καὶ τοὺς φυλαττομένους ἄρχῃν γὰρ οὐδ' ἐπιχειροῦσιν
 ἐπιτίθεσθαι τοῖς εὖ παρεσκευασμένοις.

Ἐπεὶ δὲ δεῖ τὸ μὲν πλῆθος τῶν πολιτῶν ἐν συσσιτίοις 12
 κατανεμεῖσθαι, τὰ δὲ τείχη διειληφθαι φυλακτηρίοις καὶ
 πύργοις κατὰ τόπους ἐπικαίρους, δῆλον ὡς αὐτὰ προκαλεῖ-
 ται παρασκευάζειν ἓνα τῶν συσσιτίων ἐν τούτοις τοῖς φυ-
 λακτηρίοις. Καὶ ταῦτα μὲν δὴ τοῦτον ἂν τις διακοσμήσειε 2
 τὸν τρόπον, τὰς δὲ τοῖς θεοῖς ἀποδομένας οἰκήσεις καὶ τὰ
 κυριώτατα τῶν ἁρχείων συσσίτια ἀρμόττει τόπον ἐπιτή-
 δεῖον τε ἔχειν καὶ τὸν αὐτόν, ὅσα μὴ τῶν ἱερῶν ὁ νόμος ἀφο-
 ρίζει χωρὶς ἢ τι μαντεῖον ἄλλο πυθόχρηστον. Εἴη δ' ἂν 3
 τοιοῦτος ὁ τόπος ὅστις ἐπιφάνειάν τε ἔχει πρὸς τὴν τῆς
 ἀρετῆς θέσιν ἱκανῶς καὶ πρὸς τὰ γειτνιῶντα μέρη τῆς πό-
 λεως ἐρυμνοτέρως. Πρέπει δ' ὑπὸ μὲν τοῦτον τὸν τόπον
 τοιαύτης ἀγορᾶς εἶναι κατασκευὴν οἷαν καὶ περὶ Θετταλίαν
 ὀνομάζουσιν, ἣν ἐλευθέραν καλοῦσιν. Αὕτη δ' ἐστὶν ἣν δεῖ 4
 καθαρὰν εἶναι τῶν ὀνίων πάντων, καὶ μήτε βάνανσον μήτε
 γεωργὸν μήτ' ἄλλον μηδένα τοιοῦτον παραβάλλειν μὴ κα-
 λούμενον ὑπὸ τῶν ἀρχόντων. Εἴη δ' ἂν εὐχαρις ὁ τόπος,
 εἰ καὶ τὰ γυμνάσια τῶν πρεσβυτέρων ἔχοι τὴν τάξιν ἐν-
 ταῦθα. Πρέπει γὰρ διηρῆσθαι κατὰ τὰς ἡλικίας καὶ τοῦτον 5
 τὸν κόσμον, καὶ παρὰ μὲν τοῖς νεωτέροις ἄρχοντας τινὰς

τ περ οἰμ. Ib.

ν ἀρχαίων Ib.Sb.Vb.

διατρίβειν, τοὺς δὲ πρεσβυτέρους παρὰ τοῖς ἄρχουσιν ἡ γὰρ ἐν ὀφθαλμοῖς τῶν ἀρχόντων παρουσία μάλιστα ἐμποιεῖ τὴν 6 ἀληθινὴν αἰδῶ καὶ τὸν τῶν ἐλευθέρων φόβον. Τὴν δὲ τῶν ὠνίων ἀγορὰν ἑτέραν τε δεῖ ταύτης εἶναι καὶ χωρὶς, ἔχουσιν τόπον εὐσυνάγωγον τοῖς τε ἀπὸ τῆς θαλάττης πεμπομένοις καὶ τοῖς ἀπὸ τῆς χώρας πᾶσιν. Ἐπεὶ δὲ τὸ πλῆθος δια-
 ρεῖται τῆς πόλεως εἰς ἱερεῖς, εἰς ἄρχοντας, πρέπει καὶ τῶν ἱερέων συσσίτια περὶ τὴν τῶν ἱερῶν οἰκοδομημάτων ἔχειν τὴν 7 τάξιν. Τῶν δ' ἀρχείων ὅσα περὶ τὰ συμβόλαια ποιεῖται τὴν ἐπιμέλειαν, περὶ τε γραφὰς δικῶν καὶ τὰς κλήσεις καὶ τὴν ἄλλην τὴν τοιαύτην διοίκησιν, ἔτι δὲ περὶ τὴν ἀγορανομίαν καὶ τὴν καλουμένην ἀστυνομίαν, πρὸς ἀγορᾷ μὲν δεῖ καὶ συνόδῳ τινὶ κοινῇ ^ω κατασκευάσθαι, τοιοῦτος δ' ὁ περὶ τὴν ἀναγκαίαν ἀγορὰν ἐστὶ τόπος· ἐνσχολάζειν μὲν γὰρ τὴν 8 ἄνω τίθεμεν, ταύτην δὲ πρὸς τὰς ἀναγκαίας πράξεις. ^z Νεμεμῆσθαι δὲ χρὴ τὴν εἰρημένην τάξιν καὶ τὰ περὶ τὴν χώραν καὶ γὰρ ἐκεῖ τοῖς ἄρχουσιν, οὗς καλοῦσιν οἱ μὲν ὕλωρους οἱ δὲ ὑάγρονόμους, καὶ φυλακτῆρια καὶ συσσίτια πρὸς φυλακὴν ἀναγκαῖον ὑπάρχειν, ἔτι δὲ ἱερὰ κατὰ τὴν χώραν εἶναι νε-
 9 μεμῆνα, τὰ μὲν θεοῖς τὰ δὲ ἥρωσιν. Ἀλλὰ τὸ διατρίβειν νῦν ἀκριβολογουμένους καὶ λέγοντας περὶ τῶν τοιούτων ἀργόν ἐστιν. Οὐ γὰρ χαλεπὸν ἐστὶ τὰ τοιαῦτα νοῆσαι, ἀλλὰ ποιῆσαι μᾶλλον· τὸ μὲν γὰρ λέγειν εὐχῆς ἔργον ἐστί, τὸ δὲ συμβῆναι τύχης. Διὸ περὶ μὲν τῶν τοιούτων τό γε ἐπὶ πλείον ἀφείσθω τὰ νῦν.

- 13 Περὶ δὲ τῆς πολιτείας αὐτῆς, ἐκ τίνων καὶ ἐκ ποίων δεῖ συνεστάναι τὴν μέλλουσαν ἔσσεσθαι πόλιν μακαρίαν καὶ πολι-
 2 τεύεσθαι καλῶς, λεκτέον. Ἐπεὶ δὲ οὗ ἐστὶν ἐν οἷς γίγνεται τὸ εὖ πᾶσι, τοῦτοιν δ' ἐστὶν ἐν μὲν ἐν τῷ τὸν σκοπὸν κείσθαι καὶ τὸ τέλος ^z τῶν πράξεων ὀρθῶς, ἐν δὲ τὰς πρὸς τὸ τέλος φερούσας πράξεις εὐρίσκειν· ἐνδέχεται γὰρ ταῦτα καὶ δια-
 φωνεῖν ἀλλήλοις καὶ συμφωνεῖν· ἐνίστε γὰρ ὁ μὲν σκοπὸς

^ω κατασκευάσθαι S^b.V^b.   ^z μεμμήσθαι S^b.V^b.   ^γ ἀγορανόμους V^b.
^z τῶν] τῶν ὀρθῶν S^b.V^b.

ἔκκειται καλῶς, ἐν δὲ τῇ πράττειν τοῦ τυχεῖν αὐτοῦ διαμαρτάνουσιν· ^αἐνίστε δὲ τῶν μὲν πρὸς τὸ τέλος πάντων ἐπιτυγχάνουσιν, ἀλλὰ τὸ τέλος ἔθεντο φαῦλον· ὅτε δὲ ἐκατέρου διαμαρτάνουσιν, οἷον περὶ ἰατρικὴν· οὔτε γὰρ ποιὸν τι δεῖ τὸ ὑγιαῖνον εἶναι ^βσῶμα κρίνουσιν ἐνίστε καλῶς, οὔτε πρὸς τὸν ὑποκείμενον αὐτοῖς ὄρον τυγχάνουσι τῶν ποιητικῶν· δεῖ δ' ἐν ταῖς τέχναις καὶ ἐπιστήμαις ταῦτα ἀμφοτέρα κρατεῖσθαι, τὸ τέλος καὶ τὰς εἰς τὸ τέλος πράξεις. Ὅτι ³ μὲν αὖν τοῦ τ' εὖ ζῆν καὶ τῆς εὐδαιμονίας ἐφίενται πάντες, φανερόν. Ἀλλὰ τούτων τοῖς μὲν ἐξουσία τυγχάνειν, τοῖς δὲ οὐ, διὰ τινα τύχην ἢ φύσιν· δεῖται γὰρ καὶ χορηγίας τινὸς τὸ ζῆν καλῶς, τούτου δὲ ἐλάττονος μὲν τοῖς ἁμεινον διακειμένοις, πλείονος δὲ τοῖς χείρον. Οἱ δ' εὐθὺς οὐκ ὀρθῶς ⁴ ζητοῦσι τὴν εὐδαιμονίαν, ἐξουσίας ὑπαρχούσης. Ἐπεὶ δὲ τὸ προκειμένον ἐστὶ τὴν ἀρίστην πολιτείαν ἰδεῖν, αὕτη δ' ἐστὶ καθ' ἣν ἄριστ' ἂν πολιτεύοιτο πόλις, ἄριστα δ' ἂν πολιτεύριτο καθ' ἣν εὐδαιμονεῖν μάλιστα ἐνδέχεται τὴν πόλιν, ὁρῶν ὅτι τὴν εὐδαιμονίαν δεῖ, τί ἐστὶ, μὴ λανθάνειν. Φαμέν ⁵ δὲ καὶ ἐν τοῖς ἠθικοῖς, εἴ τι τῶν λόγων ἐκείνων ὄφελος, ἐνέργειαν εἶναι καὶ χρῆσιν ἀρετῆς τελείαν, καὶ ταύτην οὐκ ἐξ ὑποθέσεως ἀλλ' ἀπλῶς. Λέγω δ' ἐξ ὑποθέσεως τἀναγκαῖα, ⁶ τὸ δ' ἀπλῶς τὸ καλῶς· οἷον τὰ περὶ τὰς δικαίας πράξεις αἱ δικαίαι τιμωρίαι καὶ κολάσεις ἀπ' ἀρετῆς μὲν εἰσιν, ἀναγκαῖαι δέ, καὶ τὸ καλῶς ἀναγκαίως ἔχουσιν (αἰρετώτερον μὲν γὰρ μηθενὸς δεῖσθαι τῶν τοιούτων μήτε τὸν ἄνδρα μήτε τὴν πόλιν), αἱ δ' ἐπὶ τὰς τιμὰς καὶ τὰς εὐπορίας ἀπλῶς εἰσὶ κάλλισται πράξεις. Τὸ μὲν γὰρ ἕτερον κακοῦ τινὸς αἵρεσις ⁷ ἐστίν, αἱ τοιαῦται δὲ πράξεις τούναντίον· κατασκευαῖ γὰρ ἀγαθῶν εἰσὶ καὶ γεννήσεις. Χρήσαιτο δ' ἂν ὁ σπουδαῖος ἀνὴρ καὶ πενία καὶ νόσφ καὶ ταῖς ἄλλαις τύχαις ταῖς φαύλαις καλῶς· ἀλλὰ τὸ μακάριον ἐν τοῖς ἐναντίοις ἐστίν. Καὶ γὰρ τοῦτο διώριστα κατὰ τοὺς ἠθικοὺς λόγους, ὅτι τοιοῦτός ἐστιν ὁ σπουδαῖος, ᾧ διὰ τὴν ἀρετὴν τὰ ἀγαθὰ ἐστὶ τὰ ἀπλῶς

^α ἐνίστε] ὅτε Sb.Vb.^β σῶμα καὶ κρίνουσιν Sb.Vb.

- 8 ἀγαθά. Δῆλον δ' ὅτι καὶ τὰς χρήσεις ἀναγκαῖον σπουδαίας καὶ καλὰς εἶναι ταύτας ἀπλῶς. Διὸ καὶ νομίζουσιν ἄνθρωποι τῆς εὐδαιμονίας αἷτια τὰ ἐκτὸς εἶναι τῶν ἀγαθῶν, ὥσπερ εἰ τοῦ κιθαρίζειν λαμπρὸν καὶ καλῶς αἰτιῶτο τὴν λύραν μάλλον τῆς τέχνης. Ἀναγκαῖον τοίνυν ἐκ τῶν εἰρημένων τὰ μὲν 9 ὑπάρχειν, τὰ δὲ παρασκευάσαι τὸν νομοθέτην. Διὸ κατ' εὐχὴν εὐχόμεθα τὴν τῆς πόλεως σύστασιν, ὣν ἡ τύχη κυρία· κυρίαν γὰρ ^c αὐτὴν ὑπάρχειν τίθεμεν· τὸ δὲ σπουδαίαν εἶναι τὴν πόλιν οὐκέτι τύχης ἔργον, ἀλλ' ἐπιστήμης καὶ προαιρέσεως. Ἀλλὰ μὴν σπουδαία πόλις ἐστὶ ^d τῷ τοὺς πολίτας τοὺς μετέχοντας τῆς πολιτείας εἶναι σπουδαίους· ἡμῖν δὲ πάν- 10 τες οἱ πολῖται μετέχουσι τῆς πολιτείας. Τοῦτ' ἄρα σκεπτόν, πῶς ἀνὴρ γίνεται σπουδαῖος. Καὶ γὰρ εἰ πάντας ἐνδέχεται σπουδαίους εἶναι, μὴ καθ' ἕκαστον δὲ τῶν πολιτῶν, οὕτως αἰρετώτερον· ἀκολουθεῖ γὰρ τῷ καθ' ἕκαστον καὶ τὸ πάντας. Ἀλλὰ μὴν ἀγαθοί γε καὶ σπουδαῖοι γίγνονται 11 διὰ τριῶν. Τὰ τρία δὲ ταῦτά ἐστι φύσις ἔθος λόγος. Καὶ γὰρ φῦναι δεῖ πρῶτον, οἷον ἄνθρωπον ἀλλὰ μὴ τῶν ἄλλων τι ζῶν, ^e εἴτα καὶ ποιόν τινα τὸ σῶμα καὶ τὴν ψυχὴν. Ἐνία τε οὐθὲν ὀφελος φῦναι· τὰ γὰρ ἔθνη μεταβαλεῖν ποιεῖ· ἔνια γάρ ἐστι διὰ τῆς φύσεως ἐπαμφοτερίζοντα διὰ τῶν ἐθῶν 12 ἐπὶ τὸ χεῖρον καὶ τὸ βέλτιον. Τὰ μὲν οὖν ἄλλα τῶν ζῶν μάλιστα μὲν τῇ φύσει ζῇ, μικρὰ δ' ἔνια καὶ τοῖς ἔθεσιν, ἄνθρωπος δὲ καὶ λόγῳ· μόνον γὰρ ἔχει λόγον. Ὡστε δεῖ ταῦτα συμφωνεῖν ἀλλήλοις· πολλὰ γὰρ παρὰ τοὺς ἔθισμους καὶ τὴν φύσιν πράττουσι διὰ τὸν λόγον, εἰς πεισθῶσιν ἁλ- 13 λως ἔχειν βέλτιον. Τὴν μὲν τοίνυν φύσιν οἷους εἶναι δεῖ τοὺς μέλλοντας εὐχειρώτους ἔσεσθαι τῷ νομοθέτῃ, διωρίσμεθα πρότερον, τὸ δὲ λοιπὸν ἔργον ἤδη παιδείας· τὰ μὲν γὰρ ^f ἐθιζόμενοι μαθάνουσι, τὰ δ' ἀκούοντες.
- 14 Ἐπεὶ δὲ πᾶσα πολιτικὴ κοινωνία συνέστηκεν ἐξ ἀρχόντων καὶ ἀρχομένων, τοῦτο δὴ σκεπτόν, εἰ ἐτέρους εἶναι δεῖ τοὺς

^c αὐτὴν om. Ib.Vb.^d τῷ] τὸ Sb.Vb.^e εἴτα] οὕτω Ib.Sb.Vb.^f ἐθιζόμενα Ib.

ἄρχοντας καὶ τοὺς ἀρχομένους ἢ τοὺς αὐτοὺς διὰ βίου· δὴλον γὰρ ὡς ἀκολουθεῖν δεήσει καὶ τὴν παιδείαν κατὰ τὴν διαίρεσιν ταύτην. Εἰ μὲν τοίνυν εἴησαν τοσοῦτον διαφέροντες ἅτεροι τῶν ἄλλων ὅσον τοὺς θεοὺς καὶ τοὺς ἥρωας ἡγούμεθα τῶν ἀνθρώπων διαφέρειν, εὐθὺς πρῶτον κατὰ τὸ σῶμα πολλὴν ἔχοντας ὑπερβολήν, εἴτα κατὰ τὴν ψυχὴν, ὥστε ἀναμφισβήτητον εἶναι καὶ φανεράν τὴν ὑπεροχὴν τοῖς ἀρχομένοις τὴν τῶν ἀρχόντων, δὴλον ὅτι βέλτιον αἰεὶ τοὺς αὐτοὺς τοὺς μὲν ἄρχειν τοὺς δ' ἄρχεσθαι καθάπαξ. Ἐπεὶ δὲ τοῦτ' οὐκ ῥάδιον λαβεῖν οὐδ' ἔστιν ὥσπερ ἐν Ἰνδοῖς φησὶ Σκύλαξ εἶναι τοὺς βασιλέας τοσοῦτον διαφέροντας τῶν ἀρχομένων, φανερόν ὅτι διὰ πολλὰς αἰτίας ἀναγκαῖον πάντας ὁμοίως κοινωνεῖν τοῦ κατὰ μέρος ἄρχειν καὶ ἄρχεσθαι. Τό τε γὰρ ἴσον ταῦτόν τοις ὁμοίοις, καὶ χαλεπὸν μένειν τὴν πολιτείαν τὴν συνεστηκυῖαν παρὰ τὸ δίκαιον. Μετὰ γὰρ τῶν ἀρχομένων ὑπάρχουσι νεωτερίζειν βουλόμενοι πάντες οἱ κατὰ τὴν χώραν· τοσοῦτους τε εἶναι τοὺς ἐν τῇ πολιτεύματι τὸ πλῆθος ὥστ' εἶναι κρείττους πάντων τούτων, ἐν τι τῶν ἀδυνάτων ἐστίν. Ἀλλὰ μὴν ὅτι γε δεῖ τοὺς ἄρχοντας διαφέρειν τῶν ἀρχομένων, ἀναμφισβήτητον. Πῶς οὖν ταῦτ' ἔσται καὶ πῶς μεθέξουσιν, δεῖ σκέψασθαι τὸν νομοθέτην. Εἴρηται δὲ πρότερον περὶ αὐτοῦ. Ἡ γὰρ φύσις δέδωκε τὴν αἵρεσιν, ποιήσασα ἂν αὐτῇ τῇ γένει ταῦτόν τὸ μὲν νεώτερον τὸ δὲ πρεσβύτερον, ὣν τοῖς μὲν ἄρχεσθαι πρέπει, τοῖς δ' ἄρχειν. Ἀγανακτεῖ δὲ οὐδεὶς καθ' ἡλικίαν ἀρχόμενος, οὐδὲ νομίζει εἶναι κρείττων, ἄλλως τε καὶ μέλλων ἀντιλαμβάνειν τοῦτον τὸν ἔρανον, ὅταν τύχῃ τῆς ἱκνουμένης ἡλικίας. Ἔστι μὲν ἄρα ὡς τοὺς αὐτοὺς ἄρχειν καὶ ἄρχεσθαι φατέον, ἔστι δὲ ὡς ἐτέρους. Ὡστε καὶ τὴν παιδείαν ἔστιν ὡς αὐτὴν ἀναγκαῖον, ἔστι δ' ὡς ἐτέραν εἶναι. Τὸν τε γὰρ μέλλοντα καλῶς ἄρχειν ἀρχθῆναί φασιν δεῖν πρῶτον. Ἔστι δ' ἀρχή, καθάπερ ἐν τοῖς πρώτοις εἴρηται λόγοις, ἢ μὲν τοῦ ἀρχοντος χάριν, ἢ δὲ τοῦ ἀρχομένου. Τούτων δὲ τὴν μὲν δεσποτικὴν εἶναί 7

φαμεν, τὴν δὲ τῶν ἐλευθέρων. Διαφέρει δ' ἓν αἰ τῶν ἐπι-
 ταττομένων οὐ τοῖς ἔργοις ἀλλὰ τῷ τίνος ἕνεκα. Διὸ πολλὰ
 τῶν εἶναι δοκούντων διακονικῶν ἔργων καὶ τῶν νέων τοῖς
 ἐλευθέροις καλὸν διακονεῖν πρὸς γὰρ τὸ καλὸν καὶ τὸ μὴ
 καλὸν οὐχ οὕτω διαφέρουσιν αἱ πράξεις καθ' αὐτὰς ὥς ἐν τῷ
 8 τέλει καὶ τῷ τίνος ἕνεκεν. Ἐπεὶ δὲ πολίτου καὶ ἄρχοντος
 τὴν αὐτὴν ἀρετὴν εἶναι φαμεν καὶ τοῦ ἀρίστου ἀνδρός, τὸν
 δ' αὐτὸν ἀρχόμενόν τε ¹δεῖν γίγνεσθαι πρότερον καὶ ἄρ-
 χοντα ὕστερον, τοῦτ' ἂν εἴη τῷ νομοθέτῃ πραγματευτέον,
 ὅπως ἄνδρες ἀγαθοὶ ^k γίγνωνται, καὶ διὰ τίνων ἐπιτηδευ-
 9 μάτων, καὶ τί τὸ τέλος τῆς ἀρίστης ζωῆς. Διήρηται δὲ δύο
 μέρη τῆς ψυχῆς, ὧν τὸ μὲν ἔχει λόγον καθ' αὐτό, τὸ δ' οὐκ
 ἔχει μὲν καθ' αὐτό, λόγῳ δ' ὑπακούειν δυνάμενον. Ὡν φαμέν
 τὰς ἀρετὰς εἶναι καθ' ^m αἷς ἀνὴρ ἀγαθὸς λέγεται πως. Τού-
 των δ' ἐν ποτέρῳ μᾶλλον τὸ τέλος, τοῖς μὲν οὕτω διαιροῦσιν
 10 ὥς ἡμεῖς φαμέν οὐκ ἄδηλον πῶς λεκτέον. Αἰεὶ γὰρ τὸ χεί-
 ρον τοῦ βελτιονός ἐστιν ἕνεκεν, καὶ τοῦτο φανερόν ὁμοίως ἔν
 τε τοῖς κατὰ τέχνην καὶ τοῖς κατὰ φύσιν, βέλτιον δὲ τὸ
 λόγον ἔχον διήρηται τε διχῇ, καθ' ὃν περ εἰώθαμεν τρόπον
 διαιρεῖν· ὁ μὲν γὰρ πρακτικὸς ἐστὶ λόγος ὁ δὲ θεωρητικὸς.
 11 Ὡσαύτως οὖν ἀνάγκη διηρῆσθαι καὶ τοῦτο τὸ μέρος δηλον
 ὅτι, καὶ τὰς πράξεις δ' ἀνάλογον ἐροῦμεν ἔχειν, καὶ δεῖ τὰς
 τοῦ φύσει βελτιόνος αἰρετωτέρας εἶναι τοῖς δυναμένοις τυγ-
 χάνειν ἢ πασῶν ἢ τοῖν δυοῖν· αἰεὶ γὰρ ἐκάστω τοῦθ' αἰρε-
 12 τώτατον, οὐ τυχεῖν ἐστὶν ἀκροτάτου. Διήρηται δὲ καὶ πᾶς
 ὁ βίος εἰς ἀσχολίαν καὶ εἰς σχολὴν καὶ πόλεμον καὶ εἰρήνην,
 καὶ τῶν πρακτῶν τὰ μὲν εἰς τὰ ἀναγκαῖα καὶ χρήσιμα τὰ δὲ
 13 εἰς τὰ καλὰ. Περὶ ὧν ἀνάγκη τὴν αὐτὴν αἵρεσιν εἶναι καὶ
 τοῖς τῆς ψυχῆς μέρεσι καὶ ταῖς πράξεσιν αὐτῶν, πόλεμον
 μὲν εἰρήνης χάριν, ἀσχολίαν δὲ σχολῆς, τὰ δ' ἀναγκαῖα καὶ
 χρήσιμα τῶν καλῶν ἕνεκεν. Πρὸς πάντα μὲν τοίνυν τῷ
 πολιτικῷ βλέποντι νομοθετητέον, καὶ κατὰ τὰ μέρη τῆς

¹ δεῖ Sb.Vb. ^k γίγνωνται Ib. ¹ ὑπακούει Sb. ^m αἷς] ἡμᾶς Sb.Vb.

ψυχῆς καὶ κατὰ τὰς πράξεις αὐτῶν, μᾶλλον δὲ πρὸς τὰ
 βελτίω καὶ τὰ τέλη. Τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον καὶ περὶ τοὺς¹⁴
 βίους καὶ τὰς τῶν πραγμάτων διαιρέσεις· δεῖ μὲν γὰρ ἀσχο-
 λεῖν δύνασθαι καὶ πολεμεῖν, μᾶλλον δ' εἰρήνην ἄγειν καὶ
 σχολάζειν· καὶ τὰναγκαῖα καὶ τὰ χρήσιμα δὲ πράττειν, τὰ
 δὲ καλὰ δεῖ μᾶλλον. Ὡστε πρὸς τούτους τοὺς σκοποὺς καὶ
 παιδὰς ἔτι ὄντας παιδευτέον καὶ τὰς ἄλλας ἡλικίας, ὅσαι
 δέονται παιδείας. Οἱ δὲ νῦν ἄριστα δοκοῦντες πολιτεύεσθαι¹⁵
 τῶν Ἑλλήνων, καὶ τῶν νομοθετῶν οἱ ταύτας καταστήσαντες
 τὰς πολιτείας, οὔτε πρὸς τὸ βέλτιον τέλος φαίνονται συν-
 τάξαντες τὰ περὶ τὰς πολιτείας οὔτε πρὸς πάσας τὰς ἀρε-
 τὰς τοὺς νόμους καὶ τὴν παιδείαν, ἀλλὰ φορτικῶς ἀπέκλιναν
 πρὸς τὰς χρησίμους εἶναι δοκούσας καὶ πλεονεκτικωτέρας.
 Παραπλησίως δὲ τοῦτοις καὶ τῶν ὑστερόν τινες γραψάντων¹⁶
 ἀπεφάνησαν τὴν αὐτὴν δόξαν· ἐπαινοῦντες γὰρ τὴν Λακε-
 δαιμονίων πολιτείαν ἄγανται τοῦ νομοθέτου τὸν σκοπόν, ὅτι
 πάντα πρὸς τὸ κρατεῖν καὶ πρὸς πόλεμον ἐνομοθέτησεν· α
 καὶ κατὰ τὸν λόγον ἐστὶν εὐλέγκτα καὶ τοῖς ἔργοις ἐξε-
 λήλεγκται νῦν. Ὡσπερ γὰρ οἱ πλείστοι τῶν ἀνθρώπων¹⁷
 ὥζητοῦσι αὐτῶν πολλῶν δεσπόζειν, ὅτι πολλὴ χορηγία γίγνε-
 ται τῶν εὐτυχημάτων, οὕτω καὶ Θίβρων ἀγόμενος φαίνεται
 τὸν τῶν Λακώνων νομοθέτην, καὶ τῶν ἄλλων ἕκαστος τῶν
 γραφόντων περὶ πολιτείας αὐτῶν, ὅτι διὰ τὸ γεγυμνάσθαι
 πρὸς τοὺς κινδύνους πολλῶν ἤρχον. ^ρ Καίτοι δῆλον ὡς ἐπειδὴ¹⁸
 νῦν γε οὐκέτι ὑπάρχει τοῖς Λάκωσι τὸ ἄρχειν, οὐκ εὐδαί-
 μονες, οὐδ' ὁ νομοθέτης ἀγαθός. Ἔτι δὲ τοῦτο γελοῖον, εἰ
 μένοντες ἐν τοῖς νόμοις αὐτοῦ, καὶ μηδενὸς ἐμποδίζοντος
 πρὸς τὸ χρῆσθαι ταῖς νόμοις, ἀποβεβλήκασι τὸ ζῆν καλῶς.
 Οὐκ ὀρθῶς ^q δ' ὑπολαμβάνουσιν οὐδὲ περὶ τῆς ἀρχῆς ἦν¹⁹
 δεῖ τιμῶντα φαίνεσθαι τὸν νομοθέτην· τοῦ γὰρ δεσποτικῶς
 ἄρχειν ἢ τῶν ἐλευθέρων ἀρχὴ καλλίω καὶ μᾶλλον μετ' ἀρε-
 τῆς. Ἔτι δ' οὐ διὰ τούτο δεῖ τὴν πόλιν εὐδαίμονα νομί-

¹⁴ ὥζητοῦσι Ib.Sb.Vb.

¹⁵ τῶν] τὸ Ib.

^ρ τοι om. Ib.

^q δ' om.

Sb.Vb.

- ζειν καὶ τὸν νομοθέτην ἐπαινεῖν, ὅτι κρατεῖν ἔησκησεν ἐπὶ τὸ τῶν πέλας ἄρχειν· ταῦτα γὰρ μεγάλην ἔχει βλάβην.
- 20 Δῆλον γὰρ ὅτι καὶ τῶν πολιτῶν τῷ δυναμένῳ τούτῳ πειρατέον διώκειν, ὅπως δύνηται τῆς οἰκείας πόλεως ἄρχειν· ὅπερ ἐγκαλοῦσιν οἱ Λάκωνες Πausanία τῷ βασιλεῖ, καίπερ ἔχοντι τηλικαύτην τιμὴν. Οὔτε δὲ πολιτικὸς τῶν τοιούτων λόγων καὶ νόμων οὔθεις οὔτε ὠφέλιμος οὔτε ἀληθής ἐστιν.
- 21 Ὑ ταῦτα γὰρ ἄριστα καὶ ἰδίᾳ καὶ κοινῇ τὸν νομοθέτην ἐμποιεῖν δεῖ ταῦτα ταῖς ψυχαῖς τῶν ἀνθρώπων. Τὴν ἑν τῶν πολεμικῶν ἄσκησιν οὐ τούτου χάριν δεῖ μελετᾶν, ἵνα καταδουλώσωνται τοὺς ἀναξίους, ἀλλ' ἵνα πρῶτον μὲν αὐτοὶ μὴ δουλεύσωσιν ἐτέροις, ἔπειτα ὅπως ζητῶσι τὴν ἡγεμονίαν τῆς ὠφελείας ἕνεκα τῶν ἀρχομένων, ἀλλὰ μὴ πάντων δεσποτείας· τρίτον δὲ τὸ δεσπύζειν τῶν ἀξίων δουλεύειν. Ὅτι δὲ δεῖ τὸν νομοθέτην μᾶλλον σπουδάζειν ὅπως καὶ τὴν περὶ τὰ πολεμικὰ καὶ τὴν ἄλλην νομοθεσίαν τοῦ σχολάζειν ἕνεκεν τάξῃ καὶ τῆς εἰρήνης, μαρτυρεῖ τὰ γιγνόμενα τοῖς λόγοις· αἱ γὰρ πλείστα τῶν τοιούτων πόλεων πολεμοῦσαι μὲν σώζονται, κατακτησάμεναι δὲ τὴν ἀρχὴν ἀπόλλυνται. Τὴν γὰρ βαφὴν ἀφιάσιν, ὥσπερ ὁ σίδηρος, εἰρήνην ἄγοντες. Αἴτιος δ' ὁ νομοθέτης οὐ παιδεύσας δύνασθαι σχολάζειν.
- 15 Ἐπεὶ δὲ τὸ αὐτὸ τέλος εἶναι φαίνεται καὶ κοινῇ καὶ ἰδίᾳ τοῖς ἀνθρώποις, καὶ τὸν αὐτὸν ὄρον ἀναγκαῖον εἶναι τῷ τε ἀρίστῳ ἀνδρὶ καὶ τῇ ἀρίστῃ πολιτείᾳ, φανερόν ὅτι δεῖ τὰς εἰς τὴν σχολὴν ἀρετὰς ὑπάρχειν· τέλος γὰρ, ὥσπερ εἴρηται 2 πολλάκις, εἰρήνη μὲν πολέμου, σχολὴ δ' ἀσχολίας. Χρήσιμοι δὲ τῶν ἀρετῶν εἰσὶ πρὸς τὴν σχολὴν καὶ διαγωγὴν, ὧν τε ἐν τῇ σχολῇ τὸ ἔργον καὶ ὧν ἐν τῇ ἀσχολίᾳ. Δεῖ γὰρ πολλὰ τῶν ἀναγκαίων ὑπάρχειν, ὅπως ἐξῇ σχολάζειν. Διὸ σῶφροντα τὴν πόλιν εἶναι προσήκει καὶ ἀνδρείαν καὶ καρτερικὴν· κατὰ γὰρ τὴν παροιμίαν, οὐ σχολὴ δούλοις, οἳ δὲ μὴ δυνάμενοι κινδυνεύειν ἀνδρείως δούλοι τῶν ἐπιόντων

† ἔησκησεν Ib.   s ὅπερ om. Sb.   t ἔχοντες Sb.   v ταῦτα Sb.   w δουλεύωσιν Sb.Vb.

εἰσίν. Ἀνδρίας μὲν οὖν καὶ καρτερίας δεῖ πρὸς τὴν ἀσχο-³
λίαν, φιλοσοφίας δὲ πρὸς τὴν σχολήν, σωφροσύνης δὲ καὶ
δικαιοσύνης ἐν ἀμφοτέροις τοῖς χρόνοις, καὶ μᾶλλον εἰρήνην
ἄγουσι καὶ σχολάζουσιν· ὁ μὲν γὰρ πόλεμος ἀναγκάζει
δικαίους εἶναι καὶ σωφρονεῖν, ἡ δὲ τῆς εὐτυχίας ἀπόλαυσις
καὶ τὸ σχολάζειν μετ' εἰρήνης ὑβριστὰς ποιεῖ μᾶλλον. Πολ-⁴
λῆς οὖν δεῖ δικαιοσύνης καὶ πολλῆς σωφροσύνης τοὺς ἄριστα
δοκοῦντας πράττειν καὶ πάντων τῶν μακαριζομένων ἀπο-
λαύοντας, οἷον εἴ τινές εἰσιν, ὥσπερ οἱ ποιηταὶ φασιν, ἐν
μακάρων νήσοις· μάλιστα γὰρ οὗτοι δείσσονται φιλοσοφίας
καὶ σωφροσύνης καὶ δικαιοσύνης, ὅσῃ μᾶλλον σχολάζουσιν ἐν
ἀφθονίᾳ τῶν τοιούτων ἀγαθῶν. Διότι μὲν οὖν τὴν μέλ-⁵
λουσιν εὐδαιμονήσειν καὶ σπουδαίαν ἔσθαι πόλιν τούτων
δεῖ τῶν ἀρετῶν μετέχειν, φανερόν. Αἰσχροῦ γὰρ ὄντος μὴ
δύνασθαι χρῆσθαι τοῖς ἀγαθοῖς, ² ἔτι μᾶλλον μὴ δύνασθαι ἐν
τῷ σχολάζειν χρῆσθαι, ἀλλ' ἀσχολοῦντας μὲν καὶ πολεμοῦ-
ντας φαίνεσθαι ἀγαθοὺς, εἰρήνην δ' ἄγοντας καὶ σχολάζοντας
ἀνδραποδώδεις. Διὸ δεῖ μὴ καθάπερ ἡ Λακεδαιμονίων πόλις ⁶
τὴν ἀρετὴν ἀσκεῖν. Ἐκεῖνοι μὲν γὰρ οὐ ταύτῃ διαφέρουσι
τῶν ἄλλων, τῷ μὴ νομίζειν ταῦτ' αὖ τοῖς ἄλλοις μέγιστα τῶν
ἀγαθῶν, ἀλλὰ τῷ γενέσθαι ταῦτα μᾶλλον διὰ τινος ἀρε-
τῆς. Ἐπεὶ δὲ μείζω τε ἀγαθὰ ταῦτα, καὶ τὴν ἀπόλαυσιν
τὴν τούτων ἢ τὴν τῶν ἀρετῶν, καὶ ὅτι δι' αὐτήν, φανερόν
ἐκ τούτων, πῶς δὲ καὶ διὰ τίνων ἔσται, τοῦτο δὴ θεωρητέον.
Τυγχάνομεν δὲ διηρημένοι πρότερον ὅτι φύσεως καὶ ἔθους ⁷
καὶ λόγου δεῖ. Τούτων δὲ ποίους μὲν τινες εἶναι χρὴ τὴν
φύσιν, διώρισται πρότερον, λοιπὸν δὲ θεωρῆσαι πότερον
ὑπαιδευτέοι τῷ λόγῳ ² πρότερον ἢ τοῖς ἔθεσιν. Ταῦτα γὰρ
δεῖ πρὸς ἄλληλα συμφωνεῖν συμφωνίαν τὴν ἀρίστην· ἐνδέχε-
ται γὰρ διημαρτηκέναι ³ καὶ τὸν λόγον τῆς βελτίστης ὑπο-
θέσεως, καὶ διὰ τῶν ἐθῶν ^b ὁμοίως ἡχθαι. Φανερόν δὲ τοῦτό ⁸
γε πρῶτον μὲν, καθάπερ ἐν τοῖς ἄλλοις, ὥς ἡ γένεσις ἀπ'

² ἔτι—χρῆσθαι om. Ib.Sb.Vb.   ὑπαιδευτέον Ib.   ³ πρότερον om.
Sb.Vb.   ^a καὶ om. Ib.   ^b ὁμοίων Ib.

ἀρχῆς ἐστὶ καὶ τὸ τέλος ἀπὸ τινος ἀρχῆς ἄλλου τέλους.
 Ὁ δὲ λόγος ἡμῖν καὶ ὁ νοῦς τῆς φύσεως τέλος. Ὡστε πρὸς
 τούτους τὴν γένεσιν καὶ τὴν τῶν ^d ἐθνῶν δεῖ παρασκευάζειν
 9 μελέτην. Ἐπειτα ὥσπερ ψυχὴ καὶ σῶμα οὗ ἐστίν, οὕτω
 καὶ τῆς ψυχῆς ὁρῶμεν δύο μέρη, τό τε ἄλογον καὶ τὸ λόγον
 ἔχον, καὶ τὰς ἑξέεις τὰς τούτων δύο τὸν ἀριθμόν, ὧν τὸ μὲν
 ἐστὶν ὀρεξίς τὸ δὲ νοῦς. Ὡσπερ δὲ τὸ σῶμα πρότερον τῇ
 γενέσει τῆς ψυχῆς, οὕτω καὶ τὸ ἄλογον τοῦ λόγον ἔχοντος.
 10 Φανερόν δὲ καὶ τοῦτο· θυμὸς γὰρ καὶ βουλήσις, ἔτι δὲ ἐπι-
 θυμία καὶ γενομένοις εὐθὺς ὑπάρχει τοῖς παιδίοις, ὁ δὲ λο-
 γισμὸς καὶ ὁ νοῦς προϋῶσιν ἐγγίνεσθαι πέφυκεν. Διὸ πρῶ-
 τον μὲν τοῦ σώματος τὴν ἐπιμέλειαν ἀναγκαῖον εἶναι προ-
 τέραν ἢ ^e τὴν τῆς ψυχῆς, ἔπειτα τὴν τῆς ὀρέξεως, ἕνεκα
 μέντοι τοῦ νοῦ τὴν τῆς ὀρέξεως, τὴν δὲ τοῦ σώματος τῆς
 ψυχῆς.
 16 Εἴπερ οὖν ἀπ' ἀρχῆς τὸν νομοθέτην ὁρᾶν δεῖ ὅπως βέλ-
 τιστα τὰ σώματα γένηται τῶν τρεφομένων, πρῶτον μὲν
 ἐπιμελητέον περὶ τὴν σύζευξιν, πότε καὶ ποίους τινὰς ὄντας
 2 χρὴ ποιεῖσθαι πρὸς ἀλλήλους τὴν γαμικὴν ὁμιλίαν. Δεῖ δ'
 ἀποβλέποντα νομοθετεῖν ταύτην τὴν κοινωνίαν πρὸς αὐτοὺς
 τε καὶ τὸν τοῦ ζῆν χρόνον, ἵνα συγκαταβαίνωσι ταῖς ἡλι-
 κίαις ἐπὶ τὸν αὐτὸν καιρὸν καὶ μὴ διαφωνῶσιν αἱ δυνάμεις
 τοῦ μὲν ἔτι δυναμένου γεννᾶν τῆς δὲ μὴ δυναμένης, ἢ ταύτης
 μὲν τοῦ δ' ἀνδρὸς μή· ταῦτα ^f γὰρ ποιεῖ καὶ στάσεις πρὸς
 ἀλλήλους καὶ διαφοράς. Ἐπειτα καὶ πρὸς τὴν ^g τῶν τέκνων
 3 διαδοχὴν. Δεῖ γὰρ οὔτε λίαν ὑπολείπεσθαι ταῖς ἡλικίαις
 τὰ τέκνα τῶν πατέρων (ἀνόνητος γὰρ τοῖς μὲν πρεσβυτέροις
 ἢ χάρις παρὰ τῶν τέκνων, ἢ δὲ παρὰ τῶν πατέρων βοήθεια
 τοῖς τέκνοις), οὔτε λίαν πάρεργος εἶναι. Πολλὴν γὰρ ἔχει
 δυσχέρειαν· ἢ τε γὰρ ^h αἰδῶς ἦττον ὑπάρχει τοῖς τοιούτοις
 ὥσπερ ἡλικιώταις, καὶ περὶ τὴν οἰκονομίαν ἐγκληματικὸν τὸ
 4 πάρεργος. Ἐτι δ', ὅθεν ἀρχόμενοι δεῦρο μετέβημεν, ὅπως

^c τέλους] τέλος Sb. ^d ἐθνῶν Vb. ^e τὴν post ἢ om. Sb.Vb. ^f γὰρ
 om. Sb.Vb. ^g τῶν om. Ib. ^h αἰδῶς] αἱ δύο Sb.Vb.

τὰ σώματα τῶν γεννωμένων ὑπάρχει πρὸς τὴν τοῦ νομοθέτου βούλησιν. Σχεδὸν δὴ πάντα ταῦτα συμβαίνει κατὰ μίαν ἐπιμέλειαν. Ἐπεὶ γὰρ ὥρισται τέλος τῆς γεννήσεως ὡς ἐπὶ 5 τὸ πλείστον εἰπεῖν ἀνδράσι μὲν ὁ τῶν ἐβδομήκοντα ἐτῶν ἀριθμὸς ἔσχατος, πενήκοντα δὲ γυναιξίν, δεῖ τὴν ἀρχὴν τῆς συζεύξεως κατὰ τὴν ἡλικίαν εἰς τοὺς χρόνους καταβαίνειν τούτους. Ἔστι δ' ὁ τῶν νέων συνδυασμὸς φαῦλος ¹ πρὸς 6 τεκνοποιίαν· ἐν γὰρ πᾶσι ζῷοις ἀτελὴ τὰ τῶν νέων ἔγγονα καὶ θηλυτόκα μᾶλλον καὶ μικρὰ τὴν μορφήν, ὥστ' ἀναγκαῖον ταῦτὸ τοῦτο συμβαίνειν καὶ ἐπὶ τῶν ἀνθρώπων. Τεκμήριον δέ· ἐν ὅσαις γὰρ τῶν πόλεων ἐπιχωριάζεται τὸ νέους συζευγύναι καὶ νέας, ἀτελεῖς καὶ μικροὶ τὰ σώματά εἰσιν. Ἔτι 7 δὲ ἐν τοῖς τόκοις αἱ νέαι πονοῦσί τε μᾶλλον καὶ διαφθεύονται πλείους· διὸ καὶ τὸν χρησμὸν γενέσθαι τινὲς φασὶ διὰ τοιαύτην αἰτίαν τοῖς Τροϊζηνίοις, ὡς πολλῶν διαφθειρομένων διὰ τὸ γαμίσκεσθαι τὰς νεωτέρας, ἀλλ' οὐ πρὸς τὴν τῶν καρπῶν κομιδὴν. Ἔτι δὲ καὶ πρὸς σωφροσύνην συμφέρει 8 τὰς ἐκδόσεις ποιεῖσθαι πρεσβυτέραις· ἀκολαστότεραι γὰρ εἶναι δοκοῦσι νέαι χρησάμεναι ταῖς συνουσίαις. Καὶ τὰ τῶν ἀρρένων δὲ σώματα βλάπτεσθαι δοκεῖ πρὸς τὴν αὔξησιν, εἰ ἔτι τοῦ ^k σώματος αὐξανομένου ποιῶνται τὴν συνουσίαν· καὶ γὰρ τούτου τις ὥρισμένος χρόνος, ὃν οὐχ ὑπερβαίνει πληθύνει ἔτι. Διὸ τὰς μὲν ἀρμόττει περὶ τὴν τῶν ὀκτωκαίδεκα 9 ἐτῶν ἡλικίαν συζευγύναι, τοὺς δ' ἐπτὰ καὶ τριάκοντα, ἢ μικρόν· ἐν ¹ τοσούτῳ γὰρ ἀκμάζουσιν τε τοῖς σώμασι σύζευξις ἔσται, καὶ πρὸς τὴν παῦλαν τῆς τεκνοποιίας συγκαταβήσεται τοῖς χρόνοις εὐκαίρως. Ἔτι δὲ ἡ διαδοχὴ τῶν τέκνων τοῖς 10 μὲν ^m ἀρχομένης ἔσται τῆς ἀκμῆς, εἰ ἂν γίγνηται κατὰ λόγον εὐθύς ἢ γέनेσις, τοῖς δὲ ἤδη καταλελυμένης τῆς ἡλικίας πρὸς τὸν τῶν ἐβδομήκοντα ἐτῶν ἀριθμόν. Περὶ μὲν οὖν τοῦ πότε δεῖ ποιεῖσθαι τὴν σύζευξιν, εἴρηται, τοῖς δὲ περὶ τὴν ὥραν χρόνοις ὡς οἱ πολλοὶ χρῶνται καλῶς καὶ νῦν, ὀρίσαντες χει-

ⁱ πρὸς] πρὸς τὴν Ib. ^k σπέρματος Sb.Vb. ¹ τούτῳ γὰρ ἀκμάζουσα Sb.Vb. ^m ἀρχομένοις Ib.Sb.Vb.

- 11 μῶνος τὴν συναυλίαν ποιεῖσθαι ταύτην. Δεῖ δὴ καὶ αὐτοὺς ἤδη θεωρεῖν πρὸς τὴν τεκνοποιίαν τά τε παρὰ τῶν ἱατρῶν λεγόμενα καὶ τὰ παρὰ τῶν φυσικῶν· οἳ τε γὰρ ἱατροὶ τοὺς καιροὺς τῶν σωμάτων ἱκανῶς λέγουσι, καὶ ^α περὶ τῶν πνευμάτων οἱ φυσικοί, τὰ βόρεια τῶν νοτίων ἐπαινοῦντες μᾶλλον.
- 12 Ποίων δέ τινων τῶν σωμάτων ὑπαρχόντων μάλιστα ὄφελος εἴη τοῖς γεννωμένοις, ^ο ἐπιστήσασι μὲν μᾶλλον λεκτέον ἐν τοῖς περὶ τῆς παιδονομίας, τύφῃ δὲ ἱκανὸν εἰπεῖν καὶ νῦν. Οὔτε γὰρ ἡ τῶν ἀθλητῶν χρήσιμος ἔξις πρὸς πολιτικὴν εὐεξίαν· οὐδὲ πρὸς ὑγίειαν καὶ τεκνοποιίαν, οὔτε ἡ θεραπευ-
 13 τικὴ καὶ κακοπονητικὴ λίαν, ἀλλ' ἡ μέση τούτων. Πεπονημένην μὲν οὖν ἔχειν δεῖ τὴν ἔξιν, πεπονημένην δὲ πόνοις μὴ βίαιοις, μηδὲ πρὸς ἓνα μόνον, ὥσπερ ἡ τῶν ἀθλητῶν ἔξις, ἀλλὰ πρὸς τὰς τῶν ἐλευθερίων πράξεις. Ὅμοιως δὲ δεῖ
 14 ταῦτα ὑπάρχειν ἀνδράσι καὶ γυναιξίν. Χρὴ δὲ καὶ τὰς ἐγκύους ἐπιμελεῖσθαι τῶν σωμάτων, μὴ ῥαθυμούσας μηδ' ἀραιᾷ τροφῇ χρωμένας. Τοῦτο δὲ ῥάδιον τῷ νομοθέτῃ ποιῆσαι προσταῇ· καθ' ἡμέραν τινὰ ποιεῖσθαι πορείαν πρὸς θεῶν ἀποθεραπείαν τῶν εἰληχότων τὴν περὶ τῆς γενέσεως τιμὴν. Τὴν μέντοι διάνοιαν τούναντίον τῶν σωμάτων ῥαθυμότερος ἀρμόττει διάγειν· ἀπολαύοντα γὰρ φαίνεται τὰ γενόμενα
 15 τῆς ἐχούσης ὥσπερ ^α καὶ τὰ φυόμενα τῆς γῆς. Περὶ δὲ ἀποθέσεως καὶ τροφῆς τῶν γιγνομένων, ἔστω νόμος μηδὲν πεπηρωμένον τρέφειν, διὰ δὲ πλῆθος τέκνων, εἴαν ἡ τάξις τῶν ^ε ἐθῶν κωλύῃ, μηδὲν ἀποτίθεσθαι τῶν γιγνομένων· ὥριστα γὰρ δὴ τῆς τεκνοποιίας τὸ πλῆθος. Ἐὰν δέ τις γίγνηται παρὰ ταῦτα συνδυασθέντων, πρὶν αἰσθῆσιν ἐγγενέσθαι καὶ ζῶην, ἐμποιεῖσθαι δεῖ τὴν ἄμβλωσιν· τὸ γὰρ ὄσιον καὶ τὸ
 16 ^β μὴ διωρισμένον τῇ αἰσθήσει καὶ τῷ ζῆν ἔσται. Ἐπεὶ ^δ ἡ μὲν ἀρχὴ τῆς ἡλικίας ἀνδρὶ καὶ γυναικὶ διώριστα, τότε ἄρχεσθαι χρὴ τῆς συζεύξεως, καὶ πόσον χρόνον λειτουργεῖν ἀρμόττει πρὸς τεκνοποιίαν ὠρίσθω· τὰ γὰρ τῶν πρεσβυ-

^α περὶ om. Sb. ^ο ἐπιστήμασι Vb. ^ρ οὔτε codices. ^α καὶ ante τὰ om. Ib. ^ε ἐθῶν Sb. ^β μὴ om. Ib. Sb. Vb.

τέρων ἔκγονα, καθάπερ τὰ τῶν νεωτέρων, ἀτελῇ γίνεται καὶ τοῖς σώμασι καὶ ταῖς διανοαῖς, τὰ δὲ τῶν γεγηρακότων ἀσθενῇ. Διὸ κατὰ τὴν τῆς διανοίας ἀκμὴν αὕτη δ' ἐστὶν ¹⁷ ἐν τοῖς πλείστοις ἤνπερ τῶν ποιητῶν τινὲς εἰρήκασιν οἱ μετροῦντες ταῖς ἐβδομάσι τὴν ἡλικίαν, περὶ τὸν χρόνον τὸν τῶν πεντήκοντα ἐτῶν. Ὡστε τέτταρσιν ἢ πέντε ἔτεσιν ὑπερβάλλοντα τὴν ἡλικίαν ταύτην ἀφείσθαι δεῖ τῆς εἰς τὸ φανερὸν γεννήσεως· τὸ δὲ λοιπὸν ὑγείας χάριν ἢ τινος ἄλλης τοιαύτης αἰτίας φαίνεσθαι δεῖ ποιουμένους τὴν ὁμιλίαν. Περὶ δὲ τῆς πρὸς ἄλλην ἢ πρὸς ἄλλον, ἔστω μὲν ἀπλῶς μὴ ¹⁸ καλὸν ἀπτόμενον φαίνεσθαι μηδαμῇ μηδαμῶς, ὅταν ἢ καὶ προσαγορευθῇ πόσις, περὶ δὲ τὸν χρόνον τὸν τῆς τεκνοποιίας εἴαν τις φαίνεται τοιοῦτόν τι δρῶν, ἀτιμίᾳ ζημιούσθω πρέπουσῃ πρὸς τὴν ἀμαρτίαν.

Γενομένων δὲ τῶν τέκνων οἶεσθαι μεγάλην εἶναι διαφορὰν ¹⁷ πρὸς τὴν τῶν σωμάτων δύναμιν τὴν τροφήν, ὅποια τις ἂν ἦ. Φαίνεται δὲ διὰ τε τῶν ἄλλων ζώων ἐπισκοποῦσι, καὶ διὰ τῶν ἐθνῶν οἷς ἐπιμελὲς ἐστὶν ¹ εἰσάγειν τὴν πολεμικὴν ἔξιν, ἢ τοῦ γάλακτος ² πληθύνουσα τροφή μάλιστ' οἰκεία τοῖς σώμασιν· αἰονοτέρα δὲ διὰ τὰ νοσήματα. Ἐτι δὲ καὶ κινήσεις ³ ὅσας ἐνδέχεται ποιεῖσθαι τηλικούτων συμφέροι. Πρὸς δὲ τὸ μὴ διαστρέφεσθαι τὰ μέλη δι' ⁴ ἀπαλότητα χρῶνται καὶ νῦν ἔνια τῶν ἐθνῶν ὀργάνοις τισὶ μηχανικοῖς, ἃ τὸ σῶμα ποιεῖ τῶν τοιούτων ἀστραβές. Συμφέροι δ' εὐθὺς καὶ πρὸς τὰ ψύχῃ συνεθίζειν ἐκ μικρῶν παίδων· τοῦτο γὰρ καὶ πρὸς ὑγίαν καὶ πρὸς πολεμικὰς πράξεις εὐχρηστότατον. Διὸ ³ παρὰ πολλοῖς ἐστὶ τῶν βαρβάρων ἔθος τοῖς μὲν εἰς ποταμὸν ἀποβάπτειν τὰ γιγνόμενα ψυχρόν, τοῖς δὲ σκέπασμα μικρὸν ἀμπίσχειν, οἷον Κελτοῖς. Πάντα γὰρ ὅσα δυνατόν ἐθίζειν, ¹ εὐθὺς ἀρχομένῳ βέλτιον μὲν ἐθίζειν, ἐκ προσαγωγῆς δ' ἐθίζειν. Εὐφυνῆς δ' ἢ τῶν παίδων ἔξις διὰ θερμότητα πρὸς τὴν τῶν ψυχρῶν ἀσκησιν. Περὶ μὲν οὖν τὴν πρώτην συμφέροι ⁴

^t δέ] τε Ib.Sb.Vb.

^v εἰσάγειν] ἀεὶ Ib.Sb.Vb.

^w πλήθουσα Ib.

^x ἀπαλότητα Vb. ^y εὐθὺς—ἐθίζειν om. Sb.Vb.

ποιεῖσθαι τὴν ἐπιμέλειαν τοιαύτην τε ^α καὶ τὴν ταύτῃ παρα-
 πλησίαν· τὴν δ' ^α ἐχομένην ταύτης ἡλικίαν μέχρι πέντε ἐτῶν,
 ἣν οὔτε πω πρὸς μάθησιν καλῶς ἔχει προσάγειν οὐδεμίαν
 οὔτε πρὸς ἀναγκαίους πόρους, ὅπως μὴ τὴν αὔξησιν ἐμποδί-
 ζωσιν, ^β δεῖ ^γ τοσαύτης τυγχάνειν κινήσεως ὥστε διαφεύγειν
 τὴν ἀργίαν τῶν σωμάτων· ἣν χρὴ παρασκευάζειν καὶ δι' ἄλ-
 5 λων πράξεων καὶ διὰ τῆς παιδείας. Δεῖ δὲ καὶ τὰς παιδιάς
 εἶναι μήτε ἀνελευθέρους μήτε ἐπιπόνους μήτε ἀνειμένας. Καὶ
 περὶ λόγων δὲ καὶ μύθων, ποίους τινὰς ἀκούειν δεῖ ^δ τοὺς τη-
 λικούτους, ἐπιμελὲς ἔστω τοῖς ἀρχουσιν οὓς καλοῦσι παιδο-
 νόμους. Πάντα γὰρ δεῖ τὰ τοιαῦτα προσδοποεῖν πρὸς τὰς
 ὕστερον διατριβάς. Διὸ τὰς παιδιάς εἶναι δεῖ τὰς πολλὰς
 6 μιμήσεις τῶν ὕστερον σπουδαζομένων. Τὰς δὲ διατάσεις τῶν
 παίδων καὶ κλαυθμούς οὐκ ὀρθῶς ἀπαγορεύουσιν οἱ κωλύοντες
 ἐν τοῖς νόμοις· συμφέρουσι γὰρ πρὸς αὔξησιν. Γίνεται γὰρ
 τρόπον τινὰ γυμνασία τοῖς σώμασιν· ἡ γὰρ τοῦ πνεύματος
 κάθεξις ποιεῖ τὴν ἰσχὺν τοῖς πονοῦσιν, ὃ συμβαίνει καὶ τοῖς
 7 παιδίοις διατεινομένοις. Ἐπισκεπτέον δὲ τοῖς παιδονόμοις
 τὴν τούτων διαγωγὴν τὴν τ' ἄλλην, καὶ ὅπως ὅτι ἥκιστα
 μετὰ δούλων ἔσται. Ταύτην γὰρ τὴν ἡλικίαν, καὶ μέχρι
 τῶν ἐπτά ἐτῶν, ἀναγκαῖον οἶκοι τὴν τροφὴν ἔχειν. Εὐλογον
 οὖν ἀπελαύνειν ἀπὸ τῶν ἀκουσμάτων καὶ τῶν ὁραμάτων ἀνε-
 8 λευθερίας καὶ τηλικούτους ὄντας. Ὅλος μὲν οὖν αἰσχρολο-
 γίαν ἐκ τῆς πόλεως, ὥσπερ ἄλλο τι, δεῖ τὸν νομοθέτην ἐξο-
 ρίζειν· ἐκ τοῦ γὰρ εὐχερῶς λέγειν ὅτι οὖν τῶν αἰσchrῶν γί-
 νεται καὶ τὸ ποιεῖν σύνεγγυς. Μάλιστα μὲν οὖν ἐκ τῶν
 νέων, ὅπως μήτε λέγωσι μήτε ἀκούωσι μηδὲν ^ε τοιοῦτον.
 9 Ἐὰν δὲ τις φαίνεται τι λέγων ἢ πράττων τῶν ἀπηγορευ-
 μένων, τὸν μὲν ἐλευθέρων μήπω δὲ κατακλίσεως ἡξιωμένον ἐν
 τοῖς συσσιτίοις ἀτιμίαις κολάζειν καὶ πληγαῖς, τὸν δὲ πρε-
 σβύτερον τῆς ἡλικίας ταύτης ἀτιμίαις ἀνελευθέροις ἀνδραπο-
 δοδίας χάριν. Ἐπεὶ δὲ τὸ λέγειν τι τῶν τοιούτων ἐξορί-

^α καὶ τὴν] καὶ τοὺς Vb.   ^α ἐχομένων Sb.Vb.   ^β δεῖ] δεῖ δὲ Ib.Sb.Vb.
^γ τοσαύτην Sb.Vb.   ^δ τοὺς om. Vb.   ^ε τοιούτων Ib.Vb.

ζομεν, φανερόν ὅτι καὶ τὸ θεωρεῖν ἢ γραφὰς ἢ λόγους ἀσχέ-
 μονας. Ἐπιμελές μὲν οὖν ἔστω τοῖς ἄρχουσι μὴτὲν μῆτε ¹⁰
 ἄγαλμα μῆτε γραφὴν εἶναι τοιούτων πράξεων μίμησιν, εἰ μὴ
 παρὰ τισι θεοῖς τοιούτοις οἷς καὶ τὸν τωθασμὸν ἀποδίδωσιν
 ὁ νόμος· ἑπρὸς δὲ τούτοις ἀφίησιν ὁ νόμος ^h τοὺς ἔχοντας
 ἡλικίαν πλέον προήκουσαν καὶ ὑπὲρ αὐτῶν καὶ τέκνων καὶ
 γυναικῶν τιμαλφεῖν τοὺς θεοὺς. Τοὺς δὲ νεωτέρους ⁱ οὐτ' ¹¹
 ἰάμβων οὔτε κωμωδίας θεατὰς νομοθετητέον, πρὶν ἢ τὴν ἡλι-
 κίαν λάβωσιν ἐν ἣ καὶ κατακλίσεως ὑπάρξει κοινωνεῖν ἤδη καὶ
 μέθης καὶ τῆς ἀπὸ τῶν τοιούτων γιγνομένης βλάβης ἀπαθεῖς
 ἢ παιδεία ποιήσει πάντας. Νῦν μὲν οὖν τούτων ἐν παρα- ¹²
 δρομῇ πεποιήμεθα τὸν λόγον· ὕστερον δ' ἐπιστήσαντας δεῖ
 διορίσαι μᾶλλον, εἴτε μὴ δεῖ πρῶτον εἴτε δεῖ διαπορήσαντας,
 καὶ πῶς δεῖ κατὰ δὲ ^k τὸν παρόντα καιρὸν ἐμνήσθημεν ὥς
 ἀναγκαῖον. Ἴσως γὰρ οὐ κακῶς ἔλεγε τὸ τοιοῦτον Θεό- ¹³
 δωρος ὁ τῆς τραγωδίας ὑποκριτής· Ἰοῦθεν γὰρ πώποτε πα-
 ρῆκεν ἑαυτοῦ προεισάγειν, οὐδὲ τῶν εὐτελῶν ὑποκριτῶν, ὥς
 οἰκειομένων τῶν θεατῶν ταῖς πρώταις ἀκοαῖς. Συμβαίνει
 δὲ ταὐτὸ τοῦτο καὶ πρὸς τὰς τῶν ἀνθρώπων ὁμιλίας καὶ
 πρὸς τὰς τῶν πραγμάτων· πάντα γὰρ στέργομεν τὰ πρῶτα
 μᾶλλον. Διὸ δεῖ τοῖς νέοις πάντα ποιεῖν ξένα τὰ φαῦλα, ¹⁴
 μάλιστα δ' αὐτῶν ὅσα ἔχει ἢ μοχθηρίαν ἢ δυσμένειαν. Διελ-
 θόντων δὲ τῶν πέντε ἐτῶν τὰ δύο μέχρι τῶν ἑπτὰ δεῖ θεω-
 ροὺς ἤδη γίγνεσθαι τῶν μαθήσεων, ἃς δεήσει μαθάνειν αὐ-
 τοὺς. Δύο δ' εἰσὶν ἡλικίαι πρὸς ἃς ἀναγκαῖον διηρῆσθαι τὴν ¹⁵
 παιδείαν, μετὰ τὴν ἀπὸ τῶν ἑπτὰ μέχρι ἥβης καὶ πάλιν μετὰ
 τὴν ἀφ' ἥβης μέχρι τῶν ^m ἐνὸς καὶ εἴκοσιν ἐτῶν. Οἱ γὰρ ταῖς
 ἐβδομάσι διαιροῦντες τὰς ἡλικίας ὥς ἐπὶ τὸ πολὺ λέγουσιν
 οὐ καλῶς, δεῖ δὲ τῇ διαιρέσει τῆς φύσεως ἐπακολουθεῖν· πᾶσα
 γὰρ τέχνη καὶ παιδεία τὸ προσλείπον βούλεται τῆς φύσεως
 ἀναπληροῦν. Πρῶτον μὲν οὖν σκεπτέον εἰ ποιητέον τάξιν ¹⁶

^f ἔστι Ib.Sb.Vb.   ^g πρὸς—νόμος om. Sb.Vb.   ^h τοὺς—προήκουσαν
 om. Ib.Sb.Vb.   ⁱ ὅτι ἄμβρων Sb.   ^k τὸν] τὰ Vb.   ^l οὐθέν Sb.
^m ἐν Sb.Vb.

τινὰ περὶ τοὺς παῖδας, ἔπειτα πότερον συμφέρει κοινῇ ποιέσθαι τὴν ἐπιμέλειαν αὐτῶν ἢ κατ' ἴδιον τρόπον (ὃ γίνεται καὶ νῦν ἐν ταῖς πλείστοις τῶν πόλεων), τρίτον δὲ ποίαν τινὰ δεῖ ταύτην.

Θ.

Ὅτι μὲν οὖν τῷ νομοθέτῃ μάλιστα πραγματευτέον περὶ τὴν τῶν νέων παιδείαν, οὐδεὶς ἂν ἀμφισβητήσῃ καὶ γὰρ ἐν ταῖς πόλεσιν οὐ γιγνόμενον τοῦτο βλάπτει τὰς πολιτείας. Δεῖ γὰρ πρὸς ἐκάστην πολιτεύεσθαι. Τὸ γὰρ ἦθος τῆς πολιτείας ἐκάστης τὸ οἰκεῖον καὶ φυλάττειν εἴωθε τὴν πολιτείαν καὶ καθίστησιν ἐξ ἀρχῆς, οἷον τὸ μὲν δημοκρατικὸν δημοκρατίαν, τὸ δ' ὀλιγαρχικὸν ὀλιγαρχίαν· αἰεὶ δὲ τὸ βέλτιστον ἦθος βελτίονος αἴτιον πολιτείας. Ἔτι δὲ πρὸς πάσας δυνάμεις καὶ τέχνας ἔστιν ἃ δεῖ προπαιδεύεσθαι καὶ προεθίζεσθαι πρὸς τὰς ἐκάστων ἐργασίας, ὥστε δῆλον ὅτι καὶ πρὸς τὰς τῆς ἀρετῆς πράξεις. Ἐπεὶ δ' ἐν τὸ τέλος τῇ πόλει πάσῃ, φανερόν ἐστι καὶ τὴν παιδείαν μίαν καὶ τὴν αὐτὴν ἀναγκαῖον εἶναι πάντων καὶ ταύτης τὴν ἐπιμέλειαν εἶναι κοινὴν καὶ μὴ κατ' ἴδιαν, ὃν τρόπον νῦν ἕκαστος ἐπιμελεῖται τῶν αὐτοῦ τέκνων ἰδίᾳ τε καὶ μάθησιν ἰδίαν, ἣν ἂν δόξῃ, διδάσκων. Δεῖ δὲ τῶν κοινῶν κοινὴν ποιεῖσθαι καὶ τὴν ἀσκήσιν. Ἄμα δὲ οὐδὲ χρὴ νομίζειν αὐτὸν αὐτοῦ τινὰ εἶναι τῶν πολιτῶν, ἀλλὰ πάντας τῆς πόλεως· μόριον γὰρ ἕκαστος τῆς πόλεως. Ἡ δ' ἐπιμέλεια πέφυκεν ἐκάστου μορίου βλέπειν πρὸς τὴν τοῦ ὅλου ἐπιμέλειαν. Ἐπαινέσειε δ' ἂν τις καὶ τοῦτο Λακεδαιμονίους· καὶ γὰρ πλείστην ποιοῦνται σπουδὴν περὶ τοὺς παῖδας καὶ κοινῇ ταύτην. Ὅτι μὲν οὖν νομοθετητέον περὶ παιδείας καὶ ταύτην κοινὴν ποιητέον, φανερόν· τίς δ' ἐστὶν ἡ παιδεία, καὶ πῶς χρὴ παιδεύεσθαι, δεῖ μὴ λανθάνειν. Νῦν γὰρ ἀμφισβητεῖται περὶ τῶν ἔργων· οὐ γὰρ ταῦτά πάντες ὑπολαμβάνουσι δεῖν μανθάνειν τοὺς νέους οὔτε πρὸς ἀρετὴν οὔτε πρὸς τὸν βίον τὸν ἄριστον· οὐδὲ φανερόν πότερον πρὸς τὴν διάνοιαν πρέπει μᾶλλον ἢ πρὸς τὸ τῆς ψυχῆς ἦθος. Ἐκ τε τῆς ἐμποδῶν παιδείας

παραχώδης ἡ σκέψις, καὶ δῆλον οὐδὲν πότερον ἀσκεῖν δεῖ
 τὰ χρήσιμα πρὸς τὸν βίον ἢ τὰ τείνοντα πρὸς ἀρετὴν ἢ τὰ
 περιττά· πάντα γὰρ εἴληφε ταῦτα κριτὰς τινας. Περὶ τε
 τῶν πρὸς ἀρετὴν οὐθέν ἐστιν ὁμολογούμενον· καὶ γὰρ τὴν
 ἀρετὴν οὐ τὴν αὐτὴν εὐθὺς πάντες τιμῶσιν, ὥστ' εὐλόγως
 διαφέρονται καὶ πρὸς τὴν ἄσκησιν αὐτῆς. Ὅτι μὲν οὖν 3
 τὰ ἀναγκαῖα δεῖ διδάσκεσθαι τῶν χρησίμων, οὐκ ἄδηλον· ὅτι
 δὲ οὐ πάντα, διηρημένων τῶν τε ἐλευθέρων ἔργων καὶ τῶν
 ἀνελευθέρων, φανερόν ἐστι τῶν τοιούτων δεῖ μετέχειν ὅσα
 τῶν χρησίμων ποιήσει τὸν μετέχοντα μὴ βάναισιν. Βάναι- 4
 σον δ' ἔργον εἶναι δεῖ τοῦτο νομίζειν καὶ τέχνην ταύτην καὶ
 μάθησιν, ὅσαι πρὸς τὰς χρήσεις καὶ τὰς πράξεις τὰς τῆς
 ἀρετῆς ἄχρηστον ἀπεργάζονται τὸ σῶμα τῶν ἐλευθέρων ἢ
 τὴν ψυχὴν ἢ τὴν διάνοιαν. Διὸ τὰς τε τοιαύτας τέχνας 5
 ὅσαι τὸ σῶμα παρασκευάζουσι χεῖρον διακείσθαι βαναύσους
 καλούμεν, καὶ τὰς μισθαρνικὰς ἐργασίας· ἄσυχον γὰρ
 ποιούσιν τὴν διάνοιαν καὶ ταπεινήν. Ἔστι δὲ καὶ τῶν ἐλευ-
 θερίων ἐπιστημῶν μέχρι μὲν τίνος ἐνίων μετέχειν οὐκ ἀνε-
 λεύθερον, ἢ προσεδρεύειν δὲ λίαν πρὸς τὸ ἐντελὲς ἐνοχον ταῖς
 εἰρημέναις βλάβαις. Ἐχει δὲ πολλὴν διαφορὰν καὶ τὸ τίνος 6
 χάριν πράττει τις ἢ μαθάνει· αὐτοῦ μὲν γὰρ χάριν ἢ φίλων
 ἢ δι' ἀρετὴν οὐκ ἀνελεύθερον, ὁ δὲ αὐτὸ τοῦτο ὁ πράττων δι'
 ἄλλους πολλάκις θητικὸν καὶ δουρικὸν δόξειεν ἂν πράττειν.
 Αἱ μὲν οὖν καταβεβλημέναι νῦν μαθήσεις, καθάπερ ἐλέχθη
 πρότερον, ἐπαμφοτερίζουσιν. Ἔστι δὲ τέτταρα σχεδὸν 7
 παιδεύειν εἰώθασιν, γράμματα καὶ γυμναστικὴν καὶ μουσικὴν
 καὶ τέταρτον ἔνιοι γραφικὴν, τὴν μὲν γραμματικὴν καὶ γρα-
 φικὴν ὡς χρησίμους πρὸς τὸν βίον οὔσας καὶ πολυχρήστους,
 τὴν δὲ γυμναστικὴν ὡς συντείνουσιν πρὸς ἀνδρίαν· τὴν δὲ
 μουσικὴν ἤδη διαπορήσειεν ἂν τις. Νῦν μὲν γὰρ ὡς ἡδονῆς 8
 χάριν οἱ πλεῖστοι μετέχουσιν αὐτῆς· οἱ δ' ἐξ ἀρχῆς ἔταξαν
 ἐν παιδείᾳ διὰ τὸ τὴν φύσιν αὐτὴν ζητεῖν, ὅπερ πολλάκις

ἢ προσεδρεύειν—ἀνελεύθερον om. Ib.Sb.Tb.
 p. 45 T^b.

οὐ πράσων T^b.

εἴρηται, μὴ μόνον ἀσχολεῖν ὀρθῶς ἀλλὰ καὶ σχολάζειν δύ-
 νασθαι καλῶς· αὕτη γὰρ ἀρχὴ πάντων, ἵνα καὶ πάλιν εἴπω-
 3 μεν περὶ αὐτῆς. Εἰ γὰρ ἄμφω μὲν δεῖ, μᾶλλον δὲ αἰρετόν
 τὸ σχολάζειν ἢ τῆς ἀσχολίας, καὶ ὅλως ζητητέον τί ποιούν-
 τας δεῖ σχολάζειν. Οὐ γὰρ δὴ παίζοντας τέλος γὰρ ἀναγ-
 4 καῖον εἶναι τοῦ βίου τὴν παιδιὰν ἡμῖν. Εἰ δὲ τοῦτο ἀδό-
 νατον, καὶ μᾶλλον ἐν ταῖς ἀσχολίαις χρηστότεον ταῖς παιδιαῖς
 (ὁ γὰρ πονῶν δεῖται τῆς ἀναπαύσεως, ἡ δὲ παιδιὰ χάριν
 ἀναπαύσεώς ἐστιν· τὸ δ' ἀσχολεῖν συμβαίνει μετὰ πόνου καὶ
 συντομίας), διὰ τοῦτο δεῖ παιδιάς εἰσάγεσθαι καιροφυλα-
 κτοῦντας τὴν χρῆσιν, ὥς προσάγοντας φαρμακείας χάριν·
 ἄνεσις γὰρ ἢ τοιαύτη κίνησις τῆς ψυχῆς, καὶ διὰ τὴν ἡδονὴν
 ἀνάπαισις· τὸ δὲ σχολάζειν ἔχειν αὐτὸ δοκεῖ τὴν ἡδονὴν καὶ
 5 τὴν εὐδαιμονίαν καὶ τὸ ζῆν μακαρίως. Τοῦτο δ' οὐ τοῖς
 ἀσχολουσὶν ὑπάρχει ἀλλὰ τοῖς σχολάζουσιν. Ὁ μὲν γὰρ
 ἀσχολῶν ἕνεκά τινος ἀσχολεῖ τέλους ὥς οὐχ ὑπάρχοντος, ἡ
 δ' εὐδαιμονία τέλος ἐστίν, ἣν οὐ μετὰ λύτης ἀλλὰ μεθ' ἡδο-
 νῆς οἴονται πάντες εἶναι. Ταύτην μέντοι τὴν ἡδονὴν οὐκέτι
 τὴν αὐτὴν τιθέασιν, ἀλλὰ καθ' ἑαυτοὺς ἕκαστος καὶ τὴν ἑξιν
 τὴν αὐτῶν, ὁ δὲ ἄριστος τὴν ἀρίστην καὶ τὴν ἀπὸ τῶν καλ-
 6 λίστων. Ὡστε φανερόν ἐστι δεῖ καὶ πρὸς τὴν ἐν τῇ διαγωγῇ
 σχολὴν μαθάνειν ἅττα καὶ παιδεύεσθαι, καὶ ταῦτα μὲν τὰ
 παιδεύματα καὶ ταύτας τὰς μαθήσεις ἑαυτῶν εἶναι χάριν, τὰς
 7 δὲ πρὸς τὴν ἀσχολίαν ὥς ἀναγκαίας καὶ χάριν ἄλλων. Διὸ
 καὶ τὴν μουσικὴν οἱ πρότερον εἰς παιδείαν ἔταξαν οὐχ ὥς
 ἀναγκαῖον (οὐδὲν γὰρ ἔχει τοιοῦτον) οὐδ' ὥς χρήσιμον, ὥσπερ
 τὰ γράμματα πρὸς χρηματισμὸν καὶ πρὸς οἰκονομίαν καὶ
 πρὸς μάθησιν καὶ πρὸς πολιτικὰς πράξεις πολλὰς· δοκεῖ δὲ
 καὶ γραφικὴ ἱ χρήσιμος εἶναι πρὸς τὸ κρίνειν τὰ τῶν τεχνι-
 τῶν ἔργα κάλλιον· οὐδ' ἂν καθάπερ ἡ γυμναστικὴ πρὸς
 ὑγίειαν καὶ ἀλκὴν· οὐδέτερον γὰρ τούτων ὀρώμεν γιγνόμενον
 8 ἐκ τῆς μουσικῆς. Δείπεται τοίνυν πρὸς τὴν ἐν τῇ σχολῇ

ἢ τῆς—σχολάζειν om. Ib.Sb.Tb.

ἱ χρησίμη Tb.

ἂν Sb.

διαγωγὴν, εἰς ὅπερ καὶ φαίνονται παράγοντες αὐτήν· ἦν γὰρ οἶονται διαγωγὴν εἶναι τῶν ἐλευθέρων, ἐν ταύτῃ τάτ-
τούσιν. Διόπερ Ὅμηρος οὕτως ἐποίησεν

ἀλλ' οἶον μὲν ἐστὶ καλεῖν ἐπὶ δαῖτα θαλεῖην.

Καὶ οὕτω προειπὼν ἑτέρους τινὰς

9

οἱ καλοῦσιν ἀοιδὸν φησιν, ὃ κεν τέρπῃσιν ἀπαντας.

Καὶ ἐν ἄλλοις δὲ φησιν Ὀδυσσεὺς ταύτην ἀρίστην εἶναι
διαγωγὴν, ὅταν εὐφραينوμένων τῶν ἀνθρώπων

δαιτυμόνες δ' ἀνὰ δόματ' ἀπονέζονται ἀοιδοῦ

ἤμενοι ἐξείης.

Ὅτι μὲν τοίνυν ἐστὶ παιδεία τις ἦν οὐχ ὥς χρησίμην παι- 10
δευτέον τοὺς υἱεῖς οὐδ' ὥς ἄναγκαίαν ἀλλ' ὥς ἐλευθέριον καὶ
καλὴν, φανερόν ἐστιν· πρότερον δὲ μία τὸν ἀριθμὸν ἢ πλείους,
καὶ τίνες αὗται καὶ πῶς, ὕστερον λεκτέον περὶ αὐτῶν. Νῦν 11
δὲ τοσοῦτον ἡμῖν εἶναι πρὸ ὁδοῦ γέγονεν, ὅτι καὶ παρὰ τῶν
ἀρχαίων ἔχομέν τινα μαρτυρίαν ἐκ τῶν καταβεβλημένων
παιδευμάτων· ἡ γὰρ μουσικὴ τοῦτο ποιεῖ δῆλον. Ἔτι δὲ
καὶ τῶν χρησίμων ὅτι δεῖ τινὰ παιδεύεσθαι τοὺς παῖδας οὐ
μόνον διὰ τὸ χρήσιμον, οἶον τὴν τῶν γραμμάτων μάθησιν,
ἀλλὰ καὶ διὰ τὸ πολλὰς ἐνδέχασθαι γίγνεσθαι δι' αὐτῶν μα-
θήσεις ἑτέρας. Ὅμοίως δὲ καὶ τὴν γραφικὴν οὐχ ἵνα ἐν 12
τοῖς ἰδίοις ὠνίοις μὴ διαμαρτάνωσιν, ἀλλ' ὥσιν ἀνεξαπάτητοι
πρὸς τὴν τῶν σκευῶν ὠνήν τε καὶ πράσιν, ἢ μᾶλλον ὅτι
ποιεῖ ὁ θεωρητικὸν τοῦ περὶ τὰ σώματα κάλλους. Τὸ δὲ
ζητεῖν πανταχοῦ τὸ χρήσιμον ἥκιστα ἀρμόττει τοῖς μεγα-
λοψύχοις καὶ τοῖς ἐλευθέροις. Ἐπεὶ δὲ φανερόν πρότερον 13
τοῖς ἔθεσιν ἢ τῷ λόγῳ παιδευτέον εἶναι, καὶ περὶ τὸ σῶμα
πρότερον ἢ τὴν διάνοιαν, δῆλον ἐκ τούτων ὅτι παραδοτέον
τοὺς παῖδας γυμναστικῇ καὶ παιδοτριβικῇ· τούτων γὰρ ἡ
μὲν ποιὰν τινα ποιεῖ τὴν ἔξιν τοῦ σώματος, ἡ δὲ τὰ
ἔργα.

Νῦν μὲν οὖν αἱ μάλιστα δοκοῦσαι τῶν πόλεων ἐπιμε- 4

λείσθαι τῶν παιδῶν αἱ μὲν ἀθλητικὴν ἔξιν ἐμποιοῦσι, λω-
 βώμεναι τὰ τε εἶδη καὶ τὴν αὖξιν τῶν σωμάτων, οἱ δὲ
 Λάκωνες ταύτην μὲν οὐχ ἡμαρτον τὴν ἀμαρτίαν, θηριώδεις
 δ' ἀπεργάζονται τοῖς πόνοις, ὡς τοῦτο πρὸς ἀνδρίαν μά-
 2 λιστα συμφέρον. Καίτοι, καθάπερ εἴρηται πολλάκις, οὔτε
 πρὸς μίαν οὔτε πρὸς μάλιστα ταύτην βλέποντα ποιητέον
 τὴν ἐπιμέλειαν. Εἴ τε καὶ πρὸς ταύτην, οὐδὲ τοῦτο ἐξενρί-
 σκουσιν· οὔτε γὰρ ἐν τοῖς ἄλλοις ζῴοις οὗτ' ἐπὶ τῶν ἐθνῶν
 ὁρῶμεν τὴν ἀνδρίαν ἀκολουθοῦσαν τοῖς ἀγριωτάτοις, ἀλλὰ
 3 μᾶλλον τοῖς ἡμερωτέροις καὶ λεοντώδεσιν ἦθεσιν. Πολλὰ
 δ' ἐστὶ τῶν ἐθνῶν ἃ πρὸς τὸ κτείνειν καὶ πρὸς τὴν ἀνθρωπο-
 φαγίαν εὐχερῶς ἔχει, καθάπερ τῶν περὶ τὸν Πόντον Ἀχαιοί
 τε καὶ Ἡνίοχοι καὶ τῶν ἡπειρωτικῶν ἐθνῶν ἕτερα, τὰ μὲν
 ὁμοίως τούτοις τὰ δὲ μᾶλλον, ἃ ληστικά μὲν ἐστίν, ἀνδρίας
 4 δ' οὐ μετεiléψασιν. Ἔτι δ' αὐτοὺς τοὺς Λάκωνας ἴσμεν,
 ἕως μὲν αὐτοὶ προσήδρευον ταῖς φιλοπονιάις, ὑπερέχοντας
 τῶν ἄλλων, νῦν δὲ καὶ τοῖς γυμνασίοις καὶ τοῖς πολεμικοῖς
 ἀγῶσι λειπομένους ἐτέρων· οὐ γὰρ τῷ τοὺς νέους γυμνάζειν
 τὸν τρόπον τοῦτον διέφερον, ἀλλὰ τῷ μόνον μὴ πρὸς
 5 ἀσκούντας ἀσκεῖν. Ὡστε τὸ καλὸν ἄλλ' οὐ τὸ θηριώδες
 δεῖ πρωταγωνιστεῖν· οὐ γὰρ λύκος οὐδὲ τῶν ἄλλων θηρίων
 6 τι ἀγωνίσαιτο ἂν οὐθένα καλὸν κίνδυνον, ἀλλὰ μᾶλλον
 ἀνὴρ ἀγαθός. Οἱ δὲ λίαν εἰς ταῦτα ἀνέντες τοὺς παῖδας,
 καὶ τῶν ἀναγκαίων ἧ ἀπαιδαγωγήτους ποιήσαντες, βαναύσους
 κατεργάζονται κατὰ γε τὸ ἀληθές, πρὸς ἓν τε μόνον ἔρ-
 γον τῇ πολιτικῇ χρησίμους ποιήσαντες, καὶ πρὸς τοῦτο χεί-
 7 ρον, ὡς φησὶν ὁ λόγος, ἐτέρων. Δεῖ δὲ οὐκ ἐκ τῶν προτέ-
 ρων ἔργων κρίνειν, ἀλλ' ἐκ τῶν νῦν· ἀνταγωνιστὰς γὰρ τῆς
 παιδείας νῦν ἔχουσι, πρότερον δ' οὐκ εἶχον. Ὅτι μὲν οὖν
 χρηστέον τῇ γυμναστικῇ, καὶ πῶς χρηστέον, ὁμολογούμενόν
 ἐστίν. Μέχρι μὲν γὰρ ἤβης κουφότερα γυμνάσια προσoi-
 στέον, τὴν βίαιον τροφήν καὶ τοὺς πρὸς ἀνάγκην πόνους

^ω ἡμερωτάτοις Ib.   ^κ τι om. Ib.Sb.Tb.   ^γ ἀπαιδαγώγους Sb.Tb.

ἀπείργοντας, ἵνα μὴθὲν ἐμπόδιον ἢ πρὸς τὴν αὔξησιν. Ση-8
 μείον γὰρ οὐ μικρὸν ὅτι δύναται τοῦτο παρασκευάζειν· ἐν
 γὰρ τοῖς ^α ὀλυμπιονικαῖς δύο τις ἂν ἢ τρεῖς εὐροὶ τοὺς αὐτοὺς
 νενικηκότας ἄνδρας τε καὶ παῖδας, διὰ τὸ νέους ἀσχοῦντας
 ἀφαιρεῖσθαι τὴν δύναμιν ὑπὸ τῶν ἀναγκαίων γυμνασίων.
 Ὅταν δ' ἀφ' ἧβης ἔτη τρία πρὸς τοῖς ἄλλοις μαθήμασι γέ-9
 νωνται, τότε ἀρμόττει καὶ τοῖς πόνοις καὶ ταῖς ἀναγκοφα-
 γίαις καταλαμβάνειν τὴν ἐχομένην ἡλικίαν. Ἄμα γὰρ τῇ
 τε διανοίᾳ καὶ τῷ σώματι διαπονεῖν οὐ δεῖ· τούναντίον γὰρ
 ἑκάτερος ἀπεργάζεσθαι πέφυκε τῶν πόνων, ἐμποδίζων ὁ μὲν
 τοῦ σώματος πόνος τὴν διάνοιαν, ὁ δὲ ταύτης τὸ σῶμα.

Περὶ δὲ μουσικῆς ἔνια μὲν διηπορήσαμεν τῷ λόγῳ καὶ 5
 πρότερον, καλῶς δ' ἔχει καὶ νῦν ἀναλαβόντας αὐτὰ προα-
 γαγεῖν, ἵνα ὥσπερ ἐνδόσιμον γένηται τοῖς λόγοις οὗς ἂν τις
^α εἴπειεν ἀποφαινόμενος περὶ αὐτῆς. Οὔτε γὰρ τίνα ἔχει ¹
 δύναμιν ῥάδιον περὶ αὐτῆς διελεῖν, οὔτε τίνος δεῖ χάριν μετέ-
 χειν αὐτῆς, πότερον παιδιᾶς ἔνεκα καὶ ἀναπαύσεως, καθάπερ
 ὕπνου καὶ μέθης· ταῦτα γὰρ καθ' αὐτὰ μὲν οὔτε τῶν σπου-
 δαίων, ἀλλ' ἡδέα, καὶ ἅμα παύει μέριμναν, ὥς φησὶν Εὐρι-
 πίδης. Διὸ καὶ τάττουσιν αὐτὴν καὶ χρῶνται πᾶσι τούτοις ³
 ὁμοίως, οἶνῳ καὶ μέθῃ καὶ μουσικῇ. Τιθέασι δὲ καὶ τὴν ὀρ-
 χησίαν ἐν τούτοις. Ἡ μᾶλλον οἰητέον πρὸς ἀρετὴν τι τείνειν
 τὴν μουσικὴν, ὥς δυναμένην, καθάπερ ἡ γυμναστικὴ τὸ σῶμα
 ποιόν τι παρασκευάζει, καὶ τὴν μουσικὴν τὸ ἦθος ποιόν τι
 ποιεῖν, ἐθίζουσιν δύνασθαι χαίρειν ὀρθῶς. ^β Ἡ πρὸς δια-4
 γωγὴν τι συμβάλλεται καὶ πρὸς φρόνησιν· καὶ γὰρ τοῦτο
 τρίτον θετέον τῶν εἰρημένων. Ὅτι μὲν οὖν δεῖ τοὺς νέους
 μὴ παιδιᾶς ἔνεκα παιδεύειν, οὐκ ἄδηλον· οὐ γὰρ παίζουσι
 μανθάνοντες· μετὰ λύπης γὰρ ἡ μάθησις. Ἀλλὰ μὴν οὐδὲ
 διαγωγὴν τε παισὶν ἀρμόττει καὶ ταῖς ἡλικίαις ἀποδιδόναι
 ταῖς τοιαύταις· οὐθενὶ γὰρ ἀτελεῖ προσήκει τέλος. Ἀλλ' ⁵
 ἴσως ἂν δοξείεν ἡ τῶν παίδων σπουδὴ παιδιᾶς εἶναι χάριν

^α ὀλυμπιονικαῖς Ib.^α εἴποιεν Sb.Tb.^β ἢ Ib.

ἀνδράσι γενομένοις καὶ τελειωθείσιν. Ἄλλ' εἰ τοῦτ' ἐστὶ τοιοῦτον, τίνος ἂν ἔνεκα δέοι μανθάνειν αὐτούς, ἀλλὰ μὴ καθάπερ οἱ τῶν Περσῶν καὶ Μήδων βασιλεῖς, ^ε ἄλλων αὐτὸ ποιούντων μεταλαμβάνειν τῆς ἡδονῆς καὶ τῆς μαθήσεως; Καὶ γὰρ ἀναγκαῖον βέλτιον ἀπεργάζεσθαι τοὺς αὐτὸ τοῦτο πεποιημένους ἔργον καὶ τέχνην τῶν τοσοῦτον χρόνον ἐπιμελούντων ὅσον πρὸς μάθησιν μόνον. Εἰ δὲ δεῖ τὰ τοιαῦτα διαποινεῖν αὐτούς, καὶ περὶ τὴν τῶν ὧν πραγματείαν αὐτοῦς ἂν δέοι παρασκευάζειν ἄλλ' ἄτοπον. Τὴν δ' αὐτὴν ἀπορίαν ἔχει καὶ εἰ δύναται τὰ ἥθη βελτίω ποιεῖν ταῦτα γὰρ τί δεῖ μανθάνειν αὐτούς, ἀλλ' οὐχ ^δ ἐτέρων ἀκούοντας ὀρθῶς τε χαίρειν καὶ δύνασθαι κρίνειν; Ὡςπερ οἱ Λάκωνες^ε ἐκείνοι γὰρ οὐ μανθάνοντες ὁμῶς δύνανται κρίνειν ὀρθῶς, ὥς ^ε φασί, ⁸ τὰ χρηστὰ καὶ τὰ μὴ χρηστὰ τῶν μελῶν. Ὁ δ' αὐτὸς λόγος καὶ ^ε εἰ πρὸς εὐημερίαν καὶ διαγωγὴν ἐλευθέριον χρηστέον αὐτῇ· τί δεῖ μανθάνειν αὐτούς, ἀλλ' οὐχ ἐτέρων χρωμένων ἀπολαύειν; Σκοπεῖν δ' ἔξῃστι τὴν ὑπόληψιν ἣν ἔχομεν περὶ τῶν θεῶν· οὐ γὰρ ὁ Ζεὺς αὐτὸς ἄδει καὶ κιθαρίζει τοῖς ποιηταῖς, ἀλλὰ καὶ βαναύσους καλοῦμεν τοὺς τοιοῦτους ⁹ καὶ τὸ πράττειν οὐκ ἀνδρὸς μὴ μεθύοντος ἢ παίζοντος. Ἄλλ' ἴσως περὶ μὲν τούτων ὕστερον ἐπισκεπτέον, ἡ δὲ πρώτη ζητήσις ἐστὶ πότερον οὐ θετέον εἰς παιδείαν ^β τὴν μουσικὴν ἢ θετέον, καὶ τί δύναται τῶν διαφορηθέντων τριῶν, πότερον παιδείαν ἢ παιδίαν ἢ διαγωγὴν. Εὐλόγως δ' εἰς πάντα τάτ- ¹⁰ τεται καὶ φαίνεται μετέχειν. Ἡ τε γὰρ παιδιὰ χάριν ἀναπαύσεώς ἐστὶ, τὴν δ' ἀνάπαυσιν ἀναγκαῖον ἡδεῖαν εἶναι (τῆς γὰρ διὰ τῶν πόνων λύπης ἰατρεία τίς ἐστίν)· καὶ τὴν διαγωγὴν ἁμολογουμένως δεῖ μὴ μόνον ἔχειν τὸ καλὸν ἀλλὰ καὶ τὴν ἡδονήν· τὸ γὰρ εὐδαιμονεῖν ἐξ ἀμφοτέρων τούτων ἐστίν. ¹¹ Τὴν δὲ μουσικὴν πάντες εἶναι φαμεν τῶν ἡδίστων, καὶ ψιλλὴν οὖσαν καὶ μετὰ μελωδίας· φησὶ γοῦν καὶ Μουσαῖος εἶναι βροτοῖς ἡδιστον αἰδεῖν.

^ε ἄλλων] δι' ἄλλων Sb.Tb.^δ ἔτερον Sb.Tb.^ε φησὶ Tb.^ε εἷηIb.Sb.Tb. ^β τὴν—παιδείαν om. Ib.

Διὸ καὶ εἰς τὰς συνουσίας καὶ διαγωγὰς εὐλόγως παραλαμ-
 βάνουσιν αὐτὴν ὡς δυναμένην εὐφραίνειν ὥστε καὶ ἐντεῦθεν
 ἂν τις ὑπολάβοι παιδεύεσθαι δεῖν αὐτὴν τοὺς νεωτέρους. Ὅσα ¹²
 γὰρ ἀβλαβῇ τῶν ἡδέων, οὐ μόνον ἀρμόττει πρὸς τὸ τέλος
 ἀλλὰ καὶ πρὸς τὴν ἀνάπαυσιν. Ἐπεὶ δ' ἐν μὲν τῷ τέλει
 συμβαίνει τοῖς ἀνθρώποις ὀλιγάκις γίγνεσθαι, πολλάκις δὲ
 ἀναπαύονται καὶ χρῶνται ταῖς παιδιαῖς οὐχ ὅσον ἐπὶ πλεόν
 ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν ἡδονήν, χρήσιμον ἂν εἴη διαναπαύειν ἐν ταῖς
 ἀπὸ ταύτης ἡδοναῖς. Συμβέβηκε δὲ τοῖς ἀνθρώποις ποιεῖ-¹³
 σθαι τὰς παιδιάς τέλος· ἔχει γὰρ ἴσως ἡδονήν τινα καὶ τὸ
 τέλος, ἀλλ' οὐ τὴν τυχοῦσαν· ζητοῦντες δὲ ταύτην, λαμβά-
 νουσιν ὡς ταύτην ἐκείνην, διὰ τὸ ἢ τῷ τέλει τῶν πράξεων
 ἔχειν ἰομοιώματι· τό τε γὰρ τέλος οὐθενὸς τῶν ἐσομένων
 χάριν αἰρετόν, καὶ αἱ τοιαῦται τῶν ἡδονῶν οὐθενός εἰσι τῶν
 ἐσομένων ἔνεκεν, ἀλλὰ τῶν γεγονότων, οἷον πόνων καὶ λύ-
 πης. Δι' ἣν μὲν οὖν αἰτίαν ζητοῦσι τὴν εὐδαιμονίαν γίγνε-¹⁴
 σθαι διὰ τούτων τῶν ἡδονῶν, ταύτην ἂν τις εἰκότως ὑπο-
 λάβοι τὴν αἰτίαν· περὶ δὲ τοῦ κοινωνεῖν τῆς μουσικῆς, οὐ
 διὰ ταύτην μόνην, ἀλλὰ καὶ διὰ τὸ χρήσιμον εἶναι πρὸς τὰς
 ἀναπαύσεις, ὡς ἔοικεν. Οὐ μὴν ἀλλὰ ζηητέον μή ποτε ¹⁵
 τοῦτο μὲν συμβέβηκε, τιμιωτέρα δ' αὐτῆς ἡ φύσις ἐστὶν ἢ
 κατὰ τὴν εἰρημένην χρεῖαν, καὶ δεῖ μὴ μόνον τῆς κοινῆς ἡδο-
 νῆς μετέχειν ἀπ' αὐτῆς, ἥς ἔχουσι πάντες αἰσθησιν (ἔχει γὰρ
 ἢ μουσικὴ τὴν ἡδονὴν φυσικὴν, διὸ πάσαις ἡλικίαις καὶ πάσιν
 ἦθεσιν ἢ χρῆσις αὐτῆς ἐστὶ προσφιλέης), ἀλλ' ὁρᾶν εἴ πῃ καὶ
 πρὸς τὸ ἦθος συντείνει καὶ πρὸς τὴν ψυχὴν. Τοῦτο δ' ἂν ¹⁶
 εἴη δηλον, εἰ ποιοὶ τινες τὰ ἦθη γιγνόμεθα δι' αὐτῆς. Ἀλλὰ
 μὴν ὅτι γιγνόμεθα ^κ ποιοὶ τινες, φανερόν διὰ πολλῶν μὲν
 καὶ ἐτέρων, οὐχ ἥκιστα δὲ καὶ διὰ τῶν Ὀλύμπου μελῶν·
 ταῦτα γὰρ ὁμολογουμένως ποιεῖ τὰς ψυχὰς ἐνθουσιαστικὰς,
 ὃ δ' ἐνθουσιασμός τοῦ περὶ τὴν ψυχὴν ἥθους πάθος ἐστίν.
 Ἔτι δὲ ἀκροώμενοι τῶν μιμήσεων γίγνονται πάντες συμ-¹⁷
 παθεῖς, καὶ χωρὶς τῶν ῥυθμῶν καὶ τῶν μελῶν αὐτῶν. Ἐπεὶ

^h τῷ om. Sb. ⁱ ὁμοιώματα τό Sb. Tb. ^κ ποιοί—δέ καὶ om. Sb. Tb.

δὲ συμβέβηκεν εἶναι τὴν μουσικὴν τῶν ἡδέων, τὴν δ' ἀρετὴν περὶ τὸ χαίρειν ὀρθῶς καὶ φιλεῖν καὶ μισεῖν, δεῖ δὴλον ὅτι μαυθάνειν καὶ συνεθίζεσθαι μηδὲν οὕτως ὡς τὸ κρίνειν ὀρθῶς καὶ τὸ χαίρειν τοῖς ἐπικαιέσιν ἡθεσι καὶ ταῖς καλαῖς πράξε-
 18 σιν. Ἔστι δ' ὁμοιώματα μάλιστα παρὰ τὰς ἀληθινὰς φύ-
 σεis ἐν τοῖς ῥυθμοῖς καὶ τοῖς μέλεσιν ὀργῆς καὶ πραότητος, ὅτι δ' ἀνδρίας καὶ σωφροσύνης καὶ πάντων τῶν ἐναντίων τού-
 τοις καὶ τῶν ἄλλων ἡθικῶν. Δῆλον δὲ ἐκ τῶν ἔργων μετα-
 19 βάλλομεν γὰρ τὴν ψυχὴν ἀκροώμενοι τοιοῦτων. Ὁ δ' ἐν
 τοῖς ὁμοίοις ἐθισμὸς τοῦ λυπεῖσθαι καὶ χαίρειν ἐγγύς ἐστι
 τῷ πρὸς τὴν ἀλήθειαν τὸν αὐτὸν ἔχειν τρόπον· οἷον εἴ τις
 χαίρει τὴν εἰκόνα τινὸς θεώμενος μὴ δι' ἄλλην αἰτίαν ἀλλὰ
 διὰ τὴν μορφὴν αὐτήν, ἀναγκαῖον τούτῳ καὶ αὐτὴν ἐκείνην
 20 τὴν θεωρίαν, οὗ τὴν εἰκόνα θεωρεῖ, ἡδεῖαν εἶναι. Συμβέβηκε
 δὲ τῶν αἰσθητῶν ἐν μὲν τοῖς ἄλλοις μηδὲν ὑπάρχειν ὁμοίωμα
 τοῖς ἡθεσιν, οἷον ἐν τοῖς ἀπτοῖς καὶ τοῖς γυυστοῖς, ἀλλ' ἐν
 τοῖς ὁρατοῖς ἡρέμα· σχήματα γάρ ἐστι τοιαῦτα, ἀλλ' ἐπὶ
 μικρόν, καὶ πάντες τῆς τοιαύτης αἰσθήσεως κοινωνοῦσιν. Ἔστι
 δὲ οὐκ ἔστι ταῦτα ὁμοιώματα τῶν ἡθῶν, ἀλλὰ σημεῖα μᾶλλον
 21 τὰ γιννόμενα ἰσχήματα καὶ χρώματα τῶν ἡθῶν. Καὶ ταῦτ'
 ἐστὶν ἐπὶ τοῦ σώματος ἐν τοῖς πάθεσιν. Οὐ μὲν ἀλλ' ὅσον
 διαφέρει καὶ περὶ τὴν τούτων θεωρίαν, δεῖ μὴ τὰ ^μΠαύσωνος
 θεωρεῖν τοὺς νέους, ἀλλὰ τὰ Πολυγνώτου καὶ εἴ τις ἄλλος
 τῶν γραφένων ἢ τῶν ἀγαλματοποιῶν ἐστὶν ἡθικός. Ἐν δὲ
 22 τοῖς μέλεσιν αὐτοῖς ἐστὶ μιμήματα τῶν ἡθῶν. Καὶ τοῦτ'
 ἔστι φανερόν· εὐθὺς γὰρ ἡ τῶν ἀρμονιῶν διέστηκε φύσις
 ὥστε ἀκούοντας ἄλλως διατίθεσθαι καὶ μὴ τὸν αὐτὸν ἔχειν
 τρόπον πρὸς ἐκάστην αὐτῶν, ἀλλὰ πρὸς μὲν ἐνίας ὀδυρτικῶ-
 τέρως καὶ συνεστηκώτως μᾶλλον, οἷον πρὸς τὴν μιζολυδιστὶ
 καλουμένην, πρὸς δὲ τὰς μαλακώτερως τὴν δianoian, οἷον πρὸς
 τὰς ἀνειμένας· μέσως δὲ καὶ καθεστηκώτως μάλιστα πρὸς
 ἑτέραν, οἷον δοκεῖ ποιεῖν ἡ ^νδωριστὶ μόνη τῶν ἀρμονιῶν, ἐν-

¹ σχήματα om. Sb.Tb.^μ παύσωνος Ib.^ν δωριστὴ Sb.Tb.

θουσιαστικούς δ' ἡ ὁ φρυγιστί. Ταῦτα γὰρ καλῶς λέγουσιν ²³
οἱ περὶ τὴν παιδείαν ταύτην πεφιλοσοφηκότες· λαμβάνουσι
γὰρ τὰ μαρτύρια τῶν λόγων ἐξ αὐτῶν τῶν ἔργων. Τὸν
αὐτὸν γὰρ τρόπον ἔχει καὶ ῥτὰ περὶ τοὺς ῥυθμούς· οἱ μὲν
γὰρ ἦθος ἔχουσι στασιμώτερον οἱ δὲ κινητικόν, καὶ τούτων
οἱ μὲν φορτικωτέρας ἔχουσι τὰς κινήσεις οἱ δὲ ἐλευθερι-
τέρας. Ἐκ μὲν οὖν τούτων φανερόν ἐστι δύναται ποιόν τι ²⁴
τὸ τῆς ψυχῆς ἦθος ἡ μουσικὴ παρασκευάζειν. Εἰ δὲ τοῦτο
δύναται ποιεῖν, ὁμολογῶν ὅτι προσακτέον καὶ παιδευτέον ἐν αὐτῇ
τοὺς νέους. ²⁵ Ἔστι δὲ ἀρμόττουσα πρὸς τὴν φύσιν τὴν ²⁵
τηλικαύτην ἡ διδασκαλία τῆς μουσικῆς· οἱ μὲν γὰρ νέοι διὰ
τὴν ἡλικίαν ἀνήδυντον οὐδὲν ὑπομένουσιν ἐκόντες, ἡ δὲ μουσικὴ
φύσει τῶν ἡδυσμένων ἐστίν. Καὶ τις ἔοικε συγγένεια ταῖς
ἀρμονίαις καὶ τοῖς ῥυθμοῖς εἶναι· διὸ πολλοὶ φασὶ τῶν σοφῶν
οἱ μὲν ἀρμονίαν εἶναι τὴν ψυχὴν, οἱ δ' ἔχειν ἀρμονίαν.

Πότερον δὲ δεῖ μαθάνειν αὐτοὺς ἄδοντας τε καὶ ῥχει- ⁶
ρουργοῦντας ἢ μὴ, καθάπερ ἠπορήθη πρότερον, νῦν λεκτέον.
Οὐκ ἄδηλον ² δὲ ὅτι πολλὴν ἔχει διαφορὰν πρὸς τὸ γίγνε-
σθαι ποιούς τινας, εἴαν τις αὐτὸς κοινωνῇ τῶν ἔργων· ἐν γάρ
τι τῶν ἀδυνάτων ἢ χαλεπῶν ἐστὶ μὴ κοινωνήσαντας τῶν ἔρ-
γων κριτὰς γενέσθαι σπουδαίους. Ἄμα δὲ καὶ δεῖ τοὺς παῖ- ²
δας ἔχειν τινὰ διατριβὴν, καὶ τὴν Ἀρχύτου πλαταγὴν οἴ-
εσθαι γενέσθαι καλῶς, ἣν διδῶσι τοῖς παιδίοις ὅπως χρώ-
μενοι ταύτῃ μηδὲν καταγνῶσι τῶν κατὰ τὴν οἰκίαν· οὐ γὰρ
δύναται τὸ νέον ἡσυχάζειν. Αὕτη μὲν οὖν ἐστὶ τοῖς νηπίοις
ἀρμόττουσα τῶν παιδιῶν, ἡ δὲ παιδεία πλαταγὴ τοῖς μεί-
ζουσι τῶν νέων. Ὅτι μὲν οὖν παιδευτέον τὴν μουσικὴν οὕτως ³
ᾧστε καὶ κοινωνεῖν τῶν ἔργων, φανερόν ἐκ τῶν τοιούτων· τὸ
δὲ πρέπον καὶ τὸ μὴ πρέπον ταῖς ἡλικίαις οὐ χαλεπὸν διο-
ρίσαι, καὶ λύσαι πρὸς τοὺς φάσκοντας βάνανσον εἶναι τὴν
ἐπιμέλειαν. Πρῶτον μὲν γάρ, ἐπεὶ τοῦ κρίνειν χάριν μετέ- ⁴
χειν δεῖ τῶν ἔργων, διὰ τοῦτο χρὴ νέους μὲν ὄντας χρῆσθαι

ὁ φρυγιστή S^b.T^b. ῥ τὰ om. S^b.T^b. ἡ ἔστι] ἔχει I^b.S^b.T^b. ῥ χει-
αγωγοῦντας S^b.T^b. ² δὴ I^b.

τοῖς ἔργοις, πρεσβυτέρους δὲ γινομένους τῶν μὲν ἔργων ἀφεί-
 σθαι, δύνασθαι δὲ τὰ καλὰ κρίνειν καὶ χαίρειν ὀρθῶς διὰ τὴν
 5 μάθησιν τὴν γενομένην ἐν τῇ νεότητι. Περὶ δὲ τῆς ἐπιτι-
 μήσεως ἣν τινες ἐπιτιμῶσιν ὥς ποιούσης τῆς μουσικῆς βαναύ-
 σους, οὐ χαλεπὸν λῦσαι σκεψαμένους μέχρι τε πόσου τῶν
 ἔργων κοινωνητέον τοῖς πρὸς ἀρετὴν παιδευομένοις πολιτικῇν,
 καὶ ποίων μελῶν καὶ ποίων ῥυθμῶν κοινωνητέον, ἔτι δὲ ἐν
 ποίοις ὀργάνοις τὴν μάθησιν ποιητέον· καὶ γὰρ τοῦτο δια-
 6 φέρειν εἰκός. Ἐν τούτοις γὰρ ἡ λύσις ἐστὶ τῆς ἐπιτιμῆ-
 σεως· οὐθὲν γὰρ κωλύει τρόπους τινὰς τῆς μουσικῆς ἀπερ-
 γάζεσθαι τὸ λεχθέν. Φανερόν τοίνυν ὅτι δεῖ τὴν μάθησιν
 αὐτῆς μήτε ἐμποδίζειν πρὸς τὰς ὕστερον πράξεις, μήτε τὸ
 σῶμα ποιεῖν βάνανσον καὶ ἄχρηστον πρὸς τὰς πολεμικὰς καὶ
 πολιτικὰς ἀσκήσεις, πρὸς μὲν τὰς χρήσεις ἤδη, πρὸς δὲ τὰς
 7 μαθήσεις ὕστερον. Συμβαίνει δ' ἂν περὶ τὴν μάθησιν, εἰ
 μήτε τὰ πρὸς τοὺς ἀγῶνας τοὺς τεχνικοὺς συντείνοντα δια-
 πονοίεν, μήτε τὰ θαυμάσια καὶ περιττὰ τῶν ἔργων, ἃ νῦν
 ἐλήλυθεν εἰς τοὺς ἀγῶνας, ἐκ δὲ τῶν ἀγώνων εἰς τὴν παι-
 8 δείαν. Ἀλλὰ καὶ τὰ τοιαῦτα μέχρι περ ἂν δύνωνται χαίρειν
 τοῖς καλοῖς μέλεσι καὶ ῥυθμοῖς, καὶ μὴ μόνον τῷ⁵ κοινῷ τῆς
 μουσικῆς, ὥσπερ καὶ τῶν ἄλλων ἔνια ζῶν, ἔτι δὲ καὶ πλῆθος
 ἀνδραπόδων καὶ παιδίων. Δῆλον δὲ ἐκ τούτων καὶ ποίοις
 9 ὀργάνοις χρηστέον. Οὔτε γὰρ αὐλοὺς εἰς παιδείαν ἀκτέον
 οὔτ' ἄλλο τεχνικὸν ὄργανον, οἷον κιθάραν καὶ εἴ τι τοιοῦτον
 ἑτερόν ἐστιν, ἀλλ' ὅσα ποιήσει αὐτῶν ἀκροατὰς ἀγαθοὺς ἢ
 τῆς μουσικῆς παιδείας ἢ τῆς ἄλλης. Ἐτι δ' οὐκ ἐστὶν ὁ
 αὐλὸς ἡθικὸν ἀλλὰ μᾶλλον ὀργιαστικόν, ὥστε πρὸς τοὺς
 τοιοῦτους αὐτῷ καιροὺς χρηστέον ἐν οἷς ἡ θεωρία κάθαρσιν
 10 μᾶλλον δύναται ἢ μάθησιν. Προσθῶμεν δὲ ὅτι συμβέβηκεν
 ἐναντίον αὐτῷ πρὸς παιδείαν καὶ τὸ κωλύειν τῷ λόγῳ χρῆ-
 σθαι τὴν αἴλησιν. Διὸ καλῶς ἀπεδοκίμασαν αὐτοῦ οἱ πρό-
 11 τηρον τὴν χρῆσιν ἐκ τῶν νέων καὶ τῶν ἐλευθέρων, καίπερ
 χρησάμενοι τὸ πρῶτον αὐτῷ. Σχολαστικώτεροι γὰρ γιγνό-

μενοι διὰ τὰς εὐτορίας καὶ μεγαλοψυχότεροι ^ι πρὸς ἀρετὴν, ἔτι τε πρότερον καὶ μετὰ τὰ Μηδικὰ φρονηματισθέντες ἐκ τῶν ἔργων, πάσης ^ν ἤπτοντο μαθήσεως, οὐδὲν διακρίνοντας ἀλλ' ἐπιζητοῦντες. Διὸ καὶ τὴν αὐλητικὴν ἡγαγον πρὸς τὰς μαθήσεις. Καὶ γὰρ ἐν Λακεδαιμονίᾳ τις χορηγὸς αὐτὸς ¹² ἠύλησε τῷ χορῷ, καὶ περὶ Ἀθήνας οὕτως ἐπεχωρίασεν ὥστε σχεδὸν οἱ πολλοὶ τῶν ἐλευθέρων μετείχον αὐτῆς· δῆλον δὲ ἐκ τοῦ πίνακος ὃν ἀνέθηκε Θράσιππος Ἐκφαντίδῃ χορηγήσας. Ὑστερον δ' ἀποδοκιμάσθη διὰ τῆς πείρας αὐτῆς, βέλτιον δυναμένων κρίνειν τὸ πρὸς ἀρετὴν καὶ τὸ μὴ πρὸς ἀρετὴν συντείνον. Ὁμοίως δὲ καὶ πολλὰ τῶν ὀργάνων τῶν ἀρχαίων, ¹³ οἷον ^ω πικτίδες καὶ βάρβιτοι καὶ τὰ πρὸς ἡδονὴν συντείνοντα τοῖς ἀκούουσι τῶν χρωμένων, ἐπτάγωνα καὶ τρίγωνα καὶ σαμβῦκαι, καὶ πάντα τὰ δέοντα χειρουργικῆς ἐπιστήμης. Εὐλόγως δ' ἔχει καὶ τὸ περὶ τῶν αὐλῶν ὑπὸ τῶν ἀρχαίων μεμυθολογημένον· φασὶ γὰρ δὴ τὴν Ἀθηναίαν εὐροῦσαν ἀποβαλεῖν τοὺς αὐλοὺς. Οὐ κακῶς μὲν οὖν ἔχει φάναι καὶ διὰ ¹⁴ τὴν ἀσχημοσύνην τοῦ προσώπου τοῦτο ποιῆσαι δυσχεράνασαν τὴν ^z θεόν· οὐ μὴν ἀλλὰ μᾶλλον εἰκὸς ὅτι πρὸς τὴν διάνοιαν οὐθέν ἐστι ἡ παιδεία τῆς αὐλήσεως· τῇ δὲ Ἀθηναίᾳ τὴν ἐπιστήμην περιτίθεμεν καὶ τὴν τέχνην. Ἐπεὶ δὲ τῶν ¹⁵ τε ὀργάνων καὶ τῆς ἐργασίας ἀποδοκιμάζομεν τὴν τεχνικὴν παιδείαν, τεχνικὴν δὲ τίθεμεν τὴν πρὸς τοὺς ἀγῶνας· ἐν ταύτῃ γὰρ ὁ πράττων οὐ τῆς αὐτοῦ μεταχειρίζεται χάριν ἀρετῆς, ἀλλὰ τῆς τῶν ἀκουόντων ἡδονῆς, καὶ ταύτης φορτικῆς. Διόπερ οὐ τῶν ἐλευθέρων κρίνομεν εἶναι τὴν ἐργασίαν, ἀλλὰ θητικωτέραν. Καὶ βαναύσους δὴ συμβαίνει γί- ¹⁶ γνεσθαι· πονηρὸς γὰρ ὁ σκοπὸς πρὸς ὃν ποιοῦνται τὸ τέλος. Ὁ γὰρ θεατὴς φορτικὸς ὢν μεταβάλλειν εἴωθε τὴν μουσικὴν, ὥστε καὶ τοὺς τεχνίτας τοὺς πρὸς αὐτὸν μελετῶντας αὐτοὺς τε ποιούς τινας ποιεῖ καὶ τὰ σώματα διὰ τὰς κινήσεις.

Σκεπτέον δ' ἔτι περὶ τε τὰς ἁρμονίας καὶ τοὺς ῥυθμούς, 7

^ι πρὸς] πρὸς τὴν Ib.   ^ν ἤπτοντο Sb.   ^ω πικτίδες Ib.   ^z θεῶν Sb. Th.

καὶ πρὸς παιδείαν πότερον πάσαις χρηστέον ταῖς ἀρμονίαις
 † καὶ πᾶσι τοῖς ῥυθμοῖς ἢ διαιρετέον, ἔπειτα τοῖς πρὸς παι-
 δείαν διαπονοῦσι πότερον τὸν αὐτὸν διορισμὸν θέσομεν ἢ
 τρίτον δεῖ τινὰ ἕτερον, ἐπειδὴ τὴν μὲν μουσικὴν ὁρῶμεν διὰ
 μελοποιίας καὶ ῥυθμῶν οὔσαν, τούτων δ' ἑκάτερον οὐ δεῖ λε-
 ληθῆναι τίνα * ἔχει δυνάμιν πρὸς παιδείαν, καὶ πότερον
 * προαιρετέον μᾶλλον τὴν εὐμελῆ μουσικὴν ἢ τὴν εὐρυθμον.
 2 Νομίσαντες οὖν πολλὰ καλῶς λέγειν περὶ τούτων τῶν τε
 νῦν μουσικῶν ἐνίου καὶ τῶν ἐκ φιλοσοφίας ὅσοι τυγχάνουσιν
 ἐμπείρως ἔχοντες τῆς περὶ τὴν μουσικὴν παιδείας, τὴν μὲν
 καθ' ἕκαστον ἀκριβολογίαν ἀπαδώσομεν ζητεῖν τοῖς βουλο-
 μένοις παρ' ἐκείνων, νῦν δὲ νομικῶς ^β διέλωμεν, τοὺς τύπους
 3 μόνον εἰπόντες περὶ αὐτῶν. Ἐπεὶ δὲ τὴν διαίρεσιν ἀποδε-
 χόμεθα τῶν μελῶν ὡς διαιροῦσί τινες τῶν ἐν φιλοσοφίᾳ,
 τὰ μὲν ἠθικὰ τὰ δὲ πρακτικὰ τὰ δ' ἐνθουσιαστικὰ τιθέντες,
 καὶ τῶν ἀρμονιῶν τὴν φύσιν πρὸς ἕκαστα τούτων οἰκείαν
 ἄλλην πρὸς ἄλλο μέρος τιθέασι, φαμέν δ' οὐ μίᾳς ἕνεκεν
 ὠφελείας τῇ μουσικῇ χρῆσθαι δεῖν ἀλλὰ καὶ πλειόνων χά-
 ριν (^ε καὶ γὰρ παιδείας ἕνεκεν καὶ καθάρσεως—τί δὲ λέ-
 γομεν τὴν κάθαρσιν, νῦν μὲν ἀπλῶς, πάλιν δ' ἐν τοῖς περὶ
 ποιητικῆς ἐροῦμεν σαφέστερον—, τρίτον δὲ πρὸς διαγωγὴν,
 πρὸς ἀνεσίῃ τε καὶ πρὸς τὴν τῆς συντονίας ἀνάπασιν), φα-
 νερόν ὅτι χρηστέον μὲν πάσαις ταῖς ἀρμονίαις, οὐ τὸν αὐτὸν
 δὲ τρόπον πάσαις χρηστέον, ἀλλὰ πρὸς μὲν τὴν παιδείαν
 ταῖς ἠθικωτάταις, πρὸς δὲ ἀκρόασιν ἑτέρων χειρουργούντων
 4 καὶ ταῖς πρακτικαῖς καὶ ταῖς ἐνθουσιαστικαῖς. Ὁ γὰρ περὶ
 ἐνίας συμβαίνει πάθος ψυχᾶς ἰσχυρῶς, τοῦτο ἐν πάσαις
 ὑπάρχει, τῇ δὲ ἥττον διαφέρει καὶ τῇ μᾶλλον, οἷον ἔλεος
 καὶ φόβος, ἔτι δ' ἐνθουσιασμός. Καὶ γὰρ ὑπὸ ταύτης τῆς
 κινήσεως κατακλύχονται τινὲς εἰσιν ἐκ ^δ δὲ τῶν ἱερῶν μελῶν
 ὁρῶμεν τούτους, ὅταν χρήσωνται τοῖς ἐξοργιάζουσι τὴν

† καὶ πᾶσι τοῖς ῥυθμοῖς om. Sb.Tb.

* δυνάμιν ἔχει Ib.

^a προαι-

ρετόν Tb.

^b διελόμεν Sb.Tb.

^c καὶ γὰρ καὶ παιδείας Ib.

^d τῶν δὲ

Ib.Sb.Tb.

ψυχὴν μέλεσι, ° καθισταμένους ὥσπερ ἰατρείας τυχόντας καὶ καθάρσεως. Ταῦτ' οὖν τοῦτο ἀναγκαῖον πάσχειν καὶ τοὺς εἰσ
ἐλεήμονας καὶ τοὺς φοβητικούς καὶ τοὺς ὅλως παθητικούς,
τοὺς δ' ἄλλους καθ' ὅσον ἐπιβάλλει τῶν τοιούτων ἐκάστω,
καὶ πᾶσι γίγνεσθαι τινα κάθαρσιν καὶ κουφίζεσθαι μεθ'
ἡδονῆς. Ὅμοίως δὲ καὶ τὰ μέλη τὰ καθαρτικά παρέχει
ἡ χάραν ἀβλαβῇ τοῖς ἀνθρώποις. Διὸ ταῖς μὲν τοιαύταις 6
ἁρμονίαις καὶ τοῖς τοιούτοις μέλεσι ° θετέον τοὺς τὴν ἡ θεα-
τρικὴν μουσικὴν μεταχειριζομένους ἀγωνιστάς. Ἐπεὶ δ' ὁ
θεατὴς διττός, ὁ μὲν ἐλεύθερος καὶ πεπαιδευμένος, ὁ δὲ φορ-
τικὸς ἐκ βαναύσων καὶ θητῶν καὶ ἄλλων τοιούτων συγκεί-
μενος, ἀποδοτέον ἀγῶνας καὶ θεωρίας καὶ τοῖς τοιούτοις
πρὸς ἀνάπausιν. Εἰσὶ δ' ὥσπερ αὐτῶν αἱ ψυχαὶ παρε- 7
στραμμέναι τῆς κατὰ φύσιν ἔξεως, οὕτω καὶ τῶν ἁρμονιῶν
παρεκβάσεις εἰσὶ καὶ τῶν μελῶν τὰ σύντονα καὶ ἡ παρακε-
χωρησμένα. Ποιεῖ δὲ τὴν ἡδονὴν ἐκάστοις τὸ κατὰ φύσιν
οἰκεῖον. Διόπερ ἀποδοτέον ἐξουσίαν τοῖς ἀγωνιζομένοις πρὸς
τὸν θεατὴν τὸν τοιούτον τοιούτῳ τινὶ χρῆσθαι τῷ γένει τῆς
μουσικῆς. Πρὸς δὲ ἡ παιδείαν, ὥσπερ εἴρηται, τοῖς ἡθικαῖς 8
τῶν μελῶν χρηστέον καὶ ταῖς ἁρμονίαις ταῖς τοιαύταις.
Τοιαύτη δ' ἡ δωριστί, καθάπερ εἴπομεν πρότερον· δέχεσθαι
δὲ δεῖ καὶ τινα ἄλλην ἡμῖν δοκιμάζωσιν οἱ κοινωνοὶ τῆς ἐν
φιλοσοφίᾳ διατριβῆς καὶ τῆς περὶ τὴν μουσικὴν παιδείας.
Ὁ δ' ἐν τῇ πολιτείᾳ Σωκράτης οὐ καλῶς τὴν φρυγιστὶ μὲν 9
καταλείπει μετὰ τῆς δωριστί, καὶ ταῦτα ἀποδοκιμάσας
τῶν ὀργάνων τὸν αὐλόν. Ἔχει γὰρ τὴν αὐτὴν δύναμιν ἡ
φρυγιστὶ τῶν ἁρμονιῶν ἥπερ αὐτὸς ἐν τοῖς ὀργάνοις· ἅμφω
γὰρ ὀργιαστικά καὶ παθητικά. Δηλοῖ δ' ἡ ποιήσις· πᾶσα 10
γὰρ ἡ βακχεία καὶ πᾶσα ἡ τοιαύτη κίνησις μάλιστα τῶν
ὀργάνων ἐστὶν ἐν τοῖς αὐλοῖς, τῶν δ' ἁρμονιῶν ἐν τοῖς φρυ-
γιστὶ μέλεσι λαμβάνει ταῦτα τὰ πρέπον, οἷον ὁ διθύραμβος

° καθισταμένους Ib.

ἡ χάραν corr. Ib.

ε θετέον πρὸς τὴν Sb. Tb.

ἡ θεατρικὴν om. Ib.

ἡ παρακεχωρησμένα Ib.

κ παιδείαν Ib.

ἡ βακχεία Tb.

- ¹¹ ὁμολογουμένως εἶναι δοκεῖ Φρύγιον. Καὶ τούτου πολλὰ παραδείγματα λέγουσιν οἱ περὶ τὴν σύνεσιν ταύτην ἄλλα τε, καὶ διότι Φιλόξενος ἐγχειρήσας ἐν τῇ δωριστὶ ποιῆσαι διθύραμβον τοὺς μύθους οὐχ οἷός τ' ἦν, ἀλλ' ὑπὸ τῆς φύσεως αὐτῆς ἐξέπεσεν εἰς τὴν φρυγιστὶ ^m τὴν προσήκουσαν ἀρ-
- ¹² μονίαν πάλιν. Περὶ δὲ τῆς δωριστὶ πάντες ὁμολογοῦσιν ὡς στασιμωτάτης οὔσης καὶ μάλιστα ἥθος ἐχούσης ἀνδρεῖον. Ἔτι δὲ ἐπεὶ τὸ μέσον μὲν τῶν ὑπερβολῶν ἐπαινοῦμεν καὶ χρῆναι διώκειν φαμέν, ἡ δὲ δωριστὶ ταύτην ἔχει τὴν φύσιν πρὸς τὰς ἄλλας ἀρμονίας, φανερόν ἐστι τὰ Δώρια μέλη πρέ-
- ¹³ πει παιδεύεσθαι μᾶλλον τοῖς νεωτέροις. Εἰσὶ δὲ δύο σκοποί, τὸ τε δυνατόν καὶ τὸ πρόπον· καὶ γὰρ τὰ δυνατὰ δεῖ μεταχειρίζεσθαι μᾶλλον καὶ τὰ πρόποντα ⁿ ἐκάστοις· ^o ἔστι δὲ καὶ ταῦτα ὠρισμένα ταῖς ἡλικίαις, οἷον τοῖς ἀπειρηκόσι διὰ ^p χρόνον οὐ ῥάδιον ᾄδειν τὰς συντόνους ἀρμονίας, ἀλλὰ τὰς
- ¹⁴ ἀνειμένους ἢ φύσις ὑποβάλλει τοῖς τηλικούτοις. Διὸ καλῶς ἐπιτιμῶσι καὶ τοῦτο Σωκράτει τῶν περὶ τὴν μουσικὴν τινες, ὅτι τὰς ἀνειμένους ἀρμονίας ἀποδοκιμάσειεν εἰς τὴν παιδείαν, ὡς μεθυστικὰς λαμβάνων αὐτάς, οὐ κατὰ τὴν τῆς μέθης δύναμιν (βακχευτικὸν γὰρ ἢ γε μέθη ποιεῖ μᾶλλον) ἀλλ' ἀπειρηκυίας. Ὡστε καὶ πρὸς τὴν ἐσομένην ἡλικίαν, τὴν τῶν πρεσβυτέρων, δεῖ καὶ τῶν τοιούτων ἀρμονιῶν ἄπτεσθαι καὶ τῶν
- ¹⁵ μελῶν τῶν τοιούτων. Ἔτι δ' εἴ τίς ἐστι τοιαύτη τῶν ἀρμονιῶν ἢ πρέπει τῇ τῶν παίδων ἡλικίᾳ διὰ τὸ δύνασθαι κόσμον τ' ἔχειν ἅμα καὶ ^q παιδείαν, οἷον ἡ λυδιστὶ φαίνεται πεπονημένοι μάλιστα τῶν ἀρμονιῶν, ὅλῳ ^r ὅτι τούτους ὄρους τρεῖς ποιητέον εἰς τὴν παιδείαν, τὸ ^s τε μέσον καὶ τὸ δυνατόν καὶ τὸ πρόπον.

^m τὴν προσήκουσαν—τῆς δωριστὶ om. I^b. ⁿ ἐκάστοις I^b. ^o ἔστι T^b. ^p χρόνον I^b. ^q παιδείαν] διάνοιαν corr. ab eadem manu I^b. ^r ὅτι τρεῖς τούτους ποιητέον εἰς τὴν παιδείαν I^b. ^s τε om. S^b.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ
ΠΟΛΙΤΕΙΩΝ
ΤΑ ΣΩΖΟΜΕΝΑ.

ARISTOTELIS
RERUM PUBLICARUM
RELIQUIÆ.

COLLEGIT, ILLUSTRAVIT

ATQUE

PROLEGOMENA

ADDIDIT

CAROLUS FRIDERICUS NEUMANN.

PROLEGOMENA.

PARS PRIOR.

VARIUM est hominum ingenium variaque natura. Alter, qui viderit, quam parva sit terra, qui cognoverit, quid sit æternum, qui cælum, hæc deorum regna, perspexerit, nihil præclarum putet in rebus humanis, nihil diuturnum, nihil gloriosum. Alter vero, qui eas artes, quibus homines et civitates moderari assolent, præclarissimum esse sapientiæ munus maximumque putaverit virtutis vel documentum vel officium, illuderit fortasse eum, qui

Astrologorum signa in cælo quid sit observat : Jovis

Cum capra aut nepa, aut exoritur nomen aliquod beluarum.

At sapienter a natura varietas hæc provisa est. Qui tandem fieri, potuisset, quin perpetuæ iis inessent in civitatibus seditiones, ad quas quispiam adire cuperet? Attamen nihil est ex omnibus rebus humanis præclarius aut præstantius quam de republica bene mereri, civitati et securitatem et opulentiam præstare ; quibus deletis, et is, qui præstantissimum esse regnum omnia humana despicere et sapientia inferiora ducere putaverit, sine animi perturbatione divinis hisce disciplinis se minime dare potuerit ; optimus quisque ideo rapitur ad generis humani opes augendas, studetque consiliis et laboribus tutiorem et opulentiorum hominum vitam in civitate, æqualium tantum conjunctione existentem, reddere.

Sociale esse animal hominem et societatem ab ipsa natura institutum esse, neutiquam nova est recentiorum philosophorum sententia, ut quidam, horum solum libellis versati, autumare fortasse voluerint ; etenim a Stagirite aliisque Græciæ sapientibus luculento modo jam enunciata est hæc sententia. Legitur vero apud illum in politicis : *ὅτι τῶν φύσει ἡ πόλις ἐστὶ, καὶ ὁ ἄνθρωπος φύσει πολιτικὸν ζῶον· καὶ ὁ ἀπολις διὰ φύσιν καὶ οὐ*

διὰ τύχην ἦτοι φαῦλός ἐστιν, ἢ κρείττων ἢ ἀνθρώπος^a; ubique igitur terrarum homines, ibi quoque inter sese conjuncti et conglobati quasi inveniuntur.

Prima est maris feminaeque naturalis societas, ex qua familia oritur, quarum plures rempublicam constituunt, cujus ἀντάρκεια, ut Aristotelis utar verbo, necessarium est fundamentum. *Civitas autem similium hominum communio quaedam est, vitae optimae causa constituta*^b, quae quidem fieri non potest, nisi οἰκίαν πλήθος καὶ χώρας καὶ κτημάτων, ἀτταρκες πρὸς τὸ εὖ ζῆν^c adsit, nam *omnia suppetere et nihil desiderari*, hoc demum est et viribus et natura esse instructissimum; haec demum genuina est ἀντάρκεια^d. Diversis vero et animi et corporis facultatibus et moribus et religionibus diversa sit felicitas—diversa igitur civitas; omnes tamen homines eodem regimine moderari, umbraticorum solum nostra aetate doctorum insana est sententia^e, neque saniora sunt politicorum quorundam placita, quibus omnia aeterna et immutabilia ponuntur.

Peculiaris est igitur natura, forma et finis cujusque civitatis^f, et sunt miri orbes et quasi circuitus in rebus publicis commutationum et vicissitudinum; quae naturales quasi civitatis mutationes a veteribus jam vario modo descriptae sunt; Plato, Aristoteles, Polybius, Cicero et suo more gravibus ac ponderosis quibusdam verbis Tacitus in harum rerum explicatione enisi sunt. Sed prohi dolor! haec philosophorum historicorumque disputata ad minimam tantum orbis terrarum partem pertinent. Asia enim, generis humani incunabula, dominorum tantum mutationes et horrendas caedes experta est; certe eundem semper cursum teneret, nisi Britannorum mirandum imperium femineos et imbecilles homines robore et

^a Pol. I. 1. 9. III. 4. 2. Cicero de Republ. I. 25. Hume origine of government ess. V. Omnibus fere politicis et philosophis usque ad novissimum Hegelium haec placuit ratio; immo Hobbesius, cujus fallaces *leges natura fundaméntales* satia notae sunt, profitetur; *homines alterum alterius congressum natura eugende appetere*. De Cive I. 1. annotatio.

^b Pol. VII. 7. 2. III. 5. 14.

^c Pol. III. 9. VII. 4. 7. Eadem legas apud Platon. Pol. III. 387. d.

^d Pol. VII. 5. initio. Qua de causa rex apud Graecos etiam ἀντάρκεις nominatur. Stob. Serm. 46. 335. l. 48.

^e Pol. VII. 7. 3. Τοῦτ' (varia felicitas) αἴτιον τοῦ γίνεσθαι πόλεως εἶδη καὶ διαφορὰς, καὶ πολιτείας κλέλους.

^f Quae ἡδὲ ab Aristotele (Pol. VII. initio,) princeps a Montesquieu dicta sunt. Luminosa est haec de re disputatio in opere inscripto: Commentaires sur l'esprit des loix par Destutt de Tracy.

animo, litteris artibusque Europæorum imbueret, quibus tandem miras religionum, morum regiminumque mutationes enasci necesse est. Hac in terra multisque orbis terrarum partibus, non umquam *respublica*, id est *populi res*, vel quod vere et acute Britanni *commonwealth* vocant, exstitit, hæc terra non umquam non, nisi sub unius imperio fuit, cujus animo, nutu et consilio omnia gesta, omnia perpetrata sunt. Quorum teterrimorum principum (quibus, ut Ennius ait, nulla sancta societas nec fides) subditis pœnæ metu, ad abjectum suum statum ameliorandum et felicitatem augendam, ne cogitandi quidem data est facultas, neque minimum reipublicæ scientiæ vestigium, neque minima politicarum disputationum signa reperta sunt ^h. Putida vero et horrenda symbola, lepida figmenta, quibus animi belle pulsantur, non frustra quæras in eorum litteris; et lapis et arbor, et flumen et animal sentiunt sæpiusque ea enunciant, quæ miser ipse et prostratus numquam proferre potuerit. Fabularum apologorumque inveniendorum non minima causa. Multo aliter omnium artium mater, Græcia;—quæ tandem est ars quam Græci homines non excoluerint? quas leges, quæ instituta, etsi ad eorum regulam civitates vitam non ducebant, Græci philosophi non excogitaverint? Quæ sunt reipublicæ præcepta, quæ summi Græciæ sapientissimique viri in scriptis non reliquerint? Vigeant igitur in sempiternum Grajæ Musæ, vigeat in sempiternum Græciæ doctrina et numquam fabulosæ Indiæ commenta et immanes narratiunculæ, quæ, ut quisque non plane ineruditus facillime intelliget, illiberali quorundam nostræ ætatis hominum animo magis arrident, Græcas litteras de loco dejiciant;

Vos exemplaria Græca

Nocturna versate manu, versate diurna.

Immo beatissima et foecundissima illa Græciaⁱ non galeata e Jovis capite desiliit:

Ἦν χρόνος, ἥλικα φῶτες ἀπ' ἀλλήλων βίον εἶχον

Σαρκοδακῆ· κρείσσων δὲ τὸν ἥττονα φῶτα δαίε^k.

^g Republicæ autem ab Heerenio in opere "Ideen" inscripto ex Arriano recentioribusque indicatæ non tanti fuerant, ut hominum ingenium moresque mutaverint.

^h Malcolm the history of Persia I. 275, seq. Persæ numquam ea, quæ

apud Herodotum III. 80 seq. leguntur, animo evolverunt. Heeren Ideen I. 465.

ⁱ Quæ ad terræ situm pertinent, fuisse ab Anonymo in Vita Pythagoræ apud Photium tractata sunt. Jamblich. Vit. Pythag. ed. Kiesel. II. 118.

^k Orphica 378. ed. Gessn.

Etsi enim vera videatur sapientissimorum sententia: *legem neque hominum ingeniis excogitatam, nec scitum aliquod esse populorum, sed æternum quiddam, mentem sapientis rationemque*, attamen disciplina, doctrina experientiaque ad motus animi perturbationesque cohibendos genus humanum educatur maxime est necesse; antiquissima vero est moderatrix mentis humanæ et cultrix poesis; antiquissimum enim est et novissimum quoque cujusque adolescentis fœtus. Quippe quod ceterarum rerum studia, doctrina tantum, præceptis, arte diuturnoque tempore crescunt; poesis vero, antiquissimis temporibus cum Musica arctissime juncta¹, natura ipsa valet, genuinis mentis viribus excitatur et quasi divino quodam spiritu afflatur; sunt sancti igitur poetæ, ut Ennii utar verbo, aut si mavis Hierophantes. Orpheus, Olenus, Melampus, Thamyris (Iliad. II. 395—600.) aliique, qui duros, agrestes inhumanosque Græciæ incolas in meliorem vitam, ad meliores mores et compiores extulerunt (Musiciæ contemptio Cynæthenses Arcadum homines feros et incultos reddidit^m), diu quidem ante Homerum vel si mavis scholam Homericam illustres exstiterunt. Sicuti ex immensa horrendæ belluæ fauce, Scandinaviæ incolarum fabulis universus mundus ortus est, sic e poesi variæ doctrinæ diversæque artes originem duxerunt, et barbaris adhuc gentibus disciplinæ loco cujusvis generis, historiæ præsertim habita estⁿ, —sic *honor et nomen*, ut ille ait, *divinis vatibus atque carminibus venit*^o. Inter quos, sicut pater divum hominumque inter reliquos Olympi incolas, Homerus longe eminuit fama atque auctoritate; adeo ut ab eo Græciam eruditam esse dicerent, eumque edisci juberent ad res humanas sapienter moderandas, omnemque vitam ex ejus præceptis temperandam^p. Quin adeo Homeri catalogum navium ex Iliados secundo libro pueri, qui in

¹ “Quis ignorat musicoen jam illis
“antiquis temporibus non studii modo,
“verum etiam venerationis habuisse, ut
“iisdem musici, et vates et sapientes ju-
“dicarentur?” Quintiliani Inst. Orat.
I. 17. A. Manutius ad Ciceron. Tusculanarum
Disputationum. initio. Pulcherrimus de indole
hominum est locus Plotini, quem ad-
scripsit Nicephorus in Scholiis ad Syne-
sium, p. 396. C. seq. ed. Petavii.

^m Plut. de Mus. §. 26. Arist. Pol.

VIII. 2. 2. VIII. 4. Polyb. IV. 20.
Etiam seriore ætate musica maximi fuit
momenti apud Græcos. Cicero de Legg.
II. 15. Marx ad Ephori fragm. 89.

ⁿ Jacob Grimm, Gedanken über
Mythos, Epos und Geschichte, in opere
inscripto Deutsches Museum t. III. 53.
Jos. Hammer in Ephemerid. Viennens.
(Wiener Jahrbücher) 1819. 30.

^o Horat. A. P. v. 400, 401.

^p Plat. Pol. X. 606. e. 598. c.

scholis docebantur, ut memoriter recitarent, lege lata sanxisse nonnulli ex Græcis dicuntur, quia ex eo variis in civitatibus jus honoresque populorum probari solerent ^q.

Præterea, cui non animus formidine divum

Contrahitur? cui non conrepunt membra pavore,

Fulminis horribili cum plaga torrida Tellus

Contremittit, et magnum percurrunt Murmura cælum ^r?

Homines igitur poetarum cantilenis emolliti, de majoribus, de deorum natura, de creatione universi, de lunæ passionibus, eorumque quæ circa solem et stellas fiunt inquisiverunt ^s et ab ipsis inventa vel excogitata pulcris horrendisque fabulis poetico more depictis investiverunt; qui Physici, id est speculatores et venatores naturæ, nominantur.

His æquales et jam antea multi prout singulis civitatibus, exstiterunt, qui *condere cæperint urbeis et pecudes et agros divisere*, qui consilio atque auctoritate urbibus præessent, qui publico jure et moribus civitates constituerent omnesque cives legum imperio pænæ metu coercerent. Ab antiquissimis igitur populis legumlatores urbiumque conditores, qua deî ipsi habiti ^t, qua ut Minos, Theseus, Lycurgus, Zaleucus, Charondas, Romulus multique reges propter beneficentiam electi ^u, deorum honore affecti sunt. Postea alii exorti sunt, qui ad vitam emendandam, ad consilia excogitanda pro variis hominum vicissitudinibus enixe se dederunt, atque, ut ille ait, ῥήμασι βραχέσι δξιομνημονεύτοις, ἐκάστῳ ἐληγμένοις ^x, moralia præcepta civibus condonaverunt; habes igitur poetas gnomicos, quorum princeps Hesiodus, et qui vulgo immerito quidem septem sapientes dicuntur, quos omnes pæne video, ut Tullii utar verbis, in media republica versatos esse ^y.

Mansisset fortasse eadem voluntas in regum posteris, si regum similitudo permansisset, sed cum rex injustus esse cœpe-

^q Eustath. ad Iliad. B. p. m. 199. Plura de Homeri auctoritate et fama collegerunt Interpp. ad Ælian, V. H. XIII. 22. 38. Heyne ad Iliad. IV. 288. Lycurgus etiam quod τὸ πολιτικὸν καὶ παιδαγωγικὸν in carminibus Homericis vidit, ea Spartam retulit. Plut. Lyc. IV.

^r Lucret. de rer. nat. V. 1217.

^s Aristot. Metaph. I. 2. t. II. 485.

D. ed. Casaub. Attamen de aliis etiam rebus disputaverunt, sed omnibus τοῦ φυσικοῦ nomen imposuerunt. Sext. Emp. adv. Logicos 107. s. 27. Diog. Laert. IX. 12. 15.

^t Nemesii de nat. hom. 316. ed. Matth.

^u Pol. V. 8. 2.

^x Protag. 343. a.

^y De Rep. I. 7. ibiq. Maji adnot.

rit, perit modo popularium modo optimatum (qui temporum intervallo poetarum cantilenis et philosophorum lucubrationibus exculti sunt) seditionibus; atque civitates:

Ἐλευθερίᾳ ἀφίκοντο θύσουςι ποτε,
 ὅτε τῶν φέρων ἐγένοντ' ἐλεύθεροι σχεδόν.
 κἄπειτ' ἀπ' ἐκείνης τῆς θυσίας διέφθορεν
 αὐτὰς ξενίζουσ' ἡμέραν ἐξ ἡμέρας,
 ἀβουλία κατέχουσα πολὺν ἤδη χρόνον.
 γυναικεῖ δ' αὐτὰς δύν' ἐπαράττετόν τινα
 αἰεὶ συνοῦσαι, δημοκρατία θατέρᾳ
 ὄνομ' ἐστὶ, τῇ δ' ἀριστοκρατία θατέρᾳ^z.

Teterrimis his seditionibus et saevis bellis civilibus multifaria medicina, sed frustra pro dolor! adhibita est; maxima harum perturbationum causa videtur fuisse, quod libertatem perperam definierunt veteres^a: *libertas* enim *civilis* (*bürgerliche Freiheit*), de qua tam multa nostris temporibus disputantur, universae antiquitati plane est incognita, illi libertatis nomine *politicam* illam *libertatem* (*souveräne Freiheit*) intelligunt, quam Cicero his verbis designat, dicens: *Nulla alia in civitate, nisi in qua populi potestas summa est, ullum domicilium libertas habet*^b. His adde nullum, si Lyciorum fortasse excipias rempublicam, electarum concionum (*Landstände, Repräsentativ-System*) vestigium repertum esse^c (Aristoteli ipsi civis est qui nunc regit, nunc regitur^d). Omnes vero cives in concione congregati a demagogis, horrendis illis antiquarum civitatum corruptoribus^e, commoti, nunc his nunc illis sensum adhi-

^z Heniochi fragm. apud Stobaeum S. 41. 241.

^a Pol. V. 7. 22. αἴτιον δὲ τούτου, ὅτι κακῶς ὀρίζονται τὸ ἐλεύθερον. Tittmann Darstellung der griechischen Staatsverfassungen initio.

^b De republ. I. 31.

^c De Lycia Strabo XIV. 3. Hoc loco Gillies, Aristotle's Ethics and Politics t. II. 64—66. demonstrare conatus est: jam apud antiquos, *status imperii* vel *ordines provinciales*, ut medimae stasis denominatione utar, existitisse, sed male mea quidem sententia; obscuram vero illis fuisse hujusce regiminis notionem equidem non negaverim. Coraji doctissima Prolegomena ad Aristotelem p. Etiam Montesquieu Lycio-

rum rempublicam maximis effert laudibus. Esprit des Lois IX. 3. Qui vero, de Tracy Comment. über d. Geist der Ges. 39. vers. germ. *constitutionem repräsentativam*, sit venia verbo barbarico, etiam Montesquieu temporibus ignotam fuisse dicere potuerit, equidem non possum percipere.

^d Pol. III. 1. 4. Πολίτης δὲ ἀπλῶς ὁδδενὶ τῶν ἄλλων ὀρίζεται μᾶλλον ἢ τῷ μετέχειν κρίσεως καὶ ἀρχῆς. III. 2. 7. III. 7. 13.

^e Conf. Aristotelis loca Pol. V. 4. 4. V. 7. 19. V. 9. 6. VI. 2. 9. et quae recentiores Kortüm, Tittmann, Passow, Drummann et Poppo (in II. t. ed. Thucyd.) de iis disputaverunt.

buerunt et, animis perturbatis, excitatis quasi fluctibus ac tempestatibus jactati sunt.

Antiquissimis jam temporibus Cereris aliorumque deorum mysteria, occulta sacra ad homines excolendos et educandos eorumque mores emendandos instituta esse videntur. Quæ excelsissimi quique viri imitati, ad seditiones in civitatibus amovendas et sanam libertatem restituendam arcana disciplina et occultis placitis sese conjunxerunt: inter hos maxime eminet Samius ille Cometes, Pythagoras; cujusvis vero Pythagoras fuerit patriæ, cujusvis italicæ philosophiæ originem statueris, utique ut genuinum Doriensium fœtus^f, petulantibus sophistarum Atheniensium visis, fucatis et impiis Ionum fabulis opposita est Pythagoræorum doctrina. Nam neque nobilitate, neque mundi harmonia, neque numerorum systemate Græciam, quæ Magna dicta est, universam in potestate tenuit, et quamdiu ipse florebat quietam et felicem reddidit^g, sed gravissima illa Doriensium rerum civilium prudentia, quam Græci φρόνησιω dicunt, præstantissimis nempe privatim et publice institutis artibusque. Quæcunque de anima cœlestiumque rationibus Pythagoræi suaserint perobscura et tenebris obvoluta sunt, sed universam Pythagoræ disciplinam ad cultum flagitiosum et corruptum emendandum, ad mores vitiosos sanandos enisam esse, inter omnes, leviter tantum historiæ philosophiæ tinctos, satis constat. Κενὸς ἐκεῖνου φιλοσόφου λόγος, illius verba sunt aurea in fragmento a Stobæo servato^h, ὅφ' οὐ μὴδὲν ἀνθρώπου πάθος θεραπεύεται, ὥσπερ γὰρ λατρικῆς οὐκ ὄφελος μὴ τὰς νόσους ἐκβαλλούσης ἀπὸ τῶν σωμάτων, οὕτως οὐδὲ φιλοσοφίας, εἰ μὴ τὸ τῆς ψυχῆς κακὸν ἐκβάλλει, et merito quidem, ni fallor, ante Socratem philosophiam a Pythagora jam a cœlo devocatam esse, dici potest; fuit enim omnium primus, a quo *de virtutibus* disputatum estⁱ.

^f Böckh Philolaos des Pythagoräers Lehren 40.

^g Polyb. II. 39. Meiners Geschichte der Wissenschaften I. 465—472. 508. De tempore, quo in Magnam Græciam Pythagoras venerit, nunc conferri possunt Ciceronis verba de Republ. II. 15.

^h Serm. 81. 473. Attamen incertum est, num a Pythagora ipso nec ne. Omnes enim Pythagoræi suos proprios etiam libros conditoris nomine inscrip-

serunt. Fabricii Bibl. græc. I. 787. ed. Harles. Sic etiam Plato omnia sua Socrati tribuit. Cicer. de Rep. I. 8.

ⁱ Aristot. Magn. Moral. initio II. 85. b. Metaph. XIII. 3. 577. ed. Casaubon. A Jamblichō vit. Pythag. I. 274. ed. Kiessling. εὐρέτης τῆς πολιτικῆς δλης πολιτείας nominatur. Disputat etiam hac de re Heyne in Opusc. academ. volum. secundo.

Eadem esse philosophiæ moralis et prudentiæ rerum civilium præcepta omnes omnium ætatum populorumque sapientes posuerunt, sed *acerba fata homines agunt*; nulla unquam respublica orbis terrarum circuitu, justis his et definitis terminis se cohibuit. Honestissimi quique viri justitiam animi esse affectionem suam cuique tribuendi et societatem, i. e. conjunctionem humanam, æque tuendi, universalem quodammodo virtutem, in notissimis omnium litterarum monumentis acute et dilucide demonstraverunt. Principii loco ab iis utique a Platone hæc sunt posita: *singulorum hominum vitam instituendam et totam civitatem temperandam ex iisdem principiis dijudicandas esse; utriusque disciplinæ, tum ejus, quæ præcipit de singulorum vita dirigenda, tum ejus, quæ est de republica administranda, easdem esse leges*^k. Alii genera juris, institutorum, morum consuetudinumque describentes, non modo in tot gentibus varia, sed in una urbe millies mutata demonstrantes, nullum esse naturale jus, sed civile tantum aliquod contendunt, atque sic justitiam, omnium rerum fundamentum, e medio tollunt; quorum sophistarum fallace Dialecticæ arte, ex Eleaticæ philosophiæ scriniis edoctus, Gorgias princeps^l omnia miscere cœpit; ejusdem vero asseclæ et imitatores, mores, leges et instituta, quibus solutis respublica stare non potest, si non funditus sustulerunt, maxima tamen ex parte suffoderunt. An exhausto rubore impudentiora quam illa Calliclis verba dici possunt? *Τρυνή και ἀκολασία και ἐλευθερία* (licentia), ait iste^m, *τοῦτ' ἐστὶν ἀρετή τε και εὐδαιμονία*. τὰ δ' ἄλλα τοῦτ' ἐστὶν τὰ καλλωπίσματα τὰ παρὰ φύσιν συνθήματα, ἀνθρώπων φλναρία και οὐδενὸς ἄξια. Atque rerum publicarum gubernatores his doctrinis imbuti, his philosophiæ speluncis edocti, dolos, fallaciam et impietatem in rebus publicis administrandis attulerunt, et vim et potestatem unicam

^k Morgenstern de Platonis republ. 63.

^l Primus post eos, quos poetæ tradiderunt movisse aliqua circa rhetoricen, Empedocles dicitur. Artium autem scriptores antiquissimi Corax et Tisias Siculi; quos insecutus est vir ejusdem insulæ Gorgias Leontinus, Empedocles, ut traditur, discipulus. Quint. III. 1. De rhetoricæ origine Sopatri locum, qui *Ἐκδόμημα εἰς τὴν Ἑρμογένους τέχνην* scripsit, primum edidit Morelli (Biblioth. gr. divi Marci manuscripta

p. 300.): *Γοργίας ὁ Λεοντίνος κατὰ προσβέλαν ἐλθὼν, Ἀθήνῃσι τὰς τέχνας τὰς συγγραφείσας παρ' αὐτῶν* (Corace ac Tisia) *ἐκόμισε, και αὐτὸς ἑτέραν προσέθηκε, και μετ' αὐτὸν Ἀντιφῶν ὁ Ῥαμοῦσιος, ὁ Θουκυδίδου διδασκαλος λέγεται τέχνην γράφει, μετὰ ταῦτα Ἰσοκράτης δ' ῥήτωρ.*

^m Plat. Gorg. 492. E. II. 154. ed. Heindorf. Ita Thrasybulus in Platon. Politia: *τὸ δίκαιον οὐκ ἄλλοσι, ἢ τὸ τοῦ κρείττονος ξύμμερον*. De Legib. X. 606. Meiners l. c. II. 184.

esse rerum gerendarum regulam civitates ipsæ profiteri minime erubueruntⁿ. Fallax hæc et impia doctrina medio sævo primum ab Italis, ecclesiastico regimine miserabiliter corruptis^o, exulta, a Machiavello dilucidis verbis descripta et variis nominibus, *Ragione di Dominio, di Signoria, di Regno, di Imperio* unum in corpus conjuncta est^p; ita ut in rebus gestis recentiore et nostra ætate regnativa prudentia, sit venia verbo^q, et moralia præcepta toto coelo diversa esse putarentur^r.

Omnes vero suæ ætatis sophistas elusit et acerrime in eos disputavit Socrates, fallacibus quidem sæpius Dialecticæ nodis, apud Platonem saltem; ita ut ipse præstantissimus tantum omnium sophistarum unus videatur^s. Siquidem omnium cœlestium curam deposuit Socrates; eaque, quæ de natura quærerentur aut majora quam quæ hominum ratio consequi possit, aut nihil omnino ad vitam hominum attingere dixit, et de vita tantum, de moribus, de virtutibus et de republica (quamquam non primus, ut supra jam demonstratum est, sicut Cicero aliique affirmaverunt^t) quærere solitus est; cujus et disciplina, et philosophiæ quasi officina, multæ variæque doctrinæ exstiterunt; usque ad eum enim omnes Academicæ, Peripateticæ, Stoicæ et Epicuræ radices agunt. Socraticorum vero longe celeberrimi sunt Plato et Aristoteles, qui, quamquam temporum ratione perpensa Socratis discipulus, quidcunque etiam nugatorii Grammatici in medium attulerunt, neitquam esse potuerit, jure tamen inter Socraticos adnumeratur.

Plato et Aristoteles, excelsissima doctæ Græciæ ingenia, biformis naturæ humanæ exempla sunt quasi et ἀρχέτυπα. Alter ingenio suo indulgens tumente sæpe et dithyrambica oratione, omne judicium veritatis, veritatemque ipsam ab opinionibus et a sensibus abductam meræ cogitationis esse et mentis decrevit;

ⁿ Thucyd. V. 89. Xenophon. de Republ. Atheniens. passim.

^o Machiavelli Discorsi sopra la prima deca di Livio l. 12.

^p Hac de re fusior erit sermo in Politicæ historia.

^q Sic *ragione* vel *Ragionamento* di Stato latine vocat Scipio Amiratius in Dissert. Polit. in Tacit. XII. 1.

^r Lepida exstant exempla apud Duclos Mém. secr. sur les Règnes de Louis XIV. et de Louis XV. l. 40. et

Schlosser in opere: Geschichte des achtzehnten Jahrhunderts t. II. 31. 45.

^s Plato ab Eleatica simul et Heraclitea ratione profectus adversus earum placita acerrime pugnavit. Brandis Diatribe academica de perditis Aristotelis libris de Ideis et de Bono, sive Philosophia 61.

^t Omnia fere veterum loca, quibus moralis disciplinæ auctor dicitur, collecta sunt in Fabricii ed. Sexti Empirici, Adv. Ethicos initio 691.

alter omnium rerum vim et naturas, omnium populorum historias mentis acie accuratissime perscrutans, commoda honestis commiscuit, Platonis species seu ideas labefactavit et ad vitam bene degendam hominum rationes et opiniones nobis etiam considerandas esse voluit. Ille igitur Rempublicam suam tanquam picturam, sibi ad oculorum veluti oblectationem, præclaram quidem sed a vita hominum abhorrentem, confinxit^v; hic ceterique fere omnes, qui hac de re disseruerunt Græcorum philosophi, sine ullo certo exemplari et forma reipublicæ (quamquam me non fugit Aristotelem Politicæ nomine idealem rempublicam instituisse), de generibus et de optimis rationibus omnium civitatum fusius et vario modo disputaverunt.

Aristotelem magistrum, qui primus *rei omnis humanæ peritissimus*^w dici meruit, et a Plinio majore *celebrari vir in omni doctrina summus*^x, discipulorum cohors sequutus, omnem illum locum, quem civilem nominamus, graviter et copiose tractavit. Quam multa enim Peripatetici illi de Republica scripserunt? quam multa de Legibus? Peripatetica disciplina, cujus nomen, ut nunc e Tullianis libris de Republica coargui potest, jam a Platone ortum traxit^y, rerum naturalium studia mirabilium etiam et occultarum cum arte historica, geographica, grammatica, rhetorica, poetica et musica sic conjunxit, ut τῆς ἐγκυκλίου παιδείας præ reliquis omnibus veluti quoddam fuerit seminarium. Ab his Oratores, ab his Imperatores ac rerum-publicarum principes exstiterunt, et ut ad minora veniam, Mathematici, Poetæ, Musici, Medici denique ex hac tanquam artium omnium officina profecti sunt^z. Quisnam vero populus,

^v Athen. VI. 15. Cicer. de Oratore I. 52. De Rep. II. 11. Sed male ait noster in de Leg. II. 6, Platonem principem fuisse qui de Republica scripserit. Plura hac de re infra.

^w Gellius N. Attic. XIX. 5.

^x Hist. Nat. VIII. 17. Sed si Stühr recentiorum mystagogorum unum audias, ei sensum historicum defuisse dicas (Untergang der Naturstaaten 104.); sensum antiquitatis et poetices rationem in Homero interpretando Aristotelem fugisse, Heynii etiam est sententia. Observ. ad Ilad. VIII. 562. 821.

^y II. 29. ibi adnot. Diogenes Laertius et Ammonius dixerunt jam id no-

men a Platone ortum esse. Patrici Discuss. Peripat. t. I. 128. Nomen a loco quodam umbroso, Περπατῆρ oritur esse, maxima quidem eruditione adhibita demonstrare conatus est Johannes Jönsenius in Dissert. de hist. Peripatetica. Launoii de varia Aristotelis fortuna ed. Hermannus ab Elswich 422.

^z Ciceron. de fin. IV. 2. V. 3 et 4. De Legib. III. 5. 6. De Republ. II. 11. De Luzac LL. Att. 138. Johannis Jönsenii Dissert. Peripatetica 388 a. f. ed. Launoii de varia Aristotelis fortuna ed. Herm. ab Elswich. Vitembergæ 1720. 8.

quisnam rerumpublicarum status magis idoneus fuerit ad civilia hæc enodanda, ad varia variis civitatibus utilia præcepta explicanda! Ut enim cunctam fere Græciam omnesque ab ea deductas Colonias unda adluit, ita eorum mores, leges et instituta excitatis fluctibus adnatæ videntur, et una urbs, Syracusæ, trecentorum annorum spatio omnes rerum publicarum formas, varias civitatum seditiones et conversiones est experta. Univerſus victus enim et cultus antiquorum Græcorum toto cœlo ab recentiorum temporum disciplina diversus fuit; non in arcanis regum conciliis, meretricum et assentatorum auctoritate, negotia publica decreta et peracta sunt, sed in foro, in concione, in Leschis, publicis foribus carentibus ædificiis, quorum una in urbe Athenis trecenta erant et sexaginta^a, omnia quæ ad civitatis regimen, quæ ad magistratuum jura et officia, quæ ad judiciorum administrationem pertinent, hæc omnia cives variis rationibus ponderatis disputaverunt et decreverunt; quis igitur non videt ὑποδύεσθαι ὑπὸ τὸ σχῆμα τὸ τῆς πολιτικῆς τὴν ῥητορικὴν^b? His adde laudes et honores, qui rerum civilium peritos sequuti sunt; viri enim politici non modo in præsentiarum ad summum imperium et auctoritatem se sustulerunt^c, sed sempiternam gloriam non a civibus solum, sed a peregrinis, ut Diacæarchi satis notum est exemplum, adepti sunt; qui igitur fieri non potuisset, ut multi ore rotundo res civiles tractaverint? Sophistæ, Politices et Rhetoricæ magistri^d, universam Græciam pervagantes sæpius ut Carneades Romæ, de gravissimis rebus, quasi oratorio exercitii genere, in utramque partem disseruerunt^e. Hinc pernicioſa illa præcepta, quorum jam supra mentio facta est, *jura sibi homines pro utilitate sanxisse*^f orta, et in multis disputationibus et operibus, ut in Criticæ elegiis^g, maximis laudibus ornata sunt.

^a Kuhnii ad Ælian. V. H. II. 34. Grævius ad Hesiod. ἔργ. v. 493, ubi hac de re multa disputaverunt VV. DD.

^b Aristot. Rhet. 2. Etiam poeticam partem quandam vel germen esse Politices e lib. 8. Pol. quo puerorum institutio tractatur, clarum est. Patricii Discuss. Peripat. t. I. 102.

^c Σοὶ τῇ δυνάμει λέγειν καὶ πείθειν sunt Gorgiæ verba ad Socratem τὰ πλάθῃ. Gorg. 452. e. II. 22. ed. Heind.

^d Arist. Ethic. ad Nicom. X. s. f. Xenoph. Memorab. I. 2. 31. et quæ Socrates ironice ad Protag. in Platon. Dialogo ejusd. nom. 487. IV. ed. Heind.

^e Lactant. inst. V. 4.

^f Lactant. inst. V. 16. Οἱ πολλοὶ τῶν πολιτικῶν οὐκ ἀληθῶς τυγχάνουσι τῆς προσηγορίας, χρημάτων καὶ πλεονεξίας ὕκεν ἅπανται τοῦ ζῆν οὕτως. Eudem. I. 5. III. 117. s. f.

^g Sext. Empir. adv. Mathemat. 318.

Totum istum locum, quem civilem nominamus, Peripatetici explicaverunt. Ab hac familia, Tullius ait, ista manarunt, Platone principe^h: et post Aristotelem omnem hunc civilem in disputando locum explicuit Heraclides Ponticus, profectus ab eodem Platone. Theophrastus vero institutus ab Aristotele habitavit in eo genere rerum; ab eodemque Aristotele doctus Dicæarchus, huic rationi studioque non defuitⁱ. Post a Theophrasto Phalereus ille Demetrius mirabiliter doctrinam ex umbraculis eruditorum, otioque non modo in solem atque pulverem, sed in ipsum discrimen aciemque produxit. Nam et mediocriter doctos magnos in republica viros, et doctissimos homines non nimis in republica versatos, multos commemorare possumus; qui vero utraque re excelleret, ut et doctrinæ studiis et regenda civitate princeps esset, quis facile præter hunc inveniri potest^k? Atqui perpauci ex aliis philosophorum disciplinis τὸ πρακτικὸν τῆς φιλοσοφίας, πῶς βιοτεύειν καὶ πῶς πολιτῆσθαι τέκνων προσήκει, καὶ πῶς ἀρχεῖν καὶ πῶς νομοθετεῖν^l sibi tractandum præposuerunt. Plures quidem Stoicorum, non solum Dion Stoicus et eruditus Panætius, ut male apud Tullium legitur^m, multa scripta reliquerunt de republica, de parendo et imperando, de judiciis et de causis dicendis, sed doctorum umbraticorum argutiæ magis, quam rerum civilium peritorum scripta videntur, adeoque Chrysippus ipse fatetur doctrinam suam ad rempublicam gerendam non conducereⁿ.

Hanc vero usque ad ætatem nemo repertus est, qui rerum civilium et civitatum scriptores unum in corpus collegerit. Mirandus quidem ille Maius, qui e palimpsestis jam varia antiquitatis monumenta nobis impertit, collectionem aliquam promisit, sed qui futilem Naudæi Bibliographiam politicam sibi exemplar esse voluerit^o, nescio qui frugi aliquid conscripserit. Benevolo animo, accipias velim, quæ in veteribus legendis sedulo annotavi.

^h Hoc neutiquam sic esse jam supra est demonstratum.

ⁱ Optime ingeniosus ille Osnabrugensis, Justus Möser: Aristoteles, dieser grosse Meister in allen Wissenschaften, welcher manchen Gedanken weggeworfen, worauf nachher Andere ganze Systeme gebaut. Harlekin oder Ver-

theidigung des Groteske-Königchen 56.

^k De Leg. III. 6. De Finib. IV. 3.

^l Plut. de placit. philos. initio. 874.

^m De Leg. III. 5.

ⁿ Plut. de Stoic. repugn. 1033. c. 1034. b. Cicero de Rep. I. 21.

^o Maius ad Ciceron. de Republ. I. 21. et in Praefatione.

Præter Platonem et Aristotelem, de cujus politicis operibus infra sermo erit, sequentes politicos scriptores a veteribus laudatos esse inveni, quo quidem in Catalogo *Rerumpublicarum Descriptiones*, quarum plures apud unum Athenæum laudantur, minime enumeratæ sunt.

¹ *Ἀναξάρχου περὶ Βασιλείας* apud Clement. Stromat. I. 227. a. Anaxarchus Pyrrhonis fuit præceptor (Strom. l. c. X. 301. d. Diogen. Laert. X. s. 61.) et Ionica dialecto in libello usus esse e pulcherrimo fragmento videtur. Πολυμυθεὶα κάρτα μὲν ὠφελεῖ, κάρτα δὲ βλάπτει τὸν ἔχοντα· ὠφελεῖ (scr. εἰ) μὲν ἄξιον ὄντα, βλάπτει δὲ τὸν ῥηϊδίως φωνέοντα πᾶν ἔπος καὶ ἐν παντὶ δῆμῳ· χρὴ δὲ καιροῦ μέτρα εἰδέναι· σοφίης γὰρ οὗτος ὅρος. Clementis l. c.

² *Ἀναξαγόρας περὶ Βασιλείας* apud Ælian. V. H. IV. 15. Attamen οὐκ ἐφρόντιζε τῶν Πολιτικῶν apud Laert. II. 6. de eo legitur, incertum igitur est, utrum hoc opus scripserit, nec ne. Interpp. ad Ælian. l. c. Hemsden de Anaxagora 22. Creuzer. ad Olympiod. Comment. in Alcibiad. prim. p. 138.

³ *Ἀντισθένης Πολιτικὸς λόγος ἢ Πολιτεία* apud Athen. V. 220. c. Meurs. Biblioth. Attic. I. Gronovii Thesaur. X. 1427. d.

⁴ *Ἀριστοφάνους Νόμοι Πολιτικοὶ ἢ Πολιτεία*. Mahnii Diatribe de Aristoxeno p. 124. Wytttenbach. Biblioth. crit. P. IV. 451.

Δημήτριος ὁ Φαληρεὺς περὶ Δημοκρατίας. Meurs. Biblioth. Attic. II. Gronov. Thesaur. Græc. 478. Sed conjectura tantum mititur v. d.

Διοσκορίδου περὶ Νομίμων apud Schol. Aristophan. ὄρν. v. 1283; ejusdem *Πολιτεία Λακωνική* sæpius apud Plutarchum citatur.

Διογένης τοῦ Κυνικοῦ Πολιτεία apud Athen. IV. 159. c. Sæpius laudatur apud Plutarchum.

⁵ *Ἐμπεδοκλέους Πολιτικά*, quæ prorsus interierunt, ut ne fragmentum quidem inveniatur. Aristoteles apud Diog. Laert. VIII. 58. Sturz. Empedocles Agrigent. 86. Attamen valde dubito Empedoclem hunc librum scripsisse.

⁶ *Ἐπικούρου περὶ Βασιλείας*. Plut. non posse suaviter vivi secundum Epicurum p. 1095. d.

Ζήνωνος περὶ Πολιτείας apud Athen. XIII. 561. c. ibique Interpp. Memorabile quod Theodoretus Therapeut. lib. III. ex opere attulit: ταῦτα ξυνορώω καὶ Ζήνων ὁ Κυπτιεύς, ἐν τῷ

τῆς Πολιτείας ἀπαγορεύει βιβλίῳ, καὶ ναοὺς οἰκοδομεῖν, καὶ ἀγάλματα τεκταίνειν. Meursii Cyprius II. 30.

Ἑρακλείτου περὶ τῆς Φύσεως διήρηται δὴ εἰς τρεῖς λόγους, εἰς τὸν Περὶ τοῦ Παντός, καὶ Πολιτικὸν καὶ Θεολογικόν. Diog. Laert. IX. 630. ed. Casaub. Inter fragmenta a Schleiermachers in Wolfii Museo studiose collecta, quædam sunt, quæ e Politico hausta esse videntur.

Ἑρακλείδου περὶ Πολιτειῶν, quarum duo et quatuor fragmenta sæpius edita et explicata sunt, Πισθὰν δτι ἡρακλῆς τὸ σύγγραμμα cum Corsio v. d. confirmaverim, ἀπὸ τὰς αἰτὰς Πολιτείας τοῦ Ἀριστοτέλους. Προλεγ. εἰς τοῦ Ἀρ. Πολιτ. γ. De Νόμοις aliisque Heraclidis operibus, quæ μὲθ' αὐτοῦ esse sanus ille Plutarchus nobis auctor est (in Camillo I. 309. ed. Bryan.), Meursii peculiare scriptum conferri potest.

Θεοφράστου Πολιτικά πρὸς τοὺς καιροὺς i. e. quæ essent in Republica inclinationes rerum et monumenta temporum, quibus sit moderandum utcunque res postuleret. Cicero de Finib. V. 4, 5. 11. Plura exstiterunt Theophrasti scripta, quæ ad res civiles spectaverunt, ut Περὶ ἀρίστης Πολιτείας, Περὶ Βασιλείας, Περὶ Νόμων etc., quorum fragmenta maximam partem penes me sunt collecta. De libris autem Theophrasti, qui temporum injuria interciderunt, peculiare scripsit opus Meursius. Gronov. Thesaur. X. Peculiare aliquid in Boethii Comment. in Aristotelis de Interpret. (p. 292. in Boethii operibus Basil. edit.) de Theophrasto legitur: In omnibus, in quibus Theophrastus disputat, post magistrum leviter ea tangit, quæ ab Aristotele dicta ante cognovit, alias vero diligentius res non ab Aristotele tractatas exequitur.

Theodectus de Republica sive de Lege scripsisse videtur. Arist. Rhet. II. 23. Goettling ad Arist. Polit. 292. Plura invenies ad Ἀθ' Πολ. s. v. ψῆφοι. Κώρυκος τῆς Παμφυλίας, ἥ ποτε Φάρσαλος, ἀφ' ἧς Θεοδέκτης κάλλει διαφέρων καὶ ποιήσας τεχνικὴν ῥητορικὴν καὶ λόγους ἀγαθοὺς γράψας καὶ τραγωδίας. V. Eustath. ad Dionys. Perieg. v. 854.

Ἰππόδαμος Εὐρυπῶντος Μιλήσιος, πρῶτος τῶν μὴ Πολιτευομένων ἐκεχειρήσε περὶ Πολιτείας εἰπεῖν τῆς ἀρίστης. Aristot. Pol. II. 5. initio. De eo conferri possunt Schol. ad Aristoph. Ἰπ-

πείς v. 306, Valesius ad Harpocr. s. v. Ἰπποδάμεια, et Schneider ad Vitruvium.

Κλεάνθου Πολιτικὸς, Νόμοι περὶ Ἐλευθερίας apud Diog. Laert. VII. laudantur.

Κριτίου Πολιτεία Ἐμμετρος. Exstant hujusce operis fragmenta quædam lectu in primis digna, de quibus alio in libello fusius disputabo. Ceterum cf. Bayle Dict. Critique s. v. H. Meiners Geschichte der Wiss. II. 186. Schweigh. in Ind. ad Athen. s. v.

Μενησθένου Πολιτικά, apud Athen. IX. 494. b.

Panætii de statu civili, apud Ciceron. de Legib. III. 6. Super celeberrimo hoc Stoico conferri potest van Linden Diss. de Panætio Rhodio. Lugd. Batav. 1802. Beier ad Ciceron. de Officiis I. 7. Meursii Rhod. II. 10. s. v.

Τηλεκλέους τοῦ Μιλησίου Πολιτεία. Aristot. Pol. IV. II. 3.

Φαλέου τοῦ Χαλκηδονίου περὶ τῆς Πολιτείας apud Aristot. Pol. II. 4. 1. 8. 13. De hoc Phaleo aliunde non constat.

Χρυσίππου περὶ Νόμου apud Martian. l. 2. D. de Lege, περὶ Πολιτείας apud Sext. Empir. Hypotyp. III. 24. conf. Baquet de Chrysippo p. 331 seq., quī tamen falso autumat, hoc Stoicorum fulcimen nunquam seorsum περὶ Νόμων scripsisse, l. c. 334.

Χρυσσογόνου Πολιτεία apud Athen. 648. d.

Ἀωνίου Πολιτεία, cujus exstat synopsis apud Photium; eadem fortasse, quam Maius se in Vaticana Bibliotheca invenisse ad Cic. de Rep. profitetur.

Hæc veluti γέφυρα exhibuimus integræ fragmentorum collectionis eorum omnium qui scripserunt περὶ Πολιτείας vel περὶ Πολιτειῶν, περὶ Νομοθετῶν, ut Hermippus (Athen. XIV. 619.) et Apollodorus (Heynii Apollodori fragm. t. II. s. f.); περὶ Νομοθεσίας, ut Demetrius Phalereus (Harpocrat. passim); περὶ Δήμων, ut Diodorus (Meurs. Biblioth. Att. s. v.); περὶ Γενῶν, ut Draco et Melito (Harpocr. s. v. Ἐρεοβ. et Καθέτος); περὶ Νομίμων βαρβαρικῶν, ut Nymphodorus (Clement. Protrept. 43. a. Bayle Dict. s. v.) alique multi; περὶ Νόμων vel Νομίμων καὶ Ἐθῶν, ut Telephus Pergamenus (Suidas s. v.) et Dioscorides (Schol. ad Aristoph. ὄρν. v. 1283.), περὶ Εὐγενείας καὶ Ἐλευθερίας, ut Metrodorus (Diog. Laert. X. 1.), Aristoteles alique multi; quorum omnium Politicorum fragmenta, quæ ad Rem-

publicam, leges, mores, instituta et universe ad res civiles pertinent, in unum corpus redacta atque dilucide digesta rerum civilium studiosis cupide condonare voluerim P.

PARS POSTERIOR.

CUIQUE, etsi maxima mentis acie præditus sit, tria præcipue ad perfectum politicum et usum et politicorum scripta civitatumque instituta et leges sedule et diligenter perlegere opus esse, nemo non videt. At rerum civilium usu et peritia Græcorum præsertim Romanorumque scriptores eminent, quippe qui illa ætate historiam vel politica præcepta litteris mandarunt, vel exercitiis præfuerunt, vel maximas civitates rexerunt, vel certe magnum rerum civilium militariumque usum sibi comparaverunt. Quo tandem, hercle, hoc aliter fieri potuerit? Tunc litteræ magistratibus regibusque inseparabiles exstiterunt comitatores et summis efferebantur laudibus; Philosophi, qui in legum civitatumque naturam et in naturales earum conversiones enixe inquisiverint, a populis principibusque ad leges scribendas arcessiti sunt^a; excelsissima quæque ingenia coronis et statuīs passim donata divum adeo honoribus affecta sunt^b. Eheu, quanto a veteribus illis nostra distat ætas! Litteræ despectæ et qui rerum civilium studiis se adscripserint, maximas principibus et oligarchicis viris suspiciones præbent, æterna atque inconcussa ratio.....quo vero aberravimus? in rem nostram revertamur!

Noster ille Stagiritēs, quamquam omnibus longe (Platonem fortasse excipias) ingenio, acumine et diligentia præstans, munda res, sicut in philosophicis disputationibus ita etiam in vita, non solum non in ludibrio et despectui habuit, sed callide humaniterque iisdem uti sibi præposuit. Tyrannorum quidem in scriptis inimicissimus, Hermiam tamen Alarnensium tyrann-

P Rerum tyrannicarum scriptores summo studio accuratissime recensuit Augusti Matthiæ discipulus Ebert in Dissert. Siculis. Prodiērent Regionti Prussorum 1825. 8.

^a Plato a Cyrensis et Arcadibus, ut

leges ipsis ferret rogatus, bonas ob causas, honorificum munus recusavit. Morgenstern de Plat. Polit. 289.

^b Ælian. V. H. XIII. 22. ibique Perizonius.

num tanta sibi amicitia conciliavit, ut princeps filiam ei in matrimonium collocaverit; a Philippo, Alexandri filii magister, summa cum laude officium peragens, hoc unicum laboris præmium petiit, sive ut aliis placet ab Alexandro discipulo, ut patria Stagira, bello eversa, urbs veteris Thraciæ ad sinum Strymonium sita, restitueretur; restitutis vero civibus leges scripsit^c; tantum se in Alexandri amicitiam insinuavit, ut Stagiritæ potius quam patris auctoritate commotus adversus Persas iisse putaretur^d; varia opera quoque principibus viris, sicuti Themisoni Cypriofum regi Protrepticum suum adscripsit^e. Hac vero cum principum familiaritate summam conjunxit diligentiam in antiquis monumentis investigandis et rerumpublicarum causas, formam, leges, publicos et privatos mores sedulo perscrutatus est,—quid, quod non civilia omnia et suæ et præteritæ ætatis maxima cum perspicuitate vidisset atque aureis commentariis explicasset? agendum hujusce generis scripta recenseamus.

Dux sunt in genere humano Aquilæ, magni illius Julii Scalligeri sunt verba, una bellica, Julius Cæsar, altera rei litterariæ, Aristoteles. Ille castra militum incredibili celeritate pervolavit, hic disciplinarum culmen ingenii summa sagacitate attingit^f. Eandem fere sagacitatem et maximam animi contentionem in Aristotele explicando opus esse, neminem leviter saltem doctum fugisse credo. Ipse quidem Stagiritæ more suo veræ cujusque rhetoriæ fontes, naturam humanam, acerrime perscrutatus est, adeoque *ῥητορικὰς ρέχνας* edidit,—sed, ut decet in acroasmaticis, rebus magis quam verbis animum adhibuit. Mollis est enim oratio philosophorum et umbratilis, nec sententiis nec verbis instructa popularibus, *nec vincta numeris, sed*

^c Ælian. V. H. III. 17. ibique Interp. Aristotelem Callisthenes frustra imitatus est. Plutarchi de Stoic. Repugn. c. 20. Καλλισθένης τινὲς ἐγκαλοῦσιν, ὅτι πρὸς Ἀλέξανδρον ἐπιδουλοῦν, ἐκ τῶν ἀναστήσεων Ὀλυμπον, ἐς Στάγειρα Ἀριστοτέλης. De varia scriptura civitatis aut Stagira aut Stagiros docte disputat Nunnesius ad Aristotelis vitam p. 25. Nunc pervus est vicus et Macri a Grecis illius regionis nominatus. Patricii Disquis. Peripat. initio.

^d Plut. de Alexandri fortuna 327. f.

^e Leve exstat Protreptici fragmentum in Olympiodori Comment. ad Alcibiad. prim. 144. ed. Creuzer.

^f Belle Quintilianus de Inst. Orat. XII. 11. Quot seculis Aristoteles dicit, ut non solum quæ ad Philosophos atque oratores pertinent, scientia complecteretur, sed animalium satorumque naturas omnes perquireret? *Ille anim hæc inveniendi fuerunt, nobis cognoscenda sunt.*

soluta liberius. Nihil iratum habet, nihil invidum, nihil atrox, nihil mirabile, nihil astutum, casta verecunda virgo incorrupta quodammodo s. Attamen magis quam par est, præfractum est ejus orationis genus, obscurus sæpe sententiarum nexus vel sæpius particulis quibusdam, γὰρ, δέ, οὖν, καίτοι etc. conglomeratus; ut maximam partem sententiis intermediis disputatio explenda sit; hac vero oratione in *Acroasmaticis* præsertim scriptis utitur, alia in *Exotericis*^g; ὅτι γὰρ οὐκ ἀσθενεὶς λόγου τὸ ἀσαφές αὐτοῦ συγγράμμασιν ἐγένετο, ἴσασι μὲν καὶ οἱ μετρίως λόγῳ παρακολουθεῖν δυνάμενοι, ὅτι πολλὴν ἐμφαίνει λεκτικὴν δύναμιν ἢ Ἀριστοτέλους ἐρμῆνεια, ὥς δὲ ὀλίγων πολλάκις συλλαβῶν παραδιδόναι, ὅσα οὐκ ἂν τις ἐν παλαιῇ περιόδῳ εἰδῶκεⁱ. Difficillima igitur est horum librorum versio in recentioris cujusdam populi sermonem.

Varie sunt philosophiæ disciplinæ, varis *laudandarum omnium artium procreatricis* divisiones; neutiquam vero Peripateticorum illa est in tres partes partitio: in *naturæ* nempe *obscuritatem*, in *disserendi subtilitatem*, in *vitam atque mores*, neque hac in re ut in aliis pluribus ad historiam philosophiæ pertinentibus Tullio nostro fides est habenda^k. Omnem vero illum de Philosophia locum Peripatetici in τὸ θεωρητικὸν et τὸ πρακτικὸν diviserunt^l, et apud Nostrum, ut Simplicii, doctissimi certe Aristotelis interpretum, verbis utar, τῶν δὲ πρακτικῶν τὰ μὲν Ἠθικά εἰσι, ὥς τότε Νικομάχεια καὶ Εὐδόχεια καὶ τὰ ἐπιγραφόμενα Μεγάλαι, τὰ δὲ Οἰκονομικά, τὰ δὲ Πολιτικά, ὥς οἱ οἰκονομικοὶ καὶ πολιτικοὶ ἐπιγεγραμμένοι λόγοι^m. Ethica quidem illa ad nostram rem minime pertinentia seponamus, atque ad Politica nostra pergamus.

^g Cicero. Orat. 19.

^h Hoc de duplici operum Aristotelis genere conf. Pol. I. 5. III. 6. VII. 4. VIII. 1. Eudem. II. 1. et Buhl. Arist. edit. t. I. Wyttenbach. ad Hæm. Specimen Critic. in Plat. 46. Ἀκροματικά mane, ἑσπερινὰ vero pomeridiano tempore docuit Aristoteles. Turnebus ad Quint. III. 1.

ⁱ Simplicii Proleg. eis τὰς Ἀριστοτέλους Κατηγορίας. Basil. 1551. p. 2. n. l. 35. seq. Latini Interpretes verbatim sæpius vertentes nihil fere ad intellectum proeunt, aut, quia se quam possunt Ciceronis simillimos esse cupiunt, quæ ab illo breviter et subob-

scure dicta sunt, ea hujus more dilatant atque adducunt. Munetii opera ad Ruhnk. III. 324.

^k De Finib. IV. 2. ibique Muretus.

^l Plat. de Platit. Philo. init. 874. Muretus l. c.

^m Simpliciius l. c. p. 1. h. l. 29. Εἰσὶν αὖτε τὰν εἰς δύο τμητῶν ἡ φιλοσοφία διχεται, εἰς τε τὸ πρακτικὸν καὶ εἰς τὸ θεωρητικόν διότι καὶ τῆς ἀμετέρας ψυχῆς δυνάμεις ὑπάρχουσι δύο, ζωτικὴ τε καὶ θεωρητικὴ, ἥ ἐκ φιλοσοφίας κοσμεῖν ἐθέλει καὶ τελειοῦν. Joannis Grammatici in Arist. Meteorol. init. idem fere Aristoteles ipse profert in secundo physico.

Ἀριστοτέλους Πολιτικῶν βιβλία η'.

Veram illam excelsissimi Romanorum oratoris sententiam: maximam animi contentionem in Aristotele legendo adhibendam esse, neminem certe, qui hoc ad opus studium contulerit, latuit. Eique vero sermonis asperitatem superanti, difficillimum sæpe sententiarum nexum, quæm nisi percipias, ubique ut Conringius lacunas deprehenderis, penitus intelligenti, amplissima præmia summosque fructus fore perfacile contenderim. Quippe quod in aliis philosophiæ partibus Aristoteles, *frequenter quidem non intellectus*, mediæ ætatis recentiorumque temporum magister fuit; sic rerum civilium doctrinam ex eo et sacris litteris, vide sis St. Thomæ Aquinatis^a de regimine Principum opusculum vel *Dantii de Monarchia* libellum, scriptores maximam partem hauserunt. Quid, quod Machiavelli in famoso illo libello nostrum exscripserit? Quid tandem de reliquis dicam, e. g. de claris quondam *Lipsii monitis et exemplis politicis*? (Scaliger vir acerrimus de iis scripsit; Lipsius non est Politicus, nec potest quidquam in Politica; nihil possunt pedantes in illis rebus, nec ego nec alius doctus possemus scribere in Politicis.) Merito igitur Buchnerus: Aristotelem maxime dignum videri qui ediscatur totus. *Hic ille fons est, unde cæteri omnes ducere latices, et cui maxime debent, quidquid aut ordinis aut bonitatis ibi invenitur* P. Plurima etiam recentiorum philosophorum placita, inaudita habita, quasi novissimis primum Gallorum seditionibus in lucem edita essent, in dilaceratis illis prob dolor! libellis duo millia abhinc annos consignata deprehenduntur^q; quandoquidem sive Stagiritis ipse opus præclarum non perfecit, sive in notissimis scripturarum Aristotelicarum vicissitudini-

^a Scripsit etiam commentaria in Aristotelis Politica. Divi Thomæ Aquinatis in libros Politicorum Aristotelis Commentaria. Romæ 1492. fol. parch.

^o Pol. V. 9. Corai Prolegom. 7. ad Polit. Locis amborum scriptorum comparatis omnium sub oculis hoc posuit Ranke: Zur Kritik neuerer Geschichtsschreiber 195.

^p Buchneri epistolæ ed. 1707. 8. 117.

^q Unum solum exemplum profero.

Popei, britanni poetæ sententia:

For forms of government let fools contest,
Whate'er is best administered is best.

atque in de Tracy *Commentaires* etc. multis verbis explicata occurrit jam apud nostrum III. 5. 1. Ὅταν μὲν δ' εἰς ἡ οἱ ὀλίγοι ἢ οἱ πολλοὶ τὸ κοινὸν συμφέρον ἔρχωσι, ταύτας μὲν ὁρᾶς ἀναγκαῖον εἶναι πολιτείας, τὰς δὲ πρὸς τὸ ἴδιον ἢ τοῦ ἐνὸς ἢ τῶν ὀλίγων ἢ τοῦ πλεθους παρεκβάσεις.

bus extrema operis pars amissa sit, mutilum esse opus et dilaceratum diligenti cuique lectori perspicuum erit. Hoc quidem certum est, antiquissimis jam temporibus non plures quam octo acroamaticorum politicorum libros exstitisse, nec apud Diogenem Laertium plures inveniri^r, nec a Joanne Stobæo, suæ ætatis longe doctissimo, qui in eclogas suas ethicas politicorum summam transtulit, plures excerptos esse libros^s, ac ne verbum quidem apud Grammaticos Commentatores e perditis quibusdam libris in medium allatum est; laudantur quidem libri ab Eustathio^t ceterisque minorum gentium compilatoribus, et veteres hujusce operis interpretes, quorum plures jam sæculo tredecimo exstiterunt, qui e Græco in Latinam linguam transtulerint^v, semper *se reliqua hujus operis in Græco nondum invenisse* ingenue professi sunt. Ipse etiam Aristoteles sæpius *hæc in sequentibus tractatum iri* pollicetur, quæ quidem frustra in sequentibus quæssiveris. Omnibus his perpensis, opus ipso ab Aristotele non absolutum esse, mihi maxime verosimile esse videtur. Erat vero hoc in more institutoque veterum positum, ut, cum libros perlegerent, eorum de quaque re sententias exciperent, itemque argumenta, quibus res illas confirmabant, adnotarent; neque id solum faciebant, sed quæ ipsi persæpe probavissent adnotabant, qui quidem libri *Commentarii* vocantur^w; equidem nescio an talia commentaria, limatius quidem composita, nondum vero absoluta habeamus in acroamaticis his rerum civilium præceptis^x;

^r V. 24.

^s 196. Aureliæ Allobrogum 1619. Excerpti finem facit ad VII. 14. 10. et τῶν μὲν πολιτικῶν τὰ μὲν ἀκεφάλεια ταῦτα adjungit. De opere Περὶ Πολιτικῆς, ἢ Γρῦλλος apud Anonymum reperto conf. Buhle l. c. 122. Περὶ Πητορικῆς legendum esse contendit Menage ad Diogen. Laert.

^t Ad Iliad. I. 126. laudat Pol. V. 9. 6.

^v Jourdain Recherches critiques sur l'âge et sur l'origine des traductions Latines d'Aristotele 195. Roberti Lincolnensis episcopi primam esse Politices versionem, non idoneis quidem argumentis contendit, 76. 231. Antiquam hanc versionem in libris Aristotelis corrigendis maximo auxilio esse v. cl. Victorius professus est. Mehi Vita

Ambrosii General. Camaldul. t. I. pag. 156. Bandini P. Victorii vita 46.

^w Ammonius in Categorias vers. lat. Venetiis 1559. p. 78.

^x Putidus est error in opere La république de Cicéron, Parisiis 1798. Legitur enim ibid. I. adn. 7. "Aristote avoit rangé ses institutions par ordre, et les avoit accompagnées de remarques dans autant de traités particulières, au nombre de 158."—Nullum sino diem præterire, Petri Victorii sunt verba ad a. 1569, quo non aliquid notem ad Comment. in Aristotelis Polit., erumque aliquid e tam magno cumulo difficultatum; attamen primum sub anno 1576 Commentarii prodierunt. Bandini vita P. Victorii 67.

doctrinæ politicæ ex magna illa Rerumpublicarum collectione compendium esse, proxima fortasse veritatis est sententia.

Si numerum librorum Aristotelis computaveris, plus quam quingentos libros repertos esse merito antiquitas jam stupuit ^γ. Quinquaginta fere volumina *De Animalibus* Aristotelem condidisse Plinius ait, quibus omnibus etiamnum se usum esse significat ^z; Antigonus Carystius septuaginta numeravit ^a; quadraginta Analyticorum libros Aristotelis nomine inscriptos exstitisse e variis Analyticorum interpretibus satis notum est ^b. Recensus autem Aristotelicorum librorum a veteribus scriptoribus jam confectos habemus tres, et quidem primum in vita Aristotelis apud Diogenem Laertium; secundum in vita ejusdem, auctore Anonymo, a Menagio Observationibus ad Diogenem Laertium inserta; tertium in Arabica philosophorum bibliotheca, quæ manuscripta servatur in Bibliotheca Scorialensi, unde illum excerptis Casirius in opere inscripto: *Bibliotheca Arabico-Hispana* ^c. Non est nostrum numero et ordine in varios librorum Stagiritæ recensus investigare, præsertim cum hæc provincia a doctissimo Buhlio jam occupata fuerit ^d. Multum autem, notissimis Aristotelicorum operum vicissitudinibus in inscriptionibus et in ordine librorum variatum esse, non tam ex eo apparet, quod in Codicibus manu exaratis et in vulgatis editionibus plures libri diversis nominibus insigniantur aut locum sibi debitum non teneant; quam potius ex interna confusione, qua præstantissima philosophi opera, v. c. quæ hodie vocantur Physica, Metaphysica, Parva Naturalia, Problemata, Ethica ad Nicomachum et Eudemum, Politica, liber male vulgo inscriptus de Xenophane, Gorgia et Zenone, et alia ad nos pervenere ^e. Etenim jam veteres quædam Aristotelis opera *voûeta* esse putaverunt ^f. Quo vero numerus

^γ Menage Observat. ad Diog. Laert. p. 201.

^z Hist. Nat. VIII. 16, 17.

^a Schweigh. Animadv. ad Athen. VII. 281. f.

^b Jo. Philopon. ad Analyt. prior. fol. 2. a.—In Regia Bibliotheca Matridensi occurrit Proœmium libri Aristotelis de animalium Proprietate aliunde minus notum, rubris litteris adscripta Constantini Lascaris annota-

tiuncula: *ἑκαστὸν γὰρ Ἀριστοτέλει*. Iriarte Catal. I. 322. Liber de Agricultura Aristotelis extat Arabice. Herbelot. Bibl. orient. 969.

^c Diog. Laert. V. 19. Menagii Observ. 201. Casirii Biblioth. Arab. Hispan. I. 306. Buhle de libris Aristotelis Neperditis Comment. XV. 62.

^d l. c.

^e Buhle l. c. 58.

^f Athen. XV. 697. a.

librorum Aristoteli suppositorum maximopere increvit, id fuit Ptolemæorum et Attalorum magnas bibliothecas Alexandriæ et Pergami condendi studium, quo reges illi certantes libros, Aristotelis nomen præ se ferentes, undequaque magnis sumtibus coemerunt. Excitati itaque sunt homines lucri avidi, ut regibus illis imponentes venderent proprios ingenii fœtus pro libris Aristotelicis ^g. His adde eadem sæpe scripta non solum variis nominibus ^h, sed particulam quandam libri integrum quasi opus laudari ⁱ. Quid? quod, omnibus his perpensis, non multos suppositicios ab aliis confectos fœtus operum Aristotelicorum catalogo non ademeris?

Id vero, quo tempore opus aliquod amissum sit, accurate explicare, hoc, vel maxima diligentia adhibita, fieri non potest; Grammaticorum enim, Paræmiographorum aliorumque umbratiliū doctorum laudata flocci æstimanda sunt. Quandoquidem Suidas, Hesychius, Eustathius, alii, et vero etiam Apostolius, Cardinalis Bessarionis amicus, sæculi decimi quinti scriptor, horum Aristotelicorum operum fragmenta in medium attulerunt aliorumque clarissimorum scriptorum ^k, quibus, ut pro certo habeo, ne leviter quidem universum opus inspectum est. Recentiorum enim semper fere antiquiorem Grammaticum transscripsisse, in horum scriptorum operibus legendis perfacile invenias, ingenue interdum senioris ætatis scriptor profiteretur: se alius auctoritate opus aliquod afferre et uti Eustathius *ὡς φασιν* adjungit ^l. Non meum est nunc disquirere omnia illa commoda, quæ perhibent, portentosis illis cruciatorum e bellis emanasse, utrum re vera exstiterint nec ne ^m, sed hoc summorum etiam virorum auctoritate commotus dicere audeo: barbarica ista incultorum Latinorum Constantinopolis expugnatione auream veterum operum copiam, proh dolor! in

^g Plura hac de re Bayle Lexic. s. v. Tyrann. Not. D. Heynii Opusc. academ. I. 129. Buhle l. c. 66. Menage ad Diog. Laert. VIII. 35. Meiners Geschichte etc. I. 573.

^h Brandis de perditis Aristotelis libris de Ideis et de Bono 6.

ⁱ Marx ad Ephorum et Cretica mea. Ita, ut Buhlii verbis utar, quæ præter πολιτικὴν ἀκρόασιν laudarunt scripta Aristotelica argumenti politici Diogenes Laërtius et Menagii Anonymus:

Πολιτικὸν α'—Πολιτικὰ β' haud dubie non fuerunt opera singularia a Politicis diversa. Buhle l. c. 121.

^k Sic Apostolius proœmio proverbiorum laudat Panætium de Officiis. Cicer. de Offic. I. 2. §. 7. ibique Beier.

^l Eustath. ad Dionysii Periegesin v. 1140. Buhle l. c. 126.

^m Notissimus est hac de re Heerenii libellus, quocum conf. Jourdain l. c. 40.

sempiternum perditam esse^m. Quot tandem a Photio, celeberrimo et doctissimo Patriarcha, lecta sunt, quorum ne vestigium quidem post eum invenire possumus! Attamen nostris praesertim temporibus de perditorum quorundam operum inventione nobis omnino non est desperandum; fieri enim potest, ut e palimpsestis, quibus jam fragmentum operis Aristotelis *de Justitia* debemusⁿ, aut ex antiquis in Aramenicam vel aliam linguam versionibus frugi aliquid eruatur.

Laudatissimos illos *de Alexandro* amici et magistri Aristotelis libellos deperditos esse, dum futilia quaedam de Magno illo scripta ad nostram aetatem pervenerint, saepenumero admiratus sum^o; atque jure argui potest summi illius viri consilium et auctoritatem variis temporum vicissitudinibus Philippi filio numquam defuisse. Ephebo autem, ut prudentissimus ille Gallus Telemachum, librum *Περὶ Βασιλείας* inscripsisse videtur *παιδεύων αὐτὸν ἐν τούτῳ μονοβίβλῳ ὅπως δεῖ βασιλεύειν* P. Neutiquam ob amissa praecepta politica, quae enucleate in *Politia* habemus^q, sed peculiaribus Macedonici regni rationibus, de quibus Stagiritis certe disseruit, nos privatos esse merito dolemus. Est fortasse liber, Arabico sermone sic inscriptus:

Hyes ab ul ghalie uel maghlu

Ratio victoris et victi: exstat liber in regia Bibliotheca Parisiensi No. 918 et 924. Herbelot Biblioth. orient. 128 et 976. Arabicam inscriptionem Scherer V. Cl. Bibliothecae Monacensis Bibliothecarius adscripsit. In libello de Alexandri fortuna Plutarchus sapientissimum consilium affert: *Ἀριστοτέλης συνεβούλευσε αὐτῷ τοῖς μὲν Ἑλλησι ἡγεμονικῶς, τοῖς δὲ βαρβάροις δεσποτικῶς χρώμενον*.

Non umquam vero damnum operis *Περὶ ἀποικίας* resarcire possumus; in servatis enim Aristotelis operibus nullum est *de*

^m Gravier ut assolet, horum temporum historiam Schlosserus nuper descripsit. Weltgeschichte, t. III. P. 2. sect. 1.

ⁿ Alter (Aristoteles) autem de ipsa justitia quattuor implevit sane grandis libros. Cic. de Republ. III. 8. Male igitur Buhle l. c. 116. autumat opus adhuc in libro quinto Ethicorum ad Nicomachum exstare.

^o Buhle l. c. 126.

^q Vita Aristotelis auctore Ammonio. Aristotelis oper. I. 48. 56. ed. Bip.

Diog. Laert. V. 22. Perlustravi fragmentum quoddam Aristoteli falso adscriptum: l'histoire de l'état et du gouvernement des roys et des princes appelé le secret des secretes, lequel fist Aristote au roy Alexandre. à Paris s. a. 4to. Nunnesii notae in Aristotelis vitam p. 57. Fabricii Biblioth. gr. t. III. Aristoteles c. 37. Jourdain l. c. 200. Des Theophrasti opere ejusdem nominis conf. *Αισυνήτης* inter fragmenta.

^q III. 9. seq.

Coloniis argumentum^q. Diverse autem plane ab iis exstiterunt coloniarum deducendarum causæ rationesque apud antiquos, quam quæ recentiores populos, Hispanos præsertim, quarta terræ parte detecta, ad colonias mittendas impulerunt. Superfluum enim nimiamque multitudinem pro locis angustis modicisque terræ regionibus variæ Græcorum gentes nimium quasi sanguinis emiserunt in Campaniam, Siciliam, Asiam et usque ad Africam flumenque Istrum. Neque subjectæ erant metropoli, neque patriæ tributum solvebant, sed civitatem patriæ more peculiaribus magistratibus peregrinis in regionibus, pietate quidem in Metropolin uti in parentes servata, instituerunt (toto cælo autem diversus est recentiorum hominum coloniarum deducendarum mos^r); quæ quidem omnia a Nostro in perduto illo libro disputata, sed primum *de coloniis in Asiam deducendis* operis scopum fuisse, verosimile videtur. Nam Alexander vel humanitate vel prudentia commotus, uti ad celeberrimam illam urbem in Ægypto constituendam, sic etiam coloniis in Asiam mittendis animos advertit. Proh dolor inceptis relictis perit, victor ipse turpissimis victus voluptatibus. Attamen litterarum græcarum vestigia vel apud Parthos imperio Romanorum vigente reperta, usque ad Macedonum occupationem sequenda esse quis non videt?

In omnibus omnium rerum Nostri disquisitionibus elucet gravis illa in Politicis effata sententia: δεῖ τοῖς εὐρημένοις ἰκανῶς χρῆσθαι, τὰ δὲ παραλελειμμένα πειρᾶσθαι ζητεῖν^s; hac mente διακρίματα πόλεων, τὰ ἐκ τῶν Νόμων Πλάτωνος α' β' γ' et τὰ ἐκ τῆς Πολιτείας confecit^t. Nescio an alia de re plura disputata, plures sententiæ enunciatae sint, quam de inimicitia, quæ inter Platonem et Aristotelem orta esse dicitur. Ingenioso illi Gallo, cujus dicta acutiora sæpe sunt quam vera, placuit: Aristotelem hac mente solum, ut in Platonem disputaret, Pohtiam scripsisse^v. Quisnam talia impugnare voluerit? Qui vero de illis,

^q Fabricii Biblioth. gr. III. 9. Buhle l. c. 113. Memorabilis exstat locus Pol. I. 1. 7. Πᾶσα οἰκία βασιλεύεται ὑπὸ τοῦ πρεσβυτάτου, ὥστε καὶ αἱ ἀποικίαι διὰ τὴν συγγένειαν.

^r Plura hac de re invenias in notissimo opere: An inquiry into the nature and causes of the wealth of nations by Ad. Smith. IV. 7.

^s VII. 9. 5.

^t Diog. Laert. V. 22. Morgenstern l. c. 25. 5. Idem est fortasse libellus, qui arabice *De voluptate* inscriptus est, Hadgi Khalfa enim dicit eo in libro commentaria inesse de Platonis Politia, Herbelot Bibl. orient. 977.

^v Esprit des lois XXIX. 19.

in quibus Plato ab Aristotele reprehenditur^w, magistrum a discipulo non intellectum esse ex ipsius Platonis scriptis demonstrare conati sunt, non cogitaverunt: Platonem nonnumquam alia in editis, alia in ἀγράφους tradidisse^z, quæ eum admirari non decet, qui *naturam* veritatis venatoris, ἡ γὰρ φιλοσοφία θήρα τῆς ἀληθείας ἐστί, cognovit; variæ enim sunt variis temporibus et mutabiles cujusque investigatoris de rerum natura sententiæ. Nullius igitur esse momenti examen a recentioribus quibusdam de authentia operum Platonis institutum, luce ipsa est clarius.

Δικαιώματα πόλεων^y auctor vitæ Aristotelis, quem primum edidit Petrus Joannes Nunnesius atque luculento simul commentario explicuit; *justificationes græcarum civitatum* nominat, quibus *lites Græcorum determinabat*^z. In iis vero, quæ ad operis sententiam attinent, nec Valesio nec Buhlio assentiar. Valesius falsa quadam apud Ammonium Grammaticum lectione ductus, putavit: Philosophum hoc libro de justis bellis, quas ob causas indici debeant quibusque legibus gerenda sint, dissexisse^a; Buhle Nunnesii vita Aristotelis commotus δικαιώματα πόλεων hujusmodi argumentum habuisse autumat, ut Alexander civitatibus quibusdam propitius redderetur^b. Ex operis fragmentis, cum duo solum exstent, nihil certi evincere licet. Apud Ammonium Grammaticum s. v. Νῆες hæc leguntur: Ἀριστοτέλης δὲ ἱστορεῖ ἐν δικαιώμασι πόλεων^c οὕτως· Ἀλέξανδρος ὁ Μολοττὸς ὑπὸ ταυτὸν χρόνον, Ταραντίνων αὐτὸν μεταπεψαμένων ἐπὶ τὸν πρὸς τοὺς βαρβάρους πόλεμον, ἐξέπλευσε ναυσὶ μὲν πέντε καὶ δέκα, πλοίοις δὲ συχνοῖς ἱππαγωγοῖς καὶ στρατηγικοῖς^d. Alter locus apud Harpocrationem s. v. Δρυμός exstat: Ἀριστοτέλης ἐν τοῖς δικαιώμασι φησιν οὕτως· Ἐπειτα

^w Primus quem scimus fuit Eubulus, philosophus Platonius, uti a Longino discimus apud Porphyrium de vita Plotini 13. ed. Basil. Vid. fragmenta Longini 120. ed. Toup.

^z Brandis l. c. 26. ibique laudata.

^y Arist. oper. I. 23. ed. Buhle.

^z Conring introd. in Polit. Aristot. Op. omn. II. 462. ubi quæ addidit: *scripta est ab eo posterius historia politiarum*, aliunde, quod sciam, non sunt nota. Nunnesii in vit. Arist. p. 81.

^a Vales. ad Harpocr. 273. In eodem errore Grotius versatus est in præfatione de jure belli ac pacis. Miror

idem nunc etiam in Schoell de la littérature grecque III. 280. scriptum esse.

^b Buhle de libris Arist. etc. 123.

^c Sic quidem legendum est, perperam in codicibus πολέμων legitur. Ita habet Ptolemæus Ascalonita, quem fere transcripsit Ammonius. Fabricii Biblioth. gr. t. IV. p. 520. Aliis etiam locis hæc verba inter sese commutata sunt. Mahne Diatribe de Aristoxeno 53. Proci successoris in Plat. Alcibiad. Primum Commentarii 207. ed. Creuzer.

^d Eadem apud Eustath. ad Iliad H. p. 559. 624. B. ed. Rom. attamen ὁ φασιν adjungit.

Δραμόν ἐν Ἀττικῶν καὶ ἑτερον Βοιάτιον. Δικαιώματα vero, ut bene apud Suidam s. v. legitur, sunt *privilegia, peculiaria rerum publicarum jura*, quæ Aristotelem in suo opere descripsisse, equidem persuasum habeo.

Utique jam antiquis non satis clarum fuit, utrum Aristoteli an Theophrasto librum *Περὶ ἀτόμων γραμμῶν* adscriberent^e; sic et veteres et recentiores de libro *Περὶ Εὐγενείας* dubitationes moverunt^f. Sæpenumero mihi, auctoris acumen mentisque gravitatem cogitanti, mirum visum est, qui, cum in iis, quæ ad feminas servosque attinent, veriora a poetis et sophistis (quorum plures inimicorum scriptis nunc diffamati, ingenui procul dubio fuerunt veritatis investigatores) doceretur, e perversis Græcorum opinionibus ad veritatem Stagiritis se attollere non potuerit. Atqui notissimæ sunt ejus sententiæ: *homines qua liberos qua servos natura gigni, aliam feminarum esse naturam, aliam virtutem, aliam justitiam* &c, cum Euripides jam in scena docuerit:

Ἴδιον οὐδὲν ἔχομεν· μία δὲ γονὰ

Τό, τ' εὐγενές καὶ τὸ δυσγενές^h.

et alio loco:

Εἰς δ' εὐγένειαν ὀλίγ' ἔχω φράσαι καλά.

Ὁ μὲν γὰρ ἐσθλὸς εὐγενὴς ἔμοιγ' ἀνὴρ.

Ὁ δ' οὐ δίκαιος, κἂν ἀμείνωνος πατρός

Ζηνὸς πεφύκη, δυσγενὴς εἶναι δοκεῖⁱ.

et Lycophron alique sophistæ, *rem omnino futilem et inanem esse nobilitatem*^k demonstraverunt. Qua animi, ingenii et doctrinæ in summo viro labe homunciones aliqui nostræ ætatis enisi, putida et indigna placita de hominum societate et de na-

^e Loca ex Simplicio et Philopono collegit diligentissimus Meursius in Theophrasto. Gronov. Thesaur. X. 630. b.

^f Plut. in vita Aristidis I. 335. c. Athen. XIII. 555. n. De recentioribus conf. de Luzac. Legg. Attic. I. §§. 1 et 4. Etiam ab aliis hoc de loco scriptum est, e. g. a Metrodoro, ejus *περὶ Εὐγενείας* laudatur a Diog. Laërtio, initio Epicuri. Hadgi Khalfa in biblioth. philos. arabica laudat Aristotelis librum de generis nobilitate. Casiri I. 306.

^g Pol. I. 2. 20. I. 5. 8. 10. II. 6. 4.

Rhet. I. 5. 296. initio. Quod ad feminas attinet, ut ipse profitetur, aliam edixit sententiam Socrates. Xenoph. Conviv. II. 9. ἡ γυναικὲς φύσις οὐδὲν χεῖρων τῆς τοῦ ἀνδρὸς ὅσα τυγχάνει.

^h Jo. Stobæi de Nobilitate I. 84. 492. l. 35. fragm. ex *Alexandra* vel *Alexandro*.

ⁱ In Dictye, fragm. X.

^k Stobæus I. c. 494. l. 48. Ibi Luzac LL. Attic. 87. 4. ingeniose emendavit, pro *καυόν, κενόν*. Religiosus ille Plutarchus vehementer in Sophistas disputat. Stob. I. c. 498. l. 30.

tura humana confabulati sunt^k; liberalibus vero et magnanimis imbecillis solum humanæ naturæ novum est argumentum. Equidem fragmentorum sermonem et doctrinam cum aliis, politicis præsertim Aristotelicis scriptis comparans, non dubitavi asserere: Librum *Περὶ Εὐγενείας* genuinum esse Stagiritæ factum. De nobilitate vero, *cujus in mediæ ætatis et nostri temporis sensu atque significatione, ne vestigium quidem est apud Græcos*, hæc docet in Politicis^l: 'Ἡ εὐγένειά ἐστιν ἀρχαῖος πλοῦτος καὶ ἀρετή. Εὐγενεῖς εἶναι δοκοῦσιν, οἷς ὑπάρχει προγόνων ἀρετὴ καὶ πλοῦτος. Eadem fere in altero fragmento libri de Nobilitate^m leguntur: 'Ἡ μὲν εὐγένειά ἐστιν ἀρετὴ γένους. Οὐχ οἱ πλούσιοι, οὐδ' οἱ ἀγαθοί, ἀλλ' οἱ ἐκ πάλαι πλουσίων, ἢ ἐκ πάλαι ἀγαθῶν, εὐγενεῖς εἶεν ἄν. ζητεῖ γὰρ ὁ λόγος τ' ἀληθῆς ἀρχὴ γὰρ ἄνωθεν πάντων οὐ μὴν ἀλλ' οὐδὲ ἐκ προγόνων ἀγαθῶν εὐγενεῖς πάντως, ἀλλ' ὅσοι τυγχάνουσιν ἀρχηγοὶ τῶν προγόνων ὄντες (Neque vero omnes, qui ex majoribus fortibus et bonis prognati sunt, nobiles sunt; sed illi, qui et ipsi auctores sint novæ illustrium majorum seriei). Diversam vero iniit sententiam Luzacius in Lectionibus Atticis, ubi etiam fragmenta libelli collecta et translata inveniesⁿ.

Qui vero res civiles investigandas sibi proposuerint, his maxime necessarium esse, doctorum in placitis et variis politicorum disciplinis versari, non latuit Nostrum. Ad omnium igitur philosophorum effata, ut ipse in Politicis fatetur, et omnium civitatum formam, mores et instituta cognoscenda enixe se dedit. Neque vero nostrorum quorundam philosophorum more; quippe qui ut præterita et obsoleta denuo in lucem afferant, rerum gestarum studio correpti sunt, sycophantice illud sophisma enuntiantes: *vera et sana esse omnia quæ adsunt*, contra nec Aristoteles, nec Plato, nullum suæ

^k Aristotelicis his argumentis impugnavit honestum illum virum *Bartholemæum Las-Casas, Sepulveda* Politicæ Aristotelis editor, quæ res collectione operum Bartholemæi nuper Parisiis edita satis est perspicua.

^l IV. 6. 5. V. 1. 3.

^m Apud Stobæum l. c. 498. s. f. 499. l. 23. Lycophron sophistes, cuius his in fragmentis meminit, occurrit etiam in Politia III. 5. 11. Victorii Comment. ad Aristot. 223. Fabr. Bibl. gr. II. 424.

ⁿ 86. seq. Etiam Wytttenbachius de libri authenticia cum Plutarcho et Athenæo dubitat ad Specim. Platon. auct. v. Heusde 48. Plura de Græcorum nobilitate atque imprimis de libro Aristotelis nuper disputavit Welcker in Prolegomenis ad Theognidis Reliquias; Viri doctissimi disputationes, opere meo jam diu absoluto, in manus pervenerunt, harum sæpius sermo erit in *Historia Politices*.

ætatis civitatis regimen bonum esse claris verbis professi sunt^o. Quid mirum? veteres philosophi nulla ratione seu principis seu optimatum seu populi habita, ingenui veritatis venatores exstiterunt, nostrorum aliqui fortasse antiquam illam sententiam:

Qui sibi ipse sapiens prodesse nequit, nequicquam sapit, regulam sibi proposuerunt . . . .

Aristoteles igitur suum ipsius præceptum, *δεῖ τοῖς εὐρημένοις ἱκανῶς χρῆσθαι, τὰ δὲ παραλελειμμένα πειρᾶσθαι ζητεῖν*^p, sequens, omnibus rerumpublicarum formis, legibus, institutis moribusque summo studio exquisitis—omnes enim artes et scientiæ, ut philosophus multis in locis docet, *ἐκ τῆς ἐμπειρίας* et historia rerum sibi subjectarum profectæ sunt,—ad doctrinam civilem constituendam, ad cujusque principatus arcana explicanda se accinxit; et quicumque sive Platonis sive Aristotelis civilem doctrinam penitus cognoscere velit, is diversas rerumpublicarum Græcorum formas anquisitas habeat, maxime necesse est; totius enim Græciæ civilis doctrinæ fundamenta in populi historia, moribus, legibus et institutis quærenda sunt^q.

Quas vero civitates in opere *Περὶ Πολιτειῶν* descripserit auctor, non satis certum est. In iis vero non solum res gestas, mores, instituta et leges accuratissime memoriæ prodidit, sed etiam initia et incrementa reipublicæ, temporum fabulorum suæque ætatis res gestas aliaque omnia, quæ hominum animis subjecta, numquam præteriri debeant populari et pleniori orationis genere, ut in exotericis scriptis placuit, depinxit^r. Fabulam enim historiarum esse matrem, quæ quocunque poëtarum fuco figmentisque variata sit et obfuscata, ei tamen veritatis speciem inesse atque mores, instituta, opiniones, religiones, lineamenta quasi colorem succumque antiquissimorum temporum fabulosis his traditionibus inclusas esse acerrimi ingenii virum non latuit; hac sententia ductus nec adagia

^o Platon. Polit. VI. 497. a. b. Epist. 7. P. 3. Vol. 3. 431. ed. Bekk. Morgenstern Comment. 80. Aristot. Polit. IV. 11. a. f. V. 7. 16. V. 7. 19. V. 7. a. f. VI. 3. 2.
^p Pol. VII. 9. 5.

^q Zachariæ staatswissenschaftliche Betrachtungen über Cicero's Werk vom Staate 13.

^r Cicero de Finib. V. 5. Plut. Non posse suaviter vivere secundum Epicurum 1093. b.

quidem historiarum morumque documenta minime spernenda præteriiit.

Certe non satis mirari possumus, qui Cephisidorus in Isocrate magistro defendendo^s, Aristotelem Adagiorum omissionis accusare potuerit, cum maximam partem adagia sint rerum-publicarum fragmenta servata nobis, et peculiarem eum Proverbiorum collectionem instituisse e Diogene Laertio intelligamus^t. Adagia enim non solum historiarum moribus populorum institutisque lucem præbent, sed initia et antiquissimæ reliquiae sunt philosophiæ et poeseos, quam gnomicam dictam esse, neminem, qui his in rebus non plane rudis est, fugere potest. Πῶς δ' οὐχὶ σοφὸν ἡ παροιμία, Synesii sunt verba, περὶ ὧν Ἀριστοτέλης φησὶν, ὅτι παλαιᾶς εἰσι φιλοσοφίας ἐν ταῖς μεγάλαις ἀνθρώπων φθοραῖς ἀπολομένης ἐγκαταλείμματα περισθεύοντα διὰ συντομίαν καὶ δεξιότητα^v. Etsi huic cosmologicæ, ut ita dicam, sententiæ minus accedam, quæ quidem nostrorum temporum etiam doctissimis quibusdam historiæ linguarum inquirendæ verisimilis visa est^w, attamen negari non potest: *nativam inesse atque genuinam adagiis prudentiam*.

Hæc vero extrinseca quasi fuerunt præstantissimi operis ornamenta. Rerumpublicarum autem formam, originem, leges publicas privatosque mores delineare, peculiarem fuisse divini et admirabilis operis provinciam e nomine ipso videre licet. Sed quo modo omnia hæc explicuerit, quam accurate hæc omnia digesta et explicata fuerint, e reipublicæ Atheniensium luculentis fragmentis leviter solum inspectis, satis superque intelligi potest^x; quibus, quandoquidem dilacerata et mutilata Grammaticorum scribarumque imperitia nobis servata sint,

^s De inimicitia Aristotelis cum Isocrate vid. Luzac. l. c. 119. Quatuor scripsit Cephisidorus γνησιώτατος τοῦ Ἰσοκράτους ἀκουστής (Dionys. Halic. in Isocrate 102. 17.) in Aristotelem liberos. Jona. de script. hist. phil. I. 13. 1. Ruhnkenii Hist. crit. orat. græc. 82. In Leonardi Bruni Epist. t. II. p. 153. pro Aristoteles commotus Socratis gloria scr. *Xenocratis*.

^t Menag. Observat. ad Diog. Laert. 197.

^v Encomium Calviti 59. ed. Turnebus, 85. ed. Paris. 1740. Ceterum conferri possunt Erasmi in Proverbio-

rum Chiliades Prolegomena. Eiusdem momenti Adagia in Arabum historia sunt, conf. Oelsner 125. Memorabile est, eadem fere, quæ in Synesii loco de Aristotele dicuntur, apud Platonem legi in Critia III. 151. ed. Bekk. V. 288. ed. Ast.

^w Sicut Klaproth in opere *Asia Polyglotta* inscripto.

^x E reipublicæ Atheniensium fragmentis Sigonium accurate suos libros de Republica Atheniensi descripsisse, Nunnesius est auctor in notis ad vitam Aristotelis p. 59.

magistratuum, qui summam imperii tenebant et infimorum obscurissimorumque reipublicæ ministrorum honores et officia eadem perspicuitate, eadem diligentia descripta et ante oculos posita sunt ^y.

Peculiarem, Aristotele auctore, Peripateticorum morem, multos conscribere libellos omnibus fere de rebus, quis litterarum historiæ leviter tantum tinctus nesciat? Quo monstroso, venia sit verbo, vitas præcipue scribendi studio historiam philosophiæ omniumque litterarum multos errores traxisse, multis fraudibus inquinatam esse, vel e doctissimis Luzacii Lectionibus Atticis intelligi potest ^z. Fucatis his ex alio in alium librum secure translatis narrationibus, et a credulitate et imperitia veritatis loco tradita omnium fere illustrium virorum vitis labeculas plerumque vitiaque adperserunt; quo ex fonte magnam partem vitæ Aristotelis ab Ammonio conscriptæ natam esse, maxime verisimile est. Ἀμέλει καὶ συνώδευσεν αὐτῷ μέχρι καὶ ἔσω τῶν Βραχμάνων, ἐνθ' ἔστησε τὰς διακοσίας πεντηκοντὰ πέντε Πολιτείας fabulosi Ammonii sunt verba; veriora, ut videtur, apud Diogenem Laertium leguntur: Πολιτεῖαι πόλεων δυοῖν δεοῦσαι ἐξήκοντα καὶ ἑκατὸν, καὶ ἰδίαι δημοκρατικά, ὀλιγαρχικά, ἀριστοκρατικά καὶ τυραννικά. Ab Arabe vero laudantur Aristotelis *De reipublicæ regimine* lib. I. Politia dictus, ubi complures nominantur urbes ac nationes regendæ numero CLXXI. et *De urbium moribus* lib. II. ^a In vita Aristotelis ex vetere translatione a Nunnesio primum cum locupletissimis scholiis edita hæc leguntur: *Juvene autem existente Alexandro et militante contra Persas, eundo cum eo, nec tunc abstinuit philosophari Aristoteles; tunc enim composuit historiam ducentarum et quinquaginta politiarum* ^b.

Ipse autem Aristoteles sexaginta sex civitatum in libris de

^y Niebuhr Hist. Rom. I. 20. seq.

^z Luzac. l. c. 144. aliisque locis.

^a Ammonii vita Aristot. in Casauboni edit. op. omn. Aristotelis. Diogen. Laert. 318. ed. Casaub. Buhle l. c. 120. Conf. Herbelot Bibliothèque orientale p. 971. (Villois. anecd. gr. II. 157.) *Ketab siassat almoden*, titre du livre des Républiques d'Aristote traduit en Arabe, dans lequel suivent Hagi-Khalfah (est fortasse idem scriptor turcus, de quo anno Hegiræ 1141 (1728) Orbis terrarum Descriptio edita

est Constantinopoli, sed scribitur Hagi-Califa. Journal des savans 1730. 57.), il fait mention de cent quatre vingt et onze villes ou Républiques différentes et de leur état démocratique.

^b Vita Aristotelis auctore Ammonio sive Joanne Philopono, græce et latine; accessit ejusdem vita Aristotelis ex vetere translatione cum Pet. Joan. Nunnesii locupletissimis et doctissimis scholiis. Helmstadii 1666. 4. p. 14. et Nunnesii notæ p. 58.

republica mentionem fecit, nusquam vero operis *Περὶ Πολιτειῶν*, male vero vv. dd. Ethicorum Nicomacheorum finem ad *Πολιτείας* pertinere voluerunt; sæpius vero obscure tanquam ἐν αἰνύμασι ad leges aut instituta civitatum respexit (quæ librorum explicandorum non minima est difficultas), secum ipse fortasse reputans, hæc fusius in *Rebuspublicis* explicata esse. De operis igitur descriptione nihil dici potest, cum e fragmentis præsertim nihil eruere liceat. Occurrit quidem in Scholiis ad Aristophanis *ὄρν.* v. 1283. 'Αριστοτέλης ἐν τῇ Ἰθακησίῳ Πολιτεῖα μβ', sed incertum est, utrum popularis partis an universæ collectionis quadragesima secunda fuerit Ithacensium respublica.

Neutiquam vero, mea quidem sententia, Laertii locus classicus de Politis, de universi operis descriptione intelligendus est; ubinam regales civitates mansissent? Fundamentum fuerunt operis αἱ Κτίσεις, quas Plutarchus laudat^c, quarum partes liber de Insulis^d, *Περὶ Εὐβολας*^e, *Περὶ Κυρήνης*^f, *Τυρρηνῶν νόμμοι*^g, et *Περὶ Ποταμῶν*^h, a quo certe opus *Περὶ τῆς τοῦ Νεῖλου ἀναβάσεως*, cujus exstat in veteribus quibusdam editionibus latina versioⁱ, fragmentum est. Deinde originibus omnium civitatum explicatis, earum historiam oratione, ut Plutarchi utar verbis, *δύναμιν καὶ χάριν* conjungenti descripsit. Extrema vero universi operis parte continebatur: Descriptio omnium suæ ætatis rerumpublicarum eo modo, quem hodie *statisticum*, venia sit verbo barbarico, dicunt et cujusmodi apud veteres Xenophontis de Lacedæmoniorum Atheniensiumque Republica libelli, exstant. Quæ si vera sunt, cum alter ad hanc alter ad illam partem adspexerit, mirabile discrimen inter numerum librorum de rebuspublicis perfacile explicatum habes.

^c Plutarch. non posse suaviter vivere secund. Epicur. II. 1093. *ὅταν δὲ μηδὲν ἔχουσα λυπηρὸν ἢ βλαβερὸν ἱστορία καὶ διήγησις ἐπὶ πράξεσι καλαῖς καὶ μεγάλοις προσλάβῃ λόγον ἔχοντα δύναμιν καὶ χάριν ὡς τὰς Κτίσεις καὶ Πολιτείας* 'Αριστοτέλης ἡ βίος ἀνδρῶν' 'Αριστοτέλεος (Distribue de Aristotele, auctore Mahne 22 seq.) *ἔγραψεν, οὐ μόνον μέγα καὶ πολλὰ τὰ εὐφραῖνον, ἀλλὰ καὶ καθαρὸν καὶ ἀμεταμέλητόν ἐστι.*

^d Plinii Hist. IV. 12.

^e Schol. ad Apollon. Argon. I. 558. Sic fragmenta τῶν Ἠθικῶν peculiari

nomine laudantur. Morelli Biblioth. Nannian. 447.

^f Pol. IX. 6.

^g Apollon. hist. Mirab. XV.

^h Plut. de fluminibus s. f. II. 1164. C.

ⁱ Buhle l. c. 127. Fortasse etiam libellus *De situ India*, qui in Catalogo Monasterii Bobii decimo sæculo occurrit τῶν Πολιτειῶν fragmentum fuit. Murat. Ant. It. med. æv. III. 818. Jourdain recherches etc. 30.—Nunc si vera sunt mea, Indices apud Fabricium corrigendi sunt.

Eheu amissum est in sempiternum præclarum opus, nisi e palimpsestis quibusdam fortasse eruatur. Nam neque in integro Procli commentario ad Platonis Politiam, quem Maius ille nobiscum communicare nuper promisit, quædam inesse maiora fragmenta, neque in arabica versione eas latere¹ verisimile est. Proclus enim instinctu quasi divino afflatuque commotus, meditationibus suis et θεολογουμένοις tanquam circulo inclusus, rarissime e historia, nisi Ægyptiacam exceperis, testimonia sua hausit. Arabes vero summum odium in Idololatrias suscipientes, philosophica tantum et physica opera, per raro autem poetica et historica, religionibus, fabulis lepidisque deorum figmentis completa, transtulerunt¹, atque si factum est, quod testimoniis supra adhibitis plane certum est, exemplarium penuria sequentibus infaustis illis omnium litterarum temporibus versionem τῶν Πολιτειῶν amissam esse persuasum habeo. A Photio vero doctissimo ac præclarissimo Patriarcha hoc opus jam non lectum esse ex ejus ipsius verbis constat. Sopater sophistes varias conscripsit eclogas in libris XII, quas Photius nobis excerptis; summa XI librorum exposita ait Patriarcha: Ὁ δωδέκατος λόγος συνήθροισται ἐξ ἄλλων τε διαφόρων, καὶ ἐκ τῶν Ἀριστοτέλους πολιτειῶν Θετταλῶν τέ φημι καὶ Ἀχαιῶν καὶ Παρίων, Λυκίων τε καὶ Κίων καὶ ὧν ἐκείνος ἀπλῶς ἐν τοῖς Πολιτικοῖς αὐτοῦ διαλαμβάνει, ὧν τὸ χρήσιμον οὐκ ἄδελον^m). Certe si *Respublicæ* ipsius ætate adhuc exstitissent, vel hic vel alio loco sermonem de iis injecisset. Neutiquam vero seriorum Grammaticorum collectorumque, Tzetzæ et Apostolii, cujus oratio et maxime quidem hyperbolica exstat

¹ Fabricii Bibliogr. antiq. II. 695. Villoissonus Anecd. II. 157.

¹ Oelsner de l'influence de Mohamed 132. 133. Rhapodiarum quarundam Iliadis fecit quidem versionem Theophilus Edessanus, Maronites in syriacam linguam. Kehr Monarchias asiat. sarac. status 32. Oelsner l. c. not. 1. Etiam Poetica Aristotelis in arabicam linguam translata est; latina ex arabico versio exstat, eaque immerito a diversis Poeticæ editoribus neglecta. Plura hac de re disseruit Camus in collectione: Notices et extraits des Manuscrits VI. 422. seq. Non pigebit legere Condeii iudicium in historia Dominationis Arabum in Hispania (Hi-

storia de la dominacion de los Arabes en España Prologo p. XI.: si con el mismo fervor se hubiesen entonces aplicado à leer y traducir las historias griegas y latinas, hubieran imitado los buenos exemplos que dieron ambas naciones. Y ahora en vez de impertinentes y pueriles biographos, secos analistas y vanos autores di Hadices, ò historias tradicionales llenos de pompa, y de læcivas gracias de estilo, tendríamos en ellos buenos historiadores; pues los Arabes ni en lingua, ni en ingenio ceden à ninguna otra nacion.

^m Photii Myriobib. Cod. 161. 175. 178. 104. b. s. f. ed. Bekker.

ad Fridericum III. imperatoremⁿ, loca argumento esse possunt, quippe qui alii alios verbatim describunt vel, quod nonnunquam fit, Politiam Πολιτειάν nomine in medium afferunt^o.

Pro certo quidem habeo, Grammaticos et Lexicographos, omisso nomine ex Aristotelis thesauris hausisse, sæpissime etiam a librario aliquo vel scriba nomen ejus negligentiae aut tædii causa suppressum esse, cujus rei et apud alios scriptores exempla occurrunt^p; attamen nullum locum, nisi cui Stagiritæ nomen adscriptum sit, vel ex aliis certis indiciis ejus esse demonstrari potuerit, in fragmentorum collectionem inferre decrevi; hanc ob rem ne Hemsterhusii quidem auctoritate commotus sum, neque plura e libro octavo Pollucis recepi, quam quibus nomen Stagiritæ adscriptum esse inveni^q. Eandem ob causam humanissimi Coraï conjectura, Nicolai Damasceni, qui alias etiam aliorum lucubrationes pro suis venditabat^r, et Heraclidis Rerumpublicarum excerpta ex Aristotelis Πολιτείας hausta esse, quandoquidem mihi vera esse videtur, in fragmentorum tamen collectionem horum scriptorum nullum recepi^s; in Eubæorum vero reipublicæ fragmentis Aristotelis Chalcidensis quædam legisse, neminem certe pœnitebit.

En habes igitur, erudite lector, aurei illius operis fragmenta,

ⁿ Rer. German. script. II. 47. ed. Struv. Fugit Schoellium Hist. de la littérature grecque VII. 329. Alia Apostolii opuscula in manuscriptis atque editis indicat Morelli in Bibl. græca divi Marci 157. Cretam insulam et antiquissimum et medio sævo doctrinæ officinam et quasi catenam fuisse, valde admirandum est. Ubi enim Lycurgus antiquissimis temporibus edoctus legialatorem se civibus præbuit, illic sæc. XIV ac XV græci codices exarati et in Italiam missi sunt. Conf. Ebert zur Handschriftenkunde 98. Apostolium nostrum egestate adactum libros multos descripsisse compertum est. Morelli l. c. 157. Aliorum etiam Cretensium sunt libri manuscripti, ut Plusiadeni ἑρχορος ecclesiarum in Insula Cretæ. Morelli l. c. 237. conf. Georgii Gemistii Plethonis et Michaelis Apostolii Orationes funebres duæ. Nunc primum ex Mss. edidit Fülleborn, Lipsiæ 1793. in Prefatione.

^o Photii Lexic. s. v. ἐσχάρια et παρῆδος. Eustath. ad Iliad. A. 126. A. ed.

Rom. I. 242. ed. Politus, Florentiæ 1730. fol. ubi Salvinus male locum e Πολιτείας haustum esse autumat. Exstat in Polit. I. 9. 6.

^p Sturzium ad Orion. Theban. Præf. IV. In Aurispe sæculo XV doctissimi viri litteris mentio est Strabonis cujusdam libelli: *De conditoribus civitatum*, quod postea amissum esse videtur. Ambrosii General. Camaldul. epist. lib. XXIV. 53. ed. Mehus.

^q Hemsterhusius ad Poll. VIII. 92. 49. Quamquam a viro illustrissimo et a Jungermanno sæpius adnotatum sit: omnia fere lib. VIII. ex Aristotele hausta esse, etiam aunc, permultis scriptoribus de Atheniensium Republica amissis, aliorum scriptorum loca indigere licet, ex quibus hausit Lexicographus. Sic locus Poll. VIII. 119. e Pausania I. 29. excerptus est.

^r Orellii Præfat. in Nic. Damascenum. Cretica mea 19. 89.

^s Ad. Coraï Prodrom. τῆς Βιβλ. ἑλλ. 205. 271.

quod utinam integrum hodie exstaret; vix enim dici potest, ut Casauboni utar verbis, quam multa eo opere continerentur omnibus antiquitatis studiosis scitu jucundissima et dignissima, quæ nunc obruta densissimis tenebris planeque sepulta jacent^t. En habes igitur ejus operis fragmentorum collectionem, multa opera multoque studio, nisi arroganter dictum sit, undique conquisitam, quæ a doctissimis viris tam diu desiderata et promissa est^v, quam ut benevolo animo, erudite lector, accipias iterum atque iterum rogo.

^t Casaub. not. ad Diogen. Laert. 76. ed. Coloniae 1615. 8.

^v Promisit jam collectionem Casaubonus ad Diog. Laert. l. c. Desideraverunt collectionem Montecatini in Præfat. ad Edit. II. lib. Arist. Politic. Ferrariae 1594. fol. Buhle l. c. 120. Niebuhr Hist. Rom. I. 20. Heeren Historische Werke III. 15. Fragmenta quædam summa diligentia atque doctrina collegit Patricius in Discuss. Peripat. t. I. p. 73 seq. Seldenii de Jure naturali et Gentium (Opera Vol. I. P. I. 75.) hæc sunt verba: "Memorat etiam ipse Aristoteles *συνηγμένας πολιτείας* seu *respublicas congestas*, quas a Laertio

Πολιτείας πόλεων civitatum regimina dici opinor, quarum ex consideratione atque veterum placitorum observatione τὴν περὶ τὰ ἀνθρώπινα φιλοσοφίαν, id est doctrinam moralem et civilem, post Ethica ad Nicomachum absoluta perficere est adgressus. Regiminum illorum seu Rerumpublicarum sic ab eo in corpus unicum collectarum numerus erat centum et quinquaginta octo. Mittimus, quæ habuit alia ejusmodi opera veluti *δικαῖαματα πόλεων* seu civitatum forensia, præter politicorum libros octo, qui ex hujusmodi suppellectili ejus tantum superstites id genus disciplina sunt haud parum referti."

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ

ΠΟΛΙΤΕΙΩΝ ΑΠΟΣΠΑΣΜΑΤΑ.

Καλεπὸν γὰρ ἄνθρωπον ὅσα μὴ διαμαρτάνειν ἐν πολλοῖς, τὰ μὲν ὅλως ἀγνοήσαντα
τὰ δὲ κακῶς κρίναντα, τὰ δὲ ἀμελέστερον γράψαντα.—Galenī de Comp. Medic.

ΑΘΗΝΑΙΩΝ ΠΟΛΙΤΕΙΑ.

Ι. Ἀδύνατοι.

Ἀδύνατοι, οἱ ἐντὸς τριῶν μῶν (ed. Lugd. 1696. falso μηνῶν)
κεκτημένοι τὸ σῶμα πεπηρωμένοι. Ἐλάμβανον δὲ οὔτοι δοκιμα-
σθέντες ὑπὸ τῆς βουλῆς δύο ὀβολοὺς τῆς ἡμέρας ἐκάστης, ἢ ὀβολὸν
ὥς φησιν Ἀριστοτέλης ἐν Ἀθηναίων Πολιτείᾳ. Ὡς δὲ Φιλόχορος
φησιν ἐννέα δραχμὰς κατὰ μῆνα. Harp. s. v. Ἀδύνατοι· οἱ μέρος
τι βεβλαμμένοι τοῦ σώματος, ὥς μηδὲ ἐργάζεσθαι, οἱ καὶ ἐχορη-
γοῦντο τὰ πρὸς τὸ ζῆν παρὰ τῆς πόλεως, μισθοφοροῦντων αὐτοῖς
τῶν ἐν τοῖς (scr. ἐντός. Sic jam edidit ut nunc video Siebelis in
Philochori fragm. p. 45.) τριῶν μῶν περιουσίαν κεκτημένων.
Ἐδοκιμάζοντο δὲ οἱ ἀδύνατοι ὑπὸ τῆς τῶν πεντακοσίων βουλῆς, καὶ
ἐλάμβανον τῆς ἡμέρας, ὥς μὲν Λυσίας λέγει, ὀβολὸν ἓνα, ὥς δὲ
Φιλόχορος, πέντε. Ἀριστοτέλης δὲ δύο ἔφη. Bekkeri Anecdota
gr. I. 345. Montefalconii Bibl. Coisl. 604. His de rebus lu-
culenter disseruerunt Alberti ad Hesych. s. v. ἀδύνατοι et
Boeckhius de Œcon. Athen. I. 260. seq. Zonar. teste (s. v.
t. I. pag. 42. ed. Tittm.) alii horum hominum singulis diebus
binos obolos, alii unum obolum acceperunt: ἐλάμβανον—οἱ μὲν
ἐφ' ἐκάστης ἡμέρας ὀβολοὺς δύο, οἱ δὲ ὀβολόν. Siebelis ad Phi-
loch. fragm. p. 45. Goettling ad Aristot. Polit. 327.

ΙΙ. Ἀστυνόμος.

Δέκα φησὶν εἶναι τοὺς Ἀστυνόμους Ἀριστοτέλης ἐν τῇ Ἀθη-
ναίων Πολιτείᾳ· πέντε μὲν Πειραιεῖ, πέντε δ' ἐν ἄστει, τούτοις δὲ
φησι μέλειν περὶ τε τῶν αὐλητρίδων, καὶ ψαλτριῶν καὶ τῶν κοπρο-
λόγων, καὶ τῶν τοιούτων. Harp. s. v. Quale discrimen Aristo-

teles ipse inter ἀστυνόμους atque ἀγορανόμους statuere voluerit, vid. in Pol. VI. 4. 6. ibique Goettling p. 421. Plat. de Legg. VI. 261. Alii ἀστυνόμον, alii ἀγορανόμον Ædilem esse putant (conf. Steph. Thes. nov. ed. 542. 2385.), sed si accuratius rem inspicias, neutrum cum Romanorum Ædili, Annonæ præfecto, comparare volueris. [Conf. Creuzeri Abrifs der Römischen Antiquitäten p. 144.] Non eosdem, sed similes tantum plurimis in rebus esse jam Dionysius ait A. R. VI. 4. σχεδὸν ἑοικασίως κατὰ τὰ πλείστα τοῖς παρ' Ἑλλήσιν ἀγορανόμοις. Plura laudaverunt edd. nov. ed. Steph. Thes. 544. C. seq. Apud Thebanos ἀστυνόμοι, τελέαρχοι dicti sunt, atque ipse Epaminondas φθόνῳ, καὶ πρὸς ὕβριν ἀποδειχθεὶς Τελέαρχος ὑπὸ τῶν Θηβαίων. Plut. reip. ger. Præc. t. IX. 232. Meier et Schoem. l. c. 90. Casaub. ad Sueton. Tiber. 61.

III. Ἀποδέκται.

Ἀποδέκται, ἀρχὴ τίς ἐστι παρ' Ἀθηναίοις οἱ Ἀποδέκται Ἀριστοτέλης δ' ἐν τῇ Ἀθηναίων Πολιτείᾳ δεδήλωκεν, ὥς δέκα τε εἶσαν (scr. ἦσαν), καὶ ὥς παραλαβόντες τὰ γραμματεῖα ἀπαλείφουσι τὰ καταβαλλόμενα χρήματα τῆς βουλῆς ἐναντίον ἐν τῷ βουλευτηρίῳ, καὶ πάλιν ἀποδιδόασιν τὰ γραμματεῖα τῷ δημοσίῳ, καὶ ἀπλῶς ἀπράττουσι διασαφεῖ. ὅτι δὲ ἀντὶ τῶν Κωλακρετῶν οἱ ἀποδέκται ὑπὸ Κλεισθένης ἀπεδείχθησαν, Ἀνδροτίων ἐν τῷ δευτέρῳ. (Androt. Ἀθλῶδος fragmenta pag. 109. ed. Siebelis. Ruhnken. ad Tim. s. v. Harpocr. s. v. Ἄλλη δ' ἀρχὴ, πρὸς ἣν αἱ πρόσοδοι τῶν κοινῶν ἀναφέρονται παρ' ὧν φυλαττόντων μερίζονται πρὸς ἐκάστην διοίκησιν. Arist. Pol. VI. 5. 4. ib. Schn. et quæ congestit in Lex. s. v. Bekk. anecd. gr. I. 198. 427. Boeckh. l. c. I. 179. seq. Ἀποδέκται δὲ ἦσαν δέκα, οἱ τοὺς φόρους καὶ τὰς εἰσφορὰς καὶ τὰ τέλη ὑπεδέχοντο καὶ τὰ περὶ τούτων ἀμφισβητήσιμα ἐδίκασον· εἰ δέ τι μείζον εἶη, εἰσῆγον εἰς τὸ δικαστήριον. Poll. VIII. 97. Schol. ad Æschin. κατὰ Κτησ. p. 252. ed. Bekk.

IV. Ἀπόλλων πατρῶος.

Τὸν δὲ Ἀπόλλωνα κοινῶς πατρῶον τιμῶσιν Ἀθηναῖοι, ἀπὸ Ἰωνος· τούτου γὰρ οἰκήσαντος τὴν Ἀττικὴν, ὥς Ἀριστοτέλης φησὶ, τοὺς Ἀθηναίους Ἰῶνας (Eurip. Ion. 74. 1593.) κληθῆναι, καὶ Ἀπόλλων πατρῶος αὐτοῖς ὀνομασθῆναι. Harp. s. v. Πάτριος (‘‘ πατριον est patrium, ad patriam et civitatem pertinens, πατρι-

“κὸν, *paternum*, ad patrem, avos cet. spectans, cujus forma
 “quædam πατρῶν [Attica est forma, Ionica πατρώιον, Bæotica
 “πατροῖον. conf. Barker ad Etymol. m. Etymol. Gud. p. 1086.
 “ed. Sturz.] levior etiam intervallo distans a πατρικῷ.” Wyt-
 tenb. ad Plut. Mor. II. 175. hoc vero discrimen non semper
 observatum est. Interpp. ad Poll. I. 1. [vid. quæ dixi in Dis-
 sert. infra laudat. p. 7 et 8. et adde sis Markland. ad Euripid.
 Suppl. 264, (275.) bene de his præcipientem. Minus placent,
 quæ Elmsleius monuit ad Euripid. Bacch. 1365. p. 162. Cf.
 denique Hemsterhusii Anecdota ed. Geel. I. p. 100.] Ἀπόλλων
 Ἀθηναίος διὰ τὸ ἐστίν; οἱ πρῶτοι Ἀθηναίων γεγενημένοι γονεῖας
 φῶντο εἶναι γῆν καὶ ἥλιον· ὁ δὲ Ἀπόλλων ἥλιος εἶναι δοκεῖ καὶ
 διὰ τοῦτο πάτριος Ἀπόλλων. ἢ ὅτι Ἀπόλλων μίγεις Κρεούση, τῇ
 θυγατρὶ Ἐρεχθέως, ἐγέννησε τὸν Ἴωνα, ἀφ’ οὗ Ἴωνες. Bekker
 anecd. gr. I. 292. conf. Bæhr de Apolline Patricio et Minerva
 Primigenia Atheniensium. Heidelbergæ, 1820. qui nostrum
 etiam locum p. 12. adhibuit. De jurejurando Archontum per
 Apollinem patricium et Jovem Herceum conf. nunc Plattner
 Beiträge, p. 88. sq. Heffter die athen. Gerichtsverfassung
 p. 23.

V. Ἀγορανόμοι.

Ἀγορανόμοι, οἱ τὰ κατὰ τὴν ἀγορὰν ὅντα διοικοῦντες ἄρχοντες.
 Ἀριστοτέλης δ’ ἐν Ἀθηναίων Πολιτείᾳ, κληροῦσθαί φησι πέντε μὲν
 εἰς Πειραιᾶ· πέντε δὲ εἰς ἄστυ. Harp. s. v. Ἀγορανόμους δὲ τῆς
 ἀγορᾶς καθίσταται τρεῖς τοὺς λαχόντας, τοὺς δὲ ἱμᾶντας ἐκ λεπρῶν.
 Aristoph. Acharn. 723. ibid. Schol. Οὗς νῦν λογιστὰς καλοῦ-
 μεν. ἱμᾶντας δὲ, λώρους, φραγγέλια· τὸ γὰρ παλαιὸν φραγγε-
 λίος (sic. Suid. vulgo φραγγέλαις, quod est verbum nihili. v.
 Menag. ad Diog. Laert. VI. 90.) ἔτυπον οἱ λογισταὶ τοὺς τῆς
 ἀγορᾶς. Diversas veterum rationes, cur Dicæopolis agoranomos
 fori ἐκ λεπρῶν instruat, legas apud Schol. et qui, ut alias etiam
 sæpius, inde hausit Suid. s. v. Iisdem fere verbis hæc apud
 alios Lexicographos. Hesych. Lex. Seg. 199. 330. Lex. Tech-
 nol. leguntur. Διοῦν τούτων ἐπιμελεῖσθαι δεῖν τοὺς Ἀγορανόμους,
 Θεοφράστει in libris legum sunt verba, τῆς τε ἐν τῇ ἀγορᾷ εὐ-
 κοσμίας, καὶ τοῦ ἀψευδεῖν μὴ μόνον τοὺς πιπράσκοντας, ἀλλὰ καὶ
 τοὺς ὠνουμένους. Suid. s. v. κατὰ τὴν ἀγοράν. Petiti Comment.
 in leg. Att. V. 3. Wolf ad Demosth. adv. Lept. VIII. The-

saur. græc. ling. ab H. Stephano ed. nov. I. 542. Meier et Schoem. l. c. 89. Conf. quæ attuli s. v. Ἀστυνόμος.

VI. Ἀντιγραφεὺς.

Ἀντιγραφεὺς, ὁ καθιστάμενος ἐπὶ τῶν καταβαλλόντων τινὰ τῇ πόλει χρήματα, ὥστε ἀντιγράφεσθαι ταῦτα (Æschin. κατὰ Κτησ. p. 18. ed. Bekk.) διττοὶ δὲ ἦσαν ἀντιγραφεῖς, ὁ μὲν τῆς διοικήσεως, (appositus erat τῷ ταμίᾳ τῆς διοικήσεως ad contrascribendas acceptorum et expensorum tabulas. Schoem. de Comitibus Athen. p. 320. seq.) ὡς φησι Φιλέχορος· ὁ δὲ τῆς βουλῆς, ὡς Ἀριστοτέλης ἐν Ἀθηναίων Πολιτείᾳ. Harp. s. v. Harpocratonis ἀντιγραφεῖς a Polluce VIII. 99. Λογισταὶ dicti sunt. Δύο enim l. l. legitur ἦσαν, ὁ μὲν τῆς βουλῆς, ὁ δὲ τῆς διοικήσεως, λογισταί, καὶ τοὺτους ἡ βουλή κληροὶ κατ' ἀρχὴν (conf. Vales. ad Harpocr. p. 35. 184. 228.) ὡς παρακολουθεῖν τοῖς διοικοῦσι. Falso interp. "ut jus dicentibus adiunt." Bekk. Anecd. gr. I. 410. Per-magnus vero Athenis fuit scribarum numerus, quod cuique magistratui scriba suus affuit, quorum diversa officia munerisque sæpissime Lexicographi alique scriptores confuderunt. Γραμματεῖς, ἀντιγραφεῖς, ὑπογραμματεῖς etc. sæpissime occurrunt apud antiquos scriptores, quorum diversa munera ne a Boeckhio quidem l. c. I. 98. 198. 201. et Schoemanno l. c. accurate describi potuerunt.

VII. Ἀρείος πάγος.

Ὅτε δυνάμεις δὲ δημοσίων χρημάτων τοῖς Ἀθηναίοις (ubi Persico bello urbem dereliquerunt et Salamina se contulerunt,) Ἀριστοτέλης μὲν φησι τὴν ἐξ Ἀρείου πάγου βουλὴν πορίσασαν ἐκάστῳ τῶν στρατευομένων, ὀκτὼ δραχμὰς αἰκιστάτην γενέσθαι τοῦ πληρωθῆναι τὰς τριήρεις. Plut. in Themistocle I. 258. ed. Bryan. De Ἀρείῳ πάγῳ conferri possunt quæ maximo studio collegerunt Matth. de jud. Atheniens. s. v. et Plattner der Process und die Klagen bei den Attikern I. 22. seq. et in Addendis XXI.

VIII. Βούλευσις.

Βουλευσεως, ἐγκλήματος ὄνομα ἐπὶ δυοῖν ταπτόμενον πραγμάτων. Τὸ μὲν γάρ ἐστιν, ὅταν ἐξ ἐπιβουλῆς τίς τινα κατασκευάσῃ θάνατον· εἴαν τε ἀποθάνῃ, ὁ ἐπιβουλευθεὶς, εἴαν τε μή. Τὸ δ' ἕτερον ὅταν ἐγγεγραμμένος ὡς ὀφείλων τῷ δημοσίῳ αὐτὸς δικάζηται τι, ὡς οὐ

δικαίως αὐτὸν ἐγγεγραφότι, τοῦ μὲν οὖν προτέρου μάρτυς Ἰσαῖος ἐν τῷ πρὸς Εὐκλείδην, ἐπὶ Παλλαδίῳ λέγων εἶναι τὰς δίκας. (Tittmanni Descript. rerump. gr. p. 223. n. 62.) Ἀριστοτέλης δ' ἐν τῇ Ἀθηναίων Πολιτείᾳ τῷ Ἰσαίῳ συμφωνεῖ. Harp. s. v. Valesius ad h. l. p. 31. Schneid. Comm. in Aristot. Polit. p. 387. Quæ actio hic ab Aristotele βούλευσις, proprie a Lycurgo, ut Suidas docet s. v. ψευδογραφῇ dicitur. Petiti LL. Att. IV. 9. 19. Boeckh. l. c. I. 373. 240. Matth. l. c. p. 150. not. 9. p. 248. not. 28.

IX. Γραμματεῖς.

Ὁ Γραμματεὺς πῶς τε καθίστατο καὶ τί ἐπραττεν, ὥς τῶν γραμμάτων τέ ἐστι κύριος, καὶ τὰ ψηφίσματα τὰ γενόμενα φυλάττει, καὶ τὰ ἄλλα πάντα ἀντιγράφεται, καὶ παρακάθεται τῇ βουλῇ, δεδήλωκεν Ἀριστοτέλης ἐν Ἀθηναίων Πολιτείᾳ. Harpocr. s. v. Poll. (VIII. 98.) qui ex Aristotelis fontibus hausit, hæc affert de Scribis: Γραμματεῖς δὲ κατὰ πρυτανείαν κληρωθεῖς ὑπὸ τῆς βουλῆς, ἐπὶ τῷ γράμματα φυλάττειν καὶ τὰ ψηφίσματα· καὶ ἕτερος ἐπὶ τοὺς νόμους ὑπὸ τῆς βουλῆς χειροτονούμενος· ὁ δὲ ὑπὸ τοῦ δήμου αἵρεθεῖς γραμματεῖς, ἀναγινώσκει τῷ τε δήμῳ καὶ τῇ βουλῇ. Multa suo more de Scribis congessit Meurs. Lect. Att. VI. 25. Boeckh. ll. cc. conf. s. v. ἀντιγραφεύς. Exstiterunt quidem sacri scribæ καλοῦνται δὲ ἱερομνήμονες καὶ ἐπιστάται καὶ μνήμονες, καὶ τούτοις ἄλλα ὀνόματα σύνεγγυς. Arist. Pol. VI. 5. 12. ibique Goettling p. 421.

X. Δατηταί.

Δατεῖσθαι, τὸ μερίζεσθαι· οἱ δὲ δατηταί, οἰονεῖ μερισταί. Ὅποτε γὰρ κοινωνοῦντιντιν ἀλλήλοις, καὶ οἱ μὲν βούλονται διανεμέσθαι τὰ κοινὰ, οἱ δὲ μὴ, ἐδικάζονται οἱ βουλόμενοι τοῖς μὴ βουλομένοις, προσκαλούμενοι εἰς Δατητῶν αἵρεσιν. Ἀριστοτέλης ἐν τῇ Ἀθηναίων Πολιτείᾳ. Harp. s. v. Poll. VIII. 136.

Δατητῆς, παρὰ Ἀττικοῖς, ὁ διανεμητῆς, Ἀριστοτέλης. Etym. Magn. s. v. 249. 42.

Εἰς δατητόν· πρόκλησις νεμέσεως ἢ κληρονομίας, ἢ κοινού τινος ἀγορασμοῦ· ἐπὶ τῶν διανεμόντων, τὰ κοινὰ τισιν· ὥς Ἀριστοτέλης ἐν τῇ Ἀθηναίων Πολιτείᾳ. Photii Lex. s. v. ad exempl. Porsonii Appendix. Meier et Schöm. l. c. 378. ibique laudata.

XI. Δεκάζειν.

Ἀριστοτέλης δ' ἐν Ἀθηναίων Πολιτείᾳ, Ἀνυτόν φησι καταδεῖξαι

τὸ δεκάζειν τὰ δικαστήρια. Harp. s. v. δεκάων. Plut. Corial. XIV. t. II. 75. ed. Hutten. Οὐκ ἴσμεν ὅστις ἦν ὁ δεκάσας πρῶτον ἐν Ῥώμῃ δῆμον, ἢ δικαστήριον Ἀθήνησι δὲ λέγεται πρῶτος ἀργύριον δοῦναι δικασταῖς Ἄνυτος ὁ Ἀνθεμίωνος, προδοσίας περὶ Πύλον κρινόμενος ἐν τοῖς Πελοποννησιακοῖς ἤδη τελευτῶσιν, ὅπην ἴκα τὸ χρυσοῦν ἔτι γένος ἀκήρατον ἐν Ῥώμῃ τὴν ἀγορὰν κατέειχεν. Schol. ad Platon. Apolog. 91. 9. (p. 330. ed. Bekker.) Οὗτος ὁ Ἄνυτος Ἀνθεμίωνος ἦν υἱὸς, Ἀθηναῖος γένος, Ἀλκιβιάδου ἐραστῆς, πλούσιος ἐκ θυροδοσιῆς· ὅθεν καὶ σκωπτόμενος ὑπὸ Σωκράτους διὰ τοῦτο . . . ἔπεισε μισθῷ Μέλιτον ἀσεβείας γραφὴν δοῦναι κατὰ Σωκράτους. Plat. Theæt. s. f. Heind. ad initium Sophistæ IV. 269. Matthiæ de jud. Athen. I. 270. n. 55. Schneid. ad Xenoph. Memorab. Socratis initio. Meier et Schöm. l. c. 150. Anytus et Lycon συνήγοροι fuerunt Meliti. l. c. 709. De γραφῇ περὶ ἀσεβείας cf. ibid. 303.

XII. Ἐπὶ Δελφινίῳ.

Ἐπὶ Δελφινίῳ δικαστήριον ἔστιν οὕτω καλούμενον Ἀθήνησιν· δικάζονται δὲ ἐνταῦθα οἱ ὁμολογούντες μὲν ἀπεκτονέειν, δικαίως δὲ τοῦτο πεποιηκέναι λέγοντες, Ἀριστοτέλης ἐν τῇ Ἀθηναίων Πολιτείᾳ. Harp. s. v. et s. v. Δελφίνιον. Pausan. I. 28. Poll. VIII. 119. Matthiæ de jud. Ath. I. 151. Bekkeri anecd. gr. I. 255.

XIII. Δῆμοι.

Μυρρίνοὺς γοῦν δῆμος ἐν Ἀττικῇ μυρρίνας ἔχων, ὅθεν αὐτὸς Μυρρίνῶεις, καὶ κατὰ συναίρεσιν Μυρρίνοὺς. Ὡς περ ἕτερος Ῥαμνοὺς ἀπὸ τῶν ἐκεῖ φυομένων ῥάμνων. Ὡν αἱ δημόται Μυρρίνούσιος καὶ Ῥαμνούσιος· καὶ ἡ Ἐρεικοῦσα λέγεται διὰ τὰς ἐν αὐτῇ ἐρείκας· καὶ ἡ Ποντικὴ δὲ Κερασοῦς ἀπὸ τῶν φνιτῶν τῶν κεράων κέκληται· καὶ Πιτυοῦσα, ἢ Μιλητός ποτε διὰ τὸ πολλὰς ἔχειν πίτυας ἐκλήθη. Τὸ δ' αὐτὸ καὶ ἄλλοι τόποι πεπόνθασιν. Schol. ad Arist. Plut. v. 586. Οἱ Παλληνεῖς δῆμός ἐστι τῆς Ἀττικῆς, ἐνθα Πεισιστράτῳ βουλομένῳ τυραννεῖν καὶ Ἀθηναίοις ἀμνημονέοις αὐτὸν πόλεμος συνέστη. (Istud bellum Lenzius, laudato Corsino, refert ad Olymp. 60. 1. Androt. fragm. p. 118.)—μέμνηται δὲ τοῦτου καὶ Ἀνδρότιων (qualis? plures enim exstiterunt. Thomas de Pinedo ad Steph. de urb. pag. 754. Philochori et Androt. Ἀθλῶδος reliquiæ p. XIV. ed. Siebelis. hic vero est Androtion Ἀθλῶδος scriptor. fragm. p. 118.) καὶ Ἀριστοτέλης ἐν Ἀθηναίων

Πολιτεία. Schol. ad Arist. Acharn. v. 233. Hinc sua sumpsit Eustath. ad Dionys. v. 453. A plantis locorum sæpissime deducta sunt nomina, sic Κερασούς, Ἀγρούς, Ἀναγυρούς, Ἀχραδοῦς, Ῥαμνοῦς, Σελινοῦς, Πυξοῦς, Μυρικοῦς et similia, uti jam a Schol. ad Arist. Plut. l. c. adnotatum est. Edd. nov. Steph. Thes. pag. 490. c. 561. a. Δήμων nomen Clisthene multo antiquius fuit, sed agri tantum Attici partes sic appellatæ sunt, hic vero antiqua reipublicæ descriptione commutata, universum Atheniensium agrum in partes divisit, quos δήμους dixit. Schöm. de Comitibus Athen. pag. 363. Meier et Schöm. pag. 79. seq.

XIV. Διαιτηταί.

Εἰσὶ δὲ οἱ διαιτηταί, ἕτεροι τῶν δικαστῶν (Ammon. de simil. et diff. voc. s. v.)· οὗτοι μὲν γὰρ ἐν δικαστηρίοις ἐδίκαζον ἀποδειγμένοις, καὶ τὰς ἀπὸ τῶν διαιτητῶν ἐφεσίμους ("Εφεσίς, ἡ ἐξ ἑτέρου δικαστηρίου εἰς ἕτερον μεταγωγή. Harp. s. v. De provocationibus conf. Meier de bonis Damnat. pag. 89. Schömann de comit. Athen. p. 238. not. 29. "Veræ provocationes, ἐφέσεις ad populum nullæ fuerunt apud Athenienses, et quæ Heynius de eis dixit, Op. Academ. IV. p. 81. not. e, fluxerunt e falsa interpretatione Plutarchi vit. Solon. cap. 18.;" sed fugit v. d. Poll. locus VIII. 62. ἐφεσίς ἢ ἀπὸ βουλῆς ἐπὶ δῆμον cet.) ἔκρινον· οἱ δὲ διαιτηταί κλήρῳ πρότερόν λαχόντες· ἢ ἐπιτρέψαντων αὐτοῖς τῶν κρινομένων τοῖς κρινομένοις διήτουν. Καὶ εἰ μὲν ἤρεσκε τοῖς ἀντιδίκοις, τέλος εἶχεν ἡ δίκη· εἰ δὲ μή, τὰ ἐγκλήματα καὶ τὰς προκλήσεις καὶ τὰς μαρτυρίας, ἔτι δὲ καὶ τοὺς νόμους, καὶ τὰς ἄλλας πίστεις ἑκατέρων ἐμβαλόντες εἰς καθίσκους καὶ σημηνάμενοι, παρεδίδουσιν τοῖς εἰσαγωγέεσι τῶν δικῶν. Λέγει δὲ περὶ αὐτῶν Ἀριστοτέλης, Ἀθηναίων Πολιτεία. Harpocr. s. v. Διαιτηταί δὲ ἐκ τῶν ὑπὲρ ἐξήκοντα ἔτη γεγονότων ἐκληροῦντο, καὶ ἐπεκληροῦντο αὐτοῖς αἱ διαταί· καὶ ἀτιμὰ ἀφόριστο τῷ μὴ διατήσαντι τὴν ἐπικληρωθεῖσαν δίαταν· τῶν δ' ἐν ἱεροῖς πάλαι οὐδεμία δίκη πρὶν ἐπὶ διαιτητὰς ἐλθεῖν εἰσήγετο· ἔλεγον δὲ ἐπιτρέψαι δίαταν, καὶ ἡ δίατα ἐκαλεῖτο ἐπιτροπή· ἡ δὲ ἐφεσίς αὐτῶν εἰ εἰς δικαστήριον ἐγίνετο, εἰς ἐχῶνον (conf. verb. s. v.) τὰς ψήφους ἐμβαλόντες ἰδίᾳ ἑκατέρας τοῦ φεύγοντος καὶ διώκοντος κατεσημαίνοντο· ἐλάμβανον δὲ οἱ διαιτηταί δραχμὴν παρὰ τοῦ κρίνοντος τὴν καλουμένην παράστασιν, ἐγγράψαντος αὐτοῦ ἐν γραμματείᾳ τὸ ἐγκλημα καὶ τὸ τίμημα· ἐλάμβανον δὲ καὶ ἑτέραν ὑπὲρ τῆς ἀνταμο-

σίας. Poll. VIII. 126. 127. conf. cum VIII. 60. 89. Bekker anecd. gr. I. 235. Schol. in Plat. p. 457. ed. Bekker. De διαιτηταῖς, quos jure cum *juges de paix*, Friedensrichtern, apud Britannos, Franco-gallos et provincias Rhenanas comparare possumus, conf. Heffter, die Athenäische Gerichtsverfassung pag. 277. seq., peculiarem de iis scripsit libellum Hudtwalker.

XV. Διαμεμετρημένη ημέρα.

Μέτρον τι ὕδατος ἐστὶ, πρὸς μεμετρημένον ἡμέρας διάστημα ῥέον· ἐμετρεῖτο δὲ τῷ Ποσειδεῶνι μηνί· πρὸς δὲ τοῦτο ἡγωνίζοντο οἱ μέγιστοι καὶ περὶ τῶν μεγίστων ἀγῶνες· διενέμετο δὲ εἰς τρία μέρη τὸ ὕδωρ, τὸ μὲν τῷ διώκοντι, τὸ δὲ τῷ φεύγοντι, τὸ τρίτον τοῖς δικάζουσι. Ἀριστοτέλης δ' ἐν τῇ Ἀθηναίων Πολιτείᾳ, διδάσκει περὶ τούτων. Harp. s. v. Poll. IV. 166. Æschin. in Ctesiph. p. 587. Τῷ νόμῳ κρινέσθωσαν οἱ ἄνδρες κατὰ ἓνα ἕκαστον, διηρημένης τῆς ἡμέρας τριῶν μερῶν, ἐνὸς μὲν, ἐν ᾧ συλλέγεσθαι ὅμᾳς δεῖ καὶ διαψηφίζεσθαι, ἑάν τε ἀδικεῖν δοκῶσιν, ἑάν τε μή. Ἐτέρου δὲ, ἐν ᾧ κατηγορεῖσθαι, ἐτέρου δὲ, ἐν ᾧ ἀπολογήσασθαι. Schol. ad Demosth. de corona p. 265. ed. Bekker. Xenoph. Hellen. I. 7. 24. Ἡμέρα pro actis alicujus diei, ut Latini *Dies* (vid. Drakenb. ad Liv. 42. 67. Grævius ad Cic. pro Sept. 36.), hoc loco pro judicio sumitur. Matth. de jud. Athen. I. 269. n. 54. Bayle Dict. ad. f. Diss. *sur le jour*. Meier et Schöm. l. c. 716.

XVI. Εἰς ἐμφανῶν κατάστασιν.

Εἰς ἐμφανῶν κατάστασιν ὄνομα δίκης ἐστὶν ὑπὲρ τοῦ ἀμφισβητήσιμα εἶναι ἐν φανερώ. Ὁ δὲ Ἀριστοτέλης ἐν τῇ Ἀθηναίων Πολιτείᾳ, πρὸς τὸν ἄρχοντά φησι λαγχάνεσθαι ταύτην τὴν δίκην, τὸν δὲ ἀνακρίνοντα εἰσάγειν εἰς τὸ δικαστήριον. Harp. s. v. ibid. Vales. p. 52. Ἦν δὲ δίκη καὶ εἰς ἐμφανῶν κατάστασιν καλουμένη, ὅπote τις ἐγγυήσαιο, ἢ αὐτὸν τινα, ἢ τὰ χρήματα. Poll. VIII. 33. ibiq. Interpp. Petiti LL. Att. VII. 5. p. 636. ibique Wesseling. Conf. nunc Der Attische Process von Meier und Schömann 45. 394. 509. 515.

XVII. Ἑταῖραι.

Πεζὰς μόσχους, ἀντὶ τοῦ ἐταίρας· ἐλέγοντο γάρ τινες οὕτως, ὥς Ἀριστοτέλης ἐν τῇ Πολιτείᾳ. Phot. s. v. sequitur versus τοῦ Εὐπόλεως Κόλαφι. Alberti ad Hesych. t. II. 899. n. 1. Schleusneri cur. noviss. s. v.

XVIII. Εὐθυναί.

Εὐθύνης ὄνομα ἀρχῆς παρ' Ἀθηναίους δέκα τὸν ἀριθμὸν ἄνδρες ἦσαν, παρ' οἷς ἐδίδουσαν οἱ πρεσβεύσαντες, ἢ ἀρξάντες, ἢ διοικήσαντές τι τῶν δημοσίων τὰς εὐθύνας διελεχται περὶ αὐτῶν Ἀριστοτέλης ἐν τῇ Ἀθηναίων Πολιτείᾳ. Harp. s. v. Eadem vero de λογισταῖς in Scholiis ad Æsch. κατὰ Κτησ. leguntur pag. 249. ed. Bekk. sunt enim iidem magistratus. Poll. VIII. 45. 100. Phot. et Zonar. Λεξ. Ῥητ. s. v. 257. ed. Bekk. Alberti ad Hesych. s. v. Ruhnken. ad Tim. 126. Schol. in Plat. Leg. 459. ed. Bekker. Boeckh. l. c. I. 202. 205. Meier et Schömann l. c. 99. 214. Omnes enim magistratu aut curatione aliqua cum pecuniæ publicæ administratione conjuncta decedentes, rationes apud Logistas reddebant, Archontes vero Euthynis. Schol. in Plat. LL. p. 459. ed. Bekk. Εὐθυνοὶ εἰσιν ἀρχοντές τινες, οἱ τὰς εὐθύνας λαμβάνοντες παρὰ τῶν ἀρχόντων, ὥσπερ οἱ λογισταὶ καὶ πάρεδροι ἐφ' ἐκάστη ἀρχῇ· καὶ γὰρ τῷ ἀρχοντι εὐθυνος ἦν καὶ πάρεδρος, καὶ τῷ βασιλεῖ ὁμοίως καὶ τῷ πολεμάρχῳ, καὶ τοῖς θεσμοθέταις. Boeckh. l. c. I. 204. not. 174. male emendasse Andocid. de Myster. pag. 37. ex hoc Scholio satis patet. conf. infra s. v. Λογισταί.

XIX. Ἐφιάλτης.

Ἐφιάλτην μὲν οὖν φοβερὸν ὄντα τοῖς ὀλιγαρχικοῖς καὶ περὶ τὰς εὐθύνας καὶ διώξεις τῶν τὸν δῆμον ἀδικούντων ἀπαράλτητον, ἐπιβουλευσάντες οἱ ἐχθροί, δι' Ἀριστοδίκου τοῦ Ταναγρικοῦ, κρυφάων ἀνεῖλον, ὡς Ἀριστοτέλης εἴρηκεν. Plut. Pericl. p. 348. t. I. ed. Bryan. Is est Ephialtes, amicus Periclis, cujus opera plura adempta sunt Areopago judicia (Plut. l. c. 347.) circa Olymp. 80. 1. Diod. II. 77. Meminit etiam hujus facti Arist. Pol. II. 9. 3. καὶ τὴν μὲν ἐν Ἀρείῳ πάγῳ βουλὴν Ἐφιάλτης ἐκόλουσε καὶ Περικλῆς. Plut. l. c. 344.

XX. Ἐχίνος.

Ἐχίνος ἔστι μὲν ἄγγος τι, εἰς δὲ τὰ γραμματεῖα τὰ πρὸς τὰς δίκας ἐτίθεντο· μνημονεύει τοῦ ἄγγους τούτου Ἀριστοτέλης ἐν Ἀθηναίων Πολιτείᾳ. Harp. s. v. Ἐχίνος δὲ, οὐχ αἱ μαρτυραὶ ἐμβληθεῖσαι κατεσημαίνοντο. Poll. VIII. 17. 127. Ἐχίνος, καδίσκος τίς ἐστι χαλκοῦς (non quidem semper. conf. Phot. s. v. ἐχῖνοι 40. 46. 4.

ed. Pors.), εἰς δὲ αἱ τε μαρτυρίαι καὶ αἱ προκλήσεις ἐγγραφοὶ ἐνεβάλλοντο ὑπὸ τῶν δικαζομένων, καὶ κατεσημαίνοντο, ἵνα μηδεὶς κακουργήσῃ περὶ τὰ ἐμβαλλόμενα. Phot. s. v. Ἐχῶνος. Schol. Arist. Σφ. v. 1427. Ἐχει δὲ καὶ ὁ χαλκοῦς κημὸς, ὥς φησιν Ἀριστοτέλης διεβρύνημένον (?) ἐπίθεμα, εἰς τὸ, αὐτὴν μόνην τὴν ψήφον καθίεσθαι. Schol. Arist. Ἰππ. v. 1147. Petiti LL. Att. IV. 5. pag. 436. ibique Wesseling. Theophr. Char. XIII. 3. ibid. adnot.

XXI. Ἐπιμελητῆς τῶν μυστηρίων.

Ἀριστοτέλης ἐν Ἀθηναίων Πολιτείᾳ φησὶν οὕτως· ὁ δὲ βασιλεὺς, πρῶτον μὲν τῶν μυστηρίων ἐπιμελεῖται, μετὰ τῶν Ἐπιμελητῶν οὖς ὁ δῆμος ἐχειροτύνει. Τέσσαρες ἦσαν, δύο μὲν ἐξ Ἀθηναίων ἀπάντων, εἰς δὲ ἐξ Εὐμολπιδῶν καὶ εἰς ἐκ Κηρύκων. Harp. s. v. Ὁ δὲ βασιλεὺς μυστηρίων προέστηκε μετὰ τῶν ἐπιμελητῶν cet. Poll. VIII. 90. conf. cum VIII. 107. ibid. Interpp. Sigon. IV. de Republ. Athen. c. ult. Boeckh. l. c. I. 231. Matth. de jud. Ath. I. 243. seq.

XXII. Ἐπιστάτης, Πρόεδροι, Πρυτάνεις.

Δύο εἰσὶν οἱ καθιστάμενοι Ἐπιστάται· ὁ μὲν ἐκ Πυθαίου κληρούμενος, ὁ δὲ ἐκ τῶν Προέδρων, ὧν ἕκαστός τινα διοίκησιν διοικεῖ, δεδήλωκεν ὁ Ἀριστοτέλης ἐν τῇ Ἀθηναίων Πολιτείᾳ. Harp. s. v. Τῶν Πρυτανέων εἰς ὁ λαχὼν ἐπιστάτης ἐλέγετο. Δις δὲ τὸν αὐτὸν ἐπιστατῆσαι οὐκ ἐξήν. Φυλάσσει δὲ τοῦ ἱεροῦ τὰς κλείς, ἐν ᾧ τὰ δημόσια χρήματα, ἔτι μὲν (τὰ γράμματα addit Telephus Pergamenus, cujus fragmentum exstat apud Eustathium ad Odys. P. v. 455. p. 641. ed. Basil. Sed neque Suid. nec Poll. VIII. 95. nec alii Lexicographi e Telephi fontibus hauserunt, ut Vales. ad Harp. p. 73. et Luzacius putaverunt Disquis. de Epist. ac Proedr. §. 3. post Orat. de Socrate Cive, sed ex Aristotelis Ἀθηναίων Πολιτείᾳ, ex quo etiam Telephus sine dubio sua hausit. Schöm. de Comit. Athen. p. 84. not. 4.) καὶ τὴν δημοσίαν σφραγίδα· ἐπειδὴν δὲ οἱ Πρυτάνεις συναγάγωσι τὴν βουλὴν ἢ τὸν δῆμον, ὁ ἐπιστάτης κληροῖ προέδρους ἑννέα (τῆς πόλεως Telephus addit) ἀπὸ φυλῆς ἑκάστης ἓνα, πλὴν τῆς πρυτανευούσης, καὶ πάλιν ἐκ τῶν ἑννέα τούτων ἐπιστάτην ἓνα κληροῖ καὶ τὸ πᾶγμα παραδίδωσι· αὐτὸς δὲ εἰσάγει τὴν δίκην, καὶ ἐπιμελεῖται κατὰ νόμον πάντα γενέσθαι, καὶ μηδὲν παραλειφθῆναι πρὸς τὸ διδασθῆναι τοὺς δικαστάς.

Suid. s. v. Πρόεδροι, ἐκκληροῦντο ὑπὸ τῶν Πρυτανέων καθ' ἐκάστην Πρυτανείαν, εἰς ἐξ ἐκάστης φυλῆς πλὴν τῆς πρυτανευούσης, οἷτινες τὰ περὶ τὴν ἐκκλησίαν διώκουν. Ἐκαλοῦντο δὲ Πρόεδροι, ἐπειδήπερ προήδρευον τῶν ἄλλων ἀπάντων. Ὅτι δ' ὁ καλούμενος Ἐπιστάτης κληροῖ αὐτοὺς, εἶρηκεν Ἀριστοτέλης ἐν Ἀθηναίων Πολιτείᾳ. Harp. s. v. Photii Lex. s. v. 452. 4. ad exempl. Porsoni. Πρόεδροι. Πρόεδρος, ὁ τῆς Πολιτείας ἀρχηγὸς καὶ ἡγεμῶν. Πρόεδροι ἐκλήρουν τὴν (scr. ἐκκληροῦντο) τῶν (scr. ὑπὸ τῶν) Πρυτανέων καθεκάστην (scr. καθ' ἐκάστην) πρυτανείαν, εἰς ἐξ ἐκάστης φυλῆς, πλὴν τῆς πρυτανευούσης cet. ut supra. Ὅτι δὲ ὁ καλούμενος Ἐπιστάτης κληροῦ (scr. κληροῖ) αὐτοὺς, εἶρηκεν Ἀρ. ε. Ἀ. Π. Scholia ad Demosth. e codice Bavarico. Orat. Græc. t. II. p. 104. ed. Reiske. Scholia ad Æschinis κατὰ Κτησ. pag. 247. 248. ed. Bekker. Poll. VIII. 96. Suid. s. v. Bekk. anecd. gr. I. 290. Schol. in Plat. LL. p. 459. Doctissimorum viro- rum ingenia maxime Prytanum Proedrorumque institutum ex- ercuit; alii aliam inierunt viam: ut Sigonius (de Rep. Athen. II. 3.), Corsinius (Fast. Att. Diss. VI. n. 7.), Luzacius (de Epist. ac Proedr. §. 4.), Schömann (de comit. Athen. p. XVI. Lib. I. cap. 7. p. 83. seq.), Tittmann (Descr. rerumpubl. gr. p. 169. seq.). Harpocr. locum corruptum esse Corsinius et Schömann ll. cc. pronuntiantes medicinam, ut mihi quidem videtur neutiquam necessariam ei adhibuerunt. Hæc omnia legas mihi apud Schöm. l. c. p. 85. sq., ubi V. D. Harp. locum, certe quod nisi post absolutum primum librum Lexicographum nactus est (conf. Dedicat. p. IX.) mendose adscripsit. In Harp. enim Manuscriptis ὑπὸ Πρυτανέων, non Πρυτανέων nude legitur. De Pryt. cf. nunc Meier et Schöm. l. c. 118—122.

XXIII. Ἐπιμελητῆς Ἐμπορίου.

Ἀριστοτέλης Ἐμπορίον ἐπιμελητὰς δέκα κληροῦσιν, τοῖτοίς δὲ προστέτακται τῶν τε ἐμπορίων ἐπιμελεῖσθαι, καὶ τοῦ σίτου τοῦ καταπλέοντος εἰς τὸ Ἀττικὸν ἐμπόριον, τὰ δύο μέρη τοὺς ἐμπόρους ἀναγκάζειν εἰς τὸ ἄστὺ κομίζειν. Harp. s. v. Ἐπιμεληταὶ ἐμπορίου ἦσαν κληρωτοὶ, δέκα τὸν ἀριθμὸν, ἐκάστου ἔτους καθιστάμενοι, οἷς προσετέτακτο τῶν ἐμπορίων ἐπιμελεῖσθαι, καὶ τοῦ σίτου τοῦ καταπλέοντος εἰς τὸ ἐμπόριον τὸ ἀστικὸν (scr. Ἀττικὸν, quod jam Boeckhius l. c. I. 89. not. 371. fecit), τὰ δύο μέρη τοὺς ἐμπόρους ἀναγκάζειν. Bekk. anecd. gr. I. 255. Schneid. ad Xe-

noph. de Vectig. III. 3. Ceterum de iis, quæ ad mercaturam Atheniensium attinent, conf. Boeckhius de Œconom. Civit. Athen. Lib. I. s. 9. t. I. p. 50. seq.

XXIV. Ἑλληνοταμίαι.

Ὅτι ἀρχὴ τις ἦν οἱ Ἑλληνοταμίαι, οἱ διεχειρίζον τὰ χρήματα καὶ Ἀριστοτέλης δηλοῖ ἐν τῇ Ἀθηναίων Πολιτείᾳ. Harp. s. v. Ἑλληνοταμίαι· οἱ ταμίαι τῶν ἑλληνικῶν χρημάτων· εἶχε γὰρ ἡ Ἑλλὰς κοινὰ χρήματα ἀποκείμενα ἐν Δήλῳ. Bekk. anecd. gr. I. 248. Poll. VIII. 14. Schneid. ad Xenoph. de Vectig. V. 5. ibid. laud. Boeckhius, magno cum acumine, ut assolet V. D., inscriptionibus adhibitis, de Hellenotamiis l. c. I. 189. aliisque locis disserens, nescio qui hunc Aristotelis et Lexicographi locum præterire potuerit.

XXV. Θησεύς.

Ὅτι δὲ πρῶτος (ὁ Θησεύς) ἀπέκλινε πρὸς τὸν ὄχλον, ὡς Ἀριστοτέλης φησὶ καὶ ἀφῆκε μοναρχεῖν ἔοικε μαρτυρεῖν καὶ Ὅμηρος ἐν νεῶν καταλόγῳ (Iliad. β', 547.) μόνους Ἀθηναίων δῆμον προσ-αγορεύσας. Plut. Thes. c. 25. Homeri versus laudatus etsi spurius non esset, nullius tamen foret argumenti de antiquissima Atheniensium republica, cum in Odyss. etiam α', 103. δῆμος Ἰθάκης legatur. cf. Matth. animadv. ad Hymn. Homeric. pag. 114. Thesei vero belli domique res gestæ juxta incertæ sunt, de quibus notum est peculiare Meursii opusculum. Ceterum conf. quæ de Thesei institutis docte disputavit Schöm. de Comit. Atheniens. initio. Heffter l. c. 109.—Fortasse Photii Scholion s. v. Κυκολάκων e nostri Atheniensium republica haustum est; legitur ibidem Μελαίνῃ Θησεύς ἐν τοῖς παιδικοῖς ἐχρήσατο, ὡς Ἀριστοτέλης.

XXVI. Θεσμοθέται.

Ἀρχὴ τίς ἐστὶν παρ' Ἀθήνησιν ἡ τῶν Θεσμοθετῶν, ἐξ τὸν ἀριθμὸν ὄντων. Εἰσὶ δὲ ἐκ τῶν καλουμένων ἐννέα ἀρχόντων (sed aliquando etiam omnes novem prætores Θεσμοθέται dicuntur. Frumand. in Fascicul. Philolog. I. 102.)· καλοῦνται δὲ οὕτως, ὅτι τῶν νόμων τὴν ἐπιμέλειαν εἶχον. Θεσμοὶ δὲ ἐκαλοῦντο οἱ νόμοι, ὡς προείπομεν (conf. Harpocr. s. v. Θεσμός)· ὅτι δὲ τοὺς νόμους οὗτοι διώρθουν κατ' ἐνιαυτόν, εἶρηκεν Αἰσχίνης τε ἐν τῷ

κατὰ Κτησιφῶντος (p. 12. ed. Bekker. ibid. Schol. p. 250.), καὶ Θεόφραστος ἐν τρίτῳ νόμῳ. Ὁ δὲ Ἀριστοτέλης ἐν τῇ Ἀθηναίων Πολιτείᾳ διέρχεται, ὅσα οὗτοι πράττουσιν. Harp. s. v. Καὶ Ἀριστοτέλης δ' ἐν τῇ Ἀθηναίων Πολιτείᾳ περὶ τῶν Θεσμοθετῶν λέγων, γράφει ταυτί. "Εἰσὶ δὲ καὶ γραφαὶ πρὸς αὐτοὺς, ὧν παρὰστασις (μία δραχμή ἐστι Suid. s. v. παρὰστασις. Matth. de jud. Athen. I. 261.) τίθεται, ξενίας καὶ δωροξενίας, ἃν τις δῶρα δοὺς ἀποφύγῃ τὴν συκοφαντίαν." Harp. s. v. δωροξενίας. "Ἄλλαι πρὸς ἄλλους τῶν ἀρχόντων ἐλαγχάνοντο δίκαι· πρὸς δὲ τοὺς Θεσμοθέτας, αἱ τε ξενίας τε, καὶ δωροξενίας καὶ συκοφαντίας καὶ δόρων καὶ ψευδεγγραφῆς, καὶ ὕβρεως, καὶ μοιχείας, καὶ βουλευσεως (conf. s. v.) καὶ ἄλλων. Harp. s. v. Photii Lexic. s. v. Ξενίας γραφή. ad exempl. Porson. appendix 390. 7. Ἠγεμονία δικαστηρίου. Poll. VIII. 87. 88. Οἱ μὲν Θεσμοθέται προγράφουσι πότε δεῖ δικάζειν τὰ δικαστήρια· καὶ τὰς εἰσαγγελίας (die Athenäische Gerichtsverfassung von Heffter S. 16. c.) εἰσαγγέλλουσιν εἰς τὸν δῆμον καὶ τὰς χειροτονίας καὶ προβολὰς εἰσάγουσι καὶ τὰς τῶν παρανόμων γραφάς· καὶ εἴ τις μὴ ἐπιτήδειον νόμον γράψῃ, καὶ στρατηγοῖς εὐθύναι· γίγνεται δὲ πρὸς αὐτοὺς γραφαί, ξενίας, δωροξενίας, δόρων, συκοφαντίας, ψευδοκλητείας, ψευδεγγραφῆς, βουλευσεως, ἀγραφίον, μοιχείας· εἰσάγουσι δὲ καὶ δοκιμασίαν ταῖς ἀρχαῖς καὶ τοὺς ἀπεψηφισμένους, καὶ τὰς ἐκ τῆς βουλῆς καταγνώσεις, καὶ δίκας ἐμπορικὰς, καὶ μεταλλικὰς· καὶ ἔαν δούλος κακῶς ἀγορεύῃ τὸν ἐλεύθερον, καὶ ταῖς ἀρχαῖς ἐπικληροῦσι τὰ δικαστήρια, τὰ ἴδια, καὶ τὰ δημόσια· καὶ τὰ σύμβολα τὰ πρὸς τὰς πόλεις κυροῦσι, καὶ δικαστὰς ἀπὸ συμβόλων εἰσάγουσι (i. e. controversias, quæ ex pactis inter duos populos foederatos initis dirimendæ erant. Harpocr. s. v. σύμβολα ibique Vales. pag. 72. Optime hac de re Schneid. ad Arist. Pol. III. 1. initio p. 230.), καὶ τὰς τῶν ψευδομαρτυρίων ἐξ Ἀρείου πάγου. Photius s. v. (670. 14. ad exempl. Porsoni) partim ex Poll. sua excerpserit. Bekkeri anecd. gr. I. 264. Ceterum conf. Matth. de judic. Athen. I. p. 245. seq. et qui Demosthenis locum rectius explicat Meier l. c. p. 43. not. 127. Heffter l. c. p. 101. Meier et Schöm. l. c. 59. seq.

XXVII. Ἱεροποιοί.

Κληρωτοὶ ἄρχοντες εἰσὶ δέκα τὸν ἀριθμὸν, οἱ τὰ τε μαντεύματα ἱεροθετοῦσι, καὶ τι καλλιερεῖσαι δέη, καλλιεροῦσι μετὰ τῶν μάντεων καὶ θυσίας τὰς νομιζομένας ἐπιτελοῦσι καὶ τὰς πενταετηρίδας ἀπά-

σας, πλὴν Παναθηναίων. Ταῦτα Ἀριστοτέλης ἱστορεῖ ἐν τῇ Ἀθηναίων Πολιτείᾳ. Etym. Magn. s. v. Δέκα ὄντες Ἱεροποιοὶ ἔθνον θυσίας τὰς πενταετηρίδας, τὴν εἰς Δῆλον, τὴν ἐν Βραυρωνί, τὴν τῶν Ἑρακλείδων, τὴν Ἑλεσίναδε. Poll. VIII. 107. ibi Interpp. Phot. s. v. ubi pro τοῖς μαντεύμασι legendum est μάντεσι. Εἰσὶ δὲ καὶ ἄλλοι Ἱεροποιοὶ τῶν σεμνῶν θεῶν, adjungit Phot. s. v., οἱ τὸν ἀριθμὸν εἰσιν ἀόριστοι. Bekk. anecd. gr. I. 265.

XXVIII. Ἱππαρχος. Φύλαρχος.

Λέγεται παρ' Ἀθηναίους Ἱππαρχος καὶ ὁ τῶν ἱππέων ἄρχων, δύο δ' ἦσαν οὔτοι, ὥς καὶ Ἀριστοτέλης ἐν Ἀθηναίων Πολιτείᾳ (Schneid. Præmonita ad Xenophontis de Hipparcho). Φύλαρχός ἐστιν, ὁ κατὰ φυλὴν ἐκάστην τοῦ ἱππικοῦ ἄρχων, ὑποταγμένος τῷ Ἱππάρχῳ, ὥς Ἀριστοτέλης ἐν τῇ Ἀθηναίων Πολιτείᾳ. Harpocr. s. v. Poll. VIII. 94. ibi Interpp.

XXIX. Καλλικράτης.

Ἐπεὶ τὰ Καλλικράτους Ἀριστοτέλης δέ φησιν ἐν τῇ Ἀθηναίων Πολιτείᾳ, Καλλικράτην τινὰ πρῶτον δικαστῶν τοὺς μισθοὺς (Phot. δικαστικούς) εἰς ὑπερβολὴν αὐξήσαι· ὅθεν καὶ τὴν παροιμίαν εἰρησθαι. Zenob. Prov. VI. 29. Suid. s. v. Phot. s. v. 623. 18. ad exemplar Porsoni. Τὰ δὲ δικαστήρια μισθοφόρα κατέστησε Περικλῆς. Aristot. Polit. II. 9. 3. ed. Schneid. Plat. Gorg. pag. 515. e. ibid. Heind. Schöm. l. c. p. XVIII. Meier et Schöm. l. c. p. 136. Callistratum vero judicii præmium instituisse auctor est Anonym. Append. Prov. Vatic. III. 35. De initio et incremento τοῦ δικαστικοῦ legi potest Plut. in Pericle c. 9. Ἄλλοτε ἄλλως ἐδίδото τὸ δικαστικὸν τῶν τῶν δημαγωγῶν τὰ πλήθη κολακευόντων, ὥς φησιν Ἀριστοτέλης ἐν Πολιτείᾳ (Arist. Pol. IV. 4. 5. V. 9. 3.)· τούτοις πενηταῖς ὁ Περικλῆς καταδημαγωγούμενος τρέπεται πρὸς τὴν τῶν δημοσίων διανομὴν, συμβουλευσαντος αὐτῷ Δημοκρίτου τοῦ Ἰηθευ, ὥς Ἀριστοτέλης ἱστορήκεν. Boeckh. l. c. I. 230. seq.

XXX. Κίμων.

Ἀριστοτέλης φησὶν, οὐχ ἀπάντων Ἀθηναίων, ἀλλὰ τῶν δημοτῶν αὐτοῦ Λακιάδων παρεσκευάζετο τῷ βουλομένῳ τὸ δεῖπνον. Plut. Cim. t. III. p. 119. Aliter Cornelius Nepos in vita Cimonis, ibid. Interpp.

XXXI. Καλλιστεφάνου Ἑλαια.

Ἀριστοτέλης δὲ οὕτω φησὶ κατὰ λέξιν περὶ αὐτῆς ταύτης δὲ ἔμπαλιν τὰ φύλλα ταῖς λοιπαῖς ἐλααῖς πέφυκεν. Ἀφήσι τε τοὺς πτόρθους, ὥσπερ ἡ μύρτος, εἰς τοὺς στεφάνους συμμέτρους. Ἀπὸ ταύτης λαβὼν Ἡρακλῆς ἐφύτευσεν Ὀλυμπιάσῳ ἀφ' ἧς οἱ στέφανοι τοῖς ἀθληταῖς δίδονται. Ἔστι δὲ αὕτη περὶ τὸν Ἰλισσὸν ποταμὸν, σταδίους ξ' τοῦ ποταμοῦ ἀπέχουσα. Περιφκοδόμηται δὲ, καὶ ζημία μεγάλη τῷ θιγόντι αὐτῆς ἐστίν· ἀπὸ ταύτης ἔφερον λαβόντες Ἡλεῖοι τῶν ἀθλητῶν ἐν Ὀλυμπίᾳ τοὺς στεφάνους. Schol. ad. Arist. Plut. v. 586.

XXXII. Κατὰ δῆμους δικαστάς.

Περὶ τῶν κατὰ δῆμους δικαστῶν, ὡς πρότερον μὲν ἦσαν τριάκοντα, καὶ κατὰ δῆμους περιϋόντες ἐδίκασον, εἴτα ἐγένοντο τεσσαράκοντα, εἰρήκεν Ἀριστοτέλης ἐν τῇ Ἀθηναίων Πολιτείᾳ. Harpocr. s. v. Οἱ δὲ τεσσαράκοντα πρότερον μὲν ἦσαν τριάκοντα, οἱ περιϋόντες κατὰ δῆμους, τὰ μέχρι δραχμῶν δέκα ἐδίκασον, τὰ δὲ ὑπὲρ ταῦτα, διαιτηταῖς παρεδίδουσαν. Μετὰ δὲ τὴν τῶν τριάκοντα ὀλιγαρχίαν, μίσει τοῦ ἀριθμοῦ τῶν τριάκοντα, τεσσαράκοντα ἐγένοντο· χίλιοι καὶ διακόσιοι ἀπὸ τούτων ἦσαν οἱ λειτουργοῦντες. Δημοσθένης δὲ νόμον γράψας, ἀντὶ τοσοῦτων τριακοσίων τοὺς πλουσιωτάτους ἐποίησε. Poll. VIII. 100. ibique Interpp. Phot. s. v. κ. δ. δ. Actiones etiam de verberibus inflictis in iudicium deducebant. Demosth. in Pantaen. p. 976. 10. Matthiæ de jud. Athen. I. 250. Meier et Schöm. l. c. 79. seq.

XXXIII. Κλέων.

Ἐπέστη Κλέων καὶ τῇ πρὸς Λακεδαιμονίους εἰρήνῃ, ὡς Φιλόχορος καὶ Ἀριστοφάνης, προσθεὶς ἄρχοντα Εὐθύνον. Ἀριστοτέλης δὲ καὶ περιωσάμενον αὐτὸν λέγει δημηγορήσαι, εἰς τὴν θρασύτητα αὐτοῦ ἀποσκώπτων. Schol. ad. Lucian. Tim. 30. Tib. Hemsterhusius ad h. l. ait: προσθεῖ—Εὐθύνον aptius post Philochorum inseritur, sed eo anno, ut ex aliis scriptoribus satis constat, quo Cleon obstitit, ne pax cum Lacedæmoniiis iniretur, nec Stratocles, nec Euthynus (fortasse Εὐθύνος non nomen proprium est h. l.; sed ἄρχοντος, de quo s. v. Λογιστ. nec vero liquet), sed Stracles Archon fuit. Thucyd. IV. 15. seq. Schol. ad Aristoph. Pac. v. 664. Palm. Exercit. p. 727. Siebe-

lis ad Phil. fragm. pag. 59. mutatis vocum sedibus ita legit: ὡς Φιλ. πρ. ἀρχ. Ε. κ. Ἀριστοτ. Ἀριστοφάνης δὲ καὶ cet. Hæc quidem translatio mihi quoque quam maxime placet. Ceterum de consuetudine manus velandi pro concione, laudavit V. D. Demosth. de fals. Leg. pag. 233. Wolf et Chandler Reise durch Griechenland p. 288. De Cleone elegans est Dissert. Kortümii in opere Philologische Beiträge aus der Schweiz I. P. 35. sq.

XXXIV. Κλεοφῶν δημαγωγός.

Ἀριστοτέλης φησὶ μετὰ τὴν ἐν Ἀργινούσαις^a ναυμαχίαν, Λακεδαιμονίων βουλομένων ἐκ Δεκελείας ἀπιέναι, ἐφ' οἷς ἔχουσιν ἐκάτεροι καὶ εἰρήνην ἀγειν ἐπὶ τοῦ Καλλίου^b, Κλεοφῶν ἔπεισε τὸν δῆμον μὴ προσδέξασθαι, ἐλθὼν εἰς τὴν ἐκκλησίαν μεθύων καὶ θώρακα ἐνδεδυνῶς, οὐ φάσκων ἐπιτρέψειν, εἰ μὴ πάσας ἀφῶσι τὰς πόλεις οἱ Λακεδαιμόνιοι. Schol. ad Aristoph. Ran. v. 1580. Cleophon, barbarus, exagitatur etiam ab Aristoph. Ran. v. 698. ubi Schol. Κλεοφῶν στρατηγὸς τῶν Ἀθηναίων, καὶ εἰς τοῦτον τὸν δημαγωγὸν δρᾶμα φέρεται Πλάτωνος (τοῦ κωμικοῦ sc.) καὶ ἐπιγράφεται ὁμωνύμος αὐτῷ Κλεοφῶν. Τοῦτον κωμωδεῖ, ὡς ξένον καὶ φλύαρον, καὶ δυσγενῆ, Θωράκα γ' αὐτὸν ἔλεγεν. Ἀντεποικεῖτο δὲ τῶν πρωτείων τῆς πόλεως. Schol. ad. v. 693. καλεῖται Κλεοφῶν ὁ τυροποιός. Omnes fere Atheniensium demagogos vel peregrinos vel μετοίκους fuisse jam Döderlein vidit in Philolog.

^a Αἱ Ἀργινούσαι καίμεναι μετὰ τὸ Μιτυλήνης καὶ Κύμης. Diod. Sic. XIII. 97.

^b Schol. ad Arist. Bat. v. 406. Ἐπὶ γοῦν τοῦ Καλλίου τοῦτου φησὶν Ἀριστοτέλης, ὅτι σύνδυο ἔδοξε χορηγεῖν τὰ Διονύσια τοῖς τραγικοῖς καὶ κωμικοῖς, ὥστε ἦν τις καὶ παρὰ τὸν Ἀθηναίων συστολή χρόνῳ, δι' οὗ πολλοὶ ὑστερον, καθάπερ τὰς χορηγίας περιεῖλε Κυνησίας. Hic locus a Dindorfio etiam ita editus mire corruptus est. Plane a vero aberravit Petit. Li. Att. I. 1. p. 144. ed. Wesseling. "Nihil enim aliud hic dicit Aristoteles," Kusteri ad Aristophan. verba sunt, "quam Archonte Callia institutum primum fuisse, ut bini Choragi sumptus ad commissiones Tragediarum et Comædiarum necessarios suppeditarent, cum antea id unus tantum fecisset." (Ὁ Φρίνις κισθαφῶδες Μιτυληναῖος δοκεῖ πρῶτος παρὰ Ἀθηναίοις κισθαφῶδῃ νικῆσαι Παναθήναια ἐπὶ

Καλλίου ἄρχοντος. Schol. ad Arist. Nep. v. 965.) "Deinde quæ sequuntur ὥστε—Κυνησίας non leviter corrupta sunt, quæ sic emendo et distinguo: ὥστε ἦν τις περὶ τὸν Ἀθη. (ἀγῶνα) συστολή χρόνῳ δὲ οὐ πολλὰ cet. Sensum hunc esse puto: Quare etiam Lenæi Ludi minori apparatu et sumptu exhibere cœperunt (antequam scilicet institutum esset, ut bini pro uno sumptus ad ludos suppeditarent), tempore autem post, Cinesias effecit, ne sumptus amplius ad apparatus ludorum Scenicorum a Choragis præberentur. Sic etiam v. 153. Κυνησίας ἐπαινεῖται κατὰ τῶν Κωμικῶν, ὡς εἶεν ἀχορήγητοι." Cinesias insulsißimus fuit dithyrambicus poeta. Schol. l. c. Hunc locum e Διδασκαλίας Aristotelis excerptum esse verisimile est; alio etiam loco ab Aristoph. Schol. (ad Plut. v. 385, omisso nomine, apud Suid. et Phot. s. v. δρου σκιά) laudantur.

quidem loco apud Phot. s. v. *πέντε μὲν εἰς Πειραιᾶ, ἐννέα δὲ εἰς Ἄστυ* legitur, sed ex *ἐ*, *ἐννέα* natum esse jam Alberti ad Hesych. s. v. adnotavit. Itaque puto apud Harp. legendum esse *ἦσαν* ... *δέκα· εἰς μ. τ. Π. πέντε*, praesertim cum non nisi decem fuerunt agoranomi (conf. verb. s. v.) Aliter Boeckhius l. c. I. 52. n. 193. Harpocr. locum sic emendavit: *εἰς μὲν τὸν Πειραιᾶ πέντε, δέκα δ' εἰς Ἄστυ*. Causae quidem, quas affert ibidem V. D., non idoneae esse videntur. Conf. etiam Kühn. ad Pol. luc. IV. 167. et Meursii Attic. Lect. I. 8. et 19.

XXXVIII. Λογισταί. Συνήγοροι.

'*Ἀρχή τις παρ' Ἀθηναίους οὕτω καλουμένη· εἰσὶ δὲ τὸν ἀριθμὸν δέκα, οἱ τὰς εὐθύνas τῶν διφεκμένων ἐκλογίζονται ἐν ἡμέραις τριάκοντα, ὅταν τὰς ἀρχὰς ἀποθῶνται οἱ ἀρχοντες· διελεκται περὶ τούτων Ἀριστοτέλης ἐν τῇ Ἀθηναίων Πολιτείᾳ, ἐνθα δέκνυνται, ὅτι διαφέρουσι τῶν εὐθυνῶν.* Harp. s. v. *Εὐθύνη* conf. ibi laudatos. '*Ἀριστοτέλης ἐν τῇ Ἀθηναίων Πολιτείᾳ οὕτω λέγει· λογισταὶ δὲ αἰροῦνται δέκα, παρ' οἷς διαλογίζονται πᾶσαι αἱ ἀρχαὶ τὰ τε λήμματα καὶ τὰς γεγενημένας δαπάνas· καὶ ἄλλοις (scr. ἄλλοι) δέκα συνηγόροις (scr. συν—ροι), οἱ τινες συνανακρίνουσι τούτοις· καὶ οἱ τὰς εὐθύνas δίδόντες παρὰ τούτοις ἀνακρίνουσιν πρῶτον, εἴτα ἐφίενται εἰς τὸ δικαστήριον εἰς ἓνα καὶ φ' α'.* Photii Lexic. ad exempl. Porsoni, appendix. *Ἐπεὶ δ' ἐνταῦθα τῶν ἀρχῶν, εἰ καὶ μὴ πᾶσαι, διαχειρίζουσι πολλὰ τῶν κοινῶν, ἀναγκαῖον ἐτέραν εἶναι τὴν ληφόμενὴν λογισμὸν καὶ προσεσθυνοῦσαν, αὐτὴν μὴθὲν διαχειρίζουσαν ἑτέραν.* Καλοῦσι δὲ τούτους οἱ μὲν *εὐθύνas* (si Schneid. audias, Comment. ad Aristot. p. 502. *εὐθύνους* legendum est. Sed scribitur *εὐθυνος* et *εὐθύνης*, Plur. *εὐθυνοὶ* et *εὐθυναί*. De re vero ἡ *εὐθυνα*, Plur. *εὐθυναί*. Sic etiam *εὐθύνη*. Boeckh. l. c. I. 205. n. 177.), οἱ δὲ *λογιστὰς*, οἱ δὲ *ἐξεταστὰς*, οἱ δὲ *συνηγόρους*. Arist. Polit. VI. 5. 9. Nonne quaeso Aristoteles secum ipse pugnat? Minime. In Atheniensium republica quos diversos esse Magistratus dixerat, eosdem esse dixit in Politia, diversis nempe in rebuspublicis civitatibusque. Quale tamen fuerit discrimen apud Athenienses inter *εὐθύνους* et *λογιστὰς*, s. v. *Εὐθύναι* jam explicatum est. Petitus (III. II. p. 308. ed. Wessel.) Logistas tanquam novem Archontes, Euthynas tanquam Paredrous novem Archontibus, Logistis assidentes autumat; atque ubi iudicatum sit, Magistratus potestate dece-

Ἀθηναίων Πολιτεία, λέγων τοὺς Πρυτάνεις συνάγειν τὴν βουλὴν, καὶ τὸν δῆμον, ἢ τὴν βουλὴν δσημέραι, πλὴν ἐάν τις ἀφέσιμος (ἀφετος Poll.) ἢ τὸν δὲ δῆμον τετράκις τῆς πρυτανείας ἐκάστης προσγράψουσι δὲ φησι καὶ κυρίαν ἐκκλησίαν, ἐν ᾗ δεῖ τὰς ἀρχὰς ἀποχειροτονεῖν, οἱ δοκοῦσι μὴ καλῶς ἄρχειν, καὶ περὶ φυλακῆς τῆς χώρας, καὶ τὰς εἰσαγγέλλας^c ἐν ταύτῃ τῇ ἡμέρᾳ τοὺς βουλομένους ποιεῖσθαι φησι, καὶ τὰ ἐξῆς. Harp. s. v. Καὶ προγράφουσι πρυτάνεις πρὸ τῆς βουλῆς καὶ πρὸ τῆς ἐκκλησίας, ὑπὲρ ὧν δεῖ χρηματίζειν τῶν δ' ἐκκλησιῶν, ἢ μὲν κυρία, ἐν ᾗ τὰς ἀρχὰς ἐπιχειροτονοῦσιν, εἴπερ καλῶς ἄρχουσιν ἢ ἀποχειροτονοῦσιν· ἐν ᾗ καὶ τὰς εἰσαγγέλλας ὁ βουλούμενος εἰσαγγέλλει, καὶ τὰς ἀπογραφὰς τῶν δημευομένων ἀναγινώσκουσιν οἱ πρὸς ταῖς δίκαις, καὶ τὰς λήξεις τῶν κλήρων. Poll. VIII. 95. ibi Interpp. Phot. s. v. (672. 8. ad exemplar Porsoni) Hesych. s. v. Etym. Magn. s. v. Aliter Schol. ad Aristoph. Acharn. v. 19. ex eo Suidas s. v. sed conf. quæ Schömann de Comit. Athen. p. 28. seq. disputavit.

XXXVII. Λειψύδριον. Λυκόποδες.

Λυκόποδες. Οὕτως ἐκάλουν τοὺς τυράννων δορυφόρους. Οὗτοι πόλεμον ἀράμενοι πρὸς Ἰππῖαν τὸν τύραννον καὶ τοὺς Πεισιστράτου υἱεῖς.—Λειψύδριον, τὸ ὑπὲρ Πάρνηθος, εἰς ὅπερ συνῆλθόν τινες τῶν ἐκ τοῦ ἄσπεος, ὡς φησιν Ἀριστοτέλης ἐν Ἀθηναίων Πολιτεία. Suid. s. v. Schol. ad Aristoph. Lysistr. v. 665. 666. Causæ nominis Λυκοπόδων variæ traduntur. Phot. s. v. Etym. Magn. s. v. Ob injustitiam tyranni satellites sic nominatos esse puto. Lupo enim injurias significari inter omnes satis constat, ita λύκου ῥήματα, ἐπὶ τοῦ καὶ λόγοις καὶ ἔργοις ἀδικούντος. Schol. in Plat. Phædr. p. 318. ed. Bekker.

XXXVIII. Μετρόνομοι.

Ἦσαν δὲ τὸν ἀριθμὸν πεντεκαίδεκα. Εἰς μὲν τὸν Πειραιᾷ δέκα, πέντε δ' εἰς ἄστυ· εἶχον δὲ τὴν ἐπιμέλειαν, ὅπως δίκαια εἴη τὰ μέτρα τῶν πωλούντων, ὡς καὶ Ἀριστοτέλης ἐν τῇ Ἀθηναίων Πολιτεία. Harp. s. v. Rectius Phot. s. v. Ἀρχοντες ἦσαν δέκα τὸν ἀριθμὸν, ὧν πέντε μὲν ἐν ἄστει· πέντε δὲ ἐν Πειραιεῖ. Sic etiam apud Bekk. anecd. gr. I. 278. Suid. s. v. In altero

^c "Ita nempe vocabantur accusationes de gravissimis criminibus publicis, quæ summam reipublicæ attinge-

rent." Matth. de jud. Athen. I. 229. seq.

δὲς κατὰ δῆμους διεχειροτόνουν οὔτοι, καὶ τὰ ἐξ αὐτῶν ἀναλώματα. Ναυκραρία δὲ ἐκάστη δύο ἱππέας παρείχε (Petit. LL. Att. VIII. 1. pag. 659. ed. Wessel.) καὶ ναῦν μίαν (Sigon. IV. de rep. Athen. 5.), ἀφ' ἧς ἴσως ὠνόμασται. Poll. VIII. 108. Ἀριστοτέλης περὶ Κλεισθένους φησί: "Κατέστησε καὶ Δημάρχους τὴν αὐτὴν ἐλόντας ἐπιμέλειαν τοῖς πρότερον Ναυκλάροις· καὶ γὰρ τοὺς δῆμους αὐτῶν ναυκλαρίων ἐποίησεν." Οἱ πρότερον Ναύκλαροι, εἴτε ὑπὸ Σόλωνος κατασταθέντες, εἴτε καὶ πρῶτον· οὔτοι δὲ τὴν πομπὴν τῶν Παναθηναίων ἐκόσμουν, Κλεισθένους καταστήσαντος ἀντὶ Ναυκλάρων. Schol. ad Aristoph. Nub. v. 37. Ναυκραρία μὲν ὁποῖόν τι ἡ συμμορία, καὶ ὁ δῆμος· ναύκραρος δὲ ὁποῖόν τι ὁ δήμαρχος, Σόλωνος οὕτως ὀνομάσαντος, ὥς καὶ Ἀριστοτέλης φησί. "Υστερον δὲ ἀπὸ Κλεισθένους δῆμοί εἰσι, καὶ δήμαρχοι ἐκλήθησαν ἐκ τῆς Ἀριστοτέλους Πολιτείας, ὃν τρόπον διέταξε τὴν πολιτείαν ὁ Σόλων. Φυλαὶ δὲ ἦσαν τέσσαρες, καθάπερ πρότερον καὶ φυλοβασιλεῖς τέσσαρες. Ἐκ δὲ τῆς φυλῆς ἐκάστης ἦσαν νενεμημέναι τριττύες μὲν τρεῖς, ναυκραρίαι δὲ δώδεκα καθ' ἐκάστην. Ὁ Κλειδῆμος ἐν τῇ τρίτῃ φησὶν, ὅτι Κλεισθένους δέκα φυλὰς ποιήσαντος ἀντὶ τῶν τεσσάρων, συνέβη καὶ εἰς πεντήκοντα μέρη διαταγῆναι· αὐτοὺς (leg. αὐτὰς) δὲ ἐκάλουν ναυκράρια, ὥσπερ νῦν εἰς τὰ ἑκατὸν μέρη διαιρεθέντα καλοῦσι συμμορίας. Phot. s. v. 288. 5. ad exemplar Porson. Ναύκληροι καὶ Ναύκραροι διαφέρει. Ναύκληροι μὲν γὰρ εἰσιν οἱ ναῦν κεκτημένοι· Ναύκραροι δὲ οἱ εἰσπρατόμενοι τὰ δημοσία κτήματα· καὶ Ναυκράρια, οἱ τόποι, ἐν οἷς ἀνέκειντο τὰ κτήματα. Ammonii de similibus et diff. voc. s. v. p. 788. in Thesouro utriusque Linguae. Lugd. Bat. 1600. fol.

XL1. Νικίας.

"Ἐνεστὶν οὖν περὶ Νικίου πρῶτον εἰπεῖν ὃ γέγραφεν Ἀριστοτέλης, ὅτι τρεῖς ἐγένοντο βέλτιστοι τῶν πολιτῶν, καὶ πατρικὴν ἔχοντες εὐνοίαν καὶ φιλίαν πρὸς τὸν δῆμον, Νικίας ὁ Νικηράτων, καὶ Θουκυδίδης ὁ Μιλησίον, καὶ Θηραμένης ὁ Ἄγωνος. Plut. Nic. III. 206. ed. Bryan.

XLII. Ὀρκοι.

"Ἐοίκασι δ' Ἀθηναῖοι πρὸς τινι λίθῳ τοὺς ὅρκους ποιεῖσθαι, ὥς Ἀριστοτέλης ἐν τῇ Ἀθηναίων Πολιτείᾳ. Harp. s. v. Phot. s. v. 223. 25. ed. Porson. Suid. s. v. Kühn ad Poll. VIII. 86. 95. Hujus lapidis in foro meminit Plutarch. Sol. c. 25.

Meurs. Attic. Lect. l. 6. Zoëga de Obelisc. p. 209. n. 6. Siebelis ad Philoch. fragm. p. 44. Thesmothetæ juxta lapidem in foro jurabant, si unquam violassent Solonis instituta, auream statuam paris ponderis Delphos se dicaturos. Plutarch. l. c. t. I. p. 202. ed. Bryan. Slavones etiam per lapides aliasque res jurare in usu habuerunt. Geschichte der Hohenstaufen von Raumer I. 366.

XLIII. Ἐπὶ Παλλαδίῃ.

Δικαστήριόν ἐστιν οὕτω καλοῦμενον, ὡς καὶ Ἀριστοτέλης ἐν Ἀθηναίων Πολιτείᾳ, ἐν ᾧ δικάζουσιν ἀκουσίου φόνου καὶ βουλευσεως (conf. s. v.) οἱ Ἐφέται· ἔσχε δὲ τὸ δικαστήριον τὴν τοῦ Παλλαδίου ἐπωνυμίαν, καὶ οἱ δικασταὶ τὴν τῶν Ἐφετῶν ἐντεῦθεν. Ἀγαμέμνονος μετὰ τῶν Ἀργείων σὺν τῷ Παλλαδίῳ προενεχθέντος Ἀθήνας ἐξ Ἰλίου, Δημοφῶν ἀρπάζει τὸ Παλλαδίον, καὶ πολλοὺς τῶν διωκόντων ἀναιρεῖ. Ἀγαμέμνων δὲ δυσχεράνας δίκην τὸν ἀρπάσαντα ἀπαιτεῖ, καὶ συνίσταται τὸ κριτήριον ἐπὶ πεντήκοντα μὲν Ἀθηναίων, πεντήκοντα δὲ Ἀργείων, οὓς Ἐφέτας ἐκάλεσαν, παρὰ τὸ παρ' ἀμφοτέρων ἐφεθῆναι αὐτοῖς τὰ τῆς κρίσεως. Harp. s. v. Aliter Poll. VIII. 118. De judicio ἐπὶ Παλλαδίῃ Matth. de jud. Atheniens. I. p. 149. De Ephetis accuratius Harp. s. v. Οἱ δικάζοντες τὰς ἐφ' αἵματι κρίσεις ἐπὶ Παλλαδίῃ καὶ ἐπὶ Πρυτανείῃ καὶ ἐπὶ Δελφινείῃ καὶ ἐν Φωκαῶσι τοῖς Ἐφέταις ἐκαλοῦντο. Phot. s. v. Bekk. anecd. gr. I. 257. Matth. l. c. p. 146. 157.

XLIV. Πάρεδροι.

Ἀριστοτέλης δ' ἐν τῇ Ἀθηναίων Πολιτείᾳ φησί· “Λαμβάνουσι δὲ παρέδρους, ὅ, τε ἀρχῶν καὶ ὁ πολέμαρχος (conf. s. v.), δύο ἑκάτερος οὓς ἂν βούληται· καὶ οὗτοι δοκιμάζονται ἐν τῷ δικαστηρίῳ πρὶν παρεδρεύειν, καὶ εὐθύνας διδόνασιν ἐπὶ παρεδρεύουσιν.” Harp. s. v. Πάρεδροι δ' ὀνομάζονται, οὓς αἰρῶνται ἀρχῶν, καὶ βασιλεὺς, καὶ πολέμαρχος δύο ἕκαστος, οὓς βούλεται· δοκιμασθῆναι δὲ αὐτοὺς ἐχρὴν ἐν τοῖς πεντακοσίοις, εἴτ' ἐν δικαστηρίῳ. Προσαῖρουνται δὲ καὶ γραμματεῖα, ὃς ἐννόμῳ δικαστηρίῳ κρίνεται. Poll. VIII. 92. Phot. Hesych. Suid. s. v. Varii fuerunt Paredri τῶν Ἐλλαδοπαρίων (Boeckh. l. c. I. 193.), τῶν εὐθύνων (Boeckh. 204. seq.). Aristotelis sententia ἀρχῶν solum et πολέμαρχος sibi παρέδρους creaverunt, apud Poll. etiam βασιλεὺς (cujus πάρεδροι nominatim apud Demosthen. adv. Neær. 1369. 20. 1373. 21.

occurrunt), apud alios grammaticos omnes archontes sibi παρέδρους adjunxerunt—disquisitionem hac de re neutiquam ad finem perduxerunt Meier et Schöm. l. c. 57. 100. 102.

XLV. Περίπολος. Ἐφεβιοι.

Ἀριστοτέλης ἐν Ἀθηναίων Πολιτείᾳ περὶ τῶν ἐφήβων λέγων φησὶν οὕτως· “Τὸν δεύτερον ἐνιαυτὸν, ἐκκλησίας ἐν τῷ θεάτρῳ γενομένης, ἀποδεξάμενοι τῷ δήμῳ περὶ τὰς τάξεις, καὶ λαβόντες ἀσπίδα καὶ δόρυ παρὰ τοῦ δήμου, περιπολοῦσι τὴν χώραν καὶ διατρίβουσιν ἐν τοῖς φυλακτηρίοις” παρατηρητέον οὖν, ὅτε ὁ μὲν Ἀριστοτέλης ἓνα φησὶν ἐνιαυτὸν ἐν τοῖς περιπόλοις γίνεσθαι τοὺς ἐφήβους, ὁ δὲ Αἰσχίνης δύο. Harpocr. s. v. Eadem Phot. 420. 23. ad exempl. Porson. et Suid. s. v. Vales. in Notis et Mauuss. p. 318. sq. Duck. ad Thucyd. VI. 45. Schöm. l. c. pag. 351. seq. Inter Ephebos recensebantur octodecim annos nati. De juramento etc. conf. Poll. VIII. 105. Schöm. l. c. p. 76. seq. Fortasse Aristoteles antiquiorem aetatem in mente habuit, Æschines vero, quocum consentit Poll. l. c. aliique, recentiore. Ceterum levem esse illam Epheborum militiam etiam Scipio ait apud Ciceronem de Republ. IV. 4. p. 278. ed. princ. conf. Cors. fast. Att. Diss. XI. 5.

XLVI. Περικλῆς.

Reipublicæ Atheniensium omnes domi militiæque res gestas ab Aristotele in Atheniensium civitatem relatas esse, non solum verisimile sed plane certissimum est. Exaggerat multa Duris Samius, ut Plutarchus ait, in iis, quæ ab Atheniensibus et Pericle, Sami insula occupata, perpetrata sint,—οὔτε Θουκυδίδης ἱστορήκεν, οὔτ’ Ἐφορος οὔτ’ Ἀριστοτέλης (Plut. Pericl. I. 369). Sed fusius de singulis sermonem fecisse philosophum e loco Plutarchi (I. 339.), ubi ex Aristotele, Periclem musica apud Pythoclidem excultum esse (Ἀριστοτέλης δὲ παρὰ Πυθοκλείῃ μουσικὴν ἂν διαπονηθῆναι τὸν ἄνδρα φησὶν), affert, coargui licet. Iterum ex Aristotele apud eundem legitur Plutarchum (l. c. p. 367.), “Periclem quondam navali praelio a Melisso “Samiorum prætore superatum esse” Ὑπὸ δὲ τοῦ Μελίσσου καὶ Περικλέα φησὶν αὐτὸν Ἀριστοτέλης ἡγηθῆναι, ναυμαχοῦντα πρότερον. In Politia atque aliis in operibus Aristoteles sæpissime ad Periclis res gestas respicit. Polit. II. 9. 3. ibique Schneid.

XLVII. Πολέμαρχος.

Πολέμαρχος, ἀρχή τις ἦν παρ' Ἀθηναίοις οὕτω καλουμένη, ἔστι δὲ εἰς τῶν ἐννέα ἀρχόντων. Ἀριστοτέλης δ' ἐν τῇ Ἀθηναίων Πολιτείᾳ, διεφελθὼν ὅσα διοικεῖ ὁ Πολέμαρχος, πρὸς ταῦτα φησὶν Οὗτός τε εἰσάγει δίκας τὰς τε τοῦ ἀποστασίου καὶ ἀπροστασίου (Ἀποστασίου μὲν δίκην ἔλεγον, ὅποτε ἀπελεύθερος κρίνοιτο, ὡς ἀποστὰς τοῦ δεσπότου· Ἀπροστασίου δὲ, ὅποτε μέτοικος ἐγκαλοῖτο ὡς μὴ ἔχων προστάτην. Ammon. de simil. et diff. voc. s. v. Meier et Schöm. l. c. 53. 185. 473.) καὶ κλήρων καὶ ἐπικλήρων τοῖς μετοίκους, καὶ τᾶλλα ὅσα τοῖς πολίταις ὁ ἀρχων, ταῦτα τοῖς μετοίκους ὁ Πολέμαρχος. Harp. s. v. Schol. Vesp. 1037. et ex eo Suid. s. v. Matth. de jud. Ath. I. 242. Meieri hist. jur. Att. de bonis Damnatorum et fisc. 34. 40. fusius his de rebus sermo est. Aliis etiam in civitatibus magistratus Polemarchi nomine occurrit, ut apud Arcades Thuc. V. 47. Polyb. IV. 287. Thebanos in Inscriptionibus apud Boeckh. Œcon. Civit. Athen. II. 376. Matthiæ de jud. Athen. I. 245. Heffter l. c. p. 98. Poll. VIII. 91. peculiaria quædam de Polemarchi officio in medium attulit. Ὁ δὲ Πολέμαρχος θύει μὲν Ἀρτέμιδι ἀγροτέρῃ καὶ τῷ Ἐνναλίῳ (Suid. s. v. ibique Interpp.)· διατίθῃσι δὲ τὸν ἐπιτάφιον ἀγῶνα τῶν ἐν πολέμῳ ἀποθανόντων· καὶ τοῖς περὶ Ἀρμόδιον ἐναγίζει. Δίκαι δὲ πρὸς αὐτὸν λαγχάνονται, μετοίκων, ἰσοτελῶν (Harp. s. v. Ἰσοτελής. Bekk. anecd. gr. I. 267. Ἰσοτελεῖς· μέτοικοι τὰ μὲν ξενικὰ τέλη μὴ τελοῦντες, τὰ δὲ ἴσα τοῖς ἀστοῖς τελοῦντες. Boeckh. l. c. II. 77.), προξένων (de iis Boeckh. l. c. sæpius) καὶ διανέμει τὸ λαχὸν (causarum partem) ἐκάστη φυλῇ τι μέρος· τὸ μὲν διαιτηταῖς παραδιδούς. Præerat iisdem controversiis Romæ Prætor peregrinus. Cic. de Legg. II. Schneid. Comment. ad Aristot. Polit. p. 280. ibid. Giphanius. Multa et acute quidem de Polemarchi institutione et muneribus disseruerunt Meier et Schömann l. c. 50. sq., quorum auctoritate commotus in Harpocratonis loco ταῦτα pro ταῦτα scripsi.

XLVIII. Πωληταὶ καὶ Πωλητήριον.

Οἱ μὲν Πωληταὶ ἀρχή τις ἔστιν Ἀθήνησι δέκα τὸν ἀριθμὸν ἄνδρες, εἰς ἓκ τῆς φυλῆς ἐκάστης· διοικοῦσι δὲ τὰ πιπρασκόμενα ὑπὸ τῆς πόλεως πάντα, τέλη, καὶ μέταλλα, καὶ μισθώσεις, καὶ τὰ δημευόμενα· διελέκται δὲ περὶ αὐτῶν Ἀριστοτέλης ἐν Ἀθηναίων

Πολιτεία. Πωλητήριον δὲ καλεῖται ὁ τόπος; ἔνθα συνεδρεύουσιν οἱ Πωληταί. Harp. s. v. Πωληταί, οὗτοι τῶν ὀφειλόντων τῷ δημοσίῳ κατὰ προθεσίμην καὶ μὴ ἀποδιδόντων ἐπίπρασκον τοὺς οὐσίας, ὑπέκειντο δὲ τοῖς Πωληταῖς καὶ ὅσοι τὸ διαγραφὲν ἀργύριον ἐν πολέμῳ μὴ εισέφερον, ἔτι καὶ οἱ ξενίας ἄλλοττες· καὶ ὁ μέτοικος προστάτην οὐκ ἔχων· καὶ ὁ ἀποστασίῳ γραφεῖς· τοῦτων γὰρ τὰς οὐσίας πωλοῦντες παρακατέβαλον εἰς τὸ δημόσιον. Phot. s. v. bis. Poll. VIII. 99. Harp. s. v. Μετοίκιον. Schneid. ad Xenoph. de Vectig. III. 13. Boeckh. l. c. I. 167. Grammaticorum locos collegit Meursius Attic. Lect. I. 7.

XLIX. Σίτος.

Σίτος καλεῖται ἡ διδομένη πρόσδοσις εἰς τροφήν ταῖς γυναῖξιν ἢ τοῖς ὀρφανοῖς, ὡς ἐξ ἄλλων μαθεῖν ἐστὶ, καὶ ἐκ τῆς Ἀριστοτέλους Ἀθηναίων Πολιτείας. Harp. s. v. Hoc ad ὀρφανοφυλάκων munus pertinet, de quo fusius disputat Schneid. ad Xenoph. de Vectig. II. 7. A marito, qui cum uxore divortium fecisset, annua pensitatio, alimentorum causa, ad artam frumenti mensuram, illi erat praestanda, in Odeo vero cuncta (Meier et Schöm. p. 145.) peragebantur, quæ ad frumentum auctoritate publica exhibendum spectabant. Veterum recentiorumque hac de re locos summa diligentia collegit Jo. Luzac. LL. Att. p. 60. n. 20. Heffter l. c. p. 61. Meier et Schöm. l. c. 428.

L. Σιτοφύλακες.

Σιτοφύλακες ἀρχή τις ἦν Ἀθήνησιν, ἣτις ἐπεμελεῖτο ὅπως ὁ σίτος (apud Theod. Metoch. p. 666. pro καὶ σιτία, συσσιτία scribendum est) δικαίως παραθήσεται, καὶ τὰ ἄλφιστα καὶ οἱ ἄρτοι· ἦσαν δὲ τὸν ἀριθμὸν πάλαι μὲν πεντεκαίδεκα ἐν ἄστει, πέντε δὲ ἐν Πειραιεῖ, ὕστερον δὲ λ' μὲν ἐν ἄστει, ε' δὲ ἐν Πειραιεῖ, ὡς Ἀριστοτέλης ἐν Ἀθηναίων Πολιτεία. Phot. Lex. 514. 21. ad exempl. Porson. Harpocr. et Poll. s. v. Bekk. anecd. gr. I. 300. In hoc loco emendando Boeckh. l. c. I. 91. n. 379. audacior quam felicior fuisse videtur. Meier et Schöm. l. c. 92. seq.

LI. Σόλων.

Ἀριστοτέλης δ' ἐν Ἀθηναίων Πολιτεία φησιν, ὅτι Σόλων εἰς τεττὰρα διείλε τέλη τὸ πᾶν πλῆθος Ἀθηναίων, Πεντακοσιομέδιμους, καὶ Ἰππέας, καὶ Ζευγίτας, καὶ Θῆτας. Harp. s. v. Ἰππάς. Εἰς τέσσαρα διηρημένης παρ' Ἀθηναίους τῆς πολιτείας, οἱ ἀπορώτα

τοι ἐλέγοντο θῆτες (καὶ θητικὸν τελεῖν, οὗτοι δὲ οὐδεμίαν μετεῖχον ἀρχῆς), ὥς καὶ Ἀριστοτέλης δηλοῖ ἐν Ἀθηναίων Πολιτείᾳ. Harp. s. v. Phot. s. v. 110. 2. ad exempl. Porson. Harp. s. v. Πεντακοσιομεδίμνοι. Poll. VIII. 129, 130. Arist. Pol. II. 9. §. 4. Schneid. Comment. in Arist. Pol. p. 157. Boeckh. l. c. t. II. p. 28. seq. Combusti legislatoris cineres per Salaminiorum insulam dissipatos, proditum est, ab aliis testibus fide dignis ὑπὸ τε ἄλλων ἀνδρῶν ἀξιολόγων, καὶ Ἀριστοτέλους τοῦ φιλοσόφου. Plut. Solon. s. f. t. I. p. 212. Absonam plane esse fabulam Plut. ait l. c. Primum a Solone democratiam institutam esse diserte docuit Aristoteles Pol. l. c. conf. Perizon. ad Ælian. V. H. V. 13. Goettling ad Aristot. Polit. l. c.

LII. a. Σύμβολον.

Περὶ τοῦ παραδιδόμενου τοῖς εἰσιούσιν εἰς τὸ δικαστήριον συμβόλου, Ἀριστοτέλης ἐν τῇ Ἀθηναίων Πολιτείᾳ οὕτω γράφει· Τοῖς γὰρ δικαστηρίοις χρῶμα ἐπιγέγραπται ἐφ' ἐκάστῳ, ἐπὶ τῷ σφηκίσκῳ τοῦ εἰσόδου. Ὁ δὲ λαβὼν τὴν βακτηρίαν βαδίζει εἰς δικαστήριον, τὸ δὲ μόχρον μὲν τῇ βακτηρίᾳ, ἔχων δὲ τὸ αὐτὸ γράμμα, ὅπερ ἐν τῇ βαλάνῳ· ἐπειδὴ δὲ εἰσέλθῃ παραλαμβάνει σύμβολον δημοσίᾳ παρὰ τοῦ εἰληγότος (εἰληχύτας ἀρχῆς. Schol. ad v. 277.) ταύτην τὴν ἀρχήν. Schol. ad Aristoph. Plut. v. 278. Schol. ad v. 277. adjungit ἵνα ἐξιώντες, καὶ τοῦτο προσφέροντες λαμβάνουσιν τὸν δικαστικὸν μισθόν. Aristoph. ἐκκ. v. 296. Σύμβολον, δ' ἐλάμβανον οἱ δικασταὶ εἰς τὸ δικαστήριον εἰσιόντες. Εἴτα τοῦτο δόντες, τὸ δικαστικὸν ἐκομίζοντο. Phot. s. v. Poll. VIII. 16. Bekk. anecd. gr. I. 220. 301. Boeckh. l. c. I. pag. 253. Matth. de jud. Athen. I. 234. not. Heffter l. c. p. 53. 59. De Symbolis omnia collecta invenies in Creuzeri Symbolica. Meier et Schöm. l. c. 30. 134. 136.

LII. b. Ἀπὸ συμβόλων δικάζειν.

Ἀθηναῖοι ἀπὸ συμβόλων ἐδίκαζον τοῖς ὑπηκόοις· οὕτως Ἀριστοτέλης. Bekk. anecd. I. 436. Ἐδίκαζον Ἀθηναῖοι ἀπὸ συμβόλων τοῖς ὑπηκόοις καὶ τοῦτο ἦν χαλεπόν. Hesych. I. 489. Poll. VIII. 65. Diversæ vero sunt δίκαι ab Aristotele per δίκην ὑπέχειν καὶ δικάζεσθαι explicatæ. Pol. III. 1. 3. His de symbolis multi exposuerunt, Valesius ad Harpocr. 133, Schneider ad Arist. Polit. 163, Tittmann l. c. 227, Meier et Schöm. l. c.

773—780, sed omnium accuratissime Platner l. c. I. 105—114. Miror similitudinem quandam cum iis iudiciis, quæ apud nos “Austrägalgerichte” vel “Austräge” nominantur, a doctissimis his viris non observatam esse. Civitas vero ad jus dicendum electa ἐκκλητος est πόλις. Hudtwalcker l. c. 125 sq. Meier et Schöm. l. c. 775.

LIII. Στρατεία ἐν τοῖς ἐπώνυμοις. Στρατηγοί.

Τίς ἦν ^d ἐν τοῖς ἐπώνυμοις στρατεία, δεδήλωκεν Ἀριστοτέλης ἐν Ἀθηναίων Πολιτείᾳ λέγων· “Εἰσὶ γὰρ ἐπώνυμοι (conf. Phavorin. s. v. ἐπώνυμοι), δέκα μὲν οἱ τῶν φυλῶν, δύο δὲ καὶ τεσσαράκοντα οἱ τῶν ἡλικιῶν. Οἱ δὲ ἔφηβοι ἐγγραφόμενοι, πρότερον μὲν εἰς λελευκωμένα γραμματεία ἐνεγράφοντο, καὶ ἐπεγράφοντο αὐτοῖς ὃ τε ἄρχων, ἐφ’ οὗ ἐπεγράφησαν (leg. cum Gronov. ἐνεγράφησαν), καὶ ὁ ἐπώνυμος, ὁ τῷ προτέρῳ ἔτει ἐπιδεδημηκῶς (nescio quare Siebelis ad Philochori fragm. p. 42. h. in v. vitium inesse contendat). Νῦν δὲ εἰς τὴν βουλὴν ἀναγράφονται.” Καὶ μετ’ ὀλίγα· “χρῶνται δὲ τοῖς ἐπώνυμοις καὶ πρὸς τὰς στρατείας, καὶ ὅταν ἡλικίαν ἐκπέμπουσι, προσγράφουσι ^e ἀπὸ τινὸς ἄρχοντος ἐπώνυμον μέχρι τίνος δεῖ στρατεῦεσθαι.” Harp. s. v. Suid. s. v. Phot. s. v. 541. 17. ad exemplar Porsoni, ubi pro ἐπεγράφοντο αὐτοῖς ὃ, τε ἄρχων, ἐφ’ οὗ ἐπεγράφησαν legendum est ἐπεγράφ. αὐτοῖς ὅτε ἄρχων, ἐφ’ οὗ ἐπεγράφ. “Videtur ergo ἡ ἐν τοῖς ἐπώνυμοις στρατεία fuisse 1) militia in statuis (?), ἐπώνυμων indici solita, 2) militia illa, cujus anni 42 ex Archontibus eponymis numerabantur, seu stipendia illa 42, quæ ex Archontibus eponymis numerabant.” Siebelis. Sigon. de Rep. Athen. IV. 5. Petit. LL. Att. p. 548. seq. Corsin. Diss. II. t. II. p. 135. sq. Philoch. fragm. p. 43.

Οἱ καθ’ ἕκαστον ἐνιαυτὸν χειροτονούμενοι Στρατηγοὶ δέκα ἦσαν, ὡς μαθεῖν ἔστιν ἐκ τῆς Ἀθηναίων Πολιτείας Ἀριστοτέλους. Harp. s. v.

LIV. Ταμίαι.

Ἀρχή τις παρ’ Ἀθηναίους ἦν οἱ ταμίαι, δέκα τὸν ἀριθμὸν παραλαμβάνουσι δ’ οὗτοι τό, τε ἀγαλμα τῆς Ἀθηνᾶς, καὶ τὰς νίκας, καὶ τὸν ἄλλον κόσμον, καὶ τὰ χρήματα ἐναντίον τῆς βουλῆς, ὡς φησιν

^d Articulus ἡ inserendus est ex Suida et Photio s. v. Quod jam vidit Siebelis ad Philochori fragm. p. 42. n. 58.

^e Leg. ὡς γράφουσιν pro προσγράφουσι e Photio.

Ἀριστοτέλης ἐν Ἀθηναίων Πολιτείᾳ. Harp. s. v. Poll. VIII. 116. Phot. s. v. 568. 4. ad exempl. Porson. Suid. s. v. Etym. M. s. v. Philemonis Grammatici quæ supersunt p. 151. ed. Osann. Bekk. anecd. gr. I. 306. De Tamiis passim Boeckh. l. c.

LV. Τετρακόσιοι. Δρακοντίδης.

Οἱ τετρακόσιοι πρὸς ἑπτὰ κατέστησαν τῶν τριάκοντα τυράννων παρ' Ἀθηναίοις, οἵτινες τέτταρας μῆνας ἤρξαν τῆς πόλεως, ὥς φησιν Ἀριστοτέλης ἐν Ἀθηναίων Πολιτείᾳ. Harp. s. v. Phot. s. v. ubi post ἑπτὰ, ἐτῶν delendum est. Ἔστ' ἄν οὗτος Δρακοντίδης, ὃς τὸ περὶ τῶν λ'. ψήφισμα περὶ Ὀλιγαρχίας γράψας, ὥς Ἀριστοτέλης ἐν Πολιτείᾳ. Schol. ad Arist. Σφ. v. 157. De insigni illa Reipublicæ Atheniensis commutatione, qua Antiphonte potissimum auctore, pristina Magistratuum ratione antiquata, summa omnium rerum ad Quadringentos translata est viros, Ruhnkenius egit in Dissertatione de Antiphonte. Vid. Ruhnkenii opuscula, Lugd. Batav. 1807. p. 235. seq. Tayl. Vit. Lys. pag. 115. seq. Sluiteri Lectt. Andocidd. initio. Etiam Krüger s. f. Dionys. Historiogr.

LVI. Φυλαί. Τριτῦς. Γένη.

Τριτῦς ἐστὶ τὸ τρίτον μέρος τῆς φυλῆς· αὕτη γὰρ διήρηται εἰς τρία μέρη, τριτῦν (scr. τριτῦς ex Phot. Lex. ad exempl. Porson. 605. 19. et Etym. Magn. s. v.) [conf. Wachsmuth Hellenische Alterthumskunde I. p. 224.], καὶ ἔθνη, καὶ φρατρίας (hac de re egit Buttm. in Dissertat. Academ. Berolin.), ὥς φησιν Ἀριστοτέλης ἐν τῇ Ἀθηναίων Πολιτείᾳ. Harp. s. v. Ὅτε μὲν τοι τέσσαρες ἦσαν αἱ φυλαί, εἰς τρία μέρη ἐκάστη διήρητο· καὶ τὸ μέρος τοῦτο ἐκαλεῖτο τριτῦς, καὶ ἔθνος καὶ φρατρία. Poll. VIII. 111. ibi Interpp. Ἀριστοτέλης φησί· “ τοῦ ὅλου πλήθους διηρημένον Ἀθήνησιν εἰς τε τοὺς γεωργοὺς καὶ τοὺς δημιουργοὺς, φυλὰς αὐτῶν εἶναι τέσσαρας, τῶν δὲ φυλῶν ἐκάστης μοίρας εἶναι τρεῖς, ἃς τριτῦας (scr. τριτῦς) τε καλοῦσι καὶ φρατρίας, ἐκάστης δὲ τούτων τριάκοντα εἶναι γένη, τὸ δὲ γένος ἐκ τριάκοντα ἑκαστον ἀνδρῶν συνεστάναι· τούτους δὲ τοὺς εἰς τὰ γένη τεταγμένους γεννήτας καλοῦσιν. Schol. in Pseudo-Platonis Axioch. Bekkeri in Platon. Comment. crit. Berolini 1823. p. 465. Petiti LL. Att. lib. VIII. 1. p. 659. ed. Wesseling. Ἀθήνησιν αἱ φυλαί μετὰ μὲν Ἴωνα τέσσαρες, ἀπὸ δὲ Κλεισθένους δέκα, μετὰ δὲ ταῦτα δώ-

δεκα. Schol. Plat. in Tim. p. 424. ed. Bekker. cf. cum Schol. in LL. p. 459. Philochori fragm. p. 41. ed. Sieb. Schol. in Æschinis κατὰ Κτησ. p. 248. 252. ed. Bekker. Cf. nunc Censor in Ephem. Hermes inscriptis 1824. p. 107. P. IV.

LVII. Ψῆφοι.

Ἀριστοτέλης ἐν Ἀθηναίων Πολιτείᾳ γράφει ταυτί· ψῆφοι δέ εἰσι χαλκαὶ αὐλίσκον ἔχουσαι ἐν τῷ μέσῳ, αἱ μὲν ἡμίσειαι τετρυπημέναι, αἱ δὲ ἡμίσειαι πλήρεις· οἱ δὲ λαχόντες (judices sortiti. Heffter l. c. p. 52.) ἐπὶ τὰς ψήφους ἐπειδὴν εἰρημένοι ὦσιν οἱ λόγοι παραδιδόασιν ἐκάστῳ τῶν δικαστῶν δύο ψήφους, τετρυπημένην καὶ πλήρη, φανερὰς ὄραν τοῖς ἀντιδίκοις, ἵνα μήτε πλήρεις, μήτε πάντῃ τετρυπημένας λαμβάνωσιν. Harp. s. v. Ἰσαι αἱ ψῆφοι αὐτῶν· ἐγένοντο δὲ ἴσαι ψῆφοι, ὥς Ἀριστοτέλης ἐν τῇ Ἀθηναίων Πολιτείᾳ, καὶ ἦσαν τοῦ μὲν διώκοντος αἱ τετρυπημέναι, τοῦ δὲ φεύγοντος αἱ πλήρεις. Ὅποτέρῳ δ' αἱ πλείους γίνονται, οὗτος ἐνίκη, ὅτε δ' ἴσαι, ὁ φεύγων ἀπέφευγεν, ὥς καὶ Θεόδεκτος ἐν τῇ Σωκράτους Ἀπολογίᾳ. Haustum est fragmentum ex Supplemento Lexici rhetorici ad Φωτίου τοῦ Πατριάρχου Λεξέων συναγωγὴν. E codice Galeano descripsit Ricardus Porsonus In Ædibus Valpianis 1822. 8. 2 Vol. The classical Journal No. LIV. 361. 1823. conf. nunc Photii Lexicon s. v. 670. 30. Theodectus, Phaselita, Aristotelis discipulus, forma præstans, cujus amore captus philosophus perhibetur. Athen. XIII. 566. e. Theodectus (Theodectes ex analogia scribendum esse censet Goettling. ad Aristotelis Polit. 292.), cui Rhetorica inscripsit Aristoteles, præter Tragœdias etiam de Republica sive de Lege scripsisse videtur. Aristotel. Rhetor. II. 23, quo etiam *Apologia* laudatur: παράδειγμα ἐκ τοῦ Σωκράτους τοῦ Θεοδέκτου. Goettling l. c. De psephis conf. nunc Meier et Schöm. l. c. 720. seq.

LVIII. Ψηφίζεῖν.

Ἀριστοτέλης δέ φησιν· ὅτι ψήφῳ οἱ ἐγγραφόμενοι δοκιμάζονται οἱ νεώτεροι, εἰ μὴ ἔτων ἑῖς εἴεν. ἴσως δ' ἂν περὶ τῶν κρινομένων παίδων εἰς τοὺς γυμνικοὺς ἀγῶνας λέγει· οὐχ ὥς ἐν δικαστηρίῳ κρινομένων, ἀλλ' ὑπὸ τῶν πρεσβυτέρων. Schol. ad Arist. Σφ. v. 576. ibique Küsterus. Wolf Prolegom. ad Demosth. orat. in Lept. p. 92.

LIX. Χορηγεῖν.

Ὅτι νόμος ἐστὶν ὑπὲρ τεσσαράκοντα ἔτη γενόμενον, χορηγεῖν

παισίν, Ἀριστοτέλης ἐν Ἀθηναίων Πολιτείᾳ. Harp. s. v. Ὁ νόμος κελεύει τὸν χορηγὸν τὸν μέλλοντα ὑπὲρ τετταράκοντα ἔτη γεγονότα. Æschines apud Petüt. LL. Att. III. 7. s. f. p. 386. ed. Wessel. ibique laudata,

ΑΙΓΙΝΗΤΩΝ ΠΟΛΙΤΕΙΑ.

Δοῦλοι.

Ἀριστοτέλης δ' ἐν Αἰγινήτων Πολιτείᾳ καὶ παρὰ τούτοις φησὶ γενέσθαι ἑπτὰ καὶ τεσσαράκοντα μυριάδας δούλων. Athen. VI. p. 272. d. Hume ess. XI. Populousness of ancient Nations, t. II. p. 159. et 163. ed. Basil. falsam esse vel ipsius Aristotelis rationem putat, vel scribæ cujusdam mendum hoc in loco inesse. De Atheniensium servis luculenter disseruit Boeckh. in opere sæpius laudato.

ΑΚΑΡΝΑΝΩΝ ΠΟΛΙΤΕΙΑ.

I. Λέλεγες.

Ὅτι δὲ πλάνητες καὶ μετ' ἐκείνων (Κάρων) καὶ χωρὶς, καὶ ἐκ παλαιού, καὶ αἱ Ἀριστοτέλους Πολιτεῖαι δηλοῦσιν· ἐν μὲν γὰρ τῇ Ἀκαρνάνων φησὶ, τὸ μὲν ἔχειν αὐτῆς Κούρητας, τὸ δὲ προεσπέριον Λέλεγας, εἶτα Τηλεβόας· ἐν δὲ τῇ τῶν Αἰτωλῶν, τοὺς νῦν Λοκροὺς Λέλεγας καλεῖ· κατασχεῖν δὲ καὶ τὴν Βοιωτίαν αὐτοὺς φησίν· ὁμοίως δὲ καὶ ἐν τῇ Ὀπουντίων καὶ Μεγαρέων· ἐν δὲ τῇ Λευκαδίων καὶ αὐτοχθόνα τινὰ Λέλεγα ὀνομάζει, τούτου δὲ θυγατριδοῦν Τηλεβόαν, τοῦ δὲ παῖδας δύο καὶ εἴκοσι Τηλεβόας, ὧν τινὰς οἰκῆσαι τὴν Λευκάδα. Strab. Geogr. VII. 321. ibique Interpp.

II. Λεύκαρος.

Fortasse ex Acarnanum Republica quæ apud Schol. ad Pind. Nem. III. 27. leguntur: Ἀριστοτέλης Λεύκαρόν φησι τὸν Ἀκαρνάνα πρῶτον ἐντεχνον τὸ παγκράτιον ποιησάι. De Παγκράτιον conf. Vossii Gymnastica s. 85.

ΑΚΡΑΓΑΝΤΙΝΩΝ ΠΟΛΙΤΕΙΑ.

I. Λίτρα. Σικελικὰ νομίσματα.

Ἀριστοτέλης δὲ ἐπὶ (scr. ἐν) μὲν Ἀκραγαντίνων Πολιτείᾳ προειπὼν ὡς ἐζημοῦντο πεντήκοντα λίτρας ἐπάγει, ἥ δὲ Λίτρα δύναται ὀβολὸν Αἰγυναῖον· ἐν δὲ Ἱμεραίων Πολιτείᾳ φησίν, ὡς οἱ μὲν Σικε-

λιῶται τοὺς δύο χαλκοὺς ἐξάντα (ad h. v. Interpp.) καλοῦσι· τὸν δὲ ἓνα οὐγκίαν (vel οὐγγίαν), τοὺς δὲ τρεῖς τριάντα, τοὺς δὲ ἕξ ἡμίλιτρον, τὸν δὲ ὀβολόν, λίτραν· τὸν δὲ Κορίνθιον στατήρα δεκάλιτρον, ὅτι δέκα ὀβολοὺς δύναται. Poll. IV. 174.

Ἐν Ἀκραγαντίνων Πολιτείᾳ φησὶν Ἀριστοτέλης ζημοῦσθαί τινα τριάκοντα λίτρας (in hoc vel in supra laudato loco vitium inest)· δύνασθαι δὲ τὴν λίτραν ὀβολὸν Αἰγυναῖον· ἀλλὰ μέντοι παρ' αὐτῷ τις ἂν ἐν τῇ Ἱμεραίων Πολιτείᾳ καὶ ἄλλα εὗροι Σικελικῶν νομισμάτων (τοῦτο τοῦνομα ἔχει νόμισμα, ὅτι οὐ φύσει, ἀλλὰ νόμῳ ἐστί. Arist. Ethic. ad Nicom. V. 5.) ὀνόματα, οἷον οὐγκίαν, ὅπερ δύναται χαλκοῦν ἓνα, καὶ διξάντα, ὅπερ ἐστὶ δύο χαλκοί (conf. Hemsterh. ad h. l.), καὶ τριξάντα, ὅπερ τρεῖς, καὶ ἡμίλιτρον, ὅπερ ἕξ καὶ λίτραν, ἣν εἶναι ὀβολόν· τὸ μέντοι δεκάλιτρον δύνασθαι μὲν δέκα ὀβολοὺς, εἶναι δὲ στατήρα Κορίνθιον. Poll. IX. 80. Τὸ μέντοι Σικελικὸν τάλαντον ἐλάχιστον ἴσχυε· τὸ μὲν ἀρχαῖον, ὥς Ἀριστοτέλης λέγει, τέσσαρας καὶ εἴκοσι τοὺς νούμμους· τὸ δὲ ὕστερον, δυοκαίδεκα· δύνασθαι δὲ τὸν νοῦμμον τρία ἡμωβόλια. Poll. IX. 87. De his conferantur Boeckhius de Œconom. Atheniens. I. p. 17. seq. Wurm de Pond. Num. Mensur. rationibus p. 60. 136. Originem Agrigenti explicat Goeller de situ et origine Syrac. p. 265. sq. Ceterum de mutatione *ov* in *u*, οὐγκία in *uncia*, cf. Schneideri Grammat. latina t. I. p. 26. et 84.

II. Ἐμπεδοκλῆς.

Φησὶ δ' αὐτὸν (Ἐμπεδοκλέα) καὶ Ἀριστοτέλης ἐλεύθερον γεγενῆναι καὶ πάσης ἀρχῆς ἀλλότριον, εἶγε τὴν βασιλείαν αὐτῷ διδόμενῃν παρηγήσατο, καθάπερ Ξάνθος ἐν τοῖς περὶ αὐτοῦ λέγει (Creuzeri hist. græc. antiq. fragm. p. 228. seq.), τὴν λιτότητα δηλονότι πλείων ἀγαπήσας. Diogen. Laert. VIII. 63. Ex Agrigentorum Republica hæc excerpta esse videntur. Sturzii Emped. Agrigent. p. 98. sq. Timæi fragmenta in Goelleri Opere de situ etc. p. 209.

III. Ἐμπεδοκλοῦς τελευτή.

Περὶ τῶν ἐτῶν Ἐμπεδοκλοῦς Ἀριστοτέλης διαφέρεται· φησὶ γὰρ ἐκείνος ξ' ἐτῶν αὐτὸν τελευτῆσαι· οἱ δὲ θ' καὶ ρ'. Diog. Laert. l. c. Sturz. l. c. p. 122. seq. Fragmentum e commentariis etiam ad universam philosophiam pertinentibus haustum esse potest.

Buhle de libris Aristotelis deperditis. Comment. Soc. Scient. Gotting. Vol. XV. p. 127. De Empedocle, præter Sturzium, maxima diligentia omnia suo more congegissit Bayle in Lex. s. v.

ΑΜΒΡΑΚΙΩΤΩΝ ΠΟΛΙΤΕΙΑ.

Δεξαμεναί.

Δεξαμεναί μέρος τῆς Ἀμβρακίας ἀπὸ Δεξαμένου τοῦ Μεσόλου παιδὸς καὶ Ἀμβρακίας τῆς θυγατρὸς Φόρβαντος τοῦ Ἥλλου· τὸ ἐθνικὸν Δεξαμεναῖος, ὡς Ἀριστοτέλης φησὶν ἐν τῇ Ἀμβρακιωτῶν Πολιτείᾳ. Steph. Byz. s. v.

ΑΡΓΕΙΩΝ ΠΟΛΙΤΕΙΑ.

I. Φεῖδων.

Εἴη δ' ἂν καὶ Φεῖδων τι ἀγγεῖον ἐλαιηρόν, ἀπὸ τῶν Φεῖδωνίων μέτρων ὠνομασμένον· ὑπὲρ ὧν ἐν Ἀργείων Πολιτείᾳ Ἀριστοτέλης λέγει. Poll. X. 180. Verbum Φεῖδων frustra in Lexicis quaeras, Πάντων δὲ πρῶτος Φεῖδων ὁ Ἀργεῖος νόμισμα ἐν Αἰγύῳ ἐκοψεν. Etym. M. s. v. Ὁβελίσκος 613. 12. Φεῖδων ὁ Ἀργείων βασιλεὺς ἐν Εὐβοίᾳ, χωρὶς τοῦ Ἀργεῖος πρῶτος ἐκοψε χρυσὸν νόμισμα. Etym. M. s. v. Εὐβοικὸν νόμισμα 388. 52. De iis, quæ ad Phidonem nostrum atque ad ponderum mensurarumque inventionem spectant, varia statuerunt et veteres et recentiores. Quatuor enim Phidonis nomine denominati, eorumque res gestæ mirandum in modum inter sese permutantur. Primus antiquissimus Corinthiorum legislator nobis annumerandus est (Aristot. Polit. II. 3. 7.), qui τοὺς οἴκους ἴσους ᾤκησεν δὲ διαμένειν καὶ τὸ πλῆθος τῶν πολιτῶν, καὶ εἰ τὸ πρῶτον τοὺς κλήρους ἀνίσους εἶχον πάντες κατὰ μέγεθος, deinde Argivus mensurarum ponderumque inventor etiam a Plinio H. N. VII. 57. laudatus, qui quidem in Scholiis ad Pind. Olymp. XIII. 17. aliisque locis cum Corinthio confusus est. Hemsterh. ad Poll. IX. 83. De Phidone seriore Argivorum tyranno præter Herodot. VI. 27. Pausan. VI. 22, qui Olympiadi quartæ eum assignat, vide sis Strab. VIII. 358. ubi diversorum res gestæ a Casaubono in unum collatæ sunt. Quartus denique Æolidis legislator, cujus in Κυμαίων reipublicæ fragmentis meminit Heraclides; quintus vero Thesprotorum rex. Odyss. XIV. 316. Ceterum de mensurarum ponderumque inventionem et de Phidone con-

ferri possunt Polyd. Virg. de rer. invent. I. 19. Mahne Diatribe de Aristoxeno p. 50. Schneider ad Arist. Pol. p. 334. Ephori fragm. p. 161. ed. Marx. Boeckh. Œcon. Atheniens. I. 22. De nomine vero Ἀργείων multa suo more hallucinatus est Jablonski VV. Aeg. s. v. De Romanis, primis æris signatoribus, vid. Goeller l. c. p. 262.

II. Συνθήκαι πρὸς Λακεδαιμονίους.

Ἀριστοτέλης ἐν ταῖς Ἀρκάδων πρὸς Λακεδαιμονίους συνθήκαις γέγραφθαι φησι, μηδὲν ἀχρηστον ποιεῖν βοηθείας χάριν τοῖς Λακωνίζουσι τῶν Τεγεατῶν, ὅπερ εἶναι, μηδένα ἀποκτινύνναι. Plut. Quæst. Rom. 277. B. Τίνες οἱ παρὰ Ἀρκάσι καὶ Λακεδαιμονίοις χρηστοί; Λακεδαιμόνιοι Τεγεάταις διαλλαγέντες, ἐποίησαντο συνθήκας, καὶ στήλην ἐπ' Ἀλφειῷ κοινὴν ἀνέστησαν, ἐν ᾗ μετὰ τῶν ἄλλων γέγραπται, Μεσσηνίους ἐκβαλεῖν ἐκ τῆς χώρας καὶ μὴ ἐξεῖναι χρηστοὺς ποιεῖν, ἐξηγούμενος ὁ Ἀριστοτέλης τοῦτό φησι, δύνασθαι τὸ μὴ ἀποκτινύνναι βοηθείας χάριν τοῖς Λακωνίζουσι τῶν Τεγεατῶν. Plut. Quæst. Græc. 292. B. Qui locus e Quæst. Rom. l. c. sic emendandus est, καὶ μηδὲν ἀχρήστους cet.

ΑΡΚΑΔΩΝ ΠΟΛΙΤΕΙΑ.

Οἱ Μύριοι.

Μύριοι ἐν Μεγάλῃ πόλει (sæpius conjunctim scribitur) συνέδριόν ἐστι κοινὸν Ἀρκάδων ἀπάντων, οὗ πολλάκις μνημονεύουσιν οἱ ἱστορικοί. Διείλεκται δὲ περὶ αὐτῶν καὶ Ἀριστοτέλης ἐν τῇ κοινῇ Ἀρκάδων Πολιτείᾳ ἀρχόμενος τοῦ βιβλίου (conf. Prolegom.). Harp. s. v. Phot. Lex. s. v. Schleusneri cur. noviss. pag. 243. Phavorin. 128. 47. Διοίσει δὲ τῷ τοιούτῳ καὶ πόλις ἔθνος, ὅταν μὴ κατὰ κόμας ὥς κεχωρισμένοι τὸ πλῆθος, ἀλλ' οἷον Ἀρκάδες. Arist. Pol. II. 1. 1. ibique Goettling. Mirum quoddam apud Eustathium legitur: τοὺς Ἀρκάδας ἔχειν τριάκοντα προσπελατῶν μυριάδας ὥσπερ εἰλώτων. Eustath. 1090. 59. ed. Basil. Quando et quomodo condita sit Megalopolis, disserit Schneid. ad Xenoph. Hellenica VI. 5. 3. Arcadum vero commune consilium Lycomedis sententia in Megalopoli ἐξ ἀνδρῶν μυρίων constitutum fuisse, quod de pace et bello decerneret, præter Æschinem de falsa Legat. p. 38, Demosthenem p. 344. et 403. ed. Reisk. et Diodor. XV. 59. (ad quem locum Schneid. l. c. Wes-

selingii diligentiam desiderat) tradit etiam Pausan. VIII. p. 666. Schneider in Ind. Græc. ad Xenoph. Hellenica s. v. Tittmann l. c. p. 691. n. 47. Kortüm l. c. 128.

ΒΟΤΤΙΑΙΩΝ ΠΟΛΙΤΕΙΑ.

Κρήτες.

Ἀριστοτέλης δὲ καὶ αὐτὸς ἐν τῇ Βοττιαίων Πολιτείᾳ δῆλός ἐστιν οὐ νομίζων ἀναμείσθαι τοὺς παῖδας ὑπὸ τοῦ Μίνω, ἀλλὰ θητεύοντας ἐν τῇ Κρήτῃ καταγηράσκειν καὶ ποτὶ Κρήτας εὐχὴν παλαιὰν ἀποδιδόντας, ἀνθρώπων ἀπαρχὴν εἰς Δελφὸς ἀποστέλλειν τοῖς δὲ πεμπομένοις ἀναμιχθέντας ἐγγόνους ἐκείνων συνελελθεῖν ὥς δὲ οὐκ ἦσαν ἱκανοὶ τρέφειν ἑαυτοὺς αὐτόθι, πρῶτον μὲν εἰς Ἰταλίαν διαπεράσαι, κακεῖ κατοικεῖν περὶ τὴν Ἰαπυγίαν ἐκεῖθεν δὲ αὖθις εἰς Θράκην κομισθῆναι, καὶ κληθῆναι Βοττιαίους διὰ τὰς κόρας τῶν Βοττιαίων θυσίαν τινὰ τελούσας ἐπέδειν, ἴωμεν εἰς Ἀθήνας. Plutarchi Thes. cap. 15. pag. 13. ex edit. Aug. Bryan. Eadem apud ipsum Plutarchum leguntur in Quæstionibus Græcis p. 298. f. (t. VII. p. 195. ed. Reiske. Heeren de fontibus Plutarchi p. 18.), sed diversa plane a Conone traduntur. "Cre-tenses, Minos duce, Dædalum persequentes Siciliam appulere ibique a Sicanorum rege victi, tempestatibusque Iapygiam in-vecti, sedem domiciliumque terra iis præbuit; posteriori vero tempore pars eorum, seditione orta, Bottiæos, oraculi auctori-tate se contulit." Conon. Narrat. apud Phot. Cod. 186. p. 435. ed. Hoesch. Strabo lib. VI. 232. B. Cretica mea p. 65. ubi Caroli Ritteri sententia in opere Die Vorhalle europäischer Völkergeschichten est perpensa. De diversa scriptura nominis Βοττιαίων cf. Poppo Proleg. ad Thuc. Voll. II. p. 336. 52.

ΓΕΛΩΩΝ ΠΟΛΙΤΕΙΑ.

Γέλων.

Φησί που καὶ Ἀριστοτέλης ἐν τῇ Γελώων Πολιτείᾳ Γέλωνα τὸν τοῦ Ἰέρωνος ἀδελφὸν, ὑδέρῳ νοσήματι τὸν βίον τελευτήσαντα, αὐτὸν δὲ τὸν Ἰέρωνα ἐν τῇ τῶν Συρακουσίων Πολιτείᾳ δυσουρίᾳ δυστυχήσαι. Schol. ad Pind. Pyth. I. 89. Meminit hujusce rei Plut. de Pyth. oracul. 403. c. Δεινομένους δὲ τοῦ Σικελιώ-του μαντευομένου περὶ τῶν νύκτων, ἀνεῖλεν Ἀπόλλων ὥς τρεῖς τυ-ραννήσοιεν. Ὑποτυχόντος δὲ τοῦ Δεινομένους Οἰωφόμενοι γε, ὦ δέσποτα Ἀπολλων, καὶ τοῦτό σοι ἔφη δίδοναι καὶ προσαναιρεῖν.

ἵστε τοίνυν ὅτι Γέλων μὲν ὑδροπιῶν, Ἱέρων δὲ λιθίων ἐτυράνησεν.
Wess. ad Diod. t. IV. p. 352. Goeller. de situ et origine Syrac.
pag. 15. n. 10. Schneideri Præfatio ad Xenophontis Hieronem
t. V. op. omn. p. 222.

ΔΗΛΙΩΝ ΠΟΛΙΤΕΙΑ.

I. Βωμὸς Ἀπόλλωνος τοῦ Γενέτορος.

Ἀμέλει καὶ βωμῶν προσκυνῆσαι μόνον Πυθαγόραν ἐν Δήλῳ τοῦ Ἀπόλλωνος τοῦ γενέτορος, ὃς ἐστὶν ὀπισθεν τοῦ Κερατίνου, διὰ τὸ πυρὸς καὶ κριθὰς καὶ τὰ πόπανα μόνα τίθασθαι ἐπ' αὐτοῦ ἄνεν πυρός· ἱερείον δὲ μὴδὲν, ὥς φησιν Ἀριστοτέλης ἐν Δηλίων Πολιτεία. Diogen. Laert. VIII. 13. Antiquissima hæc quidem fuerunt deorum sacrificia. Porphyrii de Abstin. II. §. 5. p. 106. II. §. 20. p. 138. ed. de Rhoer. Philostrati vit. Apollonii init. γινώσκειν τε Πυθαγόραν, ὡς ἀσπάζονται οἱ θεοὶ μᾶλλον τὰ τοιαῦτα incruenta scil. sacrificia. Bekkeri Specimen in Philostrati vit. Apollon. pag. 3. ibidem Creuzerus. Λέγεται δὲ περὶ τὸν αὐτὸν χρόνον θαυμασθῆναι Πυθαγόραν περὶ τὸν Δῆλον προσελθόντα αὐτὸν πρὸς τὸν ἀνάμακτον λεγόμενον καὶ τοῦ Γενέτορος Ἀπόλλωνος βωμόν. Jamblich. de vit. Pythag. s. 25. t. I. p. 60. s. 35. t. I. p. 76. ed. Kiessl. Cic. de Rep. III. 11. p. 238. ibique Maius. De symbolis Pythagoricis, quæ cum antiquis Orphicorum mirandum in modum conveniunt, conf. Bodei Orpheus p. 28. Ἀριστοτέλης φησὶ καὶ μήτρας καὶ τρίγλης ἐνίστε ἀπηγόρευε Πυθαγόρας ἐσθλῆιν. Diog. Laert. VIII. 19. Hæc quidem ex libro Περὶ Πυθαγορικῆς φιλοσοφίας (Laert. V. 25. Jamblichi de vit. Pythagor. s. 31. Theon. Smyrn. Mathem. pag. 30. ed. Bulbald. etc. Jonsii de Script. Hist. Phil. I. 11. 1. Quod quidem non diversum esse ab opere eod. Laert. V. 5. laudato Πρὸς τοὺς Πυθαγορείους puto) excerpta esse videntur. De re conferri possunt Interpp. ad Laert. l. c. et ad Gellium IV. 11.

II. Γλαῦκος.

Ἀριστοτέλης ἐν Δηλίων Πολιτεία, ἐν Δήλῳ κατοικήσαντα μετὰ τῶν Νηρηίδων Γλαῦκον τοῖς θέλουσι μαντεύεσθαι. Athen. VIII. 296. c. ibid. Interpp. Strab. Geogr. IX. 405. ibid. Casaubon.

III. Δῆλος.

Delus, quam *Aristoteles* ita appellatam prodidit, quoniam

repente apparuerit enata. Plin. H. N. IV. 12. Fabricius hoc Plinii loco commotus male in catalogum librorum deperditorum Aristotelis opus *Περὶ νήσων* intulit.—Fabulam, qua Delum insulam olim undis mersam, et incerta sede fluctuantem, postea vero pro beneficio Latonæ præstito emersam et certum in mari locum adeptam esse dicunt, si non a Pindaro inventam, exornatam tamen et amplificatam esse, Matthiæ est sententia in Prolegom. ad Hymn. Homer. VIII. 23. ibique l. l.

ΔΡΥΟΠΩΝ ΠΟΛΙΤΕΙΑ.

Δρύορες.

Δρύοπων δ' οἰκητήριον φασὶ καὶ τὴν Ἀσίην· εἴτ' ἐκ τῶν περὶ Σπερχεῖδον τόπων ὄντας αὐτοὺς Δρύοπος τοῦ Ἀρκάδος κατοικίσαντος ἐνταῦθα, ὡς Ἀριστοτέλης φησὶν. Strab. VIII. 373. Δρύοπων δὲ Ἑρμιόνη τε καὶ Ἀσίνη ἢ πρὸς Καρδαμύλῃ τῇ Λακωνικῇ. Herod. VIII. 73. Habitant quidem Peloponnesum, neutiquam vero Aborigines. Herod. l. c.

ΔΩΔΩΝΑΙΩΝ ΠΟΛΙΤΕΙΑ.

Δωδωναῖον χαλκοῦν.

Ἀριστοτέλης δύο φησὶ στόλους εἶναι, καὶ ἐπὶ μὲν τοῦ ἐτέρου λέβητα, ἐπὶ θατέρου δὲ παῖδα κρατοῦντα μάστιγα, ἧς τοὺς ἱμάντας χαλκοῦς ὄντας σειομένους ὑπ' ἀνέμον, τῷ λέβητι προσκρούειν· τὸν δὲ τυπτόμενον ἤχειν. Suid. s. v. Δωδωναῖον χαλκοῦν. Steph. Byz. s. v. Strab. Epitome VII. 329. Mich. Apost. Prov. VII. 44. De Dodona atque de Oraculo in Odyssea jam memorato cons. Eustath. ad Odys. ξ, 327. π, 403.

ΕΠΙΔΑΥΤΡΙΩΝ ΠΟΛΙΤΕΙΑ.

Ἐπίκαρος.

Ἡ Ἐπίδauρος δ' ἐκαλεῖτο Ἐπίκαρος (sic ingeniose Casaubonus ex Eustathio emendavit)· φησὶ γὰρ Ἀριστοτέλης κατασχεῖν αὐτὴν Κάρας, ὥσπερ καὶ Ἑρμιόνην. Strab. Geograph. VIII. 374. Insula occurrit jam in navium Catalogo Iliad. II. 561.

ΕΥΒΟΕΩΝ ΠΟΛΙΤΕΙΑΙ.

I. Ἀχιλλεύς.

Σουῖδας (hic Strabone est antiquior, apud eum nempe VII. Geogr. in Thessalicis p. 329. laudatur. Voss. de Hist. gr.

p. 302.) καὶ Ἀριστοτέλης οἱ περὶ Εὐβοίας πεπραγματευμένοι καὶ ὁ τοῦ Φρυγίου λόγους γράψας (i. e. Philostephanus) καὶ Δημάχος καὶ Διονύσιος ὁ Χαλκιδεὺς, οὗ τὴν περὶ Ἀχιλλέως διεσπαρμένην ἀφήκαν ἡμῖν ἐπὶ χώρας δόξαν, ἀλλὰ τούναντίον· οἱ μὲν ἐκ Θέτιδος αὐτὸν νομίζουσι γεγενῆσθαι τοῦ Χειρῶνος· Δημάχος δὲ ἐκ Φιλομήλης τοῦ Ἀκτορος. Ἄλλοι δ' ἄλλως περὶ αὐτοῦ ἀποφαίνονται. Schol. ad Apollon. Argon. I. 558. Omnia ea, quæ ad Eubœæ respublicas attinent, num ex Stagyritæ an ex Aristotelis Chalcidensis operibus hausta sint, valde incertum est.

II. Ἀργουρα.

Ἀργουρα, ἔστι πόλις τῆς Εὐβοίας ἐν τῇ Χαλκιδικῇ κειμένη, ὡς Ἀριστοτέλης ὁ Χαλκιδεὺς ἐν τῷ περὶ Εὐβοίας. Harpocr. s. v. Ἀργουρα—ἔστι καὶ τόπος τῆς Εὐβοίας, ὅπου δοκεῖ τὸν Πανόπτην Ἑρμῆς πεφονευκέναι. Steph. de urb. s. v.

III. Κομβή.

Κομβὴν φασὶ τὴν ἐπικληθεῖσαν Χαλκιδεά, ἐπειδὴ ὅπλα χαλκᾷ ἐποιήσατο, πρῶτην συνοικήσασαν ἀνδρὶ ἑκατὸν παίδων γενέσθαι μητέρα, ὡς ἰστοροῦσιν οἱ τὰ Εὐβοϊκὰ συγγράψαντες. Zenob. Cent. VI. 50. Euboicorum vero scriptoribus etiam Aristoteles adnumerari debet.

IV. Ἀβαντες.

Φησὶ δ' Ἀριστοτέλης ἐξ Ἀβας τῆς Φωκικῆς Θράκας ὁρμηθέντας ἐποιῆσαι τὴν νῆσον (Εὐβοίαν), καὶ ἐπονομάσαι Ἀβαντας τοὺς ἔχοντας αὐτήν. Strab. Geogr. X. 445. Abantes ab Homero Eubœæ incolæ vocantur Iliad. β. 556. 542. Nomen Abantum aliter etiam explicatur apud Strab. l. c. ibique Interpp. Herod. I. 146. ibique Interpp. Ephori fragm. p. 135. ed. Marx. Mannert. Geogr. VIII. 775.—Insulam alii quoque insederunt advenæ Pelasgicæ stirpis, in his Dryopes; Pausan. IV, 34, qui Styra insederant, etiam Arabes, Cadmi comites. Strabo l. c. Postea immigrarunt in Eubœam Hellenes diversarum stirpium, Æolicæ imprimis et Ionicæ, hujus tamen potissimum, cumque Ionibus ita permixti sunt Abantes, ut nomen exoleverit Abantum. Heyne ad Iliad. l. c. t. IV. p. 313.

V. Ἀποικίαι.

Αἱ δ' οὖν πόλεις τῆς Εὐβοίας διαφερόντως αὐξηθεῖσαι καὶ ἀποι-

κίας ἔστειλαν ἀφ' ἰολόγους εἰς Μακεδονίαν. Ἐρέτρια μὲν γὰρ συνή-
κισε τὰς περὶ Παλλήνην καὶ τὸν Ἄθω πόλεις· ἡ δὲ Χαλκὶς τὰς ὑπὸ
᾽Ολύμπῳ, ὃς Φίλιππος διελυμῆματο, καὶ τῆς Ἰταλίας τε καὶ Σικε-
λίας πολλὰ χωρία Χαλκιδέων ἐστίν. Ἐστάλησαν δὲ αἱ ἀποικίαι
αὗται, καθάπερ εἶρηκεν Ἀριστοτέλης, ἥνικα ἡ τῶν Ἱπποβοτῶν κα-
λονυμένη ἐπικράτει πολιτεία· προέστησαν γὰρ αὐτῆς ἀπὸ τιμημά-
των, ἀριστοκρατικῶς ἄρχοντες. Strab. Geograph. X. 447. Mul-
tis locis Aristoteles in Polit. IV. 3. 2. V. 3. 6. V. 10. 3. (falso
Kortüm zur Geschichte hellenischer Staaten p. 143. hunc Ari-
stotelis locum ad Chalcidenses ἐπὶ Θράκης refert) Chalciden-
sium mentionem facit, sed frustra nostrum ibidem quæras lo-
cum. Vel e Rebuspublicis vel ex opere Ἀλέξανδρος ἡ ὑπὲρ
ἀποικιῶν (Laert. V. 22. Anonym. Menagii) inscripto Geogra-
phum hausisse pro certo habeo. Rem Ἱπποβοτῶν (sic scriben-
dum est, non Ἱπποβάτ. Abrah. Gronovii adnot. ad Ælian. V.
H. VI. 1. pag. 439.) i. e. civium, qui opulentiores erant atque
equos in usum Reipublicæ alebant, penes quos inde civitatis
regimen fuit, jam VV. DD. occupaverunt. Casaubonus ad
locum Strabonis laudatum. Perizon. ad Ælian. V. H. VI. 1.
Interpp. ad Herod. V. 77. Goettling. ad Aristot. Polit. p. 396.
—Ceterum ipsius Aristotelis mater ex eorum fuit stirpe, qui e
Chalcide Stagira coloniam deduxerunt. Dionys. Halic. Epist.
ad Ammæum §. 5. t. VI. 9. ed. stereot.

VI. Κλεόμαχος.

Bellum flagrabat quondam inter Chalcidenses et Eretrienses,
Chalcidensibus vero auxilio venerat Cleomachus Pharsalius.
Is, amasiū tantum auctoritate, certaminis spectatoris, in hostem
irruit, equitatum, quo maxime Eretrienses pollebant, gravisque
armaturæ milites fugavit; ipse vero in pugna interfectus est.
Ἀριστοτέλης δὲ τὸν μὲν Κλεόμαχον ἄλλως (scr. ἀληθῶς) ἀπο-
θανεῖν φησὶ, κρατήσαντα τῶν Ἐρετριέων τῇ μάχῃ· τὸν δὲ ὑπὸ
τοῦ ἔρωμένου φιληθέντα, τῶν ἀπὸ Θράκης Χαλκιδέων γενέσθαι,
πεμφθέντα τοῖς ἐν Εὐβοίᾳ Χαλκιδεῦσιν ἐπικουρον· ὅθεν ᾔδεσθαι
παρὰ τοῖς Χαλκιδεῦσιν Ὡ παῖδες οἱ χαρίτων τε καὶ πατέρων ἐλά-
χετε ἐσθλῶν, μὴ φθονεῖτε ὥρας ἀγαθοῖσιν ὁμιλῶν· σὺν γὰρ ἀν-
δρεία καὶ ὁ λυσιμελής Ἔρως ἐπὶ Χαλκιδέων θάλλει πόλεσιν. Plu-
tarch. Amat. t. II. p. 761. A.

ΗΛΕΙΩΝ ΠΟΛΙΤΕΙΑ.

I. Καύκωνες.

Οἱ μὲν ὀλην τὴν νῦν Ἥλειαν, ἀπὸ τῆς Μεσσηνίας μέχρι Δύμης, Καυκωνίαν λεχθῆναί φασιν. Ἀντίμαχος οὖν Ἐπειοῦς καὶ Καύκωνας ἀπαστας προσαγορεύει· τινὲς δὲ, ὀλην μὲν μὴ κατασχεῖν αὐτοὺς, δέχα δὲ μεμερισμένους οἰκεῖν, τοὺς μὲν πρὸς τῇ Μεσσηνίᾳ κατὰ τὴν Τριφυλίαν, τοὺς δὲ πρὸς τῇ Δύμῃ κατὰ τὴν Βουπρασίδα καὶ τὴν κοίλην Ἥλιω. Ἀριστοτέλης δ' ἐνταῦθα μάλιστα οἶδεν ἰδρυμένους αὐτούς. Strab. Geogr. VIII. 345. Antiquissimis temporibus, Hellanicus auctor est, Dryopes, Caucones, Pelasgos, Leleges aliosque barbaros intra et extra Isthmum sita obtinuisse. Hellanicus apud Strab. VII. p. 321. Strabonis ætate nullum plane Cauconum fuisse vestigium legimus l. c. p. 322.

II. Ἑλλανοδίκαι.

Ἀριστοτέλης ἐν Ἥλειων Πολιτείᾳ, τὸ μὲν πρῶτόν φησιν ἓνα καταστῆσαι τοὺς Ἥλειους Ἑλλανοδίκην, χρόνου δὲ διελθόντος δύο, τὸ δὲ τελευταῖον ἐννέα. Harp. s. v. Περὶ δὲ τοῦ τῶν Ἑλλανοδικῶν ἀριθμοῦ Ἑλλάνικός φησι καὶ Ἀριστόδημος (de hoc videatur Boeckhius Præfat. ad Pind. Schol. p. XIV.), ὅτι τὸ μὲν πρῶτον β', τὸ δὲ τελευταῖον ε'. (leg. ἐννέα) τοσαῦται γὰρ αἱ τῶν Ἥλειων φυλαὶ καὶ ἀφ' ἐκάστης εἰς ἣν Ἑλλανοδίκης. Schol. ad. Pind. Olymp. III. 22. Suid. s. v. Ἑλλανοδίκαι ἦσαν ἄρχοντές τινες Ἥλειων, οἱ διέποντες τὰ κατὰ τὸν ἀγῶνα τῶν Ὀλυμπίων ἐκλήθησαν δὲ οὕτω παρὰ τὸ τοῖς Ἑλλήσι δικάζειν (quare ex Eleis creati sint, legas apud Schol. ad Pind. Olymp. III. 22.)· ἐδίκαζον δὲ τοῖς τε ἀθληταῖς καὶ τοῖς ἄλλοις ἀγωνισταῖς, καὶ προεκάθηντο ἐν τῷ ἀγῶνι ἐν πορφύρισιν· ἦσαν δὲ τὸ παλαιὸν ἐννέα, εἶτα δέκα, εἶτα πεντήκοντα τὸ τελευταῖον. Bekkeri anecd. gr. I. 248. Varii fuerunt Hellanodici numero variis temporibus, non tantum decem, sed vel quinquaginta, ut ex l. laud. et Lexicographo apud Bekkerum cognovimus, ad extremum; aliquando plures, aliquando pauciores, prout tribuum numerus Eleis major aut minor fuit. Pausan. Eliac. I. 9. Scalig. ad Euseb. n. 1241. p. m. 7. Vales. ad Harp. p. 146. Meurs. Att. Lect. IV. 29. Perizon. ad Ælian. V. H. IX. 31. Kuhn. et Perizon. ad Ælian. l. c. X. 1. Boeckh. ad Pind. Schol. l. c. p. 95. Sie-

belis ad Pausan. V. 9. 5. t. II. p. 209. Plane ab his diversi sunt Lacedæmoniorum Ἑλλανοδίκαι, quos cum tribunis Romano in exercitu comparat Weiske ad Xenoph. de Republ. Lacedæm. XIII. 11.

III. Ἐπειοὶ οἱ Ἥλειοι.

Ἔστι δὲ πόλις Ἥλις Πελοποννήσου, ὃ κτίσας δὲ αὐτὴν Ἥλειος παῖς Ποσειδῶνος καὶ Εὐρυπύλης τῆς Ἐνδυμῆωνος Ἥλειον δὲ Ἀλεξίς καὶ Ἐπειὸς βασιλεὺς ἀφ' οὗ Ἐπειοὶ οἱ Ἥλειοι, ὥς φησιν Ἀριστοτέλης ἐν τῇ Πέπλῳ (leg. Πολιτεία). Etym. Magn. s. v. Ἥλις. In Odys. XIII. 275. Ἥλις δία, ὅθι κρατέουσιν Ἐπειοὶ legitur. Aristotelis locus fugit Mannert. in Geograph. VIII. 483. Variæ autem de Eleis fabulæ apud Pausan. V. 1, Apollodor. I. 7. §. 5. Strab. VIII. 547. (Ephori fragm. p. 106.) leguntur. Heyne ad Iliad. II. 620. t. IV. p. 342.

ΗΠΕΙΡΩΤΩΝ ΠΟΛΙΤΕΙΑ.

Ἀμύνται.

Ἀμύνται ἔθνος Θεσπρωτικόν. Ἀριστοτέλης ἐν τῇ τῶν Ἡπειρωτῶν Πολιτεία. Steph. s. v. Interpp. ad Isocrat. Panegyri. cap. 46.

ΘΕΤΤΑΛΩΝ ΠΟΛΙΤΕΙΑ.

I. Θετταλία.

Ἀριστοτέλης ἐν τῇ κοινῇ Θετταλῶν Πολιτεία ἐπὶ Ἀλεύα (Genit. Doricus. Buttm. Magn. Gr. §. 34. n. 16. p. 147.) τοῦ Πύθρου διηρῆσθαι φησιν εἰς τέτταρας μοῖρας τὴν Θετταλίαν. Harp. s. v. τετραρχία. Τετραρχία, τεττάρων μερῶν ὄντων τῆς Θετταλίας, ἕκαστον μέρος τετρὰς ἐκαλεῖτο· ὄνομα δὲ φησιν εἶναι τοῖς τέτταρσιν, Θετταλιῶν, Φθιών, Πελασγιῶν, Ἀστυῶν. Photii Lex. s. v. Hellanicus in libro de rebus Thessalorum scripto ediderat Θετταλιῶν, Φθιών, Πελασγιῶν, Ἔστυαιῶν (Sturzii Hellanici fragm. s. v.), quo ex loco Ἀστυῶν in Ἔστυαιῶν emendari debet. Steph. Byz. et Suid. s. v. Sic etiam in nova Photii Lex. editione legitur. 580. 17. Pythia Thessalis de rege futuro consulentibus respondit:

Τὸν Πύθρον τοι φημί, τὸν Ἀρχεδικὴ τέκε παῖδα.

καὶ τοῦτο (leg. τοῦτον) τὸν τρόπον ὃ Ἀλεύας ὑπὸ τοῦ θεοῦ βασιλεὺς, αὐτὸς τε πολὺ πάντων ἐπρώτευσεν τῶν πρὸ αὐτοῦ, καὶ τὸ ἔθνος εἰς δόξαν προήγαγε μεγάλην καὶ δύναμιν. Plut. de frat.

am. p. 492. b. Aleuadum vero res gestas et veteres ut Euphorion (Ephori fragm. p. 7. ed. Marx.) et recentiores luculenter descripserunt. Valensius ad Harp. p. 185. ad Sozomeni Prolegom. p. 75. Valckenær. ad Herodot. VII. 6. Ruhnken. ad Timæi gloss. p. 22. Schneider. ad Arist. Pol. p. 494. seq. Kortüm. ad hist. rerump. græc. p. 78. Poppo Prolegom. ad Thuc. vol. II.

II. Λάγυνος.

Ἀριστοτέλης δ' ἐν τῇ Θετταλῶν Πολιτείᾳ, θηλυκῶς λέγεσθαι φησιν ὑπὸ Θετταλῶν τὴν λάγυνον. Athen. XI. 499. d. Moeris s. v. ibid. Interpp. Multa sunt quidem Thessalis peculiaria verba, e. g. βονκέφαλος pro ἵππος. Etym. Gud. p. 113. 14. Conf. Stephani Thesaur. n. ed. Vol. I. Nescio qui Schneiderus in Addendis ad Polit. Comment. 495. Aristotelem de singularibus rebuspublicis Aleuadarum et Scopadarum imperio vel oligarchiæ subjectis separatim tractasse dicere potuerit; Θετταλῶν Πολιτεία universi operis τῶν Πολιτειῶν fuit pars.

ΘΗΒΑΙΩΝ ΠΟΛΙΤΕΙΑ.

I. Αὐτόχειρες.

Ἀριστοτέλης δέ φησι περὶ Θηβαίων, ὅτι τοὺς αὐτόχειρας ἐαυτῶν γινομένους οὐκ ἐτίμων. Zenob. VI. 17.

II. Τάφος τοῦ Ἰόλεω.

Λέγεται δὲ καὶ τὸν Ἰόλεω τοῦ Ἡρακλέους ἐρώμενον ὄντα. Ἀριστοτέλης δὲ καὶ καθ' αὐτὸν ἐτι φησὶν ἐπὶ τοῦ τάφου τοῦ Ἰόλεω, τὰς καταπιστώσας ποιῆσθαι τοὺς ἐρωμένους καὶ τοὺς ἐραστάς. Plut. Pelop. II. p. 218. seq. ed. Bryan.

ἸΘΑΚΗΣΙΩΝ ΠΟΛΙΤΕΙΑ.

I. Μαντεῖον Ὀδυσσεύς.

Ἀριστοτέλης φησὶν ἐν Ἰθακησίῳ Πολιτείᾳ, Εὐρυτᾶνας ἔθνος εἶναι τῆς Αἰτωλίας, ὀνομασθὲν ἀπὸ Εὐρύτου, παρ' οἷς εἶναι μαντεῖον Ὀδυσσεύς. Τὸ δ' αὐτὸ καὶ Νικανδρὸς φησιν ἐν Αἰτωλικοῖς. Tzetzes ad Lycophr. v. 799. p. 790. ed. Müller. Apud Lacedæmonios etiam Ulixidis templum fuit. Meurs. Miscell. Lac. I. 4. Ceterum de honoribus Heroicis adde Feithii Antiq. Homer. I. 1. §. 6. Cretica mea pag. 80. not. k.

II. Τηλέμαχος.

Ἄρκεϊσιος, ὁ ἦρως ὁ πάππος Ὀδυσσεύς. Ἀριστοτέλης δὲ ἐν τῇ Ἰθακησίων Πολιτείᾳ, τὸν Κέφαλον οἰκοῦντα ἐν ταῖς ἀπ' αὐτοῦ κληθείσαις Κεφαληναῖς νήσοις, ἀπαῖδα ἐπιπολὺν ὄντα, ἐρόμενον τὸν θεόν, κελευσθῆναι ᾧ ἂν ἐντύχη θήλει συγγενέσθαι. Παραγεγόμενον δὲ εἰς πατρίδα καὶ δὴ ἐντυχόντα ἄρκῳ, κατὰ χρησμὸν συγγενέσθαι. Τὴν δὲ ἐγκύμονα γενομένην, μεταβαλεῖν εἰς γυναῖκα, καὶ τεκεῖν παῖδα Ἀρκεσίον, ἀπὸ ἄρκτου. Etym. Magn. s. v. Ἄρκεϊσιος, ὅτι ἐκ τοῦ ἄρκέω, ἄρκέσω τὸ ἐπαρκῶ, Ἀρκέσιος καὶ πλεονασμῷ Ἀρκεῖσιος κύριον, ὁ τοῦ Λαέρτου πατήρ. Eustath. ad Odyss. IV. 755. Varia autem de Ulixis genere Eustathius protulit ad Odyss. XVI. 118. Μοῦνον Λαέρτην Ἀρκεῖσιος υἱὸν ἔτικτεν Μοῦνον δ' αὐτ' Ὀδυσσεῖα πατὴρ τέκεν. Telemachus patrem allocutus est; ad quem locum Eustathius: Ἰστέον ὅτι γενησάμενος Διὸς μὲν καὶ Εὐρυνοδίας Ἀρκεσίον, αὐτοῦ δὲ καὶ Χαλκομεδοσύης Λαέρτην, τοῦ δὲ καὶ Ἀντικλείας Ὀδυσσεῖα, οὗ καὶ Πηνελόπης Τηλέμαχον, αὐτοῦ δὲ καὶ Πολυκάστῃς, τῆς Νέστορος Περσέετολιν. Ἀριστοτέλης δὲ ἐν Ἰθακησίων Πολιτείᾳ καὶ Ἑλλάδικος δὲ Τηλέμαχόν φασι Ναυσικάαν γῆμαι τὴν Ἀλκινόου καὶ γεννῆσαι τὸν Περσέετολιν. Conf. Odyss. XIV. 182.

III. Σκυτάλη.

Ἐχρῶντο δὲ σκυτάλῃ καὶ ἄλλοις (scil. non solum apud Lacedæmonios), ὡς Ἀριστοτέλης ἐν τῇ Ἰθακησίων Πολιτείᾳ μβ. Schol. ad Aristoph. Ὀρν. v. 1283. Suid. s. v. Phot. s. v. 526. 18. ad exemplar Porson. De Scytala Lacedæmoniorum locus est classicus in Schol. ad Pind. Olymp. VI. 158. quem locum adscripsit Goettling. ad Aristotelis Politicam p. 468. [Plut. Lysand. 19. Schol. ad Thucyd. I. 31. et qui omnia fere collegit Jo. Andr. Bos. ad Cornel. Nepot. Pausan. cap. 3.] Fuit igitur Ithacensium respublica universi operis quadragesima secunda. Conf. Prolegom.

ΚΑΛΑΥΡΙΩΝ ΠΟΛΙΤΕΙΑ.

Καλαυρία.

Τίς ἢ Ἀνθηδών, περὶ ἧς ἡ Πυθιάς εἶπε, Πῶ' οἶνον τρυγᾶν, ἐπεὶ οὐκ Ἀνθηδόνα ναίεις. Ἡ γὰρ ἐν Βοιωτοῖς οὐκ ἔστι πολύουρος. Τὴν Καλαυρίαν τὸ παλαιὸν Εἰρήνην ὠνόμαζον ἀπὸ γυναικὸς

Ειρήνης, ἣν ἐκ Ποσειδῶνος καὶ Μελανθείας τῆς Ἀλφειοῦ γενέσθαι μυθολογοῦσιν, ὑστερον δὲ τῶν περὶ Ἀνθῆν καὶ Ὑπερίην αὐτόθι κατοικοῦντων, Ἀνθηδονίαν καὶ Ὑπέρειαν ἐκάλουν τὴν νῆσον. Εἶχε δὲ ὁ χρησμὸς οὕτως (ὡς Ἀριστοτέλης φησί),

Πῦρ οἶνον τραγίαν, ἐπεὶ οὐκ Ἀνθηδόνα καίεις,

Οὐδ' ἱερὰν Ὑπέριαν, ὅτε γ' ἄτρυγον οἶνον ἔπινες.

Ταῦτα μὲν ὁ Ἀριστοτέλης. Plut. Quæst. gr. 295. D. seq. conf. Mannert. Geogr. VIII. p. 662. De Anthedone Bœotix civitate ad Euripum e regione Eubœæ Heyne egit ad Iliad. II. 508. At de Calauriæ historia et republica nihil fere traditum est. Tittmann Darstellung der griechischen Staatsverfassungen p. 360.

ΚΕΡΚΥΤΡΑΙΩΝ ΠΟΛΙΤΕΙΑ.

I. Κερκύρα.

Ἡ δὲ Κερκύρα πρότερον μὲν Δρεπάνη ἐκαλεῖτο, εἶτα Σχερία. Ἀποδίδωσι δὲ τὴν αἰτίαν Ἀριστοτέλης ἐν τῇ Κερκυραίων Πολιτείᾳ· φησὶ γὰρ τὴν Δήμητρα φοβουμένην μὴ οἱ ἐκ τῆς Ἠπείρου ἐρχόμενοι ποταμοὶ Ἠπείρου αὐτὴν ποιήσωσι, δεηθῆναι Ποσειδῶνος, ἀποστρέψαι τὰ τῶν ποταμῶν ρεύματα· ἐπισχεθέντων οὖν τούτων, ἀντὶ Δρεπάνης Σχερίαν ὀνομασθῆναι. Δρεπάνη δὲ ἐκαλεῖτο διὰ τὸ τὴν Δήμητρα αἰτησαμένην δρέπανον παρ' Ἠφαίστου, τοὺς Τιτᾶνας διδάσαι θερίζειν· εἶτα αὐτὸ κρῖναι εἰς τὸ παραθαλάσσιον μέρος τῆς νήσου, προσκλιζούσης δὲ τῆς θαλάσσης ἐξομοιωθῆναι τὴν θέσιν τῆς γῆς δρεπάνη. Schol. Apoll. IV. 983. Eustath. ad Odys. V. 34. Incolæ ipsæ antiquissimis jam temporibus non Κερκύραν sed Κορκύραν patriam dixerunt, ut ex pervetustis numismatibus satis constat. Koehler ad Heracl. de Polit. pag. 73. Boeckh. Œconom. Atheniens. t. II. p. 402. Goeller de situ Syrac. p. 254. Ceterum nota sunt Cardinalis Quirini, Andreæ Mustoxidis et Meursii opera de Corcyra, quorum lucubrationibus Corcyræorum res dilucidius expositæ atque explicatæ sunt.

II. Κερκυραῖοι ὑπερήφανοι.

Ὑπερηφάνους εὐπραγοῦντας τοὺς Κερκυραίους φησὶν Ἀριστοτέλης γενέσθαι. Zenob. Cent. IV. 49. Hesych. s. v. Κερκυραίων μάστιγ.—Ἡ Κερκύρα τὸ παλαιὸν εὐτυχὴς ἦν καὶ δύναμιν ναυτικὴν πλείστην εἶχεν, ἀλλ' ὑπὸ πολέμων τινῶν καὶ τυράννων ἐφθάρη. Epitome Strab. VII. 329. ibique Casaubon.

ΚΙΑΝΩΝ ΠΟΛΙΤΕΙΑ.

Κίος.

*Εστι δὲ Κίος πόλις Μυσίας κληθεῖσα οὕτως ἀπὸ Κίου τοῦ ἀφηγησαμένου τῆς Μιλησίων ἀποικίας, ὥς φησι Ἀριστοτέλης ἐν Κιανῶν Πολιτείᾳ· ὤκησαν δὲ αὐτὴν πρῶτον μὲν Μυσοί, δεύτερον Κᾶρες, τὸ δὲ τρίτον Μιλήσιοι. Schol. ad Apollon. Rhod. Argon. I. 1117. Κίος πόλις Μυσίας ἀπὸ Κίου τοῦ ἡγησαμένου Μιλησίων τῆς ἀποικίας, κατέκισαν δὲ αὐτὴν Μυσοί, εἴτα Κᾶρες καὶ τρίτον Μιλήσιοι. Etym. Magn. s. v. Κιανίς. Schol. in Pseudo-Plat. pag. 466. ed. Bekker. Ex quatuor urbibus unam hanc Kium fuisse, quarum Alexander reditus provenientes Phocioni dare decrevit, Ælian. V. H. I. 25. ibique Perizon. Ceterum cave ne insulam Κέων urbemque Kium inter sese confundas; insula enim Κέως, Κῶς et Κίως scribitur (non est igitur necessaria Heindorfii ad Plat. Prot. p. 341. e. emendatio in Aristoph. Ran. v. 970. f), urbs vero semper Κίος a fluvio præterfluente. Cellarii Geograph. antiqua III. 8. t. II. p. 280. Etym. Magn. s. v. Κρίος p. 539. 25. Menag. in Diogen. Laert. p. 419.

· ΚΟΛΟΦΩΝΙΩΝ ΠΟΛΙΤΕΙΑ.

I. Ἀλῆτις.

Ἦν δὲ καὶ ἐπὶ ταῖς ἐώραις τίς ἐπ' Ἡριγόνῃ, ἣν καὶ Ἀλῆτιν λέγουσιν ὠδῆν. Ἀριστοτέλης γοῦν ἐν τῇ Κολοφωνίων Πολιτείᾳ φησὶν· “ἀπέθανε δὲ καὶ αὐτὸς ὁ Θεόδωρος ὑστερον βιαίῳ θανάτῳ· λέγεται δὲ γενέσθαι τρυφῶν τις (Schweighæus. adnot. t. VII. pag. 366.), ὥς ἐκ τῆς ποιήσεως δῆλόν ἐστιν. Ἐτι γὰρ καὶ νῦν αἱ γυναῖκες ᾄδουσιν αὐτοῦ μέλη περὶ τὰς ἐώρας.” Athen. XIV. 619. e. ibique Interpp. Ἦν δὲ καὶ ἀλῆτις ᾄσμα ταῖς αἰωραῖς προσαδόμενον Θεοδώρου ποίημα τοῦ Κολοφωνίου. Poll. IV. 55. Ἀλῆτις ἑορτὴ Ἀθήνησιν, ἣ νῦν Αἰώρα λεγόμενη. Hesych. s. v. Varias ceterum instituti festi causas legas apud Meurs. Gr. fer. s. v. Αἰώρα. Gronov. Thesaur. VII. 711.

f Κίος etiam de insulæ Cei incola dici unde probari possit, non habeo; hinc in loco Aristophanis Κείως scribendum esse, ut ex Eustathio quoque nunc edidit Dindorfius, persuasum ha-

beo. Præter Heindorfium l. l. conf. Boeckh. ad Platon. Min. pag. 109. et nunc potissimum Bründstedt Reisen etc. I. pag. 57. 58.

II. Τρυφή τῶν Κολοφωνίων.

Οἱ τὴν Σίριν δὲ κατοικοῦντες, ἢν πρῶτοι κατέσχον οἱ ἀπὸ Τροίας ἐλθόντες, ὕστερον δὲ Κολοφώνιοι, ὥς φησι Τίμαιος καὶ Ἀριστοτέλης εἰς τρυφὴν ἐξώκειλαν οὐχ ἥσσον Συβαριτῶν· καὶ γὰρ ἰδιῶς παρ' αὐτοῖς ἐπεχωρίασε φορεῖν ἀνθινούς χιτῶνας, οὓς ἐζώνοντο μίτραις πολυτελέσι, καὶ ἐκαλοῦντο διὰ τοῦτο ὑπὸ τῶν περιόικων μιτροχίτωνες, ἐπεὶ Ὅμηρος τοὺς ἀζώστους ἀμιτροχίτωνας καλεῖ. Athen. XII. 523. C. Jam Schweighæuserus in Indice ad Athen. e Colophoniorum republica hæc hausta esse vidit. Ceterum de re ipsa legas Goellerum de situ etc. pag. 290.

ΚΡΟΤΩΝΙΑΤΩΝ ΠΟΛΙΤΕΙΑ.

Οἱ ἵπποι ὀρχοῦνται.

Εἰς τηλικούτον δ' ἦσαν τρυφῆς ἐληλακότες οἱ Συβαριῖται ὥς καὶ παρὰ εὐωχίας τοὺς ἵππους ἐθίσαι πρὸς αὐλὸν ὀρχεῖσθαι· ταῦτ' οὖν εἰδότες οἱ Κροτωνιάται, ὅτε αὐτοῖς ἐπρόλεμον, ὥς καὶ Ἀριστοτέλης ἱστορεῖ διὰ τῆς Πολιτείας αὐτῶν, ἐνέδοσαν τοῖς ἵπποις τὸ ὀρχηστικὸν μέλος· συμπαρήσαν γὰρ αὐτοῖς καὶ αὐληταὶ ἐν στρατιωτικῇ σκευῇ· καὶ ἅμα αὐλοῦντων ἀκούοντες οἱ ἵπποι, οὐ μόνον ἐξωρχήσαντο, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἀναβάτας ἔχοντες ἠτόμόλησαν πρὸς τοὺς Κροτωνιάτας. Athen. XII. 520. C. Ex Crotoniatarum republica hæc excerpta esse jam Schweighæus. in Ind. ad Athen. contra Dalecampium demonstravit. De Sybaritarum vero luxuriæ multa collegit Goeller de situ et orig. Syrac. p. 286. seq.

ΚΥΔΝΙΩΝ ΠΟΛΙΤΕΙΑ.

Κυδνώδεις συμφοραί.

Κυδνώδεις συμφοραί, τοῦτο εἰς παροίμιον ἦλθε διὰ τὰ Κυδνίους συμβάντα· φησὶ γὰρ Ἀριστοτέλης οὕτως κακῶ αὐτοὺς διατεθῆναι ὑπὸ Ἀμφιτρύωνος, ὥστε μεγάλας συμφορὰς, συμφορὰς Κυδνώδεις καλεῖσθαι. Zenob. Cent. IV. 83. conf. Meurs. ad Helladii Chrestomath. p. 60. ibique laud.

ΚΥΘΗΡΑΙΩΝ ΠΟΛΙΤΕΙΑ.

Κύθηρα, Πορφύρουσσα.

Κύθηρα νῆσος ἀπὸ Κυθήρου τοῦ Φοίνικος· ἐκαλεῖτο δὲ Πορφύρουσσα, διὰ τὸ κάλλος τὸ παρὰ τῶν πορφυρῶν, ὥς Ἀριστοτέλης. Stephan. de urbib. s. v. Plin. H. N. IV. 12. Pausan. III.

23. ibique Siebelia. Isid. Orig. XIV. 6. Wasse ad Thucyd. VII. 26. Poppo ad Thucyd. Vol. II. pag. 200.

ΚΥΜΑΙΩΝ ΠΟΛΙΤΕΙΑ.

I. Αἰσυνμήτης.

Ἰδὼς δέ φησιν Ἀριστοτέλης ὑπὸ Κυμαίων αἰσυνμήτην τὸν ἀρχοντα λέγεσθαι. Etym. Magn. s. v. Ἔστι δὲ Αἰσυνμητεία ὡς ἀπλῶς εἰπεῖν αἰρετὴ τυραννίς. Aristot. Pol. III. 9. 5. Οἱ γὰρ Αἰσυνμήται καλούμενοι παρ' Ἑλλήσι τὸ ἀρχαῖον, ὡς ἐν τοῖς περὶ Βασιλείας ἱστορεῖ Θεόφραστος, αἰρετοί τινες ἦσαν τύραννοι. Dionys. Halic. Antiq. Rom. V. 73. Antiqui vero jam dubitaverunt, εἰ γνήσιον esset Theophrasti περὶ Βασιλείας opus, nec ne. Schweighæus. in Indice ad Athen. s. v. Theophrastus. Diversum autem certe fuisse opus περὶ Βασιλείας Κυπρίων a Suida in Τίτῳ laudatum equidem puto. Meursii Theophrastus. Gronovii Thesaur. X. 631. Αἰσυνμῆν ἐστὶ τὸ ἡγείσθαι καὶ ἀρχειν. Schol. ad Euripid. Medeam v. 19. ubi etiam Aristoteles laudatur. Meurs. ad Hellad. pag. 69. ibid. laudatis adde Schol. ad Odyss. p. 288. ed. Buttmann. Alexander ab Alexandro IV. 13. Theod. Metochita pag. 668. Νῦν δὲ οἱ Ἕλληνες ἐκόντες (ὄντες delendum est cum Cod. Mon.) κατὰ χρεῖαν δὴ τινα, καὶ αἰθῆς διὰ νόσον ἐν λογισμοῖς σωφρονικοῖς καὶ ποθοῦσιν ἱατρείαν ἐπὶ ταῖς συμφοραῖς ἀνθαιρούμενοι δεσπότας ἐπὶ ῥητοῖς ἀνευθύνους καὶ τυραννικῇ ἐπιστάσει βελτίστον ἀνδρῶν κατ' ἀρετὴν ἐκλογίμων, καὶ γαλήνῃ δυναμένων ἐμποιεῖν ἐν πολιτικοῖς κλύδωσιν, οὗς Αἰσυνμήτας (Alberti ad Hesych. t. I. p. 175.) τὸ παλαιὸν ἐκάλουν, οὗς Πιπτακὸς ἦν ἐν Μιτυλήνῃ, καὶ Περίανδρος ἐν Κορίνθῳ, καὶ Φοιβίας ἐν Σάμῳ, καὶ τῇ κατὰ Ἴόνιον Ἀπολλωνίᾳ Χαιρήμων.

II. Τύραννος.

Ἴδιον δέ τι πεπόνθασιν οἱ μεθ' Ὀμηρον ποιηταί, τοὺς πρὸ Τρωϊκῶν βασιλεῖς τυράννους προσαγορεύοντες, ὃντέ ποτε τοῦδε τοῦ ὀνόματος εἰς τοὺς Ἕλληνας διαδοθέντος, κατὰ τοὺς Ἀρχιλόχου χρόνους, καθάπερ Ἰππίας ὁ σοφιστὴς φησιν. Ὀμηρος γοῦν τὸν πάντων παρανομώτατον ἔχετον, βασιλέα φησὶ καὶ οὐ τύραννον (Ὀδυσσ. β. 84.)

Εἰς ἔχετον βασιλῆα, βροτῶν δολήμονα.

Προσαγορευθῆναι δέ φασι τὸν τύραννον ἀπὸ τῶν Τυρρήνων χα-

λεποὺς γάρ τινας περὶ ληστοίαν τούτους γενέσθαι (hæc est Philochori sententia. Philochori fragm. p. 13.)· ὅτι δὲ νεώτερον τὸ τοῦ τυράννου ὄνομα, δῆλον· οὔτε γὰρ Ὅμηρος οὔτε Ἡσίοδος, οὔτε ἄλλος οὐδεὶς τῶν παλαιῶν τυράννον ἐν τοῖς ποιήμασιν ὀνομάζει· ὁ δὲ Ἀριστοτέλης ἐν Κυμαίων Πολιτείᾳ, τοὺς τυράννους φησὶ τὸ πρότερον αἰσυνμήτας προσαγορεύεσθαι, εὐφημότερον γὰρ ἐκεῖνο τοῦνομα. Sophoclis Œdip. Tyrann. Argumentum. Eadem quidem in Politicis dicit Aristoteles III. 10. §. 10. ed. Schneider. Οἱ ἀρχαῖοι—ὅτε καθισταῖεν τινα (φύλακα) τῆς πόλεως, ὃν ἐκάλουν αἰσυνμήτην ἢ τύραννον. Eodem opere III. 9. §. 5. αἰσυνμήτας, αἰρετοὺς nominat τυράννους. Aliam vero verbum τύραννος habuisse vim antiquissimis temporibus videtur, nam præfectum a civibus electum toto coelo a tyranno distare neminem fugit; sequente vero ætate tyranni vocati sunt ii, qui non civium consensu, sed stipatis militum copiis potestate fuerunt perpetua ea in civitate, quæ antea libertate usa erat. Conf. sis de voce Τυράννης Cret. mea pag. 73. not. m. et seq. Αἰσυνμήτης. Ad vers. 587. Œdipodis Tyr. τύραννος εἶναι μᾶλλον, ἢ τύραννα δρᾶν, exstat gl. βασιλικά ποιεῖν, καὶ μὴ βασιλεὺς εἶναι. Conf. Brunck. ad h. v. Æschines in Oratione κατὰ Κτησ. p. 9. ed. Bekker. Εὖ ἴστε Ἀθηναῖοι, ὅτι τρεῖς εἰσὶ πολιτεῖαι παρὰ πᾶσιν ἀνθρώποις, τυραννὶς καὶ ὀλιγαρχία καὶ δημοκρατία, ubi Schol. τυράννους ἔλεγον καὶ τοὺς βασιλεῖς. In Schol. seq. ante ταύτην, ὀλιγαρχία adjungendum est. Quocum consentit Ammonius de different. vocab. s. v. In Schol. Ambr. ad Odyss. II. 47. Οἱ ἀρχαῖοι τὴν βασιλείαν ἐμέριζον εἰς τρία ἐπίθετα· τὸν μὲν πρῶον βασιλέα ὠνόμαζον πατέρα, τὸν ἀπηνῆ καὶ θυμώδη δεσπότην, τὸν φειδωλὸν καὶ φιλόχρυσον κάπηλον. Homeri Odyss. ed. Baumgarten-Crusius 82.—De Cyme Ephori patria quædam attulit Marx ad Ephori fragm. p. 9. seq. Conf. nunc Eberti Dissertationes Siculæ. Regiomontii Brussorum 1825. 8°.

III. Βλακὸς ἀχρηστότερος.

Βλακὸς ἀχρηστότερος, οἱ δὲ ἀπὸ τοῦ πρὸς τῇ Κύμῃ χωρίου Βλακίας (Βλακίας apud Etym. scriptum est), οὗ μέμνηται καὶ Ἀριστοτέλης. Mich. Apost. V. 65. Etym. M. s. v. Adagium etiam in Indice collectionis Erasmi indicatum est, sed frustra in volumine quæsivi.

ΚΥΠΡΙΩΝ ΠΟΛΙΤΕΙΑ.

Ἄνακτες. Πρύλεις.

Ἄνακτες καὶ ἄνασσαι· οἱ μὲν υἱοὶ καὶ ἀδελφοὶ τοῦ βασιλέως, καλοῦνται ἄνακτες· αἱ δὲ ἀδελφαὶ καὶ γυναῖκες, ἄνασσαι. Ἀριστοτέλης ἐν τῇ Κυπρίων Πολιτείᾳ. Harp. s. v. ἄνακτες. Suid. s. v. Etym. M. s. v. Apud Poetas nonnunquam ἀναξ pro ἄνασσα legitur. Hymn. in Cerer. v. 58. Pindar. Pyth. XII. 5. Matth. animadv. in Hymn. Homericos p. 361. Ἀριστοτέλης δὲ πρῶτον Ἀχιλλέα ἐπὶ τῇ τοῦ Πατρόκλου πυρᾷ, τῇ Πυρρήχῃ φησὶ κεχρησθαι, ἣν παρὰ Κυπρίοις φησὶ Πρύλιν λέγεσθαι, ὥστε παρὰ τὴν πυρὰν τῆς πυρρήχης τὸ ὄνομα θέσθαι. Schol. ad Pindar. Pyth. II. 127. Boeckh. de metris Pind. p. 271. Schaef. de Πρύλεις et Πρυλές adnot. in nov. Thes. Steph. ed. pag. DIX. s. v. Alia etiam Cyprii peculiaria verba ibidem leguntur. Theophrasti autem opus Περὶ Κυπρίων βασιλείας apud Phot. Lex. s. v. Τιάρα laudatur et in Scholiis ad Plat. p. 415. ed. Bekker. Insula primum Σφηκεία nominata, quod Σφήκες eam habitabant, deinde Κεραστία multorum collium causa. Ἐνοχαὶ quidem in Etym. M. s. v. p. 738. 55. scriptum est, sed jam Sylburgius ἐξοχάς emendavit, et sic quidem Schol. Lycophr. ad v. 447. auctoritate scripsit Larcherus. Larcheri emend. ad Orion. Theb. p. 209. ed. Sturz. Peculiaria quædam de regibus hujusce insulæ apud Eustathium leguntur ad Iliad. 497. 49. καὶ τι δὲ φασὶ τάγμα εὐδοξον ἐν Κύπρῳ ἄνακτες ἐκαλοῦντο· πρὸς οὗς ἀνεφέρετο, φασὶν, ἐκάστης ἡμέρας πρὸς τῶν ὠτακουστούντων, δ, τι ἂν ἀκούσωσιν· ἐπὶ διορθώσει δὲ τοῦτο ἦν τῶν κατὰ τὴν νῆσον. His de tyrannorum artibus disputavit Aristoteles in Polit. V. 9. p. 186. ed. Goettling. quem vide in adnot. 407 et 494.

ΚΥΡΗΝΑΙΩΝ ΠΟΛΙΤΕΙΑ.

I. Βάττος.

Βάττος Κυρήνην ἐκτισεν ἐλθὼν ἀπὸ Θήρας τῆς κατὰ Κρητὴν νήσου· ὃν τιμήσαντες Λίβυες ἐχαρίσαντο αὐτῷ τὸ κάλλιστον τῶν λαχάνων τὸ σιλφιον, καὶ ἐν νομίσματι αὐτὸν ἐχάραξαν, τῇ μὲν βασιλείᾳ, τῇ δὲ σιλφιον παρὰ τῆς πόλεως δεχόμενον, ὥς Ἀριστοτέλης ἐν τῇ Κυρηναίων Πολιτείᾳ· ἐνθεν καὶ ἡ παροιμία ἐπὶ τῶν διαφόρους καὶ ἐξόχους τιμὰς δεχομένων. Βάττος, ὥς Ἀριστο-

τέλης, ἐν Λιβύῃ Κυρήνην λεγομένην ἔκτισε κατὰ τὸν δοθέντα αὐτῷ παρὰ τῷ Ἀπόλλωνι χρησμόν· καὶ οἱ πολῖται οἱ Κυρηναῖοι ἀνταπόδοσιν τῆς εὐεργεσίας βουλόμενοι χαρίσασθαι τῷ βασιλεῖ, ἐποίησαν εἰκόνα, ὡς δὲ τίνες δακτύλιον, ἐν ᾧ ἡ πόλις αὐτῶν προσφέρει τῷ βασιλεῖ τὸ σίλφιον, καὶ τὸ φύλλον δὲ αὐτοῦ καὶ ὁ καρπὸς, καὶ ὁ κλάδος, καὶ ὅπος, καὶ ἀπλῶς τὸ πᾶν αὐτοῦ πολλῆς τιμῆς ἄξιόν ἐστιν. Schol. ad Aristoph. Plut. v. 926. Montefalconii Bibliotheca Coial. 607. De herba σίλφιον in Cyrenaica terra cumulatim inventa conf. Interpp. ad Plaut. Rud. 3. 2. 16. Sprengel hist. rei herb. p. 84. De Batto vero multa exstant in Scholiis ad Pind. Pyth. et fusius hac de civitate agit Hardion in Mém. de l'Académie des Inscript. t. III.

Plato, si Plutarcho, Æliano et Diogeni Laertio fides (Pamphil. apud Diog. Laert. III. 23. Ælian. V. H. II. 42. XII. 30. Plut. ad Princip. indoctum p. 779. t. II. Vit. Lucull. p. 492. D. E. t. I. ed. Francof.) rogatus ut Cyrensis et Arcadibus leges ferret, explorato singulari horum populorum statu, quum eum legislationi suæ morali non accommodatum reperiret, honorificum munus recusavit. Morgenstern de Platonis republ. p. 289.

II. Αἰθήρ.

Αἰθήρ παρὰ τὸ αἰεὶ θεῖν κυκλοφορικῶς, φησὶν Ἀριστοτέλης περὶ Κυρηναίων. Etym. Magn. s. v. Ἀριστοτέλης δὲ καὶ πέμπτον εἰσάγει σῶμα, τὸ αἰθέριον καὶ κυκλοφορικόν, μὴ βουλόμενος τὸν οὐρανὸν ἐκ τῶν τεσσάρων στοιχείων γεγενῆσθαι· κυκλοφορικὸν δὲ λέγει τὸ πέμπτον σῶμα, ὅτι ἐν κύκλῳ περὶ τὴν γῆν φέρεται. Nemesii de nat. hom. p. 164. seq. ed. Matth. Aristot. de Mundo c. 2. de Coelo c. 2. Diogen. Laert. p. 176. Plut. p. 878. B. Chrysippi de Æthere dicta invenias in Baguet. Comment. de Chrysippi vita etc. pag. 212.

III. Πεντηκοντάδραχμον καὶ Πεντάδραχμον.

Ἦν δὲ ἡ δραχμὴ οὐ νόμισμα μόνον ἀλλὰ καὶ πεντηκοντάδραχμον καὶ πεντάδραχμον παρὰ Κυρηναίους. Ἦν μέντοι, ὡς Ἀριστοτέλης φησὶν ἐν Κυρήνῃ, καὶ τετραστάτηρον καὶ στατήρ καὶ ἡμιστάτηρον χρυσᾷ νομίσματα. Poll. IX. 60. 62. Hac de re conf. Wurmii de Ponder. Num. Mensur. rationibus apud Romanos et Græcos. Stuttgart. 1821. 8.

ΛΑΚΕΔΑΙΜΟΝΙΩΝ ΠΟΛΙΤΕΙΑ.

I. Αἰγεῖδαι.

Εἰσὶν Αἰγεῖδαι φρατρία Θηβαίων, ἀφ' ἧς ἦκόν τινες εἰς Σπάρτην, Λακεδαιμονίοις βοηθήσαντες ἐν τῷ πρὸς Ἀμυκλαεῖς πολέμῳ, ἡγεμόνι χρησάμενοι Τιμομάχῳ, ὃς πρῶτος μὲν πάντα τὰ πρὸς πόλεμον διέταξε Λακεδαιμονίοις· μεγάλων δὲ παρ' αὐτοῖς ἤξια ἦν τιμῶν. Καὶ τοῖς Ἑτακείοις δὲ ὁ χάλκεος αὐτῷ θώραξ προτίθεται, τοῦτον δὲ Θηβαῖοι σπλον ἐκάλουν. Ταῦτα ἱστορεῖ καὶ Ἀριστοτέλης ἐν τῇ Λακεδαιμονίων Πολιτείᾳ.—Ἀριστοτέλης φησὶν ὅτι πολεμοῦντες οἱ Λάκωνες Ἀμυκλαεῦσιν, ὥς ἐπτόθοντο παρὰ θεοῦ τοὺς Αἰγεῖδας συμμάχους λαβεῖν, εἰς Ἀθήνας ἐπαρεούργο· καταλύσαντες δὲ ἐν Θήβαις, εὐωχομένης τῆς τῶν Αἰγεῖδων φρατρίας ἐκλήθησαν· ἀκούσαντες δὲ μετὰ δεῖπνον εὐχομένου τοῦ ἱερέως δοῦναι τοῖς Αἰγεῖδαῖς τοὺς θεοὺς τὰ ἀγαθὰ, καὶ συμβαλόντες τὸν χρησμόν, ἐντεῦθεν ἔλαβον τὴν συμμαχίαν. Schol. ad Pind. Ist. VII. 18. (VI. 18. ed. Boeckh.) Αἰγεῖδαι ἀπὸ τοῦ Αἰγέως καλοῦνται, φυλὴ μεγάλη ἐν Σπάρτῃ. Herod. IV. 149. *ibid.* Wessel. Plura de Ægidis Lacedæmoniorum Thebanorumque col-legit Marxius ad Ephori fragm. p. 100. 103. seq.

II. Λυκούργος.

Οἱ μὲν Ἰφίτῳ συνακμάσαι Λυκούργον καὶ συνδιαβῆναι τὴν Ὀλυμπιακὴν ἐκεχειρίαν λέγουσιν αὐτὸν ὃν ἐστὶ καὶ Ἀριστοτέλης ὁ φιλόσοφος, τεκμήριον προσφέρων τὸν Ὀλυμπῖον δίσκον, ἐν ᾧ τοῦνομα τοῦ Λυκούργου διασώζεται καταγεγραμμένον. Plut. Lycurg. I. p. 85. Ἀριστοτέλης ἐλάττωνας σχεῖν φησὶ τιμὰς ἢ προσήκον ἦν αὐτὸν (Λυκούργον). ἔχειν ἐν Λακεδαίμονι, καί περ ἔχοντα τὰς μεγίστας· ἱερὸν τε γάρ ἐστιν αὐτοῦ, καὶ θύουσι καθ' ἕκαστον ἐνιαυτὸν ὡς Θεῷ. Plut. l. c. p. 127. Lyc. I. 31. Hæc etiam ex Ὀλυμπιονίκαις a Laertio V. 26. VIII. 51. et a Menagii Anonymo memoratis, hausta esse possunt, quas Eratosthenem in suis sæpius secutum esse Sturzius probat in Præfat. ad Empedoclis fragm. p. XIX. Quod vero ad rem attinet, nominis errore hæc ab Aristotele posita esse videntur. Nam, ut Ciceronis utar verbis, centum et octo annis postquam Lycurgus leges scribere instituit, prima posita est Olympias (de Republ. II. 10.); quippe a Lycurgo juniore una cum Iphito ludos primum institutos esse verior videtur sententia. Euseb.

Chron. I. 32. Ceterum locus Aristotelis, quem Plutarchus pag. 112. t. I. c. 14. impugnatur, non ex Λακεδαιμονίων Πολιτεία excerptus est. Exstat enim in Polit. II. 6. §. 8. Schneideri Comment. p. 122.

III. Ἐφοροί.

Ἀριστοτέλης δὲ μάλιστα φησι καὶ τοὺς Ἐφόρους, ὅταν εἰς τὴν ἀρχὴν καταστῶσι, πρῶτον τοῖς εἰλωσι καταγγέλλειν πόλεμον, ὅπως εὐαγὲς ἢ τὸ ἀνελεῖν. Καὶ τὰλλα δὲ τραχέως προσεφέρουντο καὶ σκληρῶς αἰτοῖσι, ὥστε καὶ πίνειν ἀναγκάζοντες πολλὸν ἄκρατον εἰς τὰ συσσίτια παρεισήγον, ἐπιδεικνύμενοι τὸ μεθύειν οἷόν ἐστι τοῖς νέοις· καὶ ῥῶδς ἐκέλευον ᾄδειν, καὶ χορείας χορεύειν ἀγεννεῖς καὶ καταγελάστους, ἀπέχεσθαι δὲ τῶν ἐλευθέρων. Plut. Lyc. c. 28: Multa quidem Stagyrites de Ephoris in octo libris Politicorum (II. 6.) disputat, attamen hæc et quæ Plutarchus l. c. pag. 121. de κρυπτικῇ i. e. de puerorum latrociniiis ex Aristotele hausit, frustra ibi quæsiui; ex Lacedæmoniorum igitur Politia hausta esse videntur. De Ἐφορείᾳ etiam mentionem fecit Aristoteles in Rhet. III. 18.

IV.

Ὁ Ἀριστοτέλης οὐκ ἐξεῖναι φησὶν ἀποδημεῖν τοῖς Λακεδαιμονίοις, ὅπως μὴδὲ ἐθίζωνται ἄλλων νόμων εἶναι φίλοι· τοῦ μέντοι Ἰσοκράτους (ἐν Βουσιρυδί p. 225. A. ed. Steph.) τοὺς μαχίμους μόνους λέγοντος κωλύεσθαι ἀποδημεῖν, οἱ περὶ Ἀριστοτέλην τοὺς πάντας Λακεδαιμονίους φασίν. Harp. s. v. καὶ γὰρ τὸ μ. Perizon. ad Ælian. V. H. XIII. 16. Heind. ad Protag. p. 342. c. t. IV. p. 580. Fabrotti ad Theoph. Inst. p. 11. ubi accurate omnia invenies collecta.

V. Μόραι.

Συντάγματά τινα Λακωνικὰ οὕτω καλεῖται· διελεγκται δὲ περὶ τούτων Ἀριστοτέλης ἐν τῇ Λακεδαιμονίων Πολιτείᾳ. Φησὶ δὲ ὡς εἰσὶ μοῖραι (e Photio ἐπτά adjungendum est) ὠνομασμένοι, καὶ διήρηται εἰς τὰς μοῖρας Λακεδαιμόνιοι πάντες. Harp. s. v. Suid. s. v. Φησὶ δὲ Ἀριστοτέλης, ὡς εἰσὶ μοῖραι ἐπτά ὠνομασμένοι, καὶ διήρηται εἰς τὰς Μοῖρας Λακεδαιμόνιοι πάντες. Phot. s. v. p. 284. 18. ad exemplar Porson. Μωρῶν, ubi Μορῶν corrigas. Sturzii Lexic. Xenoph. Vol. III. p. 173. Schleusneri cur. noviss. in Phot. p. 245. Μόρα σύνταγμά τι Λακωνικὸν ἐξ ὀκτακοσίων ἢ ἐννακοσίων ἀνδρῶν συνεστός· ἢ ὄνομα λόχου τινός.

Bekk. anecd. I. 279. Τὴν δὲ μόραν Ἐφορος μὲν ἀνδρας εἶναι πεντακοσίους,—ἄλλοι δὲ τινες ἐννακοσίους, ὧν Πολύβιος ἐστι. Plut. Pelop. c. 17. p. 286. Ephori fragm. p. 249. ed. Marx. Diodor. XV. 32. ibique Wesseling. Si Λόχος et Μόρα idem esset, cum Meursio in Harpocratiōnis loco Μόραι ε' emendandum; lege quæ suo more copiose ille collegit Attic. Lect. I. 16.

VI. Λόχος.

Λόχοι Λακεδαιμονίων φησὶν Ἀριστοφάνης τέτταρες—πέντε γὰρ εἰσιν, ὥς φησι Ἀριστοτέλης. Hesych. s. v. Λόχος, ἐνιοι μὲν τὸ σύστημα τὸ ἐξ ἀνδρῶν ἦ. Οἱ δὲ τὸ ἐξ ἀνδρῶν ιβ'. Οἱ δὲ τὸ ἀπὸ ἑκκαίδεκα ἀνδρῶν πλήθος, δ καὶ τέλειόν φασι καὶ σύμμετρον. Conf. τάξις παλαιὰ καὶ ὀνομασίαι τῶν ἀρχόντων in Thesaurο utriusque ling. p. 820. et p. 822. l. 48. λόχος ἀνδρῶν ὀκτώ. ex variis scriptoribus glossemata collecta esse videntur. Hesychius nunc e Photii Lex. ed. Pors. emendari potest. Λόχοι, Λακεδαιμονίων δ', ὡς Ἀριστοφάνης. Θουκυδίδης δὲ ε' Ἀριστοτέλης ζ'. Photii Lexic. s. v. Φυλαὶ etiam apud Athenienses descriptæ erant in λόχους et φρατρίας (Aristot. Pol. V. 7. §. 11.), sæpius tamen λόχου fit mentio, ubi de militia et de delectu militari sermo est. Schneid. Comment. in Aristot. Polit. p. 329. Perizon. ad Ælian. V. H. II. 44.

VII. Φοινικίς.

Ἀριστοτέλης φησὶ ἐν Λακεδαιμονίων Πολιτείᾳ, χρῆσθαι Λακεδαιμονίους φοινικίδι πρὸς τοὺς πολέμους· τοῦτο μὲν, ὅτι τὸ τῆς χροῆς ἀνδρικόν· τοῦτο δὲ, ὅτι τὸ τοῦ χρώματος αἱματώδες τὸ τοῦ αἵματος ῥύσεως ἐθίζει καταφρονεῖν. Schol. ad Aristoph. Acharn. v. 319. Suid. s. v. φοινικίδα. Mæris s. v. φοινικίς. Ælian. V. H. VI. 6. ait, id factitatum esse, ut quandam gravitatem ipso colore sibi parerent, simulque puniceæ vestes sanguinis profluvio saturatoris coloris redditæ, hostibus terrorem incuterent. Suid. s. v. καταφαίνειν. Valer. Max. II. 6. Plut. in Instit. Laconicis. Qui vero omnibus numeris absolutam virtutem præstitissent, ii etiam, injecta veste punicea, gloriose sepeliebantur. Ælian. l. c.

VIII. Χλαμὺς, χλαῖνα.

Χλαμὺς καὶ χλαῖνα διαφέρει· ἡ μὲν γὰρ χλαῖνα τετραγώνου ἱμά-

τιον· ἡ δὲ χλαμὸς εἰς τέλειον περὶ τὰ κάτω συνήκται καὶ τοὺς χρη-
σαμένους πολὺν καὶ ἀπ' ἀλλήλων διεστάναι· προσάγεται Ἀριστο-
τέλην. Anthon. s. v. conf. Schneideri Lex. s. v. χλαμὸς et
χλαῖνα. Apud Eustathium plura me hac de re legisse memini.

IX. Φόβου ἱερόν.

Ἔστι δὲ καὶ Λακεδαιμονίοις οὐ Φόβου μόνον, ἀλλὰ καὶ Θανάτου
καὶ Γέλωτος καὶ τοιούτων ἄλλων παθημάτων ἱερά. Τιμῶσι δὲ τὸν
Φόβον, οὐχ, ὥσπερ οὗς ἀποτρέπονται δαίμονας, ἡγοῦμενοι βλαβε-
ρὸν, ἀλλὰ τὴν πολιτείαν μάλιστα συνέχεσθαι νόμῳ νομίζοντες· διὸ
καὶ προσεκήρτυον οἱ ἔφοροι τοῖς πολίταις εἰς τὴν ἀρχὴν εἰσιόντες,
ὥς Ἀριστοτέλης φησὶ κείρεσθαι τὸν μύστακα, καὶ προσέχεεν τοῖς
νόμοις, ἵνα μὴ χαλεποὶ ᾧσιν αὐτοῖς· τὸ τοῦ μύστακος, οἶμαι, προ-
τείνοντες, ὅπως καὶ περὶ τὰ μικρότατα τοὺς νέους πειθαρχεῖν ἐθί-
ζωσι· καὶ τὴν ἀνδρείαν δέ μοι δοκοῦσιν, οὐκ ἀφοβίαν, ἀλλὰ φόβον
ψόγον καὶ δέος ἀδοξίας οἱ παλαιοὶ νομίζειν. Plutarch. Cleom.
cap. 9. Etiam apud Athenienses his insulsissimis horrendisque
diis sacra, Epimenidis auctoritate, fuerunt instituta, hoc vero
consilio ut a mœnibus prohiberent. Conf. Heiarichii libellum
“Epimenides Leben und Schriften” inscriptum.

X. Φιλοχρηματία Λακεδαιμονίων.

Ἄ φιλοχρηματία Σπάρταν ἔλοι, ἄλλο δὲ οὐδὲν, αὕτη λέλεκται
ἐπὶ τῶν ἐξ ἀπαντος κερδαίνειν προαιρουμένων· μετενήκεται δὲ ἀπὸ
χρησμοῦ δοθέντος Λακεδαιμονίοις, ἐν ᾧ ἔχρησε τότε ὁ θεὸς ἀπο-
λέσθαι τοὺς Λακεδαιμονίους, δταν ἀργύριον καὶ χρυσίον τιμήσωσι·
μémνηται τοῦ χρησμοῦ Ἀριστοτέλης ἐν τῇ Λακεδαιμονίων Πολιτείᾳ.
Zenob. II. 24. Diogen. Suid. Apost. s. v. Joan. Brodæi
Misc. II. 12. exstant in Gruteri Lampade critica. Plut. Instit.
Lacon. 42. p. 239. E. p. 960. Wytt. Plut. Agis c. 2. t. IV.
p. 296. edit. Bryant. Cicer. de Offic. II. 22. ibique Interpp.
Olympiodori in Platon. Alcibiad. prior. Comment. p. 164.
ibidem Creuzer.

XI. Ὁ Λέσβιος ῥόδός.

Ἰστέον δὲ καὶ ὅτι δοκεῖ οὐκ ἀγαθοὺς ἀνθρώπους ἡ Λέσβος ἐνεγ-
κεῖν, ὅθεν καὶ Λεσβιάσαι, τὸ αἰσχροῦς μολῦναι τὸ στόμα κατὰ Αἴ-
λιον Διώνυσον, ὃς καὶ τὸν τῆς παροιμίας Λέσβιον ῥόδον (scr. αἰοῖδον
ut apud Apostolium s. v. Μετὰ Λέσβιον αἰοῖδον) Τέρπανδρόν
φησιν, ἡ Εὐαινετῖδην, ἡ Ἀριστοκλείδην. Καὶ Ἀριστοτέλης δὲ ἐν

τῇ Λακεδαιμονίων Πολιτείᾳ, τὸ μάλιστα Λέσβιον φῶδον (scr. τὸ Λέσβιον ἀοιδὸν μάλιστα) τὸν Τέρπανδρόν φησι δηλοῦν. Ἐκαλοῦντο δέ φασι καὶ ὅσπερ εἰς τὴν ἐκείνου τιμὴν, πρῶτως μὲν ἀπόγονοι αὐτοῦ, εἴτα, εἴτις ἄλλος παρὲν Λέσβιος. Eustath. in Iliad. p. 637. 12. ed. Basil. p. 741. A. ed. Rom. Suid. s. v. Zenob. V. 9. Diogen. VI. 36. Phavorin. p. 1169. 38. Phot. Lex. ad exempl. Porson. p. 215. 13. ubi pro Εὐαινετίδης, Εὐαίνετος legitur. De Terpandro conf. Plut. de Musica c. 6. Vol. V. P. II. p. 633. ed. Wytttenb. Procli Chrestomathia p. 382. 19. in fin. Hephæstionis Enchirid. ed. Gaisford. Oxon. 1810. 8. Hujus proverbi originem a poetis Græcorum comicis repetendam esse Bodio visum est. Orpheus poetarum Græcorum antiquissimus pag. 17. n. 11. ibique multa de Terpandro, quem Ὁμήρου μὲν τὰ ξπη, Ὀρφέως δὲ τὰ μέλη ἐξηλωκέναι Glaucus Rhæginus auctor est apud Plutarch. l. c., collecta invenies.

XII. Κνακίων Βαβύκα.

Ἄριστοτέλης δὲ τὸν μὲν Κνακίωνα, ποταμὸν, τὴν δὲ Βαβύκαν, γέφυραν. Plutarch. Lyc. p. 92. cap. 6. Inter amnem vero et pontem hujusce nominis oraculi jussu conciones habitæ sunt.

XIII. Ἡ Κρυπτία.

Ἡ δὲ καλουμένη κρυπτία παρὰ Λακεδαιμονίοις, εἶγε δὴ καὶ τοῦτο τῶν Λυκούργου πολιτευμάτων ἓν ἐστίν, ὥς Ἄριστοτέλης ἱστορήκε, ταύτην ἂν εἴη καὶ τῷ Πλάτῳ περὶ τῆς πολιτείας καὶ τοῦ ἀνδρὸς ἐνεργασμένη δόξαν. Plut. Lyc. c. 28. Furtum antiquissimos apud Græcos nemini opprobrio fuisse ex Odyssea (I. 398. III. 73.) et Thucydide (I. 5.) demonstrare licet. conf. Eustath. ad Odys. l. c. Συμφωνεῖ δὲ τοῖς ταῦτα λέγουσι καὶ ὁ ἱστορήσας, ὅτι βίος τῶν Ἑλλήνων τοῖς πρώτοις ἀπὸ ληστείας τὸ πολὺ ἐπορίζετο, καὶ ὅτι τὸ ἀπὸ ληστείας βιοτεύειν τοσοῦτον ἀπεῖχε τοῦ αἰσχύνῃ φέρειν, ὥς καὶ ἐν καλῷ μᾶλλον τι καθεστηκέναι, καὶ ἔδνα ταῖς νύμφαις οἱ νυμφίοι τὰ ληϊσθέντα σὺν κλεῖ ἔφερον. Ceterum cf. Xenoph. de Republ. Lacedæm. ibique Schneideri adnotationes.

XIV. Οἱ Γέροντες.

— Ἀεὶ τῶν ὀκτὼ καὶ εἴκοσι γερόντων τοῖς μὲν βασιλεῦσι προστιθεμένων, ὅσον ἀντιβῆναι πρὸς δημοκρατίαν, αὐτοῖς δὲ ὑπὲρ τοῦ μὴ γενέσθαι τυραννίδα, τὸν δῆμον ἀναβρῶνόντων· τοσοῦτους δὲ κατα-

σταθῆναί φησι τοὺς γέροντας Ἀριστοτέλης, ὅτι τριάκοντα τῶν πρώτων μετὰ Λυκούργου γενομένων, δύο τὴν πρᾶξιν ἐγκατέλιπον ἀποδειλιάσαντες. Plut. Lyc. 5. De Gerusia omnia fere jam olim collegit Meursius. Nunc conferri possunt Interpp. ad Aristotelis Polit. II. 6. et Tittmann Darstellung der griechischen Staatsverfassungen pag. 117. seq.

ΛΟΚΡῶΝ ΠΟΛΙΤΕΙΑ.

I. Ζάλευκος.

Χαμαιλέον ὁ Ἡρακλεώτης ἐν τῷ περὶ μέθης καὶ Ἀριστοτέλης ἐν τῇ Λοκρῶν Πολιτείᾳ Ζάλευκον τὸν Λοκρὸν παρὰ τῆς Ἀθηνᾶς τοὺς νόμους λαμβάνειν ἀπομνημονεύουσι. Clem. Alexandr. Stromat. tom. I. pag. 352. A. ed. Sylburg. Ἐπειδὴ γὰρ Λοκροὶ ἐχρῶντο τῷ θεῷ, πῶς ἂν πολλῆς ταραχῆς ἀπαλλαγεῖεν (civibus enim jam corruptis leges tulit Zaleucus), ἐξέπεσεν αὐτοῖς χρησμὸς, ἑαυτοῖς νόμους τίθεσθαι, ὅτε καὶ τις ποιμὴν, ὄνομα δ' ἦν Ζάλευκος, πόλλους νόμους δυνηθεῖν τοῖς πολίταις εἰσενεγκεῖν δοκίμους· γνωσθεὶς δὲ καὶ ἐρωτηθεὶς, πόθεν εὔροι, ἐφησεν ἐνύπνιον αὐτῷ τὴν Ἀθηνᾶν παραστήσεσθαι (Heynius παραστήσασθαι)· διὸ αὐτὸς τε ἤλευθέρωται καὶ νομοθέτης κατέστη. Schol. ad Pind. Olymp. X. 17. Plutarchus de sui laude pag. 543. lepidam hujusce Zaleuci figmentis affert causam. *Malunt enim homines, Philosophi Chæronensis sunt verba, fortunæ quam virtutis laudem aliis concedere; quod illius dona bonum alienum, hujus defectum a se ipsis proficisci existimant, hanc ob rem οὐχ ἥκιστα γοῦν λέγουσι ἀρκέσαι Λοκροῖς τὴν Ζαλεύκον νομοθεσίαν, ὅτι τὴν Ἀθηνᾶν ἐφασκεν αὐτῷ φοιτῶσαν εἰς ὄψιν ἑκαστότε τοὺς νόμους ὑφηγεῖσθαι καὶ διδάσκειν, αὐτοῦ δὲ μηδὲν εἶναι διανόημα.* Conf. Creuzeri Symbol. t. II. p. 803. not. seq. Heyn. Opusc. Academ. Vol. II. p. 64. seq. Goeller. de situ Syracus. p. 259. Marx Ephori fragm. p. 150. multa ibique laudata. Chamæleon vero, cujus etiam auctoritate Clemens nititur, ex Heraclea Pontica, Peripateticus, Theophrasto et Heraclidæ Pontico æqualis fuit. Jonsius de Script. Hist. Phil. I. 17. Ut omnes fere Peripatetici, hic etiam multa scripsit. Boeckh. Præfat. in Pind. Schol. p. IX. Jambl. vit. Pyth. p. 217. ed. Küster. Zaleucum inter Pythagoreos enumerat. Bentley Dissert. upon Phal. pag. 244. seq.

II. Τῶν Λοκρῶν ἔθῃ.

Τίμαιος δ' ὁ Ταυρομενίτης ἐν τῇ ἐννάτῃ τῶν ἱστοριῶν γράφων οὕτως· “ καθόλου δὲ ἡτιῶντο τὸν Ἀριστοτέλῃ διημαρτηκέναι τῶν Λοκρικῶν ἔθῳ· οὐδὲ γὰρ κεκτήσθαι νόμον εἶναι τοῖς Λοκροῖς, ὁμοίως δὲ οὐδὲ Φωκεῦσιν, οὔτε θεραπαίνας, οὔτε οἰκέτας, πλὴν ἐγγὺς τῶν χρόνων· ἀλλὰ πρώτη τῇ Φιλομήλου γυναικὶ τοῦ καταλαβόντος Δελφούς· δύο θεραπαίνας ἀκολουθήσαι. Παραπλησίως δὲ καὶ Μνάσωνα (Ælian. V. H. III. 19.) τὸν τοῦ Ἀριστοτέλους ἐταῖρον· χιλίους οἰκέτας κτησάμενον (de antiqua servitudine apud Græcos bene disserit Feith. ant. Hom. II. 20.), διαβληθῆναι παρὰ τοῖς Φωκεῦσιν ὡς τοσοῦτους τῶν πολιτῶν τὴν ἀναγκαίαν τροφὴν ἀφηρεύμενον· εἰθίσθαι γὰρ ἐν ταῖς οἰκλαῖς διακορεῖν τοὺς νεωτέρους τοῖς πρεσβυτέροις.” Athen. VI. 264. C. Timæus Tauromenita, ab Istro Callimachio, qui ἀντιγραφάς adversus eum edidit, Ἐπιτίμαιος vocatus (Siebelis in Istri fragm. Lips. 1812. pag. XIX.), insano fere modo Locrorum Epizephyriorum causa in Aristotelem debacchatus est. (De situ Locrorum, qui a Promontorio Ζεφύριον, hodie *Bursano* vel *Bruzzano*, v. Poppo Comment. in Thuc. t. II. p. 552. n. 10, cognominati sunt, Strab. VI. 259.) Φησὶ γὰρ Τίμαιος, Ἀριστοτέλῃ εἶναι θρασύν, εὐχερῇ, προπετῇ· πρὸς δὲ τούτοις κατατετολημμέναι τῆς τῶν Λοκρῶν πόλεως, εἰπόντα, τὴν ἀποικίαν αὐτῶν εἶναι δραπετῶν, οἰκετῶν, μοιχῶν, ἀνδραποδιστῶν. Polyb. XII. 9. 2. Contra se haudquaquam vana conjectura adductum asserit, sed certissimis argumentis exploratam rei veritatem tenere. Ad Locros enim, qui in Græcia sunt, se profectum esse, atque hos primum sibi fœdus in tabulis incisum ostendisse, cui hujusmodi præfixum est exordium; *ut parentes erga liberos decet*. Polybius autem rerum gestarum peritissimus, Locrensiū præcipue in rebus maxime versatus, Aristotelem luculentis rationibus ab hac contumelia vindicavit, imo asserere conatus est, τὴν ὑπ' Ἀριστοτέλους παραδιδομένην ἱστορίαν περὶ τῆς ἀποικίας ἀληθινωτέραν εἶναι συμβαίνει τῆς ὑπὸ Τιμαίου λεγομένης. Polyb. XII. 5. 4. De maledicentia vero Timæi conf. Wesseling. ad Diodor. V. pag. 330. Marx ad Ephori fragm. p. 67. 153. 255. Schweighæus. ad Polyb. t. VII. p. 72. Omnia fere collegit Goeller de situ et origine Syracus. pag. 192. seq.

ΜΑΣΣΑΛΙΩΤΩΝ ΠΟΛΙΤΕΙΑ.

I. Πρωτιάδαι.

Τὸ ὅμοιον ἱστορεῖ γενέσθαι καὶ Ἀριστοτέλης ἐν τῇ Μασσαλιωτῶν Πολιτείᾳ γράφων οὕτως· “Φωκαεῖς οἱ ἐν Ἰωνίᾳ ἐμπορίᾳ χρώμενοι, ἔκτισαν Μασσαλίαν. Εὖξενος δὲ ὁ Φωκαεὺς Νάνω τῷ βασιλεῖ, τοῦτο δ' ἦν αὐτῷ ὄνομα, ἦν ξένος· οὗτος ὁ Νάνος ἐπιτελῶν γάμους τῆς θυγατρὸς, κατὰ τύχην παραγενόμενον τὸν Εὖξενον παρακέκληκεν ἐπὶ τὴν θούλην· ὁ δὲ γάμος ἐγένετο τόνδε τὸν τρόπον· ἔδει μετὰ τὸ δεῖπνον εἰσελθοῦσαν τὴν παῖδα, φιάλην κεκρασμένην ᾧ βούλοιο δοῦναι τῶν παρόντων μνηστῆρων· ᾧ δὲ δόῃ, τοῦτον εἶναι νυμφίον· ἡ δὲ παῖς εἰσελθοῦσα δίδωσι, εἴτε ἀπὸ τύχης, εἴτε καὶ διὰ ἄλλην τινα αἰτίαν τῷ Εὖξενῳ· ὄνομα δὲ ἦν τῇ (Schweighæus. omittit τῇ) παιδί Πέττα. Τούτου δὲ συμβάντος, καὶ τοῦ πατρὸς ἀφιστύντος, ὡς κατὰ θεὸν γενομένης τῆς δόσεως, ἔχειν αὐτὴν, ἔλαβεν ὁ Εὖξενος γυναῖκα, καὶ συνφέρει, μεταθέμενος τοῦνομα Ἀριστοξένην, καὶ ἔστι γένος ἐν Μασσαλίᾳ ἀπὸ τῆς ἀνθρώπου μέχρι νῦν Πρωτιάδαι καλούμενον, Πρώτις γὰρ ἐγένετο υἱὸς Εὖξενου καὶ Ἀριστοξένης.” Athen. XIII. 576. A. Aliter Plutarchus (Sol. c. 2. I. 174.): ὁ Μασσαλίας κτίστης Πρώτος ὑπὸ Κελτῶν τῶν περὶ τὸν Ῥοδανὸν ἀγαπηθείς. Aristotelem sequitur Trogus 43. 3. Schneid. Comment. in Arist. Pol. p. 306. Apud Papon Hist. gén. de Provence II. p. 496. hæc de nominis origine leguntur: Μασσαλία de Μάσσω et Σάλιαι, c'est le nom de Salyes, dont le roi se tenoit près de l'endroit où est la ville d'Aix. Ainsi Marseille signifie qui est voisin de Salyes. [Vide quæ disputavit Jo. Chr. Johannsen in libro: Veteris Massiliæ res et instituta. Kilix. 1817. L. I. cap. 1. 2. pag. 6. seqq., ac de nomine urbis ibid. cap. 5. pag. 27. seq.]

II. Μασσαλία.

“Οτι πρὸ τούτων τῶν χρόνων (quo Phocenses rege coacti patriam fugerunt) ἤδη ὑπὸ Φωκαέων ᾤκιστο ἡ Μασσαλία καὶ Ἀριστοτέλης ἐν τῇ Μασσαλιωτῶν Πολιτείᾳ δηλοῖ. Harp. s. v. Μασσαλία. Phot. Lex. s. v. 218. 13. ad exemplar Porson. Schleusneri cur. noviss. pag. 218. Φωκαεῖς (Mahne Diatribe de Aristoxeno recte p. 211. Φωκαεῖς legit) φηγόντες, Μασσαλίαν ᾤκισαν, τοῦτοις ὁμόχρονος ὁ Πυθαγόρας, apud Jamblich. Theolog. Arithm. p. 41. legitur. De nomine Massaliæ Steph. Byz. s. v.

et inter Timæi fragm. apud Goeller. de situ Syrac. pag. 262. Coray ad Isocrat. t. II. p. 333. ibid. II. Quibus adjunge Petr. Heidenreich. Massilia, in Gronov. Thes. Antiq. Vol. VI.

III. Βρασμός.

Ἀριστοτέλης μὲν οὖν φησὶν, ὑπὸ σεισμῶν τῶν καλουμένων Βρασμῶν, ἐκπεσόντας τοὺς λίθους εἰς τὴν ἐπιφάνειαν (ἐν τῷ πεδίῳ, μεταφῶν τῆς Μασσαλίας καὶ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ῥοδανοῦ) συνολισθεῖν εἰς τὰ κοῖλα τῶν χωρίων. Strab. Geograph. IV. 182. “Locum Aristotelis hodie opinor non habemus. Idem tamen hujus rei etiam libro II. cap. 8. μετεωρολ. meminit. [conf. Johannsen l. I. cap. 4. pag. 21.] De terræ motu, quem Posidonius Βρασμὸν vocabat, alii Βρασπατίαν, vid. Senec. N. Q. VI. 21.” Casaub.

IV. Μασσαλιωτῶν τρυφή.

Μασσαλιῶται δ' ἐθελήνθησαν, οἱ τὸν αὐτὸν τοῖς Ἰβηρσι τῆς ἐσθῆτος φοροῦντες κόσμον. Ἀσχημονοῦσι γοῦν διὰ τὴν ἐν ταῖς ψυχαῖς μαλακίαν, διὰ τρυφήν γυναικοπαθοῦντες· ὅθεν καὶ παροιμία παρήλθεν, Πλεύσαις εἰς Μασσαλίαν. Athen. XII. 523. C. Erasmus in Adagiis formam Πλεύσεως profert, quæ quidem in Proverbio magis placeat. Dubius est ceterum utrum sit Massalia Phocensium colonia, an Libyca. Plautus enim, Cicero, Strabo, Valerius Maximus alique Massiliensium severam disciplinam summis laudibus extulerunt; leges adeo quædam sapientiæ frugalitatisque plenæ a Valerio Maximo et ab Athenæo ipso nobis servatæ sunt, e. g. ne cives religionis prætextu vitam inertem et otiosam sectarentur, ne mulieres vino uterentur (Ælian. V. H. II. 38.); apud Athenæum igitur, ex Aristotelis Adagiis aut Rebuspublicis ut videtur haurientem, vel Massaliam Libycam vel tertiam quampiam intelligendam esse decrevit. Des. Erasmi Adagior. p. 1937. Montefalconii Bibliotheca Coislin. 608. [Vid. quæ Johannsen libro supra laudato, III. c. 2. p. 73. sqq. disputat, quo hæcce inter se conciliet.]

ΜΕΘΩΝΑΙΩΝ ΠΟΛΙΤΕΙΑ.

Παράσιτοι.

Ἀριστοτέλης δ' ἐν τῇ Μεθωναίων Πολιτείᾳ, παράσιτοι, φησὶ, τοῖς μὲν ἄρχουσι δύο καθ' ἕκαστον ἦσαν· τοῖς δὲ πολεμάρχοις εἰς. Τεταγμένα δὲ ἐλάμβανον παρ' ἄλλων τε τινῶν καὶ τῶν ἀλιέων

ὄψον. Athen. VI. 236. c. Μεθώνη, ἣν πολιορκῶν ὁ Φίλιππος ἐξεκόπη τὸν δεξιὸν ὀφθαλμόν· τέσσαρες δὲ εἶναι φησὶ Μεθώνας Δημήτριος ὁ Μάγνης. Phot. Lex. s. v. Parasiti vero ii fuerunt apud Athenienses, qui apud Romanos suis in ritibus *virī erulones* vocati sunt. Poll. VI. 7. Petiti LL. Att. I. 2. p. 159. ed. Wesseling. De Methone vero, quo nomine plures fuere urbes, plura conguessit Eustath. ad Iliad. II. 716. Incolæ e Phthiorum gente fuere, qui ab Achillis inde ditionis finibus loca insederunt. Heyne ad Iliad. II. 716. t. IV. p. 379.

ΜΙΛΗΣΙΩΝ ΠΟΛΙΤΕΙΑ.

Μιλήσιοι.

Μιλήσιοι δ' ἕως μὲν οὐκ ἐτρώφω, ἐνίκων Σκύθας, ὥς φησιν Ἐφορος, καὶ τὰς ἐφ' Ἑλλησπόντῃ πόλεις ἔκτισαν καὶ τὸν Εὐξεινον πόντον κατῴκισαν πόλεσι λαμπραῖς, καὶ πάντες ἐπὶ τὴν Μίλητον ἔθεον· ὥς δ' ὑπήχθησαν ἡδονῇ καὶ τρυφῇ, κατεβρύη τὸ τῆς πόλεως ἀνδρείον, φησὶ Ἀριστοτέλης, καὶ παροιμία τις ἐγεννήθη ἐπ' αὐτῶν,

Πάλαι ποτ' ἦσαν ἄλκιμοι Μιλήσιοι.

Athen. XII. 523. e. Hæc ex Milesiorum republica hausta esse jam Schweighæuserus conjecit in Indice ad Athen. Frustra hoc Ephori fragmentum in Marxii collectione quæsi, quem quidem narratio de urbis Milesiorum origine apud Strab. XIV. p. 941. non fugit. Ephori fragm. 135. Milesiorum vero luxus in hominum sermonem abiit, adeo ut quidquid molle minusque virile vellent intelligere, Milesium appellarent; hinc Aristophanes in Ranis Μιλήσια στρώματα notat vel quod Milesia regio optimas habere lanas dicitur [vid. quæ plura hac de re disseruntur in not. ad Plutarch. Alcib. cap. XXIII. p. 194. seqq.]; fabulæ Milesiæ etiam sermones nec veri nec verisimiles, nec in ullum vitæ usum parati, sed tantum ad voluptatem et terendum tempus, a Mileto Ioniæ originem duxerunt. Des. Erasmi Adag. p. 1194.

ΜΗΛΙΕΩΝ ΠΟΛΙΤΕΙΑ.

I. Οἱ παῖδες.

Ἀριστοτέλης ἐν τῇ Μηλιάων Πολιτείᾳ τοὺς παῖδας γυμνοὺς ἐκφέρειν μέχρις ἐτῶν 15' καὶ καταφιλεῖν αὐτοὺς ἐν τοῖς συμποσίοις. Suid. s. v. τῶν φιλάτων. Μηλίοις ἀνεῖλεν ὁ θεὸς, φιλεῖν τῶν φιλάτων τὰ φιλάτα· μέχρις οὖν ἐτῶν δέκα ἐξ γυμνοῦς περιέφερον

τοὺς παῖδας, καὶ κατεφύλουν ἐν Ὀλυμπίᾳ. Prov. Vat. append. Cent. IV. 5. Nihil sani e verbis ἐν Ὀλυμπίᾳ erui potest; locus e Suida emendandus est.

II. Τὸ Μηλιακὸν πλοῖον.

Τὸ Μηλιακὸν πλοῖον τοῦτο ἐπὶ τῶν ἄγαν ρεόντων πλοίων ἀπὸ ἱστορίας τινὸς εἴρηται· φησὶ γὰρ Ἀριστοτέλης, Ἰππότην εἰς ἀποικίαν στελλόμενον τοῖς μὴ βουλευθεῖσιν αὐτῷ συμπλεῖν καταράσασθαι (leg. καταρᾶσθαι), ἐπειδὴ γὰρ προφασιζόμενοι, οἱ μὲν τὰς γυναῖκας αὐτοῖς ἀρρώστειν, οἱ δὲ τὰ πλοῖα ρεῖν κατέμενον, κατηράσατο μήτε πλοῖα στεγανὰ αὐτοῖς γενέσθαι ποτὲ, καὶ ὑπὸ τῶν γυναικῶν κρατεῖσθαι ἀεί. Phot. Lex. s. v. 594. 9. ad exempl. Porson. Suidas s. v. Apostol. Cent. XIX. 89. Prov. e Vat. Append. IV. 4. Des. Erasmi Adag. p. 685. ed. Wechel.

ΝΑΞΙΩΝ ΠΟΛΙΤΕΙΑ.

I. Λύγδαμιν τύραννος.

Ἀριστοτέλης ἐν τῇ Ναξίῳ Πολιτείᾳ περὶ τῆς παροιμίας, οὐδεὶς κακὸς μέγας ἰχθὺς, οὕτως γράφει. Τῶν παρὰ Ναξίοις εὐπόρων, οἱ μὲν πολλοὶ τὸ ἄστυ ᾗκουν, οἱ δὲ ἄλλοι διεσπαρμένοι κατὰ κόμας· ἐν οὖν δὴ τινι τῶν κωμῶν, ἥ ὄνομα ἦν Ληστιάδαι, Τελεσταγόρας ᾗκει, πλούσιός τε σφόδρα καὶ εὐδοκίμων καὶ τιμώμενος παρὰ τῷ δήμῳ τοῖς ἄλλοις ἅπασι καὶ τοῖς καθ' ἡμέραν πεμπομένοις· καὶ ὅτε καταβάντες ἐκ τῆς πόλεως δυσωνοῦντό τι τῶν πωλουμένων, ἔθος ἦν τοῖς πωλοῦσι λέγειν, ὅτι μᾶλλον ἂν προέλοιτο Τελεσταγόρα δοῦναι, ἢ τοσοῦτον ἀναδόσθαι. Νεανίσκοι οὖν τινες ὠνούμενοι μέγαν ἰχθύν, εἰπόντος τοῦ ἀλιέως τὰ αὐτὰ, λυπηθέντες τῷ πολλάκις ἀκούειν, ὑποπιόντες ἐκώμασαν πρὸς αὐτόν. Δεξαμένου δὲ τοῦ Τελεσταγόρου φιλοφρόνως αὐτοὺς, οἱ νεανίσκοι αὐτόν τε ὕβρισαν, καὶ δύο θυγατέρας αὐτοῦ ἐπιγάμους· ἐφ' οἷς ἀγανακτήσαντες οἱ Νάξιοι καὶ τὰ ὅπλα ἀναλαβόντες ἐπῆλθον τοῖς νεανίσκοις· καὶ μεγίστη τότε στάσις ἐγένετο προστατοῦντος τῶν Ναξίων Λυγδάμιδος, ὃς ἀπὸ ταύτης τῆς στρατηγίας τύραννος ἀνεφάνη τῆς πατρίδος. Athen. VIII. 348. a. seq. Antea paucorum fuit Naxiis dominatio. Αἱ δ' ὀλιγαρχίαι μεταβάλλουσι—μάλιστα, ὅταν ἐξ αὐτῆς συμβῇ τῆς ὀλιγαρχίας γίνεσθαι τὸν ἡγεμόνα· καθάπερ ἐν Νάξῳ Λύγδαμιν, ὃς καὶ ἐτυράννησεν ὕστερον τῶν Ναξίων. Arist. Pol. V. 5. init. Econ. II. 1. t. II. p. 283. E. ed. Casaub. Hæc vero regiminis mutatio a. Chr. n. quingentesimo sexto facta est.

Kortüm. ad hist. rerumpubl. græc. p. 103. Tittm. l. c. p. 409.
Mannert. Geogr. VIII. 754.

II. Πολυκρίτη.

Bello inter Naxios Milesiosque mœchæ cujusdam causa orto, Naxii præsertim a Diogneto, Erythræorum Milesiis auxilia ferentium duce, vexati sunt. Femina quædam, Polycritæ nomine, cujus amore Diognetus captus est, pacem dedit civibus. Qui vero hoc factum sit, diverso modo a Naxiorum scriptoribus relatum est, Ἀριστοτέλης δὲ φησιν οὐδὲ ἀλούσης τῆς Πολυκρίτης· ἄλλως δὲ πὼς ἰδόντα τὸν Διόγνητον ἐρασθῆναι, καὶ πάντα διδόναι καὶ ποιεῖν ἔτοιμον εἶναι· τὴν δὲ ὁμολογεῖν ἀφίξεσθαι πρὸς αὐτὸν, ἐνὸς μόνου τυχοῦσαν, περὶ οὗ τὸν Διόγνητον (ὡς φησιν ὁ φιλόσοφος) ὄρκον ᾗτησεν· ἐπεὶ δὲ ὤμοσεν, ἡξίου τὸ Δῆλιον αὐτῇ δοθῆναι (Δῆλιον γὰρ ἐκαλεῖτο τὸ χωρίον), ἄλλως δὲ οὐκ ἂν ἔφη συνελθεῖν· ὁ δὲ καὶ διὰ τὴν ἐπιθυμίαν καὶ διὰ τὸν ὄρκον ἐξέστη, καὶ παρέδωκε τῇ Πολυκρίτῃ τὸν τόπον, ἐκεῖνη δὲ τοῖς πολίταις· ἐκ δὲ τούτου πάλιν εἰς ἴσον καταστάντες, ἐφ' οἷς ἡβούλουντο πρὸς τοὺς Μιλησίους διελύθησαν. Plut. de virt. mulier. pag. 254. B. seq. Polycritæ factum variis modis exornatum invenias e Theophrasti De rebus Naxicis et opere πρὸς τοὺς καιροὺς in Parthenii Erot. c. 9. in Polyæni Strateg. VIII. 36. ubi quidem male pro Πολυκρίτῃ scriptum invenitur Πολυκρήτη.

ΟΠΟΥΝΤΙΩΝ ΠΟΛΙΤΕΙΑ.

I. Ἄσπετος, ὁ Ἀχιλλεύς.

Ἄσπετος, ὁ Ἀχιλλεύς ἐν Ἠπείρῳ, ὡς φησιν Ἀριστοτέλης ἐν Ὀπουντίων Πολιτείᾳ. Hesych. s. v. ibiq. Alberti. Ὅπους πόλις τῆς Λοκρίδος ἀπὸ Ὀπόεντος τοῦ Ἥλείου. Schol. ad Apollon. Rhod. Argon. I. 69. [Add. Plutarch. Pyrrh. cap. I. ἐκ τούτου δὲ καὶ Ἀχιλλεύς ἐν Ἠπείρῳ τιμὰς ἰσοθέους ἔσχεν, Ἄσπετος ἐπιχωρίῳ φωνῇ προσαγορευόμενος. Ubi consul. notam pag. 145.]

II. Ἀμφίσσα.

Ἀμφίσσα πόλις τῆς Λοκρίδος. Ἀριστοτέλης ἐν τῇ Ὀπουντίων Πολιτείᾳ οὕτω λέγει, “Ἀνδράμιων δὲ ἦν οἰκιστὴς, Ἀμφίσσαν δ' ὠνόμασαν διὰ τὸ περιέχεσθαι τὸν τόπον ὄρεσιν.” Harp. s. v. Ἀμφίσσα. Diversa apud Paus. X. 38. leguntur. Nostrum locum præterit Mannert. Geograph. VIII. 125.

III. Ὀποῦς.

Ὀποῦντος ἦν θυγάτηρ Ἡλείων βασιλέως, ἣν Ἀριστοτέλης Καμβύσην καλεῖ διὰ τούτων οὖν ὁ Πίνδαρος τὴν Πρωτογένειάν φησιν ἐξ Ἡλίδος ἀρπασθεῖσαν εἰς Μαίναλον τῆς Ἀρκαδίας ὅρος κομισθῆναι ὑπὸ Διός· Μαίναλος δὲ ὅρος Ἀρκαδίας καὶ πόλις· ἐνταῦθα μιχθεὶς αὐτῇ ὁ Ζεὺς ἤνεγκε τῷ Λοκρῷ, ἔν' ὥς ἑαυτοῦ ἀναθρέψῃ τὸν γενηθέντα· ἀφ' οὗ ἡ τῶν Λοκρῶν χώρα, ἥς Λοκρίδος μητρόπολις ἡ Ὀποῦς. Schol. ad Pind. Olymp. IX. 86. Opus Patrocli fuit patria. Iliad. Σ. 326. Heyne ad Iliad. II. 531. Ex Eleorum vel Opuntiorum republica hæc excerpta esse videntur. Plura invenies in Mannert. Geograph. VIII. 116. 130. [Conf. Boeckh. Explicatt. ad Carm. Pindar. pag. 191.]

ΟΡΧΟΜΕΝΙΩΝ ΠΟΛΙΤΕΙΑ.

I.

Τὸ Ἡσιόδειον γῆρας, Ἀριστοτέλης ἐν Ὀρχομενίων Πολιτείᾳ, δις τεθάφθαι φησὶ τὸν Ἡσιόδον, καὶ ἐπιγράμματος τοῦδε τυχεῖν,

Χαῖρε δις ἡβήσας καὶ δις τάφον ἀντιβολήσας,

Ἡσιόδ' ἀνθρώποις μέτρον ἔχων σοφίης.

Append. Prov. e Vat. Bibl. IV. 3. Pindari vero est epigramma. Ἀριστοτέλης ἡ ὁ φιλόσοφος, μᾶλλον δὲ οἶμαι ὁ τοὺς πέπλους συντάξας (συνάξας in marg. Multæ occurrunt variantes lectiones in margine ed. Heinsii, quæ publica in Bibliotheca Heidelbergæ exstat; eas quidem adscripsi, quæ ad nostrum pertinent locum. [vid. Gaisford. Poet. Græc. minor. Vol. III. p. 15. seq.]) ἐν τῇ Ὀρχομενίων Πολιτείᾳ, Στησίχορον τὸν μελοποιὸν εἶναι φησὶ υἱὸν Ἡσιόδου (φασὶν Ἡσιόδου in marg.) ἐκ τῆς κτημένης (κεκτημένης in m.) αὐτὸν (αὐτῷ in m.) γενηθέντα τοῦ Ἀμφιφάνους καὶ Γανύκτορος ἀδελφῆς (ἀδελφοῦ in m.), θυγατρὸς δὲ Φήσεως (Φύσεως in m.). Tzetæ Schol. in Hesiod. pag. 3. b. ed. Heinsii. Quod ad Stesichorum attinet, consentit cum Aristotele Philochorus. Procli Schol. in Ἔργα a. p. 66. b. Fabricii Bibl. gr. t. I. pag. 596. Ἐπέγραψε δὲ καὶ Πίνδαρος atque iisdem sequitur verbis epigramma, quod supra descripsimus; in margine versus secundus sic est scriptus: Ἡσιόδου ἀνθρώποις μέτρα χέων σοφίης. Θεσπιέων ἀνελόντων τοὺς οἰκούντας τὴν Ἀσκλην, Ὀρχομενίων δὲ τοὺς σωθέντας δεξαμένων, ὅθεν καὶ τὸν θεὸν Ὀρχομενίους προστάξαι τὰ Ἡσιόδου λείψανα λαβεῖν, καὶ

θάψαι παρ' αὐτοῖς, ὡς καὶ Ἀριστοτέλης φησὶ γράφων τὴν Ὀρχομενίων Πολιτείαν. Procli Schol. in ἔργα p. 142. a. De Hesiodi vero laude adde Menandrum de encomio p. 49. ed. Heeren., cujus locum Bastius emendavit ad Greg. Corinth. p. 201.

II. Ἀχάνη.

—Ἐν Ἀχαρνεῦσιν εἶπεν Ἀριστοφάνης (v. 193), ἀχάνας χρυσίου, τὸ ἀγγεῖον ἴσως Περσικόν· ἐνιοὶ δὲ τὴν θεωρικὴν κίστην οὕτω κεκλήσθαι νομίζουσιν, ἐν δὲ Ἀριστοτέλους Ὀρχομενίων Πολιτείᾳ μέτρον ἐστὶ τετταράκοντα πέντε μεδίμνους χωροῦν Ἀττικούς. Poll. X. 165. Salmasii et Jungermanni adnot. ad h. l. De Ponderum etc. rationibus auct. Wurm. p. 133. Apud Homerum Od. XI. 284. occurrit jam Ὀρχομενὸς Μινυήσιος, atque peculiare hac de civitate opus doctissimi Mülleri omnibus antiquitatis studiosis notum est.

ΠΕΛΛΗΝΙΩΝ ΠΟΛΙΤΕΙΑ.

Μάστροι.

Μαστήρες Ὑπερίδης ἐν τῷ πρὸς Πάγκαλον· ἔοικεν ἀρχὴ τις εἶναι ἀποδεδειγμένη ἐπὶ τὸ ζητεῖν τὰ κοινὰ τοῦ δήμου, ὡς οἱ Ζητηταὶ καὶ οἱ ἐν Πελλήρῃ Μάστροι, ὡς Ἀριστοτέλης ἐν τῇ Πελληνίων Πολιτείᾳ. Harp. s. v. Μάστηρες, οἱ τὰ φυγαδευτικὰ χρήματα εἰσπράττοντες, οἷον ἐλ ζητῆται τῶν φυγαδευτικῶν χρημάτων τῶν ἀειφυγία φυγαδευθέντων· ἐκλήθησαν δὲ μάστηρες ἀπὸ τῶν κυνηγῶν τῶν ἐν τοῖς μαστοῖς τῶν ὄρων ζητούντων τὰ θηρία. Phot. Lex. s. v. Μαστροὺς Rhodicorum esse Magistratus Hesychius s. v. affirmat; Doricum vero esse vocabulum hac praesertim de causa existimant, quod Sophron in Mimis Dorica dialecto scriptis, verbo ejusdem radices Μαστροπὸς usus est. Conf. Larcheri adnot. ad Orion. Theb. p. 101. 30. ed Sturz. De Atheniensium vero Ζητηταῖς Sigonius R. Athen. IV. 3. Boeckh. de Œconom. civit. Athen. I. p. 170. Schoemann de Comit. Athen. p. 171. 221. 316.

ΡΩΜΑΙΩΝ ΠΟΛΙΤΕΙΑ.

I. Τῆς Ῥώμης ἀλωσις.

Τοῦ μέντοι πάθους αὐτοῦ (Ῥώμης) καὶ τῆς ἀλώσεως (ὑπὸ τῶν Γαλατῶν) ἔοικεν ἀμυνδρά τις εὐθὺς εἰς τὴν Ἑλλάδα φήμη διελθεῖν. — Ἀριστοτέλης δ' ὁ φιλόσοφος τὸ μὲν ἀλῶναι τὴν πόλιν ὑπὸ Κελ-

τῶν ἀκριβῶς δῆλός ἐστιν ἀκηκοώς· τὸν δὲ σώσαντα Λεύκιον εἶναι φησὶν· ἦν δὲ Μάρκος, οὐ Λεύκιος ὁ Κάμилλος· ἀλλὰ ταῦτα μὲν (Romæ nempe occupationem calamitatemque usque ad Græcos permanasse) εἰκασμῷ λέλεκται. Plut. Camill. c. 22. t. I. p. 309. Equidem cum doctissimo Niebuhr in Romana historia (I. p. 20.) credo, Aristotelem non fusius de Romanorum rebus scripsisse, sed quasdam solum eorum leges moresque in magna illa Rerumpublicarum collectione tradidisse, quod duobus his fragmentis et Ῥωμαίων Νομίμοις a Menagii Anonymo laudatis, quibus nequitiam lectori illudere videtur, ut Fabricio Bibl. gr. III. 7. p. 194. placuit, satis est apertum et perspicuum. Buhle de deperditis Arist. script. Comment. XV. p. 120. Eum vero in antiquissimarum Italiæ civitatum moribus, legibus rationibusque maxime versatum esse Pol. III. 5. 11. et VII. 9. 3. nobis sunt argumento.

II. Τὸ καταφιλεῖν.

Διὰ τί τοὺς συγγενεῖς τῷ στόματι φιλοῦσιν αἱ γυναῖκες (τῶν Ῥωμαίων); ——— Ἀριστοτέλης ὁ φιλόσοφος αἰτίαν ἰσθόρηκε· τὸ γὰρ πολυθρύλλητον ἐκείνο, καὶ πολλοῦ γενέσθαι λεγόμενον, ὡς ἔοικεν, ἐτολήθη ταῖς Τρώασι καὶ περὶ τὴν Ἰταλίαν. Τῶν γὰρ ἀνδρῶν ὡς προσέπλευσαν ἀποβάντων, ἐνέπρησαν τὰ πλοῖα, πάντως ἀπαλλαγῆναι τῆς πλάνης δεόμεναι καὶ τῆς θαλάττης· φοβηθεῖσαι δὲ τοὺς ἀνδρας, ἡσπάζοντο τῶν συγγενῶν καὶ οἰκείων, μετὰ τοῦ καταφιλεῖν καὶ περιπλέκεσθαι, τοὺς προστυγχάνοντας· παυσαμένων δὲ τῆς ὀργῆς καὶ διαλλαγέντων, ἐχρῶντο καὶ τολοιπὸν ταύτῃ τῇ φιλοφροσύνῃ πρὸς αὐτοὺς. Plutarch. Quæst. Roman. pag. 265. b.

ΣΑΜΙΩΝ ΠΟΛΙΤΕΙΑ.

I. Τὸ περὶ Δρυὸν σκότος.

Ἀριστοτέλης φησὶν ἐν τῇ Σαμίων Πολιτείᾳ· Περιηνέας (scr. Πριηνέας) πολλοὺς ὑπὸ Μιλησίων ἀναιρεθῆναι περὶ τὴν καλουμένην Δρυῖν. Ὅθεν καὶ τὰς Περιηνέας (scr. Πριηνέας) γυναῖκας ὀμνῦναι, τὸ περὶ Δρυὸν σκότος. Zenob. V. 11. Mich. Apostol. 17. 25. Vitium in hoc loco inesse atque Περιηνέας scribi oportere luce est clarius. Τίς ὁ λεγόμενος ἐν Πριήνῃ παρὰ δρυὸς σκότος; Σάμιοι καὶ Πριηνεῖς πολεμοῦντες ἀλλήλοις τὰ μὲν ἄλλα μετρίως ἐβλάπτοντο καὶ ἐβλαπτον· μαχῆς δὲ μεγάλης γενομένης, χιλίους Σαμίων οἱ Πριηνεῖς ἀπέκτειναν· ἐβδόμῃ τὸ ὑστερον ἔτει

Μιλησίοις συμβαλόντες παρὰ τὴν καλουμένην δρυῖν, τοὺς ἀρίστους ὁμοῦ τι καὶ πρῶτους ἀπέβαλον τῶν πολιτῶν· ὅτε καὶ Βίاس ὁ σοφὸς εἰς Σάμῳ ἐκ Πριήνης πρεσβεύσας εὐδοκίμησε· ταῖς δὲ Πριηνέων γυναιξὶν ὁμοῦ τοῦ πάθους τούτου καὶ τῆς συμφορᾶς ἐλεεινῆς γενομένης, ἀρὰ κατέστη καὶ ὄρκος ὁ περὶ τῶν μεγίστων, Ὁ παρὰ δρυὶ σκότος, διὰ τὸ παῖδας αὐτῶν καὶ πατέρας καὶ ἄνδρας ἐκεῖ φονευθῆναι. Plut. Quæst. Gr. p. 295. 296. A. Des. Erasmi Adagia p. 965. Prienes vero originem, ubi Bias septem sapientum unus ortus est, legas apud Pausan. Achaic. 12. et apud Herodot. I. 142. Non multum distat a Mileto.

II. Σαμίων ὁ δῆμος πολυγράμματος.

Οἱ Σάμιοι καταπονηθέντες ὑπὸ τῶν Τυράννων σπάνει τῶν πολιτευομένων ἐπέγραψαν τοῖς δούλοις ἐκ πεντεστατήρων τὴν ἰσοπολιτείαν, ὥς Ἀριστοτέλης ἐν τῇ Σαμίων Πολιτείᾳ. Mich. Apost. XVII. 25. Hinc Adagium Σαμίων ὁ δῆμος ὡς πολυγράμματος, quod quidem variis modis explicatum est. Phot. Lex. s. v. 498. 20. ad exempl. Porson. Suid. s. v. Quare Σαμιακὸς τρόπος apud antiquos proverbii loco habitus sit, non potest accurate explicari. Des. Erasmi Adagia p. 290. ed. Wechel. Servi vero a Græcis Romanisque sæpius civium penuria in civitatem recepti sunt, cujus rei multa solos apud Lacedæmonios exstant exempla. De Samiorum quidem Politia omnia jam occupaverunt vv. dd. Kortium ad histor. rerumpubl. græc. p. 100. Tittmann exposit. rerumpubl. Græc. p. 434. Atque peculiare de Samiorum rebus gestis nunc exstat Panofkæ opus, quod conf. pag. 46.

III. Αἷσοπος.

Ἀριστοτέλης ἐν τῇ Σαμίων Πολιτείᾳ εἰπόντα φησὶν Αἷσπον μῦθον εὐδοκιμηκεῖναι. Schol. ad Aristoph. Ὅρν. v. 471. Panofka de Samiorum rebus p. 89.

ΣΑΜΟΘΡΑΚΙΩΝ ΠΟΛΙΤΕΙΑ.

Σαμοθράκη.

Ἡ δὲ Σαμοθράκη Λευκωσία πρότερον ἐκαλεῖτο, ὡς ἱστορεῖ Ἀριστοτέλης ἐν τῇ Σαμοθράκης Πολιτείᾳ· ὕστερον δὲ ὑπὸ Σάου υἱοῦ Ἑρμοῦ καὶ Ῥήνης κληθῆναι, ἐπεντεθέντος τοῦ μὴ τῶν δὲ Θρακῶν οἰκησάντων αὐτὴν Σαμοθράκην κληθῆναι. Schol. ad Apollon. Argon. I. 917. Σαμοθράκη διὰ τί καλεῖται; Κεῖται ἡ νῆσος αὕτη

καταντικρὺ τῆς Θράκης, φασὶ δὲ Σαμίους οἰκίσαντας, αὐτὴν τὸ ὄνομα θέσθαι. Bekkeri anecd. gr. I. 305. Eadem apud Eustathium leguntur ad Iliad. 12. De sacris Samothracum perobscura a variis scriptoribus tradita sunt. Conf. Lipsius ad Tacit. Ann. II. 54. Nota est ingeniosa magis quam vera Schellingii his de religionibus inquisitio. Fuit quoque dicta *Δαρδανία*. Steph. Byz. ubi v. Holsten. Heyne ad Iliad. XIII. 12. Observ. t. VI. p. 371. Panofka de Samiorum rebus pag. 20. seq.

ΣΙΚΤΩΝΙΩΝ ΠΟΛΙΤΕΙΑ.

Τὰ νομίσματα.

Τὸ μέντοι τῶν ὀβολῶν ὄνομα οἱ μὲν διτι πάλαι βουπόροις ὀβελοῖς ἐχρῶντο πρὸς τὰς ἀμοιβάς, ὧν τὸ ὑπὸ τῇ δρακί πλήθος ἐδόκει καλεῖσθαι δραχμή, τὰ δὲ ὀνόματα τοῦ νομίσματος μεταπεσόντος ἐς τὴν νῦν χρεῖαν ἐνέμεινεν ἐκ τῆς μνήμης τῆς παλαιᾶς. Ἀριστοτέλης δὲ αὐτὰ ταῦτα λέγων σμικρὸν τι ἐν Σικωνίων Πολιτείᾳ καινοτομεῖ· ὀφέλλους αὐτοὺς τέως ὠνομάσθαι λέγων, τοῦ μὲν ὀφέλλειν δηλοῦντος τὸ αὔξειν, αὐτῶν δὲ διὰ τὸ εἰς μῆκος ἡῤῥῆσθαι ᾧδε κληθέντων. Ὅθεν καὶ τὸ ὀφέλλειν ὠνομάσθαι φησὶν οὐκ οἷδ' ὅπως ἐπὶ μέντοι τῶν ὀβολῶν ὑπερλάχθαι τὸ φ εἰς τὸ β κατὰ συγγένειαν. Poll. IX. 77. ib. Interpp. De Ponderum etc. rationibus auct. Wurm. passim.

ΣΥΡΑΚΟΥΣΙΩΝ ΠΟΛΙΤΕΙΑ.

I. Καλλικύριοι.

Καλλικύριοι, οἱ ἀντὶ τῶν γεωμόρων ἐν Συρακούσαις γενόμενοι πολλοὶ τινες τὸ πλήθος—ὠνομάσθησαν δὲ ἀπὸ τοῦ εἰς ταὐτὸ συνελθεῖν παντοδαποὶ ὄντες, ὡς Ἀριστοτέλης ἐν Συρακουσίῳ Πολιτείᾳ, ὁμοιοὶ τοῖς παρὰ Λακεδαιμονίοις Εἰλωσι, καὶ παρὰ Θεσσαλοῖς Πενέσαις, καὶ παρὰ Κρησὶ Κλαρώταις. Photii Lex. s. v. 127. 11. ad exempl. Porsoni. Aborigines vel antiquissimi terræ incolæ plerumque ab advenis in servitudinem redacti diversis nominibus diversis terrarum regionibus occurrunt. De Καλλικυρίοις conf. Goeller. de situ et origine Syracus. p. 215. Plura invenias in Creticis meis c. XI. de servis p. 125. seqq. et in Welckeri Theogn. Reliq. 19. Syracusarum laudes ex Timæo haustas in Ciceronis de Republ. III. 31. p. 261. ed. Princ. invenias, quod præstantissimum fragmentum Goelleri collectioni nunc addi potest. De scripturis Συρακόσσαι, Συρα-

κοῦσαι, Συρακοῦσαι et Συβράκοῦσαι conferri potest Goettling. ad Theod. p. 246. ad Arist. Pol. p. 293. [Hess. ad Plutarch. Timol. cap. I. p. 1. sqq.]

II. Διονύσιος ὁ νεώτερος.

Ἀριστοτέλης δ' ἐν τῇ Συρακουσίῳ Πολιτείᾳ, καὶ συνεχῶς φησὶν Διονύσιον τὸν νεώτερον ἔσθ' ὅτε ἐπὶ ἡμέρας ἐνεθήκοντα μεθύειν· διὸ καὶ ἀμβλυόπτερον γενέσθαι τὰς ὄψεις. Athen. X. p. 439. e. Arist. Pol. V. 8. §. 14. Eadem apud Plutarchum in Dione, nomine Aristotelis omissio, legimus. Ἡμέρας, ὡς φασιν, ἐνεθήκοντα συνεχῶς ἔπινεν ἀρξάμενος, καὶ τὴν αὐλὴν ἐν τῷ χρόνῳ τούτῳ σπουδαίοις ἀνδράσι καὶ λόγοις ἄβατον καὶ ἀνείσοδον οὖσαν, μέθαι καὶ σκώμματα καὶ ψαλμοὶ καὶ ὀρχήσεις καὶ βωμολοχίαι κατεῖχον. cap. 7. t. V. p. 165. ed. Bryant. Ælian. V. H. VI. 12. Justin. XXI. 2.

III. Οἶνος πόλιος.

Καὶ πού καὶ γλυκὺς οἶνος πόλιος. Ἔστι μὲν ἐκ Συρακουσῶν Πόλις δ' αὐτὸν ὁ Ἀργεῖος πρῶτον ἐπεσκεύασεν, ἀφ' οὗ καὶ τοῦνομα· ἢ ἀπὸ τοῦ Συρακουσίῳ βασιλέως Πόλλιδος, ὡς Ἀριστοτέλης λέγει. Poll. VI. 16. Ex Syracusana fortasse Republica hæc sunt hausta. Non memini me usquam de Polide Argivo vel de Pollide Syracusanorum rege quædam legisse; vicus Πόλις apud Thucyd. occurrit III. 101.

ΤΑΡΑΝΤΙΝΩΝ ΠΟΛΙΤΕΙΑ.

Νόμισμα.

Ἀριστοτέλης ἐν τῇ Ταραντίνῳ Πολιτείᾳ φησὶ, καλεῖσθαι νόμισμα παρ' αὐτοῖς νοῦμμιον, ἐφ' οὗ ἐντετυπῶσθαι Τάραντα τὸν Ποσειδῶνος, δελφῖνι ἐποχούμενον. Poll. IX. 80. Διὰ τοῦτο τοῦνομα ἔχει νόμισμα, ὅτι οὐ φύσει ἀλλὰ νόμῳ ἐστὶ. Arist. Ethic. Nic. V. 5. Pol. I. 3. 20. ibique Goettling. p. 296.

ΤΕΓΕΑΤΩΝ ΠΟΛΙΤΕΙΑ.

Ἀρκαδες, Προσέληνοι.

Ἀριστοτέλης δ' ἐν τῇ Τεγεατῶν Πολιτείᾳ φησὶν, ὅτι βάρβαροι τὴν Ἀρκαδίαν ᾤκησαν· οἱ τινες ἐξεβλήθησαν ὑπὸ τῶν νῦν Ἀρκάδων ἐπιθεμένων αὐτοῖς (Schol. ad Apollon. Argon. IV. 263.) πρὸ τοῦ ἐπιτεῖλαι τὴν Σελήνην· διὸ καὶ προσωνομάσθησαν Προσέ-

ληνοι. Schol. ad Aristoph. Νεφ. v. 397. Schol. ad Apoll. Argon. l. c. κατωνομάσθησαν legit. Kortüm. ad hist. rerum-
publ. græc. p. 163.

ΤΕΝΕΔΙΩΝ ΠΟΛΙΤΕΙΑ.

I.

Δοκεῖ δὲ συγγένειά τις εἶναι Τενεδίοις πρὸς τούτους (Τεγεάτας)
ἀπὸ Τέννου τοῦ Κύκνου, καθάπερ εἴρηκεν Ἀριστοτέλης· καὶ ἡ τοῦ
Ἀπόλλωνος δὲ τιμὴ παρ' ἀμφοτέροις ὁμοία οὔσα, δίδωσιν οὐ μικρὰ
σημεῖα. Strab. Geogr. VIII. 380. Paus. II. 5. diversam
affinitatis causam in medium attulit. conf. quæ Siebelis ad
Pausan. l. l. monuit.

II. Τενέδιος πέλεκυς.

Ἔστι καὶ ἑτέρα παροιμία, Τενέδιος πέλεκυς, ἐπὶ τῶν ἤτοι πικρῶς,
ἢ καὶ μᾶλλον συντόμως ἀποκοπόντων τὰ ζητήματα, καὶ τὰ ἄλλα
πράγματα, καὶ φησὶν Ἀριστείδης καὶ ἄλλοι τῶν ἐν Τενέδῳ, Ἀπόλ-
λωνα πέλεκυν κρατεῖν διὰ τὰ συμβάντα τοῖς περὶ Τέννην· ἡ μάλ-
λον, ὥς φησιν Ἀριστοτέλης ἐν τῇ Τενεδίῳ Πολιτείᾳ, ὅτι βασιλεὺς
τις ἐν Τενέδῳ νόμον ἔθηκε τὸν καταλαμβάνοντα μοιχοὺς ἀναιρεῖν
πελέκει ἀμφοτέρους. Ἐπειδὴ δὲ συνέβη τὸν υἱὸν αὐτοῦ κατα-
ληφθῆναι μοιχόν, ἐκύρωσε καὶ περὶ τοῦ ἰδίου παιδὸς τηρηθῆναι τὸν
νόμον· καὶ ἀναιρεθέντος, εἰς παροιμίαν ἔλθειν τὸ πρᾶγμα ἐπὶ τῶν
ὡμῶς πραττομένων διὰ τοῦτο φησὶ, καὶ ἐπὶ τοῦ νομίσματος τῶν
Τενεδίων κεχαράχθαι ἐν μὲν τῷ ἑτέρῳ μέρει πέλεκυν· ἐπὶ δὲ τοῦ
ἐτέρου δύο κεφαλὰς εἰς ὑπόμνησιν τοῦ περὶ τὸν παῖδα παθήματος.
Steph. s. v. Photii Lex. s. v. Τεναῖδιος Πέλεκυς 576. 15. ad
exemplar Porson. Diogen. Cent. VIII. 58. Apostol. XVIII.
28. Conf. cum hoc proverbio adagia Τενέδιος ἄνθρωπος et
Τενέδιος συνήγορος in Erasmi collectione p. 1098. 1099. atque
1451. Plura hac de re attulit Mascovius in Jurisprud. phi-
lolog. p. 460.

ΤΡΟΙΖΗΝΙΩΝ ΠΟΛΙΤΕΙΑ.

Τροιζηνίων διάλεκτος.

Ὡνομάζετο δὲ παρὰ Τροιζηνίοις, ὥς φησιν Ἀριστοτέλης ἐν τῇ
αὐτῶν Πολιτείᾳ, Ἀμπελος Ἀνθηδονιάς καὶ Ὑπεριάς ἀπὸ Ἀνθου
τινὸς καὶ Ὑτέρου, ὥς καὶ Ἀλθηφιάς ἀπὸ Ἀλθηφίου τινὸς, ἐνὸς
τῶν Ἀλφείου ἀπογόνων. Athen. I. 31. c. Πιτθεὺς ὁ Θησέως

πάππος, πόλιν μὲν οὐ μεγάλην τὴν Τροιζηνίαν ᾤκησε, δόξαν δὲ μάλιστα πάντων, ὡς ἀνὴρ λόγιος ἐν τοῖς τότε καὶ σοφώτατος, ἔσχευ. Ἦν δὲ τῆς σοφίας ἐκείνης τοιαύτη τις, ὡς ἔοικεν, ἰδέα καὶ δύναμις,—τοῦτο μὲν οὖν καὶ Ἀριστοτέλης ὁ φιλόσοφος εἴρηκεν. Plut. Thes. c. 3. p. 3. ed. Bryant. De λόγοις Τροιζηνίοις conf. Ælian. V. H. XI. 2.

ΦΩΚΕΩΝ ΠΟΛΙΤΕΙΑ.

Τύραννος τῶν Φωκέων.

Ἐξήκεστός τε ὁ Φωκέων τύραννος δύο δακτυλίουσιν φορῶν γεγονη-
τευμένους, τῷ ψόφῳ τῷ πρὸς ἀλλήλους διησθάνετο τοὺς καιροὺς
τῶν πράξεων. Ἀπέθανεν δὲ ὁμοῦς δολοφονηθεὶς καίτοι προσημύ-
ναντος τοῦ ψόφου, ὥς φησιν Ἀριστοτέλης ἐν τῇ Φωκέων Πολιτείᾳ.
Clem. Alexandr. Stromat. p. 334. B. ed. Sylburg.

ΤΥΡΡΗΝΩΝ ΝΟΜΙΜΟΙ.

I. Δεῖπνον μετὰ τῶν γυναικῶν.

Ἀριστοτέλης ἐν Τυρρηνῶν Νομίμοις οἱ δὲ Τυρρῆνοί δειπνοῦσι
μετὰ τῶν γυναικῶν ἀνακείμενοι ὑπὸ τῷ αὐτῷ ἱματίῳ. Athen. I.
23. d. Etiam Theophrastus tyrrenicas scripsit historias, quæ
laudatæ sunt in Schol. ad Pind. Pyth. II. 3. Fæderis ejus-
dam inter Tyrrenos et Carthaginienses mentio facta est ab
Aristotele in Polit. III. 5. §. 10. ed. Schneid. Niebuhr Hist.
Rom. I. pag. 64. seq. De Tyrrenis multa disputavit Ebert
in Dissertationibus Siculis pag. 32.

II. Τυρρῆνοί μουσικώτατοι.

Τυρρῆνοί δὲ τῷ Ἀριστοτέλει λόγῳ οὐ πικτεῖουσιν ὑπ' αὐλῇ
μόνον, ἀλλὰ καὶ μαστιγοῦσι καὶ ὀψοποιοῦσι. Poll. IV. 56.
Ἀριστοτέλης ἱστορεῖ κατ' αὐτὸν ἐν Τυρρηνίᾳ μαστιγοῦσθαι τοὺς
οἰκέτας πρὸς αὐλόν. Plutarch. de cohib. ira pag. 460. C.

ΒΑΡΒΑΡΩΝ ΝΟΜΙΜΟΙ.

I. Ἀχάνη.

Ἀχάνη μέτρον ἐστὶ Περσικόν, ὥσπερ ἡ Ἀρτάβη παρ' Αἰγυπτί-
οις· ἐχώρει δὲ μεδίμνους Ἀττικοὺς μέ', ὡς μαρτυρεῖ Ἀριστοτέλης.
Schol. ad Aristoph. Acharn. v. 108. De Achane plura sunt
congesta in Stephani novæ edit. Thesaurο pag. CCCLXXXIX.
Conf. supra p. 330. seq.

II. Σκόρπιοι.

Ἀριστοτέλης δ' ἐν Νομίμοις Βαρβαρικοῖς τῆς Καρίας σκόρπιοι γίνονται, οἱ μὲν ξένους πατάξαντες, οὐ λίαν ἀδικοῦσι· τοὺς δὲ ἐπιχωρίους παρ' αὐτὰ ἀποκτείνουσιν. Apollonii histor. Comment. cap. 11. Aristot. H. A. VIII. 39. Æliani H. A. V. 14. Antig. Caryst. hist. mirab. cap. 18. ibid. Meursius et Beckmann. Νομίμων Βαρβαρικῶν multi exstiterunt auctores, quorum nomina invenies apud Toupium in Emend. in Suid. P. II. p. 153. et apud Marxium in Ephori fragm. p. 93.

III. Ἀμμούς.

Ἀμμούς, ὁ Ζεὺς, Ἀριστοτέλης. Hesych. s. v. Vox hodie non exstat in Aristotelis operibus, nec tamen puto cum edd. nov. Thes. Stephani p. CCCXCXV. Aristophanem legendum esse; ex barbaricis enim legibus glossa hausta esse videtur. Ἀμμοῦν Αἰγύπτιοι καλέουσι τὸν Δία. Herod. II. 42. ibique Interpp. Jablonski vv. Aeg. s. v. et quæ ad eum laudaverunt vv. dd. in nov. ed. Steph. Thes. p. CCVIII. Nunc vero Champollion in Hieroglyphis Dei nomen “*Amn*” scriptum invenit. conf. Précis du Systême hiéroglyphique. Paris. 1824. 8. et Kosegarten in Ephem. Hermes inscriptis 1824. P. III. p. 393.

IV. Ἀντανδρος.

Ἀντανδρος πόλις ὑπὸ τὴν Ἴδην πρὸς τῇ Μυσίᾳ τῆς Αἰολίδος. — Ἀριστοτέλης φησὶ ταύτην ὠνομάσθαι Ἑδωνίδα, Κιμμερίων ἐνοικούντων ἑκατὸν ἔτη. Steph. Byz. s. v.

V. Ἀδραμύττειον.

Ἀδραμύττειον, — κέκληται ἀπὸ Ἀδραμύτου κτίστον, παιδὸς μὲν Ἀλυάττου, Κροίσου δὲ ἀδελφοῦ, ὡς Ἀριστοτέλης ἐν Πολιτείαις. Steph. Byz. s. v.

EX INCERTIS REBUS PUBLICIS.

I. Ἐς κόρακας.

Ἀριστοτέλης δὲ φησὶ, λοιμοῦ κατασχόντος καὶ κοράκων πολλῶν γενομένων, τοὺς ἀνθρώπους θηρεύοντας αὐτοὺς καὶ περικαθαίροντας ἔην ζῶντας καὶ ἐπιλέγειν τῷ λοιμῷ, φεῦγ' ἔς κόρακας. Phot. Lex. s. v. (20. 6. ad exempl. Porson.) Suid. s. v.

Mich. Apost. IX. 16. Alii autem adagii originem ad aliam historiam referunt; vid. quæ collegit Des. Erasm. in Adag. collectione p. 955.

II. Ἀπόλλων.

Ναὶ μὴν Ἀπόλλωνα, ὃ μὲν Ἀριστοτέλης πρῶτον Ἡφαίστου καὶ Ἀθηνᾶς, δεύτερον ἐν Κρήτῃ τὸν Κορύβαντος, τρίτον τὸν Διὸς, καὶ τέταρτον τὸν Ἀρκάδα τοῦ Σιληνοῦ. Νόμος οὗτος κέκληται παρ' Ἀρκάσιν, ἐπὶ τούτοις τὸν Λίβυν καταλέγει τὸν Ἀμμωνος. Clement. Protrept. pag. 17. D. Ἀπόλλων φασὶ μετὰ λύρας κατέδειξε τοῖς ἀνθρώποις νόμους, καθ' οὓς ζήσονται, παρθένων τε ἅμα τῷ μέλει τὸ κατ' ἀρχὰς ἐν αὐτοῖς θηριῶδες, καὶ εὐπρόσιτον τῇ τοῦ ῥύθμου ἡδύτητι ποιῶν τό παραγγελλόμενον, καὶ ἐκλήθησαν νόμοι κιθαρωδικοὶ, ἐκείθεν δὲ σεμνολογικῶς, ὥς καὶ Ἀριστοτέλει δοκεῖ, νόμοι καλοῦνται οἱ μουσικοὶ τρόποι, καθ' οὓσιν αἶσθε ἀδομεν. Suidas. s. v. νόμοι κιθ. Non meam esse provinciam Mythologiam ingenue confiteor. Virorum doctorum contortæ præsertim de Apolline disquisitiones omnibus antiquitatis studiosis notissimæ sunt. Novam plane viam iniit Müllerus in opere "Dorienses" inscripto, in quem vero acriter impugnavit Censor in Ephem. Jenens.

ἄμ' πέλαγος ἄνεμοι φέρον ἔνθα καὶ ἔνθα·
 ἄλλοτε μὲν τε Νότος Βορρὴ προβάλεσκε φέρεσθαι,
 ἄλλοτε δ' αὖτ' Εὐρὸς Ζεφύρῳ εἴξασκε διώκειν,
 O qui πολύτροπος esset Ὀδυσσεύς!

III. Παίδων ὀνόματα.

Ὁ δὲ Ἀριστοτέλης ἐν ταῖς ἐβδομάσι φησὶν ἐπιτίθεσθαι τὰ ὀνόματα, γράφων οὕτω· "τὰ πλεῖστα δὲ ἀναιρεῖται πρὸς τὴν ἐβδόμην, διὸ καὶ ὀνόματα τότε τίθενται, ὥς πιστεύοντες μᾶλλον τότε τῇ σωτηρίᾳ. Schol. ad. Aristoph. Ὀρν. 494. Ætates hominum per septenarium numerum jam a Solone descriptæ sunt. Analecta vet. poet. I. pag. 64. ed. Brunck. Apud Aristotelem ipsum τῶν ποιητῶν τινες μετροῦντες ταῖς ἐβδομάσι τὴν ἡλικίαν (Pol. VII. 15. 11.) legitur. Plura de septenario numero hominum vitæ fatali disputavit in Hist. Nat. VII. 1. t. I. p. 119. t. IV. p. 449. ed. Schneider. Apud Homerum numerus novenarius præcipue in mythis solennis est. Matthiæ animadv. in Hymn. Homer. p. 126. et Cretica mea p. 56.—Ceterum Buffon, supplément à l'histoire naturelle t. VII. p. 158, infantium dimidias

naturæ sine parentum incuria ante adolescentiam mori demonstravit.

IV. Ἀμοριὰς καὶ Πάραλος.

Ἡ δὲ Πάραλος καὶ ἀπὸ τινος ἥρωος ἐπιχωρίον ἐκλήθη Ἀριστοτέλης δὲ Ἀμοριάδα καὶ Πάραλον οἶδε. Photii Lex. ad exemplar Porson. 670. 6. Appendix. Thucyd. II. 55. Οἱ δὲ Πελοποννήσιοι παρήλθον ἐς τὴν Πάραλον γῆν καλουμένην μέχρι Λανρίου, οὗ τὰ ἀργύρεα μέταλλα ἐστὶν Ἀθηναίοις. Mannert. Geograph. VIII. 304.

V. Πελάται.

Πελάται· οἱ μισθῷ δουλεύοντες, ἐπεὶ τὸ πέλας ἐγγύς· οἶον ἐγιστα διὰ πενίαν προσιόντες· Ἀριστοτέλης. Phot. Lex. s. v. 407. 20. ad exempl. Porson. conf. Schneid. Lex. s. v. [et Wachsmuth. Hellen. Alterthumskunde I. p. 322.]

VI. Ἑσπερίδες λιγυφῶνοι.

Διὰ τοῦτο Ἡσίοδος Ἑσπερίδας λιγυφῶνους ἐν Θεογονίᾳ καλεῖ, διότι κατὰ μουσικὴν ἁρμονίαν οἱ ἀστέρες κινοῦνται περὶ τὰ Γαδεῖρα, ὡς Ἀριστοτέλης φησί. Schol. in Hesiodi Theog. p. 256. a. Hanc ad fabulam, ni fallor, Hesperides λυριώεσσαι apud Quintum II. 417. pertinent. cf. Heyne ad Iliad. III. 162. IV. 479. Pythagoram res omnes ad numeros et musicam retulisse, atque orbem harmonia quadam compositum dixisse, omnibus notum est. Eam opinionem Pythagora antiquiorem atque ab illo tantum vulgatam esse Quintilianus aliique prodiderunt. Quintil. Inst. Orat. I. 10. ibique Spalding.

VII. Ἀρχὴ ἄνδρα δείκνυσι.

Ἀρχὴ ἄνδρα δείκνυσι, Θεόφραστος ἐν τῷ παροιμιῶν καὶ Ἀριστοτέλης Βλαντός φησιν αὐτὸ εἶναι ἀπόφθεγμα. Harp. s. v. Diversis a diversis scriptoribus hoc adagium adscriptum est. Orelli sent. moral. I. 553. ibique adnot.

VIII. Ἡ Σινώπη.

Ἐν δὲ τοῖς Ὀρφικοῖς Ἄρεος καὶ Αἰγίνης γενεαλογεῖται ἡ Σινώπη, κατὰ δὲ τινας Ἄρεος καὶ Παρνάσσης, κατ' Εἰδηλεον καὶ Ἀριστοτέλην, Ἄσωπού· καὶ οὗτος μὲν φησιν ὅτι Ἄλυν τε τὸν ποταμὸν ἐπλάνησε καὶ Ἀπόλλωνα καὶ Δία, αἰτησαμένη παρ' αὐτῶν πρότερον, ἵν' ἐπιτύχη οὗ ἂν ἐθέλοι· ἔπειτα εἰπούσα παρθενίας ὀρέ-

γεσθαι, ταύτης ἐπέτυχεν ὡς ἂν ὄρκῳ δεδεμένων αὐτῶν. Schol. Apollon. Argon. II. 948. Hæc fortasse ex Σινώπης Πολιτείας hausta sunt, qua de civitate Rambachii libellus de Mileto ejusque coloniis et Heeren Ideen I. pag. 175. conferri possunt. De alia Sinope et diversa plane, scorto famosissimo multa invenies in nov. Thesaur. Steph. ed. pag. CCCXLVI.

IX. Ἀχαιοὶ ἐν Λατίῳ.

Ἀριστοτέλης ὁ φιλόσοφος Ἀχαιῶν τινὰς ἱστορεῖ τῶν ἀπὸ Τροίας ἀνακομισαμένων περιπλέοντας Μαλέαν, ἔπειτα χειμῶνι βιαίῳ καταληφθέντας, τέως μὲν ὑπὸ τῶν πνευμάτων φερομένους πολλαχῇ τοῦ πελάγους πλανᾶσθαι, τελευτώντας δ' ἐλθεῖν εἰς τὸν τόπον τοῦτον τῆς Ὀπικῆς, ὃς καλεῖται Λάτιον, ἐπὶ τῷ Τυρρηνικῷ πελάγει κείμενος· ἀσμένους δὲ τὴν γῆν ἰδόντας, ἀνεγκῦσαι τε τὰς ναῦς αὐτόθι καὶ διατρίψαι τὴν χειμερινὴν ὥραν, παρασκευαζομένους ἔαρος ἀρχομένου πλεῖν· ἐμπρησθεισῶν δὲ αὐτοῖς ὑπὸ νύκτα τῶν νηῶν, οὐκ ἔχοντας ὅπως ποιήσονται τὴν ἀπαρσιν, ἀβουλῇτ' ἀνάγκῃ τοὺς βίους, ἐν ᾧ κατήχθησαν χωρὶς ἰδρῦσασθαι· συμβῆναι δὲ αὐτοῖς τοῦτο διὰ γυναικας αἰχμαλώτους, ἃς ἔτυχον ἔχοντες ἐξ Ἰλίου, ταύτας δὲ κατακαῦσαι τὰ πλοῖα φοβουμένας τὴν οἰκαδὲ Ἀχαιῶν ἀπαρσιν, ὡς εἰς δουλείαν ἀφιζομένας. Dionysii Hal. Antiq. Rom. I. 72. t. I. p. 181. seq. ed. Reiske. Dionysium de urbe Roma condita descripsit Eusebius in Chron. atque fere ad verbum Armenica versio cum Græco cohæret. Glareani autem ad Dionysium observatio, pro Λάτιον, Λατῖνος legendum esse, ab Eusebii Armenica versione confirmatur. Conf. Eusebii Pamphili Chronicon Bipartitum opera Aucher Ancyrani. Venetiis 1818. fol. p. 173.

X. Ὅμηρος.

Ἀναξιμένης καὶ Δαμάστης καὶ Πίνδαρος Χῖον τὸν Ὅμηρον ἀποφαίνονται· καὶ Θεόκριτος· ὁ δὲ Δαμάστης καὶ δέκατον αὐτὸν ἀπὸ Μουσαίου φησὶ γεγενῆσθαι· Ἰππίας δ' αὖ καὶ Ἐφορος Κυμαῖον· ὁ δὲ Ἐφορος καὶ εἰς Χαρίφημον ἀνάγει τὸ γένος αὐτοῦ· ὁ δὲ Χαρίφημος οὗτος Κύμην ᾤκησε· Τιμόμαχος δὲ καὶ Ἀριστοτέλης ἐξ Ἴου τῆς νήσου Ἀντίμαχος δὲ Κολοφώνιον· Στησίμβροτος δὲ Σμυρναῖον· Φιλόχορος δὲ Ἀργεῖον· Καλλικλῆς δὲ Σαλαμῖνιον· Ἀριστοδήμος δὲ ὁ Νυσσαεὺς Ῥωμαῖον αὐτὸν ἀποδείκνυσιν ἐκ τινων ἐθῶν Ῥωμαϊκῶν· ἄλλοι δὲ Αἰγύπτιον, καὶ πατέρας πολλοὺς λέγουσι. Ἡρακλείδης μὲν πρεσβύτερον Ἡσιώδου λέγει· Ὑρανδρος δὲ καὶ Ὑψικράτης

ἡλικιώτην. Κράτης δὲ μετὰ ἐξήκοντα ἔτη τοῦ ἱλιακοῦ πολέμου γεγονέναι φησὶν αὐτόν. Ἐρατοσθένης δὲ μετὰ ρ τῆς τῶν Ἰώνων ἀποικίας· Ἀπολλόδωρος δὲ μετὰ π. Ἐκαλεῖτο δὲ Μελισσογενὴς ἡ Μελίσσαγόρας· ἔπειτα Ὀμηρος ἐξ ὅτου ἐτυφλώθη, ἡ ὅτι παῖς ὦν ὁμηρον ἐδόθη τῷ βασιλεῖ τυφλωθῆναι δὲ αὐτὸν λέγουσιν ἡ διὰ μῆνιν τῆς Ἑλένης ὀργισθείσης αὐτῷ εἰπόντι αὐτὴν ἀπολιπεῖν Μενέλεων (sic) καὶ ἀκολουθήσαι Ἀλεξάνδρῳ, ἡ ἐλθόντα εἰς τὸν τάφον τοῦ Ἀχιλλέως εὔξασθαι αὐτὸν ἰδεῖν ξυμπλον, καὶ ὑπὸ τῆς αὐγῆς τῶν ὄπλων τυφλωθῆναι· ἐλεηθῆναι δὲ ὑπὸ Θέτιδος καὶ Μουσῶν· ἀποθανεῖν δὲ αὐτόν φασιν ἐν Ἰφ τῇ νήσῳ ἡ νόσῳ ἡ τῷ τῶν ἀλiviών αἰνύματι καὶ αὐτῷ ἐπιγραφῆναι τόδε·

Ἐνθάδε τὴν ἱερὰν κεφαλὴν κατὰ γαῖα καλύπτει

Ἀνδρῶν ἡρώων κοσμήτορα θεῖον Ὀμηρον.

Regiæ Bibliothecæ Matritensis cod. gr. manuscr. Vol. pr. ed.
Joannes Iriarte. Matriti 1769. fol. p. 233.

SUMMARIUM.

	Page.		Page.
Ἀθηναίων ... Πολιτεία	268	Κυθηραίων ... Πολιτεία.....	312
Αιγυπτῶν.....	297	Κυμαίων.....	313
Ἀκαρνάνων.....	ibid.	Κυπρίων	315
Ἀκραγαντίνων.....	ibid.	Κυρηναίων.....	ibid.
Ἀμβρακιωτῶν.....	299	Λακεδαιμονίων.....	317
Ἀργείων	ibid.	Λοκρῶν	322
Ἀρκάδων	300	Μασσαλιωτῶν	324
Βοττιαίων	301	Μεθωναίων	325
Γελῶν	ibid.	Μιλησίων	326
Δηλίων	302	Μηλίων	ibid.
Δρυόπων	303	Ναξίων	327
Δωδωναίων	ibid.	Ὀπουντίων.....	328
Ἐπιδαυρίων	ibid.	Ὀρχομενίων	329
Εὐβοείων	ibid.	Πελληνίων	330
Ἡλείων	306	Ῥωμαίων	ibid.
Ἡπειρωτῶν	307	Σαμίων.....	331
Θετταλῶν	ibid.	Σαμοθρακίων	332
Θηβαίων.....	308	Σικυνίων	333
Ἰθακησίων	ibid.	Συρακουσίων	ibid.
Ἰμεραίων	.....	Ταραντίνων	334
Cf. Γελῶν Πολιτ.		Τεγεατῶν	ibid.
Καλαυρίων	309	Τενεδίων	335
Κερκυραίων	310	Τροιζηνίων	ibid.
Κιανῶν	311	Φωκίων	336
Κολοφωνίων	ibid.	Τυρρηνῶν	Νόμμοι..... ibid.
Κροτωνιατῶν	312	Βαρβάρων	ibid.
Κυδνίων.....	ibid.	Ex incertis Rebuspubl.....	337

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ Α.

Ἡ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ καὶ πολιτικὴ διαφέρει οὐ μόνον τοσοῦτον ὅσον οἰκία καὶ πόλις (ταῦτα μὲν γὰρ αὐταῖς ἐστὶ τὰ ὑποκείμενα) ἀλλ' ὅτι καὶ ἡ μὲν πολιτικὴ ἐκ πολλῶν ἀρχόντων ἐστίν, ἡ ^βοικονομικὴ δὲ μοναρχία. ^αἘνταῦθα μὲν οὖν τῶν τεχνῶν ^δδιήρηνται, καὶ οὐ τῆς αὐτῆς ἐστὶ ποιῆσαι καὶ χρῆσασθαι τῷ ποιηθέντι, ὥσπερ λύρα καὶ αὐλοῖς· τῆς δὲ πολιτικῆς ἐστὶ καὶ πόλιν ἐξ ἀρχῆς συστήσασθαι καὶ ὑπαρχούσῃ χρῆσασθαι καλῶς, ὥστε δῆλον ὅτι καὶ τῆς οἰκονομικῆς ἂν εἴη καὶ κτήσασθαι οἶκον καὶ χρῆσασθαι αὐτῷ. Πόλις ^γμὲν οὖν οἰκίων πλήθος ἐστὶ καὶ χώρας καὶ χρημάτων αὐταρκες πρὸς τὸ εὖ ζῆν. Φανερόν δέ· ὅταν γὰρ μὴ δυνατοὶ ὦσι τούτου τυγχάνειν, διαλύεται καὶ ἡ κοινωνία. Ἐπεὶ ^δ ἔνεκα τούτου συνέρχονται· οὐ δὲ ἔνεκα ἕκαστον ἐστὶ καὶ γέγονε, καὶ ἡ οὐσία αὐτοῦ ^ετυγχάνει αὕτη οὐσα. Ὡστε δῆλον ὅτι ⁴πρότερον ^hγενέσει ἡ οἰκονομικὴ πολιτικῆς ἐστίν. Καὶ γὰρ τὸ ἔργον· μόριον γὰρ οἰκία πόλεως ἐστίν. Σκεπτέον οὖν περὶ τῆς οἰκονομικῆς, καὶ τί τὸ ἔργον αὐτῆς.

Μέρη δὲ οἰκίας ἀνθρωπός τε καὶ ^ικτῆσίς ἐστιν. Ἐπεὶ δὲ ²πρῶτον ἐν τοῖς ἐλαχίστοις ἡ φύσις ἐκάστου θεωρεῖται, καὶ περὶ οἰκίας ἂν ὁμοίως ^κἔχοι, ὥστε καθ' Ἡσιόδον δέοι ^αἂν ὑπάρχειν

οἶκον μὲν πρότωστα γυναῖκά τε βούν ^ιτ' ἀροτῆρα·

τὸ μὲν γὰρ τῆς τροφῆς πρῶτον, τὸ δὲ τῶν ἐλευθέρων. Ὡστε ²δέοι ^αἂν τὰ περὶ τὴν τῆς γυναικὸς ὁμιλίαν οἰκονομήσασθαι

Codices Q.Ib.Mb.Qb.Sb.Tb.Ub.Wb.Xb. ^α Tit. οἰκονομικὸς ^α Ib.Tb.
^β οἰκονομία Qb.Sb.Tb. ^γ ἐνια Qb.Sb.Tb.Wb. ^δ διήρηνται Qb.Sb.
^ε αὐλοῖ Q.Qb.Sb.Tb.Xb. ^ς κτημάτων Ib.Wb. ^ς αὐτῇ τυγχάνει Wb.
^h γενέσει om. Q.Mb.Qb.Sb.Tb.Xb. ^ι κτίσις Q.Tb.Xb. ^κ ἔχει Q.Qb.Sb.Tb.Xb. ^ι τ' om. Q.Qb.Sb.Tb.Xb.

καλῶς· τοῦτο δ' ἐστὶ τὸ ποίαν τινὰ δεῖ ^ῃ ταύτην εἶναι παρασκευάσαι. Κτήσεως δὲ πρώτη ἐπιμέλεια ἡ ^α κατὰ φύσιν· κατὰ φύσιν δὲ γεωργικὴ προτέρα, καὶ ^ο δευτέρα ^ρ ὅσαι ἀπὸ ³ τῆς γῆς, οἷον μεταλλευτικὴ καὶ ^q εἴ τις ἄλλη τοιαύτη. Ἡ δὲ γεωργικὴ μάλιστα ὅτι δικαία· οὐ γὰρ ^τ ἀπ' ἀνθρώπων, ^σ οὐθ' ἐκόντων, ὥσπερ καπηλεία καὶ αἱ μισθαρνικαί, οὐτ' ἀκόντων, ὥσπερ αἱ πολεμικαί. Ἔτι ^ε δὲ καὶ τῶν κατὰ φύσιν φύσει γὰρ ἀπὸ τῆς μητρὸς ἡ τροφή πᾶσιν ἐστίν, ὥστε καὶ ⁴ τοῖς ἀνθρώποις ἀπὸ τῆς γῆς. Πρὸς δὲ τούτοις καὶ πρὸς ἀνδρίαν συμβάλλεται μεγάλη· οὐ γὰρ ὥσπερ αἱ βάνανσοι τὰ σώματα ἀχρεῖα ποιοῦσιν, ἀλλὰ ^ν δυνάμενα θυραυλεῖν καὶ πονεῖν, ἔτι δὲ δυνάμενα κινδυνεύειν πρὸς τοὺς πολεμίους· ^μ μόνων γὰρ τούτων τὰ κτήματα ἔξω τῶν ἐρυμάτων ἐστίν.

- 3 Τῶν δὲ περὶ τοὺς ἀνθρώπους ἡ ^κ κατὰ γυναῖκα πρώτη ἐπιμέλεια. Κοινωνία γὰρ φύσει τῷ θήλει καὶ τῷ ἄρρενι μάλιστα ἐστίν. Ὑπόκειται γὰρ ἡμῖν ἐν ἄλλοις ὅτι πολλὰ τοιαῦτα ἡ φύσις ἐφίεται ἀπεργάζεσθαι ὥσπερ καὶ τῶν ζώων ἕκαστον· ἀδύνατον δὲ τὸ θῆλυ ἄνευ τοῦ ἄρρενος ἢ τὸ ἄρρεν ^γ ἄνευ τοῦ θήλεος ἀποτελεῖν τοῦτο, ὥστ' ἐξ ἀνάγκης αὐτῶν ² ἡ κοινωνία συνέστηκεν. Ἐν μὲν οὖν τοῖς ἄλλοις ζώοις ^α ἀλόγως τοῦτο ὑπάρχει, καὶ ἐφ' ὅσον μετέχουσι τῆς φύσεως, ἐπὶ τοσοῦτον, καὶ τεκνοποιίας μόνον χάριν· ἐν δὲ τοῖς ἡμέροις καὶ φρονιμωτέροις διήρθρωται μάλλον· φαίνονται γὰρ μάλλον βοήθειαι γινόμεναι καὶ εὐνοιαὶ καὶ ^β συνεργαίαι ἀλλήλοις. ³ Ἐν ἀνθρώπῳ δὲ μάλιστα, ὅτι οὐ μόνον τοῦ εἶναι ^ε ἀλλὰ καὶ τοῦ εὖ εἶναι συνεργὰ ἀλλήλοις τὸ θῆλυ καὶ τὸ ἄρρεν ἐστίν. ^δ Καὶ ἡ τῶν τέκνων κτήσις οὐ λειτουργίας ἕνεκεν ^ε τῇ φύσει

^ῃ ταύτας T^b, ταῦτα Q^b. ^α κατὰ φύσιν om. Q^b.S^b. ^ο δευτέρα M^b.Q^b.S^b.T^b. ^ρ ὅσαι Q.Q^b.T^b.X^b, δὲ ὅσαι M^b. ^q εἴ] ἡ Q^b.T^b.X^b. ^τ ἀπ' ἀνθρώπων Q.Q^b.S^b.T^b.X^b. ^σ οὐθ'—μισθαρνικαί om. Q.M^b.Q^b.S^b.T^b.X^b. ^ε δὲ] τε I^b.M^b.Q^b.S^b.T^b.W^b.X^b. ^ν δυνάμεθα Q^b.S^b. ^μ μόνον M^b.W^b. ^κ κατὰ] πρὸς pr. I^b. ^γ τοῦ θήλεος ἄνευ M^b. ² ἡ] ἐν M^b.Q^b.S^b.T^b.X^b. ^α ἀλόγοις Q^b.S^b.T^b.X^b. ^β συνεργαίαι M^b.Q^b.S^b.T^b. ^ε ἀλλὰ καὶ τοῦ εὖ εἶναι om. Q^b. ^δ καὶ om. S^b.T^b. ^ε τῆς φύσει Parisiensis 2025, τῆς φύσεως Q^b.S^b.T^b.X^b.

μόνον ^ε οὐσα τυγχάνει ἀλλὰ καὶ ὠφελείας· ἃ γὰρ ^ε ἂν ^δ δυνά-
μενοι εἰς ^ι ἀδυνάτους πονήσωσι, πάλιν κομίζονται ^κ παρὰ δυ-
ναμένων ἀδυνατοῦντες ἐν τῷ γήρῳ. Ὑψίμα δὲ καὶ ἡ φύσις ^δ
ἀναπληροῖ ταύτῃ τῇ περιόδῳ τὸ αἰε εἶναι, ἐπεὶ ^ι κατ' ἀριθμὸν
οὐ δύναται, ἀλλὰ ^μ γε κατὰ τὸ εἶδος· οὕτω ^π προφρονόμηται
ὑπὸ τοῦ θεοῦ ἐκατέρου ἡ φύσις, τοῦ τε ἀνδρὸς καὶ τῆς γυ-
ναικός, πρὸς τὴν κοινωνίαν. Διείληπται γὰρ ^ο τῷ μὴ ἐπὶ ^ς
ταῦτα πάντα χρήσιμον ^ρ ἔχειν τὴν δύναμιν, ἀλλ' ἔνια μὲν ἐπὶ
τὰναντία, εἰς ταὐτὸ δὲ ^ι συντείνοντα· τὸ μὲν γὰρ ἰσχυρό-
τερον τὸ ^δ ἀσθενέστερον ἐποίησεν, ἵνα τὸ μὲν φυλακτικώ-
τερον ^η διὰ τὸν φόβον, τὸ ^δ ἀμυντικώτερον διὰ τὴν ἀνδρίαν,
καὶ τὸ μὲν ^τ πορίζῃ τὰ ἔξωθεν, τὸ δὲ σώζῃ τὰ ἔνδον· καὶ
πρὸς τὴν ἐργασίαν τὸ μὲν δυνάμενον ἐδραῖον εἶναι πρὸς δὲ
τὰς ἔξωθεν θυραυλίας ἀσθενές, τὸ δὲ πρὸς μὲν ^ς τὰς ἡσυχίας
^ι χεῖρον πρὸς δὲ τὰς κινήσεις ὑγιεινόν· καὶ περὶ τέκνων τὴν
μὲν γένεσιν ^ν ἴδιον, τὴν δὲ ὠφέλειαν ^ν κοινήν· τῶν μὲν γὰρ τὸ
θρέψαι, τῶν δὲ τὸ παιδεῦσαι ἐστίν. Πρῶτον μὲν οὖν νόμοι ^δ
πρὸς γυναῖκα, καὶ τὸ μὴ ἀδικεῖν· οὕτως γὰρ ἂν οὐδ' αὐτὸς
ἀδικοῖτο. Τοῦθ' ὑφηγεῖται ^ω δὲ καὶ ὁ κοινὸς νόμος, καθάπερ
οἱ Πυθαγόρειοι λέγουσιν, ὥσπερ ^ς ἰκέτιν καὶ ἀφ' ἐστίας
ἡγμένην, ὡς ἥκιστα δεῖν [^ν δοκεῖν] ^ς ἀδικεῖν· ^ς ἀδικία δὲ ἀνδρὸς
αἱ θύραζε ^β σπουδαῖαι γινόμεναι. Περὶ δὲ ὁμιλίας, μήθ' ὥστε ^ς
^ς δεῖσθαι μήθ' ὡς ^δ ἀπόντων ἀδυνατεῖν ἡσυχάζειν, ἀλλ' οὕτως
ἐθίζειν ὥστε ἱκανῶς ἔχειν παρόντος καὶ μὴ παρόντος. Εὐ ^δ
ἔχει καὶ ^ε τὸ τοῦ Ἡσιόδου,

παρθενικὴν δὲ γαμεῖν, ἵνα ἤθεα κεδνὰ ^ι διδάξῃ·

^ε οὐσα τυγχάνει om. Mb. Qb. Sb. Tb. Xb. ^ε ἂν om. Qb. Sb. ^δ δυνα-
μένοι Mb. Qb. Sb. Tb. ^ι ἀδυνάτως Tb. ^κ περὶ Xb. ^ι κατ' ἀριθμὸν Mb.
^μ γε] καὶ Qb. Sb. Tb. Wb, om. Ib. Mb. Xb. ^π προφρονόμηται Tb. Xb.
^ο τὸ Mb. Qb. Sb. Tb. Xb. ^ρ ἔχον 2025. ^ι συντείνονται Qb. Sb. Tb.
^τ πορίζεται ἔξωθεν, τὸ δὲ σώζῃ τὰ Ib, πορίζεται ἔξωθεν, τὸ δὲ σώζῃ τὰ Wb:
plurique πορίζει τὰ et σώζει τὰ. ^ς τὴν ἡσυχίαν Mb. ^ι χῶρον Sb.
^ν κοινήν—ἴδιον Ib. Wb. ^ω δὲ] δὲ ὁ Mb. Sb. Tb. ^ς ἰκέτην Mb. Sb. Tb.
^ν κοινὸν Sb. Tb. ^ς ἀδικεῖν om. Parisiensis 2551. ^ς ἀδικία 2551.
^β σπουδαῖαι γινόμεναι Ib, σπουδαῖαι γυναῖκες Mb. Sb. Tb. 2551. ^ς post
δεῖσθαι Sb. Tb. 2551 ἴσως παρόντος. ^δ ἀπόντος Sb. Tb. 2551. ^ε τὸ om.
2551. ^ι διδάξῃ Mb.

3 αἱ γὰρ ἀνομοιότητες τῶν ἡθῶν ἥκιστα φιλικόν. Περὶ δὲ κοσμήσεως, ὥσπερ οὐδὲ τὰ ἥθη δεῖ ἑαλᾶζονομένους ἀλλήλοις πλησιάζειν, οὕτως οὐδὲ τὰ σώματα· ἡ δὲ διὰ τῆς κοσμήσεως οὐδὲν διαφέρουσα ἐστὶ τῆς τῶν τραγυφῶν ἐν τῇ σκευῇ πρὸς ἀλλήλους ὁμιλία.

5 Τῶν δὲ κτημάτων πρῶτον ^h μὲν καὶ ἀναγκαϊότατον τὸ βέλτιστον καὶ ἡγεμονικώτατον· τοῦτο δ' ἦν ἄνθρωπος. Διὸ δεῖ πρῶτον δούλους παρασκευάζεσθαι σπουδαίους. Δούλων δὲ εἶδη δύο, ἐπίτροπος καὶ ⁱ ἐργάτης. Ἐπεὶ δὲ ὁρῶμεν ὅτι αἱ παιδεῖαι ποιούς τινες ποιοῦσι τοὺς νέους, ἀναγκαῖον καὶ παρασκευασάμενον τρέφειν οἷς τὰ ἐλευθέρια τῶν ἔργων ^k προστακτέον. ^l Ὁμιλία δὲ πρὸς δούλους ὡς μήτε ὑβρίζειν εἶν ^m μήτε ἀνιέναι, καὶ τοῖς μὲν ἐλευθεριωτέροις τιμῆς μεταδιδόναι, τοῖς δ' ἐργάταις τροφῆς πλήθος. Καὶ ἐπειδὴ ἡ τοῦ οἴνου πόσις καὶ τοὺς ἐλευθέρους ὑβριστὰς ποιεῖ, καὶ πολλὰ ἔθνη ⁿ ἀπέχεται καὶ τῶν ἐλευθέρων, ^o οἷον Καρχηδόνιοι ἐπὶ στρατίας, φανερόν ὅτι τούτου ἡ μὴδὲν ἢ ὀλιγάκις μεταδο-
3 τέον. Ὅντων δὲ τριῶν, ἔργου καὶ κολάσεως καὶ τροφῆς, τὸ μὲν μήτε κολάζεσθαι μήτ' ἐργάζεσθαι, τροφήν δ' ἔχειν, ὕβριν ἐμποιεῖ, τὸ δὲ ἔργα μὲν ἔχειν καὶ κολάσεις, τροφήν δὲ μὴ, βίαιον, καὶ ἀδυναμίαν ποιεῖ. Λείπεται δὴ ἔργα παρέχειν καὶ τροφήν ἰκανήν· ἀμίσθων γὰρ οὐχ ^p οἷόν τε ἄρχειν, δούλω
4 δὲ μισθὸς τροφή. Ὡσπερ δὲ καὶ τοῖς ἄλλοις ὅταν μὴ γίγνηται τοῖς βελτίοσι βέλτιον μὴδὲ ἀθλα ^q ἢ ἀρετῆς καὶ κακίας, γίνονται χείρους, οὕτω καὶ ^r περὶ οἰκέτας. Διόπερ δεῖ ποιεῖσθαι σκέψιν, καὶ διανέμειν τε καὶ ἀνιέναι κατ' ἀξίαν ἕκαστα, καὶ τροφήν καὶ ἐσθῆτα καὶ ^s ἀργίαν καὶ κολάσεις, λόγῳ καὶ ἔργῳ ^t μιμουμένους τὴν τῶν ἱατρῶν δύναμιν, ἐν φαρμάκου λόγῳ, ^v προσθεωροῦντας ὅτι ἡ τροφή οὐ φάρμα-
5 κον διὰ τὸ συνεχές. Γένη δ' ἂν εἴη ^w δούλων πρὸς τὰ ἔργα

ε ἑαλᾶζονομένους Sb.T. ^h μὲν om. Mb. ⁱ ἐργαστής Sb.Tb.
^k προστάκτων Mb.Tb, προστακτέον Sb. ^l ὁμιλίαν Tb. ^m nonne μηδέ?
ⁿ ἀπέχουσι Sb.Tb. ^o οἷον οἱ καρχηδόνιοι Mb. ^p οἴονται Sb.Tb.
^q ἢ om. Mb.Sb.Tb. ^r παρὰ Sb.Tb. ^s ἀργίαν Sb.Tb. ^t μιμουμένη
Sb.Tb. ^v προσθεωροῦνται Sb.Tb. ^w δούλων om. Ib.Mb.

βέλτιστα μήτε δειλὰ μήτ' ἀνδρεῖα ἄγαν. Ἀμφότερα γὰρ ἀδικούσιν· καὶ γὰρ οἱ ἄγαν δειλοὶ οὐχ ὑπομένουσι καὶ οἱ^α θυμοειδεῖς οὐκ εὐαρχοι. Χρὴ δὲ καὶ τέλος ὠρίσθαι πᾶσιν· δίκαιον γὰρ καὶ συμφέρον τὴν ἐλευθερίαν κεῖσθαι ἀθλον· βούλονται γὰρ πονεῖν, ὅταν ἢ ἀθλον καὶ ὁ χρόνος ὠρισμένος. Δεῖ δὲ καὶ ἐξομηρεῖν ταῖς τεκνοποιαῖς, καὶ μὴ κτᾶσθαι⁶ ὁμοεθνεῖς πολλούς, ὥσπερ καὶ ἐν ταῖς πόλεσιν, καὶ τὰς θυσίας καὶ τὰς ἀπολαύσεις μᾶλλον τῶν δούλων ἔνεκα ποιεῖσθαι ὥτ' ἢ τῶν ἐλευθέρων· πλείονα γὰρ ἔχουσιν οὗτοι οὐπὲρ ἔνεκα τὰ τοιαῦτα ἐνομίσθη.

Εἶδη δὲ τοῦ οἰκονόμου τέτταρα, ἃ δεῖ ἔχειν^α περὶ τὰ χρή-⁶ματα. Καὶ γὰρ τὸ κτᾶσθαι δυνατὸν χρή εἶναι καὶ φυλάττειν· εἰ δὲ μή, οὐδὲν ὄφελος τοῦ κτᾶσθαι· τῷ γὰρ ἡθμῶ ἀντλεῖν τοῦτ' ἐστί, καὶ ὁ λεγόμενος τετρημένος πίθος. Ἔτι δὲ καὶ εἶναι κοσμητικὸν^α τῶν ὑπαρχόντων καὶ χρηστικόν· τούτων γὰρ ἔνεκα κάκεινων δεόμεθα. Διηρῆσθαι δὲ δεῖ^β τῶν^α κτημάτων ἕκαστον, καὶ πλείω τὰ κάρπιμα εἶναι τῶν ἀκάρπων, καὶ τὰς ἐργασίας οὕτω^ε νεμεῆσθαι ὅπως μὴ ἅμα κινδυνεύσωσιν ἅπασιν. Πρὸς δὲ φυλακὴν τοῖς^δ τε Περσικοῖς συμφέρει χρῆσθαι καὶ τοῖς Λακωνικοῖς. Καὶ ἡ Ἀττικὴ δὲ οἰκονομία χρήσιμος· ἀποδιδόμενοι γὰρ ὠνοῦνται. Καὶ ἡ τοῦ ταμείου θέσις οὐκ ἔστιν ἐν ταῖς^ε μικροτέραις οἰκονομίαις. Περσικὰ δὲ ἦν τὸ πάντα^ε ἐπιτάττειν καὶ πάντ' ἐφορᾶν αὐ-³τόν, καὶ ὃ ἔλεγε Δίων^ε περὶ Διονυσίου· οὐθεὶς γὰρ ἐπιμελεῖται ὁμοίως τῶν ἀλλοτρίων καὶ τῶν οἰκείων, ὥστε ὅσα ἐνδέχεται, δι'^η αὐτοῦ ποιεῖσθαι χρή τὴν ἐπιμέλειαν. Καὶ τὸ⁴ τοῦ Πέρσου καὶ τὸ^ι τοῦ Λίβυος ἀπόφθεγμα εὐ^κ ἂν ἔχοι· ὁ μὲν γὰρ ἐρωτηθεὶς^ι τί μάλιστα ἵππον πιαίνει, “ὁ τοῦ δεσπότητος ὀφθαλμὸς” ἔφη· ὁ δὲ Λίβυς ἐρωτηθεὶς ποῖα κόπρος ἀρίστη, “τὰ τοῦ δεσπότητος ἵχνη” ἔφη. Ἐπισκεπτέον οὖν

^α θυμώδεις Sb.Tb. ^γ ἢ] μὴ Mb.Sb.Tb. ^ζ παρὰ Sb.Tb. ^α τῶν ὑπαρχόντων om. Mb.Sb.Tb. ^β τῶν κτημάτων] τούτων Mb.Sb.Tb. ^ε νενομείσθαι Sb.Tb. ^δ τε om. Sb.Tb. ^ε μικροτέραις Ib. ^ε ἐπιτάττειν] τετάχθαι Ib. ^ε παρὰ Sb.Tb. ^η αὐτοῦ Ib. ^ι τοῦ alterum om. Ib. ^κ ἂν ἔχοι] ἔχει Mb.Sb.Tb. ^ι τί] τὰ Sb.Tb.

τὰ μὲν αὐτὸν τὰ δὲ τὴν γυναῖκα, ὡς ἑκατέροις διαιρεῖται τὰ
 5 ἔργα τῆς οἰκονομίας. Καὶ τοῦτο ποιητέον ἐν μικραῖς οἰκονο-
 μίαις ὀλιγάκις, ^π ἐν δ' ^π ἐπιτροπευομέναις πολλάκις. Οὐ γὰρ
 ὁ οἶόν τε μὴ καλῶς ὑποδεικνύντος καλῶς μιμεῖσθαι, οὔτ' ἐν
 τοῖς ^ρ ἄλλοις οὔτ' ἐν ἐπιτροπείᾳ ὥς ἀδύνατον μὴ ἐπιμελῶν
 6 δεσποτῶν ἐπιμελεῖς εἶναι τοὺς ἐφeskώτας. Ἐπεὶ δὲ ταῦτα
 καὶ καλὰ πρὸς ἀρετὴν καὶ ὠφέλιμα πρὸς οἰκονομίαν, ἐγείρε-
 σθαι χρὴ πρότερον δεσπότης οἰκετῶν καὶ καθεύδειν ὕστερον,
 καὶ μηδέποτε ^ι ἀφύλακτον οἰκίαν εἶναι ὥσπερ πόλιν, ^ι ὅσα
 τε δεῖ ποιεῖν, μήτε νυκτὸς μήτε ἡμέρας ^π παριέναι. Τό τε
 διανίστασθαι νύκτωρ τοῦτο γὰρ καὶ πρὸς ὑγίειαν καὶ οἰκο-
 7 νομίαν καὶ ^ι φιλοσοφίαν χρήσιμον. Ἐν μὲν οὖν ταῖς μικραῖς
 κτήσεσιν ὁ Ἀττικὸς τρόπος τῆς διαθέσεως τῶν ἐπικαρπιῶν
 χρήσιμος ἐν δὲ ταῖς μεγάλαις διαμερισθέντων καὶ τῶν πρὸς
 ἐνιαυτὸν καὶ τῶν κατὰ μῆνα δαπανωμένων, ὁμοίως δὲ καὶ περὶ
 σκευῶν χρήσεως τῶν καθ' ἡμέραν καὶ τῶν ὀλιγάκις, ταῦτα
 παραδοτέον τοῖς ἐφεστῶσιν. Ἐπὶ τοῦτοις καὶ τὴν ἐπί-
 8 σκεψιν αὐτῶν διὰ τινος χρόνου ποιητέον, ἵνα μὴ λανθάνῃ τὸ
 σωζόμενον καὶ τὸ ἐλλεῖπον. Οἰκίαν δὲ πρὸς τε τὰ κτήματα
^ι ἀποβλέποντα κατασκευαστέον καὶ πρὸς ὑγίειαν καὶ πρὸς
 εὐημερίαν αὐτῶν λέγω δὲ ^π κτήματα μὲν, οἶον καρποῖς καὶ
 ἐσθῆτι ^κ ποία συμφέρει, καὶ τῶν καρπῶν ^κ ποία ξηροῖς καὶ
^κ ποία ὑγροῖς, καὶ τῶν ἄλλων κτημάτων ^κ ποία ἐμψύχοις
 καὶ ^κ ποία ἀψύχοις καὶ δούλοις καὶ ἐλευθέροις καὶ γυναιξὶ καὶ
 9 ἀνδράσι καὶ ξένοις καὶ ἀστοῖς. Καὶ πρὸς εὐημερίαν δὲ καὶ
 πρὸς ὑγίειαν δεῖ εἶναι, εὐπνουν μὲν τοῦ θέρους, εὐήλιον δὲ τοῦ
 χειμῶνος. Εἴη δ' ἂν ἡ τοιαύτη ^γ κατάβορρος οὐσα καὶ μὴ
 ἰσοπλατῆς. Δοκεῖ δὲ καὶ ἐν ταῖς μεγάλαις οἰκονομίαις χρή-
 σιμος εἶναι θυρωρός, ὅς ἂν ᾖ ἄχρηστος τῶν ἄλλων ἔργων,
 πρὸς τὴν σωτηρίαν τῶν εἰσφερομένων καὶ ἐκφερομένων. Πρὸς

^π ἐν] οὐ Tb. ^π ἐπιτροπευομένας Sb.Tb. ^ο οἶονται Mb.Sb.Tb.
^ρ post ἄλλοις Sb.Tb. οἰκονομίας. ^ι ἀφύκτον Sb.Tb. ^ι ὅσα τε] ὅτε Mb.
 Sb.Tb. ^π παριέναι Mb, παριέναις Tb. ^ι φιλόσοφον Ib.Mb. ^ν ἀπο-
 βλέπονται Sb, ἀποβλέποντε Tb. ^π κτήμασι Mb.Sb.Tb. ^κ ποία Ib, ποία
 Mb.Sb.Tb. ^γ κατάβορος Mb.

εὐχρηστίαν δὲ σκευῶν τὸ Λακωνικόν· χρή γὰρ ἐν ἑκαστον ἐν τῇ αὐτοῦ χώρα κείσθαι· οὕτω γὰρ ἂν ἔτοιμον ὄν οὐ ^zζητοῖτο.

B.

Τὸν ^aοἰκονομεῖν μέλλοντά τι κατὰ τρόπον δεῖ τῶν τε ^bτόπων, ^cπερὶ οὓς ^dπραγματεύεται, μὴ ἀπείρως ἔχειν καὶ τῇ φύσει εὐφυῆ εἶναι καὶ τῇ προαιρέσει φιλόπονόν τε καὶ δίκαιον· ὃ τι γὰρ ἂν ἀπὴ τούτων τῶν μερῶν, πολλὰ ^eδιαμαρτήσεται ^fπερὶ τὴν πραγματείαν ἣν μεταχειρίζεται. Οἰ- ₂κονομίαι δὲ εἰσι ^gτέσσαρες, ὡς ἐν τύπῳ διελέσθαι (τὰς γὰρ ἄλλας εἰς τοῦτο ἐμπιπτούσας εὐρήσομεν), βασιλικὴ σατραπικὴ πολιτικὴ ἰδιωτικὴ. Τούτων δὲ μεγίστη μὲν καὶ ἀπλουστάτη ἡ βασιλική, ποικιλωτάτη ^hδὲ καὶ ῥάστη ἡ πολιτικὴ, ἐλαχίστη δὲ καὶ ποικιλωτάτη ἡ ἰδιωτικὴ. ⁱἘπικοινωνεῖν ₃μὲν τὰ πολλὰ ^kἀλλήλαις ἀναγκαῖόν ἐστιν· ὅσα δὲ μάλιστα δι' αὐτῶν ἐκάστη συμβαίνει, ^lταῦτα ἐπισκεπτέον ἡμῖν ἐστίν. Πρῶτον μὲν τοίνυν τὴν βασιλικὴν ἴδωμεν. Ἔστι δὲ αὕτη δυναμένη ^mμὲν τὸ καθόλου, εἶδη δὲ ⁿἔχουσα ^oτέτταρα, ^pπερὶ νόμισμα, ^pπερὶ τὰ ἐξαγώγιμα, περὶ τὰ εἰσαγώγιμα, περὶ τὰ ἀναλώματα. Τούτων δὲ ἑκαστον ^qμὲν περὶ τὸ νόμισμα ₄λέγω ποῖον καὶ πότε τίμιον ἢ εὖνον ποιητέον, περὶ δὲ τὰ ^rἐξαγώγιμα καὶ εἰσαγώγιμα, πότε καὶ τίνα ^sπαρὰ τῶν σατραπῶν ἐν τῇ ταγῇ ^tἐκλαβόντι αὐτῷ λυσιτελήσει διατίθεσθαι, περὶ δὲ τὰ ἀναλώματα, τίνα ^vπαιρετέον καὶ πότε, καὶ ^wπότερον δοτέον νόμισμα εἰς τὰς δαπάνας ^xἢ ^yτῷ νομίσματι ^yὄνια. Δεύτερον δὲ τὴν σατραπικὴν. Ἔστι δὲ ₅ταύτης ^zεἶδη ἐξ τῶν προσόδων, ἀπὸ γῆς, ἀπὸ τῶν ἐν τῇ

^z ζητοῖται Sb. ^a οἰκονομῆν Ub. ^b τρόπων Q. ^c περὶ οὓς] οὗ Wb. ^d πραγματεύονται Ub, ἂν πραγματεύηται Wb. ^e διαμαρτήσεως Sb.Tb.Xb. ^f παρὰ Qb.Sb.Tb. ^g τέσσαρες Ib, τέσσαραι Qb.Sb.Tb. ^h δὲ om. Q.Ib. Mb.Qb.Sb.Tb.Xb. ⁱ ἐπεὶ κοινωνεῖν Q.Qb.Sb.Tb.Xb. ^k ἀλλήλοις Q.Qb.Tb.Xb. ^l ταύταις Ub. ^m μὲν om. Ub. ⁿ ἔχουσι Qb.Sb.Tb. ^o τέσσαρα Ib.Ub.Xb. ^p utrobique παρὰ Qb.Sb.Tb.Xb. ^q immo περὶ μὲν. ^r εἰσαγώγιμα καὶ ἐξαγώγιμα Q.Qb. ^s περὶ Sb.Tb.Ub. ^t ἐκλαμβάνοντα Sb.Tb. ^v παιρετέον Sb.Tb. ^w πότερον] ποτὸν Sb.Tb. ^x ἢ ὅταν νομίσματος Sb.Tb.Ub. ^y ὄνια Sb.Tb. ^z εἶδη] εἰς Ub.

- χώρα ιδίων γινομένων, ἀπὸ ἐμπόρων, ἀπὸ τελῶν, ἀπὸ βοσκημάτων, ἀπὸ τῶν ἄλλων. Αὐτῶν δὲ τούτων πρώτη μὲν καὶ κρατίστη ἡ ἀπὸ ^a τῆς γῆς (αὕτη δ' ἐστὶν ἣν οἱ μὲν ἐκφόριον οἱ δὲ δεκάτην προσαγορεύουσιν), δευτέρα ἡ ἀπὸ τῶν ιδίων γινομένη, οὗ μὲν ^b χρυσίον, οὗ δὲ ἀργύριον, οὗ δὲ χαλκός, οὗ δὲ ὅποσα δύναται γίνεσθαι, τρίτη δὲ ^c ἡ ἀπὸ τῶν ^d ἐμπορίων, τετάρτη δὲ ^e ἡ ἀπὸ τῶν κατὰ γῆν τε καὶ ἀγοραίων τελῶν γινομένη, πέμπτη δὲ ἡ ἀπὸ ^f τῶν βοσκημάτων, ἑπικαρπία ^h τε καὶ δεκάτη καλουμένη, ἕκτη δὲ ἡ ⁱ ἀπὸ τῶν ἄλλων, ^k ἐπικεφάλαιόν τε καὶ χειρωναξίον προσαγορευομένη.
- 7 Τρίτον δὲ τὴν πολιτικὴν ταύτης δὲ κρατίστη μὲν πρόσδοδος ἡ ἀπὸ τῶν ιδίων ἐν τῇ χώρᾳ γινομένων, εἴτα ἡ ἀπὸ ἐμπορίων καὶ ^m διαγωγῶν, εἴτα ἡ ἀπὸ τῶν ἐγκυκλίων. Τέταρτον δὲ καὶ τελευταῖον τὴν ἰδιωτικὴν αὕτη δ' ἐστὶν ἀνώματος μὲν διὰ τὸ δεῖν μὴ πρὸς ἓνα σκοπὸν οἰκονομεῖν, ἐλαχίστη δὲ διὰ τὸ καὶ τὰς προσόδους καὶ τὰ ἀναλώματα βραχέα γίνεσθαι.
- 8 Αὐτῆς δὲ ταύτης κρατίστη μὲν πρόσδοδος ἡ ἀπὸ γῆς γινομένη, δευτέρα δὲ ἡ ἀπὸ τῶν ἄλλων ⁿ ἐγκυκλιμάτων, τρίτη δὲ ἡ ἀπὸ ἀργυρίου. Χωρὶς δὲ τούτων ^o πάσαις μὲν ^o ἐπικοινωνεῖται ταῖς οἰκονομίαις, καὶ προσήκει σκοπεῖν αὐτὸ μὴ ^p παρέργως, μάλιστα δὲ ταύτῃ, ^q τὸ τὰ ἀναλώματα μὴ μείζω τῶν προσόδων γίνεσθαι.
- 9 Ἐπεὶ τοίνυν τὰς διαιρέσεις εἰρήκαμεν, μετὰ ^r τοῦτο πάλιν νοητέον ἡμῖν, ἡ σατραπεία περὶ ἣν ἂν πραγματευόμεθα, ^s ἡ πόλις, πότερον ἅπαντα ^t ἢ ἄρτι διειλόμεθα ἢ τὰ μέγιστα τούτων ^v δυνατὴ φέρειν ἐστὶ [^w τοῦτοις χρηστέον]· μετὰ δὲ τοῦτο ποῖαι τῶν προσόδων ἢ τὸ παράπαν οὐκ εἰσί, δύναται

^a τῆς om. Ub. ^b χρυσία et Ub. ^c ἡ] καὶ ἡ Ib.Sb.Tb. ^d ἐμπορίων Ub. ^e ἡ] καὶ ἡ Ib.Sb.Tb. ^f τῶν om. Sb.Tb.Ub. ^g ἐπικαρπίας Tb.Ub. ^h τε om. Sb.Tb.Ub. ⁱ ἐπὶ Sb.Tb.Ub. ^k ἐπικεφάλαιον τε καὶ χειρῶν ἄξιον Sb.Tb.Ub. ^l ἡ add. Ub. ^m διαγωγῶν Boeckhius: codices δι' ἀγώνων. ⁿ ἐγκυκλιμάτων Ib.Ub, ἐγκυκλιμάτων Sb.Tb. ^o ἐπικοινωνεῖται Sb.Tb.Ub. et γρ. Ib. ^p παρέργως Sb.Tb. ^q τὸ] τὰ Sb.Tb. ^r τοῦτο] τοῦ Sb.Tb. ^s ἡ Ib.Ub. ^t ἀ codicibus deest. ^v δυνατὴ] εἰ δυνατὴ Ib, διὰ Ub. ^w τοῦτοις χρηστέον om. Ub.

δ' εἰσὶ γενέσθαι, ἥ μικραὶ ^x νῦν οὖσαι μείζους ὕοιαι ^z τινες κατασκευασθῆναι, ἥ τῶν ἀναλωμάτων ^a τῶν νῦν ἀναλουμένων τίνα τε καὶ πόσα περιαιρεθέντα ὅλα μὲν ^b βλάψει.

Τὰ μὲν οὖν ^c περὶ τὰς οἰκονομίας τε καὶ τὰ μέρη ^d τὰ τοῦ-
των εἰρήκαμεν ὅσα δέ τινες τῶν ^e πρότερον πεπράγασιν εἰς
πόρον χρημάτων ἢ τεχνικῶς τι διώκησαν, ^f ὑπολαμβάνομεν
ἀξιόλογα αὐτῶν εἶναι, ^g συναγρόχαμεν. Οὐδὲ γὰρ ταύτην
τὴν ἰστορίαν ἀχρεῖον ὑπολαμβάνομεν εἶναι· ἔστι γὰρ ^h τού-
των ⁱ αἱ τις ἐφαρμόσει τοῖς ἰοῖα ^j ἂν αὐτὸς ^k πραγματεύηται.

^l Κύψελος ὁ Κορίνθιος εὐξάμενος τῷ Διί, εἰς κύριος γένη- 2
ται τῆς πόλεως, τὰ ὄντα Κορινθίοις πάντα ἀναθήσειν, ἐκέ-
λευσεν αὐτοὺς ^m ἀπογράψασθαι, ἀπογραψαμένων δὲ τούτων
τὸ δέκατον μέρος παρ' ⁿ ἐκάστου ἔλαβε, τοῖς δὲ λοιποῖς ^o ἐκέ-
λευσεν ἐργάζεσθαι. Περιελθόντος δὲ τοῦ ἐνιαυτοῦ τὸ αὐτὸ
τούτο ἐποίησεν, ὥστε συνέβαινεν ἐν δέκα ἔτεσιν ῥεκεῖνόν τε
ἅπαντα ἔχειν ἅπερ ^p ἀνιέρωσε, τοὺς τε Κορινθίους ἕτερα
^r κεκτῆσθαι.

Λύγδαμις Νάξιος ἐκβαλὼν φυγάδας, ἐπειδὴ τὰ κτήματα 3
αὐτῶν οὐθεὶς ἠθέλησεν ἀλλ' ἥ ^s βραχέως ἀγοράζειν, αὐτοῖς
τοῖς φυγάσιν ἀπέδοτο. Τὰ τε ἀναθήματα, ὅσα ἦν αὐτῶν
ἐν τισιν ἐργαστηρίοις ἡμίεργα ἀνακείμενα, ἐπώλει τοῖς τε
φυγάσι καὶ τῶν ἄλλων τῷ βουλομένῳ ὥστ' ἐπιγραφῆναι τὸ
τοῦ ^t πριαμένου ὄνομα.

Βυζάντιοι δὲ δεηθέντες χρημάτων τὰ τεμένη τὰ δημόσια 4
ἀπέδοντο, τὰ μὲν κάρπιμα ^v χρόνον τινά, τὰ δ' ἄκαρπα ἀεν-
νάως, τὰ τε θιασωτικά καὶ τὰ πατριωτικά, ὡσαύτως καὶ ὅσα
ἐν χωρίοις ἰδιωτικοῖς ἦν· ^w ὠνούντο γὰρ πολλοὺ ὧν ἦν καὶ τὸ

^x νῦν] μὲν Ib.Sb.Tb. ^y οἷαν Ub. ^z τινες] ἀν τε? ^a τῶν νῦν ἀνα-
λουμένων om. Sb.Tb.Ub. ^b βλάψη Ub. ^c παρὰ Sb.Tb. ^d τὰ post
μέρη om. Ib. ^e πρότερον corr. Tb. ^f utrobique ὑπελαμβάνομεν Ib.
^g συναγρόχαμεν Sb.Tb, συναγρόχαμεν Ub. ^h τούτων αἱ τις] ὅτε τούτων
Ib.Sb.Tb.Ub. ⁱ οἷα om. Sb.Tb. ^k πραγματεύη Ib.Tb.Ub. ^l κύψελ-
λος Ib. ^m ἀπογράψασθαι om. Sb.Tb.Ub. ⁿ ἐκατέρου Sb.Tb. ^o ἐκέ-
λευεν Sb.Tb.Ub. ^p κείνόν Ib.Tb.Ub. ^q ἂν ἰέρωσε Ub. ^r ἐκτῆσθαι Ub,
κτῆσαι Tb, κτίσαι Sb. ^s βραχέως Ub. ^t πριαμένου Sb.Tb.Ub. ^v χρόνον]
χρόματα χρόνον Sb.Tb.Ub. ^w ὠνούνται Sb.Tb.

ἄλλο κτῆμα. Τοῖς δὲ θιασώταις ἕτερα χωρία τὰ δημόσια, 2 ὅσα ἦν περὶ τὸ γυμνάσιον ἢ τὴν ἀγορὰν ἢ τὸν λιμένα. Τοῖς τε τόπους τοὺς ἀγοραίους ἐν οἷς ἐπώλει τίς τι, καὶ τῆς θαλάττης τὴν ^α ἁλιείαν, καὶ τὴν τῶν ὕαλῶν ^β ἁλατοπωλίαν, τῶν τ' ἐργαζομένων θαυματοποιῶν καὶ μάντεων καὶ φαρμακωλῶν καὶ τῶν ἄλλων τῶν ^γ τοιουτοτρόπων· τὸ τρίτον δὲ 3 μέρος τοῦ ἐργαζομένου ἀποτελεῖν ἔταξαν. Τῶν τε νομισμάτων τὴν καταλλαγὴν ἀπέδοντο μιᾷ τραπέζῃ· ἐτέρῳ δὲ οὐκ ἦν οὐθενὶ οὐτ' ἀποδόσθαι ἐτέρῳ οὔτε πρίασθαι παρ' ἐτέρου· εἰ δὲ μὴ, στέρησις ἦν. Ὅντος δὲ νόμου αὐτοῖς μὴ εἶναι πολίτην ὅς ἂν μὴ ἐξ ^δ ἁστών ἀμφοτέρων ^ε ἢ, χρημάτων δεθθέντες ἐψηφίσαντο τὸν ἐξ ἑνὸς ὄντα ^δ αὐτοῦ ^ε καταβαλόντα 4 μῆνας τριάκοντα εἶναι πολίτην. Ἐν ^ς σιτοδείᾳ ^ε δὲ γενόμενοι καὶ ἀπορροῦντες χρημάτων κατήγαγον τὰ πλοῖα τὰ ἐκ τοῦ Πόντου· χρόνου δὲ γενομένου, τῶν ἐμπόρων ἀγανακτούντων ἐτέλουν αὐτοῖς τόκους ^β ἐπιδεκάτους, τοῖς δὲ ὠνούμενοις ^ι τι ἔταξαν χωρὶς ^κ τῆς τιμῆς διδόναι τὸ ἐπιδέκατον. Μετοίκων δὲ τινων ἐπιδεδανεικῶν ἐπὶ κτήμασιν, οὐκ οὔσης αὐτοῖς ^ι ἐκτίσεως ἐψηφίσαντο τὸ τρίτον μέρος ^μ εἰσφέροντα τοῦ δανείου ^ν τὸν βουλόμενον κυρίως ἔχειν τὸ κτῆμα.

- 5 Ἰππίας ὁ Ἀθηναῖος τὰ ὑπερέχοντα τῶν ὑπερέφων εἰς τὰς δημοσίας ὁδοὺς καὶ τοὺς ἀναβαθμοὺς καὶ τὰ προφράγματα καὶ τὰς θύρας τὰς ἀνοιγομένας ἐξω ἐπώλησεν· ὠνοῦντο ^ο οὖν 2 ὧν τὰ κτήματα, καὶ συνελέγη χρήματα οὕτως συχνά. Τότε νόμισμα τὸ ὃν Ἀθηναίοις ἀδόκιμον ἐποίησε, ^ρ τάξας δὲ τιμὴν ἐκέλευσε πρὸς αὐτὸν ἀνακομίζειν· συνελθόντων δὲ ἐπὶ 3 τῷ ^ρ κόψαι ἕτερον χαρακτῆρα, ἐξέδωκε τὸ ^ς αὐτὸ ἀργύριον. Ὅσοι τε τριηραρχεῖν ἢ φυλαρχεῖν ἢ χορηγεῖν ^τ ἢ ^υ τινα εἰς

^α ἁλιείαν Ib. ^γ ἄλλων Sb. ^β ἁλατοπωλίαν Ub, ἁλατοπωλείαν Sb.Tb.
^α τοιούτων τρόπων Sb.Tb.Ub. ^δ ἁστών] αὐτῶν codices. ^ε ἢ om. Ub.
^δ αὐτῶν Sb.Tb. ^ε καταβαλόντα Ub. ^ς σιτοδοσία Tb.Ub. ^ε δὲ] τε Ub.
^β ἐπιδεκάτους—τὸ om. Ub. ^ι τε Tb. ^κ τῆς om. Sb.Tb. ^ι ἐκκτίσεως Ub.
^μ εἰσφέρειν τὰ τοῦ Ub. ^ν τὸν om. Sb.Tb. ^ο οὖν om. Sb.
^ρ τάξαι Ub. ^α γὰρ Sb.Tb.Ub. ^ρ σκόψαι Tb. ^ς αὐτὸ om. Ub. ^τ εἰ Ib.Ub. ^υ τινες, omisssa eis, Ub.

ἐτέραν ^ω τοιαύτην λειτουργίαν ἡμελλον δαπανᾶν, τίμημα
τάξας μέτριον ἐκέλευσε τὸν βουλόμενον ἀποτίσαντα τοῦτο
ἐγγράφεσθαι εἰς ^κ τοὺς λειτουργηκώτας. Τῇ τε ἱερείᾳ ³
τῇ τῆς Ἀθηνᾶς τῆς ἐν ἀκροπόλει ὑπὲρ τοῦ ἀποθανόντος φέ-
ρειν χοίνικα κριθῶν καὶ πυρῶν ἐτέραν καὶ ὀβολόν, καὶ ὅσφ ^α ἂν
παιδάριον γένηται, τὸ αὐτὸ τοῦτο.

Ἀθηναῖοι ^γ δὲ οἱ ἐν Ποτιδαίᾳ οἰκοῦντες δεόμενοι χρημά- ⁶
των εἰς τὸν πόλεμον ἀπογράψασθαι ἅπασι συνέταξαν τὰς
οὐσίας, μὴ ἀθρόας ^ε εἰς τὸν αὐτοῦ δῆμον ἕκαστον, ἀλλὰ ^α κατὰ
κτῆμα ἐν ^β ᾧ τόπῳ ἕκαστον ^ε εἶη, ἵνα οἱ πένητες δύνωνται
ὑποτιμᾶσθαι. ὅτφ δὲ μὴ ἦν κτῆμα μηθέν, τὸ σῶμα διμναῖον
τιμῆσασθαι. Ἀπὸ τούτων οὖν ^δ εἰσέφερον τὸ ἐπιγραφέν
^ε ἕκαστος ^ι σῶν τῇ πόλει.

Ἀντίστασις ^ε δέ, δεηθείσης τῆς πόλεως χρημάτων, ^η εἴθι- ⁷
σμένων αὐτῶν λαμπρῶς ἄγειν Διονύσια, ἐν οἷς ἄλλα τε
πολλὰ ἀνῆλσκον ἐξ ἐνιαυτοῦ παρασκευάζοντες καὶ ἱερεῖα
πολυτελῇ ^ι ὑπογύου δὲ οὔσης ταύτης τῆς ἐορτῆς ^κ ἔπεισεν
αὐτοὺς τῷ μὲν Διονύσῳ εὐχασθαι ἐς νέωτα ἀποδώσειν διπλά-
σια, ταῦτα δὲ συναγαγόντας ^ι ἀποδόσθαι. ^μ Συνελέγη οὖν
αὐτοῖς χρήματα οὐκ ὀλίγα πρὸς τὴν χρεῖαν.

Λαμψακηνοὶ δὲ προσδοκίμων οὐσῶν τριήρων πολλῶν πρὸς ⁸
αὐτοῖς, ὄντος μεδίμνου τῶν ἀλφίτων τετραδράχμου, προσέ-
ταξαν τοῖς ἀγοραίοις πωλεῖν ^ν ἑξαδράχμου, καὶ τοῦ ἐλαίου
τὸν ^ο χοᾶ ὄντα δραχμῶν τεττάρων καὶ ^ο τριωβόλου, τοῦ τε
οἴνου καὶ τῶν ἄλλων ὡσαύτως. Τὴν μὲν οὖν ἀρχαίαν τιμὴν
ἐλάμβανεν ὁ ἰδιώτης, τὸ δὲ πλεόν ἢ πόλις, καὶ εὐπόρησε χρη-
μάτων.

Ἡρακλεῶται πέμποντες ναῦς ^ρ τεσσαράκοντα ἐπὶ τοὺς ἐν ⁹

^ω λειτουργίαν τοιαύτην Ib. ^κ τοὺς λειτουργικούς Ub, τὸ λειτουργικῶς
Sb.Tb. ^γ δέ] καὶ Ub. ^ε εἰς—ἀλλὰ om. Sb.Tb.Ub. ^α κατὰ om. Ub.
^β ᾧ τόπῳ] τόπῳ οὐ Sb.Tb, τόπω Ub. ^ε εἶη] γῇ Sb.Tb. ^δ συνέφερον
Ub. ^ε ἑκάστου Tb.Ub. ^ι σῶμα ἢ πόλις Sb.Tb.Ub. ^ε δέ om.
Sb.Tb.Ub. ^η ἡθισμένων δὲ αὐτῶν Sb.Tb.Ub. ^ι ὑπὸ ἐγγύου Tb.Ub.
^κ εἶπεν Ub. ^ι ἀποδίδοσθαι Sb.Tb.Ub. ^μ συνάγη Sb.Tb, συνάγει Ub.
^ν ἑξάδραγμα Tb.Ub. ^ο χοᾶν et τριωβόλω Ib. ^ρ τετταράκοντα Ib.

Βοσπόρῳ τυράννοισι, οὐκ εὐπορούμενοι χρημάτων παρὰ τῶν ἐμπόρων συνηγόρασαν τὸν τε σίτον πάντα καὶ τὸ ἔλαιον καὶ τὸν οἶνον καὶ τὴν ἄλλην ἀγοράν. ^α Χρόνου δὲ ἰσταμένου ἐν ᾧ ἔμελλον ἀποδώσειν τὴν τιμὴν, τοῖς ^β τε δὴ ἐμποροῖς καλῶς εἶχε μὴ κοτυλίζειν ἀλλ' ἀθρόα τὰ φορτία πεπραῖσθαι, ἐκείνοί τε διδόντες δι' ^γ ἄλλην οὐ μισθὸν ^δ παρῆγον ἀλλὰ τὴν ἀγοράν ^ε ἐν ὀλκάσι, καὶ ἄνδρα ταμίαν ἐπέστησαν ^ς ἐφ' ^ζ ἐκάστη τῶν νεῶν. Ἀφικομένων δ' εἰς τὴν πολεμίαν αὐτῶν ἡγόραζον οἱ στρατιῶται παρὰ τούτων ἅπαντα. Πρότερον ^η συνελέγη ἡ ἀργύριον ἐδίδοσαν οἱ στρατηγοὶ πάλιν τὸ μισθὸν, ^θ ὥστε συνέβαινε ταῦτ' οὐκ ἀργύριον δίδοσθαι ὥς εἰς οἶκον ἀπῆλθον.

10 Λακεδαιμόνιοι ^α Σαμίων δεσφέντων ^β χρήματ' αὐτοῖς εἰς τὴν κάθοδον δοῦναι, ἐψηφίσαντο μίαν ἡμέραν ^γ καὶ αὐτοὺς καὶ τοὺς οἰκέτας καὶ τὰ ὑποζύγια νηστεῦσαι, ὅσον δὲ ἐδαπάναι ἕκαστος, ^δ τοσοῦτον δοῦναι τοῖς ^ε Σαμίοις.

11 ^α Χαλκηδόνιοι δὲ ξένων ἐν τῇ πόλει συχνῶν παρ' αὐτοῖς γινομένων, ὀφείλοντες αὐτοῖς μισθὸν οὐκ ἠδύναντο διαλῦσαι. Ἀνήγγειλαν οὖν, εἴ τις τῶν πολιτῶν ἢ μετοίκων σῦλον ἔχει κατὰ πόλεως ἢ ιδιώτου ἢ βούλεται λαβεῖν, ἀπογράψασθαι. Ἀπογραψαμένων δὲ συχνῶν, τὰ πλοῖα τὰ πλεόντα εἰς τὸν ^β Πόντον ἐσύλων μετὰ προφάσεως εὐλόγου. ^γ Ἐταξαν δὲ χρόνον ἐν ᾧ λόγον ὑπὲρ αὐτῶν ἔφασαν ποιήσασθαι. ^δ Συλλεγόντων δὲ χρημάτων συχνῶν τοὺς μὲν στρατιώτας ἀπῆλλαξαν, ὑπὲρ δὲ τῶν σῦλων διεδικάσαντο. Τοῖς δὲ μὴ δικαίως ^ε συληθείσιν ἡ πόλις ἀπὸ τῶν προσόδων ἀπεδίδου.

12 Κυζικηνοὶ δὲ στασιάσαντες πρὸς ἀλλήλους, ἐπικρατήσαντος τοῦ δήμου, τῶν δὲ πλουσίων συνειλημμένων, ὀφείλοντες

^α χρόνου διασταμένου Ib.Sb.Tb.Ub. ^β τε] δὲ iidem. ^γ ἄλλων Ib. ^δ παρῆγον Ub. ^ε ἐν ὀλκίαισιν Ub, ἐν ὀλκίαισιν Ib.Sb.Tb, omisso omnes καὶ. ^ς ἐκάστην Ub, ἐκάστην Sb.Tb. ^ζ συλλέγει Sb.Tb.Ub, συλλέγο Ib. ^η ὥς Ub. ^θ τελμίων Ib.Sb.Tb.Ub. ^ι χρήματ' γ' Sb.Tb. ^κ καὶ αὐτοῦς] αὐτοῦς Ub. ^λ εἰς τοῦτον Sb.Tb.Ub. ^μ λακεδαιμονίοις Ub. ^ν καλχηδόμοι Ub, καρχηδόμοι Ib. ^ξ ἔταξε Sb.Tb.Ub. ^ο συλλεγόντων Tb. ^π συληφθείσιν Ub.

χρήματα στρατιώταις ἐψηφίσαντο μὴ θανατῶσαι τοὺς συν-
ειλημμένους, ἀλλὰ χρήματα πραξαμένους φυγαδεύσαι.

Χιοι δέ, νόμου ὄντος αὐτοῖς ἀπογράφεσθαι τὰ ¹ χρέα εἰς 13
τὸ δημόσιον, δεηθέντες χρημάτων ^k ἐψηφίσαντο τοὺς ^l μὲν
ὀφείλοντας ἀποδοῦναι τῇ πόλει τὰ δάνεια, τὴν δὲ πόλιν ἐκ
τῶν προσόδων τοὺς τόκους τοῖς δεδανεικόσι καταφέρειν, ἕως
ἂν κατὰ τὸ ἀρχαῖον εὐπορήσωσιν.

Μαύσωλος ὁ Καρίας τύραννος, πέμποντος βασιλέως πρὸς 14
αὐτὸν ἐπὶ τῷ τοὺς ^m φόρους δοῦναι, συναγαγὼν τοὺς εὐπο-
ρωτάτους ἐν τῇ χώρᾳ ἔλεγεν ⁿ ὅτι βασιλεὺς αἰτεῖ τοὺς φό-
ρους, αὐτὸς δὲ οὐκ εὐπορεῖται· κατασκευαστοὶ δ' ἄνδρες αὐτῷ
εὐθέως ἐπηγγέλλοντο ὅσον εἰσίοισι ἕκαστος. Τούτων δὲ
τούτο πραξάντων, οἱ εὐπορώτεροι τὰ μὲν αἰσχυρόμενοι τὰ
δὲ φοβούμενοι πολλῷ τούτων ^o πλείω ἐπηγγέλλοντο καὶ εἰσ-
έφερον. Πάλιν δεηθεὶς χρημάτων, ἐξεκκλησιάσας τοῖς Μυ-₂
λασσεῦσιν ἔλεγεν ὅτι μητρόπολις Ροῦσα ἢ πόλις αὐτοῦ αὕτη
ἀτείχιστός ἐστιν, ὁ δὲ βασιλεὺς ἐπ' αὐτὸν στρατεύει· ἐκέ-
λευσεν οὖν τοὺς ^q Μυλασσεῖς φέρειν ἕκαστον ὅτι πλείστα
χρήματα, φάσκων αὐτοὺς τοῖς νῦν εἰσενεχθεῖσι καὶ τὰ λοιπὰ
σῶζειν. Εἰσενεχθέντων δὲ πολλῶν τὰ μὲν χρήματα εἶχε,
τὸ δὲ τεῖχος οὐκ ἔφη τὸν θεὸν ἐν τῷ παρόντι οἰκοδομεῖν.

Κόνδαλος Μανσώλου ὑπαρχος, ὅποτε διαπορευομένη αὐτῷ 15
διὰ τῆς χώρας προσενέγκοι τις πρόβατον ἢ ^r ὕν ἢ μόσχον,
ἀπογραψάμενος τὸν δόντα καὶ τὸν χρόνον, ^r ἀπαγαγόντα
εἰς οἶκον ἐκέλευσε τρέφειν ἕως ἂν ^s ἐπανέλθοι· ὅποτε ^t δὲ
δοκοίῃ χρόνος ἱκανὸς εἶναι, αὐτό τε τὸ ^v τραφὲν καὶ τὴν ἐπι-
καρπίαν λογισάμενος ἀπῆτει. Τῶν ^w τε δένδρων τὰ ὑπὲρ-₂
χοντα ἢ πίπτοντα εἰς τὰς ὁδοὺς τὰς βασιλικὰς ἐπώλει τὰς
ἐπικαρπίας. Τῶν δὲ στρατιωτῶν εἴ τις τελευτήσῃ, διαπύ-
λιον ἐπώλει ^x δραχμὴν τοῦ σώματος· Ἰᾶμα τε οὖν ἐντεῦθεν

ⁱ χρέη εἰς τὸν Ub. ^k ἐψηφισαν Ub. ^l ὀφείλοντας μὲν Ib. ^m φό-
ρους om. Sb.Tb. ⁿ ὅτι] ὅτι ὁ Ib.Sb.Ub. ^o πλείω om. Ib.Sb.Tb.Ub.
^p οὔσα om. Ub. ^q μυλασσεῖς Ub. ^r ὕδιν et μοχ ἀγόντα Sb.Tb.Ub.
^s ἐπανέλθῃ Sb.Tb. ^t δὲ om. Ub. ^v γραφὲν Tb. ^w τε om. Ib.
^x δραχμῶν Sb.Tb. ^y ἄλλα Sb.Tb.Ub.

καὶ ἀργύριον ἐλάμβανεν, ἅμα τε οἱ ἡγεμόνες ² οὐ παρε-
 3 κρούοντο αὐτόν, τότε τετελεύτηκεν ὁ στρατιώτης. Τοὺς τε
 Λυκίους ὁρῶν ἀγαπῶντας τὸ ^a τείχωμα φορεῖν ^b ἔφη γράμ-
 ματα ἦκειν ^c παρὰ βασιλέως κόμας ἀποστεῖλαι εἰς ^d προ-
 κόμια, ^e προστετάχθαι οὖν ^f αὐτῷ ὑπὸ Μανσῶλου ἀποκεῖραι
 αὐτούς. Ἐφησεν οὖν, εἰ βούλονται ἐπικεφάλαιον τακτὸν
 αὐτῷ δοῦναι, ^g μεταπέμψεσθαι ἐκ τῆς Ἑλλάδος κόμην. Οἱ
 δὲ ἀσμένως ἔδοσαν ὃ ἦτει, καὶ συνελέχθη χρήματα πολλὰ
 ἀπὸ ὄχλου πολλοῦ.

- 16 Ἀριστοτέλης Ῥόδιος ἄρχων Φωκαίας, ἀπορῶν χρημάτων,
 ὁρῶν στάσεις οὔσας δύο τῶν ^h Φωκαέων λόγους ἐποίησατο
 πρὸς τὴν ἐτέραν στάσιν ἐν ἀπορρήτοις, φάσκων αὐτῷ διδο-
 ναι χρήματα τοὺς ἐτέρους ἐφ' ὃ αὐτοῖς τὰ πράγματα ἐγκλι-
 ναι, ⁱ αὐτὸς δὲ μᾶλλον ^k βούλεσθαι παρὰ τούτων λαβεῖν καὶ
 2 τὰ ^l περὶ τὴν πόλιν τούτοις διοικεῖν παραδοῦναι. Ἀκού-
 σαντες δὲ ταῦτα εὐθέως τὰ χρήματα οἱ παρόντες ^m πορί-
 σαντες ὅσα ἐκέλευσεν ἔδωκαν. Ὁ δὲ τοῖς ⁿ ἐτέροις πάλιν
 ἔδειξεν ὃ ^o αἰληφῶς εἶη ^p παρὰ τῶν ἐτέρων· οἱ δὲ καὶ αὐτοὶ
 ἔφασαν οὐκ ἐλάττω δώσειν. Λαβὼν δὲ παρ' ἀμφοτέρων
 3 κατήλλαξεν αὐτοὺς πρὸς ἀλλήλους. Τοῖς τε πολίταις ^q κατι-
 δὼν οὔσας δίκας πολλὰς καὶ μεγάλας ἐκ πολλοῦ χρόνου ἁδι-
 κίας, τούτοις διὰ πολέμου δικαστήριον καθίσας προεῖπεν,
 ὅσοι ἂν μὴ ^r δικάσωνται, νόμον δ' ἔθηκε μηκέτι εἶναι ὑπὲρ
 τῶν προτέρων ἐγκλημάτων κρίσεις. Τότε ^s δὴ ^t παραβολῇ
 πολλῶν δικῶν, καὶ τὰς ἐγκλήτους μετ' ἐπιτιμιῶν ἐφ' αὐτὸν
 ποιούμενος, καὶ παρ' ἐκατέρων δι' ἐτέρων ἀργύριον λαμβά-
 νων, ^u συνήγαγεν οὐκ ὀλίγα χρήματα..

- 17 Κλαζομένοι οἱ ἐν σιτοδείᾳ ὄντες χρημάτων τε ἀπορουν-

² οὐ om. Tb.Ub. ^a τείχωμα φέρειν Sb.Tb. ^b ἔφησε Ib.Sb.Tb.
^c περὶ Sb.Tb. ^d προσκόμια Ib, προκόσμια Ub. ^e προτετάχθαι Ub.
^f αὐτοῦ Sb.Tb. ^g μεταπέμψασθαι codices. ^h φωκαίων Sb.Tb, φω-
 κέων Ib.Ub. ⁱ αὐτοῖς Ub. ^k βουλεύεσθαι Tb.Ub. ^l παρὰ Sb.Tb.
^m πορίσαντες om. Ub. ⁿ ἐταίροις Ub. ^o αἱ Tb. ^p περὶ Tb.
^q οὐκ ἰδὼν Sb.Tb.Ub. ^r ἀδικίαν Sb.Tb. ^s δικάσωνται καὶ χρόνον
 προεῖθηκε μηκέτι ἔσεσθαι Sb.Tb.Ub. ^t δὲ b. ^u παραβόλιον Ib, παρα-
 βόλου Sb.Tb. ^w συνήγαγον Sb.Tb.Ub.

τες ἐψηφίσαντο, παρ' οἷς ἔλαιόν ἐστι τῶν ἰδιωτῶν, δανείσαι τῇ πόλει ἐπὶ τόκῳ· γίνεται δὲ πολὺς οὗτος ὁ καρπὸς ἐν τῇ χώρᾳ αὐτῶν. Δανεισάντων δὲ μισθωσάμενοι πλοῖα ἀπέστειλαν εἰς τὰ ^α ἐμπορεῖα, ὅθεν αὐτοῖς ἦκε σίτος ὑποθήκης γενομένης τῆς τοῦ ἐλαίου τιμῆς. Ὁφείλοντες ^γ στρατιώταις μισθὸν εἴκοσι τάλαντα, καὶ οὐ δυνάμενοι, τόκον ἔφερον τοῖς ἡγεμόσι τέτταρα τάλαντα τοῦ ἐνιαυτοῦ. Ἐπεὶ δὲ τοῦ μὲν ^α ἀρχαίου ἀπέκοπτον οὐθέν, αἰεὶ δὲ μάτην ἐδαπάνων, νόμισμα ἔκοψαν σιδηροῦν εἰς ἀργυρίου λόγον εἴκοσι ταλάντων, εἶτα διδόντες τοῖς εὐπορωτάτοις ἐν τῇ πόλει κατὰ λόγον ἐκάστῳ ἀργύριον παρ' ἐκείνων ἔλαβον ἴσον. Οἱ τε οὖν ἰδιῶται εἶχον εἰς τὰς καθ' ἡμέραν χρείας ἀναλίσκειν, καὶ ἡ πόλις τοῦ χρέους ἀπηλλάγη. Δεύτερον ^δ ἐκ τῶν προσόδων ἐκείνοις τὸν τε τόκον κατέφερον, αἰεὶ ^ε τε διαιροῦντες ἐκάστῳ πρὸς μέρος διεδίδουσαν, τοὺς δὲ σιδηροὺς ἐκομίζοντο.

^α Σηλυβριανοὶ ^β δὲ δεηθέντες χρημάτων, νόμου ὄντος αὐτοῖς 18 ^ε σίτον μὴ ἐξάγειν ἐν λιμῷ ^δ γενομένοις, ἐκείνοις δὲ ὑπάρχοντος σίτου παλαιοῦ, ἐψηφίσαντο τῇ πόλει παραδοῦναι τοὺς ἰδιώτας τὸν σίτον τῆς τεταγμένης τιμῆς, ὑπολειπόμενον ἕκαστον ἐνιαυτοῦ τροφήν· εἶτα ^ε ἐξαγωγὴν ἔδωκαν τῷ βουλομένῳ, τάξαντες ^ι τιμὴν ἣν ἐδόκει καλῶς ἔχειν αὐτοῖς.

^α Αβυδηνοὶ δέ, διὰ στασιασμὸν τῆς χώρας ἀργοῦ γενο- 19 μένης, καὶ τῶν μετοίκων οὐ προϊεμένων αὐτοῖς οὐδὲν διὰ τὸ καὶ ἔτι ὀφείλουν, ἐψηφίσαντο τὸν βουλούμενον τοῖς γεωργοῖς δανείζειν, ^β ὥς ἐργάσωνται, ὥς πρώτοις αὐτοῖς ἐσομένης τῆς κομιδῆς ἐκ τοῦ καρποῦ, τοῖς δὲ ἄλλοις ἐκ τῶν ^ι λειπομένων.

^α Εφέσιοι δεηθέντες χρημάτων νόμον ἔθεντο μὴ φορεῖν 20 χρυσὸν τὰς γυναῖκας, ὅσον δὲ νῦν ἔχουσι, δανείσαι τῇ πόλει· τῶν τε κιώνων τῶν ἐν τῷ νεῷ τάξαντες ἀργύριον ^δ δεῖ κατα-

^α ἐμπορία Ib.   ^γ στρατιῶται Ib.   ^ε τε alterum om. Ib.Sb.Tb.Ub.
^α σηλυβριανοὶ Tb.   ^β δὲ om. Ub.   ^ε σίτου μὴ ἐξαγωγὴν Sb, σίτου μὲν ἐξαγωγὴν Tb, σίτον μὴ ἐξαγωγὴν Ub.   ^δ γενομένης Sb.Tb.Ub.   ^ε ἐξαγωγὴν Ub.   ^ι τιμὴν—αὐτοῖς om. Ub.   ^ε ἦν om. Sb.Tb.   ^β ὥς ἔργα ὡς τοῖς πρώτοις Sb.Tb.Ub.   ^ι θλιβομένων Tb.Ub.

βαλεῖν, εἶων ἐπιγράφεσθαι τὸ ὄνομα τοῦ δόντος τὸ ἀργύριον ὡς ἀνατεθεικότος.

- 21 Διονύσιος ^kΣυρακούσιος βουλόμενος χρήματα συναγαγεῖν, ἐκκλησίαν ποιήσας ἔφησεν ἑωρακέναι τὴν ^lΔήμητραν, ^mκαὶ κελεύειν τὸν τῶν γυναικῶν κόσμον εἰς τὸ ἱερὸν ἀποκομίζειν. Αὐτὸς μὲν οὖν τῶν παρ' αὐτῇ γυναικῶν τὸν κόσμον ⁿτοῦτο πεποιηκέναι, ἡξίου δὲ καὶ ⁿτοὺς ἄλλους, μὴ τι μῆνιμα παρὰ τῆς θεοῦ γένηται. Τὸν δὲ μὴ τοῦτο ^oποιήσαντα ἐνοχον ²ἔφησεν ἱεροσυλίας ἔσεσθαι. ^pἈνεγκάντων δὲ πάντων ἃ εἶχον διὰ τε τὴν θεὸν καὶ δι' ἐκείνον, θύσας τῇ ^qθεῇ τὸν κόσμον ^rἀπηνέγκατο ὡς ^sπαρὰ τῆς θεοῦ ^tδεδανεισμένος. Προελθόντος ^vδὲ χρόνου καὶ τῶν γυναικῶν πάλιν φορουσῶν, ἐκέλευσε τὴν βουλομένην ^wχρυσοφορεῖν τάγμα τι ἀνατιθέναι ³^xεἰς τὸ ἱερὸν. Τριῆρεις ^yτε ^zναυπηγεῖσθαι μέλλων ἤδει ὅτι δεῖσοιτο χρημάτων. Ἐκκλησίαν οὖν ^aσυναγαγὼν ἔφη πόλιν αὐτῇ τινὰ προδίδοσθαι, εἰς ἣν δεῖσθαι χρημάτων, ἡξίου τε αὐτῇ τοὺς πολίτας εἰσενέγκαι δύο στάτης ἑκάστον· οἱ δ' εἰσήνεγκαν. Διαλιπὼν δὲ δύο ^bἢ τρεῖς ἡμέρας, ὡς διημαρτηκῶς τῆς πράξεως, ἐπαινέσας ^cαὐτοὺς ἀπέδωκεν ἐκάστῳ ^dεἰσήνεγκαν. Ποιήσας δὲ τοῦτο ἀνεκτήσατο τοὺς πολίτας. Εἶτα πάλιν οἰόμενοι ἀπολήψεσθαι εἰσήνεγκαν· ὁ δὲ λαβὼν ⁴εἶχεν εἰς τὴν ναυπηγίαν. Οὐκ εὐπορῶν ^eδὲ ἀργυρίου νόμισμα ἔκοψε ^fκαττιτέρου, καὶ συναγαγὼν ἐκκλησίαν πολλὰ τοῦ κεκομμένου νομίσματος ὑπερεῖπεν· οἱ δὲ ἐψήφισαντο καὶ μὴ ^gβουλόμενοι ἑκάστος ^hὁ ἂν εἴλετο ἔχειν ὡς ἀργυροῦν ἀλλὰ μὴ καττιτέρινον. Πάλιν τε δεηθεὶς χρημάτων ἡξίου τοὺς ⁵πολίτας εἰσενεγκεῖν αὐτῷ· οἱ δ' οὐκ ἔφασαν ἔχειν. Ἐξενέγ-

^k συρακουσίους Ib.Tb. ^l δήμητρα Sb.Tb. ^m καὶ ante τὴν Sb.Tb.Ub. ⁿ τοῦτον et τοῖς ἄλλοις Sb.Tb.Ub. ^o ποιήσαντα Ib. ^p ἀνεγκάντων Sb.Tb. ^q θεῇ Sb.Tb. ^r ἀπηνέγκαντο Sb.Tb.Ub. ^s περὶ Sb.Tb. ^t δεδανεισμένοι Ub. ^v δὲ] δὲ τοῦ Sb. ^w χρυσὸν φορεῖν τάγματα Sb.Tb. ^x ἐν τῇ ἱερῇ Ib. ^y τε om. Sb.Tb.Ub. ^z ναυπηγήσειν Sb. ^a συναγαγεῖν ἔφη πᾶσι Ub. ^b ἢ om. Sb.Tb. ^c αὐτοῖς Sb.Tb.Ub. ^d εἰσήνεγκεν Ub. ^e δὲ om. Ub. ^f καττιτερίου Tb. ^g βουλόμενος Tb. ^h ὁ ἀνείλετο Sb.Tb. ⁱ ἀνείλετο Ub. οὖν εἴλετο Ib.

κας οὖν τὰ σκεύη τὰ παρ' αὐτοῦ ἐπώλει ὡς δὴ δι' ἀπορίαν τοῦτο ποιῶν, ἀγοραζόντων δὲ Συρακουσίων ¹ ἀπεγράφετο τί ἕκαστος ^κ ἀγοράσειεν· ἐπεὶ ¹ δὲ τὴν τιμὴν κατέβαλον, ἐκέλευσε τὸ σκεῦος ἀναφέρειν ἕκαστον ὃ ἡγόρασεν. Τῶν ^μ τε πολιτῶν διὰ τὰς εἰσφοράς οὐ τρεφόντων βοσκήματα εἶπεν ὅτι ἱκανὰ ἦν αὐτῷ πρὸς ^ν τοσοῦτον· τοὺς οὖν νῦν τι κτησάμενους ἀτελεῖς ἔσσεσθαι. Πολλῶν δὲ ταχὺ κτησάμενων πολλὰ ⁶ βοσκήματα ὡς ἀτελῆ ^ο ἐξόντων, ἐπεὶ καιρὸν ἦτο εἶναι, τιμήσασθαι κελεύσας ἐπέβαλε τέλος. Οἱ οὖν πολῖται ἀγανακτήσαντες ἐπὶ τῷ ἐξηπατῆσθαι σφάζοντες ἐπώλουν. Ὡς δὲ πρὸς τοῦτο ἔταξε σφάζεσθαι ὅσα δεῖ τῆς ἡμέρας, οἱ δὲ πάλιν ⁷ ἱερόβυτα ἐποίουν· ὃ δὲ ἀπείπε θῆλυ μὴ θύειν. Πάλιν ⁷ ^ρ τε δεηθεὶς χρημάτων ἐκέλευσεν ἀπογράψασθαι ⁹ χρήματα πρὸς αὐτὸν ὅσοι ^ι οἰκοὶ εἰσιν ὀρφανικοί· ἀπογραφασμένων δὲ ἄλλων, τὰ τοῦτων χρήματα ἀπεχράτο, ἕως ἕκαστος εἰς ἡλικίαν ^ς ἔλθοι. ^ι ^τ ^ρ ῥηγίων τε ^ν καταλαβόν, ἐκκλησίαν συναγαγὼν εἶπε διότι δικαίως μὲν ἂν ἐξανδραποδισθεῖεν ὑπ' αὐτοῦ, νῦν ^μ μέντοι τὰ εἰς τὸν πόλεμον ἀνηλωμένα χρήματα κομισάμενος καὶ ὑπὲρ ἐκάστου σώματος τρεῖς μνᾶς ἀφήσειν αὐτούς. Οἱ δὲ ^κ ^ρ ῥηγῖνοι, ὅσα ποτ' ἦν αὐτοῖς ἀποκεκρυμμένα, ἐμφανῆ ⁸ ἐποίουν, καὶ οἱ ἄποροι παρὰ τῶν εὐπορωτέρων καὶ παρὰ τῶν ξένων δανειζόμενοι ἐπόρισαν ^α ἵ ἐκέλευε χρήματα. Λαβὼν δὲ ταῦτα παρ' αὐτῶν τά τε σώματα πάντα οὐδὲν ἥττον ² ἀπέδοτο, τά τε σκεύη ^α τότε ἦν ἀποκεκρυμμένα ἐμφανῆ ἅπαντα ἔλαβεν. Δανεισάμενός τε παρὰ τῶν πολιτῶν χρή- ⁹ ματα ἐπ' ἀποδόσει, ὡς ἀπῆτουν αὐτόν, ἐκέλευσεν ἀναφέρειν ὅσον ἔχει τις ἀργύριον πρὸς αὐτόν· εἰ δὲ μὴ, θάνατον ἔταξε τὸ ἐπιτίμιον. Ἀνενεχθέντος δὲ τοῦ ἀργυρίου, ἐπικόψας χαρακτῆρα ἐξέδωκε τὴν δραχμὴν δύο δυναμένην δραχμᾶς, καὶ τό

¹ ἀπογράφοντες Q.Sb.Tb.Ub. ^κ ἀγόρασεν Sb. ¹ δε] δὴ Qb.Sb. Tb.Ub. ^μ τε] δὲ Ib. ^ν τοσοῦτους οὖν τοίνυν κτησάμενους Q.Sb.Tb.Ub. ^ο ἐξόντων ἐπικαίρως τὸ εἶναι Ib, ἐξὸν τῷ ἐπὶ καιρὸν ὡς (eis Q.) τὸ εἶναι Q.Sb.Tb.Ub. ^ρ τε om. Ub. ⁹ χρημάτων Q.Sb.Tb. ^ι οἰκείων Qb.Tb, οἰκείων Sb. ^ς ἔλθοιεν Q.Sb.Tb. ^τ ῥή νίσσ Sb. ^ν καταλαβόν codices. ^μ μέντοι] μὲν Sb.Tb. ^κ ῥηγῖνοι Ib. ^γ ἐκέλευσε Q.Ib. ^α ἀπέδοκε Sb,

^aτε ὀφειλόμενον πρότερον ἀνήνεγκαν πρὸς αὐτόν. Εἰς Τυρρηνίαν τε πλεύσας ναυσὶν ἑκατὸν ἔλαβεν ἐκ τοῦ τῆς Λευκοθέας ἱεροῦ χρυσίον τε καὶ ἀργύριον ^bπολὺ καὶ τὸν ἄλλον ¹⁰κόσμον οὐκ ὀλίγον. Εἰδὼς δὲ ὅτι καὶ οἱ ναῦται πολλὰ ἔχουσι, ^cκήρυγμα ἐποίησατο τὰ ἡμίσεα ὧν ἔχει ἕκαστος ἀναφέρειν πρὸς αὐτόν, τὰ δ' ἡμίσεα ἔχειν τὸν λαβόντα· τῷ δὲ μὴ ἀνενέγκαντι θάνατον ἔταξε τὸ ἐπιτίμιον. Ὑπολαβόντες δὲ οἱ ναῦται ^dἀνενέγκαντες τὰ ἡμίσεα τὰ κατάλοιπα ^eἔξεν ἀδεῶς, ἀνήνεγκαν. Ὁ δ' ἐπείπερ ἐκείνα ἔλαβεν, ἐκέλευσε πάλιν τὰ ἡμίσεα ἀναφέρειν.

22 Μενδαῖοι δὲ τὰ μὲν ἀπὸ λιμένων καὶ τῶν ἄλλων τελῶν αὐτοῖς ^fπροσπορευόμενα ἐχρῶντο εἰς διοίκησιν τῆς πόλεως, τὰ δὲ ἀπὸ τῆς γῆς καὶ οἰκιῶν τέλη οὐκ ἔπραττον, ἀλλ' ἀνέγραφον τοὺς ἔχοντας· ὅποτε ^hδὲ δεηθεῖεν χρημάτων, ἀπεδίδοσαν ὀφείλοντες. Ἐκέρδαινον οὖν τὸν παρεληλυθότα χρόνον ἀτόκοις τοῖς χρήμασιν ἀποκεχρημένοι. Πολεμοῦντες πρὸς Ὀλυνθίους καὶ δεόμενοι χρημάτων, ὄντων αὐτοῖς ἀνδραπόδων, ἐψηφίσαντο ⁱκαταλειπομένων ἐν ^kἐκάστῳ θήλεος καὶ ἄρρενος τάλλα ἀποδόσθαι τῇ πόλει, ὡς ἐκδανείσαι τοὺς ιδιώτας χρήματα.

23 Καλλίστρατος ἐν Μακεδονίᾳ πωλουμένου τοῦ ^lἐλλημενίου ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ εἴκοσι ταλάντων ἐποίησεν εὐρεῖν τὸ διπλάσιον· κατιδὼν γὰρ ὠνούμενους ^mτοὺς εὐπορωτέρους αἰεὶ διὰ τὸ δεῖν ⁿταλαντιαίους ^oκαθιστάναι τοὺς ἐγγυνοὺς τῶν εἴκοσι ταλάντων, προεκήρυξεν ὠνεῖσθαι τὸν βουλόμενον καὶ τοὺς ἐγγυνοὺς ^oκαθιστάναι τοῦ τρίτου μέρους ^pκαὶ καθ' ὅσον ἕκαστος δύνηται πείθειν.

24 Τιμόθεος Ἀθηναῖος πολεμῶν πρὸς Ὀλυνθίους καὶ ἀπορούμενος ἀργυρίου, κόψας χαλκὸν διεδίδου τοῖς ^qστρατιώ-

^a τε om. Sb. ^b πολὺν Sb. ^c κήρυγμα—ἔχει om. Q.Sb.Tb. ^d ἀνενεγκόντες Q. ^e ἔχειν Ib. ^f προσπορευόμενα Q, προσαγορευόμενα Sb.Tb. ^g ὅποτε Ib. ^h δὲ om. Q.Sb.Tb. ⁱ καταλειπομένου Q.Sb.Tb, καταλειπομένης Ib. ^k ἐκάστου Q. ^l ἐλλημενίου Q.Sb.Tb. ^m τοὺς εὐπορωτέρους om. Q. ⁿ ταλαντιαίους Q, ταλαντίαων Sb.Tb. ^o utrobique καθεστάναι Ib. ^p καὶ om. Ib. ^q στρατιώταις—αὐτοῖς om. Q.

ταις. Ἀγανακτούντων δὲ τῶν στρατιωτῶν ἔφη αὐτοῖς τοὺς ἐμπόρους τε καὶ ἀγοραίους ἅπαντας ὡσαύτως πωλήσειν. Τοῖς δ' ἐμπόροις προεῖπεν, ὃν ἂν τις ῥάβη χαλκόν, τούτου πάλιν ἀγοράζειν τὰ τ' ἐκ τῆς χώρας ὄνια καὶ τὰ ἐκ τῶν λειῶν ἀγόμενα· ὃς δ' ἂν περιλειφθῇ αὐτοῖς χαλκός, πρὸς αὐτὸν ἀναφέροντας ἀργύριον λαμβάνειν. Περὶ Κέρκυραν δὲ πολεμῶν καὶ ἀπόρως διακείμενος, καὶ τῶν στρατιωτῶν αἰτούντων τοὺς μισθοὺς καὶ ἀπειθούντων αὐτῷ καὶ πρὸς τοὺς ὑπεναντίους φασκόντων ἀποπορεύεσθαι, ἐκκλησίαν συναγαγὼν ἔφησεν οὐ δύνασθαι διὰ τοὺς χειμῶνας παραγενέσθαι αὐτῷ ἀργύριον, ἐπεὶ τοσαύτην εἶναι περὶ αὐτὸν εὐπορίαν ὥστε τὴν προδεδομένην ἑτρίμηνου ἵσιταρκίαν δωρεὰν αὐτοῖς δίδοναι. Οἱ δὲ ὑπολαβόντες οὐκ ἂν ποτε προέσθαι τοσαῦτα³ χρήματα τὸν Τιμόθεον αὐτοῖς, ἢ μὴ τῇ ἀληθείᾳ ᾠπροδόκιμα ἦν τὰ χρήματα πρὸς αὐτόν, ἡσυχίαν εἶχον ὑπὲρ² τῶν μισθῶν, ἕως ἐκεῖνος διφκήσατο ἃ ἐβούλετο. Σάμον δὲ πολιορκῶν τοὺς καρποὺς καὶ τὰ καὶ ἐπὶ τῶν ἀγρῶν ἀπεδίδοτο αὐτοῖς τοῖς Σαμίοις, ὥστε εὐπόρησε χρημάτων εἰς μισθοὺς τοῖς στρατιώταις. Τῶν τ' ἐπιτηδείων ἐπεὶ σπάνις ἦν ἐν τῷ⁴ στρατοπέδῳ διὰ τοὺς ἀφικνουμένους, ἀπηγύρευσεν μὴ πωλεῖν σίτον ὕαλληλεσμένον, μηδὲ μέτρον ἔλασσον ἢ μέδιμνον, μηδὲ τῶν ὑγρῶν μηδὲν ἔλαττον ἢ ὕμετρητήν. Οἱ μὲν οὖν ὕταξι-αρχοί τε καὶ λοχαγοὶ ἀγοράζοντες ἀθρόα² διεδίδονσαν τοῖς στρατιώταις, οἱ δὲ εἰσαφικνούμενοι ἦγον αὐτοῖς τὰ ἐπιτηδεῖα· ὁπότε² δὲ ἀπαλλάττοντο, εἴ τι περίλοιπον εἶη αὐτοῖς, ἐπώλουν. Ὡστε συνέβαιεν εὐπορεῖσθαι τοὺς στρατιώτας¹ τῶν ἐπιτηδείων.

^εΔιδάλης Πέρσης ἔχων στρατιώτας τὰ μὲν καθ' ἡμέραν²⁵ πορίζειν ἐδύνατο ἐκ τῆς⁴ πολεμίας αὐτοῖς, νόμισμα δὲ οὐκ ἔχων δίδοναι, ἀπαιτούμενος δέ, χρόνου γενομένου οὐ ὥφειλε,

¹ λάβοι Q. ² τριμήνους pr. Ib. ³ σιταρχίαν Q.Sb.Tb. ⁴ ante ei Q.Sb.Tb. ⁵ εἰ μὴ τῷ κατὰ λόγον. ⁶ προδόκιμα Q. ⁷ τῶν] τε Ib.Sb.Tb. ⁸ ὕαλληλεσμένον et mox μετρητὸν et ταξίάρχαι Sb.Tb. ⁹ διεδίδονσαν Q.Sb.Tb. ¹⁰ δὲ om. Q.Sb.Tb. ¹¹ τῶν γ' ἐπιτηδείων Q.Sb.Tb. ¹² διδάλλης Q.Tb, Δατάμης Polyænus. ¹³ πόλεως Sb.

τεχνάζει τοιόνδε. Ἐκκλησίαν συναγαγὼν ἔφη οὐκ ἀπορεῖσθαι χρημάτων, ἀλλ' εἶναι αὐτῷ ^ο ἐν χωρίῳ τινί, λέγων ἐν ᾧ εἶη. Καὶ ἀναζεύξας ἐβάδιζεν ἐπ' αὐτό· εἶτα ^ι ὡς ἐγγὺς τοῦ χωρίου ἐγένετο, προελθὼν εἰς αὐτὸ ἔλαβεν ἐκ τῶν ἐνόντων ἱερῶν ὅσος ἐνὴν κοῖλος ἄργυρος, εἰτ' ἐπισκευάσας τὰς ἡμιόνας ὡς ἀγούσας ἀργύριον παραφαινούσας τε ταῦτα ἐβάδίζεν. Ἰδόντες δὲ οἱ στρατιῶται, καὶ νομίσαντες ἅπαντα εἶναι ^β ἄργυρον τὸν ἀγόμενον, ἐθάρρησαν ὡς κομιούμενοι τὸν μισθόν. Ὁ δ' ἔφη δεῖν εἰς Ἀμισὸν ἐλθόντας ἐπισημῆνασθαι, ἣν δ' εἰς τὴν ^ι Ἀμισὸν ὁδὸς πολλῶν τε ἡμερῶν καὶ χαιμέριος τὸν ^κ δὴ χρόνον τοῦτον ἀπεχρᾶτο τῷ στρατοπέδῳ τὰ ἐπιτήδεια μόνον διδοῦς. Τοὺς ^ι δὲ τεχνίτας τοὺς ἐν τῷ στρατοπέδῳ ^μ αὐτὸς εἶχε καὶ τοὺς καπήλους τοὺς μεταβαλλομένους τι. ^α ἄλλῳ δὲ οὐκ ἦν οὐθενὶ οὐθέν τούτων ποιεῖν.

- 26 Χαβρίας Ἀθηναῖος Ταφ ^ρ τῷ Αἰγυπτίων βασιλεῖ ἐκστρατεύοντι καὶ δεομένῳ χρημάτων συνεβούλευε τῶν τε ἱερῶν τινὰ καὶ τῶν ἱερείων τὸ πλῆθος φάναι πρὸς τοὺς ^γ ἱερεῖς δεῖν παραλθῆναι διὰ τὴν δαπάνην. Ἀκούσαντες ^ι δὲ οἱ ἱερεῖς, καὶ τὸ ἱερὸν παρ' αὐτοῖς ἕκαστοι βουλόμενοι ^β εἶναι, καὶ ἴδια ^α αὐτοῖς ^ι οἱ ἱερεῖς δίδοσαν χρήματα. Ἐπεὶ δὲ παρὰ πάντων εἰλήφει, προστάξαι αὐτοῖς ἐκέλευσεν εἰς μὲν τὸ ἱερὸν καὶ εἰς αὐτὸν τῆς δαπάνης ἧς πρότερον ἐποιοῦντο τὸ δέκατον μέρος ποιεῖσθαι, τὰ ^ν δὲ λοιπὰ ^ω αὐτῷ δανείσαι, ἕως ^ζ ὁ πόλεμος ὁ ³ πρὸς βασιλέα διαλυθῇ. Ἀπ' οἰκίας δὲ ^ι ἐκάστης ἐκέλευσεν ἅπαντας εἰσενέγκαι τάξαντα ^θ δεῖ, καὶ ἀπὸ τοῦ σώματος ὡσαύτως τοῦ σίτου τε πωλουμένου χωρὶς τῆς τιμῆς διδόναι τὸν πωλοῦντα καὶ ὠνούμενον ἀπὸ τῆς ^κ ἀρτάβης τὸν ὀβολόν, ἀπὸ τῶν πλοίων τε καὶ ἐργαστηρίων καὶ τῶν ἄλλων τινὰ

^ο ἐγχωρίῳ Q. ^ι ὡς] δ' Q.Sb.Tb. ^ε ἡμερῶν Q. ^β ἀργύριον Q.Sb.Tb. ^ι ἀμιδιον Sb.Tb, σαμίδιον Q. ^κ δὲ Sb. ^ι δὲ om. Q.Ib. Sb.Tb. ^μ αὐτοὺς Q.Ib.Sb.Tb. ^ν ἄλλα Ib. ^ο οὐθενὶ οὐθενὶ Sb.Tb. ^ρ τῶν codices. ^γ ἱεροῦς Q.Sb.Tb. ^ι δὲ om. Q.Sb.Tb. ^β εἶναι καὶ ἴδια] ἴσθαι καὶ ἴσθαι Q.Sb.Tb. ^ι οἱ ἱερεῖς] ἱερεῖς Q.Sb.Tb. ^ν δὲ om. Q.Sb.Tb. ^ω αὐτῶν Sb.Tb. ^ζ ὁ prius om. Q.Ib.Sb.Tb. ^ι ἐκάστοις Q. ^κ ἀρτάβης Tb.

ἐργασίαν ἐχόντων τῆς ἐργασίας μέρος τὸ δέκατον κελεῦσαι ἀποτελεῖν. Ἐκστρατεύειν δ' αὐτῷ μέλλοντι ἐκ τῆς χώρας, ⁴ εἴ τις τι ἔχει ἄσημον ἀργύριον ἢ χρυσίον, κελεῦσαι ἐνέγκαι πρὸς αὐτόν. ^a ἐνεγκάντων δὲ τῶν πλείστων ἐκέλευσε ^b τούτῳ μὲν ἐκείνον ^c χρῆσθαι, τοὺς δὲ δανείσαντας συστήσαι τοῖς ^d ναυάρχοις ὥστ' ἐκ τῶν φόρων αὐτοῖς ἀποδοῦναι.

Ἰφικράτης Ἀθηναῖος, Κότυος συναγαγόντος στρατιώτας, ²⁷ ἐπόρισεν αὐτῷ χρήματα τρόπον τοιούτον. Ἐκέλευσε τῶν ἀνθρώπων ὧν ^e ἤρχε προστάξαι ^f κατασπεῖραι αὐτῷ γῆν τριῶν μεδίωνων· τούτου δὲ πραχθέντος συνελέγη σίτου πολὺ πλήθος. Καταγαγὼν οὖν τὰ ^g ἐμπόρια ἀπέδοτο, καὶ εὐπόρησε χρημάτων.

Κότυς Θράξ ^h παρὰ ⁱ Πειρινθίων ἐδανείζετο χρήματα εἰς ²⁸ ^k τὸ τοὺς στρατιώτας συναγαγεῖν· οἱ δὲ ^l Πειρινθίοι οὐκ ἐδίδοσαν αὐτῷ. Ἠξίωσεν οὖν αὐτοὺς ἄνδρας γε τῶν πολιτῶν φρουρῶς δοῦναι εἰς χωρία τινά, ἵνα τοῖς ἐκεῖ στρατιώταις ^m νῦν φρουροῦσι σχῇ ἀποχρήσασθαι. Οἱ δὲ τοῦτο ταχέως ἐποίησαν, οἰόμενοι τῶν χωρίων κύριοι ἔσεσθαι. Ὁ δὲ Κότυς τοὺς ἀποσταλέντας εἰς φυλακὴν ποιήσας, τὰ χρήματα ⁿ αὐτοὺς ἐκέλευσεν ἀποστείλαντας, ἃ ^o ἐδανείζετο παρ' αὐτῶν, ^p κομίσασθαι.

Μέντωρ υἱὸς Ἑρμείαν συλλαβὼν καὶ τὰ χωρία αὐτοῦ ²⁹ κατασχὼν τοὺς ἐπιμελητὰς ^p εἶπασε κατὰ χώραν τοὺς ὑπὸ ^q τοῦ Ἑρμείου καθεστηκότας. Ἐπεὶ δὲ ἐθάρρησάν τε ἅπαντες, καὶ εἴ τί ποτ' ἦν αὐτοῖς ἀποκεκρυμμένον ἢ ^r ὑπεκκείμενον, μεθ' ^s ἑαυτῶν εἶχον, ^t συλλαβὼν αὐτοὺς πάντα παρείλετο ἃ εἶχον.

Μέμνων Ῥόδιος ^v κυριεύσας Λαμψάκου, δεηθεὶς χρημάτων ³⁰

^a ἐνεγκόντων Q.Sb.Tb. ^b τούτῳ] τοὺς τῷ Q.Sb.Tb. ^c χρᾶσθαι Q.Ib.Tb. ^d ναυάρχαις Tb. ^e ἤχε Ib. ^f σπεῖραι Sb.Tb. ^g ἐμπόρεια Q. ^h περὶ Q. ⁱ περινθίων Q, περινθίου Sb.Tb. ^k τὸ om. Q.Ib. Sb.Tb. ^l περινθίοι Q.Sb.Tb. ^m νῦν om. Sb.Tb. ⁿ αὐτῶν Sb.Tb. ^o ἐδάνειζε et κομίζεσθαι Q.Sb.Tb. ^p εἶπασε om. Q.Tb. ^q τοῦ om. Sb. ^r ὑποκείμενον Sb.Tb. ^s αὐτῶν Ib, αὐτὸν Sb. ^t συλλαβὼν—εἶχον om. Q.Sb.Tb. ^v κελεύσας Q.Sb.Tb.

ἐπέγραψε τοῖς πλουσιωτάτοις αὐτῶν πλῆθος τι ἀργυρίου, τοῦτοις δὲ τὴν κομιδὴν ἔσεσθαι ^ω παρὰ τῶν ἄλλων πολιτῶν ἔφησεν· ἐπεὶ δὲ οἱ ἄλλοι πολῖται εἰσήμεγκαν, ἐκέλευσε καὶ ταῦτα αὐτῷ δανείσαι ἐν χρόνῳ διειπάμενος ἐν ᾧ πάλιν αὐτοῖς ² ἀποδώσει. Πάλιν τε δεηθεὶς χρημάτων ἠξίωσεν αὐτοὺς εἰσενέγκαι, κομίσασθαι δ' ἐκ τῶν προσόδων· οἱ δ' εἰσήμεγκαν ὥς διὰ ταχέων αὐτοῖς ἐσομένης τῆς κομιδῆς· ἐπεὶ δὲ καὶ αἱ καταβολαὶ τῶν προσόδων παρήσαν, ἔφησεν ἐπ' αὐτῷ χρεῖαν εἶναι ³ καὶ τούτων, ¹ ἐκείνοις δὲ ὕστερον ἀποδώσειν σὺν τόκῳ. Τῶν τε στρατευομένων παρ' αὐτῷ ^γ παρηρείτο τὰς ² σιταρχίας καὶ τοὺς μισθοὺς ἕξ ἡμερῶν τὸν ἐνιαυτόν, φάσκων ταύταις ταῖς ἡμέραις οὔτε φυλακὴν ^α αὐτοὺς οὐδεμίαν οὔτε πορείαν ⁴ οὔτε δαπάνην ποιεῖσθαι, τὰς ^β ἐξαιρεσίμους λέγων. Τὸν τε πρὸ τοῦ ^ε χρόνον διδούς ^δ τοῖς στρατιώταις τῇ δευτέρᾳ τῆς νουμηνίας τὴν σιταρχίαν, τῷ μὲν πρώτῳ μηνὶ παρέβη τρεῖς ἡμέρας, τῷ δ' ἐχομένῳ πέντε· τοῦτον δὲ τὸν τρόπον προῆγεν ^ε ἕως εἰς τὴν τριακάδα ἦλθεν.

- 31 Χαρίδημος ^ε ὤρειτῃς ἔχων τῆς Αἰολίδος τινὰ χωρία, ἐπιστρατεύοντος ἐπ' αὐτὸν Ἀρταβάζου χρημάτων· ἐδεῖτο εἰς τοὺς στρατιώτας. Τὸ μὲν οὖν πρῶτον εἰσέφερον αὐτῷ, εἶτα οὐκέτι ἔφασαν ἔχειν. Ὁ δὲ Χαρίδημος, ὃ ᾤετο χωρίον εὐπορώτατον εἶναι, ἐκέλευσε, καὶ εἴ τι νόμισμα ἔχουσιν ἢ τι ἄλλο σκεῦος ἀξιόλογον, εἰς ἕτερον χωρίον ἀποστέλλειν, παραπομπὴν δὲ δώσειν· ἅμα δὲ καὶ αὐτὸς τοῦτο ποιῶν φανερός ἦν. ² Πεισθέντων δὲ τῶν ἀνθρώπων, ^ε προαγαγὼν αὐτοὺς τῆς πόλεως μικρὸν καὶ ἐρευνήσας ^α εἶχον, ἔλαβεν ^β ὅσων ἐδεῖτο, ^ι ἐκείνους δὲ πάλιν εἰς τὸ χωρίον ἀπῆγεν. Κήρυγμά τε ποιησάμενος ἐν ταῖς πόλεσιν ὧν ἤρχε μηδένα ^κ μηδὲν ὄπλον ^κ κεκτῆσθαι ἐν τῇ οἰκίᾳ, εἰ δὲ μή, ἀποτίσειν ἀργύριον ὃ ἐπεκέρυξεν, ἡμέλει καὶ οὐδεμίαν ἐπιστροφὴν ἐποιεῖτο. Τῶν δὲ

^ω περὶ Sb.Tb. ¹ κείνοις Q. ^γ παρητείτο Ib.Sb. ² συνταρχίας Sb.Tb. ^α αὐτοῖς codices. ^β ἐξαιρεσίμων Sb.Tb. ^ε χρόνου Q.Sb.Tb. ^δ τῆς στρατιώτης Sb.Tb. ^ε ὥς εἰς τὴν τριάδα Q.Sb.Tb. ^ε ὠρείτης Q. ^ε προαγαγὼν Q.Sb.Tb. ^η ὅσον iidem. ^ι κείνους Q. ^κ μηδὲ et ἐκτῆσθαι Q.Sb.Tb.

ἀνθρώπων οἰομένων τὸ κήρυγμα μᾶτην αὐτὸν πεποιῆσθαι, εἶχον ἃ ἔτυχον ἕκαστοι κεκτημένοι κατὰ χώραν. Ὁ δ' ἔρηνυαν ἐξαίφνης ποιησάμενος τῶν οἰκῶν, παρ' ¹οἷς εὗρεν ὄπλον τι, ³ἐπράττετο τὸ ἐπιτίμιον.

Φιλόξενός τις Μακεδῶν Καρίας σατραπεύων δεηθεὶς χρη- ³²
μάτων Διονύσια ἔφασκε μέλλειν ἄγειν, καὶ ³χορηγούς προσ-
γραψε τῶν Καρῶν τοὺς εὐπορωτάτους, καὶ προσέταττεν αὐ-
τοῖς ἃ δεῖ παρασκευάζειν. Ὅρων δ' αὐτοὺς δυσχεραίνοντας,
ὑποπέμπων τινὰς ἡρώτα τί βούλονται δόντες ἀπαλλαγῆναι
τῆς λειτουργίας. Οἱ δὲ πολλῶ πλέον ἢ ὅσον ᾤοντο ἀνα- ²
λῶσειν ἔφασαν δάσειν τοῦ μὴ ὀχλεῖσθαι ^ο καὶ ἀπὸ τῶν ιδίων
ἀπειναί. Ὁ δὲ παρὰ τούτων λαβὼν ὃ ἐδίδουσαν, ἐτέρους
κατέγραψεν, ἕως ἔλαβε ^ρπαρὰ ⁴τούτων ἃ ἐβούλετο· καὶ
¹προσὴν παρ' ³ἐκάστοις.

Εὐαίσης Σύρος Αἰγύπτου σατραπεύων, ἀφίστασθαι μελ- ³³
λόντων τῶν νομαρχῶν ἀπ' αὐτοῦ αἰσθόμενος, καλέσας αὐτοὺς
εἰς ¹τὰ βασιλῆα ^νἐκρέμασεν ἅπαντας, πρὸς δὲ τοὺς οἰκείους
ἐκέλευσε λέγειν ὅτι ἐν φυλακῇ εἰσίν. Ἐκαστος οὖν τῶν
οἰκείων ἔπραττον ὑπὲρ ἐκάστου, καὶ χρημάτων ἐξεωνοῦντο
τοὺς συνειλημμένους. Ὁ δὲ διομολογησάμενος ὑπὲρ ἐκά-
στου καὶ λαβὼν τὰ ὁμολογηθέντα ἀπέδωκεν ἐκάστοις τὸν
νεκρόν.

Κλεομένης Ἀλεξανδρεὺς Αἰγύπτου σατραπεύων, λιμοῦ ³⁴
γενομένου ἐν μὲν τοῖς ἄλλοις τόποις σφόδρα ἐν Αἰγύπτῳ
³δὲ μετρίως, ἀπέκλεισε τὴν ἐξαγωγὴν τοῦ σίτου. Τῶν δὲ νο-
μαρχῶν φασκόντων οὐ δυνήσεσθαι τοὺς φόρους ἀποδοῦναι τῷ
μὴ ²ἐξάγεσθαι τὸν σίτον, ^γἐξαγωγὴν μὲν ἐποίησε, τέλος δὲ
πολὺ τῷ σίτῳ ἐπέβαλεν, ὥστε συνέβαινεν ²αὐτῷ ἐξαγομένου
ὀλίγου πολὺ τέλος λαμβάνειν, αὐτοὺς τε ³τοὺς νομάρχας πε-
παῦσθαι τῆς προφάσεως. Διαπλέοντος δ' αὐτοῦ τὸν νομόν ²

¹ οἷς] οἴσων Sb.Tb. ³ ἐπραττε Q.Ib.Sb.Tb. ³ χορηγούς Ib.Sb.Tb.
^ο καὶ] δὲ καὶ Q.Sb.Tb. ^ρ περὶ Q. ⁴ τοῦτο Sb.Tb. ¹ προσὴν
Qb.Sb.Tb. ³ ἐκάστης Q.Tb. ¹ τὸν βασιλέα Q. ^ν ἐκρέμα Ib. ³ δὲ
μετρίως] καὶ μετρίως Sb.Tb. ² ἐξαγαγέσθαι Q.Sb.Tb. ^γ ἐξαγαγεῖν Q,
ἐξαγαγὼν Tb. ² αὐτῷ] αὐτῷ εἰ μὴ Q.Sb.Tb. ³ τοὺς om. Q.Tb.

οὐ ἐστὶ θεὸς ὁ κροκόδειλος, ἡρπάσθη τις τῶν παιδῶν αὐτοῦ· καλέσας οὖν τοὺς ἱερεῖς ἔφη ^b πρότερος ἀδικηθεὶς ἀμύνεσθαι τοὺς κροκοδείλους, καὶ προσέταξε θηρεῦν αὐτούς. Οἱ δὲ ἱερεῖς, ἵνα μὴ ὁ θεὸς αὐτῶν καταφρονηθῇ, συναγαγόντες ὅσον ³ ἠδύναντο χρυσίον ἔδωσαν αὐτῷ, καὶ ^c οὕτως ἐπαύσατο. Ἀλεξάνδρου τοῦ βασιλέως ἐντειλαμένου ^d αὐτῷ οἰκίσαι πόλιν πρὸς τῷ Φάρφ καὶ τὸ ἐμπόριον τὸ πρότερον ὃν ἐπὶ τοῦ Κανάβου ἐνταῦθα ποιῆσαι, καταπλεύσας ^e εἰς τὸν Κάνωβον πρὸς τοὺς ἱερεῖς καὶ τοὺς κτήματα ἔχοντας ἐκεῖ ἐπὶ ^f τούτῳ ἦκειν ἔφη ὥστε μετοικίσαι αὐτούς. Οἱ ^g δὲ ἱερεῖς καὶ οἱ κάτοικοι εἰσενέγκαντες χρήματα ἔδωκαν, ἵν' εἴα κατὰ χώραν αὐτοῖς ⁴ τὸ ἐμπόριον. Ὁ δὲ λαβὼν τότε μὲν ἀπηλλάγη, ^h εἶτα δὲ καταπλεύσας, ἐπεὶ ἦν εὐτρεπὴ αὐτῷ τὰ πρὸς τὴν οἰκοδομίαν, ἥτει αὐτοὺς χρήματα ὑπερβαλὼν τῷ πλήθει· τούτο γὰρ αὐτῷ τὸ διάφορον εἶναι, τὸ αὐτοῦ εἶναι τὸ ἐμπόριον καὶ μὴ ἐκεῖ. Ἐπεὶ ⁱ δ' οὐκ ἂν ἔφασαν δύνασθαι δοῦναι, ^k μετῴκισεν αὐτούς. Ἀποστείλας τέ ^l τινα ἐπ' ἀγορασμά τι, αἰσθόμενος ὅτι εὐάνων ^m ἐπιτετύχηκεν, αὐτῷ δὲ ⁿ μέλλει ἐκτετιμημένα λογίζεσθαι, πρὸς τοὺς συνήθεις τοῦ ἀγοραστοῦ ἔλεγεν ὅτι ἀκηκοὺς εἶη τὰ ἀγοράσματα αὐτὸν ὑπερτίμια ἡγορακέναι· αὐτὸς οὖν ^o οὐ ^p προσέξειν. Καὶ ἅμα τὴν ἀβελτηρίαν ⁶ αὐτοῦ ἐλοιδόρει μετ' ὀργῆς προσποιήτου. Οἱ δὲ ταῦτ' ἀκούοντες οὐκ ἔφασαν δεῖν πιστεύειν αὐτὸν τοῖς λέγουσί τι κατ' ἐκείνου, ἕως αὐτὸς παραγενόμενος τὸν λόγον αὐτῷ δῶ. Ἀφικομένου δὲ τοῦ ἀγοραστοῦ ἀπήγγειλαν αὐτῷ τὰ ^ο παρὰ τοῦ Κλεομένου· ὁ ^{δ'} ἐκείνοις τε βουλόμενος ἐνδείξασθαι καὶ τῷ Κλεομένει ἀνήνεγκε τὰς τιμὰς ^p ὥνπερ ἦν ἡγορακός. ⁷ ^q Τοῦ τε σίτου πωλουμένου ἐν τῇ χώρᾳ δεκαδράχμου, καλέ-

^b πρότερος Q, πρότερον Sb.^c οὕτως Q.^d αὐτοῦ Q.Ib.Sb.Tb.^e εἰς τὸν Κάνωβον] δὲ τὸν τόπον πρὸς Q, δὲ τὸν πον πρὸς Sb.Tb.^f τούτῳ Q. τοῦ Sb.Tb. ^g δὲ om. Q.Sb.Tb. ^h εἶτα] τότε Q.Sb.Tb.ⁱ δ' om. Q.Sb.Tb. ^k μετῴκησαν et mox τινας et ἐπιτετύχεν Q.Sb.Tb.^l μέλλειν Sb.Tb. ^m οὐ om. Parisiensis 2025. ⁿ προσάξειν Sb.Tb.^o περὶ Sb.Tb. ^p ὥσπερ Q. ^q τοῦ τε σίτου πωλουμένου] τουτέστιν ἡ

τοῦ πώλου Q.Sb.Tb.

σας τοὺς ἐργαζομένους ἡρώτα πῶς βούλονται αὐτῷ ἐργάζεσθαι· οἱ δ' ἔφασαν ἐλάσσονος ἢ ὅσου τοῖς ἐμπόροις ἐπώλουν. Ὁ δ' ἐκείνους μὲν ἐκέλευσεν αὐτῷ παραδιδόναι ὅσου περ ἐπώλουν τοῖς ἄλλοις, αὐτὸς δὲ τάξας τριάκοντα καὶ δύο δραχμὰς τοῦ σίτου τὴν τιμὴν οὕτως ἐπώλει. Τούς τε ἱερεῖς καλέσας ἔφησε πολὺ τὸ ἀνάλωμα ἐν τῇ χώρᾳ γίνεσθαι εἰς τὰ ἱερά· δεῖν οὖν καὶ τῶν ἱερῶν τινὰ καὶ τῶν ἱερέων τὸ πλῆθος καταλυθῆναι. Οἱ δὲ ἱερεῖς καὶ ἰδίᾳ ἕκαστος καὶ κοινῇ τὰ ἱερά χρήματα ἐδίδουσαν, οἰόμενοι τε αὐτὸν τῇ ἀληθείᾳ μέλλειν τοῦτο ποιεῖν, καὶ ἕκαστος βουλόμενος τό τε ἱερὸν τὸ αὐτοῦ εἶναι κατὰ χώραν καὶ τὸς ἱερεῖς.

Ἀντιμένης Ῥόδιος ἡμιόδιος γενόμενος Ἀλεξάνδρου περὶ 35 Βαβυλῶνα ἐπόρισε χρήματα ὧδε. Νόμου ὄντος ἐν Βαβυλωνίᾳ παλαιῷ δεκάτην εἶναι τῶν εἰσαγομένων, χρωμένου δὲ αὐτῷ οὐθενός, τηρήσας τοὺς τε σατράπας ἅπαντας προσδοκίμους ὄντας καὶ στρατιώτας, οὐκ ὀλίγους τε πρέσβεις καὶ τεχνίτας κλητοὺς τοὺς ἄλλους ἄγοντας καὶ ἰδίᾳ ἀποδημούντας, καὶ δῶρα πολλὰ ἀναγόμενα, τὴν δεκάτην ἔπρασσε κατὰ τὸν νόμον τὸν κείμενον. Πάλιν τε πορίζων τὰν δράκονα τὰ ἐπὶ στρατοπέδῳ ὄντα ἐκέλευσε τὸν βουλόμενον ἀπογράφεσθαι ὅπόσον θέλοι, μέλλειν δὲ τοῦ ἐνιαυτοῦ ὀκτὼ δραχμὰς ἀποτίσαι, ἂν δὲ ἀποδρᾷ τὸ ἀνδράποδον, κομίζεσθαι τὴν τιμὴν ἣν ἀνεγράψατο. Ἀπογραφέντων οὖν πολλῶν ἀνδραπόδων οὐκ ὀλίγον συντελεῖ ἀργύριον. Εἰ δέ τι ἀποδρᾷ ἀνδράποδον, ἐκέλευε τὸν σατράπην τῆς ἐν ἧ ῥεστί τὸ στρατόπεδον ἀνασώζειν ἢ τὴν τιμὴν τῷ κυρίῳ ἀποδοῦναι.

Ὁφέλας Ὀλύνθιος καταστήσας ἐπιμελητὴν εἰς τὸν νομὸν 36

ῥ ἐρώτησε Q.Sb.Tb. ἡ ἐκείνους Ib, ἐκείνῳ τε Q.Sb.Tb. ἡ ἐκέλευεν Q. ὡ σίτου] τάττου Q.Tb. ὡ τὴν add. Ib. ὡ τὸ ἀνάλωμα ἀνάλωμα Ib. ὡ κοινῇ Tb. ὡ αὐτῶν Q.Sb.Tb. ὡ ἡμιόδιος] γνώριμος margo Parisiensis 2023. ὡ παύλου Q.Sb.Tb. ὡ τε] τε καὶ Q.Sb.Tb. ὡ ἐπρασσαν Q.Sb.Tb. ὡ τὸν om. Sb. ὡ πάλιν] ὡ πάλιν Q.Sb.Tb. ὡ πορίζειν Q.Sb.Tb. ὡ ἐκέλευε 2023. ὡ θέλει Q.Ib.Tb. ὡ μέλλειν] τελεῖν Q.Sb.Tb. ὡ ἦς Q.Sb.Tb. ὡ συντελεῖν Sb, συντελέγη margo 2023. ὡ ἀποδράση Q, ἀποδίση Sb.Tb. ὡ ἐκέλευσε Q. ὡ ἐστὶ] ἐσίη Q.Sb.Tb. ὡ ἢ om. Q.Ib.Sb.Tb.

τὸν ῥ' Ἀρθριδίτην, ἐπεὶ ὁ προσελθόντες αὐτῷ οἱ νόμαρχοι οἱ ἐκ τοῦ τόπου τούτου ἔφασαν βούλεσθαι πλείω αὐτοὶ πολλὸν φέρειν, τὸν δ' ἐπιμελητὴν τὸν ἑὺν καθεστηκότα ἀπαλλάξαι αὐτὸν ἡξίου, ἐπερωτήσας αὐτοὺς εἰ δυνήσονται συντελεῖν ἅπερ ἐπαγγέλλονται, φησάντων αὐτῶν τὸν μὲν ἐπιμελητὴν κατὰ ῥ' χώραν εἶα, τοὺς δὲ φόρους πράσσεσθαι ἐκέλευεν ὅσους αὐτοὶ ὑπετιμήσαντο. Οὕτε οὖν ὁ κατέστησεν ἀτιμάσαι ὅδε, οὗτ' ἑκείνοις πλείους φόρους ἐπιβαλεῖν ἢ αὐτοὶ ἔταξαν, χρήματα δὲ πολλαπλάσια αὐτὸς ἐλάμβανεν.

37 Πυθοκλῆς Ἀθηναῖος Ἀθηναίοις συνεβούλευσε τὸν ὁμόλυβδον τὸν ἐκ τῶν ὁ Τυρίων παραλαμβάνειν παρὰ τῶν ἰδιωτῶν τὴν πόλιν, ὥσπερ ἐπώλουν, δίδραχμον, εἴτα ὁ τάξαντας αὐτοὺς τιμὴν ἑξαδράχμου οὕτω ὁ πωλεῖν.

38 ὁ Χαβρίας πληρωμάτων τε κατείλεγμένων εἰς ἑκατὸν καὶ εἴκοσι ναῦς, ὁ τῷ δὲ ὁ Ταῷ ἐξήκοντα ὁ μόνον ὁ οὐσῆς χρεῖας, ὁ προσέταξε ὁ τοῖς ἐκ τῶν ἐξήκοντα νεῶν ὁ αὐτοῦ τῶν ὑπομένουσῶν τοὺς πλείοντας εἰς δίμηνον σιτηρεσιάσαι ἢ αὐτοὺς ὁ πλέειν. Οἱ δὲ βουλόμενοι ἐπὶ τῶν ἰδίων εἶναι ὁ ἔδωκεν ὁ προσέταξεν.

39 ὁ Ἀντιμένης τοὺς τε θησαυροὺς τοὺς παρὰ ὁ τὰς ὁδοὺς ὁ τὰς βασιλικὰς ἀναπληροῦν ἐκέλευε τοὺς σατράπας κατὰ τὸν νόμον ὁ τὸν τῆς χώρας ὁ ὅποτε δὲ ὁ διαποροίη τὸ στρατόπεδον ἢ ὁ ἕτερος ὁ ὄχλος ὁ ἀνευ τοῦ βασιλέως, πέμψας τινὰ παρ' ὁ αὐτὸν ἐπώλει τὰ ἐκ τῶν θησαυρῶν.

40 ὁ Κλεομένης προσπορευομένης τε τῆς νομηνίας καὶ δέον τοῖς στρατιώταις ὁ σιταρχίαν δοῦναι κατέπλευσεν ἐξεπίτηδες, προσπορευομένου δὲ τοῦ μηνὸς ἀναπλεύσας ὁ δέδωκε τὴν σιτ-

ῥ' Ἀρθριδίτην Sylburgius. ὁ προσελθόντα Sb.Tb. ὁ νοῦν Sb.Tb. ὁ χώρας Ib. ὁ ὅτε αὐτοὺς Q.Sb.Tb. ὁ ὅν et mox δοκεῖ Qb.Sb.Tb. ὁ ἐκείνους Q.Ib.Sb.Tb. ὁ αὐτοῖς τάξαντα Q.Sb.Tb. ὁ ὁμόλυβδον Ib. ὁ τριήρων margo 2023. ὁ ὥστε Q. ὁ τάξαντος Q.Ib.Sb.Tb. ὁ αὐτοῖς Ib. ὁ πολὺν Q. ὁ χαβρία Ib.Tb, χαυρία Q. ὁ τῶν Q.Sb.Tb. ὁ τ' ὁ Sb.Tb. ὁ μόνων Ib. ὁ οὐσῶν Q.Sb.Tb. ὁ προστάζει Q.Ib.Sb.Tb. ὁ αὐτοῖς Ib. ὁ αὐταῖς Q.Sb.Tb. ὁ πλέειν] πλείω Q.Sb.Tb. ὁ ἔδωκε προσέταξε Q.Sb.Tb. ὁ τὰς] τοὺς Q. ὁ τὰς om. Q.Tb. ὁ τὸν om. Sb.Tb. ὁ διαποροῦν et mox αὐτοῦ Q.Ib.Sb.Tb. ὁ κλεομένουσ Q.Ib.Sb.Tb. ὁ σιταρχίας Q. ὁ δέδωκε Sb.Tb, ἔξεδωκε Q.

ταρχίαν, εἴτα τοῦ εἰσιόντος μηνὸς ^αδιέλειπεν ^αἕως τῆς νομηνίας. Οἱ μὲν οὖν στρατιῶται διὰ τὸ νεωστὶ εἰληφέναι τὴν σιταρχίαν ἡσυχίαν εἶχον, ^βἐκείνος δὲ παραλλάξας ἓνα μῆνα ^γπαρὰ τὸν ἐνιαυτὸν ἀφήρει μισθὸν αἰεὶ μηνός.

Σταβέλβιος ὁ ^δΜυσῶν στρατιώταις μισθὸν συγκαλέσας ⁴¹ ἔφησεν ^εαὐτῷ τῶν μὲν ἰδιωτῶν ^ςοὐδεμίαν χρεῖαν ^ςεἶναι, τῶν δὲ ἡγεμόνων, ὅταν δέηται στρατιωτῶν, ^βἐκείνων ἐκάστῳ δούς ἀργύριον ἀποστέλλειν ἐπὶ ^ιξενολογίαν, τοὺς τε μισθοὺς οὓς δεῖ ^κἐκείνοις δοῦναι, τοῖς ἡγεμόσιν ἂν ^ιἥδιον διδόναι· ἐκέλευεν οὖν αὐτοὺς ἀποστέλλειν ἕκαστον ^μτοὺς ^ααὐτῶν καταλόγους ἐκ τῆς χώρας. Τῶν ^οδὲ ἡγεμόνων ὑπολαβόντων χρημα-^ατισμὸν αὐτοῖς ^ρῥεσσεσθαι, ἀπέστειλαν τοὺς στρατιώτας, καθά-^ππερ ἐκείνος προσέταξεν. Διαλιπὼν ^ιδὲ ὀλίγον χρόνον καὶ συναγαγὼν αὐτοὺς οὔτε αὐλητὴν ἄνευ ^ρχοροῦ οὔτε ἡγεμόνας ἄνευ ἰδιωτῶν οὐδὲν ἔφη χρησίμους εἶναι· ἐκέλευεν οὖν αὐτοὺς ἀπαλλάττεσθαι ἐκ τῆς χώρας.

Διονύσιος τὰ εἰρὰ περιπορευόμενος, ^αεἰ μὲν τράπεζαν ἴδοι ⁴² ^επαρακειμένην χρυσὴν ἢ ^νἀργυρᾶν, ἀγαθοῦ δαίμονος ^ωκε-^λεύσας ἐγγχείαι ἐκέλευσεν ἀφαιρεῖν, ὅσα δὲ τῶν ἀγαλμάτων φιάλην εἶχε προτετακότα, εἶπας ^αἂν ὅτι ^γδέχομαι ἐξαρεῖν ^ςἐκέλευεν. Τὰ ^αθ' ἱμάτια τὰ τε χρυσὰ καὶ τοὺς στεφάνους περιήρει τῶν ἀγαλμάτων, φάσκων αὐτοὺς καὶ κουφότερα καὶ εὐωδέστερα δοῦναι· εἴτα ἱμάτια μὲν λευκά, στεφάνους δὲ λευ-^κκίους περιετίθει.

^α διέλειπεν Q.T^b. ^α ἕως οὖν τῆς Q.S^b.T^b. ^β κῶνος Q.S^b.T^b.
^γ παρὰ S^b.T^b. ^δ μὴς Q.S^b.T^b. ^ε αὐτοῦ Q.T^b, αὐτοῖς I^b. ^ς οὐδε-
μίαν—στρατιωτῶν om. Q. ^ς εἶχε T^b ^β κείνων Q.T^b. ^ι κενολογίαν
Parisiensis 1857, νολογίαν Q.S^b.T^b. ^κ κείνοις Q.I^b.T^b. ^ι ἴδιον
Q.S^b.T^b. et pr. I^b. ^μ τοὺς om. 1857. ^α αὐτοὺς Q.S^b. ^ο δὲ om.
Q.S^b.T^b. ^ρ ῥεσσεσθαι καὶ ἀπέστειλαν Q.S^b.T^b. ^ι δὲ om. Q.S^b.T^b.
^ρ χοροῦ—εἶναι om. Q. ^α εἰ om. Q.T^b, εἰ μὲν om. S^b. ^ε παρακειμένην
1857. ^ν ἀργυρῇν Q. ^ω ἐκέλευσεν Q.T^b. ^α ἂν om. I^b. ^γ δέχομαι T^b,
δέχομαι Q. ^ς ἐκέλευσε Q.S^b.T^b. ^α θ' om. Q.S^b.T^b.

INDEX VERBORUM

ET LOCUTIONUM

IN POLITICIS ET ŒCONOMICIS

NOTATU DIGNIORUM.

Numerus Romanus librum ; Arabicus prior caput, alter sectionem indicat.

ἈΒΕΑΤΕΡΙΑ	v. 11, 26	ἀγωγῇ καὶ τοῖς ἡβέσι	v. 5, 3
ἀγαθῶν δαίμονος ἐγγεῖαι	CE. ii. 42, 1.	ἀδιάρθορος	iii. 15, 8, 9
ἀγαθοὺς περί τι γιγνομένους	v. 11, 26	ἀδορυφόρητος διετέλεσεν	v. 12, 4
ἄγαν et λίαν pro eodem	vii. 4, 11	ἀδουλία, carere seruo	vi. 8, 23
ἀγαπῶσι τὰ πρῶτα	v. 5, 4	ἀενάως ἀποδίδοσθαι	CE. ii. 4, 1
ἄγειν ἐπὶ τὸ μετριώτερον	v. 11, 1	ἄζυξ ὦν	i. 2, 10
ἀγελαιὸν ζῆρον	i. 2, 10	ἀθλητάς εἶναι τῶν ἔργων	vi. 7, 3
ἀγένεια, ignobilitas seu obscuritas		ἄθλον πρόκειται	vii. 10, 14
generis vi. 2, 7		ἀθροί et ἕκαστοι oppos.	iii. 13, 10
ἀγενεῖς et γενεαῖοι, oppos.	iv. 12, 2.	αἰκισθῆναι πληγαῖς εἰς τὸ σῶμα	v. 10, 19
ἀγενής βίος	vii. 9, 3	αἰρεταὶ ἀρχαί	ii. 12, 2.
ἀγνώτες ἀλλήλοις ἔσονται	v. 11, 5.	αἰρετὴ τυραννίς	iii. 14, 8.
sic	vii. 7, 5	αἰρετώτατον ἑκάστω	τί vii. 14, 11
ἀγοράζειν βραχείος	CE. ii. 3, 1.	αἰσυμνήτης	iii. 15, 16.
ἀγοράσματα	CE. ii. 34, 5.	αἰσυμνῆται	olim dicebantur
στής, emptor	CE. ii. 34, 6	ἀπὸ κράτορες	iv. 10, 2.
ἀγοραῖοι qui merces in foro venditant	CE. ii. 8, 1. 24, 1.	αἰσυμνῆται	apud veteres erant
ἄγχιος	vi. 4, 14.	αἰρετοὶ τύραννοι	iii. 14, 8.
ἀγοραῖον πλήθος	iv. 4, 10, 21.	αἰσυμνητεία, αἰρετὴ	τυραννίς
ἀγοραῖα τέλη	CE. ii. 1, 6.	αἰσυμνητεία, αἰρετὴ	dictatura, teste Dionysio Hal.
ἀγοραῖον βίον ζῆν	vii. 9, 3	αἰσχροκέρδεια	iii. 15, 12
ἀγορανόμος	iv. 15, 9.	αἰσχύνεσθαι εἰς τὸ σῶμα	v. 10, 17
ἀγορανομίας curia	vii. 12, 7.	αἰτία, ratio, τρόπος	i. 9, 17
ἀγορανομικὰ νόμιμα	ii. 5, 21	ἀκερδῶς ἄρχειν	v. 8, 19
ἀγριος πρὸς—asper adversus	vii. 7, 5	ἀκοινωνησία	ii. 5, 12
ἀγρονόμοι, magistratus	vi. 8, 6.	ἀκολούθοις χρῆσθαι	vi. 8, 23
ἀγρονόμων sedes	vii. 12, 8	ἄκος remedium	ii. 7, 11, 12. idem

- ιατρεία* *ibid.* ἄκος τοῦ μὴ γίνεσθαι
 v. 5, 11. 8, 14
ἄκοςμία, moderatorum et recto-
 rum vacuitas, ἀναρχία ii. 10, 14
ἀκουάζονται αἰδοῦ viii. 3, 9
ἀκρασία πόλεως v. 9, 12
ἀκρατος, merus iv. 11, 11
ἡκριβῶσθαι πρὸς πᾶσαν ἀρετὴν iii. 7, 4
ἀλατοπωλία τῶν ἁλῶν *CE.* ii. 4, 2
ἀλειυή ἐσθής ii. 8, 1
τάλεια pro αἰλία, piscatio *CE.* ii.
 4, 2. v.l. x.
ἀλληλεσμένος, molitus *CE.* ii. 24, 4
τῇ ἀληθείᾳ, re vera *CE.* ii. 24, 3.
 34, 8. *Idem* κατ' ἀλήθειαν iii.
 6, 6
αἰλία, piscatio *CE.* ii. 4, 2
ἀλλ' ἤ, nisi ii. 10, 7. iii. 15, 9.
 v. 6, 4. *CE.* ii. 3. Sic οὐθενί
 ἀλλ' ἤ i. 6, 8
ἀλλαγή, permutatio i. 8, 8
ἄλλως τε καὶ ὅταν ii. 5, 12
ἄλλοις, πικροί i. 3, 1
ἀμβλωσιν ἐμπνοεῖσθαι vii. 16, 15
ἀμισθοί ἀρχαί ii. 11, 7
ἀμνησκεῖν, non meminisse v. 10, 21
ἀμικισχεῖν σκέπασμα μικρόν vii. 17, 3
ἀμύθητον ἴσον ii. 5, 8
ἀμύνειν τοὺς ἐπίοντας ii. 7, 15
ἀμφιδξιόν esse cives suos vult
 Plato ii. 12, 12
ἄν, in uno eodemque commate
 geminata ii. 7, 18
ἀναβαθμῶν gradus *CE.* ii. 5, 1
ἀναγκαῖον, necessario iv. 11, 21
ἀναγκαφάγαι viii. 4, 9
ἀναγράφεσθαι πρὸς— vi. 8, 7
ἀνάδαστον ποιεῖν τὴν χέραν v. 7, 4.
ἀναδάστους ποιᾶν τὰς κτήσεις v. 8,
 20. sic v. 5, 5
ἀνακομίζεω πρὸς αὐτόν *CE.* ii. 5, 2
ἀναλογίζεσθαι vi. 6, 1
ἀναλῶσθαι, impendi *CE.* ii. 1, 9
ἀνάπανσιν ἔχειν περὶ— vii. 9, 9
ἀναπλήρωσις τῆς ἐπιθυμίας ii. 7, 19
ἀναρχία δοῦλων iv. 4, 20
ἀνδραποδωδίας χάριν vii. 17, 9
ἄνδρια, ἀνδρῶν συσσίτια in rep.
 Spartana ii. 9, 20. ἄνδρια La-
- cones olim vocabant τὰ φιδέτια
 ii. 10, 5
ἀνεγκλήτως ἔχειν vi. 8, 4
ἀνεξάκωχτοι ὅσοι πρὸς τὴν— viii. 3,
 12
ἀνευθύουν εἶναι ii. 9, 26
ἀνήδυντον ὑπομένει οὐδέν viii. 5, 25
ἀνίεναι καὶ ἐλάττω ποιεῖν v. 8, 10
ἀνιρῶσαι, consecrare, dedicare *CE.*
 ii. 2
ἀνομάλωσις τῶν οὐσιῶν ii. 12, 12
ἀνομοθέτητος πόλις ii. 9, 5
ἀνόητος αὐτοῖς ἡ χάρις vii. 16, 3
ἀντεστραμμένως ποιῶσι, seu τ' ἀνε-
 στραμμένως iv. 14, 16
ἀντεχόμενοι δικαίον τινός i. 5, 5
ἀντίγραφα, adversaria v. 8, 19
τὶ ἀντιπεκονθός ii. 2, 4
ἀντιποιεῖσθαι τῆς τιμῆς iii. 12, 8
ἀντιπράττειν πρὸς ταῦτα iv. 5, 3
ἀντισεμνύνεσθαι v. 11, 13
ἀντισοφίζεσθαι πρὸς ταῦτα iv. 13, 5
ἀντίστροφος, ex adverso respondens
 iv. 5, 2. 6, 11. 10, 3
ἀντίτεχνος v. 10, 12
ἄξιον εἶπεν pro ἀξιώλογον ii. 11, 2
ἄσους τροφή vii. 17, 1
ἄσπλον πλήθος iv. 3, 1
ἀρρισταί ἀρχαί iii. 1, 6
ἀπαγορεύει μὴ κινῶσι, vetat ne mo-
 veant iv. 14, 8. ἀπηγορευμένα,
 interdicta vii. 17, 9
ἀπάγχω vii. 7, 6
ἀπαιδαγωγήτους τῶν ἀναγκ. viii. 4, 6
τ' ἀπαιδαγωγούς *ibid.* v.l.v.
ἀπάμειθε μάχης iii. 14, 5
ἀπειθεῖν τοῖς ἀρχαῖς ii. 8, 23. *CE.* ii.
 24, 2.
ἀπειπεῖν τὴν ἀρχήν, abdicare impe-
 rium ii. 10, 13
ἀπειρήκασιν ταῖς δοῦλαις τὰ γυμνάσια,
 interdixerunt ii. 5, 19. ἀπειρηκό-
 τες διὰ τὸν χρόνον, qui senio de-
 fessi se a civilibus negotiis ab-
 dicarunt vii. 9, 9
ἀπεκταγὼς, qui occidit vii. 2, 11
τ' ἀπεκταγὼς *ibid.*
ἀπέραντος τὸ πλήθος ii. 6, 6
ἀπέχθεια τοῦ πάθους, odium et de-

- vestatio ii. 12, 9. ἀπέχθεια πρὸς
 τοὺς πλουσίους v. 5, 9. ἀπέχθειαν
 ἔχεν πολλήν vi. 8, 9
 ἀπειρηθῆναι τῆς πλῆκας πολύ vi. 4, 14
 ἀπληστία εἰχρῆς i. 9, 11
 ἀποβλέπειν πρὸς τὸ— iii. 8, 1. idem
 σκοπεῖν τὸ— iii. 6, 9, 11
 ἀπογράφασθαι, dare nomina CE. ii.
 2. ἀπογράφεσθαι τὰ χρεῖα εἰς τὸ
 δημόσιον CE. ii. 13. ἀπογράφεσθαι
 ὀπίσου θέλοι CE. ii. 35, 2
 ἀποδέκται, magistratus vi. 8, 6
 ἀποδημητικαὶ παραστάσεις v. 8, 12
 ἀποδεδράσκεν τὸν νόμον ii. 9, 24
 ἀποδικάζειν, judicio absolvere ii.
 8, 15. oppos. καταδικάζειν, ibid.
 ἐπ' ἀποδόσει δανείσασθαι CE. ii. 21,
 9. sic ἐπὶ τόκῳ δανεῖσαι CE. ii.
 17, 1
 ἀποθεν, procul iii. 9, 10. ἀποθεν
 σύμμαχον iii. 9, 8
 ἀποθραύειν θεῶν vii. 16, 14
 ἀπόθεσις, expositio foetus vii. 16, 15
 ἀποκίαν ποιέσθαι ἐπὶ τῶν ἀγρῶν, rus
 secedere vi. 4, 14
 ἀποικισμός v. 5, 3
 ἀποκληροῦν τοὺς πλείους iv. 14, 13.
 ἀποκληρωτῶν vi. 3, 6
 ἀποκλίνουσαι πρὸς τὴν δημοκρ. iv. 8, 3
 ἀποκρίσιν τῆς νίκης αὐτῶν, victoriam
 illi adjudicans v. 12, 2
 ἀπολαύσεις αἱ σωματικαὶ i. 9, 16.
 v. 11, 23. ἀπολαυστικὴ ὑπερβολή
 1, 9, 17. ἀπολαυστικῶς ζῆν v. 10,
 33
 ἀπολις διὰ φύσιν ποῖος i. 2, 9
 ἀπολλύεται ἔθνη vii. 7, 2
 ἀπονέμειν, attribuire iv. 8, 4
 ἀποξενούσθαι πᾶν χρόνον ii. 9, 11
 ἀποπτος εἴη ἀπὸ— prospici posset ex
 —ii. 12, 9. pro συνόπτος, ibid.
 ἀπορεῖσθαι χρημάτων CE. ii. 25, 1.
 ἀπορούμενος ἀργυρίου CE. ii. 24, 1
 ἀποσκευτῶν πρὸς— vii. 6, 7. ἀποσκο-
 πεῖν πρὸς τὸ ἴδιον iii. 13, 20
 ἀποτεταγμένη, deputata vi. 8, 13
 ἀποτίθεσθαι τὰ γινώμενα [†γενώ-
 μενα] vii. 16, 15
 ἀποφάσειν τῶν θησαυρῶν v. 4, 4
 ἀποφοράν φέρειν ii. 5, 22
 ἀπεχρᾶτο τῷ στρατοπέδῳ CE. ii. 25,
 2. ἀπεχρᾶτο τὰ τοῦτων χρήματα
 CE. ii. 21, 7: utenda accipie-
 bat.
 τὸ ἀπρακτεῖν an laudabilius quam
 τὸ πράττειν vii. 3, 3
 ἀπῶνται δικαίον τινός iii. 9, 1
 οἱ ἀπῶθεν seu οἱ πόρρω τῆς συγγενείας,
 alieni ii. 4, 1. Item per o iii.
 9, 8
 ἀργὸς χώρα CE. ii. 19
 ἀρετὴ τί i. 13, 10
 ἀριστὰρχειν δινόμενον ii. 12, 12
 ἀριστίστην αἰρεῖσθαι ii. 11, 3, 8. iv.
 7, 3. cf. iii. 5, 5. Idem κατ'
 ἀρετὴν καὶ κατ' ἀξίαν αἰρεῖσθαι ii.
 11, 9. iii. 5, 5
 ἀριστοκρατικὴ πολυτεία ii. 6, 16. ἀρι-
 στοκρατικὸν πλῆθος τί iii. 17, 4.
 ἀριστοκρατομένη πόλις iii. 18, 1.
 iv. 8, 5
 ἄρκιον ἐσσεῖται iii. 14, 5
 ἀρμόττουσα πρὸς— quadr. viii. 5,
 25
 ἄρνος μισθόν iii. 16, 7
 ἄρουρα, arvum, seges iii. 13, 17
 ἀρραβῶνας διαδοῦναι i. 11, 9
 τὸ ἀρχαῖον, antiquus i. 2, 7. λίαν
 ἀρχαῖος ὑπολαμβάνουσι, in eorum
 opinione simplicitas est nimis
 antiqua vii. 11, 8
 ἀρχαιμεσσία iii. 11, 8. idem αἱ τῶν
 ἀρχῶν αἰρέσεις iii. 11, 15
 ἄρχειν δεσποτικὴν ἀρχήν iv. 11, 7.
 ἄρχειν τὰς μεγίστας sc. ἀρχάς vi.
 4, 5. sic ii. 6, 19. et vi. 2, 5.
 ἄρχεσθαι οἰδεμῆ ἀρχῇ iv. 11, 7.
 ἄρχεσθαι δουλικὴν ἀρχήν ibid. ἄρ-
 χεται, imperanti parebit iii. 4,
 16
 ἀρχεῖον, magistratus collegium ii.
 9, 21. v. 4, 8. sic ἀρχεῖα, ma-
 gistratuum collegia ii. 11, 7.
 ἀρχεῖα, magistratus iv. 15, 8, 9.
 ἀρχεῖον curia iv. 14, 14
 ἀρχαὶ τίνες μέγιστα iv. 15, 4. ἀρχὴ
 omisum instructura ii. 6, 19.
 vi. 2, 5. 4, 5. ἀρχὴν ἄλλην

- ποιῆσθαι i. 13, 16. ἀρχὴν, om-
 nino vii. 11, 12
 ἀρχικὴ ἀρετὴ iii. 4, 10. ἀρχικὴ ἀνδρία
 i. 13, 9
 ἀρχιτέκτονες ταῖς διανοαῖς vii. 3, 8
 ἀρχοντες, magistratus in sacerdo-
 tum collegio vi. 8, 20
 ἀσέλγεια τῶν δημαγωγῶν v. 5, 1.
 ἀσελγῶς ζῶντες v. 6, 8
 ἄσκηον ἀργύριον CE. ii. 26, 4
 ἀσκεπτότερον τῷ χρόνῳ λέγοντες ii.
 12, 8
 ἄσμενος ἀποδέχεται ii. 5, 11
 ἀστασίαστοι πόλεις iv. 11, 13. ἀστα-
 σιάστους εἶναι ii. 12, 15
 ἀστραβὲς σάμα vii. 17, 2
 τὸ ἄστν καὶ τὴν πόλιν vi. 4, 8
 ἀστυγείτορες πόλεις vii. 10, 11
 ἀστυνομία, magistratus vi. 8, 5
 ἀστυνομίας curia vii. 12, 7. ἀστυ-
 νομικὰ νόμιμα ii. 5, 21
 ἀσύμφορος ταῖς αὐτοῦ i. 11, 12. ἀσυμ-
 φώρως πρὸς τὴν πολιτείαν v. 8, 13
 ἄσυχλοι ὥσιν ἐπιβουλεύειν, non ha-
 beant otium insidiandi v. 11, 8.
 ἄσυχλος ὢν πρὸς τοὺς ἔργοις labori-
 bus et negotiis occupatus v. 5, 8
 ἀσυνεινόμενοι v. 12, 17
 ἄτε, velut, tamquam v. 10, 2
 ἀτελὴ πάντων εἶναι, ab omnibus
 immune esse ii. 9, 18
 ἄτεπερ veluti i. 2, 10
 ἄτεχνος, καὶ τῷ σώματι μόνῃ χρή-
 σιμοί i. 11, 4
 ἀτιμάζεσθαι παρ' ἄλλαν v. 3, 2
 ἀτίμητος μετανάστης iii. 5, 9
 ἀτιμοὶ πολῖται iii. 1, 5. ἀτιμίᾳ ζη-
 μοῦσθαι vii. 16, 18
 ἄτοκα χρήματα CE. ii. 22
 ἄττα viii. 3, 6.
 † ἄττα ibid.
 ἡ αὐλητικὴ sc. τέχνη viii. 6, 11
 αὐλοποιός, tib. fabricator iii. 4, 18.
 αὐτὰ τὰ χρήσιμα, sola neces-
 saria i. 9, 6
 αὐτάρκεια κτήσεως i. 8, 14
 αὐτογνώμονας κρίνειν ii. 9, 23. αὐτο-
 γνώμονας ἄρχειν ii. 10, 11
 αὐτοσχεδιάζειν περὶ τι vii. 4, 13
 αὐτόφωτος ἐργασία i. 8, 8
 ἀφελῶς αὐτοῦ ἔχειν v. 11, 31
 ἀφείσαν τῆς χώρας v. 7, 9
 ἀφωρισμένος πρὸς τὰς θυσίας, depu-
 tatus ad sacr. vi. 8, 20
 ἀφρήτωρ, ἀθέμιστος, ἀνόστιος i. 2, 9
 ἀφροδισιατικὴ χάρις v. 10, 17
 ἀφρουρον εἶναι, immunem esse ab
 excubiis ii. 9, 18
 ἀφύλακτος οἰκία CE. i. 6, 6
 ἀχόλῳ πόλεως iii. 14, 10
 ἀχορήγητος τῶν ἀναγκαίων iv. 1, 4
 B.
 βαδίζειν εἰς τὰς ἀρχάς, magistratus
 adire, id est capessere ii. 7, 7.
 iv. 14, 4. Sic βαδίζειν εἰς τὰ ἀρ-
 χεῖα iv. 15, 6
 βακχεία, bacchatio viii. 7, 10. βακ-
 χευτικὸν ποιεῖ ἡ μέθη viii. 7, 14
 βάνανσον πληθὸς τί iv. 4, 9. βάναν-
 σοι et θῆτες, sunt ei κοινῇ λειτουρ-
 γοῦντες, ut δοῦλοι οἱ ἐν λειτουρ-
 γοῦντες iii. 5, 4. βάνανσους ex ge-
 nere τῶν χειρήτων iii. 4, 12. βαν-
 ναίου servitus, limitata est i.
 13, 13
 βάνανσοι an cives statuendi iii.
 5, 1. τὸ βάνανσον οὐ μετέχει τῆς
 πόλεως vii. 9, 7. βάνανσοι in qui-
 busdam rebus. erant servi et
 exteri iii. 5, 3. βάνανσοι τέχναι
 τίνες viii. 2, 5. βανανσάταται
 τέχναι τίνες i. 11, 6. βάνανσον
 ἔργον τί viii. 2, 4. βανανύσαν ἔργον
 ζῆν vii. 9, 3. βανανσία vi. 2, 7
 βαρυσάμανος πόλεως iii. 14, 10
 βασιλεῖς, reges sacrorum vi. 8, 20
 βασιλευπέν iii. 17, 1. βασιλευπέν
 πληθὸς τί iii. 17, 4
 Βασιλιδαί v. 6, 5
 † βασιλῖδας regis filii ibid. v. 18
 βασιλικὸς vulgo qui i. 1, 2
 τὴν βαφὴν ἀφίναί vii. 14, 22
 βλαῖον τροφήν viii. 4, 7
 βλάβην ἔχει ταῦτα μεγάλην vii. 14,
 19
 τῷ βλάβει vii. 7, 8
 βλέπειν εἰς δύο, spectare duo v. 9,

2. sic iv. 2, 3. 7, 4. βλάβης ἐπὶ τὰς— respic. vii. 7, 1
 βοηθὸν ἐπαγγέσθαι τὸν δῆμον v. 6,
 7. βοηθητικός πρὸς τὰ μκ. ii. 7, 13
 βούλεται εἶναι, pro ἀληθῶς ἔστι καὶ
 καλεῖσθαι εἴθε ii. 2, 8
 βουλὴ Cretensibus dicitur ἡ γερο-
 σία, Senatus ii. 10, 6. βουλὴ,
 senatus, magistratus popularis
 seu democraticus iv. 15, 11.
 vi. 2, 6. 8, 17, 24
 βουλαρχεῖν iv. 11, 5
 βουλευτικὴ ἀρχή iii. 1, 12
 βραχέος ἀγοράζειν CE. ii. 3
 Γ.
 γαμικὴ, conjugium i. 3, 2. γαμι-
 κὴν ἑμὴν πνεῖν πρὸς— vii. 16, 1
 γαμίσκεσθαι, nubere vii. 16, 7
 γειτινῶντες τόποι ii. 6, 7. γειτινῶσαι
 πόλεις ii. 9, 3
 ἐκ γενετῆς i. 5, 2
 κατὰ γένος, per success. generis
 iii. 14, 5
 γεροσύνη, senatus ii. 9, 22
 γηδίου κτήσις vi. 5, 8
 γηγενεῖς οἱ πρῶτοι ἄνθρωποι ii. 8, 21
 γήπεδα, fundi ii. 5, 2
 γίγνεται γυμνασμένοι καὶ πεπονημέ-
 τες v. 9, 13. γένονται πρὸς τοῖς
 ἄλλοις μαθήμασι, ceteris disci-
 plinis incubuerint viii. 4, 9
 γλαφυρὸς νομοθέτης ii. 12, 11. ἦττον
 γλαφυρὸς ii. 10, 1
 γλίσχρος ζῆν ii. 7, 7. γλίσχρος λαμ-
 βάνειν, et ἀφθόνης δίδοναι, oppos.
 v. 11, 19
 γλιχόμενοι τοῦ ζῆν iii. 6, 5
 γνώριμοι γίνονται τοῖς ἄλλοις, inno-
 tescunt ceteris v. 10, 26. γνώ-
 ριμοι cur appellentur οἱ εἴποροι
 iv. 8, 4. γνώριμοι quibus notis
 censeantur iv. 4, 22. γνωρίμους
 imperiis fungi, aristocraticum
 est v. 8, 17. γνώριμοι adver-
 sus plebem insurgunt v. 3, 4.
 γνώριμοι in democratiis cur se-
 ditiones moveant v. 3, 14. τῶν
 γνωρίμων στάσεις καὶ φιλονεικίαι
 v. 8, 9. γνωρίμων διαφοραί iv.

3, 2, γνωρίμων numerus Athe-
 nis bello Laconico imminutus
 v. 3, 7
 κατὰ γράμματα ἄρχειν, ex legum
 præsripto imperium gerere ii.
 10, 11. iii. 15, 4. sic κατὰ
 γράμματα καὶ νόμους ibid. κατὰ
 γράμματα λατρεύσθαι iii. 16, 6.
 ἡ ἐκ γραμμάτων θεραπεία, quæ ex
 præsripto fit iii. 16, 7
 γράφεσθαι παρανόμων i. 6, 2. γρα-
 φόμενοι δίκην vi. 5, 4
 γραφαὶ τῶν δικῶν vi. 8, 7. vii. 12, 7.
 γραφαί, tabulæ scriptæ iii. 9, 7
 γυναικοκρατούμενοι ii. 9, 7. γυναικο-
 κρατία fovetur a tyrannis v.
 11, 3
 γυναικονόμοι, magistratus aristocra-
 ticus iv. 15, 13. γυναικονομία,
 magistratus vi. 8, 22, 23
 γυγυμνασμένοι τὰς ἐξεις vi. 4, 11
 γυμνασία, exercitatio vii. 17, 6. γυ-
 μνασιάρχια, magistratus vi. 8, 22
 Δ.
 τὰ δαιμόνια, res divina vi. 8, 21.
 pro eodem τὰ περὶ τοῖς θεοῖς vi.
 8, 18
 δαιτυμῶν, epulator iii. 11, 14
 τὸ δάνειον ἀποδοῦναι CE. ii. 13
 δανεῖσαι τῇ πόλει ἐπὶ τέκῃ CE. ii.
 17, 1
 δαπανᾶν εἰς— CE. ii. 5, 2. δαπανηραὶ
 λειτουργίαι v. 8, 20
 δὲ in redditione ii. 6, 19
 δεινὸς περὶ νομοθεσίας ii. 12, 7. δεινὸς
 λέγειν, eloquentes v. 5, 7
 δεισιδαίμων, metuens divini numi-
 nis v. 11, 25
 δεσπόζειν, dominari i. 6, 9. δεσπό-
 ζειν τῶν πέλας vii. 2, 8. δεσπῶζον
 καὶ ἄρχον φύσει i. 2, 2
 †δεσποστικὸν γίνεσθαι iv. 4, 27. οἱ
 δεσποστοὶ vii. 2, 15. δεσποστόν
 iii. 17, 1
 δεσπότης vulgo qui i. 1, 2. δεσπο-
 τεῖα, dominatus iii. 6, 6. δε-
 σποτεῖα quibusdam videtur esse
 scientia quædam i. 3, 4.
 †δεσποτὸν pro δεσποστόν iii. 17,
 v b 4

1. v. J. J. δεσποτικὸν γίνεσθαι iv. 4, 27. δεσποτικά (seu δεσποτικά) τῶν βελτιόνων iv. 4, 28
 καλύτερα πλοῦς δι' συμβῆθ' iii. 13, 23.
 τῇ δευτέρῃ εἰς νομισματίας, altero die post novilunium CE. ii. 30, 4
 δημογωγός et στρατηγός olim saepe idem v. 5, 6. δημογωγός, ὁ τοῦ δήμου κύριος v. 11, 12. δημογωγῶ et κύριος affinitas iv. 4, 28. δημογωγοὶ in quibus democratiis existant, et in quibus non iv. 4, 26. populi ductandi occasionem unde acceperint in Athenienium rep. ii. 12, 5. magi unde fiant iv. 4, 29. quibus rebus peccent in democratiis v. 9, 10. δημογωγῶν ἀπέλγεῖν democratiis saepe perdit v. 5, 1. δημογωγῶν veterum et recentiorum discrimen v. 5, 7. δημογωγός ἦν, pro ἀδημογώγει τὸ πλῆθος v. 12, 4. δημογωγεῖν τοὺς πολλούς v. 11, 33. δημογωγῶν τοὺς τριβέκοντα v. 6, 6
 δημογωγία duplex est ibid.
 δημιουργεῖν τὰ κτήματα v. 5, 5
 δημιουργοὶ νόμων, legum conditores ii. 12, 1, 13. δημιουργὸν τῆς ἀρετῆς vii. 9, 7
 ὄμιος pro δημοκρατία iii. 1, 10. iv. 4, 3, 5. v. 1, 3, 14. 4, 8. Sic ὄμοι pro δημοκρατία v. 7, 14. ὄμιος ἐσχάτος, extrema democratia iv. 11, 11. κατὰ δήμους, per municipia iv. 15, 17
 δημοκρατεῖσθαι iv. 4, 2. v. 9, 13. δημοκρατοῦμενοι κατὰ νόμους iv. 4, 26. δημοκρατικὸν τί vi. 5, 2
 δημοτικῶν multa, labefactant democratiis v. 9, 6
 διαβάλλειν ἀλλήλους v. 11, 8
 διαβάσεις τῶν ὀχρεῶν v. 3, 16
 διαγιγνεσθαι ἀπὸ τέχνης, artis ope vitam sustentare ii. 8, 10
 διαγωγή ἐλευθέρως viii. 5, 8
 διαδικάσασθαι ἐπὲρ CE. ii. 11, 2
 διακονία οἰκετικά ii. 3, 4. διακονικαὶ ἀρεταί i. 13, 2. διακονικὰ ἔργα vii. 14, 7. διακονικὰς πράξεις ἐπιρρητῶν iii. 4, 12
 διακῶσαι τὰ δέοντα ii. 11, 6
 διαλαμβάνειν τὸς ὁρίων vi. 5, 10.
 διαλαμβάνειν τὴν πλῆθος πρὸς λαμβάνειν vii. 1, 6
 διαλογὴ τῶν φήρων ii. 8, 15
 διαλῶσαι τὸν μισθόν, persolvere CE. ii. 11, 1
 διαμοῖσας τὸν ἔρως ii. 12, 8
 διαμοῖσαι ἐν ταῖς viii. 5, 12
 διαμέμεσθαι, distribuere inter se iii. 10, 1, 2
 διανοήσεις αὐτοτελεῖς vii. 3, 8
 διαπιστεῖν ἀλλήλους v. 11, 15
 διαπιστεῖν αὐτῶν τὰ— ii. 5, 3
 διαπύλιν CE. ii. 15, 2
 διήρθρωται ἦτορ ii. 10, 1
 διαστάσεις, dissidia iv. 16, 5
 διαστασίαν πάσας v. 4, 2
 διασταλάσθαι περὶ αὐτοῦ ii. 8, 17
 διαστρέφειν τὰ μέλη vii. 17, 2
 διατείνεσθαι, distendi vii. 17, 6.
 διατρίβειν τὸν παῖδον ibid.
 διατρίβειν πρὸς τοὺς ἔργους v. 8, 18. vi. 4, 2. διατρίβη περὶ τὸν χρηματισμὸν ἐστὶ πάσα i. 9, 16
 τοῦτο αὐτῶν τὸ διάφορον εἶναι, id ipsius interesse CE. ii. 34, 4
 διαφανεῖν ἀλλήλους, et συμφαστεῖν, contraria vii. 13, 2
 διαχειρίζειν τὰ κοινὰ vi. 8, 16
 ἡ διδασκαλία τῆς μουσικῆς viii. 5, 25
 διακρίματα ἐν ᾧ χρόνῳ ἀποδίδει CE. ii. 30, 1
 διελεῖν περὶ αὐτῆς viii. 5, 2
 διεστώσι distant i. 5, 8
 δίκη τί i. 2, 16. δίκαιον τὸ δημοτικόν vi. 2, 2. δίκαιος ἄρχων, justum est ut imperet iii. 16, 10. vi. 3, 3
 δικαστήριον καθίσαι CE. ii. 16, 3.
 δικαστήριον κύριον ἐν ii. 8, 4
 δικαστικὴ δικαιοσύνη iv. 4, 14
 διμολοῦν τιμώσασθαι CE. ii. 6
 διμολογησάμενος ἐπὲρ CE. ii. 33
 διαρθρώματι τοιοῦτῳ διαρθρῶν iii. 13, 23
 διαστῶν τοῦτο ii. 3, 5

- δόξα γίνεσθαι vi. 3, 6
 διαβόημα, himi aboli ii. 7, 19
 διαίκεω τούτο ἔχεις δέσφαι, eo anniti
 ut possit vii. 14, 20
 δούλος πρὸ δουλῶν i. 7, 3. τὸ δούλον,
 sergitus, vi. 2, 3
 δραχμαῖα συναλλάγματα iv. 16, 4.
 δάσθαι ἀργύρῳ i. 4, 3
 δυνάμενος τοιούτων τι vi. 4, 9
 δυνάμεις τῶν ἀρχῶν iv. 15, 22
 δυναστεία, species oligarchiæ iv. 5, 2.
 existere unde solet v. 3, 3 δύ-
 ναστευτική ὀλιγαρχία iv. 14, 7.
 δυναστευτική αἵρεσις v. 6, 11. δύ-
 ναστευτική ἱεστρία ii. 10, 13
 δυναστευική καὶ τυραν. ὀλιγαρχία vi. 6, 3
 δοῦν ἡμασιν καὶ δοῦν ἡμοῖς iii. 16,
 12. δοῦν ἀρεταῖν ii. 5, 10. δοῦν
 σπασαμένῳ v. 3, 6
 δυσχερές, ignobilis i. 6, 8
 δυσέμβολος τοῖς πολέμοις vii. 5, 3
 δυσχεραίνοντος πούρου vii. 11, 6
 δυσχερὸς τοῖς ἑσπέραις ibid.
 δυσπαρίστατος vii. 11, 3
 δυσπρόσδοξος τοῖς ἐναντίοις ibid.
 Δάριος ἡρμῶνα iii. 3, 8. Δάρια συν-
 τέγματα iv. 3, 7
 E.
 εἶναι κατὰ χώραν CE. ii. 34, 3. εἶσε
 κατὰ χώραν CE. ii. 29
 οἱ ἐν ἐβδόμῃ Argis v. 3, 7
 ἔργονα, proles, nati vii. 16, 6
 ἐγγράφασθαι εἰς τοὺς λειτ. CE. ii. 5,
 2. ἐγγραφαί, inscriptiones vi.
 8, 2
 ἐγγρητῆς ἀλλήλων τῶν δικαίων iii.
 9, 8
 ἐγκλῖναι καθιστάναι CE. ii. 23
 ἐγκλῖναι εἰς τὸ μὴ πόλεος εἶναι ii. 5,
 14
 ἐγκληματικὸν ἐστι, iacusationes so-
 let parare vii. 16, 3
 ἐγκλήτους ποιήσασθαι CE. ii. 16, 3
 ἐγκλίνειν ἐπὶ τὸ— v. 7, 7. ἐγκλίνει
 πρὸς τὴν ὀλιγαρχίαν ii. 6, 18.
 ἐγκλίνειν pro ἐνδοῦναι CE. ii. 16,
 1. ἐγκλινῶν ἔχουσαι πρὸς ἑα vii.
 11, 2
 ἐγκυκλίματα CE. ii. 1, 8
 ἐγκύκλια, quotidiana et usitata ii.
 9, 9. Sic αἱ ἐγκύκλια διακοναίαι,
 quotidiana et velut in orbem
 redeuntia ministeria ii. 5, 4.
 ἐγκύκλια διακονήματα i. 7, 2. ἐγ-
 κυκλίαν preventus CE. ii. 1, 7.
 ἔγκυς gravidæ vii. 16, 14
 ἐγκυμίσαι in manus trad. v. 6, 12,
 13
 ἔρεσθαι ζῆλον vii. 2, 15
 ἔρεσθαι εἶναι CE. i. 3, 5
 ἔρεσθαι δυνατὸν ἐθίζειν vii. 17, 3
 εἰλωτεύει, hilotarum servit. ii. 5,
 22. minus recte εἰλωτεύει ii. 9,
 4. origo enim ἀπὸ τοῦ ἔλως,
 aspirationem postulat.
 εἶναι εἰς ἀπειρον, pro ἵνα i. 9, 16.
 ὄντος τετραδράχμου, cum 4 drach-
 mis venderetur CE. ii. 8
 εἴργεσθαι. πάσης ἔβριαις v. 11, 28.
 εἰργόμενοι τοῦ ἄρχεν v. 8, 16. εἰρ-
 γομέτους τῆς χώρας vii. 11, 3
 εἰσαγγέλιμα καὶ εξαγωγή. CE. ii. 1, 4
 εἰσθή, inest magistratus iv. 14, 9.
 εἰσιόντες, praegistratus ibeantes
 vi. 7, 6. εἰσιόντος μηνός CE. ii. 40
 εἰσφορά τί. 8, 17. εἰσφορά τῶν τελῶν
 v. 11, 10
 ἐκ μικρῶν, leres ob res ii. 5, 4
 ἐκβλήθαι vii. 5, 4
 ἐκγονε θεῶν i. 6, 7
 ἐκδόσεις ποιῆσθαι, elocari vii. 16, 8
 ἐκκλησιάζειν τὰς ἀναγκαίας ἐκκλησίας
 iv. 6, 2. ἐκκλησιαστικὸς καὶ βου-
 λευτῆς iii. 11, 17. ἐκκλησιαστικὸς
 καὶ δικαστικὸς iii. 1, 11
 ἐκκλῖναι εἰς τὸν δῆμον ii. 11, 5
 ἐκτετιμημένα λογίζεσθαι, carius in
 rat. inf. CE. ii. 34, 5
 ἐκτοπίζειν ἀπὸ τῆς οἰκίας [τοῖκίας
 v.l.n.] peregre abire domo v.
 11, 20
 ἐκφύριον αὖν δεκάτη CE. ii. 1, 6
 ἐλαιουργία seu ἐλαιουργεῖα i. 11, 9
 ἐλαῖων φαρὰ ibid.
 ἐλευθέρως πράξει ii. 5, 10. ἐλευθεριάζ-
 ζειν v. 11, 13
 ἐλθῶθεν ἐκείθεν, inde profecta et
 orta sunt ii. 10, 5

ἀλλήλειπται τοῖς νόμοις τούτοις τὰ—
praetermissa in his leg. s. ii.
6, 14

ἀλλιμενίον venditio CE. ii. 23

ἐμπειρον εἶναι περὶ τὰ κτήματα i. 11,

1. ἐμπείρους ἔχοντες τῆς—viii. 7, 2

ἐμπόδιον ἔχειν τῇ περὶ αὐτὸν εἰημερίᾳ
vii. 2, 7. ἐμπόδιον πρὸς τὴν ἀρχὴν

v. 10, 12

ἐμποδιοῦσιν ἀλλήλαις iv. 15, 8

ἐμποεῖν περὶ αὐτοῦ δόξαν v. 11, 22

ἐμπορία, mercatura i. 11, 3

ἐμπόριον κεκτῆσθαι vii. 6, 4

ἐν τῶν ἀδυνάτων ἐστὶ, pro ἀδύνατῳ ἐστὶ
iv. 4, 11. ἐν μὲν—ἐν δὲ iii. 15, 2.

vi. 2, 3. ἐνα μὲν—ἐνα δὲ—v. 10,

29, 31. ἐν δὲ, pro ἑτερον δὲ ii.
8, 2

ἐνάμιλλον εἶη πρὸς— iii. 12, 6

ἐνδῆμα et ὑπερβρία oppos. iii. 14,
13

ἐνδόσιμον γένεταί τοις λόγοις viii. 5, 1

ἐνθα μὲν—ἐνθα δὲ iv. 15, 10

ἐνθουσιασμός afflatus viii. 5, 16. ἐν-

θουσιαστικὸν ποιεῖν viii. 5, 16, 22

ἐνιαύσιαι ἀρχαί iv. 15, 1

ἐνοῦν τὴν πόλιν ii. 2, 8. idem μίαν

ποιεῖν τὴν πόλιν ii. 2, 2. 3, 1

ἐνοχος ἱεροσυλίας CE. ii. 21, 1

ἐνοχολάζειν vii. 12, 7

ἐξαγωγήν ἔδωκαν τῷ— CE. ii. 18.

ἐξαγωγήματα καὶ εἰσαγωγή. CE. ii. 1, 3

ἐξαδυνατούς λέγειν iii. 11, 19

ἐξαιρέσιμοι ἡμέραι CE. ii. 30, 3

ἐξαργεῖν v. 10, 24

ἐξεκκλησιάσαι CE. ii. 14, 2

ἐξέλθῃ τὴν χώραν iii. 14, 3

ἐξετάσεις τῶν ἀρχόντων vi. 8, 21.

ἐξετασται, magistr. p. vi. 8, 16

ἐξίστανται εἰς— pro μεταβάλλουσι
seu degenerant v. 6, 18

ἐξόδοις πολεμικαῖς, exped. iii. 14, 4

ἐξομηρεῖν δοῦλον CE. i. 5, 6

ἐξομνυσθαι τὴν ἀρχὴν iv. 13, 2

ἐξοργιάζοντα τὴν ψυχὴν viii. 7, 4

τοῖς ἔξωθεν λόγοις πληροῦν τὸν λόγον
ii. 6, 3

ἐξυνεῖσθαι μείζονσι τιμαῖς v. 11, 29.

ἐξυνεῶντο χρημάτων CE. ii. 33

ἐξωτερικὰ ἀγαθὰ, externa bona vii.

1, 10. ἐξωτερικὴ ἀρχὴ ii. 10, 16.

ἐξωτερικαὶ πράξεις vii. 3, 8, 10.

ἐξωτερικότερας ἐστὶ σκέψεως i. 5, 4.

ἐξωτερικοῖς λόγοις Aristoteles in-

ter alia disseruit περὶ τῶν τῆς

ἀρχῆς τρόπων iii. 6, 5. ἐξωτερικοῖς

λόγοις disputatum inter cetera de
vita optima vi. 1, 2

ἐπάναγκες ἦν ii. 6, 20. ἐπάναγκές

ἐστὶ τῶν [†τῶ] v. 1, 11

ἐπανακρέμασθαι, καὶ μὴ πᾶν ἐξεῖναι

ποιεῖν vi. 4, 7

ἐπανάστασις v. 3, 5

ἐπανάστασις τοῦ σκῆπτρου iii. 14, 12

ἐπεὶ cum infin. CE. ii. 24, 2

ἐπεισδύοντα παράβασις v. 8, 2

ἐπέλθωμεν συντόμως πῶς δεῖ— vi. 1, 6

ἐπεξευρημένους νῦν vii. 11, 11

ἐπηρασθεὶς v. 4, 7. πρὸς ἐπήρειαν
πράττειν iii. 16, 7

ἐπὶ τὸ πλῆον, plerumque iii. 13, 2. ἐπὶ

τοῖς πολλῆς, adversus cives iii. 14,

7. ἐφ' ὃ cum infin. CE. ii. 16, 1

ἐπιβάλλει ἡ σκέψις ii. 6, 22. ἐπι-

βάλλει ἐκάστῳ, ad quemque per-

tinet, cuique convenit ii. 3, 4.

sic i. 13, 8. ἐπιβάλλει ἐκάστῳ

τοσοῦτον, tantum cuique com-

petit vii. 1, 10. ἐπιβάλλει μέρος

ἐκάστῳ τοῦ ζῆν καλῶς iii. 5, 3

ἐπιβάλλειν, addere in licendo i,

11, 9. ἐπέβαλε τέλος, tributum

imposuit CE. ii. 21, 6. sic ἐπι-

βαλεῖν πλείους φόρους CE. ii. 36.

ἐπιβάλλονται τοῦ εἶ ζῆν i. 9, 16

ἐπιβάς τῆς γῆς v. 10, 28

τὸ ἐπιβατικόν vii. 6, 8

ἐπιγαμίας ποιήσαιντο πρὸς ἀλλήλους iii.

9, 9

ἐπέγραψε, imposuit CE. ii. 30, 1

ἐπιδανείζειν ἐπὶ κτήμασι CE. ii. 4, 4

ἐπιδέκατοι τόκοι ibid.

ἐπιδέχεται πλείους ἁμαρτίας vi. 6, 4.

pro eodem φέρεi ibid.

ἐπεικεῖς τῇ φύσει ii. 7, 20

ἐπικαιροὶ τόποι vii. 12, 1

ἐπικαρπία seu δεκάτη CE. ii. 1, 6.

ἐπικαρπῆαν πορίζειν πλεῖον i. 11, 3

- ἐπικαταστήσαι v. 11, 2
 ἐπικείται ζήλια τούτοις iv. 13, 3
 ἐπικεφάλαιον, proventus species CE.
 ii. 1, 6. ἐπικεφάλαιον τακτὸν δοῦναι,
 certam summam in singula ca-
 pita pendere CE. ii. 15, 3. sic
 κατὰ κεφαλὴν ἕκαστος εἰσφέρει ii.
 10, 7
 ἐπικλήροι θυγατέρες v. 4, 9. ἐπικλή-
 ρων jus apud Spartanos ii. 9, 15.
 ἐπικλήροι apud Spartanos multæ
 ibid.
 ἐπικοινωνεῖν ἀλλήλαις CE. ii. 1, 3.
 τὲπικοινωνεῖται πᾶσι CE. ii. 1, 8
 ἐπικέψας χαρακτηριστῆρα CE. ii. 21, 9
 ἐπικοσμηθεὶς ἦθεσι ii. 5, 5
 ἐπικρατοῦσι τῶν ἐπέρων vi. 7, 3
 ἐπιλέγειν τούτοις vii. 1, 7
 ἐπιλογισμοὶ pro λογισμοῖ vi. 8, 21,
 16
 ἐπιμαχία pro συμμαχία iii. 9, 11
 ἐπιμελὲς εἶναι, curæ esse iii. 9, 8.
 ἐπιμελὲς ἔστω τοῖς— vii. 17, 5,
 10. et iv. 15, 11. ἐπιμέλειαν τῶν
 ἀπέρων ποιεῖσθαι πολλῶν v. 8, 20
 ἐπιμεληταί, curatores, præfecti CE.
 ii. 29. ἐπιμελητὴν καταστήσαι
 εἰς— CE. ii. 36
 ἐπιμολογεσθαι πρὸς ἀλλήλους vii. 6, 5
 ἐπίνειαι καὶ λιμένες vii. 6, 5
 ἐπιξενούσθαι vii. 6, 1
 ἐπιπλέον, amplius i. 9, 6
 ἐπιπλὼν κατασκευή ii. 7, 21
 ἐπιπόλαιον ψεύδος, evidens menda-
 cium iii. 12, 4
 ἐπισημαίνεσθαι significare v. 9, 11.
 ἐπισημήνασθαι ἄργυρον, signare
 CE. ii. 25, 2
 ἐπισκοπεῖν τὸ κοινὸν ἀγαθόν iii. 13, 20
 ἐπιστῆσαι, absol. vii. 16, 12
 ἐπιστάται, magistratus nomen vi.
 8, 7. ἐπιστατῶν πολλῶν δεῖται ἡ
 πολιτικὴ κοινωνία iv. 15, 2
 ἐπιστρατεύει ἐπ' αὐτὸν CE. ii. 31, 1
 ἐπιστροφὴν ἐποιεῖτο οὐδεμίαν, nihil
 curabat CE. ii. 31, 2
 τὸ ἐπιτάττειν, ἀρχικώτερόν ἐστι iv.
 15, 4. ἐπιτάγματα τυράνων iv.
 4, 28
 ἐπιτείνειν et ἐπετείνειν, potentiam
 suam extendere longe iv. 6,
 10, 11
 ἐπιτηδεύσαι τὰ τῆς ἀρετῆς iii. 5, 5
 ἐπιτίμια, multæ v. 8, 20. τὸ ἐπι-
 τίμιον ἔταξε θάνατον CE. ii. 21, 9
 ἐπίτροπος πυθμῆν v. 12, 8
 ἐπίτροπος, commissarius, curator i.
 7, 5. ἐπιτροπεία, tutela ii. 10, 2.
 ἐπιτροπεία, curatio CE. i. 6, 5
 ἐν ὅσοις ἐνιχυριάζεται τὸ— vii.
 16, 6
 ἐποικονομεῖται πάσαις CE. ii. 1, 8
 ἐπομένους, consequenter vi. 4, 15
 ἐπτάγωννα, instrum. mus. viii. 6, 13
 τὸν ἔρανον τούτων ἀντιλαμβάνειν μέλ-
 λων vii. 14, 5
 ἐργαζόμενοι σῖτον CE. ii. 34, 7
 ἔργον, difficile est ii. 7, 5
 ἐρέτης, remex iii. 4, 2
 ἔρυναι ποιεῖσθαι τῶν CE. ii. 31, 2
 ἐριθνύμενοι v. 3, 9. ἐριθεῖα v. 2, 6.
 ἐριθεῖαι mutationes interdum in
 rebusp. excitant v. 3, 9
 ἐρύμασι κρατεῖσθαι vii. 6, 5. ἐρυμνοὶ
 τόποι vii. 11, 5. ἐρυμνοτέρως vii.
 12, 3. ἐρυμνότης τειχῶν vii. 11, 9
 ἐστίασις συμφορητής iii. 15, 7
 ἑταιρία, sodalitiū v. 11, 5
 εὐάγωνον εἶναι τῷ νομοθέτῃ vii. 7, 4
 εὐαρχοὶ δοῦλοι CE. i. 5, 5
 εὐβοηθήτους εἶναι κατ'— vii. 6, 3
 εὐγενεὶς τίνας v. 1, 7. εὐγένεια τί iv.
 8, 9. εὐγένεια, ἀρετὴ γένους iii.
 13, 3. εὐγένεια ubique hono-
 rata est iii. 13, 2
 εὐδαίμονας καὶ μακαρίους v. 11, 23
 εὐδιάφορος ἐξ αὐτῆς v. 6, 10
 εὐέλεγκτα vii. 14, 16
 εὐέμβολος χώρα vii. 11, 10
 εὐέξοδος τοῖς πολίταις vii. 5, 3. 11, 3
 εὐεπιθετος ὁ μεθύων v. 11, 24
 εὐεργέτας τοῦ πλήθους iii. 14, 12
 εὐετηρίας γιγνομένης δι' εἰρήνην v. 6,
 17
 εὐήλιος οἰκία CE. i. 6, 9
 εὐθηνεῖν, feliciter provenire i. 11, 2
 εὐθύνειν τὰς ἀρχάς ii. 9, 26. εὐθυνη-
 τὸν δικαστήριον iv. 16, 2. εὐθύναι

τὸν ἀρχόντων iii. 11, 8. εἰδέναι,
 magistratus nomen vi. 8, 16
 εἰδὼς ἑαυτὸν v. 11, 23. εἰδὼς ἀκούων
 διαφέρει παυσὶν αὖτις, statim a
 prima pueritia iv. 11, 6. εἰδὼ
 γινώσκουσιν, simulatque nasceren-
 tur ii. 5, 26
 εὐκωρύκειος eurator iv. 15, 9
 εὐμεταχείριστος πρὸς τὸ ζῆν i. 9, 8
 εὐνομία quid sit, et quotuplex iv.
 8, 6. εὐνομία oportet ut sit εὐ-
 ταξία vii. 4, 8. εὐνοούμεναι πό-
 λεις ii. 1, 1. iv. 8, 5
 εὐφραλμεν ἀκούσαι, speciosum au-
 ditu ii. 8, 16
 εὐπαράκομτος vii. 5, 4
 εὐπνοὺς οἰκία CE. i. 6, 9
 εὐπνοεῖν τινος λόγ. iv. 4, 15. εὐπα-
 ρεῖσθαι τῶν ἐπιτηδ. CE. ii. 24, 4.
 εὐπαρούμενοι χρημάτων CE. ii. 8
 εὐπραγία et εὐδαιμονία non sunt
 idem vii. 3, 1
 εὐπρόσποιοι νομοθεσία ii. 5, 11
 εὐσυνάγωγος τόπος vii. 12, 6
 εὐσύννοτοι πλῆθος vii. 5, 3. εὐσύν-
 νοτῶν ἐστὶ vii. 1, 6. εὐσύννοτοι
 ἀλλήλοις ii. 12, 9
 εὐσχημασμένη καὶ περιστοία vii. 10, 7
 εὐτομὰς διάθεσις vii. 11, 6. εὐτομὰς
 πόλις vii. 11, 7
 εὐτυχία diversa ab εὐδαιμονίᾳ vii.
 1, 10
 εὐφροδὲς ἔχει vi. 7, 1. εὐφροδὲς κείμενα
 πρὸς vii. 6, 5
 εὐχέλμεροι πόλεις vii. 11, 2
 εὐχέλμεραι εἶναι τῶν vii. 13, 13
 εὐχῆς ἔργον ἐστίν, in votis positum
 est, optari potest vii. 12, 9
 εὐχρηστον πρὸς ὑγίειαν vii. 17, 2. εὐ-
 χρηστία σκευῶν CE. i. 6, 9
 εὐωνοῦν, vili pretio parabile CE. ii.
 1, 4. εὐωνοῦν ἐπιτετιχῆκε CE. ii.
 34, 5
 ἐφεδρεῖν τοὺς ἀτυχήμασι ii. 9, 2
 ἐφεξῆς τοῖς εἰρημένοις v. 1, 1
 ἐφίστησιν, permittit, relinquit iii.
 16, 5. ἐπίστησαν ἐφ' ἑκάστην,
 unicuique praeferunt CE. ii.
 9, 2. ἐφίστηκε νῦν ὁ λόγος, tem-

pus est ut nunc dicamus iii. 16, 1
 ἐφίδια ἐν ἀργοῖς ii. 5, 7
 ἐφορεία v. 1, 10. ii. 6, 17. ἐφορεία
 Spartana an recte constituta ii.
 9, 19, 22. ἡ ἐφορεία, τῶν αὐτῶν
 ii. 6, 17. τὴν ἐφορείαν ἔχει vi.
 8, 17
 ἡ ἔχουσα, sc. ἐν γαστρὶ vii. 16, 14
 Ζ.
 ζυγῶται in Athen. rep. ii. 12, 6
 ζημιούνται, pass. signif. vi. 5, 3
 ζῆν ἀπὸ βροσκημάτων vi. 4, 11
 ζυφάγα i. 8, 5
 H.
 ἡμῶν ἀντλεῶν CE. i. 6, 1
 ἡλικιώται aequales vii. 16, 3
 ἡλὺς γὰρ ἡλὺς proverb. v. 11, 13
 ἡμιθέος Ἀλεξάνδρου CE. ii. 35, 1
 ἡμιπώλης ὢν v. 11, 34
 ἡμιχρηστος ὢν ibid.
 ἡπειρωτικά ἔθνη vii. 4, 3
 ἡ πᾶσι γε δὴ ii. 5, 25
 ἡγευθεν δὴ ibid. v.l.s.
 Θ.
 Θάλλει τοῦ Μιλησίου i. 11, 8, 10
 θαυμαστικὰ CE. ii. 4, 2
 θεμιστοὶ παῖδες ἢ ἀλόχων i. 2, 7
 θετικοὶ νόμοι, leges de adoptione li-
 berorum ii. 12, 10
 θεωρίαι, spectacula ludorum vi. 8, 22
 θηλυτικά ἔργα vii. 16, 6
 θηρευτὴν τί vii. 2, 15
 θησαυροὶ frumentarii CE. ii. 39.
 θησαυρισμὸς χρημάτων i. 8, 13
 θῆτες et βάναστοι, οἱ κοινῇ λαιτουρ-
 γοῦντες: ut δοῦλοι, οἱ λαιτουργούν-
 τες ἐν ii. 5, 4. θητικὸν Athenis
 privatum ii. 12, 6. θητικὴ ἐργα-
 σία vii. 6, 15
 θιασωτικά τεμένη CE. ii. 4
 θηγγάνει αὐτῶν attingere vii. 1, 13
 θλιβόμενοι διὰ τὸν πόλεμον v. 7, 4
 θόλην, coenae dapes iii. 11, 14
 θυραυλεῖν, foris cubare vi. 4, 12. θυ-
 ραυλεῖν καὶ ποιεῖν CE. i. 2, 4.
 θυραυλαὶ αἱ ἔξωθεν CE. i. 3, 5
 I.
 ἱατρείας δεῖσθαι iii. 13, 23. ἱατρεία
 ἐπιθυμίας ii. 7, 11

ἴδιος μεταβολή v. 12, 9. ἰδίους πει-
σθαι τῆς ἀρχῆς, conciliare et fa-
miliares efficere v. 11, 32. ἰδίως,
peculiariter ii. 12, 10

ἰδιωτεύοντες τὸν βίον ii. 12, 1. ἰδιω-
τικὴ οἰκονομία CE. ii. 1, 7

ἰδραμένοι περὶ τὴν θάλασσαν ii. 10, 3
ιερатеῖα civitati in primis neces-
saria vii. 8, 7. ιερατικά θυσίαι
iii. 14, 12

ιεράρχοντα ποιῶν CE. ii. 21, 6

ιερομένηνες, magistratus vi. 8, 7

ιεροποιοί, sacrifici vi. 8, 19

ἐξ τμητῆ, eodem honore ii. 7, 10

ἱκανὸς πρὸς αὐτάρκειαν iii. 1, 12

ἡ ἱκνούμενη φύλις vii. 14, 5

ὁ Ἴονιος, sc. πόλις vii. 10, 5

ἱππαρχεῖσθαι iii. 4, 14. ἱππαρχαί,

magistratus vi. 8, 15.

ἱππὰς, ordo in Athen. rep. ii. 12, 6

ἱππίασις χώρα vi. 7, 1

ἱσάζη ἀλλήλοις v. 4, 11

ἱσοπλατὴς οἰκία CE. i. 6, 9

ἱσοτάρανος ἀρχή ii. 9, 20

K.

Καθαρτικὰ μέλη viii. 7, 5

καθεστᾶσι pro καθεστήκασιν iv. 15,

12. καθεστηκῶς ἔχειν πρὸς—

viii. 5, 22

καθήμενος, positus, colloc. v. 12, 2

καθιστάναι τὰς ἀρχάς, constituere

seu creare mag. iv. 15, 14. κα-

θίσκονται εἰς εὐπορίαν v. 8, 20.

καταστῶσιν εἰς πόλεμον iv. 4, 13.

καθεστηκῶτας ὑπὸ τοῦ— consti-

tutos CE. ii. 29

καθομιλεῖν τοὺς γυνήριμους v. 11, 33

τὸ καινοτόμος ἔχοντες λόγους ii. 6, 6.

καινοτομεῖν ἄλλως ii. 7, 1

καιροφυλακεῖν, seu καιροφυλακεῖν viii.

3, 4

κακόνοος ἔσθαι τῇ δῆμῳ v. 9, 11

κακοπάθειαν πολλὴν καρτερεῖν iii. 6,

5. κακοπαθεῖν i. 7, 5. κακοπαθεῖς

ζῶντες ii. 9, 4

κακοπάτριδα Πιττακόν iii. 14, 10

κακοπονητικὴ ἐξίς vii. 16, 12

κακοπραγία in magna inorum mul-

titudine iv. 11, 14

νακουρηθῆσαι v. 8, 7

καλῶς εἶχε τοῖς ἑμπορίαις CE. ii. 9, 2.

καλῶς ἔχειν αὐτῶ τὸν θάνατον, pul-

chram et præclaram illi mor-

tem esse v. 10, 28

καὶν εἰ pro καὶ εἰ ii. 5, 14. καὶν εἰ

pro εἰ vii. 4, 6

κατηλική, συμποναρία i. 9, 4

καρποφόρα ζῆα i. 8, 5

καρτερεῖν πολλὴν κακοπάθειαν iii. 6, 5.

καρτερικὴ πόλις ii. 9, 6

κατὰ γένος, per successionem ge-

neris iii. 14, 8. κατὰ γράμματα

καὶ νόμους iii. 15, 4. καθ' αὐτοὺς,

pro sua conditionis modulo iv.

11, 16

καταπακτῶν τὴν οἰκίαν v. 12, 18

καταβολὴ τῶν προσόδων CE. ii. 30, 2

κατάβορος οἰκία CE. i. 6, 9

καταγορεύειν ἑαυτῶν v. 11, 15

κατήγραψεν ἑτέρους CE. ii. 32, 2

καταδροδοκούμενοι ii. 9, 26

κατάδικαις ἐν συστειῶς vii. 17, 9.

κατακλίσαις κοινού vii. 17, 11

κατακτησάμενοι τὴν ἀρχὴν vii. 14, 22

κατακῆχυμει εἰσιν ὑπὸ— viii. 7, 4.

κατακῆχυμει πρὸς— ii. 9, 8

κατελιμμένα νόμοι vii. 2, 12

κατήλλαξεν αὐτοὺς πρὸς ἀλλήλους, con-

ciliavit CE. ii. 16, 2. καταλλάτ-

τεσθαι, commutare seu permu-

tare i. 9, 6

κατάλογοι, pro milites in catalogum

relati CE. ii. 41, 1

τὰ κατάλοιπα, reliqua CE. ii. 21,

10

κατανέμεσθαι ἐν— vii. 12, 1

κατανόημα χρηματιστικόν i. 11, 8

καταριθμῶνται μετὰ τούτων iv. 8, 1

κατασκευάζειν, instruere suborno. v.

6, 8. κατασκευάσμα, institutum

ii. 9, 32. κατασκευάσματα τυραν-

νικά vi. 4, 20. κατασκευαστοὶ ἄν-

δρες, subornati CE. ii. 14, 1

καταστασιάζεσθαι κατὰ γάμους v. 6,

14

κατέτεμε τὸν Πειραιῶν ii. 8, 1

κατατοκίζόμενοι, γήγονται πένητες v.

12, 17

κατατηγχεῖν vii. 11, 1
καταχαρίζεσθαι τὰ κινά ii. 9, 26
καταψηφίζεται τῶν κρομένων vi. 5, 3
κατέχειν τὴν πρᾶξιν, rem conficere
v. 10, 27
κάτοικοι, habitatores OE. ii. 34, 3.
κατοικῶμεναι πόλεις ii. 7, 3. κα-
τοικούμεναι πόλεις ibid.
κερδαίνειν μεγάλα vi. 8, 9. κερδαίνειν
τὰς ἀρχάς, quæstui habere ma-
gistratus v. 8, 15. κερδαίνειν ἀπὸ
τῶν ἀρχῶν v. 8, 18
κερσίδες ἐκέρκισον αὐταί i. 3, 3. περ-
κιδσοικὴ i. 8, 1
κατὰ κεφαλὴν ἕκαστος εἰσφέρει, pro
suo quisque capite ii. 10, 7
ἐν κεφαλαῖς εἰπεῖν v. 10, 35
κηδεύειν ἐν θύλῳ v. 7, 10. κηδεύαι
cur factæ iii. 9, 13
κηδομένους τῆς πολιτείας vi. 5, 3
κήρυγμα ποιῶν OE. ii. 21, 10. 31, 2
κινεῖν νόμον v. 7, 13
κλέπτειν τὰ κινά v. 8, 16, 19
κλήρους τοὺς παλαιούς διασώζειν ii. 7,
6. κληρωταὶ ἀρχαί ii. 11, 7. κλη-
ρωταὶ ἐξ αἰρετῶν ii. 6, 19
κοῖλος ἄργυρος OE. ii. 25, 1
κοινολογῶνται πρὸς ἀλλήλους ii. 8, 13.
κοινολογῶνται ἀλλήλοις περὶ— ib.
οἱ κοινῶσι κοινόν τι ἔχουσι vii. 8, 2.
κοινωτικὴ ἀρετὴ iii. 13, 3
κολακεῖα v. 11, 12
κόλακες, tyrannorum adulatores
sunt; δημαγωγοί, assentatores
populi iv. 4, 28. †κολακία, pro
κολακεία v. 11, 12
κολοῦειν τοὺς ὑπερέχοντας iii. 13, 18.
v. 11, 5
τὴν κομίδην ἔσσεσθαι αὐτοῖς παρὰ τῶν—
recepturos ab— OE. ii. 30, 1, 2
τὸ κομῖδην ἔχοντες λόγος ii. 6, 6
Κορινθία, Corinthius ager ii. 12, 9
κορίναις τύπειν v. 10, 19
κορυφαῖος τῶν χορευτῶν iii. 4, 6
κόσμοι apud Cretenses idem fere
magistratus qui apud Lacedæ-
monios Ephori ii. 10, 6. κόσμοι
apud Cretenses an recte insti-
tuti ii. 10, 9. οἱ κεκοσμηκότες,

qui fuerunt κόσμοι seu mode-
ratores reipublicæ ii. 10, 10
κοτυλίζειν, cotyla vendere OE. ii.
9, 2
κρατεῖσθαι, firmari vii. 6, 5
κρίκων κόσμος vii. 2, 10
κριτικὴ ἀρχή iii. 1, 12
κράκη ἐξ ἑτέρου ἑρίου ii. 6, 14
κτᾶσθαι δούλους, acquirere s. i. 7, 4.
τὰ κτήματα ἀφαιρῶνται τοῦ πλῆ-
θους iii. 10, 3. κτήσεως εἶδη OE.
i. 2, 2. ἡ κτητικὴ, acquirendi
ars i. 4, 1
κίεα ἐξ αὐτῶ v. 10, 16
κυλεσθαι περὶ τὴν ἀγοράν vi. 4, 13
κυρία, auctoritas, potestas iv. 15,
22. κυρία τῶν προσδόν ibid. κύ-
ριον ἐστὶ, ratum habetur iv. 8,
7. κυρίως ἔχειν, firmiter et rata
potestate possidere OE. ii. 4, 4
ἐν κύρῳσι δεθῆναι v. 6, 15
κόμη quid i. 2, 5, 6
Λ.
τῶν λαμβανομένων καὶ δαπανουμένων
λόγον ἀποδιδόναι, accepti et ex-
pensi rationem reddere v. 11,
19
λαμπαδαρχία v. 8, 20
Λαρισσοποιοί, vel potius Λαρισσα-
ποιοί iii. 2, 2
λάτρις, ancilla i. 6, 7
λειπομένους ἐτέρων τοῖς ἀγῶσι viii. 4, 4
λειτουργεῖν περὶ τὰς ἀρχάς iv. 4, 16.
λειτουργεῖν πρὸς τεκνοτ. vii. 16, 16.
λειτουργεῖν ταῖς υἱαῖς iv. 4, 15.
λειτουργοῦντας τῇ πόλει ταύτην τὴν
λειτουργίαν iv. 4, 16
λειτουργίαι αἱ πρὸς τοὺς θεούς vii.
10, 11
λεῦκινοι στέφανοι OE. ii. 42. nescio
an rectius λευκίνοι.
λήμματα, quæstus v. 8, 20. vi. 7, 7.
λήμματα ἢ μεγάλα ἀπὸ τῶν ἀρχῶν,
m. quæstus vi. 4, 2. λήμματος
οὐδέν ἐστι τοῖς κόσμοις ii. 10, 12
λῆρος, nugæ, res nihili i. 9, 11
ληστικά ἔθνη viii. 4, 3
λόγιοι, litterati, docti vii. 10, 3.
λόγιος περὶ τὴν φύσιν ii. 8, 1

- λογισμὸν λαμβάνειν vi. 8, 16
 λογισταί, magistratus publ. ibid.
 λόγος τῷ ἀνθρώπῳ διὰ τί δέδοται i. 2,
 11
 λοχαγία, magistratus inferior quam
 ταξιαρχία vi. 8, 15
 λωποδουτεῖν διὰ τὸ βιγῶν ii. 7, 11
 M.
 Μακαρίζειν, beatum judicare vii. 2,
 2
 μακρὰ τιμήματα, amplus census iii.
 5, 6. iv. 5, 1. Sic μακρὸν τίμημα
 iv. 9, 3. μακρὰν οὐσίαν κεκτησθαι
 iv. 4, 5. μακρὰς οὐσίας κεκτημ.
 vi. 7, 1
 μάλιστα μὲν—εἰ δὲ μὴ— iv. 11, 10.
 W. 2, 4
 μάλλον cum comparativo iii. 16, 3
 μαντική τέχνη ii. 12, 7
 μεγαλοπύργοι iv. 11, 5
 αἱ μεθέξεις τῶν ἀρχῶν iii. 5, 6
 μελιτταουργία i. 11, 2
 τῶν μελῶν διαίσεις viii. 7, 3. μελο-
 ποία musica viii. 7, 1. μετὰ
 μελωδίας viii. 5, 11
 μένειν ἐπὶ τῶν ἴσων v. 4, 10
 ἐν' ἡμέρῃ, vicissim vi. 2, 1. παρὰ
 μέρος seu κατὰ μέρος ii. 2, 7
 μεσεύει κατὰ τοὺς τόπους vii. 7, 3
 μεσίδιος ἄρχων v. 6, 13
 τὸ διὰ μέσου, et τὸ μέσον, pro eodem
 iv. 11—13
 μετάβασις τῶν νομίμων v. 3, 10
 μεταβλητική, permutandi ratio i.
 9, 4
 τὰ μεταλλευόμενα ἐκ γῆς i. 11, 5.
 μεταλλευτικά τέχνη i. 11, 4.
 μεταλλευτικὴ κτῆσις OE. i. 2, 2
 μετανώστης, ὁ μέτοκος iii. 5, 9
 μετρίως τὸ πλῆθος ii. 6, 22. μετρί-
 οτητα τοῦ βίου διώκειν v. 11, 33.
 μετρίῳ τῶν τοιούτων v. 11, 24.
 μετρίως τῶν ἄλλων v. 11, 2
 μέχρι του vi. 4, 20
 μὴ γάρ— ᾗ— subaudito δέος ἐστὶ
 iv. 4, 11
 τὰ Μηδικὰ, bellum Persicum viii.
 6, 11
 μῆνιμα παρὰ θεοῦ γινόμε. OE. ii. 21, 1
 μὴνόμενοι τοῖς βελτίστοις iii. 11, 9
 μικρὸν διὰ μακροτέρων, paulo prolixius
 iii. 8, 1
 μικροπύργοι iv. 11, 5
 Μῖνος, Minois ii. 10, 3
 ἡ μισολυδοστὶ ἀρμονία viii. 5, 22
 μισθάρια, species τῆς μεταβλητικῆς
 i. 11, 3. μισθαρικὰ ἔργασια viii.
 2, 5. μισθαρνοῦντες iv. 12, 3. alibi
 divise μισθὸν ἀνύμενοι iii. 16, 7
 μισθοφόρα δικαστήρια ii. 12, 4
 μνείας ἄξιον ii. 12, 13
 μνημονες, magistratus nomen vi.
 8, 7
 μοναρχοὶ iii. 13, 22. 16, 12. μόν-
 αρχοὶ αὐτοκράτορες iv. 10, 2. μόν-
 αρχος ἐκ πολλῶν σύνθετος est po-
 pulus in democratia iv. 4, 26.
 μοναρχία βασιλική iii. 14, 11.
 μοναρχῶν εἶδη δύο iii. 7, 3, 5.
 μοναρχεῖν ἐκόντων iv. 10, 3. μόν-
 αρχεῖται πᾶς οἶκος i. 7, 1
 μοναχῶς v. 8, 17
 μόνιμος πολιτεία ii. 11, 15. iv. 12,
 4. v. 1, 14
 μονόκαλος φύσις vii. 7, 4
 μονοπραγματούσα ἐπιμέλεια iv. 15, 6
 μονοπωλίαν αὐτῷ κατασκευάζειν i. 11,
 10
 μυριάδρος πλήθει πόλις ii. 8, 2
 N.
 Νάματος τοῦ μὲν ἐπιγνωμένου, τοῦ δ'
 ὑπεξιόντος iii. 3, 6
 ναοφύλακες, æditi vi. 8, 19
 ναυαρχία, magistratus vi. 8, 15.
 ναυαρχία Spartæ ii. 9, 33. ναυαρ-
 χίαν Atheniensium reip. populus
 peperit ii. 12, 5
 ναυκληρία, ἐμπορίας εἶδος i. 11, 3
 ναυπηγὸς, navium fabr. iii. 13, 21.
 ναυπηγεῖν τριῆρεις OE. ii. 21, 2
 ναυτιλία, navigatio iii. 4, 2. vi. 6,
 4. vii. 4, 10
 ἐς νέματα OE. ii. 7
 νεωτάτη, novissima v. 5, 10
 νεωτεροποιεῖν εἶναι ii. 7, 5
 νήπια, infantes viii. 6, 2
 νομάδες ἄνθρωποι i. 8, 6. νομαδικὸς
 βίος i. 8, 8

νομάρχαι, provinciales, seu provin-
ciarum praetores CE. ii. 33.

34, 1. Idem νόμαρχοι CE. ii.
36

τὰ νομιζόμενα πειεῖν πρὸς τοὺς θεοὺς ii.
8, 3

νομικῶς διαλαῖν viii. 7, 2

νόμιμα ἀρχαῖα εὐέθη ii. 8, 20

νομία μαςτος χρῆσις πῶθεν i. 9, 7

οἱ ἐν νόμοις, qui in legum studio
versantur i. 6, 2. at νόμος, prae-
fectura CE. ii. 34, 2

νομοθεσία περὶ τοὺς ἴσους iii. 13, 14.

νομοθετήεον, seu νόμους θετέον iii.

13, 11. νομοθετήματα δημοτικά v.

8, 6. ἡ νομοθετικὴ, scientia vii. 2, 1

νομοφύλακος iv. 14, 14. νομοφύλακες,

magistratus aristocraticus vi. 8,

24. νομοφυλακία, magistratus vi.

8, 23

νοσακερῶ, monēsoni iii. 6, 10

νοσερῶς ἔχειν σάμα vi. 6, 4

Η.

Ἡλάνειν, lanam carpere v. 10, 22

ξηηλασία ii. 10, 15

ξενικὸν σῶσσις v. 11, 14. ξενικὸν

δικαστήριον iv. 16, 2. ξενικὸς βίος

vii. 2, 3. ξενικὸς πόλις ii. 10,

16. τὸ ξενικόν, peregrini, exteri

iii. 5, 3

ἐπὶ ξενολογίαν ἀποστέλλειν CE. ii. 41, 1

ξένον ποιεῖν τοῖς— vii. 17, 14

Ο.

Ὁβελισκαλόχρη iv. 15, 8

ἡ ὀβελισκατική i. 10, 4

πρὸ οὐδὲ γέγωνε, expedit viii. 3, 11

ὀδυρτικὸς ἔργον viii. 5, 22

ὀδνεῖν, exteri ii. 12, 1

οἰαξ, clavus navis i. 4, 2

οικετικαὶ διακοναί ii. 3, 4

οἰκίξειν πῆσως ii. 10, 4

οικοδόμησις ἀνικπῆν v. 11, 9

οικονόμος vulgo qui i. 1, 2

οικοπέδων διαίρεσις ii. 6, 15

οἶκος, domus cum familia CE. i.

1, 2

οἰωσιμάντης τι σύμπτωμα, casum

nescio quem auguratus v. 4, 5

ὀλιγαρχεῖσθαι iv. 5, 3. ὀλιγαρχική

τάξις iv. 14, 9. ὀλιγαρχικαὶ παρε-

βάσεις iv. 3, 8. ὀλιγαρχικὸν τί vi.

5, 2

ὀλιγιστα, paucissima vi. 2, 5

ὀλιγοστίαις τῶν ii. 10, 9

ὀλιγορεῖν cum genit. [τῶν ac-

cus.] vii. 10, 12

ὀλιστοιῖ iii. 2, 2

Ὀλιστικῶσι [τῶν ὀλιστικῶν] τῆς ii.

12, 8

ὀμαλότης τῆς οὐσίας ii. 7, 6. v. 9, 9.

ὀμαλίζειν τὰς οὐσίας ii. 7, 20.

ὀμαλίζειν τὰς ἐπιθυμίας μάλλον δεῖ

ἢ τὰς οὐσίας ii. 7, 8. ὀμαλίσθαι

τὰς κτήσεις ii. 7, 3. idem τὰς

οὐσίας ἴσας ποιῆσθαι, ii. 7, 7. Sic

ὀμαλισμένη κτήσις ii. 9, 17. ὀμα-

λίσσθαι εἰς τὸ αὐτὸ πλῆθος ii. 6, 10

ὀμαλῶσαι τὴν ἀουραν ii. 13, 17

ὀμιλία πρὸς σφᾶς αὐτοῖς i. 13, 15.

ὀμιλία πρὸς— tractatio CE. i.

5, 2

ὀμογλακτες i. 2, 6

ὀμοῦματα viii. 5, 18

ὀμόκατοι seu ὀμόκατοι Epimenidi

quī i. 2, 5

ὀμοστέναι Charondæ qui ibid.

ὀμνύμεν εἶναι i. 2, 13

ὀμοκαστοὶ γίνονται καὶ γόητοι τοῖς

ἄλλοις v. 10, 26

ὀμολογῆ [τῶν ὀμολογῶν] χάρις vi. 7, 1.

ὀπλιτεύειν καὶ γεωργεῖν iv. 4, 15.

ὀπλιτευόμενος iv. 13, 9

ὀπότος τὸν ἀριθμὸν ii. 3, 5

ὀρεῖν ὅπως μὴ— ἢ vi. 5, 7. ὀρέμεν

συμβαίνειν videmus accidere iv.

1, 2. ὄραμα προ ὀρήμα i. 11, 12.

idem κατασῆμα i. 11, 8

ὀρμηστικὸν ἔργον viii. 6, 9, 7, 9

ὀρθοπραγεῖν i. 13, 10

ὀρμᾶν πρὸς— incitare v. 10, 32

ὄρος finis, scopus iv. 8, 7

ὅσον ἐφ' ἑαυτοῦ, quantum in se erat

ii. 9, 20

ὀστρακίζειν καὶ μάστιγάζειν ἐκ τῆς πό-

λεως iii. 13, 15. ὀστρακίζειν τοὺς

ὑπερέχοντας iii. 17, 7. ὀστρακισμὸς

cur invectus in resp. quasdam

iii. 13, 15, 18, 22. v. 3, 3

ὅτι μικροτάτου, quam minimi vi. 2,
5. ὅτι ἥκιστα, quam minime vii.
17, 7

οὐ δῆτα v. 11, 3. οὐ μὴν, non tamen
iii. 1, 10

ὄφελος οὐδέν, nil prodest ii. 7, 8, 9.

Sic ὄφελος αὐτῶν οὐδέν vii. 1, 7

ὄχετος, rivus, aquæductus v. 3, 16
ὀλοποιική i. 7, 3

Π.

Παθήματα, pro πάθη, affectus i.
5, 9

τὰ παθητικὸν μέρος, ea animi pars
in qua sunt affectus i. 5, 6

παιδαριώδης λῆαν ii. 9, 23

παιδεῖαι εἰσάγειν εἰς τὴν πόλιν ii. 5, 15

παιδονόμοι, aristocraticus magistra-
tus iv. 15, 13. παιδονόμων mu-
nus vii. 17, 5, 7. παιδονομία,
magistratus vi. 8, 22, 23

παιδοτριβῆς, nonnunquam est εἰς

τῶν γυμναζομένων iii. 6, 7. παι-

δοτριβου καὶ γυμναστικοῦ iv. 1, 2.

παιδοτριβική viii. 3, 13

ἐκ παίδων, a pueritia vi. 7, 3

παμβασιλεύς, ὁ κατὰ τὴν αὐτοῦ βού-

λησιν πάντα πράττων iii. 16, 1.

παμβασιλεία iii. 15, 1. παμβασι-

λεία τί iii. 16, 2

παμφάγα ζῆα i. 8, 5

παντοφόρος χώρα vii. 5, 1

πάππους δύο, ἡ τρεῖς, ἡ πλείους iii.

2, 1

παρ' ἐμοί, penes me iii. 14, 5

παραβολὴ δικῶν CE. ii. 16, 3

ἐν παραδρομῇ λέγειν vii. 17, 12

παράλυσος ii. 6, 11

παραίρεσις ὅπλων, arm. ademptio v.

10, 11. 11, 32

παράκρουσις, error. halluc. ii. 5, 13

παραλογίζεται ἐπ' αὐτῶν v. 8, 3.

παραλογισμὸς fallacia, ii. 3, 3

παρανόμων γράφεσθαι i. 6, 2

τὸ παράπαν, omnino ii. 6, 18

παραπέτεσθαι vii. 1, 4

παραπομπὴ τῶν καρπῶν vii. 5, 4. πα-

ραπομπὴν δίδναι CE. ii. 31, 1

παρασκευάζειν τὸ σῶμα ποιόν τι viii.

5, 3

VOL. X.

παραστάσεις v. 8, 12. παράστασις,
ἐμπορίας εἶδος i. 11, 3

παραστάτης τοῦ κορυφαίου iii. 4, 6

παρεστραμμένος τῆς κατὰ φύσιν ἔξεως

viii. 7, 7

παραφαίνουσαι ταῦτα CE. ii. 25, 1

παρακεχρωσμένα μέλη viii. 7, 7

πάρεργός ἐστι ταύτης ii. 10, 1. τὸ

πάρεργος vii. 16, 3

παρεκβαίνειν τὰ πάτρια v. 10, 5.

παρεκβάσεις τῶν ὀρθῶν πολυτεῶν

iii. 6, 11. 7, 2

παρηνικὴν γαμεῖν CE. i. 4, 2

παροξύνειν πρὸς — irritare adversus

vi. 4, 17. Sic παροξύνονται πρὸς

ἀλλήλους v. 2, 5. παροξύνοντες πρὸς

ἀρετὴν ταύτην, incitantes vii. 2,

10

πατρικαὶ et πάτριαι pro eodem iii.

14, 6, 7. πατρικῶς τὰς κολάσεις

ποιεῖσθαι v. 11, 29

πάτριος et πάτρια iii. 14, 8, 11, 12-

πάτριόν ἐστι, patrio usu receptum

est ii. 7, 19

πατριωτικὰ τεμένη CE. ii. 4, 1. verius

fortasse πατριωτικά, curialia.

ἡ παῦλα τῆς τεκνοποιίας, requies a

lib. procr. vii. 16, 9

πεδιακοί, civ. Athen. pars v. 5, 9

οἱ πεζεύοντες, ped. copiae vii. 6, 8

πεινῇ, esurire ii. 7, 11

πεμπὰς pro πεντάς v. 12, 8

πένεσθαι καὶ πλουτεῖν iv. 4, 18

πενεστεῖαι, Penestarum servit. ii.

5, 22. πενεστεία Θετταλῶν ii. 9, 2

πενιχρῶς i. 2, 3

πεντάδραγμα συναλλάγματα iv. 16, 4

πεντακοσιομέδιμνοι ii. 12, 6

πενταπλασίας πλείω οὐσίαν γίνεσθαι

non sinit Plato ii. 6, 15, 7, 4

πενταρχίαι in Carthag. rep. ii. 11, 7

πέρα τούτου προβαίνειν vi. 4, 17. οἱ

πέρα στέρξαντες, πέρα μισοῦσι vii.

7, 8

πέρας ἔχειν vii. 1, 7. πέρας τὸ τέλος

πάσαις i. 9, 13

περὶ Συρακούσας pro παρὰ Συρακου-

σίοις, apud Syrac. v. 12, 5

περιβάλλειν τοίχους ταῖς οἰκίαις vii.

c c

11, 10. περιβεβλημένους τεύχη περι
 τὴν πόλιν vii. 11, 11
 περιλαφθῆναι τοῖς νόμοις iii. 16, 11.
 περιελημμένα τρισὶν εἶδеси v. 11,
 14
 περιλαπν εἶη CE. ii. 24, 4
 περιόδους τῆς γῆς πραγματοποιεῖσθαι ii.
 3, 9
 περιόικου, Cretensium coloni ii.
 10, 5
 περιποιῶνται αὐτοῖς δυναστεῖαν v. 6,
 12
 περιττὸς περὶ τὸν βίον ii. 8, 1
 περιωθεισθαι ὑφ' ἐτέρου v. 6, 14.
 περιωσθείς, repulsam passus, re-
 jectus v. 4, 6
 ↑ περιωθεισθείς ibid.
 πεκτιθεῖς, vet. instr. mus. viii. 6,
 13
 πῆχυν pro πῆχυν v. 3, 6
 πιστευθέντες, persuasi iii. 16, 7
 πιστοὶ πρὸς τὰ συμβόλαια iii. 13, 2
 πλατωγὴ Ἀρχίτου viii. 6, 2
 πλέον ἐπείουν εὐδὸν [τ'εὐδὸν], profi-
 ciebant nihil v. 7, 13. τί πλείων
 τοῖς—quid emoluum ii. 5, 19
 πλεονάζειν, abundare i. 9, 7
 πλεονεξία τις τῶν δικαίων τοῖς ὑπερί-
 χουσι iii. 12, 3
 πλῆθος τῆς πόλεως τῆς μεγάλης quo-
 modo accipiendum vii. 4, 6
 πλεθύνει ἀνδρῶν ἢ πόλιν ii. 9, 17.
 πλεθύνου σῶμα [↑σπέρμα v. l. k.]
 vii. 16, 8. πλεθύνουσα τροφή vii.
 17, 1
 πλῆκτρα εἰ ἐκιδάριζεν αὐτά i. 4, 3
 πλῆρωμά τι παρέχονται τῆς πόλεως ii.
 7, 22. sic iii. 13, 13
 πλουτίδην αἰρεῖσθαι ii. 11, 9. iv. 7,
 3. sic ἀριστύνην αἰρ.
 πλούτος τί i. 9, 10. 13, 1
 πλουτῶν νομισμάτων i. 9, 11
 πλουτήρων genera diversa iii. 4, 2
 ποδανιπτῆρ, pelvis i. 12, 2
 ποιοῖσθαι, fecisse CE. ii. 31, 2.
 ποίησις et πρᾶξις, specie differunt
 i. 4, 4. ποιητὴ πολίται, factitii
 cives iii. 1, 3
 τὸ ποῖον, qualenam i. 10, 2

πολέμαρχον τίνος vi. 8, 15
 πολεμικὰ ἔθνη γένη ii. 9, 7
 πολεμοποιὸς ὁ τύραννος v. 11, 10
 πόλις, vox ambigua iii. 1, 1. πόλις
 τί i. 2, 8. iii. 1, 2. CE. i. 1, 3.
 πόλις τί, καὶ τί πόλιν iii. 1,
 12
 πολιτεία τί iii. 1, 1. 6, 1. iv. 1, 10.
 3, 5. πολιτεία, βίος τίς ἐστι πό-
 λεως iv. 11, 3. πολιτεία et πολί-
 τευμα idem significant iii. 7, 2.
 πολιτειῶν διαφοραὶ iii. 1, 9. πολι-
 τεία ἀριστοκρατικὴ τίς iv. 7, 3.
 πολιτεία specialiter quæ reip.
 forma dicatur iii. 7, 3. πολιτείας
 peculiari nomine sic appellatæ
 definitio iv. 8, 1. 8, 9. πολιτείας
 specialiter quæ dicantur, et quo-
 modo ab aristocratibus differant
 v. 7, 6. πολιτεία proprie dicta,
 oligarchiæ et democratæ mi-
 stura est iv. 8, 3. reipubl. ge-
 nus medium inter oligarchiam
 et democratiam ii. 6, 16. πολι-
 τεῖαι vulgo quæ nominantur iv.
 8, 3. πολιτεῖαι quæ nunc di-
 cuntur, prius δημοκρατεῖαι voca-
 bantur iv. 13, 11. πολιτεῖαν pe-
 culiariter sic appellatam qui-
 dam democratæ speciem faci-
 ciunt iv. 3, 7. πολιτεία quomodo
 instituat ad probam oligar-
 chiæ ac democratæ temperiem
 iv. 9, 1. quibus ex causis mu-
 tationes experiatur interdum v.
 6, 16. 7, 5
 πολιτεύεσθαι, remp. administr. ii.
 12, 1. πολιτεύεσθαι κατὰ νόμους
 iv. 6, 2. πολιτευμα quid iii. 6, 1.
 εἰς τὸ πολιτευμα βαδίζειν iv. 6, 9
 πολιτικὴ δύναμις iii. 12, 1. πολιτικὴ
 ἐπιστήμη ii. 8, 18. πολιτικὸν σύσ-
 σιται, qui e civium numero sunt
 c. v. 11, 14. πολιτικὸν πλῆθος τι
 iii. 17, 4. πολιτικός vulgo qui
 i. 1, 2. πολιτικός non est idem
 qui βασιλικὸς, οἰκονομικός, δεσπο-
 τικός i. 1, 2. 3, 4
 πολιτικός καὶ πόλιτου iii. 2, 3

πολιτοφύλακες ii. 8, 9. πολιτοφύλα-
 κες *Laarisse* v. 6, 6
 πολλαπλασίως v. 8, 10
 πολλοσθημίριον τοῦ πρῶτερον *ibid.*
 πολὺν ὑπερβάλλειν, *longe sup.* iv. 14,
 13. πολὺν βέλτιον vi. 5, 6. πολὺν
 δικαιοτέρον i. 5, 11. πολὺν μᾶλλον
 vii. 3, 8
 πολυκοιρανίαν *quam* *Homerus* *bo-*
nam esse neget iv. 4, 27
 Πολυκράτεια ἔργα v. 11, 9
 πολυλογία περὶ— iv. 10, 1
 πολὺν χλαίαν πλήθην iv. 4, 21
 πολυπραγαματοῦσα ἐπιμέλεια iv. 15, 6
 πονηρακρατυμένη πόλις iv. 8, 5
 πονηρόφιλον ἢ τυραννίς v. 11, 12
 πορνευτικὸν πλῆθος iv. 4, 21
 πορίζειν αὐτῷ τροφήν i. 8, 10. πορί-
 σασθαι, *acquirere* i. 8, 2
 πέρους χρημάτων, *acquis. pec.* *CE.* ii.
 1, 10. πέρους εὐρίσκειν, *rei quaere-*
ndæ rationes invenire i. 11,
 12
 πόσις καὶ ἄλοχος, *maritus et uxor*
 i. 3, 1. vii. 16, 18
 ποταγωγίδες, *delatrices* v. 11, 7
 ποτιέρως ἔχει τάληθές vii. 2, 6
 πραγματευόμενοι τὰς τῆς γῆς περιόδους,
in terrarum orbe circumlu-
strando operam ponentes ii.
 3, 9. πραγματευτέον περὶ— viii.
 1, 1
 πρακτικὸς βίος τίς vii. 3, 8. πρακτι-
 καὶ διάνοιαι *ibid.*
 τῶν πρακτῶν *differentia* vii. 14, 12
 πράξεις τῶν καταδικασθέντων, *exac-*
tiones seu execut. *jud.* vi.
 8, 8
 πράσεις καὶ ὄναι iv. 4, 10
 πράττεσθαι, *exigere* vi. 8, 10. *CE.*
 ii. 31, 2. πεπράγασιν, *act. sign.*
CE. ii. 1, 10
 πρεσβεία, *ætatis privileg.* i. 12, 3
 προαισθάνεσθαι τὸ κελεύμενον i. 4, 3
 προανακρίνειν iv. 14, 7
 τὸ πρέβλημά ἐστι περὶ— iii. 13, 20
 προβουλεύειν περὶ— iv. 14, 14. προ-
 βουλεύειν τοῦ δήμου iv. 15, 11
 πρόβουλοι, *magistratus oligarchicus*

iv. 14, 14. 15, 11, 12. vi. 8, 17,
 24. πρόβουλοι ἐπὶ τοῖς βουλευταῖς
 iv. 15, 12
 προεδρίαν νέμειν τοῖς— v. 8, 21. ἐν
 προεδρίᾳ εἶναι iv. 4, 26
 προεθίζεσθαι πρὸς— viii. 1, 2
 προειπεῖν, *quære* *προκηρύξαι.*
προεισάγειν *ἐαυτοῦ, ante se in thea-*
trum prodire vii. 17, 13
 προκαθῆται τοῦ πλήθους, *populi præ-*
ses seu antistes est vi. 8, 17
 προκηρύξαι, *edicere* *CE.* ii. 23. *idem*
προειπεῖν *CE.* ii. 24, 1. 16, 3
 τὴν πρόκλησιν ἀσμένως δέχεται iv.
 4, 30
 προκῆμια seu προσκῆμια *CE.* ii. 15,
 3. *alibi πρόσθετοι κόμαι.*
 πρόκριτοι iv. 14, 10
 πρόξενος τῆς πόλεως v. 4, 6
 προωδοποποιημένος ii. 9, 11
 προφικνωμένηται ἐπὶ τοῦ θεοῦ *CE.* i.
 3, 4
 προκαλεῖσθαι πρὸς— viii. 1, 2
 τὸ προκαλεῖσθαι μέρος ii. 6, 2. τὸ προ-
 καλεῖσθαι *in qua reip. forma re-*
rum potiat iii. 7, 4
 πρὸς αἵματος, *ratione consanguini-*
tatis ii. 3, 7. πρὸς τοῖς ἔργοις δια-
 τρέβειν vi. 4, 2. πρὸς τῇ [τὴν]
 καθ' ἡμέραν εἶναι, *quotidianis*
laboribus invigil. v. 11, 8. πρὸς
 σῖτον διδόντες, *frumento permu-*
tantes i. 9, 6
 προσάγεσθαι, *adjungere sibi* v. 4, 4
 ἐκ προσαγωγῆς et ἀθρόως *oppos.* v.
 8, 12. 11, 27. *sic* v. 6, 17. vii.
 17, 3
 προσαναπληροῦν τὸ ἐνδεές i. 8, 8
 προσαπορεῖν ἄρ— iii. 2, 4
 προσάπτουσιν ἐκεῖν, *illi tribuunt* i.
 11, 8
 προσδόκιμα ἦν, *expectabantur* *CE.*
 ii. 24, 3. *sic* *CE.* ii. 8
 προσεδρεύειν πρὸς τὰ ἴδια ii. 5, 6.
sic viii. 2, 5. προσήδρευον ταῖς φι-
 λοπονίαις viii. 4, 4
 †προσεῖπε *pro* προεῖπε *CE.* ii. 24, 1
 προσευθύνει vi. 8, 16. προσευθύναι
 τῶν ἀρχόντων vi. 8, 21

προσεφέλκεσθαι, insuper attrahi iii.

5, 7

προστέχειν, aures præbere OE. ii. 35

προσκρούοντες ἀλλήλοις ii. 5, 4

προσδῶν εἴη ἐξ OE. ii. 1, 5

προσπεριεμένα αὐτοῖς ἀπὸ—OE. ii. 22

†προσπορίζμενα ibid.

προστάτην νέμειν iii. 1, 4. προστάτης

et ἡγεμῶν, cognatæ signif. v.

6, 1

προτιθέμενον, in judic. for. vi. 8, 8.

itidemque §. 10. προθέσει τῶν

ἀναγεγραμμένων.

προφέρειν τὰ δίκαια iii. 17, 6

προφράσματα ædium OE. ii. 5

πρίνται, neglexerint v. 7, 11

πρυτάνεις, magistratus in sacerdo-

tum collegio vi. 8, 20. πρυτα-

νεία Mileti in tyrannidem versa

v. 5, 8

πρωταγωνιστεῖ τὸ καλόν viii. 4, 5

πυθόχρηστον μαντεῖον vii. 12, 2

P.

ραθυμότερος διδάγειν vii. 16, 14

ρέπτει πρὸς τὴν ὀλιγαρχίαν iv. 7, 5

ρυγῶν, frigere ii. 7, 11

ρίζματα pro γυνεῖς i. 6, 7

ρυθμῶν et ἀρμονιῶν affin. viii. 5, 25.

ῥυθμὸν non facit βάσις μία ii.

5, 14

Σ.

σαμβύκαι, instr. mus. viii. 6, 13

†σαμβύκαι ibid.

σατραπεύων Αἰγύπτου OE. ii. 33.

σατραπεύων Καρίας OE. ii. 32

σιδηρεῖα, officinæ ferrariæ i. 11, 11

σιταρχίαν δοῦναι OE. ii. 40. τὰς σι-

ταρχίας διδοῦς τοῖς στρατιώταις OE.

ii. 30, 4. τὰς σιταρχίας παραιρεῖ-

σθαι τῶν στρ. OE. ii. 30, 3. σι-

ταρχίαν εἰληφέναι OE. ii. 40. rec-

tius σιταρκία τριμήνου [†τριμήνος]

OE. ii. 24, 2

σιτηρεσιάζειν εἰς διήμερον OE. ii. 38

ἐν σιτοδείᾳ γένεσθαι OE. ii. 4, 4

σιτομέτραι iv. 15, 3

σκέμμα· περὶ δυοῖν ἐστὶ iii. 15, 2

σκέψιν ποιέσθαι περὶ— iv. 10, 1

σκολιὰ μελή iii, 14, 10

σκοπεῦντες πρὸς τὸ— iv. 11, 18. pro

ἀποβλέποντες πρὸς τὸ, ut ibid.

σκυτεῖς et σκυτοτόμοι ii. 2, 5

σκυτοτομεῖν ii. 11, 13

σκόφος περιφερέμενος vii. 2, 11

σοφίζονται τοιοῦτόν τι ii. 5, 19. σο-

φιστέον πάντα ὅπως ἀν— vi. 4, 19.

σόφισμα ζητεῖν περὶ τι vi. 8, 12.

σοφίσματα τῶν πολιτειῶν v. 8, 4.

σοφίσματα πολιτικά iv. 13, 1

σπιθαμαῖον πλοῦν vii. 4, 10

σποραδικὰ ζῆλα i. 8, 5

οἱ σπουδαρχιῶντες v. 5, 10

σταθμός, pondus ii. 2, 3

στάσιμον ἦθος ἔχειν viii. 5, 23

στάσεις καὶ διαστάσεις factiones et

dissidia iv. 11, 12. στάσιν κινεῖσι

v. 4, 10. στασιάζειν πρὸς ἀλλή-

λους ii. 7, 18. στασιωτικὸν τὸ μὴ

ὁμόφυλον v. 3, 11. στασιωτικῶς,

per factionem v. 6, 15

τὸ στημόνιον ἐξ ἑτέρου ἔριου γίνεται

τῆς κρίκης ii. 6, 14

στοχάζεσθαι ἀγαθοῦ τινός i. 1, 1.

στοχαστέον τοῦ μέσου ii. 7, 7

στρατηγὸν et πολέμαρχον qui vi. 8,

15. στρατηγικὸς ἀνὴρ v. 9, 2.

στρατηγικῆς ἔργων i. 9, 17. στρα-

τηγεῖσθαι iii. 4, 14

συγγνήμην ἔχειν μεθόνουσι ii. 12, 13

συγκαταβαίνειν ταῖς ἡλικίαις ἐπὶ τὸν

αὐτὸν καιρὸν vii. 16, 2, 9

ὥς συγκεφαλαιωσαμένους εἰπεῖν vi. 8,

21

σύγκλητοι pro ἐκκλησίαις iii. 1, 10

συγκρούειν ἀλλήλους τοὺς— v. 11, 8

συγκτήσασθαι τὴν χώραν ἄλην v. 7, 9

συγχορεύειν iii. 13, 21

σὺζευγνύναι, de connub. cop. vii.

16, 6. σὺζευξὶς ἀνδρὸς καὶ γυναικὸς

i. 3, 2. σὺζευξιν ποιέσθαι vii.

16, 10

συκοφαντεῖν τοὺς ἔχοντας v. 5, 1. συ-

κοφαντίας ἔχειν ii. 8, 16

σῦλον [†σύλῳ] ἔχειν κατα prehen-

dendi jus habere adversus—

OE. ii. 11, 1. σῦλῳ [†σύλῳ] actio

OE. ii. 11, 2. σῦλῶν μετὰ προφά-

σεως εὐλόγου OE. ii. 11, 1

σύλλογοι σχολαστικαί v. 11, 5
 συμβέβηκεν ὥστε—εἶναι iv. 5, 3
 συμβάλλειν πρὸς—conferre, com-
 parare ii. 5, 12. συμβάλλεσθαι
 τι πρὸς—aliquid conferre ii. 9,
 13. viii. 5, 4. Sic συμβάλλεται με-
 γάλα πρὸς Cē. i. 2, 4. συμβάλλεται
 πλείστον πρὸς—vii. 11, 4. συμ-
 βάλλεται πλείστον ἐκ iii. 9, 15
 συμβλητὸν πᾶν πρὸς πᾶν ii. 12, 6
 σύμβολα pro συμβόλαια, contractus
 iii. 1, 4. Sic οἷς ἐστὶ σύμβολα
 πρὸς ἀλλήλους περὶ τοῦ—iii. 9, 6,
 et 7
 συμβόλαια, contractus vi. 8, 3.
 συμβόλαια τὰ περὶ τὴν ἀγοράν iv.
 15, 22. τὰ συμβόλαια διαλύειν
 iii. 3, 2. συμβολαίων δίκαι iii. 1,
 10
 συμβούλευμα, consilium v. 10, 13
 σύμβουλοι Thuriorum v. 7, 13
 συμμαχεσάμενοι πρὸς—iv. 15, 15
 συνεπεισθαι, persuasione adduci
 iv. 11, 19
 συμπλεῖν, complurium iii. 15,
 16
 συνεπνεῖν, conspirare, in concor-
 diam coalescere v. 3, 11
 συμπολιτεύεσθαι vii. 2, 3
 συμποστιαρχεῖν τοὺς νήφοντας ii. 12, 12
 συμπρεσβευτὰς ἐκπέμπειν ii. 9, 30
 συμπρίσασθαι, coemere i. 11, 11
 ἀπὸ συμπτύματος, casu ii. 12, 5
 συμφερόντως ἔχει τοὺς πράγμασι ii.
 9, 21
 συμφορητὰ δέπτα iii. 11, 2. συμφο-
 ρητὰς ἐστίασις iii. 15, 7
 συμφράδμονες, consiliarii iii. 16, 10
 συμφυεῖς iii. 15, 5
 συμφωνεῖν πρὸς ἀλλήλα συμφωνίαν τὴν
 ἀρίστην vii. 15, 7. συμφωνίαν
 ποιεῖν ὁμοφωνίαν ii. 5, 14
 συναγωγέχαμεν, collegimus Cē. ii.
 1, 10
 συναγοράζειν πάντα Cē. ii. 9, 1
 συναλλάγματα ἴδια iv. 16, 2. συν-
 ἀλλαγμάτων μικρῶν δικαστήρια iv.
 16, 4. συναλλαγμάτων ἀναγραφαί
 vi. 8, 21

συναμφότεροι ii. 7, 9. συναμφότερα
 τὰ ἄκρα iv. 12, 4
 συνασπασαίμεν ἢ χρεῖα i. 8, 9
 συνασπασαίμεν v. 11, 20
 συνασπασαίμεν κακῶς ii. 5, 4
 συνασπασαίμεν v. 4, 4
 συνασπασαίμεν, collegae ii. 10, 13.
 συνασπασαίμεν iii. 16, 12. συνα-
 σπασαίμεν, collegia magist. iv. 14, 4
 συνασπασαίμεν, pro σφύζοντι γα-
 μικῶν καὶ συνασπασαίμεν vii.
 16, 10
 συνδύζειν τὰ ἄνω ἀλλήλους μὴ δυά-
 μετα εἶναι i. 2, 2. συνδύζειν πρὸς—
 vi. 7, 2. συνδυασμός et συνασπασαίμεν
 pro eodem vi. 1, 4, 3. συν-
 δυασμός τῶν νέων vii. 16, 6
 σύνεργος ἀλλήλοις εἰσὶ ii. 11, 1
 συνεπίζειν πρὸς τὰ ψύχη vii. 17, 2
 συνεπίζειν πρὸς τὰ ψύχη i. 8, 10
 συνεπίζειν πρὸς τὰ ψύχη ii. 9, 20
 συνεπίζειν πρὸς τὰ ψύχη ii. 10, 7
 σύνεργος ἀλλήλοις τοῦ εἶναι Cē. i.
 3, 3
 συνεπίζειν πρὸς τὰ ψύχη viii. 5, 22
 συνήγοροι, magist. p. vi. 8, 16
 συνήγοροι τοῦ—familiares Cē. ii.
 34, 5
 συνεμερενταὶ ξενικοὶ v. 11, 14
 συνήκοι αὐτοῖς εἰσὶ περὶ—iii. 9, 7
 συνιστάνας πολιτείας ἐκ—ii. 6, 22
 σύνους γενόμενος ii. 7, 17
 συνοικῆσαι v. 3, 11
 † συνοικῆσαι, una condere ibid.
 σύνοπτος, conspicuus ii. 12, 9
 συντάττεσθαι πρὸς τὸν βελτ. σκοπὸν
 vii. 2, 6. σύνταξις τῆς πολιτείας
 vii. 2, 16
 συντελεῖν, contribuere Cē. ii. 35, 2.
 36
 συντονώτερον ποιῆσαι τὴν πολιτείαν v.
 4, 8. ibidem ισχυροτέρων. pro
 eodem συντονώτερον ἐπιτίθενται v.
 10, 34
 συνυμολογημένον ἡμῖν vii. 1, 10
 συσσιτεῖν μετ' ἀλλήλων vi. 2, 7.
 συσσίτια Laced. et Cret. ii. 5,
 15. συσσιτίων Cretensium et
 Laconicorum comparatio ii.
 c c 3

10, 7. *συσσίτια* Spartæ an recte instituta ii. 9, 30. *συσσίτια* γυναικῶν ii. 6, 5. 7, 1. *συσσίτιον* institutum vetus est vii. 10, 2. *συσσίτιον* ratio quæ optima vii.

10, 10

αἱ συστάδες τῶν ἀμπελῶν vii. 11, 7
συστρέφουσιν αὐτοὺς, coire illos et conspirare cogunt v. 5, 1

σφάζειν, jugulare CE. ii. 21, 6

σφετεριστής v. 11, 33

σχολαί, scholæ v. 11, 5. ἐτέρας ἔργον σχολῆς ταῦτα vii. 1, 13. σχολαστικά πόλεις vi, 8, 22

συφρύνειν ζῆν non sufficit civitati ii. 6, 8. *συφρύνειν* ἔπερι γυναικας ἀλλοτριας, continentia ii. 5, 10

T.

τὰ μὲν, τὰ δέ, partim vi. 7, 6

ταγὴ, impositio, imperium CE. ii.

1, 4

τάγμα τι pro τακτόν τι CE. ii. 21, 2
ταλαντιαῖος καθιστάται τοὺς ἑγγύους CE. ii. 23

ταμίαι, magistratus publ. vi. 8, 6.

ταμιεύειν, quæsturam gerere iii.

11, 16. ταμεία, quæstura v.

9, 3. ταμείου θέσις CE. i. 6, 2

τὰ ὕν [τὰ ὕν] in præsentia iv. 2, 4

ταξίαρχοι [ταξίαρχαι v.l.v.] καὶ λοχαγοὶ CE. ii. 24, 4. ταξιαρχίαι, magist. vi. 8, 15. ταξιαρχῆσαι iii. 4, 14

ταπεινῶς ὁμιλοῦντες v. 11, 12

τείνοντα πρὸς ἀρετὴν viii. 2, 2

τειχοποιοί, magistratus vi. 8, 5

ἡ τεκνοποιητικὴ i. 3, 2. τεκνοποιία ἀόριστος ii. 6, 10. τεκνοποιίας νόμος ii. 9, 18

τέλως pro τελείως iii. 1, 4

τέλος εἶναι, decerni vi. 2, 2. τέλος

ἀποτελεῖν, tributum pendere CE.

ii. 26, 3. τέλος πολλὸν ἐπέβαλε τῷ

σίτῃ CE. ii. 34, 1. τέλος πολλὸν

λαμβάνειν ibid. τὸ τέλος καὶ

τὴν εἰσφορὰν [τῆς φορίας] ἔχειν vi.

8, 17. τέλος, ad extremum vi.

8, 21. v. 9, 7, 8

τεμένη δημόσια, eaque κάρκιμα vel

ἄκαρκα, venduntur CE. ii. 4, 1

τεχνάζει τοῖωδε CE. ii. 25, 1. τεχνά-

ζειν cum verbo infin. i. 11, 12.

τεχναστὴν ἔπος γένετα vi. 5, 8

τεχνικὴ παιδεία viii. 6, 15. τεχνικοί

τὴν ψυχὴν vii. 7, 2

τηλικαῦτοι, qui ea ætate sunt vii.

17, 5, 7

τηρεῖν ἀλλήλους, observare se inter

se v. 11, 27. τήρησιν τῆς πολι-

τείας καταλβεῖν v. 8, 8

τιμαλφεῖν τοὺς θεοὺς vii. 17, 10

τιμήματα μακρὰ, amplius census

iii. 5, 6

τίμιον καὶ ἐβρον, carum et vile,

oppos. CE. ii. 1, 4

τόκος, foenus, unde dict. i. 10, 5.

τοκισμός, foeneratio i. 11, 3

τοῦντεῦθεν iii. 4, 11

του pro τινός vi. 4, 20. τῆς pro ταύ-

της CE. ii. 35, 2

τρέπει ἐπ' ἐργασίας [τ' ἔργα] vi. 5,

10

ἡ τριακάς, sc. ἡμέρα CE. ii. 30, 4

τρίγωνα, instr. mus. viii. 6, 13

διὰ τριτηρίδος ἢ πενταετηρίδος, tertio

aut quinto quoque anno v. 8,

10

τριηραρχία, magistratus inferior

quam ναυαρχία vi. 8, 15

τρίχουμα φορεῖν [τ' ἔφρειν] CE. ii.

15, 3

κατὰ τρόπον, debito modo CE. ii.

1, 1

τρυφᾶν, et γλίσχως ζῆν, oppos. ii.

7, 7

τετύχηκε pro ἐστὶ vi. 3, 4. sic τε-

τύχηκεν ὄντα, fuerunt vi. 1, 2.

τετυχηκότα nacta vi. 6, 4

τοὺς τύπους μόνον εἰπεῖν περὶ αὐτῶν

viii. 7, 2. τύψ εἰπεῖν vii. 16,

12. vi. 8, 24. τύψ διαρῖζειν v.

2, 1. ἐν τύψ διελέσθαι CE. ii.

1, 2. τύψ τινὶ ληπτέον iii. 4, 1

τύραννος et αἰσυνμήτης iii. 15, 16

τυχηρὰ χορηγία iv. 11, 1

τῷ—eo quod— CE. ii. 34, 1

τωθασμός vii. 17, 10

Τ.
 ἔβρις, petulans seu contumeliosus
 iniuria v. 10, 13. ἔβρις multi-
 plex est v. 10, 15
 ἰγυᾷ τῆς νόσου ποιεῖν τὸν κάμνοντα,
 e morbo sanare iii. 11, 10.
 Idem ἰγιάσαι τὸν κάμνοντα iii.
 16, 7
 ἰδαρὴς φίλος ii. 4, 7
 ἰλοτομία i. 11, 4
 ἰλωροί, magistratus vi. 8, 6. ἰλωρῶν
 ædes vii. 12, 8
 ἰπακαίειν λόγῳ vii. 14, 9
 ἐξ ἰπαρχῆς, ab initio iv. 6, 5
 ἰπαρχος Μαυσώλου Cæ. ii. 15, 1
 ἰππευγέλου οὔσης, pro ἰπογύου οὔσης,
 instante Cæ. ii. 7
 ἰπεκείμενον Cæ. ii. 29
 ἰπεναιτίας τῆς προκειμένης ii. 9, 1
 ἐπὲρ in compos. idem quod σφύ-
 δρα, admodum, supra modum
 iv. 11, 5
 ἰπερασθενής ibid.
 ἰπερβάλλει ἐπὶ τὸ σκληρόν ii. 9, 24.
 τὰς ὑπερβολὰς διώκειν v. 11, 33.
 ὑπερβολὴν τῆς τιμῆς ποιήσας οὐ πολ-
 λήν, non intenso seu exaucto
 nimium pretio i. 11, 11
 ἰπερεῖπεν πολλὰ τοῦ νομίσματος Cæ.
 ii. 21, 4
 ἰπερευγενής iv. 11, 5
 ἰπερίσχυρος ibid.
 ἰπερκαλός ibid.
 ἰπερπλούσιος ibid.
 ἰπερπτωχός ibid.
 ἰπερτείνειν τῷ πλῆθει iv. 11, 14.
 ὑπερτείνει τοῖς χρόνοις τὴν— vii.
 10, 6
 ἰπερτίμια ἡγορακεύει, carius emisse
 Cæ. ii. 34, 5
 ὑπερῖα εἰς τὰς δημοσίας ὁδοὺς ὑπερέ-
 χοντα Cæ. ii. 5, 1
 ὑπηρετεῖν διακονικὰς πράξεις iii. 4, 12.
 ὑπηρετικάι ἐπιμέλειαι iv. 15, 3
 ὑπόγριον πρὸς αὐτάρκειαν vi. 8, 3
 ὑπογύου Cæ. ii. 7
 ὑποδεικνύειν, præmonstr. Cæ. i. 6, 5
 ὑποδοχαὶ ὑδάτων vii. 11, 3
 ὑπόθεσις, σκοπός, ὄρος, pro eodem

vi. 2, 1, 3. πρὸς ὑπόθεσιν, explic.
 iv. 11, 21
 ὑποθήκης γενομένης τῆς—Cæ. ii. 17, 1
 ὑπὸκειται ἡμῖν ἐν ἄλλοις, hæc a
 nobis posita est hypothesis Cæ.
 i. 3, 1
 ὑποκρίνεσθαι τὸν βασιλικόν, regiam
 personam agere v. 11, 19
 ὑπομένει ἀρχόμενος αἰεὶ vii. 9, 5
 ὑπομνηστεισάμενος θυγατέρα v. 4, 7
 ὑποπέμπειν Cæ. ii. 32, 1
 ὑποποιεῖσθαι v. 4, 2. pro eodem
 ἀναπαίθειν ὡς αὐτὸν ἐλθεῖν, ibid.
 ὑποτιμῆσαι, censere Cæ. ii. 36. Sic
 ὑποτιμᾶσθαι, censi Cæ. ii. 6
 ὑφαντικὴς ἔργον i. 10, 2
 Φ.
 φάρμακον, remedium ii. 11, 16.
 φάρμακον πρὸς τοῦτο λαβεῖν παρὰ—
 remedium ad hoc petere ab—
 vi. 7, 2
 ἔφασαν, dixerunt Cæ. ii. 31, 1
 φεῖδεσθαι τῶν εὐτέρων, parcere opu-
 lentis v. 8, 20
 φέρει πρὸς pro συμφέρει— vi. 5, 6
 φεύγειν τὸ ἀπογράφεσθαι iv. 13, 3.
 φεύγων φόνου, reus homicidii iv.
 16, 3
 φιδίτια Spartana dicebantur olim
 ἄνδρια ii. 10, 5. φιδίτια Spartæ
 an recte instituta ii. 9, 30
 φίλαντον εἶναι quid, et quale ii. 5, 9
 φιλητικός τῶν γνωρίμων amans n. vii.
 7, 5
 φίλλαν τὴν πρὸς αὐτὸν, αὐτὸς ἔχει ἑκα-
 στος φύσει ii. 5, 8
 φιλικῶς ἔχειν πρὸς— ii. 8, 9
 φιλοσοφεῖν, philosophice excogi-
 tare ii. 10, 9. φιλοσοφεῖν περὶ μέ-
 θοδον ἐκάστην iii. 8, 1. Sic πεφι-
 λοσοφικότες περὶ—viii. 5, 23. οἱ ἐκ
 φιλοσοφίας, philosophiæ secta-
 tores viii. 7, 2. pro eodem οἱ
 ἐν φιλοσοφίᾳ ibid. §. 3.
 φιλοχρήματος qui, et qualis ii. 5, 9
 φοβητικοί, meticulosi viii. 7, 5
 φονικαὶ ὕκαι iii. 1, 10. φονικὸν δι-
 καστήριον iv. 16, 2
 φορὰ, fertilitas i. 11, 9
 c c 4

φορβειὰν περιζῶσθαι vii. 2, 11
 τοὺς φόρους δοῦναι CE. ii. 14. 1. φό-
 ρων δημοσίων ratio ii. 10, 8
 φορτηγία, ἐμπορίας εἶδος i. 11, 3
 φρατρῖαι καὶ φυλαί, curiae et tribus
 ii. 5, 17. κατὰ φρατρίας καὶ λό-
 χους καὶ φυλάς v. 8, 19. iv. 15,
 17. φράτωρ, curialis ii. 3, 7.
 ἐν φρεαττοῖ iv. 16, 3
 πεφροίμιασται vii. 4, 1. πεφροι-
 μιασμένα τῷ λόγῳ vii. 1, 13
 φρονημάτων πλήρεις ii. 5, 22. τοὺς
 φρονημάτων ἀναιρεῖν v. 11, 5.
 φρονηματίζεσθαι ii. 12, 5. φρονη-
 ματισθέντες ἐκ τῶν ἔργων viii. 6,
 11. πεφρονηματισμένοι διὰ τὸ— iii.
 13, 19
 Φρύγῃα συντάγματα iv. 3, 7. Φρύγιος
 ἀρμονία iii. 3, 8.
 φυγαδεύειν v. 10, 12
 φύλακες, custodes civitatis ii. 5,
 17, 20
 εἰς φυλακὴν ποιῆσαι CE. ii. 28
 φυλακῆρια vii. 12, 1, 8
 φυλαρχία, magistratus vi. 8, 15. φυ-
 λαρχεῖν iv. 11, 5. CE. ii. 5, 2.
 φυλάρχων loco βουλῇ instituta in
 Epidamniorum rep. v. 1, 10
 φυλέτης, tribulis ii. 3, 7. φυλετεύειν
 ξένους καὶ μετοίκους iii. 2, 3
 X.
 χαλεπὸν εἶναι πρὸς τοὺς— vii. 7, 7.
 χαλεπήνας [†χαλεπήνας] τούτῳ v.
 4, 2
 χαλκουργικὴ i. 8, 1
 χαρακτήρ τοῦ νομίσματος i. 9, 8
 οἱ χαρίεντες, qui elegantioris ingenii
 sunt ii. 7, 10, 18. χαρίεντες καὶ
 νοῦν ἔχοντες vi. 5, 10
 χάρις ἀφροδισιαστικὴ v. 10, 17. χά-
 ριν ἀναπαύσεώς ἐστι viii. 5, 10
 χειμέριος δόδος CE. ii. 25, 2
 διὰ χειρῶν ἔχειν, tractare v. 8, 8. ἐν
 χειρὸς νόμῳ iii. 14, 4
 χειρουργεῖν, de mus. instr. tracta-
 tione viii. 6, 1: 7, 3. χειρουργικὴ

ἐπιστήμη musices instrumentalis
 viii. 6, 13
 χειρονάξιον, proventus species CE.
 ii. 1, 6
 χειρήτες, οἱ ἀπὸ τῶν χειρῶν ζῶντες
 iii. 4, 12. τὸ χειρητικόν iv. 4, 21
 χοᾶ pro χοῶ CE. ii. 8
 χορηγία, munus publ. v. 8, 20.
 χορηγίας τυγχάνειν i. 6, 3. χορη-
 γίας τυχερᾶς δεῖσθαι iv. 11, 1.
 κεχορηγημένον καλῶς iv. 1, 1. κεχο-
 ρηγημένους ἐπὶ τοσούτων ὥστε, cui
 tanta suppetit copia ut vii. 1,
 13
 χοροδιδάσκαλος iii. 13, 21
 ἐν χρεῖα ἔσμεν αὐτῆς i. 9, 18
 χρηματίζει περὶ πάντων, de omnibus
 negotiis cognoscit ac decernit
 iv. 15, 12. χρηματίζεσθαι ἀπὸ
 τῶν κοινῶν iii. 15, 12. χρημα-
 τισμὸν αὐτοῖς ἔσεσθαι, rei fa-
 ciendæ occas. futuram CE. ii.
 41, 2. χρηματιστικῆς πέρι i. 8, 1.
 χρηματιστικοῦ ἔργον τί i. 8, 3
 χρῆναι, oportere viii. 7, 12
 χρῆσθαι μετρίως τοῖς— moderate
 tractare v. 12, 1
 χρήσιμοι οὐδὲν ἦσαν ii. 9, 10
 χρηστικὸς, uti sciens CE. i. 6, 1
 χρόνιος εἰσπορία vi. 5, 8
 χυδὴν κείμενα vii. 2, 9
 κατὰ χώραν εἶπας, in loco suo ma-
 nere sivit CE. ii. 36
 χωρὶς τῆς λύσεως, præter solut. ii. 7, 5
 Ψ.
 ψευδομαρτυριῶν κρίσεις ii. 5, 11
 ψιλὴ γεωργία i. 11, 2, 7. ψιλὴ μου-
 σικὴ viii. 5, 11
 Ω.
 ὦν καὶ πράσις viii. 3, 12. ὦνιοι ἄν-
 θρωποι, venales, qui pecuniis se
 corrumpi patiuntur ii. 9, 19.
 ἐν τοῖς ἰδίαις ὧνιαις, in privatis
 emptionibus viii. 3, 12
 ὠτακουσθαί Hieronis v. 11, 7

INDEX RERUM

QUÆ IN POLITICIS ET ÆCONOMICIS

VISÆ SUNT MEMORABILIORES.

ABORTUS ciere quando licitum vii. 16, 15

Abstinere ab alienis ii. 5, 10
Abydena sodalitia v. 6, 13. Abydeno-
rum magistratum electio v. 6, 6.
Abydenorum stratagema œconomi-
cum CE. ii. 19

Achæi Træzenios socios suos Sybari
ejiciunt v. 3, 11. Achæi, Thessalis
finitimi ii. 9, 3. Achæi Pontici, cru-
deles viii. 4, 3

Acies divellitur etiam parvorum rivo-
rum transitu v. 3, 16

Acquirendi ars i. 7, 5. œconomix pars
est i. 4, 1.

Acquisitionum genera quot, et quod-
nam maxime secundum naturam CE.
i. 2, 2. acquisitionis species quæ-
nam œconomix pars sit i. 8, 13.
9, 15. acquisitionis species altera,
pecuniaria ratio i. 9, 1

Acquisita ni probe conserventur,
cribro hauritur aqua CE. i. 6, 1

Actionum differentia vii. 14, 11. actio-
num differentia pro ratione finis seu
scopi viii. 2, 6. actionum honesta-
tem fine potissimum metimur vii.
14, 7. actionibus et negotiis vacare,
an laudabilius quam actiones capes-
sere ac negotiis implicari vii. 3, 3

Actuosa vita quæ vii. 3, 8

Adamas a Cocyte cur defecerit v. 10, 18

Adversaria publicæ pecuniæ per curias
et tribus v. 8, 19

Adulationis munus quod v. 11, 12.

Adulatores in pretio ubi sint iv. 4,

27. adulatores cur apud tyrannos et

apud plebem sint in pretio v. 11, 12.

adulatoris et *δημαγωγῶν* affinitas iv.

4, 28

de Adulteriis lex vii. 16, 18. adulterio
stuprum pensatur v. 4, 2. adulterii
punitio seditionem movet v. 6, 15

Ædium privatarum in orbe dispositio
quæ melior vii. 11, 6. ædium pars
superior in viam publicam propen-
dens, dejicitur CE. ii. 5, 1. ædificio-
rum corruentium curatores publici
vi. 8, 4, 18. *Vise et Domus.*

Æditui, *ναφύλακες* vi. 8, 19

Ægina mercatoribus abundat iv. 4, 21.

Æginæ reip. mutatio quomodo ten-
tata v. 6, 9

Ægyptii, populus antiquiss. vii. 10, 8.

Ægyptii agricolas a militibus dis-
tinctos habent vii. 10, 1, 6. Ægyptio-
rum medicorum iu purgandis corpo-
ribus mos iii. 15, 4. Ægyptiæ pyra-
mides v. 11, 9. Ægypti satrapa CE.
ii. 33, 34

Ænii, Æni oppidi cives v. 10, 18

Æolidis loca CE. ii. 31, 1

Æquale et simile quid vii. 3, 5. æquale,
justum videtur esse iii. 9, 1. æqualia
inæqualibus non conveniunt iii. 16,
2. æquales in aliquibus, se in omni-
bus æquales esse putant iii. 9, 4.

Æqualitas et inæqualitas ut sediti-
ones in rebuspub. pariat v. 3, 14.
æqualitas quorum sit, et quorum in-
æqualitas iii. 12, 2. æqualitas pro
merito et dignitate, stabiles efficit
resp. v. 7, 8. æqualitatem in civitate
Phaleas esse vult possessionis et in-
stitutionis ii. 7, 8. ad æquabilitatem
revocandæ cupiditates potius quam
facultates ibid. æqualitas in demo-
cratia ut instituenda vi. 3, 1. æqua-
litas duplex est v. 1, 12

Æqualiter rectum quod iii. 13, 12

- Æquatio facultatum* in rep. v. 9, 9
Æquum esse videtur ut quod multitudi-
 dini visum fuerit, ratum habeatur v.
 9, 15
Ærario publico præfecti vi. 8, 6. *ærari-
 ri* sacri quæstor vi. 8, 19. *ærarium*
Spartæ an recte constitutum ii. 9,
 36
Ærumnas multas etiam vitæ solius
 gratia toleramus iii. 6, 5
Æs et ferrum animis quibusdam a Deo
 mista ii. 5, 26
Ætates septenario annorum numero
 distinctæ vii. 16, 17, 15. *ætatum*
 distinctio in bellicis muniis vi. 7, 3
Æthiopes imperia pro staturæ dignitate
 conferunt iv. 4, 4
Affectiones aliæ alias superant, ut res
 in quas cadunt aliæ aliis superiores
 sunt vii. 1, 8
Affectus mire cient musici moduli viii.
 5, 18. *affectus* varie cientur pro har-
 moniæ diversitate viii. 5, 22
Affiliatus enthusiastici viii. 7, 4
Agamemnon pro concione convitia pa-
 titur: in expeditione autem, imperii
 vires exserit iii. 14, 4. *Agamemno-
 nis* votum de decem consiliariis iii.
 16, 10
Agere præcipue dicuntur ii qui mente
 et cogitatione fabricantur vii. 3, 8
Ager civitatis, quantus et qualis esse
 debeat vii. 5, 1, 3. *penes* quos esse
 debeat vii. 10, 9. *ager* apud Sparta-
 nos paucis fuit communicatus ii. 9,
 14. *agri* divisio vii. 10, 11. *agri* di-
 visio Hippodamea ii. 8, 3. *agrorum*
magistri vi. 8, 6. *agrorum* possessio,
 certa mensura olim definita vi. 4, 8.
agri quantum libet parare, non ubi-
 que licitum ii. 7, 6. *agrum* ære alieno
 obstringere vetat Oxyli lex vi. 4, 9
Agricolæ, civitati alendæ necessarij iv.
 4, 9. e quali hominum genere esse
 debeant vii. 10, 13. vel servi sunt,
 vel barbari aliqui, aut finitimi vii.
 9, 8, 10, 13. *agricolis* a Socrate quæ
 tributa ii. 5, 22
Agriculturæ laus CE. i. 2, 3. *agri-
 cultura*, justissima res faciendæ ratio
 CE. i. 2, 2, 3. *agricultura* an pecu-
 nariæ rationis pars i. 8, 3. *agricul-
 turæ* studium ut excitatum olim vi.
 4, 8. *agriculturæ* et militiæ studium
 an dividi in rep. debeat vii. 10, 1.
agriculturæ et militiæ studia apud
 multos conjuncta iv. 4, 15, 18. *agri-
 cultura* duplex i. 11, 2, 7. *agricul-
 tura* viva, est res pecuniaria i.
 8, 6
Alcæi poetæ locus adversus Pittacum
 et cives suos iii. 14, 10
Alcyones matris suæ amorem detesta-
 tur filius Diocles ii. 12, 8
Alenadæ Larissæ principes v. 6, 13
Alexander urbem in *Ægypto* ad Pha-
 rum condit CE. ii. 34, 3
Aliena nemo ita curat ut propria CE. i.
 6, 3
Alimentorum ratio aliis alia prospecta
 est a natura i. 8, 10. *alimentorum*
diversitas, vitas quoque diversas ef-
 ficat i. 8, 4. *alimentum* a matre pe-
 tere natura docuit CE. i. 2, 3. *ali-
 menti* minus prius cum puro com-
 mistio iii. 11, 9
Amadocus Senthis insidias cur expertus
 v. 10, 24
Amasidis dictum de pelvi i. 12, 2
Amasii contumeliosis dictis aut factis
 gravissime exasperantur v. 10, 16, 18
Amantes præ nimio amore coalescere
 capiunt ii. 4, 6
Amatoriæ consuetudines, impe-
 riosæ esse non debent, nec contume-
 liosæ v. 11, 29. *amatoria* controver-
 sia inter duos adolescentes, Syracu-
 sanæ reip. mutationis causam præ-
 buit v. 4, 1
Ambidextros esse cives suos vult Plato
 ii. 12, 12
Ambitio sæpe ad insidias struendas in-
 citat v. 10, 25
Ambitiosi quam offensionem om-
 nium ægerrime ferant v. 11, 28
Ambraciæ census olim exiguus, tan-
 dem prorsus neglectus fuit v. 3, 10.
Ambraciæ populus tyranno ejecto
 reip. clavum sibi asseruit v. 4, 9
Amici, æquales et similes iii. 16, 13.
amicorum bona communia ii. 5, 6
Amicitia, convictus institutum quod-
 dam est iii. 9, 13. maximum in civi-
 tatibus bonum est ii. 4, 6. *amicitia*
 diluta seu aquosa ii. 4, 7
Amisus, oppid. CE. ii. 25, 2
Amoris sedes ἐν τῇ θυμῷ vii. 7, 5.
amor an concedendus, ubi consue-
 tudo admittit amantibus ii. 4, 2.
amorem matris suæ detestatur filius
 ii. 12, 8. *amor* ardens in ardens
 odium vertitur vii. 7, 8
Amor sui, *Amor* pecuniæ, et simi-
 lia, si modum excedant, habentur
 vitiosa ii. 5, 9. *amore* sui non te-
 mere nec frustra quisque, sed natura
 ducitur ii. 5, 8
Amphipoli seditionem inter divites et
 Chalcidenses colonos excitat Cleo-
 timus v. 6, 8. *Amphipolitani* a Chal-
 cidensium colonis maxima ex parte
 suis sedibus expulsi v. 3, 13

Amyntas, Archelai gener v. 10, 17.
 Amyntas minor v. 10, 16
 Anaxilaus, Rhegin. tyr. v. 12, 13
 Androdamas Rheginus quibus et quas
 leges tulit ii. 12, 14
 Animam alii harmoniam esse, alii har-
 moniam habere, unde dixerint viii.
 5, 25. anima corpore posterior orta
 vii. 15, 9. anima, imperat natura;
 corpus, imperio ejus regitur i. 5, 4.
 anima in corpus herile habet impe-
 rium i. 5, 6. anima (seu vita) redi-
 mit ira quod petit v. 11, 31. animæ
 partes duæ vii. 15, 9. animæ partium
 divisio vii. 14, 9
 Animalia ut vivant vii. 13, 12. anima-
 lis partes, anima et corpus i. 5, 4.
 animalium partes necessariæ iv. 4, 8.
 animalium species quomodo investi-
 gentur ibid. animantes, et cicures
 et feræ, hominis causa conditæ i.
 8, 11
 Animis aliis aurum, aliis argentum,
 aliis æs et ferrum a Deo admistum
 ii. 5, 26. animi forma et pulchri-
 tudo, non tam facile cerni potest, ut
 corporis species i. 5, 11. animi par-
 tium habitus duo vii. 15, 9. animis
 mutamur in audiendis modulis mu-
 sicis viii. 5, 18. animus gravidis mu-
 lieribus remissior et laxior esse de-
 bet vii. 16, 14
 Annon Carthagine tyrannidem affecta-
 vit v. 7, 4
 Anni magistratus iv. 15, 1
 Annuli, *visæ* Circuli.
 Antileon, Chalcid. tyr. v. 12, 12
 Antimenides et Alcæus, Mitylenensium
 exsulum duces iii. 14, 9
 Antimenis Rhodii stratagema œcono-
 micum CE. ii. 35, 1. 39
 Antissæi Chios exsules ob insidias eji-
 ciunt v. 3, 12
 Antissæi (seu Antisthenis Atheniensis)
 œconomicum stratagema CE. ii. 7
 Antisthenis dictum de leporum et leo-
 num concione iii. 13, 14
 Aphyæorum lex vi. 4, 9
 Apollodori Lemni scripta de re rus-
 tica i. 11, 7
 Apollonia in Ionio sinu quæ imperii
 forma sit usa iv. 4, 5. Apollonia
 Pontica oligarchiæ mutationem unde
 experta v. 6, 9. Apolloniæ ad Euxi-
 num, ab inquilinis suis invaduntur
 v. 3, 13
 Apophthegma Persæ, et Libyis seu
 Afri CE. i. 6, 4
 Appetitus post corporis curam in in-
 stitutione puerorum informandus est
 vii. 15, 10

Aquarum et ventorum vis vii. 11, 4.
 aquarum copia civitati necessaria
 vii. 11, 3. aquarum in urbe dispa-
 ratio vii. 11, 5. aqueductum cura-
 tores vi. 8, 5. aquæ pluviz recepta-
 cula vii. 11, 3. aquæ salubres vii.
 11, 4
 Arbitr cur ubique fidiissimus iv. 12, 5.
 Arbitratorum judiciorum examen
 ii. 8, 13
 Arcadum habitacula sparsa ii. 2, 3
 Archelaus Cratæ [†Cratæ] insidias
 cur expertus v. 10, 17, 20
 Archiæ Thebani punitio v. 6, 15
 Archilochi locus de iræ adversus ami-
 cos exandescencia vii. 7, 6
 Archytæ crepitaculum viii. 6, 2
 Areas ædium binas cuque civi tribuit
 Plato ii. 6, 15
 Areopagiticus senatus, oligarchicus est
 ii. 12, 2. Areopagitici consilii aucto-
 ritas et potentia Persici belli tempore
 v. 4, 8. Areopagiticus senatus ab
 Ephialte accisus ii. 12, 4
 Argenti animis quibusdam a Deo
 admistum ii. 5, 26
 Argis nobiliores post Mantinense præ-
 lium populum convellere conantur
 v. 4, 9. Argis ostracismus cur usur-
 patus v. 3, 3. Argivi a Cleomene
 Lacedæmonio attriti, finitimos in ci-
 vitem recipiunt v. 3, 7
 Argonautæ Herculem cur reliquerint
 iii. 13, 16
 Ariobarzanes Mithridatis insidias cur
 expertus v. 10, 25
 Aristocratiæ quæ dicantur v. 7, 6.
 Aristocratiæ vulgo quæ nominentur
 iv. 8, 3. Aristocratiæ a *polarelaus*
 specialiter sic dictis qua re differant
 v. 7, 6. Aristocratiæ vulgo dictæ,
 in plerisque civitatib. ab optima reip.
 forma defectunt iv. 11, 2. in Ari-
 stocratiis seditiones unde exsistant
 v. 7, 1. Aristocratia quid sit, et
 unde dicta iii. 7, 3. iv. 8, 9. Aristoc-
 ratia maxime quæ iv. 8, 7. Aristoc-
 ratia vere quæ sit appellanda iv. 7, 2.
 Aristocratia, oligarchia quædam est
 v. 7, 1, 10. Aristocratiæ oligarchiæ
 speciem faciunt nonnulli iv. 3, 7.
 Aristocratia rebusp. convenientior
 quam regnum iii. 15, 10. Aristocra-
 tia et *ebvovla* separari nequeunt iv.
 8, 5. Aristocratiæ scopus, virtus iv.
 8, 7. Aristocratiæ species iv. 7, 3
 Aristocratica politia quæ dicatur iv.
 7, 3. Aristocratica respublica, in
 qua pro virtutibus et meritis honores
 conferuntur iii. 5, 5. Aristocratica
 resp. esse nequit ubi non maxima

- virtutis habetur ratio ii. 11, 11.
 Aristocratica multitudo quæ iii. 17, 4
 Aristocratica comitia iv. 14, 10. in
 Aristocraticarum rerump. institu-
 tione qua re multi delinquant iv.
 12, 6
 Aristogiton Harmodii amicus et socius
 v. 10, 15
 Aristophanis apud Platonem dictum de
 amantibus ii. 4, 6
 Aristotelis Rhodii stratagema œcono-
 micum CE. ii. 16, 1
 Arma civitati necessaria vii. 8, 7. de
 Armis lex polit. iv. 13, 4. arma
 domi habere, civibus interdicitur a
 tyr. CE. ii. 31, 2. arma populo cur
 adimant tyranni v. 10, 11. arma et
 gymnasia servis interdicta in Creta
 ii. 5, 19. Armatura gravis, opulen-
 torum eat; levis, tenuiorum vi. 7, 1
 armatura gravis sine ordinum collo-
 catione inutilis est iv. 13, 10
 Arrhas dare i. 11, 9
 Arrhabeus et Sirrha v. 10, 17
 Artaba, mensura frumentaria CE. ii.
 26, 3
 Artabazus Charidemum bello petit CE.
 ii. 32, 1
 Artapanus Xerxem cur peremerit v.
 10, 21
 Arthriditis, præfectura Ægypti CE. ii.
 36. rectius Athribitis, ut apud Strabo-
 nem et Ptolemæum.
 Artes omnes primum sui ipsarum ratione
 habent iii. 6, 7. ars quæque
 considerat quid generi cuique conven-
 niat iv. 1, 1. ars omnis et institutio,
 naturæ defectum supplere nititur vii.
 17, 15. artium et scientiarum omni-
 um finis Bonum est iii. 12, 1. ar-
 tibus omnibus extremum est finis i.
 9, 13. artes quædam a se invicem
 sejunctæ CE. i. 1, 2. artium mutatio
 nonnunquam admittitur ii. 8, 18.
 artium quibus civitati opus est, ge-
 nera duo iv. 4, 9
 Artificum opera cuique civitati opus
 est ii. 8, 10. artifices an omnes publi-
 ci esse debeant ii. 7, 22. artifices
 virtutem habere an necesse sit i.
 13, 12. artifices plerique divites iii.
 5, 6. artifices Thebis qua conditione
 ad magistratus admissi iii. 5, 7.
vide et Opif. Artificiosissimæ operæ
 quæ i. 11, 6
 Arx, monarchica et oligarchica muni-
 tio vii. 11, 5
 Asiatica ingenia qualia vii. 7, 2. Asiani
 servilioribus ingeniis præditi quam
 Europæi iii. 14, 6. Asiaticæ plerique
 equos adversus hostes alebant iv.
 3, 3
 Asperi an magnanimi vii. 7, 7
 ex Astrologia olei fertilitatem prospici-
 cit Thales i. 11, 9
 Atarnei obsidio intermissa Eubuli mo-
 nitus ii. 7, 17
 Atheniensis reip. forma examinatur ii.
 12, 2. Athen. resp. post tyran-
 nos ejectos a Clisthene ut mutata
 iii. 2, 3. Athenia populare imperium
 pro paucorum dominatu a Solone
 institutum est ii. 12, 2. Athenis
 γυναικων numerus imminutus bello
 Laconico v. 3, 7. Atheniensis popu-
 lus sub Quadringentorum imperio
 qua spe deceptus fuerit v. 4, 13.
 Athenienses in civitatibus subjugatis
 tollebant oligarchias v. 7, 14. Sa-
 miis, Chiis, et Lesbiis potiti, contra
 pacta eos acciderunt iii. 13, 19. ad
 bellum Mitylenense quomodo inducti
 v. 4, 6. Atheniensium ii qui Piræum
 incolunt, magis plebei sunt quam
 qui urbem v. 3, 15. Athenienses Po-
 tideam habitantes, quo stratagemate
 pecunias collegerint CE. ii. 6
 Athleticus corporis habitus vii. 16, 13.
 Athletica habitudo an in civitatem
 introducenda viii. 4, 1
 Athribitis : quære Arthriditis.
 Attali in Pausaniam contumelia v. 10,
 16
 Attica œconomia CE. i. 6, 2, 7
 Avaritia imperiorum formas mutavit
 iii. 15, 12
 Audacia ad quæ utilis ii. 9, 9
 Audaces facile ad insidias strenu-
 das inducuntur v. 11, 27
 Audire pueritiam quæ deceat v. 17,
 5, 7
 Auditionibus primis familiiores
 sese præbent auditores vii. 17, 13
 Augmenta seu incrementa, si præter
 proportionem fiant, seditiones non-
 numquam in republ. excitant v. 3,
 6, 4, 8
 Aurum animis quibusdam a Deo ad-
 mistum ii. 5, 26. auri gestatione
 mulieribus Ephesinis interdicitur CE.
 ii. 20. auri gestatio pretio redimitur
 a matronis Syracus. CE. ii. 21, 2
 Ausones, pop. Italiæ vii. 10, 5
 Autophradates quibus Eubuli monitis
 ab Atarnei obsidione avocatus ii.
 7, 17
 B.
 Babylon præ vasta amplitudine se cap-
 tam esse toto triduo non sensit iii.
 3, 5. Babylone decimæ dantur eor-
 um quæ importantur CE. ii. 35, 1
 Babylonii a Persarum rege cur sæ-

- pius accisi iii. 13, 19. Babylonis regionis amplitudo et felicitas ii. 6, 6
- Bacchatio viii. 7, 10
 Bacchanales ludi vi. 8, 22
 Bacchanalia splendide celebrari solita CE. ii. 7
 Bacchanalium sumptus divitibus imperantur CE. ii. 32, 1
- Baccho in annum sequentem vovetur dupli sacrificiorum sumptus CE. ii. 7
- Bacchiadae, Corinthiacae urbis principes ii. 12, 8
- Barbari servilioribus ingeniis praediti quam Graeci iii. 14, 6. Barbarorum servitius Graecis quodammodo debita i. 2, 4. Barbarorum commercia, pleaque permutatoria i. 9, 5. Barbarica regna qualia iii. 14, 6
- Barbitus, vet. instr. mus. viii. 6, 13
- Beata vita quae iv. 11, 3. beate vivere in quibus positum vii. 1, 6. in beatis quae requirantur vii. 1, 3
- Beatorum insulae vii. 15, 4
- Beatitude quid sit vii. 8, 5
 vulgo in opibus et voluptatibus ponitur v. 11, 23. vulgo in externis bonis collocatur vii. 13, 8. cum voluptate esse conjuncta creditur ab omnibus viii. 3, 5. sine virtute esse non potest vii. 9, 3, 7. beatitudo unius hominis et totius civitatis an eadem vii. 2, 1
- Bellare ob eminentiam, non est utile potentioribus ii. 7, 16
- Bellum, pacis gratia est vii. 14, 13. 15, 1. bellum ad justitiam et temperantiam cives adigit vii. 15, 3. bello interemptorum liberis, alimenta e publico decrevit Hippodamus ii. 8, 6
- bello victa, victoris esse, lex jubet i. 6, 1
 ad Bellicos usus civitas apta ut sit vii. 11, 3. bellicis usibus habiles, equites, gravis armaturae milites, velites, navales copiae vi. 7, 1. bellicarum rerum cura, in rebusp. pulchra quidem est, non tamen summus omnium finis vii. 2, 17. bellicae res penes quos in rep. esse debeant vii. 9, 4. bellatrix civitatis pars, an a rustica sejungi debeat vii. 10, 1.
- Bellicae artes cur exercendae vii. 14, 21. ad bellicas artes multorum populorum institutio et leges directae vii. 2, 9. bellica ars et ipsa est acquirendi ratio i. 8, 12
- Bene, in duobus positum vii. 13, 2. bene beateque vivere quid iii. 9, 14. bene beateque vivere vulgus in divitiis positum existimat vii. 2, 2. bene cum iis agi nequit, qui bonis et honestis actionibus non student vii. 1, 11
- Benefactores populi aut gentis, reges olim creabantur v. 10, 8
- Bestiae, rationem nec orationem sentiunt, sed affectibus inserviunt i. 5, 9
- Bonus vir qui vii. 13, 7. bonus vir quomodo fiat aliquis vii. 13, 10. boni viri a promiscua multitudine qua re differant iii. 11, 4. boni viri virtus quae iii. 4, 16. bonus vir etiam adversis recte uti potest vii. 13, 7. bonus et vir et civis aliquis esse potest in Aristocratia iv. 7, 2
- Boni, virtutisque et honestatis studiosi, tribus modis finis vii. 13, 10. boni ex bonis natura; sed non semper i. 6, 8. boni finis institutione iii. 18, 1. boni fieri multi non possunt v. 12, 8
- Bonum, finis est artium et scientiarum omnium iii. 12, 1. boni causa sunt omnia i. 1, 1. bonum quodcumque, an cum quocumque conferendum iii. 12, 6
- Bona animi quo majora, eo utiliora vii. 1, 7. bona externa, a fortuna proficiuntur vii. 1, 10. bonis uti non posse, turpe vii. 15, 5
- Bonorum venditio Spartae vetita ii. 9, 14. bona sua vendere quando licitum apud Locros ii. 7, 6
- Bos, pauperibus pro servo est i. 2, 5
- Bospori tyrannus CE. ii. 9, 1
- Byzantii piscatores multi iv. 4, 21.
- Byzantii inquilinos cur ejecerint v. 3, 12. Byzantium stratagemata oeconomica CE. ii. 4, 1
- C.
- Calcei usus duplex i. 9, 2
- Calculi jus plebi qua cautione dandum in oligarch. iv. 14, 15. *Vise et Suf-frag.*
- Callistrati stratagema oeconomicum CE. ii. 23
- Camicus, opp. Siciliae ii. 10, 4
- Canobi emporium ad Pharus transfertur CE. ii. 34, 3
- Cantus, res hominibus suavissima viii. 5, 11. cantus inter epulas delectat viii. 3, 9. cantus harmonia quae quibus conveniat vii. 7, 13
- Capiastro incingi vii. 2, 11
- Captivorum corpora singula, ternis minis dimittuntur CE. ii. 21, 7
- Cariae satrapa CE. ii. 32, 1
- Carthaginiensis resp. examinatur ii. 11, 1. Carthagine aristocratica est resp. forma iv. 7, 4. Carthagine plebs ut

- demulceatur vi. 5, 9. Carthaginiensis democratia in pecuniis studio nihilominus perstat v. 12, 14. Carthaginienses pro expeditionum numero, circulorum quoque seu annulorum numerum militantis augebant vii. 2, 10. Carthaginienses in expeditionibus a vino abstinere CE. i. 5, 2. †Carthaginiensium stratagemata oeconomicum CE. ii. 11, 1
- Castratus: quare Exsecutus.
- Catanensium legislator Charondas ii. 12, 6
- Cauponaria unde exstiterit i. 9, 9. cauponaria non est pecuniariae rationis pars, natura i. 9, 4. cauponariae objectam i. 9, 12
- Celtus, bellicosa gens ii. 9, 7. Celtarum disciplina et leges, maxima ex parte ad bellicas artes directae vii. 2, 10. Celtae sates suos adversus frigora ut indurent vii. 17, 3
- Census annui in quibusdam civitatibus: in majoribus, tertio aut quinto quoque anno fiunt v. 8, 10. census quantus statuendus in bene constituta rep. iv. 13, 7. census intendere et remittere v. 8, 10. census aequatio in democr. vi. 3, 1. censuum divisio in temperantissima oligarchiae specie vi. 6, 2. census mutatio, reip. mutandas occasionem praebet interdum v. 6, 17. e censu mutationes quae fiunt in rebus publicis, quomodo prohibendae v. 8, 10
- Census legibus definitum qui expleverint, ad magistratus admittuntur iv. 6, 2. pro Census amplitudine cives in quibusdam rebusp. admittuntur ad magistratus iii. 5, 6. pro census amplitudine magistratus conferuntur in quibusdam democratias iv. 4, 24. pro censum amplitudine magistratus conferuntur in oligarchiis iv. 5, 1. pro census diversitate, potestas quoque diversa in republ. iii. 11, 16. census pauperum CE. ii. 6. census Aphytisorum qualis vi. 4, 10
- Chabrim Atheniensis stratagemata oeconomicum CE. ii. 26, 1. 38
- Chalcide populus reip. gubernacula sublato tyranno sibi asseruit v. 4, 9. Chalcidenses tyrannis in oligarchiam versa v. 12, 12. Chalcidenses equos adversus hostes alebant iv. 3, 3. Chalcidensium in Thracia legislator Androdamas ii. 12, 14. Chalcidenses colonos Amphipoli contra ditiores concitat Cleotimus v. 6, 8. Chalcidensium coloni Amphipolitas magna ex parte eiciunt v. 3, 13. Chalcidicarum civitatum per Italiam et Siciliam legislator Charondas ii. 12, 6
- Chaones, (vel potius Chones) pop. Italiae vii. 10, 5
- Charetis Partii scripta de re rustica i. 11, 7
- Charetis in Aegina conatus v. 6, 9
- Charicles triginta tyrannis assentatur v. 6, 6
- Charidemi Oritani stratagemata oeconomica ii. 31, 1
- Charilli [†Charilai] Spartanorum regis tutor et patrum Lycurgus fuit ii. 10, 2. Charilli [†Charilai] tyrannia, Lacedaemone in aristocratiam versa v. 12, 12
- Charondas Catanensis, civitatis suae legislator ii. 12, 6. Zaleuci auditor fuit ii. 12, 7. mediocri conditionis homo fuit iv. 11, 15. quas leges tulit ii. 12, 11. Charondas lex de iudiciis iv. 13, 2. Charondas *quatuor* qui i. 2, 5
- Chius mercatoribus abundat iv. 4, 21.
- Chii oligarchia unde convulsa v. 6, 16. Chii ab Atheniensibus contra pacta accisi iii. 13, 19. Chii exsules ab Antissaeis ob insidias eiciuntur v. 3, 12. Chiorum stratagemata oeconomicum CE. ii. 13
- Chones pop. Italiae vii. 10, 5
- Chorus unus idemque interdum comicus, interdum tragicus iii. 3, 7.
- Chori magister aequabilitatem in choro instituit iii. 13, 21.
- Choragus choro tibia ipse praeciauit Lacedaemone viii. 6, 12
- Chytron (seu Chyton) Clazomeniorum urbis in continenti pars v. 3, 15
- Ciborum apparatus viii. 5, 6
- Cinadon seditionem Sparta cur excitavit v. 7, 3
- Circulorum seu annulorum ornatus pro expeditionum numero augebatur Carthagine vii. 2, 10
- Cisternae, seu aquae pluviae receptacula vii. 11, 3
- Cithara pueritis interdicitur viii. 6, 9
- Civis, vox ambigua iii. 1, 2. civis qui iii. 1, 12, 2, 1. civis generaliter qui, et qui specialiter in qualibet reip. forma iii. 13, 12, civis quibus rebus definitur iii. 1, 6. civis definitio examinata iii. 1, 11. civis dicitur is potissimum qui honorum publicorum est particeps iii. 5, 9. civis in quibusdam rebusp. non habetur, qui non utroque parente cive natus sit CE. ii. 4, 3. civis in democratia quibusdam est, qui e civis filia natus

est, etiam spurius iii. 5, 7. cives an sint opifices manuarii iii. 5, 1. civis an non sit qui non justo titulo civis est iii. 2, 4. cives, consortes et participes ejusdem civitatis ii. 1, 2. cives non sunt omnes sine quibus civitas esse nequit iii. 5, 2. civis in populari imperio maxime est et dicitur iii. 1, 10

Civium divisio Hippodamea examinatur ii. 8, 7. cives, seu urbis incolae, an recte in duas partes a Socrate divisi ii. 6, 2. civium species plures, ut plures species civitatum iii. 5, 5. civis pro diversa reipubl. forma diversus est iii. 1, 9

Cives quilibet ingenitis esse conveniat in bene constituta rep. vii. 7, 1, 4. cives vitam qualem in bene constituta repub. vivere debeant vii. 9, 3. civium vita, in otio libera et temperans esse debet vii. 5, 1. civis non suus quisque est, sed civitatis viii. 1, 4. civis virtus quae iii. 4, 15. civis boni et viri boni virtus an eadem iii. 4, 3, 7, 10. civis et magistratus virtus eadem quae viri boni vii. 14, 8. civem egregium eo anniti decet, ut reip. praeesse possit vii. 14, 20

Cives factitii iii. 1, 5
Civilis multitudinis partes duae: altera, quae arma tractat; altera, quae consilia vii. 9, 9, 10

Civitas seu *polis*, quid i. 2, 8. iii. 1, 2, 12, 9, 14. CE. i. 1, 3. res est naturalis i. 2, 9. res e compositorum genere iii. 1, 2. civitas omnia composita ex domibus et familiis i. 2, 3. civitas omnis, communico quaedam est i. 1, 1. qualis sit communico et societas iii. 9, 12. liberorum hominum communico et societas est iii. 6, 11. societas est similitudo, ad vitam quam optime degendam instituta vii. 8, 4, 8. boni et juris communione congregatur ac conservatur, ut familiae i. 2, 12. natura prior quam domus et usus quisque nostrum i. 2, 12, 14. e quantitate et qualitate constat iv. 12, 1. finem et scopum, quem habeat iii. 9, 13. honestatis magis quam necessitatis gratia constituta iv. 4, 12. sine quibus esse non possit vii. 8, 6, 7. civitas appellari non potest quae natura serva est iv. 4, 11

Civitati omniane debeant esse communia ii. 1, 3. civitatem magis ac magis unam fieri, an expediat ii. 2, 2, 8. civitatem unam esse oportet,

sed non omni ex parte ii. 5, 14. civitatis perfecte unitas signa quae statuerit Socrates ii. 3, 1. civitatis communico, est primum in loci consortio posita ii. 1, 2. civitates duas in una facere ii. 5, 20. civitatis unio distrahitur a *δυναμικὸς* v. 9, 10

Civitas cum marine et marinis hominibus commercium habere debeat vii. 6, 1. civitas negotiatoria esse debet, sibi non aliis vii. 6, 4. civitas una eademque quo modo sit, quo modo item alia iii. 3, 13. civitas facies aut non facies aliquid quando dicatur iii. 3, 1

Civitatis quantitas, habitantium multitudo est: qualitas, libertas, nobilitas, divitia, institutio, et consilia iv. 12, 1. civitatis divisio Hippodamea ii. 8, 2. civitas dividi pro diverso habitantium genere an debeat vii. 10, 1, 6. civitatis partes necessariae quae iv. 3, 4, civitatis partes principum et maxime necessariae quae iv. 4, 9. civitatis partes principales quae, et civilis corporis velut anima iv. 4, 14. civitatis cuiusque partes tres; divites, pauperes, mediocriis fortunae homines iv. 11, 4. civitatis partes duae potissimum, divites et pauperes iv. 4, 19. vi. 3, 4. civitatis partem majorem qui sibi vindicare possint iii. 9, 15. civitatis partes omnes, esse et manere oportet easdem, si salvam velimus rempublicam ii. 9, 22. civitatis pars, ob successus aliquos gloria et viribus aucta, reipublicae formam interdum mutat, vel sibi conformat v. 4, 8

Civitatis imperium penes unum an esse debeat iii. 16, 2. civitatis imperium ac potestas penes quem an quos esse debeat iii. 10, 1. civitates imperio utebantur primum regio, ut populi et gentes i. 2, 6

Civitatis participes qui non sint vii. 9, 7. civitatis consortio qui natura abstinet, aut malus est, aut homine excellentior i. 2, 9. civitatis jus communicatur in deterrimis democraticis etiam iis qui altero parente cives nati sunt vi. 4, 16. civitatis jus xxx minis venditur ei qui altero tantum parente cive natus sit CE. ii. 4, 3. civitatis iure apud Spartanos carebat, qui ad conviviam debitam portionem conferre non posset ii. 9, 32. 10, 7.

Civitatis species et differentiae unde existant vii. 8, 5. civitas magna quae, et quae parva vii. 4, 4, 6.

- civitas magna et hominibus abundans, non est idem vii. 4, 6. civitas magnitudinis modum habere quem debeat vii. 4, 9, 14. civitas hominibus abundans, recte et ex legum praescripto vix administrari potest vii. 4, 7. civitates magnae a seditionibus cur magis vacuae quam parvae iv. 11, 13. civitates olim parvae iii. 15, 11. civitas pulcherrima quae vii. 4, 9. civitas beata quae vii. 1, 11. civitas beata per se sola quae sit vii. 2, 16. civitas beata quae futura sit, e quibus constare debeat vii. 4, 4. 13. civitas beata esse an possit siue beatis seu opulentis custodibus ii. 5, 27. civitas beata non ad unam dumtaxat partem respicit, sed ad cives universos vii. 9, 7. civitati suppere quae debeant ad bene beateque vivendum vii. 4, 4. civitas proba ut fiat vii. 13, 9. civitas virtutes quas habere debeat vii. 15, 1. civitas virtute quid opus habeat, cum potentia et amicitia pollet v. 9, 4. *Vide et Urbs.*
- Civilis societas quarum rerum statuenda iii. 9, 14. civilis societas optima quae iv. 11, 10. civilis vita, in belli et pacis negotia distincta i. 5, 10. civiles actiones otium requirunt vii. 9, 4. civilis principatus, liberorum et aequalium est imperium i. 7, 1. civile bonum, jus iii. 12, 1
- Classis praefectura Sparta an recte constituta ii. 9, 33
- Clava cadere v. 10, 19
- Clazomeniorum seditio v. 3, 15. Clazomeniorum stratagema oeconomicum CE. ii. 17, 1
- Cleander, Gelae tyrannus v. 12, 13
- Cleomenes Lacedaemonius Argivos attulit v. 3, 7
- Cleomenis Alexandrini stratagemata oeconomica CE. ii. 34, 1. 40
- Cleotimus Amphipoli seditionem ciet v. 6, 8
- Clisthenes post ejectos tyrannos Athen. remp. ut mutarit iii. 2, 3. Clisthenis machinamentum in amplianda democratia vi. 4, 18
- Clisthenes sublata Myronis tyrannide, aliam tyrannidem Sicyone instituit v. 12, 12. Clistheni Sicyonio auctoritatem quae conciliaverint v. 12, 1.
- Cuidi oligarchia quomodo mutata v. 6, 4. unde subversa v. 6, 16
- Codrus rex cur factus v. 10, 8
- Cœna collatitia iii. 11, 2. 15, 7
- Cœtus instituti etiam vitæ ipsius causa iii. 6, 4
- Coam democratiam quid convulserit v. 5, 2
- Coitus quas ob causas amantibus a Platone negetur, et an recte ii. 4, 3. de coitu lex vii. 16, 17
- Collactanei i. 2, 6
- Collatitia cœna: *Vide Cœna.*
- Collegiorum convivia vii. 12, 2
- Coloniz propter generis conjunctionem i. 2, 6
- Colophon qua reip. forma olim usa iv. 4, 5. Colophoniorum et Notiensium seditio v. 3, 15
- Colo seu cribro haurire CE. i. 6, 1
- Columnarum inscriptio in templis pretio venditur CE. ii. 20
- Comas alere atque ornare ii. 8, 1. comas alendæ jus CE. ii. 15, 3
- Comitiorum ratio iv. 14, 4, 5
- Communio, amicitiz aliquid habet iv. 11, 7. communio et societas omnis, boni alicujus causa institui solet i. 1, 1. communio præcipua, et reliquas omnes complectens, est civitas, et civilis societas ibid. communio, in primis autem civilis, desiderio ducuntur omnes i. 2, 15. communio an omnium rerum et omnibus esse debeat in civitate ii. 1, 3. vii. 9, 1. communio seu consortium humanorum omnium, difficilis ii. 5, 4. communio æqualis an inter inæquales iii. 9, 5
- Comœdias spectare, pueritiæ non licitum vii. 17, 11
- Comparatio cujusvis cum quovis iii. 12, 6
- Compositio et mistio in rerump. formis quibus limitibus definita iv. 9, 2
- Concentus: *Vide Harmonia.*
- Concionis jus penes populum iii. 11, 16. concionis jus in democratia vi. 2, 5. de concionum jure lex iv. 13, 1, 3, 5. concionis [*†*cogendæ] jus pro censu iv. 9, 3. conciones habentibus præmia in quibusdam rebus. proposita iv. 15, 13. concionum et judiciorum infrequentia, ubi reditus sunt exigui vi. 5, 5. concio potestatem quarum rerum habeat iii. 11, 15
- Condalus, Mausoli præfectus, quibus stratagematis rem fecerit CE. ii. 15, 1
- Condemnatorum bona sacra esse jubentur, non publica vi. 5, 3
- Connubia quando et æqualibus jungi debeant vii. 16, 2. connubia quo anni tempore jungenda, et qua utriusque sexus ætate vii. 16, 10
- Conservare parta ni sciamus, cribro haurimus aquam CE. i. 6, 1

- Consuetudo, secundus ad honestatem assequendam gradus vii. 13, 11. consuetudo et mores, ingenium ac naturam mutant ibid. consuetudo quo melior, eo meliorem efficit reip. formam viii. 1, 2
- Consultatio de rebus civitati utilibus penes quos esse debeat iv. 14, 2, 4, 5, vii. 9, 4. consultationum et iudiciorum potestas populo concessa iii. 11, 8. consilia si inter se communicent nobiliores et plebei, rectius deliberationes fiunt in rep. iv. 14, 12
- Contemplatio rectissime ut fiat i. 2, 1
- Contemptus et invidia, a civili societate plurimum abeunt iv. 11, 7. contemptus saepe ad insidias et manus inferendas concitat v. 10, 22, 32. seditiones quomodo pariat v. 3, 5. iræ ardorem accendit vii. 7, 5
- Continentia tollitur in rerum omnium communitate ii. 5, 10
- Contractum parvorum iudicia iv. 16, 4. contractibus privatis destinatum iudicium iv. 16, 2
- Contraria efficiunt contraria v. 8, 1
- Controversis negotiis sui sunt magistratus vi. 8, 7
- in Contubernium civitatis recepti inquilini, saepe seditiones cient v. 3, 11
- Contumeliæ quomodo seditiones saepe excitent v. 3, 1. contumeliæ genera varia v. 10, 15. contumeliæ duo potissimum genera vitanda monarchæ v. 11, 28. contumeliosæ injuriæ iras et manus adversus tyrannos concitant v. 10, 13
- Convictus et humanorum omnium communitas, difficilis ii. 5, 4. convictu exterorum magis quam civium gaudent tyranni v. 11, 14. convictus instituta iii. 9, 13
- Conviviorum publicorum institutum vetus est vii. 10, 2. a conviviis publicis arcentur, qui dictis aut factis turpitudinem aliquam admiserint vii. 17, 9. conviviis magistratuum peculiaris locus destinatus vii. 12, 2. convivia Spartana recte instituta fuerint, nec ne ii. 9, 10. conviviorum Cretensium et Laconicorum collatio ii. 10, 7. conviviorum magistros Plato vult esse sobrios ii. 12, 12
- Copia ad vitam bene degendam sufficiens i. 8, 14
- Copulatio eorum quorum alterum sine altero esse nequit i. 2, 2
- Corinthiorum tyrannis quam diu duravit v. 12, 3
- Corpus anima prius ortu vii. 15, 9. animi imperio a natura subiectum i. VOL. X.
- 5, 4, 5. corpora liberis alia, alia servis a natura data i. 5, 10. corporis cura, in institutione puerili, animi curam præcedit vii. 15, 10
- Corrigere remp. non minoris artis quam institnere iv. 1, 7
- Cotys Thracum regia stratagema æconomicum CE. ii. 28. Cotyi Thracum regi pecunias ut collegerit Iphicrates CE. ii. 27. Cotys cur interfectus v. 10, 18
- Cræteas (seu Cratevas) Archelao cur insidiatus v. 10, 17
- Crepidaculum Archytæ viii. 6, 2
- Cretæ insulæ situs ii. 10, 3. Cretensium et Laconum cognatio ii. 10, 2. Cretensis reip. constitutio examinatur ii. 10, 1. Cretenses servis quæ interdixerint ii. 5, 19. Cretenses cur minus insidiarum a servitiis suis experti quam Lacedæmonii ii. 9, 3. Cretica institutio et leges, ad res bellicas directæ vii. 2, 9
- Crocodilus pro deo colitur in Ægypto CE. ii. 34, 2
- Crudeles gentes quæ viii. 4, 3
- Cumis democratia a Thrasymacho ut convulsa v. 5, 4. Cumanis homicidii lex quæ fuerit ii. 8, 20
- Cupiditas in pueris est a primo statim ortu vii. 15, 10. ad cupiditatum expletionem vulgus plerumque vivit ii. 7, 19. cupiditas et animi impetus magistratum saepe pervertunt iii. 16, 5. cupiditatis natura, infinita est ii. 7, 19. cupiditas si maior sit quam necessitas postulat, consequuntur injuriæ ii. 7, 11. cupiditates potius ad æquabilitatem revocandæ quam opes ii. 7, 8. cupiditatis inmodicæ remedia ii. 7, 12, 20
- Cura in hominibus excitari quibus rebus solent ii. 4, 9. cura privatorum, major esse solet quam publicorum ii. 3, 4
- Curare aliena nemo ita solet ut propria CE. i. 6, 3. curantur negotia melius, si singuli singulis, quam si singuli pluribus præficiantur curatores iv. 15, 6
- Curationes civiles quot generum sint iv. 15, 3. curationes plures simul sustineri an possint iv. 15, 8
- Curatores eorum quæ tum in urbe tum foris ad commodum et decorum publicum spectant vi. 8, 3. curatores rei divinæ vi. 8, 18. curatores minus diligentes sunt, nisi herus subinde opus inspiciat CE. i. 6, 5
- Curiarum numerum augere vi. 4, 19
- Custodes civitatis ii. 4, 10. sunt velut

- praesidiarii ii. 5, 20. quales esse debeant vii. 7, 5. liberi a terræ cultura ii. 5, 17. custodibus civitatis an recte beatitas a Socrate adempta ii. 5, 27. custodibus multi magis indigent, quam custodire alios possunt vi. 8, 12
- Custodia magistratus iii. 15, 14, 16. custodia regia et tyrannica ut differat iii. 14, 7. custodia regia, e civibus; tyrannica, ex hominibus exteris v. 10, 10. custodia urbis vi. 8, 14. custodiæ nocturnæ in civit. necessariæ v. 8, 8. custodia vacare domus nunquam debet Cæ. i. 6, 6. custoditionis et exactionis munera in quibusd. rebus publ. distincta vi. 8, 11
- Cypselus, Corinthi tyrannus e demagogo factus v. 10, 6. tyrannidem Corinthi per xxx annos tenuit v. 12, 3, 4. Cypseli stratagema œconomicum Cæ. ii. 2
- Cypselidarum donaria et monumenta v. 11, 9. Cypselidarum tyrannis quam diu dpravit v. 12, 3
- Cyrenaicæ democratiæ antores quo instituto usi vi. 4, 18. Cyrenaicæ seditionis causa vi. 4, 17
- Cyrus rex cur factus v. 10, 8. Astyagi arma et manus cur intulerit v. 10, 24
- Cyzicenorum stratagema œconomicum Cæ. ii. 12
- D.
- Dædali instrumenta i. 4, 3
- Daphneus a Dionysio accusatur v. 5, 10
- Debita in album publicum referabantur apud Chios Cæ. ii. 13. debita privata in pecunie inopia exigit civitas ib.
- Decamnichus insidiarius adversus Archelaum dux v. 10, 20
- Decima fructuum Cæ. ii. 1, 6. decima pecoris ibid. decima bonorum a principe exigitur Cæ. ii. 2. decima eorum quæ importantur Cæ. ii. 35, 1. decima exigitur a negotiatoribus Cæ. ii. 26, 3. decima ultra pretium exigitur Cæ. ii. 4, 4. decima pro usura datur ibid.
- Dedicatio emptitia Cæ. ii. 20
- Dediscere non minus laboriosum quam discere iv. 1, 7
- Definitum unumquodque opere ac facultate sua i. 2, 13
- Delatores tyrannorum v. 11, 7
- Deliberandi facultas in servo nulla; in muliere, non sui juris; in puero, imperfecta i. 13, 7. *Vise et Consult.*
- Delphi ex affinium dissidio seditione et bello implicati v. 4, 5
- de Democratia quid sentiant quidam iv. 2, 3. democratia vulgo quæ dicitur iv. 4, 1. democratia prius vocabantur quæ nunc *voluntatis* iv. 13, 11. democratia quid sit iii. 8, 2. democratia vere quid iv. 4, 3, 6. democratia maxime quæ esse videatur iv. 14, 12. democratia definitio examinata iii. 8, 3, 4. democratia ab oligarchia qua re differat iii. 8, 7. democratia duobus potissimum limitibus terminata v. 9, 14. democratia, *voluntatis* excessus est iii. 7, 5. in democratiis resp. est penes populum iii. 6, 2. democratia unde exstiterit v. 1, 3. democratia et tyrannide nata iii. 15, 12. democratia existere ubi solet iv. 12, 3. democratia institui ubi possit vi. 4, 1. in democratia jus ut æquetur vi. 3, 1. democratia scopum quem habet iii. 7, 5. democratia scopus, libertas iv. 8, 7. democratia seditionibus minus obnoxia quam oligarchia v. 1, 15. democratia tiores et diuturniores cur sint quam oligarchia iv. 11, 14. democratia quid conducat iv. 14, 12. democratia species iv. 4, 21, 22. 5, 3. democratia species e quorum compositione oriuntur vi. 1, 7. democratia species optima quæ vi. 4, 1. democratia species prima et optima ut constituenda; agriculturalum scilicet et pastorum ibid. democratia species postrema ut instituat et stabilietur vi. 4, 15, 16. democratia communia quæ vi. 2, 1. democratia quid conservet vi. 6, 5. democratia quibus ex causis mutari potissimum soleant v. 5, 1. democratia pro oligarchia Athenis a Solone instituta ii. 12, 2. democratia et oligarchia proba mistura quæ iv. 9, 6. democratia resp. quibus limitibus sit definita vi. 2, 1
- Democratici legislatoris officium vi. 5, 1
- Derdas Amyntæ cur insidiatus v. 10, 16
- Deus beatus per se vii. 1, 10. Divinæ potentia opus vii. 4, 8. Dei cultu reip. præ ceteris opus est vii. 8, 7. divini cultus antistites vi. 8, 18. deorum cultus quibus in rep. committi debeat vii. 9, 9. divini cultus cura Lacedæmone penes reges iii. 14, 3. Dei cultus principi studiosè procurandus v. 11, 25. Dei sui contemptum magno redimunt sacerdotes Ægyptii Cæ. ii. 34, 2. deorum ut simulacra,

- ita et vitas suis similes fugunt homines i. 2, 7
- Dii natales a gravidis diligenter colendi vii. 16, 14. dii scurriles et ludicri vii. 17, 10. dii regio imperio uti cur crediti i. 2, 7
- Deus quidam inter homines est vir qui virtutibus ceteros antecellit iii. 13, 13
- Diagoras Eretriensem oligarchiam subvertit v. 6, 14
- Dicere quæ non veremur, eadem nec facere vii. 17, 8
- Dictorum testimonia e rebus [†verbis] petuntur viii. 5, 23
- Dictatores, *ἀλκυβίται* iii. 14, 8
- Didalis seu Didalcis Persæ stratagema cæcon. Cæ. ii. 25, 1
- Dies exemptitii Cæ. ii. 30, 3
- Diffidere amicis, tyrannicum est v. 11, 10, 15
- Dignitatis æqualitas controversa est v. 1, 13
- Diocles, Philolai amasius, qua occasione patriam deseruerit, et quale sibi Thebis monumentum struxerit ii. 12, 8
- Dion Dionysio cur insidiatus v. 10, 23.
- Dionis in Dionysio persequendo institutum v. 10, 28. Dion Dionysii ejectione scipsum perdidit v. 10, 32.
- Dionis dictum de Dionysio Cæ. i. 6, 3
- Dionysius Daphnæum accusat v. 5, 10. custodiam a Syracusanis petens, quod responsum acceperit iii. 15, 16. tyrannus Syracusis e demagogo factus v. 10, 6. tyrannidem Syracusis Hipparini impulsu arripit v. 6, 8. monopolam Syracusis ablegat i. 11, 12.
- Dionysii Syracusanorum tyranni, stratagemata cæconomica Cæ. ii. 21, 1. 42. Dionysius uno quinquennio omnes Syracusanorum opes ut collegerit v. 11, 10. Dionysii affinitas Locros perdidit v. 7, 10
- Dionysius junior Dionis insidias cur expertus v. 10, 33. Dionysii junioris tyrannis ex se ipsa convulsa v. 10, 31
- Diophantus Athenis opifices fecit publicos ii. 7, 23
- Disci solent quatuor ferme; litteræ, gymnastica, musica, pictura viii. 3, 1. discimus alia consuetudine, alia auditione vii. 13, 13
- Disciplina commoda unice reipublicæ opus est v. 9, 11. disciplinæ scopus viii. 2, 6. disciplinæ tempus duabus ætatibus distinctum vii. 17, 15. disciplinæ spectandæ primum pueris, deinde paulatim addiscendæ vii. 17, 14. disciplina, cum labore et molestia conjuncta est viii. 5, 4
- Dissidium maximum virtutis et vitii v. 3, 16
- Distensiones in puerili ætate antetandæ vii. 17, 6
- Dithyrambus ad Phrygiam harmoniam accedit viii. 7, 10
- Divisio in compositis procedit usque ad incompressa i. 1, 3
- Divites, viri boni ac spectati cur appellantur iv. 8, 4. qua re ceteris civibus in republica potiores iii. 13, 2. Spartæ nihilo insigniores quam pauperes iv. 9, 8. divitum in democratiis quæ habenda ratio v. 9, 10. 8, 20. divitum commodis in quibusdam favent leges politicæ; in quibusdam commodis pauperum iv. 13, 1, et deinceps. divites in oligarchia multantur nisi judicia exercent iv. 9, 2. divitibus in republica non tribuendum nimium iv. 12, 6. divites per seditionem oppressi, pecuniis et exilio multantur Cæ. ii. 12
- Divitiæ quid i. 13, 1. divitiarum nomine alias aliud accipitur i. 13, 1. divitiæ an censendæ in quarum copia perimus fame i. 9, 11. divitiæ infinitæ quæ, et cur i. 9, 13. divitiæ veræ unde i. 8, 14. *Vise et Opes.*
- Diuturnum esse quod vult, violentia carere debet v. 11, 2, 3
- Dolium pertasum Cæ. i. 6, 1. dolium perforatum esse improba egestatis cupiditas vi. 5, 7
- Domini oculus pinguefacit equum Cæ. i. 6, 4. domini vestigia, optimum agro lætamen ibid. dominorum multitudinem quam Homerus bonam esse neget iv. 4, 27. *Vise Herus.*
- Dominari multis plerique omnes cupiunt vii. 14, 17. dominari quibus liceat vii. 2, 15
- Dominatus, seu herile imperium vii. 14, 7. dominatus seu herilis imperii ratio iii. 6, 6, 11. Dominium, et Imperium, seu Magistratus, non sunt idem vii. 3, 2. dominium a natura cui tributum i. 2, 2. dominium rerum omnium an penes unum esse expediat iii. 15, 2
- Domus seu Familia quid i. 2, 5. domus et civitas, boni jurisque communione congregata i. 2, 12. domus seu familiæ partes Cæ. i. 2, 1. domus primæ et minimæ partes quæ i. 3, 1. domus seu familiæ partes præcipuæ, maritus et uxor ii. 9, 5. domus perfecta et liberis et servis constat i. 3, 1. domus

- imperium penes natu maximum i. 2, 6. domesticum imperium, monarchia est i. 7, 1. domus custodia vacare numquam debet *CE.* i. 6, 6. domus una case debet, sed non omni ex parte ii. 5, 14. domus colonia, pagus i. 2, 6.
- Domus duas inhabitare difficile ii. 6, 15. domus et cives aequali numero manere voluit Phido Corinthius ii. 6, 13. domus strui ut debeat i. 6, 8. *Vise et Aedes.*
- Doria compositio iv. 3, 7. Dorica harmonia propr. viii. 5, 22. 7, 8, 12. Dorii moduli in puerorum institutione permixti viii. 7, 12
- Dotes apud Spartanos dabantur magnæ ii. 9, 15. de dotibus institutum Phaleas ii. 7, 3
- Doxandri et filiorum repulsa v. 4, 6
- Draconis leges ii. 12, 13
- Ducis opera populus in bello carere non potest v. 11, 10. dux nimis multitudinis nemo esse potest vii. 4, 11. dux belli apud Lacones rex est iii. 14, 3. duces in reges suos cur arma interdum vertant v. 10, 24. duces bonis amissis saepe res novas moluntur v. 12, 17. duces sine copiis nihil prosunt *CE.* ii. 41, 2
- Ducatus perpetuus in rep. iii. 14, 14. 16, 1. ducatus perpetuus an utilis rebuspubl. iii. 15, 2
- Dulce erigunt, aque copiosæ admixtum, nullum sui sensum in temperatura præbet ii. 4, 8
- Duo unâ rem gerentes iii. 16, 10 E.
- Ebrios delinquentes gravius mulctari vult Pittacus quam sobrios ii. 12, 13. ebriosus, contemptui et insidiis magis obnoxius quam sobrius v. 11, 24
- Ephialtes viii. 6, 12
- Ejurare magistratum iv. 13, 2
- Eligere recte non nisi scientes possunt iii. 11, 12. eligere seipsos possunt quidam in quibusdam rebuspubl. iv. 14, 9
- Elidensis oligarchia v. 6, 11
- Elimæ rex v. 10, 17
- Eloquentes, populari auræ student v. 5, 7
- Eminens virtute, an summovendus e civitate, ut ii qui opibus et potentia præminent iii. 13, 24, 25. eminenti imperium quando debeatur iii. 17, 8
- Eminentia seditiones aliquando in rep. excitat v. 3, 3. eminentior civitatis pars missione temperanda et castiganda est v. 8, 14. eminentiores in republ. vel relegari solent, vel accidi iii. 13, 15. eminentiorum capitum detruncatio v. 10, 13
- Emitti ad externos solent quorum domi est abundantia i. 9, 7
- Emporia quibus civitatibus sint, quibus non vii. 5, 4
- Emptio lucri causa fit ii. 11, 12
- Ephesiorum stratag. œcon. *CE.* ii. 20
- Ephialtes Areopagiticum senatum accidit ii. 12, 4
- Ephori Lacedæmone a Theopompo rege instituti v. 11, 2. e plebe sumebantur ii. 6, 17. numero erant quinque ii. 10, 6. Ephorum Spart. munus ii. 9, 26. Ephori apud Lacedæmonios alii alias lites judicant iii. 1, 10. Ephorum magistratus apud Lacedæmonios, democratia quædam est ii. 6, 17. Ephori Spartani eandem habent potestatem quam apud Cretenses *et Acorpi* ii. 10, 6. Ephorum Spartanorum cum Carthaginiensium ciiii magistrata collatio ii. 11, 3. Ephoros Sparte tollere conatus Pausanias v. 1, 10. Ephorum magistratus an recte apud Spartanos constitutus ii. 9, 19. 10, 10
- Epidamnus operas habet publicas ii. 7, 23. Epidamni imperium penes unum iii. 16, 1. Epidamni republ. unde mutata v. 1, 10. Epidamniis reip. mutationem attulit nuptialis controversia v. 4, 7
- Epimenidi *δύνασται* qui i. 2, 5
- Equa justa ii. 3, 9. equum pinguefacit domini oculus *CE.* i. 6, 4. equos alere qui soleant iv. 3, 2. equi non nisi a locupletibus ali possunt vi. 7, 1. equorum et canum usus Lacedæmone communis ii. 5, 7
- Equitum oligarchia v. 6, 14. in Equitatu olim consistebat bellicum robur iv. 13, 10. equitatu et graviori armaturæ additur etiam levis armatura vi. 7, 2
- Eretrienses, equos adversus hostesalebant iv. 3, 3. Eretriensis oligarchia ut subversa v. 6, 14
- Eruditio et nobilitas, divites magis comitantur iv. 8, 3
- Erythris oligarchia unde mutata v. 6, 5
- Ethicorum mentio ii. 2, 4. iii. 9, 3. iv. 11, 3. vii. 13, 5
- Evæsis Syri stratagema œconomicum *CE.* ii. 33
- Evagoras Cyprius eunuchi insidias cur expertus v. 10, 16
- Eubulus Autophradatem ab Atarnei obsidione ut averterit ii. 7, 17
- Eunomia dicta poesis Tyrtaei v. 7, 4

Euripides ob exprobratum sibi oris foetorem gravius commotus v. 10, 20.
 Euripidis locus de rebus politico necessariis iii. 4, 8. locus de libertate democratica v. 9, 15. sententia de somno et poculis viii. 5, 2
 Europæa ingenia qualia vii. 7, 2
 Eurum noti speciem quidam faciunt iv. 3, 7
 Eurytion Heracleensis v. 6, 15
 Euthykrates Onomarchi Phocensis filius v. 4, 7
 Exactio a venditoribus et emptoribus et ceteris negotiatoribus CE. ii. 26, 3. exactores iidem et iudices esse non debent vi. 8, 10, 11
 Excessus reprimi solent in omnibus artibus et scientiis iii. 13, 21. excessus quibualibet in rebus graves iv. 11, 5. excessus alius alio melior non est, sed minus malus iv. 2, 3. excessus primorum et præstantissimorum pessimi iv. 2, 2. excessus fines seu limites, ex effectis perspiciuntur vii. 4, 12
 † Exclusio a convicta publ. vii. 17, 9
 Excubis et præsidia per opportuna loca disposita vii. 12, 1
 Exercitatio quæ quibus conveniat iv. 1, 1
 Exploratores tyrannorum v. 11, 7
 Exponere fœtum mutilatum seu manum licet vii. 16, 15
 Exsectus a rege suo deficit, velut contumeliam passus v. 10, 18
 Externorum ope indigemus ad impetranda ab illis necessaria i. 9, 7. exteri non admittuntur ad capessendam remp. vii. 4, 14
 F.
 Fabricari mente et cogitatione, præcipuarum actionum una est vii. 3, 8
 Fabulas audire pueritiam quas conveniat vii. 17, 5. fabula de leporum et leonum concione iii. 13, 14
 Facere et agere, specie differunt; sed instrumentis ambo indigent i. 4, 4
 Facultates: *vise* Opes.
 Familia: *vise* Domus.
 Felicitas et beatitudo non sunt idem vii. 3, 1
 Ferrarum usus i. 8, 11. ferarum exemplum non ubique locum habet ii. 5, 24
 Ferini et belluini mores viii. 4, 1, 5
 Ferrum animis quibusdam a Deo admistum ii. 5, 26. ferrum gestabant veteres Græci ii. 8, 19
 Figulus Figulo invidet v. 10, 30
 Filios quatuor qui procreasset, Spartæ immunis erat ii. 9, 18. filius impe-

rium cum patre gerere non poterat v. 6, 4. filius patri succedit in oligarchicis rebus. iv. 14, 9
 Finis, et id cuius causa quidque sit, censetur optimum i. 2, 9. finis artium et scientiarum omnium, Bonum est iii. 12, 1. finis, actionum honestatem turpitudinemque ostendit vii. 14, 7
 Finitimis contermini, in quibusdam rebus. non admittuntur ad consilia de bellis adversus finitimos gerendis vii. 10, 12
 Fletus in puerili ætate an prohibendi vii. 17, 6
 Fluvius unus idemque an dicendus iii. 3, 6. fluvio frigido recens natos immergere vii. 17, 3
 Focus publicus vi. 8, 20. focus sacer, et qui a foco abducuntur CE. i. 4, 1
 Fœminæ natura et munia CE. i. 3, 1. fœminæ nubere possunt anno ætatis xviii vii. 16, 9
 Fœminini et masculini sexus copulatio necessitate facta CE. i. 3, 1. fœmineum genus apud barbaros eadem conditione est qua servile i. 2, 4
 Fœnus unde dictum, et cur i. 10, 5. fœnus duplum e monopolia i. 11, 11. fœnore se interdum obligat ipsa resp. CE. ii. 17, 1
 Fœtor oris exprobratus, gravem Euripidi iram movit v. 10, 20
 Fons unus idemque an dicendus iii. 3, 6. fontium curatores vi. 8, 5
 Fores quæ extrorsum aperiantur, interdixtæ CE. ii. 5, 1
 Fortitudinis officium i. 9, 17. fortitudo comitatur non agrestissimos quosque, sed mitioribus et leoninis moribus præditos viii. 4, 2. fortitudo viribus armata, audacia est v. 10, 25
 Fortuna, externorum causa est, seu auctor vii. 1, 10. fortuna justum aut temperantem reddit neminem ibid. fortuna prospera et otium, petulantiores reddunt animos vii. 15, 3. fortunam secundam ferre non cuiusvis est v. 8, 12
 Forum rerum venalium vii. 12, 6. forum rerum venalium omnibus apud se præbent cæ civitates quæ proventum ubertatem spectant vii. 6, 4. forum liberum, in Thessalia quodam fuerit vii. 12, 3. fori structura qualis esse debeat ibid. fori curatores vi. 8, 3
 Frater maximus natu et minimus natu, quibusdam in locis non simul imperium gerunt v. 6, 3. e fratribus pluribus maximus natu tantum ad impe-

- rium admittebatur v. 6, 4. fratrum ex paternorum bonorum divisione dissidium v. 4, 4. fratrum bella gravia vii. 7, 8
- Frigidae regiones qualia ferant ingenia vii. 7, 2
- Frigori a pueris assuefaciendi liberi vii. 17, 2
- Fructus pro privatis usibus dividi a populis quibusdam solent ii. 5, 2. fructuum digestio in familia Cē. i. 6—8
- Frumenti exportatio lege vetita Cē. ii. 18
- Fundos communes esse an expediat ii. 5, 2
- Furta ex inopia ii. 7, 11
- Futilia omnia juventuti debent esse peregrina et insolita vii. 17, 14
- G.
- Gelsa oligarchia in tyrannidem versa v. 12, 13
- Gelonis tyrannis v. 3, 5. Gelonis tyrannis ex se ipsa convulsa v. 10, 31. Gelonis tyrannis Syracusis in democratiam versa v. 12, 12. Gelonis tyrannis quam diu duravit v. 12, 6
- Generationis terminus in utroque sexu qui vii. 16, 5
- Generis conservatio per proles prosemnationem i. 3, 4. generis propagandi cupiditas innata et animali cuique et plantæ i. 2, 2
- Generis virtus, nobilitas iii. 13, 3. generis præstantia ubique honorata est iii. 13, 2. ob generis præstantiam quidam plus dignitatis sibi arrogant v. 1, 7
- Generosi, magis cives sunt quam degeneres iii. 13, 2
- Gentium et populorum discrimen pro situs et loc. diversitate vii. 7, 2
- Gladus Delphicus i. 2, 3
- Gloriæ infinita quaeritur copia; virtutis non item vii. 1, 5
- Gordii filius Psammetichus v. 12, 3
- Gorgias Leontinus Lariasseos ut definiat iii. 2, 2. Gorgiana virtutum enumeratio i. 13, 10
- Græcanicorum populorum differentia vii. 7, 4. Græcæ nationis dotes vii. 7, 3. Græcorum resp. clarissimæ an ad rectam institutionis normam compositæ vii. 14, 15. Græciæ principes civitates, in oppidis sibi subjectis, ad suæ resp. normam, vel democratas instituebant, vel oligarchias iv. 11, 18. v. 7, 14
- Grammatica cur discatur viii. 3, 1
- Gravidarum diæta et exerc. vii. 16, 14
- Gravis armatura, opulentorum magis est quam inopum vi. 7, 1
- Gubernatoris scopus iii. 6, 8
- Gymnasia et arma servis interdicta apud Cretenses ii. 5, 19. gymnasia seniorum vii. 12, 4
- Gymnastica cur discatur viii. 3, 1, 7. gymnastica quomodo utendum viii. 4, 7. de gymnasticis exercitiis leges politicæ iv. 13, 4
- Gymnicis ludis, celeritatis et tarditatis habetur ratio iii. 12, 7
- H.
- Habitationes olim sparsæ i. 2, 7. in habitationis consortium recepti inquilini, sæpe seditiones excitarunt v. 3, 11
- Habitus corporis qualis congruat ad proles generationem vii. 16, 12
- Hanno: *vise* Annon.
- Harmodius et Aristogiton cur Pisistratidis manus intulerint v. 10, 15
- Harmoniarum seu concentuum differentia viii. 5, 22. 7, 3. harmonia ex eisdem sonis quomodo dicatur alia iii. 3, 8. harmoniarum duas species primarias quidam faciunt, Dorian et Phrygiam iv. 3, 7. harmoniis omnibus utendum an sit viii. 7, 1. harmoniarum usus idem non est viii. 7, 3. harmoniarum degressionis seu deflexiones viii. 7, 7
- Haurire colo seu cribro Cē. i. 6, 1
- in Helicæam conveniunt magistratuum collegia, cum magistratus aliquis creandus est v. 1, 11
- Hellancrates Lariasseus v. 10, 18
- Heniochi, gens crudelis viii. 4, 3
- Heraclea oligarchia e pauciori numero ad sexcentos extensa v. 6, 3. Heracleæ Ponticæ oligarchia quo casu mutata v. 6, 7. Heracleensis populus imperio ut privatus v. 5, 3. Heracleensis seditionis causa v. 6, 15. Heracleotarum copiæ navales vii. 6, 8. Heracleotarum Ponticorum strategema œconomicum Cē. ii. 9, 1
- Heracleodorus Oritanus v. 3, 9
- Heracles Ænias v. 10, 18
- Heracleti dictum de ira v. 11, 31
- Heræensi reip. mutationem quæ attulerint v. 3, 9
- Hercules ab Argonautis cur relictus iii. 13, 16
- †Heredia institutiendi ius apud Spartanos *ἐπικλήσις* concessum ii. 9, 15. de hereditatibus constitutio oligarchica v. 8, 20
- Hermæas a Mentore captus Cē. ii. 29
- Heroum et deorum ab hominibus differentia vii. 14, 2
- Herus hero præstat i. 7, 3. heri dili-

gentis vigilantia CE. i. 6, 6. *Vise et Domin.*
 Herilis scientia quæ i. 7, 4. herile imperium vii. 14, 7. herilis imperii ratio iii. 6, 6, 11. herile imperium, multis civile seu politicum videtur vii. 2, 14
 Hesiodi gnoma de invidia v. 10, 30. sententia de uxore ducenda CE. i. 4, 2. locus de primis rei familiaris instrumentis i. 2, 5. locus de familia instituenda CE. i. 2, 1
 Hestiamensium seditio e duorum fratrum dissidio v. 4, 4
 Hieronis exploratores v. 11, 7. Hieronis et Gelonis tyrannis quamdiu duravit v. 12, 6
 Hilotæ Lacedæmoniis dominis suis sæpe insidiati ii. 9, 2
 Hipparchus Dionysium Syracusæ ad tyrannidem arripendam incitat v. 6, 8
 Hippix Atheniensis stratagemata ocon. CE. ii. 5, 1
 Hippocrates magnus medicus vii. 4, 5
 Hippodamus Euryphonis filius, Milesius, reip. formam quam instituerit ii. 8, 1. Hippodami resp. examinatur ii. 8, 7. Hippodamia urbis distinctio vii. 11, 6
 Hispani, *quare* Iberi.
 Homerus Jovem patrem hominumque deumque cur vocet i. 12, 3. *πολυκοιρανία* quam bonam esse neget iv. 4, 27
 Homeri locus de regis potestate in expeditione iii. 14, 4. locus de rei familiaris principatu i. 2, 7. hemistichium de inquilino iii. 5, 9. locus de eo qui bellum cupit i. 2, 9. loci duo de musica seu cantu inter epulas viii. 3, 8, 9
 Homicidiorum judicia iv. 16, 3. homicidii lex Cumanis quæ fuerit ii. 8, 20
 Homini voræ gentes viii. 4, 3
 Homo proprium inter animalia cetera quid habeat i. 2, 12. natura civile et sociale animal est i. 2, 9, 10. iii. 6, 3. armatus est prudentia et virtute i. 2, 16. sine virtute agrestissimum est animal, tum in victu tum in rebus veneriis ibid. legum et juris imperio excusso, animal est omnium pessimum i. 2, 15. hominis gratia conditæ et plantæ, et animalia cetera i. 8, 11. homo alterius, qui i. 4, 6.
 Honestæ spectanda magis quam necessaria et utilia vii. 14, 14
 Honoris nomine seditiones in rebus. sæpe oriuntur v. 3, 2. honores qua

proportionē conferendi sint in rebusp. v. 8, 12. honorum ademptione ambitiosi maxime irritantur v. 11, 28. honorum publicorum qui non est particeps, est velut inquilinus iii. 5, 9. honorem sibi vindicant nobiles, divites, liberi iii. 12, 8. honorum communio in democratiis major quam in oligarchiis iv. 11, 14. honores otio et quieti sæpe posthabentur a pauperibus iv. 13, 8. lucro postponuntur a vulgo vi. 4, 3. in honore pari malus et bonus ii. 7, 10
 Honoratiores quoque sequitur reliquum vulgus in jud. ii. 11, 11
 Hostes multos qui occidisset, luculeutis olim præmiis afficiebatur; qui nullum occidisset, afficiebatur pœna vii. 2, 11

I.

Iambos audire et videre pueritiam nefas vii. 17, 11
 Janitor in magnis familiis CE. i. 6, 9. *vise et Fores.*
 Iapyges nobiliorem Tarenti partem attulerunt v. 3, 7
 Iapygiæ hab. vet. vii. 10, 5
 Jason extra tyrannidem ecurire se dicebat iii. 4, 9
 Iberi quo præmio remunerari eos qui plures occidissent hostes vii. 2, 11
 Ignobiles seu degeneres censentur sola virtute i. 6, 8
 Ignominia si quæ illatæ esse videntur, majoribus honoribus diluendæ sunt et compensandæ v. 11, 29
 Imagines deorum pro cujusque dignitate i. 5, 10
 Imitari nemo recte potest, nisi quis recte præmonstret CE. i. 6, 5
 Imperare finitimis, non præcipuus civitatis scopus vii. 14, 19. imperare ut dominum, cum injuria conjunctum censent nonnulli vii. 2, 7. imperare moderatos homines, utilissimum rebusp. vi. 4, 7. imperare in sua republ. posse, civem egregium decet vii. 14, 20. imperare et parere novit bonus tum magistratus tum civis iii. 4, 10, 15. imperare recte nequit qui non didicit bene imperio parere iii. 4, 14. vii. 14, 6
 Imperans et imperio parens, quibus discriminibus sint distincti i. 12, 2. imperantis virtus i. 13, 5, 8
 Imperator, *πολέμαρχος, στρατηγός* vi. 8, 15. in Imperatore quæ præcipue spectentur v. 9, 3. *vise et Dux.*
 Imperata ut differant vii. 14, 7
 Imperia, honores appellantur iii. 10, 4. imperium et obedientia plerisque re-

- bus a natura tributa i. 13, 6. imperium et obedientia, conservationis gratia a natura instituta i. 2, 2. et 5, 2. imperium obtinere omnes cupiunt vii. 2, 9. Imperium nemo affectat nisi ambitiosus ii. 9, 28. imperium et dominium a natura cui tributum i. 2, 2. imperium cui jure merito debeatur iii. 13, 8, 10. imperium potioribus jure debetur, secundum nonnullos i. 6, 4. imperium senioribus convenit vii. 14, 5. imperium et potestas rerum penes quos in rep. esse debeat iii. 10, i. 11, 1. imperium seu potestas rerum in republ. vel penes unum est, vel penes paucos, vel penes plures iii. 7, 2. imperio præesse omnes simul non possunt ii. 2, 4. imperium et rerum potestas penes unum an esse in rep. debeat iii. 16, 2. 17, 2. imperium divitiarum ac nobilibus debeatur, necne iii. 13, 7. imperium administrari utrum melius ab homine præstantissimo, an ab opt. legibus iii. 15, 3. 16, 11. imperium ex legum præscripto an magistratus arbitrio rectius administretur iii. 16, 9. imperium an penes eosdem semper esse debeat vii. 14, 1, 8. imperia et magistratus venales esse an expediat ii. 11, 10. imperia in oligarchiis grandi mercede redimantur vi. 7, 5. imperium pro statuæ dignitate confertur ab Æthiopiis iv. 4, 4.
- Imperiorum seu magistratuum differentia iv. 15, 1. imperii species et modi plures iii. 6, 5. imperium aliud, imperantis; aliud, subditi gratia est vii. 14, 6. imperium non omne, dominium est vii. 3, 2. imperia recta quæ sint, et quæ a recta norma deflectant iii. 7, 2. imperium melius, in quo meliores subditi i. 5, 2. imperium herile, et imperium in liberos seu ingenuos vii. 14, 7. imperium in liberos seu ingenuos, pulchrius quam herilis dominatus vii. 14, 19. imperium civile, privæ tranquillitatis et prosperitati officere creditur vii. 2, 7. imperia maxima populo an committenda iii. 11, 7. imperium perpetuum cur plerique cupiant iii. 6, 10.
- Imperium capessere filius cum patre non poterat, nec fratres natu minores cum fratre natu maximo v. 6, 3. *vide* et Magistratus.
- Improbis rerum potestatem committere, non est tutum vi. 8, 12. improbis cur gaudeant tyranni v. 11, 12.
- Improbis hominum, res insatiabilis ii. 7, 19.
- Inæquales in aliquibus, ac in omnibus inæquales esse judicant iii. 9, 4. inæquales æqualia participare an justum iii. 9, 5.
- Inæqualitas justa videtur esse iii. 9, 2. inæqualitas non opum tantummodo, sed etiam honorum, seditiones parit ii. 7, 10.
- Increments: *vide* Augusta.
- Indorum reges vii. 14, 3.
- Indigentia sæpe plura simul experiri cogit i. 8, 9.
- Infantis nota mulctare vii. 16, 18. 17, 9.
- Ingenium seu natura, primus ad honestatem assequendam gradus vii. 13, 11. ingeniorum diversitas pro locorum seu regionum diversitate vii. 7, 2. ingenium et natura, crebra assuetudine mutatur vii. 13, 11.
- Ingenuorum ac nobilium discrimen i. 6, 7. ingenui ex altero tantum parente iv. 4, 21.
- Inimicitia et ira qua re differant v. 10, 35.
- Injuriæ voluntariæ, pleræque omnes ex ambitione et avaritia proficiuntur ii. 9, 28. injuriæ maximas perpetrantur magis ob excessus seu exsuperantias quam ob necessitates ii. 7, 13.
- Injustitia viribus armata, res asper-rima i. 2, 16.
- Inobedientiæ ansa omnis præcidendæ in rep. ii. 8, 23.
- Inopes imperium et otium agere recte non possunt ii. 11, 8. inopes ad opus faciendum convertendi vi. 5, 10. inopum cupiditas improba, dolium perforatum vi. 5, 7. *Vide* et Pauperes.
- Inquillini et servi, civitatis seu habitationis in urbe, sunt participes iii. 1, 3. inquillini honorum publicorum expertes iii. 5, 9. non admittantur ad capessendam remp. vii. 4, 14. inquillinis oppigneratorum firma possessio non datur (E. ii. 4, 4. inquillini sæpe seditiones in rebuspubl. cient v. 3, 11).
- Insatiabile votum i. 9, 11. insatiabilis est hominum improbitas ii. 7, 19.
- Inscriptionis jns pretio venditur (E. ii. 20).
- Insidiæ quorum maxime vitandæ v. 11, 30. insidiæ aliæ corporibus struuntur, aliæ bonis et honoribus v. 10, 14. insidiari bene instructis nemo facile solet vii. 11, 12.

Inspectores constituendi, qui observent ne quis contra quam resp. sit utile, vivat v. 8, 13. inspectione assidua opus est, si diligenter rem geri velit herus CE. i. 6, 4, 5

Institutio, naturæ defectum supplere nititur vii. 17, 15. institutione boni reddimur iii. 18, 1. institutio ratione prius an consuetudine fieri debeat vii. 15, 7. institutio quæ et quomodo instituenda viii. 2, 1. institutionis æqualitas in republ. an utilis ii. 7, 9. institutio una eademque esse debet omnium in republ. viii. 1, 3. institutio juventutis in civitate, una et communis esse debet ii. 5, 15. institutio puerorum ad quos scopos referenda vii. 14, 14. instituendi ad resp. commodum cives v. 9, 11. institutio ad reipubl. commodum quomodo fieri debeat v. 9, 13. institutionis tempus duabus ætatibus distinctum vii. 17, 15. institutio solis custodibus urbis a Socrate tributa ii. 5, 21. institutio pueris pro crepitaculo est viii. 6, 2. institutio in quibusdam nihil proficit v. 12, 8

Instrumenta sua quæque ars desiderat i. 4, 1. instrumentis multis indiget hæc vita vii. 8, 7. instrumenta, faciendi; possessio vero, tantum agendi facultatem præbet i. 4, 4. instrumenta alia animata, alia inanima i. 4, 2. instrumentum excellentius sibi vindicat qui excellit in opere iii. 12, 4. instrumentorum cura in bene instituta familia CE. i. 6, 7. instrumentorum loculi CE. i. 6, 9

Intensio nimia, in qualibet re vitiosa est v. 9, 7

Inventa propemodum omnia; sed eorum alia non collecta sunt, alia non recepta usu iii. 5, 16. inventa primum necessaria; deinde pulchra magis ac magis addita vii. 10, 7. inventis utendum: sed quærenda in super quæ sunt prætermittenda vii. 10, 8

Inventori utilitatis alicujus, an discernendum in rep. præmium ii. 8, 16

Invidia et contemptus, a civili societate plurimum absunt iv. 11, 7

Ionæ tyrannus v. 10, 6

Iphiadis sodalitas v. 6, 13

Iphicratis Atheniensis stratagema economicum CE. ii. 27

Ira odii pars quædam est v. 10, 33. imperiosus et invictus est affectus vii. 7, 6. vindictam magis spectat

quam eminentiam v. 10, 15. cum ira pugnare, difficile v. 11, 31. ira in familiæ et amicos cur asperior vii. 7, 5, 7

Istri oligarchia in democratiam versa v. 6, 3

Italus, Cænotriæ rex vii. 10, 3. Itali regis instituta vii. 10, 4

Itali ab Italo rege denominati, qui olim Cænotri; et Italia quæ olim Cænotria vii. 10, 3

Italise Græcæ leges legislator Charondas ii. 12, 6

Jucundum aliis aliud i. 8, 5

Judex operis bonus esse nequit qui ejus notitiam nullam habet viii. 6, 1. judicare recte de rebus possunt etiam ii qui eas non didicerint viii. 5, 7. judicare vulgus de musicorum et poetarum operibus rectius cur soleat iii. 11, 3. judicat melius populus universus quam unus aliquis homo iii. 15, 7

Judices et exactores iidem esse non debent vi. 8, 10

Judiciorum exactio non penes eum qui condemnavit, sed penes alium vi. 8, 10, 11

Judicium quid i. 2, 16. judiciorum differentia tribus limitibus definita est; e quibus scilicet, de quibus, et quomodo iv. 6, 1, 5. judicia a quibus, de quibus, et quomodo fiant iv. 6, 5. judicia in rebuspub. penes quos esse debeant iv. 14, 13. judiciorum potestas populo concessa iii. 11, 8. judicia de jure et utilitate tum publ. tum pr. penes quos in republ. esse oporteat vii. 9, 4. judicia omnia et omnibus de rebus populus sibi vindicat iv. 14, 4. judicia penes magistratum sunt in quibusdam casibus iii. 16, 10. judicium de singularibus, magistratus est et reipublicæ: de universalibus statuunt leges iv. 4, 31. judicia publica an debeant esse arbitraria ii. 8, 13. judiciorum ratio an recte a Solone instituta ii. 12, 3. judicia de justis et utilibus, reipublicæ in primis necessaria vii. 8, 7.

Judiciorum species octo iv. 16, 2. judicia forensia de tribus potissimum sunt ii. 8, 4. judicia jurata iii. 14, 12. judicia democratica quæ, quæ item oligarchica et aristocratica iv. 16, 8

Judicium in singulis plebeiis imperfectum est; in congregatis, perfectum iii. 11, 9, 14. judicium in re propria, minus sincerum iii. 16, 8, 9, 2, 3

- Judicia prava, multas democracias everterunt vi. 5, 5
 Judicii locus præcipuus ab Hippodamo statuitur unus ii. 8, 4
 de Judicii desertione lex iv. 13, 2
 Jupiter pater hominumque deumque cur dicatur ab Homero i. 12, 3
 Juramenti ritus priscis regibus qui fuerit iii. 14, 12. juramentum oligarchicum v. 9, 10
 Jus et Judicium quid i. 2, 16. jus querentes, medium querunt iii. 16, 8. jus, æquum videtur esse v. 9, 15. jus est quod publice prodest iii. 13, 1. jus civitatem non corrumpit iii. 10, 2. jus et æquitas a rebus publicis omnibus probantur quidem: sed non recte observantur v. 1, 2. jus controversum apud quosdam i. 6, 3. jus diversis an aliud sit iii. 12, 2. jus democratiis quod, quod item oligarchiis vi. 3, 2. jus popolare quod vi. 2, 2, 9, 3, 2
 Jus dicturus civibus, oportet ut norit quales illi sint vii. 4, 13
 Jussa: *quære* Imperata.
 Justum, æquale quiddam est iii. 12, 1. justum, aliquibus justum est iii. 9, 3. justa et utilia ab aliis petimus: ipsi tamen non eadem erga illos exeremus vii. 2, 14
 Justitia, virtus socialis iii. 13, 3
 Juveniles elocari an expediat vii. 16, 6, 8
 Juvenum concubia cur improben-
 tur vii. 16, 6. juniorum proles qua-
 lia vii. 16, 16
 Juvenes ingenuos ministrorum vices
 in quibusdam obire non dedecet vii.
 14, 7. juniores parere decet vii. 14,
 5. juniorum cœtui magistratus ali-
 quos interesse convenit vii. 12, 5.
 juniores viribus, seniores prudentia
 valent vii. 9, 6
 Juventus, irrequieta est viii. 6, 2.
 juventutis submissa reverentia vii.
 14, 5
 L
 Laborum et operarum discrimina i. 11,
 6. labores ad proles generationem
 quales congruant vii. 16, 13. labori-
 bus animus simul et corpus occu-
 pari non oportet viii. 4, 9
 Lactis alimentum vii. 17, 1
 Lacedæmon virtutem an recte colat
 vii. 15, 6. Lacedæmon seditiones
 quas et quibus de causis experta v.
 7, 2. et in seq. Lacedæmone opes
 et facultates ad paucos e potenti-
 oribus et spectatioribus devolvuntur v.
 7, 10
 Lacedæmonii in puerorum institu-
 tione diligentes viii. 1, 4. servis,
 æquis, canibus, et instrumentis ru-
 sticis utantur velut communibus ii.
 5, 7. hilotarum suorum insidiis
 sæpe experti ii. 9, 2. finitimos om-
 nes habebant hostes ii. 9, 3. in ci-
 vitatibus subjugatis tollebat demo-
 cracias v. 7, 14. tyrannides plurimas
 everterunt v. 10, 30. Lacedæmonio-
 rum stratagema œconomicum in ju-
 vandis Samiis Cæ. ii. 10. Lacedæ-
 moniorum resp. cur laudetur a non-
 nullis ii. 6, 17. Lacedæmoniorum
 regnum cur tam diu durarit v. 11, 2
 Lacones juventutem suam laboribus
 efferant; minus convenienter viii.
 4, 1
 Lacones in bellicis concertationibus
 nunc aliis inferiores viii. 4, 4. La-
 cones de modulis recte judicare no-
 runt, etiamsi non discant viii. 5, 7
 Laconica republ. examinatur ii.
 9, 1. Laconice reip. mixtura seu
 temperatura quæ sit iv. 9, 7
 Laconica disciplina an recte insti-
 tuta vii. 14, 16
 Laconicæ institutionis scopus ibid.
 Laconica institutio et leges ad res
 bellicas directæ vii. 2, 9. Laconica
 œconomia Cæ. i. 6, 2, 9. Laconico-
 rum judiciorum alia penes alios iii.
 1, 10. Laconicorum regum potestas
 quæ fuerit iii. 14, 3, 14
 Laconico bello attritus Athenis no-
 biliorum numerus v. 3, 7. *Vise* et
 Sparta.
 Lameticus seu Napetinus sinus vii.
 10, 3
 Lamprus musicus vii. 13, 8
 Lampsacenorum stratagema œconomi-
 cum Cæ. ii. 8
 Larissa oligarchiæ mutationem experta
 sub Alenadis v. 6, 13. Larissæi *πο-
 λευκόλακες* v. 6, 6
 Larissæos ut definierit Gorgias Le-
 ontinus iii. 2, 2
 Legati et præcones iv. 15, 3
 Leonum responsum in concione lepo-
 rum iii. 13, 14. Leonini mores viii.
 4, 2
 Leontini pro oligarchia tyrannide op-
 pressi v. 12, 13
 Leabii ab Atheniensibus contra pacta
 accisi iii. 13, 19
 Leucadica respublica unde nimis popu-
 laris facta ii. 7, 7
 Leucothææ fanum Cæ. ii. 21, 9
 Lex, ordo quidam est vii. 4, 8. con-
 sensio quædam et conventio est i. 6,
 1. pactum quoddam et conventum

- est, spondens mutuum utrumque jus iii. 9, 8. in universalibus imperat: de singularibus decernit magistratus et respublica iv. 4, 31. legeane an magistratus rerum potiri debeant iii. 11, 19. e legumne præscripto, an viri præstantissimi arbitratu, rerum summam administrari magis expediat iii. 15, 3. legeane optimas an virum optimum imperare satius sit iii. 16, 11. leges ad reipublicæ formam accommodatæ esse debent, non contra iv. 1, 9. iii. 11, 21. leges a legislatore accommodari debent et ad regionem, et ad homines regionis illius incolas ii. 6, 7. leges ad reipublicæ conservationem quomodo accommodandæ vi. 5, 2. leges ad plurimæ, an ad meliorum commoda referri a legislatore debeant iii. 13, 11, 14. leges in rebuspublicis quædam ad pauperum, quædam ad divitum commoda latæ iv. 13, 1, 5. leges in rep. nil prosunt, nisi bonæ disciplinæ assuefiant cives v. 9, 12. leges patriæ an mutandæ in rep. ii. 8, 16, 23. legis unius violatio sæpe magnas mutationes in rep. invehit v. 7, 12. legum transgressio parva neglecta, sæpe magnis motibus occasionem præbet v. 3, 10.
- Leges veteres, simplices erant et barbaricæ ii. 8, 19. legum tria dumtaxat genera statuit Hippodamus ii. 8, 4. leges rusticæ vi. 4, 8.
- Legislator** bonus spectare quæ debeat vii. 2, 17, 14, 8, 13. reipubl. partes tres spectare debet iv. 14, 1. ad mediæ conditionis cives semper in rep. respicere debet iv. 12, 4. legislatoris in disciplina instituenda scopus vii. 14, 21. legumlatores institutionis rectam normam an secuti in instituendis rebuspublicis vii. 14, 15. legislatoris democratici officium vi. 5, 1.
- Legumlatores** præcipui qui fuerint, et quas leges apud quos tulerint ii. 12, 6. legumlatores alii suis civibus, alii alienis leges scripserunt, et alii in reipubl. administratione, alii in vita privata ii. 12, 1. legumlatores optimi, e mediocri conditionis hominibus fuerunt iv. 11, 15.
- Legum custodes et ministri** qui constituendi iii. 16, 4. legum custodia qua utendum magistratui iii. 15, 15.
- Liberalitatis officium** in opum usu cernitur ii. 5, 10. liberalitas tollitur in rerum omnium communitate ii. 5, 10.
- Liberiores populi** qui vii. 7, 2, 3. liberi natura quidam sunt, et non sunt i. 6, 9. liberi et ingenui sola virtute censentur i. 6, 8. libera ingenia abhorrant ab adulationibus v. 11, 12. liberi homines quarum rerum potestatem in republ. habere debeant iii. 11, 6. liberi hominis vita vii. 3, 1. libera vita, herili seu dominatrice an melior ibid.
- Liberorum procreandorum lex** Spartz an recte constituta ii. 9, 18. ad liberorum procreationem qualis requiratur corporis habitus vii. 16, 12. liberorum procreatio quorum ref. CE. i. 3, 3. liberorum procreatio quo temporis spatii limitata vii. 16, 16. liberorum procreatio numero limitata vii. 16, 15. liberorum procreatio ni limitetur, absurde possessiones æquantur ii. 6, 10. liberorum numerus limitandus ubi opum quantitati certus limes præscribitur ii. 7, 5. liberorum nimia multitudo qua ratione olim impedita ii. 10, 9.
- Liberi alendi** qui, quique exponendi vii. 16, 15. liberorum victus qualis esse debeat vii. 17, 1. liberorum educatio et institutio quomodo institui debeat ibid. liberos an suo quisque modo instituere debeat viii. 1, 3. liberi divitum Spartz eodem educantur modo quo liberi pauperum iv. 9, 7. liberi ætate nec nimis infra parentes esse debent, nec nimis ad eos accedere vii. 16, 3. liberi pauperes utantur pro ministris vi. 8, 23. liberos communes esse an expediat ii. 3, 5. liberos pro similitudine cum parentibus, dividunt Libyæ superioris incolæ ii. 3, 9. in liberos imperium patri regium i. 12, 3. liberi juniorum quales vii. 16, 6.
- Libertas** vulgo putatur facere quod libuerit v. 9, 15. libertas nimia, quorum malorum causa v. 12, 18. libertatis democraticæ signa duo vi. 2, 3.
- Libya superior** mulieres habet communes ii. 3, 9.
- Licentia** major indies sumitur, ubi semel quid indultum eat v. 7, 12.
- Limitum curatores publici** vi. 8, 4.
- Litteræ disci** cur soleant viii. 3, 1, 7, 11.
- Lites publicæ** quam paucissimæ esse debent vi. 5, 4. litium tabulæ ad magistratus controversiis negotiis destinatos deferuntur vi. 8, 7. litium omnium iudicium penes magistratus aliquos iii. 1, 11. lites minus recte

judicant, ad usum præcipue forum
 ablegantur ab Hippodamo ii. 8, 4
 Loci consortium ii. 1, 2. locus digni-
 tati respondens vii. 12, 3. locus sedi-
 tionis ansam civitati quomodo in-
 terdum præbeat v. 3, 13. locus et
 homines interdum disjunguntur iii.
 3, 3. locorum peritia opus est bono
 œconomo Cæ. ii. 1, 1
 Locrensiū lex de bonorum venditione
 ii. 7, 6. Locrensiū Epizephyriorum
 legislator Zaleucus ii. 12, 6
 Locros perdidit Dionysii affinitas
 v. 7, 10
 Lucrum honori vulgo anteponitur vi.
 4, 3. lucri cupiditas seditiones saepe
 excitat v. 3, 1
 Ludus, requiei gratia institutus viii. 3,
 4. ludi pueris quales conveniant vii.
 17, 5. ludorum et certaminum præ-
 secti vi. 8, 22
 Lustrationibus et expiationibus adhibe-
 tur musica viii. 7, 3, 4. lustralia
 carmina, seu Lustrales moduli viii.
 7, 5
 Lycii comæ alendæ potestatem grandi
 pecunia redimunt Cæ. ii. 15, 3
 Lycophronis sophistæ dictum de lege
 iii. 9, 8
 Lycii in Creta, Lacœum coloni ii.
 10, 2
 Lycurgus Charilli [†Charilai] tutor
 fuit ibid. peregrinationis suæ max-
 imam partem in Creta transegit ibid.
 Thaletis auditor fuit ii. 12, 7. me-
 diocri conditionis homo fuit iv. 11,
 15. et leges et remp. instituit, sicut
 etiam Solon ii. 12, 1. Spartanas mu-
 lieres frustra legib. subicere conatus
 ii. 9, 11. Lycurgicæ disciplinæ sco-
 pus vii. 14, 16
 Lydia harmonia viii. 7, 15
 Lygdamis, Naxi tyrannus v. 6, 1.
 Lygdamidis Naxii stratag. œcon.
 Cæ. ii. 3
 Lysander regium imperium Spartiæ
 convellere conatus v. 1, 10. a regibus
 depressus v. 7, 2
 M.
 Macedonum reges v. 10, 8. Macedo-
 num lex de eo qui nullum hostem
 occidisset vii. 2, 11
 Machinæ bellicæ vii. 11, 9
 Magistratibus, præsertim necessariis,
 carere civitas non potest iv. 4, 16.
 vi. 8, 1. magistratus qui potissimum
 nominari debeant iv. 15, 4. ma-
 gistratus quot sint, qui, et quarum
 rerum vi. 8, 1, 21. magistratuum
 differentia multiplex iv. 15, 1. ma-
 gistratuum divisio iii. 1, 6. magi-

stratus quales qualibus rebusp. con-
 veniant iv. 15, 10. magistratus re-
 busp. quibusdam peculiare sunt iv.
 15, 11. magistratus decoris magis
 quam necessitatis gratia instituti qui
 vi. 8, 22. magistratus amplissimi,
 et penes quos reip. summa est, in
 quales conferri debeant v. 9, 1. ma-
 gistratus maximi populo an commit-
 tendi iii. 11, 7

Magistratuum creatio et judicatio
 penes populum est ii. 12, 5. ma-
 gistratuum legendorum et judican-
 dorum potestas populo a Solone con-
 cessa iii. 11, 8. magistratus et quo
 civium ordine a Solone instituti ii.
 12, 6. magistratuum constituendo-
 rum differentia triplex iv. 15, 14.
 magistratus creantur vel electione,
 vel sorte, vel utroque modo iv. 15,
 19. magistratus alios suffragiis, alios
 sorte creari Tarentini cur voluerint
 vi. 5, 11. magistratus sorte leguntur
 in democratiâ; suffragiis in oligar-
 chia iv. 9, 4. magistratus et lectis
 deligi, non satis tutum ii. 6, 12.
 in magistratibus legendis virtutiane
 tastum, an etiam opum habenda ra-
 tio ii. 11, 8. in magistratus crea-
 tione spectantur virtus, genus, cen-
 sus, et similia iv. 15, 15. ad ma-
 gistratus admittuntur qui censum le-
 gibus præscriptum expleverint iv. 6,
 2. magistratus pro census ampli-
 tudine conferuntur in quibusdam re-
 busp. iii. 5, 6. magistratus majores
 pro census amplitudine conferuntur
 iii. 11, 16. magistratus e militaris
 ordinis civibus legebantur apud Ma-
 liensæ iv. 13, 9. magistratus opi-
 fici apud Thebanos non permitteba-
 tur, nisi toto decennio a foro vena-
 litiario abstinuisset iii. 5, 7. ma-
 gistratus et imperia civibus pro merito
 divisurus, oportet ut norit quales sint
 cives vii. 4, 13

Magistratuum creandorum ratio in
 democratiâ quæ vi. 2, 5, 8. ma-
 gistratus pro census magnitudine in
 quibusdam democratiis conferuntur
 iv. 4, 24. magistratus in oligarchiâ
 pro opum et census qualitate ii. 6,
 19, 7, 7. iv. 5, 1. 9, 4. magistra-
 tus in oligarchiis vel pro census am-
 plitudine, vel pro sodalitiurum nu-
 mero v. 6. magistratus oligar-
 chici quibus onerentur muniis vi. 7, 6.
 a magistratibus et imperiis plebs in
 oligarchiis absterri ut soleat vi.
 7, 5

Magistratus civiles a quibusdam

- plane improbantur vii. 3, 1. magistratus civilis scopum quem habeat iii. 6, 9. magistratus pauciores in parvis civitatibus; in magnis, plures vi. 8, 2. magistratus plures in parva rep. sæpe uni committuntur iv. 15, 7. magistratus plures unum eundemque gerere an expediat ii. 11, 13. magistratus qui plures res curare, qui item uno imperio fungi debeant iv. 15, 9. †magistratu digni qui sunt, apud Spartanos etiam inviti ad honores adiguntur ii. 9, 27.
- Magistratus a subditis quib. rebus differre debeat vii. 14, 4. magistratui discenda quæ iii. 4, 14. magistratus boni virtus quæ iii. 4, 7. magistratus virtus propria, Prudentia iii. 4, 17. magistratus munus, imperare et judicare vii. 4, 12. magistratus non omnis dominium est vii. 3, 2. magistratusne an legum esse debeat rerum potestas iii. 11, 19. magistratui cuique potestas est sua iv. 15, 22. magistratum præsentia verum pudorem et liberalem timorem injicit vii. 12, 5.
- Magistratus eosdem semper esse, an recte præceperit Socrates ii. 5, 25. magistratus venales esse an expediat ii. 11, 10. magistratus quantui haberi, præsentissima reip. pestis est v. 8, 15.
- Magistratum convivii peculiaris locus destinatus vii. 12, 2.
- Magistratum accensatores, ad populi iudicium provocant iv. 4, 30 de Magistratus ejuratione lex iv. 13, 2. *vise et Imperium.*
- Magna quæ dicantur vii. 4, 5. magnum facere unum solum monarcha non debet; sed plures v. 11, 27.
- Major pars ubique obtinet iv. 4, 1.
- Magnitudinis modus in omnibus rebus requiritur vii. 4, 9.
- Magnanimi non sunt asperis ingeniis vii. 7, 7.
- Magnesii ad Mæandrum, equos adversus hostes alebant iv. 3, 3.
- Mala, cum parva sunt, oculos fallunt; cum augeantur, magis in oculos incurant vi. 4, 17. malorum initia animadvertere, non cuiusvis est v. 8, 9.
- Maliensis resp. penes quos fuerit iv. 13, 9.
- Mantinensis democratia vi. 4, 4. Mantinense prælium v. 4, 9.
- Manus utriusque usum æqualem ac dexteritatem requirit in suis civibus Plato ii. 12, 12.
- Manuarii opifices: quære in Opif. manuarium opus quod, quæque artes manuarie viii. 2, 4.
- Marina civitatis turba iv. 4, 21.
- Martia et Veneris copulatio non absurde conficta ii. 9, 8.
- Mascula fœminis natura potiora i. 5, 7. mascula ad ducatum et imperium aptiora quam fœminæ i. 12, 1. masculini et fœminini sexus copulatio ex necessitate facta CE. i. 3, 1. mas et fœmina generationis causæ copulati a natura i. 2, 2. mares matrimonium contrahere possunt anno ætatis circiter xxxvii vii. 16, 9. maris natura et munia CE. i. 3, 1.
- Mascula venus in bellicosus gentibus ii. 9, 8. Cretensibus cur a suo legislatore concessa ii. 10, 9.
- Massiliæ examen instituitur eorum qui digni videntur imperio vi. 7, 4.
- Massiliæ oligarchia quomodo in *πολιτεία* versa v. 6, 2, 3.
- Matris suæ amorem detestatus filius ultro exsulat ii. 12, 8.
- Materia quid i. 8, 2. materia quo præparata melius, eo melius opus ab arte perficitur vii. 4, 3.
- Mausoli œconomica stratagemata CE. ii. 14, 1.
- Medela vix quidquam proficit cum mala per longas invalere moras v. 3, 3.
- Medici ægotantes, aliorum, non sua utuntur opera iii. 16, 8.
- Media Persis cur sæpe accisi iii. 13, 19.
- Media vitæ conditio in republica, optima iv. 11, 9.
- Mediocritas, et medium, in omnibus optima iv. 11, 4.
- Mediæ conditionis multitudo ubi maior est, quam eorum qui in summo aut opulentiae aut paupertatis gradu sunt constituti, stabilis est respublica iv. 12, 4.
- Megacles Pentholidas cur occiderit v. 10, 19.
- Megarenses et Corinthii, finitimi iii. 9, 9. Megarensium magistratum creatio iv. 15, 15. Megaris democratia ut convulsa v. 3, 5, 4.
- Membra in pueris ne pervertantur vii. 17, 2.
- Memnonis Rhodii stratagemata œconomica CE. ii. 30, 1.
- Mendaciorum stratagemata œconomica CE. ii. 22.
- Mens in appetitum imperium habet politicum et regium i. 5, 6. pro-

- grossa ætatis in infantibus crescit, ut etiam ratio vii. 15, 10
 Mensae deorum simulacris appositæ CE. ii. 42
 Mentoris stratagema æconomicum CE. ii. 29
 Mercatura, potissima permutatoris artis species i. 11, 3
 Mercenaria opera viii. 2, 5. mercenariæ conciones, judicia, magistratus vi. 2, 7
 Messeniæ bellum v. 7, 3
 Metallicæ artes i. 11, 4. metallica rei faciendæ ratio CE. i. 2, 2
 Metum incuti civibus prodest v. 8, 8. non metuendus populo princeps, sed potius verendus v. 11, 21
 Metus sæpe ad insidias et manus inferendas concitat v. 10, 21. metus seditiones quomodo excitet v. 3, 4. metus communis periculi, etiam inimicissimos in unum cogit v. 5, 1. *vide et* Timor.
 Meum et Non meum ii. 3, 1
 Midæ votum stolidum i. 9, 11
 Mileti Prytanis tyrannidem invasit v. 5, 8
 Militaris vita, multas virtutis habet partes ii. 9, 11. militaris virtutis incitamenta varia variis populis vii. 2, 10. e militaris ordinis civibus magistratus legebantur apud Mallenses iv. 13, 9
 Militiæ et agriculturæ studium an se junctum in rep. esse debeat vii. 10, 1. militiæ et agriculturæ studia apud multos conjuncta iv. 4, 15, 18
 Minerva, artium et scientiarum auctor viii. 6, 14. tibiæ a se inventas cur abjecerit *ibid.*
 Minister, artibus est instrumenti quædam species i. 4, 2. ministri partes exsequi posse iii. 4, 12. ministri plures, sæpe minus recte inserviunt quam pauciores ii. 3, 4. ministris quibus maxime succenseamus ii. 5, 4
 Ministeria corporis i. 13, 2
 Minos Cretensibus leges primus instituit ii. 10, 3. agricolas a militibus se junxit in sua rep. vii. 10, 1. maris imperium unde obtinuerit ii. 10, 4. ubi extinctus *ibid.*
 Miserationis et metus affinitas viii. 7, 4, 5
 Mistione temperanda et reprimenda civitatis pars quæ paulo magis emnere incipit v. 8, 14
 Mithridates Ariobarzani cur insidiatus v. 10, 25
 Mitylenæsi Pittacum adversus Alcæum et exules dictatorem creant iii. 14, 9. Mitylenensib. belli adversus Athenienses quæ causa fuerit v. 4, 6
 Mnæscas, Mnæsonis pater, Phocensis v. 4, 7
 Modulaminum divisio viii. 7, 3. modulamina morata ad puerilem institutionem admitti possunt viii. 7, 8. moduli sacri, seu sacra carmina viii. 7, 4. de modulis recte judicare possunt etiam ii qui non didicerint viii. 5, 7
 Mœnia civitatem unam eandemque non faciunt iii. 3, 5. *vide et* Muri.
 Molottorum reges v. 10, 8
 Molossorum regnum cur diu duravit v. 11, 2
 Monarchæ multos sibi comparant oculos, aures, manus, pedes iii. 16, 12
 Monarchiæ genera quot iii. 14, 8. monarchia recta, regnum; vitiosa, tyrannis iii. 7, 3, 5. monarchia existere nude solet v. 3, 3. monarchia utraque e contrariis nata est v. 10, 3. monarchia quibus rebus conservetur, et quibus convellatur v. 10, 1. monarchia quælibet conservari incolumis ut possit v. 11, 27. monarchiæ insidias quibus de causis experiantur v. 10, 13
 Monetæ eadendæ taxandæque jus penes principem CE. ii. 21, 9. 26, 3. moneta ferrea CE. ii. 17, 2. moneta stannea CE. ii. 21, 4. *vide et* Numisma.
 Monopolia i. 11, 10
 Morbosa, ne minima quidem peccata ferre possunt vi. 6, 4
 Mortui cadaver non sine vectigali efferrî vult dux CE. ii. 15, 2
 Motum in rebus. principia et causæ septem v. 2, 4
 Mulctarum disceptioni destinatum judicium iv. 16, 2
 Mulieris virtutes i. 13, 3. mulieris virtus non eadem quæ viri i. 13, 9. mulieris temperantia et fortitudo, alia est quam viri iii. 4, 16. mulierum studia eadem an esse debeant quæ virorum ii. 5, 24. mulieres belli socias esse, et iidem studiis quibus civitatis custodes operam dare, vult Socrates ii. 6, 3. mulierum et puerorum disciplina multum ad civitatis emendatam constitutionem confert i. 13, 15. mulierum moderatores in aristocratiis tantum sunt, non in democratiis nec oligarchiis iv. 15, 13. mulieribus licentiæ frena an recte in Spartana republ. laxata ii. 9, 5. mulieribus apud Spartanos frena cur laxata ii. 9, 10. mulierum impe-

- rium an ferendum in republ. ii. 9.
8. mulierum imperium fovetur a tyrannis v. 11, 11. mulieres silentium decet i. 13, 11
Mulierum convictus a Socrate institutus ii. 6, 5, 7, 1. mulieres an communes esse expediat ii. 2, 1. mulieres communes in Libya superiori ii. 3, 9. mulieres apud veteres Græcos erant emptitiæ ii. 8, 19. mulieribus pauperes utantur pro ancillis vi. 8, 23
Mulieribus illata probra, plurimas everterunt tyrannides v. 11, 23
Mulieres parere desinunt ætatis anno L. vii. 16, 5
Muliebrem mundum Ceres sibi poscit CE. ii. 21, 1
Munia plura iidem in rep. obire possunt iv. 4, 18. munia publica apud veteres diuturna erant v. 10, 5. munia publica quorsum a tyrannis imperari debeant v. 11, 21. muneribus publicis accidi potest eminentiorum potentia v. 8, 20. muneribus gravibus onerandi honores in oligarchicis rebusp. vi. 7, 5. a muneribus publicis vacatio, pretio redimitur CE. ii. 5, 2
de Munitionibus vii. 11, 5
Muris cingi urbs an debeat vii. 11, 8.
murorum custodia vi. 8, 14. murorum cura vii. 11, 11. murorum curatores publici vi. 8, 5
Musei hemistichium de cantu viii. 5, 11
Muscas timens vii. 1, 4
Musica, res dulcissima viii. 5, 11. modulatione et numeris constat viii. 7, 1. in disciplinarum numerum cur relata viii. 3, 7. cur discatur viii. 3, 1, 5, 2. an manuales et illiberales faciat sui studiosos viii. 6, 1, 3, 5. duplex est viii. 5, 11. modulatane an numerosa pueritiæ magis conveniat viii. 7, 1. voce et manu an exercenda ingenuis viii. 6, 1. musicæ usus quorsum viii. 7, 3. musicæ usus omnibus ætatibus et moribus gratus viii. 5, 15. musicæ species manuales seu illiberales viii. 5, 8. musica instrumenta qualia pueritiæ ingenus conveniant viii. 6, 8
Mutantur quædam eodem tempore, quæ tamen non ceperunt eodem tempore existere v. 12, 9
Mutationes in rebuspublicis unde fiant v. 1, 8. mutationum in imperiis causas quas et quam recte statuerit Socrates v. 12, 7. ad mutationem in rebusp. cur inclinent v. 2, 2. mutationes in rebusp. sunt interdum sine seditionibus v. 3, 9
Mylassa, seu Mylassenses, Carie metropolis CE. ii. 14, 2
Myron, Sicyonis tyrannus v. 12, 12 N.
Natis alimentum præbere, naturæ opus est i. 10, 3. *vide* Liberi.
Nationum diversitas in rebusp. sæpe seditiones excitat v. 3, 11
Natura nil facit frustra i. 2, 10. nihil frustra fecit, nec imperfectum i. 8, 12. naturæ munia exsequi in conservatione et propagatione generis CE. i. 3, 3. præter naturam quæ sunt, pulchra et honesta non sunt vii. 3, 6. natura mali nonnulli v. 12, 8. natura cuiusque quæ dicatur esse i. 2, 8. *vide* et Ingenium.
Navalia et portus vii. 6, 5
Navales copiæ vii. 6, 8. navales copiæ, democraticæ magis sunt quam oligarchicæ vi. 7, 2
Naxi tyrannidem invasit Lygdamis v. 6, 1
Necessaria et utilia, honesti gratia sunt vii. 4, 13
Necessitas seu indigentia sæpe plura experiri cogit i. 8, 9. necessitas artes et alia quibus opus est, docet vii. 10, 7
Necis potestas non penes omne regnum iii. 14, 4
Neglectus insidiosus CE. ii. 31, 2
Negotia, otii gratia sunt vii. 14, 13. 15, 1. ad negotia fortitudine ac tolerantia opus est vii. 15, 3
Nobiles quibus notis censeantur iv. 4, 22. nobiles et ingenni censentur sola virtute i. 6, 8. nobiles videntur qui majorum virtute et opulentia præstant v. 1, 7. nobilioribus imperium confertur in quibusdam rebusp. iv. 4, 5. nobiliorum factiones et contentiones, diligenter in civitatibus cavendæ v. 8, 9. nobilium seu τῶν γυναικῶν differentia iv. 3, 2
Nobilitas, generis virtus est iii. 13, 3. nobilitas est antiqua opulentia et virtus iv. 8, 9. nobilitas et virtus, paucorum sunt in rep. v. 1, 14. nobilitas et eruditio divites magis comitantur iv. 8, 3
Noctu surgere CE. i. 6, 6
Nominis celebritas, sæpe ad audenda magna incitat v. 10, 26
Nomina ne nimis multi darent, quo sophismate tantum in rep. iv. 13, 3
Notensium et Colophoniorum seditio v. 3, 15

Novas res moliantur duces amissis bonis suis v. 12, 17

Numerus modum excedens, ordinem habere non potest vii. 4, 8. numero aequalia et paria v. 1, 12

Numeris seu rhythmis omnibus an utendum in pueris instituendis viii. 7, 1

Nummi interdum nauci sunt i. 9, 11
Numisma, elementum et finis est permutationis i. 9, 12. Numismatis usus unde et cur introductus i. 9, 7.
Numismatis signatio i. 9, 8. numismatis coactio in infinitum i. 9, 14. *vide et* Moneta.

Nuptiales controversiæ graves interdum seditiones pariunt v. 4, 5—7. nuptiales controversiæ saepe imperiorum subversioni occasionem præbent v. 6, 14. *vide et* Conjug.

O.

Obsidio quibus monitis impedita ii. 7, 17. obsidionales machinæ vii. 11, 9
Oculos multos sibi comparant monarchæ iii. 16, 12

Odium ardens ex ardenti amore vii. 7, 8

Œconomorum genera quatuor Œ. i. 6, 1. Œconomio necessaria quæ Œ. ii. 1, 1

Œconomia, regnum est domesticum iii. 14, 15. Œconomis studium hominibus maximum i. 13, 1. Œconomis species quatuor Œ. ii. 1, 2. Œconomis speciebus [communis quid] omnibus qui finis Œ. ii. 1, 8. Œconomia viri alia quam mulieris iii. 4, 17. Œconomia ad mulieres, non ad viros pertinet ii. 5, 24

Œconomica et Politica ut differant Œ. i. 1, 1. Œconomica et domum familiamque acquirere novit, et recte illis uti Œ. i. 1, 2. Œconomices officium est magis uti quam acquirere i. 8, 2

Œnophyta, et praelium ibi commissum v. 3, 5

Œnotri, olim vagi, quibus institutis ab Italo rege suo exculiti vii. 10, 4
(Œnotrix rex Italus vii. 10, 3)

Olei proventus magnus apud Clazomenios Œ. ii. 17, 1

Oligarchia vulgo quæ dicatur iv. 4, 1. quid sit iii. 8, 2. vere quid sit iv. 4, 3, 6. quibus definiatur vi. 2, 7. oligarchiæ definitio examinata iii. 8, 3. oligarchia, aristocratias excessus est iii. 7, 5. in oligarchiis respubl. est penes paucos iii. 6, 2. oligarchia a democratia qua re differat iii. 8, 7. oligarchia scopum quem habeat iii. 7,

5. oligarchiæ scopus, divitiæ iv. 8, 7. oligarchiæ propria ii. 6, 19. oligarchia civitates duas an habeat, alteram divitum, alteram pauperum v. 12, 15. oligarchiæ unde nate iii. 15, 12. v. 1, 3. oligarchia existere ubi soleat iv. 12, 3. oligarchiæ esse dicuntur magis ex viris bonis iv. 8, 4. oligarchiæ constitui ut debeant vi. 7, 1. oligarchiæ conservari quibus rebus possint vi. 6, 1, 5. oligarchia et tyrannis, minus durabiles v. 12, 1. oligarchiæ cur minus tutæ et diuturnæ quam democratia iv. 11, 14. oligarchia seditionibus magis obnoxia quam democratia v. 1, 15. oligarchiæ mutationes experiri quibus de causis soleant v. 6, 1. oligarchia, si consentiat, non facile a scipia labefactatur v. 6, 10. oligarchia si in oligarchia existat, altera perimere alteram solet ibid. oligarchiæ in tyrannidem versus exempla v. 12, 13. oligarchiam Athenis Solon vertit in democratiam ii. 12, 2

Oligarchiæ species quæ sint iv. 5, 1, 6, 7. oligarchiæ species quædam iv. 4, 5. oligarchiæ species temperatissima et prima quæ vi. 6, 1. oligarchiæ *πολιτεία* quæ iv. 14, 8. oligarchia alia alia melior non est, sed minus mala iv. 2, 3. oligarchiæ non omnes opib. augendis accommodatæ v. 12, 14. oligarchiæ olim in quibus civitatibus fuerint iv. 3, 3. oligarchiæ cur fuerint prius respubl. iv. 13, 11. oligarchiis rebuspubl. quæ condicant v. 8, 15, 20

Oligarchica comitia iv. 14, 8. oligarchica curia iv. 14, 14. oligarchica disciplina vitiosa v. 9, 13. oligarchicum juramentum v. 9, 11. oligarchica legum sophismata et quæ illis in democratiis opponantur machinamenta iv. 13, 1, 5. oligarchica quæ videntur, saepe subvertunt oligarchias v. 9, 6

Olympi carmina viii. 5, 16

Olympii structura v. 11, 9

Olynthii a Mendæis oppugnantur Œ. ii. 22. a Timotheo impugnantur Œ. ii. 24, 1

Omnes, vox ambigua ii. 3, 1, 3

Onomacritus legumlator et vates antiquissimus ii. 12, 7

Onomarchi Phocensis filius Euthycrates v. 4, 7

Opum infinita quæritur copia; virtutis non item vii. 1, 5. opes usque ad quintuplum exaugeri sinit Plato ii. 6, 15. opum amplitudo, prodest ii.

- 7, 16. opum inæqualitas Sparte an recte instituta ii. 9, 13. opes mediocres, omnium optimæ iv. 11, 4. 11. *vide et* Divitiæ.
- Ophelæ (seu Ophellæ) Olynthii strategema œconomicum CE. ii. 36
- Opicorum sedes vii. 10, 5
- Optatissimum quod vii. 14, 11 non Optima tantum spectanda, sed etiam Possibilia iv. 1, 6. ex optimis unusne imperium administrare debeat, an omnes iii. 15, 6
- Opuntis imperium penes unum iii. 16, 1
- Opus unum ab uno melius perficitur; plura ab uno eodemque recte peragi non possunt ii. 11, 13, 14. opus melius quod a melioribus perficitur i. 5, 3. opus artis eo melius, quo melior est materia vii. 4, 3. opere ac facultate sua definitum unum quodque i. 2, 13. in opere qui excellit, instrumentum quoque excellentius sibi vindicat iii. 12, 4, operum species plures, servorum quoque plures efficiunt species iii. 4, 12
- Opifices manuarii iii. 4, 12. opifices manuarii in quibusdam rebus publicis erant servi et exteri iii. 5, 3. opifices manuarii non sunt participes reipublicæ vii. 9, 7. opifices Thebis qua conditione ad magistratus admissi iii. 5, 7. opifices olim non capessabant magistratus iii. 4, 12
- Organica musica e liberali disciplina excluditur vii. 6, 15
- Oritanam oligarchiam quæ labefactariat v. 3, 9
- Orientales venti salubres vii. 11, 2
- Orthagoræ et filiorum tyrannis cur tamdiu duravit v. 12, 1
- Otium et privata negotia multi honoribus præferunt v. 8, 16, 18. otio opus est ad studia virtutis et civiles actiones vii. 9, 4. otium agere non licet nisi sint reditus iv. 6, 3. otium agere inopes sæpe commodius possunt quam divites iv. 6, 6. otium ut recte agamus, non parum nosse refert viii. 3, 2. otium civile virtutes quas requirit vii. 15, 2. otium et res secundæ, petulantiores reddunt cives vii. 15, 3. otium servis non est: proverb. vii. 15, 2
- Otiosa vita qui delectantur, ad pecuniam animum applicant i. 8, 6
- Oxyli lex vi. 4, 9
- P. Paches Mitylenen capit v. 4, 6
- Fagus, seu κάμνη quid i. 2, 5, 6
- Panætius, Leont. tyr. v. 12, 13. apud VOL. X.
- Leontinos tyrannus e δημαγωγῆ factus v. 10, 6
- Par et simile quid vii. 3, 5
- Parere et servire quæ voluerit natura i. 2, 2. parere Juniores decet vii. 14, 5. parere qui didicerunt, lidem recte imperare possunt vii. 14, 6. parere æque atque imperare novit bonus tum magistratus tum civis iii. 4, 10, 15. parendum quibus vii. 3, 6
- Parron [†Paron] et Heraclides fr. v. 10, 18. Aliis Python dicitur.
- Partes non sunt omnia ea sine quibus totum esse non potest vii. 8, 1. partes minime totius sunt, quæ sunt in compositæ i. 1, 3
- Participes qui sunt communionis alicujus, commune aliquid habeant oportet vii. 8, 2
- Partheniæ qua de caussa Lacedæmone in coloniam ablegati v. 7, 2
- Partus juvenalarum difficiles et periculosi vii. 16, 7. parere mulieres quando desinant vii. 16, 5
- Parvum a nihilo parum differre existimatur v. 3, 10. parva neglecta, sæpe magnis motibus occasionem præbent v. 3, 10, 7, 11
- Pastoralis plebs optima post rusticam vi. 4, 11
- Pater et filius quibusdam in locis non simul imperium administrant v. 6, 3. pater hominumque deumque Jupiter ab Homero cur dicitur i. 12, 3
- Paulatim quæ irrepunt, animum fallunt v. 8, 3
- Pauperes otium et quietem sæpe honoribus præferunt iv. 13, 8. pauperes, magistratus et potestates in democratia æque sibi vindicant ac divites vi. 2, 9. pauperum commodis leges politicæ in quibusdam favent; in quibusdam non iv. 13, 1. et deinceps. pauperum ratio quæ habenda in oligarchiis v. 8, 20. pauperes in oligarchiis cur res novas moliantur v. 9, 13. pauperes multos fieri e divitibus, malum est ii. 7, 5 ad Paupertatem redigere subditos, tyrannicum est v. 11, 8. paupertas sæpe ex luxuria v. 12, 17. paupertas improbitatem et seditionem in civitate gignit ii. 6, 13
- Pausanias Spartæ rex, ephærorum potestatem tollere conatus v. 1, 10. tyrannidem Spartæ affectavit v. 7, 4. a civibus suis quo nomine incusatus vii. 14, 20
- Pausanias Philippo cur insidiatus v. 10, 16
- Pausonis picturæ viii. 5, 21
- E e

- Pax** et otium bellicosa ingenia exerant vii. 14, 22. pacem et otium agere ut possimus, magis scite necessarium quam quomodo bella et negotia gerenda sint vii. 14, 14, 22
- Peccata** nonnulla legistorum et magistratum ferenda ii. 8, 23. peccata ne minima quidem ferre possunt quae male sunt affecta vi. 6, 4
- Peculatus** intolerabilis in magistratu v. 8, 16
- Pecuniarum** copia civitati opus est vii. 8, 7. pecuniarum publicarum ratio Spartae an recte instituta ii. 9, 36. pecuniae publicae ad tradendam v. 8, 19. pecuniae acquirendae ratio, eademne cum oeconomia, an pars ejus i. 8, 1, 2
- Pecuniaria** ratio sitne politici et oeconomici i. 10, 1. cur oeconomiae pars sit i. 10, 2. acquisitionis est species altera, et quidem potissima i. 9, 1. pecuniariae rationis objectum et officium i. 9, 10. pecuniariae rationis partes utiles quae i. 11, 1. pecuniariae ratio duplex est, oeconomica et cauponaria i. 10, 4. pecuniariae rationis species altera, cauponaria, unde exstiterit i. 9, 16. pecuniariae rationis species tertia i. 11, 4. pecuniaria ratio naturalis est, quae ex fructibus et animalibus questum facit i. 10, 4
- Pecuniae** conquirendae, seu rei faciendae, modi quatuor CE. ii. 1, 2. pecuniae faciendae exempla varia: eorum scilicet qui reip. praefuerunt CE. ii. 1, 10. et deinceps. pecuniaria stratagemata privata i. 11, 8, 11
- Pecus** alere ob nimias tyranni exactiones non audent civitas CE. ii. 21, 5
- Pecunia** vita i. 8, 8
- Pecuarii**, *rouddes* i. 8, 6
- Pecuarii**, optima populi pars post agricolas vi. 4, 11
- Pejus** seu Deterius, melioris causa est vii. 14, 10
- Penates** in Thessalia dominis suis saepe insidiatii ii. 9, 2
- Penthalidae** Mitylene cur interempti v. 10, 19
- Penthius** a Smerdi occisus ibid.
- Penuarii** situs CE. i. 6, 2
- Peregrinorum** dicasterium duplex iv. 16, 2, 4
- Peregrinantium** consortium seu communio non diu durat ii. 5, 4
- Periander**, Ambraciae tyrannus, a populo expulso v. 4, 9. insidias cur expertus v. 10, 16
- Periandri** Corinthii instituta v. 11, 4
- Periander** Thrasylbo consilium quod dederit iii. 13, 16. v. 10, 13. tyrannidem Corinthi per XLIV [+XL] annos tenuit v. 12, 3, 4
- Pericles** in Athen. rep. quae innovavit ii. 12, 4
- Pericula** praecleara exantlare viii. 4, 5
- Perinthiis** pecunias ut extorsit Cotys Thracum rex CE. ii. 28
- Periodi** metationum v. 12, 8
- Permutationis** causa, et usus i. 9, 4
- Permutatoriae** artis species i. 11, 3
- Perrhaebi**, Thessalis finitimi ii. 9, 3
- Persica** oeconomia CE. i. 6, 2, 3. Persicorum regum instituta tyrannica et barbara v. 11, 6. Persarum disciplina et leges, maxima ex parte ad bellicas artes directae vii. 2, 10
- Phaen** Chalcedonii institutum ii. 7, 2, 12, 12. Phaen obiectio refellitur ii. 7, 8
- Pharsalica** politia v. 6, 10
- Pharsalica** equa, cognomento *Iusta* ii. 3, 9
- ad Pharam** in Aegypto urbs conditur ab Alexandro CE. ii. 34, 3
- Phidias**, tyrannus Argis pro rege v. 10, 6
- Phido** Corinthius quomodo rempubl. instituerit, et quam recte ii. 6, 13
- Philippus** Pausanias insidias cur expertus v. 10, 16
- Philolaus** Corinthius, Thebanorum legislator fuit, et qua occasione ii. 12, 8. Thebanis quas leges tulerit ii. 12, 10, et 12. v.l.r. Philolai monumentum ii. 12, 9
- Philosophi** non spectant opes i. 11, 9
- Philosophia**, ut inutilis, male vulgo audit ibid.
- Philosophia** opus est otio politico vii. 15, 3
- Philosophica** vita vii. 2, 5
- Philozenus** dithyrambum Doricis modulis perficere non potuit viii. 7, 11
- Philoxeni** Macedonis in Cariae praefectura stratagemata oeconomica CE. ii. 32, 1
- Phocaeensium** factiones ut deceperit et conciliavit Aristoteles Rhodius CE. ii. 16, 1
- Phocensibus** sacri belli causa quae fuerit v. 4, 7
- Phocylidae** votum de media vitae conditione in rep. iv. 11, 9
- Phoxus**, Chalcidis tyrannus v. 4, 9
- Phreattium** [+Phrearrum] dicasterium Athenis iv. 16, 3
- Phrygia** compositio iv. 3, 7
- Phrygia** harmonia enthusiasticos efficit auditores viii. 5, 22, 7, 9

Phrygiam harmoniam an recte Socrates cum Dorica in Platonis rep. admiserit viii. 5, 9
Phrynichus Quadringentis assentatur v. 6, 6
Picta a veris qua re differant iii. 11, 4
Pictura cur discatur a pueris ingenuis viii. 3, 1, 7, 12. **picturae moratae** viii. 5, 21. **picturas turpes spectare pueritiam nefas est** vii. 17, 9
Pirarum Athenis qui habitant, magis plebei sunt quam qui urbem incolunt v. 3, 15
Piscatione victitantes i. 8, 7
Piscatores multi ubi iv. 4, 21
Pisistratus Athenis tyrannus e demagogo factus v. 10, 6. in Areopag. **judicium vocatus, comparere non recusavit** v. 12, 2. **tyrannidis sum tempore bis exsulavit** v. 12, 5. **Pisistrati Athen. dissidium cum pediaimis** v. 5, 9
Pisistratidarum opera structam Olympium v. 11, 9. **Pisistratidarum tyrannis Athenis non fuit continua** v. 12, 5. **Pisistratidis manus cur illatae** v. 10, 15. **Pisistratidarum tyrannis qua re eversa** v. 10, 34
Pittacus Mitylenensium dictator in bello adversus exules iii. 14, 9. **Pittaci leges** ii. 12, 13
Plato in libr. de Rep. quatuor reip. formas ponit iv. 7, 1. **Platonis opinio de optima reip. constitutione, decem libris comprehensa, examinatur** ii. 2, 1. **Platonis altera reip. constitutio, quae in libris de legibus exponitur examinatur** ii. 6, 1. in **Platonis rep. an recte instituta mulierum, liberorum et possessionum communio** ii. 1, 3. **Plato opum amplificationi quem terminum praescripserit** ii. 6, 15, 7, 4. **leges praecipuas quas tulerit** ii. 12, 12. in **Spartanis legibus quid reprehenderit** ii. 9, 34
Plebia pars optima, quae agriculturam exercet vi. 4, 1. **plebis quae ratio habenda in oligarchiis** v. 9, 10. **plebs divitibus saepe vim infert** iii. 10, 3. *vide et Populus.*
Plebscitia ubi administrantur omnia, non est proprie Democratia iv. 4, 31. **plebscita saepe tyrannica** iv. 4, 28, 29. **plebscitum nullum generale** iv. 4, 31
Plumbi metallum OE. ii. 37
Pluribus visum quod fuerit, in omnibus reipublicis formis ratum habetur iv. 8, 7
Pluviae aquae receptacula vii. 11, 3

Poenas delinquentibus grandes intentavit Draco ii. 12, 13. **poenae paterno animo irrogandae** v. 11, 29. **poenae per alium sumere, honores ipse conferre debet princeps** v. 11, 26
Poeticorum, seu librorum de Poetica, mentio viii. 7, 3
Politicus prudens sit necesse est iii. 4, 7. **politicum animal est homo natura sua** i. 2, 9. iii. 6, 3
de Politica scripserunt etiam privati homines ii. 12. 1. **politica et civitatem instituire novit, et constituta recte uti** OE. i. 1, 2. **politicae constitutiones omnes scripto exacte comprehendi nequeunt** ii. 8, 22. **politica sophismata seu stratagemata** iv. 13, 1. *vide et Civil.*
Polycratis Samii opera v. 11, 9
Polygnoti picturae moratae viii. 5, 21
Pontici populi, crudeles viii. 4, 3
Populus est velut unus homo plura corporis membra et plures sensus habens iii. 11, 2. **populone magis an optimatibus imperium et potestas rerum debeatur in republ.** iii. 11, 1. **populus universus, opibus et virtutibus aequat paucos praestantes in republ.** viii. 13, 10. **populus judicare recte an possit** iii. 11, 14. **populus rectius judicat quam unus aliquis homo** iii. 15, 7. **populo quae potestas a Solone concessa necessario** ii. 12, 5. **populus quarum rerum potestatem habere debeat** iii. 11, 6. **majorum et graviorum potestatem cur sibi vindicet** iii. 11, 18. **aequalitatem quam sibi postulet** iv. 14, 4. **monarchiam ubi affectet** iv. 4, 27. **tyrannus quidam est** ii. 12, 4. **non facile a se invicem dissidet** v. 1, 16. **populum tres urbis partes statuit Hippodamus** ii. 8, 7. **populus olim ruri habitabat** v. 5, 8. **agricultura studiosus ut reddatur** vi. 4, 8
Popularis turbae divisio iv. 3, 1. **populi species quae** iv. 4, 21. **popularis multitudinis species praecipuae quae** iv. 4, 9. **populi partes potissimae quatuor, agricolae, opifices, forenses, mercenarii** vi. 7, 1. **populi pars optima post rusticam, pecuaria** vi. 4, 11. **populi numerositas in civitate quo modo accipienda** vii. 4, 6
Populi assentatores: vide δημογρογοι in Gr. Ind.
Popularia quae videntur, saepe subvertunt populare imperium v. 9, 6
Populorum discrimen pro locorum et situs diversitate vii. 7, 2
Portarum custodia vi. 8, 14

- Portoria** CE. ii. 22
Portuum custodes publ. vi. 8, 5
Possessio, pars domus est i. 4, 1. instrumentum quoddam est ad vitam commodè agendam i. 4, 2. quale instrumentum i. 4, 6. possessionis partes quaedam sunt animatae vii. 8, 4. possessionum omnium prima, potissima, et maxime necessaria, servus CE. i. 5, 1. possessionibus aptanda domus CE. i. 6, 8. possessio- nis cuiusque usus duplex i. 9, 2. possessiones non sunt pars civitatis vii. 8, 4. possessiones et facultates in civitate penes quos potissimum esse debeant vii. 9, 7, 8. possessio- nis quoque magnitudinem a legislatore spectari vult Plato ii. 6, 8. posses- sionum magnitudo quanta esse de- beat ii. 7, 15. possessiones aequari voluit Phaleas, et quomodo ii. 7, 3. possessionum aequalitas an recte a Socrate in Platonia republ. exposita ii. 7, 21. possessiones aequari ab- surdum, ubi liberorum procreationi certus limes non praescribitur ii. 6, 10. possessionum aequalitas quorum prosit ii. 7, 18. possessiones et bona communia esse an expediat ii. 5, 1, 5, 8. possessiones communes esse an debeant vii. 10, 9. possessiones veteres vendere non licebat vi. 4, 9
Potentiae infinita quaeritur copia; virtu- tis non item vii. 1, 5
Potentiorum eminentia accidi ut possit in republ. v. 8, 20
Potestas faciendi quod lubet vi. 4, 7. potestas rerum in rep. vel penes unum est, vel penes paucos, vel pe- nes multos iii. 7, 2. potestas rerum cui jure merito debeatur in republ. iii. 13, 8. potestas magistratui cui- que sua est iv. 15, 22. potestas pau- latim adimenda magnatibus, non uno impetu v. 11, 27. *Vise et Imperium, Magistratus.*
Potidamarum stratagema æconomi- cum CE. ii. 6
Præco Stentorius vii. 4, 11
Prædatores populi viii. 4, 3
Prædis victitantes i. 8, 7
Præesse reip. ut possit, civem egre- gium studere decet vii. 14, 20
Præfectis multis opus habet civilis so- cietas iv. 15, 2. præfecti minus di- ligentes sunt, si herus non subinde opus inspiciat CE. i. 6, 5. præ- fecti a civibus delati rationem habet princeps CE. ii. 36
Prærogativa divitum in rep. magis perniciosa quam pauperum iv. 12, 6
ex Præscripto medicinam et alia facere iii. 16, 6
Prætermissa querenda vii. 10, 8
Prævenire malum qui sibi metunt, quam injuriam pati v. 3, 4
Prima quæque maxime diligimus vii. 17, 13
Principis institutio quæ iii. 4, 8. prin- cipi discenda quæ iii. 4, 14. prin- cipi boni virtus quæ iii. 4, 7. prin- cipi virtus propria, Prudentia iii. 4, 17. princeps in judicio vocatus, non recusat comparere v. 12, 2
Principium, dimidium totius v. 4, 3. in principio si peccetur, finis quoque malus consequitur v. 1, 15. prin- cipiis obstandum v. 4, 3. principiis ob stare melius et facilius, quam con- firmatis medelam adhibere v. 3, 3
Privatus esse nequit qui tyrannidi as- suevit iii. 4, 9. privatum et pecu- liare aliquid censeri, multum refert ii. 5, 8. privatum emolumentum spectant monarchæ et oligarchæ iii. 7, 2, et 5. privata œconomia, seu rei faciendæ ratio CE. ii. 1, 7
Proles parentibus plerumque similis ii. 3, 8, 9. *Vise et Liberi.*
Propugnatores civitatis ii. 6, 2. propugnatoribus civitati opus est iv. 4, 10. propugnatores civitatis, in qua reip. forma primas teneant iii. 7, 4. propugnatores civitatis aluntur e publico ii. 8, 3
Proventus parari vel amplificari ut possint CE. ii. 1, 9. proventuum ge- nera sex CE. ii. 1, 5
Prudentia, propria magistratum virtus iii. 4, 17
Prytanis apud Milesios multorum et magnorum habebat potestatem v. 5, 8. *Vise et Græc. Ind.*
Psammetichus Gordis filius v. 12, 3
Psaphismata plebis. *Vise Plebscita.*
Pubertas, anno ætatis xiv vii. 17, 15
Publicæ operæ ii. 7, 3. publica utilitas spectatur in rectis ac veris rebus- publ. iii. 6, 11, 7, 2
Publicare ditiorum bona v. 5, 5. publicationes prædiorum aut fruc- tuum an invehendæ in rempublicam v. 8, 20. publicatio bonorum per judicia, nimis licenter a demagogis usurpatur vi. 5, 3
Puer, imperfectus i. 13, 11. pueri a primo statim ortu voluntatem et cupiditatem habent vii. 15, 10. pue- ris crepitacula cur dantur viii. 6, 2. puerorum ingenia docilia vii. 17, 3. puerorum institutio ad disciplinas, quo anno possit incipi vii. 17, 4, 14

puerilis institutio ad quos scopos dirigenda vii. 17, 14. pueri in quibus institui soleant viii. 3, 1

Pueritiae moderatoribus quæ in primis curanda vii. 17, 5, 7
Pulchrum in magnitudine et multitudine cernitur vii. 4, 8
Pupillorum pecuniis utitur tyrannus CE. ii. 21, 7

Purgationis mos qui Ægyptiis medicis iii. 15, 4

Pusillanimes, nulli facile insidias struxerint v. 11, 15

Pyramides Ægyptiæ v. 11, 9

Pythagorei de uxoris tractatione quid sentiant CE. i. 4, 1

Pythoclis Athen. stratagema oconom. CE. ii. 37

Q.

Quadringentis assentatur Phrynichus v. 6, 6. sub quadringentorum imperio populus Athen. ut deceptus fuerit v. 4, 13

Quæstores publici vi. 8, 6. quæstor sacri ærarii vi. 8, 19. in Quæstura quæ præcipue spectetur virtus v. 9, 3. quæstoræ lex v. 8, 19

Quintuplum in opum amplificatione Plato excedi vetat ii. 6, 15. 7, 4

R.

Ratio et sermo homini cur data i. 2, 11. ratio et mens in homine, finis naturæ vii. 15, 8. ratio et mens progressu ætatis in puerorum animis crescat vii. 15, 10. ratio, tertius ad honestatem consequendam gradus vii. 13, 10. ratio non semper naturæ et consuetudinis ductum sequitur vii. 13, 12. ratione vitam regere, solius hominis est ib. ratio duplex est; altera, in agendo; altera, in contemplando posita vii. 14, 10. ratione carens animæ pars, ortu prior quam ea quæ est ratione prædita vii. 15, 9
Rationes accepti et expensi v. 11, 19. ratio reddenda medico inter medicos: itidemque aliis inter suæ conditionis homines iii. 11, 10

Ratum habetur quod pluribus visum fuerit iv. 4, 23. vi. 2, 3, 4. ratum in qualibet reip. forma id habetur quod pluribus visum fuerit iv. 8, 7. ratum esse volunt in democratia, quod multitudini visum fuerit v. 9, 15

Reciproca æqualitate conservantur civitates ii. 2, 4

Rectum, accipiendum æqualiter iii. 13, 12. recte ac pulchre omnia explicari, difficile ii. 6, 6

Reddere captivos pollicitus, mortuos reddit, non vivos CE. ii. 33

Reges olim qui facti, et cur iii. 14, 12. v. 10, 8. rex e quib. et in quem finem creetur v. 10, 3. reges et duces quales legant Carthag. ii. 11, 9. reges perpetui in rebus. qui esse possint iii. 13, 25. regis officium et scopus v. 10, 9. regum veterum munia iii. 14, 12. rex natura et ingenio subditis præstare debet i. 12, 3. reges oblectamenta non ipsi sibi conciliant, sed per alios ea sibi accersunt viii. 5, 5. regum custodia qualis iii. 14, 7. regum dissidia alenda putabant Lacedæmonii ii. 9, 30. regum filii in equestri et militari arte instituuntur iii. 4, 8

Reges sacrorum vi. 8, 20
Regiūne an aliud imperium civitati et regioni magis utile iii. 14, 1. regio imperio utebantur primitus civitates, ut populi et gentes i. 2, 6. regio imperio cur usæ prisce resp. iii. 15, 11. iv. 13, 11. regiū imperium accedit ad aristocraticum v. 10, 2. regii imperii custodia quæ esse debeat iii. 15, 14. 14, 7. regii imperii successio qualis sit convenientior iii. 15, 13
Regia oconomia, seu rei augendæ ratio CE. ii. 1, 3

Reguum, monarchia est ii. 6, 17. qualis monarchia, et quomodo a tyrannide differat iii. 7, 2, 5. apud Spartanos an recte constitutum ii. 9, 29. quibus conservetur et stabiliatur v. 11, 1. quot et quibus modis evertatur v. 10, 36. regni species plures iii. 14, 2, 14. regni species præcipuæ duæ iii. 15, 1. regna quæ nunc sunt, potius sunt monarchiæ ac tyrannides v. 10, 37
Regionis seu agri divisio Hippodamea ii. 8, 3. regiones aliæ alia felicius proferunt i. 11, 2. *Vise et Ager*.

Regula tuta ii. 10, 13
Requies, quia molestiæ ex laboribus perceptæ medela est, jucuada est viii. 5, 10

Respublica quid iii. 6, 1. resp. non est ubi legum imperium exsulat iv. 4, 30. reip. institutio seu ordinatio quid sit iv. 3, 5. resp. non ad leges accommodandæ sunt, sed contra leges ad resp. iv. 1, 9. respub. penes eos esse debet qui arma gestare possunt iv. 13, 7, 9. resp. stabilis ubi existat iv. 12, 4. respubl. quo temperatur seu miscetur melius, eo est stabilior iv. 12, 6

Rerumpublicarum differentie iii. 1, 9. rerump. formæ plures cur sint, seu unde existant iv. 3, 1, 6. v. 1, 2. vii. 8, 5. 9, 2. respUBLICÆ rectæ

- seu verae quae sint, et qui eandem excessus iii. 6, 11. 7, 2. rerum-publicarum formae rectae quot; quot item a recta regula deficiente iv. 2, 1. rerumpublicarum formae potissimum duae, democratia et oligarchia iv. 3, 6, 4, 19. v. 1, 14. respublicae pleraque omnes democraticae sunt aut oligarchicae iv. 11, 16. respub. nonnullae ratione obtinentis seu dominantis partis dicuntur iii. 3, 2. reip. primum genus post regium imperium apud Graecos fuit e militanti-bus iv. 13, 10. respubl. praece cur regio aut paucorum imperio usae iv. 13, 11.
- Resp. quae quibus conducatur iv. 12, 1. rerumpubl. formae ut copulentur et contemperentur vi. 1, 3. reip. forma optima quae iii. 18, 1. iv. 11, 1, 8. vii. 2, 5, 9, 3. reip. formam opti-mam ex omnibus mixtam esse volent ii. 6, 17. reip. forma melior quae e pluribus mista est ii. 6, 18. resp. e mediocri fortuna civibus, ad demo-cratiam magis accedit, et omnium est tutissima v. 1, 16. reip. forma media cur optima iv. 11, 12. rerum-publ. formae minus durabiles quae v. 12, 1.
- In Reinspubl. constituendis quae quaerantur vi. 1, 10. rerumpublicarum partes tres spectandae bono legum-latori iv. 14, 1. rempubl. corrigere non minoris est artis quam instituere iv. 1, 7. resp. incolomes quae servant v. 8, 1, 8. rerumpub. mutationes unde et quomodo fiant v. 1, 8, 4, 12. rerumpublicarum mutationes fiunt interdum sine seditionibus v. 3, 9. respublicae omnes labefactantur vel ab internis causis, vel ab externis v. 7, 14. respubl. mutantur saepe non in contrarias, sed in cognatas v. 6, 18. de rerumpublicarum mutationi-bus an recte disputatum a Socrate v. 12, 7.
- Rerumpubl. sophismata varia, modo ad pauperum, modo ad divitum com-moda iv. 13, 1.
- Reipubl. participes qui non sint vii. 9, 7. rempublicam capessere in qui-busdam civitatibus licet omnibus li-beris iv. 6, 4.
- Reverentia inter aequales minor vii. 16, 3.
- Rhegini perfide a Dionysio tractati ii. 21, 7. Rhegii oligarchia in tyrannidem versa v. 12, 13.
- Rhodiurum seditio v. 3, 4. Rhodi de-mocratia quomodo sublata v. 3, 5, 5, 2.
- Rivorum copia civitati necessaria vii. 11, 3.
- Rusticorum bona nullis munitionibus septa CE. i. 2, 4. rusticorum instru-mentorum usus Lacedaemoniis com-munis ii. 5, 7.
- S.
- Sacerdotes vi. 8, 18. sacerdos Minervae quibus redditibus donata CE. ii. 5, 3. sacerdotum convivium seu coenae-na-tiones vii. 12, 6. sacerdotum colle-gium, diversum a politico magistratu iv. 15, 2. sacerdotia penes quos esse debeant vii. 9, 9. sacerdotum et sa-crificiorum multitudo minuitur in bellicis necessitatibus CE. ii. 26, 1. 34, 8.
- Sacri moduli viii. 7, 4. sacri belli Pho-censibus canasa quae fuerit v. 4, 7.
- Sacra esse jubentur condemnatorum bona, non publica vi. 5, 3.
- Sacra publica, et deputatus illis ma-gistratus vi. 8, 10. sacrorum cura, reip. in primis necessaria vii. 8, 7. sacrorum curatores vi. 8, 18. sacro-rum sumptus de publico fieri debent vii. 10, 10. sacrorum privatorum contractio vi. 4, 19.
- Sacrifici vi. 8, 19. sacrificia initio ma-gistratus vi. 7, 6. sacrificia servorum potissimum gratia instituenda CE. i. 5, 6. sacrificia penes reges iii. 14, 13.
- Sacrificans sacrilegii crimine per dolum implicatur v. 4, 5. sacrificare feminei sexus pecudem interdicitur CE. ii. 21, 6.
- Salaminiam victoriam Atheniensibus peperere nauticae copiae v. 4, 8.
- Saltatio cur exerceatur viii. 5, 3.
- Saltuariorum sedes vii. 12, 8.
- Salubrior caeli regio quae vii. 11, 2. salubritas civitatis in quibus potius consistat vii. 11, 4.
- †Samus Aleuades v. 6, 13. v. 17.
- Samus a Timotheo obsidetur CE. ii. 24, 3. Samii ab Atheniensibus contra pacta accisi iii. 13, 19. Samii ex-sules pecuniarium auxilium a Lace-daemoniis petant CE. ii. 10. Samii Zancleos hospites suos e sedibus suis eiciunt v. 3, 12.
- Sanitas etiam infinita spectatur a me-dicina i. 9, 13.
- Sardanapali caedes v. 10, 22.
- Satrapica oeconomia, seu rei faciendae ratio CE. ii. 1, 4, 9.
- Scientia ut herilis, ita etiam servilis i. 7, 2. scientiarum omnium finis Bonum est iii. 12, 1.
- Scopus et finis actionibus rectus pro-ponendus est, et investiganda quae

- ad finem illum ferant vii. 13, 2.
 scopus malus viii. 6, 16
 Scyllacis narratio de Indorum regibus vii. 14, 3
 Scylleticus (seu Scyletius) sinus vii. 10, 3
 Scyphus in solenni festo apud Scythas circumferebatur vii. 2, 11
 Scythas ut multarint eos qui nullum occidissent hostem ibid.
 Seditiones omnes unde oriri putentur ii. 7, 2. v. 1, 7. de quibus seu ob quas existere soleant v. 2, 3. ubique ob inaequalitatem oriuntur v. 1, 11. existant non tantum ex opum, sed etiam ex honorum inaequalitate ii. 7, 10, 18. de magnis rebus sunt, etiam si e parvis existant v. 4, 1. seditiones parvae maxima incrementa capiunt, cum inter eos oriuntur qui rerum potiuntur ib. seditiones ducunt et potentiorum in republica capitum, mature dirimendae v. 4, 3. seditiones in magnis civitatibus cur misus oriuntur quam in parvis v. 4, 3. seditiones omnium misime concitant homines virtute praestantes; cum iustissime id facere possint v. 1, 6. 4, 12. seditione laborantes, imbecilli sunt v. 6, 4
 Selybrianorum stratagema oeconomikum C. ii. 18
 Seminis et corporis incrementum certo temporis spatio limitatum vii. 16, 8
 Semestres magistratus iv. 15, 1. cur instituti v. 8, 6
 Senatus Cretensibus dicitur βουλή ii. 10, 6. senatus, βουλή, collegium democraticum iv. 15, 11, 12. senatus pro tribunatu institutus in Epidamniorum republica v. 1, 10. senatus Platonice et cujusque census classe pari numero lectus ii. 6, 20
 Senatoria dignitas, virtutis praemium est ii. 9, 22. senatoria potestas in quibus democratiis labefactetur iv. 15, 12
 Senum magistratus apud Lacedaemonios, oligarchia quaedam est ii. 6, 17. senum magistratus, seu senatus, an recte in Spartana rep. constitutus ii. 9, 24, 27
 Seniores prudentia, juniores viribus pollent vii. 9, 6. seniores imperare decet vii. 14, 5. seniorum gymnasia vii. 12, 4. seniorum proles qualis vii. 16, 16
 Senium ut corporis est, sic etiam animi ac mentis ii. 9, 25
 Sententia pluribus probatum quod fuerit, ratum habetur vi. 2, 2, 3, 4
 Septenarius statuum numerus vii. 16, 17, 17, 15
 Sepulcrorum structura memorabilis ii. 12, 9
 Sermo datus homini ad significanda comoda et incommoda i. 2, 11
 Servus, possessio est animata, et instrumentum primum i. 4, 2. heri sui totus est i. 4, 5. heri pars est i. 6, 10. servo sublato, herile imperium salvum esse non potest iii. 6, 6
 Servus duobus modis dicitur i. 6, 1. servi natura quidam sunt, et non sunt i. 6, 9. servus natura qui i. 4, 6, 5, 9. servus ratione carere an recte quidam dixerint i. 13, 14. servus a brutis parum differt i. 5, 9
 Servi an appellandi qui ex ingenuis ac nobilibus capti sunt et venditi i. 6, 5. servi et ignobiles seu degeneres censentur sola virtute i. 6, 8. servorum species plures iii. 4, 12. servorum genera duo; operarii, et operariorum inspectores C. i. 5, 1. servi operarii quales esse debeant C. i. 5, 5
 Servi tractandi ut sint C. i. 5, 2. servis non vacat: proverb. vii. 15, 2. servi merces, alimentum C. i. 5, 3. servis libertas praemium proponenda viii. 10, 14. servis duo tantum apud Cretenses interdicta, gymnasia et arma ii. 5, 19. servitiorum census, et profugorum restitutio C. ii. 35, 2. servorum usus Lacedaemoniis communis ii. 5, 7. servitia publica ut tractanda ii. 9, 4
 Servi virtus an sit, et quae i. 13, 2. servus servo praestat i. 7, 3
 Servilis quoque scientia est i. 7, 2. servilissimi labores qui i. 11, 6. serviliores populi qui vii. 7, 2
 Servitus belli jure imposita, justa censetur i. 6, 5. servitus habetur non vivere ut velis vi. 2, 3
 Servire quas voluerit natura i. 2, 2. servire, utile et justum est eos quos natura servos fecit i. 5, 11. servire, duobus modis dicitur i. 6, 1
 Sesostriis Aegyptii institutum vii. 10, 1.
 Sesostriis Minos multis annis antiquior vii. 10, 6
 Seuthes Thrax v. 10, 24
 Sicula oligarchiae pleraque in tyrannides versa v. 12, 13
 Sicyoniorum tyrannis omnium diutissime duravit v. 12, 1. Sicyonia tyrannidis mutatio v. 12, 12
 Silvarum curatores vi. 8, 6
 Similes natura, idem jus et eandem dignitatem sibi vindicant iii. 16, 2.

- simile sui relinquere cupit et animal quodque, et planta i. 2, 2
- Simulacra phialas porrigentia CE. ii. 42. simulacris laneam vestem pro aurea, violaceam item coronam pro aurea, imponit Dionysius ib.
- Simus Aleuades v. 6, 13
- Sirra et Arrabæus v. 10, 17
- Smerdis Penthilum cur occiderit v. 10, 19
- Societatis bellicæ causa ii. 2, 3. *Vise et Communio.*
- Socratis respublica quasnam dubitationes afferat ii. 5, 28. Socrates civitatis partes an sufficientes enumeraverit iv. 4, 12. cives seu urbis incolae an recte in duas partes dividerit ii. 6, 2. civitatis perfecte unitæ quæ signa statuerit ii. 3, 1. magistratus eodem semper esse an recte præceperit ii. 5, 25. mulieris et viri eandem esse virtutem an recte dixerit i. 13, 9. mulieres, liberos, et bona an recte in Platoni respublica juserit esse communia ii. 1, 3. uxores et liberos quibus de causis voluerit esse communes ii. 4, 5. in uxorum et liberorum communicatione quam alucinatio causam habuerit ii. 5, 13. Phrygiam harmoniam an recte in Platoni respublica admiserit viii. 7, 9. reprehensus a quibusdam, quod remissos modulus et sua disciplina excluderet viii. 7, 14. de imperiorum mutationibus an recte pronuntiavit v. 12, 7
- Sodalium ex amatoriiis negotiis grave dissidium v. 4, 2
- Solon et leges et rempublicam instituit, ut etiam Lycurgus ii. 12, 1, 2. rempublicam an recte instituerit ii. 12, 2. populo quæ concesserit iii. 11, 8. in poesi sua se mediæ conditionis hominem fuisse docet iv. 11, 15. Solonis lex de possessionum æqualitate ii. 7, 6. versus de infinito divitiarum studio i. 8, 14
- Sophismata politica iv. 13, 1. v. 8, 4
- Sophoclis locus ex Ajace i. 13, 11
- Sorte creantur magistratus quidam iv. 15, 16. vi. 2, 5. sorte lecti ex iis qui lecti fuerant suffragiis ii. 6, 19. sortitio pro electione in Heræensem remp. cur inducta v. 3, 9. sorte judicia quoque fiunt nonnulla iv. 16, 5
- Sortes seu possessiones pristinas servare ii. 7, 6
- Spartana resp. in plerisque ad Creticæ imitationem instituta ii. 10, 1
- Spartanæ civitatis jure carebat, qui debitam portionem ad convivia non posset contribuere ii. 9, 32. 10, 7.
- Spartani magistratus ut creantur iv. 9, 9. Spartanarum mulierum vitia ii. 9, 6. Spartanis exitii causa quæ fuerit ii. 9, 34. Spartæ exitium attulit civium paucitas ii. 9, 16. Spartanorum civium aliquando fuerunt millia decem ii. 9, 17. *vise* Lacedæmon.
- Spectare pueritiæ quæ licitum vii. 17, 9
- Spectatores primis auditionibus familiariores sese præbent vii. 17, 13. spectatores duum generum viii. 7, 6
- Spicarum eminentiorum decerptio seu detruncatio iii. 13, 17. v. 10, 13
- Spiritus retentio, roborat vii. 17, 6
- Sponsæ relictio, graves inter affines parit similitates v. 4, 5
- Sponsores tertis partis, in portorii elocatione acceptantur CE. ii. 23
- Spurii quoque civitatis jus habent in quibusdam democratiis, modo altero parente cives nati sint vi. 4, 16. iii. 5, 7
- Stabelbii stratagema œconomicum CE. ii. 41, 1
- Stamen ex alia lana fit quam subtegmen ii. 6, 14
- Stateres bini singulis civibus imponuntur a Dionysio CE. ii. 21, 3
- Statua in foro posita v. 12, 2. statuas ex ære i. 8, 2. statuas moratæ viii. 5, 21. *Vise et Simulacra.*
- Stentorius præco vii. 4, 11
- Stercus agris optimum, heri vestigia CE. i. 6, 4
- Stipendia militibus dantur initio mensis CE. ii. 30, 4. 40. stipendium militibus callido commento detrahit dux CE. ii. 30, 3. 40
- Structuris plebem distingere v. 11, 9
- Subditi virtus quæ iii. 4, 18. subditi quales esse debeant ii. 4, 4. subditorum munia quatenus magistratui et politico discenda iii. 4, 13. subditorum bona omnia decennii spatio tyrannus ut sibi pepererit CE. ii. 2
- Succedere patribus defunctis filios lex jubet iv. 6, 10
- Suffragia in tabulis ferre ii. 8, 5. suffragiorum dijudicatio vi. 3, 4. suffragiorum æqualitas, sorte vel simili modo deciditur vi. 3, 6. *Vise et Calculus.*
- Sumptuum ratio œconomica CE. ii. 1, 4. sumptus non sunt faciendi majores quam sint reditus CE. ii. 1, 8. sumptus etiam exigui, latenter exhausti facultates v. 8, 2
- Suspenduntur desertores CE. ii. 33
- Suum cuique concedi, stabiles efficit resp. v. 7, 8

- Sybaritas piaculo quid obstrinxerit v. 3, 11
 Syracusani post tyrannos expulsos, exterio et mercenario milite in civitatis consortium recepto, seditiones et bellum sunt experti v. 3, 13. Syracusani tyrannides multas everterunt v. 10, 30. Syracusis plebs, Atheniensibus devictis, reip. formam e politica in democraticam vertit v. 4, 9. Syracusis democratia quomodo sublata v. 3, 5. Syracusana resp. mutata e duorum adolescentum seditione v. 4, 1
 Syrtis accolæ vii. 10, 5
     T.
 Tabulæ suffragiorum ii. 8, 5. tabulæ conventorum, pactorum, foederis ac societatis iii. 9, 7
 Taos seu Tachos, Ægyptiorum rex Æ. ii. 26, 1
 Tarentum Lacedæmoniorum colonia v. 7, 2. Tarenti piscatores multi iv. 4, 21. Tarentini pauperes ut demerantur vi. 5, 10. Tarenti democratia ex *παραλαβή* ut exorta sit v. 3, 7
 Teleclis Milesii Politia iv. 14, 4
 Temperanter vivere, non sufficit civitati ii. 6, 8
     Temperata ingenia vii. 7, 4
 Tempia seu fana per agrum disposita vii. 12, 8
 Temporis diuturnitas probat rectene aliquid an secus institutum ii. 5, 16
 Tenedus transfretatoribus abundat iv. 4, 21
 Terrarum orbem circumlustrantes homines ii. 3, 9
     Terrigenæ primi homines ii. 8, 21
 Testium qualicumque numero reus condemnatur ii. 8, 20. testimonii falsi poena ii. 12, 11
 Thales Milesius, Onomacriti sodalis ii. 12, 7. Thaletis stratagema pecuniarium i. 11, 8
 Theagenes Megaris divitum jumenta trucidat v. 5, 9
 Theatrica musica viii. 7, 6
 Thebanorum in Laconiam irruptio ii. 9, 10. Thebis certo temporis spatio a manuariis operibus abinent qui remp. capessere volunt vi. 7, 4
 Thebis opifici magistratus non dabatur nisi decennium a foro venaliitio abstinuisset iii. 5, 7. Thebis democratia quomodo sublata v. 3, 5. Thebis seditio ex adulterii punitione v. 6, 15
 Theodectis Helene i. 6, 7
 Theodori histronis mos vii. 17, 13
 Theopompus Lacedæmoniorum rex, cur regiam potestatem moderandam censuerit v. 11, 2
 Thera qua imperii forma sit usa iv. 4, 5
 Thessali penestatarum suorum insidias sæpe experti ii. 9, 2, 3. Thessalicum forum vii. 12, 3
 Thibron Lycurgum Lacedæmoniorum legislatorem cur miratus vii. 14, 17
 Thracum disciplina et leges, maxima ex parte ad bellicas artes directæ vii. 2, 10
 Thrasippus choragus viii. 6, 12
 Thrasybulus Hieronis frater v. 10, 31.
 Thrasybulus tyrannus Syracus. undecimo mense pulsus v. 12, 6
 Thrasymachus Cumis democratiam evertit v. 5, 4
 Thuriorum lex de quinquennali prætura v. 7, 12. Thuriis et Sybaritis dissidii causa quæ fuerit v. 3, 12. Thuriurum oligarchia quomodo convulsa v. 7, 9
 Tibia motus quales cieat viii. 6, 9. tibiæ præstantiores debentur præstantiori tibicini iii. 12, 5. tibiis pueritiæ interdicitur viii. 6, 9. tibia excluditur etiam e Platonis republ. viii. 7, 9. tibiæ a se inventas cur abjecerit Minerva viii. 6, 13. tibiæ cantus, quando et cur in disciplinarum numerum receptus viii. 6, 11
     Tibicen sine choro Æ. ii. 41, 2
 Timophanes Mitylenensis v. 4, 6
 Timophanes Corinthi tyrannidem ut invaserit v. 6, 12
 Timor liberalis vii. 12, 5. *Vise et Metus.*
 Timothei Atheniensis stratagema cæconom. Æ. ii. 24, 1
 Tincturam amittere vii. 14, 22
 Tolerantia et fortitudinæ ad negotia opus est vii. 15, 3
 Totum parte prius i. 11, 13. totius partes minimæ sunt, quæ sunt in-compositæ i. 1, 3
 Transgressio latenter se insinuat v. 8, 2
 Tributa et vectigalia Æ. ii. 1, 6. tributorum apud Cretenses ratio quæ fuerit ii. 10, 8. tributis loco binos stateres a singulis civibus exigit tyrannus Æ. ii. 21, 3. tributa quorsum exigi debeant v. 11, 21. tributorum exactio tyrannica v. 11, 10
 Tribuum auctio iii. 2, 3. vi. 4, 19
 Triginta tyrannis assentabatur Charicles v. 6, 6
 Triopion in Asia ii. 10, 3
 Trœzenis oraculo quid responsum de crebriore juventutis interitu vii. 16, 7. Trœzenii ab Achæis Sybari ejecti v. 3, 11

- Turpiloquium e civitate imprimis ex-
terminandum vii. 17, 8
- Turres per opportuna loca dispositae
vii. 12, 1
- Tyrannus e quibus creetur, et cur v.
10, 3. tyranni olim plerique ex *Hy-
perboreis* facti v. 5, 6 10, 4, 6. ty-
ranni scopus v. 10, 9. tyrannorum
voluntates tribus fere limitibus cir-
comscribi possunt v. 11, 16. tyrannorum
custodia quae iii. 14, 7. ty-
ranni a servorum et mulierum insi-
diis nihil fere sentiunt periculi v.
11, 11
- Tyrannica instituta v. 11, 5. ty-
rannica machinamenta vi. 4, 20
- Tyrannicidis magni honores pro-
positi ii. 7, 13
- Tyrannia, qualia sit monarchia iii.
7, 5, 8, 2. regi imperii excessus est
iii. 7, 5. omnium minime *revera*
est iv. 8, 2. natura adversatur iii.
17, 1. unde exstiterit iii. 15, 12.
nascentur ex oligarchia et vigentesima
democratia iv. 11, 11. ex postrema
oligarchia specie et democratia com-
posita est v. 10, 2. et democratiae
mala habet, et oligarchiae v. 10, 11.
e duobus malis composita, subditis
periculosissima est v. 10, 2. in oli-
garchiis quoque interdum existit v.
6, 12. in oligarchiis et democratiis
qua occasione existat v. 8, 7
- Tyrannidis et democratiae affinitas
iv. 4, 27. tyrannis spectat tria po-
tissimum v. 11, 14. quot et quibus
modis conservetur incolumis v. 11,
4, 17. tyrannis et oligarchia, minus
durabiles v. 12, 1. tyrannidis muta-
tiones variae v. 12, 12. tyrannis con-
vertitur duobus modis v. 10, 29, 31
- Tyrannides crebriores cur olim
quam nunc v. 5, 8. tyrannides prae
ceteris quae distius derariunt v. 12, 1
- Tyrannidis species duae iv. 10, 2
- Tyria, metallum Atticum CE. ii. 37.
fortasse Laurium.
- Tyrtaei poesis, *Ennomia* dicta v. 7, 4
V.
- Vectigalia CE. ii. 1, 6
- Velites, et navales copiae, democraticae
magis sunt quam oligarchicae vi. 7, 2
- Venari quae soleamus vii. 2, 15. vena-
toriae artis ortus et usus i. 8, 12.
venatu victitantes i. 8, 7
- Vendere possessiones veteres non li-
cebat vi. 4, 9. vendere bona sua
quibusdam in locis vetitum; nisi—
ii. 7, 6. venditio facultatum Sparta
vetita ii. 9, 14
- Ventorum genera potissimum duo iv.
3, 6, 7. venti salubriores qui vii.
11, 2. venti boreales magis com-
mendantur a physicis quam austrini
vii. 16, 11
- Verberibus mulcare vii. 17, 9
- Vereendus magis populo princeps quam
timendus v. 11, 21
- Veruta defunctorum ad sepulcra tot
designantur apud Iberos, quot hostes
defunctus occiderit vii. 2, 11
- Vestitus Sparta divitibus et pauperibus
idem iv. 9, 8
- Vetera pleraque minus apte distincta
ii. 10, 1
- Vetita si quis dixerit aut fecerit inter
pueros vii. 17, 9
- Viarum curatores vi. 8, 4. ad vias
regias thesauri fromentarii CE. ii.
39. in viam regiam propendentes
aut prolabentes arbores, regi vindic-
cat praefectus CE. ii. 15, 2
- Vicatim divisi populi ii. 2, 3
- Victa victoris esse, belli ius dictat i. 6,
1. victrix pars semper in boni ali-
cujus eminentia est i. 6, 3
- Victus e publico ii. 10, 8
- Videre pueritiam quae licitam vii.
17, 7
- Vigilantis heri officium i. 6, 6
- Vinum pueritiae noxium vii. 17, 1. vino
abstinent multi etiam ingenui CE.
i. 5, 2
- Viri gignere desinunt aetate anno LXX
vii. 16, 5. *Vise et Mas*, Maritima.
- Virginem duci vult Hesiodus CE. i.
4, 2
- Virtus quid i. 13, 10. virtus moralis
in aliis alio modo inest i. 13, 8. vir-
tus viri alia, alia mulieris: sic alia
magistratus, alia subditi iii. 4, 16.
virtus non una eademque ab omni-
bus colitur viii. 2, 2. virtutis portio
quantacumque vulgo sufficere videri
vii. 1, 5. virtute civitati quid
opus sit, si potentia et amicitia pol-
leat v. 9, 4. ad virtutis studium
otio opus est vii. 9, 4. virtutis offi-
ciis studere nequit, qui manumariam
aut mercenariam vitam agit iii. 5, 5.
virtus possessorem sui non corrup-
pit iii. 10, 2. virtus adminiculis et
sumptibus adjuncta, etiam ut cogere
potest i. 6, 3. virtute eminens, an
suummovendus e civitate, ut ii qui
praesinent opibus et potentia iii. 13,
24. virtute praestans ceteris, Deus
quidam est inter homines iii. 13, 13
- Vis, non sine virtute videtur esse i.
6, 3
- Vita instrumentis multis indiget vii. 8,
7. vitae dulcedo multas aremas

- tolerare cogit iii. 6, 5. vita privata et a publicis negotiis vacua, an præferenda ei quæ se ad reipublicæ administrationem cum ceteris applicat vii. 2, 3, 5. vita philosophica putatur, quæ soli contemplationi est dedicata vii. 2, 5. vita civitatis bene constitutæ cives qualis deceat vii. 9, 3. vitam ad reipublicæ commodum instituire, non servile sed salutare est v. 9, 16. vita actiuosa quæ vii. 3, 8. vita optima quæ iv. 11, 3. vii. 3, 7. vita optima quæ et singulis hominibus, et universis civitatibus vii. 1, 13. de vita optima disputatum in exotericis libris vii. 1, 2. vita virtute prædita utendum ut sit vii. 3, 1. vita honesta copiis aliquibus instructa sit oportet vii. 13, 3
- Vitæ genera miscentur interdum et conjunguntur, ad necessitates commodius explendas i. 8, 8. vitæ hominum et ceterorum animalium, inter se diversæ i. 8, 4—6
- Vivere ut libet, libertas habetur vulgo vi. 2, 3. vivitur in democratiis ut cuiusque voluntas aut necessitas fert v. 9, 15. vivere incomposite vulgus mavult quam temperanter vi. 4, 20
- Undecim viri, magistr. Athen. vi. 8, 11
- Unum et idem aliquid quomodo dicatur iii. 3, 6. unam esse civitatem et domum oportet, sed non omni ex parte ii. 5, 14
- Voluptatem ex se ipso sine philosophia petere nemo potest ii. 7, 12. in voluptatibus perfrueudis quæ cautio tyranno adhibenda v. 11, 23
- Votum difficile ut persolverit Cypselus CE. ii. 2
- Vox animalibus a natura data, ad voluptatis dolorisque signa edenda i. 2, 11
- Urbs seu oppidum quid CE. i. 1, 3.
- urbis situs vii. 5, 3. urbis situs in se qualis esse debeat vii. 11, 1. urbis seu urbanorum ædium dispositio vii. 11, 6. urbium divisio Hippodamea ii. 8, 1, 2. urbs mœnibus cingi an debeat vii. 11, 8. urbs sine quibus esse nequeat, et sine quibus recte habitari non possit iii. 12, 9
- Urbanæ multitudinis divisio iv. 3, 1. urbanæ multitudinis species præcipuæ quæ iv. 4, 9
- Urbes quædam ob amplitudinem gens potius quam civitas nominandæ iii. 3, 5. urbes olim non erant magnæ v. 5, 8. *Vise et Civitas.*
- Usus scientia, non minor quam acquisitionis i. 7, 4
- Utilia, honesti gratia sunt vii. 14, 13
- Utilitatis in republ. inventori an decernendum præmium ii. 8, 16. utilitatis alicujus inventori præmium decrevit Hippodamus ii. 8, 6. utilitatem ubique spectare, liberalia et magnanima ingenia non decet viii. 3, 12
- Vulcani tripodes i. 4, 3
- Vulgus ex honoratiorum judicio pleurumque dependet ii. 11, 11. vulgus de musicorum et poetarum operibus cur rectius judicet iii. 11, 3. *Vise et Populus, Plebs.*
- Uxor a marito ut tractanda CE. i. 4, 1. uxores communes esse an recte voluerit Socrates ii. 5, 24. *Vise et Mulier.*
- X.
- Xerxes ab Artapano cur peremptus v. 10, 21
- Z.
- Zaleucus, Locrensiū legialator ii. 12, 6. Thaletis auditor fuit ii. 12, 7
- Zanclos a Samiis hospitibus suis ejecti v. 3, 12
- Zephyrum boreæ speciem quidam faciunt iv. 3, 7

ms
2/2

